

СТИВЪН КИНГ

22 НОЕМВРИ 1963

Превод от английски: Адриан Лазаровски, Цветелина Тенекеджиева,
Юлия Чернева, 2012

chitanka.info

*Посвещавам тази книга на Зелда
Здравей, сладурано, добре дошла на купона.*

Човешкият разум не може да приеме, че незначителен човечец сам-самичък е повалил исполин сред кортежа от лимузини и верните стражи, сред обожаващата го тълпа и въпреки мерките за сигурност. Ако подобно нищожество е унищожило лидера на една от най-могъщите нации на земята, то ние обитаваме изкривен и абсурден свят.

Норман Мейлър

Когато обичаш някого, белезите му от едра шарка ти приличат на чаровни трапчинки.
Японска поговорка

Танцът е живот.

Открай време не съм плачъл. Бившата ми жена Кристи твърдеше, че ме е напуснala, понеже ми липсвал „емоционален градиент“ (все едно онзи тип, с когото се беше запознala на сбирките на Анонимните алкохолици, нямаше нищо общо). Казваше, че би ми простила, задето не съм плакал на погребението на баща ѝ — все пак го познавах само от шест години и нямаше как да разбера, че е бил страхотен и щедър човек (ама, разбира се, че е бил щедър, след като ѝ беше подарил мустанг-кабриолет по случай завършването на гимназията). Разправяше още, че чак след като не се разплаках и на погребенията на собствените си родители, които починаха през две години (баща ми умря от рак на стомаха, а майка ми беше покосена от инфаркт, докато беше на почивка във Флорида), започнала да проумява онова с емоционалния градиент. Според нея бях „неспособен да почувства емоциите си“, както се изразяваха откачалките от Анонимните алкохолици.

— Никога не съм те виждала да пророниш и сълза — обяви с равнодушния тон на човек, който си е наумил да сложи край на една връзка. — Дори когато ми каза, че се налага да отида в клиника заради проблемите с алкохола, иначе ще ме зарежеш.

Този разговор проведохме около шест седмици преди жена ми да си събере багажа и да се пренесе при Мел Томпсън, който живееше в другия край на града. „Любов пламва между младеж и девойка в нашия кампус“ — още една крилата фраза от сбирките на Анонимните алкохолици.

Не се разплаках, когато тя си тръгна. Нито когато се прибрах в малката къща с голямата ипотека. Проснах се на леглото, което сега беше само мое, закрих с длан очите си и потъгувах.

Без да пророня нито една сълза.

Обаче Кристи грешеше. Не съм емоционален инвалид. Един ден, когато бях на девет, се върнах от училище и мама ме чакаше на вратата. Каза ми, че моето коли, което бях кръстил Дрипльо, било прегазено от камион, при това шофьорът дори не си направил труда да спре. Не плаках, когато го погребахме, макар татко да ме предупреди, че няма да стана за смях, ако си поплача, но се разридах, като чух за

смъртта на любимеца си. Отчасти защото за пръв път се сблъсквах със смъртта, но най-вече защото не се бях погрижил да затворя Дрипльо в задния двор, където не минаваха камиони.

Плаках и когато лекарят на мама ми съобщи по телефона за трагедията:

— Мойте съболезнования, но нямаше как да й се помогне. Понякога хората умират внезапно и ние, лекарите, казваме, че това е лека смърт.

Кристи не беше у дома, когато той ми се обади — наложило й се беше да остане в училището след часовете, за да се обяснява с някаква жена, недоволна от последните оценки на сина си, — но аз наистина плаках. Отидох в пералното помещение, извадих от коша с мръсното спално бельо някакъв чаршаф, притиснах го до лицето си и си поплаках. Не дълго, обаче плаках. Не го споделих с жена си: стори ми се безсмислено отчасти защото тя щеше да си помисли, че си прося съчувствие (не е мъдрост от сбирките на АА, но може би трябва да я включат в речника си с крилати фрази), отчасти понеже не мисля, че способността да плачеш по поръчка е задължително условие за щастлив брак.

Като се замисля, никога не съм виждал баща си да рони сълзи; когато нещо го развълнуваше, тежко въздишаще или тихо се кискаше: никакво скубане на косите, никакъв гръмък смях. Уилям Епинг таеше всичко в себе си, майка ми донякъде приличаше на него. Което ме навежда на мисълта, че неспособността да плачеш се предава по наследство. Ала да ме нарекат емоционален инвалид, „неспособен да почувства емоциите си“? Това вече беше прекалено. Спомням си, че след смъртта на мама плаках само още един път — когато прочетох историята за бащата на чистача. Седях сам в учителската стая в гимназията и преглеждах есетата на учениците от курса за възрастни. Отвън чуха тупкането на баскетболните топки, свирката за таймаут и виковете на публиката, наблюдаваща бейзболния мач между „Лисбонските хрътки“ и „Тигрите от Джей“. Кой може да разбере кога и защо животът му ще се преобърне?

Зададената тема беше „Денят, който промени живота ми“. Повечето отговори бяха искрени, но ужасно банални — сантиментални разкази за добросърдечна леля, която приютила бременнонастийнейджърка, другар по оръжие от армията, проявил безмерна

храброст, случайна среща със знаменитост (май беше Алекс Требек, водещ на телевизионното състезание „Джепарди“, или пък Карл Малдън^[1]). Преподавателите, които четат тези редове и които изкарват допълнително три-четири хиляди долара годишно, като водят курс за придобиване на гимназиална диплома, знаят колко отчайващо е да се четат подобни творения и колко трудно се оценяват (поне на мен ми беше трудно); дори най-безнадеждните писания „минаваха“, защото не съм имал курсист или курсистка, който да не дава всичко от себе си. Който предадеше лист хартия с нещо написано, получаваше тройка от преподавателя по английски Джейк Епинг, а когато написаното беше подредено в изречения, Джейк пишеше на ученика пет минус.

За съжаление не устата ми, а червеният молив се превърна в моето основно средство за преподаване, и аз изписах сума червени моливи. Трудът ми беше отчайващ, защото си давах сметка колко малко от тези поправки в червено ще бъдат запомнени от курсистите; ако на двайсет и пет или на трийсет не знаеш правописа (например, че нож се пише с Ж, а не с Ш), не си наясно кои думи в словосъчетанието се пишат с главни букви (Белият дом, а не Белият Дом) и не можеш да съставиш изречение, съдържащо съществително и глагол, вероятно никога няма да се научиш. Така или иначе ние, преподавателите, стискаме зъби и упорито поправяме неправилните думи в изречения от рода на „Моичкият сношти са натряска“, задраскваме прая и поправяме с правя и така нататък.

Ето с каква убийствена и безнадеждна работа се занимавах през онази вечер, докато отвън поредният баскетболен мач между гимназиалните отбори вървеше към финалния съдийски сигнал... поредният мач в един безкраен свят, амин. Преди няколко дни Кристи беше излязла от клиниката за алкохолици и сега мислех само дали като се прибера у дома, ще я заваря трезва (заварих я; жена ми се беше вкопчила в трезвеността по-силно, отколкото в съпруга си). Помня, че имах леко главоболие и разтърквах слепоочията си, както правим, за да прогоним неразположението и да му попречим да се превърне в убийствена болка. Помня още как си казах: „Още три есета... само три... и край! Ще се прибера у дома, ще си пригответя голяма чаша с разтворимо какао и ще започна да чета новия роман на Джон Ървинг, без тези искрени, но нескопосано написани «творби» да ми висят като Дамоклев меч над главата.“

Не прозвучаха нито фанфари, нито алармена сирена, когато взех от купчинката съчинението на чистача и го сложих пред себе си, не подозирах, че скучното ми съществуване завинаги ще се промени. Но... ние никога не знаем какво ни очаква. Животът е непредсказуем... като игра на ези-тура.

Курсистът беше използвал евтина химикалка и тук-там буквите се бяха поразмазали. Почеркът му беше грозен, но четлив, и той сигурно здравата беше натискал при писането, защото думите се бяха вдълбали в петте листа, откъснати от евтина тетрадка; ако затворех очи и прокарах пръсти по обратната страна на страниците, щях да добия усещането, че чета нещо, написано на Брайловата азбука. Всяко „щ“ завършваше със заврънкулка — до ден-днешен си спомням тази маловажна подробност. Помня и как започваше есето. Запомнил съм всяка дума.

„Не беше ден а нощ. Ноща която промени живота ми беше ноща, когато баща ми оби моята майка и моите двама братя и замалко да обие и мене. Замалко да обие и сестра ми — одари я толкова лошо че тя попадна в кома. Слет три години омря без да се сабуди. Казваше се Елън и аз много я обичах. Тя обича да събира цветя и да ги слага във вази.“

На средата на първата страница очите ме засмъдяха и аз оставил настрани верния си червен молив. Като стигнах до описанието как той пропълзял под леглото, докато кръвта се стичала в очите му (*текеше ми и във гърлото и вкуса беше гаден*), заплаках. Кристи щеше да се гордее с мен. Прочетох съчинението до края, без да поправя нито една дума, нито един препинателен знак; непрекъснато си бършах сълзите, за да не намокрят страниците с текста, написан с толкова усилия. Нима бях смятал, че този човек е много по-изостанал умствено от другите курсисти, че може би е дебил, който не подлежи на обучение? Да му се не види, имало е причина за умствените му увреждания! И за накуцването му. Цяло чудо беше, че е останал жив. Но той беше жив: вечно усмихнат симпатяга, който никога не се караше на хлапетата. Симпатяга, който беше минал през ада и се стараеше — смирено и с надежда като повечето си колеги от курса — да получи гимназиална диплома. Въпреки че до края на живота си щеше да работи като чистач — невзрачен тип със зеленикова или бежова униформа, тътрещ метла или изстъргващ залепената на пода дъвка с шпаклата, която винаги

носеше в задния си джоб. Може би навремето е бил друг, но една нощ животът му внезапно се беше преобрънал и сега той беше само мъж с работен гащеризон, когото хлапетата наричаха Жабока Хари заради смешната му подскачаща походка.

Да, разплаках се. Плачът ми беше искрен, защото идваше от сърцето ми. Чух как оркестърът на гимназията засвири марша на победата: нашият отбор беше спечелил — браво на момчетата! Може би по-късно Хари и колегите му щяха да пометат боклуците, нахвърлени под скамейките.

Написах голяма червена шестица най-отгоре на първата страница. Погледах я няколко секунди и добавих голям червен плюс. Защото съчинението беше хубаво и защото мъката на Хари развълнува мен, читателя. А не е ли тъкмо това целта на есе за шест плюс? Да вълнува, да предизвиква емоционален ответ?

Колкото до мен... безкрайно съжалявам, че бившата ми съпруга не се оказа права. По-добре да бях емоционален инвалид. Понеже всичко, което последва — всяко ужасяващо събитие — беше породено от тези сълзи.

[1] Карл Малдън (1912–2009) — американски актьор от сръбски произход, известен с ролите си във филмите „Трамвай «Желание»“, „Как завладяхме Запада“, „Бейби Дол“ и др. Коронната му роля обаче е на лейтенант Майк Стоун от сериала „Улиците на Сан Франциско“. — Б.пр. ↑

ПЪРВА ЧАСТ

ПОВРАТЕН МОМЕНТ

ПЪРВА ГЛАВА

1.

Хари Дънинг завърши гимназията с пълно отличие. По негова покана отидох на церемонията по връчването на дипломите във физкултурния салон на гимназията „Лисбон Фолс“. Наистина си нямаше другого, пък и ми беше приятно.

След молитвата (прочетена от отец Бенди, който рядко пропускаше гимназиално събитие) си проправих път през тълпата от неориентирани приятели и родители към Хари, който стърчеше самичък, издокаран с възголяма черна тога, стиснал в една ръка дипломата си, в другата — академична шапка с пискюл. Взех шапката, за да се здрависам с него. Той се усмихна и въпреки че зъбите му бяха раздалечени и криви, усмивката му беше лъчезарна и пленителна.

— Благодаря, че дойдохте, господин Епинг. Задължен съм ви.

— Удоволствието е изцяло мое. И можеш да ми викаш Джейк. Такава невинна волност позволявам само на учениците, които са кажи-речи на възрастта на баща ми.

За момент се стъписа, после се разсмя:

— Май вярно съм му набор, а? Божке!

И на мен ми досмеша. Отвсякъде край нас се носеше смях. Имаше и сълзи, разбира се. Аз трудно се просълзвавам, но за други хора изглежда е нещо естествено.

— Че и шестица отгоре на всичкото! Божке! Не съм получавал шестица откакто се помня! Не съм си и мечтал да ми пишат!

— Заслужи си я, Хари. Та кое е първото нещо, което ще направиш като абитуриент.

Усмивката му помръкна за миг — май не се беше замислял по въпроса.

— Ами ще се върна вкъщи. Живея под наем на Годард Стрийт. — Той вдигна дипломата с два пръста, сякаш се боеше да не размаже мастилото. — Ще я сложа в рамка и ще я окача на стената. После

смятам да си налея чашка винце, да се разположа на дивана и да ѝ се любувам, докато дойде време за лягане.

— Добра идея — рекох, — но какво ще кажеш първо да хапнем по един бургер с пържени картофки? Може да отскочим до „Закусвалнята на Ал“.

Очаквах да се намръщи — колегите ми така биха реагирали. Да не говорим за учениците ни; не искаха и да чуят за заведението на Ал и обикновено висяха или в „Дейри Куин“ срещу училището, или в „Хай Хет“ на шосе 196, близо до някогашното лисбонско автокино.

— С удоволствие, господин Епинг. Благодарско!

— Нали се разбрахме да ми викаш Джейк.

— Така де, Джейк!

Заведох Хари в „Закусвалнята на Ал“, където бях единственият редовен клиент от гимназията, и въпреки че това лято беше наел сервитьорка, Ал ни обслужи сам. Както обикновено от ъгълчето на устата му висеше цигара (макар че пущенето беше забранено в обществените заведения за хранене, което изобщо не тревожеше Ал) и той присвиваше око, защото пушекът влизаше право в него. Като видя стънатата тога и се досети какъв е поводът, настоя да ни черпи (така и така сметката беше смешна; храната при Ал беше на безценица, което пораждаше слухове за тъжната съдба на доста квартални песове). Освен това ни снима и окачи фотографията на така наречената „Нашенска стена на славата“. Озовахме се сред други „знаменити нашиенци“ като покойния Албърт Дънтьн, основател на бижутерия „Дънтьн“; Ърл Хигинс, бивш директор на Лисбонската гимназия; Джон Крафтс, собственик на автокъща „Джон Крафтс“; и естествено отец Бенди от църквата „Свети Кирил“. (Отецът беше изтиносан наравно с папа Йоан XXIII, който не беше местен, но пред когото Ал Темпълтън — самопровъзгласен „добър кътулик“ — благовееше.) На снимката от онзи ден широка усмивка озаряваше лицето на Хари Дънинг. Аз бях застанал до него и двамата държахме дипломата. Вратовръзката му се беше поизкривила. Запомnil съм тази дребна подробност, защото ме подсети за завъртулките, с които украсяваше камшичето на малкото „щ“. Спомням си го добре. Като бял ден.

2.

Две години по-късно, през последния ден на учебната година, седях в учителската стая и четях изпитните есета на учениците ми от семинара по Американска поезия. Децата вече си бяха отишли, въодушевени от мисълта за предстоящата лятна ваканция, и аз също възнамерях да си тръгна след малко. Но за момента ми беше добре така, необичайната тишина ми се отразяваше благотворно. Дори ми хрумна да почистя шкафа със закуските, преди да си тръгна. Все някой трябваше да се престраши да извърши този подвиг.

По-рано през същия ден Хари Дънинг докуцука при мен след часа (който беше протекъл особено размирно, както обикновено се случваше с повечето занятия през последния учебен ден) и ми подаде ръка:

— Само искам да ви благодаря за всичко.

Усмихнах се.

— Вече го направи, доколкото си спомням.

— Да, ама днес ми е последен ден. Пенсионирам се. Така че ми се искаше да ви благодаря отново.

Докато си стискахме ръце, някакъв хлапак — вероятно второкурсник, ако се съди по акнето и жалкото подобие на козя брада — промърмори:

— Скок-подскок, Жабока Хари ходи все едно земята пари.

Опитах се да го хвана и да го накарам да се извини, но Хари ме спря.

— Не си прави труда. Свикнал съм. Такива са си хлапетата — каза, като се усмихваше спокойно.

— Вярно е — отговорих. — И е наша работа да ги възпитаваме.

— Знам и ви бива в това. Но на мен не ми влиза в работата да служа като повод за... каквото там му викахте — корекция на обносните. Не и днес. Всичко хубаво ви желая, господин Епинг. — Може и да беше връстник на баща ми, но явно никога нямаше да ме нарече Джейк.

— И на теб, Хари.

— Никога няма да забравя оная шестица. И нея сложих в рамка. Окачих я до дипломата.

— Радвам се.

Наистина се радвах. Макар че изказът му беше наивен, есетата му въздействаха като картините на Баба Моузес^[1]. Несъмнено бяха по-

добри от тези, които четях в момента. Правописът на есетата от семинара беше що-годе правилен и езикът беше разбираем (макар че боязливите ми школници предпочитаха да играят на сигурно и да се уповават на тягостното писане в страдателен залог), но им липсваше душа. Бяха скучни. Семинара ми посещаваха третокурсници — Мак Стедман, ръководителят на отдела, отмъкна горния курс — но стилът им на писане беше старомоден, нещо като „*Oo, гледай да не се подхлъзнеш на леда, Милдред*“.

Въпреки граматическите грешки и нечетливиия си почерк Хари Дънинг твореше истински. Поне едно от съчиненията му ми беше направило такова впечатление.

Докато размишлявах върху разликата между нападателния и отбранителния стил на писане, интеркомът на стената се прокашля:

— Да се намира господин Епинг в учителската стая в западното крило? Случайно да си още там, Джейк?

Станах, натиснах копчето и отговорих:

— Тук съм, Глория. Изкупувам греховете си. С какво мога да съм ти от полза?

— Търсят те по телефона. Някакъв си Ал Темпълтън? Ако искаш да ти го прехвърля. Мога и да му кажа, че си си тръгнал.

Ал Темпълтън, собственик и обслужващ персонал на „Закусвалнята на Ал“, където цялата Лисбонска гимназия, с изключение на моя милост, не желаеше да при pari. Говореха, че дори височайшият началник-отдел — който се опитваше да говори като преподавател от Кеймбридж и наближаваше пенсия — наричал специалитета на заведението „Прочутия тълст бургер на Ал“, „Прочутия мяу бургер на Ал“.

„*Много ясно, че не е котешко месо — разсъждаваха хората, — по-скоро вероятно не е котешко, ама не може и да е телешко само за долар и деветнайсет цента.*“

— Джейк? Да не си заспал?

— Не, свежарка съм. — Освен това съм любопитен защо Ал би ми се обадил в училище. Защо изобщо ще ми се обажда. Взаимоотношенията ни винаги са били стриктно готовач-клиент. Аз се радвах на храната му, той се радваше на посещенията ми. — Хайде, свържи ме с него.

— Чудя се как така още си тук.

— Самобичувам се.

— Ооо! — възкликна Глория и дори си представих как пърхат дългите ѝ мигли. — Обичам да ми говориш мръсотии. Задръж така и изчакай сигналчето.

Бръзката прекъсна. Вътрешният телефон звънна и вдигнах слушалката.

— Джейк? Чуваш ли ме, друже?

Първо си помислих, че Глория е объркала номера. Нямаше начин този глас да е на Ал. Дори най-свиредата настинка не би могла да доведе до подобно грачене.

— Кой е на телефона?

— Ал Темпълтън, не ти ли каза оназ госпожица? Леле-мале, музиката за изчакване е пълна помия. Какво не ѝ харесваха на Кони Франсис? — Той ме заобстрелва с оглушителна кашлица, която ме накара да отдалеча слушалката от ухото си.

— Май си пипнал грип.

Той се засмя и продължи да кашля. Комбинацията от двете се оказа доста смущаваща.

— Пипнал съм нещо, тук си прав.

— Сигурно внезапно те е повалило. — Бях се отбил през закусвалнята предишния ден да хапна набързо. Тъст бургер, пържени картофки и ягодов шейк. Смятам, че за ерген като мен е важно да включва в менюто си основните хранителни групи.

— Май да. Пък може и да се е разтакавало, докато ме пипне. Все тая.

Не знаех как да му отговоря. През шестте или седемте години, в които посещавах закусвалнята му, бях провеждал доста разговори с Ал и безспорно от време на време се държеше странно — например неизменно наричаше „Ню Ингленд Пейтрийтс“ „Бостън Пейтрийтс“ и говореше за Тед Уилямс, сякаш го познаваше като собствен брат — по този разговор определено водеше класацията по странност.

— Джейк, искам да те видя. Важно е.

— Мога ли да попитам...

— Доста ще има да питаш, а аз ще ти отговаря姆, но по телефона не става.

Чудно ми беше колко ли отговора ще ми даде, преди гласът му да откаже, но обещах да намина след час, час и нещо.

— Благодаря. Ако ти е възможно, ела още по-скоро. Не разполагаме с много време. — После затвори, ей-така, даже без „чao“.

Прегледах още две от есетата и ми оставаха само четири, но нямаше смисъл да ги подхващам. Работата не ми спореше. Затова напъхах купчината листове в чантата си и тръгнах. Помислих си да се кача до кабинета на горния етаж и да пожелая на Глория весело лято, но не си направих труда. Щеше да е на работа цялата следваща седмица и да се занимава с документацията на поредната изнizada се учебна година, а аз смятах да дойда в понеделник, за да почистя шкафа със закуските — бях си го поставил като задача. В противен случай на преподавателите, които щяха да използват учителската стая в западното крило през лятната ваканция, им предстоеше да се натъкнат на различни бублечки.

Ако знаех какво криеше бъдещето, определено щях да се кача до горния етаж и да я видя. Дори можеше да ѝ дам целувката, която витаеше във въздуха помежду ни през последните няколко месеца. Но, разбира се, нямаше как да знам. Животът е непредсказуем.

3.

„Закусвалнята на Ал“ се помещаваше в сребрист фургон зад фабrikата „Уорумбо“ отвъд железопътната линия до Мейн Стрийт. Подобни места обикновено се асоциират с мръсотия, но Ал беше замаскирал циментовите блокове, върху които се крепеше заведението му, с красиви цветни лехички. Имаше даже спретната квадратна морава, която поддържаше сам с помощта на стара косачка. За косачката се полагаха същите грижи като за цветята и моравата; по бръмчащите, ярко оцветени остриета не се виждаше и петънце ръжда. Ще си каже човек, че миналата седмица я е купил от местния магазин за авточасти „Уестърн Ауто“... е, ако „Уестърн Ауто“ все още съществуваше в Лисбон Фолс. Някога имало, но нароилите се в началото на миналия век мегамаркети му бяха разказали играта.

Минах по павираната алейка и изкачих стълбите, после спрях и се ококорих. Табелата с надпис „ДОБРЕ ДОШЛИ В ЗАКУСВАЛНЯТА НА АЛ, ДОМЪТ НА ТЛЪСТИЯ БУРГЕР!“ липсваше. На нейно място висеше квадратно парче картон, гласящо: „ЗАТВОРЕНО, НЯМА ДА

ОТВАРЯМЕ ЗАРАДИ БОЛЕСТ. БЛАГОДАРНОСТИ НА ЛОЯЛНИТЕ ПОСЕТИТЕЛИ И БОГ ДА ВИ БЛАГОСЛОВИ“.

Все още не бях навлязъл в мъглата на сюрреалното, която съвсем скоро щеше да ме погълне, но първите й пипалца вече шареха покрай мен и ме докосваха. Не лятна настинка беше причинила дрезгавостта в гласа на Ал, нито пък раздиращата кашлица. И грипът не беше виновникът. Новата табела ме навеждаше на мисълта, че ситуацията е по-сериозна. Но що за болест се е развила в рамките на едно дененощие? Че даже и по-малко. Часът беше два и трийсет. Снощи си бях тръгнал от закусвалнята в пет и четирийсет и пет и Ал беше добре. Направо не го свърташе на едно място. Спомням си, че го попитах дали не е пийнал повечко от собственото си кафе, но той отрече и добави, че просто обмислял малка ваканцийка. Нима хората, които се разболяват — и то достатъчно сериозно, че да закрият двайсетгодишния си бизнес — планират ваканции? Може и да има такива, но едва ли са много.

Вратата се отвори, преди да докосна дръжката, и Ал се изправи пред мен с мрачно изражение. Погледнах назад с ясното чувство, че сюрреалистичната мъгла се сгъстява зад гърба ми. Денят беше топъл, но мъглата студенееше. В онзи момент все още можех да се обърна и да ѝ се изпълзна, да се върна под юнското слънце, и една част от мен силно го желаеше. Но бях застинал от недоумение и тревога. Направо бях вцепенен от ужас, честно да си кажа. Спор няма, че тежките заболявания ни ужасяват, никой не би отрекъл, а Ал го беше сполетяла тежка болест. С един поглед го проумях. Тежка ли — по-скоро смъртоносна.

Знаех го не само защото червендалестите му бузи сега висяха и бяха придобили мъртвешка бледнина. Не заради секрета, замъглил сините му очи, които сега изглеждаха тъжни и сякаш незрящи. Не беше и от косата му, някога черна, а сега почти побеляла — все пак може и да я е боядисвал и внезапно да е решил да отмие боята и да си кара о натюрел.

Непонятното беше, че за двайсетте и четири часа, откакто го бях видял за последно, Ал Темпълтън изглеждаше сякаш беше свалил петнайсет килограма. Дори двайсет, което се равняваше на четвърт от предишното му тегло. Не е възможно човек да свали петнайсет-двойсет

килограма за по-малко от ден, просто не е. Но очите ми не лъжеха. И мисля, че точно в онзи момент мъглата на сюрреалното ме погълна.

Ал се усмихна и видях, че е загубил и част от зъбите си. Венците му бяха зачервени и подути.

— Допада ли ти новият ми имидж, Джейк? — Последва мощна, верижна кашлица, извираща някъде дълбоко от гърдите му.

Отворих уста, но не успях да изрека нито дума. Идеята за бягство отново навести онази мерзка, отвратена част от съзнанието ми, но дори и да беше надделяла, нямаше как да ѝ се подчиня. Сякаш дълбоки корени ме задържаха на мястото.

Ал овладя кашлицата и извади кърпичка от задния си джоб. Избръса първо устата си и после едната си длан. Преди да прибере кърпата, забелязах червените петна по нея.

— Влизай — покани ме той. — Имаме много за какво да си говорим и мисля, че ти си единственият, който може би ще ме изслуша. Ще ме изслуша ли какво имам да ти кажа?

— Ал — пророних с безсилен гласец, който самият аз едва долових. — Какво ти се е случило?

— Ще ме изслуша ли?

— Разбира се.

— Ще имаш въпроси към мен и ще се опитам да отговоря на колкото мога, но се опитай да не разпитваш много. Не ми е останал глас. Махни това, ами не са ми останали и много силички. Влизай.

Влязох. Закусвалнята пустееше, тъмна и неприветлива. Барът блестеше от чистота; никелираните части на високите столове проблясваха в мрака; кафеварката беше изльскана до съвършенство; табелката с надпис „АКО НЕ ВИ СЕ НРАВИ ГРАДЧЕТО НИ, НЕ ТЪРСЕТЕ МАСА, А РАЗПИСАНИЕ НА ВЛАКОВЕТЕ“ си стоеше на обичайното място до касовия апарат. Липсваха единствено клиентите.

Също и стопанинът-готвач. Ал Темпълтън беше заменен от грохнал, изстрадал призрак. Като пусна резето на старинната ключалка, затваряйки вратата към външния свят, звукът беше пронизителен.

4.

— Рак на белите дробове — осведоми ме равнодушно, след като ме отведе в малка стаичка в другия край на закусвалнята. Потупа с ръка джоба на ризата си и видях, че е празен. Липсваше вечният пакет цигари „Кемъл“. — Голяма изненада, няма що. Пропуших на единайсет и не ги оставил до деня, в който ми съобщиха диагнозата. Повече от петдесет години, да му се не види. По три кутии на ден, докато не вдигнаха цените през и седма. Тогава пожертвах едната кутия. — Изкикоти се хъхрещо.

Хрумна ми да отбележа, че изчисленията му са грешни, защото знаех на колко години е в действителност. Като идвах да похапна един ден към края на зимата и го попитах защо работи на скарата с детска шапка за рождения ден, той ми бе отговорил: „*Защото днешка правя петдесет и седем, друже. Вече официално могат да ме изберат за рекламино лице на петдесет и седемте вида кетчуп «Хайнц»!*“ Понеже ме беше помолил да не задавам излишни въпроси, предположих, че същото важи и за вмятането на излишни поправки.

— Ако бях на твоето място — а ми се ще да бях, макар че никога не бих ти пожелал ти да се озовеш на моето, не и в това ми състояние — щях да си мисля: „Тука нещо намирисва, никой не развива напреднал стадий на белодробен рак за една нощ.“ Близо ли съм до истината?

Кимнах. Точно в десетката.

— Отговорът е елементарен. Не се е случило за една нощ. Започнах да кашлям като магаре преди около седем месеца, още през май.

Тази информация не ми беше известна; и да е кашлял, със сигурност не го е правил край мен. Освен това отново бъркаше с изчисленията.

— Ал, ехо? Юни е. Преди седем месеца беше декември.

Той махна с ръка — с тънките си пръсти, на единия от които едва се държеше пръстен на морски пехотинец, който някога му пасваше отлично — все едно да каже: „*Прави се, че не си чул засега, просто се прави на ударен.*“

— Първоначално си мислех, че просто съм пипнал коварна настинка. Но нямах температура, а и вместо да се успокоява, кашлицата се засилваше. После започнах да слабея. Не съм дръвник, друже, и винаги съм си знаел, че голямото членестоного може да ме

дебне зад някой ъгъл... макар че и майка, и татко пушеха като комини, а прехвърлиха осемдесетте. Май все си намираме оправдания да не оставяме вредните си навици, а?

Отново се изкашля и извади кърпичката. Когато пристъпът поотмина, каза:

— Пак се отплеснах, ама го правя цял живот и ми е трудно да спра. По-трудно и от спирането на цигарите. Като почна да се отклонявам от въпроса, се направи, че си прерязващ гърлото с пръст, та да се усетя.

— Добре — съгласих се любезно. Вече ми бе минало през ума, че всичко това е сън. Ако беше сън, то той беше най-реалистичният; виждах дори сенките, които въртящият се вентилатор на тавана хвърляше по салфетките за хранене с надпис „НАЙ-ЦЕННИЯТ НИ КАПИТАЛ СТЕ ВИЕ!“.

— Накратко казано, отидох на доктор, направиха ми рентгенова снимка и хоп, изненада — два големи тумора. Напреднал стадий. Никакъв шанс за операция.

„Рентгенова снимка ли — зачудих се наум, — наистина ли още ги използват за диагностициране на рак?“

— Поостанах известно време, но в крайна сметка трябваше да се върна.

— Откъде? От Люистън? Окръжната Майнска болница?

— От ваканцията. — Очите му се взираха в мен от тъмните кухини, в които чезнеха. — Само дето хич не беше ваканция.

— Ал, нищо не разбирам. Вчера беше тук и си беше добре.

— Хубаво поогледай лицето ми. Започни от косата и карай надолу. Опитай се да игнориращ стореното от рака — факт е, че доста подли игрички си играе с вида на човек — и после ми кажи, че съм същият онзи Ал, който си видял вчера.

— Е, очевидно си отмил боята от косата си...

— Никога не съм се боядисвал. Не виждам смисъл да насочвам вниманието ти към зъбите, които ми опадаха, докато бях... другаде. Знам, че си забелязал липсата им. Да не си мислиш, че това е дело на рентгеновия апарат? Или на стронций-90 в млякото? Дори не пия мляко, само си капвам по малко в последната чаша кафе за деня.

— Какъв стронций?

— Зарежи. Осъществи връзка с женското си „аз“, така да се каже. Погледни ме с очите, с които жените оглеждат други жени, когато се опитват да преценят възрастта им.

Опитах се и макар наблюденията ми да не бяха като за пред съда, успях да убедя поне себе си. От ъгълчетата на очите му се разстилаха мрежи от тънки бръчици, а клепачите му бяха надиплени с миниатюрни гънки, присъщи за хората, на които вече не им се налага да показват пенсионерска карта, за да си купят билети за кино. Бразди, които ги нямаше вчера вечерта, сега чертаеха вълнообразни графики по челото на Ал. Две по-дълбоки бръчки образуваха скоби около устата му. Брадичката му се бе поизострила, а кожата по врата му — поувиснала. Острата брадичка и съсухрената шия може и да бяха отзив от катастрофалното слабеене на Ал, но тези бръчки... а и ако не лъжеше за косата си...

Усмихваше се леко. Усмивката беше нерадостна, но не и лишена от чувство за хумор. Което някак влошаваше ситуацията.

— Спомняш ли си рождения ми ден през миналия март? „Не се кахъри, Ал — каза ми, — ако тая глупава шапчица се подпали, като се надвесиш върху скарата, ще грабна пожарогасителя и ще те спася.“ Помниш ли го това?

Спомнях си го.

— Каза, че официално могат да ти връчат титла „Хайнц“.

— Така си е. А сега съм на шейсет и две. Знам, че ракът ме е състарил още повече, но тези... и тези... — Той докосна челото си, после ъгълчето на едното око. — Тези са автентични старчески татуировки. Нещо като почетни медали.

— Ал... може ли чаша вода?

— Разбира се. Шок си е, нали? — Хвърли ми състрадателен поглед. — Вероятно си мислиш: „Или аз съм откачил, или той е откачил, или и двамата сме се чалнали.“ Напълно те разбирам. Бил съм на твоето място.

Измъкна се с усилие от кабинката, а дясната му ръка се шмугна под лявата мишница, като че го беше страх да не се разпадне. После тръгнахме покрай бара. В този момент ми се изясни поредният елемент от тази сюрреалистична среща: с изключение на случаите, когато седяхме на една пейка в църквата „Свети Кирил“ (които си бяха рядкост; макар семейството ми да беше религиозно, аз самият не бях

голям „кътулик“), или се засичахме на улицата, никога не бях виждал Ал без готварска престилка.

Той взе чиста чаша и ми наля вода от лъскав хромиран кран. Благодарих му и се обърнах да тръгна към малката стаичка, но той ме потупа по рамото. Ще ми се да не го беше правил. Имах чувството, че ме е потупал светлоокият Стар моряк от поемата на Колридж.

— Искам да видиш нещо, преди да седнем пак. Така ще стане по-бързо. Само дето няма точно да го видиш. Май по-скоро ще го изживееш. Изпий си водата, друже.

Изпих половината. Беше студена и приятна за езика, но не успях да сваля поглед от него. Мерзавецът в мен очакваше всеки момент да му скочат, като на първата, нищо неподозираща жертва от онези филми за избягал от лудницата маниак, които като че ли винаги съдържаха по някоя цифра в заглавието си. Но Ал си стоеше с подпряна на бара ръка. Сбръчкана ръка с уголемени кокалчета. Никак не изглеждаше да е на човек към шейсетте, бил той с рак, пък и...

— Това от обльчването ли е? — попита внезапно.

— Кое?

— Хванал си *тен*. Да не говорим за тъмните петна по ръцете ти. Това могат да ти го причинят само радиацията или продължителното излагане на слънце.

— Е, тъй като не съм се подлагал на лъчева терапия, значи остава слънцето. През последните четири години доволно се попекох.

Доколкото знаех, Ал беше прекарал по-голямата част от последните четири години в печене на бургери и правене на млечни шейкове под флуоресцентни лампи, но си затраях. Просто допих водата. Като оставил чашата на бара, забелязах, че ръката ми леко трепери.

— Така, какво искаш да видя? Или да изживея?

— Ела насам.

Преведе ме през дългата, тясна кухня, покрай двойната скара, фритюрниците, мивката, хладилника „Фрост Кинг“ и бучащия фризер, който ми стигаше до кръста. Спря се пред притихналата съдомиялна и посочи вратата в другия край на кухнята. Беше доста ниска; вероятно му се налагаше да се навежда, като минава през нея, а той беше висок само метър и седемдесет. Аз съм един и деветдесет — някои от учениците ми викаха Епинг Хеликоптера.

— Ето там — каза той. — През вратата.

— Това не е ли кухненският ти склад? — Въпросът беше абсолютно риторичен; толкова пъти през изминалите години го бях виждал да изнася от там консерви, чували с картофи и торби с храна, за да знам отлично какво има зад ниската врата.

Ал като че ли не ме беше чул.

— Да съм ти казвал, че заведението ми отвори врати първо в Обърн?

— Не.

Той кимна, но дори това беше достатъчно да предизвика поредния пристъп на кашлица. Покри уста с вече доста изцапаната кърпа. Когато и този щурм отмина, Ал я метна в кофата за боклук и взе няколко салфетки от кутията в ъгъла.

— Фургонът е направен през трийсетте по подобие на къщата „Алюминер“ и е в стил ар деко. Мечтаех си за него от дете, откакто баща ми ме заведе в ресторант „Чат енд Чу“ в Блумингтън. Купих си го напълно оборудван и отворих заведението на Пайн Стрийт. Подвизавах се там почти година и ми стана ясно, че ако остана, след още година ще фалирам. В квартала беше пълно с добри и не толкова добри ресторани за бързо хранене и всичките си имаха редовни клиенти. Чувствах се като новоизлюпено юристче, започнало частна практика в градче, което вече си има дузина утвърдени имена в бизнеса. Отгоре на всичко по онова време „Прочутия тъст бургер на Ал“ се продаваше за два и петдесет. Дори през 1990 таванът ми беше два долара и половина.

— Тогава как, по дяволите, го продаваш на половин цена в момента? Освен ако наистина не го правиш с котешко?

Той изпръхтя и дълбоко в гърдите му звукът се повтори като слизесто echo.

— Друже мой, продавам не друго, ами сто процента чисто американско говеждо, най-доброто в цял свят. Много ясно, че знам какви ги разправят хората. Обаче не ми дреме. Какво да се прави? Не мога да им затворя устите. Същото е като да спреш вятера.

Прокарах пръст по гърлото си. Ал се усмихна.

— Да, отнесох се, знам, но поне това е част от историята. Защо не продължих да си блъскам главата в стената на Пайн Стрийт — защото Ивон Темпълтън не е отгледала нито един кретен. „По-добре да

си обереш крушите и да подхванеш борбата наново някой друг ден“ — така ни учеше. Събрах остатъка от капитала, подлъгах банката да ми отпусне заем от пет bona — не питай как — и ето ме в Лисbon Фолс. Не че и тук бизнесът потръгна, не и при сегашното положение на икономиката и всички тия приказки за Мяу бургери и Бау бургери, и Скункс бургери, и каквото там им е хрумнало на хората, но пък излиза, че вече не съм обвързан с икономиката като другите. И то благодарение на онова, което се намира зад тая врата. Нямаше го, когато се установих в Обърн, бих се заклел върху триметрова купчина библии. Тук се появи.

— За какво говориш?

Той впери в мен воднистите си, внезапно остарели очи.

— Дотук с говоренето. Сам трябва да се увериш. Хайде, отвори я.

Погледнах го неуверено.

— Приеми го като предсмъртното желание на един пътник — каза той. — Хайде, друже. Ако наистина си ми другар, ще го направиш. Отвори вратата.

5.

Ще изльжа, ако кажа, че сърцето ми не мина на по-висока предавка, когато завъртях валчестата дръжка и дръпнах вратата. Нямах представа какво може да ме очаква от другата ѝ страна (макар че съмтно си спомням как си представих мъртви котки, одрани и готови за електрическата месомелачка), но когато Ал се пресегна през рамото ми и включи осветлението, видях...

Най-обикновен склад.

Беше малък и също толкова чист и подреден като останалата част от закусвалнята. По стените имаше рафтове, заредени с големи консерви. В далечния край на помещението, където таванът се спускаше надолу, бяха складирани почистващите препарати, а метлата и парцалът лежаха до тях, тъй като онази част от бърлогата нямаше и метър височина. Подът беше покрит със същия тъмносив линолеум като в самата закусвалня, но вместо леката миризма на печено месо,

тук се долавяше ароматът на кафе, зеленчуци и подправки. Усещаше се и друг миризис, слаб и не особено приятен.

— Добре — обадих се. — Това е кухненският склад. Чистичък и добре зареден. Пиша ти шестица по управление на запасите, ако изобщо има такова нещо.

— Какво подушваш?

— Предимно аромат на подправки. Кафе. Май и на някакъв освежител за въздух. Не съм сигурен.

— Аха, използвам „Глейд“. Заради другата миризма. Казваш, че нищо друго не подушваш, така ли?

— Абе, има нещо. Леко бие на сяра. Напомня ми за миризмата на изгорели кибритени клечки. — Напомняше ми и за отровните газове, които отделяхме с цялото ми семейство след съботните бобени вечери на майка ми, но не ми се щеше да му го казвам. Дали раковата терапия не прави хората пръдливи?

— Така си е, сяра е. И други работи има, и те не са „Шанел №5“. Такава е миризмата на фабrikата, друже.

Поредната нелепост от негова страна, но единственият ми отговор (произнесен с тон на абсурдна куртоазия) беше:

— Наистина ли?

Той отново се усмихна, разкривайки дупките, които предишния ден бяха запълнени със зъби.

— Прекалено вежлив си, за да коментираш, че „Уорумбо“ е затворена от сума ти време. Че всъщност почти изгоря до основи още през осемдесетте и онова там — посочи през рамо — е просто фирмен магазин. Чисто и просто капан за туристи във ваканционното ни градче, като „Кенебек Фрут Кампъни“ по време на бирените фестивали. Сигурно вече си готов да извадиш телефона и да се обадиш на момчетата с белите престилки. Познах ли, друже мой?

— На никого няма да се обаждам, защото не си луд. — В което далеч не бях убеден. — Но това е просто склад и не е лъжа, че текстилна фабрика „Уорумбо“ не е произвела и чорап през последния четвърт век.

— Че на никого няма да се обадиш — няма, защото сега ще ми дадеш мобилния си телефон, портфейла си и всички пари, които имаш в джобовете си, включително и монетите. Това не е обир; ще си ги получиш обратно. Ще се подчиниш ли?

— Още много ли ще се бавим, Ал? Защото имам да прегледам куп есета, преди да приключи тазгодишния дневник.

— Ще се бавиш, колкото ти си решиш — отговори ми той, — защото ще ти отнеме само две минути. Винаги отнема само две минути. Отпусни си час и поогледай хубаво, ако искаш, но аз не бих те съветвал да го правиш още първия път, защото си е стрес за психиката. Сам ще се увериш. Ще ми се довериш ли? — Прочете нещо в лицето ми и стисна устни. — Моля те! Умолявам *те*, Джейк! Предсмъртното ми желание.

Вече бях убеден, че е луднал, но в същото време бях сигурен, че не ме лъже за състоянието си. Очите му сякаш бяха хълтнали още понадълбоко в орбитите по време на краткия ни разговор. Освен това личеше, че е напълно грохнал. Дори двайсетината стъпки от кабинката в единия край на закусвалнята до склада в другия му бяха отнели силите. Ами окървавената носна кърпа? Да не забравяме и окървавената кърпа.

Пък и понякога е по-лесно да се пуснеш по течението, не мислите ли? „Остави грижите и се остави в ръцете на Господ“, както обичат да казват на сбирките, които бившата ми посещава, но тогава реших, че по-скоро ще се оставя в ръцете на Готовача. Поне до даден момент. „Какво толкова — казах си, — дори на самолет да се качиш, ще трябва да минеш през повече идиотщини. А той даже не ме е карал да си свалям обувките и да ги слагам на конвойер.“

Откопчах калъфа на телефона от колана си и го поставих върху кашон с консерви риба тон. Добавих и портфейла, тънка пачка банкноти, към доллар и петдесет на монети и ключодържателя си.

— Задръж ключовете, те не са важни.

За мен бяха важни, но си премълчах.

Ал бръкна в джоба си и извади пачка банкноти, значително подебела от онази, която бях оставил върху кашона. Подаде ми я.

— Джобни пари. В случай, че решиш да си купиш сувенир или нещо такова. Дават ли ти — взимай.

— Защо да не използвам собствените си пари? — Въпросът ми прозвуча съвсем нормално. Все едно този психарски разговор имаше някакъв смисъл.

— Не ги мисли тия работи сега. Приключението ще отговори на повечето ти въпроси много по-добре, отколкото аз самият бих съумял

дори в тип-топ кондиция, а точно в тоя момент съм на светлинни години от тип-топ. Вземи парите.

Взех ги и поогледах пачката. Горните банкноти изглеждаха нормално. После попаднах на петарка, която хем беше нормална, хем странна. Над лика на Ейб Линкълн пишеше „СРЕБЪРЕН СЕРТИФИКАТ“, а от лявата му страна имаше голямо синьо 5. Вдигнах я към светлината.

— Спокойно, не е фалшив. — Май напук на изтощението си Ал се забавляваше.

Може — на пипане си беше истинска, колкото и на вид — но не се виждаше воден знак.

— Не е фалшивикат, просто е стара — казах.

— Прибери парите в джоба си, Джейк.

Така и направих.

— Имаш ли джобен калкулатор? Някакви други електронни джаджи?

— Не.

— Тогава си готов. Обърни се към задната част на склада. — Преди да успея, той се плесна по челото и заяви: — Майко мила, кукувица ми е изпила мозъка. Забравих Човека с жълтата карта.

— Кой? Какво?

— Човекът с жълтата карта. Така му викам, не му знам истинското име. Ето, вземи. — Той порови из джоба си и ми подаде монета от петдесет цента. Не бях виждал такава от години. Може би още от дете.

Претеглих я в дланта си.

— Сигурен ли си, че е добра идея да ми я даваш? Вероятно е ценна.

— Много ясно, че е ценна, струва половин долар.

Разкашля се, но този път сякаш го разтърси свиреп вятър. Тръгнах към него, а той ми махна с ръка да вървя. Облегна се на купчината кашони с моите джуунджурии отгоре, изплю се в салфетките, погледна ги, потрепери, после ги стисна в юмрука си. Изнуреното му лице беше обляно в пот.

— Гореща вълна или друга такава гадория. Шибаният рак е видял сметката и на термостата ми, освен на всичко останало. Та по въпроса за Човека с жълтата карта. Безобидно пиянде е, но друг като

него не познавам. Май подозира нещо. Струва ми се, че е просто съвпадение — защото все виси близо до мястото, където ти ще излезеш — но държа да те предупредя за него.

— Е, не се спрявяш особено добре — информирах го. — Идея си нямам за какво говориш.

— Ще ти каже: „Дадоха ми жълта карта от «Зелена фасада», та пусни и ти доллар, щото днеска е ден за дваж повече пари.“ Запомни ли?

— Запомних. — Работата загрубяваше.

— Наистина в шапката му е втъкната жълта карта. Сигурно е визитка на таксиметрова компания или пък намерен в канавката купон за „Ред енд Уайт“, но мозъкът му е дал фирма от евтиното вино и като че ли си мисли, че е като златния билет на Уили Уонка^[2]. Та значи *ти* му кажи: „Цял доллар не мога да ти дам, но ето половинка“ и му дай монетата. Тогава той сигурно ще каже... — Ал вдигна пръст. — Сигурно ще каже нещо като „Какво правиш тук“ или „Откъде се взе“. Дори може да отбележи: „Не си същият.“ Не ми се вярва, но е възможно. Толкова много неща са ми непонятни. Каквото и да ти каже, просто го остави до сушилнята — той там си виси — и излез през вратата. Като си тръгнеш, той вероятно ще каже: „Знам, че имаш доллар, стипца такава“, но ти не му обръщай внимание. Не поглеждай назад. Пресечи релсите и си на ъгъла на Майн и Лисбон. — Усмихна ми се дяволито. — Оттам нататък, друже, светът е твой.

— Сушилня ли? — Май смътно си спомнях нещо подобно до закусвалнята, нищо чудно да беше сушилнята на старата фабрика, но каквото и да е било, вече го нямаше. Ако в задната част на склада имаше прозорче, изгледът му щеше да е към двора с тухлена настилка и магазинчето за зимни дрехи, наречено „Вашето кътче в Майн“. Купих си яке на „Норт Фейс“ от там малко след Коледа и излезе много на сметка.

— Не я мисли сушилнята, само запомни какво ти казах. Сега пак се обърни — а така — и направи две-три крачки напред. Мънички. Миши стъпки. Представи си, че се опитваш да намериш най-горното стъпало на голямо стълбище в тъмното — толкова внимателно.

Нправих каквото ми каза, чувствайки се като най-големия олигофрен на земята. Една стъпка... приведох глава, за да не се ударя на алуминиевия таван... две стъпки... сега вече направо клечах. Още

стъпка-две и щеше да ми се наложи да лазя. Дотам ничие предсмъртно желание нямаше да ме накара да стигна.

— Ал, това е глупаво. Освен ако не искаш да ти донеса кутия плодов коктейл или опаковка желе, повече няма накъде д...

В този момент кракът ми пропадна, все едно под него имаше стъпало. Само дето още си беше стабилно стъпил на покрития с тъмносив линолеум под. Виждах го.

— Това е — обади се Ал. Дрезгавината от гласа му беше изчезнала, сякаш удовлетворението действаше като балсам на гърлото му. — Намери го, друже.

Но какво бях намерил? Какво ми се случваше? Бях склонен да го отдам на силата на внушението, тъй като независимо от усещанията ми все още виждах крака си на пода. Само че...

Нали се сещате как като затворите очи през слънчев ден, все още виждате онова, което досега сте гледали? Тъкмо това ми се случи. Като погледнах надолу, видях крака си на пода. Но само мигнах и — милисекунда преди или милисекунда след като затворих очи, не съм сигурен — зърнах крака си върху някакво стъпало. И то не на светлината на шейсетватова крушка. Под лъчите на яркото слънце.

Вцепених се.

— Давай — подкани ме Ал. — Нищо лошо няма да ти се случи, друже. Продължавай напред. — Закашля се и успя да добави с отчаяно ръмжене: — Направи го заради мен.

Послушах го.

Бог да ми е на помощ, послушах го.

[1] Ана Мери Робъртсън Моузес (1860–1961), наричана Баба Моузес, е известна американска художничка, често цитирана като пример за творец, започнал кариерата си в доста напреднала възраст. Картините ѝ са били толкова популярни през петдесетте години на миналия век, че изложбите ѝ в целия свят са счупили всички рекорди по посещение. — Б.пр. ↑

[2] Герой от „Чарли и шоколадената фабрика“ от Роалд Дал. Собственикът на фабrikата Уили Уонка измисля хитроумна лотария: пет златни бичета, скрити под опаковката на пет шоколада, ще дадат възможност на пет деца да посетят фабриката и да получават бонбони и шоколад до края на живота си. — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

1.

Направих още една крачка и слязох по второ стъпало. Очите ми продължаваха да настояват, че съм стъпил на пода в склада на „Закусвалнята на Ал“, но сега се бях изправил и главата ми вече не опираше в тавана. Разбира се, това беше невъзможно. Стомахът ми се разбунтува в отговор на обърканите ми възприятия и чувствах как обядът от сандвич с яйчена салата и парче ябълков пай се кани да натисне копчето за катапулта.

Зад гърба ми — но сякаш от разстояние петнайсет метра вместо метър и половина — Ал каза:

— Затвори очи, приятел, така ще ти е по-лесно.

Като ги затворих, сетивният хаос се разсея. Сякаш досега бях кривоглед и в този момент зрението ми се оправи. Или по-скоро все едно си слагах специалните очила за гледане на 3D филм. Придвиших десния си крак и слязох по още едно стъпало. Наистина имаше стълбище; сега, когато зрението ми не участваше, тялото ми го знаеше със сигурност.

— Направи още две крачки и погледни — каза Ал. Звучеше все по-отдалеч. Като че се намираше в другия край на закусвалнята, а не до вратата на склада.

Сложих левия си крак на долното стъпало. После и десния, и не щеш ли, усетих нещо като пукване на балон в главата ми, точно като онова, което чуваме, когато налягането в самолета се промени рязко. Тъмнината зад клепачите ми почервения и почувствах топлина върху кожата си. Слънчева топлина. Сигурен бях. А онази слаба сърна миризма се беше засилила, придвижила се нагоре по обонятелната скала от едваоловима до неприятна. И в това бях сигурен.

Отворих очи.

Вече не се намирах в склада. Не се намирах в „Закусвалнята на Ал“. Макар че в склада нямаше врата към външния свят, бях попаднал отвън. Стоях във вътрешното дворче. Обаче не беше с тухлена настилка и покрай него не се виждаха магазини. Бях стъпил върху ронещ се, мръсен цимент. Няколко грамадни метални съда, препълнени с нещо, покрито с груб кафяв плат с размерите на корабно платно, бяха подредени до чисто бялата стена, където преди се намираше „Вашето кътче в Майн“.

Обърнах се да погледна към големия сребрист фургон, в който се помещаваше „Закусвалнята на Ал“, но от фургона нямаше и помен.

2.

На негово място се издигаше огромното, сякаш излязло от роман на Дикенс здание на „Уорумбо Милс енд Уийвинг“ и вътре кипеше бурна дейност. Чувах тътеня на бояджийските барабани и сушилните, тракането на големите тъкачни станове, някога заемали втория етаж (бях ги виждал на снимка, обкръжени от жени със забрадки и работнически комбинезони, в малката сграда на „Лисбонското историческо общество“ на Майн Стрийт). Трите високи комина, които се бяха срутили по време на паметната буря през осемдесетте, бълваха сивкавобял дим.

Стоях в подножието на массивна зеленикова сграда, прилична на куб — сушилнята, предположих. Заемаше половината двор и се извисяваше на около шест метра. Бях слязъл по някакво стълбище, но сега стълби не се виждаха. Нямаше път назад. Усетих как в мен се надига паника.

— Джейк? — Гласът на Ал беше много далечен. Сякаш достигаше ушите ми просто заради случаен трик на акустиката, като глас, блуждаещ с километри из дълъг, тесен каньон. — Можеш да се върнеш по същия път. Намери с крака стъпалата.

Вдигнах единия си крак, свалих го и усетих стъпалото. Паниката утихна.

— Хайде. — Съвсем тихичко. Гласът като че ли се захранваше от собственото си ехо. — Поогледай се и се върни.

В началото не помръднах, останах на място, бършайки уста с длан. Чувствах, че очите ми ще изскочат от орбитите си. Кожата ми беше настръхнала. Страхувах се — едва ли не бях ужасен — и се учудавах, че успявах да запазя равновесие и да не се паникьосам. Виждах сянката си върху цимента съвсем ясно, като изрязан от черен плат силует. Виждах ръждивите петънца по веригата, отцепваща сушилнята от останалата част на двора. Очите ми пареха от тежката миризма на промишления дим, бълващ от тройния комин. Ако го беше подушил инспектор от Агенцията за опазване на околната среда, на мига би закрил цялата фабрика. Само дето... не ми се вярваше в околността да се навъртят инспектори. Не знаех дали АООС изобщо съществува. Знаех къде съм; Лисбон Фолс, щата Мейн, дълбоко в сърцето на окръг Андрискогин.

Въпросът беше в кое време съм попаднал.

3.

На веригата висеше табела, която не можех да прочета — надписът беше от другата страна. Тръгнах натам, после се обърнах. Затворих очи и запристипвах напред с миши стъпчици, както ме беше посъветвал Ал. Когато левият ми крак се блъсна в най-долното стъпало от пътя ми обратно към склада на Ал (искрено се надявах в това да съм се блъснал), бръкнах в задния си джоб и извадих сгънат лист хартия: възторжената бележка от директора на гимназията, гласяща „Весело прекарване на лятото и не забравяй работния ден през юли.“ Позачудих се как ли би възприел идеята Джейк Епинг да води шестседмичен курс по литература на пътешествията във времето следващата година. Откъснах ивица хартия от горната част, смачках я и я пуснах върху първото стъпало от невидимото стълбище. Разбира се, падна на земята, но така или иначе отбеляза мястото. Следобедът беше топъл и безветрен и не ми се вярваше да се затрие някъде, но за всеки случай намерих отчупено парче бетон, с което да затисна хартийката. То се приземи върху стъпалото, но в същото време кацна и върху листчето. Просто защото стъпало *нямаше*. В съзнанието ми проехтя мотив от една стара поппесен: „Първо има планина, после няма планина, после пак се вдига от прахта.“

Ал ми беше заръчал да поогледам наоколо и реших така да постъпя. При положение, че засега не си бях загубил ума, вероятно щях да удържа фронта още малко. Стига да не видех парад на розови слонове или летяща чиния над автокъща „Джон Крафтс“. Опитах да си набия в главата, че всичко това не се случва, няма как да се случи. Философите и психолозите може и да определят едни неща като реални, други — като нереални, но повечето земни хора познават и приемат градежа на заобикалящия ни свят. Това тук наистина се случваше. Ако не друго, поне беше прекалено смрадливо, за да е халюцинация.

Отидох до веригата, която висеше малко над нивото на коленете ми, и се шмугнах под нея. От другата страна на табелата беше написано с черни печатни букви „ДОСТЪПЪТ ЗАБРАНЕН ПО ВРЕМЕ НА РЕМОНТА НА КАНАЛИЗАЦИОННАТА ТРЪБА“. Отново погледнах назад, не забелязах никакви признания на ремонтна дейност в района, заобиколихътъгъла на сушилнята и едва не се препънах в изпружения на слънце мъж. Не че изобщо имаше някакъв шанс да хване тен. Беше облечен в овехтял черен балтон, който се стелеше край него като безформена сянка. И по двата ръкава личаха засъхнали следи от сополи. Тялото, потънало в балтона, изглеждаше като излязло от Освиенцим. Сивата му коса висеше край брадясали бузи. Пияница по учебник.

На главата му се мъдреше мърлява шапка модел „Федора“ като онези във филмите от петдесетте, където всички жени са надарени с пищни балкони, а мъжете мелят ли, мелят с неизменните цигари в ъгълчетата на устните. И наистина от лентата на шапката, подобно на пропуските на някогашните журналисти стърчеше жълта карта. Вероятно някога е била яркожълта, но редовното пипане с изцапани пръсти ѝ беше отнело предишния блъсък.

Когато сянката ми попадна в ската му, Човекът с жълтата карта се обърна и ме проучи с мътни очи.

— Какъв си пък ти, мама му стара? — попита ме, само дето от неговата уста прозвуча като „Къв спати, мамстара?“

Ал не ми беше дал подробни инструкции относно отговорите на подобни въпроси, затова играх на сигурно.

— Не ти влиза в работата, мама му стара.

— Ми майната ти и на теб.

— Добре — казах. — Разбрахме се.

— Кво?

— Приятен ден. — Тръгнах към плъзгащата се врата, която зееше отворена. Вляво отвън се беше появил паркинг, пълен с ретроавтомобили, чието място беше в музея. Повечето бяха доста очукани. Имаше буикове с хромирани декоративни елементи и фордове с издължени предници. „Принадлежат на работниците — помислих си. — Истински работници, които в момента се бъхтят за почасовата си надница.“

— Дадоха ми жълта карта от „Зелената фасада“ — обади се пияндето. Говореше едновременно предизвикателно и напрегнато. — Та пусни и ти долар, щото днеска е ден за дважди повече пари.

Показах му монетата от петдесет цента. Със самочувствието на актьор, получил една-единствена реплика в писата, казах:

— Цял доллар не мога да ти дам, но ето половинка.

„Тогава му я даваш“ беше ме инструктиран Ал, но не ми се наложи. Човекът с жълтата карта я грабна от ръката ми и я приближи към лицето си. За момент си помислих, че ще я провери със зъби, но той я стисна в ръка и я скри от погледа ми. Зяпна ме отново с почти комично недоверчиво изражение.

— Кой си ти? Откъде се взе?

— Гръм да ме удари, ако знам — отвърнах и пак се запътих към вратата. Очаквах онзи да ме бомбардира с още въпроси, но не се обади повече. Излязох навън.

4.

Най-новата кола на паркинга беше „Плимут Фюри“ от средата или края на петдесетте, по моя преценка. Табелата с регистрационния номер изглеждаше като невъобразимо антична версия на тази на субаруто ми; по молба на бившата ми съпруга моята беше с розова лентичка в подкрепа на борбата с рака на гърдата. На тази също пишеше „ВАКАНЦИОННИЯ ЩАТ“, но беше оранжева вместо бяла. Както в повечето щати, и в Майн регистрационните номера вече съдържат букви — този на моето субару е 23383 IY — но на задницата на почти новото бяло-червено фюри пишеше само 90–811. Без букви.

Докоснах капака на багажника. Беше твърд и нагорещен от слънцето. Съвсем истински.

„Пресечи релсите и си на ъгъла на Майн и Лисбон Стрийт. Оттам нататък, друже, светът е твой.“

Никакви железопътни релси не минаваха пред старата фабрика — не и по мое време — но тук ги имаше. И не бяха просто артефакти от отминалата епоха. Бяха изльскани и светеха. Някъде в далечината се чуваше *тудуф-тудуф* — истински влак. Кога за последно са минавали влакове през Лисбон Фолс? Едва ли след закриването на фабриката и златните години на завода за строителни материали „Ю Ес Джипсъм“ (който местните наричаха „С пълен джоб съм“).

„Само че съм готов да се обзаложа, че именно сега са златните му години — помислих си. — На фабриката също. Защото вече не се намирам във второто десетилетие на двайсет и първи век.“

Вървях, без да осъзнавам, че се движва — като в сън. Бях стигнал до ъгъла на Майн Стрийт и шосе 196, познато и с името Стария Люистън Роуд. Но сега никой не би го нарекъл стар. А по диагонал от пресечката, на отсрещния ъгъл...

Виждах „Кенебек Фрут Кампъни“, което определено беше твърде грандиозно име за магазин на ръба на фалита — поне според мен — през десетте ми години като преподавател в лисбонската гимназия. Колкото и странно да звучи, беше се задържал на повърхността единствено и само заради „Мокси“, тази меко казано куриозна безалкохолна напитка. Собственикът на „Фрут Кампъни“, дружелюбно старче на име Франк Анисети, се беше изказал веднъж, че населението на света се деляло съвсем естествено (и вероятно по генетичен път) на две групи: малцината богоизбрани любители на „Мокси“... и всички останали. Франк бе лепнал на всички останали етикета „злочестото дегенерирало болшинство“.

По мое време „Кенебек Фрут Кампъни“ представляваше жълто-зелена кутия с незаредена витрина... освен ако котката, която честичко се излежаваше там, не беше за продан. Покривът беше хълтнал от зимните снегове. Предлагаха се предимно реклами сувенири на „Мокси“: крещящо оранжеви тениски с надпис „ДАЙ МИ МОКСИ!“, крещящо оранжеви шапки, колекционерски календари, тенекиени табелки уж с колекционерска стойност, но най-вероятно произведени миналата година в Китай. През по-голямата част от годината клиентите

бяха кът, повечето рафтове пустееха... въпреки че човек можеше да се сдобие с шоколадово десертче или с пакет чипс (стига да му допада онзи със сол и оцет). Хладилникът беше зареден само с „Мокси“. Бира не се продаваше.

Всеки юли Лисbon Фолс е домакин на Мейнския „Мокси“ фестивал. Има музикални групи, фойерверки и парад с участието на — ако щете вярвайте — местни миски от конкурси за красота, качени върху платформи на „Мокси“ и облечени в бански с цвета на „Мокси“ — фрапантно оранжево, което направо може да изгори ретината на очите ви. Церемониалмайсторът на парада винаги е предрешен като Доктор Мокси, която дегизировка включва бяло сако, стетоскоп и онези готини огледалца на челото. Преди две години ролята на церемониалмайстор беше поверена на директорката на лисбонската гимназия Стела Лангли и горката едва ли някога ще се отърси от това си мимолетно амплоа.

По време на фестиваля „Кенебек Фрут Кампъни“ възкръсва и реализира чудесна печалба главно благодарение на пийнали туристи, запътили се към почивните станции в Западен Мейн. През другите месеци е празна черупка, обитавана от духа на „Мокси“, сиреч миризма, която винаги ми е напомняла — вероятно защото принадлежала към злочестото дегенерирало большинство — на мустерол, онази смрадлива гадост, с която майка настояваше да маже гърлото и гърдите ми, като настинех.

Онова, което наблюдавах в момента откъм стария Люистън Роуд, беше процъфтяващ бизнес. Окачената над вратата табела („ОСВЕЖЕТЕ СЕ СЪС «СЕВЪН ЪП»“ отгоре, „ДОБРЕ ДОШЛИ В «КЕНЕБЕК ФРУТ КО».“ отдолу) беше така лъсната, че отразяваше слънчевите лъчи. Боята беше прясна, а покривът още не си беше изплатил от суртовото време. Влизаха и излизаха хора. На витрината вместо котка...

Портокали! Някога в „Кенебек Фрут Кампъни“ са се продавали истински плодове. Кой би могъл да предположи?

Тръгнах да пресичам улицата, но отстъпих назад, като видях, че към мен се е запъхтял междуградски рейс. На табелката с направлението над разделеното на две предно стъкло пишеше „ЛЮИСТЪН ЕКСПРЕС“. Когато автобусът спря при железопътния

прелез, ми направи впечатление, че повечето пътници пушат. Атмосферата вътре сигурно е била сходна с тази на Сатурн.

След като автобусът потегли (оставяйки след себе си миризма на недоизгорял дизел, която добре да се поомеси със смрадта на развалени яйца, бълваща от комините на „Уорумбо“), пресякох улицата, чудейки се какво ли ще стане, ако ме бълсне кола. Просто ще потъна вдън земя ли? Или пък ще се събудя на пода в склада на Ал? Вероятно нито едно от двете. Вероятно ще си умра тук, в едно минало, по което сигурно много хора изпитвахаnostalgia. Бих си го обяснил единствено с това, че са забравили колко зловонно е миналото или че шикът на петдесетте ги е заслепил.

Един хлапак висеше пред „Фрут Кампъни“ с гръб към дървената обшивка на магазина и небрежно опрян в нея крак. Яката на ризата му беше вдигната, а косата му беше сресана а ла ранния Елвис (позната ми от старите ленти). За разлика от момчетата от моето училище този нямаше козя брадичка, не си беше отгледал даже „суперско“ триъгълниче под долната устна. Досетих се, че в света, на който гостувах в момента (надявах се, че просто му гостувам), биха го изхвърлили от гимназията, ако се появи дори с косъмче по лицето.

Кимнах му. Джеймс Дийн отвърна на поздрава ми и каза:

— Мараба, татенце.

Влязох вътре. Над вратата издрънча звънче. Вместо на прахоляк и позагнило дърво ми замериша на портокали, ябълки, кафе и ароматен тютюн. От дясната ми страна имаше стелаж с комикси с откъснати корици — „Арчи“, „Батман“, „Капитан Марвел“, „Разкази от криптата“. Надрасканото на ръка послание над тази същинска съкровищница, способна да предизвикал гърчове у всеки ибей ентузиаст, беше: „КОМИКС 5 ЦЕНТА ТРИ ЗА 10 ЦЕНТА ДЕВЕТ ЗА ЧЕТВЪРТ ДОЛАР МОЛЯ НЕ ПИПАЙТЕ АКО НЯМА ДА КУПУВАТЕ.“

Отляво стоеше стелаж с вестници. „Ню Йорк Таймс“ не видях, затова пък имаше „Портланд Прес Хералд“ и една останала бройка „Бостън Глоуб“. Първата страница на „Глоуб“ тръбеше: „ДЪЛЕС НАМЕКНА ЗА ЕВЕНТУАЛНИ КОНЦЕСИИ, АКО КОМУНИСТИЧЕСКИ КИТАЙ ПРЕУСТАНОВИ КОНФЛИКТА С ТАЙВАН“. И двата вестника бяха с дата вторник, 9 септември 1958 година.

5.

Взех „Глоуб“, който струваше осем цента, и се запътих към щанд за закуски и напитки с мраморен плот, какъвто не бях виждал досега в магазина. Зад него стоеше Франк Анисети. Познах го на момента, там си бяха даже запазената му марка перки от сива коса над ушите. Само че тази му версия — да я наречем Франк 1.0 — беше стройна и носеше бифокални очила без рамка. Освен това беше и по-висок. Сякаш облечен в чужда кожа, седнах на бара.

Той кимна към вестника.

— Това ли ще бъде или да ти донеса нещо от машината за безалкохолно?

— Нещо студено, само да не е „Мокси“ — чух се да казвам.

Франк 1.0 се усмихна.

— Така и така не го зареждаме, синко. Какво ще кажеш за безалкохолна бира?

— Чудесно. — И още как. Гърлото ми беше пресъхнало, а ушите ми изхвърляха пара. Чувствах се все едно имам температура.

— От пет или от десет?

— Моля?

— Бира от пет или десет цента?

— Аха. От десет май.

— Май-май добър избор направи. — Отвори фризера за сладолед и извади заскрежена халба, горе-долу с размерите на канта за лимонада. Напълни я от едното кранче на машината и ноздрите ми се изпълниха с богат и силен аромат. Обра пяната с дръжката на дървена лъжица и доля чашата, после я остави на плота. — Заповядай. Заедно с вестника — осемнайсет цента. Плюс един цент бакшиш.

Подадох му един от старинните долари на Ал и Франк 1.0 ми върна ресто.

Отпих през гъстата пяна и направо останах удивен. Беше... божествено. Вкусовите ми рецептори изпаднаха във възторг. Просто не знам как да го опиша другояче. Този отишъл си преди половин век свят мириеше невъобразимо зле, но вкусът му беше несравним.

— Прекрасна е — похвалих го.

— Тъй ми. Радвам се, че ти харесва. Не си тукашен, а?

— Не.

— Другощатец?

— Уисконсин — отговорих. Което не беше лъжа; до единайсетгодишна възраст със семейството ми живеехме в Милуоки, после баща ми си намери работа като преподавател по английски в Университета на Южен Майн. Оттогава насам кръстосвам целия щат.

— Е, избрал си правилния момент да ни посетиш — отбеляза Анисети. — През повечето летни месеци е доста безлюдно и цените падат. Да вземем твоето питие. След Деня на труда десетцентовата бира струва само десетаче.

Звънчето над вратата издрънча; дъските на пода откликнаха с приветливо скърцане. Последният път, когато се престраших да вляза в „Кенебек Фрут Кампъни“ с надеждата да си купя таблетки против киселини (оказа се празна надежда), дъските ме бяха приветствали със стенание.

Около седемнайсетгодишно момче се шмугна зад тезгая. Тъмната му коса беше късо подстригана, прическата леко биеше на канадска ливада. Приликата му с мъжа, който ме беше обслужил, не можеше да се отрече и ме наведе на мисълта, че това вече е моят Франк Анисети. Мъжът, който обра гъстата пяна на безалкохолната ми бира, беше баща му. Франк 2.0 дори не ме удостои с поглед; за него бях просто поредният клиент.

— Тайтьс е качил камиона на подемника — осведоми баща си.

— Вика, че ще е готов до пет.

— Браво на него — отвърна Анисети старши и запали цигара. Едва сега забелязах, че по мраморния плот бяха подредени малки керамични пепелници с надпис „С «УИНСТЪН» ПУШЕНЕТО Е НАСЛАДА!“ Той пак се обърна към мен: — Искаш ли топка ванилов сладолед в бирата? Заведението черпи. Обичаме да глезим туристите, особено когато са позакъснели.

— Благодаря, и така е добре — отговорих съвсем искрено. Ако се бях подсладил още малко, главата ми направо щеше да се пръсне. А и беше силничко — все едно да пиеш газирано еспресо.

Но сладостта на питието в заскрежената халба не можеше да се мери с тази на благата усмивка, която ми хвърли хлапакът — в нея нямаше и следа от пренебрежителната насмешка в поздрава на зализания Елвис отвън.

— В училище четехме един разказ — заговори ме той, — в който местните изяждаха туристите, ако щефнат след края на сезона.

— Франки, така ли се говори на гост? — взе муга се господин Анисети. По лицето му играеше усмивка.

— Няма проблем — уверих го. — И аз самият съм преподавал този разказ. На Шърли Джаксън, нали? „Летовниците“.

— Точно той — съгласи се Франк. — Не го схванах съвсем, ама ми хареса.

Пак пийнах от безалкохолната бира и като оставих халбата (чието масивно стъкло направи приятно за ухото дрън при допира с мраморния плот), не се изненадах особено, че почти я бях изпил. „Като нищо ще се пристрастя към тази амброзия — помислих си. — Може да сложи «Мокси» в малкия си джоб.“

Възрастният Анисети издиша струя дим към тавана, където вентилатор с големи перки го пое и разпиля из боядисания в небесносиньо гредоред.

— Някъде в Уисконсин ли си учител, господин?...

— Епинг — представих се аз. Твърде стъписан бях, за да ми хрумне да дам фалшиво име. — Да. Но сега съм в седма година.

— Това означава, че една година е в отпуск — обади се Франк.

— Знам какво означава — каза Анисети. Опита се да прозвучи ядосано, но не му се получи. Реших, че тези двамата са ми също толкова приятни, колкото и безалкохолната бира. Симпатичен ми беше и темпераментният хулиган отвън, най-вече защото дори не подозираше, че се е превърнал в клише. Тук жребият вече беше хвърлен и с него идваше чувството на сигурност. Вероятно измамно, все пак този свят криеше също толкова опасности, колкото и всеки друг, но бях посветен в нещо, което досега смятах, че беше достояние единствено на Всевишния: знаех, че лъчезарното момче, прочело разказа на Шърли Джаксън (макар и без да го „схване“), ще преживее настоящия ден и още петдесет години след него. Нямаше да умре в автомобилна катастрофа, да получи инфаркт или да хване рак на белите дробове от цигарения дим на баща си. Франк Анисети го чакаше зелена вълна.

Погледнах часовника на стената („ЗАПОЧНЕТЕ ДЕНЯ СИ С УСМИВКА — приканващо циферблатът. — ПИЙНЕТЕ ОБОДРЯВАЩО КАФЕ“). Показваше 12:22. Времето не ме

притискаше, но се направих на изненадан. Допих бирата и скочих на крака.

— Бързам за среща с приятели в Касъл Рок.

— По-кратко по шосе 117 — посъветва ме Анисети. — Опасно е движението там. — По-провлачен мейнски акцент не бях чувал от години. После се сетих, че това си беше абсолютната истина, и едва се сдържах да не се разхиля.

— Ще внимавам — отговорих. — Благодаря. Ей, момче. Да ти кажа нещо за оня разказ на Шърли Джаксън.

— Какво, сър? — „Сър“, колко ретро. И то изречено без капка сарказъм. Бях на път да се убедя, че 1958 е била прекрасна година. Като се изключват смрадта от фабриката и цигареният дим.

— Няма какво да схващаш.

— Странно. Друго разправя господин Марчант.

— С цялото ми уважение към господин Марчант, можеш да му предадеш думите на Джейк Епинг, че понякога пурата си е просто пура, а разказът е просто разказ.

Той се разсмя.

— Ще му предам! Утре сутрин през третото междучасие!

— Хубаво. — Кимнах на бащата, потискайки желанието си да му кажа, че благодарение на „Мокси“ (с който не зарежда... все още) магазинчето му щеше да просъществува на ъгъла на Майн Стрийт и Стария Люистън Роуд дълго след като той си отиде. — Благодаря за джинджифиловата бира.

— Пак заповядай, синко. Мисля да намаля цената на голямата.

— На десетаче.

Той се ухили. Същата усмивка като на синчето — широка и искрена.

— Стопли ти реотанът.

Звънчето издрънча. Влязоха три жени. Естествено не носеха панталони; бяха облечени в рокли, които стигаха почти до глазените им. Носеха даже шапки! Две от тях бяха с малки розички от бял воал. Разровиха в отворените щайги с плодове в търсене на съвършени екземпляри. Тъкмо бях тръгнал да си ходя, но ми хрумна нещо и се обърнах.

— Случайно да знаете какво е зелена фасада?

Баща и син се спогледаха и ме подсетиха за един стар виц. Турист от Чикаго с гъзарска спортна кола попаднал в дълбоката провинция и спрял до селска къща. Старият фермер си седи на верандата и пуши лула от царевичен кочан. Туристът се подава от прозореца на ягуара и пита: „Хей, старче, можеш ли да ме упътиш до Ийст Макиас?“ Фермерът си дръпва замислен от лулата и казва: „И сантиметър не помръдвай.“

— Май вярно сте другощатец, а? — попита Франк. Акцентът му не беше чак толкова изразен, колкото на баща му. „Сигурно гледа повечко телевизия — помислих си. — Телевизията е най-успешният унищожител на регионалния акцент.“

— Така си е — потвърдих.

— Странно, чини ми се, че улавям лек янки диалект.

— Юпър^[1] е — поправих го. — Сещате ли се, от горната част на полуострова? — Само дето — опа! — въпросният полуостров беше Мичиган, не Уисконсин.

Но май никой от двамата не ме хвана в лъжа. Даже Франк младши се обърна и започна да мие съдовете. На ръка, разбира се.

— „Зелената фасада“ е магазинът за алкохол — просвети ме Анисети. — Отсреща е, ако си решил да смажеш гърлото.

— Твоята бира ми свърши работа — отговорих. — Просто ми беше интересно. Всичко хубаво.

— И на теб, приятел. Ела да ни навестиш пак някой път.

Подминах триото окачествителки на плодове с поздрав:

— Дами. — Дошя ми се да имах шапка, която да накривя. Мека широкопола шапка.

Като онези от старите филми.

6.

Темпераментният хулиган беше напуснал поста си. За части от секундата ми мина мисълта да се поразходя по Мейн Стрийт и да видя какво друго се е променило. Но нямаше смисъл да насиљвам късмета си. Ами ако някой започнеше да ме разпитва какви са тези странни дрехи? Предполагах, че спортното ми сако и памучните панталони изглеждат що-годе нормално, но нямаше как да съм сигурен. А и

косата ми стигаше чак до яката. По мое време подобна прическа беше напълно приемлива за гимназиален учител — дори консервативна — но като нищо би привлякла погледите в десетилетие, когато бърсненето на тила се смяташе за традиционна част от бърснарските услуги, а бакенбардите бяха резервираны за рокабили симпатияги, като онзи, дето ме беше нарекъл „татенце“. Разбира се, можех да кажа, че съм турист, че модата в Уисконсин е мъжете да пускат по-дълга коса, но прическата и дрехите — чувството, че си като извънземно в несполучлива човешка дегизировка — бяха само част от проблема. Основното беше, че бях поразен. Разумът ми си беше на място — смяtam, че сравнително добре приспособеното човешко съзнание може да понесе доста странни неща, преди напълно да се предаде — но стресът си казваше думата. Не спирах да мисля за трите дами с дълги рокли и шапки, които несъмнено биха изпаднали в ужас дори презрамката на сутиена им да се покаже. И за вкуса на безалкохолната бира. *Божествен!*

От другата страна на улицата се виждаше скромната витрина на магазин с релефна таблица „МАГАЗИН ЗА АЛКОХОЛ ЩАТА МЕЙН“. Фасадата му беше светлозелена. Вътре идентифицирах новия си познайник от сушилнята. Дългият му черен балтон висеше от раменете му като на закачалка; беше свалил шапката и с щръкналата си коса приличаше на анимационен герой, който току-що е пъхнал Пръст А в Електрически контакт Б. Размахваше ръце пред продавача и в едната жълтееща скъпоценната му карта. Можех да се обзаложа, че монетата на Ал Темпълтън се намираше в другата. Продавачът, с къса бяла престилка, подобна на парадната премяна на Доктор Мокси, не изглеждаше особено заинтересован.

Стигнах до ъгъла, поизчаках няколко коли да минат и отново пресякох от страната на „Уорумбо“ и Стария Люистън Роуд. Двама мъже бутаха ръчна количка с бали плат през вътрешния двор, пушеха цигари и се смееха. Чудех се дали изобщо съзнават какво причинява на вътрешностите им комбинацията от цигарен и промишлен дим, но предположих, че нямат представа. Вероятно така беше по-добре, въпреки че въпросът подхождаше повече на преподавател по философия, отколкото на тип, който си изкарва хляба, запознавайки тийнейджъри с мъдростите на Шекспир, Стайнбек и Шърли Джаксън.

Като влязоха във фабриката, вкарвайки количката между ръждивите метални челюсти на високата порта, се върнах до веригата с табела „**ДОСТЪПЪТ ЗАБРАНЕН**“. Помислих си, че не бива да препускам и да зяпам наоколо — по никакъв начин да не привличам внимание — но беше трудно. Вече наблизавах мястото, откъдето бях дошъл, и изгарях от желание да го стигна по-бързо. Устата ми беше пресъхнала и голямата бира тежеше в стомаха ми. Ами ако не можех да се върна? Ако хартийката я нямаше? Или пък тя си беше на мястото, но не и стълбите?

„Спокойно — казах си. — Спокойно.“ Не устоях и хвърлих последен поглед зад гърба си, преди да се пъхна под веригата. Дворът беше пуст. Дочувах тихото дизелово *туф-пуф* накъде в далечината, като неясен звук от страната на сънищата. То извика в съзнанието ми куплет от друга песен: „*Този влак отива си и пее железопътен блус.*“

Тръгнах покрай зелената стена на сушилнята, а сърцето ми биеше бясно и се канеше да изскочи през гърлото ми. Късчето хартия с парче бетон отгоре си беше там; дотук добре. Подритнах го лекичко с мисълта „*Моля ти се, Господи, нека стане, моля те, нека се върна.*“

Носът на обувката ми бутна парчето бетон — видях го как се запремята — но и се спря в невидимото стъпало. Тези две случки се изключваха взаимно и въпреки това се състояха. Пак се огледах наоколо, макар да знаех, че няма как да ме видят от двора в тази тясна уличка, освен ако не минат точно пред нея от единния или другия ѝ край. Минувачи нямаше.

Качих се на едното стъпало. Кракът ми го усещаше, а очите ми настояваха, че още си стоя върху напуканата настилка на вътрешния двор. Безалкохолната бира пак се разбунтува в стомаха ми. Затворих очи и ми поолекна. Стъпих на второто, а после и на третото стъпало. Бяха доста ниски. С четвъртото лятната горещина напусна тила ми и тъмнината зад клепачите ми се сгъсти. Опитах да изкача петото стъпало, но такова нямаше. Вместо това си ударих главата в ниския таван на кухненския склад. Някой ме хвана за ръката и едва сподавих писъка си.

— Спокойно — каза Ал. — Спокойно, Джейк. Върна се.

Предложи ми чаша кафе, но аз отказах. Бирата в стомаха ми още се пенеше. Наля за себе си и отидохме в кабинката, откъдето беше започнало това безумно пътешествие. Портфейлът, мобилният телефон и парите ми бяха струпани по средата на масата. Ал седна, като изстена от болка и облекчение. Като че ли се беше посъвзел.

— Та — подкани ме. — Отиде и се върна. Какво ти е мнението?

— Ал, не знам какво ми е мнението. Разтърсен съм. Случайно ли го откри?

— Напълно. По-малко от месец след като се установих тук. Сигурно още не бях отърсал праха от Пайн Стрийт от подметките си. Първия път направо се търкулах по стълбите като Алиса в заешката дупка. Реших, че съм откачил.

Разбирах го. Аз поне малко бях подготвен. Но дали изобщо е възможно човек да бъде достатъчно подготвен за пътешествие назад във времето?

— Колко време ме нямаше?

— Две минути. Нали ти казах, винаги са две минути. Колкото и време да стоиш там. — Той се изкашля, изхрачи се в нова купчинка салфетки и ги пъхна в джоба си. — И когато слизаш по стълбите, винаги е 11:58 сутринта на 9 септември 1958 година. Всяко следващо пътешествие е точно като първото. Докъде стигна?

— До „Кенебек Фрут“. Пих безалкохолна бира. Беше невероятна.

— Така си е, всичко е по-вкусно там. Сигурно защото има по-малко консерванти.

— Нали се сещаш за Франк Анисети? Срещнах го като седемнайсетгодишно хлапе.

Честно казано, очаквах Ал да се изсмее, но той го прие съвсем нормално.

— Разбира се. И аз съм се срещал с Франк много пъти. Но той винаги ме вижда за пръв път — в онова време де. За Франк всяка наша среща е първа. Влиза в магазина, нали? Връща се от „Шеврон“. „Тайтъс е качил камиона на подемника — казва на баща си. — Вика, че ще е готов до пет.“ Чувал съм я тази реплика поне петдесет пъти. Не че винаги посещавам „Фрут“, като се върна, но там все е същото. После влизат жените и започват да си избират плодове. Госпожа Саймъндс и приятелките ѝ. Като да гледаш един и същи филм отново и отново.

— Всяка среща е първа — повторих думите му бавно, с паузи помежду им, опитвайки се да намеря смисъла им.

— Точно така.

— И всеки човек, когото срещаш, вижда теб за пръв път, колкото и пъти да сте се срещали преди това.

— Точно така.

— Мога да се върна и да проведа същия разговор с Франк и баща му и те дори няма да разберат.

— Пак позна. А може и да промениш нещо — да си поръчаш бананов шейк вместо бира например — и така останалата част от разговора ще протече другояче. Единственият, който май подозира нещо, е Човекът с жълтата карта, а неговият мозък е ферментирал от пиене и не може да загреет какво се случва. Ако изобщо съм прав, че е надушил нещо. Ако е надушил, то е защото по една случайност се намира близо до заешката дупка. Или каквото там е. Може би изльчва някакво енергийно поле. Той...

Ал се разкашля и не успя да довърши. Да го гледам превит на две, как се държи от едната страна и се мъчи да прикрие болката — как тя го раздира — беше болезнено. „Не може да продължава така — помислих си. — Сигурно след по-малко от седмица ще е в болница, а може би и след броени дни.“ Нали точно затова ми се беше обадил? Защото трябваше да сподели тази удивителна тайна с някого, преди ракът да му затвори устата завинаги?

— Мислех, че ще мога да ти дам цялата информация този следобед, но май няма да успея — каза ми, когато пристъпът премина. — Трябва да се връщам вкъщи, да си пия илачите и да полегна. Цял живот не съм взимал нищо по-силно от аспирин и това лайно оксиконтин ми вижда сметката. Ще поспя към шест часа и после ще се чувствам по-добре за известно време. Ще ми дойдат малко сили. Можеш ли да намиреш у дома към девет и половина?

— Мога, но не знам къде живееш — отговорих.

— В една къщурка на Вайнинг Стрийт. Номер деветнайсет. Оглеждай се за керамичен гном до верандата. Лесно ще го намериш. Размахва знаме.

— За какво имаме да си говорим, Ал? Искам да кажа... нали ми показа. Вече ти вярвам. — Истина беше... но колко време щях да запазя тази вяра? Кратката ми визита в 1958 вече бе започнала да

избледнява като сън. След още няколко часа (или дена) вероятно щях да успея да си внуша, че наистина съм сънувал всичко.

— Имаме много за какво да си говорим, друже. Ще дойдеш ли или не? — Не излезе пак с номера за *предсмъртното желание на един пътник*, но го прочетох в очите му.

— Добре. Искаш ли да те закарам до дома?

Очите му блеснаха.

— Пикапът ми е отпред и живея само на пет пресечки оттук. И сам мога да се откарам.

— Разбира се, че можеш. — Надявах се да съм прозвучал убедително, макар да не бях убеден. Изправих се и започнах да си натъпвам притежанията в джобовете. Ръката ми се натъкна на пачката от Ал и я извадих. Сега вече разбирах как е настъпила промяната в петдоларовата банкнота. Вероятно и останалите я бяха претърпели.

Понечих да му я върна, но той поклати глава.

— Не, задръж ги, имам купища.

Въпреки това оставил пачката на масата.

— Ако всяко следващо посещение е първо, как така задържаш парите, които си връщаш? Защо не изчезват, като отидеш пак?

— Представа нямам, друже. Нали ти казах, много неща не мога да проумея. Има си правила и няколко от тях съм ги разbral, но не и всичките. — Лицето му се озари от вяла, но истинска иронична усмивка. — Ти си донесе бирата, нали така? Още ти тежи в стомаха, прав ли съм?

В интерес на истината прав беше.

— Ами ето ти. Ще се видим довечера, Джейк. Ще съм поотпочинал и ще разнищим тази история.

— Един последен въпрос.

Той направи жест с ръка — давай. Забелязах, че ноктите му, винаги безупречно чисти, сега бяха пожълтели и нацепени. Поредният лош знак. Не толкова красноречив като стопяването на петнайсет килограма, но неминуемо лош. Баща ми винаги казваше, че можеш да си направиш много изводи за нещие здраве само като погледнеш ноктите му.

— Прочутият тълст бургер.

— Какво за него? — Но ъгълчетата на устата му вече се извиваха от игрива усмивка.

— Можеш да си позволиш да продаваш на безценица, защото купуваш евтини стоки, нали?

— Млян говежди врат от „Ред енд Уайт“ — отговори ми той. — Долар и малко за кило. Ходя всяка седмица. Е, поне преди да ме връхлети тая гадост. Пазарувам от месарницата на господин Уорън. Ако му поискам пет килограма мляно говеждо, той казва: „Ей сегинка“. Ако поискам шест или седем, вика: „Ще трябва да почакаш минутка, та да ти смеля прясно месце. Семейна сбирка, а?“

— Всеки път едно и също.

— Да.

— Защото всеки път е за пръв път.

— Точно така. Като се замислиш, напомня на притчата за хляба и рибите. Купувам все същото мляно месо седмица след седмица. Нахранил съм с него стотици или хиляди хора, колкото и да разправят небивалици за котешка кайма, и запасите винаги се подновяват.

— Купуваш едно и също месо отново и отново. — Опитвах се да си го внуша.

— Същото месо, по същото време, от същия месар. Който винаги казва едно и също, освен ако аз не кажа нещо различно. Признавам си, че ми е минавало през ума да отида и да му изтърся: „Как е хавата, господин Уорън, плешиво, сбръкано копеле такова? Да си го слагал на някое топло пилешко дупе в последно време?“ Другият път няма да си го спомня. Но така и не го направих. Защото е свестен човек. Повечето хора, с които съм си имал работа през онова време, са свестни.

Стори ми се малко тъжен.

— Не разбирам как така купуваш месото от там... сервираш го тук... после пак го купуваш.

— Добре дошъл в клуба, друже. Достатъчно ми е, че още си тук — като нищо можеше да си ми теглил майната. Ако става за въпрос, изобщо не беше длъжен да отговаряш на обаждането ми в училище.

Искаше ми се да не бях, но не му го казах. Вероятно нямаше нужда. Все пак беше болен, не сляп.

— Ела вкъщи довечера. Ще ти кажа каквото съм си научил, пък после си свободен да правиш каквото сметнеш за добре. Но ще трябва да решаваш бързо, защото времето не чака. Има някаква ирония, не мислиш ли? Като се има предвид къде водят невидимите стъпала в склада ми?

Още по-бавно процедих:

— Всяко... следващо... посещение... е... първо.

Той пак се усмихна.

— Май това си го изяснихме. Значи до довечера? Вайнинг Стрийт номер деветнайсет. Търси гнома със знамето.

8.

Тръгнах си от „Закусвалнята на Ал“ в три и половина. Шестте часа до девет и половина не бяха чак толкова странни като гостуването в Лисбон Фолс отпреди петдесет и три години. Времето като че ли хем се влачеше, хем летеше. Върнах се в къщата в Сабатьс, която още изплащах (когато бракът ни отиде по дяволите, с Кристи продадохме онази във Фолс и си разделихме парите). Реших да подремна, но естествено не можах да мигна. След двайсетминутно излежаване с тяло, изопнато като ръжен, и вперен в тавана поглед, отидох до тоалетната да пусна една вода. Докато гледах как урината ми се стича в тоалетната чиния, си мислех: „Преработена безалкохолна бира от 1958 година!“ Но в същото време си повтарях, че всичко това са врели-некипели, че Ал ме е хипнотизирал някак.

За тази уклончивост ви говорех.

Опитах да прочета и последните есета и не се изненадах, че работата ми не спореше. Как да впрегна всепомитащия червен молив на господин Епинг? Как да отправя градивна критика? Изключено. Та аз дори не успях да свържа думите в изречение. Затова пуснах телевизора (отчитайки факта, че за разлика от телевизорите през петдесетте този не е с кинескоп) и пошарих из каналите известно време. По Ти Ем Си попаднах на стар филм със заглавие „Момичето от пистата“. Заяпах се по ретроавтомобилите и непълнолетните бунтари толкова съсредоточено, че скоро си докарах главоболие и изключих телевизора. Задуших си зеленчуци, но дори не ги вкусих, колкото и да бях гладен. Седях вдървен, забол поглед в чинията, и премислях как Ал Темпълтън сервира хамбургери с едни и същи пет-шест кила кайма отново и отново, година след година. Наистина имаше нещо общо с чудото на размножилите се хлябове и риби и какво от това, че даваше почва на слухове за мяубургери и баубургери заради нищожните цени?

Като се има предвид колко плащаше за месото, вероятно е прибирал стабилна печалба за всеки продаден „Тъст бургер“.

Като осъзнах, че крача безцелно из кухнята — неспособен да заспя, неспособен да чета, да гледам телевизия, да изям сготвените с желание зеленчуци — се метнах в колата и потеглих към града. Беше станало седем без петнайсет и имаше много свободни места за паркиране по Майн Стрийт. Спрях от отсрещната страна на „Кенебек Фрут“ и останах зад волана, загледан в олющената реликва, някога процефтиващ бизнес в малкото градче. След края на работния ден магазинчето сякаш чакаше бригадата за събаряне. Единственият белег за човешко присъствие бяха няколкото реклами на „Мокси“ („ПИЙТЕ «МОКСИ», ЗА ДА СТЕ ЗДРАВИ!“ пишеше на най-голямата) и дори те бяха толкова старомодни, че вероятно събираха прах от години.

Сянката на „Кенебек Фрут“ се протягаше през улицата, сякаш искаше да докосне колата ми. От дясната страна, на мястото на някогашния магазин за алкохол, сега се издигаше спретната тухлена сграда, в която се помещаваше клон на Ки Банк. На кого му беше притрябвала „Зелена фасада“, когато спокойно можеш да отскочиш до най-близкия хранителен магазин и да си тръгнеш с бутилка „Джак Даниълс“ или кафеено бренди? И то не в глупава хартиена торба; в нашето съвремие използваме найлонови, синко. Издържат хиляди години. А както сме подхванали темата за бакалиите, никога досега не бях чувал за „Ред енд Уйт“. Всички в Лисбон Фолс пазаруваха от Ай Джи Ей, удобно разположен на шосе 196. Намираше се точно срещу старата гара, в която в момента се помещаваха магазин за тениски и студио за татуировки.

И въпреки всичко, чувствах миналото съвсем наблизо — може би заради златистия оттенък на гаснещата лятна светлина, която винаги ми се беше струвала някак свръхестествена. Имах чувството, че 1958 година още си е тук, но е скрита под тънката покривка на изминалите години. И ако всичко от този следобед не се беше случило само във въображението ми, истината не беше далеч.

„Иска от мен да направя нещо. Нещо, с което би се заел собственоръчно, ако не беше ракът. Каза, че се е върнал назад във времето, и е останал там четири години (поне по мой спомен), но явно четири години не са били достатъчни.“

Бях ли готов отново да сляза по онези стълби и да остана там повече от четири години? Един вид да се заселя там? Да се завърна в моето време две минути по-късно... само че като мъж с прошарена коса, прехвърлил четирийсетте? Не можех да си го представя, но пък не можех да си представя и на какво толкова важно беше попаднал Ал. Знаех само, че четири, шест или осем години от живота ми бяха твърде много дори за предсмъртно желание.

Все още имаше два часа до срещата ми с Ал. Реших да се прибера вкъщи, да си сготвя още нещо и този път да се насиля да го изям. След това възнамерявах пак да се захвана с есетата. Може и да бях един от малцината пътешественици във времето — ако става за въпрос, двамата с Ал може и да бяхме единствените в цялата световна история — но учениците ми чакаха крайните си оценки.

Не бях включил радиото, докато пътувах към града, но сега го пуснах. Също като моя телевизор и то получаваше програмите чрез сателити, кръжащи около Земята на разстояние от трийсет и пет хиляди километра — идея, която тийнейджърът от онова време Франк Анисети би посрещнал с ококорени от удивление (но не и пълно недоверие) очи. Хванах „Музиката на шейсетте“ по Радио 6, където „Дани енд дъ Джуниърс“ забиваха „Рокендролът е безсмъртен“ — три или четири енергични, съзвучни гласа, пеещи с динамичния акомпанимент на пиано. Последва ги „Люсил“, изкрештяха от Литъл Ричард, след което Ърни Кей Доу изпя със стонове „Тъща“: „*Тя си мисли, че съветите ѝ са от чисто злато, но ако си тръгне, ще съм весел цяло лято.*“ Всички парчета до едно бяха свежи и съблазнителни като портокалите, които госпожа Саймъндс и дружките ѝ ровеха през ранния следобед.

Звучаха като нови.

Исках ли да се преселя в миналото? Не. Но копнеех да го изживея отново. Дори само за да чуя как е звучал Лиъл Ричард, когато е бил на върховете на класациите. Или да се кача на самолет на авиолиниите „Транс Уърлд“, без да ми се налага да събувам обувките си, да минавам през рентген и метален детектор.

Пък и не бих отказал да изпия още една безалкохолна бира.

[1] От абревиатурата UP (Upper Peninsula of Michigan). — Б.пр. ↑

ТРЕТА ГЛАВА

1.

Гномът действително развяваше флаг, но не беше американският. Не беше и майнският, на който фигурираше лос. Този имаше вертикална синя лента и две дебели хоризонтални — горната бяла, долната червена, плюс една звезда. Потупах гнома по островърхата шапка и изкачих стълбите пред малката къщичка на Вайнинг Стрийт, а в главата ми звучеше едно забавно парче на Рей Уайли Хъбард: „Много ви здраве, идваме от Тексас“.

Вратата се отвори, преди да натисна звънеца. Ал се появи с пижама и халат върху нея, а внезапно побелялата му коса стърчеше на масури — такава прическа е способна да ти направи само възглавницата. Но сънят (и болкоуспокояващите, разбира се) му се бяха отразили добре. Още си изглеждаше болен, но бръчките край устата му май се бяха поопънали и докато ме превеждаше през късото коридорче към всекидневната, ми се стори, че движенията му са станали по-уверени. Поне вече не притискаше дясната си ръка към лявата мишница, като че всеки момент щеше да се разпадне.

— Малко дойдох на себе си, личи ли? — попита ме с дрезгавия си глас, докато се разполагаше на фотьойла пред телевизора. Не седна на него, а се стовари отгоре му.

— Личи. Какво ти казаха докторите?

— Онзи в Портланд твърди, че няма надежда, дори да се подложа на химиотерапия и обльчване. Същото ми каза и докторът от Далас. През 1962. Хубаво е да знаеш, че някои неща не се променят, нали?

Отворих уста и пак я затворих. Понякога човек просто занемява, губи и ума, и дума.

— Няма какво да увъртаме — обади се той вместо мен. — Знам, че смъртта е неудобна тема за разговор, особено когато умиращият сам си е виновен, но нямам време за финес. Съвсем скоро ще ме вкарат в

болницата, ако не за друго, то защото няма да съм способен сам да ходя до тоалетната. Не смятам да се дера като магаре, затънал до колене в собствените си лайна.

— Какво ще стане със закусвалнята?

— Край със закусвалнята, друже. Дори да бях здрав като бик, до края на месеца вече щях да съм офейкал. Нали знаеш, че тук бях под наем?

Не знаех, но ми се стори логично. Макар името „Уорумбо“ да си стоеше, фабриката се беше превърнала в модерен търговски център, което означаваше, че Ал плаща наем на някоя корпорация.

— Време беше за подновяване на договора, а „Мил Асошиейтс“ искат да използват мястото за нещо, дето се казва „Ел Ел Бийн Експрес“. Пък и твърдят, че скромната ми закусвалня загрозявала пейзажа.

— Глупости! — възкликах, и то с толкова искрено възмущение, че Ал се изхили. Смехът щеше да премине в пристъп на кашлица и той го потисна. Зад стените на собствения си дом не използваше тоалетна хартия, носни кърпички или салфетки за отхрачването; на масичката до стола му имаше пакет дамски превръзки. Очите ми все се насочваха към него. Опитвах се да ги отклоня, да ги насоча към снимката на стената, където Ал беше прегърнал красива жена, но те си знаеха своето. Ето едно философско прозрение за ористата човешка: когато стигнеш дотам, че само „Оуейс“ могат да попиват храките, изхвърляни от негодуващото ти тяло, сериозно си загазил.

— Благодаря ти за реакцията, друже. Бих вдигнал тост по случая. Дните ми на алкохолна консумация приключиха, но поне в хладилника има студен чай. Би ли ни обслужил?

2.

В ресторанта Ал използваше массивни стъклени съдове, но каната със студения чай ми приличаше на истински кристал „Уотърфорд“. На повърхността лениво плуваше цял лимон с прорези по кората, през които да се процежда сокът. Напълних две чаши с лед, налях от чая и се върнах във всекидневната. Ал отпи голяма гълтка и затвори блажено очи.

— Леле, колко е хубав! Точно в момента всичко в Света на Ал е хубаво. Оная дрога прави чудеса. Естествено води и до пристрастване, но пък си я бива. Даже малко намали кашлицата. Към полунощ болката пак ще започне да се обажда, но дотогава ще имаме време да си поприказваме. — Пак отпи и ме погледна с печална сладост в очите. — Излиза, че хубавото си е хубаво дори към края. Кой би предположил?

— Ал, какво ще се случи с онзи... онзи тунел към миналото, ако махнат фургона ти и построят магазин на негово място?

— И това не е по-малка загадка от неизчерпаемия източник на месо. Моето мнение е, че ще изчезне. Мисля си, че и той е приумица на природата като гейзера Олд Фейтфул в Йелоустоун или онази причудлива скала в Западна Австралия, или реката, дето тече в обратна посока при някои фази на луната. Подобни неща са изключително крехки, друже. Леко разместване на земната кора, незначителна промяна в температурата, няколко пръчки динамит и вече ги няма.

— Значи не смяташ, че ще последва... знам ли... някакъв катаклизъм? — Представях си дупка в кабината на пътнически самолет, летящ на десет километра височина, и как през нея всичко изхвърча навън, включително пътниците. Гледах го в един филм.

— Не мисля, но нищо не е сигурно. Знам само, че така или иначе няма какво да сторя. Освен ако не искаш да ти прехвърля заведението. Бих могъл. Тогава ще е възможно да се обърнеш към Асоциацията по опазване на националното историческо наследство със следната молба: „Хей, хора, не им позволявайте да изграждат търговски комплекс в двора на старата фабрика «Уорумбо». Там има тунел към миналото. Знам, че звучи невероятно, но нека ви покажа.“

Първоначално приех идеята насериозно, защото Ал вероятно беше прав: пролуката към другото време сигурно беше доста деликатно явление. Нищо чудно да се пукне като сапунен мехур дори при най-лекото сътресение на алюминера^[1]. После си представих как от правителството научават, че могат да изпращат специални части в миналото, за да променят, каквото не им изнася. Не знаех дали е възможно, но ако беше, би било лоша идея точно мозъците, които ни затрупаха с играчки като биооръжията и компютъризираните умни бомби, да пренесат болните си амбиции в живата беззащитна история.

Щом ме споходи тази мисъл — още в същия миг — осъзнах какво му беше хрумнало на Ал. Липсваха само подробностите. Оставил чашата и се изправих.

— Не. Няма начин. Ъ-ъ.

Той го прие спокойно. Можех да го отдам на действието на оксиконтина, но причината беше друга. Някак знаеше, че нямам намерение да си тръгна, каквото и да говорех. Любопитството ми (да не говорим за възторга ми) вероятно изпъкваше пред очите му като бодлите на таралеж. Не беше лъжа, че част от мен в действителност искаше да узнае подробностите.

— Да разбираам, че мога да пропусна встъплението и да се захвана със същината — коментира Ал. — Това е добре. Седни, Джейк, и ще те запозная с единствената причина да не изгълтам наведнъж целия си запас от малки розови хапченца. — Като видя, че стоя прав, продължи: — Сам знаеш, че гориш от любопитство, а и какво ще загубиш, ако ме изслушаши? Дори да можех да те подтикна към действие тук, през 2011 — не че мога — в онова време няма как да го направя. Върнеш ли се в онзи момент, Ал Темпълтън е просто четиригодишен хлапак, препускащ из задния двор на къща в Блумингтън, Индиана с маска на Самотния рейндър и несигурни познания в областта на отделителната система. Така че седни. Както казват в телевизионните реклами, имаш право на пробен период и не си длъжен да купуваш.

Ясно. Майка ми пък би казала: „*Гласът на дявола гали слуха.*“
Въпреки това седнах.

3.

— Чувал ли си фразата *повратен момент*, друже?

Кимнах. Не е нужно да си учител по литература, за да си я чувал; дори не е нужно да си грамотен. Просто поредното досадно клише, което спрягат ежедневно по новинарските емисии на кабелните телевизии. Други подобни са *фактите сочат и на този етап*. Найдотегливите от всички (които многократно съм се опитвал да изкореня от речника на очевидно отегчените си ученици) са абсолютно безсмислените *казват, че и по всеобщо мнение*.

— Значи сигурно си чувал да използват думата *вододел* с такова значение. А знаеш ли какъв е произходът ѝ?

— Не.

— Идва от картографията. Вододелът представлява терен, обикновено планински или горски, който се оттича в някоя река. Историята също с река. Не мислиш ли?

— Да. Може да се каже. — Отпих от чая.

— Понякога събитията, променящи историята, са широкообхватни — като обилни, продължителни валежи над целия вододел, заради които речното корито лесно може да прелее. Но реките преливат от коритата си дори в сънчеви дни. Достатъчно е обилен продължителен порой *в малка част* от вододела. В историята също е имало наводнения. Да ти дам ли няколко примера? Какво ще кажеш за атентата на единайсети септември? Или за победата на Буш над Гор през 2000 година?

— Как ти хрумна да сравняваш изборите с наводнения, Ал?

— Не говоря за всички избори, само за президентските избори през 2000. Ами ако можеше да посетиш Флорида през есента на годината с многото нули и да похарчиш двеста хиляди долара от името на Ал Гор?

— Ще има няколко пречки — отговорих. — Първо, не разполагам с двеста хилядарки. Второ, учител съм. Мога да ти говоря с часове за отношенията на Томас Улф с майка му, но що се отнася до политиката, съм абсолютен невежа.

Той махна припряно с ръка и пръстенът на морски пехотинец за малко щеше да изхвръкне от тънкия му пръст.

— Парите не са проблем. Засега толкова ти трябва да знаеш. А предварителната осведоменост обикновено ти дава повече козове от опита. Смята се, че разликата в гласовете във Флорида е била по-малка от шестстотин. Как мислиш, би ли могъл да купиш шестстотин гласа в деня на изборите с двеста хилядарки, ако до това опира въпросът?

— Може би — отвърнах. — Вероятно. Предполагам, че бих си набелязал няколко общности, в които на хората им е все тая и гласоподавателната активност по принцип е слаба — лесно ще намеря такива — и после ще ги запозная с добрите стари мангизи.

Ал се поухили и пак ми направиха впечатление липсващите зъби и подутите му венци.

— Защо не? В Чикаго номерът минаваше години наред.

Мисълта, че можеш да си купиш президентския пост на цената на два мерцедеса, ми подейства като шамар.

— Но стане ли дума за реката на историята, най-податливите на промяна вододели са политическите убийства — успешните и провалените. Ерцхерцогът на Австрия Франц Фердинанд умира от куршума на невменяемия босненец Гаврило Принцип и така избухва Първата световна война. После пък, след неуспешния опит на Клаус фон Щауфенберг да убие Хитлер през 1944 — разминало му се на косъм — войната продължи и още милиони измряха.

И аз бях гледал този филм.

Ал каза:

— Нищо не можем да направим за ерцхерцог Фердинанд и Адолф Хитлер. Не ни е по силите.

Идваше ми да коментирам, че прави очевидни умозаключения, но реших да си замълча. Чувствах се като читател на книга, всеки ред от която подсказва за лошия ѝ край. Например роман на Томас Харди. Знаеш как ще свърши историята, но вместо това да помрачи удоволствието от четенето, то го усиљва. Все едно да гледаш как дете ускорява повече електрическото си влакче и да се чудиш на кой ли завой ще дерайлира.

— Ако решиш да предотвратиш трагедията от единайсети септември, ще трябва да почакаш четирийсет и три години. Доживееш ли, ще си към осемдесетте.

И в този момент ми просветна защо гномът държи тексаския флаг в ръцете си — Ал си беше донесъл сувенир от последната си екскурзия в миналото.

— Ти дори до шейсет и трета не можа да стигнеш, а?

Не ми отговори, само ме наблюдаваше. Сълзящите, изморени очи, които ме бяха посрещнали в закусвалнята онзи следобед, в момента искряха. Подмладяваха се.

— Защото виждам, че натам биеш. Далас, 1963, нали?

— Правилно — отвърна. — На мен ми се наложи да изляза от играта. Но *ти* не си болен, друже. Здрав си и си в разцвета на силите. Можеш да се върнеш и да го предотвратиш.

Приведе се напред, а очите му не просто искряха; направо пламтяха.

— Можеш да промениш историята, Джейк. Разбираш ли го?
Джон Кенеди може да не загине.

4.

Ясни са ми принципите на съспенса — остава и да не са, прочел съм толкова трилъри през живота си — и първо правило е да държиш читателя в напрежение. Но ако необичайните събития от онзи ден са ви помогнали да ме опознаете поне малко, вероятно се досещате, че исках Ал да ме убеди. Кристи Епинг беше станала Кристи Томпсън (терапевтична любовна история, нали си спомняте?), а аз — вълк единак. Дори нямахме деца, следователно нямаше и скандали за попечителството. Имах си работа, в която ме биваше, но би било пресилено да я нарека животоопределяща. След колежа с един приятел обиколихме Канада на стоп и това е единственото приключение, с което мога да се похваля, а като се има предвид любезните и отзивчив прав на повечето канадци, едва ли изобщо може да се нарече приключение. И в този момент като гръм от ясно небе изскуча възможността да се превърна в значима фигура не само в американската, но и в *световната* история. Така че, да, да и пак да, исках Ал да ме убеди.

Но и се страхувах.

— Ами ако нещата се объркат? — Допих студения си чай на четири гълтка, докато ледените кубчета тракаха по зъбите ми. — Ако по някой неведом начин успея да предотвратя убийството, но последиците са лоши вместо добри? Ако се върна в настоящето и открия, че Америка е под фашистко управление? Или че замърсяването на околната среда е излязло извън контрол и хората дишат с противогази?

— Пак ще отидеш в миналото — отговори ми той. — Ще започнеш отначало в дванайсет без две минути на девети септември 1958 година. Ще заличиш всичко случило се. Всяко пътешествие е първо, нали помниш?

— Звучи елементарно, но какво ще стане, ако промените са били толкова радикални, че малката ти закусвалня дори не съществува?

Той се ухили.

— Тогава ще ти се наложи да заживееш в миналото. И едва ли ще ти е толкова зле. Винаги се търсят учители, а и за какво ти е работа? Аз останах четири години, Джейк, и натрупах цяло състояние. Сещаш ли се как?

Можех само да гадая, затова поклатих глава.

— От залагания. Играех предпазливо — гледах да не се набивам на очи, за да си нямам работа с главорезите на някой букмейкър — но като проучи човек кой е спечелил всяко от значимите спортни състезания между лятото на 1958 и есента на 1963, може да си позволи да е предпазлив. Няма да те лъжа — охолният живот крие много опасности. Но не виждам причина да не живееш комфортно. Пък и мисля, че закусвалнята ще си е на мястото. Мен винаги ме е чакала тук, а променях доста неща. Всички го правим. Дори разходката до магазина за хляб и кутия мляко променя бъдещето. Чувал ли си за ефекта на пеперудата? Една смахната научна теория, която в общи линии се свежда до идеята, че...

Пак се разкашля и получи първия сериозен пристъп, откакто бях влязъл в къщата му. Грабна една превръзка от кутията, лепна я на устата си и се преви. От гърдите му се изтръгнаха ужасяващи звуци. Имах чувството, че половината му вътрешности са се измъкнали от местата си и сега се блъскат насам-натам като колички в лунапарк. Най-накрая се успокои. Погледна превръзката, изтръпна, сгъна я и я изхвърли.

— Извинявай, друже. Таза белодробна менструация ми разказа играта.

— Божичко, Ал!

Той сви рамене.

— Ако гледаш прекалено сериозно на нещата, като нищо ще си загубиш разсъдъка. Та докъде бях стигнал?

— Ефекта на пеперудата.

— Да. Означава, че и незначимите събития могат да имат голям отзив. Идеята е, че ако някой убие пеперуда в Китай, след четирийсет години — или четиристотин — в Перу ще има земетресение. И на теб ли ти звучи налудничаво?

Определено ми звучеше налудничаво, но се сетих за една главобълсканица около пътешествията във времето и реших да я вметна в разговора:

— Добре, ами ако се върнеш в миналото и убиеш собствения си дядо?

Той ме зяпна учудено.

— Кой би направил такава глупост?

Имаше право, затова просто го подканах да продължи.

— Като влезе в „Кенебек Фрут“ този следобед, и ти направи своите малки промени в миналото... но стълбите към склада и 2011 година не бяха изчезнали, нали? И Фолс си е същият, какъвто го оставил.

— Вярно е. Но ти говориш за по-сериозни промени. Искаш от мен да спася живота на Джон Кенеди.

— Де да беше толкова елементарно, но тук не става дума за никаква си пеперудка в Китай, друже. Говоря и за живота на Робърт Кенеди, защото ако Джон не умре в Далас, Робърт вероятно няма да се кандидатира за президент през 1968. Народът няма да е готов да замени един Кенеди за друг.

— Не можеш да си сигурен.

— Не мога, но чуй това. Мислиш ли, че ако спасиш живота на Джон Кенеди, брат му Робърт ще е в хотел „Амбасадор“ в дванайсет и петнайсет сутринта на пети юни 1968 година? И дори да е там, дали Сирхан Сирхан ще работи в кухнята?

— Кой знае, но според мен вероятността щеше да е нищожна. Ако добавиш милион променливи величини към едно уравнение, нормално е решението му да се промени.

— Ами Мартин Лутър Кинг? Дали ще бъде в Мемфис през април 1968? И да е там, дали ще стои на балкона на мотел „Лорейн“ и ще бъде застрелян от Джеймс Ърл Рей? Как мислиш?

— Ако съдим по теорията за пеперудата, предполагам, че не.

— И аз така мисля. А ако Кинг оцелее, предизвиканите от смъртта му расови размирици няма да се състоят. Може би и Фред Хемптън няма да получи куршум в Чикаго.

— Кой?

Въпросът ми не получи отговор.

— В интерес на истината Симбионистката освободителна армия може изобщо да не бъде сформирана. Без СОА, и Пати Хърст няма да бъде отвлечена. Ако похищението на Пати Хърст не се състои, белите

членове на средната класа няма да чувстват толкова голяма заплаха от страна на чернокожите.

— Изтърва нишката. Май забрави, че съм учител по литература.

— Изтърва нишката, защото имаш повече познания за Гражданската война през деветнайсети век отколкото за тази, която разтърси страната ни след убийството на Кенеди в Далас. Убеден съм, че ако те попитам кой изигра главната роля в „Абсолвентът“, ще отговориш моментално. Но ако ти задам въпроса кого е опитал да убие Лий Осуалд едва няколко месеца преди да застреля Кенеди, ще ме погледнеш тъпко. Защото цялата тази информация някак си се е затрила.

— Осуалд е имал друга мишена *преди* Кенеди? — Това не го знаех, но все пак всичките ми сведения за покушението на Кенеди идваха от филма на Оливър Стоун. Така или иначе, Ал не ме удостои с отговор. Беше набрал инерция.

— Ами Виетнамската война? Политиката на Джонсън доведе до непрестанно ескалиране на военните действия. Спор няма, че Кенеди подкрепяше Студената война, но Джонсън не се спря дотам. И той страдаше от същата мания за величие като Буш, който се изправи пред камерите и рече: „Да видим колко можете.“ Кенеди размисли. Джонсън и Никсън — не. Благодарение на тях загубихме почти шейсет хиляди американски воиници във Виетнам. Северен и Южен Виетнам загубиха *милионы*. Дали броят на жертвите ще е чак толкова голям, ако Кенеди не умре в Далас?

— Не зная. Нито пък ти, Ал.

— Вярно, но доста се позапознах с новата американска история и смяtam, че шансовете ситуацията да се подобри при спасяването му са доста стабилни. А и нищо не губим. Ако работите се объркат, връщаш всичко постарому. Все едно да изтриеш мръсна думичка от дъската.

— А може и да не успея да се върна в настоящето, така няма и да узная как съм се справил.

— Глупости. Млад си. Стига да не те прегази такси или да получиш инфаркт, ще живееш достатъчно дълго, че да видиш как ще се развият събитията.

Помълчах замислен, със забоден в скута си поглед. Ал не ме прекъсна. След малко вдигнах глава.

— Сигурно си прочел доста за покушението и за самия Осуалд.

— Всичко, до което можах да се докопам, друже.

— Убеден ли си, че е негово дело? Защото битуват около хиляда конспиративни теории. Дори на мен ми е известно. Какво ще стане, ако се върна и го спра, а някой друг гръмне Кенеди от Тревистия хълм, или както там му се викаше?

— Тревистата могила. И съм почти категоричен, че е бил Осуалд и е действал сам. Конспиративните теории поначало са доста пресилени, а и повечето са били опровергани през годините. Според една от тях например стрелецът не е бил Осуалд, а някой, който приличал на него. През 1981 ексхумираха тялото и му направиха ДНК тест. Той си е бил. Хиената му с хиена. — Направи пауза и после добави: — Срещал съм се с него.

Ококорих се насреща му.

— Невъзможно!

— О, да. Даже разменихме няколко думи. Случи се във Форт Уърт. Двамата с Марина — съпругата му, рускиня — гостуваха на брата на Осуалд. Ако Лий изобщо някога е обичал някого, то това е брат му Боби. Бях се облегнал на един телефонен стълб близо до дъщерената ограда около двора на Боби Осуалд, пушех и се преструвах, че чета вестник. Сърцето ми сигурно бълскаше с двеста удара в минута. Лий и Марина излязоха заедно. Тя носеше на ръце дъщеря им Джун. Спящо дребосъчче на по-малко от годинка. Ози беше с бежови панталони и колежанска риза с проприята яка. Панталоните бяха с ръб, но мръсни. Отказал се беше от войнишката подстрижка, но косата му още не беше пораснала. А Марина — леле, майко, какво парче само! Тъмна коса, светлосини очи, перфектна кожа. Прилича на кинозвезда. Ако се заемеш с това, сам ще видиш. Докато вървяха по алеята, тя му каза нещо на руски. Той ѝ отвърна. Усмихваше се, но най-неочаквано я бутна. Тя едва не падна. Детенцето се събуди и заплака. През цялото това време усмивката не слезе от лицето на Осуалд.

— И ти си присъствал на тази сцена. Видял си я с очите си. Видял си *него*. — Въпреки че и аз самият бях посетил миналото, разумът ми продължаваше да настоява, че цялата тази история е или заблуждение, или направо безочлива лъжа.

— Да. Марина излезе през вратата и мина покрай мен с наведена глава, притискайки бебето към гърдите си. Все едно, че ме нямаше. Но той дойде право до мен, застана толкова близо, че можех да подуша

одеколона, с който се опитваше да прикрие миризмата на потта си. Носът му беше покрит с черни точки. Ако се съдеше по дрехите му — и износените обувки с цъфнали пети — беше беден като църковна мишка, но погледнеш ли го в лицето, веднага разбираш, че не това е от значение. Не и за него самия. Той се мислеше за голяма работа.

Ал се позамисли и заклати глава.

— Не, поправка. Знаеше, че е голяма работа. Само чакаше и останалият свят да го проумее. И така, стоим с него лице в лице — на една ръка разстояние и, повярвай, мина ми през ума...

— Защо не го направи? Защо не го удуши или не го гръмна?

— Пред жена му и детето му? Ти би ли го направил, Джейк?

Не ми се наложи да го обмислям дълго.

— Едва ли.

— Нито пък аз. Имах си и други причини. На първо място мисълта да попадна в затвора... или на електрическия стол. Все пак се намирахме на улицата, сещаш ли се?

— Хм.

— Сещаш се. Онази предизвикателна усмивчица още не беше слязла от лицето му, като стигна до мен. Нагла и превзета едновременно. Вижда се на всяка негова снимка. Усмихва се по същия начин в полицейския участък в Далас, след като го арестуват за убийството на президента и полицаят, който случайно се изпречил на пътя му, докато се опитвал да избяга. Вика ми: „Какво гледаш, господине?“ Аз му казвам: „Нищо, друже.“ А той: „Тогава не си навирай носа, където не ти е работа.“ Марина го чакаше на тротоара и се мъчеше отново да приспи бебето. Камъните се пухаха от жега, но тя носеше кърпа на главата си като много от европейките от онова време. Той отиде до нея и я хвана за лакътя — по-скоро като ченге, отколкото като съпруг — и каза: „Иди! Иди!“ Върви, върви. Тя също му каза нещо, може би го помоли да поноси бебето. Поне аз така си мисля. Но той просто я избути и повтори: „Иди, сука!“ Върви, кучко. Тя тръгна. Двамата се запътиха към автобусната спирка. И това беше.

— Знаеш руски?

— Не, но имам добро ухо и компютър. Поне в наше време.

— Видя ли го отново?

— Само от разстояние. Болестта вече ме беше повалила. — Той се усмихна. — Във Форт Уърт правят най-хубавото тексаско барбекю,

а дори не можех да го опитам. Понякога светът е жесток. Отидох на лекар, постави ми диагноза, за която и сам се досещах вече, и се върнах в двайсет и първи век. Пък и нямаше кой знае какво за гледане. Само един жалък мъж, който чака да се прочуе.

Той се приведе напред.

— Знаеш ли какъв е бил човекът, променил американската история? Едно от онези хлапета, дето мятат камъни по другите деца и после си плюят на петите. Преди да влезе в морската пехота — по примера на брат си Боби, негов кумир — живял поне на двайсетина различни места, от Ню Орлиънс до Ню Йорк. Имел грандиозни идеи и не разбирал защо хората не искали да се вслушат в думите му. Това го подлудявало, вбесявало го, но онази нагла, надменна усмивчица така и не напуснала лицето му. Знаеш ли как го е нарекъл Уилям Манчестър?

— Не. — Дори не знаех кой е Уилям Манчестър.

— Окаян безпризорник. Манчестър говори за всички онези конспиративни теории, които се намножиха след покушението... и след застрелването на Осуалд. Знаеш, че е застрелян, нали?

— Разбира се, че знам — отговорих кисело. — От тип на име Джак Руби. — Но като се има предвид колко пропуски бях показал в знанията си, вероятно въпросът не беше съвсем безпочвен.

— Манчестър твърди, че ако сложим убития президент от едната страна на везната, а Осуалд — окаяния безпризорник — от другата, тя няма да се уравновеси. В никакъв случай. Ако искаме да придадем значимост на смъртта на Кенеди, ще трябва да прибавим нещо по-тежко. Което обяснява и многото конспиративни теории. Някои твърдят, че е дело на мафията — че Карлос Марчело е поръчал убийството. Други обвиняват КГБ. Трети са сигурни, че Кастро си отмъщава на ЦРУ, задето се опитали да му пробутат отровни пури. До ден-днешен съществуват хора, които вярват, че Линдън Джонсън е убил президента, за да заеме мястото му. Но в крайна сметка... — Ал поклати глава. — Почти със сигурност е бил Осуалд. Предполагам си чувал за Бръснача на Окам?

Хубаво беше и аз да знам нещо.

— Фундаментален труизъм, познат и под името „принцип на простотата“. „При равни други условия най-простото обяснение обикновено е вярното.“ Тогава защо не го уби, когато жена му и дъщеря му не са били наоколо? И ти си бил морски пехотинец. Защо

сам не очисти дребния копелдак, като разбра как си го закъсал със здравето?

— Защото да си сигурен на деветдесет и пет процента не е като да си сигурен на сто. Защото колкото и сбъркан да беше, вкъщи го чакаше семейство. Защото след ареста Осуалд заяви, че бил изкупителна жертва, и държах да се уверя, че лъже. Не смятам, че някой някога може да е сигурен на сто процента за нещо в този побъркан свят, но исках да стигна поне до деветдесет и осем. Но и нямах намерение да чакам до двайсет и втори ноември и да му видя сметката в последния момент пред Тексаското книгохранилище — така изпадах в рисковано положение поради една основна причина, за която ще ти разкажа.

Очите му бяха загубили блесъка си и бръчките по лицето му отново се вдълбаваха. Стресна ме темпото, с което се изчерпваха запасите му от енергия.

— Всичкото това съм го написал. Искам от теб да го прочетеш. Даже искам да го назубриш. Погледни върху телевизора, друже. Би ли ми направил тази услуга? — Усмихна се уморено и добави: — Май някой ми е сложил лепило на стола.

Видях дебел син бележник. Цената, отпечатана върху хартиената корица, беше двайсет и пет цента. Името на производителя не ми беше познато.

— Какво е „Кресгис“?

— Веригата универсални магазини, позната ни днес като „Кеймарт“. Не гледай корицата, обърни внимание на написаното вътре. Описал съм в хронологичен ред събитията от живота на Осуалд и съхраните доказателства за това, че той е извършителят... няма да ти се наложи да четеш всичко това, ако приемеш предизвикателството, защото ще сложиш край на дребната мижитурка през април на 1963, повече от половин година преди посещението на Кенеди в Далас.

— Защо през април?

— Защото тогава е направен опитът за убийство на генерал Едуин Уокър... който вече не носел званието генерал. Разжалван е през 1961 от самия Джей Еф Кей. Уокър разпространявал расистка литература във взводовете и им нареджал да я четат.

— Опитът за убийство е дело на Осуалд?

— Именно в това трябва да се увериш. Според балистичните доклади е използвана една и съща пушка. Трябваше да видя с очите си как произвежда изстрела. Можех да си позволя да не се намеся, защото знаех, че Осуалд ще пропусне целта си. Куршумът се отклонил при удара си в дървената летва в средата на кухненския прозорец на Уокър. Не с много, но достатъчно. Буквално профучал през косата му, а дървените отломки от рамката го порязали по ръката. Разминало му се. Не твърдя, че е заслужавал да умре — малко са хората, заслужили куршум в гърба — но бих предпочел да го беше отнесъл Уокър вместо Кенеди.

Не обърнах особено внимание на последната реплика на Ал. Прелиствах ситно изписаните страници на хрониката му. В началото почеркът беше четлив, към края ставаше все по-неразбирам. Последните няколко страници бяха изпълнени с драсканиците на един сериозно болен човек. Затворих бележника и казах:

— Щял си да загърбиш съмненията си, ако се убедиш, че Осуалд е бил стрелецът, опитал се да убие генерал Уокър?

— Да. Трябваше да се уверя, че е способен на убийство. Ози е зъл човек, Джейк — през петдесет и осма викат на такива като него безчинници — но побоят над собствената ти жена и третирането й като затворник, само задето не говори английски, не са злодеяния, равностойни на убийство. Има и друго. Дори да не ме беше надвило голямото членестоного, знаех, че може да не ми се удаде възможност да оправя нещата в случай, че убия Осуалд, и въпреки това някой застреля президента. Като прехвърли човек шайсетте, гаранцията му вече почти е на изтиchanе, така да се каже.

— Задължително ли е да умре? Не можеше ли просто... знам ли... да го напотпиш за нещо?

— Можеше, но болестта ми беше в напреднал стадий. Не съм сигурен дали щях да свърша работата дори да бях добре. Като цяло ми се струваше най-елементарно да му отнема живота веднага щом съмненията ми се изпарят. Като да смачкаш оса, преди да те е ужилила.

Помълчах, прехвърляйки нещата в главата си. Стенният часовник сочеше десет и половина. Ал беше започнал разговора с уверението, че силите ще му стигнат до полунощ, но ми трябваше само един поглед, за да разбера, че се е изказал прекалено оптимистично.

Занесох двете чаши в кухнята, измих ги и ги оставил върху сушилника. Имах чувството, че зад челото ми вилнее торнадо. Но вместо крави, дъсчени огради и стари вестници моето торнадо засмукваше и размяташе из въздуха имена: Лий Осуалд, Боби Осуалд, Марина Осуалд, Едуин Уокър, Фред Хемптън, Пати Хърст. Беше повлякло и куп акроними, които се вихряха в кръг като изтръгнати от луксозни коли хромирани орнаменти: Джей Еф Кей, Ар Еф Кей, МЛК, СОА. Циклонът беше завлякъл дори звука на провлачен южняшки глас, повтарящ монотонно две руски думи: *иди, сука*.

Върви, кучко.

5.

— С колко време за размисъл разполагам? — попитах.

— Не много. Закусвалнята ще е тук до края на месеца. Консултирах се с адвокат за начините да спечелим малко време — да ги въвлечем в съдебен процес или нещо такова — но той не ми вдъхна много надежда. Сигурно си виждал по витрините на мебелните магазини известия от рода на „ИЗТЕЧЕ НИ ДОГОВОРЪТ, ГОЛЯМА РАЗПРОДАЖБА“?

— Разбира се.

— В девет от десет случая става дума за търговски трик, но при мен е десетият случай. Пък и не съм трън в очите на някоя си квартална бакалия, а на „Ел Ел Бийн“ — най-здравата горила в джунглата на майнската търговия на дребно. Дойде ли първи юли, закусвалнята я чака съдбата на „Енрон“. Но не там е проблемът. До първи юли и аз самият може да съм история. Хващам настинка, удря ме пневмония и до три дена съм труп. Възможен е и сценарият с инфаркт или инсулт. Не е изключено и сам да си дръпна шалтера, ако случайно предозирам тоя проклет оксиконтин. Медицинската сестра, дето ме наглежда, всеки ден пита дали внимавам с дозата. Внимавам, но въпреки това виждам как се тревожи, че някоя сутрин ще ме намери мъртъв, защото ще съм загубил бройката. Също така хапчетата затрудняват дишането, а дробовете ми не са в блестяща форма. Отгоре на всичко съм свалил много килограми.

— Така ли? Не бях забелязал.

— Никой не обича тарикатите, друже — като ми стигнеш годините, ще се увериш сам. Както и да е, държа да вземеш това и бележника. — Подаде ми някакъв ключ. — За закусвалнята е. Ако утре телефонираш вкъщи и сестрата ти каже, че съм си отишъл през нощта, ще трябва да действаш бързо. При положение, че изобщо решиш да действаш, разбира се.

— Ал, нали не си намислил...

— Само гледам да се подсигура. Защото това е важно, Джейк. За мен е по-важно от всичко друго. Ако някога си имал желание да промениш света, това е твоят шанс. Спасяваш Кенеди — спасяваш брат му. Спасяваш и Мартин Лутър Кинг. Предотвратяваш расовите размирици. Може би предотвратяваш и избухването на Виетнамската война. — Пак се приведе напред. — Ликвидираш един окаян безпризорник, друже, и можеш да спасиш милиони хора.

— Добър агитатор си, но ключът не ми трябва. При изгрев-слънце утре пак ще си на крака.

— Вероятността да си прав е деветдесет и пет процента. Не е достатъчно. Вземи проклетия ключ.

Взех проклетия ключ и го пъхнах в джоба си.

— Ще те оставя да си починеш.

— Само две думи преди да тръгнеш. Трябва да ти разкажа за Каролин Пулин и Анди Кълъм. Седни, Джейк. Ще отнеме няколко минути.

Останах прав.

— Ъ-ъ. Изтощен си. Трябва ти сън.

— Ще спя, щом пукна. Сядай.

6.

Ал ми разказа, че след като открил „заешката дупка“, първоначално я използвал само да купува продукти, да прави залагания при някакъв букмейкър от Люистън и да трупа излезли от употреба пари. От време на време се измъквал през седмицата за почивка на езерото Себаго, което гъмжало от вкусна и годна за консумация риба. Каза ми, че хората се притеснявали заради радиоактивния прах от тестовите атомни взривове, но опасенията

около живачното отравяне със заразена риба все още не си били проправили път. Нарече тези си екскурзии (които обикновено обхващали вторник и сряда, но понякога се проточвали чак до петък) заслужени ваканцийки. Времето винаги било хубаво (защото си било все същото) и риболовът винаги вървял (вероятно улавял поне някои от рибите многоократно).

— Знам какво ти се върти в главата, Джейк, тъй като и аз се намирах в постоянен шок през първите няколко години. Искаш ли да ти кажа кой е най-големият куриоз? Да тръгнеш по онези стълби във вихъра на януарските виелици и да се озовеш под жаркото септемврийско слънце. Приказно време, само за по къс ръкав, нали?

Кимнах и го подканах да продължи. Лицето му отново беше придобило восъчен цвят и кашлицата пак беше започнала да раздира гърдите му.

— Но ако се даде време на човека, той може да привикне към всичко, и когато най-накрая шокът попремина, ми дойде наум, че неслучайно съм попаднал на заешката дупка. Тогава се замислих за Кенеди. Но и аз си зададох твоя въпрос: можем ли да променим миналото? Не ме интересуваха последствията — не и в началото — а дали изобщо беше възможно. При една от екскурзиите си до Себаго издълбах с ножа си АЛ Т. ОТ 2007 на едно дърво до бунгалото ми. Като се върнах тук, скочих в колата и отидох до езерото. Бунгалата ги нямаше; на тяхно място в момента има хотел. Но дървото още си е там. Там са и издълбаните в кората му букви. Изминалото време само ги е позагладило: АЛ Т. ОТ 2007. И така разбрах, че е възможно. Тогава вече се замислих и за ефекта на пеперудата.

По онова време във Фолс се издава вестник „Лисбон Уикли Ентърпрайз“ и от библиотеката са сканирали всичките микрофилми през 2005. Компютърните бази-данни са голямо улеснение. Потърсих информация за нещастни случаи от есента или ранната зима на 1958 година. За точно определен нещастен случай. Бях решил да стигна чак до началото на 1959, ако се налагаше, но намерих търсеното в новините от петнайсети ноември 1958. Дванайсетгодишно момиченце на име Каролин Пулин ловувало с баща си отвъд реката, в онази част на Дърам, позната като Боуи Хил. Към два часа следобед — било събота — Андрю Кълъм, ловец от Дърам, стрелял по сърна в същия този участък от гората. Не уцелил сърната, но уцелил момиченцето.

Въпреки че се намирало на четиристотин метра, успял да го улучи. Доста съм мислил по въпроса. Когато Осуалд стрелял по генерал Уокър, разстоянието било по-малко от стотина метра. Но куршумът закачил дървената рамка по средата на прозореца и пропуснал целта си. Куршумът, парализирал малката Пулин, пропътувал над четиристотин метра — много повече от онзи, убил Кенеди — и не докоснал нито един ствол или клон на дърво по пътя си. Ако беше закачил дори клонче, почти със сигурност щеше да подмине момиченцето. Как да не се замисли човек.

В онзи момент за пръв път ми хрумна изразът *животът е игра на ези-тура*. Ал грабна още една дамска превръзка, изкашля се, изхрачи се и я метна в кошчето за боклук. После пое въздух, доколкото му позволиха измъчените му дробове, и отново поде усилно разказа си. Не се опитах да го спра. Слушах го с внимание.

— Написах името й в полето за търсене на базата-данни на „Ентърпрайз“ и открих още няколко статии за нея. Завършила Лисбонската гимназия през 1965 — година след съучениците си, но все пак успяла — и се записала в Мейнския университет. Бизнес специалност. Стана счетоводителка. Заживяла в Грей, на около петнайсет километра от езерото Себаго, където прекарвах заслужените си ваканцийки, и все още работи на свободна практика. Ще познаеш ли кой е един от най-големите ѝ клиенти?

Поклатих глава.

— Съгражданинът ни Джон Крафтс. Скуиги Уитън, един от продавачите му, е редовен посетител в закусвалнята и когато един ден ми каза, че са се захванали с годишната инвентаризация и „сметачката“ преглеждала счетоводните книги, реших да мина през автокъщата и да хвърля един поглед. В момента е на шейсет и пет и... нали знаеш как някои жени продължават да са красиви и на тази възраст?

— Да — отвърнах. Сетих се за майката на Кристи, чиято красота разцъфна едва когато мина петдесетте.

— Каролин Пулин е такава. Ако беше живяла преди двеста-триста години, класическите черти на лицето ѝ биха запленили всеки художник. Дългата ѝ коса е снежнобяла и я носи разпусната.

— Струва ми се, че си хълтнал, Ал.

Бяха му останали достатъчно сили да ми покаже среден пръст.

— В отлична физическа форма е — което може да се очаква от една неомъжена жена, принудена сама да се вдига от инвалидната количка всеки ден и да се качва и слизи от специално оборудвания си ван. Да не говорим за лягането и ставането от леглото, къпането и всичко останало. И се справя — Скуиги казва, че е напълно самостоятелна. Бях впечатлен.

— И реши да я спасиш. Като проба.

— Пак се спуснах в заешката дупка, само че този път останах в бунгалото до Себаго около два месеца. Обясних на собственика, че съм се опаричил след смъртта на чичо си. Добре е да го запомниш този трик, друже — оправданието с богатия чичо е изпитан и надежден метод. Всеки му вярва, защото всеки иска богат чичо. И така, денят настъпи: петнайсети ноември 1958 година. Със семейство Пулин нямах работа. Тъй като си бях втълпил да спра Осуалд, много по-интересен ми беше Кълъм, стрелецът. И него бях проучил, и знаех, че живее на около километър и половина от Боуи Хил, близо до старата сграда на Дърамската фермерска асоциация. Идеята ми беше да съм там, преди да е тръгнал към гората. Но нещата не се развиха по план.

Излязох доста рано от бунгалото край Себаго, което се оказа добре, тъй като дори километър не бях изминал с взетата под наем кола от „Херц“, когато видях, че гумата е спаднала. Смених я с резервната и макар да изглеждаше абсолютно здрава, само след още километър и тя спадна.

Качиха ме на стоп до бензиностанция на „Есо“ в Нейпълс, където служителят в автосервиза ме осведоми, че е затрупан с работа и няма време да бие път до закъсал шевролет под наем и да му сменя гумата. Вероятно беше бесен, задето е изпуснал съботния лов. Като извадих двайсет долара, размисли, но стигнах до Дърам чак в ранния следобед. Тръгнах по стария Рънараунд Понд Роуд, защото уж беше най-прекият път, и познай какво? Мостът над Чъкъл Бруук се беше сгромолясал във водата. Големи червено-бели бариери; казани за топене на асфалт; оранжеви табели с надписи „ПЪТЯТ Е ЗАТВОРЕН“. Вече се бях досетил накъде отиват нещата и имах неприятното чувство, че няма да довърша започнатото тази сутрин. Не забравяй, че бях тръгнал от бунгалото в осем часа, само и само да разполагам с време, а за четири часа бях изминал едва трийсет километра. Но не се отказах. Поех по заобиколния маршрут през Методист Чърч Роуд с газ

до ламарината и фонтани от прахоляк зад гумите — по онова време всичките пътища в тази посока са черни.

Та пътувам си аз и гледам спрелите отстрани на пътя и в началото на горските пътечки коли и джипове, виждам и ловци с пушки. Всеки един ми вдигна ръка — спор няма, че хората от петдесет и осма са по-дружелюбни. И аз ги поздравявах, но все си мислех коя ли гума ще спадне този път. Или направо ще се спука. Вероятно в такъв случай директно щях да изхвърча в канавката, защото карах поне със сто километра в час. Спомням си как един от ловците потупа въздуха с ръце, правейки онзи жест, с който приканваме някой да намали скоростта, но не му обърнах внимание.

Изкачих Баui Хил и малко след хижата „Ловна среща“ забелязах паркиран до гробището пикап. На вратата пишеше: „СТРОИТЕЛНИ И ДЪРВОДЕЛСКИ УСЛУГИ ПУЛИН“. Вътре нямаше никой. Пулин и дъщеря му бяха нейде из горите, вероятно седяха на някое сечище, обядваха и разискваха обичайните за баща и дъщеря теми. Поне така си ги представям, все пак не се сдобих с отроче...

Последва поредният пристъп на кашлица, който завърши с потресаващо давене.

— Уф, мамка му, *това* заболя — простена накрая.

— Ал, трябва ти почивка.

Той поклати глава и забърса с длан кръвта от долната си устна.

— Трябва ми единствено да си излея душата, така че мъркни и ме остави да говоря.

Огледах пикапа добре, без да намаля скоростта, и когато насочих вниманието си към пътя, видях по средата му дънер. Спрях точно преди да се забия в него. Дървото не беше голямо, а мускулите ми си ги биваше, докато ракът не им видя сметката. Пък и бях подивял. Слязох от колата и започнах да се боря с него. Отнесе доста псуви. През това време отсреща се зададе кола. От нея слезе мъж с оранжева ловна жилетка. Не знаех дали е *моят* човек — в „Ентърпрайз“ не бяха публикували негова снимка — но ми се стори на подходящата възраст.

Вика ми: „Дай да ти помогна, старче.“

„Хиляди благодарности — казвам аз и протягам ръка. — Бил Лейдлоу.“

Той я стиска и казва: „Анди Кълъм.“ Моят човек беше. Като се има предвид какъв зор видях, за да стигна до Дърам, направо не можех

да повярвам. Все едно бях спечелил от лотарията. Подхванахме дървото от двете страни и го изместихме. Като свършихме работата, седнах на пътя и се хванах за гърдите. Той ме попита дали съм добре. „Де да знам — викам му. — Досега не съм получавал инфаркт, но това на такова ми прилича.“ Поради която причина господин Анди Кълъм така и не успя да половува онзи ноемврийски следобед, Джейк, нито пък да застреля някое момиченце. Наложи му се да закара клетия стар Бил Лейдлу до болницата в Люистън.

— Номерът е минал? Справил си се?

— И още как. Казах на лекарите, че съм погълнал грамадно торпедо на обяд — по онова време му викат италиански сандвич — и ми поставиха диагноза „остро стомашно разстройство“. Платих двайсет и пет долара на ръка и ме изписаха. Кълъм изчака и ме върна при колата на „Херц“. И това ако не е отзивчивост. Още същата нощ се върнах в 2011 година... само че тук бяха минали едва две минути, откакто бях тръгнал. При такова пътуване човек се чувства смачендори без да е сменял часовите пояси.

Първата ми спирка беше градската библиотека, където прегледах отново статията за завършилите гимназията през 1965. Преди към нея беше имало снимка на Каролин Пулин. Тогавашният директор — Ърл Хигинс, който отдавна си отиде от тоя свят — поднасяше приведен дипломата на момиче в инвалидна количка, пременено с тога и академична шапка. „*Каролин Пулин достига нова висота в дългия път към възстановяването*“ — гласеше надписът под снимката.

— Беше ли още там?

— Статията — да. Както знаеш, друже, денят на завършването винаги заема първата страница на провинциалните вестници. Но след като се върнах от петдесет и осма, придружаващата снимка беше на момче с битълска прическа, изправено на подиума, а под нея пишеше: „*Абсолвентът-отличник Тревър Бригс произнася прощално слово пред съвипускниците си.*“ Бяха поместили и списък на всички завършващи — едва около стотина — но Каролин Пулин не фигурираше. Затова погледнах статията за '64, през която година би завършила, ако не се възстановяваше след курсум в гръбнака. И — бинго. Нямаше нейна снимка и не я споменаваха отделно, но името ѝ действително беше между тези на Дейвид Плат и Стефани Рутие.

— Просто поредното хлапе, тържествено изпратено под звуците на „Церемониален марш 1“, нали?

— Точно така. После написах името ѝ в полето за търсене на „Ентърпрайз“ и получих няколко резултата за след 1964. Не много, три-четири. Това се очаква за обикновена жена, водеща обикновен живот. Завършила Мейнския университет със специалност „Бизнес администрация“, после се записала в институт за следдипломна квалификация в Ню Хемпшир. Намерих и една статия от 1979, периода малко преди края на „Ентърпрайз“. „ВЪЗПИТАНИЧКА НА ЛИСБОНСКАТА ГИМНАЗИЯ ПЕЧЕЛИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ЦВЕТЯ“ — обявяваше заглавието. На снимката тя стоеше на краката си с печелившата лилия в ръце. Живее... живяла е... не знам кое е правилното, вероятно и двете... в едно градче до Олбъни, Ню Йорк.

— Омъжена ли е? Деца има ли?

— Не мисля. На снимката с лилията не се вижда пръстен на лявата ѝ ръка. Досещам се какво ти минава през главата — не са се променили много неща, само дето може да ходи. Но знае ли се? Заживяла е на друго място и е повлияла на много други хора. Хора, които нямаше да познава, ако Кълъм я беше пристрелял и беше останала във Фолс. Схваща ли мисълта ми?

Схванах единствено, че нищо не се знае така или иначе, но се съгласих с него, защото исках разговорът ни да приключи, преди той да е рухнал. Възнамерях да го съпроводя до леглото и тогава да си тръгна.

— Мъча се да ти докажа, Джейк, че можеш да промениш миналото, но няма да е толкова лесно. Онази сутрин се почувствах като миниатюрен човек, впримчен в найлонов чорап. Дращех да се измъкна, но еластичният ми затвор поддаваше само колкото да ме обнадежди, и след малко се изопваше като преди. Най-накрая обаче успях да го разкъсам.

— Защо е толкова трудно? Защото миналото не иска да бъде променяно ли?

— Нещо не иска миналото да бъде променяно, убеден съм. Но ние сме способни да го променим. Ако вземем под внимание тази съпротива, можем да се справим. — Пламтящите очи на Ал ме гледаха

съсредоточено от изпитото му лице. — Предполагам би обобщил, че приказката за Каролин Пулин свършва с „И тя заживяла щастливо“?

— Да.

— Вземи бележника, който ти дадох, друже, погледни вътрешната страна на задната корица и вероятно ще си промениш мнението. Днес принтирах доста интересна статийка.

Послушах го и намерих картонено джобче, сигурно за съхранение на бележки и визитки. Вътре имаше един-единствен стънат лист хартия. Извадих го, отворих го и дълго време не откъсвах очи от него. Беше принтирано копие на първата страница от „Уикли Лисбон Ентърпрайз“. Датата под заглавието беше 18 юни 1965 година. Заглавието гласеше: **ВИПУСК '65 НА ЛГ ПОЕМА ПО ПЪТЯ СИ СЪС СЪЛЗИ И СМЯХ**. На снимката някакъв плешивец (пъхнал четвъртитата си шапка под мишница, за да не падне от главата му) се беше надвесил над усмихнато момиче в инвалидна количка. Държеше дипломата ѝ от едната страна; тя я държеше от другата. „Каролин Пулин достига нова висота в дългия път към възстановяването“ — гласеше надписът отдолу.

Погледнах шашнат към Ал.

— Щом си променил бъдещето и си я спасил, защо е тази снимка?

— Всяко пътешествие е ново начало, друже. Забрави ли?

— Боже мили! Като си се върнал да спреш Осуалд, всичко, което си направил, за да спасиш Пулин, е било заличено.

— И да... и не.

— Какво искаш да кажеш с това *и да, и не?*

— Смятах, след като спася Кенеди, да не предприемам повече пътувания назад във времето, но така или иначе не бързах да стигна до Тексас. Защо ми беше? През септември на 1958 Заекът Ози — такъв прякор му измислили събратята му по оръжие — дори не е в Америка. Бодро пори вълните на Южния Пасифик с пехотинските си другарчета, подготвяйки почвата на Япония и Тайван за демокрацията. Затова се върнах в бунгалата „Шейдисайд“ край Себаго и се закотвих там до петнайсети ноември. Отново. Като настъпи денят, тръгнах още по-рано сутринта, което се оказа мъдро решение от моя страна, защото този път не ми се размина само със спаднали гуми. Двигателят на проклетия шевролет под наем блокира. Накрая се принудих да броя

шейсет долара на автомонтьора в Нейпълс, за да използвам колата му за деня, и дори оставил пръстена си от морската пехота като допълнителна гаранция. Спомняха ме и други премеждия, които няма да ти разказвам...

— Мостът в Дърам беше ли си на мястото?

— Не знам, друже, дори не тръгнах по този път. Мен ако питаш, човек, който не се учи от собствените си грешки, е пълен идиот. Аз бях научил откъде ще се зададе Андрю Кълъм и не пропилях нито минута по други маршрути. И този път дървото препречваше пътя, и този път моят човек ме завари да се боря с него. Не след дълго пак се хванах за гърдите. Изиграхме същия фарс, Каролин Пулин прекара съботата в гората с баща си и след няколко седмици извиках „ура“ и яхнах влака за Тексас.

— Тогава как е възможно да е в инвалидна количка на снимката от завършването?

— Всяко спускане в заешката дупка е ново начало. — После Ал ме погледна и ме остави сам да се досетя. Отне ми малко време, но се досетих.

— Аз...

— Именно. Този следобед си купи безалкохолна бира за десетаче. Освен това върна Каролин Пулин в инвалидната количка.

[1] Вид алуминиева постройка. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

1.

Ал ми позволи да го съпроводя до спалнята и дори ми благодари, когато коленичих да развържа обувките му и да ги събуя. Възпротиви се чак когато предложих да го изпратя до тоалетната.

— Проявата на човечност е важно нещо, но същото важи и за добирането до нужника със собствен ход.

— Стига да си сигурен, че имаш собствени сили за целта.

— За тази нощ ще стигнат, а за утре ще му мисля утре. Върви си у дома, Джейк. Започни да четеш бележника — вътре има много информация. И се опитай да поспиш, утрото е по-мъдро от вечерта. Ела ми на гости сутринта и ми кажи какво решение си взел. Никъде няма да мърдам.

— Вероятност деветдесет и пет процента?

— Минимум деветдесет и седем. Общо взето, съм в прилична форма. Не е за вярване, че свършихме толкова работа. Не можеш да си представиш колко ми олекна, като споделих с теб и ми повярва.

Не бях сигурен дали му вярвах дори след днешното ми приключение, но нищо не казах. Пожелах му лека нощ, напомних му да внимава с хапчетата („Даа, даа.“) и си тръгнах. Преди да се отправя по алеята към колата ми, поспрях до гнома е тексаския флаг със звездата.

„Не се бъзикай с Тексас“ — помислих си... но май тъкмо това смятах да направя. А като се имаха предвид затрудненията, които Ал беше срещнал, променяйки миналото — спуканите гуми, повредения двигател, срутения мост — ми се струваше, че ако продължах напред, по-скоро Тексас щеше да се избъзика с мен.

2.

След всичките ми преживявания не вярвах, че ще заспя преди два-три часа през нощта, а и беше твърде вероятно изобщо да не мигна. Но понякога тялото настоява да задоволи собствените си потребности. Докато стигна вкъщи и си приготвя питие (фактът, че отново можех да държа алкохол у дома, беше един от няколкото плюса на ергенския живот), клепачите ми вече натежаваха; докато изпия скоча и прочета първите девет-десет страници от Осуалдовата хроника на Ал, вече едва ги държах отворени.

Измих чашата в мивката, стигнах до спалнята (оставяйки след себе си пътека от дрехи, за която проява на немарливост Кристи би ми надула главата) и се пъхнах в двойното легло, където вече спях сам. Мислех да се пресегна и да изключва ношната лампа, но ръката ми сякаш беше от олово. Преглеждането на есетата от семинара в онази необичайно притихнала учителска стая сега ми се струваше като нещо, което се беше случило много, много отдавна. Не че го намирах за странно; всеки знае, че колкото и безпощадно да лети времето, всъщност е уникално гъвкаво явление.

„Осакатих момичето. Върнах го в инвалидната количка.“

„Като слезе по стълбите на склада този следобед, дори не знаеше коя е Каролин Пулин, така че не ставай смешен. Пък и вероятно в някой друг свят тя все още здраво стои на краката си. Може би минаването през онази дупка създава паралелни реалности или времеви потоци, или други такива неща.“

Каролин Пулин се разхожда из цветната си градина през 1979, когато Уай Ем Си Ей на „Дъ Вилидж Пипъл“ е на върховете на класациите; от време на време приклъква, за да изкорени някой бурен, после отново скача на крака и продължава разходката си.

Каролин Пулин в гората с баща си малко преди куршумът да я осакати.

Каролин Пулин в гората с баща си, на прага на едно типично за провинциалния градец юношество. Чудех се къде ли се е намирала в този времеви поток, когато по радиото и телевизията са обявили, че трийсет и петият президент на Съединените щати е бил застрелян в Далас.

„Джон Кенеди може да не умре. Ти можеш да спасиш живота му, Джейк.“

А дали така светът щеше да стане по-добър? Нямаше гаранция.

„Почувствах се като миниатюрен човек, впримчен в найлонов чорап.“

Затворих очи и ми се привидяха отлитащи от календара страници — онзи изтъркан кадър, с който илюстрираха хода на времето в старите филми. Видях ги как излитат от прозореца на спалнята ми като птици.

Още една мисъл ме споходи, преди да заспя: споменът за отвеляния второкурсник с жалкото подобие на козя брадичка, напяващ ухилено: „Скок-подскок, Жабока Хари ходи все едно земята пари.“ И за това как Хари ме спря, когато понечих да го смъмря. „Не си прави труда — каза ми. — Свикнал съм.“

После сънят ме надви, направо ме нокаутира.

3.

Събудих се на зазоряване сред звуците на утринната птича песен и заопипах лицето си, сигурен, че съм плакал точно преди да отворя очи. Беше ми се присънило нещо и макар да не си спомнях какво, предположих, че е било много тъжно, тъй като никога не бих се определил като ревъло.

Бузите ми бяха сухи. Нямаше сълзи.

Обърнах глава, за да погледна към часовника върху нощното шкафче, и видях, че до 6:00 остават две минути. Ако съдех по светлината, очертаваше се чудно юнско утро, а и започваше лятната ваканция. Първият й ден обикновено е също толкова жадувам от учителите, колкото и от учениците, но въпреки това се чувствах угнетен. Тъжен. И то не само защото ми предстоеше да взема важно решение.

На път към банята в главата ми изплуваха три думи: „Коабънга^[1], Бъфalo Боб!“

Както бях гол-голеничък, се спрях и се загледах в собственото си оцъклено отражение в огледалото над тоалетното шкафче. Спомних си какво бях сънувал и разбрах защо се чувствах тъжен, когато отворих очи. В съня ми се намирах в учителската стая и четях темите по английски език на възрастните курсисти, а последният звънец всеки момент щеше да сложи край на поредната гимназиална баскетболна

дандания, огласяща физкултурния салон в дъното на коридора. Жена ми току-що беше излязла от сбирката на Анонимните алкохолици. Надявах се да си е вкъщи, щом се прибера, и че няма да ми се наложи да говоря един час по телефона, преди да я открия и измъкна от някоя квартална кръчма.

Сънувах, че съм извадил есето на Хари Дънинг най-отгоре върху купчината и започвам да го чета: „*Не беше ден а нощ. Ноща която промени живота ми беше ноща, когато баща ми оби моята майка и моите двама братя...*“

Тези два реда бяха грабнали цялото ми внимание. Предполагам на всеки биха подействали така. Като стигнах до описанието на облеклото му, очите ми запариха. Тоалетът се връзваше отлично. Наизлизат ли децата в онази необикновена октомврийска нощ, помъкнали празни торби с надеждата да ги върнат вкъщи пълни с лакомства, костюмите им неизменно отразяват последната мания. Преди пет години всеки втори хлапак, позвънил на вратата ми, носеше очила като на Хари Потър и ваденка на челото, имитираща зигзагообразния му белег. На първия ми поход за бонбони преди много, много лета бях излязъл по улиците (под зоркото око на майка ми, на която се бях примолил да спазва дистанция поне от пет метра), дегизиран като щурмовак от „Империята отвръща на удара“. Нима тогава имаше нещо чудно в това, че Хари Дънинг беше намъкнал одежди от еленова кожа?

— Коабънга, Бъфало Боб — казах на отражението си и се втурнах към кабинета. Не пазя всичките работи на учениците, никой учител не го прави — в противен случай може да се удави в тях! — но ми беше станало навик да ксерокопирам най-добрите есета. Отлични преподавателски пособия са. Никога не бих използвал това на Хари в училище, тъй като беше твърде лично, но си спомних, че все пак му бях направил фотокопие заради силно емоционалната реакция, която беше предизвикало у мен. Дръпнах най-долното чекмедже и се разрових из папките и хвърчащите листове. След петнайсетина трескави минути открих каквото търсех. Седнах на стола пред бюрото и зачетох.

4.

Не беше ден а нощ. Ноща променила живота ми беше ноща, когато баща ми оби моята майка и моите двама братя и замалко да обие и мене. Замалко да обие и сестра ми — одари я толкова лошо че тя попадна в кома. Слет три години омря без да се сабуди. Казваше се Елън и аз много я обичах. Тя обича да събира цветя и да ги слага във вази. Случката беше като във филм на ужасите. Не гледам филми на ужасите щото на Хелоуин през 1958 г. аз бях във филм на ужас.

Моят брат Трой беше голям че да обикаля къщите за лакомства (15). Гледаше телевизор с мама и каза че ще ни помогне да изядем вкусотишите като се върнем ама Елън му вика няма пък, облечи се и сам си ходи за лакомства и всички се смяхме щото всички обичахме Елън, тя беше само на 7 години но беше истинска Люсил Бол, всеки можеше да расмее, дори татко (ако беше трезвеник, че като се напиеше винаги беше ядосан). Тя се облече като Принцеса Съмърфол Уинтърспинг официално а аз като Бъфало Боб и двамата героя са от любимото ни шоу ХАУДИ ДУДИ. „Деца знаете ли колко е частът?“ и „Ще метнат ли по някой фъстък калпазаните от първия ред“ и „Коабънга, Бъфало Боб!!!“ На мен и Елън много ни харесва това шоу. Тя обича Принцесата аз обичам Бъфало Боб и двамата обичаме Хауди! Искахме брат ни Туга (името му беше Артър ама всички му викаха Туга, не помна защо) да се облече като „Кмета Финиъс Т. Бълстър“ ама той нещеше, каза че Хауди Дуди било децко предаване, и щял да се облече като „Франкинщайн“ въпреки че Елън каза че маската била страшна. Усвен това Туга ме напсува че съм взел децката воздушна пушка „Дейзи“ щото Бъфало Боб си нямал оръжие, пък мама вика „Вземи я ако искаш Хари нее истинска и няма даже фълшиви патрони такаче Бъфало Боб няма да се сърди.“ Това и бяха последните думи към мене и се радвам че бяха хубави щото понякога беше много строга.

Та тъкмо се гласехме да излизаме и аз казах чакайте малко че от вълнение ми се доходи до едното място. Всички ми се смяха даже мама и Трой от дивана но пишкането ми спаси живота щото докато бях във тоалетната татко е дошъл с чука. Той татко ставаше лош като се напие и прибиваше мама „непрекъснато“. Един път Трой се опита да го спре и той му счупи раката. Тогава замалко да го пратят в затвора (татко де). Както и дае мама и татко бяха „разделени“

пovреме на случката за която пиша, и тя мислеше да се разведе с него ама през 1958 г. не беше лесна работа като сега.

Както и дае, той почука на вратата а аз пишах в банята и чух мама да казва: „Изчезвай оттука с това нещо, не тие тука мястото“. После взе да креши. После всички взеха да кресят.

Историята продължаваше — три потресаващи страници — но не аз трябаше да ги прочета.

5.

Още нямаше шест и половина, обаче намерих номера на Ал в телефонния указател и го набрах, без много да му мисля. Така или иначе не го събудих. Вдигна на първото позвъняване, а гласът му наподобяваше повече кучешки лай отколкото човешки говор.

— Здрави, друже, рано пиле рано пее, а?

— Искам да ти покажа нещо. Есе на един ученик. Даже познаваш автора му. Поне така си мисля; все пак негова снимка виси на Стената на славата.

Той се изкашля и каза:

— Много снимки висят на тая стена, друже. Май има и една на Франк Анисети от времето на първия Мокси фестивал. Дай някой жокер.

— Предпочитам да ти покажа. Мога ли да дойда?

— Ако не възразяваш, че съм по халат, заповядай. Но както имаше цяла нощ за размисъл, трябва да те попитам направо — взе ли решение?

— Мисля, че първо ще трябва да направя още едно пътешествие в миналото.

Затворих, преди да е успял да ми зададе други въпроси.

6.

Изглеждаше по-зле от всяко от утринната светлина, прииждаща от прозореца във всекидневната. Белият хавлиен халат висеше на тялото му досущ неразгърнат парашут. Тъй като не се беше

подложил на химиотерапия, косата му си беше на мястото, но опредяваше и изглеждаше изтъняла като паяжина. Очите му сякаш бяха потънали още по-надълбоко в орбитите си. Прочете есето на Хари Дънинг два пъти, понечи да го оставя, но размисли и го препрочете. Накрая ме погледна и каза:

— Мътните ме взели.

— Когато го прочетох за пръв път, се разплаках.

— Хич не ме учудва. Моментът с въздушната пушка играчка направо ме срази. През петдесетте имаше реклама на въздушни пушки „Дейзи“ на гърба на почти всеки комикс по вестникарските будки. Всички квартални хлапета — поне момчетата — искаха единствено две неща: въздушна пушка „Дейзи“ и шапка от кожа на енот, като тази на Дейви Крокет. Прав е, нямаше даже фалшиви патрони, но ние наливахме по малко бебешко олио „Джонсънс“ в цевта. Като я напомпаш с въздух и дръпнеш спусъка, излиза облаче синкав дим. — Пак погледна към фотокопието. — Долното копеле убило жена си и три от децата си с чук? Господи Божичко!

„Почна да ги налага с него — пишеше Хари. — Истичах в всекидневната и видях че по стените има кръв а по дивана нещо бяло. На мама мозъка беше. Елън лежеше на пода с люлеещия се стол върху краката а ушите и косата и бяха оплескани със кръв. Телевизора още работеше и даваха любимото предаване на мама за Елъри Куин дето изследва престъпления.“

Престъпленietо от онази нощ нямаше нищо общо с елегантните ребуси без кръвопролития, които Елъри Куин разнищваше; било е същинска касапница. Десетгодишното момче, отишло да пишка, преди да тръгне на хелоуински лов за бонбони, излязло от банята точно навреме, за да види как обезумелият му от алкохол баща смазва главата на Артър Дънинг, с прякор Туга, докато той се мъчел да пропълзи в кухнята. Тогава бащата се обърнал и съзрял Хари, който вдигнал въздушната си пушка „Дейзи“ и казал: „Остави ме на мира, тате, инак ще те гръмна.“

Дънинг се втурнал към момчето, размахвайки окървавения чук. Хари стрелял по него с въздушната пушка (представях си свистящия звук, макар и аз самият да не бях стрелял с такава), после я пуснал на земята и се затичал към стаята, която споделял с покойния Туга. Баща му забравил да затвори входната врата и отнякъде — „звукеше все едно

е на 1000 километра“ — беше написал горкият чистач на училището ни — се дочували крясъците на съседите и писъците на маскираните деца.

Няма съмнение, че Дънинг щял да убие и единствения си останал син, ако не се бил спънал в преобърнатия люлеещ се стол. Паднал по очи, изправил се и литнал към стаята на най-малкия си син. Хари се мъчел да пропълзи под леглото. Баща му го измъкнал и му нанесъл сериозен удар отстрани на главата, който несъмнено можел да убие момчето, ако кървавата дръжка не се била изпълзнала от ръката на нападателя; вместо да пробие черепа на Хари, чукът само го вдълбнал над дясното му око.

„Не загубих съзнание но малко остана. Мъчех се пак да пропълзя под леглото и почти не осещах че ме бълска по крака и го е счупил на 4 ръзлични места.“

В този момент съсед, който обикалял квартала с дъщеря си да събират лакомства, дотичал в къщата. Макар че видял касапницата във всекидневната, запазил самообладание и грабнал лопатата за събиране на пепел от кофата до кухненската печка. Докато Дънинг се опитвал да преобърне леглото и да докопа кървящия си, почти изпаднал в безсъзнание син, съседът го ударил с лопатата по тила.

„После и аз като Елън препаднах но поне имах късмета да се свестя. Докторите казаха че можело да ми ампутират крака но не се наложи.“

Не се наложило, запазил крака си и в крайна сметка станал разсилен в Лисбонската гимназия, където няколко поколения ученици го наричаха Жабока Хари. Дали децата биха проявили разбиране, ако знаеха защо куца Хари? Едва ли. Тийнейджърите имат податлива на емоции и лесно ранима психика, но състраданието не им е особено присъщо. То се придобива по-късно в живота или никога.

— Октомври 1958 — изрецитира Ал с дрезгавия си кучешки глас. — Това за съвпадение ли трябва да го приема?

Спомних си думите ми към младата версия на Франк Анисети относно разказа на Шърли Джакън и се усмихнах.

— Понякога пурата си е просто цигара, а съвпадението си е съвпадение. Знам само, че тук става въпрос за още един повратен момент.

— А тази история защо не се споменаваше в „Ентърпрайз“?

— Не се е случило тук, а в Дери, Северен Майн. Когато Хари се възстановил достатъчно, за да го изпишат от болницата, отишъл да живее с чичо си и леля си в Хейвън, на около четирийсет километра южно от Дери. Основили го и като видели, че не се справя добре в училище, го накарали да работи в семейната ферма.

— Все едно слушам историята на Оливър Туист.

— Не, добре се държали с него. Сигурно помниш, че по онова време няма изправителни училища, а терминът „умствено изостанал“ още не съществува...

— Знам — рече сухо Ал. — Някога на умствено изостаналите им викаха слабоумници, идиоти или просто изкуфели.

— Но той не е идиот и никога не е бил — казах. — Получил е психическа травма. Нужни са му били години да се съвземе след онази нощ, а дотогава вече е бил голям за училище.

— Докато не се яви на церемонията по връчването на дипломите, вече достатъчно възрастен да е дядо на съучениците си. — Ал поклати глава. — Колко жалко.

— Глупости — възразих аз. — Имел е добър живот. Можело ли е да е по-добър? Естествено. Възможно ли е да го променя? Ако съдим по вчерашните ми изживявания, вероятно е възможно. Но не там е въпросът.

— Тогава къде? Защото на мен това ми прилича на случая с Каролин Пулин, а него вече го обсъдихме. Да, можеш да промениш миналото. И светът няма да се пукне като балон, ако го направиш. Ще ми налееш ли кафе, Джейк? Налей и на себе си. Топло е, а като гледам, ще ти се отрази добре.

Докато наливах кафе, забелязах, че има кифлички. Предложих му, но той поклати глава.

— Болезнено прегльщам твърдата храна. Но ако си решил да ме тъпчеш с калории, в хладилника има няколко шишета „Еншуър“. Мен ако питаш, тоя медицински бълвоч има вкус на охладен сопол, но все никак ще го преглътна.

Като му поднесох бълвоча в една от винените чаши, които бях намерил в шкафа, той се засмя.

— Да не мислиш, че това ще му оправи вкуса?

— Може. Ако си представиш, че пиеш пино ноар.

Той изпи половината и го наблюдавах как се бори да го задържи в стомаха си. Спечели битката, но избута чашата настрани и взе чашата с кафе. Не отпи от нея, а я обхвата с длани, сякаш се опитваше да поеме малко от топлината на кафето. Това ме накара да се замисля колко ли време му остава.

— Та — подхвата той. — Какво му е различното на този случай?

Ако не се чувстваше толкова зле, сам щеше да се досети. Беше умен.

— Случаят с Каролин Пулин не беше най-уместният прецедент. Не си спасил живота й, Ал, само краката й. И двете посоки, в които е тръгнал животът й — едната, в която Кълъм я пристрелва, и другата, в която ти се намесваш — са довели до едно напълно нормално съществуване. И в двата сценария е неомъжена и бездетна. Все едно...

— Опитах да намеря правилните думи. — Не се засягай, Ал, но все едно лекар да излекува възпален апендикс. Апендиксът е спасен, но дори здрав, той не изпълнява никаква значима функция. Схваща ли ми идеята? — Да. — Но ми се стори леко позасегнат. — Прецених, че само Каролин Пулин ми е по силите, друже. На моята възраст осъзнаваш, че времето е кът дори да си в блестящо здраве. Очаквах положителна реакция.

— Не те критикувам. Но историята на семейство Дънинг е подобър прецедент, тъй като не включва само парализирането на младо момиче, макар че си представям колко ужасно е подобно събитие за нея и семейството й. Тук говорим за четирима убити и пети осакатен за цял живот. Освен това го познаваме. След като си взе дипломата, го доведох до закусвалнята да хапнем бургери, а ти като видя академичната шапка и тогата, ни черпи. Спомняш ли си?

— Да. Тогава ви снимах за стената ми.

— Ако променя нещата — ако не позволя на бащата да развърти чука — смяташ ли, че онази снимка още ще си е на мястото?

— Не знам — отвърна Ал. — Вероятно не. Дори е възможно да не си спомням, че изобщо е била там.

Последната му реплика ми се стори твърде абстрактна и я подминах без коментар.

— Замисли се и за другите три деца — Трой, Ельн и Туга. Със сигурност някои от тях ще се оженят, ако им се даде шанс да живеят. Ельн може да се превърне в прочута комедиантка. Нали в есето си

Хари казва, че била забавна като Люсил Бол? — Приведох се напред.
— Искам единствено по-уместен пример за случващото се след
отклоняването на вододела. Нужен ми е, преди да се намеся в нещо
значимо като покушението на Кенеди. Какво ще кажеш, Ал?

— Ще кажа, че те разбирам. — Той се изправи на крака с голяма
мъка. Болно ми беше да го гледам така, но като понечих да стана, той
ми махна с ръка да седна. — Недей, стой си. Имам нещо за теб. В
другата стая е. Ще го донеса.

7.

Донесе тенекиена кутия. Подаде ми я и ми заръча да я занеса в
кухнята. Каза, че по-лесно щяло да е, ако подредим съдържанието й
върху масата. Като седнахме, той я отключи с ключа, който носеше на
връв около врата си. Първо извади претъпкан хартиен плик. Отвори го
и изсипа от него голяма мръсна купчина банкноти. Взех една зелена
хартийка и я заоглеждах изумен. Беше двайсетачка, но на нея вместо
Андрю Джаксън видях Гроувър Кливланд, който едва ли фигурираше в
члената десетка на нечия класация на американските президенти. На
гърба имаше локомотив и кораб, чийто курс неминуемо щеше да ги
доведе до сблъсък под думите „**БАНКНОТА НА ФЕДЕРАЛНИЯ
РЕЗЕРВ**“.

— Това ми прилича на банкнота от „Монополи“.

— Не е. И парите не са толкова много, колкото изглеждат, защото
най-голямата банкнота е двайсетдоларова. По онова време едно
пълнене на резервоара ти струва трийсет, трийсет и пет долара и дори
в супермаркета няма да те погледнат въпросително, ако си платиш с
петдесетдоларова банкнота. Другояче стоят нещата в миналото и е
добре да не привличаш внимание.

— От хазарт ли ги спечели?

— Една част. Другата са спестяванията ми. В периода между
петдесет и осма и шейсет и втора упражнявах тукашната си професия
на готвач, а сам човек може да спести доста пари, особено ако не
кръшка със скъпоструващи жени. Което не съм си позволявал. И от
евтините странях. Държах се дружелюбно с всички и с никоя не се
ближавах. Съветвам те и ти така да постъпиш. Както в Дери, така и в

Далас, ако стигнеш дотам. — Поразбута парите с пръст. — Доколкото си спомням, са малко над девет хилядарки. Равняват се на шейсет съвременни.

Загледах се в пачките.

— Парите си остават с теб и като се върнеш в настоящето. Колкото и пъти да използваш заешката дупка. — Вече бяхме обсъдили този въпрос, но все още се мъчех да го асимилирам.

— Да, въпреки че си стоят тук — винаги ново начало, сещаш ли се?

— Това не е ли парадоксално?

Той ме погледна и разбрах, че търпението му е на път да се изчерпи.

— Не знам. Задаването на въпроси без отговор е загуба на време, а не разполагам с много.

— Извинявай, извинявай. Какво друго има в кутията?

— Не много. Но хубавото е, че не ти и трябва много. По онова време всичко е различно, Джейк. Можеш да прочетеш за периода в учебниците по история, но няма как да го разбереш, без да си поживял там. — Подаде ми карта за социално осигуряване. Номерът й беше 005-52-0223. На името на Джордж Т. Амбърсън. Ал извади химикалка от кутията и ми я връчи. — Подпиши тук.

Взех химикалката и видях, че е фирмен подарък. На нея пишеше: ПОВЕРЕТЕ КОЛАТА СИ НА МЪЖА СЪС ЗВЕЗДАТА НА „ТЕКСАКО“. Докато подписвах картата, ми хрумна, че вероятно така се е чувствал и Даниел Уебстър, склучвайки споразумение с дявола. Понечих да му върна химикалката, но той поклати глава.

Следващият артикул беше шофьорската книжка на Джордж Т. Амбърсън от Майн, според която бях висок метър и деветдесет и пет сантиметра, тежах деветдесет килограма и имах сини очи и кестенява коса. Бях роден на 22 април 1923 година и живеех в Сабатъс на Блубърд Лейн 19, който случайно беше и адресът ми от 2011.

— Метър и деветдесет и пет как звучи? — попита Ал. — Трябваше да налучквам.

— Близо до истината. — Подписах шофьорската книжка, която представляваше най-обикновено парче картон. Цвят: канцеларско бежово. — Защо няма снимка?

— Доста години ще минат, докато снимката стане задължителна в щата Майн. В останалите четирийсет и осем щата също.

— Четирийсет и осем?

— Хавайските острови ще придобият статута на щат чак следващата година.

— Хм. — Въздухът започна да не ми достига, все едно някой беше забил юмрук в корема ми. — Значи... спират те за превишена скорост и чентгето просто приема, че си онзи, за когото те представя картата?

— Защо не? Ако споменеш нещо за терористично нападение през 1958, хората ще сметнат, че говориш за дребни хулигански прояви. И тези подпиши.

Даде ми карта за намаление в „Херц“, карта за бензиностанции „Ситис Сървис“ и две кредитни — „Дайнърс Клъб“ и „Американ Експрес“. Тази на „Американ“ беше целулойдна, а на „Дайнърс Клъб“ — картонена. Името на Джордж Амбърсън фигурираше и на двете. Напечатано на пишеща машина, не принтирано.

— Ако имаш желание, додатка ще можеш да си изкараш и истинска пластика „Американ Експрес“.

Усмихнах се.

— И не ми се полага чекова книжка?

— Можех да ти подсигура, но няма смисъл? Каквато и бумащина да бях подписал с името Джордж Амбърсън, щеше да изчезне при следващото пътуване през заешката дупка. Същото важи и за парите, вложени в сметката.

— Хм. — Почувствах се като идиот. — Ясно.

— Не падай духом, всичко това е новост за теб. Но ще е добре да си откриеш сметка. Не бих те посъветвал да влагаш в нея над хиляда долара. Добре е повечето ти пари да са в брой и винаги на разположение.

— В случай, че трябва да се върна спешно.

— Именно. А кредитните карти служат главно като свидетелство за самоличност. Самите сметки, които открих, ще бъдат заличени, щом минеш през дупката. Кой знае, може да ти свършат голяма работа.

— Този Джордж на Блубърд Лейн 19 ли получава пощата си?

— През 1958 Блубърд Лейн е просто адрес от кадастралния план на Сабатъс, друже. Твоето жилище още не е построено. Ако някой

тръгне да те разпитва, кажи, че си там по делови въпроси. Ще ти повярва. През петдесет и осма бизнесът е нещо като божество — всички му се кланят, но никой не го разбира. Ето.

Подхвърли ми елегантен мъжки портфейл. Направо ахнах.

— От щраусова кожа ли е?

— Исках да изглеждаш заможен — обясни Ал. — Намери няколко снимки като допълнение към личните ти документи. И други дреболийки съм ти подготвил. Още химикалки, една любопитна джаджа с нож за отваряне на писма и линийка в единия край. Механичен молив „Скрипто“. Гумена подложка, върху която да подреждаш химикалите в джоба на ризата си, без да го противаваш. През петдесет и осма такива принадлежности се смятат за необходимост, не за зубърски атрибути. Часовник „Булова“ на хромирана верижка от „Спайдел“ — на всички тежкари ще им останат очите по него, татенце. Другите нужни неща сам ще си ги подсигуриш. — Поредният пристъп на кашлица раздра гърдите му. Разтрепери се, а като спря, по лицето му лъщяха едри капки пот.

— Ал, кога успя да подготвиш всички тези неща?

— Като осъзнах, че няма да доживея до 1963, напуснах Тексас и се прибрах. Вече те бях набелязал. Разведен, без деца, интелигентен и най-вече млад. А, ето, за малко да забравя. От това семенце поникна всичко останало. Взех името от надгробна плоча в гробището на „Свети Кирил“ и написах молба до щатската управа на Майн.

Той ми подаде акта ми за раждане. Прокарах пръсти по релефния печатен текст. На пипане хартията беше като луксозно кадифе.

Забелязах, че е оставил още един лист върху масата. На него пишеше „СПОРТ 1958-1963“.

— Гледай да не го загубиш. Не само защото е издръжката ти, но и защото, ако попадне в грешните ръце, на много въпроси ще трябва да отговаряш. Особено когато написаното там започне да се реализира.

Започнах да връщам нещата в кутията, а той поклати глава.

— В гардероба има куфарче „Лорд Бъкстън“ за теб, леко произносено за правдоподобност.

— Не ми трябва — имам си раница. В багажника на колата е.

Май идеята му се стори смешна.

— Там, където отиваш, никой не носи раници, освен бой-скаутите, и дори и те ги слагат само като тръгнат на походи и сбирки.

Имаш още много да учиш, но ако си гледаш в краката и не поемаш рискове, ще се справиш.

Осъзнах, че наистина се глася да се впусна в това приключение почти без никаква подготовка. Предположих, че така би се чувствал и турист от седемнайсети век, попаднал на лондонските докове и надушил, че зад ъгъла го чакат похитители и принудителна моряшка служба на борда на незнаен кораб.

— И какво да правя? — Въпросът ми прозвуча като немощно блеене.

Той вдигна вежди — рунтави и също толкова побелели, колкото и оредяващата му коса.

— Ще спасиш семейство Дънинг. Нали именно за това си говорим досега?

— Не това имах предвид. Какво да правя, когато хората ме питат как изкарвам *прехраната* си? Какво да им казвам?

— Не помниш ли легендата за починалия богат чичо? Ще им казваш, че харчиш по малко от неочекваното си наследство и се надяваш да ти стигне, докато завършиш книгата, която пишеш. Нима във всеки учител по литература не се крие по един неосъществен писател? Греша ли?

Всъщност не грешеше.

Седна и впери поглед в мен — изнемощял и измършавял човечец, запазил способността си да изпитва състрадание. Съжаление дори. Най-накрая процеди:

— Не е шега работа, нали?

— Не — отвърнах. — Ама, Ал... човече... аз съм дребна риба.

— И за Осуалд може да се каже същото. Мерзавец, стрелял от засада. А ако се съди по есето на Хари Дънинг, баща му не е нищо повече от злостен пияница с чук.

— Вече и толкова не е. Умрял от остро отравяне в щатския затвор „Шоушенк“. Според Хари вероятно било от кофти желе. Така викат на...

— Знам какво е желе. Като бях разпределен на Филипините, се нагледах на тази спиртна гадост. Дори съм я пил за съжаление. Но там, където отиваш, не е мъртъв. Нито пък Осуалд.

— Ал... знам, че си болен, и знам, че те боли. Но ще можеш ли да дойдеш до закусвалнята с мен? Аз... — За пръв и последен път

прибегнах до любимото му обръщение. — Друже, не искам да се впускам в това сам. Страхувам се.

— За нищо на света не бих го пропуснал. — Пъхна ръка под мишницата си и се изправи с оголваща зъбите му болезнена гримаса.

— Ти вземи куфарчето. Аз ще се облека.

8.

В осем без петнайсет Ал отключи вратата на сребристия фургон — дом на Прочутния тълст бургер. Лъснатите хромирани елементи на кухненските уреди зад бара излъчваха призрачна аура. Високите столове сякаш шепнеха: „*Вече никой не ще седне на нас.*“ Големите старинни захарници като че ли шушукаха в отговор: „*Вече никой не ще си подслади кафето с нас — веселбата свърши.*“

— Да освободим терена за „Ел Ел Бийн“ — обадих се аз.

— Имаме ли избор — каза Ал. — Шibanото бъдеще чука на вратата.

Задъхваше се, пuftеше, но не спря да си почине. Поведе ме зад бара и към вратата на кухненския склад. Следвах го, прехвърляйки куфарчето, побрало новия ми живот, от едната в другата ръка. Беше старомодно, от онези с катарамите. Ако влезех с него в класната си стая в Лисбонската гимназия, повечето от учениците биха прихнали да се смеят. Някой от останалите — тези с известно чувство за стил — вероятно щяха да одобрят ретрофасона му.

Ал отвори вратата и ни посрещна смесеният аромат на зеленчуци, подправки и кафе. Пак се пресегна през мен да включи лампата. Очите ми се приковаха към покрития със сив линолеум под, все едно стоях пред басейн, който като нищо можеше да гъмжи от изгладнели акули, и когато Ал ме потупа по рамото, направо подскочих.

— Прощавай — извини се той, — но това ще ти е нужно. — Държеше монетата от петдесет цента. Половин долар. — Нали не си забравил за Човека с жълтата карта?

— Естествено, че не. — Обаче ми се беше изпарил от главата. Сърцето ми бълскаше като лудо и имах чувството, че очите ми

пулсираят в ритъм с него. Езикът ми имаше вкус на стар килим, а когато Ал ми подаде монетата, едва не я изтървах.

Пак ме огледа критично от глава до пети.

— Засега дънките ще свършат работа, но ще трябва да минеш през „Мейсънс Менсюеър“ на Майн Стрийт и да се сдобиеш с прилични панталони, преди да се запътиш на север. Някой модел на „Пендълтън“ например. „Бан-Лон“ за официални поводи.

— „Бан-Лон“ ли?

— Просто попитай, ще ти предложат. Добре е да си купиш и официални ризи. По-късно и костюм. Както и вратовръзки, и игла за тях. Също ще ти трябва шапка. *Не* бейзболна, а елегантна сламена шапка.

В очите му проблеснаха сълзи. Това ме изплаши повече от всичко, което беше казал досега.

— Ал? Какво има?

— Просто ме е страх, също като теб. Но няма смисъл от прочувствено сбогуване. Ако изобщо се върнеш, то ще е след две минути, колкото и време да прекараш в петдесет и осма. Докато те чакам, ще пусна кафемашината. Ако всичко мине по план, ще ми разкажеш на чаша кафе.

Ако. Каква голяма дума.

— Може и една молитва да кажеш. Ще ти стигне времето предполагам?

— Разбира се. Ще се моля всичко да върви по мед и масло. Гледай да не се увлечеш по мястото и да забравиш, че си имаш работа с опасен човек. Вероятно по-опасен от Осуалд.

— Ще внимавам.

— Добре. По възможност си дръж езика зад зъбите, докато не влезеш в крак с жаргона и духа на мястото. Напредвай бавно. Не привличай внимание върху себе си.

Опитах да се усмихна, но не ми се вярва да съм се справил. Куфарчето натежа в ръката ми, все едно беше пълно с камъни, а не с пари и фалшиви лични документи. Стори ми се, че ще припадна. И въпреки всичко, Бог да ми е на помощ, една част от мен копнееше да се впусне в приключението. Нямаше търпение. Жадувах да опозная САЩ през предното стъкло на шевролета ми; Америка ме приканваше, а аз трябваше да се отзова.

Ал протегна разтрепераната си ръка.

— Успех, Джейк. Попътен вятър.

— Искаш да кажеш Джордж.

— Да, Джордж. Потегляй вече. Както казват по онова време, вдигай гълъбите.

Обърнах се и бавно влязох в склада с движенията на човек, опитващ се да докосне с крак в мрака най-горното стъпало на стълбище.

При третия опит го намерих.

[1] Коабънга — култова дума на индианския вожд Гръмовно ехо, герой в телевизионното шоу „Хауди Дуди“, популярно през петдесетте. Възприета е от сърфистите в Южна Калифорния, а по-късно и от скейтбордистите и означава нещо от рода на „супер“ или „връх“ — Б.пр. ↑

ВТОРА ЧАСТ БАЩАТА НА ЧИСТАЧА

ПЕТА ГЛАВА

1.

Тръгнах покрай стената на сушилнята, както бях направил и при първото ми посещение. Шмугнах се под веригата с окачена на нея табела „**ДОСТЬПЪТ ЗАБРАНЕН**“ като първия път. Пак свих покрай ъгъла на зелената квадратна сграда, но този път нещо се бълсна в мен. За височината си не тежа кой знае колко, но съм добре сложен. „Вятърът няма да те издуха“ — казваше баща ми. Въпреки това Човекът с жълтата карта едва не ме повали. Все едно да те връхлети черен балтон, понесен от плющащи криле на птици. Крещеше нещо, но бях твърде стреснат (не чак уплашен, всичко се случи прекалено бързо) да проумея какво.

Бутнах го и той залитна назад към сушилнята с разпиляно край краката си палто. Тилът му удари метала и мръсната му федора се търкулна на земята. Той я последва, но вместо търкулване изпълни странно поетапно срутване. Съжалих за стореното още преди сърцето ми да нормализира ритъма си, а като видях как вдигна шапката и я заизтупа с мръсна ръка, ме обзе разкаяние. Тази шапка никога вече нямаше да е чиста и вероятно същото важеше за самия него.

— Добре ли си? — попитах, но когато се наведох да го докосна по рамото, той се дръпна покрай стената на сушилнята, избутвайки се с една ръка и приплъзвайки се надалеч от мен. Бих могъл да го сравня с контузен паяк, но не на това приличаше. По-скоро беше себе си: алкохолик с ферментирал, че чак загнил мозък. Човек, който по всяка вероятност беше също толкова близо до смъртта, колкото и Ал Темпълтън, защото в тази с половина век по-млада Америка сигурно не съществуваха спонсорирани от благотворителни фондации приюти и комуни за такива несрећници. Агенцията за помощ на ветераните би се погрижила за него, ако изобщо някога беше носил униформа, но кой би го завел дотам? Едва ли щеше да има много желаещи, макар че все някой — бригадир от фабриката най-вероятно — можеше да уведоми

ченгетата за него. Те биха го тикнали в изтрезвителното за двайсет и четири или четирийсет и осем часа. Ако по време на престоя си не умреше от гърчовете на алкохолния делириум, щяха отново да го пуснат на улицата, където цикълът щеше да се завърти отначало. Направо ми се дошя бившата ми съпруга да беше тук — можеше да разбере къде се провеждат сбирки на AA и да го заведе. Само дето Кристи щеше да се роди след двайсет и една години.

Оставил куфарчето между краката си и вдигнах ръце, за да му покажа, че са празни, но той се придвижи още по-назад покрай стената на сушилнята. По брадата му лъщеше слюнка. Огледах се наоколо, за да се уверя, че няма чие внимание да привлечем, видях, че сме сами в тази част на двора, и опитах отново:

— Бутнах те, защото ме стресна.

— Какъв си пък ти, мама му стара? — попита ме, а гласът му лавира поне между пет различни регистъра. Ако не бях чул същия въпрос при последното ми посещение, идея нямаше да имам какво ме пита... и макар завалянето да ми беше познато, дали интонацията не се беше променила? Не можех да съм сигурен, но имаше нещо. „*Безобидно пиянде е, но друг като него не познавам* — беше казал Ал. — *Май подозира нещо.*“ Според Ал причината беше, че е изbral да се припича на слънце точно до заешката дупка в 11:58 сутринта на 9 септември 1958 и тя му е повлияла някак. Също както по екрана на телевизора се получават смущения, ако пуснеш миксера близо до него. Може би там беше разковничето. Или пък всичко идваше от евтината пиячка.

— Никой — отвърнах с най-кроткия си гласец. — Не съм човек, от когото трябва да се притесняваш. Казвам се Джордж. Ти кой си?

— Шибаняк! — процеди през зъби и пак се плъзна заднишком. Ако така се казваше, майка му е имала голямо чувство за хumor. — Не ти е тук мястото.

— Не се тревожи, тръгвам си — казах му. Взех куфарчето, за да демонстрирам, че наистина такова е намерението ми, а той сякаш реши, че ще го замеря с него, и така се прегърби, че ушите му се скриха между раменете. Приличаше на пребито куче, което не очаква друг вид отношение. — Не ти мисля злото, ясно?

— Изчезвай, копеле долно! Връщай се, откъдето си дошъл, и ме остави на мира!

— Дадено. — Още не можех да се съвзема от уплахата, а адреналинът не действаше добре в комбинация със съжалението, което изпитвах — да не говорим за гнева. Същият гняв, който ме изпълваше всеки път, щом се върнеш вкъщи и отново откриех Кристи пияна като каруцар, напук на всичките си обещания да се стегне, да влезе в правия път и да откаже алкохола веднъж завинаги. Смесицата от емоции нажежаваше още повече летния зной и започваше да ми се повдига. По различен начин си представях първите стъпки от спасителната ми мисия.

Спомних си за „Кенебек Фрут“ и божествената безалкохолна бира; пред очите ми беше парата, изпълзнала се от фризера, когато Франк Анисети старши го отвори, за да извади грамадната халба. Каква блажена прохлада цареше в магазина! Тръгнах в негова посока, без повече да му мисля, а новото (но стратегически произносено по ръбовете) куфарче заподскача в ритъм с крачката ми.

— Ало! Ало, гусине!

Обърнах се. Пияницата се мъчеше да стане на крака, използвайки стената на сушилнята за опора. Беше намерил шапката и я притискаше към гърдите си. Сетне я заопипва и подхвани:

— Дадоха ми жълта карта от „Зелената фасада“, та пусни и ти доллар, шибаняк. Днеска е ден за дважди повече пари.

Пак се бяхме върнали към сценария. Подейства ми успокояващо. Въпреки това се постарах да не го доближавам много. Не исках отново да го подплаща или да предизвикам агресия от негова страна. Спрях се на около два метра и протегнах ръка. Монетата от Ал проблесна върху дланта ми.

— Цял доллар не мога да ти дам, но ето половинка.

Той се поколеба, стиснал шапката в лявата си ръка.

— Дано не очакваш свирка.

— Звучи примамливо, ама ще устоя на изкушението.

— Кво? — Той откъсна поглед от петдесетцентовата монета и го насочи към лицето ми, после пак погледна парата. Вдигна ръка да обърше пръските слонка от брадата си и забелязах още една разлика. Нищо съществено, но все пак достатъчно да ме накара да се усъмня в теорията на Ал, че всяко ново пътешествие е рестарт на предишното.

— Все ми е едно дали ще я вземеш или не, само решавай побързо — казах. — Чака ме работа.

Той грабна монетата, после пак се сви като куче до стената на сушилнята. Очите му бяха разширени и влажни. По брадата му беше започнала да се стича нова лига. Повярвайте ми, няма нищо по-очарователно от един алкохолик; не знам защо „Джим Бийм“, „Сийграмс“ и „Майкс Хард Лемънейд“ не ги наемат за реклами лица. Пийте „Бийм“, за да ви се отвори третото око.

— Кой си ти? Какво правиш тук?

— Имам работа за вършене. Защо не се обърнеш към АА за малкия си проблем с пие...

— Върви на майната си, Джимла!

Нямах представа какво е джимла, но псуvinята си е псуvinя. Запътих се към портата, очаквайки поредния залп от въпроси. Предишния път ми го беше спестил, но тази среща беше различна.

Защото този път си нямах работа с Човека с жълтата карта. Когато вдигна ръка да обърше брадата си, видях, че картата в нея не е жълта.

Пак беше зацепана, но с оранжев цвят.

2.

Стигнах до паркинга на фабриката и отново почуках по багажника на бяло-червения плимут „Фюри“ за късмет. Несъмнено се нуждаех от късмет. Пресякох железопътната линия и пак дочух познатото *тудуф-тудуф* на влак, само че този път звукът беше подалечен, понеже срещата ми с Човека с жълтата карта — понастоящем Човека с оранжевата карта — се беше проточила. Въздухът отново вонеше на промишлени отпадъчни води и покрай мен пропъхтя същият междуградски автобус. Тъй като този път бях позакъснял, не можах да прочета табелата с направлението, но си спомних какво пишеше на нея: „ЛЮИСТЪН ЕКСПРЕС“. Позачудих се колко ли пъти Ал беше засичал същия този автобус, със същите лица, надничащи през прозорците.

Пресякох улицата на бегом, пропъждайки с ръка останалия зад автобуса синкав облак от изгорели газове. Рокабили бунтарят заемаше поста си пред вратата и ми мина мисълта как ли би реагирал, ако му открадна репликата. Но това би било също толкова гаднярска проява,

колкото и умишления тормоз над пияндете пред сушилнята; присвоили си човек тайнния тийнейджърски жаргон, на хлапетата не им остава кой знае колко. А този дори не можеше да се забавлява на видеограта. Затова се задоволих с кимване.

Той отвърна на поздрава ми:

— Здрасти, татенце.

Влязох вътре. Звънчето издрънча. Подминах стелажа с намалените комикси и се запътих към тезгая, където стоеше Франк Анисети старши.

— Какво ще обичаш, приятел?

За момент си гълтнах езика, защото думите му бяха различни от предишния път. После се досетих, че е напълно логично. Тогава си бях взел вестник от стелажа. Сега пропуснах. Може би всяко пътешествие до 1958 нулираше километража (като изключим Човека с жълтата карта), но промениш ли нещо, животът се превръщаше в лотария. Макар и малко стряскаща, тази идея ми даваше свобода на действие.

— Добре ще ми дойде една безалкохолна бира.

— А на мен ми е добре дошъл всеки клиент, така че постигнахме единодушие. От пет или от десет цента да е?

— От десет май.

— Май-май добър избор направи.

Извади заскрежената халба от фризера. Обра пяната с дръжката на дървената лъжица. Допълни халбата и я сложи пред мен. Също като преди.

— Десет цента плюс един цент бакшиш.

Подадох му един от старите долари на Ал и докато Франк 1.0 ровеше за рестото, погледнах през рамо и видях как бившият Човек с жълта карта стои пред магазина за алкохол „Зелената фасада“ и се клатушка наляво-надясно. Заприлича ми на индуския факир от един стар филм, който свирейки на флейтата си, приканваше затворената в плетена кошница кобра да се покаже. Точно по график по тротоара се зададе Анисети младши.

Обърнах се напред, отпих от бирата и въздъхнах.

— Добре ми дойде.

— Тъй си е, няма нищо по-хубаво от студена бира в горещ ден.

Не си тукашен, а?

— Не, от Уисконсин идвам. — Протегнах ръка. — Джордж Амбърсън.

Той я стисна, а звънчето над вратата издрънча.

— Франк Анисети. А ето го и синчето ми. Франк младши. Поздрави господни Амбърсън от Уисконсин, Франки.

— Здравейте, сър. — Той се усмихна и кимна, после се обърна към баща си. — Тайтъс е качил камиона на подемника. Вика, че ще е готов до пет.

— Браво на него. — Зачаках Анисети 1.0 да запали цигара и не останах разочарован. Вдиша дима и пак се обърна към мен: — По работа или на почивка?

Не отвърнах веднага, но не защото се чудех какво да отговоря. Изумяваше ме това как сцената постоянно се отклонява от оригиналния сценарий и после се връща към него. Анисети като че ли не обърна внимание на паузата.

— И в двета случая си изbral подходящия момент да ни посетиш. Тръгнат ли си летовниците, всички се поотпускаме. Искаш ли топка ванилов сладолед в бирата? Обикновено трябва да доплатиш пет цента, но в четвъртъците намалявам цената на петаче.

— Тоя лаф се износи преди десет години, тате — коментира добронамерено Франк младши.

— Благодаря, и така е добре — отвърнах. — Всъщност съм тук по работа. Сделка в... Сабатъс? Май така беше. Знаете ли такъв град?

— Открай време го знам — каза Франк. Издиша дим и ме погледна подозрително. — Доста път си бил за едната сделка.

Отвърнах му с усмивка, от която трябваше да подразбере: „Ако знаеш през какво съм минал.“ Навярно схвана смисъла й, защото ми намигна. Звънчето над вратата дръпна и влязоха пазаруващите дами. Часовникът с надпис „ПИЙНЕТЕ ОБОДРЯВАЩО КАФЕ“ показваше 12:28. Изглежда, частта от сценария, където с Франк младши обсъждаме разказа на Шърли Джаксън, беше орязана от тази му версия. Допих бирата и в този момент спазъм преряза корема ми. На литературните герои рядко им се налага да посетят едното място, но в реалния живот стресът често провокира физическа реакция.

— Случайно да ви се намира тоалетна?

— Нямаме, съжалявам — отговори Франк старши. — Все се каня да направя, ама през лятото сме затрупани с работа, а през зимата

никога не остават пари за ремонти.

— Можете да използвате тази на Тайтъс — предложи Франк младши. През това време пускаше топки сладолед в метален цилиндър, за да си приготви млечен шейк. Предишния път не го беше правил и това ме подсети за така наречения ефект на пеперудата. Имах чувството, че разперва криле пред очите ми. Заедно променяхме света. Реформите бяха малки — даже нищожни — но безспорно се случваха.

— Господине?

— Съжалявам — казах. — Нещо зациклих.

Той погледна недоумяващо, после се разсмя.

— Тоя израз не го бях чувал, ама си го бива. — И понеже си го биваше, вероятно щеше да го използва следващия път, като си загуби мисълта. Така израз, който иначе нямаше да навлезе в ежедневния жаргон още доста време, щеше да дебютира по-рано. Не бих казал *преждевременно*, тъй като в този времеви поток щеше да е точно по график.

— Бензиностанцията „Шеврон“ на Тайтъс е зад ъгъла вдясно — осведоми ме Анисети старши. — Ако е... ако е спешно, можеш да използваш нашата тоалетна на горния етаж.

— Не, няма нужда — отвърнах и макар вече да бях погледнал стенния часовник, нарочно хвърлих едно око и на ръчния ми „Булова“ върху тузарската верижка на „Спайдел“. Добре, че никой не видя циферблата, защото бях забравил да го настроя и все още си показваше часа от 2011. — Трябва да тръгвам. Чакат ме доста задачи. Ако не стане някакво чудо, ще ми отнемат повече от ден. Ще ми препоръчаш ли някой добър мотел наоколо?

— За странноприемница ли говориш? — попита Анисети баща. Загаси фаса си в един от подредените по тезгаяха пепелници с надпис „С «УИНСТЪН» ПУШЕНЕТО Е НАСЛАДА!“.

— Да. — Този път усмивката ми вероятно не ме представяше като врят и кипял в занаята, а като най-обикновен глупак... а и се свих от поредния спазъм. Ако скоро не обърнеш внимание на стомашно-чревния си проблем, сигурно щях да стигна до спешното отделение. — В Уисконсин им викаме мотели.

— Ами, „Странноприемница Тамарак“ е на около осем километра по шосе 196 и ти е на път за Люистън — каза Анисети старши. — До автокиното се намира.

— Благодаря за информацията — казах, ставайки.

— Пак заповядай. А ако искаш да позагладиш перчема преди някоя среща, отбий се през бръснарница на Баумър. Работи отлично.

— Благодаря. Още една полезна информация.

— Информацията е безплатна, бирите струват американска пара.

Приятно изкарване в Мейн, господин Амбърсън. А ти, Франки, си допивай млечния шейк и бягай в училище.

— Дадено, тате. — Този път Младши ми намигна.

— Франк? — изчурулика една от пазаруващите дами. — Хубави ли са портокалите?

— Хубави като усмивката ти, Лиола — отговори ѝ той и госпожите се засмяха. Не се опитвам да сантименталница; в действителност се чу хи-хи.

На излизане минах покрай тях и тихо ги поздравих: „Дами.“ Звънчето издрънча и се озовах в света, съществувал, преди да се родя. Но този път, вместо да пресека улицата и да тръгна към двора със заешката дупка, навлязох по-надълбоко в този свят. Отвъд улицата пияницата с дългото черно палто жестикулираше пред облечения в престиилка продавач. Картата в ръката му може и да беше оранжева, но иначе се придържаше към сценария.

Реших да го приема като добър знак.

3.

Бензиностанция „Шеврон“ на Тайтъс се намираше отвъд супермаркета „Ред енд Уайт“ откъдето Ал беше купувал едни и същи продукти за закусвалнята си. Табелата на витрината уведомяваше клиентите, че кило омари струва долар и трийсет и девет цента. Срещу супермаркета върху площ, пустееща през 2011, зееха отворени вратите на ръждивокафява постройка с изложени вътре разнородни мебели втора ръка — преобладаваха детските креватчета, плетените люлеещи се столове и тапицираните фотьойли, най-подходящи за мързелуване пред телевизора. Над входа имаше табела с надпис „БЕЛИЯ СЛОН“. Отпред, на видимо място от пътя за Люистън, беше изнесена върху стойка още една, която дръзко тръбеше: „ПРИ НАС НЯМА НЯМА“. В един от люлеещите се столове седеше мъж, вероятно собственикът,

пушеще лула и ме зяпаше. Носеше спортна тениска и широки кафяви панталони. Освен това си имаше козя брадичка, което ми се стори също толкова дръзко решение за това островче наслед времевия поток. Косата му, макар и пригладена назад с гел, образуваше немирни къдри по тила му и ми напомни за един стар видеоклип на рокендрол парче: Джери Лий Луис скача върху пианото си, пеейки „Огнени топки“. На собственика на „Белия слон“ вероятно му се носеше славата на кварталния битник.

Вдигнах му ръка. Той кимна едва забележимо и продължи да пуши лулата си.

В „Шеврон“ (където литър обикновен бензин вървеше на цена от 5 цента, а супер струваше цент повече) мъж със син гащеризон и прическа в стил „канадска ливада“ човъркаше нещо по вдигнат на подемник камион — този на Анисети най-вероятно.

— Господин Тайтъс?

Той погледна през рамо.

— Ъхъм?

— Господин Анисети каза, че мога да използвам тоалетната ви.

— Ключът е от вътрешната страна на входната врата. —
Говореше със силно изразен мейнски акцент.

— Благодаря.

Ключът беше закачен на дървен ключодържател с надпис „МЪЖЕ“. Имаше и втори за „МОМИЧЕТА“. „Бившата ми ще пикае кръв, ако го види това“ — помислих си развеселен.

Тоалетната беше чиста, но мириеше на дим. До тоалетната чиния имаше кошче-пепелник. Ако се съдеше по броя на смакваните фасове в него, сигурно много от посетителите на това спретнато помещение обичаха да пафкат, докато си вършат работата.

Като излязох, погледът ми се спря на около двайсетина стари коли, подредени на малък паркинг до бензиностанцията. Лекият ветрец развяваше подредените в линия над покривите им пъстри флагчета. Автомобили, които през 2011 бяха смятани за истинска класика и струваха хиляди, тук вървяха на цени от седемдесет и пет до сто долара. Напълно запазен кадилак се продаваше за осемстотин. Надписът върху малката будка (където сладурана с конска опашка усърдно дъвчеше дъвка и четеше списание „Фотоплей“) гласеше: „ВСИЧКИ КОЛИ СА В ОТЛИЧНО СЪСТОЯНИЕ И СЕ ПРОДАВАТ С

ГАРАНЦИЯ ОТ ТАЙТЬС. ТЕХНИЧЕСКОТО ОБСЛУЖВАНЕ Е ОТ НАС!“

Окачих ключа на предишното му място, благодарих на Тайтьс (който изсумтя, без дори да откъсне поглед от камиона на подемника) и се запътих към Мейн Стрийт, с идеята да се погрижа за прическата си, преди да посетя банката. Това ме подсети за битника с козя брадичка и без много да му мисля, пресякох улицата и стигнах до базара за мебели на старо.

— Добро утро — поздравих собственика.

— Утрото мина, но щом така си рекъл. — Дръпна си от лулата и мудният летен ветрец ми донесе аромата на тютюн с черешов дъх. Навя ми и детски спомен за дядо; и той пушеше от същия. Когато ме болеше ухо, духващо от благоуханния дим в него — лечение, което едва ли беше одобрено от Американската медицинска асоциация.

— Имаш ли куфари за продажба?

— Намират се. Има-няма двеста. Стигни до дъното и погледни надясно.

— Ако си купя, ще може ли да го оставя тук за час-два, докато напазарувам някои други неща?

— Работя до пет — информира ме той и вдигна лице към слънцето. — След това се оправяй сам.

4.

Избрах си кожена пътна чанта, платих за нея с два от старинните долари на Ал, оставил я зад тезгяха на битника и тръгнах към Мейн Стрийт с очуканото куфарче в ръка. Хвърлих един бърз поглед към „Зелената фасада“ и видях, че продавачът седи до касата и чете вестник. Нямаше и следа от познайника ми с черното палто.

Трудно би се загубил човек по търговската улица; простираше се в границите на една пресечка. Подминах три-четири магазина след „Кенебек Фрут“ и стигнах до бърснарницата на Баумър. Зад витрината се въртеше един от онези традиционни за бърснарниците червено-бели жалони. До него беше залепен политически постер, на който фигурираше Едмънд Мъски. В паметта ми беше останал като изнурен, прегърben старец, но тук изглеждаше на ненавършил възраст да

гласува, камо ли такава за участие в каквото и да било избори. На постера пишеше: „ПРАТЕТЕ ЕД МЪСКИ В АМЕРИКАНСКИЯ СЕНАТ, ГЛАСУВАЙТЕ ЗА ДЕМОКРАТ!“ Някой беше залепил искрящо бяла лента в долната му част. Надписът с печатни букви гласеше: „РАЗПРАВЯХА, ЧЕ Е НЕПОСТИЖИМО ЗА МЕЙН, НО НИЕ ГО ПОСТИГНАХМЕ! СЛЕДВА: ХЪМФРИ ПРЕЗ 1960!“

Вътре двама възрастни мъже седяха до стената, докато върху плешивото теме на трети, също толкова възрастен, играеха ножиците. Двамата чакащи пушеха като комини. Същото правеше и бръснарят (по всяка вероятност самият Баумър), който подстригваше клиента, примижавайки с едно око заради виещия се нагоре дим. Квартетът ме изучи по един познат ми начин: с онзи подозрителен и преценяващ поглед, който Кристи наричаше „янки пулене“. Хубаво е да знаеш, че някои неща не се променят с времето.

— Не съм тукашен, но съм свой — осведомих ги. — Цял живот гласувам за демократите. — Вдигнах ръка в клетвен жест.

Баумър изпръхтя развеселено. От цигарата му се поръси пепел. Той я изтупа небрежно от престилката си на пода, където сред орязаната коса се търкаляха няколко смачкани фаса.

— Нашичкият Харолд е от републиканците. Пазете се да не ви ухапе.

— Оканали са му замбите вече — обади се един от другите и всичките се закикотиха.

— Откъде идете, господине? — попита Харолд Републиканецъ.

— От Уисконсин. — Взех един брой на „Менс Адвентчър“ с надеждата да сложа край на разговора. На корицата един азиатец с нечовешко телосложение, ръкавици и камшик пристъпваше към сочна блондинка, вързана за стълб. Статията към картинката беше озаглавена „ТИХООКЕАНСКИТЕ СЕКСРОБИНИ НА ЖЪЛТУРА“. Сладка и пленителна смесица от миризмите на талк, брилянтин и цигарен дим изпълваше бръснарницата. Докато дойде време Баумър да ме извика на стола, вече бях погълнат от историята за секробините. Не беше чак толкова вълнуваща, колкото самата корица.

— Доста път сте видели май, а, господин Уисконсин? — попита ме, докато покриваше гърдите ми с бяла покривка от изкуствена коприна и нагласяваше хартиена яка около врата ми.

— Не малко — отвърнах откровено.

— Е, попаднали сте на райско кътче. Колко къса я искате?

— Достатъчно къса, че да не приличам на — на хипи, за малко да изтърся, а Баумър едва ли щеше да знае какво е това чудо — на битник.

— Май леко сте се позанемарили. — Започна да ме подстригва.

— Ако избуи още малко, ще заприличате на оня педал от „Белия слон“.

— Хич няма да е добре — отвърнах.

— Зарежи, на нищо не мяза.

Като приключи, Баумър ми напудри тила, попита ме „Виталис“, „Брилкрийм“ или „Уайлдрут Крийм Ойл“ искам и ми взе четирийсет цента.

На това му се вика изгодна сделка.

5.

Влогът ми от хилядарка в „Хоумтаун Търист“ не привлече въпросителни погледи. Вероятно спретнатият ми вид е оказал своето влияние, но струва ми се главната причина се криеше в това общество на сухата пара, където кредитните карти още не бяха се утвърдили... и вероятно не вдъхваха доверие на пресметливите янки. Неимоверно красива касиерка с накъдрена и прибрана назад коса и верижка със седефен медальон на врата преброи парите ми, въведе сумата в счетоводната книга, после привика заместник-директора, който ги преброи наново, провери книгата и накрая написа фактура, упоменаваща както стойността на влога, така и цялостната сума по новата ми разплащателна сметка.

— Простете, че се меся, но тази сума ми се струва доста голяма за текущата ви сметка, господин Амбърсън. Не искате ли да ви открием спестовна сметка? В момента предлагаме начална трипроцентова лихва и нарастващ на всяко тримесечие лихвен процент. — Той отвори широко очи, за да ми демонстрира колко изгодна е сделката. Приличаше на онзи кубински диригент от далечното минало — Хавиер Кугат.

— Благодаря, но ме чакат доста бизнес дела. — Понижих глас:

— Имуществена сделка. Надявам се да я приключим.

— Успех — пожела ми и също снижи поверително гласа си: — Лорейн ще ви подготви чековете. Петдесет достатъчни ли са като за начало?

— Напълно достатъчни.

— По-късно ще имаме възможност да ви напечатаме такива с името и адреса ви. — Той повдигна вежди, придавайки въпросително звучене на думите си.

— Предполагам ще съм в Дери. Ще поддържаме връзка.

— Чудесно. На Дрексъл осем четири-седем-седем съм.

Представа си нямах за какво говори, докато не ми подаде визитната си картичка през гишето. „Грегъри Дюсън, заместник-директор, и Дрексъл 8-4777“ — пишеше на нея.

Лорейн приготви чековете и ми даде чекова книжка с подвързия от имитация на крокодилска кожа, в която да ги нося. Благодарих ѝ и ги пуснах в куфарчето си. На вратата се спрях и погледнах назад. Няколко от касиерите работеха със сметачни машини, но повечето разчитаха за изчисленията на мозъка си и добрия стар химикал. Хрумна ми, че като изключим това-онова, Чарлз Дикенс би се чувствал в свои води тук. Освен това ми хрумна, че животът в миналото има определено сходство с живота под вода и дишането през сламка.

6.

Сдобих се с дрехи, каквите Ал ми беше препоръчал от „Мейсънс Менсуеър“, а продавачът ме уведоми, че с удоволствие биха приели чек, стига да е издаден от местна банка. Благодарение на Лорейн отговарях на това изискване.

Като се върнах в „Белия слон“, битникът погледа как прехвърлям съдържанието на трите пазарски торби в новата ми пътна чанта. Изчака да я затворя и едва тогава ме запозна с мнението си:

— Странна представа за пазаруване имаш, човече.

— Може да се каже — отвърнах. — Но и светът е странен, не е ли така?

Той се подсмихна и каза:

— И аз все това разправям. Дай пет, Джаксън. — Протегна ръка с вдигната нагоре длан.

За момент блокирах, както когато какво означава думата „Дрексъл“ с прикрепени към нея цифри. После си спомних за „Момичето от пистата“ и се досетих, че битникът изпълнява петдесетарската версия на „чукни тук“ с длан вместо с юмрук. Плъзнах дланта си по неговата, усещайки топлината и потта му, мислейки си: „*Реалност е. Наистина се случва.*“

— На ти пет, човече — казах.

7.

Върнах се при бензиностанцията на Тайтьс с пълната пътна чанта в една ръка и куфарчето в другата. В света, от който идвах, още не беше станало пладне, а вече се чувствах изтощен. Бях забелязал телефонна кабинка между сервиза и съседния паркинг. Влязох вътре, затворих вратата и прочетох написаното с печатни букви послание над монетен телефон: „НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, ЧЕ ТЕЛЕФОННИТЕ ОБАЖДАНИЯ СЕГА СТРУВАТ САМО ДЕСЕТ ЦЕНТА БЛАГОДАРЕНИЕ НА ТЕЛ. КОМПАНИЯ «МА БЕЛ».“

Прерових „Жълтите страници“ на регионалния телефонен указател и открих „Лисбон Такси“. Рекламата им представляваше нарисувана таксиметрова кола с очи вместо фарове и широка усмивка на предната броня. Обещаваше „БЪРЗО И ЛЮБЕЗНО ОБСЛУЖВАНЕ“. Какво друго ми трябваше? Бръкнах в джоба си за монета, но първо попаднах на нещо, което не биваше да взимам със себе си: мобилния ми телефон. За моето съвремие беше същинска антика — все се канех да го сменя с айфон — но не му беше мястото тук. Ако някой го видеше, щеше да ме обсипе с хиляди въпроси, отговори за които нямах. Прибрах го в куфарчето. Сметнах, че за момента няма проблем да постои там, но час по-скоро трябваше да се отърва от него. Да го разнасям със себе си щеше да е все едно да се разхождам със заредена бомба.

Напипах десетаче, пуснах го в процепа и то изскочи в отвора за ресто. Взех го и моментално разбрах къде е проблемът. Също като мобилния телефон и десетачето беше дошло от бъдещето; с медна сърцевина и сребърно покритие — нищо повече от бронзов цент с големи претенции. Извадих всичките си монети и намерих

десетцентова от 1953, вероятно попаднала тук покрай рестото от бирата на Франк Анисети. Понечих да я сложа в процепа и тогава ме осени мисъл, от която се вледених. Ами ако десетачето ми от 2002 се беше заклещило в телефонния механизъм, вместо да изхвръкне в отвора за ресто? И ако техникът на „Ей Ти енд Ти“, отговорен за поддръжката на монетните телефони в Лисбон Фолс, я беше открил?

„И какво, щеше да реши, че някой си прави майтап с него. Просто шега.“

Съмнявах се — десетачето никак не изглеждаше фалшиво. Щеше да го покаже на тоя-оня; даже и във вестника можеше да напишат статия за него. Този път ми беше провървяло, но следващия едва ли щях да имам този късмет. Трябаше да внимавам. С беспокойство се сетих заobilния ми телефон. После пуснах десетцентовата монета от 1953 в процепа и в замяна получих сигнал свободно. Набрах номера бавно и старателно, мъчейки се да си спомня дали изобщо някога бях използвал телефон с шайба. По-скоро не. При всяко отпускане на шайбата телефонът издаваше странен кокоши звук, докато я връщаше на място.

— „Лисбон Такси“ — обади се женски глас, — където и да отивате, ще стигнете с усмивка. Какво обичате?

8.

Докато чаках таксито, разгледах возилата за продажба в паркинга на Тайтъс. Симпатиите ми спечели червен форд кабриолет от 54 — модел „Сънлайнър“ според надписа под фара откъм шофьорската страна. Гумите му бяха с класическата бяла ивица отстрани и имаше истински платнен сгъваем покрив, какъвто готините пичове от „Момичето от пистата“ биха нарекли „палатка“.

— Тая си я бива, господине — обади се Бил Тайтъс зад гърба ми.
— Върви като фурия, лично съм я пробвал.

Обърнах се. Той бършеше ръцете си в червен парцал, по който имаше също толкова машинно масло, колкото и по ръцете му.

— Праговете са поръждясали — казах.

— Ами, какво да го правиш тоя климат. — Сви рамене. — Важното е, че двигателят е изряден, а и гумите са почти нови.

— V-образен осемцилиндров предполагам?

— С Y-образен блок е — отвърна ми и аз кимнах, все едно знаех за какво става дума. — Купих го от Арлийн Хедли от Дърам след смъртта на съпруга ѝ. Бил Хедли знаеше как да поддържа колата си... но ти едва ли ги познаваш, защото май не си тукашен?

— Не. От Уисконсин съм. Джордж Амбърсън. — Протегнах ръка.

Той поклати глава с тънка усмивчица.

— Приятно ми е, господин Амбърсън, ама не ми се ще да ви изцапам. Приемете, че сме се здрависали. Тръгнали сте да купувате или само гледате?

— Още не знам — отвърнах неискрено. Сънлайнърът беше най-страхотната кола, която някога бях виждал. Понечих да попитам колко харчи, но веднага осъзнах, че такъв въпрос нямаше почти никакъв смисъл в един свят, където можеш да напълниш резервоара за два долара. Вместо това се поинтересувах дали е с ръчна скоростна кутия.

— Тъй, тъй. И като минете на втора, гледайте да не ви мерне ценге. Лети като змей. Искате ли да я поразходите малко?

— Не мога — отвърнах. — Току-що си повиках такси.

— Така не се пътува — коментира Тайтъс. — Ако си купите тоя звяр, ще можете да направите стилно завръщане в Уисконсин, не да се клатите по влаковете.

— Колко ѝ искате? Не виждам цена на предното стъкло.

— Още не съм ѝ сложил, оня ден я взех. Не съм стигнал дотам.

— Нямаше как да не ми направи впечатление акцентът му. Извади цигарата от устата си. — Пуснал съм я за триста и петдесет, ама и на пазарлък съм навит.

Стиснах зъби, за да не ми увисне долната челюст, и му казах, че ще си помисля и ако реша да я взема, ще се видим на другия ден.

— Елате по-рано, господин Амбърсън, че тая красавица няма да се застои.

Пак ми падна камък от сърцето. Разполагах с монети, които не се нравеха на уличните телефони, банкирането още се извършваше на ръка и телефоните издаваха странни кокоши звуци в ухото ти, като набереш номера, но някои неща си оставаха същите.

Таксиджията беше дебелак с опърпана шапка, на която се виждаше емблема с надпис „ЛИЦЕНЗИРАНА ЛИВРЕЯ“. Пушеше цигари „Лъки Страйк“ една от друга и слушаше радиостанция „Дабълю Джей Ай Би“. Пуснаха „Чудни времена“ на Макгуайър Систърс, „Птичар“ на Евърли Брадърс и „Кльопач на лилави хора“ на някакво същество, наречено Шеб Уули. Последната с удоволствие бих си я спестил. Едно несинхронизирано трио от млади жени пееше: „Четири-найсет читири-йсет, дабълю джей ей-биии... Инжекция адреналин!“ Научих, че „Романовс“ организират крупна сезонна разпродажба, а „Еф Дабълю Уулувъртс“ току-що получили нова партида обръчи и ги продавали на смешната цена от \$1,39.

— Тия проклетии само дето учат децата да си връткат задниците — промърмори таксиджията и подаде крайчеца на цигарата си през триъгълното прозорче, за да засмуче въздушната струя пепелта. Това беше единственият му опит да подхване диалог по пътя между „Шеврон“ и „Странноприемница Тамарак“.

Свалих стъклото на прозореца от моята страна, за да се измъкна за малко от цигарения смог и да погледам как непознатият свят прелита покрай мен. Простиращият се от Лисbon Фолс чак до началото на Люистън застроен пейзаж още не съществуваше. Мяркаше се по някоя бензиностанция, подминахме автокино „Хай Хет“ и едно открито (под шатра, върху която беше обявена двойната програма, включваща филмите „Шемет“ и „Дългото горещо лято“ — и двета се предлагаха на „Синемаскоуп“ и „Техниколор“), но като изключим това, се намирахме сред истинския провинциален Майн. Видях повече крави, отколкото хора.

Странноприемницата беше разположена на страна от магистралата и обградена от величествени брястове. Помислих си, че горе-долу толкова внушително би изглеждало и стадо динозаври. Докато се захласвах по природните красоти, господин Лицензирана Ливрея запали още една цигара.

— Трябва ли ви помош за багажа, сър?

— Не, няма нужда. — Сумата на брояча не беше толкова внушителна колкото брястовете и въпреки това ме шашна. Дадох на шофьора два долара и поисках петдесет цента ресто. Като че ли остана доволен; с такъв бакшиш спокойно можеше да си купи нов пакет „Лъки Страйк“.

10.

Регистрирах се (напълно безпроблемно; парички в брой и никаква нужда от представяне на документи за самоличност) и си починах добре в стая, охлаждана от вентилатор на перваза. През нощта обаче не можах да мигна (лошо). След залез-слънце по магистралата нямаше почти никакъв трафик и тишината беше толкова дълбока, че направо плашише. Телевизорът беше модел на „Зенит“ без собствена поставка, вероятно тежеше стотина килограма. Отгоре му стърчеше телевизионна антена. До нея имаше бележка, гласяща: „НАСТРОЙВАЙТЕ АНТЕНАТА РЪЧНО. НЕ ИЗПОЛЗВАЙТЕ «СТАНИОЛ»! БЛАГОДАРИМ.“

Хващаха се три канала. Сигналът на Ен Би Си беше много слаб; колкото и да си играех с антената, не успях да изчистя снежинките. Картината на Си Би Ес се въртеше; опитах да настроя вертикалната синхронизация, но без успех. По Ей Би Си, чиято картина беше много добра, даваха серия на „Уайтър Бърп“ с участието на Хю О’Брайън. Героят застреля няколко разбойници и пуснаха реклама на цигари „Вайсрай“. Стийв Маккуин обясни, че „Вайсрай“ имали филтър като за здравомислещи хора и вкус като за заклети пушачи. Докато палеше цигара, станах от леглото и изключих телевизора.

И останах насаме с песента на щурците.

Съблякох се по гащета, легнах и се помързих да заспя. Съзнанието ми отплува към родителите ми. Тате беше на шест годинки и живееше в О Клеър. Мама, едва на пет, живееше в Айова, във фермерска къща, която щеше да изгори до основи след три-четири години. След пожара семейството ѝ щеше да се пренесе в Уисконсин и така да я доближи до пресечната точка на два живота, чието съвместно творение щях да съм самият аз.

„Откачил съм — помислих си. — Напълно съм се побъркал и ме е споходила нечувано реалистична халюцинация в психодиспансера. Кой знае, може някой лекар да опише подробно случая ми в известно списание по психиатрия. Вместо Мъжът, който взе жена си за шапка, аз ще съм Мъжът, който си мислеше, че е попаднал в 1958 година.“

Но прокарах ръка по грубата кувертюра, която още не бях отмечнал от леглото, и се убедих, че всичко това е реално. Мина ми през ум мисълта за Лий Харви Осуалд, но Осуалд все още принадлежеше към бъдещето и не той ме терзаеше в тази достойна за музея мотелска стая.

Седнах в крайчета на леглото, отворих куфарчето и извадих мобилния си телефон, ненужен атрибут от едно различно времето. И въпреки всичко не удържах на изкушението да го отворя и да натисна копчето за изключване. „**НЯМА ОБХВАТ**“ — пишеше на екранчето: голяма изненада, няма що — какво очаквах? Пет чертички ли? Умолителен глас, приканващ: „*Ела си вкъщи, Джейк, преди да надробиш каша, която не можеш да оправиш*“? Глупаво, суеверно хрумване. Ако се забъркам в някаква каша, винаги мога да оправя нещата, защото всяко пътуване назад във времето е рестарт. Може да се каже, че тези пътешествия са оборудвани с вграден прекъсвач.

Мисълта ми подейства успокояващо, но подобен телефон в свят, където цветният телевизор е най-голямото технологично постижение в сферата на консуматорската електроника, никак не влияеше добре на нервите ми. Едва ли щяха да ме обесят като вещер, ако попаднеше в нечии ръце, но като нищо местната полиция щеше да ме арестува и прибере на топло, докато хайка от момчетата на Дж. Едгар Хувър не пристигнеше от Вашингтон, за да ме разпита.

Оставил го на леглото, после извадих всички монети от десния ми преден джоб. Разделих ги на две купчинки. Тези от 1958 и преди това се върнаха в джоба ми. Тези от бъдещето сложих в един от пликовете, които намерих в чекмеджето на бюрото (наред с Библията и меню от „Хай Хет“). Облякох се, взех си ключа и излязох от стаята.

Навън песента на щурците се беше усилила. Нащърената луна надничаше от небето. Покрай нея бяха разпръснати най-едрите и ярки звезди, които някога бях виждал. По шосе 196 се чу бръмченето на камион, сетне всичко затихна. Бях сред природата и природата спеше. Някъде в далечината тракането на товарен влак прониза нощта.

Във вътрешния двор имаше само две коли, а стаите на собствениците им бяха тъмни. Канцеларията също. Нагазих в полето зад странноприемницата като крадец в нощта. Избуялата трева засъска по крачолите на дънките ми, които утре щях да заменя за новите панталони „Бан-Лон“.

Телена ограда бележеше границите на прилежащия към „Тамарак“ терен. Отвъд нея блещукаше малко езерце, или както селяците му викаха, водоем. Наблизо няколко крави спяха в топлата нощ. Една от тях вдигна глава, погледна ме как се промушвам под оградата и крача към водоема. След малко изгуби всянакъв интерес и отново отпусна глава. Не я вдигна дори когато мобилният ми телефон цопна във водата. Запечатах плика с монетите и го запратих след телефона. После се върнах по същия път, като се поспрях до мотела да се уверя, че дворът продължава да пустее. Нямаше жива душа.

Влязох в стаята си, съблякох се и моментално потънах в дълбок сън.

ШЕСТА ГЛАВА

1.

Същият вмирисан на цигари таксиджия ме взе на другата сутрин и когато ме оставил пред „Тайтъс Шеврон“, кабриото още беше там. Камък ми падна от сърцето, въпреки че го очаквах. Носех безлично сиво яке, купено от „Мейсис“. Новият ми портфейл от щраусова кожа бе скрит на сигурно във вътрешния ми джоб с петстотинте долара от Ал. Тайтъс се приближи, докато се любувах на форда; бършеше ръцете си със същия парцал, който бях видял и вчера.

— Размислих — казах му. — Ще го купя.

— Ами добре — каза той. На лицето му се изписа съжаление. — Само че и аз размислих, господин Амбърсън, и излиза, че вчера съм ви излъгал, като казах, че съм навит да сваля цената. Знаете ли какво каза жена ми тази сутрин, докато хапвахме палачинки с бекон? Каза: „Бил, много ще събркаш, ако дадеш сънлайнъра за по-малко от триста и петдесет.“ Добави, че съм постъпил глупаво, като съм обявил толкова ниска начална цена.

Кимнах, сякаш го очаквах:

— Добре.

Той ме погледна изненадано.

— Ето какво мога да направя, господин Тайтъс. Мога да ви напиша чек за триста и петдесет — чек с покритие, можете да се обадите в „Хоумтаун Тръст“, за да се уверите. Или още сега да ви дам триста на ръка. Така ще си спестим много разправии. Какво ще кажете?

Той се усмихна широко, показвайки ослепително белите си зъби.

— Ще кажа, че в Уисконсин умеете да се пазарите. Ако ги направим триста и двайсет, лепя стикера, слагам временния номер и можете да го вземете.

— Триста и десет.

— Ох, не ме изнудвайте — намръщи се Тайтъс, макар че явно се забавляваше. — Добавете още петачка и си стискаме ръцете.

Подадох му моята:

— Триста и петнайсет ме устройват.

— Екстра. — Стисна ръката ми, без да се смущава, че дланите му бяха изцапани с грес. Посочи към касата. Днес мащето с опашката четеше „Конфиденшъл“. — Идете да платите на младата госпожица, която по стечението на обстоятелствата ми е дъщеря. Тя ще оправи документите. После ми се обадете да лепна стикера. Ще напълним и резервоара, разбира се.

Четирийсет минути по-късно, седнал зад волана на кабриолета „Форд“, модел петдесет и четвърта, който вече бе моя законна собственост, пътувах на север към Дери. За вземане на шофьорска книжка бях карал стандартен автомобил, тъй че нямах особени затруднения, но за пръв път управлявах самостоятелно кола с ръчни скорости. Отначало ми беше малко странно, но след като свикнах (включително да регулирам фаровете с левия си крак), започна да ми харесва. Бил Тайтъс беше прав за втората скорост — на втора сънлайнърът вървеше като звяр. В Огъста спрях за малко, колкото да сваля гюрука. В Уотървил хапнах солидна порция месно руло плюс ябълков пай със сладолед само за деветдесет и пет цента. На фона на това меню „тълстият“ бургер изглеждаше безумно скъп. Задминавах скайлайнъри, коустири, делвикинги, елеганти. Сънцето топлеше, вятърът рошише новата ми къса прическа и магистралата (рекламирана по билбордовете като „Миля за минута“) беше почти само на мое разположение. Изглежда, предишната вечер съмненията ми бяха потънали в поилката за добитък заедно с телефона ми и монетите от бъдещето. Чувствах се страхотно.

Докато пред мен не се появи Дери.

2.

Нещо не му беше наред на това градче и мисля, че го почувствах от самото начало.

Когато магистрала „Миля за минута“ премина в обикновен, осенен с кръпки двулентов път, отбих по шосе 7 и на трийсетина

километра северно от Нюпорт, след като превалих едно възвишение, видях Дери, стущен на западния бряг на Кендъскег под пелена от смог от дима на Бог знае колко хартиени и текстилни фабрики, работещи на пълни обороти. Ивица зеленина прорязваше центъра на града. Отдалеч приличаше на белег от рана. Под маранята с цвят на урина градът около този неравен зелен пояс беше обагрен в тъмносиво и черно.

Отминах няколко сергии и си помислих, че продавачите (мнозина стърчаха край шосето и гледаха тъпло) повече приличат на умствено изостаналите планинци от филма „Избавление“, отколкото на фермери от Майн. Когато минавах край последната сергия с таблица: „Крайпътен магазин на Бауърс“, иззад препълнените кошници с домати изскочи едър помияр и хукна да ме гони, като се опитваше да захапе задната гума на сънлайнъра. Приличаше на мелез между булдог и улична превъзходна. Преди да го изгубя от поглед в огледалото, видях как отнякъде изскочи хилава жена с работен гащеризон и започна да го налага с някаква дъска.

Това беше родният град на Хари Дънинг и аз го намразих от пръв поглед. Нямаше конкретна причина, просто ми стана противен. Търговският район в центъра, разположен между три стръмни възвищения, беше като яма и предизвикваше усещане за клаустрофобия. Вишневочервеният ми форд бе най-светлото нещо на улицата, разсейващо (и нежелано, съдейки по неодобрителните погледи) цветно петно сред черните портсмути, кафявите шевролети и прашните камиони за доставки. През центъра на града минаваше канал, пълен с мътна вода, достигаща почти до ръба на обраслите с мъх бетонни стени.

Намерих свободно място на Канал Стрийт. С двайсет и пет цента в паркингметъра си осигурявах един час за пазаруване. Бях забравил да си купя шапка в Лисбон Фолс и сега на две-три къщи от мястото, на което бях спрял, видях рекламна таблица: „Дрехи за официални случаи и за ежедневието. Най-изисканите аксесоари в цял Майн“. Поусмихнах се — магазинът едва ли имаше голяма конкуренция в това отношение.

Бях паркирал пред една дрогерия и надникнах през витрината, за да прочета големия надпис вътре. Не знам защо, но този надпис по-добре от всичко друго обобщава чувствата ми към Дери — неясното беспокойство, усещането за едва сдържана агресия. Живях в това градче само два месеца и всичко ми беше противно (с изключение

само на двама-трима души, които случайно се оказаха симпатични).
Надписът гласеше:

КРАЖБИТЕ ОТ МАГАЗИНА НЕ СА

„ПРИКЛЮЧЕНИЕ“ НЕ СА „ЗАБАВЛЕНИЕ“

НЕ СА „ИЗКУШЕНИЕ“

ТЕ СА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ И НИЕ ЩЕ БЪДЕМ

БЕЗКОМПРОМИСНИ!

**НОРБЪРТ КИЙН
СОБСТВЕНИК И УПРАВИТЕЛ**

Хилавият очилатко с бяла престилка, който ме гледаше отвътре, сигурно беше въпросният Кийн. Изражението му не подканваше: „Заповядай, влез, приятел. Разгледай, купи си нещо, пийни едно безалкохолно.“ Не, тези ледени очи и стиснати устни казваха: „Махай се. Тук не продаваме на такива като теб.“ Искаше ми се да мисля, че си въобразявам, но нещо ми подсказваше, че съм прав. За да се уверя, махнах за поздрав.

Човекът с бялата престилка не помръдна.

Хрумна ми, че каналът, който бях видял по-нагоре, сигурно минава под този хълтнал градски център и аз стоя точно отгоре. Почувствах пулсирането на зазиданата вода под краката ми, сякаш вибрациите се предаваха през тротоара. Усещането беше неприятно, сякаш това късче от вселената се беше размекнало.

Манекенът на витрината на магазина за облекло и аксесоари беше облечен с фрак. Носеше монокъл и в едната му гипсова ръка беше втъкнато училищно знаменце. На него пишеше: „ТИГРИТЕ ОТ ДЕРИ ЩЕ ИЗКОРМЯТ ОВНИТЕ ОТ БАНГОР!“ Макар че по принцип одобрявам училищния патриотизъм, това ми се стори малко прекалено. Да бият „Овните“ от Бангор, добре — ама чак да ги изкормят...

„Метафорично е“ — помислих си и влязох в магазина...

Посрещна ме продавач с шивашки метър на врата. Дрешките му бяха доста по-хубави от моите, но под бледата светлина на лампите лицето му изглеждаше жълтеникаво. Изпитах абсурдния подтик да попитам: „Ще ми продадете ли някоя хубава сламена шапка, или да ида да си го начукам?“ Човекът обаче се усмихна, попита ме какво ще обичам и всичко изглеждаше нормално. В магазина имаха желания артикул и аз го придобих срещу скромната сума от три долара и седемдесет цента.

— Жалко, че няма да имате много време да я носите. Скоро ще застуде — отбеляза продавачът.

Сложих си шапката и я нагласих пред огледалото до касата.

— Може тази година циганското лято да е по-дълго — промърморих.

Предпазливо, дори малко виновно човекът накриви шапката ми на другата страна и така заприличах не на селянче, дошло в големия град, а на... на най-елегантния пътешественик във времето в цял Майн. Благодарих му.

— Няма защо, господин...

— Амбърсън — представих се и му подадох ръка.

Той вяло я стисна и веднага я пусна. По дланта ми беше полепнала някаква пудра, може би талк. Едва се сдържах се да не се избърша в якето си.

— По работа ли сте в Дери?

— Да. А вие местен ли сте?

— Тук живея, откак съм се родил — отговори той и въздъхна, сякаш съжаляваше. Имаше защо, ако съдех по собствените ми впечатления.

— Простете за любопитството, но с какво се занимавате, господин Амбърсън?

— С недвижими имоти. Но след като така и така съм тук, реших да потърся един стар другар от казармата. Дънинг, не помня малкото име. Викахме му Скип.

Този Скип си го измислих, но наистина не знаех малкото име на бащата на Хари Дънинг. В есето той споменаваше имената на братята и на сестра си, но човека с чука наричаше само „баща ми“ или „татко“.

— Боя се, че не мога да ви помогна — недружелюбно промърмори господин продавачът. Вече му бях платил и макар че нямаше други клиенти, бързаше да ме отпрати.

— Може пък с друго да ми помогнете. Кой е най-добрият хотел в града?

— Според мен е „Дери Таун Хаус“. Върнете се на Кендъскег Авеню, завийте надясно и се качете по „Горната миля“ до Мейн Стрийт. Ще познаете хотела по фенерите от дилижанс отпред.

— „Горната миля“ ли?

— Така ѝ викаме на тази улица, господине. Прощавайте, ама ако не ви трябва друго, имам малко работа в склада.

Излязох от магазина и забелязах, че вече притъмнява. Една от подробностите, свързани с пребиваването ми в Дери през септември и октомври 1958, които завинаги са запечатани в съзнанието ми, е как нощта винаги настъпваше неочеквано.

Отминах следващия магазин и спрях пред „Спортни стоки «Мейчън», където беше обявена „ЕСЕННА РАЗПРОДАЖБА НА ОРЪЖИЯ“. Вътре двама мъже разглеждаха ловните пушки под одобрителния поглед на продавач с тънка вратовръзка (в комплект с тънък врат). На отсрецната страна на Канал Стрийт бяха залепени бар до бар — от ония, където вечер се събират местните работници, където можеш да пиеш една бира или малко уиски за петдесет цента и единствената музика на джубокса е кънтри. Заведенията носеха поетичните названия „Щастливото кътче“, „Кладенецът на желанията“ (който, както по-късно научих, редовните клиенти наричаха „Кладенецът с кръв“), „Двамата братя“, „Златната спица“ и „Ленивият сребърен долар“.

Пред последния стояха четирима мъже с вид на бачкатари, излезли да глътнат малко свеж въздух, и зяпаха моя кабриолет. Държаха халби с бира и пушеха цигари. Лицата им бяха засенчени от козирките на касетите им. Носеха високи работни обувки с неопределен цвят — от ония, които учениците ми през 2011 наричаха „лайнориначки“. Трима бяха с тиранти, четвъртият — без. Изгледаха ме с пълно безразличие. Без причина се сетих за помияра, дето се беше спуснал да хапе задните ми гуми. Прекосих улицата.

— Здравейте, господа. Какво може да пийне човек тук?

За момент никой не продума. Тъкмо си помислих, че няма да ми отговорят, Човекът без тираните каза:

— „Бъд“ и „Мик“ какво друго? Ти май не си тукашен?

— От Уисконсин съм.

— Блазе ти — измърмори единият.

— Късно е за туристи — отбеляза друг.

— Тук съм по работа, но реших да потърся и един стар приятел от армията.

„Господата“ не реагираха, само единият си хвърли на тротоара фаса и го изгаси с голяма мазна храчка. Въпреки това добавих:

— Скип Дънинг, така се казва. Да познавате някой Дънинг?

— Ти май падаш от Марс — измърмори Човекът без тиранти.

— Моля?

Той забели очи и стисна устни с раздразнението, с което обикновено се отнасяме към безнадеждно тъпите хора.

— В Дери Дънинговци — с лопата да ги ринеш — обясни. — Виж в указателя, ако не вярващ. — Понечи да се върне в бара, другарчетата му го последваха. Той отвори вратата и я задържа, за да минат. Обърна се пак към мен: — Кво го движи тоя форд? V-8 ли?

— Y-блок — отговорих с престорена увереност, сякаш знаех какво означава това.

— Добре ли върви?

— Не е зле.

— Яхай го тогава и пали към горния квартал. Там имат няколко лъскави заведения. Тукашните барове са за бачкатори. — Погледна ме по характерния за Дери хладен начин, който вече не ме изненадваше, макар че до края не свикнах с него. — Тука само ще те зяпат, а когато пуснат вечерната смяна от „Страйрс“ и „Бутилиърс“, може да ти се случи и нещо по-кофти.

— Благодаря за съвета. Много мило.

Той ме изгледа още веднъж, преди да изрече окончателната си присъда:

— Ти май не си в час. — И влезе в бара.

Върнах се при кабриото. На тази мръсна улица, пропита със задушливата миризма на дима от фабричните комини, и сивееща в здрача, центърът на Дери беше очарователен колкото мъртва проститутка на църковен стол. Седнах зад волана, натиснах

съединителя, включих двигателя и внезапно изпитах силно желание да се махна оттук. Да се върна в Лисбон Фолс, да мина през заешката дупка и да кажа на Ал Темпълтън да си търси друг човек за мисията. Обаче нямаше как, нали? Той вече нямаше сили, пък и времето му изтичаше. Аз бях последният патрон на трапера, както се казва в една местна поговорка.

Завих по Майн Стрийт, видях фенерите от дилижанс (светнаха точно когато ги забелязах) и спрях на алеята пред „Дери Таун Хаус“. Пет минути по-късно вече се бях регистрирал. Така започна престоят ми в Дери.

3.

Докато разопаковах новите си придобивки (част от останалите пари пъхнах в портфейла, другите скрих в подплатата на новия ми куфар), адски огладнях, но преди да сляза за вечеря, отворих телефонния указател. Сърцето ми се сви. Джентълменът без тиранти може да не се държеше особено любезно, но беше абсолютно прав, като каза: „В Дери Дънингови — с лопата да ги ринеш.“ Имаше цяла страница с тази фамилия. Нищо изненадващо — в малките градчета някои имена се множат като глухарчета през юни. През петте години, откакто преподавах английски в гимназията на Люистън, през класа ми се бяха изредили двайсетина Старбърдовци и Лемкевци, някои от тях — братя и сестри, но повечето — първи, втори или трети братовчеди. Женеха се помежду си и продължаваха да се множат.

Ако преди пътуването в миналото си бях направил труда да телефонирам на Хари Дънинг и да го питам за малкото име на баща му, сега щеше да ми е по-лесно. Щях да го направя, ако не бях толкова сащисан от онова, което ми показа Ал и което ме помоли да направя. „*Абе, едва ли ще е трудно — рекох си. — И без да си Шерлок Холмс, ще намериш семейство, чиито деца се казват Трой, Артър (по прякор Туга), Елън и Хари.*“

Ободрен от тази мисъл, слязох в ресторанта на хотела и поръчах вечеря, която се състоеше от миди и цял омар с размерите на извънбордов двигател за лодка. Пропуснах десерта и вместо това седнах на бара и си поръчах бира. В любимите ми детективски романи

барманите са отличен източник на информация. Разбира се, ако работещият в „Таун Хаус“ беше като онези жители на това противно градче, с които бях говорил досега, нямаше да изкопча много.

Не беше като тях. Младежът, който престана да бърше стъклените чаши, за да ме обслужи, беше едър, с приветливо обло лице и с къса воинишка прическа.

— Здрави, приятел. Какво да бъде?

Този разговор започваше обнадеждаващо. Усмихнах се въодушевено и отговорих:

— Бира „Милър Лайт“.

Барманът озадачено ме изгледа:

— Не съм я чувал. Обаче имаме „Милър Хай Лайф“.

Разбира се, че не беше чувал за „Милър Лайт“. Тази марка на пивоварна „Милър“ щеше да е на пазара след двайсетина години.

— И това става. Все забравям, че съм на Източното крайбрежие.

— Откъде си?

Отвори една бутилка и сложи пред мен чаша, извадена от хладилника.

— От Уисконсин. Мисля обаче да поостана тук известно време.

— Въпреки че бяхме сами, понижих глас, за да създам впечатление, че споделям някаква тайна: — Занимавам се с недвижими имоти. Мисля да поогледам района.

Той кимна учтиво и ми напълни чашата.

— Ами късмет тогава. Бог ми е свидетел, че тук се продават доста имоти. И все евтино. Аз обаче съм намислил да се махна. В края на месеца вдигам гълъбите и отивам на някое по-ведро местенце.

— Абе, и на мен хората ми се сториха доста недружелюбни, обаче реших, че по тия места е нормално. В Уисконсин сме по-гостоприемни и за да го докажа, ще те черпя една бира.

— Не употребявам алкохол в работно време. Но ще пия една кока-кола.

— Дадено.

— Сърдечно благодаря. Хубаво е да имаш приятна компания през вечер, когато няма много работа.

Приготви си напитката, като наля в една чаша порядъчно количество сироп и го разреди с газирана вода. Отпи и премлясна от удоволствие:

— Ммм, обичам сладко.

Съдейки по коремчето му, определено си падаше по сладкото.

— Тези приказки, че янките били темерути, са пълни глупости — продължи той. — Аз съм израснал във Форк Кент и трябва да ти кажа, че това е най-дружелюбното градче на света. Там, когато се появи някой турист от Бостън или Мейн, почти го целуваме за добре дошъл. Изкарах курсове за барман и дойдох на юг да си търся късмета. Тук ми се стори добре за начало и заплащането не е лошо, обаче... — Огледа се и като се увери, че няма кой друг да чуе, на свой ред понижи глас: — Честно ще ти кажа, приятел. Този град е гаден.

— Много добре те разбирам. Миризмата от тези фабрики...

— Не е само това. Я се огледай. Какво виждаш?

Огледах се. В другия край на помещението някакъв тип (заприлича ми на пътуващ търговски пътник) пиеше уиски. Други посетители нямаше.

— Доста е празно.

— Така е през цялата седмица. Заплатата е висока, защото няма бакшиши. Баровете в центъра са претъпкани всеки ден. В петък и събота вечер и тук идват хора, но иначе няма жива душа. Позаможните клиенти си пият вкъщи, предполагам. — Барманчето понижи глас и зашепна: — Това лято беше ужасно, приятелю. Местните не говорят за тая история, дори във вестника не я раздуха... обаче се случиха лоши неща. Убийства. Най-малко петшест. Деца. Само преди няколко дни намериха едно в Пущинака. Патрик Хокстетър, така се казваше. Напълно разложен.

— Пущинака ли?

— Оная блатиста ивица, дето минава през центъра. Сигурно си я видял от самолета. Бях дошъл с кола, но се сетих какво има предвид.

Барманчето се ококори си се приведе към мен:

— Май не си дошъл да търсиш имоти, а?

— Не мога да ти кажа. Ако се разчуе какъв съм в действителност, ще се наложи да си търся друга работа.

— Ясно, ясно. — Той изгълта наведнъж половината кока-кола и се оригна тихо, като закри устата си с длан. — Дано успееш, само това ще кажа. И дано залеят с бетон оная проклетия. Застоялата вода смърди и се въдят рояци комари. Ако помогнеш за тая работа, ще

направиши голяма услуга на всички местни. Бих казал, че бреме ще падне от плещите им.

— И други убити деца ли са намирали там? — попитах. Хрумна ми, че усещането за нещо зло, което ме обзе още с влизането ми в Дери, може би се дължи на наличието на сериен убиец, чиито жертви са предимно деца.

— Не знам, обаче хората разправят, че преди да изчезнат, онези деца често ходели в Пущинака, защото там се намират всички големи помпени станции на отходната канализация. Говори се, че под Дери има толкова много отточни тръби, прокарани през Голямата депресия, че вече никой не знае точно откъде минават. А нали ги знаеш хлапетата?

— Търсят приключения.

Барманчето кимна:

— Именно. Според някои убиецът е някакъв скитник, дето вече е напуснал района. Други твърдят, че бил местен, който се маскирал като клоун, за да не го познаят. Пъrvата жертва... това е станало лани, преди аз да дойда... та това момче го намерили на пресечката на „Уичам“ и „Джаксън“. Едната му ръка била направо откъсната. Денбро, така се казвало. Джордж Денбро. Горкото хлапе. — Изгледа ме състрадателно. — Открили го до една от отходните тръби. Ония, дето се изливат в Пущинака.

— Ужас!

— Да.

— Забелязах, че говориш в минало време. — Бях готов да поясня, но този сладур явно беше внимавал в часовете по английски.

— Изглежда, че е престанал. Да чукна на дърво — отговори и потропа по барплота с кокалчетата на пръстите си.

— Може би престъпникът, който и да е бил, се е преместил. А може би се е самоубил, мръсникът, има такива случаи. Дано се е гръмнал. Обаче онова хлапе Коркоран, него не го уби ненормалник с клоунски костюм. Онова хлапе го утрепа собственият му баща, представяш ли си?

Изведнъж ми хрумна, че присъствието ми в този град не е случайно съвпадение, че съдбата ме е изпратила в Дери. Отпих гълтка бира и попитах предпазливо:

— Сериозно?

— Честен кръст. Дорси Коркоран, така се казваше хлапето. Беше само на четири. И знаеш ли какво направил баща му? Пребил го до смърт с чук.

„Чук! Убил го е с чук!“ — помислих си. Опитах се да запазя изражение на учтиво любопитство, но ме побиха тръпки.

— Това е ужасно.

— Да, и не само... — Той погледна над рамото ми и попита другия клиент: — Да ви налея ли още едно, господине?

Бизнесменът, който беше станал, му подаде един долар и отговори:

— Не, благодаря. Ще си лягам, че утре потеглям рано. Дано в Уотървил и Огъста още помнят какво е да си поръчваш железария по каталог, защото тука със сигурност са забравили. Задръж рестото, синко, купи си скъп автомобил.

— Наведе глава и се затътри към вратата.

— Видя ли? Това е типичен пример за посетител в нашия малък оазис — отбеляза барманчето и опечалено се загледа в излизания клиент. — Пият едно, бързат да си легнат, а на другия ден: „Много здраве и прощавай, сбогом и не ни забравяй.“ Ако продължава така, това място съвсем ще се обезлюди. Изправи се и се опита да изпъне раменете си — невъзможна задача, защото бяха закръглени като другите му форми. — Обаче кво ми пука? — добави. — На първи октомври хващам пътя. Тръгвам по широкия свят. Ще ти пожелая късмет, пък може пак да се срещнем някъде.

— Бащата на това момче, на Дорси... не е ли убил другите деца?

— Не, имаше алиби. Сега като се замисля, той май беше пастрок на хлапето. Дики Маклин. Джони Кийсън от рецепцията — той трябва да те е регистрирал — та Джони ми е казвал, че Маклин чат-пат идвал да пие тута, обаче му забранили, щото почнал да задява една камериерка и се разбеснял, когато му казала да си го начука. Предполагам, че се е преместил в „Спицата“ или „Кофата“ след тая случка. В ония дупки пускат всеки. — Наведе се към мен достатъчно близо, за да помириша евтиния му одеколон, и добави: — Знаеш ли обаче кое е най-лошото?

Не знаех, но реших, че не е зле да науча, затова кимнах.

— В това нещастно семейство имаше и по-голямо момче. Еди. Изчезна през юни. Изпари се яко дим, ако схващаши. Някои казват, че е

избягал от Маклин, но ако ти сече пипето, ще се сетиш, че в такъв случай би трябвало да се появи някъде в Портланд, в Касъл Рок или Портсмут. Едно десетгодишно хлапе няма как да остане толкова дълго време незабелязано. Помни ми думата, Еди Коркоран е утрепан с чук също като малкото си братче. Не му се е разминало. — Барманчето се ухили и неочекваната лъчезарна усмивка разкраси валчестото му лице.

— Е, разубедих ли те да си купиш имот в Дери?

— Не зависи от мен — промърморих разсеяно. Вече действах на автопилот. Дали не бях чел някъде за серия от убийства на деца в Майн? Или беше минало покрай ушите ми, докато съм гледал телевизия и съм се слушвал кога онази несветница, съпругата ми, ще се върне (или по-скоро ще се строполи през вратата) след поредната „вечер по женски“? Нещо такова ми се въртеше в главата, но единственото, което си спомнях със сигурност за Дери, беше, че някъде през осемдесетте половината град е бил разрушен от наводнение.

— Така ли? — изненада се барманчето.

— Да. Аз съм само посредник.

— Е, късмет тогава. Сега тук не е чак толкова гадно като през юли, когато местните се бяха спекли като сушени сливи, ама пак не ми е по сърце. Аз съм весел човек и обичам да общувам с ведри хора. Затова се махам.

— Късмет и на теб — пожелах му и оставил два долара на барплота.

— Леле, човече, много щедро.

— Винаги давам премия за приятен разговор.

Всъщност премията беше за дружелюбното му отношение. Разговорът беше обезпокоителен.

— Ами благодаря! — Той се ухили и ми подаде ръка. — Така и не се запознахме. Казвам се Фред Туми.

— Приятно ми е, Фред. Аз съм Джордж Амбърсън.

Младежът здраво стисна ръката ми. И по дланта ми не полепна талк.

— Искаш ли един съвет от мен? — попита.

— Давай.

— Докато си в града, стой далеч от деца. След случките през това лято ченгетата като нищо може да те приберат, ако те видят да

приказваш с някое хлапе. Може и някой да те напердаши. Доста е вероятно.

— Дори да не съм облечен като клоун ли?

— Това му е лошото на предрешването. — Усмивката му помръкна. Лицето му пребледня и стана сурово. С други думи той заприлича на съгражданите си от Дери. — Когато сложиш клоунски дрехи и червен гумен нос, никой не знае какво криеш отдолу.

4.

Замислих се над думите му, докато скърцащият старомоден асансьор пълзеше нагоре към третия етаж. Вярно беше. И ако останалото, което ми беше казал Фред Туми, също отговаряше на истината, някой щеше да се изненада, ако друг баща реши да „обработи“ с чук семейството си? Вероятно не. Хората щяха да го отдадат на пагубното влияние на живота в Дери. И може би щяха да са прави.

Влязох в стаята. Хрумна ми смразяваща мисъл: ами ако през следващите седмици променях нещата така, че бащата на Хари да убие и самия Хари, а не само да го остави куц и леко побъркан?

„Няма да се случи — помислих си. — Няма да позволя да се случи. Ще следвам мотото на Хилъри Клинтън, която през две хиляди и осма заяви: «Тук съм, за да спечеля.»“

Само дето, разбира се, не спечели.

5.

На другата сутрин закусих в хотелския ресторант „Ривървю“. Бяхме само двамата с търговския пътник от снощи, който беше забил нос в местния вестник. Изчаках да го остави и веднага го взех. Подминах без интерес първата страница, посветена на продължаващите размирици на Филипините (макар че за момент се почудих дали Лий Осуалд не е някъде там). Интересуваше ме разделът за местни новини. През 2011 г. в Люистън редовно четях местния „Сън Джърнал“, в който последната страница на втората притурка беше

озаглавена „Училищни дела“. Там гордите родители можеха да видят имената на децата си, ако са спечелили някаква награда, заминали на екскурзия или участвали в почистването на града. Ако и в „Дейли Нюз“ в Дери съществуваше такава рубрика, имаше голям шанс да намеря името на някое от децата на Дънинг.

На последната страница обаче имаше само некролози.

Отворих на спортната страница и се зачетох в материала за предстоящия мач: „Тигрите“ от Дери срещу „Овните“ от Бангор. Според есето на Хари брат му Трой трябваше да е на петнайсет. Едно петнайсетгодишно момче спокойно можеше да играе в отбора.

Не срещнах името му, въпреки че прочетох всяка дума от кратката статия за местния детски футболен отбор „Тигърчетата“. За Артър Дънинг по прякор Туга също не се споменаваше.

Платих закуската, пъхнах вестника под мишницата си и се качих обратно в стаята, казвайки си, че от мен няма да излезе сносен детектив. След като преbroих всички Дънинговци в указателя (деветдесет и шест), ми хрумна нещо друго: бях разглезнен, дори може би осакатен от всезнаещия интернет, на който бях свикнал да разчитам и който приемах за даденост. Какво беше необходимо, за да намеря семейство Дънинг през 2011 г.? Просто да въведа „Туга Дънинг“ и „Дери“ в любимата ми търсачка — да натисна клавиша и да оставя „Гугъл“, този „Голям брат“ на двайсет и първи век, да свърши цялата работа.

В Дери през петдесет и осма най-modерните изчислителни машини бяха с размера на малка къща. Местният вестник също не можеше да ми помогне. Какво ми оставаше? Спомних си преподавателя ми по социология в колежа — стар циник — който често казваше: „Когато опиташ всичко и удариш на камък, вдигни бяло знаме и отиди в библиотеката.“

Така и направих.

6.

В късния следобед с попарени надежди (поне за момента) бавно се изкачих пеш по „Горната миля“. Спрях за момент на кръстовището на „Джаксън“ и „Уичам“, за да видя канализационната шахта, край

която малкият Джордж Денбро бе изгубил ръката и живота си (поне според Фред Туми). Когато се добрах до върха на хълма, сърцето ми биеше до пръсване и едва дишах. Не защото бях излязъл от форма; димът от фабриките беше виновен.

Бях обезсърчен и поизплашен. Вярно, че все още имах достатъчно време да намеря Дънингови и не се съмнявах, че ще успея — дори да трябваше да се обадя на всеки Дънинг от указателя, макар че така рискувах да уплаша бащата на Хари — онази бомба със закъснител — но в мен вече се появяваше усещането, което имаше и Ал, че нещо работи срещу мен.

Като излязох на Канзас Стрийт, бях прекалено вгълben в мислите си, затова с известно закъснение забелязах, че отдясно вече няма къщи. Теренът се спускаше стръмно към обраслото с растителност дере, което Туми бе нарекъл Пущинака. Само една паянта дървена ограда разделяше тротоара от стръмния наклон. Хванах се за парапета и се загледах в гъстия буренак долу. Видях проблясващата повърхност на кални гъолове, туфи тръстика, толкова висока, че сякаш растеше там от времето на динозаврите, и преплетените вейки на къпинови храсти. Всяко дърво, успяло да пусне корени долу, скоро би умряло от липса на светлина. Вероятно в дерето растеше отровен бръшлян, имаше купища боклук и колиби на бездомници. Сигурно имаше и пътека, известна само на местните хлапета. И то на най-смелите от тях.

Стоях и гледах, без да виждам, струваше ми се, че в далечината звучи музика... мелодия, изпълнявана от джазоркестър. Мислех си колко малко съм постигнал днес. „Ти можеш да промениш миналото — беше ми казал Ал, — но няма да е толкова лесно, колкото си мислиш.“

Каква беше тази музика? Някаква весела, играва мелодия. Навя ми спомени за Кристи, когато бях лудо влюбен в нея. Когато двамата бяхме лудо влюбени един в друг. *Та-ба-да-да... да-ба-ди-дум...* може би парче на Глен Милър?

Бях отишъл в библиотеката, надявайки се да прегледам регистрите от преброяванията на населението. Последното общонационално беше проведено през 1950 г. и в регистъра би трябвало да фигурират три от четирите деца на Дънинг: Трой, Артър и Харолд. Само Ельн, която е била седемгодишна по време на убийствата, още не е била родена. Така щях да намеря адреса им.

Вярно, че можеше семейството да се е преместило през последните осем години, но в този случай някой от съседите щеше да ми каже къде са отишли. Градчето беше малко.

Само дето регистрите ги нямаше. Библиотекарката, любезна женица на име Старет, ми каза, че според нея *би трябвало* да се съхраняват при нея, но неясно защо Общинският съвет решил, че мястото им е в кметството. Преместили ги през 1954.

— Такива са ония типове от Градския съвет — отбелязах с усмивка. — Нали знаете поговорката: „Човек не може да се бори с общината.“

Тя остана сериозна. Беше услужлива, дори мила, но проявяваше същата бдителна резервираност като всеки друг, когото бях срещнал на това странно място. Фред Туми беше изключението, което потвърждаваше правилото.

— Не говорете глупости, господин Амбърсън. Данните от пребояването не са секретни. Просто отивате и казвате на архивистката, че Реджина Старет ви праща. Тя се казва Марша Гуей. Ще ви помогне да ги намерите. Макар че регистрите сигурно са в мазето, а там *не им е* мястото. Влажно е и като нищо може да има мишки. Ако имате някакъв проблем — какъвто и да е — елате пак при мен.

Отидох до кметството. Във фоайето имаше голям плакат с надпис: РОДИТЕЛИ, НАПОМНЯЙТЕ НА ДЕЦАТА СИ ДА НЕ РАЗГОВАРЯТ С НЕПОЗНАТИ И ДА ИГРАЯТ САМО С ПРИЯТЕЛИ. Имаше няколко души, чакащи за различни гишета. (Повечето пушеха. Разбира се.) Марша Гуей ме поздрави със смутена усмивка. Госпожа Старет вече й се беше обадила и с основание се ужасила, след като чула онова, което госпожица Гуей разказа сега и на мен. Списъците от пребояването през 1950 бяха унищожени, както и всички други документи, съхранявани в мазето на кметството.

— Лани имаше ужасни дъждове — обясни тя. — Цяла седмица не престана да вали. Каналът преля и целият Долен град — така по-старите наричат центъра на града, господин Амбърсън — целият Долен град се наводни. Цял месец хранилището ни беше като Големия канал във Венеция. Госпожа Старет беше права — документите изобщо не трябваше да се местят, а сега май никой не знае защо са го направили и по чие разпореждане. Ужасно съжалявам.

Нямаше как да не изпитам онова, което Ал бе почувствал, докато се е опитвал да спаси Каролин Пулин — че съм в затвор с еластични стени. Нима сега трябваше да се навъртам около училищата и да се оглеждам за хлапе, което прилича на току-що пенсиониралия се шейсетгодишен портиер? Или седемгодишно момиче, което разсмива до сълзи с шегите си другите деца? Да чакам някой ученик да извика: „Хей, Туга, чакай малко!“

Да, бе. Непознат да се навърта около училищата в град, където първото, което виждаш в кметството, е плакат, предупреждаващ родителите за опасни непознати. Ако имаше нещо, заради което ченгетата веднага да ме приберат, то беше това.

За едно бях сигурен — трябваше час по-скоро да напусна „Дери Таун Хаус“. На цените от 1958 можех да живея на хотел седмици наред, но така щях да привлека вниманието към себе си. Реших да прегледам обявите и да си намеря стая под наем за един месец. Тръгнах към Долния град, но нещо ме накара да спра.

Та-ба-да-да... ба-да-ди-дум...

Наистина беше Глен Милър. „В настроение“ — мелодия, която имах причина да познавам отлично. Изпълнен с любопитство, тръгнах към мястото, откъдето звучеше музиката.

7.

В края на паянтовата ограда между Канзас Стрийт и стръмния склон към Пущинака имаше малка зона за пикник: каменно барбекю и две маси, между които стърчеше ръждясала кофа за боклук. На едната беше поставен преносим грамофон и на него се въртеше голяма плоча от онези на 78 оборота.

Дългуресто момче с очила с дебели стъклa, чиито рамки бяха подлепени с тиксо, и невероятно красиво червенокосо момиче танцуваха на тревата отстрани. В Лисбонската гимназия наричахме деветокласниците „зайци“ и тези хлапета бяха точно такива. Но се движеха с грацията на опитни танцьори. Не се кълчеха; танцуваха сунг. Бях очарован, но и... какво? Уплашен? Малко може би. Изпитвах страх през почти цялото време, откакто бях в Дери. Но сега имаше и нещо друго, нещо по-силно. Нещо като страхопочитание,

сякаш се бях докоснал до велико тайнство. Или бях успял да надникна (като през изцапано стъкло) в самата структура на вселената.

Заштото с Кристи се бяхме запознали на курс по сунг в Люистън и това беше една от мелодиите, на която се учехме да танцуваме. Покъсно — през най-щастливата ни година, шест месеца преди сватбата ни и шест месеца след това — дори участвахме в състезания и веднъж взехме четвърта награда („Първо място сред отпадналите“ — беше казала Кристи) в Регионалния шампионат по сунг. Тогава се представихме на леко забавен вариант на „Буги патъци“ на „Кей-Си и Съншайн бенд“.

„Не е случайно съвпадение“ — помислих си, докато ги гледах. Момчето носеше дънки и тениска; девойката — дълга бяла блуза и избелял червен три четвърти панталон. Прекрасната ѝ коса беше вързана на същата безсръмно привлекателна опашка, както я връзваше Кристи, когато се явяхахме на състезания. В комплект, разбира се, с къси, подвити отгоре чорапки, и пола „пудел“^[1].

„Не може да е случайност“ — повторих си наум.

Танцуваха вариант на линди хоп, известен още като хелсапопин — „дяволско подскочане“. По принцип се играеше бързо — главозамайващо бързо, ако си достатъчно издръжлив и пъргав, но момчето и момичето танцуваха бавно, защото още учеха стъпките. Познавах всяко движение, макар че от пет години не бях танцувал. Приближаване, хванати за ръце. Леко навеждане и подривтане с левия крак; чупка в кръста така, че да изглежда, сякаш двамата тръгват в различни посоки. Разделяне, все още хванати за ръце, после тя се завърта първо наляво, после надясно...

Хлапетата обаче объркаха обратното завъртане и се проснаха на тревата.

— Уф, Ричи! Никога няма да научиш тази стъпка! Безнадежден си! — сгълча го през смях девойката. Легна по гръб и се загледа в небето.

— Простете, господи! — изписука момчето с женствено гласче, което през двайсет и първи век би предизвикало доста неуместни от гледна точка на половата толерантност подмятания. — Аз съм само недодялано селянче, но ще науча тоз' танц, та ако ще да пукна.

— Да, понякога ми иде да те убия. Хайде пусни пак плочата, преди да съм...

В този момент ме видяха.

Беше странен момент. В Дери имаше невидима стена, напомняща прозрачен воал, и аз толкова бях свикнал с нея, че сякаш я виждах. От едната страна бяха местните; от другата — чужденците (като Фред Туми, като мен). Понякога местните излизаха иззад тази стена (като библиотекарката госпожа Старет, когато изрази възмущението си от преместването на регистрите от пребояването), но ако човек започнеше да задава твърде много въпроси — и най-вече ако ги изненадаше — отново се скриваха зад нея.

Сега обаче бях стреснал двете хлапета, но те не се скриха зад стената на резервираността. Вместо да ме стрелнат с враждебни погледи, те ме изглеждаха с любопитство.

— Извинете, извинете — казах им. — Не исках да ви стресна. Чух музиката и спрях да погледам как танцувате линди.

— *Опитваме* се да танцуваме линди — поправи ме момчето. Помогна на момичето да се изправи, после се поклони. — Ричи Тозиър се казвам, с разни гласове приказвам. Приятелите ми казват „Ричи-Ричи сгласче на момиче“, но какво разбират те?

— Приятно ми е да се запознаем. Джордж Амбърсън. — Сетне изведнъж ми хрумна: — Приятелите ми викат „Джорджи-Джорджи все ще се изложи“, ама и те нищо не разбират.

Момичето седна на скамейката и се закиска. Момчето вдигна ръце и забърбори като телевизионен водещ:

— „Непознат възрастен пуска як майтап! Уака-уака-уака. Страааа-шно! Ед Макмахон, каква награда имаме днес за този духовит младеж?“ „Ами, Джони, днешните награди в «На кого имаш доверие» са пълен комплект на «Британская енциклопедия» и прахосмукачка «Електролукс» да си смучеш...“

— Шшшт, Ричи — прекъсна го момичето, като бършеше наслъзените си от смях очи.

Това го накара отново да запелтечи с пискливото женствено гласче:

— Простете, господин Скарлет, не грабвайте камшика! Още имам рани на гърбицата от миналия път!

— А вие как се казвате, млада госпожице? — попита.

— Беви-Беви с две ръчички леви — отговори тя и отново се разкиска. — Извинете... Ричи е глупчо, но аз нямам извинение. Казвам се Бевърли Марш. Не сте тукашен, нали?

Явно всеки го забелязваше.

— Не съм. Ама и вие двамата май не сте оттук. Вие сте първите жители на Дери, които не изглеждат... кисели.

— Мдааа, Дери е град на сърдитковците — съгласи се Ричи вече с нормален глас и вдигна иглата на грамофона, защото плочата беше зациклила.

— Разбрах, че хората много се тревожат за децата си. Както забелязвате, старая се да спазвам дистанция: вие сте на тревата, аз — на тротоара.

— Не бяха толкова разтревожени, когато ставаха убийствата — измърмори момчето. — Знаете ли за убийствата?

Кимнах:

— Отседнал съм в „Таун Хаус“. Един от персонала ми разказа.

— Аха. Сега, когато всичко свърши, станаха много загрижени. — Ричи седна до Бевърли. — Обаче докато ставаха убийствата, всички си траеха.

— Ричи, мълкни — намеси се тя.

Този път момчето се опита да имитира сърдития Хъмфри Богарт:

— Вярно е, сладурано. Не можеш да отречеш, че е вярно.

— Всичко вече свърши — заяви Беви убедително като говорител на Търговската камара. — Но те още не го знаят.

— Кои „те“? Местните жители или само възрастните?

Тя сви рамене, сякаш казваше: „Има ли значение?“

— Вие обаче знаете, така ли?

— Със сигурност — отсече Ричи.

Изгледа ме предизвикателно, но зад стъклата на очилата му още блещукаше насмешка. Бях останал с впечатлението, че тя винаги блещука в очите му.

Стъпих на тревата. Двамата не закрещяха и не побягнаха. Тъкмо обратното — Бевърли се премести към края на пейката и смушка Ричи също да се мръдне, за да ми направят място. Бяха или много смели, или много глупави, но не ми изглеждаха глупави.

Неочаквано Беви подхвърли нещо, което ме стъписа:

— С вас не сме ли се срещали преди?

Преди да отговоря, Ричи се намеси:

— Не, не е това. Просто... не знам. Информация ли търсите, господин Амбърсън? Затова ли сте дошли?

— Всъщност да. Информация. Но как разбра? И откъде знаете, че не съм опасен?

Те се спогледаха, сякаш си казаха нещо без думи. Не знам защо, но ми хрумнаха две неща: бяха усетили, че съм различен, и не само защото не бях местен... Но за разлика от Човека с жълтата карта не се бояха от странността ми. Напротив, тя ги привличаше. Казах си, че тези симпатични и безстрашни хлапета могат да ми разкажат доста интересни неща, ако пожелаят. До края на живота ми ще ме гложди любопитство какви щяха да са техните истории.

— Ами просто не сте — отговори Ричи и погледна момичето, което кимна.

— И сте сигурни, че... лошият период... е отминал, така ли?

— Общо взето — каза Бевърли. — В Дери лошият период никога не отминава напълно, господин Амбърсън. Това е лошо място, и то в много отношения. Но положението ще се подобри.

— Ами ако ви кажа — чисто хипотетично — че може би предстои да се случи още едно лошо нещо? Нещо като станалото с Дорси Коркоран.

Двамата потрепериха, сякаш ги бях настъпил по мазолите. Бевърли се обърна към приятеля си и му прошепна нещо. Не можах да го чуя, но вероятно беше от рода на „Не беше клоунът.“ После тя отново ми заговори:

— Какво лошо нещо? Както когато бащата на Дорси...

— Няма значение. По-добре да не знаете. — Сега беше моментът да ги подработя. Те щяха да ми помогнат. Не знаех защо, но бях сигурен. — Познавате ли деца с фамилия Дънинг? — Изброих ги на пръстите на ръката си: — Трой, Артър, Хари и Ельн. На Артър му викат още...

— Туга — прекъсна ме Бевърли. — Да, познаваме го. Съученик ни е. Репетираме линди за училищния празник на талантите, който ще е малко преди Деня на благодарността...

— Госпойца Скарлет държи да репетира в *ранни зори* — изписука Ричи.

Бевърли Марш не му обърна внимание, а продължи обяснението си:

— Туга също се записа за участие. Номерът му е буфосинхронистко изпълнение на „Плис-пляс“ — парчето на Боби Дарин. — Тя завъртя презрително очи. Удаваше ѝ се.

— Къде живее? Знаете ли? — Знаеха, разбира се, но не бързаха да ми кажат. Явно чакаха още обяснения. Разбрах го по погледите им.

— Ще ви го кажа така: ако някой не го пази, има голяма вероятност той да не участва в празника на талантите. Братята и сестра му също. Ще ми повярвате ли?

Младежите отново се спогледаха, провеждайки безмълвната си консултация. Влюбените често се гледат така, но тези хлапета нямаше как да са гаджета. Приятели обаче бяха. Близки приятели, които заедно бяха преживели нещо.

— Туга и техните живеят на „Косут“ — каза Ричи след няколко секунди.

— „Косут“ ли?

— Да, така се казва улицата — добави Бевърли. — Всъщност се казва „Кошут“, но ние ѝ викаме „Косут“.

— Ясно.

Сега единственият въпрос беше на колко души ще разкажат двете хлапета за странния ни разговор край Пущинака.

Бевърли извърна към мен очите си, потъмнели от тревога:

— Вижте, господин Амбърсън, познавам бащата на Туга. Симпатията е. Винаги е усмихнат. Той...

— Симпатията вече не живее вкъщи — намеси се Ричи. — Жена му го е изритала.

Тя се ококори:

— Туг ли ти каза?

— Не. Бен Ханском. Научил го е от Туг.

— Въпреки това е симпатичен човек — промърмори тя колебливо. — Все се шегува и никога не повишава тон.

— Клоуните също се шегуват — отбелязах и двамата отново подскочиха като ужилени. — Но това не означава, че са добри хора.

— Знаем — прошепна Бевърли и се загледа в ръцете си. Сетне вдигна очи и ме погледна. — Знаете ли за Костенурката?

Изрече думата „костенурка“ така, сякаш беше съществително собствено.

На върха на езика ми беше: „Да, знам за костенурките нинджи“, но се усетих навреме. Леонардо, Донатело, Микеланджело и Рафаело щяха да бъдат измислени едва след няколко десетилетия. Затова просто поклатих глава.

Тя погледна несигурно Ричи. Той премести очи към мен, после — пак към нея.

— Той е добър — настоя Бевърли. — Сигурна съм. Господин Дънинг е добър човек. Независимо, че са го изгонили от къщи.

Точно в десетката. Жена ми ме беше напуснала, но не защото бях лош човек.

— Така е — съгласих се и станах. — Смятам да остана известно време в града и не искам да привличам прекалено много внимание. Може ли да не споделяте с никого нашия разговор? Знам, че е трудно, но...

Те се спогледаха и прихнаха да се смеят. Когато се окопити, Бевърли каза:

— Умеем да пазим тайна.

Кимнах:

— Сигурен съм. Това лято май ви се е наложило да пазите доста тайни.

Те не продумаха.

Посочих с палец надолу:

— Като малки ходили ли сте да си играете в Пущинака?

— Веднъж — отговори Ричи. — Повече няма да стъпя там. — Изправи се и изтупа дънките си. — Приятно ми беше да си побъбрим, господин Амбърсън. Не се оставяйте да ви преметнат. — Замълча за секунда, после добави: — И внимавайте, докато сте в Дери. Сега положението е по-добро от преди, но се съмнявам, че ще се оправи напълно.

— Благодаря. Благодаря и на двамата. Може би един ден семейство Дънинг ще има за какво да ви благодарят. Но ако нещата се наредят така, както се надявам, те няма...

— ... няма да разберат нищо — довърши Бевърли вместо мен.

— Точно така. — Спомних си един израз, който бях чул от Фред Туми. — Точно в десетката. И умната, младежи.

— Разбира се — отговори Бевърли и отново се закиска. — Джорджи, дето все ще се изложи!

Докоснах периферията на новата си сламена шапка и понечих да си тръгна. Изведнъж ми хрумна нещо и отново се обърнах към двамата симпатяги:

— Какви плочи могат да се пускат на този грамофон? Става ли за трийсет и три оборота?

— Питаш за дългосвирещите ли? — ухили Ричи. — Не стават за този боклук, щото е портативен и работи на батерии.

— Хей, я не ми обиждай грамофона, момченце — сопна се тя. — Купила съм го със собствени пари. — Обърна се към мен: — Става за седемдесет и осем и за четирийсет и пет оборота. Само дето изгубих пластмасовата джаджа за малките площи и сега пускам само големи.

— Четирийсет и пет оборота ще свършат работа. Пуснете пак плочата, но на по-бавната скорост.

С Кристи бяхме използвали този трик, докато разучавахме стъпките на сунинга.

— Страшна идея, татенце! — провикна се Ричи.

Превключи оборотите на грамофона и отново пусна плочата. Сега мелодията звучеше, сякаш момчетата от оркестъра на Глен Милър са се нагълтали с диазепам.

— Така е добре. — Протегнах ръце към Беви. — Гледай и се учи, Ричи.

Тя доверчиво хвана ръцете ми, без да откъсва от мен големите си сини очи. Запитах се къде ли живее през 2011, ако още е жива. И ако беше, дали щеше да си спомни непознатия мъж, който ѝ е задавал странни въпроси и я е учила да танцува на забавена версия на „В настроение“ през един слънчев септемврийски следобед.

Обясних:

— Така и така танцувате бавно. Сега ще можете да забавите още повече, но пак да следите ритъма. Ще имате достатъчно време за всяка стъпка.

„Време — помислих си. — Достатъчно време. Да пусна отново записа, но този път на по-бавни обороти.“

Придърпах я към себе си. Пак я отблъснах. Двамата се наведохме като гмуркачи, подритнахме встани, докато оркестърът на Глен Милър свиреше: *тaaaa... баааа... даааа... даааа... баааа... даааа...*

дииии... думмммм. На тази бавна скорост Беви се завъртя като механична играчка малко преди пружината да се развие съвсем и се провря под вдигнатите ми ръце.

— Стой! — наредих и тя застина с гръб пред мен, все още хваната за ръцете ми. — Сега стисни дясната ми ръка, за да ми напомниш какво следва.

Беви се подчини, после се завъртя плавно назад и надясно.

— Супер! — възклика. — Сега трябва да се провра отдолу, а ти да ме върнеш. И аз правя салто. Затова репетираме на тревата, та ако събъркам, да не си счупя врата.

— Това ще си го репетирате сами. Прекалено съм стар за салта.

Ричи отново вдигна ръце от двете страни на лицето си:

— „Уака-уака-уака! Непознатият възрастен получава *още една...*“

— Млък, Ричи — смъмрих го и той разсмя. — Сега пробвай ти. И си измислете сигнали за всяко движение, което е по-сложно от обикновеното кълчене на кварталните ви забави. Така дори да не спечелите състезанието за таланти, ще изглеждате добре.

Ричи хвана Бевърли за ръцете и пробва. Навътре и навън, един до друг, завъртане наляво, завъртане надясно. Идеално. Тя гъвкаво се промуши през краката на партньора си, после той я издърпа назад. Беви направи грациозно салто и отново се приземи. Ричи я хвана за ръцете и двамата повториха комбинацията. Този път стана още по-добре.

— При провирането малко изпускаме темпото — оплака се той.

— Харесва ми — заяви Бевърли. — Все едно вече танцуваме пред публика. — Завъртя се леко на пръсти. — Чувствам се като Лорета Йънг в началото на представлението, когато излиза на сцената с развята рокля.

— Викат ми Артър Мърфи от Мисъъри — изстананика Ричи. Той също изглеждаше доволен, сякаш наистина беше прочутият танцьор Артър Мъри.

— Сега ще пусна плочата на по-голяма скорост — казах аз. — Не забравяйте сигналите. И следете тактовете. Времето е най-важно.

Глен Милър свиреше онази хубава стара мелодия, момчето и момичето танцуваха. Сенките им на тревата танцуваха редом с тях. Навън... навътре... навеждане... вдигане на крак... завъртане

наляво... завъртане надясно... промушване... издърпване... и *салто*. Този път не се получи идеално и още много щяха да грешат, докато научат стъпките (ако изобщо ги научеха някога), но не бяха никак зле.

И да не се справят, чудо голямо. Важното е, че бяха красиви. За пръв път, откакто превалих възвишението на шосе 7 и видях Дери, скучен на западния бряг на Кендъскег, се почувствах щастлив. Исках да запазя това чувство по-дълго, затова се отдалечих, като си повтарях: „*Не поглеждай назад, никога не поглеждай назад*.“ Колко пъти хората си го повтарят, след като са преживели нещо много приятно (или много неприятно)? Често, предполагам. И обикновено не се вслушват в съвета. Човек е устроен така, че винаги да поглежда назад — затова имаме въртяща се става на врата.

Изминах половината разстояние до първата пресечка и погледнах назад, като очаквах, че двамата ще зяпат след мен. Но не. Те още танцуваха. И това беше прекрасно.

8.

Встрани от Канзас Стрийт имаше бензиностанция. Влязох да попитам за Кошут Стрийт, която местните наричаха „Косут“. Откъм сервиза се чуваха бръмченето на въздушен компресор и музика от транзистор, но в канцеларията нямаше никого. Не съжалявах, защото видях нещо полезно до касата: телена стойка с карти на града и на окръга. В най-горното отделение стърчеше самотен план на града, мръсен и забравен. На предната корица се мъдреше снимка на невероятно грозна пластмасова статуя на Пол Бъниън. Пол беше подпрял брадвата си на рамо и се усмихваше под яркото слънце. „*Дери е единственият град, който би изbral за своя емблема пластмасова статуя на дървесека*“ — помислих си.

Точно зад бензиновите колонки имаше стелаж с вестници. Взех за камуфлаж един брой на „Дейли Нюз“ и хвърлих четвърт долар върху купчината монети на полицата до стелажа. Не знам дали хората през петдесет и осма бяха по-честни, но със сигурност бяха много поддоверчиви.

Разгледах плана на града и се оказа, че Кошут Стрийт е само на петнайсет минути път от бензиностанцията. Минах под брястове,

които тепърва щяха да загинат в епидемията от гъбично гниене през седемдесетте — дървета, които все още бяха зелени като през юли. Край мен префучаваха хлапета на велосипеди, други играеха в дворовете. Групички възрастни чакаха на автобусни спирки, обозначени с бели ивици на телеграфните стълбове. Жителите на Дери си гледаха работата и аз гледах моята — обикновен човек със сиво яке, леко накривена сламена шапка и сгънат вестник в ръка. Може би се оглеждах за гаражна разпродажба или за имот, който да купя изгодно. Изглеждах съвсем нормално.

Поне така се надявах.

„Кошут“ беше улица със старомодни четвъртити къщи с дворчета, оградени с жив плет. На моравите се въртяха градински пръскачки. Две момчета претичаха покрай мен, като си подхвърляха футболна топка. Някаква жена със забрадка (и със задължителната цигара, стърчаща от устата ѝ) миеше с маркуч семейния автомобил и от време на време пръскаше кучето, което отскачаше назад и сърдито лаеше. Кошут Стрийт сякаш беше декор в старомоден комедиен сериал.

Две момиченца въртяха въже, а трето чевръсто скочаше през него, като припяваше:

— Чарли Чаплин замина за *Франция*! Да зяпа мацки, давам ти *гаранция*! Поздрав на нашия *кral*! Поздрав на нашата *кралица*! Татко ми кара *колесница*!

Въжето плющеше върху настилката. Усетих, че някой ме гледа. Жената със забрадката беше прекъснала заниманието си и стоеше неподвижно с маркуч в едната ръка и голяма насапунисана гъба в другата. Наблюдаваше ме как се приближавам към играещите момичета. Аз ги заобиколих отдалеч и тя отново се захвани с колата.

„*Голям риск поех, като заговорих ония хлапета на Канзас Стрийт*“ — помислих си. Всъщност не беше точно така. Ако се бях приближил до момиченцата с въжето... ето това щеше да е рисковано. С Ричи и Беви обаче не бях сгрешил. Стана ми ясно още щом ги видях, а и те го почувстваха. Разбрахме се с погледи.

— С вас не сме ли се срещали преди? — беше попитала Бевърли.

В края на Кошут Стрийт се издигаше массивна сграда, наречена „Увеселителен център «Уестсайд».“ Изглеждаше изоставена и на сред запуснатата морава имаше голяма таблица: **ОБЩИНСКИ ИМОТ ЗА**

ПРОДАН. Безспорно интересен обект за всеки уважаващ себе си агент по недвижими имоти. На асфалтовата алея през две къщи от сградата момиченце с рижава коса и обсипано с лунички лице караше велосипед с допълнителни колелца. Припяваше си безспир една и съща фраза:

— Бинда-банда, видях цялата банда, динда-данда, видях цялата банда, ринда-ранда, видях цялата банда...

Тръгнах към увеселителния център, сякаш това бе най-интересното нещо на света, но изпод око наблюдавах госпожичката с морковената коса. Тя се поклащаше наляво-надясно на седалката на велосипеда, сякаш опитваше колко може да си позволи, без да се катурне на земята. Съдейки по окулените ѝ колене, не се пробваше за пръв път. На пощенската кутия пред къщата ѝ нямаше име, само номер: 379.

Отидох до табелата ПРОДАВА СЕ и се престорих, че записвам нещо върху вестника. После се обърнах и тръгнах по обратния път. Когато минах край къщата на „Кошут“ 379 (вървях по другия тротоар и се преструвах на вгълбен във вестника), на външната площадка излезе жена, хванала за ръка момиченце. Малкият хапваше от нещо, завито в салфетка, а с другата си ръка държеше въздушната пушка „Дейзи“, с която много скоро щеше да се опита да прогони обезумелия си баща.

— Ельн! — извика жената. — Слез от това чудо, преди да се пребиеш! Ела да си вземеш бисквитка.

Ельн Дънинг слезе от велосипеда, остави го на алеята и изтича в къщата, пеейки с цяло гърло:

— Синда-санда, видях цялата банда!

Къдиците ѝ, които не бяха толкова привлекателно червени като косата на Бевърли Марш, подскачаха като бунтуващи се пружини на матрак.

Момченцето, което щеше да порасне и да напише сърцераздирателното есе, от което щях да се просълзя, последва сестричката си. Момченцето, което единствено щеше да оцелее от цялото семейство.

Освен ако не успеех да променя нещата. И сега, след като ги бях видял — след като бях видял истинските хора в истинския им живот, изглеждаше, че нямам избор.

[1] През петдесетте години на миналия век жените носят панталони само за работа в градината или у дома. Предпочитани са роклите и полите (най-модни са тесните и полите „пудел“). Последните са едноцветни, на ластик, много широки, с дължина малко под коляното и с апликация на бял копринен пудел. Били са толкова популярни, че са се превърнали в символ на петдесетте. — Б.пр. ↑

СЕДМА ГЛАВА

1.

Как да ви разкажа за седемте ми седмици в Дери? Как да обясня защо започнах да мразя и да се страхувам от този град?

Не беше защото Дери криеше тайни (въпреки че това беше истина) и не защото там се бяха случили *потресаващи* престъпления (също вярно), някои все още неразкрити. „*Всичко това свърши*“ — беше казало момичето на име Бевърли. Ричи се беше съгласил и аз повярвах... макар че според мен сянката така и не напусна напълно града със странния му хълтнал център.

Намразих го заради чувството за надвисната опасност и че сякаш се намирам в затвор с разтегливи стени. Поисках ли да изляза оттам, щеше да ме пусне (на драго сърце!), но ако останех, щеше да ме притисне още по-плътно, докато не мога да дишам. И най-лошото беше, че напускането му не бе възможност за избор, защото вече бях видял Хари преди удара и накуцването, но с малко идиотска усмивка. Бях го видял, преди да стане Хари Жабока.

Бях видял и сестра му. Сега тя беше само име в старателно написано есе, безлико момиченце, което обича да бере цветя и да ги нарежда във вази. Понякога лежа буден и си мисля как тя се готвеше да обикаля къщите на Хелоуин, облечена като принцеса Съмърфол Уинтърспринг. Ако не направех нещо, това никога нямаше да се случи. Чакаше я ковчег след дълга и безрезултатна борба за живот. Ковчег чакаше и майка й, чието име все още не знаех. И Трой, и Артър, известен като Туга.

Ако бях допуснал това да се случи, нямам представа как щях да живея със себе си. Ето защо останах, но не беше лесно. И всеки път, когато се замислях как ще го преживея отново в Далас, съзнанието ми заплашваше да се вцепени. Казвах си, че Далас поне няма да бъде като Дери. Защото няма на света място като Дери.

Как да ви го разкажа?

Като учител имах навика да оформям мислите си, за да са ясни. В художествената проза и документалната литература винаги има само един въпрос и само един отговор. „Какво се случва?“ — пита читателят. „Ето какво се случи — отговаря писателят. — Това... и това... и това. Придържай се към най-лесното и простото.“ Това е единственият начин да бъдеш разбран.

Затова ще се опитам, въпреки че не трябва да забравяте, че в Дери реалността е тънък лед на дълбоко езеро с тъмни води. И все пак:

Какво се случи?

Ето какво се случи. Това. И това.

2.

В петък, втория ми ден в Дери, отидох в градския супермаркет на Сентър Стрийт. Чаках до пет следобед, защото предполагах, че там ще бъде най-оживеното място — в края на краищата, в петък дават заплати и за много хора (имам предвид жени, защото едно от правилата в живота през 1958 година е „Мъжете не пазаруват“) това означава пазарен ден. Тълпите купувачи ме улесняваха да се слея с тях. За да им помогна в това отношение, отидох в „У. Т. Грант“ и попълнил гардероба си с няколко памучни панталона и сини работни ризи. Спомних си за Мъжа без тиранти и приятелите му пред „Ленивият сребърен доллар“ и си купих работни ботуши „Улвърин“. По пътя за супермаркета непрекъснато ги удрях в бордюра на тротоара, докато носовете се протриха.

Както се надявах, в магазина имаше много клиенти. И пред трите каси имаше опашки, пътеките бяха пълни с жени, които бутаха пазарски колички. Неколцината мъже, които видях, носеха кошници, затова и аз взех една. Сложих вътре торбичка ябълки (невероятно евтини) и торбичка портокали (скъпи почти колкото през 2011 година). Лъснатият дъсчен под скърцаше под краката ми.

Какво точно правеше господин Дънинг в супермаркета на Сентър Стрийт? Бевърли не беше казала. Не беше управител. Погледнах в остьклена канцелария зад секцията със стоките и видях белокос господин, който можеше да бъде дядо на Елън Дънинг, но не и баща. И на табелката на бюрото му пишеше ГОСПОДИН КЪРИ.

Докато вървях към задната част на магазина и минавах покрай млечните продукти (развеселих се, като прочетох рекламата ОПИТВАЛИ ЛИ СТЕ КИСЕЛО МЛЯКО? АКО НЕ СТЕ, ЩЕ ВИ ХАРЕСА, КОГАТО ГО ОПИТАТЕ), чух смях — женски смях от сорта „Ах, ти, негоднико“, който веднага разпознаваш. Завих по отсрещната пътека и видях група жени, облечени в почти същия стил като дамите в универсалния магазин „Кенебек Фрут“, насьбрали се около щанда за месо. На ръчно изработена дървена табелка, окачена на декоративни хромирани вериги, пишеше МЕСАРНИЦА, ДОМАШНИ КОТЛЕТИ, а отдолу — ФРАНК ДЪНИНГ, ГЛАВЕН МЕСАР.

Понякога животът поднася случайни стечения на обстоятелствата, които никой писател на художествена проза не се осмелява да копира.

Франк Дънинг разсмиваше дамите. Приликата с разсмяния, който влизаше в часовете ми по английски, беше свръхестествена. Той беше същински Хари, само че косата му беше почти напълно черна вместо цялата посивяла и добродушната усмивка беше заменена с вулгарно, мошеническо хилене. Дори Бевърли го беше определила като котешко мяукане и защо не? Тя може и да беше само на дванайсет-тринайсет години, но беше момиче, а нежният пол сипадаше по Франк Дънинг. И той го знаеше. Сигурно имаше причина цветът на женското съсловие в Дери да харчи заплатите на съпрузите си в централния супермаркет вместо в малко по-евтиния „А&П“. И наблизо имаше такъв магазин. Господин Дънинг беше хубавец. Носеше чиста бяла престишка (само леко изпръскана с кръв на маншетите, но нали беше месар). На главата му се кипреше стилна бяла шапка, нещо средно между кепе на готвач и барета на художник, килната над едната му вежда. Модно и закачливо.

Общо взето, господин Франк Дънинг, с розовите си, гладко избръснати бузи и безупречна прическа, беше божи дар за Малките жени. Докато бавно вървях към него, той завърза пакет месо с връв, която издърпа от ролка на макара до теглилката, и написа цената с театрален замах на черния си маркер. Даде го на дама на петдесетина лета в домашен халат на големи разцъфнали розови рози и найлонови чорапи с ръбове, която се изчерви като ученичка.

— Заповядайте, госпожо Левеск, половин килограм немски салам, нарязан на тънко. — Той се наведе повериително над гишето,

така че госпожа Левеск (и другите дами) да могат даоловят уханието на одеколона му. Какъв ли беше? „Аква Велва“? „Фред Туми“? Не. Мисля, че чаровник като Франк Дънинг би предпочел нещо малко по-скъпо. — Знаете ли какъв е проблемът с немския салам?

— Не — отвърна тя, провлачвайки думата. Другите дами забъбриха в трепетно очакване.

Очите на Дънинг се стрелнаха за миг към мен и не видяха нищо интересно, но щом отново погледнаха госпожа Левеск, възвърнаха патентования си блъсък.

— Един час след като го изядете, сте гладни за още.

Не бях сигурен дали всички дами разбраха шагата, но всички изписаха одобрително. Дънинг доволно изпрати госпожа Левеск и докато отминавах, насочващо вниманието си към някоя си госпожа Бауи, която сигурно също щеше да бъде щастлива да го приеме.

„Мил човек. Все се шегува.“

Но очите на милия човек бяха студени. Когато общуваше с очарования си хarem, ставаха сини, но щом погледна мен — макар и за миг, можех да се закълна, че придобиха сив оттенък, цвета на вода под небе, от което скоро ще завали сняг.

3.

Супермаркетът затваряше в шест вечерта и когато излязох с малкото си покупки, беше пет и двайсет. На Уичам Стрийт имаше закусвалня. Поръчах си хамбургер, кока-кола и шоколадов пай. Паят беше превъзходен — истински шоколад и истински крем. Изпълни устата ми като бирата на Франк Анисети. Мотах се колкото можах по-дълго и после тръгнах към канала, където имаше пейки. Виждаше се и супермаркетът на Сентър Стрийт — тясна ивица, но достатъчно. Бях се нахранил, но изядох и един портокал. Хвърлих обелките през бетонния парапет и загледах как водата ги отнася.

Точно в шест светлините на големите витрини на супермаркета угаснаха. В шест и петнайсет излязоха последните клиентки, които помъкнаха големи пазарски чанти по „Горната миля“ или се скучиха около телефонния стълб на бели ивици. Дойде автобус с надпис ЕДИН КРЪГ С ЕДИН БИЛЕТ и те се качиха. В седем без петнайсет започнаха

да си тръгват служителите на супермаркета. Последни излязоха управителят господин Къри и Дънинг. Стиснаха си ръцете и се разделиха. Къри пое по уличката между супермаркета и съседния магазин, вероятно за да вземе колата си, а Дънинг се отправи към автобусната спирка.

Там бяха останали само двама души. Не исках да се присъединявам към тях и благодарение на еднопосочното движение не ми се наложи. Приближих се до друг боядисан в бяло стълб, този до „Странд“ (където в момента проектираха „Кели Картечницата“ и „Момичето от изправителния дом“ и големият плакат обещаваше ЩУР ЕКШЪН), и зачаках заедно с неколцина работници, които обсъждаха евентуалните резултати в Световните серии. Можех да им разкажа много за тях, но си държах устата затворена.

Дойде градски автобус и спря пред супермаркета на Сентър Стрийт. Дънинг се качи. Автобусът се спусна по хълма и спря пред кинотеатъра. Пуснах работниците пред мен, за да видя колко пари слагат в автомата, монтиран до седалката на шофьора. Чувствах се като извънземен в научнофантастичен филм, който се прави на землянин. Беше глупаво — исках да пътувам с градския автобус, а не да взривя Белия дом със смъртоносен лъч, но това не промени чувството.

Единият работник показва жълта като канарче карта и за миг се замислих за Човека с жълтата карта. Другите пуснаха петнайсет цента в автомата. Монетите изтракаха и иззвъняха. Направих същото, въпреки че ми отне повече време, защото десетте цента залепнаха за потната ми длан. Струваше ми се, че всички погледи са вперени в мен, но когато вдигнах глава, пътниците или четяха вестници, или безучастно гледаха през стъклата. В автобуса се носеше синьо-сивков дим.

Франк Дънинг беше на половината разстояние вдясно. Сега носеше сиви панталони, бяла риза и тъмносиня вратовръзка. Елегантно. Палеше цигара и не ме погледна, когато минах покрай него и седнах отзад. Автобусът пъшкаше по пътя си по еднопосочните улици, после изкачи „Горната миля“. Щом стигнахме до западния жилищен район, пътниците започнаха да слизат. Всичките бяха мъже. Жените вероятно се бяха върнали вкъщи и прибраха покупките или приготвяха вечеря. Автобусът се изправаше. Франк Дънинг остана на

мястото си, пушейки цигара, и аз се запитах дали накрая няма да останем последните двама пътници.

Оказа се, че не е било необходимо да се тревожа. Когато автобусът зави към спирката на ъгъла на Уичам Стрийт и Чарити Авеню, Дънинг хвърли цигарата на пода, смачка я с тока си и стана от мястото си. Тръгна с лекота по пътеката, без да използва дръжките, но олюявайки се с движенията на намаляващия скоростта автобус. Някои хора не губят физическата грациозност на младостта до относително късен период в живота. Дънинг, изглежда, беше един от тях. От него би станал отличен танцьор на сунинг.

Той потупа шофьора на автобуса по рамото и започна да му разказва някакъв виц. Беше кратък и по-голямата част се изгуби в свистенето на въздушните спирачки, но долових „трима чернилки заседнали в асансьор“ и реших, че не е онзи, който разказа на харема домакини. Шофьорът прихна да се смее, после дръпна никелирания лост, който отваряше предните врати, и подвикна:

— Ще се видим в понеделник, Франк.

— Ако нивото на водата в реката не се повиши — отвърна Дънинг, чевръсто слезе по двете стъпала и скочи на затревената ивица на тротоара. Видях как мускулите му под ризата се издуват. Какъв шанс биха имали срещу него една жена и четири деца? *Не голям*, беше първата ми мисъл, но грешах. Правилният отговор беше *никакъв*.

Докато автобусът отминаваше, видях, че Дънинг изкачи стъпалата на първата сграда на Чарити Авеню. На люлеещи се столове на широката веранда седяха осем-девет мъже и жени. Някои поздравиха месаря, който започна да се ръкува с всички като политик, дошъл на официално посещение. Къщата беше триетажна, във викториански стил, типичен за Нова Англия. На стряхата на верандата беше окачена таблица. Имах време да я прочета.

ПАНСИОНЪТ НА ЕДНА ПРАЙС

ЗА СЕДМИЦА ИЛИ МЕСЕЦ

ОБЗАВЕДЕНИ КУХНИ

Под нея имаше по-малка оранжева табелка, на която пишеше:

НЯМА СВОБОДНИ СТАИ

Слязох от автобуса две спирки по-нататък по линията. Благодарих на шофьора, който сърдито изръмжа в отговор. Установих, че това е учтива размяна на реплики в Дери, Мейн. Освен ако, разбира се, не знаете няколко вица за чернилки, заседнали в асансьор, или може би за полския военноморски флот.

Тръгнах обратно към града, като притичах покрай пансиона на Една Прайс, където наемателите се събираха на верандата след вечеря като хората в един от романите на Рей Бредбъри за Грийн Таун, Илинойс. И Франк Дънинг приличаше на онези хора. Но и в Грийн Таун на Бредбъри се криеха ужаси.

— Добрият човек вече не живее в дома си — беше казал Ричи и беше абсолютно прав. Симпатията живееше в пансион, където всички, изглежда, мислеха, че е котешки задник.

По мои изчисления „Пансионите на Прайс“ се намираше на не повече от пет преки западно от Кошут Стрийт 379, може би по-близо. Седеше ли в стаята си Франк Дънинг, след като другите наематели си бяха легнали, и гледаше ли на изток като правоверен, обърнат към киблата? Ако беше така, правеше ли го с усмивка от типа „хей, много се радвам да те видя“? Едва ли. И бяха ли очите му сини или студени и замислено сиви? Как обясняваше, че е напуснал домашното си огнище и живее с хора, които дишаха вечерния въздух на верандата на Една Прайс? Имаше ли история, в която съпругата му беше малко откачена или направо злодей? Сигурно. И вярваха ли му хората? Отговорът на този въпрос беше лесен. Няма значение дали говорим за 1958, 1985 или 2011 година. В Америка, където повърхностното винаги минава за задълбочено, хората вярват на типове като Франк Дънинг.

4.

Следващия вторник наех апартамент по обява в „Дери Нюз“ като „полуобзаведен, в хубав квартал“ и в сряда, седемнайсети септември, господин Джордж Амбърсън се нанесе. Сбогом, „Дери Таун Хаус“, здравей Харис Авеню. Бях живял през 1958 година само малко повече от седмица, но вече започвах да се чувствам удобно там, без да съм местен жител.

В полуобзаведения апартамент имаше легло (с няколко петна на дюшека и без завивки), диван, кухненска маса, на която единият крак трябваше да се подпре, за да не се клати, и стол с жълта пластмасова седалка, която издаваше странен звук, когато без желание пускаше дъното на панталоните ми. Имаше и печка, и тракащ хладилник. В кухненския склад открих климатик — вентилатор с изпочупен щепсел, който изглеждаше абсолютно убийствен.

Имах чувството, че апартаментът, който беше точно под летателния път на самолети, подхождащи към приземяване на летището в Дери, е скъпичък с цената си от шейсет и пет долара на месец, но се съгласих да го наема, защото хазяйката, госпожа Джоплин, беше готова да си затвори очите за липсата на препоръки на господин Амбърсън. Помогна и фактът, че той предложи да предплати в брой наема за три месеца. Въпреки това тя настоя да препише информацията от шофьорската ми книжка. Дори да й се стори странно, че един търговец на недвижими имоти на свободна практика от Уисконсин има шофьорска книжка, издадена в Майн, госпожа Джоплин не каза нищо.

Радвах се, че Ал ми беше дал много пари. Парите успокояват непознатите.

И това не важи само за 1958 година. Само за триста долара успях да превърна полуобзаведения апартамент в напълно обзаведен. Деветдесет от тристата долара отидоха за телевизор и маса втора употреба. Вечерта гледах Шоуто на Стив Алън на хубав черно-бял телевизор, а после го изключих, седнах до масата в кухнята и слушах рева на самолет, отправящ се към земята. От задния си джоб извадих тефтерче, което си бях купил от една дрогерия (където имаше надпис, че кражбата от магазин не еgot, пунктова или пинизчийска). Отгърнах

на първата страница и щракнах новата си химикалка „Паркър“. Седях може би петнайсетина минути — достатъчно дълго друг самолет да избуча толкова близо, че очаквах удар, когато колесникът остьрже покрива.

Страницата остана празна. Както и съзнанието ми. Всеки път, когато се опитвах да го включва на скорост, единствената свързана мисъл, която ми хрумваше, беше, че *миналото не трябва да бъде променяно*.

Това не ми помагаше.

Най-после станах, взех вентилатора от склада и го сложих на кухненския плот. Не бях сигурен дали ще работи, но перката се завъртя и бръмченето на моторчето ми подейства странно успокояващо. Освен това заглуши досадното тракане на хладилника.

Отново седнах. Този път съзнанието ми беше по-ясно и роди няколко думи.

ВЪЗМОЖНОСТИ

Да кажа на полицията.

Да се обадя анонимно на месаря и да кажа:
„Наблюдавам те, копеле, и ако направиш нещо, ще те
издам.“

Да набедя месаря за нещо.

Някак да извадя от строя месаря.

Спрях дотам. Хладилникът изтрака. Нямаше кацащи самолети и движение по Харис Авеню. В момента бяхме само аз, вентилаторът и недовършеният списък. Най-после написах последната точка:

Да убия месаря.

Смачках листа, отворих кутията кибрийт, поставена до печката, и драснах клечка. Вентилаторът веднага я угаси и отново се замислих колко трудно е да се променят някои неща. Изключих вентилатора,

запалих друга клечка кибрит и я допрях до топчето хартия. Докато гореше, го хвърлих в умивалника, изчаках го да се превърне в пепел и пуснах водата.

След това господин Джордж Амбърсън си легна.

Но дълго време не заспа.

5.

Когато в дванайсет и половина последният самолет за нощта прелетя ниско над покрива, аз все още бях буден и мислех за списъка си. Да съобщя на полицията беше изключено. Това можеше да има резултат с Осуалд, който щеше да заяви неувяхащата си обич към Фидел Кастро в Далас и Ню Орлиънс, но Дънинг беше нещо друго. Него го харесваха и беше уважаван член на обществото. Пристигнал в град, където не обичат външни хора. Следобед, след като излязох от дрогерията, отново видях Човека без тиранти и приятелите му пред „Ленивият сребърен доллар“. Бях облечен в работническите си дрехи, но те ме погледнаха равнодушно: „Ти пък кой си, по дяволите?“

Дори да живеех в Дери от осем години, а не от осем дни, какво щях да кажа на полицията? Че съм имал видение как Франк Дънинг убива семейството си в нощта на Хелоуин? Изобщо нямаше да ми повярват.

Малко повече ми харесваше идеята да се обадя анонимно на касапина, но тази възможност ме плашеше. Обадех ли се на Франк Дънинг — или на работното му място, или в пансиона на Една Прайс, където несъмнено щяха да го повикат на общия телефон в приемната — щях да променя събитията. Подобно обаждане може би щеше да му попречи да убие семейството си, но ми се струваше, че по-скоро ще има обратния ефект и ще го тласне отвъд ръба на здравия разум, който демонстрираше с приветливата си усмивка а ла Джордж Клуни. Вместо да предотвратя убийствата, можеше да направя така, че да се случат по-скоро. Знаех къде и кога ще бъдат извършени. Ако го предупредя, залаганията щяха да приключат.

Да го набедя за нещо? Това може и да има резултат в шпионските романи, но аз не бях агент на ЦРУ, а учител по английски.

Някак да извадя от строя месаря беше следващата точка в списъка. Добре, но как? Да го бълсна с форда „Сънлайнър“, докато върви по Чарити Авеню към Кошут Стрийт с чук в ръката и намерение за убийство в главата? Ако не извадех изумителен късмет, щяха да ме заловят и да ме изпратят в затвора. Пък и ранените хора обикновено се оправят. И щом оздравееше, той можеше да опита отново. Докато лежах в мрака, този сценарий ми се видя твърде приемлив, защото миналото не обича да бъде променяно и си пази територията.

Единственият сигурен начин беше да го следя, да изчакам, докато остане сам, и да го убия. Придържай се към най-лесното и простото.

Но и с този вариант имаше проблеми. Най-големият беше, че не знаех дали ще мога да го направя. Предполагах, че мога да го извърша, докато се опитвам да защитя себе си или друг. Обаче хладнокръвно? Макар да знаех, че евентуалната ми жертва ще убие съпругата и децата си, ако не бъде спрян?

Ами... ако го убиех и ме хванеха, преди да избягам в бъдещето, където бях Джейк Епинг, а не Джордж Амбърсън? Щяха да ме осъдят и да ме изпратят в щатския затвор „Шоушенк“. И щях да бъда там в деня, когато в Далас щяха да убият Джон Ф. Кенеди.

Дори това не беше същността на проблема. Станах, минах през кухнята, влязох в тясната като телефонна кабина баня, седнах на тоалетната и подпрях с длани челото си. Бях предположил, че есето на Хари е истината. Ал също. И вероятно беше така, защото на Хари леко му хлопаше дъската, а такива хора са по-малко склонни да се опитват да пробутват като реалност фантазии като убийството на цяло семейство. И все пак...

Деветдесет и пет процента вероятност не са сто — беше казал Ал. За същото говореше и Осуалд, почти единственият вероятен убиец, след като оставим настрана бързолевенето за конспирация, но въпреки това Ал изпитваше съмнения.

Щеше да бъде лесно да проверя историята на Хари в дружелюбния за компютрите свят на 2011 година, но така и не го направих. И дори да беше абсолютно вярна, пак можеше да има важни подробности, които той бе изтълкувал погрешно или изобщо не бе споменал. Неща, които можеха да ме препънат. Ами ако вместо да се притека на помощ като сър Галахад, убиеха и мен заедно с тях? Това би

променило бъдещето по всевъзможни интересни начини, но нямаше да бъда жив, за да разбера какви.

В съзнанието ми се зароди идея — налудничаво привлекателна. Можех да заема позиция срещу номер 379 на Кошут Стрийт в нощта на Хелоуин... и *само да наблюдавам*. Да се уверя, че наистина ще се случи, но и да забележа всички подробности, които единственият жив свидетел — травмирано дете — може да е пропуснал. После щях да отида с колата до Лисбон Фолс, да се провра през заешката дупка и незабавно да се върна на девети септември в 11:58 часа сутринта. Отново щях да си купя форда „Сънлайнър“ и да отида в Дери, този път зареден с информация. Вярно, вече бях изразходвал доста от парите на Ал, но бяха останали достатъчно, за да живея.

Идеята изскочи през портите, но се спъна още преди да стигне до първия завой. Целта на пътуването ми беше да разбера какъв ефект ще има върху бъдещето спасяването на семейството на чистача, а ако позволях на Франк Дънинг да извърши убийствата, нямаше да разбера. Пък и вече трябваше да го направя отново, защото щеше да има едно от онези пренастройвания, когато — *ако* — се върнеш през портала, за да попречи на Осуалд. Един път беше лошо. Два пъти щеше да бъде още по-лошо, а три пъти — немислимо.

Имаше и нещо друго. Членовете на семейството на Хари Дънинг вече бяха умрели веднъж. Щях ли да ги осъдя да умрат втори път? Въпреки че всеки път имаше пренастройване и те не знаеха? И кой можеше да твърди, че на някакво дълбоко ниво не знаят?

Болката. Кръвта. Морковчето на пода под люлеещия се стол. Хари, който се опитва да уплаши и да прогони ненормалника с въздушна пушка „Дейзи“: „*Остави ме на мира татко или ще те гръмна!*“

Затътрих крака обратно през кухнята и спрях да погледна стола с жълтата пластмасова седалка.

— Мразя те, стол — рекох и после отново си легнах.

Този път заспах почти веднага. Когато се събудих в девет сутринта, слънцето грееше в спалнята ми, все още без завеси, птичките чуруликаха нафукано и реших, че знам какво да направя. Придържай се към най-лесното и простото.

6.

По обяд си сложих вратовръзката, килнах сламената си шапка под елегантен ъгъл и отидох в магазина за спортни стоки „Мейчън“, където още имаше „ЕСЕННО НАМАЛЕНИЕ НА ОРЪЖИЯ“. Казах на продавача, че искам да си купя револвер, защото съм в бизнеса с недвижими имоти и от време на време ми се налага да нося големи суми пари. Той ми показва няколко, сред които Колт „Полис Спешъл“, трийсет и осми калибър. Цената беше девет долара и деветдесет и девет цента. Стори ми се абсурдно ниска, но после си спомних, че според записките на Ал поръчаната по пощата италианска пушка, която Осуалд бе използвал, за да промени историята, струваше по-малко от двайсет долара.

— Чудесно оръжие за самоотбрана — рече продавачът. — Абсолютно точен до петнайсет метра и ако някой глупак се опита да открадне парите ви, ще бъде много по-близо.

— Ще го купя.

Подготвих се за проверка на осъдните ми документи, но пак забравих да се съобразя със спокойната атмосфера в Америка, където живеех сега. Сделката стана по следния начин: платих и си тръгнах с револвера. Нямаше попълване на формуляри и чакане. Дори не трябваше да казвам адреса си.

Осуалд бе увил пушката си в одеяло и я беше скрил в гаража на къщата, където живееше съпругата му с жена на име Рут Пейн. Но когато излязох от „Мейчън“ с оръжието си, ми хрумна, че знам как се е чувстввал — като човек с взривоопасна тайна. Собственик на лично торнадо.

На входа на „Ленивият сребърен доллар“ стоеше мъж, който би трябвало да е на работа в някоя фабрика, пушеше цигара и четеше вестник. Поне изглеждаше, че чете вестник. Не можех да се закълна, че ме наблюдава, но не можех и да се закълна, че не ме наблюдава.

Беше Човекът без тиранти.

7.

Вечерта отново заех позиция близо до „Странд“, където на афиша пишеше: УТРЕ! „ПЪТЯТ НА ГРЪМОТЕВИЦАТА“ (РОБЪРТ

МИЧЪМ) И „ВИКИНГИТЕ“ (КЪРК ДЪГЛАС)! Още ЩУР ЕКШЪН за любителите на киното в Дери.

Дънинг пак отиде на спирката и се качи на автобуса. Този път не го последвах. Не беше необходимо. Знаех къде отива. Тръгнах към новия си апартамент, оглеждайки се за Мъжа без тиранти. Нямаше следа от него и си помислих, че появата му срещу спортния магазин е била случайна. И не беше кой знае какво. В края на краищата, „Ленивият долар“ беше предпочитано от него място. Фабриките в Дери работеха по шест дни седмично и работниците редуваха почивните си дни. В четвъртък Човекът без тиранти сигурно не беше на работа. Другата седмица той вероятно щеше да виси в „Ленивият“ в петък. Или във вторник.

Следващата вечер пак бях пред „Странд“ и се преструвах, че чета афиша за „Пътят на гръмотевицата“ (Робърт Мичъм фучи по най-личовската магистрала в света!), предимно защото нямаше къде другаде да отида. До Хелоуин оставаха шест седмици и, изглежда, бях навлязъл във фазата на убиване на време в програмата ни. Този път обаче, вместо да се отправи към автобусната спирка, Франк Дънинг отиде до тройното кръстовище между Сентър, Канзас и Уичам Стрийт и застана там, сякаш се колебаеше. Пак беше изтупан в черни панталони, бяла риза, синя вратовръзка и спортно сако на светлосиви карета. Шапката му беше килната назад. За миг си помислих, че ще отиде на кино да гледа най-нажежената магистрала в света, и в такъв случай щях небрежно да свърна към Канал Стрийт, но той зави наляво, по „Уичам“. Чух го, че си подсвирква. Правеше го добре.

Не беше необходимо да го следя. На деветнайсети септември Дън нямаше да извърши убийства с чук, но изпитах любопитство, пък и нямаше какво друго да правя. Той влезе в грил-бар „Фенерджията“; не беше луксозен като онзи в „Таун Хаус“, но не беше и допнодробен като онези на Канал Стрийт. Във всеки малък град има една-две кръчми на границата между двете, където се срещат като равни работници и чиновници, и този бар изглеждаше точно такова място. Обикновено в менюто фигурираше някой местен деликатес, който кара чужденците озадачено да се почесват по главите. Специалитетът на „Фенерджията“ беше нещо, наречено „Пържени хапки от омар“.

Минах край голямата витрина и видях, че Дънинг поздравява разни хора, докато прекосява бара. Стискаше ръце, пощипваше бузи,

взе шапката на един човек и я запрати към мъж, който стоеше до джубокса „Боул Мор“. Той я хвана сръчно и всички се разсмяха. Дънинг беше горин пич. Все се шегуваше. Сякаш девизът му беше „Смей се и целият свят ще се засмее с теб“.

Видях го, че седна на маса близо до „Боул Мор“, и за малко да си тръгна, но бях жаден. Бирата щеше да ми се отрази добре и барът беше от другата страна на препълненото помещение и голямата маса с изцяло мъжка компания, към която се беше присъединил Дънинг. Той нямаше да ме види, но аз щях да го държа под око в огледалото. Не че щях да забележа нещо кой знае колко шокиращо.

Освен това щях да остана в града още шест седмици и беше време да започна да се чувствам като у дома си. Решително влязох вътре и се озовах сред весели гласове, леко пиянски смях и песента на Дийн Мартин „Това е amore“. Около масите сновяха сервитьорки с керамични халби бира и отрупани подноси с препълнени чинии с „Пържени хапки от омар“. Разбира се, имаше и издигащи се кълба синкав дим.

През 1958 година винаги имаше пушек.

8.

— Забелязвам, че поглеждате към онази маса ей-там — каза някой до мен. Бях във „Фенерджията“ достатъчно дълго, за да си поръчам втора бира и „детско плато“ хапки от омар. Реших, че ако не ги опитам, винаги ще се чудя какъв е вкусът им.

Огледах се и съзрях дребен мъж със зализана назад коса, кръгло лице и шавливи черни очи. Приличаше на весела катеричка. Ухили ми се и протегна малка като на дете длан. Над китката му беше татуирана гологърда русалка, която щастливо размахваше опашка и намигаше.

— Чарлс Фрати, но може да ме наричате Чаз. Всички ми викат така.

Стиснах ръката му.

— Джордж Амбърсън, но може да ме наричате Джордж. Всички го правят.

Той се засмя. Аз също. Смята се за проява на лош вкус да се смееш на собствените си шеги (особено когато са глупави), но някои

хора са толкова обаятелни, че не се налага да се смееш сам. Чаз Фрати беше един от тях. Сервитьорката му донесе бира и той вдигна чашата си.

— Наздраве за теб, Джордж.

— Ще пия за това — отвърнах и чукнахме чаши.

— Познаваш ли някого? — попита Чаз, поглеждайки в огледалото зад бара към голямата маса отзад.

— Не. — Избърсах пяната от устата си. — Те, изглежда, се забавляват повече от всички останали, това е всичко.

Чаз се усмихна.

— Това е масата на Тони Тракър. Може да гравират името му на нея. Тони и брат му Фил са собственици на фирма за превози на товари. Освен това притежават повече акри в града — и съседните градове — отколкото Картър хапчета за черния дроб. Фил не идва често тук, предимно пътува, но Тони не пропуска много петъчни или съботни вечери. Има много приятели. Винаги се забавляват, но най-големият купонджия е Франки Дънинг. Той разказва вицове. Всички харесват Тони, но обожават Франки.

— Говориш така, сякаш ги познаваш.

— От години. Познавам повечето хора в Дери, но не и теб.

— Защото от скоро съм тук. Занимавам се с търговия на недвижими имоти.

— Разбирам.

— Да.

Сервитьорката донесе поръчката ми и бързо се отдалечи. Купчината върху чинията беше огромна, но ухаеше страхотно и вкусът беше още по-хубав. Вероятно всеки беше малка бомба с холестерол, но през 1958 година никой не се тревожеше за това, което беше успокояващо.

— Помогни ми с омарите — предложих.

— Не, всичките са за теб. От Бостън ли си? Или от Ню Йорк?

Повдигнах рамене и той се засмя.

— Предпазлив си, а? Не те обвинявам, брат'чед. Бъбривците потапят кораби. Обаче имам ясна представа какво си намислил.

Ръката ми с вилицата застина на половината разстояние от устата ми. Във „Фенерджията“ беше топло, но изведнъж почувствах хлад.

— Така ли?

Чаз се наведе към мен и долових мириса на „Виталис“ на пригладената му назад коса и на „Сен-Сен“ в дъха му.

— Ако посоча евентуално място за мол, ще позная ли?

Изпитах облекчение. Мисълта, че съм в Дери, за да търся място за строеж на търговски център, не ми беше минавала през ума, но не беше лоша. Намигнах на Чаз Фрати.

— Не мога да ти кажа.

— Не, разбира се, че не можеш. Бизнесът си е бизнес. Ще оставим тази тема. Но ако решиш да включиш някой от местните хора в нещо хубаво, с удоволствие бих те изслушал. И за да ти покажа, че имам сърце, ще ти подскажа нещо. Ако все още не си огледал стария металургичен завод „Кичънър“, направи го. Идеално място. И знаеш ли какво е мол, синко?

— Бъдещето — отвърнах.

Той насочи пръст към мен като пистолет и ми намигна. Отново се засмях. Не можех да устоя. Отчасти от облекчение, че съм открил, че не всеки възрастен човек в Дери е забравил как да се държи дружелюбно с непознат.

— Улучи в десетката.

— И кой притежава земята, върху която е построен металургичният завод „Кичънър“, Чаз? Братята Тракър, предполагам.

— Казах, че те притежават повечето земя наоколо, не всичката.

— Той погледна русалката. — Мили, да кажа ли на Джордж кой притежава онзи първокласен имот само на три километра от центъра на тази метрополия?

Мили размаха люспестата си опашка и разклати малките си колкото чаени чаши гърди. Чаз Фрати не сви ръка в юмрук. Мускулите на ръката му сякаш се раздвишиха сами. Хубав номер. Запитах се дали вади зайци от цилиндри.

— Добре, скъпа. — Той ме погледна отново. — Аз. Купувам най-доброто, а другото оставям на братята Тракър. Бизнесът си е бизнес. Може ли да ти дам визитната си картичка, Джордж?

— Разбира се.

Чаз извади визитка, на която пишеше: ЧАРЛС (ЧАЗ) ФРАТИ ПОКУПКО-ПРОДАЖБИ. Взех я и я пъхнах в джоба на ризата си.

— Щом познаваш хората тук и те те познават, защо не си притях, а седиш на бара като новодошъл? — попитах.

Той сякаш се изненада, а после отново се развесели:

— Да не падаш от Марс, брат'чед?

— Нов съм тук. Не съм научил как стоят нещата. Не ми се сърди.

— Никога. Въртят бизнес с мен, защото притежавам половината мотели в града, кинотеатри в центъра и автокиното, една банка и всичките заложни къщи в Източен и Централен Майн. Но не ядат и не пият с мен, нито ме канят на гости в домовете си или в крайградския им клуб, защото съм член на Племето.

— Не разбирам.

— Евреин съм, брат'чед. — Чаз видя изражението ми и се ухили.

— Не схвана, нали? Дори когато отказах да ям от омора ти, пак не разбра. Трогнат съм.

— Опитвам се да проумея защо това би имало значение — отвърнах.

Той се засмя, сякаш това беше най-хубавият виц, който е чувал през годината.

— Тогава падаш от Луната.

В огледалото видях, че Франк Дънинг говори. Тони Тракър и приятелите му слушаха и широко се усмихваха. Щом избухнаха в гръмогласен смях, се запитах дали вицът е бил за трите чернилки, заседнали в асансьор, или нещо още по-забавно и злобно — трима цифути на игрище за голф може би.

Чаз проследи погледа ми.

— Франк знае как да развихри купона. Знаеш ли къде работи? Не, забравих, че си нов в града. В супермаркета на Сентър Стрийт. Месар. И съсобственик, макар че не го афишира. И знаеш ли какво още? Той е една от причините магазинът да работи отлично и да печели. Дамите му се лепят като мухи на мед.

— Така ли?

— Да, и мъжете го харесват. Но не всички. Мъжете невинаги харесват любимеца на жените.

Думите му ме накараха да се замисля за обсебеността на бившата ми съпруга по Джони Деп.

— Но не е и като едно време, когато той пиеше с тях, докато заведението затвори, а после играеше покер на товарното депо до зазоряване. Напоследък ще изпие една-две бири и ще си тръгне. Ще видиш.

Познавах от личен опит това поведение от спорадичните усилия на Кристи да контролира пиенето си, вместо изобщо да престане да пие. Успяваше за известно време, но рано или късно пак се отдаваше на порока.

— Проблем с алкохола? — попитах.

— Не знам за това, но определено има проблем с избухливостта си. — Чаз погледна татуировката на ръката си. — Мили, забелязвала ли си колко са злобни смешниците?

Мили размаха опашка. Чаз ме погледна със сериозно изражение.

— Видя ли? Жените знаят всичко. — Той грабна крадешком парченце омар и комично завъртя очи. Беше много забавен и изобщо не ми мина през ума, че не е такъв, за какъвто се представя. Но както беше загатнал самият Чаз, бях малко наивен. А за Дери — със сигурност. — Не казвай на равина.

— Гроб съм.

Мъжете на масата на братята Тракър се наведоха към Франк, който започна да разказва друг виц. Жестикулираше оживено. Ръцете му бяха големи. Не беше трудно да си представя как едната държи дръжката на чук „Крафтсман“.

— Той беше ужасно буен в гимназията — продължи Чаз. — Пред теб е човек, който знае, защото бяхме съученици. Но аз странях от него. Непрекъснато го наказваха, винаги за сбиване. Франки трябваше да отиде в Университета на Мейн, но едно момиче забременя от него и трябваше да се ожени за нея. След една-две години тя взе детето си и избяга. Вероятно беше постъпила правилно, като се има предвид какъв беше той тогава. Франки изпадаше в ярост. Може би щеше да му се отрази добре да се бие с германците или японците. Но го изкараха негоден за военна служба. Не разбрах защо. Дюостабан? Шум в сърцето? Високо кръвно налягане? Не знам. Но ти вероятно не искаш да слушаш стари клюки.

— Защо не? Интересни са — отвърнах. И наистина беше така. Бях дошъл във „Фенерджията“ да пийна нещо и бях попаднал на златна мина. — Вземи си още омар.

— Ръката ми да изсъхне — каза Чаз и пъхна парче в устата си, а след това посочи с палец огледалото, докато дъвчеше. — Защо да не си взема? Половината на онази маса са католици, но ядат бургери и бекон

по време на пости. При това в петък! Някой вижда ли смисъл в религията, брат'чед?

— Хвана ме — рекох. — Аз съм методист отстъпник. Предполагам, че господин Дънинг не е получил университетско образование.

— Не. Когато първата му жена избяга посред нощ, той взимаше научна степен по рязане на месо и много го биваше. Забърка се и в други неприятности, свързани с пиенето. Хората са ужасни клюкари и един собственик на заложни къщи чува всичко. Господин Воландер, който притежаваше супермаркета в онези дни, накарал холандския си чичо да поговори с Франки. — Чаз поклати глава и хапна от пържения омар. — Ако знаеше, че Франки Дънинг ще притежава половината място до края на проклетата война в Корея, Бени Воландер щеше да получи мозъчен кръвоизлив. Хубаво е, че не виждаме бъдещето, нали?

— Да, това би усложнило нещата.

Чаз се разгорещяваше, докато разказваше, и когато поръчах на сервитьорката още две бири, не възрази.

— Бени Воландер каза, че Франки е най-добрият чирак месар, който е имал, но ако отново си навлече неприятности с ченgetата — или с други думи, да набие някого, защото е стъпил накриво, — ще го уволни. Казват, че за умния една дума е достатъчна, и Франки се вразуми. Една-две години след бягството й се разведе с първата си съпруга, защото го е изоставила, и не след дълго се ожени повторно. Войната беше в разгара си и той имаше богат избор от дами. Обаятелен е и повечето му конкуренти бяха отвъд океана. Избра Дорис Маккини. Беше хубаво момиче.

— Убеден съм, че все още е хубава.

— Абсолютно, брат'чед. Красива като картийка. Имат тричетири деца. Мило семейство. — Чаз отново се наведе към мен. — Но Франки още избухва от време на време и сигурно е превъртял миналата пролет, защото Дорис отишла на църква със синини по лицето и седмица по-късно го изгони. Сега Франки живее в пансион близо до семейството си. Сигурно се надява Дорис да го приеме отново. И рано или късно тя ще го стори. Той е много очарователен и привлекателен.

Дънинг стана. Другите мъже му се развикаха да остане, но той поклати глава и посочи часовника си. Допи бирата си, наведе се и

целуна един плешивец по темето. Жестът му предизвика бурни възгласи на одобрение, които го съпроводиха до вратата.

Докато минаваше покрай нас, Дънинг потупа Чаз по гърба и рече:

— Не си навирай навсякъде носа, Чази. Твърде дълъг е и лесно се цапа. — И после излезе.

Чаз ме погледна и се ухили, но очите му не се смееха.

— Голям образ, е, нали?

— Да.

9.

Аз съм един от хората, които не знаят какво мислят, докато не го напишат, затова в събота и неделя си водих записи какво съм видял в Дери, какво съм направил и какво смятам да направя. Бележките прераснаха в обяснение как съм стигнал до Дери и в неделя осъзнах, че съм се захванал за работа, твърде голяма за Джобно тефтерче и химикалка. В понеделник излязох и си купих пишеща машина. Намерението ми беше да отида в местния магазин за канцеларски пособия, но после видях визитната картичка на Чаз Фрати на кухненската маса и отидох при него. Заложната къща се намираше на Ист Сайд Драйв и беше голяма колкото универсален магазин. Над вратата блестяха три златни топки, каквато беше традицията, но имаше и нещо друго — гипсова русалка, която размахва опашка и намига. И тъй като беше на публично място, носеше сутиен. Не видях Фрати, но си купих страхотна пишеща машина „Смит-Корона“ за дванайсет долара. Помолих продавача да предаде на господин Фрати, че е идвал Джордж, търговецът на недвижими имоти.

— С удоволствие, господине. Желаете ли да оставите визитката си?

По дяволите. Трябваше да си напечатам няколко... което означаваше друго посещение в магазина за канцеларски пособия.

— Забравил съм ги в другото сако — отвърнах, — но мисля, че той ще ме помни. Пихме по чашка във „Фенерджията“.

Следобед започнах да обогатявам записките си.

10.

Свикнах със самолетите, които подхождаха за приземяване над главата ми. Уредих да ми носят вестник и прясно мляко — бутилка от дебело стъкло, оставяна на прага. Също като безалкохолната бира, която ми беше поднесъл Франк Анисети при първото ми пътуване през 1958 година, млякото имаше невероятно истински вкус. Не знаех дали вече е изобретена изкуствената сметана и нямах намерение да разбера. Не и когато имаше такова превъзходно мляко.

Дните се нижеха. Четох записките на Ал Темпълтън за Осуалд, докато можех да рецитирам наизуст дълги откъси. Отидох в библиотеката и прочетох за убийствата и случаите на безследно изчезнали, потресли Дери през 1957 и 1958 година. Потърсих статии за Франк Дънинг и прословутата му сприхавост, но не открих нищо. Дори да е бил арестуван, новината не беше стигнала до полицейската рубрика във вестника, която в повечето дни беше обемиста, а в понеделник обикновено се разпростираше на цяла страница и съдържаше обобщение на престъпленията през почивните дни (повечето случили се след затварянето на баровете). Единственият репортаж, който намерих за бащата на чистача, беше за благотворителна акция през 1955 година. През есента супермаркетът на Сентър Стрийт бе дарил десет процента от печалбата си на „Червения кръст“, за да помогне за преодоляването на последиците от ураганите „Кони“ и „Даян“, които бяха връхлетели Източния бряг, бяха довели до смъртта на двеста души и бяха причинили огромни наводнения в Нова Англия. Имаше снимка на бащата на Хари, който връчва голям чек на регионалния директор на „Червения кръст“. Дънинг сияеше с усмивката си на кинозвезда.

Не отидох повече в супермаркета на Сентър Стрийт, но през уикенда — последният на септември и първият на октомври — проследих моя любим касапин в Дери, след като в събота той приключи полудневната си работа зад щанда за мясо. Наех неу碌ден шевролет от „Херц“ на летището специално за тази цел. Имах чувството, че фордът „Сънрайнър“ не става за следене.

Следобед в първата събота Дънинг посети пазара за вещи втора употреба в Брюър с понтиак, който държеше в платен гараж в центъра

и рядко използваше в неделни дни. В неделя отиде в дома си на Кошут Стрийт, взе децата и ги заведе да гледат два филма на цената на един — „Аладин“ и „Пепеляшка“ на „Дисни“. Дори от разстояние Трой, най-големият, изглеждаше отегчен до смърт и на влизане, и на излизане от кинотеатъра.

Дънинг не влезе в къщата нито когато ги взимаше, нито когато ги връщаше. Натисна клаксона, щом пристигна, а на връщане изчака, докато и четирите деца влязоха в дома си. Не потегли веднага. Седеше зад волана на своя боневил с бръмчащ мотор и пушеше цигара. Може би се надяваше, че хубавата Дорис ще излезе да поговорят. Когато се увери, че това няма да стане, той използва съседната алея, за да обърне, и изфуча с висока скорост. Гумите изскърцаха и вдигнаха облачета синкав дим. Наведох се на седалката на наетия автомобил, но не биваше да си правя труда. Дънинг не погледна към мен, докато минаваше, и когато се отдалечи по Уичам Стрийт, го последвах. Той върна колата си в гаража, където я държеше, отиде във „Фенерджията“, изпи само една бира в почти безлюдния бар и после с наведена глава затъри крака към пансиона на Една Прайс на авеню „Благотворителност“.

Следващата събота, четвърти октомври, пак взе децата и ги заведе на футболен мач в Университета на Мейн в Ороно, на петдесетина километра от Дери. Паркирах на Стилуотър Авеню и зачаках мачът да свърши. На връщане те се отбиха в „Девет долара и петдесет цента“ да обядват. Спрях в далечния край на паркинга и ги зачаках да излязат. Помислих си, че животът на частния детектив е скучен, каквото и да ни внушават филмите.

Когато Дънинг оставил децата в дома им, над Кошут Стрийт падаше здрач. Трой очевидно бе харесал футбола повече от приключениета на Пепеляшка, защото изскочи от понтиака на баща си, като се смееше и размахваше знаменце на „Черните мечки“. Туга и Хари също имаха знаменца и също изглеждаха заредени с енергия. Ельн не толкова много. Тя спеше дълбоко. Дънинг я занесе до вратата на къщата. Този път госпожа Дънинг се появи за миг — само колкото да вземе момиченцето от ръцете му.

Дънинг каза нещо на Дорис. Отговорът ѝ, изглежда, не му се понрави. Разстоянието беше твърде голямо, за да разгадая изражението му, но ѝ размаха пръст, докато говореше. Тя го изслуша, поклати глава,

обърна се и влезе. Той стоя на прага още една-две минути и после свали шапката си и я удари в крака си.

Всичко това беше интересно — и показателно за отношенията им, но не помагаше за друго. Не и за онова, което търсех.

Открих го на следващия ден. Бях решил да направя само две разузнавателни минавания в неделя, защото имах чувството, че дори в наетата тъмнокафява кола, която почти се сливаше с пейзажа, пак ще ме забележи. На първото минаване не забелязах нищо и си помислих, че той вероятно се е приbral за деня, и защо не? Беше мрачно и ръмеше. Дънинг може би гледаше спорт по телевизията заедно с останалите наематели и всичките пушеха като комини в приемната.

Оказа се, че греша. Точно когато завих по „Уичам“ за да мина за втори път, го видях да върви към центъра на града, издокаран със сини джинси, шлифер и широкопола непромокаема шапка. Минах покрай него и спрях на Майн Стрийт на една пряка от гаража, който използваше. Двайсет минути по-късно го следях, докато той излизаше от града и се отправяше на запад. Движението не беше натоварено и го следвах от по-голямо разстояние.

Целта на пътуването му беше гробището „Лонгвю“, на три километра от автокиното на Дери. Дънинг спря пред сергия с цветя и купи две кошници с есенни цветя от възрастна жена, която държа голям черен чадър над двамата по време на покупката. Наблюдавах в огледалото за обратно виждане как той сложи цветята на седалката до себе си, качи се в колата си и потегли по пътя за гробището.

Обърнах и поех към „Лонгвю“. Поемах рисък, но нямах друг избор, защото перспективата изглеждаше добра. На паркинга имаше само два пикапа, натоварени с градинарски инструменти, увити с мушама, и очукан стар товарен камион, сякаш изведен от военния резерв. Нямаше следа от понтиака на Дънинг. Насочих се към покритата с чакъл алея на гробището, което беше огромно и се простираше на десетки хълмисти акри.

От главната алея се разклоняваха малки пътеки. От падините и долчинките се вдигаше мъгла и дъждът се усилваше. Денят не беше подходящ за посещение на скъплите покойници и Дънинг нямаше компания. Лесно забелязах понтиака му, паркиран на една от страничните пътеки. Дънинг слагаше кошниците с цветя пред два

съседни гроба. Предположих, че са на родителите му, но ми беше все едно. Обърнах колата и го оставих.

Когато се върнах в апартамента си на Харис Авеню, над града се сипеше първият за тази есен проливен дъжд. Каналът в центъра сигурно бучеше и особеното барабанене, което се чуваше през бетона в Лоу Таун, беше по-осезаемо от всякога. Циганското лято беше свършило, но не ми пукаше и за това. Отворих тефтерчето си, прелистях почти до края, където намерих празна страница и написах:

„Пети октомври, 15:45 часа. Дънинг в гробище «Лонгвю», слага цветя на гробовете на родителите си(?). Дъжд.“

Бях намерил онова, което исках.

ОСМА ГЛАВА

1.

През седмиците преди Хелоуин господин Джордж Амбърсън огледа почти всички парцели, подходящи за търговски център, в Дери и съседните градове.

Знаех, че няма да ме приемат като съгражданин за толкова кратко време, но исках местните хора да свикнат с вида на спортния ми червен сънлайнър кабрио като част от пейзажа. „*Ето го търговецът на недвижими имоти. Тук е почти от месец. Ако си знае работата, някой може да спечели.*“

Когато хората ме питаха какво търся, аз намигах и се усмихвах. Когато ме питаха колко време ще остана, отговарях, че е трудно да се каже. Научих географията на града и започнах да уча жаргона през 1958 година. Така например научих, че *войната* означава Втората световна война, а *конфликтът* — Корея. И двете бяха свършили, затова прав им път. Хората се тревожеха от Русия и така нареченото „ядрано превъзходство“ на Съветския съюз, но не прекалено много. Безпокояха се и за престъпността сред младежите, но не прекалено много. Имаше рецесия, но бяха виждали и по-лошо. Когато се пазариш с някого, спокойно можеше да му кажеш, че *се прави на евреин* или че *се цигани*. Сред бонбоните за едно пени имаше индианчета, устнички и малки негърчета. На юг управляваха законите за расовата сегрегация, а в Москва Никита Хрущов сипеше заплахи. Във Вашингтон президентът Айзенхауер беше в добро настроение.

Направих си труда да разгледам вече неработещия металургичен завод „Кичънър“ наскоро след като разговарях с Чаз Фрати. Заводът се намираше на голям, обрасъл с бурени парцел на север от града и наистина щеше да бъде идеално място за търговски център, щом до него стигнеше продължението на магистралата „Миля за минута“. Но в деня, когато отидох там, след като оставих колата си и вървях пеша, щом пътят се превърна в чакъл, който можеше да разбие оста и

вероятно бе причината за упадъка на някоя древна цивилизация — виж какво сме постигнали, о могъщи, и плачи! Сред високите треви стърчаха купчини тухли и ръждясали части от стари машини. В средата имаше отдавна рухнал глинен комин. Страните му бяха почернели от сажди, а огромният отвор — пълен с мрак. Ако наведях глава и се прегърбех, щях да вляза в него, а аз не съм дребен.

През онези седмици преди Хелоуин видях и *почувствах* много от Дери. Дългогодишните жители се държаха любезно с мен, но — с едно изключение — никога приятелски. Изключението беше Чаз Фрати и връщайки се в мислите си към онзи момент, предполагам, че откровенията му трябваше да ми се сторят странни, но мислех за много други неща и Фрати не ми се виждаше чак толкова важен. Реших, че понякога срещаш приятелски настроен човек и това е всичко. Изобщо нямах представа, че мъж на име Вил Търкот е изпратил Фрати при мен.

Бил Търкот, или Мъжа без тиранти.

2.

Бевърли бе казала, че лошите времена в Дери са свършили, но колкото повече виждах (и особено чувствах) от града, толкова повече стигах до убеждението, че Дери не е като другите селища. Нещо там не беше наред. Отначало си казвах, че вината е в мен, а не в града. Аз бях човек без корени, бедуин, и всяко място би ми се струвало малко странно и изкривено — като големите градове, които много приличат на кошмарите в романите на Пол Боулс. В началото мисълта звучеше убедително, но докато дните минаваха и продължавах да изследвам новото си обкръжение, започнах да се колебая. Изпитвах съмнения дори в твърдението на Бевърли Марш, че лошите времена са свършили, и в нощите, когато не можех да заспя (а те не бяха малко), си представях, че и тя не е сигурна в твърдението си. Не бях ли забелязал сянка на съмнение в очите ѝ? Изражението на човек, който не вярва съвсем, но иска да вярва? И може би дори се нуждае от това?

Нещо не беше наред. Имаше нещо лошо.

Някои необитаеми къщи, които сякаш гледаха втренчено като хора, страдащи от страшни психични заболявания. Празен хамбар в

покрайнините на града, врата на плевня, която бавно се отваря и затваря на ръждясали панти и първо разкрива мрак, а после го скрива. Разтрошена ограда на Кошут Стрийт, само на една пряка от къщата, където живееха госпожа Дънинг и децата ѝ. За мен оградата имаше такъв вид, сякаш нещо — или *някой* — беше хвърлен през нея и в пустеещите земи отвъд. Безлюдна детска площадка с въртележка, която бавно се въртеше, въпреки че нямаше деца, които да я бутат, или по-силен вятър, който да я върти. Скърцаше на скритите си опори, докато се движеше. Един ден видях грубо издялано разпятие с Христос да плава в канала и да влиза в тунела под Канал Стрийт. Беше дълго един метър. Зъбите надничаха през разтворените в усмивка устни. Кокетно кривнат трънен венец опасваше челото му. Под странните бели очи бяха нарисувани кървави сълзи. Приличаше на африкански религиозен амулет. На така наречения „Мост на целувките“ в парка „Баси“, сред изявленията в училищен дух и за вечна любов, *някой* беше издялал думите СКОРО ЩЕ УБИЯ МАЙКА СИ, а отдолу друг беше добавил НЕКА Е ПО-СКОРО. ТЯ Е ПЪЛНА САС ЗАРАЗИ. Един следобед, докато се разхождах в източната част на пустеещите земи, чух ужасяващо квичене. Вдигнах глава и видях слаб мъж, който стоеше до железопътната линия недалеч. Удряше с пръчка нещо. Биеше го. Квиченето спря и си помислих: „*Беше куче и той го унищожи.*“ Разбира се, нямаше как да знам дали наистина е така... но знаех. Бях сигурен и тогава, и сега.

Нещо не беше наред.

Имаше нещо лошо.

Имат ли връзка тези неща с историята, която разказвам? Историята за бащата на чистача и Лий Харви Осуалд (със самодоволната усмивка, която сякаш иска да каже: „*Знам една тайна*“ и сиви очи, които никога не поглеждат твоите)? Не знам със сигурност, но мога да ви кажа едно — в падналия комин на металургичния завод „Кичънър“ имаше нещо. Нямам представа какво беше и *не исках* да знам, но в отвора видях купчина оглозгани кости и малък, надъвкан нашийник със звънче. Каишка, която сигурно бе принадлежала на любимото котенце на някое дете. А вътре в комина — дълбоко в грамадното гърло — нещо шаваше и се тътреше.

„*Ела и виж — сякаш прошепна нещото в главата ми. — Зарежи всичко останало, Джейк. Ела и виж. Ела ми на гости. Тук времето*

няма значение и минава неусетно. Знаеш, че искаш, и че си любопитен. Може да е друга заешка дупка. Друг портал.“

Може би, но не мислех така. Там вътре беше *Дери* — всичко, което не беше наред с града и беше накриво, се криеше в комина. Спеше зимен сън. Караже хората да вярват, че лошите времена са свършили, и ги чакаше да се успокоят и да забравят, че изобщо е имало лоши времена.

Побягнах и никога повече не се върнах в онази част на *Дери*.

3.

Един ден през втората седмица на октомври листата на дъбовете и брястовете по Кошут Стрийт вече бяха обагрени в златисто и червено — отново отидох при затворената детска площадка в Уест Сайд. Никой уважаваш себе си богат търсач на недвижими имоти не би пропуснал възможността да проучи такова първокласно място. Попитах няколко души на улицата какво представлява вътре (вратата, разбира се, беше заключена с катинар) и кога е била затворена.

Единият от онези, с които говорих, беше *Дорис Дънинг*. „Хубава като картичка“, както се беше изразил Чаз Фрати. Обикновено безсмислено клише, но вярно в случая. Годините бяха очертали фини бръчки около очите ѝ и по-дълбоко в краищата на устата ѝ, но имаше изящна кожа и страхотна фигура с едри гърди (през 1958 година, апогеят на Джейн Мансфийлд, големите гърди се смятаха за привлекателни, а не смущаващи). Разговаряхме на верандата. Да ме покани да вляза, когато в дома ѝ нямаше никого и децата бяха на училище, би било неприлично и несъмнено тема на клюки за съседите, особено след като съпругът ѝ не живееше там. Тя държеше парцал в едната си ръка и цигара в другата. От джоба на престилката ѝ се подаваше шише с препарат за почистване на мебели. Като повечето жители на *Дери* *Дорис* беше учтива, но сдържана.

Каза ми, че когато работела, детската площадка в Уест Сайд била чудесно място за децата. Било много хубаво да има такова място толкова наблизо, където можели да отидат след училище и да тичат до насита. Виждала площадката и баскетболното игрище от прозореца на кухнята си и се натъжила, когато я видяла безлюдна. Предполагала, че

площадката е затворена поради съкращения в бюджета, но начинът, по който очите й се стрелнаха и устните й се свиха, загатна за нещо друго — че площадката е била затворена заради убийства и изчезвания на деца. Бюджетните проблеми може би бяха на второ място.

Благодарих й и й дадох една от насекоро напечатаните си визитни картички. Дорис я взе, усмихна се вяло и затвори вратата. Не я затръшна, но се чу изтракване и разбрах, че е сложила веригата.

Помислих си, че детската площадка може да послужи на целите ми, когато дойде Хелоуин, въпреки че това изобщо не ми харесваше. Лесно можех да вляза вътре и от предните прозорци щях да имам чудесна гледка към улицата. Дънинг можеше да дойде с колата си вместо пеша, но аз знаех как изглежда. Според есето на Хари щеше да бъде по тъмно, но имаше улично осветление.

Разбира се, видимостта е от полза и за другия. Освен ако не беше абсолютно съсредоточен върху онова, което беше дошъл да направи, Дънинг сигурно щеше да ме види, докато тичам към него. Имах револвер, но оръжието стреляше точно на разстояние до петнайсет метра. Трябваше да се промъкна още по-близо, преди да рискувам да стрелям, тъй като в нощта на Хелоуин Кошут Стрийт щеше да бъде пълна с призрачета и таласъмчета. Не можех обаче да чакам, докато той влезе в къщата, преди да се покажа, защото според есето отчуждилият се съпруг на Дорис Дънинг щеше да се залови за работа веднага. Когато Хари излезеше от тоалетната, всичките щях да бъдат повалени и мъртви с изключение на Ельн. Ако изчаках, щях да видя онова, което бе видял Хари — мозъкът на майка му, размазан по дивана.

Не бях пропътувал повече от половин век, за да спася само един от тях. И така, какво щях да направя, ако Дънинг ме видеше, че идвам? Аз бях човекът с револвера, а той беше човекът с чука, вероятно задигнат от чекмеджето с инструментите в пансиона. Щеше да е добре, ако се втурнеше към мен. Щях да съм като онзи тип в родеото, който разсейва бика. Щях да подскочам и да крещя, докато той се вбесеше, и после да изстрелям два куршума в гърдите му.

Разбира се, ако съумеех да натисна спусъка.

И ако револверът работеше. Бях го изprobвал в чакълена яма в покрайнините на града и всичко изглеждаше наред... но миналото е неотстъпчиво и не иска да бъде променяно.

4.

След по-нататъшни размишления реших, че може да има подобро място за наблюдение в ноцта на Хелоуин. Щях да се нуждая от малко късмет. „*Господ знае, че тук има много места за продан*“ — беше казал барманът Фред Туми през първата ми нощ в Дери и проучванията ми го потвърдиха. След убийствата (и голямото наводнение през 1957 година, не го забравяйте) целият град, изглежда, се продаваше. В някое не толкова неприветливо селище на един предполагаем търговец на недвижими имоти като мен вероятно вече биха подарили ключа на града и бурен уикенд с Мис Дери.

Една от улиците, която още не бях проверил, беше Уаймор Лейн, на една пряка от Кошут Стрийт. Това означаваше, че задните дворове на двете улици граничат. Нямаше да навреди да проверя.

Уаймор 206, къщата точно зад тази на семейство Дънинг, беше обитаема, но съседната вляво — номер 202 — изглеждаше идеална за целта. Сивата боя беше прясна и плочите на покрива бяха нови, обаче капаците на прозорците бяха плътно затворени. На накърно окосената морава имаше табела в жълто и зелено, каквито виждах из целия град: ПРОДАВА СЕ ОТ СПЕЦИАЛИСТИ ПО НЕДВИЖИМИ ИМОТИ „ДЕРИ ХОУМ“. Тази ме канеше да се обадя на специалиста Кийт Хани и да обсъдим финансирането. Нямах намерение да го правя, но спрях на накърно асфалтираната алея (някой правеше всичко възможно да продаде къщата) и влязох в двора с вдигната глава и изправени рамене. Бях открил много неща по време на изследването на новото ми обкръжение и едното беше, че ако се държиш така, сякаш си от определено място, хората ще решат, че наистина е така.

Тревата в задния двор беше окосена и листата бяха събрани, за да се разкрие кадифената ѝ зеленина. Под навеса на гаража беше прибрана ръчна косачка за трева и въртящите се остриета бяха покрити със зелена мушама. До стената на избата имаше кучешка колибка с надпис, който показваше неустоимото чувство за хумор на Хапи: „ВИЛАТА НА БАУ-БАУ“. Вътре бяха натрупани неизползвани чуvalи за листа, затиснати с лопата и ножица за подкастряне на хрести. През 2011 година инструментите бяха заключени, но през 1958 година някой се беше погрижил да ги извади на дъжд и смяташе, че това е хубаво.

Бях убеден, че къщата е заключена, но нямаше проблем. Не се интересувах от влизане с взлом.

В отсрещния край на задния двор имаше висок метър и осемдесет жив плет. С други думи, не беше висок колкото мен и въпреки че беше избуял, човек лесно можеше да се провре през него, ако нямаше нищо против няколко драскотини. Най-хубавото беше, че когато се приближих до далечния десен ъгъл на гаража, можех да виждам по диагонал задния двор на Дънинг. Съзрях два велосипеда. Единият беше момчешки „Шуин“, подпрян на стъпенката си. Другият, полегнал на една страна, беше на Ельн Дънинг. Помощните колела не можеха да се събъркат.

На тревата бяха разхвърляни играчки. Едната беше въздушната пушка „Дейзи“ на Хари Дънинг.

5.

Ако сте играли в любителска театрална трупа или сте режисирали ученически постановки, което аз съм правил няколко пъти в гимназията в Лисбон, ще знаете какви бяха за мен дните преди Хелоуин. Отначало репетициите вървят трудно. Има импровизации, шеги, закачки и много флиртуване, докато се установят половите полярности. Ако някой обърка думите си или пропусне подадена реплика, става повод за смях. Ако закъсне петнайсет минути, актьорът получава леко мъмрене, но вероятно никој повече.

След това премиерата започва да изглежда като реална вероятност вместо глупава мечта. Импровизацията спират. Както и закачките. И въпреки че шегите остават, смехът, който ги поздравява, е изпълнен с нервна енергия, липсвала дотогава. Обърканите думи и пропуснатите подадени реплики започват да дразнят и актьорът, закъснял за репетиция, когато декорите са поставени и до премиерата остават само няколко дни, получава сериозно порицание от режисьора.

Голямата вечер идва. Актьорите слагат костюмите и грима. Някои са направо ужасени. Всеки се чувства неподготвен. Скоро ще се изправят пред зала, пълна с хора, дошли да ги гледат как изпълняват ролите си. Онова, което е изглеждало далечно по време на репетициите на празна сцена, в края на краишата е дошло. И преди завесата да се

вдигне, някой Хамлет, Уили Ломан или Бланш Дюбоа хуква към най-близката тоалетна и повръща. Винаги е така.

Вярвайте ми за повръщането. Знам.

6.

В ранните часове на Хелоуин аз се озовах не в Дери, а в океан. *Бурен* океан. Бях се вкопчил в перилата на яхта, която потъваше. Дъжд, понесен от ревящ вятър, обливаше лицето ми. Към мен връхлитаха огромни вълни, тъмни и плътни в основата и зелени и разлепени на гребена. Яхтата се издигаше, завърташе се и после стремително се спускаше с бясно, въртеливо движение.

Събудих се. Сърцето ми биеше лудешки и пръстите ми все още бяха свити от опитите ми да се вкопча здраво в перилата, които бях сънувал. Само че не беше само сън, защото леглото продължаваше да се клати. Стомахът ми, изглежда, се беше отвързал от мускулите, които го стягаха.

В такива моменти тялото почти винаги е по-мъдро от ума. Отметнах завивките и хукнах към банята, като ритнах противния жълт стол, докато тичах през кухнята. Кракът щеше да ме боли, но засега не чувствах нищо. Опитах се да запуша гърлото си, но успях само донякъде. Чух странен звук, който се изтръгна от него. Стомахът ми беше като яхтата — първо се издигаше, а после падаше с онова ужасяващо въртеливо движение. Свлякох се на колене пред тоалетната чиния и повърнах вечерята си. След това дойде ред на обяд и вчерашната закуска — шунка и яйца. При мисълта за лъскавата мазнина повърнах отново. Последва затаишие и после почувствах, че всичко, което съм изял през седмицата, напуска тялото ми.

Точно когато започнах да се надявам, че пристъпът е преминал, остра болка прониза червата ми. Изправих се, спуснах седалката на тоалетната чиния и успях да седна, преди всичко да изскочи във водниста струя.

Не, все още не беше всичко. Стомахът ми отново се сви главозамайващо и червата ми пак се заловиха за работа. Можех да сторя само едно и аз го направих. Наведох се и повърнах в умивалника.

Това продължи до обяд в деня на Хелоуин. Дотогава и двата ми отвора изхвърляха само водниста каша. Всеки път, когато повърнеш и стомахът ми се свиеше, си мислех едно и също: „*Миналото не иска да бъде променяно. Миналото си пази територията.*“

Смятах обаче да бъда там, когато Франк Дънинг пристигнеше довечера, дори ако все още ми се повдигаше и дрискаха сивкава вода. Смятах да бъда там дори ако това ме убиеше.

7.

Господин Норбърт Кийн, собственикът на дрогерията на Сентър Стрийт, беше зад гишето, когато влязох в онзи петъчен следобед. Дървеният вентилатор над главата му развяваше остатъците от косата му във вълнообразен танц, досущ паяжини на летен бриз. Измъченият ми стомах се присви предупредително от гледката. Той беше слаб под бялата престилка — почти мършав — и когато ме видя, бледите му устни се разтеглиха в усмивка.

— Изглеждаш малко неразположен, приятелю мой.

— Каопектат — изрекох с дрезгав глас, който не прозвуча като моя. — Имаш ли? — попитах и се зачудих дали лекарството вече е изобретено.

— Страдаме от бацила, а? — Лампата се отрази в стъклата на малките му очила без рамки и се плъзна по тях, когато Кийн помръдна глава. „*Като масло в тиган*“ — помислих си и стомахът ми отново се сви. — Обикаля из града. Опасявам се, че ти предстоят неприятни двайсет и четири часа. Вероятно е някаква бактерия, но може да си използвал обществена тоалетна и да си забравил да си измиеш ръцете. Много хора ги мързи да...

— Имаш ли каопектат или не?

— Разбира се. На втората редица.

— А предпазни гащи?

Усмивката на тънките му устни стана още по-широка. Разбира се, предпазните гащи са смешни. Освен ако не се нуждаеш от тях.

— На петата редица. Въпреки че ако си седиш вкъщи, няма да ти трябват. Като гледам колко си пребледнял... и как се потиш... може би е по-разумно да си останеш у дома.

— Благодаря. — Представих си как го фрасвам в устата и натиквам ченето му в гърлото. „Хапни малко полидент приятелю.“

Пазарувах бавно. Не исках да разклащам втечнените си вътрешности повече, отколкото е необходимо. Взех каопектат и предпазни гащи. Гащите бяха при санитарните материали между приспособленията за клизма и непрозрачни жълти найлонови маркучи, навити на спирала, за чието предназначение не исках и да знам. Имаше и памперси за възрастни, но не си взех. Ако се наложеше, щях да натъпча предпазните гащи с хартиени кърпи за бърсане на чинии. Идеята ми се стори забавна и въпреки окаяното си положение едва не се засмях. Смехът в сегашното ми деликатно състояние можеше да доведе до катастрофа.

Слабият като скелет аптекар сякаш усети колко ми е зле и садистично маркира на касата покупките ми. Платих, подавайки му с трепереща ръка банкнота от пет долара.

— Нещо друго?

— Само още едно. Виждаш, че съм зле. Защо ми се хилиш, по дяволите?

Господин Кийн отстъпи назад. Усмивката изчезна от устните му.

— Уверявам те, не се хилех. Искрено се надявам да се почувствуваш по-добре.

Стомахът ме присви. Леко се олюлях, грабнах пакета с покупките си и със свободната си ръка се подпрах на гишето.

— Имаш ли тоалетна?

Усмивката отново засия на лицето му.

— Не и за клиенти. Защо не опиташи... обществената тоалетна отсреща?

— Голям гадняр си, да знаеш. Типичен жител на проклетия Дери.

Той се вцепени, после се обърна и наперено закрачи към пъклени си владения, където държеше хапчетата, прахчетата и сиропите.

Минах бавно покрай автомата за газирана вода и излязох. Имах чувството, че съм направен от стъкло. Денят беше хладен, не повече от седем градуса, но усещах топлината на слънцето върху кожата си. И беше влажно и лепкаво. Стомахът отново ме присви. Застанах неподвижно с наведена глава и единия крак на тротоара, а другия на платното. Коликата премина. Пресякох улицата, без да се оглеждам за

коли, и някой ми иззвири с клаксона си. Въздържах се и не му показах среден пръст, но само защото имах достатъчно неприятности. Не можех да рискувам да се сбия. Вече водех борба.

Стомахът отново ме проряза, същински нож с две остриета. Хукнах. Най-близо беше „Ленивият сребърен долар“. Блъснах вратата и нахлюх в сумрак и мириз на бирена мая. От джубокса Конуей Туити се оплакваше, че всичко е измислица. Искаше ми се да е прав.

В бара имаше само един клиент, който седеше на празна маса и ме гледаше стреснато. Барманът се беше подпраял в края на тезгая и решаваше кръстословицата в дневния вестник. Погледна ме.

— Тоалетната — рекох. — Бързо.

Той посочи към задната част на заведението и аз хукнах към вратите с надписи МОМЧЕТА и МОМИЧЕТА. Нахлюх в мъжката тоалетна като краен защитник, който търси свободно пространство, което да отбранява. Вътре миришеше на изпражнения, цигарен дим и наслъзващ очите хлор. Единствената кабинка нямаше врата и това ме улесни. Смъкнах панталоните си като Супермен, закъснял за банков обир, обърнах се и се облекчих.

Точно навреме.

Когато последният напън премина, извадих огромното шише каопектат от хартиения плик и изпих три големи гълътки. Стомахът ми се разбунтува. Преборих се да не повърна. Щом се уверих, че първата доза ще остане там, изгълтах още една, оригнах се и бавно завъртях капачката. На стената вляво някой беше нарисувал пенис и разрязани тестиси, от които течеше кръв. Под това очарователно изображение художникът беше написал: ХЕНРИ ГАСТОНГИ, СЛЕДВАЩИЯ ПЪТ, КОГАТО ЧУКАШ ЖЕНА МИ, ЩЕ ТИ СЕ СЛУЧИ ЕТО ТОВА.

Затворих очи и си представих стреснатия клиент, който бе наблюдавал щурма ми на тоалетната. Но клиент ли беше? На масата му нямаше нищо. Само си седеше там. Ясно видях лицето му. Познавах го.

Когато се върнах в бара, Фърлин Хъски бе сменил Конуей Туити и Човека без тирантите го нямаше. Приближих се до бармана и попитах:

— Имаше един тип тук, когато дойдох. Кой е?

Той вдигна глава от кръстословицата.

— Не видях никого.

Измъкнах портфейла си, извадих пет долара и ги сложих на тезгяха до машината за бира.

— Името.

Проведох кратък безмълвен диалог с него. Погледнах буркана за бакшиши до другия с мариновани яйца и видях само едни самотни десет цента. Петарката изчезна.

— Бил Търкот.

Името не ми говореше нищо. И празната маса може би не означаваше нищо, но, от друга страна...

Сложих на тезгяха още една петарка.

— Да ме наблюдава ли дойде тук? — Ако отговорът беше положителен, това означаваше, че Човекът без тиранти ме следи. И може би не само днес. Но защо?

Барманът побутна към мен петте долара.

— Знам само, че обикновено идва да пие бира. Направо се налива.

— Тогава защо си тръгна, без да изпие нито една?

— Може би е погледнал в портфейла си и е видял само картата си за библиотеката. На ясновидец ли ти приличам? След като умириса тоалетната ми, защо не си поръчаш нещо или не се махнеш?

— Тоалетната ти вонеше, преди да дойда, приятелю мой.

Репликата не беше много подходяща за излизане от сцената, обаче беше най-добрата, която можах да измисля при тези обстоятелства. Застанах на тротоара и се огледах за Търкот. Нямаше следа от него, но Норбърт Кийн стоеше на прозореца на дрогерията, стиснал ръце зад гърба си, и ме гледаше. Усмивката му се беше изпарила.

8.

В пет и двайсет следобед спрях моя сънлайнър на паркинга до Баптистката църква на Уичам Стрийт. Имаше много хора. Според таблото за обяви в пет часа в църквата имаше сбирка на „Анонимните алкохолици“. В багажника на форда бяха всичките ми вещи, които бях събрали през седемте седмици като жител на това странно градче. Единствените неща от първа необходимост бяха в куфара „Лорд

Бъкстън“, който ми беше дал Ал — неговите записи, моите записи и останалите пари. Слава Богу, бях запазил повечето в преносимо състояние.

На седалката до мен имаше хартиен плик с каопектат — вече останал една трета — и предпазните гащи. За щастие нямаше да ми се наложи да ги използвам. Стомахът ми се беше успокоил и ръцете ми бяха престанали да треперят. В жабката, върху револвера ми, имаше дузина десертни блокчета „Пейдей“. По-късно, когато застанех между гаража и живия плет на Уаймор Лайн 202, щях да заредя револвера и да го затъкна в колана си, като евтин мухъло от нискобюджетните филми, които проектираха в „Странд“.

В жабката имаше още нещо — Телевизионен справочник с Фред Астер и Бари Чейс на корицата. Вероятно за десети път, откакто бях купил списанието на Мейн Стрийт, обърнах на петъчната програма.

20 часа Канал 2: „**Новите приключения на Елъри Куин**“, Джордж Найдър, Лес Тримейн. „Богата и красива. И мъртва.“ Престъпен борсов посредник (Уит Бисел) дебне богата наследница (Ева Гabor). Елъри и баща му разследват случая.

Сложих го в плика при другите неща — предимно за късмет, слязох от колата, заключих я и тръгнах към Уаймор Лайн. Минах покрай няколко майки и бащи, излезли да искат „лакомство или номер“ заедно с децата си, които бяха твърде малки, за да се разхождат сами. На много веранди весело се хилеха изрязани тикви и няколко чучела със сламени шапки ме гледаха безизразно.

Вървях по Уаймор Лайн в средата на тротоара, сякаш имах пълното право да бъда там. Приближих се до един баща, който държеше за ръка момиченце с големи цигански обици, яркочервеното червило на мама и грамадни пластмасови уши, закрепени над перука с къдрава коса. Поздравих с докосване на шапката си бащата и се наведох към детето, което също носеше хартиен плик.

— Кояси ти, миличка?

— Актрисата Анет Фуничело — отвърна момиченцето. — Тя е най-красивата мускетарка.

— И ти си красива. А сега какво ще кажеш?

То изглеждаше озадачено, затова баща му се наведе и прошепна нещо в ухото му. Детето засия в усмивка.

— Дай нещо сладко, иначе ще ти погодя номер!

— Бива. Но тази вечер няма да има номера. — Освен онзи, който смятах да погодя на мъжа с чука.

Извадих десертно блокче от плика си (трябаше да провра ръка покрай револвера, за да стигна до него) и го дадох. Момиченцето отвори илика си и го пусна вътре. Бях само случаен минувач, съвършено непознат в града, измъчван от страшни престъпления до неотдавна, но видях едно и също детинско доверие, изписано на лицата на бащата и дъщерята. Дните на бонбоните, подправени с ЛСД, бяха далеч в миналото — както и онези на НЕ ИЗПОЛЗВАЙ, АКО ПЕЧАТАТ Е СЧУПЕН.

Бащата отново прошепна нещо.

— Благодаря, господине — каза Анет Фуничело.

— Моля. — Намигнах на бащата. — Пожелавам и на двама ви страхотна вечер.

— Вероятно утре ще я боли коремът — усмихна се бащата. — Хайде, Тиквичке.

— Аз съм *Anet*!

— Извинявай. Хайде, Анет. — Той ми се ухили, докосна периферията на шапката си и двамата тръгнаха отново да търсят плячка.

Продължих до номер 202, но не твърде бързо. Бих си подсвиркал, ако устните ми не бяха сухи. Стигнах до алеята за коли и рискувах бързо да се огледам. Отидох зад къщата и въздъхнах от облекчение толкова дълбоко, че въздишката сякаш се изтръгна чак от петите ми. Заех позиция в далечния десен ъгъл на задния двор, скрит безопасно между гаража и живия плет. Или поне така си мислех.

Надзърнах в задния двор на семейство Дънинг. Велосипедите ги нямаше. Повечето играчки още бяха там — детски лък и няколко стрели с гумени върхове, бейзболна бухалка с дръжка, облепена с пластир за по-добро сцепление, и зелен обръч, но въздушната пушка „Дейзи“ беше изчезнала. Хари я беше прибраł вътре. Смяташе да я вземе, когато тръгне за „лакомство или номер“, преоблечен като Бъфало Бил.

Дали Туга вече му се беше присмял? И дали майка му вече бе казала: „*Вземи я, щом искаш, пушката не е истинска?*“ Ако не, щяха да го направят. Репликите им вече бяха написани. Стомахът ми се сви, този път не от двайсет и четири часовия бацил, който обикаляше из града, а защото пълното осъзнаване — онова, което чувстваш дълбоко в себе си — най-после е дошло в цялото си грозно величие. Наистина щеше да се случи. Всъщност вече се случваше. Шоуто беше започнало.

Погледнах часовника си. Струваше ми се, че съм оставил колата на църковния паркинг преди час, но беше едва шест без петнайсет. Семейство Дънинг сядаше да вечеря... въпреки че доколкото познавах децата, малките сигурно бяха твърде развлечени, за да се хранят, и Ельн вече беше облякла тоалета на принцеса Лято-есен Зима-пролет. Тя вероятно го бе нахлузила веднага щом се беше върнала от училище и побъркваше майка си с молби да й помогне да се гримира.

Седнах, подпрях гръб на задната стена на гаража, прерових плика и извадих „Пейдей“. Вдигнах го и се замислих за клетия стар Дж. Алфред Пруфрок. Десертът не беше много различен, но не бях сигурен дали се осмелявам да го изям. От друга страна, предстоеше ми много работа през следващите три часа и нещо, а празният ми стомах къркореше.

„*Майната му*“ — помислих си и разопаковах десерта. Беше чудесен — сладко-солен и хрупкав. Излапах повечето на две хапки. Готовех се да пъхна остатъка в устата си (и се чудех защо, по дяволите, не си бях взел сандвич и кока-кола), когато отляво съзрях движение. Започнах да се обръщам и в същото време бръкнах в плика да извадя револвера, но закъснях. Нещо студено и остро убоде лявото ми слепоочие.

— Извади ръката си от кесията.

Веднага познах гласа. Беше човекът, който ми беше казал, че Дери е пълен с хора на име Дънинг, и не след дълго се уверих в това, но той бе имал ясна представа кого имам предвид. И това беше доказателството.

Върхът на острието се заби малко по-дълбоко и почувствах, че по лицето ми потече струйка кръв. Беше топла върху хладната ми кожа. Почти гореща.

— Извади я веднага. Мисля, че знам какво има там и ако ръката ти не излезе празна, лакомството ти за Хелоуин ще бъде четирийсет и

пет сантиметра японска стомана. Това нещо е много остро. Ще пробие главата ти и ще излезе от другата страна.

Измъкнах ръката си от плика — празна — и се обърнах към Мъжа без тиранти. Косата му беше паднала над ушите и челото на мазни къдрици. Черните му очи плуваха в бледото, небръснато лице с набола брада. Почувствах смут, почти отчаяние. Почти... но не съвсем. „*Дори ако ме убие* — помислих си. — *Дори ако.*“

— В плика няма нищо освен десертни блокчета — рекох смилено. — Ако искате едно, господин Търкот, трябва само да ми кажете. Ще ви дам.

Той грабна плика, преди да успея да бръкна вътре. Използва ръката, с която не държеше оръжието, което се оказа щик. Не знам дали беше японски или не, но като видях как блести на помръквания здрач, бях готов да призная, че е много остър.

Търкот прерови плика и извади револвера.

— Нищо освен десертни блокчета, а? Това не ми прилича на десерт, господин Амбърсън.

— Трябва ми.

— Да, и на хората в ада им трябва ледена вода, но не я получават.

— Говорете по-тихо.

Той затъкна револвера ми в колана си — точно там, където си мислех да си го сложа, след като минех през живия плет и нахлуех в задния двор на Дънинг — и после насочи щика към очите ми. Трябваше да използвам силата на волята си, за да не се дръпна назад.

— Не ми казвай какво да правя. — Търкот се изправи и потърка първо корема си, а после гърдите си и брадясалия си врат, сякаш там се беше закачило нещо. Чух цъкане в гърлото му, когато преглътна.

— Господин Търкот? Добре ли сте?

— Откъде знаеш името ми? — попита той и без да дочека отговор, добави: — Пит, нали? Барманът в „Съненият“. Той ти го е казал.

— Да. А сега и аз имам въпрос за теб. Откога ме следиш? И защо?

Търкот се усмихна мрачно. Два от предните му зъби липсаха.

— Това са два въпроса.

— Отговори.

— Държиш се така... — Той отново трепна, преглътна и се облегна на задната стена на гаража. — Сякаш ти командващ.

Прецених бледността и окаяното му състояние. Господин Кийн може и да беше негодник със склонност към садизъм, но мисля, че беше добър диагностик. В края на краишата, местният аптекар знае най-добре какво обикаля из града? Бях сигурен, че останалият каопектат няма да ми трябва, но Бил Търкот може би се нуждае от него. Да не говоря за предпазните гащи.

„Ситуацията може да е много добра или много лоша“ — помислих си. Това обаче беше глупаво. Нямаше нищо добро.

„Както и да е. Карай го да говори. И щом започне повръщането, при положение, че това стане, преди той да пререже гърлото ти или да те застреля със собствения ти револвер, хвърли се върху него!“

— Кажи ми. Мисля, че имам право да знам, тъй като не съм ти сторил нищо лошо.

— Смятам, че на него искаш да сториш нещо лошо. Цялата тази работа с недвижимите имоти, с която парадираш из града, са глупости. Дошъл си тук да търсиш него. — Търкот кимна по посока на къщата от другата страна на живия плет. — Разбрах го веднага щом името му изскочи от устата ти.

— Как? Градът е пълен с хора на име Дънинг, сам го каза.

— Да, но ме интересува само един. — Той вдигна ръката, с която държеше щика, и избръса чело с ръкава си. Можех да се хвърля върху него тогава, но се страхувах, че шумът от боричкането може да привлече внимание. И ако револверът гръмнеше, вероятно аз щях да поема куршума.

Освен това бях любопитен.

— Сигурно ти е направил адски голяма услуга, за да му станеш ангел-пазител — подметнах.

Търкот издаде безрадостен смях, който приличаше на лай.

— Разсмиваш ме, но донякъде е вярно. Предполагам, че съм нещо като ангел-пазител. Поне в момента.

— Какво искаш да кажеш?

— Той е мой, Амбърсън. Кучият син уби сестричката ми и ако някой му вкара куршум... — Търкот размаха щика пред бледото си, мрачно лице, — това ще съм аз.

9.

Загледах го с отворена от почуда уста. В далечината се чу пукот, когато някакъв хелоуински хулиган запали фойерверки. Децата викаха, докато сновяха по Уичам Стрийт. Тук обаче бяхме само двамата. Кристи и събратята ѝ алкохолиците се наричаха „Приятелите на Бил“, а ние бяхме „Враговете на Франк“. Идеален екип, бих казал... само че Бил Търкот, Мъжа без тиранти, не изглеждаше екипен играч.

— Ти... — Мълкнах и поклатих глава. — Разкажи ми.

— Ако си поне наполовина умен, за какъвто се мислиш, би трябвало сам да се досетиш. Пък и Чази не ти ли каза достатъчно?

Отначало не разбра думите му, но после схванах. Дребният мъж с татуираната на рамото русалка и веселото лице на катеричка. Само че лицето му не изглеждаше толкова весело, когато Франк Дънинг го беше потупал по гърба и му бе казал да не си навира носа, защото е твърде дълъг и лесно се цапа. Преди това, докато Франк разказваше вицове на масата на братята Тракър в дъното на „Фенерджията“, Чаз Фрати ме бе осведомил за избухливия нрав на Дънинг... което благодарение на есето на чистача не беше новина за мен. „Едно момиче забременя от него. След една-две години тя взе бебето си и избяга.“

— Схваща ли? Струва ми се, че започваш.

— Пъrvата съпруга на Франк Дънинг е била сестра ти.

— Позна. Печелиш сто долара.

— Господин Фрати каза, че тя взела бебето и избягала, защото ѝ омръзнало Дънинг да беснее, когато се напие.

— Да, това ти е казал, и повечето хора в града го вярват, дори Чази, доколкото ми е известно, но аз знам друго. С Клара бяхме много близки. Бяхме неразделни, докато растяхме. На теб вероятно това не ти е ясно, защото ми се виждаш много студен и сдържан, но беше точно така.

Замислих се за онази хубава година, която бях прекарал с Кристи — шест месеца, преди да се оженим, и шест месеца след това.

— Не съм толкова студен. Знам за какво говориш.

Търкот отново потърка несъзнателно гърдите и гърлото си. Лицето му пребледня още повече. Зачудих се какво ли е обядвал, но

сигурно нямаше да се чудя още дълго, защото скоро щях да го видя.

— Така ли? Тогава може би ще ти се стори малко странно, че тя никога не ми писа, след като заедно с Майки отидоха някъде. Не ми изпрати дори една картичка. Лично аз мисля, че това е много повече от странно. Би трябвало да ми пише. Клара знаеше какво изпитвам към нея и колко много обичам хлапето й. Тя беше на двайсет години, а Майки — на шестнайсет месеца, когато онзи разказващ вицове лайнар съобщи, че са изчезнали. Това се случи през лятото на 1938 година. Сега Клара щеше да е на четирийсет, а племенникът ми — на двайсет и една. Достатъчно голям да гласува, по дяволите! Нима искаш да ми кажеш, че тя не е драснала нито един ред на брат си, който я пазеше да не би смрадливият Роис да й пъхне отзад сбръканата си стара патка, когато бяхме деца? Или да поискам пари, за да й помогна да се установи в Бостън, Ню Йорк или някъде другаде? Аз бих... — Той пак се сви, издаде задавено хълщане, с което бях добре запознат, олюя се и се подпрая на стената на гаража.

— Трябва да седнеш — посъветвах го. — Болен си.

— Никога не се разболявам. Дори не съм настивал, откакто бях в дванайсети клас.

Ако беше така, бацилът щеше да го атакува мълниеносно, като германците Варшава.

— Това е стомашен грип, Търкот. Цяла нощ не ме остави да спя. Господин Кийн от дрогерията каза, че обикаля из града.

— Онзи дърт тъп женчо не знае нищо. Добре съм. — Той тръсна мазните си къдици, за да ми покаже, че се чувства отлично, но лицето му ставаше все по-бледо. Ръката, която държеше японския щик, трепереше като моята до обяд днес. — Искаш ли да чуеш историята или не?

— Искам, разбира се. — Погледнах часовника си. Беше шест и десет. Времето, което се влачеше бавно, сега препускаше с бясна скорост. Къде ли беше Франк Дънинг в момента? Все още в супермаркета? Не. Може би бе казал, че ще води децата си да искат „лакомство или номер“, и си беше тръгнал по-рано. Само че това не беше планът. Той беше в някой бар, но не във „Фенерджията“. Там пиеше по една, най-много две бири. С толкова можеше да се справи, въпреки че ако жена ми беше добър пример, а аз мисля, че беше, Дънинг винаги си тръгваше недопил и съзнанието му крещеше за още.

Не, когато почувстваше необходимост да се напие, той отиваше в някой от западните, мръсни барове в Дери — „Спицата“, „Съненият“, „Кофата“. Може би дори в една от абсолютните дупки покрай мръсната река — „Уоли“, или вертепа „Парамаунт Лаундж“, където повечето високи столчета в бара бяха заети от стари курви с восьчни лица. Разказваше ли вицове, с които разсмиваше всички? Приближаваха ли се хората при него, когато се заловеше да полива с твърд алкохол въглените на гнева в подсъзнанието си? Не, и ако не искаха да им избие зъбите.

— Когато сестра ми и племенникът ми изчезнаха, с Дънинг живееха в малка къща под наем в покрайнините на Кашман. Той пиеше много и когато се напиеше, пускаше в ход юмруците си. Виждал съм Клара със синини и веднъж Майки имаше мораво петно от китката до лакътя на дясната си ръчичка. Попитах я: „Сестро, той бие ли теб и бебето? Защото ако е така, ще го пребия.“ Тя отрече, но не ме погледна в очите, когато го каза, и добави: „Стой настрана от него, Били. Той е силен. Знам, че и ти си силен, но си мършав. Един по-силен вятър ще те отвее. Той ще те нарани.“ Шест месеца след това тя изчезна. *Махна се*, както се изрази Дънинг. От онази страна на града има гора. По дяволите, в Кашман няма нищо друго освен гори. И тресавище. Досещаш се какво се е случило всъщност, нали?

Досещах се. Другите може да не го вярваха, защото сега Дънинг беше уважаван гражданин, който отдавна се бе справил с проблема си с пиенето. Пък и беше голям чаровник. Аз обаче имах вътрешна информация.

— Мисля, че той е превъртял. Върнал се е вкъщи пиян и тя вероятно е казала нещо съвсем безобидно... — Надникнах през живия плет в задния двор. Покрай прозореца в кухнята мина жена и после се скри. В каза Дънинг сервираше вечерята. Имаше ли десерт? Желиран крем със сметана? Бисквитена торта? Едва ли. Кой иска десерт в нощта на Хелоуин? — Искам да кажа, че той ги е убил. И ти мислиш същото, нали?

— Да... — Търкот изглеждаше изненадан и подозрителен. Според мен обсебените винаги изглеждат така, когато чуят нещата, които дълго са ги държали будни нощем, не само произнесени, но и потвърдени. „*Сигурно е илюзия*“, мислят си. Само че не е илюзия. И със сигурност не е лакомство.

— Дънинг е бил на двайсет и две, нали? — продължих. — Животът е бил пред него. Вероятно си е мислел: „Е, извърших нещо ужасно тук, но мога да го прикрия. В гората сме. Най-близките съседи са на километър и половина.“ На километър и половина ли бяха, Търкот?

— Най-малко — с нежелание отвърна той. Ръката му масажираше гърлото. Щикът беше спуснат. Лесно можех да го грабна с дясната си ръка и да измъкна револвера от колана му с другата, но не исках. Предполагах, че грипът ще се погрижи за господин Бил Търкот. Наистина мислех, че няма да е трудно. Виждате ли колко лесно се забравя необратимостта на времето?

— Замъкнал е труповете в гората, заровил ги е и е съобщил, че са избягали. Сигурно не е имало кой знае какво разследване.

Търкот извърна глава и се изплю.

— Той произхожда от добра стара фамилия от Дери. Моето семейство дойде от Сейнт Джон Вали с ръждясал стар пикап, когато аз бях на десет, а Клара на осем. Боклук. *Ти какво мислиш?*

Помислих си, че това е поредният типичен случай за Дери. И макар че разбирах обичта на Търкот и съчувствах на загубата му, той говореше за отдавна извършено престъпление. Тревожех се за онова, което щеше да се случи след по-малко от два часа.

— Ти си ми нагласил срещата с Фрати, нали? — Това беше очевидно, но все пак разочаровашо. Мислех, че Фрати се държи дружелюбно и ми разказва местни клюки на чаша бира и хапки от омар, но грешах. — Той приятел ли ти е?

Търкот се усмихна, но изражението му приличаше по-скоро на гримаса.

— Аз да съм приятел на богат чифутин, собственик на заложни къщи? Искаш ли да чуеш една история?

Отново погледнах часовника си и видях, че имам малко свободно време. Докато Търкот говореше, стомашният вирус щеше да действа енергично. Смятах да му скоча първия път, когато се наведе да повърне.

— Защо не?

— Аз, Дънинг и Чаз Фрати сме на едни години — четирийсет и две. Можеш ли да повярваш?

— Да — отговорих, но Търкот, който бе имал труден живот (и сега се разболяваше, колкото и да не искаше да го признае), изглеждаше десетина години по-стар от другите двама.

— Когато бяхме в горните класове на гимназията, аз бях помощник-треньор на футболния отбор. Викаха ми Бил Туга. Страхотно, нали? Исках да се включва в отбора, когато бях в девети клас и после отново в десети, но и двата пъти ме отрязаха. Бил съм твърде слаб за нападател и твърде бавен за защитник. Това е историята нашибания ми живот. Но обичах футбола и не можех да си позволя десет цента за билет — семейството ми нямаше *нищо* — и затова станах помощник-треньор. Хубава титла, но знаеш ли какво означаваше?

Знаех. В живота си като Джейк Епинг не се занимавах с недвижими имоти, а преподавах в гимназия, и някои неща не се променят.

— Носил си вода на играчите.

— Да. Носех им вода. И държах кофата, ако на някого му прилошиеше след обиколките за загряване в горещ ден или го удареха в топките. Освен това оставах до късно да прибирам боклуците им на терена и събирах изцапаните им с лайна гащета от пода на банята. — Търкот изкриви лице в гримаса. Представих си как стомахът му се превръща в яхта в бурно море. Нагоре... после въртеливо падане. — Един ден през септември или октомври 1934 година бях там след тренировката, събирах захвърлени кори, ластични бандажи и всякакви други неща, които обикновено оставяха, и ги слагах в коша на колела, и изведнъж видях Чаз Фрати. Тичаше по футболното игрище и учебниците му падаха след него. Гонеха го група момчета. Шашнах се. Какво ставаше?

Той се огледа. Очите му се бяха изцъклили на бледото лице. За пореден път си помислих да грабна револвера и щика, но не го направих. Ръката му отново потриваше гърдите. Не корема, а гърдите. Това вероятно трябваше да ми подскаже нещо, но обсебен от други мисли и не на последно място от разказа му. Това е проклятието на часовете по четене. Изкушаваш се от хубавата история дори в съвсем неуместни моменти.

— Успокой се, Търкот. Това са деца, които изстреляват фойерверки. Забрави ли, че е Хелоуин?

— Не се чувствам добре. Може би си прав за грипа.

Ако мислеше, че ще му стане зле и няма да може да се движи, той можеше да направи нещо прибързано.

— Остави грипа. Разкажи ми за Фрати.

Търкот се ухили. Изражението изглеждаше обезпокоително на бледото му, изпотено лице с набола брада.

— Чази бягаше като дявол от тамян, но момчетата го настигнаха. На двайсетина метра от вратата в южния край на игрището имаше пропаст и те го бутнаха долу. Ще се изненадаш ли, ако ти кажа, че Франки Дънинг беше един от тях?

Поклатих глава.

— Блъснаха го и го повалиха на земята. После започнаха да го удрят. Изкрештях им да престанат, а единият вдигна глава и извика: „Ела и ни накарай, грознико! Ще те бием два пъти повече от него.“ Изтичах в съблекалнята и казах на неколцина футболисти, че шайка хулигани бият хлапе, и ги помолих да се намесят. На тях не им пукаше кого тормозят, но винаги бяха готови да се бият. Хукнаха навън, някои само по бельо. И искаш ли да знаеш нещо наистина смешно, Амбърсън?

— Разбира се. — Пак погледнах часовника си. Вече беше седем без петнайсет. В дома на Дънинг Дорис сигурно миеше чиниите и може би слушаше „Хънтли-Бринкли“ по телевизията.

— Закъсняваш ли за някъде? — попита Търкот. — Влак ли ще хващаш, по дяволите?

— Щеше да ми разказваш нещо смешно.

— А, да. Пееха училищния химн! Как ти се струва това?

Представих си осем или десет яки, полуголи момчета, които тичат по игрището, нетърпеливи за малко удари след тренировката, и пеят „Привет, «Тигри на Дери»! Държим високо знамето ви.“ Наистина беше смешно.

Търкот видя, че се усмихвам, и също се ухили. Усмивката му беше напрегната, но искрена.

— Футболистите здравата подредиха две хулиганчета. Но не и Франк Дънинг. Страхливецът видя, че те са повече от тях, и побягна към гората. Чази лежеше на земята и държеше ръката си. Беше счупена. Но можеше да е и по-зле. Да лежи в болница. Единият футболист го погледна и го подритна — както подритваш кравешко

лайно, в което едва не си стъпил — и каза: „Тичахме чак дотук, за да спасим кожата на евреин?“ Всички се засмяха, защото това беше щега. Схваща ли? Кожа на евреин. — Той погледна към мен през намазаната си с гел „Брилкрайм“ коса.

— Схващам.

— „На кого му пука? — рече друг. — Наложи се да ритам задници и това ми стига.“ Върнаха се и аз помогнах на Чаз да се измъкне от пропастта. Дори го изпратих до дома му, защото мислех, че може да припадне или нещо друго. Страхувах се, че Франки и приятелите му ще се върнат — и Чаз също се боеше, но отидох с него. Не знам защо, мамка му. Трябваше да видиш в каква къща живее — същински дворец. Бизнесът със заложните къщи явно е много доходен. Стигнахме дотам и той ми благодари. Сериозно, не се шегуваше. Едва не се разрева. „Няма за какво — казах. — Мразя шестима да се бият с един.“ И това беше вярно. Но знаеш какво казват за евреите — те никога не забравят дълг или услуга.

— И ти поиска Чаз да ти я върне, като го помоли да разбере какво съм си наумил.

— Имах много ясна представа какво си наумил, друже. Само исках да се уверя. Чаз ми каза да не се занимавам с теб и че си добър човек, но щом става дума за Франки Дънинг, не мога да оставя нещата така. Никой няма да пипа Франки Дънинг освен аз. Той е мой.

Търкот се сви от болка и продължи да разтрива гърдите си. И този път разбрах.

— Търкот... стомахът ли те боли?

— Не, гърдите. Нещо ме стяга.

Това не беше добре и мисълта, която ми мина през главата, беше: „Сега и той загази здравата.“

— Седни, преди да паднеш. — Тръгнах към него, но Търкот извади револвера. Кожата между зърната на гърдите ми, където щеше да се забие куршумът, започна лудешки да ме сърби. „Можех да го обезоръжса — помислих си. — Но не, трябваше да чуя историята. Трябваше да знам.“

— Ти седни, братко. Отпусни се, както пише в комиксите.

— Ако получаваш сърдечен удар...

— Никакъв сърдечен удар не получавам, по дяволите. Седни!

Седнах и го погледнах, докато се подпираше на стената на гаража. Устните му бяха придобила синкав оттенък, който свързвах с разклатено здраве.

— Какво искаш от него? — попита Търкот. — Това искам да знам. Трябва да ми кажеш, а после ще реша какво да правя с теб.

Замислих се внимателно как да отговоря на въпроса му. Сякаш животът ми зависеше от това. А може и да беше така. Не смятах, че Търкот е способен да убие, каквото и да си мислеше *той*, иначе Франк Дънинг отдавна щеше да е погребан при родителите си. Но Търкот държеше револвера ми и беше болен човек. Можеше случайно да натисне спусъка. Силата, която искаше нещата да си останат такива, каквото бяха, можеше да му помогне да го направи.

Ако му кажех, пропускайки смахнатите неща, с други думи, той можеше да ми повярва. Заради онova, което вече мислеше и знаеше.

— Дънинг ще го направи отново.

Търкот се накани да попита какво искам да кажа, но после осъзна, че не е необходимо, и отвори широко очи.

— Имаш предвид... нея? — Той погледна към живия плет. Дотогава не бях сигурен дали знае какво има отвъд него.

— Не само нея.

— И едно от децата?

— Не едно, а всичките. В момента Дънинг се напива някъде. Надъхва се със сляпа ярост. Знаеш за това, нали? Само че този път няма да има прикриване на следите. Вече не му пука. Гневът се насибира от последното му напиване, когато на Дорис най-после ѝ омръзна да я бие. Показала му е вратата. Знаеш ли?

— Всички знаят. Той живее в пансион на Чарити Авеню.

— Опитва се да си възвърне благоразположението ѝ, но чарът му вече не ѝ действа. Тя иска развод и тъй като най-сетне е разбрал, че не може да я разубеди, Дънинг ще я убие с чук. И после ще се раздели с децата си по същия начин.

Търкот се намръщи. С щика в едната ръка и револвера в другата. „Един по-сilen вятър ще те отвее“ — беше казала сестра му преди много години, но мисля, че днес щеше да бъде достатъчен само лек бриз.

— Откъде знаеш?

— Нямам време да ти обяснявам, но знам. Дошъл съм да му попречи. Затова върни ми револвера и ме остави да го направя. Заради сестра ти. И племенника ти. И защото си мисля, че ти си свестен човек. — Говорех глупости, но както баща ми казваше, ако ще е гарга, да е рошава. — Защо иначе не си позволил на Дънинг и приятелите му да пребият до смърт Чаз Фрати?

Той се замисли. Направо чувах как мозъкът му щрака. И после в очите му блесна светлина. Вероятно бяха последните лъчи на залязващото слънце, по на мен ми се стори, че са свещите, които мъждукат във фенерите от тиква из целия град. Търкот разтегли устни в усмивка. Следващите му думи прозвучаха като на психично болен... или дългогодишен жител на Дери... или и двете.

— Ще ги убие, а? Ами, добре, нека.

— Какво?

Той насочи към мен револвера трийсет и осми калибрър.

— Седни, Амбърсън. Успокой се.

Седнах неохотно. Вече минаваше седем и той се превръщаше в сянка.

— Господин Търкот, Бил, знам, че не се чувстваш добре и затова може би не разбиращ напълно ситуацията. Там вътре има жена и четири малки деца. Момиченцето е само на седем, за Бога!

— Племенникът ми беше много по-малък. — Търкот говореше авторитетно, като човек, изричащ важна истина, която обяснява всичко. И го оправдава. — Аз съм твърде болен, за да го убия, а ти нямаш смелост. Виждам го само като те гледам.

Помислих си, че той греши. Може и да беше прав за Джейк Епинг от Лисбон Фолс, но човек се променя.

— Защо не ми позволиш да опитам? Какво ще ти стане?

— Защото няма да е достатъчно дори да убиеш онзи задник. Току-що го проумях. Хрумна ми като... — Търкот щракна с пръсти. — Гръм от ясно небе.

— Не те разбирам.

— Защото не си гледал двайсет години как хора като Тони и Фил Тракър се държат с него като с цар. Двойсет години жените се прехласнат по него, сякаш с Франк Синатра. Дънинг кара понтиак, а аз си скъсвам задника от бачкане във фабриката за минимална надница и дишам фабрични влакна, докато едва ставам сутрин. — Търкот отново

сложи ръка на гърдите си и ги потърка. Лицето му представляваше бледо, неясно петно в мрака в задния двор на Уаймор 202. — Убиването е твърде добро за онзи лайнар. Трябват му четирийсет и няколко години в „Шоушенк“, където ако изпусне сапуна под душа, няма да смее да се наведе да го вземе, и където единственото питие е сок от сливи. — Гласът му спадна. — И знаеш ли какво още?

— Какво? — Почувствах хлад.

— Когато изтрзнее, те ще му липсват. Ще съжалява, че ги е убил. Ще иска да не го е правил. — Търкот почти шепнеше — дрезгав и хриптящ звук. Сигурно така си говорят на себе си неизлечимо лудите нощем в места като „Джунипър Хил“, когато въздействието на лекарствата премине. — Може би няма да съжалява толкова много за жена си, но за децата — със сигурност. — Той се засмя и после изкриви лице в гримаса, когато го заболя. — Вероятно дрънкаш врели-некипели, но знаеш ли какво? Надявам се, че не е така. Ще почакаме и ще видим.

— Търкот, децата са невинни.

— И Клара беше невинна. И малкият Мики. — Кльощавите му рамене се повдигнаха. — Майната им.

— Нима искаш да...

— Млъкни. Ще чакаме.

10.

Стрелките на часовника, който Ал ми беше дал, бяха фосфоресциращи и аз гледах ужасён и примирен как голямата стрелка се придвижва към долната част на циферблата и после отново тръгва нагоре. До началото на „Новите приключения на Ельри Куин“ оставаха двайсет и пет минути. След това двайсет. Петнайсет. Опитах се да кажа нещо, но Търкот ми заповяда да мълча. Продължаваше да масажира гърдите си и спираше само за да извади цигарите от джоба си.

— Чудесна идея — отбелязах. — Много ще помогне на сърцето ти.

— Млъкни!

Той заби щика в чакъла зад гаража и запали цигарата си с очукана „Зипо“. На проблясъка на пламъка видях, че по лицето му се

стича пот, въпреки че нощта беше хладна. Очите му сякаш се бяха смалили в очните ябълки и лицето му приличаше на череп. Търкот вдъхна дима и кашляйки, го издиша. Слабото му тяло потрепери, но револверът не помръдна. Беше насочен към гърдите ми. Небето се изпълни със звезди. Стана осем без десет. Колко от „Елъри Куин“ бе минало, когато Дънинг пристигнеше? В есето на Хари не пишеше, но предполагах, че не много. Децата не бяха на училище, но въпреки това Дорис Дънинг не искаше седемгодишната Елън да се върне по-късно от десет, макар че беше с Туга и Хари.

Оsem без пет.

Изведнъж ми хрумна идея. Беше кристално ясна като неоспорима истина и аз я изрекох, докато още беше прясна:

— Шубе те е.

— Какво! — Той се сепна, сякаш го сритаха в задника.

— Чу ме. — Имитирах го: — „Никой няма да пипа Франки Дънинг освен мен. Той е мой“ Повтаряш си го от двайсет години, нали? А още не си го пипнал.

— Казах ти да мълъкнеш.

— По дяволите, двайсет и две! Не си го пипнал и когато той е нападнал Чаз Фрати, нали? Избягал си като момиченце и си извикал футболистите.

— Те бяха шестима!

— Да, но оттогава Дънинг е бил сам много пъти, а ти дори не си му подхвърлил обелка от банан на тротоара, за да се подхълъзне. Ти сишибан страхливец, Търкот. Криеш се като заек в дупка.

— Мълъкни!

— Разправяш си никакви тъпотии, че да го видиш в затвора ще бъде най-доброто отмъщение, за да не се изправиш пред факта, че...

— Мълъкни!

— Че си откачен чудак, който е оставил убиеца на сестра си да се разхожда на свобода повече от двайсет години...

— Предупреждавам те! — Той дръпна ударника на револвера.

Ударих се в гърдите.

— Давай. Направи го. Всички ще чуят изстрела, полицията ще дойде, в суматохата Дънинг ще избяга, а ти ще отидеш в „Шошенк“. Обзалагам се, че и там има фабрика. Ще работиш за пет цента на час вместо за долар и двайсет, но това ще ти харесва, защото няма да се

налага да обясняваш защо си седял със скръстени ръце толкова години. Ако сестра ти беше жива, щеше да се изплюе върху...

Търкот протегна револвера напред, за да опре дулото в гърдите ми, и се спъна в проклетия си щик. Избих револвера от ръката му и оръжието изгърмя. Куршумът се заби в земята на два-три сантиметра от крака ми и камъчета обсилаха панталоните ми. Грабнах револвера и го насочих към него, готов да стрелям, ако Търкот поsegне да вземе падналия щик.

Той обаче се свлече по стената на гаража. Сега и двете му ръце бяха притиснати до лявата страна на гърдите и от гърлото му излизаха задавени звуци.

Някъде не много далеч на Кошут — не на Уаймор — някакъв мъж изкрештя:

— Забавлявайте се, деца, но още една бомбичка, и ще извикам ченгетата. Послушайте ме!

Изпуснах затаения си дъх. Търкот също изпускаше дъха си, но задъхано и на пресекулки. Давещите се звуци продължиха, докато той се просна на чакъла. Взех щика, поколебах се дали да не го затъкна в колана си и реших, че само ще охлузи крака ми, когато се провирам през живия плет, докато миналото действа усилено и се мъчи да ме спре. Хвърлих го в тъмния двор и чух тихо изтракване, когато се удари в нещо. Може би в табелката ВИЛАТА НА БАУ-БАУ на кучешката колибка.

— Линейка — изграчи Търкот. В очите му блестяха сълзи.

— Моля те, Амбърсън. Много ме боли.

Линейка. Добра идея. А ето и нещо смешно. Бях в Дери — през 1958 година — почти от два месеца, но пак бръкнах в десния преден джоб на панталоните си, където винаги държа мобилния си телефон, когато не съм със спортно сако, но пръстите ми не намериха нищо освен дребни монети и ключовете на форда „Сънрайнър“.

— Съжалявам, Търкот. Роден си в неподходяща епоха за неотложна помощ.

— Какво?

Според програмата в момента изльчваха „Новите приключения на Елъри Куин“ на очакващата ги Америка.

— Бъди твърд — рекох и се проврях през живия плет. Ръката ми, която не държеше револвера, беше вдигната да предпазва очите ми от

жулещите клонки.

11.

Спънах се в сандъка с пясък в средата на задния двор на семейство Дънинг, проснах се по лице и се озовах очи в очи с кукла с безизразен поглед и диадема, но нищо друго. Револверът изхвърча от ръката ми. Запълзях, за да го потърся, като си мислех, че няма да го намеря, защото това е последният номер на необратимото минало. Малък в сравнение с грипа със силните болки в стомаха и Бил Търкот, но добър. И точно когато забелязах оръжието си в края на трапеца светлина от прозореца на кухнята, чух, че по Кошут Стрийт идва кола. Движеше се по-бързо, отколкото всеки разумен шофьор би се осмелил да кара по улици, пълна с маскирани деца, които носят торбички с лакомства. Досетих се кой е още преди гумите да изsvирят и да спрат.

В къщата с номер 379 Дорис Дънинг седеше на дивана с Трой, а Ельн нетърпеливо подскачаше в костюма си на индианска принцеса. Трой току-що й беше казал, че ще й помогне да изядат бонбоните, когато тя, Туга и Хари се върнат. „Не, няма — отговаряше Ельн. — Маскирай се и върви да искаш бонбони.“ Всички щяха да се засмеят на думите й, дори Хари, който беше в банята и пишкаше в последната минута, защото Ельн беше истинска комедиантка като Лусил Бол, която разсмиваше всички.

Грабнах револвера, който се изпълзна от потните ми пръсти и отново падна на тревата. Кракът ме болеше там, където се бях ударил в сандъка с пясък. От другата страна на къщата се затръшна врата на кола и по бетона затрополиха забързани стъпки. Спомням си, че си помислих: „*Залости вратата, Дорис. Идва не само злият ти съпруг, а целият Дери.*“

Взех револвера, изправих се олюявайки си, запрепъвах се на тъпите си крака, едва не паднах отново, запазих равновесие и хукнах към задната врата. Стената на избата се изпречи на пътя ми. Заобиколих я, убеден, че ако я блъсна, ще рухне. Въздухът сякаш се беше сгъстил като сироп и, изглежда, също искаше да ме забави.

„*Дори ако загина — помислих си. — Дори ако загина и Осуалд свърши работата, и загинат милиони. Дори тогава. Защото това е*

сега. И те са тези хора.“

Задната врата щеше да бъде заключена. Бях толкова сигурен в това, че едва не се изтъркалях по стъпалата на верандата, когато валчестата дръжка се превъртя и се отвори. Влязох в кухня, където още миришеше на печеното месо, което госпожа Дънинг бе сготвила. Умивалникът беше пълен с чинии. На плита имаше продълговат съд със сос, а до него — голяма чиния с изстинала юфка. От телевизора се разнасяха треперещите звуци на цигулка, каквото Кристи наричаше „убийствена музика“. Много подходяща за случая. На плита беше и гумената маска на Франкенщайн, която Туга смяташе да си сложи, когато излезе да иска „лакомство или номер“. До нея беше сложен хартиен плик с думите БОНБОНИТЕ НА ТУГА. НЕ ПИПАЙ, написани с черен пастел.

В есето си Хари беше цитирал майка си да казва: „Махай се с това нещо. Не трябва да си тук“, но докато тичах по линолеума към свода между кухнята и хола, я чух да пита:

— Франк? Какво правиш тук? — След това повиши тон: — Какво е това? Защо си... Махай се оттук!

И после изпища.

12.

Докато минавах под свода, едно от децата попита:

— Кой си ти? Защо вика мама? Татко тук ли е?

Обърнах глава и видях десетгодишния Хари Дънинг, който стоеше на прага на малката тоалетна в дъното на кухнята. Беше облечен като индианец и в едната си ръка държеше въздушната пушка, а с другата дърпаše ципа на панталона си. Дорис Дънинг отново изпища. Другите две момчета се разкрештяха. Чу се тупване — силен, смразяващ кръвта звук — и писъкът беше прекъснат.

— *Не, татко, недей! Боли я!* — изписка Ельн.

Вкамених се и зяпнах. Въз основа на есето на Хари предполагах, че трябва да попреча на човек, който размахва чук, какъвто мъжете държат в кутиите си с инструменти. Франк Дънинг обаче държеше тежък ковашки чук и боравеше с него, сякаш беше детска играчка. Ръкавите му бяха навити и видях изпъкналите мускули, развити от

двайсет години рязане на месо и мъкнене на животински трупове. Дорис беше на килима в хола. Той вече беше счупил ръката ѝ — костта стърчеше през разкъсания ръкав на роклята ѝ — и бе изкълчил рамото ѝ. Лицето ѝ беше бледо и зашеметено. Тя пълзеше по килима пред телевизора. Косата ѝ висеше над лицето. Дънинг вдигаше чука. Този път щеше да я удари по главата, да разбие черепа ѝ и да разпърсне мозъка ѝ върху дивана.

Ельн се въртеше около него и се мъчеше да го изблъска навън.

— Престани, татко, престани!

Франк Дънинг я сграбчи за косата и я повдигна. Ельн залитна и от украсата на главата ѝ се разхвърчаха пера. Тя се бълсна в люлеещия се стол и той се преобърна.

— Дънинг! — извиках. — Спри!

Той ме погледна със зачервени, парещи очи. Беше пиян. Плачеше. От ноздрите му висех сополи и по брадичката му се стичаше слюнка. Лицето му беше изкривено от гняв, болка и учудване.

— Кой си ти, по дяволите? — попита и после, без да дочака отговор, се хвърли към мен.

Натиснах спусъка на револвера, като си мислех: „*Този път няма да гръмне. Това е револвер от Дери и няма да гръмне.*“

Но оръжието изтрещя и куршумът го улучи в рамото. На бялата му риза разцъфна червена роза. Той се изви настрани, но после отново вдигна чука. Кървавото петно на ризата му се уголемяваше, но Дънинг, изглежда, не чувстваше нищо.

Отново натиснах спусъка, но някой ме бълсна и куршумът излетя някъде високо. Беше Хари.

— Престани, татко! — с писклив глас извика той. — Спри или ще те гръмна!

Артър (Туга) Дънинг пълзеше към мен и кухнята. Точно когато Хари стреля с въздушната си пушка, Дънинг стовари ковашкия чук върху главата на Туга. Лицето на момчето се обля в кръв. Във въздуха се разхвърчаха частици от кости и кичури коса. Капки кръв изпърсаха лампата на тавана. Ельн и госпожа Дънинг пищаха.

Възвърнах равновесието си и стрелях трети път. Куршумът разкъса дясната буза на Дънинг чак до ухото, но пак не го спря. „*Той не е човек*“ — помислих си тогава и продължавам да го мисля и досега. В

насълзените му очи и скърцащи от яд зъби — Дънинг сякаш дъвчеше въздуха вместо да годиша — видях само празнота.

— Кой си ти, по дяволите? — повтори той. — Влязъл си незаконно в дома ми.

Отново вдигна ковашкия чук и замахна в хоризонтална дъга. Въздухът изсвиствия. Прилекнах и наведох глава и въпреки че десеткилограмовата глава сякаш не ме уцели — тогава не почувствах болка, гореща вълна обля темето ми. Револверът изхвърча от ръката ми, удари се в стената и отскочи в ъгъла. Нещо топло започна да се стича по лицето ми. Разбрах ли, че на скалпа имах рана, дълга петнайсетина сантиметра? И че Дънинг не успя да ме повали в безсъзнание или да ме убие само за няколко милиметра? Не мога да кажа. Всичко стана за по-малко от минута, може би само за трийсетина секунди. Животът се завъртя като монета от пет цента, и то много бързо.

— Излез! — изкрещях на Трой. — Вземи сестра си и излезте!
Викайте за помощ! Викайте колкото глас...

Дънинг замахна с ковашкия чук. Отскочих назад и тежката глава се заби в стената, като строши летви и вдигна облак мазилка, който се присъедини към дима от изстрелите. Телевизорът още работеше. Още цигулки, още убийствена музика.

Докато Дънинг се мъчеше да извади чука от стената, покрай мен прелетя нещо. Въздушната пушка „Дейзи“. Беше я хвърлил Хари. Цевта удари Франк Дънинг в разкъсаната буза и той изкрещя от болка.

— Копеленце! Ще те убия!

Трой носеше Ельн към вратата. „Добре — помислих си. — Поне това промених...“

Преди обаче да я изнесе, някой се появи на прага и после влезе, препътайки се, като събори Трой и момиченцето. Едва имах време да видя това, защото Франк беше измъкнал чука от стената и вървеше към мен. Отстъпих назад и бутнах Хари в кухнята.

— Бягай през задната врата, синко. Бързо. Ще го задържа, докато ти...

Франк Дънинг изкрещя и се скова. От гърдите му стърчеше нещо. Предметът беше облян в толкова много кръв, че едва след секунда осъзнах какво е — краят на щик.

— Това е за сестра ми, скапаняко — изхриптя Бил Търкот. — За Клара.

13.

Дънинг се свлече на пода — краката в хола, а главата под свода между хола и кухнята. Но не се отпусна съвсем. Върхът на щика се заби в дъските и го задържа изправен. Единият му крак ритна веднъж и после Дънинг застина неподвижно. Изглеждаше така, сякаш е умрял, опитвайки се да направи лицева опора.

Всички пищяха. Въздухът мириеше на барут, мазилка и кръв. Дорис прегръщаше мъртвия си син. Косата ѝ висеше над лицето. Не исках да види, че главата на Туга е разцепена чак до челюстта, но нямаше как да ѝ попреча.

— Следващия път ще се представя по-добре, госпожо Дънинг — изграчих. — Обещавам.

Лицето ми беше обляно в кръв и трябваше да я избърша от лявото си око, за да виждам от тази страна. Тъй като все още бях в съзнание, помислих си, че не съм ранен сериозно, и знаех, че раните на главата кървят обилно. Но изцапан и раздърпан и ако някога имаше следващ път, трябваше да се измъкна незабелязано и бързо.

Преди да тръгна обаче, исках да говоря с Търкот. Или поне да опитам. Той се беше строполил до стената и изпружените крака на Дънинг. Държеше се за гърдите и охкаше. Лицето му беше бледо като на смъртник. Само устните му бяха морави като на хлапе, което е яло боровинки. Хванах ръката му и я стиснах паникьосано, но очите му блеснаха иронично.

— Кой е страхливият сега, Амбърсън?

— Не си ти — отвърнах. — Ти си герой.

— Да — изхриптя той. — Хвърли шибания медал в ковчега ми.

Дорис притискаше в обятията си мъртвия си син. Трой обикаляше в кръг зад нея. Главата на Ельн беше опряна на гърдите му. Той не поглеждаше към нас, сякаш не съзнаваше, че сме там. Момиченцето ридаеше.

— Ще се оправиш — рекох, като че ли го знаех. — А сега слушай внимателно, защото е важно. Забрави името ми.

— Какво име? Не си ми го казвал.

— Да. И... знаеш ли колата ми?

— „Форд“. — Търкот губеше гласа си, но очите му още бяха втренчени в мен. Хубава. Кабрио. V-образен двигател. Петдесет и четири или петдесет и пет конски сили.

— Не си я виждал. Това е най-важното от всичко. Тази вечер трябва да отида до южната част на щата и се налага да карам по магистралата през повечето време, защото не знам други пътища. Ако стигна до Централен Майн, ще бъда свободен и чист. Разбиращ ли какво ти казвам?

— Не съм виждал колата ти — отговори той и после потрепери от болка. — Мамка му, колко боли.

Допрях пръсти до брадясалия му врат и проверих пулса му. Беше ускорен и неравномерен. В далечината чух вой на сирени.

— Ти постъпи правилно.

Търкот завъртя очи.

— За малко да не го направя. Не знам къде ми беше умът. Сигурно съм полудял. Слушай, приятелю, ако те хванат, не им казвай какво съм... Знаеш, какво съм...

— Няма. Ти го премахна, Търкот. Той беше бясно куче и ти го спря. Сестра ти би се гордяла с теб.

Той се усмихна и затвори очи.

14.

Влязох в банята, взех хавлия, намокрих я и избърсах окървавеното си лице. Хвърлих я в коритото, грабнах други две и отидох в кухнята. Момчето, което ме беше довело тук, стоеше върху избелелия линолеум до печката и ме гледаше. Въпреки че вероятно бяха минали шест години, откакто си беше смукал палеца, сега го беше пъхнал в устата си. Очите му бяха широко отворени и сериозни, плувнали в сълзи. Бузите и челото му бяха изпърскани с кръв. Току-що беше преживяло нещо, което несъмнено щеше да го травмира, но и никога нямаше да порасне, и да стане Хари Жабока. Нито да напише есе, което да ме разплачне.

— Кой си ти? — попита Хари.

— Никой — отговорих, минах покрай него и се насочих към вратата. Той обаче заслужаваше повече. Сирените се приближаваха, но аз се обърнах. — Твоят ангел-хранител. — Измъкнах се през задната врата и се слях с нощта на Хелоуин през 1958 година.

15.

Тръгнах по „Уаймор“ към „Уичам“, видях проблясващи сини светлини, отправили се към Кошут Стрийт, и продължих да вървя. Две преки по-нататък в жилищния квартал завих по Джерард Авеню. Минувачите се обърнаха по посока на сирените.

— Господине, знаете ли какво се е случило? — попита ме мъж, който държеше за ръката Снежанка с маратонки.

— Чух, че деца гърмят с бомбички — отвърнах. — Може да са запалили нещо. — Продължих по пътя си, като се постарах да не обръщам лявата страна на лицето си към человека, защото наблизо имаше улична лампа и от главата ми още течеше кръв.

След четири преки свърнах по „Уичам“. Далеч на юг от Кошут Уичам Стрийт беше тъмна и тиха. Вероятно всички свободни полицейски коли вече бяха на местопрестъплението. Хубаво. Почти бях стигнал до ъгъла на „Гроув“ и „Уичам“, когато коленете ми се огънаха. Огледах се, не видях празнуващи Хелоуин и седнах на бордюра. Не можех да си позволя да спра, но се налагаше. Бях изхвърлил всичко от стомаха си, не бях ял цял ден освен скапаното десертно блокче (и не можех да си спомня дали го бях излапал цялото, преди Търкот да ме изненада) и току-що бях преживял интерлюдия на насилие, в която бях ранен — не знаех колко сериозно. Трябваше или да спра и да оставя тялото си да се съвземе, или да припадна на тротоара.

Отпуснах глава на коленете си и бавно си поех дъх няколко пъти, както ме бяха учили в „Червения кръст“ на курсовете по водно спасяване в колежа. Отначало непрекъснато си представях как главата на Туга Дънинг експлодира от разбиващата сила на чука и ми стана още по-зле. След това се замислих за Хари, който бе изпръскан с кръвта на брат си, но иначе не беше пострадал. И за Ельн. Тя не беше в дълбока кома, от която никога нямаше да излезе. И Трой. И Дорис.

Лошо счупената ѝ ръка можеше и да я боли до края на живота ѝ, но поне щеше да е жива.

— Направих го, Ал — промълвих.

Какво обаче бях направил през 2011 година? Какво бях направил на 2011 година? Тези въпроси все още търсеха отговор. Ако се беше случило нещо ужасно заради ефекта на пеперудата, винаги можех да се върна и да го залича... освен ако променяйки хода на живота на семейство Дънинг, някак не бях променил и хода на живота на Ал Темпълтън. Ами ако закусвалнята вече не беше там, където го бях оставил? И ако той никога не го беше премествал от Обърн? Или изобщо не бе отварял ресторантче? Изглеждаше малко вероятно... ноeto ме, седях на тротоар през 1958 година и от рана в главата ми през 1958 година течеше кръв. Колко вероятно беше това?

Изправих се, залитайки, и тръгнах. Вдясно по Уичам Стрийт видях пулсиращи проблясъци на сини светлини. На ъгъла на Кошут се беше насьбрала тълпа, но хората бяха с гръб към мен. Църквата, до която бях оставил колата, беше на отсрещната страна на улицата. Фордът „Сънлайнър“ сега беше сам на паркинга, но изглеждаше невредим. Шегаджиите, празнуващи по Хелоуин, не бяха изпуснали гумите. И после забелязах жълт правоъгълник под едната чистачка. Мислите ми внезапно се насочиха към Човека с жълтата карта и стомахът ми се сви. Грабнах листчето и въздъхнах облекчено, когато прочетох какво е написано там: ПРИСЪЕДИНИ СЕ КЪМ ПРИЯТЕЛИ И СЪСЕДИ НА БОГОСЛУЖЕНИЕ В НЕДЕЛЯ В ДЕВЕТ СУТРИНТА. НОВОДОШЛИТЕ ВИНАГИ СА ДОБРЕ ДОШЛИ! НЕ ЗАБРАВЯЙ: ЖИВОТЪТ Е ВЪПРОС И ОТГОВОРЪТ Е ИСУС!

— Мислех, че твърдите наркотици са отговорът, и в момента бих се възползвал — измънках и отключих вратата на шофьора. Сетих се за хартиения плик, който бях оставил в гаража на къщата на Уаймор Лейн. Ченгетата, разследващи квартала, сигурно щяха да го открият. Вътре щяха да намерят няколко десертни блокчета, почти празнотошише каопектат и нещо като памперс за възрастни.

Зачудих се до какъв ли извод щяха да стигнат.

Но не се чудих дълго.

Когато стигнах до платената магистрала, главата ме болеше жестоко, но дори да не беше епохата на денонощните магазини, не бях убеден дали бих се осмелил да спра. Ризата ми беше корава от засъхваща кръв в лявата страна. Поне не забравих да напълня резервоара.

Опитах се да изследвам раната на главата си с връхчетата на пръстите и бях възнаграден със силна болка, която ме убеди да не правя втори опит.

Спрях на отбивката за почивка преди Огъста. Вече минаваше десет и мястото беше безлюдно. Запалих лампата в колата и огледах зениците си в огледалото. Не се бяха разширили или смалили и това беше добре. Пред мъжката тоалетна имаше автомат за закуски и за десет цента си купих шоколадов пай с крем. Излапах го, докато карах, и главоболието ми понамаля.

Минаваше полунощ, когато стигнах до Лисбон Фолс. Главната улица беше тъмна, но фабрика „Уорумбо“ и „Ю Ес Джипсъм“ работеха с пълни обороти, пуфтяха и тракаха, изхвърляха смрадта си високо във въздуха и изсипваха киселинни води в реката. С гроздовете си ярки светлинни приличаха на космически кораби. Спрях пред „Кенебек Фрут“, където фордът щеше да остане, докато някой надникнеше вътре и видеше кървавите петна на седалката, вратата на шофьора и волана. И после щеше да извика полицията. Предполагам, че щяха да проверят форда за пръстови отпечатъци. Беше възможно да ги сравнят с отпечатъците върху револвера „Полис Спешъл“, намерен на местопрестъпление в Дери. Името Джордж Амброуз можеше да се появи в Дери и после тук, във Фолс. Ако обаче заешката дупка все още беше там, където я бях оставил, Джордж нямаше да остави следа, по която да тръгнат, а отпечатъците принадлежаха на човек, който щеше да се роди чак след осемнайсет години.

Отворих багажника, извадих куфарчето и реших да оставя всичко друго. Знам ли, можеше да го продадат в „Добрият бял слон“, магазинът за вещи втора употреба, недалеч от „Тайтъс Шеврон“. Пресякох улицата и се насочих към огнения дъх на фабrikата, която щеше да го бълва денонощно, докато свободната търговия на Рейгън не превърнеше в отживелица скъпите американски платове.

Сушилнята беше осветена в бял флуоресцентен блясък, проникващ през мръсните прозорци на багрилното помещение. Съзрях

веригата, която преграждаше сушилнята от останалата част на двора. Беше търде тъмно, за да прочета окачената на нея табелка, и бяха минали почти два месеца, откакто я бях видял, но си спомнях какво пише: ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО ДО КРАЯ НА РЕМОНТА НА ТРЪБА ОТ КАНАЛИЗАЦИЯТА. Нямаше следа от Мъжа с жълтата карта — нито от Мъжа с оранжевата карта, ако сега беше такъв.

В двора блестяха прожектори, които ме осветяваха като мравка в чиния. Сянката ми подскачаше дълга и източена пред мен. Вцепених се, когато към мен затрополя голям транспортен камион. Очаквах, че шофьорът ще спре, ще се наведе през стъклото и ще ме попита какво правя там, по дяволите. Той намали, но не спря. Вдигна ръка за поздрав. Отвърнах и той подкара към товарните платформи. На каросерията потракваха десетки празни варели. Отправих се към веригата, огледах се набързо и се проврях под нея.

Приближих се до едната страна на сушилнята. Сърцето ми бълскаше силно в гърдите. Раната на главата ми пулсираше в унисон. Този път нямаше парче бетон, което да отбелязва мястото. „По-бавно — казах си... — Полека. Стъпалото е тук.“

Само че не беше там. Нямаше нищо освен уличната настилка под търсещата ми, потропваща обувка.

Отидох малко по-нататък, но пак не намерих нищо. Беше студено и дъхът ми се виждаше, но по раменете и врата ми изби лека, мазна пот. Извървях още няколко крачки, но вече бях сигурен, че съм отишъл търде далеч. Заешката дупка беше изчезнала или изобщо никога не е била там и това означаваше, че целият ми живот като Джейк Епинг — всичко от спечелилата ми награда градина в началното училище до зарязания ми роман в колежа и бракът ми с по душа добра жена, която почти удави любовта ми към нея в алкохол — е било налудничава халюцинация и през цялото време съм бил Джордж Амбърсън.

Повървях още и после спрях задъхан. Някъде — може би в бояджийския цех или в някоя от тъкачниците — някой извика: „Чукай ме отстрани!“ Подскочих веднъж и после пак от гръмогласния смях, който последва възклицанието.

Не беше там.

Нямаше я.

Или никога не бе съществувала.

Изпитах ли разочарование? Ужас? Паника? Не. Почувствах единствено необяснимо облекчение. „Може да живея тук — помислих си. — Лесно. Дори щастливо.“

Вярно ли беше? Да.

Близо до фабриката вонеше и от обществените тоалетни, където всички пушеха като луди, но на повечето места въздухът ухаеше невероятно приятно. На нещо ново. Храната имаше хубав вкус. Носеха млякото пред вратата ти. След период на раздяла с компютъра ми видях нещата достатъчно ясно, за да осъзнам колко бях пристрастен към проклетото нещо, прекарвах часове да чета глупави прикрепени файлове към имайли и посещавах уеб сайтове по същата причина, поради която алпинистите искат да изкачат Еверест — защото го има. Мобилният ми телефон не звънеше, защото нямаш мобилен телефон и това беше огромно облекчение. Извън големите градове повечето хора все още имаха дуплекси и мнозинството заключаваше ли домовете си нощем? Ами! Тревожеха се от ядрена война, но аз знаех, че хората от 1958 година щяха да останат и да умрат, без дори да чуят, че е избухнала атомна бомба освен в експеримент. Никой не се беспокоеше за глобално затопляне или пилоти самоубийци с отвлечени самолети, които се врязват в небостъргачи.

И ако животът ми през 2011 година не беше халюцинация (знаех го дълбоко в сърцето си), все още можех да попреча на Осуалд. Е, нямаше да знам крайния резултат, но щях да го преживея.

Добре. Първо трябваше да се върна във форда и да се махна от Лисбон Фолс. Мислех да отида в Люистън, да намеря автогарата и да си купя билет за Ню Йорк. Оттам щях да се кача на влака за Далас... или може би на самолет. Все още имах много пари и служителите на летището нямаше да ми поискат документ за самоличност със снимка. Трябваше само да платя билета и „Транс Уърлд Еърлайнс“ щеше да ме посрещне с „добре дошъл“ на борда.

Облекчението от това решение беше толкова голямо, че коленете ми отново се подкосиха. Слабостта не беше толкова силна като в Дери, когато се наложи да седна, но се подпрях на стената на сушилнята. Лакътят ми се удари, издавайки тих глух звук. И изневиделица ми заговори глас. Дрезгав. Почти ръмжене. Глас от бъдещето.

— Джейк? Ти ли си? — Думите бяха последвани от суха, лаеща кашлица.

Едва не си замълчах. Можех да си замълча. После обаче се замислих колко много от живота си е инвестирал Ал в проекта и че аз съм единствената му останала надежда.

Обърнах се по посока на кашлицата и тихо казах:

— Ал? Говори. Бром. — Можех да добавя: „Или продължавай да кашляш.“

Той започна да брои. Тръгнах към звука, опипвайки с крак земята. След десетина крачки — далеч от мястото, където се бях отказал — носът на обувката ми направи крачка напред и се заклеши в нещо, което го накара да спре. Отново се огледах и поех още една гълтка от вонящия на химикали въздух. После затворих очи и започнах да изкачвам стъпала, които не виждах. На четвъртото студеният нощен въздух се замени със задушаваща топлина и уханието на кафе с подправки. Или поне такъв беше случаят с горната половина на тялото ми. От кръста надолу все още усещах нощта.

Стоях там може би три секунди, наполовина в настоящето и наполовина в миналото. След това отворих очи, видях изнуреното, разтревожено и твърде слабо лице на Ал и се върнах в 2011 година.

ТРЕТА ЧАСТ ЖИВОТ В МИНАЛОТО

ДЕВЕТА ГЛАВА

1.

Бих казал, че вече нищо не може да ме изненада, но онова, което видях вляво от Ал, ме накара да зяпна. Цигара, тлееща в пепелник. Протегнах ръка и я уgasих.

— Искаш да изкашляш и остатъка от функционирация си бял дроб ли?

Той не отговори. Не съм сигурен дали ме чу. Гледаше ме и се кокореше.

— Господи, Джейк, кой те е скалпирал?

— Никой. Да се махаме оттук, преди да се задуша от дима. — Упрекът ми обаче не беше съвсем верен. През седмиците, които бях прекарал в Дери, бях свикнал с дима на цигарите. Скоро и аз щях да се заразя с навика, ако не внимавах.

— Скалпиран си, но не го знаеш. Зад ухoto ти виси кичур коса и... Колко кръв ти изтече? Четвърт литър? И кой го направи?

— А, по-малко от четвърт литър. Е, Франк Дънинг. Ако това отговаря на въпросите ти, сега и аз имам един. Ти каза, че ще се молиш. Защо не казваш молитви, а пушиш?

— Защото съм нервен. И защото вече няма значение. Духът е пуснат от бутилката.

По този въпрос бяхме единодушни.

2.

Ал бавно отиде зад тезгяха, отвори шкаф и извади пластмасова кутия с червен кръст. Седнах на едно от високите столчета и погледнах часовника. Беше осем без петнайсет, когато Ал отключи вратата и влязохме в ресторантчето. Вероятно в осем без пет съм се спуснал в заешката дупка и съм се появил в Страната на чудесата през 1958

година. Ал твърдеше, че всяко пътуване продължава точно две минути, и часовникът на стената го потвърждаваше. Бях прекарал петдесет и два дни в 1958 година, но тук часът беше седем и петдесет и девет сутринта.

Ал извади марля, пластир и дезинфектант.

— Наведи се да виждам — каза той. — Подпри брадичката си на тезгяха.

— Може да пропуснеш кислородната вода. Станало е преди четири часа и кръвта се е съсирила. Виждаш ли?

— Страх лозе пази — отвърна Ал и после сякаш запали главата ми. — Ooooh!

— Боли, нали? Защото раната още е отворена. Искаш хирурзи от 1958 година да лекуват инфектирания ти скалп, преди да се върнеш в своето време? Повярвай ми, приятелю, не ти трябва. Стой мирно. Трябва да отрежа малко коса иначе пластирът няма да залепне. Слава Богу, че е къса.

Той клъцна косата ми и после усили болката, като притисна марля до раната и я залепи.

— Може да махнеш марлята след един-два дни, но дотогава си слагай шапка. Ще приличаш на бедняк, но ако косата ти не порасне, може да я сресваш над раната. Искаш ли аспирин?

— Да. И чаша кафе. Ще ми направиш ли? — Кафето щеше да ми помогне за известно време. По-скоро се нуждаех от сън.

— Добре. — Ал включи кафемашината и после отново започна да рови в комплекта за първа помощ. — Виждаш ми се отслабнал.

„И още как“ — помислих си.

— Бях болен. Хванах двайсет и четири часов... — Млъкнах.

— Джейк, какво има?

Гледах рамкираните фотографии. Когато се бях спуснал в заешката дупка, там имаше снимка на Хари Дънинг и мен. Смеехме се и показвахме пред обектива дипломата на Хари.

Снимката беше изчезнала.

3.

— Джейк? Приятелю? Какво има?

Взех аспирините, които той беше сложил на тезгяха, пъхнах ги в устата си и ги глътнах без вода. След това станах и бавно се приближих до Стената на славата. Имах чувството, че съм направен от стъкло. Там, където от две години беше окачена снимката ми с Хари, сега имаше фотография, на която Ал се ръкуваше с Майк Мишо, представителя в Конгреса от втория район на Майн. Мишо сигурно се кандидатираше отново, защото на готварската престилка на Ал имаше две значки. На едната пишеше МИШО В КОНГРЕСА, а на другата — ЛИСБОН ОБИЧА МАЙК. Почитаемият представител носеше яркооранжева тениска с газираната напитка „Мокси“ и държеше мазен сандвич.

Откачих снимката от кукичката.

— Откога е тук?

Ал ме погледна и се намръщи.

— Не съм я виждал през живота си. Подкрепях Мишо в последните две кампании — по дяволите, поддържам всеки демократ, който не е заловен да чука помощничките си от предизборния щаб — и го срещнах на митинг през 2008 година, но това беше в Касъл Рок. Никога не е идвал в ресторантчето.

— Очевидно е идвал. Това е твоят тезгях, нали?

Той взе снимката с изкривените си като нокти на хищна птица пръсти и я доближи до лицето си.

— Да.

Ал се втренчи във фотографията и се подсмихна. Мисля, че от почуда. Или може би страхопочитание. После ми я върна и отиде зад тезгяха, за да налее кафе.

— Ал, спомняш си Хари, нали? Хари Дънинг.

— Разбира се. Нали заради него отиде в Дери и едва не ти отрязаха главата.

— Да, заради него и останалите от семейството му.

— Успя ли да ги спасиш?

— Всичките, освен един. Баща му уби Туга, преди ние да му попречим.

— Кои сте вие?

— Ще ти разкажа всичко, но първо отивам у дома да си легна.

— Нямаме много време, приятелю.

— Знам — отвърнах и си помислих: „Само трябва да те погледна, Ал“ — Но умирам за сън. За мен е един и половина след полунощ и имах... — Устата ми зейна в огромна прозявка. — Необикновена нощ.

— Добре. — Той донесе кафето — пълна чаша за мен, без захар и сметана, и половин чаша за него с много сметана. — Разкажи ми каквото можеш, докато пиеш.

— Първо, обясни ми как е възможно да си спомняш Хари, ако не е бил чистач в гимназията в Лисbon и не си е купувал фатбургер от теб през живота си. Второ, обясни ми защо не помниш Майк Мишо да е идвал в ресторантчето, когато го има на снимката.

— Не знаеш дали Хари Дънинг още е в града и дали още е чистач в гимназията в Лисbon.

— Би било невероятно съвпадение, ако е така. Успях да променя миналото, Ал — с помощта на някакъв тип на име Бил Търкот. Хари не е отишъл да живее при леля си и чично си в Хейвън, защото майка му не е умряла. Нито брат му Трой или сестра му Ельн. И Дънинг не се е приближавал с чука до Хари. Много ще се изненадам, ако Хари все още живее във Фолс след всичките промени.

— Има начин да проверим. В кабинета имам лаптоп. Ела отзад.

— Ал ме поведе, като кашляше и се подпираще на разни неща. Взех чашата с кафето си, но той оставил неговата.

„Кабинет“ беше твърде грандиозно име за голямата колкото склад стаичка до кухнята. Едва се побрахме двамата. Стените бяха облепени с бележки, разрешителни и здравни разпоредби от щата Майн и федералните власти. Ако хората, които пускаха слухове и клюки за прочутия „котешки бургер“, видеха тези документи, сред които имаше Сертификат Клас А за чистота след последната проверка на Комисията по хигиена на заведенията, може би щяха да бъдат принудени да преосмислят мнението си.

Лаптопът „Макбук“ на Хари беше поставен на бюро, каквото си спомням, че използвах в трети клас. Ал се отпусна на стол почти със същите размери и изсумтя от болка и едновременно с облекчение.

— Гимназията има уебсайт, нали?

— Да.

Докато чакахме компютърът да зареди, се запитах колко ли имейла са се натрупали по време на петдесет и два дневното ми

отсъствие, но после се сетих, че всъщност са минали само две минути. Колко съм глупав.

— Мисля, че превъртам, Ал.

— Познавам чувството. Дръж се, ще... Чакай. Започваме. Да видим. Курсове... лятна програма... преподаватели... администрация... помощен персонал.

— Щракни на него.

Той погали вградената компютърна мишка, измърмори нещо, кимна, щракна и после се втренчи в екрана като мистик, който се консулира с кристалната си топка.

— Е? Не ме карай да чакам.

Ал обърна лаптопа към мен, за да видя. ПОМОЩЕН ПЕРСОНАЛ НА ГИМНАЗИЯТА В ЛИСБОН — пише там. — НАЙ-ДОБРИТЕ В МЕЙН! Имаше снимка на двама мъже и една жена, които стояха в училищния двор. И тримата се усмихваха и бяха с горнища на анцузи на лисбонските „Хрътки“. Нито единият не беше Хари Дънинг.

4.

— Ти го помниш в живота му като чистач и твой ученик, защото се спусна в заешката дупка — рече Ал. Бяхме се върнали в ресторантчето и седяхме в едното сепаре. — А аз го помня или защото съм свикнал със заешката дупка, или защото се намирам близо до нея.

— Той се замисли. — Да, вероятно заради това. Има някаква радиация. Чувствам, че и Човекът с жълтата карта също е близо до нея, само че от другата страна.

— Сега той е Човекът с оранжевата карта.

— За какво говориш?

Отново се прозях.

— Ако се опитам да ти разкажа сега, ще объркам всичко. Искам да те закарам вкъщи и после да се прибера у дома. Ще си взема нещо за ядене, защото съм гладен като вълк...

— Ще ти изпържа яйца. — Ал понечи да стане, но после се отпусна и се закашля. Всяко поемане на дъх беше придруженено със суха, раздираща кашлица и хриптене, които разтърсваха цялото му

тяло. Нещо хъркаше в гърлото му като карта за игра, пъхната между спиците на велосипед.

Докоснах ръката му.

— Ще се върнеш в дома си, ще вземеш лекарствата и ще си починеш. Ще поспиш, ако можеш. Аз със сигурност ще спя поне осем часа. Ще навия будилника.

Ал престана да кашля, но още чувах хъркането в гърлото му.

— Дълбок сън. Да, спомням си какво е. Завиждам ти, приятелю.

— Ще дойда довечера в седем. Не, нека да е осем. Това ще ми даде възможност да проверя някои неща в интернет.

— И ако всичко ще бъде суперкейк „Джейк“? — Той се усмихна на играта на думи, която, разбира се, бях чувал хиляди пъти.

— Тогава ще дойда утре и ще се пригответя да извърша деянието.

— Не. Ти ще го *предотвратиш*. — Ал стисна ръката ми. Пръстите му бяха тънки, но все още силни. — За това е всичко. Да намериш Осулд, да осутиш гнусното му деение и да изтриеш самодоволната усмивка от лицето му.

5.

Включих двигателя на колата, посегнах към късия и дебел лост за скоростите и се опитах да натисна пъргавия съединител на форда с левия си крак, и когато пръстите ми стиснаха въздуха, а кракът ми натисна постелката на пода, неволно прихнах.

— Какво? — попита Ал от мястото си до мен на предната седалка.

Маневреният форд „Сънлайнър“ ми липсваше, но всичко беше наред. Скоро щях да си го купя отново. Въпреки че от последния път бях закъсал с парите, поне като начало (сметката ми в „Хоумтаун Тръст“ щеше да изчезне по време на следващото пренастройване), можех да се пазаря малко повече с Бил Тайтъс.

Мислех, че мога да го направя.

Сега обаче беше различно.

— Джейк? Нещо смешно ли има?

— Не, нищо.

Огледах се за промени на Мейн Стрийт, но всички обичайни сгради си бяха на местата, включително „Кенебек Фрут“, която изглеждаше както обикновено на две неплатени сметки от финансов крах. Статуята на вожда Уорумбо все още стоеше в градския парк и знамето на прозореца на „Мебели Кабел“ все още уверяваше света, че „НИМА ДА БЪДЕМ ПРОДАДЕНИ ЕВТИНО“.

— Ал, спомняш ли си веригата, под която трябваше да минеш, за да се върнеш в заешката дупка?

— Разбира се.

— А табелката, окачена на нея?

— За тръбата от канализацията. — Той седеше като войник, който мисли, че пътят може би е миниран, и всеки път, когато минехме по някоя неравност, изтръпваше.

— Когато се върна от Далас и разбра, че си твърде болен, за да го направиш, табелката беше ли там?

— Да — отговори Ал след кратък размисъл. — Там беше. Странно, нали? Кой поправя тръба от канализацията цели четири години?

— Никой. Не и във фабричен двор, където денонощно идват и заминават камиони. Защо не привлича внимание?

Ал поклати глава.

— Нямам представа.

— Може би е сложена, за да не влизат хората неволно в заешката дупка. Но в такъв случай кой я е сложил?

— Не знам. Не знам дори дали онова, което казваш, е така.

Завих по неговата улица. Надявах се, че ще го изпратя по живо по здраво в дома му и после ще успея да карам единайсет-дванайсет километра до Сабатьс, без да заспя зад волана. Замислих се обаче за нещо друго и трябваше да го кажа. Ал не трябваше да има големи надежди.

— Миналото е необратимо, Ал. Не иска да бъде променяно.

— Знам. Аз ти го казах.

— Да, но сега си мисля, че съпротивата да се промени е пропорционална на вероятността доколко бъдещето може да се промени от всяко едно действие.

Той ме погледна. Сенките под очите му бяха по-тъмни от всякога и очите му блестяха от болка.

— Би ли ми го обяснил с прости думи?

— Променянето на бъдещето на семейство Дънинг беше по-трудно от променянето на бъдещето на Каролин Пулин, отчасти защото бяха замесени повече хора, но предимно защото Пулин щеше да живее и в двата случая. Дорис Дънинг и децата ѝ щяха да умрат...

Устните му се разтеглиха в лека усмивка.

— Браво на теб. Само се погрижи следващия път да се наведеш повечко и да се спасиш от неприятностите със смущаващ белег, където косата може да не порасне отново.

Имах идеи по този въпрос, но не си направих труда да кажа нещо. Вкарах колата в алеята.

— Искам да кажа, че може би няма да успея да попреча на Осуалд. Поне първия път. — Засмях се. — Но какво пък, по дяволите? Скъсаха ме и първия път на изпита за шофьорска книжка.

— Мен също, но не ме накараха да чакам пет години, за да се явя отново.

Тук Ал беше прав.

— На колко години си, Джейк? Трийсет? Трийсет и една?

— Трийсет и пет. — И два месеца по-близо до трийсет и шест, отколкото бях сутринта, но какво са няколко месеца между приятели?

— Ако сганиш и се наложи да започнеш отначало, ще бъдеш на четирийсет и пет, когато въртележката се върне до месинговия пръстен за втори път. За десет години може да се случат много неща, особено ако миналото е срещу теб.

— Знам. Виж какво се случи с теб.

— Хванах рак на белите дробове, това е всичко. — Ал се закашля, сякаш да го докаже, но очите му видях съмнение и болка.

— Вероятно това е всичко. *Надявам се*, че това е било всичко, но има още нещо, което не знаем...

Предната врата на къщата се отвори с тръсък. Едра млада жена с лимоненозелена рокля и бели медицински обувки изтича по алеята. Видя, че Ал се е прегърбил на предната седалка на тойотата ми и дръпна вратата.

— Господин Темпълтън, къде бяхте? Дойдох да ви дам лекарствата и когато видях, че в къщата няма никого, си помислих...

Ал успя да се усмихне.

— Знам какво си помислила, но всичко е наред. Не е хубаво, обаче няма проблем.

Тя ме погледна.

— Ами вие? Защо го разхождате насам-натам? Не виждате ли колко е немощен?

Разбира се, че виждах, но тъй като не можех да ѝ кажа какво правим, мълчах и се пригответих да приема мъжки упречите.

— Трябваше да обсъдим нещо важно — обади се Ал.

— Въпреки това...

Той отвори вратата на колата.

— Помогни ми да се прибера, Дорис. Джейк трябва да си върви.

Дорис!

Като Дорис Дънинг.

Ал не бе забелязал съвпадението — и сигурно не беше нищо повече, защото името се среща често, но въпреки това отекна в съзнанието ми.

6.

Съумях да стигна до дома си и този път се усетих, че посягам към ръчната спирачка на форда „Сънлайнър“. Угасих двигателя и си помислих колко неудобна, мизерна и неприятна таратайка от пластмаса и фибростъкло е тойотата ми в сравнение с колата, с която бях свикнал в Дери. Слязох, понечих да нахраня котарака си и видях, че храната в чинийката му все още е прясна и влажна. И защо да не е? През 2011 година храната бе престояла в паничката само час и половина.

— Изяж я, Елмор — рекох. — Гладуващите котки в Китай биха дали всичко за чиния „Фрискис Чойс Кътс“.

Елмор ме изгледа злобно и се изнiza през вратичката за котки. Затоплих две замразени храни „Стуюфър“ (мислейки така, като чудовището на Франкенщайн се учи да говори: *микровълнова фурна — хубаво, съвременни коли — лошо*). Изядох всичко, изхвърлих опаковките и отидох в спалнята. Съблякох обикновената си бяла риза от 1958 година (като благодарих на Бога, че Дорис на Ал беше твърде ядосана и не видя петната кръв по нея), седнах на леглото да развържа

удобните си обувки от 1958 година и се проснах по гръб. Убеден съм, че заспах на секундата.

7.

Забравих да навия будилника и щях да спя дълго, след като мине пет следобед, но Елмор скочи върху гърдите ми в четири и петнайсет и започна да души лицето ми. Това означаваше, че е изял храната си и иска отново да напълни паничката му. Сипах храна на котарака, наплисках лицето си със студена вода и изядох купа „Спешъл Кей“, като си мислех, че ще минат дни, докато се върна към нормалния си ред на хранене.

След като напълних корема си, отидох в кабинета и включих компютъра. Първата ми киберспирка беше Градската библиотека. Ал беше прав — базата им данни съдържаше всички броеве на „Лисбон Уийкли Ентърпрайз“ Трябваше да стана „Приятел на библиотеката“, преди да получа достъп до благините, което струваше десет долара, но като имах предвид обстоятелствата, цената ми се видя нищожна.

Броят на „Ентърпрайз“, който търсех, беше от седми ноември. На втората страница, сгущен между статия за фатална автомобилна катастрофа и друга за случай на вероятен умишлен палеж, имаше репортаж, озаглавен МЕСТНАТА ПОЛИЦИЯ ИЗДИРВА ЗАГАДЪЧЕН МЪЖ. Загадъчният мъж бях аз... или по-скоро другото ми аз в ерата на Айзенхауер. Бяха открили кабриото „Сънлайнър“ и веднага бяха забелязали петната кръв. Бил Тайтъс беше разпознал колата, която продал на някой си господин Джордж Амбърсън. Тонът на репортажа ме трогна — непринудена загриженост за изчезнал (и вероятно ранен) човек. Грегъри Дъксън, банкерът ми от „Хоумтаун Тръст“, ме описваше като „възпитан и учтив“. Еди Баумър, собственикът на бърснарницата, беше казал горе-долу същото. Капка подозрение не опетняваше името Амбърсън. Нещата можеха да бъдат различни, ако ме бяха свързали с един сензационен случай в Дери, но не беше така.

В броя от следващата седмица бях сведен до съвсем кратка информация в полицейските съобщения: ИЗДИРВАНЕТО НА ИЗЧЕЗНАЛИЯ МЪЖ ОТ УИСКОНСИН ПРОДЪЛЖАВА. В последващия брой „Уийкли Ентърпрайз“ бе обезумял по предстоящия

празничен сезон и изобщо не споменаваше за Джордж Амбърсън. Но аз бях там. Ал беше издълбал името си на едно дърво, а аз открих моето на страниците на стар вестник. Очаквах го, но да видя реалното доказателство, беше вдъхновяващо.

След това влязох в уеб сайта на „Дейли Нюз“ от Дери. Струваше ми значително повече да получа достъп до архивите им — трийсет и четири долара и петдесет цента, но след няколко минути гледах първата страница на броя от първи ноември 1958 година.

Човек би очаквал, че новината за сензационно местно престъпление ще бъде публикувана с големи букви на първата страница, но в Дери — особения малък град — потуваха жестокостите. Голямата история за деня беше свързана със срещата на Русия, Великобритания и Съединените щати в Женева, за да обсъдят евентуален договор за забрана на опитите с ядрени оръжия. Отдолу имаше репортаж за четириайсетгодишнен феномен по шах на име Боби Фишер. В лявата страна на страницата (където според медийните експерти читателите поглеждат накрая, ако изобщо погледнат), имаше статия със заглавие **БУЙСТВО ПРИКЛЮЧВА СЪС СМЪРТТА НА ДВАМА ДУШИ**. Според разказа Франк Дънинг, „виден член на местната общност и активен в много благотворителни акции“, отишъл в дома на съпругата си, с която живеели отделно, „в състояние на алкохолно опиянение“ малко след осем часа в петък вечерта. След кавга със съпругата си (която не чух... а бях там) Дънинг я удариł с чук и счупил ръката ѝ, а после убил дванайсетгодишния си син Артър Дънинг, когато момчето се опитало да защити майка си.

Историята продължаваше на дванайсета страница. Прелистих и там ме поздрави снимка на стария ми враг и приятел Бил Търкот. „Господин Търкот минавал покрай жилището на семейство Дънинг, когато чул викове и писъци.“ Втурнал се към къщата, видял какво става през отворената врата и казал на господин Франк Дънинг да престане да размахва чука. Дънинг отказал. Господин Търкот съзрял ловджийски нож в калъфка, затъкнат в колана на Дънинг, и го измъкнал. Дънинг нападнал господин Търкот, сборичкали се и Дънинг бил смъртоносно наръган с ножа. Само след няколко минути героят господин Търкот получил сърдечен удар.

Вгледах се в старата снимка — Търкот гордо сложил крак върху бронята на автомобил от края на четирийсетте години на миналия век,

с цигара в ъгъла на устата — и забарабаних с пръсти по краката си. Дънинг беше наръган отзад, а не отпред, и с щик, а не с нож. Той дори нямаше ловджийски нож. Единственото му оръжие беше ковашкият чук — който не беше идентифициран като такъв. Възможно ли беше полиците да са пропуснали такива очевидни факти? Не виждах как, освен ако не бяха слепи като Рей Чарлс. Но за Дери, такъв какъвто го познавах, това беше абсолютно логично.

Усмихнах се. Разказът беше възхитително налудничав. Всички неизяснени неща бяха свързани. Превъртял пиян съпруг, треперещо от страх, ужасено семейство и случаен минувач герой (не се споменаваше откъде е идвал и къде е отивал). Беше ли необходимо друго? И нямаше нито дума за загадъчен чужденец на местопрестъплението. *Типично за Дери.*

Прерових хладилника, намерих неизяден шоколадов пудинг и го излапах, докато стоях до кухненския плот и гледах към задния си двор. Взех Елмор и го погалих, докато котаракът се загърчи да го пусна на пода. Върнах се при компютъра, натиснах клавиш, за да махна скрийнсейвъра и пак се вгледах в снимката на Бил Търкот, героят, намесил се случайно и спасил семейството, а после получил сърден удар за усилията си.

Накрая отидох до телефона и набрах „Справки“.

8.

Нямаше вписан номер на името на Дорис, Трой или Харолд Дънинг. Като последен шанс опитах Ельн, без да очаквам нещо, защото дори ако още живееше в града, тя вероятно бе приела фамилията на съпруга си. Понякога обаче догадките носят късмет (Лий Харви Осуалд беше особено зловреден случай в това отношение). Толкова се изненадах, когато телефонният автомат избълва номер, че дори не бях взел молив. Вместо отново да набера „Справки“, натиснах 1, за да се свържа с номера, който бях поискал. Като се замисля, не съм сигурен защо го направих. Понякога неискаме да знаем, нали? Отиваме твърде далеч и после се обръщаме. Но държах храбро слушалката и слушах как телефонът в Дери иззвъня три пъти.

Вероятно щеше да се включи телефонният секретар и реших, че не искам да оставям съобщение. Нямах представа какво да кажа.

На четвъртото позвъняване обаче женски глас каза:

— Ало?

— Елън Дънинг ли е?

— Зависи кой се обажда. — Тя говореше весело, но предпазливо. Гласът ѝ беше дрезгав и малко недоверчив. Ако не я познавах, щях да си представя жена на трийсет и няколко години вместо на шейсет и нещо, на колкото тя беше сега. „Школуван глас — помислих си. — Певица? Актриса? Може би комедийна актриса? Никоя от тези професии не беше типична за Дери.“

— Името ми е Джордж Амбърсън. Познавам брат ви Хари от много отдавна. В Майн съм и реших да се опитам да се свържа с него.

— Хари? — стреснато попита тя. — Боже мой! От армията ли го познавахте?

Познавахте? Минало време? Замислих се и бързо прецених, че това не може да е обяснението ми. Имаше твърде много подмолни капани.

— Не, от Дери. Когато бяхме деца — осени ме вдъхновението, — играехме на детската площадка. В един отбор. Бяхме приятели.

— Съжалявам, че трябва да ви го кажа, господин Амбърсън, но Хари почина.

За миг онемях. Но така не се общува по телефон, нали?

— О, Боже, много съжалявам! — съумях да смотолевя.

— Случи се отдавна. Във Виетнам. По време на офанзивата „Тет“.

Седнах. Догади ми се. Бях го спасил от накуцване и известни умствени проблеми само за да съкратя живота му с четирийсет и няколко години? Страхотно. Операцията беше успешна, но пациентът умря.

В това време обаче шоуто трябваше да продължи.

— Ами Трой? А вие? Как сте? Тогава бяхте малка и карахте велосипед с помощни колела. И пеехте. Все пеехте. — Напънах се да се засмеха. — Господи, побърквахте ни!

— Напоследък пея само в нощта за караоке в бар „Бениган“, но не се уморявам да говоря. Диджей съм в WKIT в Бангор. Сещате ли се, дисководещ.

— Аха. А Трой?

— Живее *la vida loca*^[1] в Палм Спрингс. Той е богаташът в семейството. Натрупа пари в бизнеса с компютри. Започна през седемдесетте години. Обядва със Стив Джобс и други такива. — Тя се засмя. Страхотен смях. Обзала гам се, че всички в Източен Мейн включваха радиоапаратите си, за да го чуят. Но когато отново заговори, гласът ѝ беше тих и безрадостен: — Кой сте всъщност вие, господин Амбърсън?

— В какъв смисъл?

— В събота и неделя водя предавания с обаждания на слушатели. В събота е за гаражна разпродажба. „Имам мотокултиватор, Ельн, почти нов, но не мога да изплатя вноските и ще приема всяко предложение над петдесет кинта.“ Такива неща. В неделя е за политика. Хората се обаждат да критикуват Ръш Лимбо^[2] или да говорят, че Глен Бек^[3] трябва да се кандидатира за президент. Познавам гласовете. Ако сте приятел на Хари от дните на Площадката, трябва да сте на шайсет и няколко години, но не сте. Струва ми се, че не сте на повече от трийсет и пет.

Господи, право в десетката.

— Непрекъснато ми казват, че гласът ми звучи младежки. Обзала гам се, че го казват и на вас.

— Добър опит — монотонно изрече тя и изведнъж гласът ѝ прозвуча като на възрастна жена. — Упражнявам се от години, за да звучи младежки. А вие?

Не можах да измисля отговор и затова замълчах.

— Освен това никой не се обажда да търси приятеля си от началното училище след петдесет години.

Може би трябва да затворя. Научих онова, за което се обадих, и дори повече. Ще затворя — помислих си, но продължих да държа телефона долепен до ухото си. Не бях сигурен дали ще го пусна дори ако видех, че завесите в хола ми са се запалили.

— Вие ли сте онзи човек? — със задавен глас попита Ельн.

— Не знам за кого...

— Онази нощ там имаше още някой. Хари и аз го видяхме. Вие ли сте?

— Коя нощ? — едва измънках, защото устните ми се бяха вцепенили. Имах чувството, че някой е сложил маска на лицето ми.

Подплатена със сняг.

— Хари каза, че е бил неговият ангел-пазител. Мисля, че сте вие. Къде бяхте? — Сега тя започна да говори неясно, защото се разплака.

— Госпожо... Ельн... не разбирам...

— Закарах Хари на летището, след като получи заповед и отпускът му свърши. Заминаше за Виетнам и му казах да си пази задника, а той отвърна: „Не се тревожи, сестро. Имам ангел-пазител, който се грижи за мен, забрави ли?“ Затова, къде бяхте на шести февруари 1968 година, господин Ангел? Къде бяхте, когато брат ми загина в битката при Ке Сан? *Къде беше тогава, копеле?*

Тя добави още нещо, но не разбрах какво. Вече ридаеше неудържимо. Затворих телефона. Отидох в банята. Влязох във ваната, дръпнах завесата, подпрях главата си на коленете и се загледах в гumenата постелка на жълти маргаритки. И после изкрешях. Веднъж. Два пъти. Три пъти. И най-лошото беше, че не само исках Ал да не ми беше казвал за проклетата заешка дупка, а го проклинах да умре.

9.

Изпитах лошо предчувствие, когато спрях на алеята и видях, че къщата е тъмна. Чувството се засили, когато натиснах дръжката на вратата и открих, че е отключена.

— Ал?

Никой не отговори.

Намерих електрическия ключ и го щракнах. Холът беше идеално подреден като стаи, които се почистват редовно, но вече не се използват много. На стените имаше фотографии в рамки. Не познавах хората на тях — вероятно роднини на Ал, но познах съпружеската двойка на едната над дивана — Джон и Жаклин Кенеди. Бяха на морски бряг — може би Хианис Порт — и се бяха прегърнали. Във въздуха се носеше мириз на ароматизатор „Глейд“, който не прикриваше напълно миризмата на болнична стая, разнасяща се някъде в къщата. „Темпейшънс“ пееха „Моето момиче“. Слънчева светлина в облачен ден и така нататък.

— Ал? Тук ли си?

Къде да е другаде? В „Студио 9“ в Портланд да танцува диско и да сваля колежанки? Знаех, че съм си пожелал нещо, а понякога желанията се събъдват.

Потърсих електрическите ключове в кухнята, намерих ги и облях стаята в достатъчно светлина, за да направя операция на апендиц. На масата имаше пластмасова кутия с лекарства с хапчета за една седмица. Повечето такива кутийки с отделения са малки и се побират в джоб или чантичка, но тази беше грамадна като енциклопедия. До нея на лист от тефтерче беше надраскано: „*Ако забравиш таблетките в осем часа, ЩЕ ТЕ УБИЯ!!!! Дорис.*“

„Моето момиче“ свърши и започна „Само си въобразявам“. Тръгнах към музиката и влязох в стаята, която вонеше на болест. Ал лежеше в леглото. Изглеждаше сравнително спокоен. Към края по една сълза се беше стекла от външните ъгълчета на затворените му очи. Следите още бяха влажни и блестяха. Плейърът с много дискове беше на нощното шкафче вляво от него. Имаше и бележка, затисната с шишенце от лекарство, което едва ли би задържало листчето, защото беше празно. Погледнах етикета: „Оксиконтин“ 20 милиграма." Взех бележката.

Съжалявам, приятелю, но не можех да чакам. Болката беше прекалено силна. Имаш ключ за закусвалнята и знаеш какво да направиш. Но не се заблуждавай, че можеш да опиташи отново, защото може да се случат твърде много неща. Направи го правилно първия път. Вероятно си ми ядосан, че те въвлякох в това. На твоето място и аз щях да съм бесен. Но не се отказвай. Моля те, не го прави. Тенекиената кутия е под леглото. Там има още петстотин долара, които спестих. От теб зависи, друже. Около два часа, след като Дорис ме намери, хазяинът сигурно ще заключи заведението, затова трябва да го направиш довечера. Спаси го, чуваш ли! Спаси Кенеди и всичко ще се промени.

Моля те.

„Копеле — казах си. — Знаел си, че се колебая и така се погрижи за колебанието ми, нали?“

Разбира се, че се колебаех, но това не е възможност за избор. Ал грешеше, ако си беше мислил, че ще се откажа.

Да попреча на Осуалд? Добре. Но в момента Осуалд беше на заден план, част от мъгляво бъдеще. Странно беше да се изразиш така, когато разсъждаваш за 1963 година, но абсолютно точно. Мислите ми бяха заети със семейство Дънинг.

Все още можех да спася Артър, известен като Туга. И Хари.

„Кенеди може да промени решението си“ — беше казал Ал. Имаше предвид Виетнам.

Но дори ако Кенеди не променеше решението си и не изтеглеше войските, щеше ли Хари да бъде на същото място по същото време на шести февруари 1968 година? Едва ли.

— Е, добре. — Наведох се, целунах Хари по бузата и долових соления вкус на последната му сълза. — Спи спокойно, приятелю.

10.

Върнах се у дома и прегледах съдържанието на куфарчето си „Лорд Бъкстън“ и луксозния портфейл от щраусова кожа. Разполагах с изчерпателните записи на Ал за движенията на Осуалд, след като беше напуснал морската пехота на 11 септември 1959 година. Личната ми карта беше в мен. Финансовото ми положение беше по-добро, отколкото очаквах. С парите, които Ал бе спестил, и онези, които вече имах, общата сума възлизаше на над пет хиляди долара.

В хладилника имаше хамбургер. Затоплих го и го сложих в чинийката на Елмор. Погалих котарака, докато ядеше.

— Ако не се върна, отиди при съседите, семейство Ритър — рекох. — Те ще се погрижат за теб.

Елмор, разбира се, не ми обърна внимание, но знаех, че ще го направи, ако не съм там да го храня. Котките умеят да оцеляват. Взех куфарчето, приближих се до вратата и се преборих с краткотрайното си, но силно желание да изтичам в спалнята и да се скрия под завивките. Щяха ли да бъдат тук котаракът и къщата ми, когато се върнеш, ако успеех в мисията си? И ако бяха тук, още ли щяха да са

мои? Нямаше как да знам. Искате ли да ви кажа нещо смешно? Дори хората, които могат да живеят в миналото, не знаят какво ги очаква в бъдещето.

— Хей, Ози — промълвих. — Идвам за теб, скапаняко.

Затворих вратата и излязох.

11.

В ресторантчето беше странно без Ал, защото имах чувството, че той още е там — имам предвид, духът му. Лицата на Стената на славата сякаш се бяха втренчили в мен, питаха ме какво правя там, казваха ми, че мястото ми не е тук, и ме призоваваха да се махна, преди да превъртя главната пружина на вселената. Имаше нещо особено изнервяющо в снимката на Ал и Майк Мишо, която беше окачена на мястото на фотографията ми с Хари.

Отидох в склада и бавно затътрих крака. „Представи си, че се опитваш да изкачиш стълбище в тъмното — бе казал Ал. — Затвори очи, приятелю, така е по-лесно.“

Направих го. След две крачки чух пукота от изравняването на налягането дълбоко в ушите си. Обля ме топлина и през затворените ми клепачи блесна слънчева светлина. Чух свистене на тъкачни станове. Беше 9 септември 1958 година, две минути преди обяд. Туга Дънинг отново беше жив, а ръката на госпожа Дънинг още не беше счупена. Недалеч, близо до „Тайтъс Шеврон“, ме чакаше елегантен червен форд „Сънлайнър“ кабрио.

Първо обаче трябваше да се справя с бившия Човек с жълтата карта. Този път той щеше да вземе долара, който искаше, защото бях забравил да сложа монета от петдесет цента в джоба си. Проврях се под веригата и спрях, за да пъхна един долар в десния преден джоб на панталоните си.

Банкнотата си остана там, защото когато заобиколих зад сушилнята, видях Човека с жълтата карта проснат на бетона с отворени очи и локва кръв около главата. Гърлото му беше прерязано от ухо до ухо. В едната си ръка още държеше назъбеното парче от зелена винена бутилка, с което го беше направил, а в другата стискаше картата си, която би трявало да има нещо общо с деня, когато

получаваш две питиета на цената на едно в „Зелена фасада“. Картата, която някога беше жълта, а после оранжева, сега беше черна.

[1] „Луд живот“ — песен на Рики Мартин — Б.пр. ↑

[2] Американски консерватор, водещ на популярно радиопредаване. — Б.пр. ↑

[3] Американски радио- и телевизионен водещ, писател, предприемач и политически коментатор. — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

1.

Прекосих служебния паркинг за трети път и пак почуках за късмет по багажника на червено-белия плимут „Фюри“, докато минавах покрай него. През следващите седмици, месеци и години щях да се нуждая от всичкия късмет, който можех да получа.

Този път не отидох в „Кенебек Фрут“ и нямах намерение да си купувам дрехи или кола. Щях да го направя утре или вдругиден, но днес можеше да е лош ден за един чужденец във Фолс. Много скоро някой щеше да открие труп в двора на фабrikата и чужденецът можеше да бъде разпитан. Документите на Джордж Амбърсън нямаше да издържат на проверката, особено след като шофьорската му книжка беше с адрес на къща на Блубърд Лейн, която още не беше построена.

Стигнах до работническата автобусна спирка пред паркинга точно когато пуфтеики дойде автобус с надпис ЛЮИСТЪН ЕКСПРЕС. Качих се и дадох долара, който трябваше да дам на Човека с жълтата карта. Шофьорът изсипа шепа сребърни монети от хромирания автомат за разваляне на едри пари, който носеше на колана си. Пуснах петнайсет цента в кутията за пътните разносчи и тръгнах олюявайки се по пътеката към място отзад, зад двама пъпчиви моряци, вероятно от военновъздушната база в Брунсик. Те разговаряха за момичетата, които се надяваха да видят в стриптийз бар „Холи“. Разговорът им беше придружен от размяна на силни потупвания по раменете и много задъхан смях.

Гледах как покрай мен се изнизва шосе 196, без всъщност да го виждам. Мислех си за мъртвеца. И за картата, която сега беше черна. Исках да се отдалеча колкото е възможно по-бързо от обезпокоителния труп. Картата не беше картонена, както бях предположил отначало, нито пластмасова. Може би целулоидна... макар че не беше и такава на допир. Приличаше на мъртва кожа, каквато можеш да обелиш от мазол. Нямаше написано нищо, поне аз не видях.

Ал предполагаше, че Човекът с жълтата карта е бездомен пияница, полудял от злополучната комбинация между алкохола и близостта до заешката дупка. Не се съмнявах в това, докато картата не стана оранжева. Сега не само че се съмнявах, но и направо не го вярвах. *Какъв беше той?*

„Мъртъв, ето какъв. Зарежси го. Имаш много работа.“

Докато минавахме покрай автокиното „Лисбон“, дръпнах аварийната спирачка и шофьорът спря до следващия телефонен стълб.

Пожелах му приятен ден, когато той дръпна лоста за отваряне на вратите.

Няма нищо приятно в карането освен една студена бира, когато смяната ми свърши — отвърна мъжът и запали цигара.

След няколко секунди стоях на покрития с чакъл банкет на магистралата, хванал куфарчето с лявата си ръка, и гледах как автобусът тромаво потегли към Люистън, вдигайки след себе си облак от отходни газове. Отзад имаше реклама на домакиня, която държи лъскав тиган в едната си ръка и „SOS Вълшебна тел за почистване“ в другата. Огромните ѝ сини очи и начервените ѝ устни, разтегнати в усмивка, загатваха за жена, която е на броени минути от катастрофален психичен срив.

Небето беше безоблачно. Във високите треви свиреха щурци. Някъде измучва крава. Лекият ветрец отнесе смрадта на дизел от автобуса и въздухът ухаеше приятно и свежо. И на нещо ново. Тръгнах да извървя осемстотинте метра до мотел „Тамарак“. Разстоянието беше малко, но преди да стигна дотам, двама души спряха и попитаха дали искам да ме закарат. Благодарих и казах, че всичко е наред и предпочитам да повървя пеш. И наистина се чувствах добре. Докато стигна до Тамарак, вече си подсвирках.

Септември 1958 година, Съединените американски щати.

Хубаво беше, че се връщам, със или без Човека с жълтата карта.

2.

Прекарах остатъка от деня в стаята си и не знам за кой път прегледах записките на Ал за Осуалд, като сега отделих специално внимание на двете страници накрая, надписани ЗАКЛЮЧЕНИЯ КАК

ДА СЕ ДЕЙСТВА. Опитите да гледам телевизия, която имаше един канал, бяха абсурдно занимание, затова когато се здрачи, отидох до автокиното и платих специална цена трийсет цента, защото съм без кола. Пред снекбара бяха наредени сгъваеми столове. Купих си пликче пуканки и вкусна безалкохолна напитка „Пепсол“ с аромат на канела и гледах „Дългото горещо лято“ с още няколко души без коли, повечето възрастни хора, които се познаваха и бъбреха дружески. Когато започна „Световъртеж“, беше захладняло, а нямах яке. Върнах се мотела и заспах дълбоко.

Сутринта се качих на автобуса за Лисbon Фолс (нямаше таксита и се движех в рамките на бюджета си, поне засега) и влязох в „Добрият бял слон“ на първата спирка. Беше рано и все още хладно. Битникът беше вътре, седеше на окъсано канапе и четеше „Аргъси“.

- Здравей, съседе — рекох.
 - Здравей и на теб. Продаваш ли куфари?
 - Имам няколко. Не повече от двеста-триста. Отиди отзад...
 - И да погледна надясно.
 - Точно така. Бил ли си тук?
 - Всички сме били някъде — отвърнах.
- Той се засмя.
- Вземи си най-хубавия.

Избрах си същото кожено куфарче. След това пресякох улицата и отново си купих форда „Сънлайнър“. Този път се пазарих по-упорито и го взех за триста долара. Щом свърши пазарлькът, Бил Тайтъс ме изпрати при дъщеря си.

- Не говорите като хората тук — отбеляза тя.
- От Уисконсин съм, но от известно време живея в Майн.

Работа.

— Предполагам, че не сте били вчера във Фолс? — попита тя и когато отвърнах, че не съм бил, направи балонче с дъвката си и добави:

— Пропуснали сте. Намерили са стар алкохолик, мъртъв пред сушилнята във фабриката. — Тя зашепна: — Самоубийство. Прерязал си гърлото с парче стъкло. Представяте ли си?

— Какъв ужас — отговорих, сложих касовата бележка от покупката на форда в портфейла си и подхвърлих ключовете на колата на дланта си. — Местен ли е?

— Не, и нямал документи за самоличност. Вероятно е дошъл в товарен вагон. Така каза баща ми. Може би за сезона за бране на ябълки в Касъл Рок. Господин Кейди, продавачът в „Зелена фасада“, казал на татко, че мъжът дошъл вчера сутринта и се опитал да си купи бира, но бил пиян и вонял, и господин Кейди го изгонил. После сигурно е отишъл в двора на фабриката да изпие каквото му е останало и когато е свършило, е счупил бутилката и е прерязал гърлото си с парче стъкло. *Представяте ли си?* — повтори тя.

Пропуснах подстригването и банката, но пак си купих дрехи от „Мейсън“.

— Този оттенък на синьото ще ви хареса — коментира продавачът, докато слагаше ризата най-отгоре на купчината. — Същият цвят като тази, която носите.

Всъщност същата риза носех, но не му казах. Само бих объркал и двама ни.

3.

В четвъртък следобед карах по магистралата. Този път не се наложи да си купувам шапка, когато пристигнах в Дери, защото се бях сетил да добавя хубава лятна сламена капела към покупките си в „Мейсън“. Регистрирах се в „Дери Таун Хаус“ и вечерях в ресторанта, а после влязох в бара и си поръчах бира от Фред Туми. Сега не положих усилия да поведа разговор с него.

На другия ден наех предишния си апартамент на Харис Авеню и вместо да ме държат буден, звуците на кацащите самолети ме приспаха. Следващия ден отидох в магазина за спортни стоки „Мейчън“ и казах на продавача, че се интересувам от револвер, защото съм в бизнеса с недвижими имоти и така нататък. Той извади револвера „Полис Спешъл“ трийсет и осми калибр и пак ми каза, че оръжието е добро за самоотбрана. Купих го и го прибрах в куфарчето си. Мислех да се разходя по Канзас Стрийт до малката зона за пикник и да погледам как Ричи и Бевърли упражняват танците от „Джъмп Стрийт“, защото осъзнах, че ми липсват. Трябваше да прегледам броевете на „Дейли Нюз“ от края на ноември по време на краткото си

завръщане в 2011 година. Можеше да разбера дали са победили в шоуто на талантите.

Стана ми навик да се отбивам рано вечерта във „Фенерджията“ за една бира, преди барът да започне да се пълни. Понякога си поръчвах пържени хапки от омар. Не видях Франк Дънинг там, нито исках да го виждам. Имах и друга причина да посещавам често заведението. Ако всичко минеше добре, скоро щях да се отправя към Тексас, а исках да натрупам лично богатство, преди да тръгна. Сприятелих се с бармана Джеф и една вечер в края на септември той подхвани темата, която мислех да повдигна.

— Кого харесваш в сериите, Джордж?

— „Янките“, разбира се.

— Ти? Човек от Уисконсин?

— Обичта към родния щат няма нищо общо. „Янките“ ще победят тази година.

— Никога няма да стане. Питчърите им са дърти. Отраната им куца. Мики Мантъл не го държат краката. Династията на „Бронкс Бомбърс“ свърши. Дори „Милуоки“ може да спечели.

Засмях се.

— Прав си за някои неща, Джеф. Виждам, че познаваш играта, но признаяй, че като всеки друг в Нова Англия мразиш „Янките“ и това пречи на правилната ти преценка.

— Искаш ли да се обзаложим?

— Добре. На пет долара. Не взимам повече от пет кинта от роби, работещи на надници. Договорихме ли се?

— Да.

Стиснахме си ръцете.

— Хубаво — рекох, — след като приключихме с това и тъй като говорим за бейзбол и залагания — двете големи американски забавления, питам се дали можеш да ми кажеш къде тук мога да направя сериозни залагания. Дай ми още една бира и налей една и за теб.

Джеф се засмя и напълни две халби.

Чукнахме чаши и той ме попита какво имам предвид под „сериозно залагане“. Престорих се, че се замислям, и после му казах:

— Петстотин кинта? За „Янките“? Когато във „Воините“ играят Спан и Бърдет? Да не говорим за Ханк Аарон и Стеди Еди Матюс. Ти

си луд.

— Може би да, може би не. Ще видим в началото на октомври, нали? Има ли в Дери някой, който ще приеме такъв голям залог?

Знаех ли какво ще отговори Джейф? Не. Не съм толкова далновиден. Бях ли изненадан? Пак не. Защото миналото е не само неотстъпчиво, но и в хармония със себе си и с бъдещето. Много пъти се убедих в тази хармония.

— Чаз Фрати. Вероятно си го виждал тук. Той е собственик на няколко заложни къщи. Не бих го нарекъл точно букмейкър, но Фрати е много зает по време на Световните серии и футболния и баскетболния сезон в гимназиите.

— Мислиш ли, че той ще приеме залога ми?

— Разбира се. Ще ти каже какви са курсовете на залаганията и всичко останало. Само... — Джейф се огледа, видя, че все още сме сами в бара, но въпреки това зашепна: — Само не се ебавай с него, Джордж. Той познава разни хора. *Могъщи* хора.

— Ясно. Благодаря ти за съвета. Всъщност ще ти направя услуга и няма да ти поискам петте долара, когато „Янките“ спечелят.

4.

На другия ден влязох в заложната къща „Русалка“ на Чаз Фрати, където ме посрещна сто и петдесет килограмова жена с безизразно лице. Носеше пурпурна рокля, индийски гердан и мокасини. Казах ѝ, че бих желал да обсъдя с господин Фрати голямо делово предложение, свързано със спорта.

— Сериозно? Да не би да е от тия, на които между приятели им се вика „залагане“? — попита тя.

— Да не сте от полицията?

— Да. — Жената извади пакет „Типарило“ от джоба на роклята си и запали цигара със „Зипо“. — Аз съм Джон Едгар Хувър, синко.

— Е, господин Хувър, хванахте ме. Говоря за залагане.

— Световните серии или футболният отбор на „Тигрите“?

— Не съм от града и не бих различил „Тигрите“ от Дери от „Павианите“ от Бангор. Говоря за бейзбол.

Жената надникна през завесите на входа на стаята в дъното, показвайки ми един от най-големите задници в Централен Майн, и изкрештя:

— Я, ела Чази, че тука има един мераклия за голяма печалба.

Фрати излезе и целуна по бузата едрата дама.

— Благодаря ти, любов моя. — Ръкавите му бяха навити и видях татуировката на русалката. — Мога ли да ви помогна?

— Надявам се. Казвам се Джордж Амбърсън. — Подадох му ръка. — От Уисконсин съм и въпреки че сърцето ми е с момчетата от родния град, когато става дума за Сериите, портфейлът ми е с „Янките“.

Той се обърна към лавицата зад него, но дебеланата вече беше извадила каквото му трябваше — оръфана зелена счетоводна книга с надпис **ЛИЧНИ ЗАЕМИ**. Фрати я отвори и прелисти на празна страница, като плюнчеше пръста си.

— За колко от портфейла ти говорим, брат'чед?

— Какви залози мога да направя с петстотин долара, за да спечелят?

Дебеланата се изкикоти и издуха дима от цигарата си.

— За „Бомбърс“ равен, брат'чед. Само равен.

— А за „Янките“ на седмото място?

Той се замисли и после се обърна към едрата мадама, която поклати глава. Още й беше смешно.

— Няма да стане — отвърна тя. — Ако не ми вярваш, изпрати телеграма и провери в Ню Йорк.

Въздейхнах и забарабаних с пръсти по стъклена витрина, пълна с часовници и пръстени.

— Добре. Тогава петстотин долара, че „Янките“ ще спечелят последните си три мача и ще станат шампиони.

Фрати се засмя.

— Имаш чувство за хумор, брат'чед. Ще се посъветвам с шефа.

Двамата с дебеланата (до нея Фрати приличаше на джудже от роман на Толкин) започнаха да си шушукат, после той се върна до тезгая.

— Ако говориш сериозно, ще приема залога ти при три към едно. Но ако „Янките“ не слязат до три към едно и после отново изостанат, ще загубиш парите. Искам да сме наясно.

— Да. И... без да обиждам вас или приятелката ви...

— Женени сме, затова не ни наричай приятели — прекъсна ме грамадното маце и пак се засмя.

— Без да обиждам вас или жена ви, но четири към едно не става. Може би осем към едно... Тогава ще бъде изгодно и за двете страни.

— Ще ти дам пет към едно, но спираме дотук — заяви Фрати. — За мен това е странично занимание. Ако искаш да залагаш, отиди в Лас Вегас.

— Седем. Хайде, господин Фрати, направете ми удоволствието.

Двамата с дебеланата отново се посъветваха. След това Фрати се върна и ми предложи шест към едно. Приех. И това беше малко за такъв безумен залог, обаче не исках да обирам Фрати. Вярно, той беше насьскал Бил Търкот срещу мен, но си имаше причини.

Пък и това беше в друг живот.

5.

По онова време бейзболът се играеше както трябва да се играе — на дневна светлина и в началото на есента, когато все още беше топло като през лятото. Хората се събраха пред магазина за електроурели „Бентън“ да гледат мача на три петдесет и три сантиметрови „Зенит“, поставени на подиум във витрината. На табела над тях пишеше: **ЗАЩО ДА ГЛЕДАШ НА УЛИЦАТА, КОГАТО МОЖЕ ДА ГЛЕДАШ ВКЪЩИ? ЛЕКИ УСЛОВИЯ НА КРЕДИТИ!**

Да. Леки условия на кредити. Това повече приличаше на Америка, в която бях израснал.

На първи октомври „Милуоки“ биха „Янките“ четири на три. На втори октомври „Милуоки“ закопа „Бомбърс“ с тринайсет на пет. На четвърти октомври, когато Сериите се върнаха в Бронкс, Дон Ларен затвърди позициите на „Милуоки“ с четири на нула с помощта на Райн Дюрен, който нямаше представа къде отива топката, след като излети от ръката му, и уплаши до смърт батърите, които заставаха пред него.

Слушах първата част от мача по радиото в апартамента си и гледах последните два ининга заедно с тълпата, събрала се пред „Бентън“. Когато мачът свърши, отидох в дрогерията и си купих каопектат (вероятно същото огромно шише като през последното ми

пътуване). Господин Кийн пак ме попита дали страдам от вируса. Отговорих, че ми няма нищо, и старото копеле се разочарова. Наистина се чувствах отлично и не очаквах, че миналото ще ме запокити като бързите топки на Райн Дюрен, но смятах, че е най-добре да съм подгoten.

Докато излизах от дрогерията, погледът ми беше привлечен от щендер с надпис ВЗЕМИ У ДОМА КЪСЧЕ ОТ МЕЙН! Имаше пощенски картички, надуваеми играчки омари, приятно ухаещи торбички с меки борови връхчета, копия на статуята на Пол Бъниън в града и декоративни възглавнички със Стандпайп — водонапорната кула на Дери. Купих си една.

— За племенника ми в Оклахома Сити — обясних на господин Кийн.

„Янките“ бяха спечелили третия си мач в Сериите, когато спрях на бензиностанцията „Тексако“ на Харис Авеню. Пред помпите имаше табела: ДЕЖУРЕН АВТОМОНТЬОР СЕДЕМ ДНИ В СЕДМИЦАТА. ДОВЕРЕТЕ СИ КОЛАТА НА ЧОВЕКА СЪС ЗВЕЗДАТА!

Служителят напълни резервоара и изми предното стъкло на форда. Отидох в сервиза, намерих дежурния автомонтьор на име Ранди Бейкър и се договорих с него. Бейкър остана озадачен, но се съгласи с предложението ми. Връчих му двайсет долара, а той ми даде номерата на служебния и домашния си телефон. Бях доволен. Е, относително. Невъзможно е да планираш всяко непредвидено обстоятелство.

Заради подготовката ми за следващия ден се отбих във „Фенерджията“ за вечерната си бира по-късно от обикновено, но нямаше опасност да срещна Франк Дънинг. Днес беше денят му да заведе децата на футболния мач в Ороно и на връщане щяха да спрат в „Найнти-файвър“ за пържени миди и млечни шейкове.

Чаз Фрати седеше до бара и пиеше уиски и вода.

— Моли се „Воините“ да победят утре или ще се простиш с петстотинте долара — подметна той.

Те щяха да спечелят, но в момента мислех за по-важни неща. Щях да стоя в Дери достатъчно дълго, за да си прибера трите bona от господин Фрати, но смятах да свърша истинската си работа на другия ден. Ако нещата вървяха така, както се надявах, щях да приключка с Дери, преди „Милуоки“ да отбележи единствения хоумрън, който им трябваше за шестия ининг.

— Ще видим — отвърнах и си поръчах бира и пържени хапки от омар.

— Точно така, брат'чед. Това е радостта от залагането. Може ли да те питам нещо?

— Може, стига да не се обидите, ако не отговоря.

— Ето, това харесвам в теб, брат'чед — чувството ти за хумор. Сигурно е, защото си от Уисконсин. Любопитен съм защо си в нашия хубав град.

— Нали ви казах, че се занимавам с недвижими имоти.

Той се наведе към мен и долових мириса на „Виталис“ на пригладената му назад коса и на „Сен-Сен“ в дъха му.

— Ами, ако ти кажа „евентуално място за търговски център“, ще уцеля ли в десетката?

Поговорихме малко, но вие вече знаете тази част.

6.

Споменах, че не ходех във „Фенерджията“, когато предполагах, че Франк Дънинг може да е там, защото вече знаех за него всичко, което ми беше необходимо. Това е истината, но не цялата. Трябва да изясня това. Не го ли сторя, няма да разберете защо се държах така в Тексас.

Представете си, че влизате в стая и виждате сложна многоетажна къща от карти на масата. Задачата ви е да я съборите. Ако това е всичко, ще бъде лесно, нали? Едно силно стъпване с крак и духване — както си поемате дъх, когато е време да духнете свещичките на тортата за рождения ви ден — ще свърши работа. Но това не е всичко. Проблемът е, че трябва да съборите къщата от карти в определен момент, а дотогава трябва да стои.

Знаех къде ще бъде Дънинг в неделя следобед на 5 октомври 1958 година и не исках да рискувам да променя действията. А това можеше да стане дори ако погледите ни се срециха във „Фенерджията“. Може да изсумтите презрително, да ме наречете прекалено предпазлив и да кажете, че такова дребно нещо едва ли ще промени хода на събитията. Ала миналото е крехко като крилце на пеперуда. Или къща от карти.

Бих се върнал в Дери, за да съборя къщата от карти на Франк Дънинг, но дотогава трябваше да я пазя.

7.

Пожелах лека нощ на Чаз Фрати и се прибрах в апартамента си. Шишето каопектат беше в шкафчето в банята, а новата ми сувенирна възглавничка с избродираната на нея кула — на масата в кухнята. Извадих нож от чекмеджето със сребърните прибори и внимателно срязах възглавницата по диагонал. Пъхнах вътре револвера и го натъпках дълбоко в пълнежа.

Не бях сигурен дали ще заспя, но спах, при това дълбоко. „Направи всичко възможно и Господ ще свърши останалото“ е една от многото поговорки, които Кристи носеше от „Анонимните алкохолици“. Не знам дали има Господ или не — за Джейк Епинг съдебните заседатели все още не могат да вземат решение, но когато си легнах тази вечер, бях убеден, че съм направил всичко възможно. Сега можех само да поспя и да се надявам, че старанието ми ще бъде достатъчно.

8.

Нямаше стомашен грип. Този път се събудих на разсымване с невъобразимо парализиращо главоболие. Предположих, че е мигрена. Не знаех със сигурност, защото не бях страдал от мигрена. Взирането дори в здрача причиняваше болезнено, пулсиращо туптене от тила ми до основата на синусите. От очите ми неволно рукаха сълзи.

Станах (дори това болеше), сложих си евтините слънчеви очила, които си бях купил по време на пътуването ми на север към Дери, и глътнах пет аспирина. Хапчетата ми помогнаха само колкото да се облека и да нахлузя палтото. Щеше да ми трябва, защото утрото беше хладно и сиво и заплашваше с дъжд. Това донякъде ми помагаше. Не знаех дали ще оцелея на слънчева светлина.

Трябваше да се избръсна, но пропуснах. Реших, че мозъкът ми може да се разпадне от стоенето на ярката светлина, усилена двойно от

огледалото в банята. Не можех да си представя как ще преживея деня и затова не се опитах. „*Полека, не бързай*“ — казах си, докато бавно слизах по стълбите. С едната си ръка стисках перилата, а с другата — сувенирната възглавничка. Сигурно приличах на голямо дете с мече. „*Полека, не бързай...*“

Изведнъж перилата свършиха.

Наклоних се напред. Главата ми пулсираше, а ръцете ми трескаво се размахваха във въздуха. Изпуснах възглавничката (револверът вътре изтрака) и вкопчих нокти в стената. В последната секунда, преди да падна и да си счупя нещо, пръстите ми хванаха една от старомодните лампи, завинтени в мазилката. Изтръгнах я, но електрическият кабел ме издържа, докато възвърнах равновесие.

Седнах на стъпалата и подпрях пулсиращата си глава на коленете. Болката думкаше в синхрон с лудешките удари на сърцето ми. Имах чувството, че насыльните ми очи са твърде големи за очните си ябълки. Мога да ви кажа, че ми идваше да изпълзя до апартамента си и да се откажа, но това нямаше да е истината. Истината беше, че исках да умра там, на стъпалата, и да приключи с всичко. Има ли хора, които страдат от такова главоболие не само от време на време, а *често*? Ако има, Бог да им е на помощ.

Само едно нещо можеше да ме изправи на крака и принудих изтерзания си мозък не само да мисли за него, но и да си го представи: лицето на Туга Дънинг, смазано, докато пълзи към мен. Косата и мозъкът му се разхвърчават във въздуха.

— Добре — измънках. — Добре, да, добре.

Взех сувенирната възглавничка и извървях залитайки останалата част от пътя надолу по стъпалата. Излязох в облачен ден, който ми се стори ярък като следобед в Сахара. Потърсих ключовете си. Не бяха на мястото им. В десния преден джоб на панталоните си открих голяма дупка. Бях сигурен, че снощи я нямаше. Върнах се бавно с треперещи крака. Ключовете бяха на стъпалата сред шепа разпилени монети. Наведох се и изтръпнах, защото в главата ми сякаш се плъзна оловна тежест. Взех ключовете и тръгнах към форда. И когато превъртях ключа на стартера, надеждната ми кола отказа да запали. Чу се само изщракване от соленоида и това беше всичко.

Бях подготвен за тази вероятност, но не и отново да замъкна болната си глава нагоре по стълбите. Никога през живота си не съм

искал толкова пламенно моята „Нокия“. Сobilния си телефон можех да се обадя от колата и после да седя неподвижно зад волана, докато дойде Ранди Бейкър.

Съумях никак да изкача стъпалата. Минах покрай счупените перила и лампата, която висеше от разбитата мазилка като мъртвешка глава на прекършен врат. От сервиза не отговори никой — беше рано в неделя — и затова позвъних на домашния номер на Бейкър.

„Вероятно е умрял — помислих си. — Получил е сърдечен удар посред нощ. Убит от необратимото минало с Джейк Епинг като неподведен под отговорност съконспиратор.“

Автомонтьорът не беше мъртъв. Отговори на второто позвъняване със сънен глас и когато му казах, че колата ми не иска да запали, зададе логичния въпрос:

— Откъде знаеш за това вчера?

— Умея да отгатвам. Ела тук веднага. Ще има още една двайсетачка за теб, ако я накараш да потегли.

9.

Бейкър смени кабела на акумулатора, който загадъчно се беше откачил през ноцта (може би в същия момент, когато в джоба на панталоните ми се беше появила дупката), провери свещите и откри, че две са сериозно корозирали. Имаше резервни в голямата си зелена кутия с инструменти и когато ги сложи, колата ми запали.

— Вероятно не е моя работа, но не трябва да ходиш никъде, а да си легнеш или да отидеш на лекар. Блед си като призрак.

— Само мигрена. Ще се оправя. Да погледнем в багажника. Искам да видя резервната гума.

Проверихме я. Беше спукана.

Подкарах след него към „Тексако“. Вече ръмеше ситен дъжд. Колите бяха запалили фаровете си и въпреки слънчевите очила всеки блясък сякаш пробиваше дупки в мозъка ми. Бейкър отключи сервиза и се опита да напомпа резервната ми гума, която обаче изпускаше въздух от половин дузина дупчици, мънички като пори на човешка кожа.

— Странно — отбеляза той. — Не съм виждат такова нещо.
Сигурно е дефектна.

— Сложи друга вместо нея.

Отидох зад сервиза, защото не можех да издържам шума на компресора. Облегнах се на едно стълбче и обърнах лице нагоре, за да може студената мъгла да пада върху пламналата ми кожа. „Полека — казах си. — *Не бързай*.“

Опитах се да платя на Ранди Бейкър за гумата, но той поклати глава.

— Ти вече ми даде половината ми седмична заплата. Няма да е честно да ти взема още. Тревожа се да не катастрофираш. Толкова ли е важно да пътуваш?

— Болен роднина.

— Ти си болен, човече.

Не можех да отрека.

10.

Излязох от града по шосе 7. Намалявах и се оглеждах в двете посоки на всяко кръстовище дали имам право да премина или не. Идеята се оказа отлична, защото на кръстовището между шосе 7 и Олд Дери Роуд профучка на червено камион, натоварен догоре с чакъл. Ако не бях спрял въпреки зеления светофар, фордът ми щеше да бъде смачкан, а аз щях да стана на хамбургер. Натиснах клаксона въпреки главоболието, но шофьорът не ми обрна внимание. Приличаше на зомби зад волана.

„*Няма да мога да го направя*“ — помислих си. Но щом не можех да попреча на Франк Дънинг, как можех дори да се надявам, че ще спра Осуалд? Защо изобщо да ходя в Тексас?

Крепеше ме обаче не това, а мисълта за Туга. Да не говорим за другите три деца. Веднъж ги бях спасил. Ако не ги спасях отново, как щях да се отърся от мисълта, че съм участвал в убийството им само като съм задействал друго пренастройване?

Наблизих автокиното и завих по покритата с чакъл алея, водеща към затворената билетна каса. Покрай алеята бяха засадени декоративни елхи. Спрях зад тях, угасих двигателя и се опитах да

сляза от колата. Не можах. Вратата не искаше да се отвори. Блъснах я с рамо два пъти и когато пак не се отвори, видях, че е заключена, въпреки че беше много преди ерата на самозаключващите се коли, и не я бях заключил аз. Дръпнах лостчето, което не се вдигна. Разклатих го, но пак без резултат. Смъкнах стъклото под хромирания бутона на външната дръжка. Този път ключалката изщрака. Слязох и взех сувенирната възглавничка.

„Съпротивата за промяна е пропорционална на това доколко бъдещето може да се промени от определено действие“ — бях казал на Ал с най-добрия си учителски тон и това беше вярно, но нямах представа за личната цена. Сега имах.

Тръгнах бавно по шосе 7. Яката ми беше вдигната срещу дъждъ, а шапката — дръпната ниско над ушите. Когато се появяваха коли — което ставаше рядко, се скривах зад дърветата от двете страни на пътя. Мисля, че един-два пъти сложих ръце отстрани на главата си, за да се уверя, че не се подува, защото имах такова чувство.

Най-после дърветата се замениха с каменен зид, отвъд който имаше идеално окосени хълмисти възвишения, осияни с надгробни плочи и паметници. Бях стигнал до гробището „Лонгвю“. Изкачих един хълм. От другата страна на пътя имаше сергия с цветя — покрита и тъмна. Събота и неделя обикновено бяха дните за посещение на покойни роднини, но в такова време като сега бизнесът не вървеше и предположих, че възрастната жена, която продаваше цветя, спи. Щеше да отвори по-късно. Бях го видял с очите си.

Прехвърлих се през зида, като очаквах, че ще се срути под мен, но това не стана. И щом се озовах в „Лонгвю“, се случи чудо — главоболието ми започна да намалява. Седнах на надгробен камък под бряст с надвиснали клони, затворих очи и проверих нивото на болката. Беше от десета степен — може би дори се засилваше до единайсета, но сега бе спаднало на осем.

— Мисля, че преминах, Ал — казах на глас. — Може би съм от другата страна.

Продължих да се движа предпазливо, нащрек за други номера — падащи дървета, мародери или вероятно дори горящ метеор. Нямаше нищо. Когато стигнах до двета съседни гроба с имена АЛТЕЯ ПИЪРС ДЪНИНГ и ДЖЕЙМС АЛЪН ДЪНИНГ, болката в главата ми намаля на пет.

Огледах се и видях мавзолей с познато име, гравирано на розовия гранит: ТРАКЪР. Приближих се и бутнах желязната порта. През 2011 година тя щеше да бъде заключена, но сега беше 1958 година и се отвори лесно... макар и със скърцане на ръждясалите панти като във филм на ужасите.

Влязох вътре, подривайки купчина стари, ронливи листа. В средата имаше каменна пейка за размисъл, а от двете ѝ страни — каменни отделения за членовете на фамилията Тракър, датиращи още от 1831 година. Според медната табелка пред първия там бяха положени тленните останки на мосю Жан-Пол Траше.

Затворих очи.

Легнах на пейката за размисъл и задрямах.

Заспах.

Когато се събудих, наблизаваше обяд. Излязох от гробницата на семейство Тракър, за да чакам Дънинг... също както след пет години Осуалд несъмнено щеше да чака кортежа на Кенеди в скривалището си на шестия етаж на книгохранилището в Тексас.

Главоболието ми беше преминало.

11.

Понтиакът на Дънинг се появи горе-долу по същото време, когато Ред Шъондиенст отбеляза за победата на „Брейвс“ от Милуоки в онзи ден. Дънинг спря на най-близката алея, слезе, вдигна яката си, наведе се да вземе кошниците с цветята и тръгна надолу по хълма към гробовете на родителите си.

Моментът беше настъпил и се чувствах добре. Бях се прехвърлил от другата страна на онова, което се опитваше да ме задържи. Сувенирната възглавничка беше под палтото ми. Ръката ми беше пъхната вътре. Мократа трева заглушаваше стъпките ми. Нямаше слънце, за да хвърлям сянка. Дънинг разбра, че съм зад него едва когато произнесох името му. И после се обърна.

— Не искам компания, когато посещавам родителите си. Кой си ти, по дяволите? И какво е това? — Той гледаше възглавницата, която бях извадил. Бях си я надянал като ръкавица.

Предпочетох да отговоря само на първия въпрос.

— Казвам се Джейк Епинг и съм дошъл да те питам нещо.

— Питай и ме остави на мира. — От периферията на шапката му се стичаха дъждовни капки. И от моята също.

— Кое е най-важното нещо в живота, Дънинг?

— Какво?

— Имам предвид за един човек.

— Какъв си ти? Луд? И каква е тази възглавница?

— Направи ми удоволствието. Отговори на въпроса.

Той повдигна рамене.

— Предполагам, че семейството.

— И аз така мисля — рекох и натиснах два пъти спусъка. Първият изстрел прозвуча приглушено, все едно удар с тупалка по килим. Вторият беше малко по-силен. Хрумна ми, че възглавницата може да се запали — видях това в „Кръстникът 2“, но тя само тлея малко. Дънинг падна и смачка кошницата с цветя, която беше сложил на гроба на баща си. Прилекнах до него, като коляното ми разплиска кал, притиснах разкъсаната възглавница до слепоочието му и стрелях още веднъж. За всеки случай.

12.

Завлякох го в мавзолея на Тракър и пуснах обгорената възглавница върху лицето му. Докато тръгвах, през гробището се движеха бавно две коли и няколко души стояха под чадъри край гробове, но никой не ми обърна внимание. Без да бързам се приближих до каменния зид, като от време на време спирах и поглеждах някоя надгробна плоча или паметник. Щом ме скриха дърветата, затичах се към моя форд. Чух, че идват коли, и се шмугнах в гората. Зарових револвера под трийсетина сантиметра пръст и листа. Фордът ме чакаше необезпокояван там, където го бях оставил, и запали от първия път. Върнах се в апартамента си и изслушах края на бейзболния мач. Мисля, че си поплаках, но сълзите ми бяха от облекчение, не от угрizения. Каквото и да се случеше с мен, семейство Дънинг беше спасено.

През нощта спах като къпан.

13.

В понеделник в „Дери Дейли Нюз“ имаше много материали за Световните серии, включително хубава снимка на Шъондиенст, който прави хоумрън с победно бягане след грешка на Тони Кубек. Според рубриката на Ред Барбър с „Бомбърс“ от Бронкс беше свършено. „Забий им вилица — беше на мнение той. — «Янките» са мъртви, да живеят «Янките».“

Нямаше нищо за Франк Дънинг, но във вторник материал за него беше публикуван на първата страница заедно със снимка, на която се хилеше, сякаш искаше да каже: „Дамите ме харесват.“ Ясно се виждаха дяволитите пламъчета в очите му а ла Джордж Клуни.

БИЗНЕСМЕН НАМЕРЕН УБИТ В МЕСТНОТО ГРОБИЩЕ

ДЪНИНГ БЕШЕ ИЗВЕСТЕН С БЛАГОТВОРИТЕЛНОСТА СИ

Според шефа на полицията в Дери ченгетата вървяха по горещи следи и скоро се очакваше арест. Дорис Дънинг бе казала по телефона, че е „шокирана и покрусена“. Не се споменаваше фактът, че тя и покойният са живеели отделно. Приятели и колеги от супермаркета на Сентър Стрийт изразяваха подобен шок. Всички, изглежда, бяха съгласни, че Франк Дънинг е бил страхотен и никой нямаше представа защо някой би искал да го застреля.

Тони Тракър беше ввесен (вероятно защото убитият беше намерен във фамилната му банка за трупове). „Заради този тип трябва да върнат смъртното наказание“ — заявяваше той.

В сряда, 8 октомври, „Янките“ спечелиха измъчена победа с два на един от „Воините“ на Каунти Стейдъм, а в четвъртък отбелязаха четири хоумръна и завършиха Сериите. В петък отново отидох в „Честни залози и заеми“, очаквайки да ме посрещнат две мрачни физиономии. Дебеланата отговаряше повече на очакванията ми. Тя изкриви устни, като ме видя, и извика:

— Чази! Богаташът е тук! — След това се мушна между завесите и изчезна от живота ми.

Фрати излезе ухилен като катерица, както когато го видях за пръв път във „Фенерджията“, по време на предишното ми пътешествие в колоритното минало на Дери. В ръката си държеше добре натъпкан плик с надпис **ДЖ. АМБЪРСЪН**.

— Ето те и теб, брат'чед, голям като живота и два пъти по-хубав. Вземи си печалбата. Може да преброиш парите.

— Вярвам ви — отвърнах и прибрах плика в джоба си. — Много сте весел за човек, който току-що се е разделил с голяма сума.

— Няма да отричам, че ти намали тазгодишните ми класически есенни приходи. При това *сериозно*, въпреки че пак спечелих малко пари. Винаги печеля. Но играя предимно защото това е публична услуга, както се казва. Хората залагат и винаги ще го правят и аз им плащам веднага. Пък и обичам да приемам залози. Това ми е нещо като хоби. И знаеш ли кое ми харесва най-много?

— Не.

— Когато дойде някой като теб, истинска фурия, залага напук на прогнозите и печели. Това възвръща вярата ми в произволната същност на природата.

Зачудих се колко ли произволно ще му се стори, ако можеше да види списъка с измамите на Ал Темпълтън.

— Възгледите на жена ви не изглеждат толкова... католически.

Фрати се засмя и черните му очички заискриха. Победа, загуба или равен, дребният мъж с татуировка на русалка се радваше на живота. Възхищавах се на това.

— А, Марджори. Когато тук дойде някой тъжен уволнен човечец с годежния пръстен на жена си и сълзлива история, тя се размазва в локва от сантименталност. Но със спортните залози е съвсем различна. Тях ги приема лично.

— Много я обичате, нали, господин Фрати?

— Като луната и звездите, брат'чед.

Марджори четеше вестника от онзи ден, който бе останал на остькления плот с пръстените и другите неща. Заглавието гласеше: **ИЗДИРВАНЕТО НА ЗАГАДЪЧНИЯ УБИЕЦ ПРОДЪЛЖАВА. ФРАНК ДЪНИНГ Е ПОГРЕБАН.**

— Какво мислите за това? — попитах.

— Не знам, но ще ти кажа нещо. — Фрати се наведе към мен и усмивката изчезна от лицето му. — Той не беше светец, какъвто го изкарват в местния парцал. Мога да ти разкажа разни истории, брат'чед.

— Добре. Нямам работа.

Усмивката разцъфна отново.

— Не. Ние в Дери умеем да пазим тайни.

— Забелязах.

14.

Исках да отида на Кошут Стрийт. Знаех, че ченгетата може да наблюдават къщата на Дънинг, за да видят дали някой не проявява необичаен интерес към семейството, но въпреки това желанието ми беше много силно. Не исках да видя Хари, а малката му сестра, и да ѝ кажа някои неща.

Например, че трябва да обикаля къщите за лакомства в нощта на Хелоуин, колкото и да е тъжна заради баща си.

Че тя е най-красивата и вълшебна индианска принцеса, която някой е виждал, и че ще се върне у дома с планина от бонбони.

Че ѝ предстоят най-малко петдесет и три дълги и интересни години, а вероятно и много повече.

И най-вече, че един ден брат ѝ Хари ще поискан да облече униформа и да отиде войник и тя трябва да направи всичко възможно да го разубеди.

Само че децата забравят. Всеки учител го знае.

И мислят, че ще живеят вечно.

15.

Време беше да напусна Дери, но трябваше да свърша още нещо, преди да тръгна. Изчаках до понеделник. Следобед, 13 октомври, хвърлих куфарчето си в багажника на форда, седнах зад волана и надрасках кратка бележка. Пъхнах я в плик, залепих го и написах името на получателя.

Отидох в центъра, паркирах и влязох в „Ленивият сребърен долар“. Както очаквах, там беше само барманът Пит. Миеше чаши и гледаше по телевизията „Любов на живота“. Обърна се към мен без желание, като не откъсваше очи от Джон и Марша, или както там се казваха.

— Какво да ти налея?

— Нищо, но можеш да ми направиш една услуга. Ще те компенсирам с пет долара.

Той не изглеждаше заинтересуван.

— Така ли? Каква услуга?

Сложих плика на бара.

— Предай го, когато дойде човекът.

Пит погледна името на плика.

— Какво искаш от Били Търкот? И защо не му го дадеш сам?

— Задачата е лесна, Пит. Искаш ли петарката или не?

— Разбира се, стига това да не навреди на никого. Били е добра душа.

— Няма да му навреди. Може дори да му стори добро.

Сложих пет долара върху плика. Пит ги прибра и продължи да гледа сапунения сериал. Излязох. Търкот вероятно е получил плика. Дали е направил нещо или не, след като е прочел бележката, е друг въпрос, един от многото, на които никога нямаше да имам отговор. Ето какво написах:

Драги Бил,

Сърцето ти не е добре. Трябва да отидеш на лекар веднага, преди да стане късно. Може да мислиш, че няма откъде да знам, но не е така. Убеден съм, така както съм сигурен, че Франк Дънинг е убил сестра ти Клара и племенника ти Майк. МОЛЯ ТЕ. ПОВЯРВАЙ МИ И ИДИ НА ЛЕКАР.

Приятел

Качих се във форда и докато излизах на заден ход от полегатия паркинг, зърнах продълговатото и недоверчиво лице на господин Кийн да наднича към мен от дрогерията. Смъкнах стъклото, протегнах ръка и му показах среден пръст. След това подкарах нагоре по „Горната миля“ и за последен път напуснах Дери.

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

Докато карах по магистралата, се помъчих да се убедя, че не трябва да се занимавам с Каролин Пулин. Казах си, че тя е експеримент на Ал Темпълтън, а не мой, и експериментът, както и животът му, е свършил. Напомних си, че случаят с Пулин е съвсем различен от този на Дорис, Трой, Туга и Ельн. Да, Каролин щеше да се парализира от кръста надолу и това беше ужасно. Но да бъдеш парализиран от куршум, не е същото като да те пребият до смърт с ковашки чук. Макар и на инвалидна количка, Каролин Пулин щеше да има пълноценен и плодотворен живот. Убеждавах се, че е лудост да изложа на риск истинската си мисия, като още веднъж неотстъпчивото минало се протегне към мен, сграбчи ме и ме сдъвче.

Ала нищо от това не ми повлия.

Смятах да прекарам първата си нощ на пътя в Бостън, но образът на Дънинг пред гроба на баща му със смачканата кошница с цветя под него непрекъснато се появяваше пред очите ми. Той заслужаваше да умре — по дяволите, *трябваше* да умре, но на 5 октомври все още не беше сторил нищо лошо на семейството си. Не и на второто. Казах си, че е направил много лоши неща на първото си семейство и че на 13 октомври 1958 година вече е убил двама души, като единият е съвсем малко дете, но за това имах само думата на Бил Търкот.

Предполагам, че исках да балансирам нещо лошо, без значение доколко е необходимо, с нещо добро. Ето защо, вместо да отида в Бостън, излязох от магистралата при Обърн и подкарах на запад към района с езерата в Майн. По здрач стигнах до бунгалата, където Ал бе отседнал, и получих най-голямото от четирите край брега на смешна цена, тъй като сезонът беше свършил.

Онези пет седмици може би бяха най-хубавите в живота ми. Не виждах никого освен двамата собственици на местния магазин, откъдето два пъти седмично си купувах обикновена храна, и господин Уинчъл, собственика на бунгалата. Той се отбиваше в неделя, за да се увери, че съм добре и прекарвам приятно. Всеки път, когато ме попиташе, отговарях, че е така, и не беше лъжа. Господин Уинчъл ми

даде ключ за бараката с лодките и всяка сутрин и вечер взимах кану, когато вечерите на езерото бяха спокойни. Спомням си, че в една от онези вечери гледах как пълната луна изгрява над дърветата и оставя сребриста следа по водата, а отражението на кануто се рее под мен като удавен двойник. Някъде изкряка гмурец и му отговори приятел или женска. Скоро в разговора се включиха и други. Оставил греблото и седях в кануто на триста метра от брега. Гледах луната и слушах как общуват гмурците. Спомням си, че си помислих, че ако някъде има рай и не е това, не искам да ходя там.

Започнаха да се появяват есенните багри — първо плахо жълто, после оранжево и след това ярко, крещящо червено, докато есента прогонваше поредното лято в Майн. На пазара имаше картонени кашони, пълни с евтини романи, и прочетох трийсетина или повече — мистерии от Ед Макбейн, Джон Д. Макдоналд, Честър Хаймс и Ричард С. Пратър, сълзливи мелодрами като „Пейтън Плейс“ и „Камък за Дани Фишър“, куп уестърни и един научнофантастичен роман, озаглавен „Ловците на Линкълн“, за пътници във времето, които се опитват да запишат „забравена“ реч на Ейбрахам Линкълн.

Когато не четях или не гребях с кануто, се разхождах в гората. Есенните следобеди бяха дълги и предимно мъгливи и топли. Между клоните на дърветата струеше прашна златиста светлина. Нощем беше толкова тихо, че тишината сякаш отекваше. По шосе 114 минаваха малко коли, а след десет вечерта — никакви. След десет частта от света, където бях отишъл да си почивам, принадлежеше само на гмурците и вятъра в елите. Малко по малко образът на Франк Дънинг, положен в гроба на баща си, започна да избледнява, и все по-рядко си спомнях необикновените моменти как пуснах все още димящата сувенирна възглавничка върху изцъклените му очи в мавзолея на фамилията Тракър.

В края на октомври, когато последните листа падаха от дърветата и температурата през нощта започна да спада до един-два градуса, отивах с колата в Дърам и разглеждах земята около Бауи Хил, където след две седмици идеше да има стрелба. Странноприемницата „Дружеска среща“, за която бе споменал Ал, беше удобен ориентир. Недалеч от нея изсъхнало дърво се беше навело към пътя, вероятно нова, с което се беше борил Ал, когато се бе появил Андрю Кълъм,

вече с оранжев ловджийски елек. Намерих и дома на неволния стрелец и проследих вероятния му маршрут оттам до Бауи Хил.

Всъщност нямах план. Само щях да следвам дирята, която вече беше прокарал Ал. Щях да отида рано в Дърам в деня, да спра колата близо до падналото дърво, да се боря с него и после да се престоря, че получавам сърдечен удар, когато Кълъм дойде и ми се притече на помощ. След като обаче намерих къщата на Кълъм, се отбих да пийна нещо разхладително в магазина „Брауни“ на осемстотин метра оттам и видях на витрината плакат, който ми подсказа идея. Беше шантава, но интересна.

Плакатът беше озаглавен РЕЗУЛТАТИ ОТ ТУРНИРА ПО КРИБИДЖ НА АНДРОСКОГИНГ КАУНТИ. Следваше списък с петдесетина имена. Победителят в турнира, човек от Уест Минот, бе направил десет хиляди „комбинации“, каквото и да означаваше това. Вторият беше постигнал девет хиляди и петстотин. На трето място — името беше оградено в червено и затова привлече вниманието ми — беше Анди Кълъм.

Стават случайности, но мисля, че много рядко. Действа някаква сила. Някъде във вселената (или отвъд нея) тиктака и върти чутовния си механизъм.

На другия ден, малко преди пет следобед, отидох пак до къщата на Кълъм. Спрях колата зад комбито му и се приближих до вратата.

Отвори ми жена с приятно лице и престишка с къдрички. Държеше бебе и щом я видях, разбрах, че постъпвам правилно. Защото Каролин Пулин нямаше да бъде единствената жертва на 15 ноември, само онази, която щеше да свърши в инвалидна количка.

— Да?

— Казвам се Джордж Амбърсън, госпожо. — Докоснах периферията на шапката си за поздрав. — Питам се дали мога да говоря със съпруга ви.

— Разбира се.

Той вече стоеше зад нея и сложи ръка на раменете ѝ. Беше млад, още нямаше трийсет, и на лицето му беше изписано учтиво любопитство. Бебето протегна ръчичка към него и когато Кълъм целуна пръстчетата му, се засмя. Той ми подаде ръка и аз я стиснах.

— С какво мога да ви бъда полезен, господин Амбърсън?

Показах му дъската за крибидж.

— В „Брауни“ забелязах, че сте много добър играч, и имам предложение за вас.

Госпожа Кълъм се разтревожи.

— Ние сме методисти, господин Амбърсън. Турнирите са само за забавление. Той спечели трофеи и аз с удоволствие го лъскам, за да изглежда добре на полицата над камината, но ако искате да играете карти за пари, събркали сте адреса. — Тя се усмихна. Видях, че усмивката ѝ коства усилия, но пак беше приятна. Харесвах я. Харесвах и двамата.

— Жена ми е права. — В гласа на Кълъм прозвуча съжаление, но беше твърд. — Когато работех в гората, играех за по едно пени на комбинация, но това беше, преди да се запозная с Марни.

— Луд ще съм, ако играя с вас за пари, защото изобщо не умея да играя крибиц — отговорих. — Но искам да се науча.

— В такъв случай, заповядайте. С удоволствие ще ви науча. Ще отнеме само петнайсетина минути, а до времето, когато вечеряме, остава час. Ако можете да събирате до петнайсет и да броите до трийсет и едно, тогава можете да играете крибиц.

— Убеден съм, че не става дума само за броене и събиране, иначе нямаше да се класирате на третото място в турнира на Андрискинг. И искам малко повече, отколкото само да науча правилата. Искам да купя един ден от времето ви, и по-точно 15 ноември, да речем, от десет сутринта до четири следобед.

Съпругата му изглеждаше уплашена и притисна бебето до гърдите си.

— За тези шест часа от времето ви ще ви платя двеста долара — добавих.

Кълъм се намръщи.

— Каква е играта ви, господине?

— Надявам се да е крибиц — отвърнах, но това явно нямаше да бъде достатъчно, защото видях израженията им. — Вижте, няма да се опитвам да ви заблуждавам, че това е всичко, но ако се помъча да ви обясня, ще ме помислите за луд.

— Вече си го мисля — каза Марни Кълъм. — Изпрати го да си върви по пътя, Анди.

Обърнах се към нея:

— Не е нещо лошо или незаконно, не е измама и не е опасно. Заклевам се — рекох, но започвах да си мисля, че няма да стане, с клетва или без клетва. Идеята беше лоша. Кълъм щеше да се усъмни още повече, когато ме срещнеше близо до странноприемницата „Дружеска среща“ на петнайсети следобед. Продължих обаче да настоявам. Бях го научил в Дери. — Става дума само за крибидж. Ако ме научите на играта, ще играем няколко часа, ще ви дам двеста долара и ще се разделим като приятели. Какво ще кажете?

— Откъде сте, господин Амбърсън?

— От скоро живея в Дери. Занимавам се с търговия на недвижими имоти. В момента съм на почивка на езерото Себаго и после отново заминавам на юг. Имена ли искате? Препоръки? — усмихнах се. — Хора, които иде ви кажат, че не съм луд?

— В събота той ходи на лов в гората през ловния сезон — обясни госпожа Кълъм. — Това е единственият му шанс, защото работи през седмицата и когато се върне у дома по здрач, не си заслужава дори да зареди пушката.

Тя още изглеждаше недоверчива, но сега видях в изражението ѝ и нещо друго, което ми вдъхна надежда. Когато си млад и имаш дете, и когато съпругът ти работи физически труд, както показваха напуканите му, мазолести ръце, двеста долара означават много храна. Или, през 1958 година, наеми за къщата.

— Мога да пропусна един следобед в гората — каза Кълъм. — И без това там вече няма нищо. Единственото място, където можеш да отстреляш проклета сърна, е Бауи Хил, по дяволите.

— Внимавай какво говориш, когато бебето е тук, господин Кълъм — сгълча го Марни. Тонът ѝ беше остьр, но тя се усмихна, когато той я целуна по бузата.

— Господин Амбърсън, трябва да говоря с жена си — рече той.

— Имате ли нещо против да почакате на верандата една-две минути?

— Ще направя нещо по-добро — отговорих. — Ще отида в „Брауни“ и ще си купя безалкохолно. Да ви донеса ли нещо разхладително?

Те отказаха и благодариха и после Марни хлопна вратата под носа ми. Отидох до „Брауни“ и купих портокалов сок за себе си и бонбонена близалка, която бебето щеше да хареса, ако беше достатъчно голямо за такива неща. Мислех си, че семейство Кълъм ще

ми откажат. С благодарност, но категорично. Аз бях непознат със странно предложение. Бях се надявал, че този път променянето на миналото ще бъде по-лесно, защото Ал вече го беше променил два пъти, но очевидно нямаше да бъде така.

Очакваше ме обаче изненада. Кълъм се съгласи, а съпругата му ми позволи да дам близалката на момиченцето, което я прие радостно, засмука я и после я прокара като гребен през косата си. Дори ме поканиха да остана за вечеря, но отказах. Предложих на Анди Кълъм петдесет долара аванс и той отказа, но жена му настоя да ги вземе.

Върнах се край Себаго въодушевен, но докато карах към Дърам в утрото на 15 ноември (полята бяха побелели от толкова дебел скреж, че облечените в оранжево ловци, които вече бяха излезли, оставяха следи), настроението ми се промени. „*Кълъм сигурно е повикал щатската полиция или местното ченге — помислих си. — И докато те ме разпитват в най-близкия участък, опитвайки се да разберат каква е лудостта ми, той ще отиде на лов в гората на Бауи Хил.*“

На алеята обаче нямаше полицейска кола, а само фордът на Анди. Извадих дъската за крибиц и се приближих до вратата. Кълъм отвори и попита:

— Готов ли сте за урока, господин Амбърсън?

Усмихнах се.

— Тъй вярно, сър, готов съм.

Той ме заведе на задната веранда. Госпожата очевидно не ме искаше в къщата с нея и бебето. Правилата бяха прости. Комбинациите бяха точки, а играта имаше две партии. Научих какво е „криб“, двойка, тройка, четворка, поредица, флош и „мистичната деветнайсет“ — така наречената невъзможна ръка. И после играхме. Отначало аз записвах резултата, но се отказах, когато Кълъм излезе с четиристотин точки пред мен. От време на време някой ловец стреляше в далечината и Кълъм поглеждаше към гората отвъд малкия си заден двор.

— Следващата събота — отбелязах. — Със сигурност ще бъдеш там тогава.

— Вероятно ще вали — засмя се той. — Не би трявало да се оплаквам. Забавлявам се и печеля пари. А и ти ставаш все по-добър, Джордж.

Марни ни поднесе обяд — големи сандвичи с риба тон и купи с домашно пригответа доматена супа. Ядохме в кухнята и когато

приключихме, тя предложи да играем вътре. В края на краишата беше решила, че не съм опасен. Това ме накара да се почувствам щастлив. Семейство Кълъм бяха добри хора. Приятна двойка с хубаво бебе. Понякога си мислех за тях, когато чуех Лий и Марина Осуалд да крещят в мизерните си апартаменти... или ги видех да се карят на улицата. Миналото е в хармония със себе си и се опитва да балансира. И в повечето случаи успява. Семейство Кълъм бяха в единния край на дъската-люлка, а семейство Осуалд — в другия.

А Джейк Епинг, известен още като Джордж Амбърсън? Той беше повратната точка.

Към края на маратона по крибидж най-после победих за пръв път. След още три игри, само няколко минути след четири, направо го разбих и се засмях от радост. Бебето Джена се засмя заедно с мен, протегна ръчички от високото си столче и дружески подръпна косата ми.

— Достатъчно! — извиках, смеейки се. Тримата Кълъм се смееха заедно с мен. — Спирам дотук! — Извадих портфейла си и сложих три петдесетачки на мушамата на бели и червени карета на кухненската маса. — И си заслужаваше всеки цент!

Анди бутна парите към мен.

— Прибери си пачката, Джордж. Беше ми твърде забавно, за да взема парите ти.

Кимнах, сякаш бях съгласен, и отместих банкнотите към Марни, която ги грабна.

— Благодаря, господин Амбърсън. — Тя погледна укорително съпруга си. — Нуждаем се от тях.

— Добре. — Станах и се протегнах. Гърбът ми изпрука. Някъде — на осем или единайсет километра оттук — Каролин Пулин и баща ѝ се връщаха с пикап с надпис СТРОИТЕЛСТВО И ДЪРВОДЕЛСТВО „ПУЛИН“ на вратата. Може би бяха убили сърна, а може би не. И в двата случая бях сигурен, че са прекарали хубав следобед в гората и са разговаряли за онова, за което си говорят бащите и дъщерите.

— Остани за вечеря, Джордж — покани ме Марни. — Сготвила съм с боб с кренвирши.

Останах и след това гледахме новините на малкия им телевизор. Имаше нещастен случай по време на лов, но в Ню Хемпшир, не в Майн. Позволих си Марни да ме убеди да изям второ парче от

ябълковия й сладкиш, въпреки че щях да се пръсна, а после станах и им благодарих за гостоприемството.

Анди Кълъм ми подаде ръка.

— Следващия път ще играем без пари.

— Добре — отвърнах, макар че според мен той знаеше, че няма да има следващ път.

Оказа се, че и жена му знае. Тя ме настигна точно преди да се кача в колата си. Беше увила в одеяло бебето и бе сложила шапка на главата му, но не си беше облякла палто. Виждах дъха ѝ, че трепери.

— Госпожо Кълъм, трябва да се приберете, преди да се разболеете от...

— От какво го спасихте?

— Моля?

— Знам, че затова дойдохте. Молих се, докато вие и Анди бяхте на верандата. Господи ми изпрати отговор, но не целия. От какво спасихте мъжа ми?

Сложих ръка на треперещите ѝ рамене и я погледнах в очите.

— Марни... ако Господ искаше да знаеш, щеше да ти каже.

Тя неочеквано ме прегърна. Изненадан, и аз я прегърнах. Бебето Джена, притиснато между двама ни, се ококори.

— Каквото и да е било, благодаря ти — прошепна в ухoto ми Марни. Кожата ми настръхна от топлия ѝ дъх.

— Влизай вътре, мила. Ще замръзнеш.

Външната врата се отвори. На прага застана Анди. Държеше кутия бира.

— Марни?

Тя отстъпи назад. Очите ѝ бяха широко отворени и тъмни.

— Господ ни е довел ангел-пазител. Няма да говоря за това, но ще го пазя в сърцето си — каза и забърза по алеята към съпруга си, който я чакаше.

Ангел. Чувах го за втори път и също запазих думите в сърцето си и в онази нощ, докато лежах в бунгалото и чаках да заспя, и на другия ден, докато се носех с кануто по спокойните води и под студеното, синьо, почти зимно небе.

Ангел-пазител.

В понеделник, 17 ноември, видях първите снежинки и го приех като знак. Събрах си багажа, отидох в село Себаго и намерих господин

Уинчъл да пие кафе и да яде понички в ресторант „Край езерото“ (през 1958 година хората много ядяха понички). Дадох му ключовете и му казах, че съм прекарал чудесно и съм си починал. Лицето му грейна.

— Това е хубаво, господин Амбърсън. Точно така трябва да бъде. Платили сте до края на месеца. Дайте ми адрес, на който да ви изпратя надвзетата сума за последните две седмици, и ще пусна чек по пощата.

— Не съм сигурен къде ще отида, докато шефовете в офиса не решат, но ще ви пиша. — Пътешествениците във времето много лъжат.

Той протегна ръка.

— Беше ми приятно да сте ми гост.

Стиснах я.

— Удоволствието беше изцяло мое.

Качих се във форда и поех на юг. Вечерта се регистрирах в „Паркър Хаус“ в Бостън и видях прословутата Бойна зона. След седмици на спокойствие край Себаго неоновите светлини дразнеха очите ми и прииждащите тълпи нощи птици — предимно млади мъже, мнозина в униформи — ме накараха да почувствам агорафобия и носталгия по спокайните нощи в Западен Мейн, където магазините затваряха в шест и уличното движение секваше в десет.

Прекарах следващата нощ в хотел „Харингтън“ във Вашингтон, окръг Колумбия. Три дни по-късно бях на западния бряг на Флорида.

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Карах по магистрала 1 на юг. Хранех се в много крайпътни ресторани, където предлагаха „домашните гозби на мама“, и места, където специалното меню „Блу Плейт“, включващо плодова салата за ордьовър и ябълков пай със сладолед за десерт, струваше осемдесет цента. Не видях нито едно заведение за бързо хранене, ако не се брои „Хауърд Джонсън“ с двайсет и осемте си аромата и емблемата на „Симпъл Саймън“. Видях взвод бойскаути с техния водач, които палеха огън от паднали листа, жени с палта и галоши, които прибраха прането в сив следобед, когато заплашваше да завали, дълги пътнически влакове с имена като „Южен Експрес“ и „Звездата на Тампа“, отправили се към места в Америка с климат, където зимата не се допуска. Видях старци, които пушеха лули на пейки на градски площици, милиони църкви, гробище, където най-малко стотина души стояха в кръг около прясно изкопан гроб и пееха „Старото нащърбено разпятие“. Видях мъже, които строяха хамбари. Видях хора да помагат на хора. Двама души с пикап спряха да ми помогнат, когато радиаторът на форда се спука и стоях отчаян на пътя. Това стана във Вирджиния, около четири следобед, и единият ме попита дали се нуждая от подслон за нощта. Помъчих се да си представя, че това се случва през 2011 година, но не можах.

И още нещо. В Северна Каролина спрях да заредя на бензиностанция „Хъмбъл Ойл“ и после заобиколих зад ъгъла, за да използвам тоалетната. Имаше две врати и три табелки. На едната врата пишеше **МЪЖЕ**, а на другата — **ЖЕНИ**. Третата табелка беше стрела, закована на пръчка, която сочеше към обраслия с храсти склон зад бензиностанцията, с надпис **ЦВЕТНОКОЖИ**. Изпитах любопитство и тръгнах по пътеката, като внимавах да избягвам две-три места, където се виждаха непогрешимите мазни, зелено-кафяви листа на отровен бръшлян. Надявах се, че майките и бащите, повели децата си натам, са

могли да разпознаят опасното растение, защото в края на петдесетте години на миналия век повечето хлапета носеха къси панталони.

Нямаше тоалетна. В края на пътеката имаше тесен поток и дъска, поставена над него върху две изронени бетонни стълбчета. Мъж, който трябваше да уринира, можеше да застане на брега, да съмкне ципа си и да си свърши работата. Жената можеше да се хване за някой храст (при положение, че не е отровен бръшлян или отровен дъб) и да клекне. За голяма нужда трябваше да седнеш на дъската. Може би на проливен дъжд.

Ако някога се опитам да ви внуша представата, че през 1958 година всичко е било прекрасно, спомните си пътеката с отровния бръшлян. И дъската над потока.

2.

Установих се на деветдесет и пет километра от Тампа, в град Сънсет Пойнт. За осемдесет долара на месец наех бунгало на най-красивия (и усамотен) бряг, който бях виждал. На пясъчната ивица имаше още четири подобни бунгала, всичките скромни като моето. Не видях никоя от новите грозни сгради „Макманшън“ които по-късно щяха да изникнат като отровни гъби след дъжд в тази част на щата. На петнайсетина километра на юг имаше супермаркет, в Нокомис, и заспал търговски район във Венис. Шосе 41, отсечката Тамиами, беше само селски път. Трябваше да караш бавно, особено по здрав, защото тогава обичаха да пресичат алигаторите и броненосците. Между Сарасота и Венис имаше сергии с плодове, крайпътни пазари, два бара и танцова зала „Блаки“. Отвъд Венис нямаше нищо, поне докато не стигнеш до Форт Майърс.

Зарязах професията на Джордж Амбърсън. До пролетта на 1959 година в Америка беше настъпила рецесия. В залива на Флорида всички продаваха и никой не купуваше, затова Джордж Амбърсън се превърна точно в онова, което си беше представлял Ал — кандидат-писател, чийто умерено богат чично му беше оставил достатъчно, за да преживява поне за известно време.

Пишех, и не един, а два проекта. Сутрин, когато бях най-свеж, работех върху ръкописа, който четете сега (ако ви има), а вечер пишех

роман, който предпазливо озаглавих „Място на убийство“. Въпросното място, разбира се, беше Дери, макар че го кръстих Досън в книгата си. Започнах го единствено като декор, за да имам какво да покажа, ако си намеря приятели и някой от тях поиска да види върху какво работя (държах „сутрешния ръкопис“ в стоманен сейф под леглото си). „Място на убийство“ постепенно се превърна в нещо повече от камуфлаж. Започнах да си мисля, че е добър, и да си мечтая, че някой ден ще бъде публикуван.

Един час за спомени сутрин и един час за романа вечер пак изглеждаше много време, което трябва да се запълни. Опитах риболов и имаше много риба, но заниманието не ми хареса и се отказах. Разходките призори и по залез-слънце бяха чудесни, но не и в горещия ден. Станах редовен посетител в единствената книжарница в Сарасота и прекарвах дълги (и предимно щастливи) часове в малките библиотеки в Нокомис и Оспри.

Четях и препрочитах и записките на Ал за Осуалд. Най-после осъзнах, че това е поведение на обсебеност, и прибрах тетрадката в сейфа при моя „сутрешен ръкопис“. Бях нарекъл бележките изчерпателни, защото тогава ми се струваха такива, но докато времето — конвейерната лента, на която всички се возим — ме водеше все по-близо до точката, където животът ми щеше да се срещне с този на младия бъдещ убиец, започнаха да приличат повече на незапълнени места.

Понякога проклинах Ал, че ме е принудил да приема тази мисия волю-неволю, но в моменти, когато съзнанието ми беше по-ясно, разбирах, че добавеното време няма никакво значение. Можеше само да влоши нещата и Ал вероятно го знаеше. Дори да не се беше самоубил, щях да имам само една-две седмици, а колко книги бяха написани за поредицата от събития, водещи до онзи ден в Далас? Сто? Триста? Може би по-скоро хиляда. Някои бяха съгласни с убеждението на Ал, че Осуалд е действал сам, други твърдяха, че той е участник в сложен заговор, а трети категорично заявяваха, че Осуалд изобщо не е натиснал спусъка и е изкупителна жертва, както самият той се беше нарекъл след ареста. Извършвайки самоубийство, Ал бе премахнал най-голямата слабост на учения — да нарича колебанието изследване.

3.

Ходих няколко пъти в Тампа, където дискретните въпроси ме заведоха при букмейкър на име Едуардо Гутиерес. Щом се увери, че не съм ченге, той с удоволствие прие залога ми. Първо заложих, че „Лейкърс“ от Минеаполис ще бият „Селтикс“ в шампионските серии през 1959 година, за да се представя като наивник, защото „Лейкърс“ не бяха спечелили нито един мач досега. Заложих и четиристотин долара на „Канадците“, че ще победят „Кленовите листа“ в Сериите за купата „Станли“, и спечелих... но парите бяха малко. „Джобни дребни, брат'чед“ — както би се изразил приятелят ми Чаз Фрати.

Единственият ми голям удар беше през пролетта на 1960 година, когато заложих, че „Венешън Уей“ ще бият „Бали Ейк“ сериозният фаворит в дербито на Кентъки. Гутиерес каза, че ще ми даде четири към едно или и пет към едно. Приех второто, след като издадох подходящи звуци на колебание, и станах по-богат с десет хиляди долара. Букмейкърът плати в добро настроение а ла Фрати, но в очите му имаше стоманен блясък, за който не ми пукаше.

Гутиерес беше кубинец, който вероятно не тежеше повече от седемдесет килограма с мокри дрехи, но беше от нюорлиънската мафия, ръководена в онези дни от лошо момче на име Карлос Марсело. Научих тази клюка в билярдната зала до бръснарницата, където Гутиерес приемаше залозите (и се водеше сякаш безкрайна игра на покер в задната стаичка под фотографията на полуголата Диана Дорс). Мъжът, с когото играех билярд, се наведе към мен, огледа се да се увери, че около масата ни в ъгъла няма никого, и измърмори:

— Знаеш ли какво казват за мафията, Джордж? Дойде ли веднъж, не си отива.

Исках да говоря с Гутиерес за дните му в Ню Орлиънс, но мислех, че няма да е разумно да бъда твърде любопитен, особено след големите пари, които получих за дербито. Ако се бях осмелил — и ако бях измислил приемлив начин да повдигна въпроса — щях да попитам Гутиерес дали познава друг известен член на организацията на Марсело, бивш боксьор на име Чарлс (Дъц) Мърет. Мисля, че отговорът щеше да бъде положителен, защото миналото е в хармония със себе си. Съпругата на Дъц Мърет беше сестрата на Margaret Осуалд. Или с други думи, той беше чично на Лий Харви Осуалд.

4.

Един ден през пролетта на 1959 година (във Флорида има пролет и местните жители ми казаха, че понякога продължавала цяла седмица) отворих пощенската си кутия и открих картичка от обществената библиотека в Нокомис. Бях запазил екземпляр на „Разочарованите“, новия роман на Бъд Шулберг, и книгата току-що беше пристигнала. Метнах се във форда „Сънрайнър“ — няма по-хубава кола за Сънчевия бряг, както беше започнал да става известен — и подкарах натам да я взема.

Докато излизах, забелязах нов плакат на отрупаното информационно табло във фоайето. Трудно беше да не го забележиш. Беше яркосин и показваше треперещ мъж, който гледаше грамаден термометър, където живакът беше спаднал до минус десет градуса. ИМАШ ПРОБЛЕМ СЪС СТЕПЕНИТЕ? — питаше плакатът. — МОЖЕ БИ СИ ПОДХОДЯЩ ЗА ПОРЪЧАНА ПО ПОЩАТА ДИПЛОМА ОТ ОБЕДИНЕНИЯ КОЛЕЖ НА ОКЛАХОМА! ПИШИ ЗА ПОДРОБНОСТИ!

„Обединеният колеж на Оклахома“ звучеше адски съмнително, но ми подсказа идея. Предимно защото скучаех. Осуалд все още беше в морската пехота и щеше да се уволни чак през септември, когато щеше да замине за Русия. Първият му ход щеше да бъде опит да се откаже от американското си гражданство. Нямаше да успее, но след показен — и вероятно фалшив — опит за самоубийство в московски хотел, руснаците щяха да му позволяят да остане в страната им. „Пробно“, така да се каже. Той щеше да остане там трийсет месеца и нещо и да работи във фабрика за радиоапарати в Минск. На купон щеше да се запознае с девойка на име Марина Прусакова. „Червена рокля, бели обувки — беше написал Ал в записките си. — Хубава. Облечена за танци.“

Чудесно за него, но какво щях да правя аз в това време? Обединеният колеж предлагаше възможност. Писах за подробности и веднага получих отговор. Каталогът предлагаше богат избор от научни степени. Смаях се, като открих, че за триста долара (в брой или с пощенски запис) мога да се сдобия с бакалавърска степен по английски. Трябваше само да издържа изпит, който се състоеше от петдесет въпроса с по няколко възможни отговора.

Взех пощенски запис, целунах наум триста долара за сбогом и изпратих формуляр за кандидатстване. След две седмици получих

тънък кафяв плик от Обединения колеж. Вътре имаше два зацепани листа, отпечатани на циклостил. Въпросите бяха чудесни. Ето два от любимите ми:

22. Как е Второто име на Моби?

- А. Том
- Б. Дик
- В. Хари
- Г. Джон

37. Кой е написал „Къщата със седемте маси“?

- А. Чарлс Дикенс
- Б. Хенри Джеймс
- В. Ан Брадстрийт
- Г. Натаниъл Хоторн
- Д. Никой от тях

Когато свърших да се наслаждавам на този прекрасен тест, попълних отговорите (като от време на време възкликах: „Сигурно ме будалкате!“) и го изпратих в Инид, Оклахома. С обратната поща получих картичка, с която ме поздравяваха, че съм взел изпита. След като платих допълнителна „учебна такса“ от петдесет долара, ме информираха, че ще изпратят дипломата ми. И наистина я получих. Изглеждаше много по-добре от теста и пристигна с внушителен златист печат. Показах я на представител от Окръжния съвет за училищата в Сарасота и той я прие, без да задава въпроси, и ме включи в списъка със заместник-учители.

Така започнах да преподавам отново един-два пъти седмично през учебната 1959–1960 година. Беше хубаво, че пак съм учител. Радвах се на учениците — момчета със сресани нагоре и подстригани равно къси коси и момичета с конски опашки и дълги до прасците широки поли, макар болезнено да съзнавах, че лицата, които виждах в класните стаи, са обикновени. Докато замествах, си припомних една основна черта на характера ми — харесваше ми да пиша и бях открил, че съм добър, но обичах да преподавам. Това ме удовлетворяваше по

начин, който не мога да обясня, нито искам. Обясненията са евтина поезия.

Най-хубавият ми ден в гимназията в Сарасота беше, след като разказах в часа по американска литература основната история в „Спасителят в ръжта“ (книга, която, разбира се, не се допускаше в училищната библиотека и се конфискуваше, ако бъдеше внесена в онези свещени зали от някой ученик), и после ги насырчих да говорят за основното оплакване на Холдън Колдфийлд — че училището, възрастните и американският начин на живот като цяло са лицемерни. Децата започнаха бавно, всички говореха едновременно и пет-шест рискуваха мудност в следващите часове, за да предложат последно мнение какво не е наред с обществото, което виждат около тях, и живота, който родителите им са планирали за тях. Очите им блестяха и лицата им бяха поруменели от вълнение. Не се съмнявах, че има търсене на една тъмночервена книга с меки корици в местните книжарници. Последно си тръгна мускулесто хлапе с футболна фланелка. Приличаше ми на Мус Мейсън от комикса „Арчи“.

— Иска ми се да бъдете тук постоянно, господин Амбърсън — каза той с мек южняшки акцент. — Най-много кльопам вас.

Момчето не само ме „кльопаше“, но и *най-много*. Нищо не може да се сравни с това да чуеш нещо такова от седемнайсетгодишно хлапе, което изглежда напълно разсънено за пръв път в научната си кариера.

По-късно същия месец директорът ме повика в кабинета си, предложи ми няколко шаговити забележки и кока-кола и попита:

— Синко, подтивно ли действаш?

Уверих го, че не го правя. Добавих, че съм гласувал за Айк Айзенхауер. Той, изглежда, остана доволен, но ме посъветва да се придържам повече към „общоприетия списък с книги“. Прическите, дълчината на полите и жаргонът се променят, но училищните администрации никога!

5.

В колежа (в университета на Майн, истински колеж, от който имах истинска бакалавърска степен) чух един преподавател по

психология да изказва мнение, че хората имат шесто чувство. Нарече го *предчувствие* и каза, че е най-силно развито в мистиците и престъпниците. Не бях мистик, но бях изгнаник от времето си и убиец (лично аз смятах застрелването на Франк Дънинг за напълно оправдано, но полицията със сигурност не виждаше така нещата). Ако това не ме правеше престъпник, нищо друго не можеше.

— Съветът ми към вас в ситуации, където ви се струва, че ви грози опасност — добави професорът в онзи ден през 1995 година, — е да се вслушвате в предчувствието си.

Реших да го направя през юли 1960 година. Ставах все по-неспокоен. Безпокоях се все повече заради Едуардо Гутиерес. Той беше дребна риба, но трябваше да имам предвид връзките му с мафията... и блясъка в очите му, когато ми изплати залога за дербито, който сега смятах за глупаво голям. Защо го бях направил, когато изобщо нямаше опасност да се разоря? Не беше от алчност, а по-скоро от чувството, което изпитва добрият нападател, когато му подадат хубав пас. В някои случаи не можеш да не вкараш гол. И аз вкарах, както се изразяваше Лио — Устата, Дуроушър в колоритните си радиопредавания, но сега съжалявах.

Нарочно загубих два залога, за да приспя подозренията на Гутиерес, и правех всичко възможно да изглеждам глупав — обикновен комарджия, на когото е провървяло веднъж и сега ще загуби всичко, но предчувствието ми нашепна, че преструктурите ми нямат голям ефект. Предчувствието ми не хареса, когато Гутиерес започна да ме поздравява с: „Аха! Ето го и моят янки от Янкиландия.“ Не само янки, а *моят* янки.

Ами, ако беше инструктиран някой от приятелите си по покер — или две мускулести момчета, изпълнени с желание да изкарат някой долар от онова, което лихварят Гутиерес плащаше в момента — да извършат малка спасителна операция, да ми вземат остатъка от десетте хиляди и да му ги върнат? Умът ми смяташе, че това е малко тромав похват, каквито показваха в сериалите за частни детективи като „Сънсет Стрип“, но предчувствието твърдеше нещо различно, а именно, че дребният мъж с оредяла коса е напълно способен да даде зелена светлина за нахлуване в дома ми и да заповядва на главорезите да ме пребият, ако се опитам да се съпротивлявам. Не исках да ме пребиват, нито да ме обират. Най-много от всичко не исках да

рискувам ръкописът ми да попадне в ръцете на свързан с мафията букмейкър. Не ми се нравеше идеята да бягам с подвита опашка, но, по дяволите, рано или късно трябваше да отида в Тексас. Тогава защо не по-рано? Освен това дискретността е по-добра от храбростта. Научих го още когато майка ми ме държеше на коленете си.

Ето защо след една почти безсънна нощ през юли, когато сонарните пиукания на предчувствието бяха особено силни, събрах вещите си от този свят (в сейфа бяха спомените ми, а парите бях скрил под резервната гума на форда), оставил бележка и последния наем на хазяина и се отправих на север по магистрала 19.

Първата нощ прекарах по пътя, в полуразрушен мотел „Де Фъниак Спрингс“. На мрежата на прозореца имаше дупки и когато угасих единствената лампа в стаята (гола крушка, окачена на електрически кабел), бях нападнат от комари, големи колкото изтребители.

Въпреки това спах като къпан. Не сънувах кошмари и пиуканията на вътрешния ми радар замълъкнаха. Това ми беше достатъчно.

На 1 август бях в Гълфпорт, Луизиана, макар че в първото място, на което спрях в покрайнините на града, отказаха да ме приемат. Служителят в странноприемница „Ред Топ“ ми обясни, че била само за негри, и ми препоръча „Южняшко гостоприемство“, която нарече „най-хубавата в Гълфпорт“. Може и да беше така, но, общо взето, мисля, че бих предпочел „Ред Топ“. Слайд китарата, която се чуваше от бар-грила в съседство, звучеше прекрасно.

6.

Ню Орлиънс не беше точно на пътя ми към Далас, но сонарът ми за предчувствия мълчеше и бях в настроение за туризъм... Въпреки че не беше Френският квартал, исках да видя пристана на Биенвил Стрийт или кафене „Вю“.

Купих си карта от амбулантен търговец и намерих пътя до мястото, което ме интересуваше. Спрах и след пет минути вървене се озовах на номер 4905 на Магазин Стрийт, където Лий и Марина Осуалд щяха да живеят с дъщеря си Джун през последните пролет и

лято в живота на Джон Кенеди. Сградата беше порутена, не съвсем рухнала, с висока до кръста желязна ограда, опасваща обрасъл с бурени двор. Боята на долния етаж, някога бяла, сега се лющеше и имаше оттенъка на жълта урина. Горният етаж беше облицован с небоядисани дъски. На парче картон, поставено, за да запуши счупен прозорец, пишеше: ДАВА СЕ ПОД НАЕМ. ОБАДЕТЕ СЕ НА МИЗ-4192. Ръждясали метални прегради ограждаха верандата, където през септември 1963 година Лий Осуалд щеше да седи по бельо след свечеряване, да шепне: „Бум! Бум! Бум!“ и да се преструва, че стреля по минувачите с пушката, която щеше да стане най-известната в американската история.

Мислех си за това, когато някой ме потупа по рамото, и едва не изкрешях. Подскочих, защото младият чернокож мъж, който се беше приближил до мен, почтително отстъпи назад и вдигна ръце.

— Извинявайте, господине, не исках да ви стресна.

— Всичко е наред — отговорих. — Вината е изцяло моя.

Извинението, изглежда, го накара да се почувства неудобно, но той беше дошъл по работа и настоя да я свърши, макар че отново трябваше да се приближи до мен, защото бизнесът му изискваше понисък тон, отколкото при обикновен разговор. Искаше да знае дали бих купил малко трева. Мислех, че знам за какво говори, но не бях съвсем сигурен, когато чернокожият добави:

— Високо качество, господине.

Отвърнах, че не ме интересува, но че може да ме упъти към хубав хотел в Парижа на Юга. Когато отново заговори, речта му беше много по-ясна:

— Мненията се различават, но аз бих предложил хотел „Монтелеоне“. — Той ми обясни как да го намеря.

— Благодаря. — Дадох му монета, която изчезна в един от многобройните му джобове.

— Хей, защо гледате това място? — Чернокожият кимна към порутената жилищна сграда. — Мислите да я купувате ли?

Изведнъж проблесна искра от предишния Джордж Амърсън.

— Сигурно живеете наблизо. Смятате ли, че сделката ще е изгодна?

— За някои сгради на тази улица, да, но не и за тази. Струва ми се, че е обитавана от духове.

— Още не — отвърнах и тръгнах към колата си, оставяйки го да ме гледа озадачено.

7.

Извадих сейфа от багажника и го сложих на задната седалка. Смятах да го занеса в стаята си в „Монтелеоне“ и така и направих. Докато чистачът взимаше останалия ми багаж, на пода на задната седалка забелязах нещо, което ме накара да се изчервя от чувство за вина, много по-голямо от размерите на предмета. Но поуките от детството са най-въздействащи и друго нещо, което бях научил от майка си, беше винаги да връщам навреме книгите от библиотеката.

— Господин чистач, бихте ли ми подали книгата, моля?

— Разбира се. С удоволствие.

Беше „Докладът на Чапман“, която бях взел от библиотеката в Нокомис преди седмица и нещо, преди да реша, че е време да потегля на път. Стикерът в ъгъла на прозрачната подвързия ме укоряваше: **САМО СЕДЕМ ДНИ. БЪДИ ДОБЪР КЪМ СЛЕДВАЩИЯ ЧИТАТЕЛ.**

Качих се в стаята си, погледнах часовника си и видях, че е едва шест вечерта. През лятото библиотеката отваряше чак по обяд, но работеше до осем вечерта. Междуградските разговори бяха едно от малкото неща по-скъпи през 1960 година, отколкото през 2011, но изпитвах детинско чувство за вина. Обадих се на телефонистката в хотела, и й казах номера на библиотеката в Нокомис, четейки го от картончето в джобчето, залепено за задния празен лист на книгата. Краткото съобщение под него — *Моля, обадете се, ако ще закъснеете с повече от три дни да върнете книгата* — ме накара да се почувствам по-голям негодник от всякога.

Телефонистката говори с друга телефонистка. На фона се чуваха слаби гласове. Осъзнах, че във времето, от което идвам, повечето от онези хора щяха да са покойници.

И после телефонът от другия край на линията започна да звъни.

— Здравейте. Библиотеката на Нокомис. — Беше Хати Уилкърсън, но гласът ѝ звучеше така, сякаш милата възрастна дама се намираше в голям стоманен варел.

— Здравейте, госпожо Уилкърсън...

— Ало? Ало? Чувате ли ме? *Проклети* междуградски разговори!

— Хати? — изкрешях. — Обажда се Джордж Амбърсън.

— Джордж Амбърсън? Боже мой! Откъде се обаждаш, Джордж?

За малко да ѝ кажа истината, но радарът за предчувствия изпиука много силно и аз изревах:

— Батьн Руж!

— В Луизиана?

— Да! Току-що видях, че в мен е една от вашите книги. Ще ви я изпратя по...

— Не е необходимо да викаш, Джордж. Сега връзката е много по-добра. Телефонистката не трябва да натиска малкото щифтче докрай. *Радвам се*, че те чувам. Божие провидение, че не беше тук. Разтревожихме се, въпреки че шефът на пожарната каза, че в къщата няма никого.

— За какво говориш, Хати? За къщата ми на плажа ли?

Че за какво друго?

— Да! Някой хвърлил запалена бутилка с бензин през прозореца. Всичко изгоряло за няколко минути. Шефът Дъранд смята, че са били хлапета, които пиели и рушали за развлечение. В днешно време има много хулиганчета. Мъжът ми казва, че е защото се страхували от Бомбата.

Аха.

— Джордж? Там ли си още?

— Да — отвърнах.

— Коя книга е в теб?

— Какво?

— Коя книга е в теб? Не ме карай да проверявам с каталога с картоните.

— О, „Докладът на Чапман“.

— Изпрати я колкото можеш по-скоро. Няколко души чакат за нея. Ървинг Уольс е изключително популярен.

— Добре, ще го направя.

— И много съжалявам за къщата ти. Загуби ли нещата си?

— Всичко важно е в мен.

— Слава Богу. Ще се върнеш ли с...

Чу се силно изщракване, което едва не проглуши ухото ми, и после бръмченето на свободна линия. Оставил слушалката на вилката.

Дали щях да се върна скоро? Не видях смисъл да се обаждам отново и да отговарям на този въпрос. Но щях да внимавам с миналото, защото то усеща факторите на промяната и има зъби.

Рано сутринта изпратих „Докладът на Чапман“ на библиотеката в Нокомис.

И после заминах за Далас.

8.

Три дни по-късно седях на пейка на Дийли Плаза и гледах квадратната тухлена сграда на книгохранилището на Тексас. Беше късно следобед и непоносимо горещо. Бях махнал вратовръзката си (през 1960 година, ако не носиш вратовръзка дори в горещи дни, ще привлечеш нежелано внимание) и бях разкопчал най-горното копче на обикновената си бяла риза, но това не помагаше много. Нито рехавата сянка на бряста зад пейката.

Регистрирах се в хотел „Адолфъс“ на Комърс Стрийт и ми предложиха избор — с климатик или без климатик. Платих допълнителните пет долара за стая, където климатикът понижаваше температурата до двайсет и пет градуса, и ако имах мозък в главата си, щях да се върна там, преди да получа сърдечен удар. Когато настъпеше нощта, може би щеше да захладнее. Малко.

Тухлената сграда обаче задържа погледа ми и прозорците — особено онези в десния ъгъл на шестия етаж — сякаш ме разглеждаха и проучваха. Около сградата витаеше нещо лошо. Може и да ми се присмеете — ако ви има — и да го нарече нищо друго освен ефекта на уникалните ми предварителни знания, но то не обяснява онова, което ме приковаваше на пейката въпреки нетърпимата жега — чувството, че съм виждал сградата и преди.

Напомняше ми на металургичния завод „Кичънър“ в Дери.

Книгохранилището не беше порутиено, но изльчваше същото чувство на осезателна заплаха. Спомних си как отидох до падналия, почернял от сажди комин и легнах сред бурените като гигантска праисторическа змия, дремеща на слънцето. Спомних си как се вгледах в тъмния му отвор, толкова голям, че можех да вляза вътре. И си

спомних чувството, че там има нещо. Нещо живо. Нещо, което иска да вляза вътре. Да го посетя. Може би за много дълго време.

— Хайде, ела — шепнеше прозорецът на шестия етаж. — Разгледай. Сега мястото е празно. Малкият персонал, който работи тук през лятото, си е отишъл вкъщи и ако отидеш в товарната зона до железопътните релси, сигурен съм, че ще намериш отворена врата. В края на краищата, какво има тук за пазене? Нищо, освен учебници и дори учениците, за които са предназначени, не ги искат. Много добре го знаеш, Джейк. Затова влез. Качи се на шестия етаж. В твоето време там има музей. Идват хора от цял свят и някои от тях все още плачат за человека, който беше убит и всичко, което можеше да направи, но сега е 1960 година, Кенеди все още е сенатор и Джейк Епинг не съществува. Съществува само Джордж Амбърсън, мъж с късо подстригана коса, влажна от пот риза и смъкната вратовръзка. Човек на своето време, така да се каже. Качи се. От призраци ли се страхуваш? Как е възможно, след като престъплението още не е извършено?

Там обаче имаше призраци. Може би не на Магазин Стрийт в Ню Орлиънс, но тук? О, да. Само че никога нямаше да ми се наложи да се изправя пред тях, защото щях да вляза в книгохранилището за учебници толкова, колкото се бях осмелил да се вмъкна в срутилия се комин в Дери. Осуалд щеше да получи работа да подрежда учебници само месец и нещо преди убийството, а чакането толкова дълго щеше да бъде анализ на нещата прекалено отблизо. Смятах да се придържам към плана, който Ал беше очертал в общи линии в последната част от записките си, озаглавена ЗАКЛЮЧЕНИЯ ЗА ДЕЙСТВИЕ.

Колкото и да беше сигурен в теорията си за единствен убиец, Ал бе запазил малка, но статистически важна вероятност, че греши. В записките си я наричаше „прозорецът на несигурност“.

Той смяташе да затвори този прозорец завинаги на 10 април 1963, повече от половин година преди посещението на Кенеди в Далас, и мислех, че идеята му е логична. Вероятно по-късно през април или по-скоро в нощта на десети — защо да чакам? — щях да убия съпруга на Марина и бащата на Джун така, както бях убил Франк Дънинг. И вече без угрizения. Ако видите паяк, който припка на пода към люлката с бебето ви, може да се поколебаете, дори да си помислите да го затворите в бутилка и да го изхвърлите на двора, за да продължи да

живее. Но ако сте сигурни, че паякът е отровен? Черна вдовица? В такъв случая не бихте се колебали. Не и ако сте нормален.

Стъпквате го с крак и го смачквате.

9.

Имах план за годините между август 1960 и април 1963. Щях да държа под око Осуалд, когато се върнеше от Русия, но нямаше да се намесвам. Не можех да си го позволя заради ефекта на пеперудата. Няма по-глупава метафора от *веригата от събития*. Веригите (освен онези, които всички сме се учили да правим от цветна хартия в детската градина) са издръжливи. Използваме ги за гумите на автомобилите си зимно време и да оковаваме ръцете и краката на опасни хора. Това вече не беше реалността, както я разбирах. Събитията са ефирни, къщи от карти, и с близостта си до Осуалд — още по-малко да се опитам да го предупредя да не извършва престъпление, което още дори не е замислено — щях да издам единственото си предимство.

Пеперудата щеше да разпери крила и Осуалд щеше да промени начина си на действие.

Отначало промените може би щяха да бъдат малки, но както се казва в песента на Брус Спрингстийн: „малките неща един ден водят до големи, бейби“. Промените можеше да са добри и да спасят човека, който в момента беше младши сенатор от Масачузетс. Но аз не вярвах в това, защото миналото е необратимо. Според надрасканите в полето бележки на Ал през 1962 година Кенеди щеше да бъде в Хюстън, в университета „Райс“, и да изнася реч за изпращането на човек на Луната. „*Открита аудитория, подиумът не е брониран*“ — беше написал Ал. Хюстън беше на по-малко от петстотин километра от Далас. Ами ако Осуалд решеше да застреля президента там?

Или ако Осуалд беше точно каквото твърдеше — изкупителна жертва? Ами ако го уплаших и го прогонех от Далас и той се върнеше в Ню Орлиънс, а Кенеди пак умреше, жертва на откачен заговор на мафията или ЦРУ? Щях ли да имам кураж да мина през заешката дупка и да започна всичко отначало? Отново да спася семейство Дънинг? И Каролин Пулин? Вече бях отдал близо две години на тази

мисия. Бях ли готов да инвестирам още пет, а резултатът пак да е несигурен?

По-добре да не разбирах.

По-добре да бях сигурен.

По пътя от Ню Орлиънс за Тексас реших, че най-добрят начин да следя Осуалд, без да се изпречвам на пътя му, ще бъде да живея в Далас, докато той е във Форт Уърт, и после да отида във Форт Уърт, когато Осуалд се премести със семейството си в Далас. Идеята беше елементарна, но нямаше да проработи. Осьзах това през седмиците, след като за пръв път видях Книгохранилището в Тексас и почувствах, че ме гледа — като бездната на Ницше.

Прекарах август и септември на онази година на президентските избори, като карах форда „Сънлайнър“ из Далас, търсех апартамент (въпреки че джипиесът много ми липсваше и често спирах, за да помоля да ме упътят). Нищо не изглеждаше наред. Отначало си помислих, че проблемът е с апартаментите, а после, когато започнах да опознавам града, разбрах, че проблемът е в мен.

Простата истина беше, че не харесвах Далас, и осем седмици усилено изучаване бяха достатъчни, за да ме накарат да повярвам, че има много неща, които не ми харесват. „Таймс Хералд“ (който мнозина жители на Далас редовно наричаха „Мазния Хералд“) беше скучен, работелен и ентузиазиран поддръжник на правителството. „Морнинг Нюз“ можеше да бъде поетичен и да пише как Далас и Хюстън „се надпреварват до небесата“, но небостъргачите, за които пишеха уводните статии, бяха остров на архитектурна бездарност, обградени от пръстени на онова, което взех да наричам Големия американски култ към еднообразие. Вестниците пренебрегваха бедните квартали, където разделението по расова линия започваше леко да се размива. Още по-нататък имаше безкрайни жилищни квартали на средната класа, повечето собственост на ветерани от Втората световна война и Корея. Жените на ветераните прекарваха дните си в почистване на мебели и пране на дрехи. Повечето имаха средно по две и половина деца. Тийнейджърите косяха морави, разнасяха „Мазния Хералд“ с велосипеди, миеха семейните коли и слушаха (тайно) Чък Бери по транзистори. Може би казваха на притеснените си родители, че той е бял.

Оттатък къщите в предградията с въртящи се градински пръскачки имаше огромни пустеещи равнини. Тук-там напоителни системи все още поливаха памуковите насаждения, но Цар Памук почти навсякъде беше мъртъв, заменен от безкрайни акри, засети с царевица и соя. Истинските добиви в околностите на Далас бяха електрониката, текстилът, кравешките фъшки и черните петродолари. Нямаше много сонди в района, но когато вятърът задухаше от запад, където се намира Пермианският басейн, двата града воняха на петрол и природен газ.

Бизнес районът в центъра беше пълен с тарикати, които сновяха из Голям Далас, както го наричах, с карирани спортни сака, тесни вратовръзки, забодени с големи клипове (обикновено с диаманти или убедителни заместители, искрящи в средата), бели панталони без колани и ефектни ботуши със сложни шевове. Работеха в банки и инвестиционни фирми. Продаваха договори за сделки със соя, петрол и недвижими имоти на западната част на града, земя, където не вирееше нищо освен татул и тръни. Потупваха се по раменете с ръце, отрупани с пръстени, и си викаха „синко“. На гайките на панталоните, където бизнесмените през 2011 година носеха мобилните си телефони, мнозина имаха револвери в ръчно изработени кобури.

Имаше билбордове, които призоваваха за оставка на председателя на Върховния съд Йорън, билбордове, които показваха озъбения Никита Хрушчов с надпис: НЕТ, ДРУГАРЮ ХРУШЧОВ, НИЕ ЩЕ ТЕ ПОГРЕБЕМ! На Уест Комърс Стрийт видях един, на който пишеше: АМЕРИКАНСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ Е ЗА ИНТЕГРАЦИЯТА. ЗАМИСЛИ СЕ ЗАТОВА! Беше платен от някаква организация, наречена Дружество „Чаено парти“. Два пъти на витрините на магазини, чиито имена загатваха, че са собственост на евреи, забелязах нарисувани със сапун свастики.

Далас не ми харесваше. Не, никак. Не ми хареса още от момента, в който се регистрирах в „Адолфъс“ и видях как управителят на ресторанта сграбчи за ръката треперещ от страх млад сервайтор и се разкрещя в лицето му. Въпреки всичко имах работа там и щях да остана. Така си мислех тогава.

10.

На 22 септември най-после намерих място, което изглеждаше годно за живеене. Беше на Блакуел Стрийт в Северен Далас, самостоятелен гараж, превърнат в хубав двуетажен апартамент. Най-голямото му предимство беше, че имаше климатик, а най-големият недостатък — собственикът хазянин Рей Макдженсън, който беше расист и сподели, че ако наема жилището, ще бъде разумно да стоя далеч от Грийнвил Авеню, където имало много евтини ресторани с дансинг с посетители от всякакви раси и чернилки с ножове.

— Като ариец нямам нищо лично против негрите — добави той.
— Господ ги е проклел да са в това положение, не аз. Знаете го, нали?

— Мисля, че съм пропуснал тази част от Библията.
Джонсън подозрително присви очи.

— Какъв сте? Методист?

— Да — отвърнах. Това ми се стори по-безопасно, отколкото да кажа, че не изповядвам никаква религия.

— Трябва да станете баптист, синко. Нашата църква посреща радушно новодошлите. Вземете апартамента и може би някоя неделя ще дойдете там с мен и жена ми.

— Може би — съгласих се и се постараах да не забравя във въпросната неделя да съм в кома или мъртъв.

В това време господин Джонсън се беше върнал към Светото писание:

— Веднъж Ной се напил в Ноевия ковчег и легнал в леглото си, гол като оскубано пиле. Двама от синовете му не искали да го погледнат. Хвърлили му едно одеяло, като пристъпили заднишком. Знам ли, може да е било чаршаф. Но Хам, черната овца в семейството, го погледнал, присмял се на пияния си баща и Господ проклел него и цялата му раса да бъдат слуги. Написано е в Битие, Девета глава. Потърсете го в Библията и го прочетете, господин Амбърсън.

— Аха — отвърнах и си помислих, че трябва да отида *някъде* и че не мога да си позволя да остана в „Адолфъс“ за неопределено време. Казах си, че ще преживея малко расизъм и че няма да се разтопя. Напомних си, че времената са такива и вероятно навсякъде е същото. Само че не го вярвах напълно. — Ще си помисля и ще ви кажа какво съм решил след един-два дни, господин Джонсън.

— Не чакайте твърде дълго, синко. Апартаментът ще го наемат бързо. Днес е благословен ден.

11.

Благословеният ден отново беше горещ и ожаднях от търсенето на жилище. След като се разделих с богослова Рей Макджонсън, исках да пийна бира и реших да отида на Грийнвил Авеню. Трябаше да проверя дали господин Джонсън злепоставя квартала.

Той се оказа прав за две неща — улицата беше интегрирана (малко или повече) и просташка. И също така оживена. Паркирах и се поразходих, вдъхвайки карнавалната атмосфера. Минах покрай двайсетина бара и няколко евтини кина (ВЛЕЗТЕ, ВЪТРЕ Е ХЛАДНО И СТРАХОТНО — пишеше на знамена, развяващи се на тентите от горещия, миришещ на петрол тексаски вятър) и стриптийз клуб, пред който уличен глашатай крещеше:

— Момичета, момичета, момичета, най-добрите бурлески в целия проклет свят! Най-добрите бурлески, които сте *виждали!* Тези дами се *бръснат*, ако се сещате какво имам предвид!

Минах и покрай три-четири бюра за осребряване на чекове и бързи заеми. Пред единия — „Фейт Файненшъл, където девизът ни е доверие“ — гордо стоеше черна дъска с надпис КУРСЪТ ЗА ДЕНЯ и САМО ЗА РАЗВЛЕЧЕНИЕ. Около нея се бяха насьбрали мъже със сламени шапки и тиранти (вид, присъщ само на запалени борсови спекуланти) и обсъждаха обявените залози. Някои държаха формуляри за конни надбягвания, а други — спортната страница на „Морнинг Нюз“.

„Само за развлечение — помислих си. — Да.“ За миг си представих как бунгалото ми на плажа гори през нощта и пламъците се издигат високо в черното звездно небе над залива. Развлеченията си имаха своите недостатъци, особено когато става дума за залагане.

От отворените врати се разнасяха музика и мириз на бира. Чух Джери Лий Луис да пее „Сега всички да танцуват“ от един джубокс и Фърлин Хъски да изразява чувствата си с „Гълъбови крила“ от друг в съседство. Получих предложения от четири проститутки и един амбулантен търговец, който продаваше джанти, изкуствени скъпоценни камъни, прави бръсначи и щатски флагчета с думите НЕ СЕ БЪЗИКАЙ С ТЕКСАС. Опитайте се да го преведете на латински.

Обезпокоителното чувство на дежа вю беше много силно, усещането, че нещата не са наред. Това беше безумно, защото не бях ходил на Грийнвил Авеню през живота си, но и безспорно — чувствах го в сърцето си, не с главата си. Изведнъж реших, че не ми се пие бира. И че не искам да наема приспособения в апартамент гараж на господин Джонсън, колкото и да разхлажда климатикът.

Току-що бях минал покрай кръчма на име „Пустинна роза“, откъдето звучеше песен на „Мъди Уотърс“. Когато се обърнах, за да тръгна към колата си, през вратата изхвърча някакъв човек. Спъна се и се просна на тротоара. От тъмната вътрешност на бара се чу смях.

— И не се връщай, чудо без член! — изкрещя женски глас.

Това предизвика още по-бурен (и сърдечен) смях.

От силно изкривения на една страна нос на изхвърления клиент течеше кръв, както и от рана, спускаща се по лявата страна на лицето му от слепоочието до челюстта. Очите му бяха огромни и стъписани. Разпасаната му риза стигаше почти до коленете, когато мъжът се хвани за уличната лампа и се изправи. Огледа гневно всичко наоколо, но не видя нищо.

Пристигах една-две крачки, но преди да стигна до него, една от жените, които ми бяха отправили покана за среща, излезе, поклащащи се на тънки, високи токчета. Само че не беше съвсем жена. Нямаше повече от шестнайсет години и имаше големи черни очи и гладка кожа с цват на кафе. Усмихваше се, но не злобно, и когато мъжът с окървавеното лице залитна, го хвани за ръката.

— Спокойно, скъпи. Трябва да поседнеш, преди да...

Той запаса висящите краища на ризата си. На платнения колан на габардинените му панталони, под белия му корем, беше затъкнат револвер с ръкохватка с перли, много по-малък от онзи, който си бях купил от спортния магазин „Мейчън“, всъщност не по-голям от играчка. Ципът на панталона му беше съмкнат до половината и видях боксерки на червени състезателни коли. Помня това. Мъжът извади револвера, опря дулото в корема на уличницата и натисна спусъка. Чу се само приглушен пукот, звукът на бомбичка, избухнала в тенекиена кутия, нищо повече. Жената изпищя, седна на тротоара и притисна корема си с ръце.

— Ти ме *простреля!* — Гласът й звучеше по-скоро ядосано, отколкото ужасено, и между пръстите й започна да шурти кръв. — Ти

ме простирая, мръсен педал! Защо го направи?

Без да ѝ обръща внимание, той отвори широко вратата на „Пустинна роза“. Още стоях на мястото си, когато мъжът простирая хубавата млада проститутка, донякъде защото се бях вцепенил от шок, но повече защото всичко се случи само за няколко секунди. Може би по-дълго, отколкото щеше да отнеме на Осуалд, за да убие президента на Съединените щати, но не много повече.

— Това ли искаш, Линда? — извика мъжът. — Щом това искаш, ще го получиш!

Опра дулото на револвера до ухото си и натисна спусъка.

12.

Сгънах носната си кърпа и внимателно я притиснах до дупката в червената рокля на младата жена. Не знаех колко сериозно е ранена, но беше достатъчно жизнена, за да избълва порой от цветисти ругатни, които вероятно не бе научила от майка си (от друга страна, кой знае). Мъж от насъbralата се тълпа се приближи до нея, за да ѝ помогне, и тя изръмжа:

— Престани да гледаш под роклята ми, любопитно копеле. За това се плаща.

— Горкият кучи син е мъртъв — отбеляза човек, който бе коленичили до изхвърления от „Пустинна роза“ мъж.

Жена от тълпата се разпища.

Чу се вой на приближаващи сирени. И те бяха пронизителни. Забелязах друга от жените, която ми беше отправила покана, докато се разхождах по Грийнвил Авеню, червенокоса, със синьо-зелени панталони. Махнах ѝ с ръка. Тя докосна гърдите си с жест, сякаш питаше: „Кой, аз ли?“ и аз кимнах.

— Притискай кърпата до раната — казах ѝ. — Опитай се да спреш кръвта. Аз трябва да тръгвам.

Жената ми се усмихна многозначително.

— Не искаш да си тук, когато довтасат ченгетата, а?

— Не съвсем. Не познавам тези хора. Минавах случайно.

Червенокосата коленичи до кървящото, ругаещо момиче на тротоара и притисна напоената с кръв кърпа до раната ѝ.

— Всички сме случайни минувачи, скъпи.

13.

През нощта не можах да заспя. Унасях се и виждах изпотеното, мазно, самодоволно лице на Рей Маќдженсън, който обвинява за две хиляди години робство, убийства и експлоатация някакъв младеж, който видял пениса на баща си. Стреснах се и се събудих. Поуспокоих се и отново задрямах. Този път ми се присъни дребния мъж със смъкнат цип, опрял в ухото си дулото на скрития си револвер. *Това ли искаш, Линда?* Един последен гневен изблик преди дългия сън. Пак се събудих. Следващия път бяха мъже в черен автомобил, които хвърлиха бомба през прозореца на бунгалото ми на Сънсет Пойнт. Едуардо Гутиерес се опитваше да се отърве от неговия янки от Янкиленд. Защо? Защото не обичаше да губи големи суми пари. За него това беше достатъчно.

Накрая се отказах и седнах до прозореца, където енергично потракваше хотелският климатик. В Майн нощта вероятно беше мека и дърветата се раззеленяваха, но тук в Далас все още беше двайсет и три градуса в два и половина през нощта. И влажно.

— Далас, Дери — казах и се вгледах в притихналата Комърс Стрийт. Тухленият купол на Книгохранилището не се виждаше, но беше наблизо. — Дери, Далас.

Всяко име се състоеше от две срички. Не можех да остана тук. Още трийсет месеца в Далас щяха да ме побъркат. След колко време щях да започна да виждам графити като СКОРО ЩЕ УБИЯ МАЙКА СИ? Или да зърна африканския амулет с Христос, плаващ по река Тринити? Във Форт Уърт може би щеше да е по-добре, но все пак беше твърде близо.

Защо трябва да стоя в Далас или Форт Уърт?

Мисълта ми хрумна малко след три сутринта със силата на прозрение. Имах хубава кола — да ви кажа право, бях се влюбил във форда „Сънлайнър“ — и в Централен Тексас имаше добри, удобни пътища, много от които направени наскоро. В началото на ХХI век вероятно щяха да се задушават от коли, но през 1960 година бяха неестествено пусти. Имаше ограничения за скоростта, но не бяха

приведени в действие. В Тексас дори ченгетата вярваха в божата истина: „Дай газ до дупка и нека колата реве“.

Можех да се махна от задушаващата сянка, която чувствах над този град, и да си намеря град, по-малък и не толкова всяващ страх, които да не е изпълнен с толкова много омраза и насилие. На дневна светлина можех да си кажа, че си въобразявам тези неща, но не и посред нощ. В Далас несъмнено имаше добри хора, хиляди, по-голямото мнозинство, но злото се долавяше и понякога избиваше на повърхността. Както бе станало пред „Пустинна роза“.

„Не мисля, че в Дери лошите времена са си отишли напълно“ — беше казала Бевърли и смятала, че същото важи и за Далас, въпреки че до най-лошия му ден оставаха още три години.

„Ще се преместя — реших. — Джордж иска приятно тихо място, за да работи върху книгата си, но тъй като книгата е за град — обсебен от духове, той трябва да пътува. Да събира материали.“

Нищо чудно, че ми отне близо два месеца да стигна до този извод. Най-простите отговори в живота често се подминават най-лесно. Легнах си и почти веднага заспах.

14.

На другия ден поех на юг от Далас по магистрала 77 и след час и половина стигнах до окръг Денхолм. Завих на запад по щатско шосе 109 предимно защото ми хареса билбордът на кръстопътя, който изобразяваше атлетичен млад футболист със златиста каска, черна фланелка и златисти чорапи. Надписът гласеше: ЛЪВОВЕТЕ НА ДЕНХОЛМ. ТРИ ПЪТИ РЕГИОНАЛНИ ШАМПИОНИ! ЩЕ БЪДАТ ШАМПИОНИ НА ЩАТА ПРЕЗ 1960 ГОДИНА. СИЛАТА ДЖИМ Е В НАС!

„Каквото и да означава това“ — помислих си. Всяка гимназия си имаше тайни знаци и сигнали. Това кара хлапетата да се чувстват познавачи. След осем километра по магистрала 109 стигнах до град Джоди. На табелката пишеше: НАСЕЛЕНИЕ 1280. ДОБРЕ ДОШЪЛ, ЧУЖДЕНЕЦО! На половината разстояние по оградената с дървета Мейн Стрийт видях ресторантче с табелка на прозореца: НАЙ-

ХУБАВИТЕ ШЕЙКОВЕ, ПЪРЖЕНИ КАРТОФКИ И БУРГЕРИ В ЦЯЛ ТЕКСАС! И се наричаше „При Ал“.

Естествено.

Спрях на едно от наклонените места отпред, влязох и си поръчах специалитета „Пронгхорн“, който се оказа двоен чийзбургер със сос за барбекю. Поднесоха ми го със сладки пържени картофки и шейк „Родео“ — по избор ванилов, шоколадов или ягодов. „Пронгхорн“ не беше вкусен като фатбургера, но не беше и лош, а пържените картофки бяха точно както ги обичам — хрупкави, солени и леко препечени.

Ал се оказа Ал Стивънс, мършав мъж на средна възраст, който изобщо не приличаше на Ал Темпълтън. Имаше рокаджийска прическа, прошарени бандитски мустаци и хартиена шапка, кокетно кривната над едното око, и говореше със силен, провлачен тексаски акцент. Когато го попитах дали в Джоди се дават много жилища под наем, той се засмя и отговори:

— Богат избор. Но ако става въпрос за работа, градът не е точно център на търговията. Предимно ферми и ще ме извините, но не ми приличате на каубой.

— Не съм. Пиша книги.

— Не думайте! Може би съм чел някоя.

— Още нищо не съм публикувал. Опитвам се. Написал съм половин роман и двама издатели проявиха интерес. Търся тихо място, където да го довърша.

— Джоди е тих. — Ал завъртя очи. — Може да си извадим патент за тишина. Шумно е само в петък вечер.

— Футбол?

— Да, целият град отива на стадиона. На полувремето реват като лъвове, а после крещят името на Джим. Чуват се от три километра. Много е смешно.

— Кой е Джим?

— Джим Ладю, нападателят. Имали сме добри отбори, но не и нападател като Ладю в отбор от Денхолм. И той е още младеж. Всички говорят, че ще спечелим щатския шампионат. Струва ми се твърде оптимистично с противници големите училища в Далас, но надеждата не вреди на никого.

— Освен футбола как е училището?

— Чудесно. Много хора се съмняват в тази работа с областните училища, но се оказа нещо добро. Тази година имат седемстотин ученици. Някои са готови да пътуват с автобус час и нещо. Вероятно си спестяват домашните задължения. Книгата ви за гимназисти ли е? Например като „Училищна джунгла“? Защото тук няма банди. Нашите хлапета все още се държат прилично.

— Не е такава. Имам спестявания, но може да ги увеличи, като работя по заместване. Не мога да преподавам на пълен хорариум и да пиша.

— Разбира се — почтително каза Ал.

— Научната ми степен е от Оклахома, но... — Повдигнах рамене, за да покажа, че Оклахома не е от класата на Тексас, но все пак.

— Говорете с Дийк Симънс. Той е директорът. Обикновено вечеря тук. Жена му почина преди две години.

— Съжалявам.

— Всички съжалявахме. Симънс е добър човек. По тези места повечето хора са добри, господин...

— Амбърсън. Джордж Амбърсън.

— Е, Джордж, доста сме сънливи с изключение на петъчните вечери, но може да попаднеш и на по-лошо място. Може пък да се научиш да ревеш като лъв на полувремето.

— Може би.

— Ела пак в шест. Дийк обикновено идва по това време. — Ал се подпра на тезгяха. — Искаш ли един съвет?

— Разбира се.

— Той вероятно ще доведе приятелката си госпожа Коркоран, библиотекарката на училището. Ухажва я от Коледа. Чух, че всъщност Мими Коркоран ръководи гимназията в Денхолм, защото върти Дийк на малкия си пръст. Ако смаеш нея, предполагам, че ще те вземат.

— Ще го запомня.

15.

Седмиците на търсене на жилище в Далас бяха приключили само с една възможност, собственост на човек, на когото не исках да ставам

наемател. В Джоди ми отне само три часа да си намеря хубаво място. Не беше апартамент, а спретната дълга и тясна къща с пет стаи. Агентът на недвижими имоти ми каза, че се продава, но собствениците били готови да я дадат под наем на подходящ човек. Имаше засенчен от брястове заден двор, гараж за форда... и климатик. Наемът беше приемлив, като се имаха предвид предимствата.

Името на агента беше Фреди Куинлан. Изпитваше любопитство към мен — мисля, че регистрационните табели на колата ми му се сториха екзотични, и с право. Най-хубавото от всичко беше, че имах чувството, че съм се измъкнал от сянката, надвиснала над мен в Далас, Дери и Сънсет Пойнт, където беше изпепелено наетото ми за дълъг срок бунгало.

— Е, какво ще кажете? — попита Куинлан.

— Искам я, но не мога да дам категоричен отговор този следобед. Първо трябва се срещна с един човек. Агенцията ще бъде ли отворена утре?

— Да. В събота е отворена до обяд. След това се прибирам у дома и гледам мача на седмицата по телевизията. Тази година Сериите са страховитни.

— Да, така е.

Куинлан ми подаде ръка.

— Беше ми приятно да се запознаем, господин Амбърсън. Обзалагам се, че Джоди ще ви хареса. Хората тук са добри. Надявам се, че ще се чувствате добре.

Стиснах ръката му.

— Аз също.

Както каза човекът, надеждата не вреди на никого.

16.

Вечерта отново отидох в ресторантчето на Ал и се представих на директора на гимназията в Денхолм и приятелката му библиотекарката. Те ме поканиха да седна при тях.

Дийк Симънс беше висок, плешив мъж на шейсетина години, а Мими Коркоран — с очила и слънчев загар. Сините й очи зад бифокалните стъкла бяха проницателни и ме оглеждаха, търсейки

издайнически знаци. Носеше бастун и боравеше с него с безгрижната (почти презрителна) сръчност, дължаща се на дълга употреба. Стана ми смешно, като видях, че и двамата са понесли знаменца на Денхолм и златисти значки, на които пишеше СИЛАТА ДЖИМ Е В НАС! В Тексас беше петък вечер. Симънс ме попита дали Джоди ми харесва (много), откога съм в Далас (от август) и дали харесвам гимназиалния футбол (о, да). Въпросът, който ми зададе най-близо до темата, беше дали се чувствам уверен в способността си да разпаля интереса на хлапетата. Много заместници имали проблем с това.

— Изпращат ни млади учители, сякаш нямаме по-добри — добави той и отхапа от бургера си „Пронгхорн“.

— Сос, Дийк — обади се Мими и Симънс послушно избръса ъгълчето на устата си със салфетка.

В това време тя продължаваше да ме оглежда — спортно сако, вратовръзка, прическа. Втренчи се дори в обувките ми, докато се приближавах към сепарето им.

— Имате ли препоръки, господин Амбърсън?

— Да, госпожо. Преподавал съм като заместник в Сарасота Каунти.

— А в Мейн?

— Не толкова много, макар че три години преподавах в Уисконсин като редовен учител и после се отказах от пълния работен ден, за да се заема с книгата си. Или поне колкото ми позволяваше финансовото положение. — Наистина имах препоръка от гимназия „Сейнт Винсънт“ в Медисън. Беше добра. Написах си я сам. Разбира се, ако някой провереше, щях да изгоря. Дийк Симънс нямаше да го направи, но проницателната Мими с набръчканата като на каубой кожа на лицето можеше да попита.

— За какво се разказва в романа ви?

Заради това също можех да изгоря, но реших да бъда откровен — доколкото беше възможно, като се имаха предвид необикновените обстоятелства.

— Поредица от убийства и ефектът им върху общността, където са извършени.

— Мили Боже! — възклика Дийк.

Тя го потупа по ръката.

— Тихо. Продължавайте, господин Амбърсън.

— Отначало действието се развива в измислен град в Майн — нарекох го Досън, но после реших, че може да звучи по-реалистично, ако градът наистина съществува. По-голям град. Първо мислех да е Тампа, но някак не пасваше.

Мими пренебрежително махна с ръка.

— Твърде пастелно. Твърде много туристи. Подозирам, че сте търсili нещо по-типично.

Умна жена. Знаеше за книгата ми повече от мен.

— Точно така. Затова реших да бъде Далас. Мисля, че градът е подходящ, но...

— Но не искате да живеете там?

— Именно.

— Разбирам. — Тя ровеше с вилицата в чинията си с пържена риба. Дийк я гледаше прехласнато. Мими, изглежда, притежаваше всичко, което той искаше, докато той препускаше по последната отсечка на живота си. Това не беше странно. Всеки обича някого понякога, както мъдро щеше да се изрази Дийн Мартин след няколко години. — А когато не пишете, какво обичате да четете, господин Амбърсън?

— О, почти всичко.

— Чели ли сте „Спасителят в ръжта“?

„О-хо!“ — помислих си.

— Да, госпожо.

Тя нетърпеливо изрече:

— Наричайте ме Мими. Дори децата ми казват така, въпреки че настоявам да сложат едно „госпожа“ отпред за благоприлиchie. Какво мислите за пламенния протест на господин Селинджър?

Да изльжа ли или да кажа истината? Въпросът обаче не беше сериозен. Тази жена веднага щеше да разбере, че лъжа.

— Мисля, че казва много неща за скапаните петдесет години на двайсетия век и колко хубави могат да бъдат шейсетте. Разбира се, ако хората като Холдън Колдфийлд не загубят гнева си. И куража си.

— Хм. — Тя отново порови в чинията, но видях, че не се храни. Нищо чудно, че приличаше на хвърчило — само да завържеш въже за гърба ѝ и ще литне. — Мислите ли, че книгата трябва да бъде в училищната библиотека?

Въздъхнах и си помислих какво голямо удоволствие би ми доставило да преподавам като заместник в град Джоди, Тексас.

— Да, госпожо... тоест Мими, макар че трябва да бъде давана само на определени ученици и по лична преценка на библиотекаря.

— На библиотекаря? Не на родителите?

— Не. Това е хълзгав склон.

Мими Коркоран разцъфна в широка усмивка и се обърна към възлюбения си:

— Дийк, този човек не е за списъка със заместниците. Той трябва да бъде назначен на постоянно място.

— Мими...

— Знам, няма свободно място за учител по английски. Но ако Джордж остане тук по-дълго, може да започне работа, след като се пенсионира онзи глупак Фил Бейтман.

— Мими, това е много недискретно.

— Да — съгласи се тя и ми намигна. — И много вярно. Изпратете на Дийк препоръките си от Флорида, господин Амбърсън. Ще свършат работа. Или още по-добре, донесете ги другата седмица. Учебната година започна. Няма смисъл да губим време.

— Наричай ме Джордж.

— Да. — Мими отмести чинията си. — Дийк, това е ужасно. Защо се храним тук?

— Защото аз харесвам бургерите, а ти харесваш ягодовия сладкиш на Ал.

— А, да. Ягодовия сладкиш. Донеси ми от него. Господин Амбърсън, можете ли да останете за футболния мач?

— Не и тази вечер. Трябва да се върна в Далас. Може би следващата седмица. Ако мислите, че ви трябвам.

— Щом Мими ви харесва, и аз ви харесвам — рече Дийк Симънс. — Не мога да ви гарантирам часове всяка седмица, но в някои седмици ще бъдете зает два или дори три дни. Нещата ще се уредят.

— Убеден съм.

— Опасявам се, че заплатата на заместника не е голяма...

— Знам. Търся само начин да допълвам дохода си.

— „Спасителят в ръжта“ никога няма да бъде в библиотеката ни.

— Симънс погледна със съжаление възлюблената си, която беше

нацупила устни. — Училищният съвет няма да разреши и Мими го знае. — Той отново отхапа от пронгбургера си.

— Времената се менят — заяви Мими Коркоран и посочи първо салфетките и после устата му. — Сос, Дийк.

17.

Следващата седмица направих грешка. Поредното залагане на голяма сума пари трябваше да бъде последното нещо след онова, което ми се случи. Трябваше да бъда по-предпазлив.

Съзнавах риска, но се безпокоях за парите. Бях пристигнал в Тексас с по-малко от шестнайсет хиляди долара. Част от тях бяха остатъкът от парите за залози на Ал, но повечето бяха от две много големи залагания — в Дери и Тампа. Бях похарчил повече от хиляда долара за престоя си в „Адолфъс“ за седем седмици и нещо и установяването ми в новия град щеше да ми струва още четири-петстотин. Освен храната, наема и комуналните услуги щях да се нуждая и от нови дрехи — по-хубави, ако исках да изглеждам прилично в класната стая. Щях да бъда в Джоди две години и половина, преди да приключи работата си с Дий Харви Осуалд. Четиринайсет хиляди долара нямаше да стигнат. Учителската заплата на заместник? Петнайсет долара и петдесет цента на ден. Еха!

Е, добре, можех да спестя четиринайсетте bona, плюс трийсет и понякога четирийсет кинта на седмица като заместник, но трябваше да остана здрав и да не ми се случват злополуки, а не можех да разчитам на това. Защото миналото е не само необратимо, но и коварно. Съпротивлява се. Да, може би имаше елемент на алчност, който се основаваше не толкова на любов към парите, а по-скоро на опияняващата мисъл, че мога да спечеля срещу обикновено непобедима банка, когато си поискам.

„Ако Ал бе проучил фондовата борса щателно, както знаеше кой е спечелил всички баскетболни и футболни мачове и конните надбягвания...“ — помислих си.

Но не го беше направил.

„Ако Фреди Куинлан не беше споменал, че Световните серии ще са трудно предвидими...“

Но го беше направил.

И пак отидох на Грийнвил Авеню.

Казах си, че всички борсови спекуланти със сламени шапки, които стоят пред „Фейт Файненшъл“ (където девизът ни е доверие), залагат на Сериите и някои ще дадат сериозни пари. Казах си, че ще бъда един от многото, а и средно големият залог на господин Джордж Амбърсън, който твърди, че живее в хубав, преустроен в апартамент гараж на Блакуел Стрийт тук, в Далас, ако някой попита — няма да привлече внимание. По дяволите, собствениците на „Фейт Файненшъл“ вероятно не можеха да различат сеньор Едуардо Гутиерес от Тампа от Адам. Или от Хам, синът на Ной.

Казах си много неща и всичките се сведоха до две — беше абсолютно безопасно и разумно да искаш повече пари, въпреки че в момента имах достатъчно, за да живея. Глупак. Но глупостта е едно от двете неща, които виждаме ясно, когато премисляме минали събития. Другото са пропуснатите възможности.

18.

На двайсет и осми септември, седмица преди да започнат Сериите, влязох във „Фейт Файненшъл“ и след известно увъртане заложих на „Пиратите“ от Питсбърг срещу „Янките“. Приех залог две към едно, който беше безумен, като се имаше предвид, че „Янките“ са безспорни фаворити. В деня, след като Бил Мазероски отбеляза малко вероятния си хоумрън и подпечата победата на „Пиратите“, отново отидох в Далас и на Грийнвил Авеню. Предполагам, че ако във „Фейт Файненшъл“ нямаше никого, щях да обърна колата и да се върна в Джоди... или може би така си мисля сега. Не знам със сигурност.

Знаех обаче, че имаше опашка от залагащи, които чакаха да си вземат парите, и се присъединих към тях. Групата беше събудната мечта на Мартин Лутър Кинг — петдесет процента чернокожи, петдесет процента бели, сто процента щастливи. Повечето взеха само по няколко петарки или може би десетачки или дори двайсетачки, но видях, че някои броят стотачки. Някой въоръжен обирджия, който би изbral този ден, за да ограби „Фейт Файненшъл“, щеше да направи голям удар.

Касиерът беше нисък и набит човек със зелена козирка. Зададе ми стандартния първи въпрос („Ченге ли си? Ако е така, трябва да ми покажеш значката си“) и когато отговорих отрицателно, ме попита как се казвам и искаше да види шофьорската ми книжка, която беше съвсем нова. Бях я получил с препоръчана поща предишната седмица и беше издадена в Тексас. Освен това внимавах да държа палеца си върху адреса в Джоди.

Той ми плати хиляда и двеста долара. Натъпках парите в джоба си и бързо тръгнах към колата си. Когато излязох на магистрала 77 и Далас започна да се отдалечава, а Джоди да се приближава все повече с всяко завъртане на колелата, най-после се отпуснах.

Колко съм глупав.

19.

Ще направим още един скок напред във времето (като се замислите, разказите също съдържат заешки дупки), но първо трябва да разкажа още нещо от 1960 година.

Форт Уърт. 16 ноември 1960 година. Кенеди ще бъде избран за президент след по-малко от седмица. Щъгълът на Балинджър и Западна седма улица. Денят беше студен и облачен. Колите бълваха бял пушек. Метеорологът по „Кей-Лайф“ („Всички хитове, по всяко време“) прогнозираше дъжд, който може да се превърне в суграшица до полунощ, затова внимавайте по пътищата, рокаджии.

Бях се увил в каубойски кожух, а на главата си бях нахлупил филцова шапка със спуснати наушници. Седях на пейка пред Дружеството на животновъдите в Тексас и гледах към Западна седма улица. Бях там почти от час и не мислех, че младият мъж ще стои при майка си повече от това. Според записките на Ал Темпълтън и тримата ѝ сина я бяха напуснали при първа възможност. Надявах се, че тя ще излезе с него от жилищната сграда. Тя се беше завърнала наскоро след няколко месеца, прекарани в Уейко, където бе работила като гледачка в дом за възрастни жени.

Търпението ми беше възнаградено. Вратата на „Ротари Апартмънтс“ се отвори и отвътре излезе клоощав мъж, който много приличаше на Лий Харви Осуалд. Той задържа вратата за жена в късо

карирано палто и груби бели обувки на медицинска сестра. Тя стигаше едва до рамото му, но беше яка и набита. Лицето ѝ беше набръчкано. Побелялата ѝ коса беше покрита с червена кърпа. Същото на цвят червило очертаваше тънките ѝ устни, които ѝ придаваха недоволен и зядлив вид на жена, която мисли, че целият свят е против нея и е имала много доказателства за това през годините. Големият брат на Лий Осулд бързо мина по бетонната пътека. Жената изтича след него и го сграбчи за палтото. Той се обърна към нея на тротоара. Двамата сякаш се караха, но предимно говореше тя. Жената размаха пръст пред лицето му. Нямаше как да разбера за какво го упреква, защото бях на една пряка и половина. После той тръгна към ъгъла на Западна седма улица и Съмит Авеню, както очаквах. Беше дошъл с автобус и това беше най-близката спирка.

Жената остана на мястото си, сякаш се колебаеше. „Хайде, мамо — помислих си. — *Няма да го оставиш да си тръгне толкова лесно, нали? Той е само на една пряка и половина по-нататък по улицата. Лий трябваше да отиде чак в Русия, за да избяга от заплашително размахвания ти пръст.*“

Тя тръгна след него и когато наблизиха ъгъла, повиши тон и я чух ясно.

— Спри, Робърт! Не върви толкова бързо! Не съм свършила с теб!

Той погледна през рамо, но продължи да крачи. Тя го настигна на автобусната спирка и задърпа ръкава му, докато той я погледна. Отново размаха пръст. Долових откъслечни изрази — „*ти обеща, дадох ти всичко и кой си, че да ме съдиш*“ . Не виждах лицето на Осулд, защото беше с гръб към мен, но прегърбените му рамене бяха достатъчно красноречиви. Съмнявах се, че това е първият път, когато мама го догонва на улицата и бръщолеви, без да се интересува дали някой я гледа. Тя разпери ръка над гърдите си в онзи непреходен жест, който говори: „*Виж ме, неблагодарно дете!*“

Осулд бръкна в джоба си, извади портфейла си и ѝ даде банкнота. Тя я пъхна в чантата си, без да я поглежда, и тръгна обратно към „Ротари Апартмънтс“. След това ѝ хрумна нещо друго и пак се обърна към него. Чух я ясно. Пискливият ѝ глас прозвучава като драскане на нокти по черна дъска.

— И ми се обади, ако се чуете с Лий! Все още съм с дуплекс. Само това мога да си позволя, докато си намеря по-хубава работа. Оная Сайкс от долния етаж *непрекъснато* говори по телефона, но й дадох да разбере. „Госпожо Сайкс“ — рекох й...

Покрай нея мина някакъв мъж. Запуши ухото си с пръст с театрален жест и се ухили. Дори да го видя, мама не му обърна внимание. Нито забеляза смущението на сина си.

— Госпожо Сайкс — рекох, — вие не сте единствената, на която й трябва телефонът, затова ще ви бъда благодарна, ако говорите *кратко*. И ако не го направите доброволно, ще повикам представител на телефонната компания, който ще ви *принуди* да го сторите. Това ѝ казах. Обади ми се, Робърт. Знаеш, че трябва да се чуя с Лий.

Автобусът дойде.

— Той е проклет комунист, мамо — извика Робърт, за да се чуе гласът му над свистенето на въздушните спирачки на автобуса, — и няма да се върне. Сvikни с тази мисъл.

„*Обади ми се!*“ — пронизително изкрештя тя. Мрачното ѝ дребно лице беше изкривено. Стоеше с разкрачени крака като боксьор, готов да поеме удар. Какъвто и да е. Всеки. Очите ѝ гневно гледаха зад палячовски очила с черни рамки. Кърпата ѝ беше завързана на двоен възел под брадичката. Заваля дъжд, но тя не обърна внимание. Пое си дъх и извиси глас почти в писъка: — *Искам да чуя моето добро момче!*

Робърт Осуалд бързо се качи, без да отговори. Автобусът потегли сред облак от синкав пушек. На лицето ѝ засия усмивка, която направи нещо, което смятах за невъзможно — подмлади я и в същото време я загрози.

Покрай нея мина работник. Доколкото видях, не я бълсна, нито дори я докосна, но тя кресна:

— Внимавай къде вървиш! Тротоарът не е твой!

Маргарет Осуалд тръгна към апартамента си. Още се усмихваше, когато извърна глава.

Следобед се върнах в Джоди, развлнуван и замислен. Щях да видя Лий Осуалд чак след година и половина и продължавах да съм твърдо решен да му попреча, но вече изпитвах към него повече съчувствие, отколкото към Франк Дънинг.

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Беше осем без петнайсет вечерта на 18 май 1961 година. Над задния ми двор се стелеше дългият тексаски здрач. Прозорецът беше отворен и завесите се развяваха на лекия ветрец. Трой Шондел пееше „Този път“ по радиото. Седях във втората спалня на малката къща, която използвах като кабинет. Бях си взел бюро, изхвърлено от гимназията. Липсваше му единият крак, но го бях поправил. Пишещата ми машина беше преносима „Уебстър“. Преглеждах първите сто петдесет и няколко страници на романа ми „Място на убийство“, най-вече защото Мими Коркоран ме тормозеше да го прочете, а бях установил, че тя е човек, на когото не можеш да отказваш твърде дълго. Всъщност работата вървеше добре. Нямах проблем да превърна Дери в измисления град Досън в първата си чернова, а да превърна Досън в Далас беше още по-лесно. Бях започнал да правя промените само за да не позволя на Мими да го прочете, но сега промените ми се струваха важни и неизбежни. Книгата, изглежда, през цялото време е искала да бъде за Далас.

На вратата се позвъни. Затиснах страниците на ръкописа, за да не се разхвърчат, и отидох да видя кой ми е дошъл на гости. Спомням си много ясно всичко — полюшващите се завеси, гладкия речен камък за затискане на листове, песента „Този път“, разнасяща се от радиото, и дългия тексаски здрач, който бях започнал да харесвам. *Би трябвало да го помня.* Тогава престанах да живея в миналото и започнах да живея.

Отворих вратата и видях Майкъл Кослоу, който плачеше:

- Не мога, господин Амбърсън, просто не мога и това е.
- Влез, Майк. Нека да поговорим.

2.

Не се изненадах, когато го видях. Пет години ръководех театралния живот в гимназията в Лисbon, преди да избягам в Епохата на всеобщото пущене, и бях виждал много сценичен страх през онези години. Режисьорската работа с тийнейджъри актьори е като жонглиране с буркани с нитроглицерин — вълнуваща и опасна. Видях момичета, които се учеха бързо и бяха красиви и естествени на репетициите на сцената. Видях хилави момчета да съзряват и да порастват с трийсетина сантиметра от първия път, когато произнасяха реплика, предизвикваща смях сред публиката. Бях репетирал със зубрачи и от време на време по някое хлапе, което показваше искрица талант. Но не се бях занимавал с хлапе като Майк Кослоу. Подозирам, че има преподаватели в гимназии и колежи, които цял живот работят с млади аматьори, но никога не са имали момче като него.

Мими Коркоран стана директорка на гимназията в Денхолм и именно тя ме убеди да поставя ученическата пиеса, когато на Алфи Нортън, учителя по математика, който беше правил това от години, поставиха диагноза остра миелоидна левкемия и отиде в Хюстън да се лекува. Помъчих се да откажа на основание, че все още правя проучвания в Далас, но през зимата и ранната пролет на 1961 година не ходех често там. Мими го знаеше, защото винаги когато Дийк се нуждаеше от заместник по английски, аз обикновено бях свободен. Времето ми в Далас беше точно отбелязано. Лий все още беше в Минск и скоро щеше да се ожени за Марина Прусакова, девойката с червената рокля и белите обувки.

— Имаш много време — беше ми казала Мими. Пръстите на ръцете ѝ бяха свити върху несъществуващите ѝ бедра. В онзи ден тя беше непреклонна и не търпеше възражения. — Освен това се плаща.

— Да — отвърнах. — Питах Дийк. Петдесет долара. Ще живея охолно. Както и да е. Засега се оправям с парите. Не може ли да оставим така нещата?

Не. Не можехме. Госпожица Мими беше човешки булдозер и когато срещнеше привидно непоклатим предмет, спускаше греблото и усилваше оборотите на мотора. Каза, че без мен нямало да има ученическа пиеса за пръв път в историята на гимназията. Родителите щели да бъдат разочаровани. Училищният съвет също.

— А аз ще бъда безутешна — добави тя и свърси вежди.

— Опазил ме Бог, Мими. Виж какво ще ти кажа. Ако ми позволиш да избера пиемата — обещавам, че няма да бъде твърде противоречива, ще го направя.

На лицето ѝ се появи ослепителна усмивка, която винаги превръщаше Дийк Симънс в купа овесена каша (като имам предвид харектара му, това не беше огромно преобразяване).

— Отлично! Кой знае, може да откриеш някой талантлив актьор в нашите класни стаи.

— Да — отговорих, — когато цъфнат нальмите.

Но животът е шега и *наистина* открих актьор с талант. И сега той седеше в хола ми, преди да започне първото от четирите изигравания на пиемата ни, заемаше почти целия диван (който смирено бе хълтнал под сто трийсет и петте му килограма) и ревеше неудържимо. Майк Кослоу, известен още като Малкия Лени в адаптацията за гимназисти на „За мишките и хората“ на Джон Стайнбек на Джордж Амбърсън.

Ако, разбира се, успеех да го убедя да излезе на сцената утре.

3.

Мина ми през ума да му дам хартиени носни кърпи, но реших, че няма да свършат работа, и донесох кърпата за съдове от кухнята. Майк избърса лицето си с нея, овладя се донякъде и ме погледна отчаяно. Очите му бяха зачервени и подути. Изглежда, беше плакал цял следобед.

— Добре, Майк. Обясни ми.

— Всички в отбора ми се подиграват, господин Амбърсън. Треньорът започна да ме нарича Кларк Гейбъл и сега *всички* ми викат така. Дори Джими. — Той имаше предвид Джим Ладю, фантастичния нападател на отбора и най-добрия приятел на Майк.

Не се изненадах за треньора Борман. Той беше дръвник, който проповядваше евангелието на футбола и не обичаше никой да изземва територията му, независимо дали беше сезонът или не. А Майк го бяха наричали и с по-лоши имена. Докато дежурих по коридорите, бях чул да му викат Майк Грубиянина, Джордж от джунглата и Годзила. Той отминаваше със смях прякорите. Тази весела, дори разсеяна реакция

към злостните намеци и присмеха може би беше най-голямата висота на дарбата му и с ръста му от метър деветдесет и осем и теглото сто трийсет и пет килограма аз изглеждах пред него като Мики Руни.

Във футболния отбор „Лъловете“ имаше само една звезда и това беше Джим Ладю — нали му бяхме издигнали билборд на кръстопътя между магистрала 77 и шосе 109. Но ако имаше играч, който правеше възможно Джим да е звезда, това беше Майк Кослоу, който смяташе да подпише с „А&М“ от Тексас веднага щом свърши сезонът. Ладю щеше да играе в „Алабама Кримзън Тайд“ (ако радостно твърдяха той и баща му), но ако някой ме попиташе кой от тях най-вероятно ще стане професионалист, бих заложил на Майк. Харесвах Джим, но все очаквах да удари коляното си или да изкълчи рамото си. Майк, от друга страна, имаше подходящо телосложение за професионална кариера.

— Какво казва Боби Джил?

Майк и Боби Джил Олнът бяха неразделни. Прелестно момиче? Да. Русокоса? Да. Мажоретка? Защо изобщо питате?

Той се ухили.

— Боби Джил е на моя страна хиляда процента. Казва да бъда мъж и да не се оставям на момчетата да ме ядосват.

— Разумна млада дама.

— Да, тя е абсолютно най-готината.

— Подозират обаче, че не си разстроен само заради прякора. Какво друго име, Майк? Кажи ми.

— Ще се изправя пред всичките онези хора и ще стана за смях. Джими ми го каза.

— Джими е страхoten нападател, но когато става дума за актьорска игра, не знае нито едношибано нещо, мамка му. — Майк примигна. През 1961 година обикновено нямаше да чуеш псувня от учител, но аз бях само заместник и това ме правеше по-свободен. — Мисля, че това ти е ясно. Както казват по тези места, може да си въртоглав, но не и глупав.

— Хората *мислят*, че съм глупав — тихо каза Майк. — И съм посредствен ученик. Може би не сте видели оценките ми по другите предмети, но имам само тройки и четворки.

— Прегледах го след втората седмица на репетиции, когато видях какво можеш да правиш на сцената. Посредствен ученик си,

зашото като футболист се *предполага*, че си такъв. Това е част от етоса.

— От кое?

— Досети се от контекста и си спести тъпия номер за пред приятелите си. Да не говорим за треньора Борман, който вероятно трябва да завърже конец на свирката си, за да запомни от кой край да я надува.

Въпреки зачервените си очи Майк се подсмихна.

— Чуй ме. Хората машинално смятат едрите момчета за глупави. Оспори го, ако искаш. Доколкото чух, ти се разхождаш в това тяло от дванайсетгодишен, затова би трябало да го знаеш.

Той не възрази.

— Всички от отбора се бяха явили на прослушване за ролята на Лени. Това беше шега. Тъпотия — побърза да добави Майк. — Нищо против вас, господин Амбърсън. Всички от отбора ви харесват. Дори треньорът.

Група играчи бяха нахлули на прослушването и стъписаха по-сериозните кандидати. Всичките твърдяха, че искат да прочетат ролята на грамадния тъп приятел на Джордж Милтън. Разбира се, това беше шега, но прочитът на Майк съвсем не беше смешен, а откритие. Бих използвал електрически ръжен за добитък, за да го задържа в стаята, ако се наложеше, но, разбира се, не бяха необходими крайни мерки. Искате ли да знаете кое е най-хубавото на учителството? Да видиш мига, когато някое хлапе открие таланта си. Няма подобно чувство на света. Майк знаеше, че съучениците му ще се подиграват, но въпреки това прие ролята.

Естествено, на треньора Борман това не му хареса. В случая обаче нямаше какво да направи, особено след като Мими Коркоран беше на моя страна. Той не можеше да претендира, че Майк му трябва за тренировки през април и май, затова се беше принудил да нарича най-добрия си защитник Кларк Гейбъл. Някои хора не могат да се отърват от убеждението, че актьорската игра е за момичета и хомосексуалисти, които *искат* да са момичета. Гавин Борман беше един от тези хора. На ежегодния купон с бъчви по случай Първи април в „Дон Хагарти“ той ми се оплака, че внушавам разни идеи в главата на онзи „грамаден глупак“.

Отговорих, че всеки има право на мнение и всички тъпаци го имат, и после отминах, оставяйки го с картонена чаша в ръката и

озадачено изражение на лицето. Освен това хората като треньора Борман са свикнали да постигат ефект от остроумните си заплахи и не можеха да разберат защо това не въздейства на нищожния заместник, появил се в последната минута на мястото на Алфи Нортън. Не можех да кажа на Борман, че застрелването на човек, за да му попречиш да убие жена си и децата си, те променя.

Общо взето, треньорът нямаше шанс. Избрах няколко други футболисти да играят жители на града, но бях определил Майк за ролята на Лени от момента, в който той отвори уста и рече: „Спомням си за зайците, Джордж!“

Той се превърна в Лени. Майк грабваше не само очите, защото беше огромен, но и сърцето ти. Забравяш всичко друго, както хората забравят всекидневните си грижи, когато Джим Ладю поеме топката. Майк може и да имаше телосложението да смачка противниковия нападател, но Господ — ако има такова божество — го беше създал с хвърляне на генетичното зарче — ако има такова — да изпъква на сцената и да се превъплъща в друг.

— Бил си глупак за всички освен за себе си — отбелязах.

— Отначало бях и за себе си.

— Защото тогава не си знаел.

— Не, не знаех — с дрезгав глас отвърна той. Почти шепнеше. Наведе глава, защото в очите му отново напираха сълзи и не искаше да ги видя. Треньорът го беше нарекъл Кларк Гейбъл и ако му направех забележка, щеше да каже, че се е пошегувал. Глупак. Ха! Сякаш не знаеше, че играчите от отбора ще чуят и ще го повтарят, и че това ще обиди Майк много повече от прякора Грубиянина. Защо хората причиняват такива неща на надарените? От ревност ли? Или от страх. Може би и от двете. Това хлапе обаче имаше предимството, че знае колко е добър. И на двамата ни беше ясно, че проблемът всъщност не е треньорът Борман. Единственият човек, който можеше да спре Майк да не излезе на сцената утре вечер, беше самият Майк.

— Играли си футбол пред девет пъти по-многобройна публика от онази, която ще бъде в аудиторията. По дяволите, когато се състезавахте за регионалното първенство през ноември, игра пред десет-дванайсет хиляди души. И не бяха дружелюбно настроени.

— Футболът е нещо различно. Когато излезем на терена, всички носим униформи и каски. Различават ни само по номерата. И играем

като отбор...

— В пиемата участват още девет души, без да броим жителите на града, които включих, за да дам на приятелите ти от футбола да правят нещо. И те са отбор.

— Не е същото.

— Може би не съвсем. Но едно нещо е същото — ако ги разочароваш, работата се обърква и всички губят. Актьорите, екипът, момичетата от клуб „Пеп“, които направиха рекламата, и всички, които смятат да дойдат на представлението, някои от ферми на осемдесет километра оттук. Да не говорим за мен. И аз губя.

— Предполагам. — Майк беше забил поглед в огромните си крака.

— Бих понесъл загубата на Слим или Кърли. Ще изпратя някого със сценария да прочете ролята. Бих се примирил и със загубата на Жената на Кърли...

— Иска ми се Санди да е малко по-добра. Адски красива е, но ако си каже правилно репликата, става случайно.

Позволих си да изпитам леко задоволство. Започвах да мисля, че всичко ще се оправи.

— Но няма да понеса — нито аз, нито представлението да загубя теб или Винс Ноулс.

Винс играеше Джордж, спътника на Лени, и всъщност бихме понесли загубата му, ако се разболееше от грип или счупеше врата си в автомобилна катастрофа (това винаги е вероятно, като се има предвид как караше фермерския пикап на баща си). Щях да заема мястото на Винс, ако нещата загрубееха, макар че бях твърде висок за ролята, пък и нямаше само да чета. След шест седмици репетиции знаех наизуст всички реплики. Дори по-добре от някои актьори. Ала не можех да заместя Майк. Никой не можеше да го замени поради уникалната му комбинация от размери и талант. Той беше гвоздеят на програмата.

— Ами ако се изложа, мамка му? — попита Майк, а после осъзна какво е казал и закри устата си с ръка.

Седнах на дивана до него. Нямаше много място, но съумях да се побера. В момента не мислех за Джон Кенеди, Ал Темпълтън, Франк Дънинг или света, от който бях дошъл. Съзнанието ми беше съсредоточено единствено върху грамадното момче... и моето представление. Защото в един момент наистина бе *станало* мое, също

както се беше случило по-рано с телефонните дуплекси и евтиния бензин. В момента ми пукаше повече за „За мишките и хората“, отколкото за Лий Харви Осуалд.

Но още повече ми пукаше за Майк.

Сложих ръце на раменете му и го погледнах в очите.

— Чуй ме. Слушаш ли?

— Да.

— Няма да се изложиш, мамка му. Кажи го.

— Аз...

— Кажи го.

— Няма да се изложа, мамка му.

— Ще ги разбиеш. Обещавам ти го, Майк. — Стиснах раменете му. Все едно се опитах да вкопча пръсти в камък. Майк можеше да ме вдигне и да ме сложи на коляното си, но седеше и ме гледаше с кротките си и изпълнени с надежда и сълзи очи. — Чуваш ли ме? Обещавам ти.

4.

Сцената представляваше осветен бряг. Отвъд него имаше тъмно езеро, където седеше публиката. Джордж и Лени стояха на брега на въображаема река. Другите актьори бяха за кулисите, но скоро щяха да се появят отново. Ако грамадният, усмихнат мъж в работен комбинезон трябваше да умре с достойнство, Джордж щеше сам да се погрижи за това.

— Джо? Къде отидоха момчетата?

Мими Коркоран седеше от дясната ми страна. В един момент бе хванала ръката ми и я стискаше. Силно. Бяхме на първия ред. От другата ѝ страна беше Дийк Симънс, който гледаше сцената с леко отворена уста — изражение на фермер, който вижда динозавър да пасе трева в ливадата му.

— Отидоха на лов. Седни, Лени.

Винс Ноулс никога нямаше да стане актьор — най-вероятно щеше да продава „Крайслер-Додж“ в Джоди като баща си, но едно страхотно изпълнение може да вдъхнови всички актьори в пиемата, и това се случи тази вечер. Винс, който на репетициите само един-два

пъти постигна горе-долу някакво ниво на реалистичност (предимно защото мишето му интелигентно личище приличаше на описания от Стайнбек Джордж Милтън), прихвана нещо от Майк. Неочаквано по средата на първото действие той като че ли най-после осъзна какво означава да скиташи с единствения си приятел Лени и се въплъти в ролята. Докато го гледах как слага стара филцова шапка на главата си, си помислих, че прилича на Хенри Фонда в „Грозовете на гнева“.

— Джордж!

— Да?

— Няма ли да ме ругаеш?

— Какво искаш да кажеш?

— Знаеш, Джордж. — Усмивката му сякаш говореше: „Да, знам, че съм глупав, но и двамата сме наясно, че не мога да го превъзмогна“. После седна до Джордж на въображаемия речен бряг, махна шапката си, хвърли я настрана и разроши късата си руса коса. Имитираше гласа на Джордж. Майк го беше постигнал с неестествена лекота още на първата репетиция, без моя помощ. — Ако бях сам, лесно щях да си живея. Щях да работя и да не мисля за нищо. — После възвърна собствения си глас... или по-точно гласа на Лени. — Може да се махна. Ще отида горе на хълмовете и ще заживея в някоя пещера, ако искаш.

Винс Ноулс наведе глава и когато отново я вдигна и заговори, заекващо, а гласът му беше дрезгав. Това беше изразяване на тъга, което той никога не постигаше, дори на репетициите, когато се беше представлял най-добре.

— Не, Лени, искам да останеш тук с мен.

— Тогава ми разкажи както по-рано! За другите момчета и за нас.

И тогава чух първото приглушено хлипане от публиката. Беше последвано от друго. И после от трето. Не бях очаквал това и в най-безумните си мечти. По гърба ми полазиха ледени тръпки и погледнах крадешком Мими. Тя все още не плачеше, но блесналите очи говореха, че скоро ще се разридае. Да, дори тя — коравото старо момиче.

Джордж се поколеба и после хвана ръката на Лени — нещо, което Винс не искаше да прави на репетициите. „Педерастка работа“ — казваше.

— Момчетата като нас, Лени... нямат семейство. Никой не дава пукната пара за тях. — С другата си ръка той докосна пистолета, скрит под палтото му, и започна да го измъква, но после пак го прибра. След това явно взе решение, извади го и го придвижи нагоре по крака си.

— Но с нас е друго, Джордж! Нали така?

Майк беше изчезнал. Сцената също. Сега бяха само двамата и когато Лени помоли Джордж да му разкаже за фермичката, зайците и как ще отглеждат зеленчуци, половината публика плаче на глас. Винс ридаеше толкова силно, че едва произнесе финалните си реплики. Каза на горкия глупав Лени да погледне ей-там и ако се взира достатъчно, ще види фермичката.

Светлините на сцената бавно помръкнаха, докато угаснат напълно. Синди Маккомас отново управляващите прожекторите безупречно. Бърди Джеймисън, училищният чистач, изстреля един халосен патрон. Жена от публиката изписка. Подобна реакция обикновено е последвана от нервен смях, но тази вечер се чуваше само хлипането на зрителите. Настъпи тишина, която продължи пет-десет секунди. Сториха ми се цяла вечност. И после гръмнаха аплодисменти. Това беше най-хубавият гръм, който бях чувал през живота си. Лампите светнаха. Публиката стана на крака. Първите два реда бяха запазени за учителите и аз случайно зърнах треньора Борман. Да бъда проклет, ако и той не ревеше.

Два реда по-назад, където седяха училищните спортисти, Джим Ладю скочи и извика:

— Страшен си, Кослоу!

Думите му предизвикаха радостни възгласи и смях.

Актъорите излязоха да се поклонят, първо футболистите в ролите на жителите на града, после Кърли и съпругата му и след това Кенди и Слим и останалите работници във фермата. Аплодисментите започнаха да стихват и сете се появи Винс, зачервен и щастлив. Лицето му беше изпотено. Накрая излезе Майк Кослоу. Смутено тътреше крака и после вдигна глава в комично учудване, когато Мими извика:

— Браво!

Другите го повториха и скоро в аудиторията отекна: „Браво, браво, браво!“ Майк се поклони и размаха шапката си толкова ниско, че обърса сцената. Когато се изправи, вече се усмихваше. Но беше нещо повече от усмивка — лицето му се беше преобразило от

щасието, запазено за онези, на които най-после е позволено да стигнат до върха.

— Господин Амбърсън! — извика той. — Елате тук, господин Амбърсън!

Актьорите започнаха да скандират:

— Режисьора! Режисьора!

— Не спирай аплодисментите — изръмжа Мими. — Качи се на сцената, глупче!

Подчиних се и ръкоплясканията отново се усилиха. Майк ме сграбчи, прегърна ме, повдигна ме, пусна ме на земята и сърдечно ме целуна по бузата. Всички се засмяха, включително и аз. Хванахме се за ръце, вдигнахме ги и се поклонихме. Докато слушах овациите, ми хрумна мисъл, която ме смрази. В Минск имаше младоженци. Лий и Марина бяха съпружеска двойка точно от деветнайсет дни.

5.

Три седмици по-късно, точно преди да разпуснат учениците в лятна ваканция, отидох в Далас да направя снимки на трите апартамента, където щяха да живеят Лий и Марина. Използвах малък фотоапарат „Минокс“ и го държах на дланта си така, че обективът да надничва между двета ми разперени пръста. Чувствах се смешно — по-скоро като карикатурите в шлифери в комикса „Шпионин срещу шпионин“ в списание „Мад“, отколкото като Джеймс Бонд, но се бях научил да внимавам за такива неща.

Когато се върнах вкъщи, небесносиният автомобил „Неш Рамблър“ на Мими Коркоран беше паркиран пред дома ми и Мими сядаше зад волана. Видя ме и отново слезе. Лека гримаса изкриви лицето й — от болка или усилие, но когато стигна до края на алеята, на лицето й се виждаше обичайната суха усмивка, сякаш я забавлявах. В ръцете си държеше обемист кафяв плик, който съдържаше сто и петдесетте страници на „Място на убийство“. Най-после бях отстъпил пред натиска й... но това стана едва онзи ден.

— Или много си го харесала, или не си стигнала дори до десетата страница — рекох и взех плика. — Кое от двете?

Усмивката й беше загадъчна.

— Като повечето библиотекари чета бързо. Може ли да влезем и да поговорим за романа? Още не е средата на юни, а вече е много горещо.

Да, тя се потеше — нещо, което не бях виждал досега. Освен това ми се стори отслабнала. Това не беше хубаво за жена, която няма килограми за сваляне.

Седнахме в хола с големи чаши айскафе — аз на креслото, а Мими на дивана — и тя изказа мнението си:

— Хареса ми, че убиецът е облечен като клоун. Наречи ме луда, но това ми се видя възхитително зловещо.

— Ако ти си луда, и аз съм същият.

Мими се усмихна.

— Сигурна съм, че ще намериш издател. Общо взето, книгата много ми хареса.

Почувствах се малко обиден. „Място на убийство“ може и да беше започната като камуфлаж, но бе станала важна за мен. Беше нещо като таен спомен. На нервите.

— Това „общо взето“ ми напомни за Александър Поуп — заклеймяване с леко одобрение.

— Не исках да прозвучи така, само че... по дяволите, Джордж, призванието ти не е писането, а да преподаваш. И ако публикуваш тази книга, никое училище в Съединените щати няма да те назначи. — Тя мълкна и после добави: — Освен може би в Масачузетс.

Не отговорих. Направо онемях.

— Онова, което направи с Майк Кослоу и за него, беше най-изумителното и прекрасно нещо, което съм виждала.

— Не бях аз, Мими. Той има талант...

— Знам, това беше очевидно от момента, в който той излезе на сцената и си отвори устата, но ще ти кажа нещо, приятелю мой. Нещо, на което са ме научили четирийсетте години в гимназиите и шейсетте години живот. Актъорският талант се среща много по-често от таланта да го развиеш. Всеки родител с твърда ръка може да го смачка, но да го развиеш е много по-трудно. Ти притежаваш този талант, и то много по-голям от онзи, който е написал това. — Тя почука с пръст по купчината страници на масичката за кафе пред нея.

— Не знам какво да кажа.

— Кажи благодаря и ми направи комплимент за проницателната преценка.

— Благодаря. Само красивата ти външност превъзхожда проницателността ти.

Усмивката ѝ стана по-суха от всяко.

— Не превишавай правата си, Джордж.

— Добре, госпожо Мими.

Усмивката ѝ изчезна. Тя се наведе към мен. Сините ѝ очи зад очилата изглеждаха огромни и плуваха на лицето ѝ. Кожата под слънчевия загар беше жълтеникова, а бузите ѝ бяха хълтнали. Кога се беше случило това? Забелязал ли беше Дийк? Не, абсурд. Той не би забелязал, че е обул два различни чорапа.

— Фил Бейтман не само заплашва, че ще се пенсионира, но вече хвърли бомбата, както би се изразил нашият очарователен треньор Борман. Това означава, че има свободно място за учител по английски. Ела да преподаваш на постоянно място в гимназията, Джордж. Децата те харесват и след ученическата пиеса общността те мисли за втори Алфред Хичкок. Дийк няма търпение да види заявлението ти. Каза ми го снощи. Моля те. Публикувай романа под псевдоним, ако трябва, но ела да преподаваш. За това си роден.

Много исках да кажа „да“, защото Мими беше права. Работата ми не беше да пиша книги, и със сигурност не да убивам хора, колкото и да го заслужаваха. Пък и Джоди. Бях дошъл в града като чужденец, изселен от епохата и родното си място, и пъrvите думи, които ми казаха тук — от Ал Стивънс в ресторантчето — бяха приятелски. Ако някога сте изпитвали носталгия или сте се чувствали изгнаник от всички неща и хора, които са ви формирали, знаете колко важни са думите за добре дошъл и дружелюбните усмивки. Джоди беше антипод на Далас и сега един от знатните му граждани ме молеше да бъда постоянен жител, а не гост. Но повратният момент наблизаваше. Само че още не беше дошъл. Може би...

— Джордж? Изражението ти е изключително странно.

— Нарича се мислене. Ще ми позволиш ли да си помисля?

Мими сложи ръце на лицето си и оформи с устни комично „О“ на извинение.

— Жива да не бях!

Не ѝ обърнах внимание, защото прелиствах наум записките на Ал. Вече не беше необходимо да ги поглеждам, за да си ги припомня. Когато новата учебна година започнеше през септември, Осуалд все още щеше да бъде в Русия, въпреки че вече беше започнал дългата битка за документи, за да се върне в Америка със съпругата и дъщеря си Джун, с която Марина щеше да забременее всеки момент. Накрая Осуалд щеше да спечели битката, изправяйки една могъща бюрокрация срещу друга с инстинктивна (макар и първична) хитрост, но те щяха да слязат от парада „Маасдам“ и да стъпят на американска земя чак в средата на следващата година. А Тексас...

— Мимс, училищната година обикновено свършва в първата седмица на юни, нали?

— Винаги. Децата, които се нуждаят от работа през лятото, трябва да имат време да си я осигурят.

Тексас... Семейство Осуалд щяха да пристигнат там на 14 юни 1962 година.

— И договорът ми ще бъде на изпитателен срок? За една година?

— Да, с възможност за подновяване, ако и двете страни са доволни.

— Тогава имаш учител по английски на изпитателен срок.

Тя се засмя, плесна с длани, стана и протегна ръце.

— Чудесно! Прегръдка за госпожа Мими!

Прегърнаха я и после бързо я пуснаха, когато чух, че изохка.

— По дяволите, какво ти има, мадам?

Мими Коркоран седна на дивана, взе айскафето си и отпи малка глътка.

— Нека да ти дам два съвета, Джордж. Първо, никога не наричай „мадам“ жена от Тексас, ако идваш от Севера, защото звуци иронично. И второ, никога не питай която и да било жена какво ѝ има. Опитай нещо по-деликатно, например „Добре ли се чувствуващ?“.

— Добре ли се чувствуващ?

— Защо не? Ще се омъжвам.

Отначало не можах да проумея какво ми казва. Сериозният израз в очите ѝ говореше, че не се шегува. Увърташе за нещо, вероятно неприятно.

— Кажи „Поздравления, госпожо Мими.“

— Поздравления, госпожо Мими.

— Дийк постави въпроса за пръв път преди година. Отказах. Отговорих, че е твърде скоро след смъртта на жена му и хората ще говорят. С течение на времето въпросът загуби характера си на спор. Съмнявам се дали ще ни одумват много, като се има предвид възрастта ни. Жителите на малките градове съзнават, че хора като Дийк и мен не могат да си позволяят лукса на благоприличието, след като достигнем определена степен на зрялост. Истината е, че харесвах нещата такива каквито са. Той ме обича много повече, отколкото аз него, но го харесвам. С риск да те смутя, дори дамите, достигнали определена степен на зрялост, нямат нищо против едно хубаво чукане в събота вечер. Смущавам ли те?

— Не. Всъщност ти се възхищавам.

Тя пак се усмихна сухо.

— Чудесно, защото когато сутрин спусна крака от леглото, първата ми мисъл, когато стъпя на пода, е: „Как да възхитя днес Джордж Амбърсън?“

— Не превишавайте правата си, госпожо Мими.

— Говориш като мъж. — Тя отново отпи малка глътка айскафе.

— Имах две цели, когато дойдох тук днес. Постигнах първата. Сега ще премина към втората, за да можеш да продължиш деня си. С Дийк ще се женим на двайсет и първи юли, петък. Церемонията ще бъде скромна, в дома му — ние, свещеникът и няколко членове на семейството. Родителите му, които са доста жизнени за динозаври, ще дойдат от Алабама, а сестра ми — от Сан Диего. Приемът ще бъде градинско увеселение в дома ми на другия ден. От два часа следобед, докато всички се напият. Каним почти всички в града. Ще има пината и лимонада за малките деца, скара и буренца с бира за големите деца и дори оркестър от Сан Антон. Надявам се, че могат да свирят „Луи, Луи“ толкова добре, колкото „La Paloma“. Ако не ни удостоиш с присъствието си...

— Ще бъдеш безутешна?

— Да. Ще запомниш ли датата?

— Абсолютно.

— Добре. С Дийк ще заминем за Мексико в неделя, когато махмурлукът му ще бъде преминал. Старички сме за меден месец, но отвъд южната ни граница има някои възможности, които не се предлагат в нашия щат. Експериментални процедури. Съмнявам се, че

ще имат ефект, но Дийк се надява. Какво пък, по дяволите, струва си да опитаме. Животът... — Тя въздъхна тъжно. — Животът е твърде хубав, за да се предаваш без съпротива, нали?

— Да.

— Така е. И човек се държи. — Мими се втренчи изпитателно в мен. — Ще се разплачеш ли, Джордж?

— Не.

— Хубаво, защото би ме смутил. Може дори и аз да се разрева, а не го правя добре. Никой няма да напише стихотворение за моите сълзи. Аз квакам като жаба.

— Лошо ли е положението, ако мога да попитам?

— Доста — безцеремонно отвърна тя. — Може би имам осем месеца. Вероятно година. Ако билковото лечение или костиликите от праскови, или каквото там предлагат в Мексико, са вълшебен цар.

— Много съжалявам.

— Благодаря ти, Джордж. Изрази се точно и учиво. Малко повече, и щеше да прозвучи блудкаво сантиментално.

Усмихнах се.

— Имам и друга причина да те поканя на приема ни, макар че не е необходимо да споменавам, че очарователната ти компания и остроумен разговор ще бъдат достатъчни, Фил Бейтман не е единственият, който се пенсионира.

— Мими, не го прави. Вземи си отпуск, ако трябва, но...

Тя поклати глава категорично.

— Болна или здрава, четирийсет години стигат. Време е за по-млади ръце, очи и ум. По моя препоръка Дийк назначи добре подгответена млада жена от Джорджия. Името ѝ е Сейди Клейтън. Тя ще бъде на приема и не познава абсолютно никого, затова очаквам да се държиш мило с нея.

— Госпожа Клейтън?

— Не съм казала такова нещо. — Мими ме погледна невинно. — Мисля, че скоро тя ще възвърне моминското си име. След някои правни формалности.

— Мими, сватосваш ли ме?

— Съвсем не — отвърна тя и после се подсмихна. — Едва ли, въпреки че ти ще бъдеш единственият учител по английски, който в

момента е необвързан, и за теб ще бъде естествено да се държиш като неин наставник.

Помислих си, че това е гигантски скок в нелогичното, особено за такъв подреден ум като нейния, но я изпратих до вратата, без да го кажа.

— Ако е толкова сериозно, колкото казваш, трябва да потърсиш лечение веднага. И то не от някой знахар в Хуарес, а трябва да бъдеш в клиниката в Кливланд. — Не знаех дали клиниката в Кливланд вече съществува, но ми беше все едно.

— Не мисля така. Пред избора да умра в болнична стая, набодена с тръбички и жички, или да умра в хасиенда на мексиканското крайбрежие това е... по-тарикатско, както ти обичаш да се изразяваш. Има и още нещо. — Тя ме погледна, без да трепне. — Болката все още не е много силна, но ми казаха, че ще стане непоносима. В Мексико е по-малко вероятно да заемат морални пози за големи дози морфин или нембутал, ако се стигне дотам. Повярвай ми, знам какво правя.

Въз основа на случилото се с Ал Темпълтън предположих, че това е вярно. Сложих ръце на раменете ѝ и този път я прегърнах много нежно и целунах набръчканата ѝ буза.

Мими издържа с усмивка и после се изплъзна от обятията ми. Вгледах се в лицето ми.

— Бих искала да знам твоята история, приятелю мой.

Повдигнах рамене.

— Аз съм отворена книга, госпожо Мими.

Тя се засмя.

— Дрън-дрън. Твърдиш, че си от Уисконсин, но дойде в Джоди с провлачен говор от Нова Англия и табели на колата от Флорида. Казваш, че пътувах до Далас, за да правиш проучвания и ръкописът ти претендира да е за Далас, но героите в него говорят като жители на Нова Англия. Може би ще искаш да промениш тези неща.

А аз си мислех, че редакцията ми е много хитра.

Мими продължаваше да ме гледа изпитателно. Борех се да не наведа глава и успях.

— Понякога се чудя дали не си космически пришълец като Майкъл Рени в „Денят, в който Земята спря да се върти“, дошъл да анализира местното население и да докладва на Алфа Кентавър дали

все още има надежда за нас като вид, или трябва да ни взривят с плазмени лъчи, преди да разпространим бацилите си в останалата част на галактиката.

— Имаш богато въображение — усмихнах се.

— Хубаво. Неприятно ми е да си мисля, че Тексас преценява цялата ни планета.

— Ако Джоди е проба, сигурен съм, че Земята ще издържи проверката.

— Тук ти харесва, нали?

— Да.

— Джордж Амбърсън ли е истинското ти име?

— Не. Промених го поради важни за мен причини, които не засягат никой друг. Предпочитам да ги премълча. По очевидни причини.

Тя кимна.

— Да. Е, ще се видим, Джордж. На обяд, в библиотеката... и на купона, разбира се. Ще бъдеш мил със Сейди Клейтън, нали?

— Невъзможно мил. — Произнесох го по тексаски и Мими се засмя.

Щом тя си отиде, дълго седях в хола, без да чета или да гледам телевизия. А да поработя върху ръкописите изобщо не мина през ума. Мислех за работата, която преди малко се бях съгласил да приема — да преподавам английски в денхолмската гимназия, дома на „Лъловете“. Реших, че не съжалявам. Можех да креещя в полувремето наред с най-добрите.

Е, съжалявах за едно нещо, но не беше за мен. Когато се замислих за Мими и състоянието ѝ, изпитах огромно съжаление.

6.

По въпроса за любовта от пръв поглед съм на мнението на „Бийтълс“ — вярвам, че се случва непрекъснато. Ала не се случи между мен и Сейди, въпреки че я прегърнах още първия път, когато я срещнах, и обвих в шепа лявата ѝ гърда. Ето защо предполагам, че съм съгласен и с Мики и Силвия, които пеят, че любовта е странна.

Времето в ЮжноцентRALен Тексас може да бъде жестоко горещо в средата на юли, но на купона в събота на другия ден след венчавката беше почти идеално. Температурата беше двайсет и седем градуса и на небето с цвят на избелели работни дрехи бързо се носеха множество бели облаци. Дълги ивици слънчеви лъчи и сенки изпъстряха задния двор на Мими, който се намираше на лек склон, завършващ с кален ручей, който тя наричаше Безименен поток.

Дърветата бяха украсени със знаменца в жълто и сребристо — цветовете на гимназията в Денхолм — и наистина имаше пината, окачена примамливо ниско на надвисналия клон на елата. Всяко дете, което минаваше покрай нея, я поглеждаше с копнеж.

— След вечеря децата ще получат пръчки и ще я удрят — каза някой зад лявото ми рамо. — Вътре има бонбони и играчки за всички *ninycos*^[1].

Обърнах се и видях Майк Кослоу, сияещ (и сякаш леко халюциниращ) в тесни черни джинси и бяла риза с разкопчана яка. На гърба му висеше сомбреро, а на кръста му беше препасан пъстроцветен шал. Видях няколко други футболисти, сред които Джим Ладю, издокарани по същия смешен начин, да сноват насам-натам с подноси. Майк ми предложи подноса си с леко крива усмивка.

— Канапе, сеньор Амбърсън?

Взех си скарида на клечка и я потопих в соса.

— Хубав тоалет. Като Спийди Гонзалес си.

— Не започвайте. Ако искате да видите истински тоалет, погледнете Винс Ноулс. — Той посочи група учители, които непохватно, но въодушевено играеха волейбол. Съзрях Винс, облечен в смокинг и с цилиндър на главата. Беше заобиколен от заинтересувани деца, които гледаха как изважда шалчета отнякъде. Номерът минава, ако си малък и не забелязваш шалчето, подаващо се от ръкава му. Лъскавите му мустаци блестяха на слънцето. — Предпочитам да изглеждам като Сиско Кид от комикса — добави Майк.

— Сигурен съм, че сте страхотни сервитьори, но кой ви убеди да се облечете така, за Бога? И знае ли треньорът?

— Би трябало. Той е тук.

— Нима? Не съм го виждал.

— До скарата е. А дрехите... госпожица Мими може да бъде много убедителна.

Помислих си за договора, който бях подписал.

— Знам.

Майк понижи тон:

— Всички знаем, че тя е болна. Освен това... приемам го като актьорска игра. — Той застана като тореадор, което не е лесно, когато носиш поднос с канапета. — *Арива*^[2]!

— Не е зле, но...

— Знам, още не съм се въплътил напълно в ролята. Трябва да се вживея в нея, нали?

— Марлон Брандо успя. Какво ще правите през есента, Майк?

— Последна година. Джим в нападение. Аз, Хани Алварес, Чип Уигинс и Карл Крокет в защита. Отиваме на щатския шампионат и златната топка ще бъде във витрината с трофеите.

— Харесва ми нагласата ти.

— Ще поставяте ли пиеса през есента, господин Амбърсън?

— Това е планът.

— Страхотно. Запазете ми роля... но заради футбола ще трябва да бъде малка. Вижте оркестъра. Не свирят лошо.

Групата всъщност беше много добра. Надписът на барабаните беше „Рицарите“. Младият певец отброя няколко такта и музикантите се впуснаха в разгорещена версия на „О, главата ми“, старата песен на Ричи Валенс — не толкова стара през лятото на 1961 година, въпреки че Валенс беше загинал преди две години.

Всеки бира в картонена чаша и се приближих до естрадата. Гласът на хлапето беше познат, както и йониката, която звучеше така, сякаш отчаяно искаше да бъде акордеон. И изведнъж загрях. Тийнейджърът беше Дъг Сам и след няколко години щеше да има свои хитове — „Тя е движеща сила“ и „Мендосино“. Това щеше да стане по време на британска инвазия, затова групата, която свиреше тексаско-мексикански рок, щеше да бъде наречена с псевдобританското „Сър Дъглас квинтет“.

— Джордж? Ела да се запознаеш с един човек.

Обърнах се. Мими се качваше по склона и водеше някаква жена. Първото, което забелязах в Сейди, беше ръстът ѝ. Носеше ниски обувки като повечето жени на приема, тъй като знаеха, че иде прекарат следобеда и вечерта прави навън, но тази жена вероятно бе носила ниски обувки и на сватбата си и дори по този повод бе избрала рокля,

която да скрива босите й крака, за да не стърчи комично над младоженеца, докато стоят пред олтара. Беше висока най-малко метър и осемдесет. Превъзхождах я поне със седем-осем сантиметра, но освен треньора Борман и Грег Йндъруд, учител по история, вероятно бях единственият. А Грег беше върлина. Сейди имаше хубава фигура. Знаеше го и се стесняваше, вместо да се гордее. Разбрах го по начина, по който вървеше.

„Знам, че съм по-височка от нормалното — говореше походката ѝ. — Не съм виновна. Такава съм пораснала.“ Беше облечена в рокля без ръкави на рози. Ръцете ѝ имаха слънчев загар. Беше си сложила малко розово червило, но нямаше грим.

Сигурен съм, че не беше любов от пръв поглед, но изненадващо ясно си спомням първия път, когато я видях. Ще изльжа, ако ви кажа, че си спомням с подобна яснота първия път, когато видях бившата си съпруга Кристи Епинг. Разбира се, това се случи в клуб за танци и двамата бяхме пийнали, затова може да го пропусна.

Сейди беше хубава по типичния за американските момичета непринуден начин, който сякаш казва: „Получаваш това, което виждаш.“ Имаше и нещо друго. В деня на приема си помислих, че това нещо друго е непохватността, присъща на едрите хора. По-късно установих, че тя изобщо не е непохватна. Всъщност беше много далеч от това.

Мими изглеждаше добре — или поне не по-зле, отколкото в деня, когато дойде в дома ми и ме убеди да заема постоянното място, но се беше *гримирада*, което беше необичайно. Пудрата не скриваше напълно сенките под очите ѝ, вероятно причинени от комбинация от безсъние и болка, нито новите бръчки в ѿгълчетата на устата ѝ. Обаче се усмихваше, и защо не? Беше се омъжила за приятеля си, правеше купон, който очевидно беше голям успех, и бе довела красива момиче в хубава лятна рокля да се запознае с единствения неангажиран и желан учител по английски в училището.

— Хей, Мими. — Тръгнах по склона към нея, проправяйки си път между масите за карти, където по-късно гостите щяха да седнат да ядат скара и да гледат залеза. — Честито! Сега ще трябва да свикна да те наричам госпожа Симънс.

Тя пак се усмихна кисело.

— Моля те, придържай се към Мими. Свикнала съм. Искам да се запознаеш с новия член на персонала ни. Това е...

Някой не си беше направил труда да бутне сгъваем стол под масата и голямото русокосо момиче, което вече беше протегнало ръка към мен и се усмихваше, се спъна в него и полетя напред. Столът се повлече заедно с нея и видях опасност кракът му да се забие в корема й.

Пуснах чашата на тревата, направих крачка напред и я сграбих, докато падаше. Лявата ми ръка я прихвана през кръста, а дясната попадна по-високо и хвана нещо топло, овално и гъвкаво. Памучната рокля между ръката ми и гърдата ѝ се плъзна по гладкото ѝ найлоново или копринено бельо. Запознанството ни щеше да бъде още по-интимно, но ни предпазиха ъглите на стола, и въпреки че леко залитнах от инерцията на седемдесет и петте ѝ килограма, успях да се задържа на крака, тя също.

Отдръпнах ръка от онази част от нея, която рядко се стиска при запознанство между непознати, и рекох:

— Здравейте. Аз съм... — *Джейк*. Едва не изтърсих името си от XXI век, но се улових в последната секунда. — Аз съм Джордж. Приятно ми е да се запознаем.

Сейди се беше изчервила до корените на косата си. Вероятно и аз бях поруменял. Тя обаче запази присъствие на духа и се засмя:

— И на мен ми е приятно. Мисля, че току-що ме спасихте от много неприятна злополука.

Може би. Защото наистина беше така. Сейди не беше непохватна, просто привличаше бедите. Беше забавно, докато не осъзнаеш какво е всъщност — леко налудничаво. По-късно тя ми каза, че роклята ѝ се закачила за вратата на колата, когато с кавалера ѝ пристигали на абитуриентския бал, и полата ѝ се откъснала. Друг път фонтанът, покрай който минала, се повредил и водата изплискала лицето ѝ. Подпалила цяла кутия кибрит, докато си палела цигара, и много пъти изгаряла пръстите си или опърляла косата си. Сутиенът ѝ се скъсал по време на родителска среща и откривала огромни бримки на чорапите си преди училищни събирания, на които трябало да говори.

Пазела главата си, когато минавала през врати (както се учат да правят всички високи хора), но винаги някой ги отварял непредпазливо

в лицето ѝ точно когато се приближавала към тях. Три пъти засядала в асансьори, веднъж за два часа, а миналата година, в универсален магазин в Савана, насокро монтираният ескалатор погълнал едната ѝ обувка. Разбира се, тогава не знаех всичко това. Знаех само, че в онзи юлски следобед една хубава жена с руси коси и сини очи бе паднала в ръцете ми.

— Виждам, че с госпожица Дънхил вече се разбирате отлично — подхвърли Мими. — Е, ще ви оставя да се опознаете.

„Аха — помислих си, — промяната от госпожа Клейтън в госпожица Дънхил вече е в сила, независимо от правните формалности.“ Междувременно единият крак на стола се беше забил в земята. Сейди се опита да го издърпа, но отначало столът не искаше да излезе. Когато се измъкна, облегалката подскочи нагоре по крака ѝ, разпра полата ѝ и разкри чорапа ѝ чак до жартиера — розов като розите на роклята ѝ. Сейди извика от раздразнение. Зачервеното ѝ лице потъмня до обезпокоителния оттенък на нажежена огнеупорна тухла.

Взех стола и го оставил настрани.

— Госпожице Дънхил... Сейди... ако някога съм виждал жена, която се нуждае от студена бира, това си ти. Ела с мен.

— Благодаря. Много съжалявам. Майка ми казваше да не се хвърлям на мъжете, но така и не се научих.

Докато я водех към редицата бъчвички и посочвах учителите по пътя (като я хванах за ръката, за да заобиколим волейболист, който щеше да се блъсне в нея, докато тичаше с гръб), почувствах, че съм сигурен в едно — можехме да бъдем колеги и приятели, дори добри, но между нас никога нямаше да има нищо повече от това, колкото и да се надяваше Мими. В комедия с Рок Хъдсън и Дорис Дей запознанството ни несъмнено щеше да бъде окачествено като „симпатична среща“, но в реалния живот, пред публика, която още се хилеше, беше само непохватно и неудобно. Да, Сейди беше хубава. Да, беше ми приятно да вървя с такова високо момиче и пак да съм по-висок от нея. И гъвкавата твърдост на гърдата ѝ, съчетана с двойния пласт памук иекси найлон, ми беше доставила удоволствие. Но освен ако не си петнайсетгодишен, случайното опипване на градинско парти не може да се нарече любов от пръв поглед.

Дадох на госпожица Дънхил прясна (или не съвсем прясна) бира и застанахме близо до импровизирания бар, колкото изискваше доброто възпитание. Смяхме се, когато гълъбът, който Винс Ноулс беше донесъл за случая, подаде глава от цилиндъра и го клъвна по пръста. Показах ѝ и други преподаватели (мнозина вече напускащи град Трезвеност с експреса „Алкохол“). Сейди каза, че никога няма да се запознае с всичките, но аз я уверих, че това ще стане. Помолих я да ми се обади, ако се нуждае от помощ или нещо друго. Необходимият брой минути, очакваните гамбити в разговора. После тя отново ми благодари, че съм я спасил от неприятно падане, и отиде да види децата, които скоро щяха да започнат да удрят пинатата, за да я разкъсат и да им пусне бонбони. Наблюдавах я, докато вървеше, не влюбено, а малко похотливо, и ще призная, че мислех за горния край на чорапа и розовия ѝ жартиер.

Мислите ми отново се върнаха към нея през нощта, когато се готвех да си лягам. Сейди изпъльваше красиво пространство и моите очи не бяха единствените, които следваха съблазнителната ѝ поклащаща се походка, докато вървеше в роклята си на рози, но това беше всичко. Какво повече можеше да има? Бях прочел книга, озаглавена „Надеждна съпруга“, преди да се отправя на най-страниното пътешествие в света, и докато си лягах, си спомних ред от романа: „Той беше загубил навика за романтика.“

„И аз съм така. Напълно съм загубил този навик — помислих си, докато угасях лампата, и после, докато щурците ме приспиваха: — Но не само гърдата ѝ беше хубава, а и тежестта на Сейди в обятията ми.“

Оказа се обаче, че съвсем не съм загубил навика за романтика.

7.

През август в Джоди беше горещо като в пещ. Температурата беше най-малко трийсет и два градуса и често надвишаваше трийсет и седем. Климатикът във взетата под наем къща на Меса Лайн беше добър, но не можеше да устои на непрестанните атаки. Понякога — ако имаше разхлаждащ дъжд, — нощите бяха малко по-поносими.

Сутринта на двайсет и седми август бях зад бюрото си и пиших „Място на убийство“ по баскетболни шорти и нищо друго, когато на вратата се позвъни. Намръзих се. Беше неделя, бях чул надпреварващите се църковни камбани и повечето хора, които познавах, посещаваха едно от петте места за богослужение.

Навлякох тениска и се приближих до вратата. На прага стояха треньорът Борман и Ельн Докърти, бившата председателка на учителите по домашно обучение и действаща директорка на гимназията в Денхолм през следващата година. Никой не се изненада, когато Дийк подаде оставката си в един и същи ден с Мими. Треньорът се беше напъхал в тъмносин костюм и крещяща вратовръзка, която сякаш задушаваше дебелия му врат. Ельн бе облякла строго официален сив тоалет, освежен от дантела на врата. Бяха адски сериозни. Първата мисъл беше убедителна и безумна: „*Те знаят. Някак са разбрали кой съм и откъде идрам и са дошли да ми кажат.*“

Устните на треньора Борман треперех и макар че не плачеше, очите на Ельн бяха пълни със сълзи. И после разбрах.

— Мими?

Треньорът кимна.

— Дийк ми се обади. Взех Ели — обикновено ходим заедно на църква — и съобщаваме на хората. Първо на онези, които Мими харесваше най-много.

— Съжалявам. Как е Дийк?

— Държи се — отвърна Ельн и сетне погледна треньора малко сурово. — Поне според него.

— Да, добре е — рече Борман. — Сломен е, разбира се.

— Как няма да е — отбелязах.

— Ще я кремира. — Устните на Ельн се свиха неодобрително. —

Каза, че тя така искала.

Замислих се.

— Трябва да организираме специално събиране, щом започне училището. Можем ли да го направим? Да има речи. Може да прожектираме диапозитиви. Хората сигурно имат много нейни снимки.

— Чудесна идея — съгласи се Ельн. — Можеш ли да го организираш, Джордж?

— С удоволствие ще се опитам.

— Помоли госпожица Дънхил да ти помогне — предложи тя и преди да ми минат през ума подозрения за нови опити за сватосване, добави: — Мисля, че това ще помогне на момчетата и момичетата, които обичаха Мимс, да знаят, че избраната от нея заместничка е помогнала за организирането на тържество в нейна памет. Ще помогне и на Сейди.

Разбира се. Като новодошла Сейди можеше да се възползва от малко добра воля, с която да започне учебната година.

— Добре, ще говоря с нея. Благодаря и на двама ви. Добре ли сте?

— Да — решително отвърна треньорът, но устните му продължаваха да треперят. Харесах го заради това. Двамата бавно тръгнаха към колата му, която беше паркирана до тротоара. Борман придържаше Ельн за лакътя. И заради това го харесах.

Затворих вратата, седнах на пейката в хола и се замислих как Мими каза, че ще бъде безутешна, ако не поема ученическата пиеса. И ако не заема свободното място за учител поне за една година. И ако не дойда на сватбеното ѝ тържество. Мими, която смяташе, че мястото на „Спасителят в ръжта“ е в училищната библиотека, и която нямаше нищо против едно хубаво чукане в събота вечер. Тя беше от учителите, които децата помнят дълго след дипломирането си и понякога идват да ги посетят. Човек, който от време на време се появява в критичен момент в неспокойния живот на ученика и внася драстична промяна.

Кой може да намери добродетелна жена? — казва притчата. — *Тя е много по-ценна от скъпоценни камъни. Тя търси вълна и лен и работи с ръцете си това ѝ е угодно. Тя е като търговски кораби — донася храната си отдалеч.*

Всеки учител знае, че има повече дрехи, отколкото можеш да облечеш, и че храната не е онова, което слагаш в устата си. Госпожица Мими беше нахранила и облякла мнозина. Включително мен. Седях на пейката, която бях купил от пазара за вещи втора употреба, навел глава и подпрял чело на дланите си. Мислех за Мими и бях много тъжен, но очите ми останаха сухи.

Не съм ревъльо.

8.

Сейди веднага се съгласи да ми помогне да организираме възпоменателно тържество. Работихме последните две седмици на горещия август и обикаляхме из града да запишем оратори. Възложих на Майк Кослоу да прочете Притчи 31, които описват добродетелната жена, а Ал Стивънс изяви желание да разкаже историята — която не бях чувал от самата Мими — как тя дала името на пронгбургера, специалитета на заведението му. Събрахме повече от двеста снимки. Любимата ми беше тази, на която Мими и Дийк танцуват туист на училищен купон. Тя, изглежда, се забавляваше, а на него сякаш бяха забили кол в задника. Подредихме снимките в училищната библиотека, където на табелката на бюрото вече пишеше ГОСПОЖИЦА ДЪНХИЛ вместо ГОСПОЖИЦА МИМИ.

През цялото това време със Сейди не се целунахме, нито си държахме ръцете и дори не се погледнахме в очите. Тя не говореше за проваления си брак или причините да дойде от Тексас в Джорджен. Аз не говорех за романа си и не разказвах за измисленото си минало. Разговаряхме за книги и за Кенеди, чиято външна политика Сейди смяташе за шовинистична. Обсъждахме зараждащото се движение за граждански права. Казах ѝ за дъската над потока в края на пътеката зад бензиностанция „Хъмбъл Ойл“ в Северна Каролина. Тя отговори, че е виждала подобни тоалетни за цветнокожи в Джорджен, но мисли, че дните им се преброени. Смяташе, че интеграцията в училищата ще настъпи чак в средата на седемдесетте години. Отвърнах, че според мен ще стане по-скоро, поощрена от новия президент и брат му, министъра на правосъдието.

Сейди изсумтя.

— Ти уважаваш онзи ухилен ирландец. Кажи ми, той някога прави ли си прическа?

Не станахме любовници, но станахме приятели. Понякога тя се спъваше в разни неща (включително в краката си, които бяха големи) и на два пъти я хващах, но нямаше паметни улавяния като първото. От време на време заявяваше, че трябва да изпуши една цигара, и я придружавах до пушалнята за ученици зад работилницата по трудово обучение.

— Ще съжалявам, че не мога да дойда тук и да се изтегна на пейката със старите си джинси — каза Сейди един ден, по-малко от

седмица, преди да започне училището. — Учителската стая винаги е страшно задимена.

— Някой ден това ще се промени. Пушенето ще бъде забранено на територията на училищата. И за ученици, и за учители.

Тя се усмихна. Хубава усмивка, защото устните ѝ бяха пълни и сочни. И трябва да отбележа, че джинсите ѝ стояха добре, тъй като имаше много дълги крака и беше слаба.

— Общество без цигарен дим... Черни и бели деца, които учат заедно в съвършена хармония... Нищо чудно, че пишеш роман. Имаш страхотно въображение. Какво друго видя в кристалната си топка, Джордж? Ракети до Луната?

— Да, но това вероятно ще отнеме повече време от интеграцията. Кой ти каза, че пиша роман?

— Госпожица Мими — отговори тя и изгаси цигарата си в единия от шестте пепелника с пясък. — Каза, че е хубав. И като стана дума за госпожица Мими, предполагам, че трябва да се върнем на работа. Мисля, че сме почти готови със снимките, нали?

— Да.

— И сигурен ли си, че песента от „Уестсайдска история“, докато проектираме диапозитивите, няма да е твърде сълзливо-сантиментална?

Мислех, че „Някъде“ е по-сълзливо сантиментална от Айова и Небраска, взети заедно, но според Ельн Докърти това беше любимата песен на Мими.

Казах го на Сейди, която се засмя недоверчиво:

— Не я познавах много добре, но ми се струва, че не я е харесвала толкова много. Може би е любимата песен на Ели.

— Това е твърде вероятно. Виж, Сейди, искаш ли да отидем на футболния мач в петък? Да покажеш на хлапетата, че си тук, преди учебната година да започне в понеделник?

— С удоволствие. — Тя мълкна, сякаш се почувства неудобно. — Стига да не ти хрумнат някакви идеи. Все още не съм готова да изляза на среща. Може би още дълго.

— Нито пък аз. — Сейди вероятно си мислеше за бившия си съпруг, но аз мислех за Лий Осуалд. Той скоро щеше да си възвърне американския паспорт. И после щеше да бъде само въпрос на

подмазване и изпросване да извади виза за жена си. — Но приятелите понякога ходят заедно на мач.

— Да, и на мен ми харесва да ходя тук-там с теб, Джордж.

— Защото съм по-висок.

Тя ме оципа закачливо по ръката — като по-голяма сестра.

— Точно така, партньоре. Ти си мъж, когото мога да гледам отдолу нагоре.

9.

На мача всички гледаха нас и с леко благоговееене, сякаш бяхме представители на друга човешка раса. Беше приятно, пък и Сейди не трябваше да се прегърбва, за да не стърчи над мен. Беше облякла пуловер „Лайън Прайд“ и избелелите си джинси. Със завързаната си на конска опашка коса приличаше на гимназистка — висока, вероятно централната нападателка на момичешкия баскетболен отбор.

Седяхме на реда на преподавателите, докато Джим Ладю проби защитата на „Мечките“ от Арнет с пет-шест къси паса и последва бомбен изстрел от шейсет метра, който изправи на крака публиката. На полувремето резултатът беше трийсет и едно за Денхолм на шест за Арнет. Докато играчите напускаха терена и оркестърът на Денхолм влизаше, размахвайки тури и тромбони, попитах Сейди иска ли хотдог и кока-кола.

— Да, но в момента опашката ще е чак до паркинга. Почакай до полувремето преди третата част. Сега трябва да ревем като лъвове и да викаме за Джим.

— Мисля, че можеш да го правиш и сама.

Тя се усмихна и хвана ръката ми.

— Не, искам да ми помогаш. Забрави ли, че съм нова тук?

При допира й почувствах топъл трепет, който не свързвах с приятелство. И защо не? Лицето й беше поруменяло и очите й искряха. Сейди изглеждаше много красива на светлината на прожекторите и зеленикавосиньото небе на помръквания тексаски здрач. Нещата между нас можеше да се развия по-бързо, ако не беше случилото се през почивката.

Оркестърът маршируваше, но не в идеален строй, и изпълняваше потпури от песни, които трудно се разпознаваха. Щом приключиха, до петдесетметровата линия изприкаха мажоретките, пуснаха помпоните пред краката си и сложиха ръце на кръста си.

— Извикайте „Л“!

Направихме го и после — „Ь“, „В“, „О“, „В“ и „Е“.

— Коя е думата?

— Лъвове! — Всички на скамейките на домакините станаха и запляскаха с ръце.

— Кой ще победи?

— „Лъвовете“! — Като се имаше предвид резултатът на полувремето, в това нямаше голямо съмнение.

— Тогава да ви чуем как ревете!

Изревахме в традиционния стил, като се обърнахме първо наляво и после надясно. Сейди вложи всичко от себе си и сви ръце като фуния пред устата си. Конската ѝ опашка се размаха от едното до другото ѝ рамо.

След това дойде ред на поздрава към Джим. В предишните три години — да, нашият господин Ладю беше започнал да играе като нападател още в девети клас — скандирането беше лесно. Мажоретките изкрещяваха нещо като: „Хайде да ви чуем, лъвска гордост! Кажете името на нашия водач!“ И поддръжниците на домакините изреваваха: „Джим! Джим! Джим!“ После мажоретките правеха цигански колела и напускаха игрището, за да може оркестърът на другия отбор да излезе и да изsviri една-две песни. Тази година обаче, вероятно в чест на прощалния сезон на Джим, скандирането беше променено.

Всеки път, когато тълпата изкрещяваше „ДЖИМ“, мажоретките отговаряха с първата сричка от фамилното му име, провлачвайки я като дразнеща музикална нота. Това беше ново, но не беше сложно и публиката бързо го поде. Сейди скандираше наред с най-добрите, докато осъзна, че аз мълча. Стоях там с отворена уста.

— Джордж? Добре ли си?

Не можех да отговоря. Всъщност едва я чух, защото се бях пренесъл в Лисбон Фолс. Току-що бях минал през заешката дупка. Бях минал покрай стената на сушилнята и се бях провръял под веригата. Бях се подгответил да срещна Човека с жълтата карта, но не и да бъда

нападнат от него. Ала той ме нападна. Само че сега не беше Човека с жълтата карта, а Човека с оранжевата карта. „*Ти не трябва да си тук — беше казал той. — Кой си ти? Какво правиш тук?*“ И когато го бях попитал дали е посещавал сбирките на „Анонимните алкохолици“, за да реши проблема си с пиенето, той бе отвърнал...

— Джордж? — Гласът на Сейди прозвуча загрижено и разтревожено. — Какво има? Какво не е наред?

Феновете се бяха отдали напълно на напева с въпроси и отговори. Мажоретките викаха „ДЖИМ“, а зрителите отвръщаха „ЛА“.

„*Начукай си го, Джимла!*“ — Това беше изръмжал Човека с жълтата карта, който бе станал Човека с оранжевата карта (въпреки че още не беше самоубилият се Мъж с черната карта). Това чуха и сега, подхвърляно напред-назад като медицинска топка между мажоретките и две хиляди и петстотинте запалянковци, които ги гледаха.

— ДЖИМЛА! ДЖИМЛА! ДЖИМЛА!

Сейди хвана ръката ми и ме разтърси.

— Кажи нещо! Говори, защото започвам да се плаша!

Обърнах се към нея и успях да се усмихна. Не ми беше лесно, повярвайте ми.

— Мисля, че кръвната ми захар падна. Ще отида да взема две кока-коли.

— Няма да припаднеш, нали? Мога да те придружа до медицинския пункт, ако...

— Нищо ми няма — отговорих и после, без да мисля какво правя, целунах върха на носа ѝ.

— Браво, господин Амбърсън! — извика някакво хлапе.

Вместо да се ядоса, Сейди размърда нос като зайче и се усмихна.

— Тогава тръгвай, преди да опетниш доброто си име. И ми донеси хотдог с чили и много сирене.

— Добре.

Вече бях разбрал, че миналото е в хармония със себе си. Но що за напев беше този? Не знаех и това много ме разтревожи. Скандинането се усили на бетонната пътека, водеща към сергията с напитките, и ме накара да запуша ушите си с длани.

— ДЖИМЛА, ДЖИМЛА, ДЖИМЛА!

[1] Малчуган (исп.). — Б.пр. ↑

[2] Идвам (исп.). — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ СЕЙДИ И ГЕНЕРАЛА

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Възпоменанието се проведе в края на първия ден на новата учебна година и ако успехът може да се измери с мокри кърпички, шоуто, което ние със Сейди организирахме, беше върхът. Убеден съм, че беше катарзис за учениците и мисля, че госпожица Мими щеше да го хареса. „*Саркастичните хора са меки като памук под бронята — беше ми казала тя веднъж. — И аз не съм по-различна.*“

Учителите се държаха по време на повечето слова. Трогна ги Майк със спокойната си, прочувствена декламация на Притчи 31. След това, по време на прожекцията на диапозитивите, съпътствана от сантименталната мелодия от „Уестсайдска история“, преподавателите не издържаха. Треньорът Борман беше особено забавен. Със сълзи, стичащи се по зачервеното му лице, и силни, хълщащи ридания, изтръгващи се от огромните му гърди, футболният гуру на Денхолм ми напомни на втория любим анимационен герой на всички — Бебето Хюи.

Прошепнах това на Сейди, докато стояхме до големия еcran, който показваше снимки на госпожица Мими. И тя плачеше, но трябваше да слезе от сцената и да се скрие зад кулисите, когато смехът първо пребори и после надделя над сълзите ѝ. Сейди ме погледна укорително от сенките... и сега ми показа среден пръст. Реших, че го заслужавам. Запитах се дали ако беше жива, госпожица Мими щеше все още да си мисли, че със Сейди се разбираме отлично.

Може би.

Избрах „Дванайсет разгневени мъже“ за пиемата през есента и нарочно пропуснах да уведомя фирмата „Самюъл Френч“, че възnamерявам да прекръстя нашата версия на „Съдебните заседатели“, за да включа и няколко момичета. Щях да проведа прослушвания в края на октомври и да започна репетиции на тринайсети ноември, след последния мач за сезона на „Лъковете“. Бях хвърлил око на Винс

Ноулс за Съдебен заседател №8 — ролята, изпълнена от Хенри Фонда във филма, и на Майк Кослоу за най-добрата според мен роля — сприхавият кавгаджия Съдебен заседател №3.

Трябаше обаче да започна да се съсредоточавам върху едно важно представление, пред което случаят с Франк Дънинг щеше да изглежда като незначителна пародия на водевил. Нарекох го „Джейк и Дий в Далас“. Ако всичко минеше добре, щеше да бъде трагедия в едно действие. Трябаше да съм готов да изляза на сцената, когато настъпи моментът, и това означаваше да започна рано.

2.

На шести октомври „Лъвовете“ от Денхолм постигнаха петата си победа и бяха на път към сезон без поражение, който щеше да бъде посветен на Винс Ноулс, момчето, което игра Джордж в „За мишките и хората“ и което нямаше шанса да играе в „Дванайсет разгневени мъже“, но повече за това — по-нататък. Беше началото на тридневен уикенд, защото в понеделник беше Денят на Колумб.

На празника отидох в Далас. Повечето магазини бяха отворени и първо се отбих в заложните къщи на Грийнвил Авеню. Казах на дребния мъж зад гишето, че искам да купя най-евтиния венчален пръстен, който има. Излязох със златна (поне изглеждаше златна) халка за осем долара, сложена на безименния пръст на лявата ми ръка. След това отидох с колата в центъра, до място на Лоуър Майн Стрийт, което бях намерил в указателя на Далас — „Сателитна електроника Тихия Майк“. Там ме посрещна елегантен човечец с очила с рогови рамки и странна футуристична значка на елека с надпис: НЕ ВЯРВАЙ НА НИКОГО.

— Вие ли сте Тихия Майк? — попитах.

— Да.

— Наистина ли сте тих?

Той се усмихна.

— Зависи кой слуша.

— Да предположим, че никой — отвърнах и му обясних какво искам.

Оказа се, че можех да си спестя осемте долара, защото той не прояви интерес към измислената ми невярна съпруга. Собственикът на „Сателитна електроника“ беше заинтригуван от устройството, което исках да купя. На тази тема той беше Бъбривия Майк.

— Господине, може да има такова чудо на планетата, от която идвате, но тук нямаме такова нещо.

Спомних си как госпожа Мими ме беше сравнила с извънземния пришълец от „Денят, в който Земята спря да се върти“.

— Не знам какво имате предвид.

— Искате малко безжично подслушвателно устройство? Добре. Имам няколко във витрината вляво от вас. Наричат се транзисторни радиоприемници. Зареждам „Моторола“ и GE, но най-добри са японските. — Той издаде напред долната си устна и издуха кичур коса от челото си. — Това не е ли ритник в задника? Бихме ги преди петнайсет години, като бомбардирахме два техни града с радиоактивен прах, но умряха ли? Не! Скриха се в дупките си, докато прахът се уталожи, и после изпълзяха, въоръжени с интегрални схеми и поялници вместо автомати „Намбу“. До 1985 година японците ще завладеят света. Поне тази част, в която живея аз.

— Значи не можете да mi помогнете?

— Шегувате ли се? Разбира се, че мога. Тихия Майк Макеърн винаги помага с удоволствие на клиент в електронна нужда. Но няма да е евтино.

— Готов съм да платя много. Това ще mi спести още повече, когато изправя пред съда лъжливата кучка.

— Аха. Изчакайте малко. Ще донеса нещо от склада. И бихте ли обърнали табелката на вратата на ЗАТВОРЕНО? Ще vi покажа нещо, което вероятно не е... е, може и да е законно, но кой знае? Тихия Майк Макеърн адвокат ли е?

— Предполагам, че не е.

Екскурзоводът ми в електрониката през шейсетте години се появи със странен уред в едната си ръка и малка картонена кутия в другата. Надписът на кутията беше на японски. Уредът приличаше на вибратор за палави мацки, монтиран на черен пластмасов диск, дебел седем-осем сантиметра, с няколко жички. Майк го сложи на тезгая.

— Това е „Exo“. Произвеждат ги тук, в града. Ако някой може да победи синовете на „Нипон“ в собствената им игра, това сме ние. До

1970 година електрониката ще измести банковото дело в Далас. Запомнете ми думите. — Той се прекръсти, посочи към небето и добави: — Бог да благослови Тексас.

Взех устройството.

— Какво по-точно е „Exo“?

— Най-близкото нещо до подслушвателното устройство, което описахте, което можете да намерите. Малко е, защото няма вакуумни тръбички и не върви с батерия, а с обикновен променлив електрически ток.

— Включва се в контакта?

— Разбира се, защо не? Съпругата ви и гаджето й може да го видят и да кажат: „Колко мило, някой е сложил «бръмбар», докато ни е нямало. Хайде да се изчукаме хубаво и шумно, а после ще си говорим за лични неща.“

Майк наистина беше факир по електрониката. И все пак търпението е добродетел. Трябваше ми такова нещо.

— Какво се прави с него?

Той почука с пръст по диска.

— Това влиза в основата на лампа, но не лампион, освен ако не искате да запишете как мишките шумят под дъските на пода. Лампата трябва да е за маса, за да е нависоко, където хората говорят. — Майк докосна жичките. — Червената и жълтата се свързват с шнура на лампата, който се включва в контакта. Записващото устройство започва да работи, когато някой включи лампата. И щом го стори, вие сте в играта.

— Другото нещо микрофон ли е?

— Да, и е добър за произведен в Америка. Виждате ли другите две жички? Синята и зелената?

— Аха.

Майк отвори картонената кутия с надписа на японски и извади ролков магнитофон. Беше малко по-голям от пакет цигари „Уинстън“, каквото пушеще Сейди.

— Жичките се свързват с това нещо. Основното устройство отива в лампата, а магнитофонът — в чекмедже на бюро, може би под бельото на жена ви. Или пробивате малка дупка в стената и го слагате в склада.

— Магнитофонът също се захранва от кабела на лампата, предполагам.

— Естествено.

— Может ли да взема две „Ехо“?

— Ще ви дам и четири, ако искате, но може би след седмица.

— Два ще са достатъчни. Колко струват?

— Тези неща не са евтини. Ще ви дам двата за сто и четирийсет долара. Това е най-доброто, което мога да направя. И ще трябва да платите в брой. — Той говореше със съжаление, което предполагаше, че сме споделили красива малка техномечта, но сега мечтата отлита.

— Колко още ще ми струва, ако ви помоля да го монтирате? — Видях беспокойството му и побързах да го разсея: — Нямам предвид същинската черна работа, а само да поставите „бръмбарите“ в две лампи и да свържете магнитофона. Можете ли да го направите?

— Разбира се, господин...

— Да речем, господин Доу. Джон Доу.

Очите му заискриха, вероятно като на Хауард Хънт от ЦРУ, когато за пръв път е видял предизвикателството в хотел „Уотъргейт“.

— Хубаво име.

— Благодаря. И ще бъде добре, ако имам избор с жичките — покъса, ако сложа уреда по-близо, и по-дълга, ако трябва да го скрия в склада или от другата страна на стена.

— Мога да го направя, но не трябва да е на повече от три метра, защото качеството на звука се влошава. Освен това, колкото по-дълга жица използвате, толкова по-голяма е вероятността някой да я забележи.

Това ми беше ясно, въпреки че бях учител по английски.

— Колко искате за всичко?

— Ммм... Сто и осемдесет?

Майк изглеждаше готов да се пазари, но аз нямах нито време, нито желание. Сложих пет банкноти по двайсет долара на тезгая и рекох:

— Ще получите останалите, когато взема нещата. Но първо ще ги изprobваме и ще проверим дали работят, нали?

— Да, добре.

— И още нещо. Вземете употребявани лампи. Неугледни.

— Неугледни?

— Все едно, че са купени от гаражна разпродажба или магазин за вещи втора употреба по четвърт долар парчето. — След като режисираш няколко пиеци — с онези, които бях поставял в гимназията в Лисбон Фолс, „За мишките и хората“ беше петата ми, научаваш някои неща за декорите на сцената. Не исках някой да открадне лампа с „бръмбар“ от полуобузден апартамент.

За миг Майк изглеждаше озадачен, но после на лицето му изгря съучастническа усмивка.

— Разбирам. За по-голям реализъм.

— Това е планът. — Тръгнах към вратата, после се върнах, подпрях се на витрината с транзисторните радиоприемници и го погледнах в очите. Не мога да се закълна, че той видя човека, убил Франк Дънинг, но не мога и да твърдя противното. — Няма да кажете на никого за това, нали?

— Не! Разбира се, че няма! — Майк стисна с два пръста устните си.

— Само така. Кога?

— Дайте ми няколко дни.

— Ще дойда идния понеделник. В колко часа затваряте?

— В пет.

Пресметнах разстоянието от Джоди до Далас и казах:

— Ще ви дам още една двайсетачка, ако магазинът остане отворен до седем. Не мога да дойда по-рано. Става ли?

— Да.

— Хубаво. Пригответе всичко.

— Ще бъде готово. Нещо друго?

— Да. Защо ви наричат Тихия Майк, по дяволите?

Надявах се да отговори: „Защото умея да пазя тайни“, но той рече:

— Когато бях дете, мислех, че онази коледна песен е за мен. И прокорът ми остана.

Не попитах нищо, но докато се връщах към колата си, загрях, и започнах да се смея.

„Тих Майк, свят Майк.“^[1]

Понякога светът, в който живеем, наистина е странно място.

3.

Когато се върнеха в Съединените щати, Лий и Марина щяха да живеят в мизерни жилища с нисък наем, включително онова в Ню Орлиънс, където вече бях ходил, но въз основа на записките на Ал реших, че има само две, върху които трябва да се съсредоточа. Едното беше на Уест Нийли Стрийт 214 в Далас, а другото — във Форт Уърт, и там отидох след посещението си при Тихия Майк.

Имах карта на града, но пак се наложи да питам за посоките. Накрая възрастна чернокожа жена, продавачка в малко магазинче, ми обясни как да стигна дотам. Когато най-после намерих каквото търсех, не се изненадах, че ми беше трудно да го открия. Краят на Мерседес Стрийт беше неасфалтирана пътека от втвърдена пръст с полуразрушени къщи от двете страни, малко по-добри от колиби на изполичари, и се разширяваше в огромен, предимно празен, разбит паркинг, където вятърът гонеше големи тръни. Зад паркинга имаше склад, построен от блокчета от стур, пясък и цимент. На стената с бели букви от вар, високи три метра, беше написано: СОБСТВЕНОСТ НА МОНТГОМЪРИ УОРД И НАРУШИТЕЛИТЕ ЩЕ БЪДАТ СЪДЕНИ, и ПОЛИЦИЯ ВНИМАНИЕ.

Въздухът вонеше на крекиран нефт откъм Одеса-Мидланд и маръсотии от канала, много по-наблизо. От отворените прозорци се разнасяше рокендрол. Чух „Довелс“, Джони Бърнет, Лий Дорси, Чуби Чекър... и всичко това в разстояние на четирийсет и няколко метра. Жени простираха пране на ръждясали въртящи се сушилни за пране. Всичките бяха с рокли, вероятно купени от „Мамут Март“ на Заир, и всичките изглеждаха бременни. Изцапано момченце и също толкова маръсно момиченце стояха на напуканата пръст на алея за коли и ме гледаха, докато минавах. Бяха се хванали за ръце и толкова си приличаха, че беше изключено да не са близнаци. Момченцето беше голо, само с един чорап и държеше пистолет с капси. Момиченцето беше с подгизнал памперс и тениска на Клуба на Мики Маус. Стискаше пластмасова кукла, маръсна като нея. Двама гологърди мъже си подхвърляха футболна топка между дворовете си, и двамата захапали цигари. Зад тях един петел и две окаляни кокошки кълвяха в прахоляка близо до куче, което или спеше, или беше мъртво.

Спрях пред номер 2703, къщата, където Лий щеше да доведе съпругата си и дъщеря си, когато вече не можеше да издържа задушаващата майчина любов на Маргарет. Две бетонни ивици водеха

до гол парцел земя, където в някоя по-хубава част на града би имало гараж. Дивата пустош от плевели, която минаваше за морава, беше осияна с евтини пластмасови играчки. Момиченце в дрипави розови къси панталонки риташе футболна топка срещу стената на къщата. Всеки път, когато топката се удареше в дървената обшивка, детето казваше:

— Чумба!

Жена с коса, навита на големи сини ролки, и с цигара в устата подаде глава през прозореца и извика:

— Ако продължаваш, ще изляза и ще те пребия, докато ти потекат сополите, Розет! — И после ме видя. — К'во искате? Ако е за някоя сметка, не мога да ви помогна. Мъжът ми се занимава с това. Днес той има работа.

— Не е сметка — отвърнах. Розет ритна футболната топка към мен и изръмжа, а след това неохотно се усмихна, когато я спрях с крак и леко я ритнах обратно. — Искам само да поговоря с вас.

— Тогава ще почакате. Не съм в приличен вид.

Главата ѝ се скри. Зачаках. Розет ритна топката високо и встрани („Чумба!“), но аз успях да я хвана с една ръка, преди да се удари в къщата.

— Не трябва да я пипаш с ръце, мръсен кучи сине. Това е дузпа.

— Розет, какво ти казах за проклетата ти уста? — Майка ѝ излезе на верандата. Беше завързала тънък жълт шал върху ролките на косата си, които приличаха на насекоми в какавида, вероятно отровни, когато се излюпят.

— Мръсен, стар, *шибан* кучи син! — изпища Розет и хукна по Мерседес Стрийт по посока на склада „Монтгомъри Уорд“, като риташе футболната си топка и се кикотеше като луда.

— Е, к'во искате? — Майка ѝ изглеждаше някъде между двайсет и две и петдесетгодишна. Няколко от зъбите ѝ липсваха и окото ѝ беше насинено.

— Искам да ви задам няколко въпроса.

— Що да ви отговарям?

Извадих портфейла си и ѝ предложих банкнота от пет долара.

— Не ме питайте нищо и няма да ви изльжа.

— Не сте оттук. Говорите като янки.

— Искате ли парите или не, госпожо?

— Зависи от въпросите. Няма да ви кажа кой номер сутиен нося.

— Като начало искам да знам откога живеете тук.

— От шест седмици. Хари реши, че може да си намерим работа в склада „Монтгомъри“, но те не наемат никого. И затова отиде в „Менпауър“. Знаете ли какво е това?

— Работа за по един ден.

— Да, и работи с негри. Девет долара на ден, за да бачка с проклети негри да правят път. Казва, че все едно отново е в Западен Тексас.

— Какъв наем плащате?

— Петдесет на месец.

— Обзведена ли е къщата?

— Полу. Или поне така може да се каже. Има проклето легло и шибаната газова печка ще ни изтрепе някой ден. И няма да ви поканя да влезете, затова не питайте. Не знам какъв сте.

— Има ли лампи?

— Луд ли сте?

— Има ли?

— Да, две. Едната работи, а другата не. Няма да стоя тук, мътните ме взели. Хари не иска да се върнем при майка ми в Мозел, но ще удари на камък. Няма да стоя тук. Надушвате ли как мирише?

— Да, госпожо.

— На лайна, синко. Не котешки или кучешки, а човешки. Да работиш с негри е едно, но да живееш като негър? Не. Свършихте ли?

Не бях приключил съвсем, макар че много ми се искаше. Бях отвратен от тази жена и от себе си, защото се осмелявах да я съдя. Тя беше пленник на своето време, избора си и вонящата на лайна улица. Не можех да откъсна поглед от ролките под жълтия й шал — тъсти сини буболечки, които чакат да се излюпят.

— Предполагам, че никой не се задържа дълго тук?

— На Мерседес Стрийт ли? — Тя махна с цигарата си към пътеката, водеща към запустелия паркинг и огромния склад, пълен с хубави неща, които тази жена никога нямаше да притежава. Към стущените една до друга колиби със стъпала от полуразрушен бетон и счупени прозорци, закрити с парчета шперплат. Към досадните хлапета. Към непрощаващото тексаско небе. И после издаде ужасяващ смях, изпълнен с присмех и отчаяние. — Това е спирка по пътя за

никъде. Двете с малката се връщаме в Мозел. Ако Хари не иска да дойде с нас, ще заминем без него.

Извадих картата от джоба си, откъснах крайчето и надрасках телефонния си номер в Джоди. Добавих още пет долара и й ги подадох. Жената ги погледна, но не ги взе.

— За какво ми е телефонният ви номер? Нямам проклет телефон. Пък и тук няма монетен автомат. Това е междуградски разговор, по дяволите.

— Обадете ми се, когато сте готови да се преместите. Само това искам. Звъннете ми и кажете: „Аз съм майката на Розет. Ще се местим.“ Това е всичко.

Видях я, че пресмята нещо. Не ѝ отне много време. Десет долара беше повече, отколкото мъжът ѝ щеше да изработи за цял ден под горещото тексаско слънце. В „Менпауър“ не бяха чували за полудневна работа в почивните дни. И това щяха да бъдат десет долара, за който мъжът ѝ нямаше да чуе.

— Дайте ми още седемдесет и пет цента — каза тя. — За междуградския разговор.

— Ето, вземете един доллар. Поживейте малко. И не забравяйте да ми се обадите.

— Няма.

— Няма и да искате, защото ако забравите, може да намеря съпруга ви и да се разбъбря. Въпросът е важен. Поне за мен. Между другото, как се казвате?

— Айви Темпълтън.

Стоях в прахоляка и бурените, долавях вонята на изпражнения и полусготвено месо и смрадта на пръдня на природния газ.

— Господине? Какво ви е? Изглеждате странно.

— Нищо — отвърнах. И може би *наистина* не беше нищо. Темпълтън съвсем не е необичайно име. Разбира се, човек може да си внуши всичко, ако се постарае. Аз съм живо доказателство за това.

— А вие как се казвате?

— Пъдънтайн. Попитате ли ме пак, ще ви отговоря същото.

Тя най-после се усмихна на тази ученическа шега.

— Обадете ми се, госпожо.

— Да, добре. А сега си вървете. Ако сгазите малката ми проклета кучка, докато си тръгвате, вероятно ще ми направите услуга.

Върнах се в Джоди и намерих бележка, забодена с кабарче на вратата ми.

Джордж, обади се! Искам услуга.
Сейди (и в това е бедата!!)

Какво ли означаваше това? Влязох вътре да ѝ се обадя и да разбера.

4.

Майката на треньора Борман, която живееше в старчески дом в Абилийн, си беше скутила крака, а в събота бяха танците „Сейди Хокинс“ в гимназията в Денхолм.

— Треньорът ме убеждаваше да отида с него да пазим учениците на танците. Каза, цитирам: „Как може да устоиш да не отидеш на танци, които носят твоето име?“ Това беше миналата седмица. И като пълна глупачка се съгласих. Сега той заминава за Абилийн и какво ще правя? Да пазя двеста обезумели поекса шестнайсетгодишни хлапета, които танцуват туист? Не мисля! Ами ако някои момчета донесат бира?

Помислих си, че ще бъде изумително, ако не донесат.

— Ами ако се сбият на паркинга? Ели Докърти каза, че миналата година дошли момчета от „Хендерсън“, нахлули по време на танците и две хлапета от техните и две от нашите постъпили в болница! Ще ми помогнеш ли, Джордж? Моля те!

Сейди Дънхил ме кани на „Сейди Хокинс“? Ухилих се. Мисълта да отида с нея на танци ме изпълни с мрачни предчувствия.

— Не се шегувай! Не е смешно!

— С удоволствие ще дойда с теб, Сейди. Ще ми донесеш ли цвете за бутониерата?

— Ще ти донеса бутилка шампанско, ако трябва. — Тя се замисли. — Не. Не и с моята заплата, но бутилка „Колд Дък“.

— В седем и половина ли отварят вратите? — Всъщност знаех това. Из цялото училище бяха разлепени плакати.

— Да.

— И ще пускат само плочи. Няма да има оркестър. Това е хубаво.

— Защо?

— Оркестърът може да създаде проблеми. Веднъж бях дежурен на танци, където барабанистът продаваше наливна бира през почивките. Неприятно преживяване.

— Сбиха ли се? — Сейди беше ужасена и в същото време заинтригувана.

— Не, но много повръщаха. В бирата имаше твърд алкохол.

— Във Флорида ли се случи?

Беше станало в гимназията в Лисбон Фолс през 2009 година, но аз отговорих, че се е случило във Флорида, и добавих, че с радост ще отида с нея да пазим учениците на танците.

— Много ти благодаря, Джордж.

— Удоволствието е мое.

И наистина беше така.

5.

Клуб „Пеп“ отговаряха за танците „Сейди Хокинс“ и бяха свършили отлична работа — ленти от креп, спускащи се от тавана на спортния салон (сребристи и златисти, разбира се), големи количества безалкохолен пунш, лимонови курабии и червени меки тарталети, осигурени от „Фючър Хоуммейкърс ъв Америка“. Учителите по изкуствата — малко на брой, но всеотдайни — бяха изработили огромен плакат, който изобразяваше безсмъртната госпожица Хокинс, която преследва желани ергени в Догпач. Мати Шоу и Боби Джил, приятелката на Майк, бяха направили повечето неща и с право се гордееха. Запитах се дали все още щяха да се гордеят след седем-осем години, когато борещите се за правата на жените започнеха да горят сутиените си и да настояват за правото на аборт и контрол върху раждаемостта. Да не говорим, че щяха да носят тениски с надписи НЕ СЪМ НИЧИЯ СОБСТВЕНОСТ и ЖЕНАТА СЕ НУЖДАЕ ОТ МЪЖ, КОЛКОТО РИБАТА ОТ ВЕЛОСИПЕД.

Диджей и водещ забавата беше Доналд Белингам, второкурсник, който пристигна със страхотна колекция от плочи в два куфара „Самсонайт“. С мое разрешение (на Сейди ѝ се замая главата) той свърза фонографа си „Уебкор“ и усилвателя на баща си с училищната радиоуредба. Салонът беше голям и осигуряващ естествено ехо и след няколко въстъпителни пробни кряська Белингам постигна страховит гърмящ звук. Въпреки че беше роден в Джоди, той живееше в Роквил, щат Деди Кул. Носеше очила с рогови рамки и дебели стъклa, широки панталони с платнен колан, завързан отзад, и черно-бели обувки, толкова гротескно четвъртити, че бяха супершантави. Лицето му беше цялото в пъпки под намазаната с гел прическа като на Елвис Пресли. Имаше такъв вид, сякаш може би щеше да получи първата си целувка от истинско момиче на четирийсет и две години, но беше бърз и забавен с микрофона и колекцията му от плочи (която наричаше „плосък воськ“ и „звукnakup“ на Дони Би) беше страхотна, както вече споменах.

— Нека започнем купона с един взрив от миналото, рокендрол реликва от хубавия живот, шикозен шлагер, чудо лудо! Разкършете се във вече отминалия ритъм на „Дани... и дъ Джуниърс“!

В спортната зала гръмна „На танците“. Танцът започна като повечето в началото на шейсетте години — само момичета с момичета. Размахваха се крака в евтини обувки. Въртяха се фусти. След малко обаче дансингът започна да се изпълва с двойки от двата пола... поне за бързите и по-съвременни танци като „Хващай пътя, Джак“ и „Три без четвърт“.

Малцина биха издържали кастинга на „Танцурай с мен“, но бяха млади и въодушевени. Почувствах се щастлив, като ги гледах. Покъсно, ако Дони Би не проявеше здравия разум да намали малко осветлението, щях да го сторя аз. Отначало Сейди беше нервна и готова за неприятности, но хлапетата бяха дошли само да се забавляват. Нямаше нахлуващи орди от „Хендерсън“ или някое друго училище. Тя видя това и се поотпусна.

След четирийсет минути nonstop музика (и четири тарталети) аз се наведох към Сейди и рекох:

— Време е надзирателят Амбърсън да направи първата си обиколка из сградата и да се увери, че никой в двора не се държи неприлично.

— Искаш ли да дойда с теб?

— Ти дръж под око купата с пунша. Ако някой младеж се приближи до нея с шише, дори да е сироп за кашлица, заплаши го с екзекуция на електрически стол или кастрация, което мислиш, че ще въздейства по-силно.

Сейди се облегна на стената и се смя, докато от очите й потекоха сълзи.

— Изчезвай, Джордж. Ужасен си.

Излязох. Зарадвах се, че съм я разсмял, но дори след три години е лесно да забравиш колко по-силен ефект имат шагите съсексуален намек в Страната на миналото.

Хванах момче и момиче, които се натискаха в един от потъмните ъгли в източния край на салона. Той бъркаше под блузата й, а тя смучеше устната му. Потупах по рамото младия изследовател и двамата подскочиха и се разделиха.

— Запазете го за играта на бъльфове след танците — казах им. — И засега се върнете в залата. Вървете бавно. Охладете страстите. Пийнете пунш.

Те тръгнаха. Момичето закопчаваше блузата си, а момчето вървеше леко приведено с онази известна пубертетска походка, позната като „посинели ташаци“.

Зад работилницата по металообработване примигваха двайсетина червени светулки. Махнах с ръка и две хлапета от зоната за пущене ми отвърнаха. Подадох глава зад източния ъгъл на работилницата по дървообработване и видях нещо, което не ми хареса. Там се бяха скучили Майк Кослоу, Джим Ладю и Винс Ноулс и си подаваха нещо. Грабнах го и го хвърлих над мрежата на ограда, преди да усетят, че съм там.

Джим се сепна, но после ми отправи ленивата си усмивка на футболен герой.

— Добър вечер и на вас, господин Амбърсън.

— Спести си поздравите, Джим. Не съм момиче, което да омаеш, за да му съмкнеш гащичките, и определено не съм треньорът ти.

Той изглеждаше стъпisan и малко уплашен, но не видях обида на лицето му. Мисля, че ако това беше някое голямо училище в Далас, нямаше да е така. Винс беше отстъпил крачка назад. Майк не

помръдна, но изглеждаше унил и смутен. Не, беше повече от смутен. Направо засрамен.

— Алкохол на училищни танци — продължих. — Не очаквам да спазвате правилата, но защо сте толкова глупави, когато ги нарушавате? Джими, какво ще стане с твоята стипендия в Алабама, ако те хванат да пиеш и те изритат от футболния отбор?

— Вероятно ще получа червен картон — отвърна той. — Това е всичко.

— Да, и ще останеш една година. И вероятно ще трябва да учиш за добри оценки. Същото се отнася и за теб, Майк. И ще те изхвърлят от Театралния клуб. Искаш ли това?

— Не — прошепна той.

— А ти, Винс?

— Не, господин Амбърсън. Абсолютно не. Ще правим ли „Заседателите“? Защото ако...

— Не знаеш ли, че трябва да мълчиш, когато ти се кара учител?

— Да, господин Амбърсън.

— Следващия път няма да ви се размине, момчета, но тази вечер имате късмет. Днес ще получите един ценен съвет: *Не прецаквайте бъдещето си*. Нито дори заради половин литър „Файв Стар“ на училищни танци, които дори няма да си спомнят след година. Ясно ли е?

— Да — отговори Майк. — Съжалявам.

— И аз. Абсолютно. — Винс се прекръсти и се ухили. Някои хора просто са устроени така. А може би светът се нуждае от наперени всезнайковци, за да освежат нещата, кой знае?

— Джим?

— Да. Моля ви, не казвайте на баща ми.

— Няма, това е между нас. — Огледах ги един по един. — Ще намерите много места, където да пиете додължина в колежа. Но не и в нашето училище. Чухте ли ме?

Този път всичките отговориха в един глас:

— Да, господин Амбърсън.

— А сега, връщайте се вътре. Пийнете пунш и премахнете миризмата на уиски от дъха си.

Te тръгнаха. Дадох им малко време и ги последвах. Наведох глава, бръкнах дълбоко в джобовете си и се замислих. Бях казал: *Не и в*

нашето училище. Нашето.

„Ела и преподавай — беше ми казала Мими. — За това си роден.“

2011 година никога не бе изглеждала по-далечна, отколкото тогава. По дяволите, и Джейк Епинг никога не беше изглеждал толкова далечен. Свирише саксофон тенор в осветен за купон физкултурен салон в центъра на Тексас. Лек ветрец разнасяше звуците в нощта. Барабанистът удряше палките в съблазнителен ритъм.

Мисля, че тогава реших да не се връщам.

6.

Ръмжащият саксофон и примамливият барабанист поддържаха група на име „Даймъндс“. Песента беше „Разходка“. Ала хлапетата не умееха да играят този танц. Не съвсем.

„Разходка“ беше първата стъпка, която с Кристи научихме, когато започнахме да ходим на уроци по танци в сряда вечер. Това е танц за двама, нещо като разчупване на леда, в който всяка двойка минава с танцова стъпка покрай пляскащи с ръце момчета и момичета. Онова, което видях, когато се върнах в залата, беше различно. Момчетата и момичетата пристъпваха на място в две редици едни срещу други, после се срещаха, завъртхаха се в обятията си, сякаш танцуваха валс, и отново се разделяха и заставаха в края на редицата. Докато бяха разделени, стъпваха на пръсти с единия крак изнесен назад и залюляваха бедра — очарователно иекси движение.

Докато гледах зад масата със закуски, Майк Джим и Винс се присъединиха към момчетата. Винс не го биваше много — ако кажа, че танцуваше като бял, ще обидя белите момчета в целия свят, но Джим и Майк се движеха като атлети, каквито бяха, или с други думи, с несъзнателна грациозност. Много скоро момичетата от отсрещната редица започнаха да ги гледат.

— Взех да се тревожа за теб! — изкрещя Сейди, за да надвика музиката. — Всичко наред ли беше там навън?

— Да! — отвърнах. — Какъв е този танц?

— Медисън! В телевизионното шоу „Бенстенд“ го играят вече цял месец. Искаш ли да те науча?

— Мадам — хванах я за ръката, — аз ще ви науча.

Хлапетата ни видяха, че идваме, направиха ни място, запляскаха с ръце и се развикаха:

— Браво, господин Амбърсън!

— Покажете му как работите, госпожице Дънхил!

Сейди се засмя и стегна ластика на конската си опашка. Скулите й поруменяха и тя стана още по-хубава. Тя се наклони назад на пръсти, плесна с ръце и раздвижи рамене заедно с другите момичета, а после пристъпи напред в обятията ми и вдигна глава към очите ми. Радвах се, че съм достатъчно висок за нея, за да го направи. Завъртяхме се като навити на пружина младоженци върху сватбена торта и после се разделихме. Поклоних се ниско и се завъртях на пръсти с протегнати ръце като Ал Джолсън, който пее „Мама“. Това предизвика още аплодисменти и няколко писъка на момичета като на бъдещ концерт на „Бийтълс“. Не се перчех (е, може би мъничко). Преди всичко бях щастлив, че танцувам. Не ми се беше случвало отдавна.

Песента свърши. Саксофонът постепенно затихна в онази рокендрол вечност, която младият диджей доволно наричаше фънки еуфория, и ние напуснахме дансинга.

— Боже, беше забавно! — възклика Сейди, хвана ръката ми и я стисна. — Ти си забавен.

Преди да отговоря, Дони Би изрева по радиоуребдата:

— В чест на двамата отговорници, които наистина умеят да танцуват — първите в историята на нашето училище — един взрив от миналото, излязъл от класациите, но не и от сърцата ни, чудо лудо, направо от колекцията на баща ми, само че той не знае и ако някой от вас, страховни сладури, му каже, здравата ще загазя. Гледайте внимателно и се учете, всички вие сериозни рокаджии! Така са танцуvalи, когато господин Амбърсън и госпожица Дънхил са били в гимназията!

Всички се обърнаха към нас и... ами...

Когато сте навън през нощта и видите краят на облак да просветлява в яркозлатисто, разбирайте, че луната ще се появи след една-две секунди, нали? Точно това чувство изпитах тогава, докато стоях сред леко поклащащите се гирлянди от креп във физкултурния салон на гимназията в Денхолм. Знаех какво ще пусне Дони Би и че ще го танцуваме, и че знаем как да го танцуваме. И после прозвуча

равномерното въстъпление на духовите инструменти: *Баб-даб-даб... баб-даб-да-ди-дум...*

Глен Милър. „В настроение“.

Сейди махна ластика и разпусна косата си. Още се смееше и започна да поклаща бедра. Косата ѝ се плъзгаше плавно от едното рамо към другото.

— Можеш ли да танцуваш суинг? — повиших тон, за да надвикам музиката. Знаех, че може. И иска.

— Като линди хоп ли? — попита тя.

— Точно така.

— Ами...

— Хайде, госпожице Дънхил — подкани я едно момиче. — Искаме да го видим — добави тя и двете ѝ приятелки бутнаха Сейди към мен.

Тя се колебаеше. Завъртях се и протегнах ръце. Хлапетата се развикаха радостно, когато излязохме на дансинга. Направиха ни място. Дръпнах Сейди към себе си и след миг колебание тя се завъртя първо наляво и после надясно. Широката пола ѝ даваше достатъчно пространство да кръстоса крака. Това беше вариант на танца линди хоп, който Ричи и Бевърли бяха учили в онзи ден през есента на 1958 година. Беше адски разочароващо. Естествено. Защото миналото е в хармония със себе си.

Хванах Сейди за ръцете, доближих я до себе си и после я пуснах назад. Разделихме се. И после, като хора, които няколко месеца са упражнявали тези стъпки (вероятно на плоча, свиреща на бавни обороти в безлюдна зона за пикник), приклекнахме и ритнахме с крак, първо наляво и после надясно. Учениците се засмяха и се развикаха одобрително. Бяха се наредили в кръг около нас и пляскаха с ръце.

Приближихме се един към друг и Сейди се завъртя като навита на пружина балерина под стиснатите ни ръце.

„Сега ти стисни ръката ми, за да ми кажеш наляво или надясно.“

Тя стисна леко дясната ми ръка, сякаш разбра мисълта ми, и пак се завъртя като перка на хеликоптер. Косата ѝ се разпери като ветрило, което проблесна първо в червено, а после в синьо на осветлението. Чух, че няколко момичета ахнаха. Хванах Сейди и приклекнах на

пръсти, а тя се наведе назад, облегната на ръката ми. Надявах се, че няма да изкълча коляното си. Не го чух да изпушка.

Изправих се. Сейди се изправи заедно с мен. Излезе напред и после се върна в обятията ми. Танцувахме под светлините.

Танцът е живот.

7.

Балът свърши в единайсет, но аз завих в алеята за коли пред дома на Сейди чак в дванайсет и петнайсет след полунощ, или с други думи, неделя сутринта. Едното от нещата, което никой не ти казва за очарователната задача да охраняваш ученици на танци, е, че отговорниците трябва да се погрижат след приключването на танците всичко да е прибрано и заключено.

Не разговаряхме много по пътя. Въпреки че Дони Би пусна още няколко изкушаващи играви мелодии на големи оркестри и хлапетата ни тормозеха да танцувахме отново, ние отказахме. Един път беше запомнящо се, два пъти щеше да бъде незабравимо, което може би не е добра идея в малък град. За мен вече беше незабравимо. Не можех да престана да мисля как чувствах Сейди в ръцете си и за дъха ѝ върху лицето ми.

Угасих мотора на сънлайнъра и се обърнах към нея. Сега тя щеше да каже: „Благодаря, че ме изведе“ или „Благодаря за прекрасната вечер“ и това щеше да бъде всичко.

Сейди обаче не каза нищо. Само ме погледна. Косата ѝ падаше по раменете. Горните две копчета на мъжката ѝ риза под пулвера бяха разкопчани. Обеците ѝ блестяха. И после се прегърнахме, и започнахме да се целуваме. Само че беше повече от целуване. Приличаше на ядене, когато си гладен, или пиене, когато си жаден. Долавях уханието на парфюма и чистата ѝ пот и лекия, но парлив мирис на тютюн на устните и езика ѝ. Сейди прокара пръсти през косата ми (кутрето ѝ погъделичка за миг ухoto ми и ме накара да потръпна) и след това ги сключи отзад на врата ми. Палците ѝ се движеха непрестанно и галеха кожата на тила ми, който някога, в друг живот, беше обрасъл с косми. Пльзнах ръка и обвих едрата ѝ гърда, а тя промълви:

— О, благодаря. Помислих, че ще падна.

— Удоволствието е мое — отвърнах и нежно я стиснах. Натискахме се може би пет минути и дишахме все по-учестено, докато милувките ставаха все по-дръзки. Предното стъкло на колата се запоти. И после Сейди ме отблъсна и видях, че лицето й е мокро. Кога беше започнала да плаче, за Бога?

— Джордж, съжалявам. Не мога. Страхувам се. — Пуловерът беше смъкнат до кръста й. Виждаха се жартиерите и дантелата на гащичките й. Тя дръпна полата си на коленете.

Предположих, че е заради брака й, който въпреки че се беше провалил, все още имаше значение, защото бяхме в средата на ХХ век, а не в началото на ХХI. Или може би заради съседите. Къщите бяха тъмни и вероятно всички спяха дълбоко, но никога не можеш да бъдеш сигурен, а и в малките градове новите свещеници и учители винаги са интересни теми за разговор. Okаза се, че и двете ми предположения са грешни, но нямаше как да знам.

— Сейди, не трябва да правиш нищо, което не искаш. Не съм...

— Не разбираш. Не е, защото не искам. Не се страхувам заради това, а защото никога не съм го правила.

Преди да кажа нещо, тя изскочи от форда и хукна към дома си, като ровеше за ключа в чантичката си. Не се обърна.

8.

Прибрах се вкъщи в един без двайсет и извървях разстоянието между гаража и къщата в собствен вариант на „посинели ташаци“ Тъкмо запалих лампата в кухнята и телефонът започна да звъни. През 1961 оставаха цели четирийсет години до появата на екранчето с изписаното име на обаждащия се, но в този час и след такава нощ можеше да ме търси само един човек.

— Джордж? Аз съм. — Сейди говореше по-спокойно, но гласът й беше дрезгав. Беше плакала, при това доста.

— Здравей, Сейди. Така и не ми даде възможност да ти благодаря за чудесната вечер. За танците и след това.

— И аз се забавлявах. Отдавна не бях танцуvala. Страхувах се да ти кажа с кого научих танца линди хоп.

— Аз се научих с бившата си съпруга. Предполагам, че ти си го научила със съпруга си, с когото сте се отчуждели — рекох, но това не беше догадка. Знаех как стават тези неща. Вече не се изненадвах, но ако ви кажа, че свиквах със свръхестествената хармония между събитията, ще изльжа.

— Да — монотонно отговори тя. — С него. Джон Клейтън от фамилията Клейтън от Савана. И *отчуждели* е точната дума. Той е много странен човек.

— Колко време бяхте женени?

— Цяла вечност, ако изобщо може да се нарече брак. — Сейди се засмя и сякаш чух смеха на Айви Темпълтън, изпълнен с присмех и същевременно с отчаяние. — В моя случай „цяла вечност“ прави малко повече от четири години. Щом излезем във ваканция през юни, ще отида дискретно в Рино и ще си намеря работа през лятото като сервитьорка или нещо друго. Изискването за уседналост е шест седмици. Това означава, че в края на юли или началото на август ще мога да застрелям това... сама си измислих шагата... като кон със счупен крак.

— Мога да чакам — отвърнах, но веднага щом изрекох думите, се запитах дали са верни. Актьорите се събираха зад кулисите и представлението скоро щеше да започне. До юни 1962 година Лий Осуалд щеше да се върне в САЩ и да живее първо при Робърт и семейството му и после при майка си. До август щеше да се премести на Мерседес Стрийт във Форт Уърт, да работи като заварчик в близката компания „Лесли“ и да монтира алуминиеви прозорци и външни врати срещу буря с инициали.

— Не съм сигурна дали аз мога да чакам. — Сейди говореше толкова тихо, че трябваше да напрягам слуха си, за да я чуя. — На двайсет и три години бях девствена булка, а сега съм девствена сламена вдовица на двайсет и осем. Това е много време, за да узрее плодът на дървото, както казват там, откъдето идвам, особено когато хората — дори родната ти майка — предполагат, че си започнала да придобиваш практически опит в нещата между птичките и пчеличките още преди четири години. Не съм го казвала на никого и ако го повториш, ще умра от срам.

— Ще си остане между нас двамата, Сейди. Завинаги. Той импотентен ли беше?

— Не точно... — Гласът ѝ постепенно загълхна и за миг настъпи мълчание. Когато отново заговори, гласът ѝ беше изпълнен с ужас: — Джордж... това дуплекс ли е?

— Не. За още три и петдесет на месец телефонът е само мой.

— Слава Богу. И все пак не трябва да говорим за тези неща по телефона. И определено не в ресторантчето на Ал, докато ядем пронгбургери. Можеш ли да дойдеш на вечеря? Ще си направим малък пикник в задния ми двор. Да речем в пет?

— Чудесно. Ще донеса крем-пита или нещо друго.

— Не искам да носиш това.

— А какво тогава?

— Не мога да го кажа по телефона, въпреки че не е дуплекс. Нещо, което се купува от дрогерията, но не в Джоди.

— Сейди...

— Моля те, не казвай нищо. Ще затворя и ще наплискам лицето си със студена вода. Имам чувството, че гори.

В ухото ми се чу изщракване. Тя беше затворила. Съблякох се и легнах. Дълго лежах буден и мислих. За времето, любовта и смъртта.

[1] Авторът има предвид известната коледна песен Silent Night, Holy Night („Тиха нощ, свята нощ“), където *night* звучи като Майк. — Б.пр. ↑

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

В десет сутринта същата неделя се качих във форда си и изминах трийсетте километра до Раунд Хил. На главната улица имаше дрогерия и беше отворена, но на вратата видях лепенка НИЕ РЕВЕМ ЗА „ЛЪВОВЕТЕ“ ОТ ДЕНХОЛМ и си спомних, че Раунд Хил е в състава на областния район 4. Отидох в Килийн. За старяващият аптекар приличаше мистериозно, но вероятно случайно на господин Кийн в Дери и ми намигна, докато ми даваше кафяв плик и рестото.

— Не прави нищо незаконно, синко.

Отвърнах на намигването по очаквания начин и се върнах в Джоди. Снощи бях стоял до късно, но когато си легнах и се опитах да подремна, не можах дори да се унеса. Отидох в „Уейнгартьн“ и купих крем-пита. Не изглеждаше прясна, но не ми пукаше и мисля, че и на Сейди щеше да й бъде все едно. Бях убеден, че вечерята не е първата точка в дневния дневен ред. Когато похлопах на вратата й, стомахът ми се беше свил от притеснение.

Сейди не се беше гримирада. Не си беше сложила дори червило. Очите й бяха големи, тъмни и уплашени. За миг си помислих, че ще затръшне вратата под носа ми и ще побегне, колкото й държат краката. И това щеше да бъде всичко.

Тя обаче не побягна.

— Влез. Направила съм салата с пиле. — Устните й започнаха да треперят. — Надявам се, че я обичаш... с много...

Коленете й се огънаха. Пуснах кутията с крем-питата на пода и я хванах. Помислих си, че ще припадне, но Сейди уви ръце около врата ми и се вкопчи здраво като давещ се човек за плаващ дънер. Почувствах, че тялото й трепери. Настипих проклетата крем-пита. После и Сейди я настъпи.

— Страхувам се — каза тя. — Ами ако не ме бива?

— Ами ако мен не ме бива? — попитах. Това не беше шега. Не го бях правил отдавна. Най-малко от четири години.

Сейди сякаш не ме чу.

— Той не ме желаеше. Не и по начина, по който очаквах. А аз познавам само неговия начин. Докосването и после метлата.

— Успокой се, Сейди. Дишай дълбоко.

— Ходи ли в дрогерията?

— Да, в Килийн. Но не е необходимо да...

— Необходимо е. За мен. Хайде, ела, преди да загубя малкото смелост, която ми е останала.

Спалнята й беше в дъното на коридора. Беше обзаведена спартански — легло, бюро, две репродукции на стените, басмени завеси, развиващи се от тихото бръмчене на климатика, включен на ниска степен. Коленете на Сейди пак започнаха да се огъват и аз я хванах. Беше като странен танц сунг. Дори на пода имаше стъпки в стил като танцовалните салони на Артър Мъри от крем-питата. Целунах Сейди и сухите ѝ устни като обезумели се впиха в моите.

Бутнах я лекичко и опрях гърба ѝ във вратата на гардероба. Тя ме погледна. Косите ѝ бяха паднали в очите. Отметнах ги и после много нежно започнах да ближа сухите ѝ устни с върха на езика си. Правех го бавно и внимавах да обхващам и ъгълчетата.

— По-добре ли си? — попитах.

Сейди отговори с езика си. Без да се притискам до нея, започнах бавно да прокарвам ръка по тялото ѝ — от шията, където пулсът ѝ биеше силно, до гърдите, корема, плоската издадена равнина на лонната ѝ кост, около хълбоците и после надолу по бедрото ѝ. Тя беше с джинси и платът ѝ шепнеше под дланта ми. Облегна се назад и главата ѝ се удари във вратата.

— Добре ли си? — повторих.

Сейди затвори очи.

— Да. Не спирай. Целувай ме още. — След това поклати глава.

— Не, не ме целувай. Близки устните ми. Харесва ми.

Направих го. Тя въздъхна и плъзна пръсти под колана ми.

2.

Исках да действам бързо. Всяка частица в мен крещеше да бързам, да се гмурна дълбоко и да търся онова идеално вкопчване, което е същността на половия акт, но карах бавно. Поне отначало.

— Не ме карай да чакам. Другото беше достатъчно — промълви Сейди и аз целунах изпотеното ѝ слепоочие, и притиснах бедра до нея, сякаш танцувахме хоризонтално сунинг. Тя изстена, дръпна се малко назад и после вдигна устни да посрещне моите.

— Сейди? Добре ли си?

— О, Боже, да! — засмя се тя. Отвори очи и ме погледна с любопитство и надежда. — Свърши ли или има още?

— Още малко. Не знам колко. Отдавна не съм бил с жена.

Оказа се, че има още много. Само няколко минути в реално време, но понякога времето е различно — както никой не знае по-добре от мен. Накрая Сейди започна да стene:

— О, Боже! Господи! Боже мой! О, сладурче!

Тонът на ненаситно откривателство в гласа ѝ ме тласна към финала, затова не беше съвсем едновременно, но след няколко секунди тя вдигна глава и зарови лице във вдълбнатината на рамото ми. Свитата ѝ в юмрук ръка ме удари по гърба два пъти... а после се разтвори като цвете и остана неподвижна. Сейди се отпусна на възглавниците и се втренчи в мен с изумени, широко отворени очи. Изражението ѝ малко ме уплаши.

— Свърших — каза тя.

— Забелязах.

— Майка ми казваше, че това не се случва на жените, а само на мъжете, и че женският оргазъм е мит. — Сейди се засмя, потрепервайки. — Боже мой, какво е изпуснала!

Тя се облегна на лакът, хвана ръката ми и я сложи на гърдата си, под която сърцето ѝ тупаше бързо.

— Кажете ми, господин Амбърсън, след колко време можем да го направим отново?

3.

Докато червеникавото слънце залязваше в постоянната мъгла от газ и петрол на запад, двамата със Сейди седяхме в малкия ѝ заден

двор под хубав стар орех, яяхме сандвичи със салата с пиле и пиехме студен чай. Нямаше крем-пита, разбира се. Крем-питата беше смачкана и размазана.

— Неприятно ли ти е да си слагаш онези... неща от дрогерията?

— Всичко е наред — отвърнах. Всъщност не ми беше приятно.

Между 1961 и 2011 година щеше да има подобрения в много американски продукти, но ви уверявам, че презервативите си останаха същите. Може и да имаха по-красиви имена и дори вкусова добавка (за онези с особен вкус), но по същество си оставаха пояс, който увиваш около пениса си.

— По-рано имах диафрагма — добави Сейди. В двора нямаше маса за пикник и затова тя беше постлала одеяло на тревата. Сейди взе пластмасова кутия с остатъците от салатата от краставици и лук и започна да отваря и затваря капачката — нервничене, което някои хора биха сметнали за фрайдистко. Включително аз. — Майка ми я подари седмица преди Джони и аз да се оженим. Дори ми обясни как да си я сложа, макар че не можеше да ме погледне в очите и ако върху лицето й беше пръснала капка вода, сигурна съм, че щеше да изцвърчи. „Не правете бебе първите осемнайсет месеца — каза ми тя. — Чак следващите две години, ако съумееш да го накараш да чака. Така ще живеете само с неговата заплата и ще спестявате твоята.“

— Това не е най-лошият съвет на света. — Бях предпазлив. Намирахме се в минирано поле. И двамата го знаехме.

— Джони е учител по химия. Висок е, но не колкото теб. Беше ми омръзнато да излизам с мъже по-ниски от мен и мисля, че затова се съгласих, когато той за пръв път ме покани на среща. Видя ми се мил и в края на вечерта не ми пусна ръка. Навремето мислех, че това е любов. Била съм наивна, нали?

Махнах с ръка.

— Запознахме се в училище в Джорджия и после ни назначиха на работа в една гимназия в Савана. Смесена, но частна. Убедена съм, че баща му е използвал връзките си това да се случи. Семейство Клейтън нямат пари — вече не, въпреки че някога са имали. Все още обаче са високопоставени в обществото. Бедни, но благородници, разбиращ ли?

Не разбирах. Въпроси като кой е във висшето общество и кой не е, не бяха важни, докато растях, но измърморих нещо утвърдително.

Сейди беше възпитана така и изглеждаше изпълнена със страхопочитание.

— Да, имах диафрагма. В пластмасова дамска кутийка с роза на капака, но никога не я използвах. Не ми се наложи. Накрая я изхвърлих на боклука след поредното изваждане. Така го наричаше той. Изваждане. „Трябва да го извадя“ — казваше. И после метлата. Разбиращ ли?

Нищо не разбирах.

Тя се засмя и отново ми напомни на Айви Темпълтън.

— Майка ми каза да чакаме две години. Можеше да чакаме и двайсет, без да е необходима диафрагма.

— Какво се случи? — Стиснах леко раменете ѝ. — Биеше ли те? С дръжката на метлата? — Имаше и друг начин за използване на дръжката на метлата, за който бях чел в „Последен изход за Бруклин“, но съпругът ѝ очевидно не беше правил това. Сейди беше девствена. Доказателството беше върху чаршафа.

— Не. Метлата не служеше за бой. Джордж, мисля, че не мога да говоря повече за това. Не и сега. Чувствам се... знам ли... като разклатена бутилка с газирана вода. Знаеш ли какво искам?

Предполагах, но учтиво попитах какво.

— Искам да ме заведеш вътре и да отвориш капачката. — Тя вдигна ръце и се протегна. Не си беше направила труда да си сложи сutiена и видях как гърдите ѝ се повдигнаха под блузата. На светлината на залязващото слънце зърната ѝ образуваха малки сенки, като точки, върху плата. — Днес не искам да преживявам отново миналото, а само да се пеня и да кипя.

4.

Час по-късно видях, че Сейди спи. Целунах я първо по челото и после по носа, за да я събудя.

— Трябва да тръгвам, макар и само за да изкарам колата си от алеята ти, преди съседите ти да са започнали да се обаждат на приятелите си.

— Да, предполагам. До мен живеят семейство Сандфорд и Лиза Сандфорд е ученичката библиотекарка този месец.

Бях сигурен, че бащата на Лиза е в училищния съвет, но си замълчах. Сейди сияеше и нямаше смисъл да развалям удоволствието ѝ. Семейство Сандфорд вероятно си мислеха, че седим на дивана, допрели колене, чакаме да свърши „Денис Белята“ и да започне шоуто на Ед Съливан, но ако колата ми останеше на алеята на Сейди до единайсет вечерта, можеше да променят мнението си.

Тя ме гледаше, докато се обличам.

— Какво ще стане сега с нас, Джордж?

— Искам да бъда с теб, ако и ти искаш да бъдеш с мен. Това ли искаш?

Сейди седна в леглото с чаршафа, насьбран около кръста ѝ, и посегна към цигарите си.

— Да, много, но съм омъжена и това няма да се промени до лятото в Рино. Ако се опитам да анулирам брака ни, Джони ще се бори. По дяволите, *родителите* му ще се борят с мен.

— Ако сме дискретни, всичко ще бъде наред. Знаеш, че трябва да бъдем дискретни.

Тя се засмя и лицето ѝ грейна.

— О, да, знам.

— Сейди, имаш ли проблеми с дисциплината в библиотеката?

— Какво? Някои. Обичайното. — Тя повдигна рамене и гърдите ѝ подскочиха. Прииска ми се да не се бях облякъл толкова бързо. От друга страна, кого заблуждавах? Джеймс Бонд можеше да е готов и за трети рунд, но Джейк/Джордж беше изцеден. — Аз съм новото момиче в училище. Проверяват ме. Не е приятно, но го очаквах. Защо питаш?

— Мисля, че проблемите ти скоро ще изчезнат. На учениците много им харесва, когато учители се влюбят. Дори на момчетата. Това е като телевизионен сериал за тях.

— Ще разберат ли, че ние...

Замислих се.

— Някои момичета. С опит.

Сейди издиша дима.

— Страхотно — отбеляза, но не изглеждаше съвсем недоволна.

— Искаш ли да вечеряме в „Седлото“ в Раунд Хил? Нека хората да свикнат да ни виждат като двойка.

— Добре. Утре?

— Не. Утре имам работа в Далас.

— Проучвания за книгата ти?

— Аха. — Току-що бяхме започнали връзка, а вече я лъжех. Това не ми харесваше, но нямаше друг начин. А пък бъдещето... Отказах да мисля за него сега. Трябаше да пазя тайните си. — Във вторник?

— Да. И Джордж?

— Какво?

— Трябва да намерим начин да продължим да го правим.
Усмихнах се.

— Любовта ще намери начин.

— Мисля, че по-скоро става дума за сладострастие.

— Може би и двете.

— Ти си мил човек, Джордж Амбърсън.

Господи, дори името ми беше фалшиво.

— Ще ти разкажа за Джони, когато съм в състояние и ако искаш да чуеш.

— Искам. — Мислех, че трябва. Ако нещата между нас потръгнеха, трябаше да знам. За нея. За него. За метлата. — Когато си готова.

— Както казва нашият многоуважаван директор: „Ученици, ще бъде предизвикателно, но ще си струва.“

Засмях се.

Сейди угаси цигарата си.

— Питам се за още нещо. Щеше ли госпожица Мими да одобри връзката ни?

— Сигурен съм.

— И аз мисля така. Прибери се по живо по здраво, скъпи мой. И по-добре вземи това. — Тя посочи хартиения плик от дрогерията в Килийн върху тоалетката ѝ. — Ако ми дойдат любопитни гости, които надничат в шкафчето в банята, след като се изпишкат, ще трябва да обяснявам.

— Добра идея.

— Но ги дръж под ръка, сладурче — добави Сейди и ми намигна.

Докато се прибирах, се хванах, че мисля за презервативите. Марка „Троянец“... и оребрени за *нейното* удоволствие, според надписа на кутийката. Дамата вече нямаше диафрагма (макар да подозирах, че може да си вземе по време на следващото й пътуване до Далас), а хапчетата против забременяване щяха да бъдат на пазара след една-две години. Дори тогава лекарите щяха да ги предписват предпазливо, ако си спомнях правилно лекциите по съвременна социология. Ето защо засега щях да използвам „Троянец“ — не за *нейното* удоволствие, а да няма бебе. Това беше смешно, като имах предвид, че самият аз щях да бъда пеленаче едва след петнайсет години.

Мислите за бъдещето са смущаващи във всяко отношение.

6.

На другата вечер отново отидох в магазина на Тихия Майк. Табелката на вратата беше обърната на ЗАТВОРЕНО и вътре като че ли нямаше никого, но когато почуках, електронният ми приятел отвори.

— Идвате точно навреме, господин Доу. Да видим какво ще кажете. Лично аз смятам, че надминах себе си.

Застанах до витрината, пълна с транзисторни радиоапарати, и зачаках, а той се шмугна в задната стая и след малко донесе две лампи. Абажурите им бяха мръсни, сякаш бяха пипани от множество нечисти пръсти. Основата на едната беше очукана и стоеше накриво на тезгяха — Наклонената лампа от Пиза. Бяха идеални и му го казах. Майк се ухили и сложи два магнетофона в кутии до лампите, както и плетена торба с навита жица, толкова тънка, че беше почти невидима.

— Искате ли малък урок?

— Мисля, че го получих — отвърнах и сложих пет двайсетачки на тезгяха. Малко се троғнах, когато той се опита да бутне към мен едната.

— Договорихме се за сто и осемдесет.

— Другата двайсетачка е за вас, за да забравите, че съм бил тук.

Майк се замисли за миг, а после сложи палец върху банкнотата от двайсет долара и я придърпа към групата на малките ѝ зелени

приятели.

— Вече го направих. Защо да не я приема като бакшиш?

Докато той слагаше нещата в кафяв хартиен плик, ме обзе най-обикновено любопитство и му зададох въпроса.

— Кенеди? Не гласувах за него, но стига да не започне да получава заповеди от папата, мисля, че е свестен. Страната се нуждае от млад човек. Сега е нова ера.

— Ако дойде в Далас, мислите ли, че всичко ще бъде наред?

— Вероятно, но не мога да бъда сигурен. Общо взето, ако бях на негово място, бих стоял на север от линията Мейсън — Диксън.^[1]

Ухилих се.

— Където всичко е спокойно и ведро?

— Не започвайте — рече Тихия Майк (Светия Майк).

7.

В учителската стая на първия етаж имаше лавица с прегради за поща и училищни съобщения. Във вторник сутринта, по време на свободния ми час, намерих малък запечатан плик в моята.

Скъпи Джордж,

Ако все още искаш да ме заведеш на вечеря днес, ще трябва да бъде към пет, защото тази седмица и следващата трябва да ходя на работа рано, за да се подготвям за Есенната разпродажба на книги. Може после да отидем у нас за десерт. Имам крем-пита, ако обичаш.

Сейди

— Защо се смееш, Амбърсън? — попита Дани Лавърти, който преглеждаше теми с хлътнали очи и напрегнатост, които предполагаха махмурлук. — Кажи ми и аз да се посмея.

— Не. Шегата е лична. Няма да я разбереш.

8.

Започнахме да го наричаме „крем-пита“ и ядохме много в онази есен.

Бяхме дискретни, но, разбира се, някои хора се досещаха какво става. Вероятно имаше клюки, но не и скандал. Жителите на малкия град рядко са злобни. Те знаеха какво е положението на Сейди, поне в общи линии, и разбираха, че засега не можем да обявим публично връзката си. Сейди не идваше в дома ми, защото това щеше да породи приказки. Аз никога не оставах по-късно от десет вечерта в нейния дом, което също би породило приказки. Нямаше начин да паркирам форда си в гаража ѝ и да остана цяла нощ, защото колкото и малък да беше, фолксвагенът ѝ костенурка го изпълваше. Не бих го направил в никакъв случай, защото все някой щеше да разбере. В малките градове винаги става така.

Посещавах я след училище. Отбивах се за храната, която тя наричаше вечеря. Понякога отивахме в ресторантчето на Ал и ядяхме пронгбургери или филе от морска котка, а друг път ходехме в „Седлото“. Два пъти я водих на танците в събота вечер в местния „Грейндж“. Гледахме филми в „Джем“ в града или в „Меса“ в Раунд Хил, или автокино „Старлайт“ в Килийн (което хлапетата наричаха „надпревара с подводници“). В хубав ресторант като „Седлото“ Сейди изпиваше чаша вино преди вечеря, а аз — бира, но внимавахме да не ни видят в някоя от местните кръчми и особено в „Червения петел“, единственото заведение с танци в Джоди, заведение, за което учениците ни говореха с копнеж и благоговение. Годината беше 1961 и расовата сегрегация най-после се пропукваше — чернокожите бяха спечелили правото да седят в ресторантите в „Улуърт“ в Далас, Форт Уърт и Хюстън, но в „Червеният петел“ учителите не си позволяваха да пият. Особено ако искаха да запазят работата си.

Когато се любехме в спалнята ѝ, Сейди винаги държеше панталони, пулover и мокасини от нейната страна на леглото. Викаше им екипировка за критични моменти. Единственият път, когато се позвъни на вратата, докато бяхме голи (състояние, което тя наричаше „скандално съблазнително“), Сейди нахлузи тези дрехи точно за десет секунди. Върна се, като се кикотеше и размахваше брой на „Уочтауър“.

— „Свидетели на Йехова“. Казах им, че съм спасена, и те си отидоха.

Веднъж, докато ядяхме шунка и бамя в кухнята, след като бяхме правили секс, Сейди каза, че ухажването ни й напомняло за онзи филм с Одри Хепбърн и Гари Купър — „Любов следобед“.

— Понякога се питам дали не е по-хубаво през нощта — замечтано добави тя. — Когато го правят обикновените хора.

— Ще имаш възможност да разбереш — рекох. — Само устискай, сладурче.

Сейди се усмихна и целуна ъгълчето на устните ми.

— Изразяваш се невероятно, Джордж.

— О, да. Много съм оригинален.

Тя отмести чинията си.

— Готова съм за десерта. А ти?

9.

Скоро след идването на „Свидетели на Йехова“ в дома на Сейди — трябва да е било в началото на ноември, защото бях приключил с избора на актьорите за „Дванайсет разгневени мъже“ — бях навън и косях тревата, когато някой извика:

— Здравей, Джордж. Как я караш?

Обърнах се и видях Дийк Симънс, сега вдовец за втори път. Беше стоял в Мексико по-дълго, отколкото би предположил всеки, и точно когато хората започнаха да мислят, че ще остане там, се беше върнал. Виждах го за пръв път от тогава. Имаше тъмен слънчев загар и беше отслабнал много. Дрехите му висяха като на закачалка и косата му — стоманеносива в деня на сватбеното тържество — сега беше почти бяла и оредяла.

Пуснах греблото и забързах към него. Смятах да стисна ръката му, но вместо това го прегърнах. Това го стресна, защото през 1961 година истинските мъже не се прегръщаха, но после се засмя.

Отдалечих го от себе си.

— Изглеждаш страхотно!

— Добър опит, Джордж, но наистина се чувствам по-добре. Смъртта на Мимс... Знаех, че ще се случи, но пак ме порази. Мисля, че сърцето никога не може да приеме такова нещо.

— Ела да пием кафе.

— С удоволствие.

Разговаряхме за престоя му в Мексико. За училище. За непобедения досега футболен отбор и предстоящия мач. После той остави чашата си и рече:

— Елън Докърти ме помоли да ти кажа нещо за теб и Сейди Клейтън.

— О-хо. А аз си мислех, че се крием добре. — Сега тя е Дънхил. Това е моминското ѝ име.

— Знам всичко за положението ѝ. Знаех го още когато я назначихме. Тя е добро момиче. И ти си свестен човек, Джордж. Ели ми каза, че вие двамата сте се справили елегантно в трудна ситуация.

Отпуснах се малко.

— Ели е убедена, че не знаете за бунгалата „Кендълуд“ извън Килийн. Било ѝ неудобно да ти каже, затова помоли мен.

— Бунгалата „Кендълуд“?

— Много пъти съм водил там Мимс в събота вечер. — Дийк въртеше чашата с кафе в ръцете си, които сега изглеждаха твърде големи за тялото му. — Собствениците са пенсионирани учители от Арканзас или Алабама. Някой от щатите, които започват с „А“. Пенсионирани учители мъже. Ако схващаш какво имам предвид.

— Да, следя мисълта ти.

— Те са добри хора и си мълчат за връзката си и за връзките между някои от гостите им. — Той вдигна глава. Леко се беше изчервил, но се усмихваше. — Мястото не е бардак, ако това си мислиш. Много далеч е от такова нещо. Стайте са хубави, цените са приемливи и в ресторантчето край пътя сервират селски гозби. Понякога жените се нуждаят от такова място. А може би и мъжете. За да не се налага да бързат. И да се чувстват евтини.

— Благодаря ти.

— Моля. С Мими прекарахме много приятни вечери в „Кендълуд“. Понякога само гледахме телевизия по пижами и после заспивахме, но и това е приятно като другото, когато стигнеш до определена възраст. — Дийк се усмихна мрачно. — Е, или почти. Заспивахме, докато слушахме щурците. Понякога виеше койот някъде много далеч в тревите. Койотите вият по луната.

Той извади носна кърпа от задния си джоб и със старческа мудност избърса лицето си.

Предложих му ръката си и Дийк я стисна.

— Мимс те харесваше, въпреки че не можеше да проумее някои неща. Казваше, че й приличаш на призрак от стар филм от трийсетте години. „Той е умен и лъчезарен, но не е много в ред.“

— Не съм призрак, обещавам ти.

Той се усмихна.

— Не си ли? Най-после проверих препоръките ти. Направих го, след като ти замества при нас известно време и свърши страховита работа с писцата. Онези от Сарасота са добри, но другите... — Дийк поклати глава, като продължаваше да се усмихва. — Научната ти степен е изфабрикувана в Оклахома.

Прокашлях се, но въпреки това не бях в състояние да продумам.

— За мен това не означава много. Навремето в тази част на света един мъж пристигна в града с няколко книги в дисагите си, очила на носа и вратовръзка на врата. Назначиха го за директор на училище и остана двайсет години. И не беше толкова отдавна. Ти си адски добър учител. Децата го знаят, аз го знам и Мимс го знаеше. Виж това означава много за мен.

— Ельн знае ли, че съм фалшифицирал другите си препоръки?

— Ельн беше директор временно, но през януари училищният съвет щеше да я назначи на постоянно място. Нямаше други кандидати.

— Не, и няма да разбере. Поне не от мен. Мисля, че не е необходимо да знае. — Дийк стана. — Има обаче един човек, който трябва да знае истината къде си бил и какво си правил, и това е една библиотекарка. Ако, разбира се, намеренията ти към нея са сериозни. Така ли е?

— Да — отговорих и той кимна, сякаш това решаваше всичко.

Искаше ми се да е истина.

10.

Благодарение на Дийк Симънс Сейди най-после разбра какво е да правиш любов след залез-слънце. Попитах я как е било и тя отвърна, че е чудесно.

— Но с още по-голямо нетърпение очаквам да се събудя до теб сутринта. Чуваш ли вята?

Чувах го. Виеше около стрехите.

— Звукът не те ли кара да се чувстваш уютно?

— Да.

— Сега ще ти кажа нещо. Дано не се почувстваш неудобно.

— Казвай.

— Мисля, че съм влюбена в теб. Може би е само зарадиекса.

Чувала съм, че хората правят тази грешка, но смяtam, че не греша.

— Сейди?

— Да? — Тя се мъчеше да се усмихне, но изглеждаше уплашена.

— И аз те обичам. Няма „може би“, нито грешки.

— Слава Богу. — Сейди се струши до мен.

11.

По време на второто ни посещение в бунгалата „Кендълуд“ тя беше готова да говори за Джони Клейтън.

— Но моля те, угаси лампата.

Изпълнил желанието ѝ. Сейди изпуши три цигари, докато разказваше. Към края се разрида силно, вероятно не толкова от спомена за обидата, колкото от неудобство. Мисля, че за повечето хора е по-лесно да признаят, че са сгрешили, отколкото че са постъпили глупаво. Не че Сейди беше постъпила глупаво. Има огромна разлика между глупост и наивност и като повечето добри момичета от средната класа, които съзряваха през четирийсетте и петдесетте години на миналия век, Сейди не знаела почти нищо заекса. Сподели, че първият пенис, който видяла, бил моят. Поглеждала към члена на Джони, но ако той я хванел, че го гледа, хващал лицето ѝ и го извръщал болезнено.

— Винаги ме болеше. И знаеш ли защо?

Джон Клейтън произхождал от традиционно религиозно семейство, без да са фанатици. Бил приятен, внимателен и относително привлекателен. Нямал най-доброто чувство за хумор на света (по-скоро никакво), но, изглежда, обожавал Сейди. Родителите ѝ обожавали него. Особено Клеър Дънхил била луда по Джони Клейтън. И, разбира се, той бил по-висок от Сейди дори когато тя носела обувки

с високи токчета. След години на подигравки, че е върлина, това било важно.

— Единственото обезпокоително нещо, което забелязах преди сватбата, беше манията му по чистотата — продължи Сейди. — Книгите му бяха подредени по азбучен ред и много се ядосваше, ако някой ги разместише. Изнервяще се дори ако вземеш някоя от лавицата. Напрежението му се чувстваше. Бръснеше се по три пъти на ден и непрекъснато си миеше ръцете. Ръкуваше ли се с някого, намираше си извинение и хукваше да се измие колкото може по-скоро.

— Както и подредените по цвят дрехи — добавих. — На него и в гардероба. И горко на човека, който ги размести. Подреждаше ли по азбучен ред и нещата в склада? Понякога ставаше ли посред нощ да провери дали котлоните са изключени, а вратите са заключени?

Сейди се обърна към мен. Очите ѝ бяха широко отворени и учудени в мрака. Леглото изскърца общително, вятърът повя, разхлабен перваз на прозорец изтрака.

— Откъде знаеш?

— Това е синдром. Обсесивно-компултивно разстройство или ОКР. Хауард... — Мълкнах. Щях да кажа, че милионерът ексцентрик Хауард Хюз е страдал от силна форма на ОКР, но това може би все още не беше установено. Дори да беше, хората вероятно не знаеха. — Един стар приятел го имаше. Хауард Темпълтън. Няма значение. Причиняващо ли болка, Сейди?

— Не ме биеше и не ме удряше. Веднъж ме зашлели, но това беше всичко. Но хората могат да бъдат наранявани по други начини, нали?

— Да.

— Не можех да споделя с никого. Със сигурност не и с майка ми. Знаеш ли какво ми рече тя в деня на сватбата? Че ако кажа половин молитва преди и половин молитва по време, всичко ще бъде наред. *По време* означаваше полово сношение. Веднъж се опитах се да говоря с приятелката си Рути по този въпрос. Беше след училище и тя ми помагаше да подредя книгите в библиотеката. „Не е моя работа какво става зад вратата на спалнята“ — заяви тя и аз мълкнах. Вече не исках да говоря за това. Засрамих се.

И после всичко се изля като буен поток. Част от думите ѝ бяха неясни заради сълзите, но разбрах основното. В някои нощи — един-

два пъти седмично — Джон ѝ казвал, че трябва „да го извади“. Лежали един до друг в леглото, тя по нощница (непрозрачна, по негово настояване), а той по боксерки. Така и не го видяла гол. Джон смъквал чаршафа до кръста си и Сейди виждала, че е „опънал палатката“.

— Веднъж и той погледна „палатката“: Само веднъж. И знаеш ли какво каза?

— Не.

— „Колко сме отвратителни“ и после: „Свършвай по-бързо, че да поспя.“

Сейди бръквала под чаршафа и го мастурбирала. Не продължавало дълго, само няколко секунди. Няколко пъти той докоснал гърдите ѝ, докато тя извършвала тази манипулация, но ръцете му обикновено оставали свити на гърдите. Когато свършел, Джон отивал в банята, измивал се и се връщал, облечен в пижама. Имал седем, всичките сини.

След това идвал нейният ред да отиде в банята и да измие ръцете си. Той настоявал Сейди да ги търка най-малко три минути и с толкова гореща вода, че кожата ѝ да се зачерви. Когато се върнела в леглото, тя доближавала ръцете си до носа му. Ако мириසът на индийския сапун „Лайфбой“ не била достатъчно силна и не го задоволявала, Сейди трябало да ги мие отново.

— И когато се върнех, метлата беше там.

Джон слагал метлата върху чаршафа през лятото или върху одеялата през зимата, точно в средата на леглото. Маркирал неговата страна и нейната страна.

— Ако спях неспокойно и неволно я преместех, той се събуджаше, колкото и дълбоко да спеше, и ме бълскаше към моята половина. Силно. Наричаше го „престъпващ границата“.

Зашлевил я, когато го попитала как ще имат деца, като не ѝ го вкарва.

— Вбеси се. И затова ме удари. После се извини, но тогава рече: „Мислиш ли, че ще го вкарам в пълната ти с микроби женска дупка и ще създам деца в този мръсен свят? И без това всичко ще се взриви. Всеки, който чете вестници, го вижда, че предстои. И радиацията ще ни убие. Ще умрем с рани по телата и ще си изкашляме белите дробове. Може да се случи всеки момент.“

— Господи! Нищо чудно, че си го напуснала, Сейди.

— Но след четири пропилени години. Толкова ми бяха необходими, за да се убедя, че заслужавам повече от живота, отколкото да подреждам по цвят чорапите в чекмеджето на съпруга ми, да му лъскам бастуна два пъти седмично и да спя с проклета метла. Това беше най-унизителното и бях сигурна, че няма да го кажа на никого... защото е смешно.

Не мислех, че е смешно, а нещо от зоната на здрача между неврозата и психозата. Все едно слушах идеалната приказка от петдесетте години. Не ми беше трудно да си представя как Рок Хъдсън и Дорис Дей спят с метла между тях. Ако, разбира се, Рок не беше хомосексуалист.

— Джон не е ли идвал да те търси?

— Не. Кандидатствах в пет-шест училища и писах да ми изпратят отговора до пощенска кутия. Чувствах се като жена, която има любовник и се крие. И това си помислиха майка ми и баща ми, когато разбраха. Баща ми малко се вразуми — мисля, че подозираше колко лошо е положението, макар че не искаше да знае подробности, но не и майка ми. Тя беше разярена. Смени църквата си и напусна кръжока по шиене. Каза, че не можела да държи главата си вдигната.

Това ми се стори жестоко и наудничаво като метлата, но не ѝ го казах. Повече от задръстените южняшки родители на Сейди ме интересуваше един друг аспект на въпроса.

— Правилно ли разбрах, че Клейтън не им е казал, че си заминала? И не е отишъл да ги види?

— Не. Майка ми, естествено, разбра. — Обикновено лекият южняшки акцент на Сейди се засили. — Толкова посрамих доброто момче, че той не искаше да казва на никого. — Тя престана да говори провлаченено. — И изобщо не говоря иронично. За тези две неща Джони и мама са в идеална хармония. Тя трябваше да се омъжи за него. — Сейди се изсмя малко истерично. — Метлата вероятно много щеше да ѝ хареса.

— И не ти се е обаждал? Нито дори картичка „Хей, Сейди, хайде да изгладим нещата и да продължим живота си“?

— Къде да я изпрати? Той не знае къде съм и съм сигурна, че не го интересува.

— Искаш ли нещо от него? Защото съм убеден, че някой адвокат...

Тя ме целуна.

— Искам само да съм с теб в леглото.

Изритах чаршафите до глезените ни.

— Гледай, Сейди. Безплатно.

Тя се втренчи и после ме докосна.

12.

След това задрямах, не дълбоко, защото чуха вятъра и тракащия перваз на прозореца, но достатъчно, за да сънувам. Двамата със Сейди бяхме сами в празна къща. Голи. Някой се движеше на горния етаж, издавайки думкащи, неприятни звуци. Може би крачеше насам-натам, но краката бяха много. Не се чувствах виновен, че ще ни разкрият без дрехи, а бях уплашен. На олющената мазилка на стената с въглен бяха написани думите: СКОРО ЩЕ УБИЯ ПРЕЗИДЕНТА. Отдолу друг беше добавил: НЯМА ДА Е ДОСТАТЪЧНО СКОРО. ТОЙ Е ПЪЛЕН С БОЛЕСТИ, написано с тъмно червило. Или може би кръв.

Tup, trop, tup — чуваше се отгоре.

— Мисля, че е Франк Дънинг — прошепнах на Сейди и хванах ръката ѝ. Беше студена. Все едно стисках ръката на мъртвец — жена, пребита до смърт с ковашки чук.

Сейди поклати глава. Гледаше към тавана и устните ѝ трепереха.

Trop, tup, trop.

От мазилката на тавана се сипеше прах.

— Тогава е Джон Клейтън — прошепнах.

— Не — отвърна тя. — Мисля, че е Човека с жълтата карта.

Довел е Джимла.

Тупкането над нас внезапно спря.

Сейди сграбчи ръката ми и я разтърси. Очите ѝ поглъщаха лицето ми.

— Да! Това е Джимла! И ни чу! *Джимла знае, че сме тук!*

13.

— Събуди се, Джордж! Събуди се!

Отворих очи. Сейди се беше подпряла на лакът до мен. Лицето ѝ беше неясно белезникаво петно.

— Какво? Колко е часът? Трябва ли да тръгваме? — попитах, но навън още беше тъмно и вятърът беше силен.

— Не. Дори няма полунощ. Сънуващ кошмар. — Тя се засмя малко нервно. — Може би за футбола, защото повтаряше: „Джимла, Джимла.“

— Така ли? — Седнах в леглото. Сейди драсна клечка и лицето ѝ се освети за миг, докато палеше цигара.

— Да. Говореше разни неща.

Това не беше хубаво.

— Какви?

— Повечето не можах да разбера, но едното беше съвсем ясно. Каза: „Дери е Далас“ и после: „Далас е Дери“. Какво е това? Спомняш ли си?

— Не — отговорих, но е трудно да лъжеш убедително, когато току-що си се събудил, и видях недоверие, изписано на лицето ѝ. Преди да се превърне в отказ да повярва, на вратата се почука. В дванайсет без петнайсет посред нощ.

Спогледахме се.

Отново се почука.

„Джимла е“ Мисълта беше много ясна и категорична.

Сейди угаси цигарата си в пепелника, уви се в чаршафа и изтича в банята, без да пророни дума.

— Кой е? — попитах.

— Господин Йорити, Бъд Йорити.

Единият от двамата хомосексуалисти, собственици на бунгалата.

Станах от леглото и нахлузих панталоните си.

— Какво има, господин Йорити?

— Получих съобщение за вас. Дамата каза, че е спешно.

Отворих вратата. Той беше дребен мъж в овехтял халат. Косата му беше разрошена от съня. В ръката си държеше лист хартия.

— Коя дама?

— Ельн Докърти.

Благодарих му за труда и затворих вратата. Разгърнах листа и прочетох бележката.

Сейди излезе от банята. Все още стискаше чаршафа. Очите ѝ бяха широко отворени и уплашени.

— Какво има?

— Стана е катастрофа. Винс Ноулс се преобърнал с пикапа извън града. Майк Кослоу и Боби Джил били с него. Майк е излетял от пикапа. Ръката му е счупена. Боби Джил има лоша рана на лицето, но Ели пише, че иначе е добре.

— А Винс?

Замислих се. Всички казваха, че Винс кара като последно. И сега за него наистина нямаше да има следващ път.

— Той е мъртъв, Сейди.

Тя остана с отворена уста.

— Не може да бъде! *Винс е само на осемнайсет!*

— Знам.

Чаршафът падна от отпуснатите ѝ рамене и се свлече в краката ѝ. Сейди закри с ръце лицето си.

14.

Репетициите на „Дванайсет разгневени мъже“ бяха отменени. Мястото ѝ зае „Смърт на ученик“, пиеса в три действия — поклонението в погребалната зала, опелото в Методистката църква и молитвата край гроба в „Уест Хил“. На скръбното представление присъства целият град или почти всички жители.

Родителите и стъпisanата сестричка на Винс бяха главните герои на поклонението и седяха на сгъваеми столове до ковчега. Когато се приближихме със Сейди, госпожа Ноулс стана и ме прегърна. Бях почти задушен от парфюма ѝ „Уайт Шолдърс“ и дезодоранта ѝ „Йодора“.

— Вие променихте живота му — прошепна тя в ухoto ми. — Той ми го каза. За пръв път повиши оценките си, защото искаше да играе в пиесата.

— Госпожо Ноулс, много съжалявам — рекох и после през ума ми премина ужасяваща мисъл. Прегърнах госпожа Ноулс по-силно, сякаш това можеше да прогони мисълта: „*Може би е ефектът на пеперудата и Винс умря, защото дойдох в Джоди.*“

Около ковчега бяха наредени фотомонтажи на твърде краткия живот на Винс. На статив отпред беше сложена негова снимка в костюма му от „За мишките и хората“ и окъсаната стара филцова шапка от реквизита, под която надничаше мишето му интелигентно лице. Всъщност Винс не беше кой знае какъв актьор, но снимката беше уловила абсолютно съвършената му тарикатска усмивка. Сейди започна да хлипа и аз знаех защо. Жivotът се завърта като монета, понякога към нас, но по-често се изтъркува от обсега ни, като флиртува и проблясва: „Сбогом, скъпи, беше хубаво, докато ме имаше, нали?“

За мен Джоди беше хубав град. В Дери бях външен човек, но в Джоди се чувствах като у дома си — миристи на градински чай и оранжевият оттенък на хълмовете през лятото. Лекият вкус на тютюн на езика на Сейди и скърцането на дъските в стаята ми. Грижовната Ели Докърти, която ни изпрати съобщение посред нощ, вероятно за да се върнем в града, без да ни разкрият, или само за да научим новината. Почти задушаващата смесица от парфюм и дезодорант, когато госпожа Ноулс ме прегърна. Ръката на Майк (онази, която не беше гипсирана) на рамото ми и после притиснатото му до мен лице, докато се овладее. Грозният червен разрез на лицето на Боби Джил също ме накара да се почувствам у дома и да си помисля, че ако не ѝ направят пластична операция (нещо, което семейството ѝ не можеше да си позволи), ще ѝ остане белег, който до края на живота ще ѝ напомня как е видяла мъртво момче край пътя с глава, почти откъсната от раменете. Чувствах се у дома и като гледах черните ленти на ръцете на всички учители, които ги носиха цяла седмица. И Ал Стивънс, който сложи снимка на Винс на прозореца на ресторантчето си. И сълзите на Джими Ладю, който застана пред цялото училище и посвети сезона без загуба на Винс Ноулс.

И други неща. Хората, които се поздравяваха на улицата и ми махаха от колите си, Ал Стивънс, който заведе Сейди и мен на маса в дъното, която започна да нарича „нашата маса“, играта на крибидж в петък следобед в учителската стая с Дани Лавърти за по едно пени на точка, споровете със старата госпожица Майър кой е най-добър в новините — Чет Хънтли, Дейвид Бринкли или Уолтър Кронкайт. Улицата ми, тясната ми къща, свикването с ползването на пишеща машина. Да имам най-хубавото момиче и да получавам зелени марки

„Спери и Хъчинсън“ с покупките си от супермаркета и истинското масло на пуканките в киното.

Да се чувствуаш у дома означава да гледаш как луната се издига над откритата, спяща земя и да има кого да извикаш на прозореца, за да гледате заедно. Домът е там, където танцуваш с други хора, а танцът е живот.

15.

Годината господня 1961 се изнлизаше. В един дъждовен ден две седмици преди Коледа се върнах вкъщи след училище, отново увит във фермерския си кожух, и чух, че телефонът звъни.

— Обажда се Айви Темпълтън — каза женски глас. — Вероятно не ме помните, нали?

— Много добре ви помня, госпожо Темпълтън.

— Не знам защо си правя труда да ви се обаждам, защото отдавна изхарчих проклетите десет долара, но нещо ме накара да ви запомня. И Розет също. Тя ви нарича „човекът, който хвана топката ми“.

— Изнасяте ли се, госпожо Темпълтън?

— Познахте сто процента. Утре мама ще дойде с камион от Мозел.

— Нямате ли кола? Или е повредена?

— Колата върви добре, но Хари никога повече няма да се вози в нея, нито да я кара. Миналия месец той работеше едно от проклетите неща за „Менпауър“. Паднал в канавка и го прегазил камион с чакъл, докато се изправял. Гръбнакът му беше пречупен.

Затворих очи и си представих как карат смачканите останки на пикапа на Винс по Мейн Стрийт. Напуканото предно стъкло беше обляно с кръв отвътре.

— Съжалявам, госпожо Темпълтън.

— Ще живее, но няма да може да ходи. Ще седи в инвалидна количка и ще пишка в торбичка. Но първо ще отиде в Мозел отзад на камиона на мама. Ще вземем дюшека от спалнята, за да легне на него. Все едно ще водим куче на почивка. — Тя се разрида. — От два месеца не съм плащала наема, но не ми пука. Знаете ли за какво ми пушка,

господин Пъдънтийн? Имам трийсет и пет шибани долара и това е всичко. Ако проклетият тъпак Хари можеше да се държи на краката си, нямаше да бъда в затруднение. И по-рано си мислех, че съм в лошо положение, но сега е нетърпимо! — Айви подсмъръкна сълзливо в ухото ми. — Знаете ли какво? Пощальонът ме гледа влажно и мисля да го изчукам за двайсет долара на пода на хола, за да не ни видят проклетите съседи отсреща. Не мога да го заведа в спалнята, нали? Там лежи съпругът ми със счупен гръбнак. — Тя се изсмя дрезгаво. — Вижте, защо не минете насам с хубавото си кабрио? Ще ме закарате в някой мотел. Ще се изръсите малко повече и ще наемете апартамент с хол. Розет ще гледа телевизия, докато се чукаме. Имахте такъв вид, сякаш нямахте нищо против.

Не отговорих. Хрумна ми идея, блестяща като електрическа крушка.

За да не ни видят проклетите съседи отсреща.

Там имаше човек, когото аз трябваше да наблюдавам. Освен Осуалд. Мъж, който също се казваше Джордж и който щеше да стане единственият приятел на Лий Осуалд.

„*Не му вярвай*“ — беше написал Ал в бележките си.

— Там ли сте, господин Пъдънтийн? Не? Ако не, напукайте си го и сбогом...

— Не затваряйте, госпожо Темпълтън. Ами, ако ви платя наема и ви дам още сто долара отгоре? — Сумата беше много по-голяма, отколкото беше необходимо да платя за онова, което исках, но имах парите и тя се нуждаеше от тях.

— Господине, за двеста долара бих ви изчукала, докато баща ми гледа.

— Не е необходимо да го правите, госпожо Темпълтън. Искам само да се срещнем на паркинга в края на улицата и да ми донесете нещо.

16.

Беше тъмно, когато стигнах до паркинга на склада „Монтгомъри Уорд“, и дъждът беше започнал да се усилва и да се опитва да се превърне в суграшица. Това не се случва често в хълмистия район

южно от Далас, но понякога не означава никога. Надявах се, че ще се върна в Джоди, без да изляза от пътя.

Айви седеше зад волана на разнебитен стар автомобил с ръждясали прагове и напукано задно стъкло. Качи се във форда ми и веднага се наведе към вентилатора на отоплението, което работеше с пълна сила. Беше си облякла две памучни блузи вместо палто и трепереше.

— Колко е приятно. Шевролетът е студен като цица на вещица. Отоплението се повреди. Носите ли парите, господин Пъдънтайн?

Дадох ѝ плика. Тя го отвори и прелисти набързо двайсетачките, които стояха на най-горната лавица в гардероба ми, откакто бях взел печалбата от залога за Световните серии от „Фейт Файненшъл“ преди година. Айви надигна огромния си задник от седалката, пъхна плика в задния джоб на джинсите си и после бръкна в джобчето на ризата си. Извади ключ и го сложи на дланта ми.

— Доволен ли сте?

Да, бях доволен.

— Дубликат е, нали?

— Точно както ми казахте. Направиха ми го в железарията на Макларън Стрийт. Защо ви е ключ от онзи скапан лайнарник? За двеста долара може да го наемете за четири месеца.

— Имам причини. Разкажете ми за съседите отсреща, онези, които може да ви видят, ако го правите с пощальона на пода.

Айви се размърда неспокойно и придърпа блузите върху огромния си бюст.

— Пошегувах се.

— Знам. — Всъщност не знаех и не ме интересуваше. — Искам само да знам дали съседите ви наистина могат да видят какво става в хола ви.

— Разбира се, че могат. И аз бих гледала в техния хол, ако нямаха завеси. Бих си купила, ако можех да си ги позволя. Все едно живеем на улицата. Може да сложа зебло от чувал, взето оттам — тя посочи контейнерите за боклук, наредени до източната стена на склада, — но ще изглежда мърляво.

— На кой номер живеят съседите, които виждат в хола ви?

— 2706. По-рано там живееше Слайдър Бърнет със семейството си, но се преместиха точно след Хелоуин. Той е заместник-родеоклоун,

можете ли да повярвате? Кой знае, че има такава професия? Сега там ще се нанесе някакъв човек на име Хазард с двете си деца и майка си. Розет не иска да играе с хлапетата. Казва, че са мръсни. Това е новина, като се има предвид, че идва от *онази* малка кочина. Бабичката се мъчи да каже нещо, но всичко излиза неясно. Едната страна на лицето ѝ е неподвижна. Не знам с какво би могла да му помогне, като се влачи така. Кучета! — Айви поклати глава. — Няма да се задържат дълго. Никой не остава дълго на Мерседес Стрийт. Имате ли цигара? Трябваше да ги откажа. Когато не можеш да си позволиш четвърт долар за фасове, тогава разбиращ, че здравата си закъсал.

— Не пуша.

Тя повдигна рамене.

— Какво пък, по дяволите? Сега мога да си купя, нали? Богата съм. Женен ли сте?

— Не.

— Но имате приятелка. Усещам парфюма ѝ в тази страна на колата. Хубав е.

Това ме накара да се усмихна.

— Да, имам приятелка.

— Браво на вас. Тя знае ли, че се промъквате в южната част на Форт Уърт по тъмно и вършите странни неща?

Не казах нищо, но понякога този отговор е достатъчен.

— Е, няма значение. Това е между вас двамата. Стоплих се, затова ще се връщам. Ако и утре вали и е студено като днес, не знам какво ще правим с Хари отзад на камиона на мама. — Айви ме погледна и се усмихна. — Когато бях малка, мислех, че ще стана като Ким Новак, когато порасна. Сега Розет си мисли, че ще замени Дарлийн в „Мускетарите“. Да, бе, и още как.

Тя понечи да отвори вратата, но аз рекох:

— Почакайте. — Извадих боклуците от джобовете си — ментови бонбони, хартиени носни кърпи „Клийнекс“, кибрит, който Сейди бе пъхнала там, бележки за теста, който смятах да дам на деветокласниците преди коледната ваканция — и ѝ подадох кожуха. — Вземете го.

— Няма да взема проклетото ви палто! — Айви беше шокирана.

— Имам друго вкъщи. — Нямах, но можех да си купя, а тя не можеше.

— Какво да кажа на Хари? Че съм го намерила на улицата?
Ухилих се.

— Кажете му, че сте се чукали с пощальона и сте го купили с печалбата. Какво ще направи? Ще ви подгони по алеята и ще ви пребие?

Айви се засмя — дрезгаво грачене на гарга, което беше странно очарователно. И взе кожуха.

— Поздравете Розет — добавих. — Кажете й, че ще я сънувам.
Тя престана да се смее.

— Надявам се, че няма, господине. Тя сънува кошмар за вас. Крещеше като луда. Събуди ме в два часа през нощта. Каза, че човекът, който хванал топката й, имал чудовище на задната седалка на колата си и се страхувала, че ще я изяде. Уплаши ме до смърт.

— Чудовището има ли си име? — Разбира се, че имаше.

— Розет каза, че било джимла. Вероятно имаше предвид джин като в приказките за Аладин и седемте воала. Все едно, трябва да тръгвам. Пазете се.

— И вие, Айви. Весела Коледа.

Тя пак се изсмя като грачеща гарга.

— За малко да забравя. Весела Коледа и на вас. И не забравяйте да купите подарък на момичето си.

Айви изтича до колата си с кожуха ми — сега неин — наметнат на раменете й. Повече не я видях.

17.

Дъждът замръзна само на мостовете и от другия си живот — онзи в Нова Англия — знаех, че трябва да внимавам, когато минавам по тях, но пътя до Джоди пак беше дълъг. Едва сложих да стопля вода за чаша чай, когато телефонът иззвъня. Този път беше Сейди.

— Опитвам се да се свържа с теб от вечеря, за да те питам за коледното парти на треньора Борман. Ще започне в три. Ще отида, ако ме вземеш, защото ще можем да се измъкнем рано. Ще кажем, че имаме запазена маса в „Седлото“ или нещо друго. Но трябва да отговоря веднага.

Видях поканата ми до пишещата машина и изпитах лека вина. Стоеше там от три дни, а дори не я бях отворил.

— Искаш ли да отидеш? — попитах.

— Нямам нищо против да се появя. — Последва кратко мълчание. — Къде беше толкова време?

— Във Форт Уърт — отвърнах и едва не добавих: „Пазарувах за Коледа“. Единственото, което бях купил от Форт Уърт, беше информация. И ключ за къща.

— Пазарувал си?

Отново трябваше да положа усилия да не излъжа.

— Аз... Сейди, не мога да ти кажа.

Настъпи дълго мълчание. Изпитах желание да запаля цигара. Може би бях прихванал навика от Сейди. Вдишвах дима ѝ всеки ден. Учителската стая постоянно беше задимена със синкава мъгла.

— Жена ли има, Джордж? Друга жена? Или съм твърде любопитна?

Е, бях с Айви, но тя не беше жената, която имаше предвид Сейди.

— Не, само ти си.

Отново последва дълго мълчание. В света Сейди се движеше безгрижно, но в главата си никога не го правеше.

— Ти знаеш много за мен — най-после каза тя. — Неща, които мислех, че няма да споделя с никого, но аз не знам почти нищо за теб. Мисля, че току-що го осъзнах. Сейди може да бъде глупава, нали, Джордж?

— Не си глупава. И много добре знаеш, че те обичам.

— Да... — Гласът ѝ беше изпълнен със съмнение. Спомних си за кошмаря ми в бунгалата „Кендълуд“ и предпазливостта, изписана на лицето ѝ, когато ѝ казах, че не го помня. Дали и сега изражението ѝ беше същото?

— Сейди? Всичко наред ли е с нас?

— Да — малко по-уверено отговори тя. — Разбира се. С изключение на купона на треньора. Какво искаш да направим? Не забравяй, че всички учители ще бъдат там и повечето ще се напият, преди жена му да сложи яденето на масата.

— Хайде да отидем — предложих прекалено разпалено. — Ще купонясваме и ще се кефим.

— Ще купонясваме? Ще се кефим?

— Да, ще се забавляваме. Ще постоим час и половина и после ще се чупим. Вечеря в „Седлото“. Съгласна ли си?

— Да. — Приличахме на двойка, която си уговоря втора среща, след като първата не е довела до нищо. — Ще се забавляваме.

Замислих се как Айви Темпълтън усети парфюма на Сейди и ме попита дали момичето ми знае, че се промъквам в южната част на Форт Уърт по тъмно и върша странни неща. И за думите на Дийк Симънс, че има един човек, който заслужава да знае истината къде съм бил и какво съм правил. Но щях ли да кажа на Сейди, че съм застрелял Франк Дънинг хладнокръвно, за да не убие жена си и три от четирите си деца? Че съм дошъл в Тексас да предотвратя политическо убийство и да променя хода на историята? И че знам, че мога да го направя, защото идвам от бъдещето, където можехме да водим този разговор по компютър?

— Сейди, всичко ще бъде наред. Обещавам.

— Добре. Ще се видим утре в училище, Джордж — каза тя и затвори много внимателно и учтиво.

Държах слушалката в ръката си няколко секунди и се взирах в празното пространство. По прозорците към задния ми двор започна барабанене. В края на краишата дъждът се беше превърнал в суграшица.

[1] Границата между Мериленд и Пенсилвания, символична разделителна линия между свободния Север и робовладелческия Юг преди Гражданската война. — Б.пр. ↑

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Коледният купон на треньора Борман беше пълен провал и духът на Винс Ноулс не беше единствената причина. На двайсет и първи на Боби Джил Олнът ѝ омръзна да гледа червения белег на лицето си и гълтна шепа от приспивателните хапчета на майка си. Не умря, но прекара две нощи в „Паркланд Мемориъл“, болница, където щяха да издъхнат и президентът, и убиецът му, ако не променяха нещата. През 2011 година вероятно има по-близки болници — почти със сигурност в Килийн и може би дори в Раунд Хил, но не и през едногодишната ми работа на постоянно учителско място в гимназията в Денхолм.

И вечерята в „Седлото“ не беше вълнуваща. Ресторантът беше претъпкан с хора, дошли да пият празнична предколедна бира, но Сейди отказа десерт и поиска да се приbere рано. Каза, че я боли главата. Не ѝ повярвах.

Новогодишните танци в „Баунтифул Грейндж № 7“ бяха малко по-весели. Групата „Джоукърс“ от Остин беше много добра. Със Сейди танцувахме под надвиснали мрежи, пълни с балони, докато ни заболяха краката. В полунощ „Джоукърс“ засвириха „За доброто старо време“ и солистът на групата извика:

— Нека през 1962 година се събуднат всичките ви мечти!

Балоните се понесоха около нас. Целунах Сейди и ѝ пожелах честита Нова година, докато танцувахме валс, но въпреки че тя се забавлява цяла вечер, очите ѝ не се смееха.

— Честита Нова година и на теб, Джордж. Може ли чаша пунш? Много съм жадна.

Пред купата с пунш с алкохол имаше дълга опашка и по-къса пред безалкохолния. Сипах с черпака сместа от розова лимонада и газирано с аромат на джинджифил в картонена чаша, но когато я занесох на мястото, където бяхме стояли, Сейди я нямаше.

— Мисля, че тя излезе да подиша малко чист въздух, приятелю — рече Карл Джейкъби. Той беше един от четиридесетте учители по трудово обучение в гимназията и вероятно най-добрият, но в онази вечер не бих го допуснал и на двеста метра от електрическа резачка.

Погледнах пушачите, скучали се под аварийната стълба. Сейди не беше сред тях. Отидох до форда. Тя седеше на предната седалка. Широката ѝ рокля се диплеше чак до таблото. Един Господ знае колко фусти носеше. Пушеше и плачеше.

Качих се и се опитах да я прегърна.

— Сейди, какво има, мила? — попитах, сякаш не знаех. Бях го разбрал от известно време.

— Нищо — отвърна тя и се разрида по-силно. — Дойде ми месечният цикъл, това е всичко. Закарай ме вкъщи.

Разстоянието беше само пет километра, но пътуването ми се стори безкрайно. Не разговаряхме. Завих в алеята пред дома ѝ и угасих мотора. Сейди беше спряла да плаче, но все още не казваше нищо. И аз мълчах. Понякога мълчанието е удобно. Това беше тягостно.

Тя извади пакет „Уинстън“, погледна го и го прибра. Изщракването на закопчалката на чантата ѝ прозвуча силно. Косата ѝ беше тъмен облак, ограждащ белия овал на лицето ѝ.

— Искаш ли да ми кажеш нещо, Джордж?

Най-много от всичко исках да ѝ кажа, че името ми не е Джордж. Бях започнал да мразя това име.

— Две неща. Първото е, че те обичам. Второто е, че не правя нищо, от което да се срамувам. А, и още — нищо, от което *ти* да се срамуваш.

— Добре. Това е хубаво. И аз те обичам, Джордж, но ще ти кажа нещо, ако ме изслушааш.

— Винаги слушам — отвърнах, но Сейди ме плашеше.

— Всичко може да си остане същото... засега. Докато все още съм омъжена за Джон Клейтън, макар и само на хартия и бракът ни не е консумиран, има неща, които чувствам, че нямам право да искам от теб.

— Сейди...

Тя сложи пръст на устните ми.

— Засега. Но няма да позволя на друг мъж да сложи метла в леглото. Разбираш ли?

Сейди ме целуна бързо там, където бяха пръстите й, и после хукна към вратата на дома си, ровейки в чантата си за ключа.

Така започна 1962 година за човека, който се наричаше Джордж Амбърсън.

2.

Първият ден от Новата година започна студен и ясен. Прогнозата за времето в „Морнинг Фарм Рипорт“ заплашваща със смразяваща мъгла в низините. Бях приbral двете лампи с „бръмбарите“ в гаража. Сложих едната в колата и отидох във Форт Уърт. Помислих си, че ако има ден, в който карнавалът на дрипльовците на Мерседес Стрийт ще бъде затворен, това ще бъде днес. Оказах се прав. Беше тихо като... ами, в мавзолея на Тракър, когато завлякох трупа на Франк Дънинг там. В оголелите предни дворове бяха разхвърляни преобърнати детски велосипеди на три колела и играчки. Някой купонджия беше паркирал грозен „Мъркюри“ пред верандата си. Вратите на колата бяха отворени. На неасфалтираната улица имаше няколко тъжни, изхвърлени гирлянди от креп и много кутии от бира — повечето „Лоун Стар“.

Погледнах към номер 2706 и не видях никой да гледа през големия прозорец, но Айви беше права. Всеки, който стоеше там, имаше идеална видимост към хола на номер 2703.

Спрях на бетонните ивици, които се водеха алеи за коли, сякаш имах право да бъда в бившия дом на нещастното семейство Темпълтън. Взех лампата и нова кутия с инструменти и се приближих до предната врата. Преживях един лош момент, когато ключът отказа да проработи, но беше нов.

Вътре имаше четири стаи, ако броим и банята, която се виждаше през врата, окачена на единствената си здрава панта. Най-голямата беше комбиниран хол и кухня. Другите две бяха спални. В по-голямата имаше дюшеци на леглото. Спомних си, че Айви каза: „*Все едно ще водим куче на почивка.*“ В по-малката спалня Розет беше нарисувала с пастели момичета по стените, където мазилката се бе олющила и се виждаха летвите. Всичките момичета бяха със зелени пуловери и големи черни обувки. Конските им опашки бяха огромни колкото

краката и много от момичетата ритаха футболни топки. Едното носеше корона „Мис Америка“ и се усмихваше с начервени устни. Къщата все още леко миришеше на пърженото месо, което Айви бе сготвила за последната им вечеря, преди да се върнат в Мозел да живеят при майка й, с пакостливото ѝ дете и съпруга ѝ със счупен гръбнак.

Тук Лий и Марина щяха да започнат американския етап на брака си. Щяха да се любят в по-голямата спалня и той щеше да я бие там. Лий щеше да лежи буден след дълги работни дни на сглобяване на врати против бури и да се чуди защо, по дяволите, не е известен. Нима не се беше опитвал? При това усилено?

И в хола с неравен под и окъсан жълто-зелен килим Лий щеше да се запознае с мъжа, на когото аз не трябваше да вярвам, онзи, който беше причината за повечето, ако не и за всичките съмнения на Ал за ролята на Осуалд като единствен стрелец. Името му беше Джордж де Мореншилд и много исках да чуя какво ще си говорят двамата с Осуалд.

В ъгъла на главното помещение, който се намираше най-близо до кухнята, имаше старо бюро. В чекмеджетата бяха нахвърляни безразборно различни по големина прибори и скапани готварски инструменти. Отместих бюрото от стената и видях електрически контакт. Отлично. Сложих лампата на бюрото и я включих. Знаех, че там може да живее някой, преди да се нанесе семейство Осуалд, но едва ли щеше да вземе „Наклонената лампа от Пиза“, когато си тръгнеше. Ако го стореше, имах резервна в гаража.

Пробих дупка в стената с най-тънката бургия, бутнах бюрото на мястото му и изprobвах лампата. Работеше много добре. Взех си нещата, излязох от къщата и заключих вратата, а после се върнах в Джоди.

Сейди ми се обади и попита дали искам да отида при нея и да вечеряме заедно. Каза, че имала само студено варено месо, но и крем-пита за десерт, ако съм имал желание. Отидох. Десертът беше превъзходен, както винаги, но нещата между нас вече не бяха същите. Сейди беше права. В леглото имаше метла. Беше невидима като джимла, който Розет бе видяла на задната седалка в колата ми... но беше там и хвърляше сянка.

3.

Понякога един мъж и една жена стигат до кръстопът и спират там, без да са готови да поемат по която и да е посока, защото знаят, че погрешният избор ще означава краят... и че има много неща, които си струва да спасят. Такъв беше случаят със Сейди и мен по време на сувората зима на 1962 година. Още излизахме да вечеряме един-два пъти в седмицата и понякога в събота вечер ходехме в бунгалата „Кендълуд“. Сейди изпитваше удоволствие отекса и това беше едно от нещата, заради които все още бяхме заедно.

Три пъти бяхме отговорници на ученически танци. Диджеят неизменно беше Доналд Белингам и рано или късно ни подканваше да повторим първия ни линди хоп. Хлапетата винаги ръкопляскаха и дюдюкаха, когато изпълнявахме желанието им. И не от учитивост. Те наистина ни се възхищаваха и някои дори започнаха да учат стъпките.

Бяхме ли щастливи? Разбира се, защото имитацията е най-искрената форма на ласкателство. Но никога не го изтанцувахме добре и интуитивно плавно като първия път. Сейди вече не беше толкова грациозна. Веднъж се изпусна от ръцете ми и щеше да се просне на пода, ако наблизо не стояха двама яки футболисти с бързи рефлекси. Тя се засмя, но видях смущението, изписано на лицето ѝ. И укорът. Сякаш аз бях виновен. Въпреки че донякъде беше така.

Предстоеше раздяла. Щеше да стане по-скоро, отколкото предполагах, ако не беше „Купон в Джоди“, който щеше да съживи връзката ни, шанс да се задържим заедно още малко и да обмислим нещата, преди да бъдем принудени да вземем решение, което никой от нас не искаше да взима.

4.

През февруари Ельн Докърти дойде при мен и ме помоли за две неща — първо, да си помисля да подпиша договор за учебната 1962–1963 година и второ, пак да режисирам ученическата пиеса, защото миналата година съм имал невероятен успех. Отказах и на двете молби, не и без болка и искрено съжаление.

— Ако е заради книгата ти, имаш цяло лято да работиш по нея — увещаваше ме тя.

— Няма да е достатъчно дълго — отговорих, въпреки че на този етап не давах пет пари за „Място на убийство“.

— Сейди Дънхил каза, че не ти пuka за романа.

Сейди не беше споделила с мен прозрението си. Това ме стъписа, но се помъчих да не го показвам.

— Ел, Сейди не знае всичко.

— Тогава пиесата. Постави поне пиесата. Стига да няма голотии, ще подкрепя всичко, което избереш. Като се имат предвид сегашният състав на училищния съвет и фактът, че самата аз имам само двугодишен договор като директор, това е огромно обещание. Може да я посветиш на Винс Ноулс, ако искаш.

— Вече посветиха футболния сезон в негова памет, Ели. Мисля, че това е достатъчно.

Тя си тръгна сломена.

Друга молба ми беше отправена от Майк Кослоу, който щеше да се дипломира през юни и ми каза, че смята да учи драматично изкуство в колежа.

— Но много бих искал да участвам в още една пиеса тук. С вас, господин Амбърсън. Защото вие ми показахте пътя.

За разлика от Ели Докърти той прие измисленото извинение за романа ми и това ме накара да се почувствам неловко. Всъщност ужасно. За човек, който не обичаше да лъже и бе видял как бракът му рухва заради всичките лъжи, които бях чул от съпругата си (и по-точно, че може да спре с пиенето винаги, когато поиска), аз лъжех най-безочливо.

Изпратих Майк до ученическия паркинг, където беше спрятал безценното си притежание (стар буик с „вежди“ на калнищите), и го попитах как е ръката му след свалянето на гипса. Той отговори, че е добре и че е сигурен, че през лятото ще поднови тренировките си по футбол.

— Въпреки че ако ме отсвирят, това няма да разбие сърцето ми. Тогава може би ще играя в някой квартален театър и ще уча. Искам да уча всичко — сценичен дизайн, осветление, дори костюми. — Майк се засмя. — Хората ще започнат да ми викат педераст.

— Съсредоточи се върху футбола и оценките и гледай да не ти е твърде мъчно за дома. Моля те. Не се бъзикай.

— Да... господарю... — отвърна той със зомбиран глас като Франкенщайн.

— Как е Боби Джил?

— По-добре. Ето я.

Боби Джил чакаше до буика на Майк. Махна му с ръка, а после ме видя и веднага се обърна, сякаш се интересуваше от празното футболно игрище и дивата пустош отвъд. Всички в училище бяха свикнали с поведението ѝ. Белегът от катастрофата се беше превърнал в дебела червена ивица. Тя се опитваше да го прикрие с пудра, но това само го правеше по-забележим.

— Казах ѝ да зареже пудрата — добави Майк. — Прилича на реклама за погребално бюро. Но не ме слуша. Непрекъснато ѝ повтарям, че не ходя с нея от съжаление и повече да не взима хапчета. Тя казва, че ми вярва, и може би е така. Друг път.

Майк забърза към Боби Джил, сграбчи я през кръста и я завъртя. Въздъхнах. Почувствах се малко глупав и много твърдоглав. Донякъде исках да режисирам пиесата. Дори да не послужеше за друго, това щеше да запълни времето, докато чаках да започна моето представление. Не исках обаче да се обвързвам повече с живота в Джоди. Както дългосрочното ми бъдеще със Сейди, и връзката ми с града трябаше да бъде спряна.

Ако всичко минеше добре, възможно беше да спечеля момичето, златния часовник на пенсиониране и всичко останало, но не можех да разчитам на това, колкото и внимателно да планирах нещата. Дори да успеех, можеше да се наложи да бягам и ако не се измъкнеш, имаше голяма вероятност доброто ми дело в името на света да бъде възнаградено с доживотна присъда. Или електрически стол в Хънтсвил.

5.

Дийк Симънс най-после ме хвана в капан и ме убеди да се съглася. Направи го, като ми каза, че ще съм луд дори ако се замисля. Трябаше да се досетя, но той го изигра много хитро. И лукаво. Същинска Кума Лиса.

Седяхме в хола ми и пиехме кафе в съботния следобед, а по телевизора ми със зърнест образ даваха някакъв стар филм — каубои във Форт Холивуд, сражаващи се с две хиляди и нещо атакуващи индианци. Навън валеше дъжд. През зимата на 1962 година трябва да е имало най-малко няколко сълнчеви дни, но не си ги спомням. Помня само, че студените пръсти на ситния ръмеж винаги намираха обръснатия ми врат, въпреки вдигнатата яка на якето ми от овча кожа, което си купих, след като подарих фермерския кожух.

— Не трябва да се тревожиш за проклетата пиеса само защото Елън Докърти си е наумила да се представя — рече Дийк. — Свърши си книгата, издай бестселър и не поглеждай назад. Живей си в живота в Ню Йорк. Пий с Норман Мейлър и Ъруин Шоу в кръчмата „Белият кон“.

— Аха — отвърнах. Джон Уейн свиреше със сигнална тръба. — Мисля, че Норман Мейлър няма за какво да се притеснява от мен. Както и Ъруин Шоу.

— Освен това ти постигна голям успех със „За мишките и хората“. Всичко друго вероятно ще бъде разочарование в сравнение с... О, Боже, виж! Пронизаха със стрела шапката на Джон Уейн! Добре че беше резервоарът с водата!

Подразних се повече от мисълта, че вторият ми опит може да не успее. Това ме накара да се замисля как със Сейди така и не можахме да постигнем първото си представяне на дансинга, въпреки че много се старахме.

Дийк изглеждаше напълно вглъден в телевизора, когато каза:

— Пък и Силвестър Плъха прояви интерес към ученическата пиеса. Говореше за „Арсеник и стари дантели“. Той и жена му я гледали в Далас преди две години и много им харесала.

Мили Боже, онази изтъркана пиеса! И химикът Фред Силвестър — режисьор. Не бях сигурен дали мога да се доверя на Плъха да ръководи дори училищно противопожарно учение. Ако един талантлив, но все пак неопитен актьор като Майк Кослоу попаднеше в ръцете на Плъха, това можеше да върне с пет години назад процеса му на съзряване. Плъха и „Арсеник и стари дантели“. Майка плаче!

— И без това няма да има време да поставиш нещо хубаво — продължи Дийк. — Затова според мен нека Плъха поеме неуспеха. Никога не съм харесвал този щуращ се насам-натам дребен кучи син.

Доколкото знаех, никой не го харесваше, освен може би госпожа Плъх, която припкаше до него на всяко училищно и преподавателско тържество, увита в акри коприна. Не той обаче щеше да поеме провала, а хлапетата.

— Може да направите вариете — предложих. — За това ще има достатъчно време.

— Господи, Джордж! Току-що пристреляха със стрела в рамото Уолас Бери! Мисля, че е свършено с него.

— Дийк!

— Не, Джон Уейн го влачи към безопасно място. В тези старомодни престрелки няма абсолютно никаква логика, но ги обожавам. А ти?

— Чу ли какво ти казах?

Започнаха реклами. Кийнан Уин слезе от булдозер, свали каската си и съобщи на света, че ще извърви километър и половина за „Кемъл“. Дийк се обърна към мен:

— Не, не чух.

Хитра стара лисица.

— Казах, че ще има време да направите вариете. Ревю. Песни, танци, шеги и няколко скетча.

— Всичко освен секси танцьорки? Или и за това си помислил?

— Не говори глупости.

— Тогава ще бъде водевил. Харесвам водевилите. „Лека нощ, госпожо Калабаш, където и да сте“ и други такива. — Той извади лулата от джоба на вълнената си жилетка, натъпка я с „Принц Албърт“ и я запали. — Знаеш ли, едно време правехме нещо подобно в чифлика. Наричахме представлението „Купон в Джоди“. В края на четирийсетте години престанахме. Хората се чувстваха малко неудобно, въпреки че никой не дойде да ни го каже. И не го наречахме водевил.

— За какво говориш?

— Беше менестрел-шоу, Джордж. Включваха се каубои и фермери. Намазваха лицата си с черно, пееха, танцуваха и разказваха вицове с негърски диалект. Малко или повече базирана на „Амос и Анди“^[1].

Засмях се.

— А някой свиреше ли на банджо?

— Да, два пъти свири сегашният директор.
— Ельн е свирила на банджо в менестрел-шоу?
— Внимавай, ямбичен пентаметър. Това може да доведе до мания за величие, партньоре.

Наведох се към него.

Дийк се прокашля и започна да говори с два различни гласа:

— Хей, братко Тамбо, защо купи това бурканче вазелин?

— Ами, мисля, че струваше четирийсет и девет цента.

Той ме погледна с очакване и аз осъзнах, че това е било поантата.

— Смяха ли се? — попитах. Страхувах се от отговора.

— Скъсаха се от смях и крещяха за още. Разправяха шагите на площада няколко седмици след представлението. — Дийк ме погледна сериозно, но очите му блестяха като коледни светлинки. — Нашият град е малък. Необходимостта ни от хумор е скромна. Представата ни за раблезианско остроумие е слепец да се подхълзне на обелка от банан.

Замислих се. Уестърнът продължи, но Дийк сякаш бе загубил интерес към него и гледаше мен.

— Това нещо може да има успех.

— Джордж, това нещо винаги има успех.

— И не е необходимо да бъдат смешни чернокожи.

— И без това вече не можем да го правим така. Може би в Луизиана или Алабама, но не и по пътя за Остин, както в „Мазния Хералд“ наричат Консуматорския град. Пък и ти няма да искаш да се заемеш, нали?

— Не. Наречи ме наивник, но намирам идеята за отблъскваща. И защо да си правя труда? Изтъркани шеги... момчета в широки стари костюми с подпълънки на раменете вместо селски дрехи... момичета в дълги до коленете, широки рокли с много волани... Много бих искал да видя как ще се представи Майк Кослоу в комедийна пародия...

— Ще се провали — заяви Дийк, сякаш въпросът беше предрешен. — Много добра идея. Жалко, че нямаш време да я изprobваш.

Понечих да кажа нещо, но ме осени друго прозрение. Беше ярко като онова, която блесна в главата ми, когато Айви Темпълтън каза, че съседите отсреща виждат какво става в хола й.

— Джордж? Устата ти е отворена. Гледката е хубава, но не е апетитна.

— Мога да намеря време, ако договориш с Ели Докърти едно условие.

Той стана и изключи телевизора, без да поглежда экрана, въпреки че сражението между Джок Уейн и племето пауни беше достигнало критична точка и Форт Холивуд гореше в далечината.

— Казвай.

Обясних му и после добавих:

— Трябва да говоря със Сейди. Веднага.

6.

Отначало тя беше сериозна. След това започна да се усмихва. Усмивката се превърна в кикотене, а когато й казах за идеята, която ми хрумна в края на разговора ми с Дийк, ме прегърна. Това обаче не й беше достатъчно и се хвърли и уви крака около мен. В онзи ден между нас нямаше метла.

— Гениално! Ти си гениален! Ще напишеш ли сценария?

— Да, и още как. И няма да ми отнеме много време. — В главата ми вече се въртяха изтъркани стари шеги: *Тренъорът Борман се концентрира върху портокалов сок двайсетина минути, защото на кутията пише КОНЦЕНТРАТ. Кучето ни имаше прераснала навътре опашка и трябваше да го гледаме на рентген, за да видим дали е щастливо. Летях със самолет, който беше толкова стар, че на едната тоалетна пишеше „Орвил Райт“, а на другата — „Уилбър Райт“...* Но ще ни трябва много помощ за другите неща. Необходим ни е продуцент. Надявам се, че ти ще се заемеш с това.

— Разбира се. — Сейди се плъзна до пода, като все още се притискаше в мен. Полата й се вдигна и видях голия й крак, за съжаление само за миг. Тя започна да крачи из хола и да пуши настървено. Спъна се в шезлонга (вероятно за шести или осми път, откакто бяхме в интимни отношения) и аз я хванах, без дори да забележи, въпреки че до вечерта щеше да има синина на прасеца. — Ако искаш широки поли в стила от двайсетте години, мога да накарам Джо Пийт да направи костюмите. — Джо беше новият председател на

учителите по домашно обучение и се бе издигнал до тази позиция, когато Елън Докърти беше утвърдена за директор.

— Чудесно.

— Повечето момичета обичат да шият... и да готвят. Джордж, ще трябва да поднасяме вечеря, ако репетициите продължат твърде дълго, нали? И това ще стане, защото ще започваме късно.

— Да, но само сандвичи...

— Може и нещо по-добро. И музика! Ще ни трябва музика! Ще бъде на запис, защото оркестърът никога няма да изпълни такова нещо навреме.

И после едновременно двамата извиkahме:

— Доналд Белингам!

— Ами рекламата? — попитах.

Започнахме да говорим като Мики Руни и Джуди Гарланд, които се готвят за представление в хамбара на леля Мили.

— Карл Джейкъби и неговите ученици по графичен дизайн. Ще разлепим плакати не само тук, но и из целия град. Защото ще искаем да дойде целият град, а не само роднините на хлапетата в представлението. Само правостоящи.

— Бинго — рекох и я целунах по носа. Вълнението ѝ ми хареса. И аз доста се вълнувах.

— А какво ще кажеш за благотворителността?

— Нищо, докато не сме сигурни, че ще спечелим достатъчно пари. Не искам да вдъхваме фалшиви надежди. Искаш ли утре да отидем в Далас и да поразпитаме тук-там?

— Утре е неделя, мили. Да отидем в понеделник след училище. Може би дори преди да свърши, ако се измъкнеш от седмия час.

— Ще изкарам Дийк от пенсия и ще го включва да измисля смешки. Дължник ми е.

7.

Със Сейди отидохме в Далас в понеделник. Карах бързо, за да стигна дотам, преди работният ден да свърши и да затворят. Офисът, който търсехме, се оказа на булевард „Хари Хайнс“, недалеч от „Паркланд Мемориал“. Зададохме куп въпроси и Сейди направи

кратка демонстрация какво искаме. Отговорите бяха повече от задоволителни и два дни по-късно започнах предпоследната си авантюра в шоубизнеса като режисьор на „Купона в Джоди“, нов, весел и смешен водевил с песни и танци. И всичко в името на добра кауза. Не казахме каква е каузата и никой не ни попита.

Мога да отбележа две неща за Страната на миналото — имаше много по-малко попълване на документи и много повече доверие.

8.

Наистина дойдоха всички от града и Дийк Симънс беше прав за едно — тъпите шеги никога не оstarяваха. Поне не и на две хиляди и петстотин километра от Бродуей.

В лицето на Джим Ладю (който не беше зле и дори можеше да пее) и Майк Кослоу (който беше адски смешен) нашето шоу беше по-скоро Дийн Мартин и Джери Люис, отколкото господин Боунс и господин Тамбо^[2]. Пародиите бяха страховни и с двамата спортисти, които ги изпълняваха, станаха по-добре, отколкото беше възможно. Зрителите пляскаха по коленете си и от дрехите им хвърчаха копчета. Може би скъсаха и няколко колана на коремите си от смях.

Ельн Докърти извади баанджото си. За застаряваща дама тя свиреше фантастично. И в края на краишата, имаше и секси танци. Майк и Джим убедиха останалите от футболния отбор да изиграят един вдъхновен канкан, издокарани с фусти и кюлоти и голи от кръста нагоре. Джо Пийт им намери перуки и те взривиха залата. Градските дами пощуряха по гологърдите млади мъже.

На финала актьорите се разделиха по двойки и изпълниха сцената във физкултурния салон с лудешки суинг, докато от високоговорителите гърмеше „В настроение“. Развяваха се поли, размахваха се крака и футболистите (сега облечени в дълги сака и тесни панталони и с панамени шапки на главите) въртяха гъвкави момичета. Повечето бяха мажоретки, които вече умееха да танцуват добре.

Музиката и смехът спряха. Задъханите актьори пристъпиха напред да се поклонят и публиката стана на крака за трети (или за четвърти) път, откакто завесата се вдигна. Дони Би отново пусна „В

настроение“. Този път момчетата и момичетата изтичаха в срещуположните страни на сцената, грабнаха десетките пайове с крем, които ги чакаха на маси зад кулисите, и започнаха да се замерват. Зрителите ревяха от удоволствие.

Участниците знаеха за тази част от шоуто и я очакваха с нетърпение. Тъй като на репетициите не хвърляха истински пайове, не бях сигурен как ще я изиграят. Всичко мина великолепно, както винаги става с битките с пайове. Хлапетата знаеха, че това е кулминацията, но аз криех още един номер в ръкава си.

Когато излязоха да се поклонят за втори път с изцапани с крем лица и костюми, пуснахме „В настроение“ за трети път. Повечето се огледаха озадачено и не видяха, че преподавателите на първия ред станаха, държейки пайовете с крем, които ние със Сейди бяхме сложили под столовете им. Пайовете полетяха и актьорите бяха изцапани за втори път. Тренъорът Борман имаше два пая и мерникът му беше безпогрешен. Той улучи защитника и звездния си нападател.

— Господин Амбърсън! Госпожице Дънхил! — разкреща се Майк Кослоу с обляно в крем лице.

Останалите актьори се включиха в скандирането, а после и публиката, като пляскаше с ръце в ритъм. Качихме се на сцената, хванати за ръце, и Белингам отново пусна проклетата плоча. Учениците се наредиха от двете ни страни и се развиаха:

— Танц! Танц! Танц!

Нямахме избор и макар да бях убеден, че гаджето ми ще се подхълзне на този крем и ще си счупи врата, бяхме безупречни за пръв път след „Сейди Хокингс“. В края стиснах ръцете на Сейди, видях я, че леко кима — *Давай, имам ти доверие* — и я пълзнах между краката си. Обувките й изхвърчаха към първия ред, полата й умопомрачително се вдигна до бедрата й... и тя се изправи като по чудо, без да се пребие. Вдигна ръце към зрителите, които обезумяваха, после приглади изцапаната си с крем пола и направи реверанс като благовъзпитана дама.

Оказа се, че и хлапетата са подготвили номер, със сигурност измислен от Майк Кослоу, макар че той така и не си призна. Те бяха запазили няколко пая и докато ние приемахме аплодисментите, ни замериха от всички посоки. Тълпата подивя.

Сейди придърпа ухото ми до устните си, избърса крема с кутрето си и прошепна:

— Как да зарежеш всичко това?

9.

И това не беше краят на представлението.

Дийк и Ельн излязоха на сцената, като по магия си проправиха път през ивиците, пръските и купчинките крем. Никой дори не си и помисли да ги замери с пай.

Дийк вдигна ръце, за да направи знак на публиката да мълкне. Ельн Докърти пристъпи напред и заговори с ясен глас, който с лекота се разнесе над шушукането и загълъхващия смях.

— Госпожи и господи, днешното представление на „Купон в Джоди“ ще бъде последвано от още три. — Съобщението предизвика нова вълна от аплодисменти. — Представленията са благотворителни — продължи тя, когато ръкоплясканията стихнаха, — и с огромно удоволствие ще ви кажа за кого ще отидат приходите. През есента загубихме един от нашите високооценени ученици и всички скърбяхме за твърде ранната кончина на Винс Ноулс. — В залата настъпи мъртвешка тишина. — Едно момиче, което всички вие познавате, една от пътеводните светлини в нашето училище, много силно се уплаши от катастрофата. Господин Амбърсън и госпожица Дънхил са уредили на Робърта Джилиан Олнът да бъде направена възстановителна пластична операция на лицето през юни в Далас. Семейство Олнът няма да платят нищо. Господин Силвестър, който е счетоводител на „Купона в Джоди“, ми каза, че съучениците на Боби Джил и жителите на града са се погрижили всички разноски по операцията да бъдат платени.

Последва миг мълчание и после всички скочиха на крака. Аплодисментите бяха като лятна гръмотевична буря. Видях Боби Джил сред зрителите. Беше закрила с ръце лицето си и ридаеше. Родителите ѝ я бяха прегърнали.

Беше вечер в малък град, едно от онези селища встрани от главния път, за които на никого не му пuka, освен на хората, които живеят там. И това е хубаво, защото *на тях* им пuka. Погледнах Боби Джил, която плачеше, закрила с ръце лицето си. Погледнах Сейди. В

косата ѝ имаше крем. Тя се усмихна. Аз също. Сейди безмълвно изрече: „*Обичам те, Джордж.*“ Отвърнах: „*И аз те обичам.*“ В онази нощ обичах всичките. Обичах и себе си, че бях с тях. Не се бях чувствал толкова жизнен и щастлив, че съм жив. Наистина, как можех да зарежа всичко това?

Разривът дойде след две седмици.

10.

Беше събота, пазарен ден. Със Сейди бяхме свикнали да пазаруваме заедно в „Уейнгартьн“ на магистрала 77. Бутахме количките един до друг, докато от високоговорителите над главите ни се разнасяше музика, дирижирана от Мантовани, разглеждахме плодовете и търсехме меса на най-изгодната цена. Човек можеше да намери каквito котлети иска, стига да бяха говежди или пилешки. Нямах нищо против, макар че след три години все още се чудех на ниските цени.

В онзи ден си мислех и за нещо друго освен за покупките. Семейство Хазард живееше на Мерседес Стрийт 2706 в малка полуразрушена къща на отсрещната страна на улицата и малко вляво от порутеното жилище, което Лий Осуалд скоро щеше да нарича свой дом. Бях много зает с подготовката на „Купон в Джоди“, но през пролетта успях да отида три пъти на Мерседес Стрийт. Оставил форда си на паркинг в центъра на Форт Уърт и взех автобус по Уинскот Роуд, който спираше на по-малко от осемстотин метра по-нататък. За тези пътувания нахлувах джинси, пропити ботуши и избеляло джинсово яке, което бях купил на гаражна разпродажба. Ако някой ме попиташе, щях да кажа, че търся да наема евтино жилище, защото съм си намерил работа като нощен пазач в „Тексас Шийт Метал“ в Западен Форт Уърт. Това ме правеше надежден и заслужаващ доверие (стига някой да не провереше) и ми осигуряваше причина къщата да е тиха и със спуснати капаци на прозорците през деня.

Докато се разхождах по Мерседес Стрийт към склада „Монтгомъри Уорд“ и обратно (винаги с вестник, отворен на обявите за къщи под наем), съзрях господин Хазард, едър, тромав мъж на трийсет и пет години, двете деца, с които Розет не искаше да играе, и

старица с пареза на лицето, която влачеше единия си крак, докато вървеше. Единия път, докато бавно минавах по изровената бразда, която служеше за тротоар, майката на Хазард ме огледа подозрително, но не каза нищо.

По време на третото ми разузнавателно посещение видях ръждясало старо ремарке, закачено за пикапа на Хазард. Той и децата му го товареха с кашони, а възрастната жена стоеше наблизо върху нас скоро появилите се бурени и се подпираше на бастуна си с подигравателна усмивка на лицето, която можеше да прикрива богат спектър от чувства. Заложих на абсолютното безразличие. Аз обаче бях щастлив. Семейство Хазард се изнасяха. Веднага щом заминеха, стабилен работещ човек на име Джордж Амбърсън щеше да наеме номер 2706. Най-важното беше да съм пръв сред кандидатите.

Опитвах се да измисля лесен и безопасен начин да сторя това, докато пазарувахме в събота. На едно ниво отговарях на въпросите на Сейди, правех подходящи коментари, шегувах се с нея, когато тя прекарваше твърде много време в отделението за млечни продукти, бутах натоварената с покупки количка до паркинга и сложих пликовете в багажника на форда, но вършех всичко на автопилот. Тревожех се за логистиката във Форт Уърт и това се оказа грешка. Не обръщах внимание какво говоря, а когато водиш двойствен живот, това е опасно.

Карах към дома на Сейди, която мълчаливо седеше до мен, и пеех, защото радиото в колата не работеше. И клапаните хриптяха. Фордът „Сънлайнър“ все още беше бърз и бях привързан към него по най-различни причини, но беше слязъл от конвейерната лента преди седем години и бе навъртял сто четирийсет и пет хиляди километра.

Занесох покупките на Сейди в кухнята наведнъж, като нарочно пъшках и залитах героично. Не забелязах, че тя не се усмихва, и нямах ни най-малка представа, че краткият период на съживяване на връзката ни е свършил. Продължавах да мисля за Мерседес Стрийт и се чудех какво шоу да изпълня там. Трябваше да бъда деликатен. Исках да стана познато лице, защото навикът поражда незаинтересованост и презрение и не исках да изпъквам. Оставаше и проблемът с Осуалд. Марина не говореше английски, а той беше студен човек и всичко това беше хубаво, но номер 2706 беше ужасно близо. Миналото можеше и да е необратимо, но бъдещето беше крехко, къща от карти, и трябваше

много да внимавам да не го променя, докато не съм готов. Ето защо трябваше да...

В същия миг Сейди заговори и скоро след това животът такъв какъвто го познавах (и обичах) в Джоди, се срина.

11.

— Джордж? Би ли дошъл в хола? Искам да говоря с теб.

— Не е ли по-добре да сложиш хамбургера и свинските пържоли в хладилника? Мисля, че видях и сладолед...

— *Нека да се разтопи!* — извика тя и набързо изкара другите мисли от главата ми.

Обърнах се към нея, но Сейди вече беше отишла в хола. Взе цигарите си от масата до дивана и запали. По мое деликатно настояване се опитваше да ги намали (поне докато беше с мен) и това изглеждаше някак по-злокобно от повишенния ѝ тон.

Влязох в хола.

— Какво има, мила? Нещо не е ли наред?

— Всичко. Каква беше онази песен?

Лицето ѝ беше бледо и намръщено. Държеше цигарата пред устата си като щит. Започнах да осъзнавам, че съм направил неволна грешка, но не знаех как и кога, и това ме уплаши.

— Не знам какво имаш предвид...

— Песента, която пееше в колата, докато се връщахме. Ревеше с пълно гърло.

Опитах се да си спомня и не можах. Сетих се само, че си мислех, че винаги трябва да се обличам като работник без късмет на Мерседес Стрийт, за да се впиша в обстановката. Вярно, пеех, но го правех често, когато мислех за други неща. Не го ли прави всеки?

— Предполагам, че беше някаква популярна песен, която чух по „Кей-Лайф“. Беше ми се набила в главата. Знаеш как е с песните. Не разбирам защо си разстроена.

— Чул си я по „Кей-Лайф“. С текст като „СреЩнах на фирмкана с джин хубавица в Мемфис и тя се опита да ме заведе в спалнята си да ме изчука“?

Сърцето ми се сви. „Курвите от кръчмата“. Това пеех. Песен, която щеше да бъде записана едва след седем-осем години от група, която щеше да има хит в Америка след още три. Да, мислех за други неща, но... Как можеше да съм толкова тъп?

— „Тя издуха носа ми и после ума ми“? По радиото? Федералната комисия по комуникациите би затворила станцията, ако пусне такова нещо!

Започнах да се ядосвам. Предимно на себе си... но не съвсем. Вървях по опънато въже, а Сейди ми се караше заради някакво парче на „Ролинг Стоунс“.

— Споко, Сейди, Това е само песен. Не знам къде съм я чул.

— Това е лъжа и двамата го знаем.

— Ти изперкваш. Мисля, че е по-добре да си взема покупките и да си отида у дома. — Помъчих се да говоря спокойно. Познавах този тон. Така говорех на Кристи, когато се върнеше вкъщи пияна. Полата виси, блузата — размъкната, косата — разрошена. Да не говорим за размазаното червило. От ръба на чашата или от устните на някой редовен посетител на кръчмата?

Самата мисъл за това ме ядоса. *Пак грешка* — помислих си. Не знаех дали имам предвид Сейди, Кристи или себе си и в момента не ме интересуваше. Най-много се вбесяваме, когато ни хванат, нали?

— По-добре ми кажи къде си чул тази песен, ако искаш отново да дойдеш тук. И къде си чул онova, което каза на хлапето в магазина, когато ти каза, че ще ти даде още една торбичка за пилето, за да не протече.

— Нямам представа за какво...

— „Печен си, пич“, това каза. Къде си го чул? И „ще купонясваме и ще се кефим“? И „буги обувки“? И „разтърси дирника си, муци“, „Споко“ и „изперкваш“. Искам да знам къде си чул и тези думи. Защо ги употребяваш само ти? Защо се уплаши толкова много от онova глупаво скандиране „Джимла“, че чак говореше за него насън? Искам да знам къде е Дери и защо е като Далас. Искам да знам кога си бил женен, за коя и колко време. Искам да знам къде си бил, преди да дойдеш във Флорида, защото Ели Докърти не знае и каза, че някои от препоръките ти са фалшиви. „Изглеждат префърцуни“, както се изрази.

Бях сигурен, че Дийк не е казал на Ельн... но тя беше разбрала. Всъщност не бях много изненадан, но се вбесих, че се е разбъбрила пред Сейди.

— Тя няма право да ти казва това!

Сейди угаси цигарата си и размаха ръка, когато частица от горящо въгленче изхвърча и я опари.

— Понякога все едно си от... знам ли... друга вселена, където пеят за чукане на пияни жени от Мемфис! Помъчих се да се убедя, че това няма значение и че любовта побеждава всичко, но не е така. Любовта не побеждава лъжите. — Гласът ѝ потрепери, но тя не се разплака и очите ѝ останаха втренчени в моите. Ако в тях имаше само гняв, щеше да бъде малко по-лесно. Но имаше и молба.

— Сейди, ако разбереш...

— *Няма*. Вече не. Затова не започвай с онези приказки, че не правиш нищо, от което да се срамуваш, нито пък аз. Тези неща трябва да ги решава сама. Всичко се свежда до следното — отива си или метлата, или ти.

— Ако знаеше, нямаше да...

— Тогава ми кажи!

— *Не мога*. — Гневът се пръсна като спукан балон, оставяйки емоционална притъпеност. Отместила очи от намръщеното ѝ лице и ги насочи към бюрото. Дъхът ми секна от онова, което видях там.

Беше купчинка заявления за работа в Рино през лятото. Най-горното беше от хотел-казино „Хара“. На първия ред Сейди беше написала името си с добре оформени печатни букви. *Цялото* си име, включително второто, за което така и не се бях сетил да я попитам.

Бавно протегнах ръце и сложих палци върху малкото ѝ име и втората сричка от фамилията ѝ. Остана **ДОРИС ДЪН**.

Спомних си дена, в който бях разговарял със съпругата на Франк Дънинг, когато се престорих на търговец на недвижими имоти, който се интересува от детската площадка в Уест Сайд. Тя беше двайсет години по-голяма от Сейди Дорис Клейтън, по баща Дънхил, но и двете имаха сини очи, изящна кожа и хубави тела с едри гърди. И двете пушеха. Всичко това можеше да е случайно съвпадение, но не беше. И аз го знаех.

— Какво правиш? — Обвинителният тон загатващ истинския въпрос: *Защо продължаваш да увърташ и да шикалкавиш*, но аз вече

не бях ядосан.

— Сигурна ли си, че той не знае къде си?

— Кой? Джони ли? Джони ли имаш предвид? Но защо... — И тогава тя реши, че е безполезно. Видях изражението ѝ. — Джордж, трябва да си вървиш.

— Но той може да разбере, защото родителите ти знаят, а те го смятат за страхотен. Ти го каза.

Направих крачка към нея. Сейди отстъпи назад, както се отдръпваш от човек, който се е разкрил, че е ненормален. Видях страха в очите ѝ и липсата на разбиране и въпреки това не можах да се сдържа. Не забравяйте, че и аз бях уплашен.

— Дори да си ги помолила да не му казват, той може да го изкопчи от тях. Защото е очарователен. Нали, Сейди? Когато не мие маниакално ръцете си, не подрежда по азучен ред книгите си и не говори колко отвратително е да имаш ерекция, той е много очарователен. Със сигурност е очаровал *теб*.

— Моля те, върви си, Джордж. — Гласът ѝ трепереше.

Приближих се към нея. Тя пак отстъпи назад, блъсна се в стената и се сви от страх. Все едно истерик ме зашлели през лицето или някой плисна чаша студена вода в лицето на сомнамбул. Отдръпнах се към свода между хола и кухнята и вдигнах ръце като човек, който се предава. И точно това правех.

— Отивам си. Но, Сейди...

— Не разбирам как го правиш. — По лицето ѝ бавно се затъркаляха сълзи. — Или защо отказваш да не го правиш. Между нас имаше нещо много хубаво.

— И все още има.

Тя поклати глава — бавно, но категорично.

Прекосих кухнята, сякаш не вървях, а се носех в транс, извадих ваниловия сладолед от единия плик на плата и го сложих във фризера на хладилника „Колдспот“. Исках да мисля, че това е кошмар и че скоро ще се събудя, но знаех, че не е така.

Сейди стоеше под свода и ме гледаше. В едната си ръка държеше цигара, а в другата — заявленията си за работа. Сега приликата с Дорис Дънинг беше свръхестествена и това повдигна въпроса защо не я бях забелязал по-рано. Защото бях зает с други неща? Или защото

все още не бях разбрал напълно необятността на нещата, с които си играех?

Излязох през вратата, застанах на верандата и я погледнах.

— Пази се от него, Сейди.

— Джони е объркан за много неща, но не е опасен. И родителите ми няма да му кажат къде съм. Обещаха.

— Хората се пречупват и нарушават обещанията си и са психически нестабилни.

— Върви си, Джордж.

— Обещай ми, че ще се пазиш от него, и ще си тръгна.

— *Обещавам! Обещавам! Обещавам!* — извика тя. Цигарата трепереше между пръстите ѝ и това беше лош знак, а комбинацията от шок, загуба, тъга и гняв в зачервените ѝ очи беше много по-лоша. Видях го по начина, по който ме проследиха до колата ми.

Проклетите „Ролинг Стоунс“.

[1] Ситуационна комедия, чието действие се развива в афроамерикански общности. Много популярна в САЩ от двайсетте до петдесетте години на миналия век по радиото и телевизията. — Б.пр. ↑

[2] Любими герои на публиката от менестрел-шоу преди Гражданската война в САЩ. — Б.пр. ↑

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Няколко дни преди да започнат изпитите за края на учебната година, Ельн Докърти ме извика в кабинета си.

— Съжалявам за неприятностите, които ти причиних, Джордж, но ако трябва да го направя отново, не знам дали бих постъпила по друг начин — заяви тя, след като затвори вратата.

Не казах нищо. Вече не бях ядосан, но все още бях стъпisan. Не спях много след скарването със Сейди и вече мислех, че скоро четвъртият час след полунощ и аз ще станем добри приятели.

— Член двайсет и пети от Закона в Тексас за училищните администрации — добави Ельн, сякаш това обясняваше всичко.

— Моля?

— Нина Уолингфорд ми обърна внимание на него. — Нина беше районната медицинска сестра. Всяка учебна година тя изминаваше стотици хиляди километри с нейния форд „Ранч Уагън“, обикаляйки осемте училища в окръг Денхолм, три от тях само с една-две класни стаи и смесено обучение. — Член двайсет и пети се отнася за щатските правила за имунизация в училищата както за учениците, така и за учителите, и Нина подчертала, че няма имунизационни данни за теб, нито медицински картон.

Аха, ето какво било. Фалшивият учител, разобличен от липсата на инжекция против детски паралич. Е, поне не бяха напредничавите ми знания за „Ролинг Стоунс“ или неуместната употреба на дискоожаргон.

— Ти беше зает с представлението и реших да пиша на училището, в което си преподавал, и да ти спестя труда. В писмото от Флорида пишеше, че не изискват имунизационни данни за заместниците, а от Майн и Уисконсин отговориха: „Не сме чували за такъв човек.“ — Тя се наведе над бюрото и се втренчи в мен. Не издържах дълго на погледа ѝ. Онова, което видях на лицето ѝ, преди да

наведа глава, беше непоносимо съчувствие. — Щеше ли да се разтревожи Щатският съвет по образованието, че сме назначили самозванец? Много. Може дори да заведат съдебно дело да им върнеш годишната си заплата. А на мен пука ли ми? Абсолютно не. Работата ти в гимназията е за пример. Онова, което ти и Сейди направихте за Боби Джил Олнът, беше прекрасно, достойно за номинациите за Учител на щата на годината.

— Благодаря — измънках.

— Запитах се как би постъпила Мими Коркоран. Тя ми каза: „Ако той беше подписан договор да преподава следващата година и по-следващата, ти щеше да си принудена да действаш. Но тъй като той ще напуска след месец, в твой интерес е — и на училището — да си мълчиш.“ И после добави: „Има обаче един човек, който трябва да знае, че той не е такъв, за какъвто се представя.“ — Ели замълча за миг. — Казах на Сейди, че съм сигурна, че ти имаш смислено обяснение, но, изглежда, нямаш.

Погледнах часовника си.

— Ако не ме уволняваш, Ели, трябва да влизам в петия час. Правим разбор на изречения. Мисля да им дам изречението: *Нямам вина по този въпрос, но не мога да кажа защо*. Какво мислиш? Прекалено сложно ли е?

— За мен определено е прекалено сложно — любезно отговори тя.

— И още нещо. Бракът на Сейди е бил труден. Съпругът ѝ е бил странен по начини, които не искам да обсъждам. Името му е Джон Клейтън. Мисля, че може би е опасен. Трябва да питаш Сейди дали има негова снимка, за да знаеш как изглежда, ако се появи и започне да задава въпроси.

— И защо мислиш така?

— Защото вече съм виждал нещо подобно. Това достатъчно ли е?

— Предполагам, че ще трябва да ми е достатъчно.

Отговорът ѝ не ме задоволи.

— Ще я попиташ ли?

— Да, Джордж. — Ели можеше да говори сериозно, а можеше и да ме будалка. Не можех да преценя.

Бях стигнал до вратата, когато сякаш само за да минава времето, тя каза:

- Разбиваш сърцето й.
- Знам — отвърнах и излязох.

2.

Мерседес Стрийт. Краят на май.

Стоях на верандата на номер 2706 с хазяина, достолепен американец на име Джей Бейкър. Беше нисък и набит, с огромен корем. Току-що бяхме разгледали къщата, която Бейкър ми обясни, че е „близо до автобусната спирка“, сякаш това компенсираше провиснания таван, влажните стени, напуканото казанче на тоалетната и общия вид на разруха.

- Нощен пазач — рекох.
- Така ли? Хубава работа. Имате много време да лентяйствате.
- Думите му не изискваха отговор.
- Имате ли съпруга или деца?
- Разведен съм. Те са на изток.
- Плащате ли издръжка на децата?
- Повдигнах рамене и той не настоя.
- Е, искате ли жилището, Амбърсън?
- Ами, да — въздъхнах.

Бейкър извади от задния си джоб дебел тефтер за наемите с окъсана кожена подвързия.

- Първи месец, последен месец, депозит за щети.
- Депозит за щети? Шегувате ли се?

Той продължи, сякаш не ме чу:

— Наемът се плаща последния петък на месеца. Ако не го платите целия или закъснеете, се оказвате на улицата с любезното съдействие на полицията на Форт Уърт. Много добре се разбирам с тях.

Бейкър извади овъглен фас от пура от предния си джоб, пъхна надъвкания край в устата си и драсна клечка кибрит в нокътя на палеца си. На верандата беше горещо. Лятото щеше да е дълго и знойно.

Пак въздъхнах. И после — с показно нежелание — извадих портфейла си и започнах да измъквам банкноти от двайсет долара.

— На Бог се уповаваме — подметнах. — Всички други плащат в брой.

Той се засмя и избълва облаци парлив синкав дим.

— Добре го казахте. Ще го запомня. Особено в последния петък на месеца.

Не можех да повярвам, че ще живея в тази дупка и на тази отвратителна улица след хубавата ми къща на юг, където се гордеех с окосената си морава. Почувствах носталгия, макар че все още не бях напуснал Джоди.

— Дайте ми разписка, ако обичате — рекох.

Това поне получих бесплатно.

3.

Беше последният учебен ден. Класните стаи и коридорите бяха празни. Вентилаторите на тавана работеха на пълни обороти, въпреки че беше едва осми юни. Семейство Осуалд бяха напуснали Русия и според записките на Ал Темпълтън след пет дни корабът „Маасдам“ щеше да пристигне в Хобокън, където те щяха да слязат по трапа и да стъпят на американска земя.

В учителската стая беше само Дани Лавърти.

— Хей, приятелю, разбрах, че заминаваш за Далас, за да довършиш книгата си.

— Такъв е планът. — Всъщност планът беше Форт Уърт, поне като начало. Започнах да прибирам нещата от отделението си, което беше пълно със съобщения за края на учебната година.

— Ако бях свободен, без жена, три хлапета и ипотека, и аз можеше да се опитам да напиша книга. Знаеш ли, че участвах във войната?

Знаех. Всички знаеха, обикновено десетина минути след като се запознаеха с него.

— Имаш ли достатъчно пари да живееш?

— Ще се оправя.

Имех повече от достатъчно, за да изкарам до април, когато очаквах да приключва работата си с Лий Осуалд. Нямаше да се наложи да пътувам отново до „Фейт Файненшъл“ на Грийнвил Авеню.

Отиването там дори веднъж беше невероятно глупаво. Ако исках, можех да си кажа, че случилото се с бунгалото ми във Флорида е резултат от младежка лудория, която бе загрубяла, но, от друга страна, се опитвах да се убедя, че и всичко между Сейди и мен е наред, а вижте какво стана.

Изхвърлих купчина листове от отделението си в кошчето за боклук... и видях малък запечатан плик, който не бях забелязал. Знаех кой използва такива пликове. На листа вътре нямаше поздрав, нито подпись накрая, а само леко (вероятно дори въображаемо) ухание на парфюма й. Съобщението беше кратко.

Благодаря ти, че ми показва колко хубави могат да бъдат нещата. Моля те, не ми казвай сбогом.

Подържах малко бележката и се замислих, а после я пъхнах в задния си джоб и забързах към библиотеката. Не знаех какво смяtam да направя или да й кажа, но това нямаше значение, защото библиотеката беше тъмна и столовете бяха сложени върху масите. Натиснах валчестата дръжка, но вратата беше заключена.

4.

Единствените две коли, останали на паркинга за преподаватели, бяха плимутът на Дани Лавърти и моят форд. Гюрукът вече беше дрипав. Съчувствах му. И аз се чувствах като дрипа.

— Господин Амбърсън! Почакайте, господин Амбърсън!

Бяха Майк и Боби Джил, които бързаха към мен по горещия асфалт. Майк носеше малък пакет и ми го подаде.

— С Боби сме ви взели нещо.

— Не трябваше, Майк.

Трогнах се, като видях, че Боби Джил плаче, и останах доволен, че дебелият слой пудра „Макс Фактор“ е изчезнал от лицето ѝ. Тя вече знаеше, че дните на грозния белег са преброени и не се опитваше да го скрие. Боби Джил ме целуна по бузата.

— Много, много ви благодаря, господин Амбърсън. Никога няма да ви забравя. — Тя погледна Майк. — *И двамата* никога няма да ви забравим.

И може би наистина нямаше да ме забравят. Това беше хубаво, но не компенсираше за заключената и тъмна библиотека. И все пак беше хубаво.

— Отворете го — рече Майк. — Дано да ви хареса. За книгата ви е.

Отворих пакета. Вътре имаше дървена кутия, дълга двайсетина сантиметра, а в нея, сложена в коприна — писалка „Уотърман“ с инициалите Дж. А., гравирани на клипса.

— О, Майк, това е твърде голям подарък.

— Нямаше да е достатъчен дори да беше от чисто злато. Вие променихте живота ни. — Той погледна Боби. — Живота и на двама ни.

— Майк, удоволствието беше мое.

Той ме прегърна, а през 1962 година това не беше евтин жест между мъжете. С радост го прегърнах и аз.

— Ще поддържаме връзка — каза Боби Джил. — Далас не е далеч.

— Добре — отговорих, но нямаше да го направя, а вероятно и те също. Двамата се впускаха в живота и ако имаха късмет, животът им щеше да бъде прекрасен.

Те тръгнаха, но Боби се обърна:

— Жалко, че скъсахте. Никак не ми е приятно.

— И на мен ми е неприятно — отговорих, — но може би така е най-добре.

Отправих се към дома си, за да пригответя пищещата си машина и другите си вещи, които все още бяха малко и щяха да се поберат в един куфар и няколко кашона. На светофар на Мейн Стрийт спрях, отворих кутийката и погледнах писалката. Беше красива и бях трогнат, че ми я бяха подарили. Още по-трогнат бях, че ме бяха изчакали да се сбогуваме. Светна зелено. Затворих кутийката и потеглих. В гърлото ми беше заседнала буза, но очите ми бяха сухи.

5.

Пребиваването ми на Мерседес Стрийт не беше приятно.

Денем беше поносимо. Отекваха викове на деца, всичките с прекалено големи дрехи, предадени от по-големите им братя и сестри; домакини, които се оплакваха до пощенските кутии или въжетата за пране в задния двор; младежи, които караха ръждясали таратайки с шумни ауспуси и радиоприемници, от които гърмеше „Кей-Лайф“. И часовете между два и шест сутрин не бяха лоши. Тогава над улицата падаше някаква поразителна тишина, когато бебетата, страдащи от колики, най-после заспиваха в люлките си (или чекмеджетата на шкафове) и бащите им захъркваха преди поредния ден на почасови надници в цехове, фабрики или отдалечени ферми.

Между четири и шест следобед обаче на улицата настъпваше хаос: майки крещяха на децата си да се прибират и да изпълнят задълженията, и бащи, които се връщаха вкъщи и крещяха на жените си, вероятно защото нямаше на кого други го да крещят. Много от съпругите отвръщаха, доколкото могат. Пияниците започваха да се връщат към осем и ставаше адски шумно към единайсет, когато баровете затваряха или парите свършваха. Тогава чуха тръкане на врати, чупене на стъкло и писъци от болка, когато някой пияница биеше жена си или децата си, или всичките. През спуснатите ми завеси често проблясваха червени светлини, когато пристигнаха ченгетата. Два пъти се разнесоха изстrelи, вероятно към небето, а може би не. И в едно ранно утро, когато излязох да взема вестника си, видях жена със засъхнала кръв на лицето. Седеше на тротоара пред четвъртата къща по-нататък от моята и пиеше кутия „Лоу Стар“. Едва се сдържах да не отида при нея да проверя как е, въпреки че знаех колко неразумно би било да се намесвам в живота на този изпаднал работнически квартал. И после тя ме видя, че я гледам, и ми показва среден пръст. Влязох в къщата си.

Нямаше посрещачи и жена на име Мъфи или Бъфи, която да тича на срещите на кварталната благотворителна организация. Имаше само Мерседес Стрийт и много време за размисъл. Време, през което да ми липсват приятелите и Джоди. Време да ми липсва работата, разсейваща ме от мисията, заради която бях дошъл тук. Време да осъзнава, че преподаването е означавало много повече за мен, отколкото само да убивам времето. Работата ми беше доставила удоволствие като

всяко нещо, което обичаш да правиш и имаш чувството, че има смисъл.

Имах време дори да съжалявам за някога елегантния ми форд кабрио. Освен неработещото радио и хриптящите клапани колата вече трещеше и бълваше облаци дим през ръждясалия ауспух, а предното стъкло беше напукано от камък, който изхвърча от тежко движещ се камион с асфалт. Бях престанал да я мия и сега — за жалост — фордът „Сънлайнър“ се сливаше с другите трошки на Мерседес Стрийт.

Най-вече имах време да мисля за Сейди.

„Разбиваш сърцето й“ — ми каза Ели Докърти, но и моето сърце не се чувстваше много добре. Мисълта да разкажа всичко на Сейди ми хрумна една нощ, докато лежах буден и слушах пиянската свада в съседите. „*Tи го направи, не аз, а ти, не аз, да ти го научукам.*“ Отхвърлих идеята, но тя се върна отново следващата нощ. Представих си как седя със Сейди до масата в кухнята и пием кафе на яркото следобедно слънце, проникващо през прозореца над умивалника. Говоря спокойно. Казвам й, че истинското ми име е Джак Епинг, че ще се родя след четиринайсет години и че съм дошъл от 2011 година през пролука във времето, която покойният ми приятел Ал Темпълтън наричаше заешка дупка.

Как можех да я убедя в подобно нещо? Като й кажа, че емигрант от Русия, който внезапно е заобичал родината си, скоро ще се премести в отсрещната къща на улицата, на която сега живея, заедно с руската си съпруга и бебето им? Като й кажа, че през есента „Тексасците“ от Далас — още не „Каубоите“, още не отборът на Америка — ще победят „Ойърс“ от Хюстън с двайсет на седемнайсет? Какво друго знаех за обозримото бъдеще? Не много, защото нямах време да го проучава. Знаех доста за Осуалд, но това беше всичко.

Сейди щеше да ме помисли за луд. Можех да й изпяя още десетина песни, които още не са записани, и тя пак щеше да ме помисли за луд. Щеше да ме обвини, че си измислям всичко — в края на краишата, нали съм писател. Ами ако ми *поязвраваше*? Исках ли да я завлека в устата на акулата със себе си? Не беше ли достатъчно лошо, че Сейди щеше да се върне в Джоди през август и че ако Джон Клейтън беше ехо на Франк Дънинг, той можеше да дойде да я търси?

— *Добре, тогава се марай!* — изпищя жена от улицата и кола се отдалечи бързо по посока на Уинскот Роуд. През пролуката между

завесите ми за миг проблесна светлина и озари тавана. — *Да го духаш!*

— Лапни моя, може да се успокоиш! — отвърна мъжки глас.

Такъв беше животът на Мерседес Стрийт през лятото на 1962 година.

„Не замесвай Сейди — обади се гласът на разума ми. — Прекалено опасно е. Може би в определен момент тя отново ще стане част от живота ти, дори в Джоди, по не сега.“

Само че за мен вече никога нямаше да има живот в Джоди. Като имах предвид какво знае Елън за миналото ми, преподаването в гимназията беше безнадеждна мечта. А какво друго щях да работя? Да изливам бетон?

Една сутрин включих кафеварката и излязох на верандата да взема вестника. Отворих вратата и видях, че двете задни гуми на форда ми са спукани. Някое откачено хлапе ги беше срязало с нож. И това беше част от живота на Мерседес Стрийт през лятото на 1962 година.

6.

В четвъртък, 14 юни, навлякох джинси, синя работна риза и елек, който си бях купил от магазин за дрехи втора употреба на Кемп Баун Роуд. След това прекарах утрото, крачейки напред-назад из къщата си. Нямах телевизор, но слушах радио. Според новините този месец президентът Кенеди планираше държавно посещение в Мексико. Прогнозата за времето предвиждаше ясно небе и високи температури. Диджеят дрънка глупости известно време и след това пусна „Палисейд Парк“. Крясъците и звуковите ефекти на влакче на ужасите в записа се впиха като нокти на хищник в главата ми.

Накрая не издържах. Щях да подраня, но ми беше все едно. Качих се във форда, който сега имаше две регенериирани гуми с черен кант, за да подхождат на предните с белия кант — и изминах шейсет и няколкото километра до Лав Фийлд в Северозападен Далас. Нямаше краткосрочно, нито дългосрочно паркиране, само паркиране. Струваше седемдесет и пет цента на ден. Нахлупих на главата си старата лятна сламена шапка и извървях осемстотинте метра до сградата на летището. На тротоара стояха две ченгета и пиеха кафе, но вътре

нямаше охрана и детектори за метал, през които да минеш. Пътниците само показваха билетите си на човек, който стоеше до вратата, и после вървяха по горещия асфалт до самолетите, собственост на един от пет превозвача — „Американ“, „Делта“, „TWA“, „Фронтиър“ и „Тексас Еъруейз“.

Проверих на черната дъска, монтирана на стената зад гишето на „Делта“. С тебешир там беше написано, че полет 194 ще пристигне навреме. За по-сигурно попитах служителката, а тя ми се усмихна и отговори, че самолетът току-що е излетял от Атланта.

— Но вие ужасно сте подранили.

— Навик — отвърнах. — Вероятно ще подраня и за собственото си погребение.

Жената се засмя и ми пожела приятен ден. Купих си „Тайм“ и влязох в ресторант, където си поръчах „Салатата на майстор-готвача Облак 9“. Беше огромна и аз бях твърде нервен, за да се храня — не всеки ден се готвиш да видиш човека, който ще промени световната история, но ровех в чинията, докато чаках да пристигне самолетът със семейство Осуалд.

Седях в сепаре с добър изглед към главния вход. Нямаше много хора и погледа ми привлече млада жена в тъмносин пътнически костюм. Косата ѝ беше прибрана в спретнат кок. Държеше по един куфар във всяка ръка. Към нея се приближи чернокож носач. Тя поклати глава и се усмихна, а после удари ръката си в будката на „В помощ на пътниците“, докато минаваше покрай нея. Изпусна куфара, потърка лакътя си, взе багажа си и продължи.

Сейди, която заминаваше за шест седмици в Рино.

Изненадах ли се? Съвсем не. Това пак беше конвергенция. Бях свикнал. Бях ли обзет от непреодолимо желание да изскоча от ресторант и да я настигна, преди да стане късно? Да, разбира се.

За миг това изглеждаше възможно и необходим. Щях да ѝ кажа, че съдбата (а не никаква странна хармония в пътуването във времето) ни е събрала на летището. Такива неща имат ефект във филмите, нали? Щях да я помоля да почака, докато и аз си купя билет за Рино, и да ѝ кажа, че щом отидем там, ще ѝ обясня всичко. И след задължителните шест седмици можехме да почерпим съдията, който ѝ е дал развод, и после да го помолим да ни ожени.

Всъщност се надигнах от мястото си, но неволно видях корицата на списание „Тайм“, което си бях купил. Там имаше снимка на Жаклин Кенеди. Усмихната, сияеща, облечена в рокля без ръкави и с остро деколте. Заглавието гласеше: ПЪРВАТА ДАМА ОБЛИЧА ЛЕТЕН ТОАЛЕТ. Когато погледнах снимката, цветът се промени в черно и бяло и изражението ѝ се превърна от щастлива усмивка в безучастен поглед. Сега Жаклин Кенеди стоеше до Линдън Джонсън в „Еър Форс 1“ и вече не беше с хубавата си (и лекоекси) лятна рокля, а с опръскан с кръв вълнен костюм. Спомних си, че бях прочел — не в записките на Ал, а другаде, че скоро след смъртта на съпруга на госпожа Кенеди, лейди Бърд Джонсън я прегърнала в коридора на болницата и видяла частица от мозъка на президента върху този костюм.

Застрелян в главата президент. И всички останали, които след това щяха да умрат, застанали зад него на призрачна опашка, продължаваща безкрай.

Седнах и гледах как Сейди носи куфарите си към гишето на авиолинии „Фронтиър“. Куфарите ѝ очевидно бяха тежки, но тя ги носеше енергично. Гърбът ѝ беше изправен и токчетата ѝ потракваха забързано. Служителят провери багажа ѝ и го натовари на количка. Със Сейди обсъдиха нещо. Тя му даде билета, който си беше купила чрез туристическа агенция преди два месеца, и той написа нещо на него. Сейди го взе и се насочи към изхода. Наведох глава, за да не ме види. Когато я вдигнах, тя беше изчезнала.

7.

След четирийсет дълги минути покрай ресторант минаха мъж, жена и две малки деца — момче и момиче. Момиченцето държеше ръката на баща си и бъбреше. Бащата го погледна, кимна и се усмихна. Бащата беше Робърт Осуалд.

— Полет 194 на „Делта“ пристига от Нюарк и гражданското летище на Атланта — прогърмя по високоговорителя. — Пътниците могат да бъдат посрещнати на вход четири. Полет 194 на „Делта“ пристига.

Съпругата на Робърт — Вада, според записките на Ал — взе на ръце момиченцето и тръгна по-бързо. Нямаше следа от Маргарет.

Взех си от салатата и задъвках, без да усещам някакъв вкус. Сърцето ми бълскаше в гърдите.

Чух рева на приближаващите се мотори и видях белия нос на DC-8, който спря пред входа. Посрещащите се струпаха около вратата. Сервитьорката ме потупа по рамото и аз едва не изкрешях.

— Извинете, господине — каза тя със силен тексаски акцент. — Джес ме помоли да ви попитам дали да ви донеса още нещо.

— Не, благодаря.

— Добре.

Първите пътници започнаха да влизат в терминала. Всичките бяха мъже с қуфари и скъпи прически. Естествено. Първи слизаха пътниците от първа класа.

— Желаете ли парче прасковен пай? Днес е пресен.

— Не, благодаря.

— Сигурен ли сте?

Нахлюха пътниците от втора класа, всичките окичени с чанти и пликове. Някаква жена изписка. Дали беше Вада, която поздравяваше девера си?

— Сигурен съм — отвърнах и взех списанието си.

Сервитьорката разбра намека ми. Разбърквах остатъците от салатата си в оранжева супа от френски сос и наблюдавах. Появиха се мъж и жена с бебе, но детето беше по-голямо, за да е Джун. Пътниците минаха покрай ресторантa, бърейки с приятелите и роднините, дошли да ги вземат. Видях млад мъж в униформа, който погали гаджето си по задника. Тя се засмя, плесна го по ръката и се надигна на пръсти да го целуне.

В продължение на пет минути и нещо залата беше почти пълна. И после тълпата започна да оредява. Семейство Осуалд ги нямаше. Обзе ме неистова убеденост, че не са били в самолета. Не само че се бях върнал назад във времето, но и се бях озовал в някаква паралелна вселена. Може би Човека с жълтата карта беше там, за да попречи да се случи такова нещо, но той беше мъртъв и аз бях освободен от него. Лий Осуалд го нямаше? Чудесно, тогава нямаше и мисия. Кенеди щеше да умре в някаква друга версия на Америка, но не в тази. Все още можех да настигна Сейди и да заживеем щастливо.

Мисълта току-що мина през ума ми, когато съзрях мишената си. Робърт и Лий бяха един до друг и разговаряха оживено. Лий размахваше нещо като голямо дипломатическо куфарче или малък сак. Робърт държеше розов куфар със заоблени ръбове, който приличаше на аксесоар от гардероба на куклата Барби. Вада и Марина вървяха след тях. Вада беше взела едната от двете платнени чанти на кръпки, а Марина бе преметнала другата на рамото си. Носеше и Джун, която вече беше на четири месеца, и се мъчеше да върви в крачка с Вада. От двете ѝ страни бяха двете деца на Робърт и Вада, които я гледаха с неприкрито любопитство.

Вада извика нещо на мъжете и те спряха пред ресторантa. Робърт се ухили и взе пътническата чанта на Марина. Изражението на Лий беше... весело? Многозначително? Може би и двете. Щълчетата на устата му бяха разтеглени в съвсем лека усмивка. Косата му с неопределен цвят беше сресана гладко. Всъщност изглеждаше безупречен с изгладената си бяла риза, сиво-кафяви панталони и лъснати обувки. Не приличаше на човек, току-що дошъл от другия край на света — нямаше нито една гънка по дрехите, нито следа от леко набола брада. Беше само на двайсет и две години и изглеждаше още по-млад — като ученик в горните класове на гимназията.

Както и Марина, която след месец щеше да е достатъчно голяма, за да си купи алкохол. Беше красива, с облак от тъмна коса и полегати, никак печални сини очи.

Джун беше увита в пелени. Дори вратът ѝ беше увит с нещо и въпреки че не плачеше, лицето ѝ беше зачервено и изпотено. Лий взе бебето. Марина се усмихна благодарно и когато устните ѝ се разтвориха, видях, че единият ѝ зъб липсва. Другите бяха потъмнели, единият беше почти черен. Контрастът с нежната ѝ кожа и прелестните очи беше шокиращ.

Лий се наведе към нея и ѝ каза нещо, което изтри усмивката от лицето ѝ. Тя го погледна предпазливо. Той добави още нещо и я побутна по рамото. Спомних си разказа на Ал и се запитах дали сега Осуалд казва същото на жена си — *походи, сука* — върви, кучко.

Не. Ядосаха го пелените. Той ги размота и ги хвърли към Марина, която ги улови непохватно, а после се огледа, за да види дали някой ги наблюдава.

Вада се върна и докосна ръката на Лий. Той не ѝ обърна внимание, махна памучния шал от врата на Джун и го хвърли към Марина. Шалът падна на пода. Тя се наведе и го взе, без да каже нищо.

Робърт се присъедини към тях и приятелски потупа брат си по рамото. Залата вече почти се беше изпразнила. Последните пристигнали пътници минаха покрай семейство Осуалд и аз ясно чух какво каза Робърт:

— Остави я на мира. Тя току-що пристигна. Още не знае къде се намира.

— Погледни детето — рече Лий и вдигна Джун, която най-после се разплака. — Увила я е като проклета египетска мумия, защото така правят в родината ѝ. Не знам дали да се смея, или да плача. *Стара баба!* Стара жена. — Той се обърна към Марина с ревящото бебе в ръце. Тя го погледна уплашено. — *Стара баба!*

Марина се помъчи да се усмихне като човек, който разбира, че се шегуват с него, но не знае защо. Помислих си за Лени от „За мишките и хората“. И после самонадеяна и крива усмивка озари лицето на Лий. Направи го почти красив. Той целуна нежно жена си, първо по едната, а после по другата страна.

— САЩ! — каза Лий и пак я целуна. — САЩ, Рина! Страната на свободните и домът на лайната!

Усмивката ѝ стана лъчезарна. Лий ѝ заговори на руски и ѝ връчи бебето. Прегърна я през кръста, докато тя утешаваше Джун. Марина се усмихваше, докато напускаха полезрението ми, и премести детето, за да хване съпруга си.

8.

Прибрах се у дома — ако Мерседес Стрийт можеше да се нарече дом — и се опитах да подремна. Не можах и затова лежах в леглото с ръце зад главата, слушах неспокойните звуци на улицата и разговарях наум с Ал Темпълтън. Хванах се, че го правя доста често, когато съм сам. За мъртвец той беше много бъбрив.

— Постъпих глупаво, че дойдох във Форт Уърт — казах му. — Ако се опитам да свържа „бръмбара“ с магнетофона, някой може да ме види. Самият Осуалд може да ме види и това ще промени всичко. Той

вече страда от параноя. Написал си го в бележките си. Знаеше, че КГБ и МВД го следят в Минск, и ще се страхува, че тук ще го наблюдават ФБР и ЦРУ. И ФБР наистина ще го наблюдава, поне през част от времето.

— Да, ще трябва да внимаваш — съгласи се Ал. — Няма да е лесно, но аз ти имам доверие, приятелю. Затова те извиках преди всичко.

— Не искам да се приближавам до него. Само като го видях на летището, ме побиха ледени тръпки.

— Знам, но ще трябва. Като човек, прекарал почти целия си живот в готовене, мога да ти кажа, че не можеш да направиш омлет, без да счупиш яйцата. И ще бъде грешка да надцениш Осуалд. Той не е супер престъпник. Освен това го разсейват, предимно шантавата му майка. Колко добър може да бъде в нещо, освен да крещи на жена си и да я удря, когато се ядоса и реши, че крясъците не са достатъчни?

— Мисля, че той я обича, Ал. Поне малко, а може би много. Въпреки крясъците.

— Да, и такива като него обикновено пребиват жените си. Виж Франк Дънинг. Просто си свърши работата, приятелю.

— И какво ще чуя, ако успея да свържа „бръмбара“? Магнитофонни записи на кавги? На руски? Много ще mi помогнат, няма що.

— Не е необходимо да записваш семейния му живот. Трябва да разбереш за Джордж де Мореншилд. Да се увериш, че Мореншилд не е замесен в опита за убийство на генерал Уокър. Свършиш ли тази работа, прозорецът на несигурността се затваря. И гледай оптимистично на нещата. Ако Осуалд те хване, че го шпионираш, бъдещите му действия може да се променят в положителна посока и може да не убие Кенеди.

— Наистина ли го вярваш?

— Всъщност не.

— Нито пък аз. Миналото е необратимо и не иска да бъде променяно.

— Хей, приятелю, сега готовиш...

— Да, готовя на газ — чух се да мънкам.

Отворих очи. В края на краищата, бях заспал. През дръпнатите завеси проникваше слаба светлина. Някъде недалеч, на Давънпорт

Стрийт във Форт Уърт, братята Осуалд и съпругите им сядаха да вечерят — първото ядене на Лий след завръщането му в старите ловни полета.

Пред моята къща се чу песничка за скачане на въже. Звучеше много познато. Станах, прекосих тъмния хол (обзаведен само с две кресла втора употреба) и отместих завесата един-два сантиметра. Първо сложих завесите. Исках да виждам, без да ме виждат.

Номер 2703 все още беше необитаем и табелката ДАВА СЕ ПОД НАЕМ все още беше окачена на разнебитената веранда, но на моравата две момиченца въртяха въже, а трето скачаше. Разбира се, те не бяха момиченцата, които бях видял на Кошут Стрийт в Дери — тези бяха облечени в закърпени и избелели джинси, а не в спретнати нови къси панталонки, и изглеждаха недорасли и недоохранени, но песничката беше същата, само че сега с тексаски акцент.

— Във Франция Чарли Чаплин отиде! Дамите как танцуват да види! Салют на капитана! Салют на кралицата! Дядо ми кара подводницата!

Скачащото момиченце се спъна и падна на тревата пред номер 2703. Другите се хвърлиха върху нея и всичките се затъркаляха на земята. После станаха и забързаха нанякъде.

Гледах ги и си мислех: „*Аз ги видях, по те не ме видяха. Това е нещо. Начало. Но, Ал, къде е финалът?*“

Де Мореншилд беше ключът за всичко, единственото което ме спираше да не убия Осуалд веднага щом се нанесеше на отсрещната страна на улицата. Джордж де Мореншилд, геолог по петрола, който търгуваше с договори за петрол. Човек, който живееше като плейбой, предимно благодарение на парите на жена си. Като Марина и той беше емигрант от Русия, но за разлика от нея произхождаше от благородническо семейство — всъщност беше граф Де Мореншилд. Мъжът, който щеше да стане единственият приятел на Лий Осуалд през няколкото месеца живот, които оставаха на Осуалд. Човекът, който щеше да изкаже пред Осуалд предположението, че светът ще стане много по-добър без един расист, десен, бивш генерал. Ако Де Мореншилд се окажеше участник в опита на Осуалд да убие Едуин Уокър, мисията ми щеше да се усложни много и тогава щяха да се завъртят всички шантави теории на конспирацията. Ал обаче беше на мнение, че всичко, което руският геолог е направил (или ще направи;

както споменах, животът в миналото е объркващ), е да насьска човек, вече обсебен от мания за слава и психически нестабилен.

В бележките си Ал беше написал: *Ако Осуалд е бил сам в нощта на 10 април 1963 година, вероятността да има друг стрелец, замесен в убийството на Кенеди седем месеца по-късно, е почти нула.*

Отдолу с главни букви той бе добавил окончателната си присъда: **ДОСТАТЪЧНО ОСНОВАНИЕ КУЧИЯТ СИН ДА БЪДЕ ПРЕМАХНАТ.**

9.

Момиченцата, които не ме видяха, ме накараха да се замисля за „Задният прозорец“, старият трилър с Джими Стюарт. Човек може да види много неща, без да излиза от хола си, особено ако има подходящи уреди.

На другия ден отидох в магазин за спортни стоки и си купих бинокъл „Бауш енд Ломб“, като си напомних, че трябва да внимавам за отражения на слънцето върху лещите. Номер 2703 беше в източната страна на Мерседес Стрийт и реших, че ще бъде безопасно да гледам по всяко време следобед. Пъхнах бинокъла в пролуката между завесите и когато нагласих фокуса, скапаният хол-кухня отсреща стана толкова ярък и детайлен, сякаш бях там.

„Наклонената лампа от Пиза“ все още стоеше на старото бюро, където бяха наредени кухненските прибори, и чакаше някой да я включи и да активира подслушвателното устройство. Нямаше обаче да ми свърши работа, ако не беше свързана с хитрия японски магнитофон, който можеше да записва дванайсет часа на най-бавната си скорост. Бях го изprobвал, като говорех на резервната лампа с „бръмбар“ (което ме накара да се почувства като герой от комедия на Уди Алън), и макар че записът влечеше, думите бяха разбираеми. Всичко това означаваше, че съм готов да започна.

Ако смея.

10.

На Четвърти юли на Мерседес Стрийт цареше оживление. През почивния ден мъже поливаха морави, които не можеха да бъдат спасени — освен с няколко следобедни и вечерни гръмотевични бури, защото времето беше горещо и сухо, а след това сядаха на градински столове, слушаха бейзбол по радиото и пиеха бира. Орди малчугани хвърляха бомбички по бездомни кучета и няколкото скитащи кокошки. Една от тях беше ударена от бомбичка и експлодира в облак от кръв и пера. Детето, което я беше хвърлило, беше завлечено пищящо в една от къщите по-нататък по улицата от майка, която беше само по гащи и бейзболна шапка. По нестабилната ѝ походка предположих, че е изпила няколко бири. Най-близкото нещо до фойерверки стана след десет часа вечерта, когато някой, вероятно същото хлапе, което бе срязало гумите на форда ми, запали стар студебейкър, изоставен на паркинга на склада „Монтгомъри Уорд“ от седмица и нещо. Пожарната на Форт Уърт дойде да го гаси и всички излязоха да гледат.

Колко патриотично!

Сутринта отидох да видя изгорялото шаси, което тъжно седеше върху мокрите останки от гумите си. Съзрях телефонна кабина близо до товарните платформи на склада и импулсивно се обадих на Ели Докърти, като първо помолих телефонистката да намери номера и да ме свърже. Направих го отчасти защото бях самотен и изпитвах носталгия, но повече защото исках да чуя новини за Сейди.

Ели отговори на второто позвъняване и, изглежда, се зарадва, като чу гласа ми. Това ме накара да се усмихна в задушната и гореща телефонна кабина. Мерседес Стрийт спеше след славния Четвърти юли и долавях мириса на овъглената кола.

— Сейди е добре. Получих две картички и писмо. Работи в „Хара“ като сервитьорка. — Тя понижи тон: — Мисля, че е сервитьорка на коктейли, но училищният съвет няма да го чуе от мен.

Представих си дългите крака на Сейди с къса полиичка на сервитьорка на коктейли и как бизнесмените се опитват да зърнат краищата на чорапите ѝ или да надникнат в деколтето ѝ, докато се навежда да сложи питиетата на масата.

— Тя пита за теб — добави Ели и това отново ме накара да се усмихна. — Не исках да ѝ кажа, че си заминал и никой в Джоди няма представа къде си, затова отговорих, че си зает с книгата си и си добре.

От месец и нещо не бях написал нито дума в „Място на убийство“ и двата пъти, когато извадих ръкописа и се опитах да го прочета, ми се стори като написано на пунически език от третия век.

— Радвам се, че Сейди е добре.

— Изискването ѝ за уседналост ще бъде изпълнено в края на месеца, но тя е решила да остане там до края на лятната ваканция. Каза, че бакшишите са много щедри.

— Поиска ли снимка на съпруга ѝ, който скоро ще стане бивш?

— Точно преди да замине. Сейди отговори, че няма. Мислела, че родителите ѝ имат няколко, но отказа да им пише да ги изпратят. Те все още държали на брака ѝ и това щяло да им даде фалшиви надежди. Смятала, че ти си реагирал прекалено емоционално. „*Бурно и прекалено емоционално*“ беше изразът, който употреби.

Типично за моята Сейди. Само че тя вече не беше моя. Сега беше само: *Хей, сервитьорката, донеси ни по още едно... и този път се наведи повечко*. Всеки ревнува и в утрото на пети юли аз направо позеленях от ревност.

— Джордж, не се съмнявам, че тя още държи на теб и може би не е късно да изгладите нещата между вас.

Замислих се за Лий Осуалд, който щеше да се опита да убие генерал Едуин Уокър чак след девет месеца.

— Твърде рано е — отвърнах.

— Какво? Не те разбрах.

— Нищо. Приятно ми е да разговарям с теб, Ели, но скоро телефонистката ще поискава още пари, а монетите ми от двайсет и пет цента свършиха.

— Сигурно няма да дойдеш насам за бургер и шейк в ресторантчето, нали? Ако дойдеш, ще поканя и Дийк Симънс. Той ме питава за теб почти всеки ден.

Мисълта да отида отново в Джоди и да видя приятелите си вероятно беше единственото, което можеше да ме развесели в онова утро.

— Абсолютно. Довечера твърде скоро ли е? Да речем в пет?

— Идеално. Ние, провинциалните мишки, вечеряме рано.

— Чудесно. Ще бъда там. Аз черпя.

— Ще делим наполовина.

11.

Ал Стивънс беше назначил момиче, което познавах от часовете по бизнес английски, и останах трогнат, като видях как тя засия, когато видя кой седи до Ели и Дийк.

— Господин Амбърсън! Страхотно е, че ви виждам! Как сте?

— Добре, Дори.

— Поръчайте си повечко храна. Отслабнали сте.

— Вярно — обади се Ели. — Нуждаеш се от грижи.

Мексиканският загар на Дийк беше избледнял и това ми подсказа, че прекарва времето си вкъщи. И беше напълнял. Той стисна силно ръката ми и каза, че се радва да ме види. В този човек нямаше нищо престорено. Нито пък в Ели Докърти. Решението да зарежа този град и да отида на Мерседес Стрийт, където празнуваха Четвърти юли, като взривяваха кокошки, започваše да ми се струва все поналудничаво, независимо от онова, което знаех за бъдещето. Искрено се надявах Кенеди да си струва жертвите.

Ядохме хамбургери, пържени мазни картофки и ябълков пай със сладолед. Обсъдихме кой какво прави и се посмяхме с Дани Лавърти, който най-после пишеше романа, за който отдавна тръбеше наляво и надясно. Ели каза, че според съпругата на Дани първата глава била озаглавена „Участвам в сбиване“.

Към края на вечерта, докато Дийк тъпчеше лулата си с „Принц Албърт“, Ели взе чантата си от пода под масата и извади голяма книга, която ми подаде над мазните остатъци от храната.

— Осемдесет и девета страница. И я пази от онази грозна локва кетчуп, ако обичаш. Взела съм я назаем и искам да я върна в същото състояние, в което я получих.

Беше годишник, озаглавен „Тигрови опашки“, и от много по-престижно училище от гимназията в Денхолм. „Тигрови опашки“ беше подвързана с кожа вместо с плат, страниците бяха плътни и лъскави и секцията с обявите накрая беше стотина листа. Институцията, която годишникътувековечаваше — или по-скоро възвеличаваше — беше дневното училище „Лонг Ейкър“ в Савана. Прелистих обичайната скучна секция за горните класове и си помислих, че до 1990 година там можеше да има едно-две черни лица. Може би.

— Брей — възкликах. — Портмонето на Сейди сигурно сериозно е олекнало, откакто е дошла в Джоди оттам.

— Мисля, че е изгаряла от нетърпение да се махне оттам — тихо каза Дийк. — И съм убеден, че е имала причини.

Отгърнах на осемдесет и девета страница. Беше озаглавена ПРЕПОДАВАТЕЛИ ПО ХИМИЯ. Имаше изbledняла групова снимка на четирима учители в бели лабораторни престилки, които държаха кипящи мензури — в стил доктор Джекил — и отдолу — четири студийни фотографии. Джон Клейтън изобщо не приличаше на Лий Осуалд, но имаше същото приятно, лесно забравяще се лице и в краищата на устните му имаше същите трапчинки, загатващи усмивка. Призрачно веселие или зле прикрито презрение? По дяволите, може би това беше най-доброто, на което беше способно обсесивно-компултивното копеле, когато фотографът му бе казал да се усмихне. Единствените отличителни черти бяха вдълбнатините близо до слепоочията, почти като трапчинките в ъгълчетата на устата му. Снимката не беше цветна, но очите му бяха достатъчно светли, за да ме убедят, че са сини или сиви.

Обърнах се към приятелите си:

— Виждате ли вдълбнатините на главата му? Естествено образувание ли е това като гърбавия нос или трапчинката на брадичката?

— Не — отговориха всички едновременно, което беше комично.

— Това са белези от форцепс — обясни Дийк. — Получават се, когато на лекарят му писне да чака и измъкне бебето от майката. Обикновено изчезват, но невинаги. Ако косата му не беше оредяла на слепоочията, нямаше да ги видиш.

— Не е ли идвал да разпитва за Сейди? — попитах.

— Не — пак едновременно отвърнаха те и после Елън добави: — Никой не е питал за нея. Освен ти, Джордж. Проклет глупак. — Тя се усмихна така, както хората правят, когато се шегуват, но не съвсем.

Погледнах часовника си и рекох:

— Задържах ви твърде дълго. Ще се връщам.

— Искаш ли да се разходим до футболното игрище, преди да тръгнеш? — предложи Дийк. — Тренъорът Борман заръча да те заведа, ако имам възможност. Той вече провежда тренировки, разбира се.

— Поне на хладно вечер — добави Ели и стана. — Да благодарим на Бога за малките дарове. Спомняш ли си как Хейстингс получи топлинен удар преди три години, Дийк? И как отначало помислихме, че е сърдечен пристъп?

— Не мога да си представя защо иска да ме види. Аз насочих един от безценните му нападатели към тъмната страна на вселената. — Понижих тон и дрезгаво прошепнах: — *Театралното изкуство!*

Дийк се усмихна.

— Да, но спаси друг да не получи червен картон от Алабама. Или поне така си мисли Борман. Защото така му е казал Джим Ладю.

Отначало нямах представа за какво говори Дийк. После си спомних за танците „Сейди Хокинс“ и се ухилих.

— Само ги хванах да си подават бутилка алкохол и я изхвърлих през оградата.

Дийк беше престанал да се усмихва.

— Едно от момчетата е било Винс Ноулс. Знаеш ли, че той е бил пиян, когато са се преобърнали с пикапа?

— Не. — Това обаче не ме изненада. Колите и алкохолът винаги са популярен и понякога смъртоносен коктейл за гимназисти.

— Да. Това и онова, което си казал на момчетата на танците, е накарало Ладю да се закълне, че няма да пие.

— Какво им каза? — попита Ели, която търсеше портмонето си в чантата, но аз бях потънал в спомени за онази нощ и не предложих да платя сметката. „*Не прецаквайте бъдещето си*“ — това им бях казал. И Джим Ладю с ленивата си усмивка, която сякаш казваше: „*Въртя света на малкия си пръст*“, го беше взел присърце. Не знам на чий живот повлияваме, нито кога или защо. Не и докато бъдещето не погълне настоящето. Разбираме, когато е твърде късно.

— Не си спомням — отговорих.

Ели отиде да плати.

— Кажи на госпожица Докърти да си отваря очите за мъжа на снимката, Дийк. И ти също. Той може да не дойде и започвам да си мисля, че греша, но може и да дойде. И да е много ядосан.

Дийк обеща, че ще го стори.

12.

За малко да не отида на футболното игрище. Джоди беше особено красив в ранната юлска вечер и ми се прииска да се върна във Форт Уърт, преди да изгубя желание да отида там. Чудя се какво би се променило, ако бях пропуснал онова малко странично пътуване. Може би нищо. Може би много.

Треньорът ръководеше последните две-три игри с хлапетата от специалния отбор, а останалите играчи седяха на пейката. Бяха свалили каските си и по лицата им се стичаше пот.

— Ред, напред, напред! — крещеше Борман. Видя ни с Дийк и вдигна ръка с разперени пръсти — *пет минути*. След това се върна при малкия и уморен отбор, който все още стоеше на терена. — Още веднъж! Да видим как правите онзи смел скок! Какво ще кажете?

Огледах игрището и видях мъж в крещящо спортно сако. Тичаше покрай страничната линия със слушалки на главата и нещо като купа за салата в ръцете. Очилата му ми напомниха на някого. Отначало не можах да се сетя, но след това го познах. Приличаше малко на Тихия Майк Макеърн. Моят личен господин електронен факир.

— Кой е онзи? — попитах.

Дийк присви очи:

— Мътните ме взели, ако знам.

Треньорът плесна с ръце и каза на хлапетата да отидат под душовете. Приближи се до пейките и ме потупа по гърба.

— Как вървят нещата, Шекспир?

— Много добре — усмихнах се смело.

— Шекспир, ритни тапир. Така казвахме, когато бяхме деца. —

Той се разсмя от сърце.

— А ние казвахме: Тренер, тренер, настъпи хайвер.

На лицето му се изписа изненада:

— Сериозно?

— Не, пошегувах се. — Искаше ми се да се бях вслушал в импулсивното си желание и да си бях тръгнал след вечерята. — Как е отборът?

— О, добри момчета са, стараят се, но няма да бъде същото без Джими. Видя ли новия билборд там, където шосе 109 се отделя от магистрала 77?

— Предполагам, че съм свикнал с него твърде много, за да го забележа.

— Погледни го, като минаваш. Привържениците са го направили страхотно. Майката на Джими едва не се разплакала, като го видяла. Разбрах, че ти дължа големи благодарности, че си убедил младежа да зареже пиенето. — Борман махна шапката си с голямото „Т“, мокра от потта на челото му, сложи я пак на главата си и въздъхна тежко. — Вероятно дължа благодарности и на онзи шибан дръвник Винс Ноулс, но най-доброто, което мога да направя, е да го включва в списъка си с молитвите.

Спомних си, че треньорът е баптист от заклетата разновидност. В добавка към списъците с молитви той вероятно вярваше и във всичките щуротии за синовете на Ной.

— Не е необходимо — отвърнах. — Просто си върших работата. Той ме погледна язвително.

— Би трябало да я вършиш, а не да блъскаш чекии над някаква си книга. Извинявай, ако това ти се струва твърде грубо, но така мисля.

— Няма нищо. — И наистина беше така. Харесах го повече, че го каза. В някой друг свят Борман можеше дори да бъде прав. Посочих към отсрешната страна на игрището, където двойникът на Тихия Майк прибираще купата за салата в стоманена кутия. Слушалките още висяха на врата му. — Кой е този, треньоре?

Борман изсумтя:

— Мисля, че името му е Хейл Дъф. Или Кейл. Нов спортен коментатор в Големия. — Той имаше предвид КДАМ, единствената радиостанция в окръг Денхолм, която излъчваше новини за фермерите сутрин, кънтри музика следобед и рокендрол след часовете в училище. Хлапетата харесваха и музиката, и рекламните паузи. Разнасяше се експлозия, след която мъж с глас на стар каубой казваше: „*K-DAM! Esto, това е голяма работа!*“ В Страната на миналото това се смяташе за връх на малко неприлично остроумие.

— Какъв уред носи? — попита Дийк. — Знаеш ли, треньоре?

— Да, знам, и ако си мисли, че ще му позволя да го използва, докато предава мач, значи му хлопа дъската. Смятате ли, че искам радиослушателите да ме чуят как наричам моите момчета шайка проклети женчовци, когато не могат да отблъснат атаките?

Обърнах се към него много бавно.

— За какво говориш?

— Не му повярвах и затова го изпробвах — отвърна Борман и с нарастващо възмущение добави: — Чух Буф Редфорд да казва на един деветокласник, че топките ми са по-големи от мозъка!

— Аха. — Сърдечният ми ритъм се ускори значително.

— Дъф каза, че го измайсторил в гаража си — измърмори треньорът. — Пуснеш ли го до дупка, чуваш как пърди котка на съседната улица. Това са глупости, разбира се, но Редфорд наистина беше на другия край на игрището, когато чух остроумната му забележка.

Спортният коментатор, който изглеждаше на двайсет и четири години, взе стоманената кутия и махна със свободната си ръка. Борман му отвърна и измърмори под носа си:

— Ще го пусна на моето игрище с *онова* чудо, когато залепя стикер с Кенеди нашибания си додж.

13.

Беше почти тъмно, когато стигнах до кръстопътя между магистрала 77 и шосе 109, но от изток изгряваше грамадна оранжева луна и видях билборда. Джим Ладю се усмихваше и държеше футболната си каска в едната ръка и топка в другата, а на челото му геройски бе паднала къдрица черна коса. Над него с осияни със звезди букви пишеше: ПОЗДРАВЛЕНИЯ ЗА ДЖИМ ЛАДЮ, НАПАДАТЕЛ НА ЩАТА ЗА 1960 И 1961 ГОДИНА! УСПЕХ В АЛАБАМА! НИКОГА НЯМА ДА ТЕ ЗАБРАВИМ!

А отдолу с червени букви, които сякаш крещяха, беше добавено:

ДЖИМЛА!

14.

Два дни по-късно отидох в „Сателитна електроника“ и изчаках собственика да продаде транзистор с големината на айпод на мляскащо дъвка хлапе. Щом момчето излезе (вече притиснало малката слушалка на радиото до ухото си), Тихия Майк се обърна към мен:

— Оxo, старият ми приятел Доу! С какво мога да ви помогна днес? — попита и след това заговорнически зашепна: — Още лампи с подслушвателни устройства?

— Не — отвърнах. — Кажете ми, чували ли сте за нещо, наречено широкообхватен микрофон?

Устните му се разтеглиха в усмивка, която оголи зъбите му.

— Приятелю мой, пак съм на разположение.

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Инсталирах си телефон и първо се обадих на Елън Докърти, която най-услужливо ми даде адреса на Сейди в Рино.

— Имам и телефонния номер на квартирата ѝ — добави. — Ако го искаш.

Разбира се, че го исках, но ако го имах, щях да се поддам на изкушението да ѝ се обадя. Нещо обаче ми подсказваше, че не бива.

— И адресът ми стига — отвърнах.

Щом затворих телефона, съчиних писмо до Сейди. Омразен ми беше фалшивият му непринуден тон, но не знаех как да се отърся от него. Проклетата метла още беше помежду ни. Ами ако Сейди си беше хванала някой чичко-паричко и изобщо не си спомняше за мен? Колко му е? В секса я биваше, спор няма; бързо усвояваше новото и кръщността ѝ в кревата не отстъпваше по нищо на кръщността ѝ в дискотеката. Усетих, че пак говори ревността ми и побързах да довърша писмото с ясното съзнание, че навярно в думите ми прозира по-скоро страдание, а не загриженост. И на това бях съгласен, само и само да прикрия фалша и да кажа нещо от сърце.

„Липсваши ми и безкрайно съжалявам за случилото се. Обаче не знам как да оправя нещата. Чака ме работа и ще я приключва чак следващата пролет. Може и да се проточи, но мисля, че ще смогна. Надявам се да смогна. Не ме забравяй, моля те. Обичам те, Сейди.“

Подписах се като Джордж, което сякаш заличи и малкото искреност в посланието ми. Отдолу написах телефонния си номер и добавих: „*В случай, че решиш да се обадиш.*“ После отидох до обществената библиотека и пуснах писмото в голямата синя пощенска кутия. За момента не можех да направя повече.

2.

В бележника на Ал с кламер бяха прикрепени три снимки, разпечатани от различни интернет сайтове. На едната се мъдреше Джордж де Мореншилд, облечен в официален сив костюм — от онези, които носят банкерите, с бяла кърпичка в джобчето на сакото. Косата му бе сресана назад и прилежно разделена на път в крак с модата от онова време. Усмивката, разкривила плътните му устни, ми напомни за леглото на най-малкото мече от приказката за Златокоска: нито прекалено твърдо, нито прекалено меко, точно както трябва да е. Нямаше и следа от откачалката, която пред очите ми щеше да си разкъса ризата на верандата на къщата на Мерседес Стрийт 2703. А може би *имаше*. Тези тъмни очи. Изльчваха аrogантност. Все едно те пращаха на майната си.

Втората снимка беше на стрелковото гнездо от кашони на шестия етаж на Тексаското книгохранилище.

На третата позираше облеченият в черно Осуалд, стиснал в едната си ръка доставената по пощата пушка, а в другата — няколко левичарски списания. Револверът, с който Ози щеше да застреля далаския полицай Дж. Д. Типит по време на несполучливото си бягство (ако не го предотвратях), стърчеше от колана му. Марина щеше да направи тази снимка десетина дни преди опита за убийство на генерал Уокър. Мястото беше закритият страничен двор към жилищната сграда на Уест Нийли Стрийт 214 в Далас.

Докато чаках семейство Осуалд да се нанесат в къщичката от другата страна на улицата във Форт Уърт, често ходех на Уест Нийли 214. Далас несъмнено беше на гъза на географията, както се изразяваха учениците ми от 2011, но тази улица се намираше в малко по-добър квартал от Мерседес Стрийт. И тук смърдеше, разбира се — през 1962 почти цял Централен Тексас вонеше на рафинерия — но поне ги нямаше миризмите на изпражнения и канални нечистотии. Улицата не беше в цветущо състояние, обаче беше павирана. И по нея не щъкаха кокошки.

По онова време на горния етаж на номер 214 живееше млада двойка с три деца. След тях щяха да се нанесат семейство Осуалд. Интересуваше ме апартаментът нания етаж, защото планирах да заживея там, когато Лий, Марина и Джун се настаняха горе.

През юли същата година приземният етаж се обитаваше от две жени и един мъж. Жените бяха дебели, мудни иечно пременени в

измачкани рокли без ръкави. Едната беше към шейсетте и куцаше. Другата превалаше трийсетте. Приличаха си и несъмнено бяха майка и дъщеря. Мъжът беше клощав и се придвижваше с инвалидна количка. Оредялата му коса беше побеляла. Прикачена към катетър торба с мътна урина лежеше в скута му. Пушеше цигара от цигара и ги изтръскаше в пепелника върху страничната облегалка на количката. През цялото лято не смени тоалета си: червени сатенени баскетболни шорти, разкриващи изпосталелите му бедра чак до чатала, и жълта спортна тениска в тон с урината в катетъра, допълвани от залепени с тиксо кецове и грамадна черна каубойска шапка с лента от змийска кожа и с емблема, представляваща кръстосани кавалерийски саби. Или жена му, или дъщеря му го изкарваха с количката под дървото на моравата и го оставяха там — изгърбен и неподвижен като статуя. Започнах да му махам, като минавах наблизо, но той никога не отвръщаше на поздрава, макар да разпознаваше колата ми. Може би се страхуваше да ми помаха. Сигурно си въобразяваше, че е под зоркото наблюдение на ангела на смъртта, който обикаляше Далас зад волана на раздрънкан форд кабриолет, вместо да язи черен кон. Всъщност донякъде бях тъкмо това — ангел на смъртта.

Изглежда, тримата живееха тук от доста време. Дали планираха да останат и следващата година, когато жилището щеше да ми е нужно? Нямаше как да разбера. В бележките на Ал не се споменаваше за тях. За момента можех само да ги държа под око и да чакам.

Взех новото оборудване, което Тихия Майк беше измайсторил собственоръчно. Чаках телефонът да иззвъни. Случи се три пъти и винаги скачах, изпълнен с надежда. Две от обажданията бяха от госпожа Ели и с нея само си побърихме. Дийк се обади да ме покани на вечеря и аз приех на драго сърце.

Сейди не телефонира.

3.

На трети август по занемарената алея на номер 2703 зави шевролет „Бел Еър“, модел '58 година. Следваше го лъскав крайслер. Братята Осуалд слязоха от шевролета и безмълвно застанаха един до друг.

Пресегнах се през пердетата, отворих прозореца и в стаята нахлу уличната шумотевица, съпътствана от вял полъх на горещ и влажен въздух. Изтичах до спалнята и извадих изпод леглото новата придобивка. Тихия Майк беше пробил дупка в дъното на пластмасова купа и от там стърчеше като пръст възхваляваният от него микрофон, приемаш сигнал от всички посоки. Включих микрофона към буските от задната страна на магнетофона. Намерих също входа за слушалките — и по тяхен адрес техникът се беше изказал ласкателно.

Надникнах през прозореца и видях, че братята си приказват с онзи от крайслера, който го раздаваше каубойски — широкопола шапка „Стетсън енд Бъфало“, вратовръзка шнур и кичозни ботуши с шевове. Имаше по-добър вкус от хазяина ми, но беше от същата пасмина. Хич не ми и трябваше да подслушвам разговора; жестовете на мъжа бяха достатъчно красноречиви. „Знам, че не е кой знае какво, ама и ти не си въшли в с pari. Прав ли съм, приятел?“ За гражданин на света като Лий, който вярваше, че му е отредена слава, макар и без богатство, действителността сигурно беше трудна за преглъщане.

На стената близо до пода имаше контакт. Включих магнетофона, надявайки се да не ме удари ток или да гръмне бушонът. Светна червена лампичка. Сложих си слушалките и пъхнах пластмасовата купа в пролуката между пердетата. Ако онези типове обърнха погледи насам, слънцето щеше да им блести в очите и понеже стряхата над прозореца хвърляше сянка, нямаше да ме видят или щяха да зърнат само безформено бяло петно. Все пак ми хрумна, че ще е добре да облепя купата с черен изолирбанд. За всеки случай.

Само дето не чуха нищичко.

Дори уличните шумове почти бяха заглушени.

„Направо гениално, няма що — рекох си. — Милиони благодарности, о, Тихи Ма...“.

После видях, че копчето за звука е на нула. Завъртях го докрай и в главата ми направо *експлодираха* гласове. Изпсувах, махнах слушалките, понамалих звука и после пак ги сложих. Резултатът беше смайващ. Все едно използвах бинокъл, но не за увеличаване на образа, а на звука.

— Шейсетачка на месец ми се струва малко солено, сър — каза Лий Осуалд (като се имаше предвид, че Темпълтънови плащаха с десет долара по-малко от мен, бях напълно съгласен с него). Говореше

почтително и с лек южняшки акцент. — Дали не бихме могли да слезем до петдесет и пет...

— Нищо против нямам пазаръците, ама хич недей се пробва — заяви Повелителят на ботушите от змийска кожа. Заклати се на високите си токове, все едно се канеше да си тръгне. — Каквато пара съм казал, трябва да си я взема. Ако не е от тебе, то ще е от друг.

Лий и Робърт се спогледаха.

— Е, да влезем и да поогледаме — измънка Осуалд.

— Жилището си го бива и улицата е тиха — осведоми ги господин Змийски ботуши. — Обаче внимавайте с първото стъпало на верандата, че трябва да се поправи. Сума такива къщи имам и народът хич не ги пази. Последните наематели бяха големи хаймани.

„Внимавай в картина, копелдак — мина ми през ума. — Не говори така за хората на Айви.“

Влязоха вътре. Гласовете се загубиха, после пак се появиха — макар и заглушени, — когато господин Змийски ботуши застана до прозореца на предната стая. Съседите отсреща можели да надзъртат през него, твърдеше Айви, и се беше оказала права.

Лий се поинтересува какво възнамерява да направи с дупките по стените бъдещият му хазяин. Във въпроса не се долавяше възмущение или сарказъм, но нямаше и следа от подлизурство, независимо от прикрепеното към всяко изречение „сър“. Говореше уважително и в същото време равнодушно — поведение, което явно беше усвоил като морски пехотинец. „Безцветен“ е думата, която го описваше най-точно. Имаше лицето и гласа на човек, който го бива в изпълзване между капките. Поне пред хората. Само Марина познаваше другото му лице и беше чувала другия му глас.

Господин Змийски ботуши с половин уста им обеща това-онова и даде мъжката си дума, че нов матрак за голямата спалня ще има, защото „предишните момци взели, че тафили стария“. Пак натърти, че ако Лий не иска жилището, все някой щял да се намери (сякаш не стоеше празно цяла година), после покани братята да огледат стаите. Запитах се дали ще им се понрави естетическите напъни на Розет.

Гласовете им загълхнаха, после те влязоха кухнята и пак започнаха да ги чувам ясно. Зарадвах се, че подминаха „Наклонената лампа в Пиза“, без дори да я погледнат.

— Мазе има ли? — попита Робърт.

— Няма! — самодоволно отвърна господин Змийски ботуши, сякаш липсата на мазе беше преимущество. Май така виждаше нещата. — Притрябало ви е. Само влага ще ви държи. Тук сигналът пак изчезна, сигурно защото онзи отвори задната врата да покаже двора. Който изобщо не беше двор, а по-скоро буренясала поляна.

След около пет минути пак бяха отпред. Този път Робърт, поголемият брат, се опита да се пазари. И той удари на камък.

— Ще ни оставите ли насаме? — обърна се към хазяина.

Онзи погледна кичозния си никелиран часовник и ги осведоми:

— Само че имам уговорена среща на Чърч Стрийт, та ще трябва да решавате по-бързо.

Робърт и Лий застанаха до задницата на шевролета и макар че снижиха гласовете си, за да не ги чуе каубоят, щом насочих купата към тях, чувах почти всяка дума. Робърт настояваше да поразгледат още някое жилище. Лий заяви, че се е спрял на това. Щяло да свърши работа като начало.

— Лий, това е дупка! Хвърляне на... — *Пари*, вероятно.

Не чух отговора на Лий. Робърт въздъхна и примирено вдигна ръце. Върнаха се при господин Змийски ботуши, който се ръкува с Лий и похвали мъдрото му решение. Впусна се в разясняване на Светите хазайски писания: първи месец, последен месец, депозит за нанесени щети. Тук Робърт се намеси и заяви, че няма да платят депозит, докато не бъдат оправени стените и не бъде доставен нов матрак.

— За новия матрак се разбрахме — каза каубоят. — И ще викна някой да поправи онова стъпало, та да не си изкълчи глезната женицата. Ама ако ремонтирам стените сега, ще трябва да вдигна наема с петарка на месец.

От бележките на Ал знаех, че Лий ще наеме жилището, и въпреки всичко очаквах да се откаже. Но той извади от задния си джоб овехтял портфейл и измъкна тънка пачка банкноти. Повечето отборо в протегнатата ръка на новия си хазянин, докато Робърт крачеше към колата, клатейки възмутено глава. Равнодушно изгледа моята къща от отсрещната страна, после погледът му се заря в друга посока.

Господин Змийски ботуши за последно стисна ръката на Лий, качи се в крайслера и потегли, оставяйки след себе си кълба прахоляк.

Едно от момиченцата, които бях видял да скачат на въже, довтаса на ръждива тротинетка и попита Робърт:

— В къщата на Розет ли ще се нанасяте, господине?

— Аз — не, само този господин. — Робърт посочи с палец брат си.

Малката се придвижи с тротинетката до Лий и попита човека, който щеше да отнесе с куршум половината глава на Джон Кенеди, дали има деца.

— Имам си дъщеричка — отговори той.

Опра ръце на коленете си и приклекна, за да се изравни с малката клюкарка, която продължи разпита:

— Хубава ли е?

— Не чак колкото теб, нито пък е толкова голяма.

— Може ли да скача на въже?

— Миличка, тя още не може да ходи. — Южняшкият му акцент беше още по-подчертан.

— Ами да си яде ушите тогава. — Тя подкара към Уинскот Роуд.

Двамата братя се обърнаха към къщата. Гласовете им позагълхнаха, но след като увеличих звука, чувах повечето думи.

— Купуваш... в чувал — каза му Робърт. — Чакай само Марина да я види тая къща; ще ти се нахвърли като муха на лайно.

— Аз ще... Рина — отговори Лий. — Ама, братко, ако не... от къщата на мама и не се чупя от оня малък апартамент, ще взема да я убия.

— Понякога е истинска... но... те обича, Лий. — Робърт направи няколко крачки към улицата. Лий се приближи до него и гласовете им зазвучаха съвсем ясно.

— Знам, но няма оправдания. Оная нощ с Рина се бяхме заиграли в кревата, а тя писка от разтегателния диван в хола: „Я по-полека, вие двамцата, рано ви е за второ. Чакайте първо да отгледате това, дето го имате.“

— Такава си е. Доста е груба понякога.

— Все купува разни неща, братко. Казва, че са за Рина, ама ми ги натрапва. — Лий се изсмя и тръгна към шевролета. Този път неговият поглед се плъзна по къщата на номер 2706 и ми костваше доста усилия да застиня зад пердетата. И да задържа стабилно купата.

Облегнаха се на задната броня — двама мъже с чисти сини ризи и с работни панталони. Лий носеше и вратовръзка, която разхлаби.

— Слушай само. Отскача мама до „Ленард Брадърс“ и се връща с куп парцалки за Рина. Вади дамски шорти като кюлоти, ама с индийски десен, и вика: „Гледай, Рини, каква хубосия!“ — Лий имитираше майка си с доста хаплив тон.

— Как реагира Рина? — Робърт се усмихваше.

— Вика „Не, мамочка, не, благодаря съм, но не харесва, не харесва. Ей *така* харесва.“ И показва с ръка. — Лий демонстрира нагледно, като сложи длан някъде по средата на бедрото си.

Този път Робърт направо се ухили:

— Обзалагам се, че мама е била очарована.

— Каза ѝ: „Марина, такива ми ти къси гащи са за млади моми, дето се перчат по улиците и си дирят мъжлета, не за омъжени жени.“ Да не си ѝ казал къде сме, братко. Да не си посмял. Ясно?

Робърт не продума няколко секунди. Може би си спомняше онзи студен ноемврийски ден през 1960 и как майка му припка след него по Уест Севънт и вика: „*Спри се*, Робърт, още не съм приключила с теб!“ И макар в бележките на Ал да липсваха подробности по този въпрос, доста ме съмняваше да е приключила и с Лий. Все пак тъкмо той ѝ беше любимецът. Галеникът на семейството. Този, който спеше в нейното легло, докато не навърши единайсет. Този, чиито топки тя редовно проверяваше за наченки на окосмяване. Въпросните подробности ги имаше в бележките на Ал. До тях отстрани в полето бяха надраскани две думи, които човек не очаква от готвач на аламинути: *истерична фиксация*.

— Ясно, Лий, но това е малко градче. Ще ви намери.

— Набързо ще я накарам да вдигне гълъбите. Бъди сигурен.

Качиха се в шевролета и потеглиха. Табелата с надпис „ПОД НАЕМ“ я нямаше на парапета на верандата. Новият хазянин на Лий и Марина я беше приbral.

Отскочих до железарията, купих ролка изолирбанд и облепих пластмасовата купа отвътре и отвън. Като цяло денят ми се струваше успешен, но бях нагазил в дълбоки води. И го знаех.

4.

В около пет следобед на 10 август бел еърт пак се появи, но този път теглеше малко дървено ремарке. На Лий и Робърт им бяха нужни по-малко от десет минути да пренесат всички земни притежания на семейство Осуалд в новото им обиталище (внимаваха да не стъпват на разхлопаната дъска на верандата, която още не беше поправена). Марина с Джун на ръце стоеше на неокосената морава и с ужас гледаше новия си дом.

Този път цъфнаха и трите съседски момиченца — двете вървяха пеш, третото тикаше тротинетка. Настояха да видят бебето и Марина се подчини с усмивка.

— Как се казва? — попита едното.

— Джун — отвърна Марина.

И трите я обсипаха с въпроси:

— На колко годинки е? Може ли да говори? Защо не се смее?

Има ли си кукличка?

Марина поклати глава. Още се усмихваше.

— Съжалявам, аз не говори.

Трите малки клюкарки офейкаха, като викаха през смях: „*Аз не говори, аз не говори!*“ Едно от малкото оцелели пилета по Мерседес Стрийт с протестен крясък отскочи от пътя им. Марина ги проследи с поглед и усмивката ѝ помръкна.

Лий излезе на моравата. Беше гол до кръста и се потеше обилно. Кожата му беше белезникава като рибешки корем, а ръцете му — мършави. Прегърна я през кръста, после се приведе и целуна Джун. Помислих си, че Марина ще посочи къщата и ще каже: „*Не харесва, не харесва*“ — дотолкова беше усвоила английския, — но тя просто му подаде бебето; качи се на верандата, залитна на разхлабеното стъпало, обаче успя да запази равновесие. Хрумна ми, че Сейди по всяка вероятност щеше да се просне в цял ръст и да накуцува с подут глезен следващите десетина дена.

Останах с впечатлението, че Марина е също толкова нетърпелива да се отърве от Margaret, колкото и съпругът ѝ.

5.

Десети се падаше петък. В понеделник, два часа след като Лий беше отишъл да монтира поредните алуминиеви врати, пред къщата на номер 2703 спря ръждивокафяво комби. Маргарет Осуалд отвори предната дясна врата още преди колата да е спряла и изскочи навън. Днес червената кърпичка бе заменена с бяла на черни точки, но грубите обувки като на медицинска сестра и изражението на неприязнена враждебност бяха същите. Робърт се бе окказал прав, беше ги открила.

„Небесна хрътка^[1] — помислих си. — Небесна хрътка.“

Надничах през пролуката между пердетата, но не включих микрофона. Тази история не се нуждаеше от саундтрак.

Дружката, дето беше докарала „мама“ — едричка госпожа — се изтътрузи от седалката и започна да си вее с длан. Вече беше горещо като в пещ, но Маргарет пет пари не даваше. Избута шофьорката към багажника на комбито и я накара да го отвори. Вътре се помещаваха детското столче и торба с покупки. Маргарет грабна столчето, приятелката ѝ — торбата.

Пристигна любопитката с тротинетката, но Маргарет набързо я отряза. Дочух: „Марш, малката!“ и момиченцето си тръгна нацупено.

Маргарет замарширува по отъпкания коловоз, който заместваше алеята за коли. Докато оглеждаше разхлопаната дъска, се появи Марина. Беше с риза и от онзи тип шорти, дето госпожа Осуалд не одобряваше за омъжени жени. Не беше чудно, че Марина ги харесва. Имаше убийствени крака. Изглеждаше стъписана и дори без усилвателя-самоделка можех да я чуя как бърбори:

— Не, мамочка — мамочка, не! Лий каза не! Лий каза не! Лий каза... — Последва тирада на руски, която беше единственият начин Марина да изрази възгледите на съпруга си.

Маргарет Осуалд бе от онези американци, които вярват, че чужденците ще ги разберат, ако говорят *бавно... и много ВИСОКО*.

— Да... Лий... си... има... ДОСТОЙНСТВО! — изтръби тя. Качи се на верандата (ловко избягвайки счупеното стъпало) и се изтъпанчи пред ошащавената си снаха. — Няма... нищо... нередно... в това... но не бива... ВНУЧКАТА МИ... да си ПАТИ!

Беше цяла грамада. Марина беше фиданка. „Мамочка“ нахлу вътре без повече увъртания. Настипи моментно затишие, разкъсано от докерски рев:

— Къде е на баба СЛАДУРАНАТА?

Дълбоко в дебрите на къщата, вероятно в бившата стая на Розет, Джун се разплака.

Личната шофьорка на Маргарет плахо се усмихна на Марина, нарами торбата с покупките и също влезе в къщата.

6.

В пет и половина Лий се зададе откъм автобусната спирка; носеше кутия за храна, която подскачаше в ритъм с крачките му. Изкачи се по стълбите, без да се сети за продъненото стъпало, което поддаде; той залитна и изтърва кутията, после се наведе да я вземе.

„Сега ще му се повиши настроението“ — помислих си.

Наблюдавах го как прекоси хола и остави на кухненския плот кутията от обяда си. Обърна се и видя новото бебешко столче. Навсярно позна „почерка“ на майка си, защото веднага отвори ръждясалия хладилник. Още се взираше вътре, когато Марина изникна от детската стая. Беше преметнала през рамото си пелена, а бинокълът ми беше достатъчно мощен, че да видя бебешките лиги по нея.

Усмихна се и заговори на съпруга си, той се извърна към нея. Светлата кожа е проклятие за всеки, който лесно се изчервява, а навъсеното лице на Лий беше пламнало чак до олисялото му чело. Започна да ѝ крещи, сочейки с пръст хладилника (вратата още зееше отворена и от вътре излизаше студена пара). Марина се обърна и понечи да се върне в детската стая. Той я хвана за рамото, извъртя я към себе си и я заразтърса. Главата ѝ се люшкаше като на парцалена кукла.

Не исках да гледам тази сцена, а и нямаше причина да го правя; с нищо не допринасяше за разследването ми. Че беше грубиян, беше, но тя щеше да оцелее, което не можеше да се каже за Джон Ф. Кенеди... нито пък за полицай Типит. Причина да съм свидетел на скандала нямаше. Но понякога просто не можеш да извърнеш поглед.

Продължиха да се разправят, Марина несъмнено се опитваше да обясни, че няма идея как Маргарет е разбрала къде са и че не е било по силите ѝ да удържи „мамочка“ извън къщата. И естествено Лий накрая

я зашлеви, защото не можеше да зашлеви майка си. Дори да беше там, нямаше да посмее да ѝ вдигне ръка.

Марина изпищя. Той я пусна. Тя му заговори разпалено, като ръкомахаше. Лий опита да я хване, но тя се дръпна. После вдигна ръце към тавана, отпусна ги и излезе от къщата. Лий понечи да я последва, но се отказа. Братята бяха сложили два паянтови градински стола на верандата. Марина се тръшна на единия. Под лявото ѝ око имаше драскотина и бузата ѝ вече започваше да подпухва. Отправи поглед към улицата и отвъд нея. Почувствах гузен страх, макар лампите в хола ми да не светеха и да бях сигурен, че няма как да ме види. Въпреки това притих дъх.

Лий седна до кухненската маса и закри с длани челото си. Постоя така известно време, после чу нещо и се шмугна в по-малката спалня. Излезе от там с Джун на ръце и започна да се разхожда из хола, търкайки гръбчето ѝ, за да я успокои. Марина се появи. Джун я видя и протегна към нея пухковите си ръчички. Лий подаде бебето на жена си и я прегърна, преди да успее да му се изплъзне. Тя покротува в прегръдката му, после прехвърли бебето в другата си ръка и също го прегърна. Устата му докосваше косата ѝ и почти бях сигурен, че ѝ шепне: „Съжалиявам.“ Не се съмнявах, че съжалиява. И следващия път щеше да съжалиява. И по-следващия.

Марина върна Джун в бившата стая на Розет. Лий се повъртя още малко, сетне отиде до хладилника, извади нещо и започна да го ръфа.

7.

Късно на другия ден, тъкмо когато Лий и Марина сядаха да вечерят (Джун лежеше на одеяло на пода в хола), Маргарет се зададе пуфтеики откъм автобусната спирка на Уинскот Роуд. Тази вечер се бе издокарала със син памучен панталон — доста несполучлив избор предвид мощните ѝ задни части. Мъкнеше грамадна платнена чанта, от която надничаше червеният покрив на пластмасова детска къщичка. Тя изкачи стълбите на верандата (отново ловко избягвайки коварното стъпало) и нахълта вътре, без да почука.

Опитах да се преборя с изкушението да включам специалния микрофон — предстоеше поредната сцена, която спокойно можех да си

спестя — но загубих битката. Няма нищо по-вълнуващо от една семейна разпра; май Лев Толстой го беше казал. Или пък Джонатан Франзен^[2]. Докато включва микрофона и го насоча към отворения прозорец на отсрешната къща, кавгата вече беше в разгара си.

— ... исках да знаеш къде сме, не мислиш ли, че щях да ти кажа!

— Вада ми каза, щото е добро момиче — кротко каза Маргарет. Гневът на Лий сякаш ѝ действаше успокояващо като летен дъждец. Действайки със сръчността на крупие, тя продължи да трупа върху плата чинии от всянакъв вид и с различни шарки. Марина я наблюдаваше с удивление. Детската къщичка стоеше на пода до одеялото на Джун. Малката радостно риташе с крачета и не ѝ обръщаше никакво внимание. И какво чудно имаше в това? Защо му е на четиримесечно бебе детска къщичка?

— Майко, разбери, че искаме да ни оставиш на мира! Престани да мъкнеш разни неща! Сам мога да се грижа за семейството си!

Марина побърза да окаже логистична подкрепа на съпруга си:

— Мамочка, Лий каза не.

Маргарет се изсмя ведро.

— „Лий каза не, Лий каза не.“ Миличка, той винаги казва не. Цял живот така говори, ама аз не му обръщам внимание. Щото се грижа за него. — Тя щипна бузата му, както правят майките, когато шестгодишните им хлапета направят някоя симпатична беля. Помислих си, че ако Марина се беше опитала да го пошипне, шегичката несъмнено щеше да ѝ коства някой и друг зъб.

Междувременно съседските момиченца бяха цъфнали на жалката морава пред къщата и наблюдаваха скандала като правостоящи зрители на поредната Шекспирова пиеса в лондонския театър „Глоуб“. Само че в нашата постановка опърничавата щеше да победи.

— Какво вечеряхте, миличък? Нещо вкусно ли?

— Ядохме яхния. Грегъри ни изпрати купони за „Шопрайт“ — обясни той, без да престава да дъвче. Маргарет търпеливо чакаше. — Искаш ли да я опиташ, мамо?

— Ядене много вкусно, мамочка — намеси се Марина и обнадеждено се усмихна.

— Ааа, не, такива работи не ям — намуси се свекървата.

— Да му се не види, майко, дори не знаеш какво е!

Тя не му обърна внимание, сякаш не беше продумал, и продължи да дърдори:

— Ще ми се разбълника стомахът от тая манджа... Лий, миличък, вземи да оправиш онова стъпало, преди някой да си е строшил крака.

Той измърмори нещо, но Маргарет си беше намерила друг обект. Връхлетя върху Джун и я сграбчи, както ястребът сграбчва полска мишка. Ясно видях през бинокъла стреснатото изражение на бебето.

— Как е малката ми СЛАДУРАНА? Как е СЪКРОВИЩЕТО на баба? Как е малката ми ДЕВУШКА?

Малката ѝ девушка изпадна в ужас и се разпища.

Лий понечи да вземе бебето. Червените устни на Маргарет се разтеглиха в гримаса, която при най-добро желание би минала за усмивка. На мен повече ми приличаше на озъване. Явно и синът ѝ мислеше така, защото отстъпи назад. Марина хапеше устни и стреснато се кокореше.

— Оooo, Джуни! Джуни-Гуни-СЛАДУНИ!

Маргарет крачеше напред-назад по изтъркания зелен мокет, пренебрегвайки усиливащите се писъци на Джун, както беше пренебрегнала и гневните излияния на Лий. Дали не ѝ правеха удоволствие? Май да. След известно време Марина не успя да се сдържи. Стана и тръгна към Маргарет, която се отдръпна, притиснала бебето до гърдите си. Дори от отсрещната страна на улицата сякаш чувах как шляпат грубите ѝ обувки: „Ххлоптрак-хлоп.“ Марина я последва. Маргарет явно реши, че им е дала да се разберат, и връчи бебето на майка му. Посочи към Лий, после заговори с даскалски тон:

— Понаадебеля... докато живеехте при мен... защото му готовех... все неща, дето ХАРЕСВА... по още е ПРЕКАЛЕНО... МЪРШАВ... ПУСТО да остане!

Марина изплашено се кокореше над главата на бебето. Свекърва ѝ забели очи — или от нетърпение, или от отвращение, и се приведе към нея. „Наклонената лампа в Пиза“ беше включена и светлината се отразяваше в издължените очила на Маргарет, тип „котешко око“.

— ГОТВИ МУ... НЕЩА, ДЕТО ОБИЧА! НИКАКВИ... ВКИСНАТИ СМЕТАНИ! НИКАКВИ... ЙОГРИТИ! ПРЕКАЛЕНО... МЪРШАВ... Е!

— Мръшав — колебливо произнесе Марина. Джун явно се поуспокоя в прегръдките на майка си и писъците ѝ преминаха в хълцукиания.

— Да! — натърти Маргарет. После се врътна към Лий. — И да го поправиш онова стъпало!

Сетне си тръгна, но на излизане звучно целуна главичката на внучка си. Усмихваше се, докато вървеше към автобусната спирка. Изглеждаше подмладена.

8.

На другата сутрин станах в шест. Отидох до прозореца и машинално надникнах през пролуката в завесите — шпионираното на отсрешната къща ми беше станало навик. Марина седеше на един от градинските столове и пушеше цигара. Носеше възголяма розова пижама от изкуствена коприна. Имаше прясна синина около едното око и горнището на пижамата беше изпръскано с кръв. Пушеше бавно, жадно вдишваше дима и се взираше в една точка.

След известно време се прибра вкъщи и приготви закуска. После Лий излезе на верандата и се нахрани. Беше забил нос в някаква книга и не погледна жена си.

9.

„Грегъри ни изпрати купони за «Шопрайт».“ Така беше казал Лий на майка си, може би да даде обяснение за месото в яхнията или пък просто да я информира, че с Марина не са самотници във Форт Уърт. Това сведение като че ли бе минало покрай ушите на мамочка, но моите го регистрираха. Питър Грегъри беше първото звено от веригата, която щеше да доведе Джордж де Мореншилд до Мерседес Стрийт.

Също като Мореншилд и Грегъри беше руски емигрант в света на петрола. Родом беше от Сибир и преподаваше руски език веднъж седмично във фортуъртската библиотека. Лий се беше поинтересувал дали не им се намира свободно място за преводач. Грегъри му даде тест и прецени нивото му на владеене на руския като „задоволително“.

Въсъщност Лий беше убеден, че онова, което интересува Грегъри — и всички останали емигранти — беше Марина Прусакова, млада девойка от Минск, която някак си беше съумяла да се изплъзне от лапите на руската мечка само за да попадне в лапите на американски селянци.

Лий не получи работата; вместо него Грегъри взе Марина да преподава руски на сина му Пол. Парите бяха добре дошли за Осуалдови. Но цялата история даде на Лий поредния повод да злобее. Жена му обучаваше богаташко хлапе два пъти седмично, докато той се бъхтеше да монтира комарници.

През онази сутрин, когато гледах как Марина пуши на верандата, Пол Грегъри, симпатията и каки-речи неин връстник, паркира пред къщата чисто новия си буик. Почука на вратата и новата му учителка, нацапотена с тежък грим в стил Боби Джилму отвори. Дали защото познаваше до болка собственическото чувство на Лий, или заради заучените в родината правила на благоприличие, тя му предаде урока на верандата. Занимава се с него час и половина. Джун лежеше на одеялцето си помежду им и двамата се редуваха да я гушкат, като се разплачеше. Сцената беше очарователна, въпреки че господин Осуалд едва ли би се съгласил с мен.

По обяд бащата на Пол паркира зад бутика. Водеше със себе си двама мъже и две жени. Носеха торби с покупки. Грегъри старши прегърна сина си, после целуна Марина по бузата (незасегнатата от побоя) и си побъбриха на руски. Младият Грегъри не разбираше нито дума и се блещеше като пукал, но Марина явно се почувства в свои води: засия като слънце. Покани ги да влязат. Скоро вече седяха в хола, пиеха студен чай и си приказваха. Ръцете на Марина хвъркаха като играви птички. Джун преминаваше от ръка на ръка и от скут в скут.

Наблюдавах ги с интерес. Руското емигрантско общество си беше намерило момиче-жена, което щеше да се превърне в тяхна галеница. Как иначе? Тя беше млада и красива непозната, попаднала в непозната страна. Разбира се, красавицата се бе омъжила за звяра — навъсен млад американец, който я биеше (лошо) и който имаше пламенна вяра в системата, пламенно отритата от тези заможни буржоа (още по-лошо).

Въпреки това Лий приемаше подаянията им почти без да гъкне, а когато донесоха мебели — ново легло, яркорозова люлка за бебето — прие и тях. Надяваше се руснаците да го измъкнат от дупката, в която

беше затънал. Но не му се нравеха и през онзи ноември на шейсет и втора, когато се пренесе със семейството си в Далас, вероятно беше разбрал, че неприязънта е взаимна. Сигурно се беше питал защо не го харесват. Те бяха шайка страхливци, изоставили Майка Русия, докато била на колене през четирийсет и трета година, лизали подметките на германците и след края на войната забягнали в САЩ, набързо приемайки американския начин на живот... който за него беше прикрит фашизъм, потисничество на малцинствата и експлоатация на труда им.

Част от тези подробности ми бяха известни от бележките на Ал. Повечето обаче научих от наблюденията си на сцената отвъд улицата или от единствения важен разговор, записан от скрития в лампата микрофон.

10.

В съботната вечер на двайсет и пети август Марина се наконти с шикозна синя рокля и премени Джун с кадифено гащерионче с апликации отпред. Начумереният Лий изникна от спалнята, издокаран с костюм (очевидно единственият, който притежаваше): смехотворна вълнена дреха, вероятно ушита в родината му. Нощта беше задушна и си представих как той за нула време ще плувне в пот. Слязоха предпазливо по стълбите на верандата (дъската още не беше оправена) и тръгнаха към автобусната спирка. Качих се в колата и подкарах след тях. Спрях на пресечката между Мерседес Стрийт и Уинскот Роуд и ги видях да стоят до уличен стълб и пак да се карят. Голяма изненада! Автобусът дойде и те се качиха. Проследих ги, както бях направил и с Франк Дънинг в Дери.

Историята се повтаря или, казано с други думи, миналото е хармонично.

Осулдови слязоха от автобуса в жилищен квартал в Северен Далас. Спрях колата и загледах как вървят към малка, но красива къща в стил Тюдор. Старинните лампи в края на алеята мъждукаха в сумрака. Разбира се, по *тази* морава нямаше и помен от плевели. Гледката направо плачеше да бъде наречена „Американска мечта“. Марина вървеше напред с бебето в ръце, Лий се тътреше след нея и

сякаш плуваше в двуредното си сако, което стигаше почти до коленете му.

Марина го избута пред себе си и посочи звънеца. Той го натисна. Показаха се Питър Грегъри и синът му и когато Джун протегна ръчички към Пол, младежът се засмя и я взе. Лий направо зяпна.

Излезе и друг мъж. Беше един от хората, дошли в деня на първия урок на Пол Грегъри; след това три-четири пъти беше навестявал дома на Осуалдови, натоварен с продукти, играчки за Джун или и двете. Почти бях сигурен, че името му е Джордж Баухе (да, поредният Джордж, *историята се повтаря*) и макар да наближаваше шейсетте, май здравата беше хлътнал по Марина.

Според готвача на аламинути, който ме беше забъркал в тази каша, именно Баухе бе убедил Питър Грегъри да организира купона за запознанството. Джордж де Мореншилд не присъстваше, но съвсем скоро щеше да научи как е минало партито. Баухе щеше да му разкаже за семейство Осуалд и особения им брак. Щеше да го осведоми и че Лий се е проявил като радетел на социализма и на руската общност. „*Младокът ми се струва изперкал*“ — щеше да добави. Де Мореншилд, неизменен покровител на изперкалите, щеше да реши, че трябва да се срещне със странната двойка.

Защо се беше развилял Осуалд на купона у Грегъри, нападайки добронамерените емигранти, които иначе на драго сърце щяха да му се притекат на помощ? Нямаше как да знам със сигурност, но в главата ми се въртяха разни идеи. Представих си Марина със синята рокля, запленяваща всички (особено мъжете). Също и Джун, достойна за снимка в моден журнал с подареното си гащеризонче. Представих си и Лий, потяг се в грозния си вълнен костюм. За разлика от младия Пол Грегъри той криво-ляво е разбидал пороя от руски думи, но въпреки това се е чувства пренебрегнат. Сигурно не е бил на себе си от яд, задето е трябвало да работелничи пред тези хора и да им яде хляба. Дано. Така му се пада!

Не се застоях. Интересуваше ме само Де Мореншилд, следващата брънка от веригата. Скоро щеше да се появи на сцената. Междувременно и тримата Осуалд бяха напуснали жилището си и щяха да се върнат не по-рано от десет часа. Дори по-късно, като се имаше предвид, че следващият ден е неработен.

Потеглих обратно, за да активирам „бръмбара“ в хола им.

11.

През онази съботна вечер по цялата Мерседес Стрийт се вихреха луди купони, но на поляната зад „замъка“ на Осуалдови беше тихо и пусто. Предполагах, че ключът за входната врата ще пасне и на задната, но така и не се наложи да изprobвам тази теория, тъй като беше отключено. По време на престоя си във Форт Уърт нито веднъж не използвах ключа, който си бях купил от Айви Темпълтън. Животът е низ от иронии.

Жилището беше затрогващо спретнато. Детското столче стоеше между столовете на двамата родители пред малката кухненска масичка, подносът за храна лъщеше от чистота. Изльскани до блясък бях и олющеният плот, и умивалникът. Бях готов да се обзаложа, че Марина е оставила нарисуваните на стената момиченца с гащериони — интериорна приумица на Розет — и влязох да проверя в стаята, която сега беше на Джун. Осветих стените с джобното си фенерче. Да, там си бях, макар в тъмното да изглеждаха по-скоро призрачни, а не лъчезарни. Сигурно Джун ги зяпаше, докато беше в легълцето си и смучеше биберона си. Питах се дали ще си ги спомня, когато поотрасне, дали призрачните момиченца, нарисувани с пастели, ще останат запечатани дълбоко в съзнанието й.

„Джимла“ — помислих си без всякаква причина и ме побиха тръпки.

Преместих бюрото, свързах устройството с щепсела на лампата и го прокарах през дупката, която бях пробил в стената. Дотук добре, после взех, че се издъних. И то яко. Докато връщах бюрото на мястото му, го блъснах в стената и „Наклонената лампа в Пиза“ се олюля.

Ако имах време да помисля, щях да остана неподвижен и грозотията щеше да се разбие на пода. И после какво? Да махна микрофона и да оставя парчетата? Да се надявам Осуалдови да решат, че нестабилната лампа сама се е прекатурила? Повечето хора биха стигнали до това заключение, но повечето хора нямаха причина да са параноиди на тема ФБР. Можеше Лий да открие дупката, която бях пробил в стената. Ако това се случеше, пеперудата щеше да разпери криле.

Само че аз нямах време за размисъл. Машинално се пресегнах и хванах лампата, преди да падне. Стиснах я здраво и се разтреперих. В малката къща беше горещо като в пещ, надушвах собствената си пот. Нямаше ли и те да я подушат, като се върнеха? Нима беше възможно да им убегне?

Запитах се дали не съм откачил. Несъмнено ако бях с всички си, щях да разкарам микрофона... и себе си. Можех да намеря Осуалд на десети април следващата година, да наблюдавам опита му да застреля генерал Едуин Уокър и ако беше сам, да го убия, както бях убил и Франк Дънинг. „Не се задълбавай, умнико“ — би казала Кристи в духа на „Анонимните алкохолици“. Защо, за бога, си губех времето с никаква мизерна лампа с микрофон, когато бъдещето на света беше заложено на карта?

Ал Темпълтън ми отговори: „Тук си, защото още се лутаме из мъглата. Защото ако Джордж де Мореншилд крие нещо, то Осуалд може да не е нашият човек. Тук си, за да спасиш Кенеди, и именно това е началото на веригата. Така че остави шибаната лампа на мястото й.“

Подчиних се на „нареждането“, макар паянтовата стойка на лампата да ме притесняваше. Ами ако Лий я бутнеше и видеше микрофона в счупената керамична основа? Съществуваше и вероятност двамата с Де Мореншилд да разговарят в същата стая, но лампата да е изключена и гласовете им да са прекалено тихи, за да ги улови микрофонът. Тогава всичко отиваше по дяволите.

„Никога няма да ти се получи омлетът, докато разсъждаваш така, драги.“

Убеди ме не друго, а мисълта за Сейди. Обичах я и вярвах, че тя също продължава да ме обича, а пък аз бях загърбил любовта й, за да се закотвя на тази скапана улица. И нищо не можеше да ме накара да си тръгна, без поне да съм се опитал да чуя какво ще каже Джордж де Мореншилд.

Измъкнах се през задната врата, стиснах фенерчето със зъби и свързах кабела на микрофона към записващото устройство. Пъхнах устройството в ръждива тенекиена кутия, за да е защитено от влагата, после го скрих в гнезденцето от тухли и дъски, което бях подготвил.

След това се върнах в скапаната си квартира на скапаната улица и зачаках.

12.

От наблюденията си знаех, че Осуалдови не включват лампата, докато не се мръкне. Вероятно спестяваха от сметките за електричество. А пък и Лий беше бачкатор, затова с Марина си лягаха рано. При първото прослушване на записа чух само руски бръщолевеници, и то провлечени, тъй като записващото устройство работеше бавно. Ако Марина понечеше да упражни английския си, Лий неизменно я скастряше. Но понякога, когато Джун плачеше, той ѝ шепнеше на английски, за да я успокои. Дори ѝ пееше. На записа, направен на бавни обороти, гласът му беше като на орк, тананикащ „Нани, бебче, нани“.

Два пъти го чух да удря Марина и втория път руският явно не му беше достатъчен, за да изрази гнева си.

— Ах, ти, жалка опяваща пачавро! Май че мама е била права за тебе!

Последва звукът от затръшване на врата и сподавените вопли на Марина. Записът прекъсваше внезапно, защото тя беше изключила лампата.

Вечерта на четвърти септември видях хлапе на около тридесет с брезентова торба през рамо да звъни на входната врата на Осуалдови. Отвори му Лий, бос и по тениска и дънки. Размениха няколко думи. Осуалд го покани да влезе. Размениха си още някоя и друга дума. В един момент Лий взе някаква книга и я показа на хлапето, което скептично я изгледа. Нямаше как да използвам широкообхватния микрофон, тъй като времето се беше застудило и прозорците им бяха затворени. Но „Наклонената лампа в Пиза“ беше включена и когато прослушах втората касетка, се натъкнах на интригуващ разговор. На третото прослушване провлечените гласове вече едва се чуваха.

Хлапакът продаваше абонамент за някакъв вестник (или списание), наречено „Шок“. Той осведоми семейство Осуалд, че в него щели да намерят какви ли не интересни материали, с които на нюйоркските вестници не им се занимавало (нарече ги „местни новини“), както и спортни рубрики и съвети за градинарство. Освен това имало „художествени разкази“ и комикси.

— В „Таймс Хералд“ няма да видите Дийкси Дуган^[3] — информира ги той. — Мама я обожава.

— Е, синко, много си убедителен — промърмори Лий. — Май си голям бизнесмен, а?

— Ъъ... да, господине!

— Колко изкарваш?

— На всеки десет цента четири са мои, ама не е там въпросът, господине. Важното е, че дават премии. Навремето продавах разни цярове, обаче парите бяха никакви. Ако карам така, ще си купя пушка 22-ри калибър. Тате ми разреши.

— Синко, знаеш ли, че си жертва на експлоатация?

— А?

— Те обират печалбата, а на теб подхвърлят трохите.

— Лий, той добро момче — намеси се Марина. — Остави го на мири.

Мъжът ѝ не ѝ обърна внимание, а продължи „лекцията“ си:

— Хубаво е да знаеш какво пише в тази книга, синко. Можеш ли да прочетеш какво пише на корицата?

— Аха, господине. Пише „Положението на работническата класа“ от Фрид-рих... Енг... Енг...

— Енгелс. В нея се разказва какво се случва с момчетата, които си мислят, че ще станат милионери, като продават разни неща от врата на врата.

— Хич и не ща да съм милионер! — тросна се хлапакът. — Искам само пушка 22-ри калибър, та да отстрелям плъховете на сметището като приятеля ми Ханк.

— Ти изкарваш въшливи пенита, като продаваш вестниците им; те печелят долари, продавайки твоята пот и потта на милиони момчета като теб. Пазарът не е свободен. Трябва да се образоваш, синко. Аз започнах, когато бях на твоята възраст.

Лий изнесе на вестникарчето десетминутна лекция за злините на капитализма, обогатена с избрани цитати от Карл Маркс. Момчето го изслуша търпеливо, после попита:

— Та значи ще си купиш ли абонамент?

— Синко, чу ли поне една дума от всичко, което ти казах?

— Да, господине.

— Значи трябва да си наясно, че тази система ограбва и мен, както е грабила и от теб и семейството ти.

— Май нямаш пукната пара, а? Защо не каза още от началото?

— Опитвам се да ти обясня *защо* нямам пукната пара.

— Е, браво, бе! Можеше да съм обиколил поне още три адреса, ама не, сега трябва да се прибирам, защото нашите ме чакат!

— Успех — изтърси Марина.

Входната врата се отвори с изскърцване на ръждивите панти, после се хлопна (беше твърде износена, за да се тресне). Последва дълго мълчание. Сетне Лий отчаяно промърмори:

— Виждаш ли? Ето с това се борим.

Не след дълго лампата изгасна.

13.

Новият ми телефон мълчеше. Само Дийк се обади веднъж — по задължение и набързо, колкото да попита как съм — но това беше всичко. Казвах си, че не бива да се надявам на повече. Новата учебна година беше започнала и както обикновено първите няколко седмици бяха кошмарни. Дийк беше зает, тъй като госпожа Ели го бе върнала на работа. Сподели ми, че помрънкал за авторитет, после й позволил да го включи в списъка със заместниците. Ели не се обаждаше, защото на главата ѝ висяха хиляди задачи и вероятно стотици проблеми за разрешаване.

Чак след като Дийк затвори, осъзнах, че не е споменал Сейди... и две нощи след лекцията на Лий пред вестникарчето реших, че трябва да говоря с нея. Да чуя гласа ѝ, дори единствената ѝ реплика да беше: „*Моля те, не ми се обаждай повече, Джордж, всичко съврши.*“

Докато се пресягах за слушалката, телефонът иззвъня. Вдигнах и казах напълно уверено:

— Здравей, Сейди. Здравей, миличка.

14.

Последва мълчание. Продължи няколко секунди, през които успях да си помисля, че все пак съм сгрешил, че някой ще каже: „*Не съм Сейди, набрали сте грешен номер.*“ После тя попита:

— Откъде знаеш, че съм аз?

Едва не отговорих „*По интуиция*“ и тя вероятно щеше да ме разбере. Но *вероятно* не беше достатъчно. Разговорът беше важен и не ми се искаше да прецакам нещата. *Отчаяно* се надявах да не ги прецакам. По време на последвалия разговор бях и Джордж, който не казваше какво му е на душата, и Джейк, скрит в дълбините на съзнанието ми, който изричаше всичко, неизречено от Джордж. Може би винаги, когато на карта е заложена истинската любов, хората от двете страни на линията се разделяват.

— Знам, защото мисля за теб цял ден — отговорих. (*Мисля за теб цяло лято.*)

— Какси?

— Добре. — (*Самотен.*) — Ами ти? Как прекара лятото? Свърши ли онази работа? — (*Преустанови ли формалната си обвързаност с шантавия си съпруг?*)

— Да — отвърна тя. — Работата е опечена. Нали ти така обичаш да казваш, Джордж? Че работата е опечена.

— Май да. Как върви училището? Как са нещата в библиотеката?

— Джордж, ще шикалкавим или ще разговаряме сериозно?

— Както кажеш. — Седнах на неудобния, купен на старо диван.

— Да поговорим. Добре ли си?

— Да, но съм нещастна. И много объркана. — Поколеба се, после добави: — Вероятно знаеш, че поработих като сервитьорка в бара на Хара. И там се запознах с един човек.

— Така ли? (*Мамка му!*)

— Да. Много свестен мъж. Мил. Джентълмен. Почти на четирийсет. Казва се Роджър Бийтън. Помощник е на калифорнийския сенатор-републиканец Том Къчъл. Има известно влияние в Сената. Къчъл, а не Роджър. — Тя се засмя, но не както се смее човек на нещо забавно.

— Трябва ли да се радвам, че си срещнала свестен мъж?

— Не знам, Джордж... радваш ли се?

— Не. (*Идва ми да го убия.*)

— Роджър е красавец — заяви тя с безизразен глас. — Приятна компания е. Завършил е Йейл. Знае как да забавлява момиче като мен. И е висок.

Второто ми аз отказа да мълчи.

— Идва ми да го убия — изтърсих.

Този път смехът ѝ беше искрен и нервите ми се поотпуснаха.

— Не ти го казвам, за да те заболи и да се почувствуаш зле.

— Вярно ли? Ами *защо* тогава?

— С него излязохме три-четири пъти. Той ме целуна... понатискахме се... просто така, хлапашката...

(*Не само искам да го убия, искам да го убивам бавно.*)

— Но не беше като с теб. Кой знае, може би с времето щеше да ми хареса, а може би — не. Даде ми телефонния си номер във Вашингтон и ми каза да му се обадя, ако... как точно се изрази? „Ако някога ти писне да подреждаш книги и да въздишаш по блудния възлюбен.“ Май нещо такова беше. Добави, че постоянно пътувал и искал добра жена до себе си. Смятал, че може би аз съм тази жена. Разбира се, знам какви ги разправят мъжете. Вече не съм онова наивно момиче. Но се случва да са искрени.

— Сейди...

— Въпреки това не беше като с теб. — Звучеше умислена, вгълбена и дори ме загложди мисълта дали не я терзае и нещо повече от несигурността около личния ѝ живот. Дали не е болна. — От друга страна, никъде не се мяркаше метла. Разбира се, понякога мъжете крият метлата, нали така? Джони я бе скрил. Ти също, Джордж.

— Сейди?

— Да?

— А *ти* да си скътала някоя метла?

Последва дълго мълчание. Доста по-дълго от предишното, когато изстрелях името ѝ, вдигайки слушалката, и доста по-дълго от очакваното. Най-накрая тя процеди:

— Не те разбирам.

— Сякаш не си на себе си.

— Казах ти вече, много съм объркана. И тъжна. Защото ти още не си готов да ми кажеш истината, така ли е?

— Ако можех, щях да го направя.

— Нещо интересно ли ти е попаднало? И други добри приятели освен мен имаш в Джоди, а никой не знае къде живееш.

— Сейди...

— Твърдиш, че си в Далас, но си към телефонната станция на Елмхърст, а Елмхърст е във Форт Уърт.

Изобщо не се бях сетил за това. За какво ли още не се бях сетил?

— Сейди, мога да ти кажа само, че се занимавам с много важ...

— Не се и съмнявам. Работата на сенатор Къчъл също е много важна. Роджър държеше да го разбера, както и че ако... ако отида при него във Вашингтон, мястото ми ще е до пиедестала на величието... или до вратата към историята... или нещо такова. Властта го опиянява. Тъкмо това е едно от малкото неща, които ми бе трудно да харесам у него. Помислих си — и все още си го мисля: „Коя съм аз, че да стоя до пиедестала на величието? Нали съм само една разведена библиотекарка.“

— Кой съм аз, че да стоя до вратата към историята? — промълвих.

— Моля? Какво каза, Джордж?

— Нищо, мила.

— Май е по-добре да не ме наричаш така.

— Съжалявам. — (*Никак даже.*) — За какво точно става дума?

— За нас двамата и за това дали все още сборът е „*ниe*“. Ще е от помощ, ако кажеш защо си в Тексас. Защото знам, че не си отишъл там да пишеш книга или да преподаваш в някое училище.

— Ако се издам, ще ни изложа на опасност.

— Вече сме изложени на опасност. Джони беше прав. Искаш ли да ти споделя какво ми довери Роджър?

— Хубаво. — (*Къде бяхте, като ти го довери, Сейди? Във вертикална или в хоризонтална позиция се състоя разговорът?*)

— Беше пийнал и му се развърза езикът. Бяхме в хотелската му стая, но не се панирай — здраво бях стъпила на земята и всичките ми дрехи си бяха на мястото.

— Не съм се панирал.

— Ако е вярно, аз съм разочарована.

— Е, добре, де, ядосах се. Какво ти каза?

— Носел се слух, че през есента или през зимата на Карибите щели да се развихрят паметни събития. „Очаква се голяма криза“ —

така се изрази. Предполагам, говореше за Куба. Каза: „Онзи тъпанар Джон Кенеди ще ни забърка всички в кашата, само и само да докаже, че му стиска.“

Спомних си за апокалиптичните брътвежи, с които бившият ѝ съпруг ѝ пълнеше главата. „*Всеки, който чете вестници, може да го предвиди* — беше я уверил. — *Ще мрем като кучета, докато плътта ни окape, и храчим дробовете си.*“ Подобни изказвания оставят отпечатък в съзнанието, особено ако бъдат произнесени с увереност. „Отпечатък“ ли казах? По-скоро белег.

— Сейди, това са глупости.

— Така ли? — сопна се като ужилена. — Предполагам, ти си посветен в интригите от кухнята, а не сенатор Къчъл?

— Да кажем.

— Да не казваме. Още малко, съвсем малко, ще почакам да си признаеш истината. И то само защото те бива в танците.

— Ами да отидем на дискотека! — възкликах спонтанно.

— Лека нощ, Джордж.

И затвори, преди кажа още нещо.

15.

Понечих да ѝ позвъня, но когато операторката попита: „Кой номер търсите?“, здравият ми разум надделя. Върнах слушалката на вилката. Сейди беше казала, каквото си беше намислила. Ако я изнудвах за още, само щях да влоша положението.

Опитах да си внуша, че обаждането ѝ е било машинация, целяща да ме пришпори към самопризнание, нещо в духа на „*Признай си, Джон Олдън*“^[4]. Само че това изобщо не беше в нейния стил. Постлонен бях да приема обаждането ѝ като зов за помощ.

Отново вдигнах слушалката, но когато ме попитаха за номера, този път го продиктувах. Сигналът за свободна линия прозвуча два пъти, после чух гласа на Елън Докърти:

— Ало? Кой се обажда?

— Здравей, госпожо Ели. Аз съм. Джордж.

Май моментното мълчание беше заразно. Поизчаках. После тя рече:

— Здрасти, Джордж. Като че ли те позабравих, а? Просто на главата ми е...

— Лудница, знам. Познато ми е какви са първите седмица-две, Ели. Обаждам се, защото току-що ми позвъни Сейди.

— Така ли? — пророни доста предпазливо тя.

— Не ти се сърдя, ако си й казала, че номерът ми е регистриран във Форт Уърт вместо в Далас.

— Не съм клюкарствала. Дано ме разбереш. Помислих си, че има право да знае. Държа на Сейди. Разбира се, държа и на теб, Джордж... но ти си тръгна. Тя е тук.

Наистина я разбирах, макар и да ми докривя. Отново изпитах чувството, че се намирам в капсула, носеща се в открития космос.

— Имаш право, Ели, а и не е станало кой знае какво. Възнамерявам съвсем скоро да се преместя в Далас.

Не последва отговор, пък и как можеше да реагира Ели? „*Да речем, че е така, но и двамата знаем, че си лъжъло.*“

— Хич не ми хареса как говори. Мислиш ли, че всичко е наред с нея?

— Не знам дали е редно да отговарям на този въпрос. Ако кажа не, може да ти щукне да я навестиш, а тя не желае да те вижда. Не и при създалите се обстоятелства.

Редно или не, беше ми отговорила.

— Добре ли беше, като се върна?

— Така мисля. Зарадва се на всички ни.

— Но сега говореше отнесено и каза, че е нещастна.

— Нима е изненадващо? — Гласът на госпожа Ели бе супров. — Тук я очакват спомени, много от тях свързани с човек, към когото още изпитва чувства. Добър човек и чудесен учител, само дето успя да ни хвърли прах в очите.

От това обвинение наистина ме заболя.

— Друго ми се стори. Разправяше ми за някаква предстояща криза, за която чула от... — От господин сенатора, застанал на вратата на историята? — От някого си от Невада. Бившият ѝ съпруг ѝ пълнеше главата с доста глупости...

— Главата ѝ? Красивата ѝ малка главица? — Това вече не беше просто студенина, а същински гняв. Накара ме да се почувствам дребен и долен. — Джордж, пред мен е купчина с домашни и трябва да

се залавям за работа. Няма как да правиш психоанализа на Сейди Дънхил от разстояние и не мога да съм ти от помощ в любовните ти терзания. Само мога да те посъветвам да ѝ разкажеш всичко, ако държиш на нея. Колкото по-скоро, толкова по-добре.

— Съпругът ѝ да се е мяркал случайно?

— *Не!* Лека нощ, Джордж!

За втори път обичана жена ми затвори телефона. Това беше нов личен рекорд.

Отидох в спалнята и започнах да се събличам. *Добре* била, като се върнала. *Щастлива*, че отново е сред приятелите си от Джоди. Ала в момента никак не беше добре. Дали защото бе разкъсана между красивия господин, на когото предстоеше шеметна политическа кариера, и високия непознат със загадъчно минало? Вероятно такова щеше да е сюжетното развитие, ако бяхме герои в любовен роман, но ако и тук нещата стояха така, защо Сейди не е била оклюмала при завръщането си?

Хрумна ми горчива мисъл: ами ако е започнала да пие? В големи дози. Тайно. Нима не беше възможно? Жена ми беше прикривала тази си слабост години наред — всъщност още преди да се оженим. Лесно можех да се отърся от тази мисъл, да си кажа, че госпожа Ели несъмнено щеше да забележи издайническите признаци, но знаех, че алкохолиците са доста изобретателни. Понякога на околните им отнема години да проумеят истината. Ако Сейди се появяваше навреме на работното си място, Ели можеше и да не обърне внимание на кървясалите ѝ очи и прекомерната употреба на ментолови дъвки.

Вероятно хрумването ми бе нелепо. Не можех да имам вяра на собствените си догадки, защото всяка беше повлияна от неувяхващата ми любов към Сейди.

Проснах се на леглото и вперих поглед в тавана. Масленият радиатор в хола съскаше — беше настъпила поредната ледовита нощ.

„Стига си се кахърил, другче — настоя Ал. — Тури му пепел. Спомни си, че не си тук да грабнеши...“

Момичето, златния часовник и всичко останало. Аха, Ал, схванах.

„А пък и сигурно е добре. Ти си човекът с проблем за решаване.“

Поправка: не проблем, а проблеми. Доста време ми отне да заспя.

16.

Следващия понеделник, докато патрулирах с колата край Уест Нийли Стрийт 214 в Далас, зърнах сива катафалка, паркирана на входната алея. Двете дебелани стояха на верандата и наблюдаваха как двама мъже в черно качват в колата носилка. Отгоре ѝ лежеше покрито с чаршаф тяло. От паянтовото балконче над верандата надзърташе двойката от горния етаж. Най-малкото им детенце спеше в ръцете на майка си.

Инвалидната количка с пепелник, закрепен на страничната облегалка, седеше осиротяла под дъrvото, където старецът беше прекарал последното си лято.

Отбих, слязох и застанах до колата си, докато катафалката потегли. После (макар да осъзнавах, че моментът е доста неподходящ) прекосих улицата и тръгнах към верандата. Като стигнах до стълбите, свалих шапката си.

— Госпожи, приемете съболезнованията ми.

По-възрастната — овдовялата съпруга, ако не грешах, каза:

— И друг път сте минавали оттук.

„И още как — идваше ми да отговоря. — Предлагате по-развлекателно шоу от мачовете на професионалната футболна лига.“

— Той каза, че ви е виждал. — Не прозвуча укорително; госпожата излагаше фактите.

— Търся си апартамент в квартала. Възнамерявате ли да задържите вашия?

— Не — отвърна по-младата. — Татко имаше застраховка. Кажи-речи само туй си имаше. И два-три медала в кутия. — Тя подсмръкна. Направо ми се късаше сърцето да гледам колко са покрусени.

— Разправяше, че сте били призрак — сподели вдовицата. — Викаше, че вижда през вас. Ама и на него бая му хлопаше дъската. След удара преди три години все я влечеше тая пиклива торба. Двеките с Айда хващаме пътя за Оклахома.

„Пробвайте си късмета в Мозел, Кентъки — помислих си. — Там ще отидете, като се махнете оттук.“

— Какво искате? — попита по-младата. — Ще му носим костюм в погребалския дом.

— Искам телефонния номер на хазяина ви — отвърнах. Очите на вдовицата светнаха:

— Каква пара давате за него, господине?

— Давам ви го без пари! — обади се младата жена от балкона на втория етаж.

Опечалената щерка погледна нагоре и ѝ заръча да си затваря плювалника. Такива симпатии живееха в Далас. В Дери — също.

Добронамерени и мили хора.

[1] През 1893 Франсис Томпсън (1859–1907) — английски поет и аскет, нарича Бог „небесна хрътка“ в едноименното си стихотворение: „*От Него бягах — нощем и деня; от Него бягах — зими, есени, лета; от Него бягах — лабиринти издълбах във мислите си; плаках и се смях — само и само да се скрия, крила си аз направих от надежди, със бездната облякох се като с одежди.*“ — Б.пр. ↑

[2] Джонатан Франзен (1959–) популярен писател, автор на шест книги, най-известни от които са „Свобода“ и „Поправките“. Роден е в САЩ в семейство на американка и швед, завършил е в Германия. Франзен е сред любимите автори на американския президент Барак Обама. Носител е на много литературни награди. — Б.пр. ↑

[3] „Дийкси Дуган“ — вестникарски комикс, публикуван в периода 1929–1966 г. Комиксът проследява приключенията на едноименната героиня като холивудска актриса. — Б.пр. ↑

[4] Герой от поемата „Влюбеният Майлс Стандиш“ от Хенри Лонгфелоу, посветена на първите заселници на Америка, пристигнали с кораба „Мейфлауър“. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

1.

Джордж де Мореншилд се появи на сцената през сумрачния и дъждовен съботен следобед на петнайсети септември. Пристигна с кафеникав кадилак от ония, за които пее Чък Бери. Придружаваха го Джордж Баухе, когото познавах, и един непознат — клощав, с оредяла коса и изпънат като пружина гръб, типичен за хората, които сума време са служили в армията и се гордеят с това. Де Мореншилд заобиколи колата и отвори багажника. Аз хукнах да взема широкообхватния микрофон.

Като се върнах с оборудването, Баухе вече държеше сгъваема детска кошарка, а военният се беше натоварил с играчки. Де Мореншилд, който беше с празни ръце, изкачи стъпалата преди спътниците си — движеше се с вдигната глава и с изпъчени гърди. Беше висок и снажен. Прошарената му коса беше сресана назад и разкриваше широкото му чело, сякаш гръмко обявяваше (поне според мен): — „*Аз ДЖОРДЖ съм и цар съм над царете! Делата мои всички със завист погледнете!*“^[1]

Включих магнитофона, сложих си слушалките и насочих купата с микрофона към къщата отсреща.

Никъде не виждах Марина. Лий седеше на дивана и на светлината от настолната лампа четеше дебела книга с меки корици. Като чу стъпки по верандата, вдигна поглед, свъси вежди и хвърли книгата на масичката. Сигурно си помисли: „*Ощешибани емигранти!*“

Въпреки това отиде да отвори вратата. Подаде ръка на беловласия непознат, но Де Мореншилд го слиса (както и мен), като го прегърна и го разцелува. После го хвана за раменете и го побутна назад. Гласът му беше плътен и с осезаем акцент — по-скоро немски, отколкото руски.

— Дай да се порадвам на младеж, дошъл от другия край на света и успял да съхрани идеите си! — После пак го прегърна. Главата на Лий едва се подаваше над раменете на грамадния мъж и аз видях нещо, което ме порази още повече: Осуалд се усмихваше.

2.

Марина излезе от детската стая с Джун на ръце. Възклика радостно, като видя Баухе, и му благодари за кошарката и за „игрушките“ — толкова успя да скальпи на непохватния си английски. Баухе представи клоощавия като Лорънс Орлов — полковник Лорънс Орлов, моля ви! — а Де Мореншилд — като „приятел на руската общност“.

Баухе и Орлов се захванаха да разгънат кошарката. Марина стърчеше до тях и тримата си бъбреха на руски. Също като Баухе и Орлов не можеше да свали очи от младата рускиня. Марина носеше блуза и къси панталонки, разкриващи краката ѝ, които вероятно стигаха чак до сливиците. Усмивката на Лий беше помръкнала. Отново го обземаше обичайното мрачно настроение.

Само че Де Мореншилд нямаше да му позволи да се муси. Зърна книгата, спусна се към масичката и я взе.

— „*Атлас изправи рамене*“? Говореше само на Лий, без да обръща внимание на другите, които се любуваха на новата кошарка. — Айн Ранд? За какво му е на млад революционер да чете подобни неща?

— Опознавам врага — отвърна Лий и когато беловласият гръмко се засмя, усмивката на Осуалд отново изникна.

— И какво е мнението ти за този *cri de coeur* на госпожа Ранд?

Когато прослушвах касетата, коментарът привлече вниманието ми. Изслушах го два пъти и чак тогава ми просветна: Мими Коркоран бе използвала почти същата фраза, когато ме попита за „*Спасителят в ръжста*“.

— Мисля си, че е глътната отровната стръв — отговори Осуалд.

— Сега изкарва пари, като я пробутва на други хора.

— Именно, приятелю. Досега никой не го бе формулирал толкова точно. Ще настъпи моментът, когато хората с идеологии като нейната ще отговарят за прегрешенията си. Вярва ли в това?

— Знам го — отсече Лий.

Де Мореншилд посочи дивана:

— Седни до мен. Искам да чуя за приключенията ти в родината.

Преди Осуалд да започне, Баухе и Орлов ги заговориха. Последва оживена размяна на реплики на родния им език. Лий май се колебаеше, но когато беловласият му каза нещо (също на руски), Осуалд кимна и продума на Марина. Махна с ръка към вратата и жестът беше достатъчно красноречив: „*Давай, от мен да мине, върви.*“

Де Мореншилд хвърли ключовете от колата си на Баухе, който несръчно ги изпусна. Беловласият и Осуалд развеселено се спогледаха, а онзи се наведе и вдигна ключовете от мръсния зелен мокет. После излязоха с Марина, която носеше Джун, и потеглиха нанякъде с грандоманския кадилак.

— Най-накрая спокойствие, приятелю — промърмори Де Мореншилд. — А пък и моите приятели ще се поизръсят, което е хубаво, нали?

— Хич не е хубаво. Рина взе да забравя, че не се върнахме в Америка само за да си купим фризер и купища рокли.

Де Мореншилд пренебрежително махна с ръка:

— Голямо чудо! Още малко пот от гърбовете на капиталистическите свине. Драги мой, не ти ли стига, че живееш в такава дупка?

— Да, наистина е дупка — измънка Осуалд.

Онзи го тупна по гърба и едва не го повали.

— Я по-ведро! Сега получаваш, утре връщаши хилядократно. Нали такова е веруято ти? — Изчака го да кимне и продължи: — Кажи сега какво е положението в Русия, другарю. Разрешаваш ли да ти казвам другарю, или не признаваш тази форма на обръщение?

— Викай ми както искаш, стига да не е горин — отвърна Осуалд и се засмя. Усещах как се отваря към Де Мореншилд като цвете към слънцето след дъждовни дни.

Заразказва за Русия. Беше многословен и прекалено се вживяваше. Словоизлиянията му за това как комунистическата бюрокрация била задушила всички онези прекрасни довоенни социалистически идеи (не пропусна да спомене и голямата чистка на Stalin през трийсетте) ми се сториха безинтересни. Също и заключението му, че Никита Хрущев бил кретен; подобни

безсмислени брътвежи по адрес на американските лидери можех да чуя и във всяка американска бръснарница и ваксаджийница. Макар на Осуалд да му бе отредено да промени хода на историята само след четиринайсет месеца, той си оставаше пълна досада.

Интересното беше, че Де Мореншилд попиваше всяка негова дума. Държеше се като онези обаятелни и харизматични личности, които винаги задават подходящия въпрос в точния момент, никога не нервничат и не отлепват поглед от говорещия, карайки го да се чувства като най-далновидния и гениален човек на планетата. Едва ли някой някога беше изслушвал Лий по този начин.

— Една-единствена надежда виждам за социализма — ориентира се към приключване Лий — и тя е Куба. Там революционерството е запазило чистата си същност. Ще ми се някой ден да отида там. Дори съм готов да поискам гражданство.

Де Мореншилд замислено кимна:

— Да, имаш право. Бил съм в Куба няколко пъти, преди сегашното правителство да възпрепятства достъпа. Прекрасна страна е... а сега благодарение на Фидел е прекрасна страна, принадлежаща на народа си.

— Точно така! — Лий буквално засия.

— Но! — Де Мореншилд вдигна пръст с лекторски маниер. — Ако наистина вярваш, че американските капиталисти ще позволят на Фидел, Раул и Че да си вършат работата, без да им се бъркат, живееш в заблуда. Машината вече е задействана. Познаваш ли онзи тип Уокър?

Наострих уши.

— Едуин Уокър^[2]? Генералът, дето го изритаха от армията ли?

— Същият.

— Познавам го. Живее в Далас. Кандидатира се за губернатор, ама и тук му сритаха задника. После подкрепи Рос Барнет при онази история с Джеймс Мередит. Просто поредният расист, изживяващ се като Хитлер.

— Че е расист, расист е, но използва сегрегационната идеология и палячовците от Ку-клукс-клан само като сопа. Истината е, че изпитва ужас от социалистическите идеи, дето бодат очите на него и на себеподобните му. Колкото до Джеймс Мередит... Проклет комунист! Националната асоциация за напредък на цветнокожите? Параван!

Студентският ненасилствен координационен комитет? Отвън черно, отвътре червено!

— Спор няма — съгласи се Лий.

Не можех да преценя дали Де Мореншилд си вярва, или подкокоросва Осуалд.

— И къде според всички съмишленици на Уокър и Барнет и на разпалените евангелистки проповедници като Били Греъм и Били Джеймс Харгис тупти сърцето на това зло, негролюбиво, комунистическо чудовище? В Русия!

— Знам.

— И откъде се протяга хищната ръка на комунизма, едва на сто и петдесет километра от крайбрежието на САЩ? От Куба! Уокър вече не носи униформата, но най-доброто му приятелче още не я е свалило. Досещаш ли се за кого говоря?

Лий поклати глава. Очите му не се отделяха от Де Мореншилд.

— Къртис Лемей. Още един расист, който вижда комунисти зад всеки храст. Какво искат Уокър и Лемей от Кенеди? Да бомбардира Куба! После да окупира Куба! Сетне да превърне Куба в петдесет и първия щат! Позорът, който понесоха при Залива на прасетата, разпали още повече решителността им! — След всяко изречение Де Мореншилд се удряше с юмрук по бедрото, маркирайки въображаеми удивителни. — Хора като Лемей и Уокър са далеч по-опасни от онази кучка Ранд, и то не защото имат оръжия. А защото имат последователи.

— Осъзнавам опасността — каза Лий. — Създадох група „Долу ръцете от Куба“ тук, във Форт Уърт. Вече дузина проявиха интерес.

Това вече беше нагло. Доколкото ми беше известно, единственото, което Лий беше „създал“ във Форт Уърт, бяха алюминиевите комарници, плюс въртележката за дрехи в задния двор, където понякога по настояване на Марина простираше пелените на бебето.

— Не се помайвайте — строго каза събеседникът му. — Куба е витрина на революцията. Когато многострадалното население на Никарагуа, Хаити и Доминиканската република отправи поглед към островната държава, вижда миролюбиво аграрно социалистическо общество, чийто диктатор е бил свален, а тайните полицаи — натирени, че даже с палки, тикнати в големите им задници!

Лий прихна да се смее.

— Вижда как обширните захарни плантации и обработваните от роби ферми на „Юнайтед Фрут“ преминават в ръцете на земеделските стопани. Вижда принудителното закриване на „Стандард Ойл“. Вижда как казината, ръководени от мафиота Лански...

— Знам — опита се да го прекъсне Осуалд.

— ... биват затваряни. Туристическите атракции със зоофилски извращения вече са забранени, приятелю, и жените, които продаваха телата си — и тези на *дъщерите* си — отново се прехранват с честен труд. Ратаите, дето мряха по улиците при управлението на свинята Батиста, вече могат да отидат в болницата и да им бъде осигурено лечение. Защо ли? Защото при режима на Фидел лекарят и ратаят са равноправни граждани!

— Знам — пак каза Лий. Друго май не му идваше на ума.

Де Мореншилд стана от дивана и закрачи около новата детска кошарка, продължавайки тирадата си:

— Смяташ ли, че Кенеди и ирландската му котерия ще позволят съществуването на тази витрина? Че ще пренебрегнат този маяк, разпръскващ надежда?

— Донякъде одобрявам Кенеди — плахо измънка Лий. — Въпреки издънката при Залива на прасетата. Все пак планът беше на Айзенхауер.

— Повечето представители на ГТА симпатизират на президента Кенеди. Знаеш ли какво означава ГТА? Мога да те уверя, че бясната невестулка, написала „*Атлас изправи рамене*“, знае. Голямата Тъпа Америка, ето това значи. Гражданите на САЩ ще живеят и ще си умрат щастливи, ако имат хладилник с камера, две коли в гаража и тъпи сериали по телевизията. Голямата Тъпа Америка обожава усмивката на Кенеди. О, да. Безспорно. Усмивката му е прекрасна, признавам. Нима Шекспир не е казал, че някой може да ти се усмихва и пак да е злодей? Случайно да знаеш, че Кенеди е одобрил операция на ЦРУ за убийството на Кастро? Да! Вече се опитаха — и се провалиха, слава на Бога — три-четири пъти. Информацията е вярна, Лий, имам я от благонадеждни източници в Хаити.

Изражението на Лий показва, че е потресен.

— Но Фидел има верен приятел в лицето на Русия — продължи Де Мореншилд, крачейки из стаята. — Не говорим за утопичната

Русия на Ленин — нито пък за твоята или моята — но Съветите имат основание да подкрепят Фидел, ако Америка опита поредното посегателство. Помни ми думите: твърде вероятно е Кенеди да го разпореди, и то съвсем скоро. Той слуша Лемей. Ще послуша и Дълес и Енгълтън от ЦРУ. Търси само повод, за да покаже на света, че му стиска.

Продължиха да разговарят за Куба. Когато кадилакът се върна, на задната му седалка бяха натрупани хранителни продукти, които според мен щяха да стигнат за цял месец.

— Мамка му — изпъшка Лий. — Върнаха се.

— И ние с теб много се радваме да ги видим — натърти беловласият.

— Остани за вечеря — предложи Лий. — Рина готви буламачи, но...

— Налага се да тръгвам. Жена ми очаква с нетърпение отзивите ми и гарантирам, че ще са положителни! Ще я доведа другия път, ако е удобно.

— Заповядайте.

Отидоха до вратата. Марина си бъбреше с Баухе и Орлов, докато двамата изваждаха от багажника кашони с консерви. Освен че си бъбреше, игриво флиртуващ с тях. Баухе май беше готов да ѝ целуне краката.

Като излязоха на верандата, Лий каза нещо за ФБР, което аз не чух добре. Де Мореншилд го попита колко пъти. Лий вдигна три пръста:

— Единият беше агент Фейн. Идва два пъти. Другият се казваше Хости.

— Гледай ги право в очите и отговаряй на въпросите им! — посъветва го беловласият му ментор. — Няма от какво да се страхуваш, и то не само защото си невинен, но и понеже си прав!

Другите бяха вперили погледи в него. И не само те. Момиченцата, които обичаха да скачат на въже, също се бяха появили. Де Мореншилд вече имаше публика и съвсем се вдъхнови:

— Предан си на идеологията си, млади ми господин Осуалд, така че интересът им е оправдан. Бандата на Хувър! Кой знае, може и да ни наблюдават от другата пресечка или от отсрещната къща!

Той посочи с пръст дръпнатите ми пердeta. Лий се загледа в моя прозорец. Вкамених се сред сенките; мислено се благодарях, че съм маxнал пластмасовата купа, макар и вече да беше облепена с черен изолирбанд.

— Познавам ги. Тъкмо те и пъrvите им братовчеди от ЦРУ mi спретваха визити многократно. Опитваха се да ме сплашат и да ме накарат да доноснича за руските и южноамериканските си приятели! След войната ме нарекоха прикрит нацист! Тръбяха, че съм подкупил онези от Тонтон Макут^[3] да тероризират конкурентите mi в хайтянский петролен бизнес? Обвиниха me, че съм давал рушвети на Папа Док и че съм платил за убийството на Трухильо! O, да, всичко това, че и още!

Момиченцата го бяха зяпнали. Марина — също. Набереше ли скорост, Джордж де Мореншилд нямаше спиране.

— Кураж, Лий! — извика. — Като почукат на вратата ти, изпъчи гърди! Покажи им това! — Той изведнъж разкъса ризата si. По верандата се разхвърчаха копчета. Momиченцата ахнаха, твърде шокирани да се разкикотят. За разлика от повечето американци по онова време той не носеше долна фланелка. Кожата му бе с цвят на маxагон. Затъстелите му гърди бяха провиснали. Той бълсна с десния si юмрук малко над лявото зърно. — Кажи им: „Ето го сърцето mi — чисто и вярно на каузата mi!“ Кажи им: „Дори Хувър да го изтръгне от гръдта mi, то ще продължи да бие и в хармония с него ще затупят хиляди други! Десет хиляди! Сто хиляди! Милион сърца!“

Орлов оставил на земята кутията с консерви, за да изръкопляска подигравателно. Бузите на Марина пламтяха. Изражението на Лий бе най-интригуващото. Подобно на Павел Тарсянина по пътя за Дамаск той беше прогледнал.

3.

Проповедта и налудничавата сцена с разкъсването на ризата (не по-малко ексцентрични от цirkовите представления на десничарските евангелисти, които Де Мореншилд оплю) ме накараха да се поизпотя. Бях се надявал, като подслушам разговорите им на четири очи, да го изключи като фактор в опита за убийство на Уокър и оттам — в

убийството на Кенеди. Изслушах задушевния разговор, но това само влоши нещата.

Едно беше ясно: време беше да кажа дългоочакваното „сбогом“ на Мерседес Стрийт. Вече бях наел апартамента на приземния етаж на Уест Нийли 214. На двайсет и четвърти септември натоварих в раздрънкания форд „Сънлайнър“ малкото си дрехи, книги и пишещата машина и ги откарах в Далас.

Двете дебелани бяха оставили след себе си кочина с болнична смрад. Почистих жилището, благодарейки на Бог, задето се бях озовал във време, когато в магазините вече се продаваха аерозолни освежители за въздух. Купих си от гаражна разпродажба преносимо телевизорче и го сложих на кухненския плот до печката (която мислено наричах „хранилище на мазнини“). Докато метях, миех, търках и пръсках, гледах с едно око телевизионни кримки като „Недосегаемите“ и ситуациянни комедии от рода на „Кола 54, къде си?“. Когато вечер топурканията и крясьците на дечурлигата от горния етаж утихваха, се просвах в леглото и спях като заклан. Не ме навестяваха никакви сънища.

Задържах старото си жилище на Мерседес Стрийт, но в отсрешната къща не се случваше кой знае какво. Понякога Марина слагаше Джун в детската количка (поредният подарък от възрастния ѝ обожател господин Баухе) и я разхождаше до паркинга на склада и обратно. Следобед съседските момиченца често ги придружаваха. Марина дори поскача на въже няколко пъти, припявайки руски песнички. Като гледаше как майка ѝ подскача нагоре-надолу, малката се заливаше от смях. Момиченцата също се смееха. Марина не им се сърдеше. Разговаряше с тях и не се обиждаше, когато се присмиваха на произношението ѝ и я поправяха, даже се забавляваше. Въпреки нежеланието на Лий тя постепенно усвояваше езика на новата си родина. Похвално!

На 2 октомври 1962 година се събудих сред мистериозна тишина в апартамента си на Нийли Стрийт: отгоре не се чуваше топуркането на крачета, нито пък нервните подканяния на младата майка към двете по-големи хлапета да се пригответят за училище. Бяха се изнесли посред нощ.

Качих се на горния етаж и пробвах да отключа вратата им с моя ключ. Не стана, но ключалката беше от тези с пружина и лесно се

преборих с нея с помощта на телена закачалка. Забелязах празна библиотечка във всекидневната. Пробих дупчица в пода, включих втората лампа с подслушвателно устройство и прокарах кабела през дупката в жилището си нания етаж. После нагласих отгоре библиотечката.

Подслушвателят си беше наред, но ролките на хитроумното японско записващо устройство се въртяха само когато потенциалните наематели идваха да огледат апартамента и се случваше да изprobват лампата. Оглеждачи много, наематели — никакви. Докато Осуалдови не се нанесоха, цялата къща на Нийли Стрийт беше на мое разположение. След панира на Мерседес Стрийт сравнителното спокойствие ми се отрази добре, макар да ми липсваха момиченцата, скачащи на въже. Те бяха гръцкия ми хор.

4.

Слях в далаския си апартамент, а денем отивах във Форт Уърт и наблюдавах как Марина разхожда бебето. Докато се занимавах с тези неща, не си давах сметка, че наближава поредният повратен момент в историята на шейсетте. Бях прекалено зает със семейство Осуалд.

Един ден през втората седмица на октомври Лий се върна рано от работа. Марина беше тръгнала на обичайната си разходка с Джун. Срещнаха се на алеята пред къщата и заговориха. По едно време Марина каза на английски:

— Как значи скра-тен?

Той обясни на руски. Тя разпери ръце, сякаш казваше: „Какво да се прави?“, и го прегърна. Лий я целуна по бузата, после взе Джун от количката. Вдигна я високо над главата си, малката се закиска и го задърпа за косата. Влязоха заедно в къщата. Едно щастливо малко семейство, обединено в момент на злощастие.

Поне до пет следобед. Тъкмо се готвех да тръгна към Нийли Стрийт, когато зърнах Маргарет Осуалд да се приближава от автобусната спирка на Уинскот Роуд.

„Нещастietо никога не идва само“ — помислих си и се оказах прав.

За пореден път госпожата избегна коварното стъпало; за пореден път нахълта, без да почука... и скандалът не закъсня. Вечерта беше топла и прозорците им бяха отворени. Не си направих труда да взема широкообхватния микрофон. Лий и майка му крещяха така, че земята се тресеше. Разбрах, че не е бил съкратен от „Лесни Уелдинг“, а е напуснал. Шефът му се обадил на Вада Осуалд да го търси, защото персоналът им бил кът, и когато съпругата на Робърт отговорила, че не знае къде е Лий, позвъnil на Маргарет.

— Излъгах заради теб, Лий! — крещеше тя. — Казах, че си пипнал грип! Защо все ме караш да лъжа?

— Нищо не те карам да правиш! — тросна се той. Стояха по средата на хола и така се бяха привели един към друг, че носовете им почти се допираха. — Нищо не те карам да правиш, ама ти все го правиш!

— Лий, как ще издържаш семейството си? Трябва ти работа!

— Ще си намеря работа! Не бери грижа, майко!

— Къде?

— Не знам...

— О, Лий! Как ще платиш наема?

— ... но тя си има бая приятели. — Посочи с палец Марина и тя подскочи. — Не стават за друго, ама за това ще свършат работа. Изчезвай, майко. Връщай се вкъщи. Остави ме да се поокопия.

Маргарет обвинително посочи детската кошарка:

— Откъде се взе това?

— От ония приятели. Половината са въшливи с пари, а другите се опитват да ги спечелят. Харесва им да говорят с Рина. На поддъртите им дай да ѝ зяпат циците.

— Лий! — Говореше възмутено, но не беше ли изражението ѝ... доволно? Не изпитваше ли задоволство мамочка от гнева на синчето си?

— Върви си, майко. Остави ни на мира.

— Досеща ли се тя, че мъжете, дето се раздават, винаги търсят нещо в замяна? Хрумвало ли ѝ е, Лий?

— Пръждосвай се оттук, мамка му! — Той сви юмруци. Безсилната му ярост го караше да подскача.

Маргарет се усмихна:

— Вбесен си. И как да не си? Ще дойда пак, като се успокоиш. И ще помогна. Винаги съм готова да помогна. — Внезапно се спусна към Марина и бебето, все едно се канеше да ги набие. Само че тя обсипа с целувки лицето на Джун, после прекоси стаята. Като стигна до вратата, се обрна и посочи кошарката. — Кажи ѝ да я измие добре, Лий. Ненужните боклуци на хората гъмжат от микроби. Ако бебето се разболее, не можете да си позволите доктор.

— *Марш оттук!*

— Добре де — невъзмутимо се ухили тя. Кокетно помаха с пръсти за довиждане и най-после си тръгна.

Марина се приближи до Лий, носейки бебето като щит. Поговориха. После покрещяха. Семейната сплотеност беше отишла по дяволите благодарение на скъпата Маргарет. Осуалд взе Джун, после ненадейно удари жена си право в лицето. Марина падна (устата и носът ѝ бяха разкървавени) и зарида. Лий я гледаше с безразличие. Малката също се разплака. Той погали меката ѝ косица, целуна я и пак я залюля. Марина отново се озова в зрителното ми поле — мъчеше се да се изправи на крака. Лий я изрита и тя пак се озова на пода. Виждах само разрошената ѝ коса.

„Напусни го — помислих си, макар да знаех, че не би го направила. — Вземи бебето и го напусни. Отиди при Джордж Баухе. Чукай се с него, ако се налага, но се спаси от това клоощаво мамино синче!“

Само че стана тъкмо обратното — Лий напусна жена си, поне временно. Повече не го видях на Мерседес Стрийт.

5.

Това бе първата им раздяла. Осуалд замина за Далас да си търси работа. Не знаех къде възнамерява да отседне. Според бележките на Ал Лий щеше да се приюти в общежитието на Християнската асоциация на младежите, обаче се оказа, че Ал е сгрешил. Вероятно Лий си беше намерил някоя евтина квартира в центъра. Не ме беше грижа. Знаех, че след време с Марина ще заживеят в апартамента над моето жилище, пък и за момента ми беше писнalo от него. Цяло

щастие бе, че не ми се налагаше да слушам как с провлачен глас казва: „Знам“ по дузина пъти при всеки разговор.

Благодарение на Джордж Баухе Марина успя да си стъпи на краката. Скоро след посещението на Маргарет и дезертирането на Лий Баухе, придружаван от друг човек, пристигна с шевролет пикап и й помогнаха да се изнесе. Марина беше постлала с одеяла розовия куфар, с който бе дошла от Русия, и Джун спеше като гъльбче в импровизираното гнездо. На сбогуване тя помаха на съседските момиченца. Те ѝ отвърнаха със същия жест.

6.

Открих адреса на Джордж де Мореншилд в телефонния указател на Далас и го проследих няколко пъти. Интересно ми беше с кого се среща, макар че и да си бе уредил среща с агент на ЦРУ, пратеник на мафиота Лански или с друг конспиратор, едва ли щях да го разпозная. Мога да кажа само, че не се видя с никого, който да ми се стори подозрителен. Ходеше на работа; отбиваше се до далаския кънтриклуб, където играеше тенис или плуваше с жена си; двамата заедно посетиха няколко стриптийз бара. Той не закачаше танцьорките, но имаше навика да опипва гърдите и задника на съпругата си на публични места. На нея като че ли ѝ харесваше.

На два пъти той се срещна с Лий. Първия път се видяха в любимия стриптийз клуб на семейство Де Мореншилд. Лий май се чувстваше неловко в подобна среда, защото не се задържаха дълго. Втората им среща беше в кафене на Браудър Стрийт. Там останаха почти до два часа следобед — разговаряха и пиеха кафе след кафе. По едно време Лий понечи да стане, размисли и поръча още едно. Сервитьорката му донесе парче пай, а той ѝ подаде нещо, което тя погледна и пъхна в джоба на престилката си. Вместо да ги последвам, когато си тръгнаха, отидох при сервитьорката и я помолих да ми покаже какво ѝ е подал младият мъж.

— Подарявам ти го! — Тя ми подаде лист жълта хартия; най-отгоре с тълсти черни букви беше написано: „ДОЛУ РЪЦЕТЕ ОТ КУБА!“ Листовката приканваше „заинтересованите“ да се запишат в далаския и фортуъртския клон на организацията. „НЕ

ПОЗВОЛЯВАЙТЕ НА ЧИЧО САМ ДА ВИ ПОДХЛЪЗНЕ! ПИШЕТЕ ДО ПК 1919 ЗА ПОДРОБНОСТИ ОКОЛО ПРЕДСТОЯЩИТЕ СБИРКИ.“

— За какво си говориха? — попитах я.

— Да не си ченге?

— Не съм. Давам по-големи бакшиши от куките. — Подадох ѝ банкнота от пет долара.

— За тия работи — осведоми ме тя и посочи листовката, която Осуалд несъмнено бе напечатал на новото си работно място. — За Куба. Сякаш ми дреме.

Но вечерта на двайсет и втори октомври след по-малко от седмица президентът Кенеди също заговори за Куба. И тогава на всички взе да им дреме.

7.

Един банален блусарски текст гласи, че водата не ти липсва, докато кладенецът не пресъхне, но до есента на 1962 година не подозирах, че същото важи и за топуркането на крачета по тавана на жилището ти. Откакто горният етаж опустя, Уест Нийли 214 придоби злокобната атмосфера на къща, обитавана от духове. Сейди ми липсваше и ме обхвана почти маниакално безпокойство за нея. Всъщност „почти“ беше меко казано. Ели Докърти и Дийк Симънс не приеха насериозно опасенията ми относно съпруга ѝ. Нито пък Сейди — вероятно си въобразяваше, че се опитвам да я разделя с Джон Клейтън, за да не ме изхвърли завинаги от живота си. Никой не подозираше за хармоничния ефект, който създавах със самото си присъствие в миналото. При това положение кой щеше да е виновен, ако нещо лошо сполете Сейди?

Кошмарите започнаха да се завръщат. Онези за Джимла.

Престанах да следя Джордж де Мореншилд и започнах да се разхождам всеки ден: от следобеда чак до девет и дори до десет часа вечерта. Мислех си за Лий, който в момента беше стажант в даласката фирма за графично изкуство „Джагърс-Чайлс-Стовал“. В мислите ми беше и Марина, която временно се бе настанила в жилището на отскоро разведената Елена Хол. Тази Хол беше медицинска сестра при

зъболекаря на Джордж Баухе и именно господин зъболекарят беше зад волана на пикапа в деня, когато Марина и Джун се изнесоха от коптора на Мерседес Стрийт.

Но най-вече мислех за Сейди. И за Сейди. И за Сейди.

По време на една от тези разходки, когато бях подвластен на депресията, внезапно ожаднях и влязох да изпия чаша бира в някаква квартална кръчма, наречена „Айви Рум“. Джубоксът беше изключен и посетителите бяха необичайно смълчани. Когато сервитърката ми донесе бирата и моментално се обърна към телевизора над бара, осъзнах, че всички гледат човека, когото бях дошъл да спася. Лицето му беше бледо и сериозно. Под очите му тъмнееха кръгове. Чух го да казва:

— С цел прекратяване на изграждането на руски ракетни бази налагаме карантина. Всички плавателни съдове, насочващи се към острова, ще бъдат връщани обратно, ако се установи, че пренасят оръжия с далечен обсег на действие.

— Боже господи! — възклика някакъв тип с каубойска шапка.

— Тоя не знае ли как ще реагират другарчетата от Русия?

— Млъквай, Бил! — озъби се барманът. — Няма теб да те слушаме! Остави да чуем какво казва човекът!

— Ще приемаме всяка ракета, изстреляна от Куба към която и да е страна от Западното полукълбо, като атака на Съветския съюз срещу Съединените щати, изискваща ответен удар — продължи Кенеди.

Някаква жена в дъното на бара изпъшка и се хвани за корема. Мъжът до нея я прегърна и тя отпусна глава на рамото му.

Лицето на Кенеди изразяваше и страх, и решителност. И абсолютна отдаденост на каузата. Деляха го тринайсет месеца от фаталната среща с курсума на наемния убиец.

— Като предпазна мярка разпоредих изпращането на допълнителни войски в нашата база в Гуантанамо и евакуация на цивилните лица.

— Черпя всички по питие — провикна се Бил Каубоя. — Защото май бяхме дотук, ами гос. — Сложи две двайсетачки до чашата си за уиски, но барманът не помръдна. Гледаше Кенеди, който в момента призоваваше Хрущцов да прекрати „безразсъдната заплаха за световния мир“.

Сервитьорката, която ми бе донесла бирата — изрусена блондинка на около петдесет, изведнъж се разрида. Казах си, че нямам време за губене. Слязох от високия стол, заобиколих масите, на които седяха мъже и жени, взиращи се в телевизора като хипнотизирани деца, и влязох в една от телефонните кабини до игралния автомат.

Операторката ми каза, че първите три минути ще ми струват четирийсет цента. Пуснах в процепа две монети от двайсет и пет. Докато чаках да ми се обадят, с половин ухо слушах носовия глас на Кенеди, който обяви, че съветският министър на външните работи Андрей Громико е лъжец. Без всякакви заобикалки.

— Свързвам ви, сър — каза операторката. После добави: — Слушате ли изказването на президента? Ако не, непременно си пуснете телевизора или радиото.

— Слушам го — отговорих. Вероятно и Сейди го слушаше. Сейди, чийто съпруг й беше натъпкал главата с куп апокалиптични глупости, подплатени с псевдонаучни факти. Сейди, чието приятелче, възпитаник на Йайл и многообещаващ политик, й беше доверило, че на Карибите щяло да стане нещо голямо. Нещо, свързано с Куба.

Нямах идея как да я успокоя, но не там бе проблемът. Телефонът звънеше ли, звънеше. Обзе ме лошо предчувствие. Къде би могла да бъде в осем и половина вечерта в град като Джоди, и то в делничен ден? Дали не беше отишла на кино? Едва ли.

— Сър, никой не отговаря на търсения номер.

— Знам го — казах и се намръзих, като чух любимата фраза на Лий да се изплъзва от устата ми.

Монетите издрънчаха в жлеба за рестото, като затворих телефона. Понечих да ги пусна отново, но се отказах. Безсмислено беше да телефонирам на госпожа Ели. Вече фигурирах в черния ѝ списък. Най-вероятно и в този на Дийк. В най-добрия случай щяха да ми кажат да си гледам работата.

Като се върнах в бара, Уолтър Кронкайт показваше фотоси на съветски ракетни бази, заснети от самолет Ю-2. Твърдеше, че много от членовете на Конгреса приканвали Кенеди незабавно да разпореди бомбардировки или мащабна офанзива.

— Американските бомбардировачи В-52 скоро ще кръжат досами границите на Съветския съюз — говореше Кронкайт с гръмкия си плътен глас. — И още нещо, очевидно за всички ни, които

отразявахме последните седем години от тази ужасяваща Студена война — шансовете за допускане на грешка, *фатална* грешка, нарастват с всяка минута...

— *Не отлагайте!* — извика човекът до билярдната маса. — *Бомбардирайте скапаните комунияги веднага!*

Няколко плахи възражения на това кръвожадно изказване бяха заглушени от въодушевени ръкопляскания. Излязох от бара и побързах да се върна на Нийли Стрийт. Качих се в сънлайнъра и отпраших към Джоди.

8.

Всички станции на поправеното радио в колата бълваха гибелни прокоби, докато шофирах на фарове по магистрала 77. Дори диджеите бяха пипнали яден грип и ръсеха клишета като „Бог да пази Америка“ и „Бъдете готови за най-лошото.“ Когато водещият на „Кей-Лайф“ пусна „Боен химн на републиката“ в изпълнение на онзи нещастник Джони Хортън, не издържах и изключих радиото. Всичко твърде много ми напомняше за деня след терористичната атака срещу Световния търговски център в Ню Йорк.

Здраво натисках газта, без да обръщам внимание на все по-отчаяния рев на двигателя. Движението не беше натоварено и малко след дванайсет и половина на двайсет и трети завих по алеята към къщата на Сейди. Жълтият ѝolkswagen костенурка беше паркиран пред гаража и лампите на долния етаж светеха, но когато позвъних, никой не ми отвори. Заобиколих и забълъсках по задната врата, пак без резултат. Нещата отиваха все по на зле.

Знаех, че тя държи резервен ключ под едно от стъпалата. Намерих го и си отключих. Силната миризма на уиски и застоял цигарен дим ме бълсна в носа.

— Сейди?

Тишина. Прекосих кухнята и влязох във всекидневната. На ниската масичка пред дивана се мъдреха препълнен пепелник и отворени списания „Лайф“ и „Лук“, подгизнали от някаква течност. Потопих пръсти в нея и ги помирисах. Скоч. Мамка му.

— Сейди?

Внезапно подуших друга миризма, която ми бе позната от запоите на Кристи: тръпчивото зловоние на повръщано.

Изтичах по късия коридор от другата страна на всекидневната, където имаше две срещуположни врати — към спалнята и към кабинета. И двете бяха затворени, но вратата на тоалетната в дъното на коридора зееше. На безпощадната неонова светлина видях повръщаното върху капака на тоалетната чиния. Имаше още и по розовите плочки на пода, и по ръба на ваната. До сапунерката на мивката зърнах шишенце с хапчета. Капачката беше махната. Затичах се към спалнята.

Сейди лежеше с разперени ръце върху смачканата кувертюра; беше по комбинезон и с една велурена мокасина. Другата се беше изхлузила на пода. Лицето на Сейди беше восьчножълто и в първия момент ми се стори, че тя не диша. После пое дълбока гълтка въздух и я издиша с хриптене. Гърдите ѝ останаха неподвижни в продължение на четири ужасяващи секунди, сетне тя отново изхъхри. На нощното шкафче имаше още един препълнен пепелник. Върху фасовете лежеше смачкана кутия от „Уинстън“, обгорена в единия край вероятно от недобре изгасена цигара. До пепелника се виждаха наполовина пълна чаша и бутилка уиски „Гленливет“. От уискито липсваше малко — слава на Бога! — но не това ме притесняваше, а хапчетата. Забелязах и кафяв хартиен плик, от който се бяха разпилиeli снимки, които не разгledах. Не и веднага.

Прегърнах Сейди и се опитах да я накарам да седне, но длани те ми се пълзгаха по копринения комбинезон. Тя се просна на леглото и пак изхриптя. Косата ѝ закри затворените ѝ очи.

— Сейди, събуди се!

Тя не реагира. Хванах я за раменете и я накарах да седне, като я подпрях на таблата на леглото.

— Ости ме н'мира — немощно изфъфли тя. Още не беше на себе си, но аз леко се обнадеждих.

— Събуди се, Сейди! Веднага!

Започнах леко да я пошлипвам по страните. Клепачите ѝ останаха стиснати, но ръцете ѝ зашаваха и тя се опита — неуспешно, разбира се — да ме отблъсне.

— Събуди се! Събуди се, дявол да го вземе!

Очите ѝ се отвориха, впериха се в мен неразбиращо, после тя отново ги затвори. За щастие сега дишаше по-нормално. Страховитото хъхрене, от което ме побиваха тръпки, вече не се чуваше.

Отидох в банята, извадих четката за зъби от розовата пластмасова чаша и пуснах студената вода. Докато пълних чашата, погледнах етикета на шишенцето с хапчетата. Нембутал. Бяха останали десетина капсули — значи не беше направила опит да се самоубие. Изсипах ги в тоалетната чиния и се върнах в спалнята. Сейди беше започнала да се свлича на леглото и тъй като брадичката ѝ се опираше в гърдите, пак дишаше на пресекулки. Оставил чашата с вода на нощното шкафче и за миг се вцепених, защото погледът ми се спря на една от фотографиите, подаващи се от хартиения плик. Вероятно снимката беше на жена — косата (каквото беше останало от нея) беше дълга, но нямаше как да знам със сигурност. Вместо лице имаше само окървавена кървава маса с дупка в долната част. Дупката сякаш беше зейнала в писък.

Поизправих Сейди, хванах я за косата и дръпнах назад главата ѝ. Тя простена нещо, което прозвуча като „*Нееей болии*“ Плиснах водата върху лицето ѝ. Сейди потрепери и отвори очи.

— Джор? Што с'тук, Джор? Што см мокр?

— Събуди се. Будна ли си, Сейди? — Пак я зашляпах по страните, този път по-леко. Явно не беше достатъчно. Клепачите ѝ пак започнаха да се притварят.

— *Махи...* се!

— Няма! Освен ако не държиш да извикам линейка. Тъкмо ще пишат за теб във вестниците. От училищното настоятелство ще бъдат във възторг. Опала!

Хванах я под мишниците и я извлякох от леглото. Комбинезонът ѝ се набра нагоре и пак се смъкна, когато тя падна на колене. Сейди се облечи и изпища от болка, но все пак я изправих на крака. Тя започна да се олюява и няколко пъти силно ме зашлеви.

— Изчез! Изчез, Джор!

— Няма да стане, мадам. — Хванах я през кръста и я затиках към вратата. Беше се отпуснала като труп. Завихме към банята и тогава краката ѝ се подкосиха. Нарамих я, което не беше кой знае какъв подвиг, като се има предвид телосложението ѝ. Адреналинът е хубаво нещо. Вдигнах капака и накарах Сейди да седне на тоалетната чиния,

преди и моите колене да откажат. Задъхвах се от физическото усилие, но най-вече от страх. Тя започна да се накланя надясно и аз я ударих по рамото.

— Изправи се! — изкрещях. — Изправи се, Кристи, да му се не види!

Очите ѝ се поотвориха. Бяха кървяси.

— Коя Кристи?

— Вокалистката на шибаните „Ролинг Стоунс“ — озъбих се. —

Откога си на нембутал? И колко изгълта тази вечер?

— Иам рцепта — изфъфли тя. — Не твоя раб'та, Джор.

— Колко взе? Много уиски ли изпи?

— Махи се.

Завъртях докрай крана за студената вода и пуснах душа. Сейди се досети какво я очаква и отново ме заудря.

— Не, Джор! Не!

Не ѝ обърнах внимание. Не за пръв път ми предстоеше да облея със студена вода разсъблечена жена, а някои неща са като карането на колело. Вдигнах я и я сложих във ваната (болката в кръста на следващия ден щеше да ми напомни за този подвиг), после я хванах здраво, защото тя размаха ръце и завика. Опита се да се вкопчи в закачалката за кърпи и да се изтръгне от ръцете ми. Ако не друго, вече напълно се беше свестила. По косата ѝ блестяха капчици вода. Комбинезонът ѝ стана прозрачен и дори при тези обстоятелства я пожелах.

Тя опита да се измъкне. Пак я тикнах йод струята.

— Кротувай, Сейди!

— К-колко време? З-замръзвам!

— Колкото трябва! — процедих.

— З-защо го п-правиш? — Зъбите ѝ тракаха.

— Защото едва не се самоуби! — изкрещях.

Тя се сепна. Подхълзна се, но успя да хване закачалката за кърпи и не падна. Рефлексите ѝ се завръщаха. Чудесно!

— Х-х-хапчетата не помогнаха, затова п-пийнах уиски. Пусни, умирам от студ. Моля те, Джордж, умолявам *те*, пусни ме. — Заради косата, полепнала по лицето ѝ, приличаше на удавен плъх, но страните ѝ възвръщаха цвета си. Добре като за начало.

Спрях душа, прегърнах я и й помогнах да излезе от ваната. От подгизналия ѝ комбинезон капеше вода. Прошепнах ѝ:

— Помислих те за мъртва. Като те видях просната на леглото, помислих, че си умряла. Нямаш представа какво изпитах.

Пуснах я. Тя впери в мен удивените си очи. После измънка:

— Джон се оказа прав. Р-роджър също. Обади ми се тази вечер преди обръщението на Кенеди. От Вашингтон. Всъщност има ли значение? Следващата седмица всички ще сме мъртви. Или ще ни се иска да сме.

Отначало не разбрах за какво говори. Пред мен стоеше Кристи, беше мокра и дрънкаше врели-некипели, а пък аз бях вбесен. „Ah, ти, бъзлива гадино!“ — помислих си. Вероятно погледът ми издаде мислите ми, защото Сейди рязко се отдръпна.

Дойдох на себе си. Нима имах право да я наричам бъзлива, понеже по една случайност знаех какво има отвъд хоризонта?

Взех от етажерката над тоалетната хавлиена кърпа и ѝ я подадох:

— Съблечи се и се подсуши.

— Добре, но излез.

— Само ако ме увериш, че си на себе си.

— Нищо ми няма, добре съм. — Погледна ме намусено, но ми се стори, че видях в очите ѝ закачлива искрица. — Бива те по зрелищните появии, Джордж. — Видя, че поглеждам аптечката, и добави: — Няма повече. Каквото не съм изгълтала, е в тоалетната.

Четирите години брачен живот с Кристи ме бяха направили недоверчив. Огледах навсякъде и пуснах водата в тоалетната. После излязох, но преди това строго казах:

— Давам ти три минути!

9.

Обратният адрес на хартиения плик беше на Джон Клейтън, Ийст Огълторп Авеню 79, Савана, Джорджия. Бившият съпруг на Сейди можеше да е всякакъв, но не и мръсник, който изпраща анонимни писма. Пощенското клеймо беше от двайсет и осми август, следователно Сейди е намерила пратката, когато се е върнала от Рино. Разполагала е почти с два месеца да размишлява върху съдържанието

на плика. Дали затова ми се беше сторила натъжена и потисната, когато разговаряхме по телефона на шести септември? Нищо чудно, като се вземат под внимание снимките, които скъпият Джон беше имал грижата да ѝ изпрати.

„Всички сме изложени на опасност — беше казала последния път, когато говорихме по телефона. — Джони беше прав.“

Снимките бяха на японци — мъже, жени и деца. Жертви на атомните бомби, хвърлени над Хирошима и Нагасаки. Някои от тях бяха слепи. На мнозина косата беше окапала. Повечето имаха радиационни изгаряния. Няколко (като жената без лице) бяха овъглени. На едната снимка се виждаха четири черни приведени фигури. Четирима души се намирали пред стена, когато бомбата паднала. Буквално се изпарили, както и стената. От нея стърчаха само участъците, защитени от телата на хората. На гърба на всяка снимка „Джони“ бе изписал едно и също послание с четливия си приложен почерк: „*Съвсем скоро и в Америка. Статистическите анализи не лъжат.*“

— Прекрасни са, не мислиш ли?

Гласът ѝ беше безизразен и апатичен. Стоеше на вратата, беше се увила с хавлиената кърпа. Мократа ѝ коса, стигаща до раменете, висеше на кичури.

— Колко уиски изпи, Сейди?

— Само няколко гълтки, като видях, че хапчетата не действат. Опитах се да ти отговоря, докато ме разтърсваше и ми биеше шамари.

— Ако очакваш да ти се извиня, ще има да почакаш. Успокоителните хапчета и алкохолът са убийствена комбинация.

— Все ми е едно. И преди са ме удряли.

Сетих се за Марина и потръпнах. Не беше същото, но шамарът си е шамар.

Тя отиде до стола в ъгъла, седна и се загърна по-плътно с кърпата. Приличаше на нацупено хлапе.

— Обади се приятелят ми Роджър Бийтън. Казах ли ти?

— Да.

— *Добрият* ми приятел Роджър. — Погледът ѝ сякаш ме предизвикваше. Не реагирах. Все пак животът си беше неин. Просто исках да се уверя, че ще остане жива.

— Хубаво де, добрият ти приятел Роджър.

— Каза ми непременно да гледам по телевизията обръщението на ирландския задник. Така го нарече. После ме попита на какво разстояние е Джоди от Далас. Като му казах, добави: „Би трябвало да си в безопасност, но зависи от посоката на вятъра.“ И той като мнозина други напуска Вашингтон, но това едва ли ще ги спаси. Няма как да избягаш от ядрената война. — Отново се разплака и изтерзаните ридания разтърсиха тялото й. — *Тези идиоти ще унищожат красивия ни свят! Ще избиват деца! Мразя ги! Ненавиждам ги всичките! Кенеди, Хрущов, Кастро, дано всички горят в ада!*

Закри с длани лицето си. Коленичих като някой старомоден джентълмен, готвещ се да направи предложение за брак, и я прегърнах. Тя обви врата ми с ръце и се притисна към мен с отчаянието на удавник. Тялото й все още беше студено от душа, но бузата, която опря в рамото ми, гореше.

В онзи момент и аз намразих всички, най-вече Джон Клейтън, задето беше засадил семето на ужаса в съзнанието на млада и несигурна жена с ранима психика. Беше го засадил, поливал, плевил и зорко следеше растежа му.

Нима тази нощ Сейди беше единствената смръзнала се от ужас душа, единствената, която беше посегнала към хапчетата и алкохола? Колко ли обилно се наливаха посетителите в „Айви Рум“ сега? До този момент си въобразявах, че хората ще реагират на Карибската криза като на всяка друга мимолетна международна разпра, защото като постъпих в колежа, тази история беше само поредица от имена и дати, която трябваше да назубрим за следващия изпит. Ето така изглеждаха нещата от позицията на бъдещето. За хората от долината (тъмната долина) на настоящето стояха по различен начин.

— Снимките вече бяха пристигнали, когато се върнах от Рино. — Тя впери в мен кървясалите си измъчени очи.

— Исках да ги изхвърля, но не можах. Непрестанно ги разглеждах и...

— Тъкмо на това се е надявал онзи мръсник. Затова ти ги е изпратил.

Тя сякаш не ме чу, а продължи да говори като замаяна:

— Статистическият анализ му е хоби. Твърди, че някой ден, когато компютрите се усъвършенстват, статистическият анализ ще се превърне в най-значимата наука, защото никога не греши.

— Друг път. — В съзнанието ми изникна образът на чародея Джордж де Мореншилд, единствения приятел на Лий.

— Винаги има възможност за грешка.

— Предполагам, че бленуваната от Джони ера на суперкомпютрите така и няма да настъпи. Хората, които оцелеят — ако изобщо има оцелели, ще живеят в пещерите. А небето... вече няма да е синьо. Ядрена нощ, така му вика Джони.

— Нищо не му разбира главата, Сейди. Също и на приятелчето ти Роджър.

Тя тъжно поклати глава:

— Джони позна, че руснаците ще изпратят спътник в космоса. Тъкмо бяхме завършили колежа. Предвеша го през лятото и наистина изстреляха „Спутник“ през октомври. „Следва да изпратят в космоса куче или маймуна — разправяше Джони. — После и човек. След това е ред на двама души и бомба.“

— И случи ли се? Случи ли се, Сейди?

— Изпратиха кучето и човека. Кучето се казваше Лайка, помниш ли? Умря си там, горе. Горкото животинче. Май няма да им се наложи да изпращат двамата човека и бомбата, а? Направо ще използват ракетите си. Ние пък ще изстреляме нашите. И всичко това заради някакъв си загубен остров, където правят *пури*.

— Знаеш ли какво казват магъсниците?

— Кои? Какви ги бръщолевиш?

— Казват, че можеш да заблудиш учен, но няма как да заблудиш друг магъсник. Бившият ти може и да преподава научна дисциплина, обаче магъсник не е. Виж, руснаците са друго нещо.

— Май не си в час. Джони казва, че е *неизбежно* руснаците да атакуват, и то скоро, защото сега имат преимущество, но то няма да продължи дълго. Така че няма да отстъпят в Куба.

— Джони е изглеждал твърде много новинарски репортажи за ракетите, минаващи по Червения площад на парада по случай Първи май. Обаче не е наясно — както вероятно и сенатор Къчъл — че повече от половината са без двигатели.

— Няма как да...

— Той не знае колко от междуkontиненталните им балистични ракети се взривяват на стартовите площаадки в Сибир заради некомпетентността на ракетните им инженери. Не му е известно, че

около половината ракети, заснети от нашите самолети Ю-2, всъщност са бутафорни. Това е трик, Сейди. Предвиден е да заблуждава учени като Джони и политици като сенатор Къчъл, но не може да подведе друг магьосник.

— Това... хич не е... — Тя замъркна за момент, хапейки устни. После попита: — Как е възможно *ти* да си информиран по тези въпроси?

— Не мога да ти кажа.

— Тогава пък аз не мога да ти повярвам. Джони твърдеше, че Демократическата партия ще издигне кандидатурата на Кенеди, макар всички останали да се кълняха, че избраникът им ще е Хъмфри, защото Кенеди бил католик. Анализира щатите, в които се провеждаха първични избори, направи изчисленията и се оказа прав. Предвеша, че Джонсън ще е кандидатът за вицепрезидент, защото беше единственият южняк, който биха приели на север от линията Мейсън-Диксън. И това позна. Кенеди се намърда на топло и сега ще ни избие всички. Статистическите анализи не лъжат.

Поех дълбоко въздух.

— Сейди, искам да ме изслушаши. Много внимателно. Достатъчно трезва ли си?

Тя не реагира веднага. После кимна и челото ѝ за миг се допря до рамото ми.

— Сега е вторник сутринта. Това положение ще продължи още три дена. Или четири, не си спомням.

— Как така не си спомняш?

„Ами така — в бележките на Ал не пише нищо по въпроса, а единственият ми урок по американска история беше преди почти двайсет години. Чудно е, че си спомням и толкова.“

— Ще наложим блокада на Куба, но ще спрем само един руски кораб и той ще превозва само храни и други стоки. Руснаците ще се развлечат, обаче до четвъртък или петък ще сме ги сплашили и ще се чудят как да се измъкнат. Един от големите руски дипломати ще си уговори неофициална среща с един наш репортер... — Запънах се за миг, после (както понякога изневиделица ни хрумват отговорите на кръстословиците) името изникна в ума ми. Поне отчасти. — Казва се Джон Сколари или нещо такова...

— Сколи? За Джон Сколи ли говориш? Кореспондентът на Ей Би Си?

— Да, за него. Това ще се случи в петък или в събота, докато всички — включително бившият ти и приятелчето ти от Йейл — само чакат знак да си наврат главата между краката и да си целунат задника за сбогом.

Тя се изкиска и това ме окуражи да продължа:

— Руснаците ще заявят нещо от рода на... — Продължих с руски акцент, който бях усвоил от съпругата на Лий. Както и от Борис и Наташа от „Роки и Булункъл“^[4]. — „Придайти на президиента си, че исками да ни приедостави достойен изход от тази ситуация. Вый съгласи да изнесете ваши ядрени ракети от Турция. Вый обещайет да не атакуватие Куба. Ний съгласим се да демантираме ракети в Куба.“ И точно това ще се случи, Сейди.

Тя престана да се киска, ококори се и промърмори:

— Измисляш си, за да ме успокоиш.

Не продумах.

— *Не си измисляш* — прошепна тя. — Наистина го вярваш.

— Грешиш — поправих я. — Знам го. Разликата е оттук до небето.

— Нито Джордж... нито *никой* не знае какво е бъдещето.

— Джон Клейтън твърди, че знае, а на *него* си повярвала. Както и на многознайкото Роджър, дето е завършил Йейл.

— Ревнуващ, права ли съм?

— Права си и още как.

— Не съм спала с него. Дори не ми се е приисквало. — После добави тържествено: — Не бих могла да спя с мъж, който се залива с одеколон.

— Браво на теб. Продължавам да ревнувам.

— Да те питам ли как...

— Не. Няма да ти отговоря. — Вероятно не биваше и толкова да й доверявам, но не можах да се въздържа. Пък и честно казано, пак бих го направил. — Но ще ти кажа нещо, в което ще се убедиш след няколко дена. Адлай Стивънсън и руският представител на ООН ще се хванат гуша за гуша на Генералната асамблея на ООН. Стивънсън ще покаже снимки на руските ракетни площадки в Куба, и ще прикани руснака да обясни това, което според правителството му не

съществува. Онзи ще изтърси нещо като: „Почакайтие, ни мога отговоря без пължен приевод.“ И тогава Стивънсън, който знае, че другарят говори отлично английски, ще произнесе репликата, която ще остане в учебниците по история наравно с „*Не стреляйте, докато не видите бялото на очите им.*“^[5]. И ще добави, че е готов да чака до края на света.

Тя ме изгледа недоверчиво, обърна се към нощното шкафче, зърна обгорената кутия от цигари „Уинстън“ върху қупчината смачкани фасове и промърмори:

— Май съм свършила цигарите.

— Ще издържиш до сутринта — заяви безмилостно. — Май си си изпушила дажбата си за седмица напред.

— Джордж? — Гласът ѝ беше изтънял от страх. — Ще останеш ли при мен тази нощ?

— Паркирал съм пред...

— Ако някой от съседските клюкари реши да ме разпитва, ще обясня, че си дошъл да ме навестиш след обръщението на президента и колата ти не е могла да запали.

Като се има предвид как се държеше сънлайнърът напоследък, не беше изключено да се случи тъкмо това.

— Внезапната ти загриженост за благоприличието означава ли, че си престанала да се страхуваш от ядрения Армагедон?

— Не знам. Знам само, че не искам да съм сама. Дори ще се любя с теб, само и само да останеш, но не вярвам да ти хареса. Главата ми ще се пръсне от болка...

— Не е нужно да си лягаш с мен, скъпа. Това не е делова сделка.

— Нямах предвид...

— Шишит. Ще донеса аспирина.

— Ако обичаш, погледни върху аптечката. Може да съм оставила там кутия цигари.

Наистина беше оставила, но като дръпна три пъти от цигарата, която ѝ запалих, клепачите ѝ натежаха и тя задряма. Взех цигарата и я загасих в полите на планината Рак на белите дробове. После взех Сейди в прегръдките си и се отпуснах на възглавниците. Така се унесохме в сън.

10.

Като се събудих с първите лъчи на слънцето, ципът на панталона ми беше смъкнат и чевръста ръка ме опипваше отпред. Обърнах се към Сейди. Тя спокойно подхвърли:

— Светът още е тук, Джордж. Ние също. Хайде да се любим. Но не бързай, бъди нежен с мен. Главата още ме боли.

Бях нежен и не бързах за никъде. И двамата не бързахме. Накрая тя надигна таза си и вкопчи пръсти в раменете ми. Познавах този жест. Означаваше: „О, скъпи, о, боже, ох, че хубаво!“

— Бъди... какъвто... искаш. — Топлият ѝ дъх парна ухoto ми и аз потреперих, когато свърших. — Бъди какъвто искаш, прави всичко, само кажи, че няма да си тръгнеш. И че още ме обичаш.

— Сейди... никога не съм преставал.

11.

Закусихме в кухнята, преди да потегля обратно към Далас. Казах на Сейди, че този път *наистина* живея в Далас и че веднага щом ми инсталират телефон, ще ѝ дам номера.

Тя кимна и зачовърка с вилицата пържените яйца в чинията си.

— Одеве не се шегувах. Няма да те разпитвам за работата ти.

— Умно решение. Не ме питай, за да не те лъжа.

— Моля?

— Нищо.

— Кажи ми пак, че не си се забъркал в нещо лошо.

— Не съм — уверих я. — Аз съм от добрите.

— Ще можеш ли да ми разкажеш някой ден?

— Надявам се — отвърнах. — Сейди, снимките, дето ти е изпратил...

— Накъсах ги тази сутрин. Не искам да говорим за тях.

— Не е нужно. Но държа да ми кажеш, че не поддържаш контакти с него. Че не се е навъртал наоколо.

— Не е идвал. А и пощенското клеймо беше от Савана.

Бях го забелязал. Но и друго ми бе направило впечатление — че клеймото беше почти отпреди два месеца.

— И не очаквам да дойде. Мисли се за смелчага, но всъщност е страхливец.

Оценката ѝ ми се стори правдоподобна; изпращането на снимките си беше пасивно-агресивно поведение като по учебник. Но пък тя смяташе, че Клейтън няма да узнае къде живее и преподава в момента, а беше сгрешила.

— Човек трудно може да предвиди поведението на психически лабилните, мила. Ако го видиш, ще се обадиш на полицията, нали?

— Да, Джордж. — В гласа ѝ прозвуча нотка на типичното за нея бунтарство. — Ще ти задам още един въпрос, после мърквам по темата, докато не решиш, че си готов да я обсъдим. Ако изобщо някога бъдеш готов.

— Добре. — Опитах да подгответя отговор на въпроса, който бях сигурен, че следва: „*От бъдещето ли идваши, Джордж*“.

— Ще ти се стори налудничаво.

— Цялата нощ беше налудничава. Давай.

— Ти... — Засмя се и започна да събира чиниите. Отиде с тях до мивката и докато беше с гръб към мен, попита: — Човек ли си? Така де, от планетата Земя ли си?

Доближих я, обхванах с ръце гърдите ѝ и я целунах по тила.

— Абсолютен землянин.

Тя се обърна. Очите ѝ бяха сериозни.

— Имам ли право на още един въпрос?

Въздъхнах:

— Казвай.

— Остават ми около четирийсет минути, преди да тръгна за училището. Случайно да ти се намира още един презерватив? Май открих лек против главоболието.

[1] Цитат от „Озимандий“ от Пърси Биш Шели, превод на Илия Люцканов. — Б.пр. ↑

[2] През септември 1962 генерал-майор Едуин Уокър организира протести срещу опита на федералните войски да наложат записването на чернокожия Джеймс Мередит в университета на Мисисипи, забранен за цветнокожи. — Б.пр. ↑

[3] Тонтон Макут — хайтянска полувоенна организация, основана през 1959 от президента Франсоа Дювалие (Папа Док). През 1970 официално е преименувана на Milice de Volontaires de la Securite Nationale (Доброволчески отряд за национална сигурност). Местните

нарекли тайната полиция „Тонтон Макут“ („Чичо Торбалан“), който според креолската легенда отвлича лошите деца, пъха ги в чувал и ги изядва на закуска. — Б.пр. ↑

[4] Анимационна телевизионна поредица за лоса Булуинкъл и летящата катерица Роки, преследвани от руските шпиони Борис и Наташа. Епизодите са излъчвани по Ей Би Си и по Ен Би Си от 1959 до 1964. — Б.пр. ↑

[5] По време на прочутата битка при Бънкър Хил (епизод от Американската война за независимост) англичаните атакуват американските укрепления. Командирът на американците Уилям Прескот заповядва на войниците си: „Не стреляйте, докато не видите бялото на очите им.“ — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТА ГЛАВА

1.

В крайна сметка се оказа, че е трябвало светът да се изправи пред заплахата от ядрена война, та със Сейди да се съберем отново — от това по-романтично накъде?

Добре де, има накъде.

Дийк Симънс, който беше от онези хора, дето винаги си носят кърпичка, като отиват да гледат тъжен филм, одобряваше сто процента. Но не и Ели Докърти. Ето едно странно мое наблюдение: жените пазят по-добре тайните, но мъжете ги приемат по-спокойно. Около седмица след края на Карибската криза Ели повикала Сейди в кабинета си и затворила вратата — лош признак. С присъщата си прямота я попитала дали знае за мен нещо повече отпреди.

— Не — отговорила Сейди.

— Но отново сте заедно, нали?

— Да.

— Знаеш ли поне къде живее?

— Не, но му имам телефонния номер.

Ели забелила очи (с пълно право), после отново подхванала разпита:

— Разказа ли ти поне нещо за миналото си? Дали е бил женен?

Защото ми се струва, че е имал (или има) съпруга.

Сейди не продумала.

— Да ти е споменавал случайно дали не е оставил зад гърба си някое и друго несretно отроче? Защото понякога мъжете имат този навик, а веднъж случи ли се, окото няма да им мигне пак да...

— Госпожо, може ли да се върна в библиотеката? Една ученичка — Хельн — ме замества и въпреки че е много съвестна, не обичам да оставям класа твърде...

— Върви, върви. — Ели посочила вратата.

— Мислех си, че *харесвате* Джордж — казала Сейди, преди да излезе.

— Харесвам го — отвърнала Ели с половин уста. — Ще го харесвам още повече — ще го харесвам заради *теб* още повече, ако знам истинското му име и какви ги е намислил.

— Не ме питайте, за да не ви изльжа — промърморила Сейди.

— Какво пък означава това?

— Че го обичам. Че ми спаси живота. Че в замяна мога да му дам само доверието си и точно това възнамерявам да направя.

Госпожа Ели, свикнала последната дума да е нейна, този път останала с пръст в устата.

2.

През есента и зимата животът ни навлезе в нещо като утъкан коловоз. Петъчните следобеди пътувах с колата до Джоди. Понякога пътьом купувах цветя от магазина в Раунд Хил. Понякога се отбивах да се подстрижа в местната бръснарница, където винаги научавах местните клюки. Свикнах да поддържам косата си къса. Помнех, че навремето я носех толкова дълга, че ми влизаше в очите, но бях забравил защо търпях такова неудобство. По-трудно ми беше да свикна със старовремските слипове, с които бях заменил любимите си боксерки, но след известно време топките ми прекратиха стачката.

Обикновено през онези вечери се хранехме в закусвалнята на Ал, после отивахме на футболен мач. А когато дойде краят на футболния сезон, се ориентирахме към баскетбола. Понякога Дийк ни правеше компания, издокаран с пуловер с емблемата на дентънския клон на „Лайънс Клъб“.^[1]

Госпожа Ели нито веднъж не дойде с нас.

Неодобрението ѝ не ни възпря след петъчните мачове да преспиваме в някое от бунгалата край езерото Кендълуд. Обикновено в събота нощувах там самичък, а в неделите придружавах Сейди на службите в Първа методистка църква в Джоди. Използвахме една и съща книга с псалми и пеехме „Да вържем сноповете златни“. „Сеем заранта, сеем семето на благостта...“ Мелодията и онези възвищени чувства още са живи в паметта ми.

След църквата обядвахме у Сейди, после си заминавах за Далас. Всяко следващо пътуване ми се струваше все по-дълго и по-неприятно. Накрая през един мразовит декемврийски ден двигателят на форда блокира, сякаш изразяваше мнението си, че караме в грешната посока. Изявих желание да го поправят — сънлайнърът кабрио беше единствената кола, която някога бях обичал, — но служителят от „Авторемонти Кайлийн“ каза, че ще е нужен нов двигател и нямал представа откъде може да се намери такова чудо.

Посегнах на все още стабилните си (е... *що-годе* стабилни) парични запаси и си купих шевролет, произведен през петдесет и девета: онзи модел с фрапантната задница като чайка с разперени криле. Колата си я биваше, а и Сейди заяви, че е влюбена в нея, но на мен ми липсваше предишното вярно возило.

Прекарахме коледната вечер заедно край Кендълуд. Окачих на бюфета клонка от зеленика и подарих на Сейди жилетка. Тя ми поднесе чехлите, които нося в момента. С някои неща не можеш да се разделиш.

Втория ден на Коледа отпразнувахме в нейната къща и докато аз сервирах масата, фордът комби на Дийк зави по входната алея. Останах изненадан, тъй като Сейди не бе споменала, че ще имаме гости. Още повече се изненадах, като видях госпожа Ели на седалката до шофьора. Щом видях как скръсти ръце и загледа новата ми кола, се убедих, че не само мен са ме държали в неведение относно поканените гости. Признавам, че ако не друго, запази самообладание, поздрави ме с доста прилична имитация на сърдечност и ме целуна по бузата. Носеше плетена скиорска шапка, която ѝ придаваше вид на позастаряло хлапе, и ме възнагради със сдържана усмивка, когато я свалих от главата ѝ и подметнах:

— И аз не съм получил уведомление за купона.

С Дийк се здрависахме.

— Весела Коледа, Джордж. Радвам се да те видя. Леле, как хубаво мирише!

Той тръгна към кухнята. След малко дочух как Сейди се засмя и рече:

— Не бъркай вътре, Дийк, не те ли е учила майка ти, че е невъзпитано?

Ели бавно разкопчаваше дървените копчета на палтото си, без да сваля очи от лицето ми.

— Смяташ ли, че е разумно, Джордж? — попита ме. — Това, дето сте го подхванали със Сейди — разумно ли е?

Преди да отговоря, Сейди донесе пуйката, с която се занимаваше, откакто се върнахме от Кендълуд. Седнахме до масата и се хванахме за ръце, после тя подхвани обичайна молитва:

— Господи, благослови храната пред нас. Нека твоята любов озари всяко сърце, всеки дом, всяка празнична трапеза. — Реших, че е приключила, но тя още стискаше моята длан и дланта на госпожа Ели. — И моля Те, благослови Джордж и Ели с приятелство. Помогни на Джордж да си спомни за добрината й и помогни на Ели да си спомни, че без Джордж в това градче щеше да живее момиче с ужасяващо белязано лице. Обичам ги и двамата и ми е тъжно, когато виждам недоверие в очите им. В името Христово, амин.

— Амин! — повтори Дийк. — Прекрасна молитва! — И намигна на Ели.

Мисля, че Ели беше готова да стане и да си тръгне. Вероятно напомнянето за Боби Джил я спря. Или пък наскоро зародилото се уважение към новата й библиотекарка. Може би остана и заради мен. Щеше ми се да е така.

Сейди я гледаше разтревожено — може би беше усетила колебанието й.

— Тази пуйка изглежда невероятно апетитна — заяви директорката и ми подаде чинията си. — Ще ми сложиш ли едното бутче, Джордж? И наблегни на пълнката.

Сейди беше уязвима, Сейди беше непохватна, но беше и много, много смела.

Боже, колко я обичах!

3.

Лий, Марина и Джун посрещнаха Нова година в дома на семейство Де Мореншилд. Аз увиснах сам-самичък, но когато Сейди се обади и попита дали ще я заведа на празничната вечеринка в „Хамбара на изобилието“ в Джоди, се поколебах.

— Знам какво мислиш — добави тя, — но тази година ще е по-хубаво. С теб ще си го направим хубаво, Джордж.

И така в осем часа отново танцувахме под грозове от балони. Тази година веселбата се осигуряваше от четирима блусари, подвизаващи се под името „Домината“. Определено бяха за предпочитане пред миналогодишните сърфкитаристи, имитиращи Дийк Дейл, а и направо се раздаваха. Отново бяха налице две купи с розова лимонада и безалкохолна бира. Както и заклетите пушачи, мръзнещи навън под противопожарната стълба. Но наистина всичко беше по-хубаво от миналата година. Във въздуха витаеше чувството на облекчение и радост. През октомври над света беше надвиснала сянката на ядрената заплаха... после като по чудо на човечеството му се беше разминал. Дочух няколко одобрителни коментара за победата на Кенеди над лошата руска мечка.

Към девет, докато със Сейди танцувахме блус, тя внезапно изпища и се отдръпна от мен. Бях сигурен, че е видяла Джон Клейтън, и сърцето ми подскочи. Okaza се обаче, че е извикала от радост при вида на двамата новодошли — Майк Кослоу, абсурдно чаровен с палтото си от туид, и Боби Джил Олнът. Тя се спусна към тях... и се препъна в нечий крак. Майк я подхвани и я завъртя. Боби Джил ми помаха малко срамежливо.

Здрависах се с Майк и целунах по бузата Боби Джил. Грозният белег почти се беше заличил и на мястото му имаше едва забележима розова линия.

— Лекарят каза, че до другото лято няма да има и следа — похвали се тя. — Нарече ме най-бързо оздравяващата му пациентка. Благодарение на вас.

— Получих роля в „Смъртта на търговския пътник“, сър — похвали се и Майк. — Ще играя Биф.

— Браво — казах. — Обаче се пази, като започнат да те замерват с яйца.

Видях го да говори с вокалиста на групата по време на почивката и се сетих какво ще последва. Когато групата се върна на сцената, певецът каза:

— Имам една специална заявка. Има ли сред вас Джордж Амбърсън и Сейди Дънхил? Джордж и Сейди? Елате при мен, Джордж и Сейди, станете и се разкършете.

Тръгнахме към естрадата сред буря от аплодисменти. Сейди се смееше, лицето ѝ пламтеше. Вдигна юмрук към Майк. Той се ухили. Пред очите ми се превръщаше от хлапе в мъж. Промяната беше бавна, но необратима. Групата засвири... още чувам в сънищата си началните акорди: „Ба-да-да... ба-да-да-ди-дъм...“

Протегнах ръце към Сейди. Тя поклати глава, но започна да се поклаща в ритъма на музиката.

— Покажете му, госпожице! — извика Боби Джил. — Скрийте му шапката!

Присъстващите завикаха:

— Давай! Давай!

Тя се предаде и хвана ръцете ми. Затанцувахме.

4.

В полунощ групата засвири „Заради доброто старо време“ — в друг аранжимент, по все същата трогателна песен — и балоните се спуснаха върху нас. Наоколо двойките се целуваха и прегръщаха. И ние направихме същото.

— Честита нова година, Дж... — Сейди се отдръпна и се намръщи. — Какво има?

Внезапно пред очите ми бе изникнало Тексаското книгохранилище, грозен тухлен квадрат с прозорци като очи. Започнала беше годината, която щеше да се превърне в американски символ.

„Няма да стане. Няма да ти позволя да стигнеш дотам, Лий. Няма да при pariш до прозореца на шестия етаж. Заклевам се.“

— Джордж?

— Незнайно защо ме побиха тръпки — казах. — Честита Нова година. — Понечих да я целуна, но тя ме спря.

— Почти е настъпил моментът, права ли съм? Предстои ти да изпълниш мисията си.

— Да — отвърнах. — Но не тази нощ. Тази нощ сме важни само двамата с теб. Целуни ме, скъпа. Да танцуваме.

5.

В края на 1962 и началото на 1963 имах два живота. Хубавият беше в Джоди. Другият беше в Далас.

Лий и Марина пак се събраха. Първата им къща в Далас беше съборетина близо до Уест Нийли. Де Мореншилд им помогна да се нанесат. Джордж Баухе не се въясваше. Нямаше ги и другите руски емигранти. Лий ги беше прогонил. „*Мразеха го* — беше написал Ал в бележките си и под него: — *Той искаше да го мразят.*“

Разпадащата се тухлена сграда на Елсбет Стрийт 604 бе разделена на четири-пет апартамента, пръскащи се по шевовете от бедняци, които се трудеха усърдно, пиеха усърдно и раждаха орди кресливи сополанковци. В сравнение с тази квартира фортуъртският апартамент на Осуалдови изглеждаше прекрасен.

Не ми беше необходимо електронно оборудване, за да разбера, че бракът им не върви; Марина продължи да носи къси панталонки дори когато времето застудя, сякаш за да демонстрира синините си. И сексапила си, разбира се. Джун кратко седеше в количката си и вече не пищеше, когато родителите ѝ се караха: само ги гледаше и смучеше пръстчето си или биберона.

През един ноемврийски ден на 1962 година на връщане от библиотеката видях Лий и Марина на ъгъла на Уест Нийли и Елсбет. Пак се караха. Няколко клюкари, повечето жени (по това време мъжете бяха на работа) бяха излезли на верандите и наблюдаваха кавгата. Джун седеше в количката съмлчана и забравена, загърната с пухкаво розово одеяло.

Двамата спореха на руски, но от жестовете на Лий (той обвинително размахва пръст) се разбираше коя е поредната ябълка на раздора. Марина носеше прилепнала черна пола и ципът отляво беше отворен до половината. Може би се беше развалил, но ако се съдеше по думите на Осуалд, всеки би си помислил, че жена му е тръгнала на лов за мъже.

Тя отметна косата си, посочи към Джун, после махна към новото им жилище — към разнебитените улуци, пропускащи черна вода, към боклуците и бирените кутийки по олисялата морава — и закрещя на английски:

— Казваш хубави лъжи, после водиш жена и бебе в тази кочина!

Лицето му пламна и той скръсти ръце на мършавите си гърди, сякаш да ги закове там и да им попречи да нанесат поредните удари.

Вероятно щеше да успее — поне този път — ако Марина не се беше изсмяла и не беше завъртяла пръст около ухото си — универсален жест за хората по целия свят. После понечи да се обрне. Той я дръпна назад, ритна количката и едва не я преобърна. Заби юмрук в лицето на жена си, която падна на напукания тротоар и вдигна ръце, за да се предпази:

— Не, Лий, не! Не удряй ме повече!

Той не я удари. Дръпна я да се изправи и я разтресе. Главата ѝ се люшкаше като на парцалена кукла.

— Хей! — обади се някой вляво от мен и аз стреснато подскочих.

— Хей, момко!

Дрезгавият глас беше на възрастна жена с проходилка. Бабката с розова памучна нощница и с ватенка отгоре стоеше на верандата си. Щръкналата ѝ прошарена коса ми напомни за хилядаволтовата прическа на Елза Ланчестър в „Булката на Франкенщайн“.

— Онзи ще пребие женицата! Тичай да го спреш!

— Не мога, госпожо — отговорих. Гласът ми прозвуча неуверено. Мислех да добавя: „Не се бъркам в отношенията между съпрузи“, но щях да изльжа. Истината беше, че не смеех да сторя нещо, което би могло да промени бъдещето.

— Страхливец! — възмути се тя.

„Обади се на ченгетата“ — едва не казах, по навреме прехапах език. Ако внушах тази мисъл на бабката, пак имаше вероятност да променя бъдещето. Щяха ли да дойдат ченгетата? Бележникът на Ал мълчеше по този въпрос. Знаех само, че Осуалд никога няма да попадне в затвора заради домашно насилие. Предполагам, по онова време и на онова място малцина мъже ги сполетяваше такава съдба.

Той повлече Марина към къщата, със свободната си ръка дърпаše количката. Бабичката ме стрелна със смразяващ поглед, накуцвайки, се прибра. Същото направиха и другите зяпачи. Представлението беше свършило.

От всекидневната си насочих бинокъла към тухлената грозотия отсреща. Два часа по-късно, тъкмо когато се канех да преустановя наблюдението, Марина излезе; носеше малко розово куфарче и бебето, увито в розовото одеялце. Беше заменила непристойната пола с памучен панталон и (май) с два пуловера — времето беше застудяло. Забърза по улицата, като няколко пъти се озърна, сякаш се страхуваше,

че Лий тича след нея. Уверих се, че той няма да я последва, и тръгнах по петите ѝ.

Тя измина четири пресечки и влезе в телефонната кабина на „Мистър Автомивка“. Седнах на скамейката на отсрещната автобусна спирка и разгърнах вестника си. След двайсетина минути пристигна добрият стар Джордж Баухе. Марина му заобяснява нещо. Баухе я заведе до колата си и ѝ отвори предната дясната врата. Тя се усмихна и леко го целуна по устните — целувка, която храбрият рицар вероятно щеше да помни дълго. После той седна зад волана и автомобилът потегли.

6.

Същата вечер пред къщата на Елсбет Стрийт избухна още един скандал и повечето съседи отново се наредиха на верандите да погледат представлението. Прецених, че сред тях ще остана незабелязан, и се осмелих да се приближа, за да разбера какво става.

Някой — почти със сигурност Баухе — беше изпратил Джордж и Джийн де Мореншилд да съберат багажа на Марина. Вероятно той беше преценил, че са единствените, които имат шанс да влязат в къщата, без Лий да е окован с белезници.

— Нищо няма да ви дам! — крещеше Осуалд, без да го е грижа за захласнатите съседи, попиващи всяка негова думичка. Жилите на врата му бяха опънати като струни; лицето му пак беше почервяло като домат. Колко ли ненавиждаше склонността си да се изчервява като момиченце, хванато да предава любовни писъмца?

Де Мореншилд избра метода на убеждението.

— Чакай, приятелю. Така поне имаш шанс. Ако обаче Марина изпрати полицията... — Той сви рамене и вдигна ръце.

— Тогава ми оставете един час! — процеди Лий. Зъбеше се — гримаса, която трябваше да mine за усмивка. — Тъкмо ще ми стигне да ѝ нарежа тъпите рокли и да строша скапаните играчки, дето онези тузари влачеха, за да купят дъщеря ми.

— Какво става? — попита ме някакъв младеж. Беше на около двайсет и буташе велосипед „Шuin“.

— Семейни разправии, предполагам.

— Осмънт или както там му беше името, а? Рускинята го е зарязала, така ли? Крайно време беше, мен ако питаш. Тоя е напълно смахнат. Комуняга е, нали знаеш?

— И други са ми го казвали.

Лий се качваше по стълбите на верандата (беше вирнал глава, раменете му бяха изпънати — същински Наполеон, отстъпващ от Москва), когато Джийн де Мореншилд му кресна:

— Опомни се, глупако!

Той невярващо се ококори и се намръщи. Обърна се към Де Мореншилд, сякаш питаше: „*Не можеш ли да озаптиш жена си?*“, но онзи не реагира. Очевидно се забавляваше. Приличаше на преситен театрал, гледащ пиеца, която май няма да излезе чак толкова лоша: не е блестяща, не е Шекспирова, но става за отбиване на времето.

Джийн отново се развика:

— Ако обичаш жена си, Лий, престани да се държи като разглезн хлапак. Налигай си парцалите,чуваш ли?

— Не давам да ми говориш така! — Под влиянието на стреса южняшкият му акцент беше станал още по-изразен.

— Ти ли ще ми кажеш, нахал такъв! — тросна се тя. — Остави ни да й съберем нещата или ще се обадя на полицията.

Лий се озъби:

— Кажи ѝ да си затваря устата и да си гледа работата, Джордж.

Де Мореншилд се изсмя:

— Днес *ти* си нашата работа, Лий. — После стана сериозен: — Падаш ми в очите, другарю. Пусни ни да влезем. Ако цениш приятелството ми, както аз ценя твоето, ще ни пуснеш.

Осуалд се изгърби и отстъпи встрани. Джийн изкачи стълбите, без дори да го удостои с поглед. Де Мореншилд обаче се спря и притисна до гърдите си Лий, който вече беше измършавял до неузнаваемост. Осуалд се поколеба, после също го прегърна. Със смесица от съжаление и отвращение осъзнах, че момчето — само така можех да нарека Лий — беше започнало да хлипа.

— Тия да не са обратни? — попита младежът с колелото. — Много са ми съмнителни.

— Съмнителни са, спор няма — отвърнах. — Само че не в смисъла, който имаш предвид.

7.

По-късно същия месец, като се върнах от поредния уикенд, прекаран със Сейди, открих, че Марина и Джун са се върнали в съборетината на Елсбет Стрийт. За известно време скандалите престанаха. Лий ходеше на работа (вече се занимаваше с увеличаване на снимки вместо с монтиране на мрежести врати против комари) и понякога носеше цветя на жена си. Марина го посрещаше с целувки. Веднъж гордо му показва моравата пред къщата — беше събрала всички боклуци — и той ѝ изръкопляска. Марина се засмя и тогава забелязах, че зъбите ѝ са оправени. Нямаше как да разбера дали Джордж Баухе е платил за разкрасяването ѝ, но предполагах, че той е щедрият благодетел.

През този ден отново стоях на отсрещната страна на улицата и наблюдавах милата сценка и отново подскочих, стреснат от дрезгавия глас на възрастната дама с проходилката.

— Няма да е за дълго, мен слушай.

— Вероятно сте права — отвърнах.

— Няма да се учудя, ако я убие. Знам ги аз такива като него. — Очите ѝ под щръкналата коса ме инспектираха с ледено презрение. — А ти няма да си мръднеш пръста да ѝ помогнеш, нали, Зайко Байко?

— Не познахте — възразих. — Ако положението се влоши, ще се намеся.

Беше обещание, което възнамерявах да изпълня, макар и не заради Марина.

8.

В деня след вечерята у Сейди намерих в пощенската си кутия бележка от Осуалд, подписана от А. Хайдел. Познавах този псевдоним от записките на Ал. А-то беше за Алек — така го наричала на галено Марина, докато живеели в Минск.

Съобщението не ме обезпокои, тъй като явно всички съседи бяха получили същото. Листовките бяха напечатани върху розова хартия (вероятно открадната от настоящото работно място на Осуалд) и видях

поне десетина, хвърлени в канавките. Жителите на далаския квартал Оук Клиф не се отличаваха със съвестно събиране на боклука.

Текстът гласеше:

ПРОТЕСТ СРЕЩУ ФАШИЗМА ПО КАНАЛ 9!

ДОМ НА СЕГРЕГАЦИОНИСТА

БИЛИ ДЖЕЙМС ХАРДЖИС!

ПРОТЕСТ СРЕЩУ БИВШИЯ

ФАШИСТКИ ГЕНЕРАЛ ЕДУИН УОКЪР!

По време на вечерното телвизионно предаване „Християнски крастоносен поход“ на Били Джеймс Харджис Канал 9 ще предостави ифирно време на ГЕНЕРАЛ ЕДУИН УОКЪР, фашист от десницата, който подкокоса Джон Кенеди да нападне мирния народ на Куба и организира расистки ДЕСКРИМИНАЦИОННИ КАМПАНИИ из целия Юг. (Ако не вярвате на информацията, прегледайте списание „ТВ справочник“) Тези двамата бранят всичко, срещу което се бихме през Втората световна война, и фашистките им БРЪТВЕЖИ нямат място на ифирните чистоти. ЕДУН УОКЪР беше един от БЕЛИТЕ БОКЛУЦИ, дето се опитаха да попречат на ДЖЕЙМС МЕРЕДИТ да се запише в МИСИСИПСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ. Ако обичате Америка, протестирайте срещу ифирното време, предоставено на онези, които приповядват ОМРАЗА и НАСИЛИЕ. Напишете писмо! А най-добре елате пред сградата на Канал 9 на 27 декември и стъчкувайте!

А. Хайдел
Призидент на „Долу ръцете от Куба“
Клон „Далас, Форт Уърт“

Поразмишлявах върху правописните грешки, после сънха листовката и я пъхнах в кутията с ръкописите си.

Ако е имало протест пред телевизионната станция, той не беше отразен в „Слаймс Хералд“. Съмнявах се някой да беше отишъл, дори самият Лий. Естествено аз не отчетох присъствие, но включих на Канал 9 в четвъртък вечерта, нетърпелив да зърна човека, когото Лий — или поне на него бе приписана ролята — скоро щеше да се опита да убие.

Отначало на екрана се появи само Харджис, който беше седнал зад голямо бюро и се преструваше, че си води бележки, докато вървеше запис на „Военният химн на републиката“. Беше възпълничък тип със зализана черна коса. Щом музиката затихна, той остави химикалката, погледна в камерата и каза:

— Добре дошли в „Християнски кръстоносен поход“, драги приятели. Нося ви чудесна вест — *Исус ви обича*. Да, обича всеки един от вас. Да се помолим заедно.

Цели десет минути Харджис надува главата на Всевишния с благодарности, задето му е позволил да разпространява словото *Му*, и приканвайки Го да благослови вестилите се с мир. После стана делови и се помоли на Господ да въоръжи Избрания народ с меча и бронята на правдата, за да победи комунизма, надигнал грозната си глава само на сто и петдесет километра от Флорида. Помоли Го още да дари президента Кенеди с мъдростта (каквато той, бидейки по-гъст с Онзи горе, вече притежаваше), нужна да се намеси и да изкорени бурените на безбожието. Освен това призова Бог да сложи край на разрастващата се комунистическа заплаха в американските кампуси — изглежда, фолклорната музика представляваше елемент от тази заплаха, но по този въпрос Харджис се оплете като пиле в кълчища и загуби нишката на мисълта си. Накрая благодаря на Господ за тазвечерния гост, героя от битките при Анцио и при язовира „Чо Сън“, генерал Едуин А. Уокър.

Уокър не беше с униформа, но костюмът му в цвят каки доста наподобяваше военно облекло. Ръбовете на панталона му бяха остри като бърсначи. Каменното му лице ми напомни за актьора от уестърните Рандолф Скот. Той се ръкува с Харджис и двамата подхванаха разговор за комунизма, разпрострелял пипалата си не само в университетите, но и сред научната общност, и в Конгреса. Казаха

няколко думи за прибавянето на флуор към питейната вода, после преминаха към темата за Куба, която Уокър наричаше „раковото образувание на Карибите“.

Разбрах защо генералът се е провалил на миналогодишните избори за тексаски губернатор. Ако говореше пред гимназисти, несъмнено щеше да ги приспи още през първия час, когато се предполагаше, че още не са уморени. Но Харджис умело се справяше с положението, пускайки по някое „Слава на Иисус!“ и „Бог ни е свидетел, братко!“, когато разговорът се затлачеше. Обсъдиха предстояща агитационна кампания из провинциалните градове на Юга, наречена операция „Среднощен поход“, после водещият помоли Уокър да внесе малко светлина около „скандалните обвинения в сегрегационизъм, появили се в нюйоркската преса и къде ли не“.

Най-сетне Уокър забрави, че го дават по телевизията, и се оживи.

— Знаете, че това е само долна комунистическа пропаганда!

— Знам! — възклика Харджис. — И Бог иска да го кажеш, братко!

— Отдадох живота си на американската армия и ще остана войник по душа до сетния си час. — (Ако плановете на Лий се осъществяха, този момент щеше да настъпи приблизително след три месеца.) — Винаги съм изпълнявал войнския си дълг. Когато президентът Айзенхауер ме изпрати в Литъл Рок по време на граждансите размирици през 1957 — които се въртяха около насилиствената интеграция на Централната гимназия, както ви е известно — изпълних дълга си. Но, Били, аз съм и воин Божи...

— Християнски воин! Слава на Иисус!

— ... и като христианин съм наясно, че насилиствената интеграция е *неморална*. Неморална е според конституцията, неморална е според гражданските права и според повелите на Библията.

— Излей си душата — поощри го водещият и избърса сълзите си. (Или потта, проникнала през грима му.)

— Аз да мразя чернокожите? Онези, които го твърдят, и онези, които ме накараха да напусна обичната си военна служба, са лъжци и комунисти. Вие го знаете, побратимите ми от армията го знаят и Господ го знае. — Той се приведе. — Смятате ли, че *чернокожите* учители в Алабама и Арканзас, в Луизиана и в славния Тексас

настояват за интеграция? Напротив! Възприемат я като кощунство срещу уменията си и усърдната си работа. Смятате ли, че *чернокожите* деца искат да ходят на училище заедно с белите, които са по-добре подгответи да четат, пишат и смятат? Мислите ли, че истинските американци ще одобрят расовите кръстоски, които ще са неизбежни при това общуване?

— Разбира се, че не! *Слаааава на Иисус!*

Сетих се за табелата, която бях видял в Северна Каролина, онази, дето сочеше към пътека, оградена с отровен бръшлян. Надписът гласеше „*ЦВЕТНОКОЖИ*“. Идваше ми да удуша Уокър, но не си струваше да си цапам ръцете с него; обаче едно стабилно раздрушаване щеше да му е от полза. *Всеки*, готов да се нагърби с това, бих поощрил със сърдечно „*Слава на Иисус*“...

Бях се отнесъл, но Уокър каза нещо, което на бърза ръка върна вниманието ми към случващото се на екрана.

— Господ, а не генерал Едуин Уокър е предопределил положението на негрите в света Си, като им е дал различен цвет на кожата и различни таланти. *Атлетични*, така да се каже, таланти. Какво ни учи Библията за тази разлика и защо негърската раса е прокълната на толкова много болка и злочестина? Ще разберем, като прочетем деветата глава на Битието, Били.

— Слава на Бога за светото Му слово.

Уокър затвори очи и вдигна дясната си ръка, сякаш даваше показания в съда:

— „И Ной пи от виното, опи се и се разголи в шатрата си. Хам видя голотата на баща си и каза на братята си отвън.“ Но Сим и Яфет — единият — баща на арабската раса, другият — баща на бялата... да, ти го знаеш, Били, но малцина са като нас двамата, не всички са познали Библейското учение, с което ние сме закърмени...

— Слава на Бога за християнските майки!

— „Сим и Яфет не погледнаха. И когато Ной се събуди и разбра за случилото се, каза: «Проклет да е Ханаан, слуга на слуги да бъде, дървар и водоно...».“

Изключих телевизора.

9.

Отношенията между Лий и Марина през януари и февруари на 1963 година ме подсетиха за една тениска, която Кристи често носеше през последната година от брака ни. Отпред беше щампован свирепо ухилен пират, а отдолу пишеше: „ПОБОИЩАТА ЩЕ ПРОДЪЛЖАВАТ, ДОКАТО НЕ СЕ ПОВИШИ МОРАЛЪТ.“ Доста побоища имаше на Елсбет Стрийт 604 през онази зима. Всички от квартала чухахме виковете на Лий и крясъците на Марина — понякога гневни, понякога от болка. Никой не се намеси, включително моя милост.

Не че Марина беше единствената съпруга, която редовно ядеше пердах в Оук Клиф; петъчните и съботните Нощни Побоища явно бяха местна традиция. Единственото ми желание през онези потискащи сиви месеци беше да видя края на безкрайната противна сапунена опера, за да прекарвам цялото си време със Сейди. Щях да се уверя, че Лий ще се опита сам да убие генерал Уокър, и да приключи работата си. Не можех да съм сигурен, че ако Осуалд действа самостоятелно в този случай, ще стори същото и в другия, но повече не можех да направя. Възнамерявах, като се погрижа и за най-малките подробности — е, за повечето — да избера време и място и да застрелям Лий Осуалд, без да ми мигне окото, както бях сторил и с Франк Дънинг.

Времето минаваше. Бавно, но сигурно. Един ден, скоро след като Осуалдови се бяха нанесли в горния апартамент на Нийли Стрийт, видях Марина да говори със старицата с проходилка и фризура а ла Елза Ланчестър. И двете се усмихваха. Бабката попита нещо. Марина се засмя, кимна и сложи ръце на корема си.

Стоях до прозореца, държах бинокъла и не усещах, че съм зяпнал от изумление. В записките на Ал не се споменаваше подобен развой на събитията: или защото не е знаел, или защото не му е пукало. Но на мен ми пушкаше.

Жената, чийто съпруг се подготвях да убия от четири години насам, отново чакаше дете.

[1] Лайънс Кльбс Интернешънъл — организация, основана от Мелвин Джоунс. Състои се от 44 500 клуба в 205 страни. Членовете — над 1 368 683 души — работят за общественото, културното и моралното благополучие на обществото. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

1.

На втори март 1963 година семейство Осуалд се нанесоха на горния етаж на къщата, в която живеех под наем. Бяха опаковали багажа си в кашони от алкохолни напитки и ги пренесоха на ръка. Скоро ролките на малкото японско записващо устройство започнаха да се въртят редовно, но най-често използвах слушалките. Така разговорите от горния етаж звучаха нормално вместо със забавено темпо, но и без това не разбирах кой знае колко.

Една седмица, след като с Осуалдови станахме съседи, отидох в една от заложните къщи на Грийнвил Авеню, за да си купя револвер. Първият револвер, който служителят ми показа, беше „Колт“ трийсет и осми калибър. Същия модел, който бях купил от Дери.

— Идеално средство против джебчии и апashi, дето ти влизат в къщата — похвали го продавачът. — Уцелва муха от двайсет метра.

— Петнайсет — поправих го. — Така са ми казвали.

Онзи повдигна вежди:

— Хубаво де, нека са петнайсет. Всеки, който е толкоз глупав, че...

„... да се пробва да ми тафи кинтите, ще е бая по-близо.“

— ... да ти скочи, ще е по-близко, та какво решаваш?

Първата ми мисъл беше да наруша усещането за хармония (*миналото се стреми към хармония*) и да му кажа, че искам нещо друго, да речем револвер четирийсет и пети калибър, но това можеше да е фатално. Знае ли човек? Аз знаех само, че револверът, който бях купил в Дери, ми беше свършил работа.

— Колко струва?

— Ще ти го дам за дванайсетачка.

Искаше два долара повече, отколкото бях платил в Дери, но, разбира се, онзи револвер бях купил преди четири години и половина.

Предвид инфлацията два долара повече бяха нищо и половина. Поисках да включи в цената и кутия патрони и той се нави.

Като ме видя да прибирам револвера и амунициите в куфарчето, което си носех, подхвърли:

— Що да не ти продам и един кобур, синко? Май не си търдящ и сигурно не знаеш, ама в Тексас е легално да се носи оръжие без разрешително, стига да нямаш досие при ченгетата. Ти имаш ли?

— Не, но не очаквам да ме оберат посред бял ден.

Онзи кисело се усмихна:

— Човек хабер си няма какво може да го сполети на Грийнвил Авеню. Преди няколко години един се гръмна в главата само на пресечка оттук.

— Сериозно?

— Тъй вярно, сър. Гръмна се пред бар „Пустинна роза“. Заради жена естествено. Все заради жени стават тия ми работи.

— Така си е — отвърнах. — Понякога е и заради политиката.

— Махни я тая политика, жените са причина за всичко, малкия.

Бях паркирал на четири пресечки от заложната къща и за да се върна при новата си (нова за мен) кола, трябваше да мина покрай „Фейт Файненшъл“ където през есента на 1960 бях заложил на „Пиратите“. Същият тип, който тогава ми връчи двеста долара, днес стърчеше отпред и пушеше. Пак носеше зелената козирка. Изгледа ме равнодушно — очевидно не ме позна.

2.

Това се случи един петъчен следобед и от Грийнвил Авеню потеглих към Кендълуд, където ме чакаше Сейди. Пренощувахме в едно от бунгалата, както ни беше обичаят през онази зима. На следващия ден тя се върна в Джоди и в неделя се видяхме на църковната служба. След проповедта, докато се здрависвахме с околните и си казвахме: „Мир вам“, мислите ми се насочиха — не без притеснение — към револвера в багажника на колата ми.

По време на неделния обяд Сейди попита:

— Колко още ти остава? До края на мисията де.

— Ако всичко върви по план, около месец.

— А иначе?

Прокарах пръсти през косата си и отидох до прозореца.

— Не знам. Други въпроси?

— Да — отвърна спокойно тя. — Искаш ли бита сметана върху черешовия пай?

— И още как! — казах. — Обичам те, скъпа.

— Дано. — Стана да донесе десерта и добави: — Защото ме поставяш в много неизгодно положение — чувствам се като в набрано лозе.

Останах до прозореца. По улицата бавно мина кола („Ретрокола, ама не е бракма“, както се изразяваха диджеите по „Кей-Лайф“) — и отново долових познатата благозвучна хармония. Но по онова време редовно я усещах, понякога безпричинно. Ни в клин, ни в ръкав си спомних акронима СТРАХ, популярен сред анонимните алкохолици, и означаващ „Съмнителни теории (които са) реални, ако халюцинираш.“

Този път обаче ми хрумна една асоциация. Колата беше бяло-червен „Плимут Фюри“ като онзи, който бях видял на паркинга на фабрика „Уорумбо“ в Лисбон Фолс недалеч от портала към 1958 година. Спомних си как докоснах капака на багажника, за да се уверя, че автомобилът е истински. Регистрационният номер на този плимут беше от Арканзас, а не от Майн, ала... все пак онази хармония... Онова чувство, че ако знаех какво означава, щях да знам всичко. Навярно беше глупаво, но и вярно.

„Човекът с жълтата карта знаеше — помислих си. — Знаеше и това го уби.“

Плимутът даде ляв мигач, зави по Майн Стрийт и изчезна от погледа ми.

— Ела да хапнеш десерт — каза Сейди зад гърба ми и аз подскочих.

Според анонимните алкохолици СТРАХ е абревиатура и на нещо друго: „Стига търси резултати, ами хуквай.“

3.

Като се върнах на Нийли Стрийт онази вечер, сложих слушалките и прослушах последния запис. Очаквах само разговори на руски, но този път чух и английска реч. И пляскане на вода.

Марина: (Говори на руски.)

Лий:

— Не мога, мамче, във ваната съм с Джуни!

(Още плискаме и смях — този на Лий и пискливо бебешко кикотене.)

Лий:

— Мамче, наводнихме се! *Плис-пляс, Джуни! Лошо момиче такова!*

Марина:

— Вие избършете! Зайета съм! *Зайета!* — (Но и тя се залива от смях.)

Лий:

— Не мога, да не искаш бебето да... — (Руски.)

Марина: (Говори на руски — хока и се смее едновременно.)

(Още плискане. Марина си тананика някаква попмелодия, излъчвана по радиото. Звучи симпатично.)

Лий:

— Мамче, я ни донеси играчките!

Марина:

— Да, да, без играчки не можете.

(Пляскането се чува по-силно. Вероятно вратата на банята е отворена докрай.)

Марина: (Говори на руски.)

Лий (с глас на капризно момченце):

— Мамче, забравила си гumenата топка.

(Силен плясък — бебето пищи доволно.)

Марина:

— Ето всички играчки за принц и принциеса.

(И тримата се смеят — радостта им ме смразява.) Лий:

— Мамче, донеси ни (руска дума). Влезе ни вода в ухото.

Марина (смеет се):

— О, Боже, не знаете кога спрете!

През онази нощ дълго лежах буден и мислех за тримата. За пръв път бяха щастливи и защо не? Новото им жилище не беше кой знае

какво, но все пак беше по-свястно от предишната съборетина. Може би дори съпрузите спяха в едно легло, а Джун за разнообразие беше щастлива, вместо изплашена до смърт.

А и вече бяха четирима в леглото. Четвъртият член на семейството беше в утробата на майка си.

4.

Също като в Дери събитията започнаха да се развиват по-бързо, само че сега времето летеше към десети април вместо към Хелоуин. Записките на Ал, на които разчитах, ставаха все по-безполезни. До епизода с покушението над Уокър Ал беше описвал най-вече намеренията и действията на Лий, а през онази зима в живота на Осуалдови, особено в този на Марина, бяха настъпили нови събития.

Първо тя най-накрая си намери приятел — не Чичко Паричко като Джордж Баухе, а квакерка на име Рут Пейн. „Рускоговоряща — беше отбелязал Ал лаконично, което беше в разрез с предишната му словоохотливост. — Запознават се на празненство през февруари (??) на '63. Марина е разделена с Лий и живее с онази Пейн по време на убийството на Кенеди. — И после, сякаш нехайно вметнато: — Лий укрива М-К в гаража на Пейн. Увита в одеяло.“

Със съкращението М-К беше обозначил поръчаната по каталог пушка „Манлихер-Каркано“, с която Лий възнамеряваше да застреля генерал Уокър.

Не знаех кой е организирал празненството, на което Лий и Марина се бяха срещнали със семейство Пейн. Не знаех и кой ги е запознал. Де Мореншилд? Баухе? Вероятно един от двамата, защото по онова време другите емигранти отбягваха Осуалдови. Смятаха Лий за ехиден всезнайко, а Марина — за боксова круша, която е пропуснала милион възможности да напусне грубияна.

Разбрах обаче, че евентуалната спасителка на Марина Осуалд пристигна с бяло-червен шевролет комби през един дъждовен мартенски ден. Паркира до бордюра и се огледа, сякаш се питаше дали не е съркала адреса. Рут Пейн беше висока (макар не колкото Сейди) и болезнено кълоща. Кестеняватата ѝ коса беше подстригана на бретон, падащ върху широкото чело, и завързана на опашка —

прическа, която изобщо не й отиваше. Върху луничавия ѝ нос бяха закрепени очила без рамки. Докато я наблюдавах през пролуката в завесите, реших, че е от онези жени, които не близват мясо и активно участват в антивоенни паради... тъкмо такава беше Рут Пейн — последователка на движението „Нова епоха“ още преди то да излезе на мода.

Явно Марина я беше видяла през прозореца, защото изтича надолу по външното стълбище с бебето в ръце. Бе метнала одеялото върху главата на Джун, за да я предпази от ситния дъждец. Рут Пейн се усмихна сдържано и заговори бавно, правейки пауза след всяка дума:

— Здравейте, госпожо Осуалд, аз съм Рут Пейн. Помните ли ме?

— Да — отвърна Марина на руски, после и на английски. Добави още нещо на руски. Рут ѝ отговори на същия език... макар и завалено.

Госпожа Осуалд я покани да влезе. Изчаках да чуя стъпките им в горния апартамент, след което сложих слушалките, свързани с подслушвателното устройство в лампата. Последва разговор ту на английски, ту на руски. Марина поправи Рут няколко пъти, понякога през смях. Разбрах достатъчно, за да разбера каква е причината за посещението на Рут Пейн. И тя като Пол Грегъри искаше да взема уроци по руски. Подразбрах и друго от честите им шеги и от все по-свободния разговор: симпатията им беше взаимна.

Радвах се за Марина. Ако ми предстоеше да убия Осуалд след покушението над генерал Уокър, предвестничката на „Нова епоха“ Рут Пейн можеше да я вземе под крилото си. Поне така се надявах.

5.

Рут дойде до Нийли Стрийт само два пъти за уроците си. После започна да взима Марина и Джун с комбито си. Вероятно ги водеше в къщата си в шикозното (поне в сравнение с Оук Клиф) даласко предградие Ървинг. Този адрес не фигурираше в бележките на Ал — той явно не беше проявил интерес към връзката между Марина и Рут, може би защото беше очаквал да довърши Лий доста преди онази пушка да се озове в гаража на семейство Пейн — но го открих в телефонния указател: Уест Фифт Стрийт 2515.

През един навъсен мартенски следобед, около два часа след като Марина и Рут бяха потеглили с комбито, Лий и Джордж де Мореншилд пристигнаха с колата на Джордж. Осуалд носеше кафява хартиена торба с изрисувано сомбреро и с надпис „НАЙ-ВКУСНАТА МЕКСИКАНСКА ХРАНА ПРИ ПЕПИНО“. Де Мореншилд носеше стек с шест бири „Дос Екис“. Изкачиха се по външното стълбище, като разговаряха и се смееха. Грабнах слушалките и почувствах, че сърцето ми бие до пръсване. Отначало не чух нищо, но после някой включи лампата. След това все едно бях невидим гост в стаята в горния апартамент.

„Моля ви, недейте да заговорничите за убийството на Уокър — помислих си. — Умолявам ви да не усложнявате живота ми още повече.“

— Ще прощаваш за неразборията — каза Лий. — Напоследък Марина само спи, зяпа телевизия и хвали жената, на която предава уроци.

Де Мореншилд разказа за някакви петролни договори, които се опитвал да си подсигури в Хайти, и наруга потисническия режим на Дювалие.

— Всеки ден привечер през пазара минават камиони и събират мъртвците. Повечето са деца, умрели от глад.

— Кастро и Фронтът ще сложат край на всичко това — каза Лий замислено.

— Бог да им е на помощ. — Чу се звън на бутилки, вероятно двамата вдигнаха тост за Всевишния. — Как върви работата, другарю? И защо сега не си там?

Лий каза, че не бил там, защото искал да е тук. Обяснение — слънце! Перфорирал работната си карта и си тръгнал.

— И какво ще ми направят? Аз съм най-добрият и Боби Столов го знае. Бригадирът — казва се (*не можах да чуя името му — май беше Граф или Грейф?*) — ми вика „Стига си се правил на профсъюзен шеф, Лий“. И какво направих аз? Изсмях се, рекох му: „Да го духаш, свински гъз!“ и си тръгнах. Всеки знае, че този тип е задник. — Макар да се оплакваше от покровителственото отношение и поставянето на старшинството пред таланта, личеше, че си харесва работата. След малко добави: — Да знаеш, че ако имах равен старт, в Минск щях вече да съм управител на фирмата.

— Знам, синко, нямам никакви съмнения — сърдечно каза Де Мореншилд.

Как само му се мазнеше! Как му навиваше пружината! Мен обаче не можеше да заблуди.

— Чете ли тазсутрешния вестник? — попита Лий.

— Тази сутрин се занимавах само с телеграми и доклади. Защо мислиш, че съм тук, ако не да се отърва поне за малко от досадната документация?

— Уокър е успял — информира го Осуалд. — Присъединил се е към кръстоносния поход на Харджис — а може би кампанията е на Уокър и Харджис се е присъединил. Все тая. Става дума за онзи скапан „Среднощен поход“. Двамата мухльовци ще обикалят южните щати и ще разправят на хората, че Националната асоциация за напредък на цветнокожите е комунистическа измишльотина. Ще върнат с двайсет години назад всичко, направено за интеграцията и правото на глас.

— Естествено! И ще подстрекават към омраза. След колко ли време ще започнат кланетата?

— И дали някой няма да реши да гръмне Ралф Абърнати и доктор Кинг?

— Разбира се, че ще убият Кинг — каза Де Мореншилд едва сдържайки смеха си. Бях скочил на крака, притисках слушалките до главата си, по лицето ми се стичаше пот. Навлизаха в опасни води — бяха на ръба на конспирацията. — Само въпрос на време е.

Някой си отвори още една бира и Лий каза:

— Тези двама копелдаци трябва да бъдат спрени.

— Не си прав да наричаш мухльо нашия генерал Уокър — поучително каза Де Мореншилд. — Виж, Харджис — може. Той е палячо. Чувал съм, че като мнозина от неговата порода е перверзник — сутрин обслужва с вибратор момиченца, вечер — момчешки дупенца.

— Човече, това е *извратено!* — Гласът на Лий пресекна на последната дума, като че беше срамежлив тийнейджър. После се разсмя.

— Обаче Уокър е друго нещо. На почит е в антикомунистическото общество на Джон Бърч...

— Гадните фашисти, дето мразят евреите!

— ... и мисля, че не след дълго може и да го оглави. А щом спечели вярата и одобрението на останалите изперкали десничарски

групировки, пак може да се кандидатира за правителствен пост... но този път не като губернатор на Тексас. Подозирам, мерникът му е насочен по-нависоко. Сенатът? Твърде възможно. Защо не и Белия дом?

— Никога няма да се случи — измънка Лий, но май не беше много сигурен.

— *Малко вероятно* е да се случи — поправи го Де Мореншилд.

— Но никога не подценявай готовността на американската буржоазия да приеме фашизма под маската на народничеството. Нито пък силата на телевизията. Без нея Кенеди за нищо на света нямаше да победи Никсън.

— Кенеди и железният му юмрук — презрително изсъска Лий. Симпатиите му към настоящия президент явно се бяха изпарили. — Няма да има мира, докато Фидел сере в нужника на Батиста.

— И никога не подценявай ужаса, който бяла Америка изпитва при мисълта за общество, подчиняващо се на законите на расовото равноправие.

— Негра, чернилки, мексикански маймуни, емигрантски свине! — избухна Лий, а бушуващият му гняв почти избиваше на истерия. — Все това чувам в работата!

— Не се и съмнявам. Когато по „*Сутрешните новини*“ казват „*великият Тексас*“, всъщност имат предвид „*Тексас на белите*“. И хората слушат! За човек като Уокър — *герой от войната* — плямпало като Харджис е само трамплин. Както фон Хинденбург беше трамплин за Хитлер. Ако има кой да го напътства, Уокър може да стигне далеч. Знаеш ли какво мисля аз? Че онзи, който види сметката на генерал Едуин Уокър, деец за расистка Америка, ще направи голяма услуга на обществото.

Отпуснах се на стола до масата, на която бях оставил малкото записващо устройство.

— Ако наистина вярваш... — започна Лий, но гласът му беше заглушен от силно бръмчене, което ме накара да хвърля слушалките. От горния етаж не прокънтяха възгласи на тревога или гняв, не се дочуха забързани стъпки, така че — освен ако двамата не се владееха до съвършенство — бях склонен да приема, че подслушващото устройство в лампата не е било открыто. Отново си сложих слушалките. Нищо. Пробвах с широкообхватния микрофон, като се

качих на стол и придържах пластмасовата купа близо до тавана. Сега чуха гласа на Лий и редките коментари на Де Мореншилд, но не разбирах какво казват.

Ухото ми в апартамента на Осуалд беше оглушало.

Миналото е неотстъпчиво.

След десетминутен разговор — може би за политика, може би за досадните жени, а може би за нови планове за убийството на генерал Едуин Уокър — Де Мореншилд забързано слезе по външното стълбище и потегли с колата.

Стъпките на Лий прозвучаха над главата ми — *tron, tump, tron*. Последвах ги до спалнята си и насочих микрофона към мястото, на което затихнаха. Нищо... нищо... после приглушено, но разпознаваемо хъркане. Когато след два часа Рут Пейн остави Марина и Джун, Осуалд още беше в страната на сънищата. Марина не го събуди. И аз не бих събудил дребната злонрава гад.

6.

След този ден Осуалд започна все по-често да отсъства от работа. Дори да знаеше, Марина не изглеждаше притеснена. Може и да не беше забелязала. Цялото ѝ внимание беше отдадено на новата ѝ приятелка Рут. Побоищата се бяха поразредили не защото съпрузите се обичаха повече, а понеже почти не се свъртаха вкъщи. Лий често взимаше фотоапарата си, когато излизаше. Благодарение на записките на Ал знаех къде ходи и какви ги върши.

Един ден, след като тръгна към автобусната спирка, се качих в колата си и потеглих към Оук Лоун Авеню. Целта ми бе да изпреваря автобуса на Лий и я постигнах. Съвсем без проблемно. От двете страни на Оук Лоун имаше свободни места за паркиране, но червеният ми шевролет с крилата задница се набиваше на очи и не исках да рискувам Лий да го забележи. Оставил го на паркинга на хранителен магазин „Алфа Бета“ на другата пресечка и тръгнах към Търтъл Крийк Булевард. Тук къщите бяха в осъвременен мексикански стил със сводове и с гипсова мазилка. Палми засенчваха алеите за коли, моравите бяха обширни, дори видях един-два фонтана.

Пред номер 4011 спретнат мъж (който поразително приличаше на Рандолф Скот, актьора от уестърните) тикаше косачка. Едуин Уокър видя, че го гледам, и шеговито ми козириува. Отвърнах на поздрава му. Мишената на Лий Осуалд се върна към косенето, а аз отминах.

7.

В този квартал ме интересуваха Търтъл Крийк Булевард (местожителството на генерала), Уайклиф Авеню (където бях паркирал), Ейвъндейл Авеню (накъдето се запътих, след като отвърнах на поздрава на Уокър) и Оук Loун, търговска уличка, минаваща зад къщата на генерала. Най-голям интерес представляваше Оук Loун, защото тъкмо оттук Лий щеше да дойде и да избяга през нощта на десети април.

Застанах пред „Тексаски обувки и ботуши“, вдигнах яката на дънковото си яке и пъхнах ръце в джобовете. След около три минути автобусът спря на ъгъла на Оук Loун и Уайклиф. Първи слязоха две жени с платнени пазарски торби, Лий ги последва. Носеше кафяв хартиен плик като онези, в които работниците си носят обяда.

Закрачи бавно към внушителната църква на ъгъла, прочете таблото за обяви, извади малък бележник от джоба на панталона си и си записа нещо. После тръгна към мен и пътъм пъхна бележника в джоба си. Това не го бях предвидил. Ал смяташе, че Осуалд ще скрие пушката до железопътната линия от другата страна на Оук Loун Авеню, на около километър оттук. Но очевидно не беше прав, защото Лий дори не погледна в онази посока. Беше на шейсет-седемдесет метра от мен и бързо се приближаваше.

Ще ме види и ще ме заговори — помислих си. — Ще каже: „Не си ли съседът ми от долния етаж? Какво търсиш тук?“ Ако го направеше, бъдещето щеше да се наклони в друга посока. Което можеше да се окаже фатално.

Загледах се в обувките и ботушите на витрината, усещайки как потта се стича по врата ми. Когато накрая реших да рискувам и извърнах поглед наляво, Лий вече го нямаше. Все едно беше изчезнал като по магия.

Тръгнах бавно по улицата. Съжалих, че не се бях сетил да си сложа шапка и дори сълнчеви очила. Страхотен таен агент бях, нямащо!

Скоро стигнах до кафене, на чиято витрина висеше табела с надпис „ПРЕДЛАГАМЕ ЗАКУСКА ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ДЕН“. Лий не беше вътре. Минах по тясната уличка зад кафенето, погледнах надясно и видях Осуалд. Стоеше с гръб към мен. Беше извадил фотоапарата си от хартиения плик, но не снимаше в момента. Вдигаше капаците на кофите за смет, надникваше вътре и пак ги затваряше.

Всяка моя костица... по-скоро всеки мой инстинкт ме подтикваше да се махна оттук, преди Лий да се обърне и да ме види, но бях като хипнотизиран. Мисля, че същото щеше да се случи с всеки друг в моето положение. В крайна сметка колко често ни се удава възможността да наблюдаваме човек, планиращ хладнокръвно убийство?

Той направи още няколко крачки, после се спря до кръгла желязна плоча, вградена в бетона. Опита се да я вдигне, обаче не успя.

Уличката беше дълга стотина метра, непавирана и цялата в дупки. Към средата ѝ телените мрежи, ограждащи тревясалите задни дворове и празните парцели, отстъпваха място на високи дъсчени огради, обрасли с бръшлян, позалинял след мразовитата зима. Лий поразбута зелената плетеница и дръпна една дъска. Тя поддаде и Осуалд надникна през отвора.

Аксиомата, че трябва да счупиш някое и друго яйце, за да си приготвиш омлет, беше вярна, но си казах, че вече предостатъчно съм насилил късмета си. Тръгнах обратно по уличката. На ъгъла спрях до църквата, привлякла погледа на Лий. Okаза се мормонска. На таблото за обяви пишеше, че редовните служби са всяка неделна сутрин, а всяка сряда в деветнайсет часа са службите за насърчаване, след което се сервирали сандвичи и безалкохолни напитки.

Десети април се падаше в сряда и планът на Лий (ако предположим, че не беше на Де Мореншилд) вече се избистряше: предварително щеше да скрие пушката зад разхлабената дъска, после щеше да изчака, докато приключи службата за новодошли (и почерпката, разбира се). Щеше да чуе как богомолците, развеселени и бърборещи, се отправят към автобусната спирка. Автобусите минаваха на всеки четвърт час и бяха много редовни. Лий щеше да стреля,

отново да скрие оръжието зад дъската (не до железопътната линия), после щеше да се шмугне между миряните и да офейка със следващия автобус.

Погледнах наляво тъкмо когато излезе от тясната уличка. Фотоапаратът беше прибран в хартиения плик. Осуалд отиде до автобусната спирка и се облегна на стълба. Някакъв мъж се приближи до него и двамата се заговориха. Питах се дали този човек е непознат или поредното другарче на Де Мореншилд. Случаен минувач или съратник? Защо не и Неизвестният стрелец, който — според конспиративните теории — е дебнел в засада от затревеното хълмче близо до Дийли Плаза, очаквайки кортежа на Кенеди? Казах си, че предположенията ми са налудничави, но всъщност не бях сигурен за каквото и да било. В това беше проблемът.

И така щеше да е, докато не видех със собствените си очи как Осуалд действа сам на десети април. Пак щях да се съмнявам, но щеше да е достатъчно, за да продължа.

За да убия бащата на Джуни.

Автобусът пристигна с ръмжене и спря. Таен агент X-19 — познат и като Лий Харви Осуалд, прочутият марксист и бияч на жени — се качи. Изчаках автобусът да се отдалечи, върнах се на уличката, стигнах до края ѝ и влязох в просторен неограден двор. До бензинова колонка беше паркиран шевролет бискейн, модел петдесет и седма или петдесет и осма година, паркиран до сонда за природен газ. Наблизо имаше барбекю на триножник. Отвъд него се виждаше задната стена на голяма тъмнокафява къща. Домът на генерала.

Погледнах надолу и забелязах в пръстта пряспа следа от влачене на нещо тежко. Следата се проточваше до боклуцкийска кофа. Не бях видял Лий да тътрузи кофата, но знаех, че той я е преместил. В нощта на десети щеше да подпре на нея приклада на пушката.

8.

В понеделник, двайсет и пети март, Лий се зададе по Нийли Стрийт е продълговат пакет, увит в кафява хартия. През мъничката пролука между пердетата виждах надписите „ПРЕПОРЪЧАНО“ и „ЗАСТРАХОВАНО“, отпечатани с големи червени букви. За пръв път

Осуалд изглеждаше плах и напрегнат; често се оглеждаше, вместо да надникне в зловещия интериор в главата си. Знаех какво има в пакета: 6.5 милиметрова пушка „Каркано“ — позната и като „Манлихер-Каркано“ с оптически мерник, изпратена от „Спортни стоки «Клейн»“ в Чикаго. Пет минути след като Лий се изкачи по външното стълбище, оръжието, чийто изстрел щеше да промени световната история, беше скрито в гардероб над главата ми. Шест дни по-късно Марина беше снимала мъжа си, хванал пушката, пред прозореца на всекидневната ми, но аз бях пропуснал този момент. Падаше се неделя и бях в Джоди. С наблизаването на фаталната дата уикендите, прекарани със Сейди, се бяха превърнали в най-важното, най-скъпoto нещо в живота ми.

9.

Стреснах се от нечий шепот:

— *Още не е твърде късно.*

Осъзнах, че съм проговорил насиън.

Сейди промърмори нещо и се обърна в леглото. Познатото скърцане на пружината ме ориентира за мястото и за времето: бунгалата в Кендълуд, пети април 1963 година. Напипах часовника си върху нощното шкафче и примижах към ярките цифри. Часът беше два и петнайсет през нощта, което означаваше, че всъщност е шести април.

Още не е твърде късно.

Не е късно за какво? Да не се намесвам, да не дърпам дявола за опашката ли? Идеята да се откажа беше доста примамлива, Бог ми е свидетел. Ако не зарежех плана си и нещата се объркаха, това можеше да е последната ми нощ със Сейди. Последната.

Дори да се наложи да го очистиш, не е нужно да го правиш веднага.

Така си беше. След неуспешния опит за убийство на генерала Осуалд щеше да се покрие за известно време в Ню Орлиънс (в поредният гаден апартамент, който вече бях посетил), но чак след две седмици. Щях да разполагам с предостатъчно време да му светя маслото. Обаче имах усещането, че ще е грешка да отлагам за дълго. Вероятно щях да си изнамирам причини да протакам. Най-добрата се намираше в леглото до мен: стройна, разкошна и изкушаваща гола.

Може би тя беше един от многото капани, заложени от неотстъпчивото минало, но това не беше от значение, защото я обичах. Представях си сценария, в който ми се налагаше да си плюя на петите, след като убиех Осуалд. И къде щях да избягам? Обратно в Майн, разбира се. С надеждата да се изпълзвам на ченгетата достатъчно дълго, че да се добера до портала и да се укрия в бъдеще, в което Сейди Дънхил е... ами... около осемдесетгодишна. Ако изобщо беше жива. Като я гледах как пуши като комин, едва ли щеше да доживее до шайсет.

Станах и отидох до прозореца. Само няколко бунгала бяха заети през онзи уикенд в началото на пролетта. Видях изцапан с кал или с тор пикап с ремарке, пълно със селскостопански инвентар. Мотоциклет с кош марка „Индиан“. Няколко комбита. И двуцветен плимут фюри. Луната ту се скриваше зад разпокъсаните облаци, ту надничаше иззад тях, ето защо не можах да различа цвета на долната половина на автомобила, но така или иначе бях почти сигурен какъв е.

Нахлузих панталона, тениската и обувките си. Излязох от бунгалото и прекосих вътрешния двор. Леденият въздух нападна тялото ми, стоплено в леглото, но аз почти не усетих студа. Колата наистина беше модел „Фюри“ и наистина отгоре беше бяла, отдолу — червена, но не беше от Майн, нито пък от Арканзас; номерът беше от Оклахома, а на лепенката на задното стъкло пишеше: „ДАВАЙТЕ, СУУНЪРС“. Надникнах в купето и видях нахвърляни учебници. Колата явно беше на ученик, вероятно тръгнал на юг да навести семейството през пролетната ваканция. Или пък на двойка разгонени учители, решили да се възползват от факта, че в Кендълуд не записваха имената на гостите.

Прокънтя поредният фалшив акорд, докато миналото се опитваше да се хармонизира. Докоснах багажника, както бях направил и в Лисбон Фолс, после се върнах в бунгалото. Сейди се бе отвila до кръста и като влязох, нахлулият студен въздух я събуди. Тя седна, прикривайки гърдите си с чаршафа, и го пусна, като видя, че съм аз.

— Безсъние ли те мъчи, миличък?

— Сънувах кошмар и излязох да подишам малко чист въздух.

— Какво сънува?

Разкопчах дънките си и захвърлих обувките.

— Не мога да си спомня.

— Опитай. Майка ми твърдеше, че ако разкажеш сънищата си, няма да се събуднат.

Легнах до нея само по фланелка.

— *Моята* майка пък казваше, че няма да се събуднат, ако целунеш любимата си.

— Наистина ли така е разправяла?

— Не.

— Хм — замисли се тя, — звучи ми правдоподобно. Дай да пробваме.

Пробвахме.

После съвсем се разънихме.

10.

След като се любихме, тя запали цигара. Лежах по гръб и гледах как димът се носи нагоре и се обагря в синьо при срещата си с лунната светлина, проникваща между пролуката в завесите. „*Никога не бих оставил пердетата така в апартамента на Нийли Стрийт — помислих си. — В другия си живот, онзи на Нийли Стрийт, винаги съм сам и въпреки това не пропускам да ги дръпна докрай. Освен когато шпионирам. Когато дебна.*“

Никак не харесвах онова си амплоа.

— Джордж?

Въздъхнах.

— Не се казвам така.

— Знам.

Погледнах я. Тя дръпна дълбоко от цигарата, безсръмно наслаждавайки се на порока си, както обикновено правеха хората в Страната на миналото.

— Не разполагам с вътрешна информация, ако това си мислиш. Просто чиста логика. Все пак останалата част от миналото ти е измислица. А пък и се радвам. Името Джордж хич не ми е по вкуса. Някак си е... каква беше думата, дето използваш от време на време? Малко е задръстено.

— Джейк харесва ли ти?

— Галеното на Джейкъб ли?

— Да.

— Допада ми. — Тя се обърна към мен. — Джейкъб е библейският Яков, който се е борил с ангел. Ти също се бориш. Нали така?

— Може да се каже, но не и с ангел. — Макар че Лий Осуалд и за дявол не го биваше. По-скоро бих предоставил тази роля на Джордж де Мореншилд. В Библията Сатаната е изкусител, който отправя предложението си и после само наблюдава. Надявах се Де Мореншилд да е тъкмо такъв тип.

Сейди смачка фаса си. Гласът ѝ беше спокоен, но очите ѝ бяха потъмнели от тревогата.

— Ще пострадаш ли?

— Не знам.

— Ще ме изоставиш ли? Защото не знам дали ще го понеса. Докато бях в Рино, си мълчах, но там беше същински кошмар. Да те загубя завинаги... — Тя бавно поклати глава. — Не, не мисля, че ще го понеса.

— Искам да се оженим — казах.

— Боже Господи! — прошепна Сейди. — Тъкмо когато съм готова да се закълна, че никога няма да се случи, Джейк, познат още като Джордж, ми предлага брак, и то час по-скоро.

— Не час по-скоро, но ако следващата седмица протече според очакванията ми... е, ще ми станеш ли жена?

— Разбира се. Обаче не мога да не ти задам още едно мъничко въпросче.

— Дали съм необвързан ли? Формално необвързан? Това ли те интересува?

Тя кимна.

— Ерген съм — осведомих я.

Сейди въздъхна с комично облекчение и се ухили като хлапе. После пак си върна сериозното изражение:

— Мога ли да ти помогна? Позволи ми да ти помогна. — Изтръпнах и вероятно изражението ми го показа. Тя прехапа устни, после замислено промълви: — Не е шега работа, а?

— Да представим нещата така: в момента съм близо до голяма машина с много остри зъбици, която работи на пълни обороти. Не бих ти позволил да се навърташ край мен, докато човъркам из нея.

— Кога е? Така де, твоята... срещата ти със съдбата?

— Предстои да разбера. — Подозирах, че вече съм казал твърде много, но след като така и така бях стигнал дотук, реших да си позволя още малко. — През нощта на идната сряда ще се случи нещо. Нещо, което трябва да видя. После ще преценя.

— Наистина ли няма как да ти помогна?

— Не, мила.

— Ако се окаже, че мога...

— Благодаря — прекъснах я. — Трогнат съм. Наистина ли ще се омъжиш за мен?

— След като вече знам, че се казваш Джейк ли? Разбира се.

11.

Към десет часа в понеделник сутринта комбито пристигна и Марина замина за Ървинг с Рут Пейн. Имах да свърша една работа и тъкмо когато излизах от апартамента, дочух как някой слиза по външното стълбище. Беше Лий. Изглеждаше ужасно. Мазната му коса беше на фитили, бледото му лице беше обсипано с позакъснели младежки пъпки. Носеше дънки и абсурдно широк шлифер, развиващ се около глазените му. Притискаше ръка до гърдите, сякаш го боляха ребрата.

Или сякаш криеше нещо под шлифера. „*Преди покушението Лий насочил новата си пушка към летище «Лав Файлд»*“ — беше написал Ал. Не ме беше грижа накъде се е прицелвал, за да изпробва новата си придобивка. По-важното беше, че на косъм се разминах да се срещнем лице в лице. Бях решил най-лекомислено, че съм го изпуснал, като е тръгнал за работата и...

Всъщност защо не беше на работа в понеделник сутринта?

Отказах се да търся отговор на този въпрос и излязох. Носех чантата си, в която бяха недовършеният (и без реални изгледи за довършване) роман, записките на Ал и наскоро подхванатото литературно начинание, описващо приключенията ми в Страната на миналото.

Ако Лий не е бил сам в нощта на десети април, можеше да отнеса куршума на някой от съучастниците му, дори на самия Де

Мореншилд. Продължавах да възприемам този сценарий като малко вероятен, но пък шансовете да се превърна в бежанец след убийството на Осуалд, бяха доста вероятни. Същото важеше и за варианта да ме заловят и да ме осъдят за убийство. И в двета случая не биваше никой — полицията например — да намери бележките на Ал или моето произведение.

През този ден — осми април — ми предстоеше да изнеса писмените материали от апартамента си, за да са възможно по-далеч от объркания агресивен младок от горния етаж. Отидох с колата до Фърст Корн Банк и въобще не се изненадах, че банковият чиновник, който ме обслужи, поразително си приличаше с банкера от „Хоумтаун Търист“ в Лисбон Фолс. Този се казваше Линк вместо Дусен, но имаше прилика с Хавиер Кугат, прочутия кубински диригент от началото на двайсетте.

Казах, че искам депозитен сейф. Скоро ръкописите се озоваха в сейф 775. Върнах се на Нийли Стрийт и преживях момент на сковаваща паника, като реших, че съм загубил проклетия ключ от банковия трезор.

„По-спокойно — опитах се да се вразумя. — Някъде в джоба ти е, а дори да си го затрил, новото ти приятелче Ричард Линк с удоволствие ще ти предостави дубликат. Сигурно ще ти струва цял доллар.“ В този момент напипах ключа в джоба си под монетите, сякаш го бях призовал с мисълта си. Сложих го на ключодържателя си, където щеше да е на сигурно място. Ако ми се наложеше да изтичам обратно до портала и пак да се отправя в миналото, след като вече съм се върнал в настоящето, ключът щеше да си остане у мен... макар всичко, случило се през последните четири години и половина, да започнеше отначало. Ръкописите в банковия сейф щяха да се загубят във времето. Което вероятно беше за добро.

Лошото беше, че със Сейди щеше да се случи същото.

ДВАЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

1.

Следобедът на десети април — безоблачен и топъл, беше като предвестник на наближаващото лято. Сложих си памучен панталон и едно от спортните сака, които си бях купил, докато преподавах в Денхолм, а зареденият 38-калибров „Полис Спешъл“ пъхнах в чантата си. Не бях изнервен; моментът беше настъпил, а аз се чувствах като затворен под студен купол. Погледнах си часовника: беше три и половина.

Планирах отново да паркирам пред „Алфа Бета“ на Уайклиф Авеню. Щях да стигна дотам най-късно в четири и петнайсет дори при натоварен трафик. После щях да огледам тясната уличка. Ако беше безлюдна, както очаквах да е по това време, щях да надникна зад разхлабената дъска. Ако Лий наистина беше скрил пушката предварително, както се посочваше в записките на Ал (макар той да беше сгрешил по отношение на мястото), то щях да я видя там.

Предвиждах да се върна в колата си и да наблюдавам автобусната спирка да не би Лий да подрани. Когато в седем часа започнеше службата в мормонската църква, щях да отида в кафенето, в което се сервираше закуска през целия ден, и да седна до витрината. Щях да се преструвам, че се храня, докато наблюдавам автобусите с надеждата Лий да се появи сам. И да не видя грандоманска кола на Джордж де Мореншилд.

Поне такъв беше планът.

Взех чантата и за пореден път погледнах часовника си. 3:33. Шевролетът беше с пълен резервоар и готов да потегли. Ако веднага бях излязъл и се бях качил в него, както планирах, телефонът щеше да зазвъни в празния ми апартамент. Но това не се случи, защото някой почука на вратата тъкмо когато посегнах към валчестата дръжка.

Отворих и видях Марина Осуалд.

2.

Зяпнах я — не бях в състояние да помръдна или да проговоря. Най-вече ме стъписа неочекваната ѝ појава, но имаше и нещо друго. Докато не застанахме лице в лице, не бях забелязала, че големите ѝ сини очи са като очите на Сейди.

Марина или не обърна внимание на объркването ми, или изобщо не го забеляза. Беше погълната от проблемите си.

— Моля извините, да сте виждал мой спруг? — Тя прехапа устни и леко поклати глава. — *Супруг*. — Опита да се усмихне и макар че зъбите ѝ вече бяха наред, усмивката не се получи. — Сежалявам, сър, не говоря добър инглийски. От Беларус съм.

Чух как някой — май бях аз — я попита пита дали има предвид человека от горния етаж.

— Да, моля, мой супруг Лий. Ний живеем горе. Това е наша малишка — наше бебе. — Посочи Джун, която седеше в количката и смучеше биберона си. — Той често излиза, откак загуби работа си. — Отново изprobва усмивката и когато очите ѝ се присвиха, от едното се отрони сълза и се стече по бузата ѝ.

Ясно. Значи добрият стар Боби Стовал все пак можеше да мине и без най-добрания си специалист.

— Не съм го виждал, госпожо... — едва не изтърсих „*госпожо Осуалд*“, но в последния момент се усетих и прехапах устни. Добре че не се издадох колко съм осведомен. Не бях виждал да им доставят стоки вкъщи. На верандата имаше две пощенски кутии, но на никоя не пишеше името им. Нито моето. Аз също не получавах доставки на този адрес.

— Ос'ул — каза тя и ми подаде ръка. Ръкувах се с нея, убеден, че сънувам. Но малката ѝ суха длан беше прекалено реална. — Марина Ос'ул, приятно ми се запознаем, сър.

— Съжалявам, госпожо Осуалд, но днес не съм виждал съпруга ви. — Лъжех, разбира се: бях го видял да излиза по обяд малко след като Рут Пейн потегли с Марина и Джун към Щринг.

— Аз тревожа за него. Той... не знам... простите. Не искала вас притеснявам. — Отново се усмихна — като натъжено дете — и бавно избръска сълзата от бузата си.

— Ако го видя...

Марина изпадна в паника:

— Не, не, нищо не казва. Не харесва аз говоря с непознат. Ще върне за вечеря сигурно. — Тя слезе по стълбите и заговори на руски на бебето, което се закиска и протегна към нея пухкавите си ръчички.

— Довиждане, господин сър. Благодаря на вас. Нали нищо не кажете?

— Нищо — отвърнах. — Гроб съм.

Марина не разбра последната ми реплика, но кимна и се поуспокои, като притиснах пръст до устните си.

Затворих вратата и установих, че съм плувнал пот. Отнякъде чуха как не една пеперуда, а цял рояк разперва криле.

Вероятно драматизирам.

Погледах как Марина бута детската количка към автобусната спирка, където явно възнамеряваше да чака „супруга“ си... който беше намислил нещо. Поне дотолкова се досещаше. Лицето ѝ я издаваше.

Когато се скри зад ъгъла, се пресегнах да отворя вратата, но в този момент телефонът иззвънтя. За малко да не вдигна слушалката, обаче номера ми имаха малцина, сред които и жена, на която държах безкрайно много.

— Ало?

— Ало, господин Амбърсън — каза някакъв мъж. Говореше с лек южняшки акцент. Не знам дали веднага разбрах кой е. Не си спомням. Но си мисля, че така стана. — Един човек до мен иска да ви каже нещо.

В края на 1962 и началото на 1963 година водех двойствен живот, едното ми аз беше в Далас, другото — в Джоди. Двете се сляха в 3:39 следобед на десети април. В ухото ми прокънтяха писъците на Сейди.

3.

Тя живееше в едноетажна сглобяема къща на Бий Трий Лейн в западен квартал на Джоди. Сателитна снимка на района в учебник по история от 2011 година би могла да носи название: „ДОМОВЕ ЗА МЛАДИ СЕМЕЙСТВА ОТ СРЕДАТА НА ВЕКА“. Онзи следобед Сейди се прибрала към три часа след срещата с асистентите ѝ от

библиотеката. Съмнявам се да е забелязала бяло-червения плиумут фюри, паркиран малко по-надолу от къщата ѝ.

Госпожа Холоуей, съкварталката ѝ от отсрещната страна на улицата, миела колата си („Рено дофин“, която другите съседи гледали подозрително). Сейди ѝ помахала, като слязла от фолксвагена си костенурка. Госпожа Холоуей отвърнала на поздрава. Като единствени собственички на чуждестранни (даже възприемани като чуждоземни) возила в квартала двете проявявали неангажираща колегиалност.

Сейди стигнала до къщата си и се вцепенила. Вратата зеела. Помислила си, че я забравила отворена. Влязла и я хлопнала след себе си. Само дето вратата не се затворила, защото бравата била разбита. Сейди не забелязала тази подробност. Вниманието ѝ било съсредоточено върху стената над дивана. Там със собственото ѝ червило с почти еднометрови букви били написани две думи: **ДОЛНОПРОБНА ПУТКА**.

Трябвало е да побегне веднага, но потресът и гневът ѝ били толкова силни, че не оставили място за страх. Знаела чие дело е гнусният надпис, но не се съмнявала, че Джони е офейкал. Бившият ѝ съпруг не бил побойник. Ругатни от него чувала предостатъчно, дори веднъж я зашлевил, но нищо повече.

Подът бил осеян с бельото ѝ. Комбинезони, сutiени, бикини, корсетът (от който нямаше нужда, но понякога носеше) били нарязани и образували пътечка от всекидневната чак до спалнята. Вратата към банята била открехната. Етажерката за кърпи лежала на пода. На плочките имало второ послание, отново написано с червилото на Сейди: **ГАДЕН ЕБАЛНИК**.

Вратата на спалнята също зеела. Сейди стигнала до нея и застанала на прага, без да подозира, че Джони Клейтън дебне отзад с нож в едната ръка и „Смит & Уесън Виктори“ трийсет и осми калибръ в другата. Револверът му бил същият като онзи, с който Лий Осуалд щеше да застреля далаския полицай Дж. Д. Типит.

Малката ѝ дамска чанта лежала отворена на леглото, а съдържанието ѝ, главно гримове, било разхвърляно по кувертурата. Сгъваемите врати на гардероба били отворени. Някои от дрехите още висели печално на закачалките; повечето били нахвърлени на пода. Всички били нарязани.

— Джони, гадняр такъв! — Искalo ѝ се да извика тези думи, но шокът бил твърде силен. Успяла само да ги прошепне.

Тръгнала към гардероба, но не стигнала далеч. Някой я стиснал за гърлото и допрял нещо студено до слепоочието ѝ.

— Не мърдай и не се съпротивлявай. Ако се дърпаши, ще те убия.

Сейди се опитала да се изпълзне и той я ударил по главата с револвера. В същото време хватката около врата ѝ се затегнала. Видяла ножа в юмрука на задушаващата я ръка и престанала да се мята. Джони бил — познала гласа му, — но в същото време не бил Джони.

Бил неузнаваем.

„Трябваше да го послушам — помислила си Сейди, имайки предвид мен. — Защо не го послушах?“

Той я завлякъл във всекидневната, без да отпусне хватката си около гърлото ѝ, после я обърнал и я бутнал на дивана; тя седнала и неволно се разкрачила.

— Дръпни си роклята надолу. Виждат ти се жартиерите, курво такава.

Носел работен гащеризон (което само по себе си я накарало да се почувства като в сън), а косата му била боядисана в оранжеворусо. Едва не се изсмяла.

Седнал на ниската табуретка пред нея и насочил револвера към корема ѝ.

— Сега ще се обадим на ебача ти.

— Не знам за какво...

— Амбърсън. Онзи, с който си играете на „скрий салама“ на онова развратно място в Кайлийн. Всичко знам. От сума време ви наблюдавам.

— Джони, ако си тръгнеш веднага, няма да се обадя на полицията. Обещавам. Нищо, че си унищожил дрехите ми.

— Курвенските ти дрехи — поправил я той.

— Не знам... не му знам номера.

Бележникът ѝ, който обикновено държеше до пишещата машина в малкия си кабинет, стоял отворен до телефона.

— Аз го знам. На петата страница е. Погледнах на буквичката Е като „ебалник“ и го открих. Ще го набера, за да не ти хрумне да си побъбриш с оператора. После ще ти дам да говориш с него.

— Няма, Джони, не и ако му мислиш лошото.

Джони се привел. Кичур от смахнатата му оранжеворуса коса паднал в очите му и той го бръснал с ръката, държаща оръжието. С другата си ръка вдигнал слушалката. Револверът бил все така насочен към корема ѝ.

— Виж сега, Сейди — казал той и този път сякаш бил с всичкия си. — Ще убия един от вас. Другия ще оставя жив. Ти решаваш кой да бъде.

Говорел абсолютно сериозно. Разбрала го по изражението му.

— Ами... ами ако не е вкъщи?

Той се изкискал злобно:

— Тогава ти ще умреш, красавице.

Сигурно си е помислила: „Ще се опитам да спечеля малко време. От Далас до Джоди са поне три часа път, че и повече, ако трафикът е натоварен. За толкова време Джони може да се вразуми. Кой знае? Или поне да превърти дотолкова, че да го замеря с нещо тежко и да избягам.“

Набрал нула, без да гледа телефонния азбучник (способността му да помни цифри била завидна) и помолил да го свържат с „Уестбрук“ 7–5430. Позаслушал се, после благодарил на операторката.

Някъде, на около сто и петдесет километра на север, зазвънял телефон. Сигурно Сейди се е запитала колко позвънявания ще ѝ отпусне Джони, преди да затвори и да стреля в корема ѝ.

Изведнъж изражението му се променило. Очите му светнали, даже се поусмихнал. Забелязала, че зъбите му са бели като сняг и как не? Винаги ги миел поне по пет-шест пъти дневно.

— Ало, господин Амбърсън. Един човек до мен иска да ви каже нещо.

Станал от табуретката и подал телефона на Сейди. Като го поднесъл до ухото ѝ, замахнал с ножа и порязал бузата ѝ.

4.

— Какво ѝ направи? — изкрешях. — Какво направи, копеле долно?

— Тихо, господин Амбърсън. — По всичко личеше, че мръсникът се забавлява. Сейди вече не пищеше, но чувах хлипането ѝ.

— Тя е добре. Кърви доста обилно, но няма да е за дълго. — Млъкна за секунда, после проговори с тона на здравомислещ теоретик: — Е, вече няма да е голяма красавица. Новата ѝ външност пасва на евтина уличница като нея. Майка ми ме предупреди, че е такава, и се оказа права.

— Пусни я, Клейтън. Моля те.

— *Иска ми се да я пусна.* Като я белязах, вече наистина *искам.* Но чуй какво ѝ обещах, господин Амбърсън. Ще убия единия от вас. Заради нея си загубих работата. Наложи се да напусна и да ме лекуват с електрошокове, иначе щяха да ме вкарят в затвора. — Той направи малка пауза. — Бутнах едно момиче по стълбите. Опита се да ме докосне. И за всичко е виновна тази мръсница, дето сега плюе кръв. Вече и с нейната кръв си изцапах ръцете. Ще ми трябва дезинфектант.

— Той се изсмя.

— Клейтън...

— Давам ти три часа и половина. До седем и половина. След това ще ѝ пусна два куршума. Един в корема и един в палавото ѝ котенце!

Сейди изпища:

— *Недей, Джейкъб!*

— **МЛЪКВАЙ!** — изкрещя ѝ Клейтън. — **ЗАТВАРЯЙ СИ ПЛЮВАЛНИКА!** — После ми каза с ужасяващо непринуден тон: — Кой е Джейкъб?

— Аз — отговорих. — Това ми е бащиното име.

— Така ли ти вика курвата, като ти смуче оная работа?

— Клейтън. Джони. Помисли в какво се забъркваш.

— Мисля по въпроса повече от година. В лудницата ми правиха шокова терапия. Твърдяха, че ще спрат сънищата, но не стана. Само ги влошиха.

— Зле ли си я порязал? Дай ми да говоря с нея.

— Не.

— Ако ми позволиш да я чуя, може и да изпълня исканията ти. Иначе няма да ти се отвори парашутът. Толкова ли ти е размекнат мозъкът от шоковата терапия, че не го разбираш?

Явно не беше. Чух шумолене, докато той предаваше слушалката на Сейди. Гласът ѝ бе изтънял и разтреперан:

— Зле ме поряза, но няма да умра. За малко да ме улучи в окото...

Клейтън пак взе слушалката:

— Успокои ли се? Нищо ѝ няма на курветината. Качвай се в суперякия си шевролет и си докарай задника дотук светковично, ако ще гумите да се запалят. Но чуй какво ще ти кажа, господин Джордж Джейкъб Амбърсън Ебачов: ако се обадиш в полицията, ако мерна дори едничка синя или червена лампа, ще очистя тая кучка и после себе си. Вярва ли ми?

— Да.

— Хубаво. Май имаме уравнение: ебачът и разгонената курва. Аз съм по средата. Аз съм знакът за равенство, Амбърсън, но ти решаваш. Коя променлива да се съкрати? Казвай!

— Не! — изпища Сейди. — Недей! Ако дойдеш, ще убие и двама ни...

Връзката прекъсна.

5.

Дотук не съм крил истината, няма да я скрия и сега, макар да ме представя в най-лошата ми светлина: докато вцепенената ми ръка връщаше слушалката на мястото ѝ, пъrvата мисъл, която ми хрумна, беше, че той греши, че двете величини не са равни. Едната беше красива гимназиална библиотекарка. Другата — мъж, който познаваше бъдещето и имаше теоретичната възможност да го промени. За миг се изкуших да пожертвам Сейди, да прекося града, за да наблюдавам уличката между Оук Лон Авеню и Търтъл Крийк Булевард и да разбера дали човекът, променил американската история, е действал сам.

Накрая се качих в шевролета и потеглих към Джоди. Като излязох на магистрала 77, вдигнах 110 километра. С една ръка отворих чантата, извадих оръжието си и го пъхнах във вътрешния джоб на спортното си сако.

Давах си сметка, че ще се наложи да забъркам и Дийк в тази история. Той беше възрастен и едва се държеше на краката си, но нямаше към кого другого да се обърна. Казах си, че не би ми прости,

ако не му се обадя. Той обичаше Сейди. Всеки път като я погледнеше, засияваше.

„*А пък и доста си е поживял — отбеляза жестокото ми съзнание. — Сейди е млада. Освен това и той ще разполага със същия избор, който лунатикът бе предоставил на теб. Не е длъжен да отива.*“

Но щеше да отиде. Понякога правото на избор няма нищо общо с волята ни.

Отдавна изгубеният ми мобилен телефон никога не ми беше липсал, както по време на пътя от Далас до Джоди. Едва дочаках да стигна до телефонната кабина на магистрала 109. Набрах номера, сигналът за свободна линия прозвуча три пъти... четири... пет...

Тъкмо когато се канех да затворя, Дийк задъхано каза:

— Ало? Ало? — Май беше вбесен.

— Дийк? Джордж е.

— Здрави, младеж! — Той веднага смени тона. Втората реплика на тазвачерната версия на Бил Търкот от популярната пиеса „Съпругът психопат“ прозвучава радостно вместо вбесено. — Бях в градината. Бях решил да не вдигна, ама...

— Мълчи и слушай. Случи се нещо ужасно. И продължава да се случва. Сейди вече е пострадала. Вероятно сериозно.

Последва кратка пауза. Дийк проговори отново и този път гласът му беше като на млад човек — като на здравеняка, който несъмнено е бил преди четирийсет години и два брака. А може би се надявах да е така. Тази нощ имах само надежда и почти седемдесетгодишен старец.

— За съпруга й става дума, нали? Вината е моя. Май го видях, обаче преди седмици. Косата му беше доста по-дълга, отколкото на снимката в училищния годишник. И цветът ѝ беше друг. Биеше на оранжево. — Мъкна за малко и после изтърси дума, която никога досега не бях чувал от него: — *Ебати!*

Обясних му какво иска Клейтън и какво бях обещал да направя. Планът беше елементарен. Нима миналото отново се хармонизираше? Все едно — нямах намерение да му преча. Знаех, че Дийк може да получи инфаркт като Търкот, но това нямаше да ме спре. Нищо нямаше да ме спре! Защото Сейди бе в опасност.

Изчаках дали няма да ме подкани да се обърнем към полицията, но той естествено не беше толкова тъп. Дъг Риймс, началникът на полицията в Джоди, недовиждаше, имаше шина на единия крак и беше

на преклонна възраст. Дийк дори не ме попита защо не съм се обадил на щатската полиция в Далас. Ако го беше сторил, щях да му отговоря, че Клейтън се е заканил да убие Сейди, ако види и една полицейска лампа. Така си беше, но главната причина беше друга. Исках сам да се разправя с долния мръсник.

Бях освирепял.

— По кое време трябва да си там, Джордж?

— Не по-късно от седем и половина.

— А сега е... седем без петнайсет. Значи сме притиснати от времето. Улицата зад Бий Трий Лейн се казва Епъл... нещо си. Не помня какво й беше името. Там ли ще си?

— Да.

— Ще се видим след пет минути.

— Да, бе, ако караш като бесен. Нека са десет. И носи нещо, та онзи да не те види с празни ръце, ако погледне през прозореца на дневната. Измисли си какво, може...

— Тенджера става ли?

— Става. Среща след десет минути.

Точно преди да затворя, Дийк попита:

— Въоръжен ли си?

— Да.

— Браво на теб! — изръмжа той.

6.

Улицата зад дома на Дорис Дънинг се казваше „Уаймор Лейн“. Тази зад жилището на Сейди беше „Епъл Блосъм Уей“. Къщата на „Уаймор“ 202 се продаваше. Пред „Епъл Блосъм Уей“ 104 не се виждаше табела „ПРОДАВА СЕ“, но къщата тънеше в мрак, а моравата беше запусната и обрасла с глухарчета. Паркирах отпред и погледнах часовника си. Шест и петдесет.

След две минути Дийк спря своя ранч уегън зад шевролета ми и слезе. Носеше дънки, карирана риза и тънка вратовръзка. Държеше тенджера с нарисувано цвете отстрани. През стъкления похлупак видях никаква китайска манджа.

— Дийк, не знам как да ти се от...

— Не заслужавам благодарности, а ритник отзад. Онзи ден се сблъсках с Клейтън в „Уестърн Ауто“. Почти бях сигурен, че е той. Вятърът отметна косата му назад и за частица от секундата видях вдълбнатите му слепоочия. Ама косата му ме заблуди — беше дълга и с различен цвят, пък и Клейтън беше издокаран като каубой... иди та се сети. — Той поклати глава. — Взех да одъртявам. Никога няма да си го прости, ако Сейди е пострадала.

— Добре ли си? Нямаш болки в гърдите и прочие?

Той ме изгледа, сякаш бях смахнат:

— За какво сме тук? Да си бъбрим за здравето ми или да се опитаме да спасим Сейди?

— Няма да се опитаме, а ще я спасим. Заобиколи и излез пред къщата й. През това време аз ще притичам през моравата, ще се промуша през живия плет и ще се озова в задния двор на Сейди. — Говорех за къщата на Дънинг на Косът Стрийт, разбира се, и междувременно се сетих, че скромното дворче на Сейди беше оградено с плет. Много пъти го бях виждал. — Почукай на вратата и кажи нещо веселяшко. Достатъчно силно, че да те чуя. Дотогава ще съм в кухнята.

— Ами ако задната врата е заключена?

— Тя държи ключ под външната стълба.

— Добре. — Дийк се позамисли, после вдигна глава. — Ще кажа: „Китайска манджа, има ли гладни?“ Ще вдигна тенджерата, та той да ме види, ако погледне през прозореца на всекидневната. Става ли?

— Да. Важното е да му отвлечеш вниманието за няколко секунди.

— Не стреляй, ако има опасност да улuchiш Сейди. Разкажи му играта на посеркото. Ще се справиш. Ако наистина съм видял него, да знаеш, че е като скелет.

Спогледахме се уплашено. Подобен план можеше да проработи в уестърни като „Гънсмоук“ или „Маверик“, но това не беше филм, а истинският живот. В който на добрите момчета (и момичета) — понякога им сриват задниците. Или ги убиват.

Дворът зад къщата на „Епъл Блосъм Уей“ не беше съвсем същият като този зад дома на Дънинг, но прилики не липсваха. Първо, имаше кучешка колибка, макар и без табела с надпис: „ТУК МУ Е МЯСТОТО НА ПЕСА“. Вместо това несръчна детска ръчичка беше написала над входа „КЪШТАТА НА БУЧ“. Наоколо не се навъртаха хлапаци, готови да ви скроят номер, ако не ви се откъсне от сърцето някое и друго лакомство. Хелоуин беше далеч.

Живият плет обаче изглеждаше по абсолютно същия начин.

Промуших се през него, без да обръщам внимание на клонките, драскащи ръцете ми. Прилекнах, прекосих тичешком задния двор на Сейди и се опитах да отворя вратата. Беше заключена. Бръкнах под стъпалото, макар да бях убеден, че ключът ще липсва, тъй като миналото се хармонизираше, но и беше неотстъпчиво.

Там беше. Измъкнах го, пъхнах го в ключалката и бавно натиснах бравата. Дочу се тихо щракване, когато резето се върна в процепа си. Вцепених се и зачаках някой да извика отвътре, но страховете ми се оказаха напразни. Лампите във всекидневната светеха, обаче не чух гласове. Може би Сейди вече беше мъртва, а Клейтън си беше тръгнал.

Божичко, само не това!

След като предпазливо отворих вратата обаче, го чух да говори. Каканижеше монотонно и звучеше като Били Джеймс Харджис, натъпкан с успокоителни. Обясняваше на Сейди каква курва била и как съсиала живота му. А може би говореше за момичето, което се опитало да го опипа. В очите на Джони Клейтън всички жени бяха от един дол дренки: нимфоманки, разнасящи зарази. Работа на мъжа била да борави със законите. И, разбира се, с метлата.

Свалих си обувките и ги оставих настрани. Лампата над мивката светеше. Погледнах сянката си, за да се уверя, че няма да ме изпревари и да ме изدادе. Извадих револвера от джоба на сакото си и прекосих кухнята с намерението да се притая до вратата на всекидневната, докато чуя „Китайска манджа, има ли гладни?“ После щях да нахлюя в помещението.

Само че не това се случи. Дийк наистина извика, но не веселяшки. Стори ми се, че изкрешя от изненада и от гняв. И гласът му прозвуча някъде в къщата.

— *Боже мой! Сейди!*

След това събитията се развиха много, много бързо.

8.

Клейтън беше разбил ключалката на входната врата, за да не се затваря. Сейди не беше забелязала, но Дийк видял, че е открайната. Вместо да почука, я бутнал и нахълтал вътре с тенджерата в ръце. Клейтън още седял на табуретката и оръжието му още било насочено към Сейди, обаче бил оставил ножа на пода. Дийк дори не подозирал, че онзи има и нож. Съмнявам се, че изобщо е забелязал и револвера. Гледал само Сейди. Горната част на синята ѝ рокля вече била придобила червениковоръждив цвят. Ръката ѝ и страничната облегалка на дивана били покрити с кръв. Но най-зле изглеждало лицето ѝ. Лявата ѝ буза била разпорена на две места и провисвала като съдрано перде.

— *Боже мой! Сейди!* — изкрещял от ужас.

Клейтън се извърна и се озъби. Вдигна револвера си. Видях всичко, като влетях във всекидневната. Видях как Сейди ритна табуретката. Клейтън стреля, но куршумът се заби в тавана. Докато се опитваше да се изправи, Дийк го замери с тенджерата. Капакът падна, макарони, парчета месо, зелени чушки и доматен сос изригнаха като фонтан. Самата тенджера, все още пълна до половината, уцели дясната ръка на Клейтън. Храната се изля. Оръжието полетя във въздуха.

Видях кръвта. Видях съсираното лице на Сейди. Видях Клейтън, клекнал върху окървавения килим, и се прицелих в него.

— *Не!* — изкрещя Сейди. — *Не, недей, моля те, недей!*

Виковете ѝ ми подействаха като плесница. Ако го бях застрелял, щях да попадна в полезрението на полицията, въпреки че убийството му щеше да е при самоотбрана. Самоличността на Джордж Амбърсън щеше да стане на пух и прах и шансовете ми да предотвратя нападението през ноември щяха да се изпарят. А и щяха ли да ми повярват, че съм действал при законна самоотбрана? Та нали онзи беше обезоръжен?

Поне така си мислех, защото и аз не знаех за ножа под преобрънатата табуретка. Дори да беше пред очите ми, пак имаше вероятност да не го видя.

Върнах револвера в джоба си и изправих на крака Джони.

— Нямаш право да ме удряш! — От устата му се разхвърча слюнка. Очите му замигаха като на епилептик по време на пристъп. Пикочният му мехур се изпразни; чух как урината капе по мокета. — Психично болен съм, не отговарям за действията си, освидетелстван съм, сертификатът ми е в жабката на колата, ще ти го покажа...

Жалкият му хленч, лицето му, изкривено от страх, спълстената му оранжеворуса коса, дори миризмата на разпиляната храна... всичко това подклаждаше гнева ми. Но най-се вбесявах от обезобразеното лице на Сейди. Щеше да ѝ остане белег на същото място, където розовееха следите от белега на Боби Джил, което беше съвсем логично, защото миналото се хармонизираше, но раната на Сейди изглеждаше много страшна...

Зашлевих го толкова силно, че от устата му се разхвърча слюнка:

— Боклук чалнат, това ти е за метлата!

За равновесие го шамаросах и по другата буза. Мръсникът нададе вой, който ми достави онзи тип горчиво удоволствие, което изпитваме само когато сторената злина е твърде голяма, за да бъде поправена. Или опростена.

— Това е заради Сейди! — Стиснах юмрук. В някакъв друг свят Дийк крещеше в телефонната слушалка. Дали не си разтъркваше гърдите, както беше правил Търкот? Не. Поне засега. В същия онзи далечен свят Сейди стенеше. — А това е заради мен!

Замахнах с юмрук — обещах да казвам истината дори да е в мой ущърб — и когато счупих носа на смахнатия, стонът му прозвуча като музика в ушите ми. Пуснах го и той се просна на пода.

Обърнах се към Сейди.

Тя се опита да стане от дивана, но политна назад. Опита се да протегне ръце към мен, обаче не можа, само безпомощно ги притисна до окървавената си дреха. Забели очи и аз се изплаших, че ще загуби съзнание, но тя удържа фронта.

— Ти дойде — прошепна. — О, Джейк, притече ми се на помощ. И двамата дойдохте!

— Бий Трий Пейн! — изкрештя Дийк в телефонната слушалка. — Не, не знам номера, не си го спомням, но отпред ще ви чака старец с доматен сос по обувките и ще размахва ръце! Побързайте! Загубила е много кръв!

— Стой мирно — казах й. — Не се мъчи да...

Очите ѝ се разшириха. Беше видяла нещо зад мен.

— Внимавай! Джейк, внимавай!

Обърнах се и бръкнах в джоба си, за да извадя револвера. Джийк също се обърна — беше стиснал телефонната слушалка с две ръце, сякаш държеше бухалка, напрягайки пръстите си, изкривени от ревматизма. Но въпреки че Клейтън стискаше ножа, с който бе накълцал Сейди, дните му на злодей бяха приключили. Беше решил сам да им сложи края.

Отново участвах в позната сцена; първият ѝ вариант се бе разиграл на Грийнвил Авеню малко след като бях пристигнал в Тексас. Този път декорът не включваше кръчма на име „Пустинната роза“ и липсващо озвучението на Мъди Уотърс, но пък и тук участваха зле пострадала жена и мъж с разкървавен нос и разгашена риза, стигаща почти до коленете му. Този държеше нож вместо револвер, но това бяха подробности.

— Не, Клейтън! — изкрешях. — Пусни ножа!

Очите му, надничащи изпод спълстените кичури оранжева коса, се блещеха към губещата съзнание жена на дивана.

— Това ли искаш, Сейди? — изрева той. — Ако такова е желанието ти, ще го изпълня!

Ухили се, допря ножа до гърлото си... и го преряза.

**ПЕТА ЧАСТ
22 НОЕМВРИ 1963**

ДВАЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

1.

Из далаския вестник „Морнинг Нюз“, 11 април 1963 г. (първа страница):

СНАЙПЕРИСТ СТРЕЛИЯ ПО УОКЪР

ЕДИ ХЮС

По данни на полицията в сряда Вечерта снайперист, въоръжен с пушка с мощн оптичен мерник, се опитал, да застреля генерал-майор Едуин А. Уокър в дома му, но куршумът прелетял на по-малко от три сантиметра от нашумелия напоследък политически деец.

В 9:00 часа вечерта, докато Уокър попълвал данъчната си декларация, куршумът влетял през задния прозорец и се забил в стената.

От полицията твърдят, че в този момент Уокър се размърдал и това спасило живота му.

„Стрелецът го е държал на мушка — заяви детектив Айра ван Клийв. — Няма спор, че е искал да го убие.“

Уокър извадил няколко парчета мазилка от десния си ръкав и още чистел стъклата от косата си, когато репортерите пристигнали.

Бившият генерал разказа, че се върнал в Далас в понеделник след първата лекция от кампанията, наречена „Операция среднощен поход“. Сподели с репортерите и че...

Из далаския вестник „Морнинг Нюз“, 12 април, 1963 (седма страница):

ПСИХИЧНО БОЛЕН НАПАДА С НОЖ

БИВШАТА СИ СЪПРУГА, САМОУБИВА СЕ

МАК ДУТАС

(ДЖОДИ) В сряда Вечерта седемдесет и седем годишният Дийкън Симънс, наричан Дийк, не стигнал навреме да спаси Сейди Дънхил от жестоко раняване. Но събитията можело да се развият и много по-зле за двайсет и осем годишната Дънхил, училищна библиотекарка.

Дъглас Риймс, началникът на полицията в Джоди, заяви: „Ако Дийк не се беше появил навреме, госпожица Дънхил почти със сигурност е щяла да бъде убита.“ Когато репортери го помолиха за коментар, Симънс каза само: „Не ми се говори по въпроса, всичко свърши.“

Според полицай Риймс Симънс надвил доста по-младия Джон Клейтън и изтръгнал от ръцете му малкия револвер. В този момент Клейтън извадил ножа, с който бил ранил жена си, и го използвал да си пререже гърлото. Симънс и още един човек, Джордж Амбърсън от Далас, безуспешно се опитали да спрат кървенето. Клейтън бил обявен за мъртъв от парамедиците. Не открихме за коментар господин Амбърсън, бивш преподавател в денхолмската гимназия, който пристигнал малко след като Клейтън бил обезоръжен, но той казал на полицай Риймс, че е Възможно Клейтън — нас скоро изписан от клиника за душевноболни — да е дебнел бившата си съпруга месеци наред. Персоналът на денхолмската гимназия е бил уведомен и директорката Елън Докърти се е сдобила със снимка, но се предполага, че Клейтън е бил дегизиран.

Госпожица Дънхил е откарана с линейка в даласката болница „Паркланд Мемориал“, откъдето съобщиха, че

състоянието ѝ е стабилно.

2.

Не ми позволиха да я видя до събота. Повечето часове дотогава прекарах в чакалнята; носех си книга, но четенето не ми спореше. Не че това бе проблем, тъй като постоянно си имах компания — suma учители от денхолмската гимназия идваха да проверяват какво е състоянието на Сейди. Наминаха и поне стотина ученици; онези без шофьорски книжки ги бяха докарали до Далас родителите им. Много от тях дариха кръв, за да попълнят използваните за Сейди запаси. Скоро чантата ми се препълни с картички и писма от загрижени познати. Пристигаха достатъчно цветя, че да превърнат стаята на медицинските сестри в истинска оранжерия.

Мислех си, че съм свикнал с живота в миналото, но когато най-накрая ми позволиха свидане, бях потресен от стаята на Сейди в „Паркланд“. Беше единична, топла като сауна и горе-долу толкова голяма. Баня нямаше; в ъгъла, отделена само с полупрозрачна найлонова завеса (голямо уединение, няма що), имаше малка тоалетна, сякаш пригодена за джудже. Вместо бутони за повдигане и сваляне на леглото имаше олющена бяла ръчка. Естествено нямаше и монитори за жизнените показатели, нито телевизор за пациента.

Стъклена бутилка с някаква течност — вероятно физиологичен разтвор — висеше на метална стойка. От нея излизаше тръбичка и стигаше до лявата ръка на Сейди, където се губеше под дебелата превръзка.

Но не чак толкова дебела, колкото превръзката на лявата ѝ буза. Бяха отрязали голям кичур коса от същата страна и лицето ѝ изглеждаше несиметрично и измъчено... съвсем нормално, след като наистина беше измъчвана. Лекарите бяха оставили в превръзката малък процеп за окото ѝ. Сейди чу стъпките ми и едва-едва отвори очи; въпреки че беше упоена, в погледа ѝ проблесна страх, от който сърцето ми се сви.

Като на забавен кадър тя извърна лице към стената.

— Сейди, миличка, аз съм.

— Здравей — изломоти тя, без да обърне глава.

Докоснах голото ѝ рамо, а тя трепна и се сви, сякаш да избегне допира ми.

— Моля те, не ме гледай.

— Сейди, това не е важно.

Тя се обърна и впери в мен тъжните си очи, замъглени от морфина (едното надничаше през тесния процеп в превръзката, напомнящ прозорче). През марлите се процеждаше жълтениково-червеникова течност. Кръв, примесена с някакъв мехлем, предположих.

— Важно е. Не е същото като с Боби Джил. — Опита да се усмихне. — Нали си представяш как изглежда бейзболна топка с червени шевове? На това приличам в момента. Шевовете криволичат по цялото ми лице.

— Белезите ще се заличат.

— Май не схващаши. Разрезът е ужасно дълбок.

— Обаче си жива. И аз те обичам.

— Да видим дали ще ме обичаш, като ми свалят превръзките — измрънка тя. — В сравнение с мен булката на Франкенщайн е същинска Лиз Тейлър.

Хванах я за ръката.

— Някъде бях прочел...

— Не мисля, че съм готова за литературни дискусии, Джейк.

Отново опита да се извърне, но аз не пуснах ръката ѝ и продължих:

— Беше японска поговорка. „За влюбения белезите от шарка са по-чаровни от трапчинки.“ Ще те обожавам, както и да изглежда лицето ти. Защото е твоето.

Сейди се разплака и аз я прегърнах, докато се поуспокои. Тъкмо когато помислих, че е задрямала, тя неочеквано се обади:

— Знам, че вината е моя. Аз се омъжих за него, но...

— Нямаш вина, нямало е как да знаеш какъв ненормалник е.

— Подозирах, че му хлопа дъската, и въпреки това не го зарязах.

Вероятно защото нашите ме притискаха да се омъжа. Радвам се, че още не са идвали на свидждане. И тях обвинявам. Ужасна съм, нали?

— Като си тръгнала да разпределяш вината, остави една порцийка и за мен. На два пъти попадах на проклетия му плимут и поне още няколко пъти го мярках отдалеч.

— Не се чувствай отговорен. Детективът от щатската полиция и тексаският рейндър, които ме разпитаха, казаха, че багажникът на Джони бил пълен с регистрационни номера. Вероятно ги е обирал от паркинги на мотели. Имал и сума ти лепенки, как се казваха...

— Стиkeri. — Сетих се за онази, която ме бе подлъгала в Кендълуд. „ДАВАЙТЕ, СУУНЪРС“. Бях допуснал грешката да приема честите си срещи с бяло-червения плимут само като проявления на хармонизиращото се минало. Глупава презумпция, която не бих си позволил, ако не мислех непрекъснато за Далас, Лий Осуалд и генерал Уокър. А като така и така бяхме започнали да се обвиняваме, на Дийк също се полагаше малка порция. Все пак той бе видял безумец, беше разпознал вдълбнатините от двете страни на челото му.

„Зарежи — казах си. — Каквото било, било. Не можеш да го поправиш.“

Всъщност можех.

— Джейк, знаят ли от полицията, че не си... този, за когото се представяш?

Пригладих назад кичура коса, паднал на челото ѝ.

— Не бери грижа за това.

С Дийк ни беше разпитвал полицаят, който беше разпитал и Сейди, преди да я вкарат в операционната. Детективът от щатската полиция ни смъмри с половин уста и заяви, че сме гледали прекалено много уестърни. Рейндърът го подкрепи, после се здрависа с нас и обяви:

— На ваше място и аз бих постъпил точно така.

— Дийк гледаше да не ме намесва — казах. — Прави всичко възможно училищното настоятелство да те приеме без много мрънкане следващата година. Не ми се вярва само защото някакъв луд едва не те е заколил, да те освободят от длъжност заради неморално поведение, но Дийк май смята, че е най-добре да...

— Не мога да се върна на работа. Не мога да застана пред децата в този вид.

— Сейди, ако знаеше колко много ученици идваха да те видят...

— Много мило, трогната съм, но знам какво ще последва. Не разбиращ ли? Ще издържа насмешките и подигравките. В Джорджен имах колежка със заешка устна и се поучих от отношението ѝ към жестокостта на тийнейджърите. Не злонравните, а другите ще ме

съсишят. Добронамерените. Състрадателните им физиономии... и извърнатите погледи на онези, които не смеят да ме погледнат. — Изхлипа, после възклика: — Освен това съм бясна. Знам, че животът е тежък, сигурна съм, че всички го знаят в сърцата си, но защо да е и жесток? Защо *хапе*?

Прегърнах я. Небелязаната страна на лицето ѝ гореше и пулсираше.

— Не знам, мила.

— Защо не получаваме втори шанс?

Притиснах я до себе си. Когато дишането ѝ се нормализира, я пуснах и се изправих с намерението да я оставя да поспи. Без да отвори очи, тя прошепна:

— Каза ми, че трябвало да станеш свидетел на нещо в сряда вечерта. Не ми се вярва да е било самоубийството на Джони Клейтън, нали?

— Не.

— Пропусна ли го?

Запитах се дали да не изляжа, но се отказах.

— Да.

Тя с усилие отвори очите си, които започваха да се премрежват:

— А ти ще имаш ли втори шанс?

— Не знам. Няма значение.

Този път изльгах. Защото за съпругата и децата на Джон Кенеди щеше да е от значение; за братята му — също; вероятно и за Мартин Лутър Кинг; почти със сигурност щеше да е от значение за десетките хиляди млади американци, които сега бяха в гимназията и ако някой не променеше хода на историята, щяха да бъдат принудени да сложат униформи, да прелетят с военни самолети до другия край на света и да се насадят на грамадния зелен вибратор, наречен Виетнам.

Сейди затвори очи. Аз излязох от стаята.

3.

Във фоайето нямаше ученици от денхолмската гимназия, но пък ме чакаха двама бивши възпитаници. Майк Кослоу и Боби Джил Олнът седяха на твърдите пластмасови столове, на коленете им лежаха

непрочетени списания. Майк скочи и се ръкува с мен, Боби Джил сърдечно ме прегърна и веднага попита:

— Зле ли е положението? Имам предвид... — опира избледняващите белези по лицето си — ... ще й помогнат ли?

— Не знам.

— Какво каза доктор Елъртън? — попита Майк. Елъртън, който се славеше като най-добрия пластичен хирург в Централен Тексас, беше лекарят, спасил лицето на Боби Джил.

— Този следобед ще е на визитация в болницата. С Дийк и с госпожа Ели имаме среща с него след... — погледнах си часовника — ... двайсет минути. Искате ли да присъствате?

— Разбира се — отвърна Боби Джил. — Абсолютно сигурна съм, че ще я направи като нова. Истински гений е.

— Да видим какво ще ни обещае геният.

Навярно Майк разтълкува правилно изражението ми, защото окуражаващо стисна ръката ми:

— Може да не е чак толкова страшно, господин Амбърсън.

4.

Беше по-страшно.

Елъртън ни подаде черно-белите снимки, които ми напомниха за фотографите на Уиджи^[1] и на Даян Арбъс^[2].

Боби Джил ахна и извърна поглед. Дийк изпъшка, сякаш някой го беше ударил по главата. Госпожа Ели стоически изгледа всички фотографии, но лицето ѝ пребледня, само по страните ѝ останаха да се червенеят две кръгчета руж.

На първите две снимки бузата на Сейди висеше като съдран парцал. За тази гледка бях подготвен, защото ми беше позната от сряда вечерта. Никак не бях подготвен обаче за снимката на пребита жена с отекла устна и грозна подутина под лявото око. Отоците ѝ придаваха клоунски вид, от който ми идеше да си ударя главата в масата на малката конферентна зала, която лекарят беше изbral за срещата ни. Или пък (което беше за предпочитане) да изтичам до моргата и да тегля още един бой на мъртвия Джони Клейтън.

— Когато родителите на младата дама пристигнат довечера — каза Елъртън, — ще говоря тактично и обнадеждаващо, за да не ги обезсърча напълно. — Свъси вежди и добави: — Макар че ги очаквах доста по-рано предвид сериозното положение на госпожа Клейтън и...

— Госпожица Дънхил — поправи го Ели с едва сдържан гняв. — Официално е разведена с онова страшилище.

— Да, права сте. Така или иначе вие сте ѝ приятели и е редно да научите истината. — Погледна невъзмутимо една от фотографиите и показва разкъсаната буза на Сейди. — По това можем да работим, но не и да го възстановим. Изключено е с наличните за момента техники. Евентуално след година, когато тъканта е напълно заздравяла, ще е възможно да коригирам асиметрията.

По лицето на Боби Джил се затъркаляха сълзи. Тя хвана ръката на Майк, сякаш търсеше подкрепа.

— Освен обезобразеното лице имаме и други проблеми. Прерязан е лицевият ѝ нерв, затова дъвченето от лявата страна на устата ще е затруднено. Както се вижда на снимките, клепачът на едното око еувреден и ще остане полузватворен до края на живота на пациентката. Слъзненият канал е частично засегнат, но може би зрението не е пострадало. Дано изляза прав. — Той въздъхна и разпери ръце. — Експериментите в областта на микрохирургията и на способите за възстановяване на увредена нервна тъкан са многообещаващи — вероятно през идните двайсет-трийсет години ще можем да направим повече за подобни пациенти. Засега мога само да обещая, че ще се постараю да поправя поправимото.

Майк се обади за пръв път.

— Жалко, че не живеем през 1990 година, нали? — каза горчиво.

5.

Онзи следобед от болницата излезе смълчана и обезверена групичка. Като стигнахме паркинга, госпожа Ели докосна ръкава ми:

— Трябаше да се вслушам в думите ти, Джордж. Толкова много съжалявам.

— Не мисля, че щеше да е от полза — отвърнах ѝ, — но ако държиш да ми се реваншираш, помоли Фреди Куинлан да ми се обади.

Той е агентът по недвижими имоти, който ми помогна да се заселя в Джоди първия път. Искам да съм до Сейди това лято и ми трябва жилище под наем.

— Ела у дома — предложи Дийк. — Има достатъчно място и за двама ни.

Изгледах го:

— Сигурен ли си?

— Ще ми бъде приятно.

— Ще ти плащам на...

Той махна с ръка:

— Ще се включваш в покупките. Това ми стига.

Двамата с Ели бяха пристигнали с неговия ранч уегън. Погледах ги как изкарват колата от паркинга, после се затътрузих към шевролета, който в момента ми се струваше — вероятно без основание — каръшка кола. Омразна ми бе мисълта да се върна в апартамента на Нийли Стрийт, където несъмнено щях да слушам как Лий си го изкарва на Марина заради неуспешния опит да застреля генерал Уокър.

— Господин Амбърсън? — Беше Майк. Боби Джил бе спряла на няколко крачки зад нас и беше скръстила ръце на гърдите си. Изглеждаше премръзнала и нещастна.

— Да, Майк.

— Кой ще плати за лечението на госпожица Дънхил? И всички тези операции? Има ли здравна осигуровка?

— Има. — Но беше крайно недостатъчна, за да покрие всички разноски. Може би родителите ѝ щяха да помогнат, само дето още не се бяха появили. Възможно ли беше да я обвиняват за стореното от Клейтън? Нямаше логика, обаче идвах от свят, където в повечето случаи жените и мъжете имаха равни права. За пръв път 1963 година ми се стори прекалено далечна.

— Ще помогна, доколкото ми е по силите — уверих го, но се запитах колко ли ще са ми силите. Парите щяха да ми стигнат за още няколко месеца, ала изобщо нямаше да са достатъчни за скъпите пластични операции. Не ми се искаше отново да прибягвам до „Фейт Файненшъл“ на Грийнвил Авеню, но вероятно щях да го сторя, ако се наложеше. Дербито в Кентъки щеше да се състои след по-малко от месец и според записките на Ал конят Шатогей щеше да спечели.

Залог от хилядарка щеше да ми докара чиста печалба от седем или осем bona, които напълно щяха да покрият болничния престой на Сейди и — по тарифите от 1963 — поне част от следващите операции.

— Хрумна ми нещо — каза Майк и погледна през рамо. Боби Джил го окуражи с усмивка. — Така де, на мене и на Боби Джил ни хрумна нещо.

— На двама ни с Боби Джил, Майк. Вече не си дете, не говори хлапашки.

— Вярно, вярно, съжалявам. Ако изпиете едно кафе с нас, ще ви обясня.

Отидохме в кафенето. Пих кафе. Изслушах идеята им. И я приех. Понякога, когато бъдещето се хармонизира, разумният човек прочиства гърло и запява в тон.

6.

Онази вечер в горния апартамент се развиши луд скандал. Малката Джун не отстъпваше на родителите си и се чудя как не ѝ се пръсна главата от пищене. Не си направих труда да подслушвам; не се и съмнявах, че съпрузите ще се карат на руски. Но не щеш ли някъде към осем настъпи нетипично затишие. Предположих, че двамата са си легнали близо два часа по-рано от обичайното, и облекчено въздъхнах.

Тъкмо се канех и аз да се пъхна под одеялото, грамадният кадилак на Де Мореншилд тромаво паркира пред къщата. Джийн бавно слезе; Джордж изскочи като човече на пружинка. Отвори задната врата и измъкна грамаден плюшен заек, при това лилав. Заязах недоумяващо през пролуката между пердетата, докато не се сетих, че на следващия ден беше Великден.

Запътиха се към външното стълбище. Джийн пристъпваше кокетно, Джордж тичаше нагоре. Разнебитената сграда се тресеше под гръмките му стъпки.

От горния етаж прозвучаха стреснати гласове — приглушени, но с ясно изразен въпросителен тон. По тавана ми затопуркаха крака и лампата в хола ми издрънча. Дали Осуалдови не се бяха изплашили, че са пристигнали от даласката полиция със заповед за арест? Или пък някой от агентите на ФБР, които следваха Лий като сянка, докато

живееше със семейството си на Мерседес Стрийт? Силно се надявах сърчището на хилавото копеле да се е качило в гърлото му и да го задушава.

Де Мореншилд щурмува входната врата със залп от безпощадни хлопания и се провикна:

— Отваряй, Лий! Отваряй, безбожнико!

Вратата се отвори. Сложих си слушалките, но не чуха нищо. И тогава, тъкмо когато се канех да изprobвам микрофона в пластмасовата купа, или Лий, или Марина включи лампата с подслушвателното устройство. Пак беше проработила, поне за момента.

— ... за бебчо — каза Джийн.

— О, благодаря съм! — възклика Марина. — Много мила ти, Джийн!

— Не сгърчи така, другарю, дай нещо за пие! — провикна се Де Мореншилд. Явно вече беше посмазал гърлото.

— Имам само чай — каза Лий. Звучеше кисел и сънен.

— И чай става. В джоба имам нещо, дето ще му вдъхне живец.

— Представих си го как намига.

Марина и Джийн преминаха на руски. Лий и Де Мореншилд — разпознах ги по тежките стъпки — се отправиха към кухнята, където бях сигурен, че ще загубя сигнала. Жените си бъбреха близо до лампата и гласовете им щяха да заглушат разговора на мъжете.

Не щеш ли, Джийн възклика на английски:

— Боже мили, това пушка ли е?

Всичко спря, включително и сърцето ми... поне така ми се стори.

Марина реагира със звънлив смях, едно крайно превзето ха-ха-ха.

— Загубил работа си, нямаме пари и този луд човек купил пушка. Аз викам му: „Прибери я в гардероб, луд идиот, за да не пречи на бременност.“

— Доща ми се да погърмя по мишени, това е — оправда се Лий.

— Биваше си ме, докато бях в морската пехота. На стрелкова тренировка ни веднъж не са ми вдигали червен флаг.

Поредното затишие. Стори ми се, че никога няма да свърши. После прокънтя оглушителният смях на Де Мореншилд:

— Стига де, на краставичар краставици ли ще продаваш? Какво стана, че не го гръмна, Лий?

— Идея си нямам за какво говориш.

— За генерал Уокър, момко! Някой за малко да му размаже расисткия мозък по стената в къщата му. Как така не знаеш?

— Напоследък почти не чета вестници.

— Така ли? — престори се на учудена Джийн. — Привижда ли ми се оня „Таймс Хералд“ на стола?

— Имам предвид, че не следя новините. Потискат ме. Чета само вицовете и обявите. Големият брат казва: „Хвани се на работа или бебето ще умре от глад.“

— Та значи не е твоето дело оня некадърен изстрел, така ли? — попита Де Мореншилд.

Как го предизвикваше само! Изпитваше го.

Въпросът беше защо. Дали защото и да го беше видял, нямаше да повярва, че този мухъльо е нощният стрелец... или защото отлично знаеше, че е бил Лий? А може би защото Джийн беше видяла пушката? Щеше ми се жените да не са там и да ми пречат с дърдоренето. Ако можех да подслушам разговора между Лий и ексцентричното му приятелче, всичките ми въпроси вероятно щяха да намерят отговори. За момента обаче нищо не знаех със сигурност.

— Да не мислиш, че чак толкова ми се е разхлопала дъската, че да гръмна някой, докато господин Хувър наднича през рамото ми? — Лий говореше така, сякаш се мъчеше да влезе в крак със случващото се, но не му се получаваше.

— Никой не казва, че си стрелял по когото и да било, Лий — опита се да ги помири Джийн. — Само обещай, че когато малката проходи, ще скриеш пушката на по-безопасно място.

Марина каза нещо на руски, но аз бях виждал Джун в двора и знаех какво казва Марина — че дъщеря ѝ вече е проходила.

— Джуни ще се зарадва на хубавия ви подарък — каза Лий, — но ние не празнуваме Великден. Атеисти сме.

Той може и да беше атеист, но в бележките на Ал бях прочел, че Марина със съдействието на обожателя си Джордж Баухе тайно беше кръстила Джун някъде по времето на Карибската криза.

— И ние сме атеисти — заяви Де Мореншилд. — Затова харесваме великденското зайче! — Беше се преместил по-близо до

лампата и гръмкият му смях едва не ме оглуши.

Поговориха още десетина минути на смесен английско-русски. После Джийн заяви:

— Ще си тръгваме. Май ви вдигнахме от леглото.

— Не, не, не бяхме си легнали — увери я Лий. — Благодаря, че се отбихте.

Джордж каза:

— До скоро виждане, Лий. Защо не ни навестиши в кънтриклуба?

Ще организираме профсъюз на сервитьорите.

— Може, може.

Вече вървяха към вратата.

Де Мореншилд добави още нещо, но говореше тихо и долових само няколко думи. Може да бяха „*Взе при теб*“ или „*Все съм с теб*“; връзваше се със стила на коварната лисица.

„Кога я взе при теб?“ Това ли беше казал? „Кога взе пушката при теб?“

Прослушах касетата пет-шест пъти, но думите си оставаха все така неразбираеми. Лежах буден дълго след като Осуалдови заспаха; в два през нощта Джун проплака и майка ѝ отново я приспа. Мислех си за Сейди, потънала в морфинов сън в болница „Паркланд“. Стаята ѝ беше отвратителна, а леглото — тясно, но бях сигурен, че там щях да спя като младенец.

Мислех си за Де Мореншилд, този позъор, дето си дереше ризата. „Какво каза, Джордж? Каква беше последната ти реплика? «Кога я взе при теб?» Или «По-ведро, аз съм теб»? А може би «Друг вместо теб»? Или нещо напълно различно?“

Накрая заспах. Сънувах, че със Сейди сме на някакъв панаир. На едно стрелбище видяхме как Лий се готви да стреля с пушката си. Собственикът на стрелбището беше Де Мореншилд. Осуалд стреля три пъти, но не уцели нито една мишена.

— Съжалявам, синко — каза Де Мореншилд, — който не улучва, в живота не сполучва. — После се обърна към мен и се ухили: — Да те видим и теб, младеж, може повече да те бива. Все някой ще убие президента, защо пък да не си ти?

Стреснах се и отворих очи. Вече се развиделяваше. Семейство Осуалд още не се бяха събудили.

7.

Великденския следобед прекарах на пейка на Дийли Плаза; взирах се в грозната тухлена постройка на книгохранилището и обмислях предстоящите си ходове.

След десет дена Лий щеше да се пресели в родния си Ню Орлиънс. Щеше да си намери работа и да наеме апартамента на Мегъзин Стрийт. След като прекараха около две седмици с Рут Пейн и децата ѝ в Ървинг, Марина и Джун щяха да се преместят при него. Нямах намерение да ги последвам. Не и след като Сейди я чакаха дълъг възстановителен период и несигурно бъдеще.

Възнамерявах ли да убия Лий някъде между този великденски ден и двайсет и пети? Вероятно щеше да ми се удаде възможност. След като беше загубил работата си в Далас, той или стоеше затворен вървящи, или раздаваше пропагандни листовки за освобождаването на Куба. От време на време посещаваше обществената библиотека, но като че ли се бе отказал от писанията на Айн Ранд и Карл Маркс и предпочиташе уестърните на Зейн Грей.

Ако го застрелях на улицата или в библиотеката, веднага щяха да ме тикнат зад решетките, но свърших ли мръсната работа в апартамента на горния етаж, докато Марина предаваше уроци по руски на Рут Пейн в Ървинг, щеше да е друго. Можех да почукам на вратата и да му пусна един куршум в главата, като ми отвори. Точка по въпроса. Нямаше опасност да пропусна при стрелба от упор. Проблемите щяха да завалят по-късно. Щеше да ми се наложи да си плюя на петите. Иначе полицията щеше да разпита първо мен. Все пак живеех в една къща с него.

Можех да кажа, че не съм си бил у дома по време на убийството, и отначало вероятно щяха да ми повярват, обаче не след дълго щяха да открият, че Джордж Амбърсън от Нийли Стрийт е същият онзи Джордж Амбърсън, който неотдавна най-случайно е бил и на местопрестъплението на Бий Трий Пейн в Джоди. Щяха да се поразровят и скоро да разберат, че дипломата на Джордж Амбърсън е от несъществуващ университет в Оклахома и че препоръките му са фалшиви. Тогава вече щяха да ме арестуват. Ако научеха, че имам депозитен сейф в банката, щяха да си издействат съдебна заповед за

отварянето му. Сто на сто щяха да научат; колко му беше господин Ричард Линк, банкерът, да види името и/или снимката ми във вестника и да им поднесе информацията на телевизия. Как щяха да разтълкуват писанията ми? Като мотив за убийството на Осуалд, бил той и налудничав.

Разумното решение беше да се добера до заешката дупка, като зарежа шевролета в Оклахома или в Арканзас, и се придвижвам с автобус или с влак. И ако изобщо се върна в 2011, повече никога да не използвам портала, защото всичко ще започне отначало. Това би означавало да изоставя Сейди завинаги, обезобразена и сам-самичка. „*Естествено че ще се изниже — би си помислила тя. — Наприказва ми ги едни за белези от шарка, дето били по-симпатични и от трапчинки, но като чу прогнозата на Елъртън — грозна сега, грозни завинаги — реши да ме зареже.*“

Другата вероятност беше да не ме вини. Което щеше да е най-ужасното развитие на събитията.

Всъщност не. Не. Хрумваше ми и по-ужасно. Да кажем, че се върнеш в 2011 и откриех, че независимо от всичко Кенеди е бил убит на двайсет и втори ноември? Още не бях убеден, че Осуалд е действал сам. Кой бях аз, че да оспорвам десет хиляди конспиративни теории, и то въз основа на оскъдната информация, получена чрез аматърските ми детективски похвати?

Може би от Уикипедия щях да науча, че стрелецът е дебнел от затревената могилка. Или пък от покрива на сградата на Хюстън Стрийт (където се помещаваха затвор и областен съд), въоръжен с пушка с оптически мерник, вместо с евтината „Манлихер-Каркано“, поръчана по пощата. Може и да е клечал в канализацията под Елм Стрийт, следейки приближаващия кортеж с перископ, както твърдяха най-ексцентричните конспирационни спецове.

Де Мореншилд несъмнено беше информатор на ЦРУ. Дори Ал Темпълтън, верен привърженик на теорията, че Осуалд е действал сам, приемаше този факт. Беше убеден, че сладурът Джордж е само дребен информатор, изнасящ информация от кухнята на Южна и Централна Америка, само и само да закрепи гешефтите около петролния си бизнес. Ами ако беше по-едра риба? От ЦРУ ненавиждаха Кенеди още откакто се възпротиви да изпрати американски войски за подкрепление на обсадения партизански отряд в Залива на прасетата. Прозорливият

му подход към Карибската криза беше задълбочил ненавистта им; шпионската мрежа планираше да я използва като предлог за окончателното потушаване на Студената война, тъй като членовете ѝ дори за миг не допускаха, че „ракетното надмощие“ е нещо повече от най-обикновена шашма. Всичко това ставаше ясно и от ежедневниците; понякога прозираше между редовете на новинарските статии, понякога изникваше — зле формулирано — от публицистичните есета.

Ами ако шепа екстремисти от ЦРУ бяха придумали Джордж де Мореншилд да се наеме с доста по-опасна мисия? Не да екзекутира президента собственоръчно, а да вербува няколко субекта с лабилна психика, които на драго сърце биха го отменили? Би ли приел подобно предложение? Струваше ми се доста вероятно. Двамата с Джийн водеха охолен живот, но нямах реална представа как си позволяват кадилака, членството в кънтриклуба и разкошната къща на Симпсън Стюарт Роуд. Да се заеме с ролята на куриер, командирован не другаде, а в горещата точка между набелязан американски президент и агенция, която само на теория беше на негово разпореждане... това безспорно се квалифицираше като рискована задача, но ако потенциалната облага си струваше, човек, привикнал към труден за поддържане жизнен стандарт, би се изкушил. А и хубавото в случая беше, че той не би пожелал възнаграждението да е парично. Изгодните петролни договори във Венецуела, Хайти и в Доминиканската република щяха да са му достатъчни. Пък и подобно задание би паснало на парадиращ пуйк като Де Мореншилд, който се чувстваше комфортно в центъра на събитията и презираше Кенеди.

Благодарение на Джон Клейтън дори не можех да изключда Де Мореншилд като съучастник в опита за убийство на Уокър. Спор няма, че пушката беше собственост на Осуалд, но ако допуснех, че Лий не се е осмелил да стреля в удобния момент? Според мен такова стъписване пасваше отлично на психологически портрет на мухъльо като него. Представих си как Де Мореншилд изтръгва карканото от разтрепераните ръце на Лий и изръмжава: „Дай ми я, сам ще свърша работата.“

Дали Де Мореншилд би се чувствал уверен да произведе изстрела иззад боклукчийската кофа, която Лий беше предвидил като опора? Едно изречение от записките на Ал ми подсказваше, че

отговорът е положителен: „*Печели шампионата на кънтриклуба по стрелба по мишени през 1961.*“

Ако убиех Осуалд, но въпреки това Кенеди загинеше, всичко щеше да е напразно. И после какво? Запретвай ръкави и давай пак ли? Отново да очистя Франк Дънинг? Отново да спася Каролин Пулин? Пак да карам до Далас?

Пак да се запозная със Сейди?

Нямаше да е обезобразена — хубаво. Щях да знам как изглежда побърканият й бивш съпруг, да съм виждал боядисания му перчем и този път да го спра още преди да се приближи до нея. И това беше хубаво. Но дори мисълта отново да преживея всичко, изсмукваше силите ми. Не вярвах, че ще успея да застрелям Лий, без да ми мигне окото, не и само въз основа на косвените улики, с които разполагах. Случаят с Франк Дънинг беше различен — за него не ме терзаеха съмнения. Бях го видял със собствените си очи.

Така стояха нещата — и какъв щеше да е следващият ми ход?

Часът беше четири и петнайсет и реших, че следващият ми ход ще е да посетя Сейди. Тръгнах към колата си, която бях паркирал на Мейн Стрийт. Като стигнах до ъгъла на „Мейн“ и „Хюстън“ малко след старото съдилище, почувствах, че някой ме наблюдава, и се обърнах. На тротоара зад мен нямаше жива душа. Не друг, а книгохранилището ме наблюдаваше с празните си прозорци с изглед към Елм Стрийт, откъдето щеше да мине президентският кортеж само двеста дена след тази неделя.

8.

Когато пристигнах, тъкмо сервираха вечерята на етажа на Сейди: чоп суй. Миризмата извика в съзнанието ми грозна картишка: кървавите фонтани, рукали по ръката на Джон Клейтън, преди да се сгромоляса на мокета (слава Богу, по лице).

— Привет, господин Амбърсън — поздрави ме старшата сестра, докато се подписвах в книгата за свидждания. Прошарената й коса беше прибрана под колосана бяла касинка. На внушителната й гръд бе закрепен джобен часовник. Надзвърташе иззад барикада от букети във

вази. — Снощи се наслушахме на крясъци от стаята ѝ. Казвам ви го само защото сте ѝ годеник, ако не греша.

— Не грешите — отвърнах. Несъмнено точно такъв исках да съм, независимо от белезите ѝ.

Сестрата се приведе към мен:

— Вижте, нямам навика да клюкарствам по адрес на пациентите си и все хокам младите сестри, които си го позволяват. Но родителите ѝ никак не са прави да се държат така с нея. Не че ги виня, задето са пътували от Джорджия заедно с майката и бащата на онзи ненормален, обаче...

— Момент. Наистина ли Дънхилови и Клейтънови са *пътували с една кола?*

— Хубаво де, били са приятели навремето, но да ѝ изтърсят, че докато са били при щерка си, скъпите им приятели Клейтънови се намирали нания етаж и чакали да вземат сина си от моргата... — Тя поклати глава. — Татенцето и дума не обели, ама оная *женна*... — Поогледа, за да се увери, че никой не ни подслушва, и отново се обърна към мен. Неу碌едното ѝ селяшко лице бе помрачено от ярост.

— Не си затвори устата. Само попита дъщеря си как се чувства и после като започна — клетите семейство Клейтън това, клетите семейство Клейтън онова. Вашата госпожица Дънхил си мълча, докато майка ѝ не се оплака колко жалко било, че трябало пак да сменят църквата. Тогава вече горкото момиче не издържа и им се развила да напуснат стаята.

— Браво на нея — промърморих.

— Чух я да им креши: „Искате ли да видите какво ми причини синчето на скъпите ви приятели?“ и хукнах към стаята. Пациентката се мъчеше да си свали превръзките. А майка ѝ... направо се бе *надвесила над нея*, господин Амбърсън. *Нямаше търпение* да види какво има отдолу. Изгоних ги от стаята и пратих един стажант да бие успокоително на госпожица Дънхил. Бащата — кротък като мишка човечец — се опита да се извини за поведението на жена си. „Тя не подозираше, че ще разстрои Сейди“ — каза ми. А пък аз му се озъбих: „А ти какво? Да не си си глътнал езика?“ Ами знаете ли какво каза майката, преди да се качат в асансьора?

Поклатих глава.

— Рече: „Как бих могла да го виня? Някога си играеше в двора ни и беше толкова кротко момченце.“ Представяте ли си?

Представях си. Защото ми се струваше, че вече бях виждал госпожа Дънхил, така да се каже. Припкаше след по-големия си син по Уест Севънт Стрийт и крещеше с пълно гърло: „*Спри се, Робърт, не тичай, още не съм приключила с теб!*“

— Може да ви се стори... прекалено разстроена — добави сестрата. — Просто исках да ви предупредя, че си има причина.

9.

Не беше прекалено разстроена. Но бих предпочел да беше. Ако съществуваше състояние като смирина депресия, то именно в него бе изпаднала Сейди през онази велиденска вечер. Седеше на стола и не беше докоснала храната си. Изглеждаше отслабнала и сякаш плуваше в белия болничен халат, с който се загърна, като ме видя да влизам.

Въпреки всичко се усмихна — ако можеше да се нарече усмивка жалкото кривене на обезобразеното ѝ лице — и обърна към мен здравата си страна, за да я целуна.

— Здравей, Джордж — май е по-добре да те наричам така, нали?

— Май да. Как си, миличка?

— Твърдят, че се възстановявам, но чувствам лицето си така, все едно някой го е потопил в керосин и после го е запалил. Защото ми спряха болкоуспокояващите. Остава само да се пристрастя към наркотиците...

— Ако още са ти нужни, мога да го уредя.

Тя поклати глава.

— Замъгляват ми ума, а имам за какво да мисля. Освен това ми пречат да контролирам емоциите си. С нашите здравата се изпокарахме.

Друго място за сядане нямаше (ако не броях тоалетната чиния в ъгъла), затова се настаних на леглото.

— Старшата сестра ме осведоми. Доколкото разбрах, била си в пълното си право да избухнеш.

— И какво от това? Мама никога няма да се промени. Часове наред може да разправя как едва не умряла при раждането ми, но не я е

грижа за другите. Че не е тактична — не е, но и друго ѝ липсва. Има точна дума, обаче ми убягва.

— Състрадание?

— Точно така. И езикът ѝ е много оствър... Баща ми е най-потърпевш. В последно време рядко му се чува гласът.

— Не си длъжна да се виждаш с тях отново.

— Грешиш. — Спокойният ѝ апатичен глас ме плашеше все повече и повече. — Мама каза, че ще ремонтират някогашната ми стая. Нямам къде другаде да живея.

— Домът ти е в Джоди. Работата ти — също.

— Мисля, че обсъдихме този въпрос. Ще подам оставка.

— Не, Сейди, недей. Не бива.

Тя се опита да се усмихне и промърмори:

— Все едно чувам госпожа Ели. Която не ти повярва, като твърдеше, че Джони е опасен. — Позамисли се, после добави: — Не че аз ти повярвах. Май успя да ме заблуди до последно.

— Имаш си къща.

— Така е. Както и ипотечни вноски, които не мога да погася. Ще трябва да се откажа от нея.

— Аз ще плащам вносоките.

Последното успя да привлече вниманието ѝ.

— Не можеш да си го позволиш! — възклика.

— Всъщност мога. — Което беше истина... поне за известно време. Пък и се надявах на печалба от конните състезания. — Махам се от Далас и се нанасям при Дийк. Той няма да ми иска наем и така ще имам достатъчно пари за вноски по ипотеката.

Една сълза пропълзя до ъгълчето на дясното ѝ око и затрепка там.

— Като че ли не схващаш. Още не мога да се грижа сама за себе си. И отказвам да се „нанеса“ на друго място освен в дома си, където майка ще наеме медицинска сестра да ме обслужва. Останало ми е малко достойнство. Поне малко.

— Аз ще се грижа за теб.

Тя се облещи:

— Какво каза?

— Чу ме. А що се отнася до мен, Сейди, можеш да си заврещ достойнството там, дето слънце не огрява. По някаква случайност те

обичам. Ако ти също ме обичаш, ще престанеш да дрънкаш дивотии за това как си щяла да се върнеш вкъщи при онзи крокодил, който наричаш своя майка.

Тя скальпи измъчена усмивка, после се умълча и се замисли. След малко промълви:

— Дошъл си в Тексас да свършиш някаква работа и тя със сигурност не е била да се грижиш за училищна библиотекарка, която е твърде наивна, за да осъзнае, че е изложена на опасност.

— Работата ми в Далас е временно замразена.

— Възможно ли е да я замразиш?

— Да. — Решението беше взето. Лий заминаваше за Ню Орлиънс, а аз се връщах в Джоди. Миналото непрестанно ми се опълчваше и този рунд беше спечелен от него. — Нужно ти е време, Сейди, а аз време имам. Защо да не го прекараме заедно?

— Не е възможно да ме желаеш — каза го тихо, почти шепнешком. — Не и в този ми вид.

— И все пак те желая.

Тя ме погледна: очите ѝ не смееха да се надяват и въпреки всичко таяха надежда.

— Защо?

— Защото си най-хубавото нещо в живота ми.

Незасегнатата страна на устата ѝ затрепери. Самотната сълза се търкулна по бузата ѝ, последваха я други.

— Ако не трябва да замина за Савана... ако не ми се налага да живея с тях... с нея... може би ще се почувствам малко по-добре.

Прегърнах я.

— Ще се почувстваш много по-добре.

— Джейк? — Гласът ѝ се давеше в сълзи. — Ще направиш ли нещо за мен, преди да си тръгнеш?

— Какво, миличка?

— Изнеси тази гадна китайска манджа. От миризмата ми се повдига.

На осемнайсети април Ронда Макгинли, сестрата с рамене на гребкиня и часовник на гърдите, настоя да избута инвалидната количка на Сейди не само до асансьора, а чак до тротоара, където комбито на Дийк чакаше с отворена врата.

— Да не съм те видяла повече тука, сладкишче — каза, след като помогнахме на Сейди да се качи в колата.

Сейди само се усмихна отнесено. Няма спор — беше надрусана с болкоуспокояващи. Доктор Елъртън беше прегледал лицето ѝ сутринта и заради нечовешката болка ѝ бяха инжектирали допълнителна доза опиати.

Макгинли се обърна към мен:

— Много любов и грижи ще са ѝ нужни през следващите няколко месеца.

— На нейно разположение съм.

Потеглихме. На двайсетина километра южно от Далас Дийк се обади:

— Махни я тая гадост! И без това ми е трудно да карам в тая лудница.

Сейди беше задрямала с димяща цигара между пръстите. Пресегнах се през седалката и я измъкнах. Тя простена:

— Недей, Джони, моля те, недей!

С Дийк се спогледахме. Погледите ни се срещнаха само за секунда, но беше достатъчно да разбера, че мислим едно и също: „Чака ни дълъг път. Дълъг, дълъг път.“

11.

Нанесох се в къщата на Дийк на Сам Хюстън Роуд. Поне за пред хорските очи. В действителност заживях при Сейди на Бий Трий Лейн 135. Страхувах се, че вътре може да ни посрещне неприятна гледка и май Сейди също се боеше, колкото и да беше дрогирана. Но госпожа Ели и Джо Пийт от отдел „Домакинство“ бяха наели няколко благонадеждни момичета, крито прекарали целия ден преди завръщането на Сейди в чистене и заличаване на всички следи от последното посещение на Клейтън. Окървавеният килим във всекидневната беше заменен с нов в скучен сив цвят. Сивото като че ли

беше сполучлив избор; сивото не пази спомените. Унищожените дрехи на Сейди бяха изхвърлени и на тяхно място висяха други.

Тя и дума не каза за сивия килим и новите дрехи. Не знам дали изобщо ги забеляза.

12.

Прекарвах дните си с нея, готовех ѝ, грижех се за малката градинка (която щеше да се поболее, но не и да загине при следващото типично за Централен Тексас жарко лято) и ѝ четях „Студеният дом“. Освен това започнахме да следим и няколко следобедни сапунени сериали: „Тайната буря“, „Младият доктор Малоун“, „Дълбоки корени“ и абсолютния ни фаворит „Непрогледна нощ“.

Тя започна да сресва косата си на път отлясно в стил Вероника Лейк, за да прикрива най-грозните белези след свалянето на превръзките. Което не се очакваше да стане скоро; първата пластична операция, която щеше да бъде извършена от четирима лекари, беше планирана за пети август. Елъртън ни предупреди, че я очакват поне още четири.

Връщах се у Дийк след вечерята ни със Сейди (в повечето случаи тя само ровеше храната в чинията), защото, както знаем, малките градчета гъмжат от любопитни очи, прикрепени към бъбриви уста. Най-разумно беше въпросните любопитни очи да виждат колата ми в алеята на Дийк след залез-слънце. Мръкнеше ли, извървях трите километра до къщата на Сейди и до пет сутринта спях на новия разтегателен диван. Рядко се будех от починал, защото нощите, през които Сейди не се събуждаше, крещейки от кошмарите си, бяха рядкост. Денем Джони Клейтън беше мъртъв. Нощем пак я дебнеше с пистолет и нож.

Отивах до леглото ѝ и я успокоявах, доколкото можех. Понякога тя се дотърряше във всекидневната и изпушваше една цигара, без да забрави да прикрие с косата си обезобразената си страна. Не ми позволяваше да ѝ сменям превръзките. Правеше го сама, затворена в банята.

След един особено стряскаш кошмар я заварих да стои гола до леглото и да ридае. Беше ужасно измършавяла. Нощницата ѝ се бе

свлякла на пода. Чу ме да влизам, обърна се и прикри с ръце гърдите си и гениталиите си. Косата ѝ се отметна на дясното ѝ рамо; видях подпухналите белези, грозните шевове, провисналата, нагърчена плът на скулата ѝ.

— *Излез!* — извика ми. — *Не искам да ме виждаш такава, моля ти се излез!*

— Какво има, Сейди? Защо си съблякла нощницата? Какво стана?

— Подмокрих леглото, това стана. Искам да сменя чаршафите, затова излез и ме остави да се преоблека!

Отидох до леглото, грабнах сгънатата покривка и я загърнах с нея. Когато подвих единия ѝ край като яка, прикриваща бузата ѝ, тя се поотпусна.

— Отиди в дневната и гледай да не се спънеш в покривката — казах ѝ. — Изпуши една цигара. Аз ще сменя чаршафите.

— Не, Джейк, мръсни са.

Хванах я за раменете:

— Така би казал Клейтън, а той е мъртъв. Няма да ме изплашиш с някакви си подмокрени чаршафи.

— Сигурен ли си?

— Да. Но преди да тръгнеш...

Подгънах импровизираната яка. Сейди потръпна и затвори очи, но не помръдна. Едва устоя да не се отдръпне, обаче дори това ми се стори напредък. Целунах обезобразената ѝ страна, после отново я закрих с покривката.

— Как можеш да ме целуваш? — попита ме, без да отваря очи.
— *Гадно е.*

— Глупости. Просто целувам любимата си. Сега отивай в другата стая, аз ще оправя леглото.

Когато приключих, ѝ предложих да полежа с нея, докато заспи. Тя потрепери отново и поклати глава.

— Не мога, Джейк. Извинявай.

„*Бързай бавно* — казах си, докато вървях към къщата на Дийк в утринния сумрак. — *Бързай бавно.*“

13.

На двайсет и четвърти април казах на Дийк, че ми се налага да пътувам до Далас, и го помолих да постои със Сейди, докато се върна. Той прие охотно и в пет следобед вече седях на последната спирка на автобусите „Грейхаунд“ на Саут Полк Стрийт близо до кръстовището между магистрала 77 и чисто новия четирилентов път I-20. Четях (поскоро се преструвах, че чета) последната книга от поредицата за Джеймс Бонд, „Шпионинът, който ме обичаше“.

След половин час в паркинга до спирката отби комби. Зад волана седеше Рут Пейн. Лий слезе, заобиколи колата и отвори задната врата. Марина с Джун на ръце се измъкна от задната седалка. Рут Пейн не помръдна от шофьорското място.

Багажът на Лий беше скромен: маслиненозелен сак и калъф за пушка с дръжки. Занесе ги до автобуса, чийто двигател вече гъргореше. Шофьорът хвърли бегъл поглед на билета на Осуалд, пое сака и калъфа с оръжието и им намери място в отвореното багажно отделение.

Лий отиде до вратата на автобуса, обърна се, прегърна жена си и я целуна по двете бузи, после по устата. Взе малката и я погъделичка под брадичката. Джун се разсмя. Лий също се засмя, но забелязах, че се е просълзил. Целуна дъщеричката си по челото, помилва я, после я върна на Марина и се качи в автобуса, без да погледне назад.

Марина се запъти към комбито, до което я чакаше Рут Пейн. Джун протегна ръчички към по-възрастната жена, която се усмихна и я гушна. Останаха там известно време, загледани в качващите се пътници, после се качиха на колата и потеглиха.

Не помръднах, докато автобусът не потегли в шест часа, точно според разписанието. Кървавите лъчи на залязыващото слънце обагриха в червено табелата, обозначаваща маршрута на автобуса, заличавайки написаното. След миг прочетох трите думи, които за мен означаваха, че Лий Харви Осуалд излиза от живота ми... поне за малко:

НЮ ОРИЪНС ЕКСПРЕС

Погледах как автобусът пъпли към входната рампа на I-20, после извървях двете пресечки до мястото, на което бях паркирал, и потеглих към Джоди.

14.

Интуицията ми отново се беше задействала.

Платих наема на апартамента на Уест Нийли Стрийт за месец май, макар че нито имах излишни пари, нито беше наложително. Само дето нещо ми подсказваше, че не бива да изоставям оперативната си база в Далас.

Два дена преди конните състезания потеглих с колата към Грийнвил Авеню с непоклатимото намерение да заложа пет стотачки на класирането на Шатогей на едно от първите пет места. Логиката ми беше, че така по-малко ще се набия на очи, отколкото ако заложа на победа. Паркирах на четири пресечки от „Фейт Файненшъл“ и заключих колата, което дори в единайсет сутринта беше необходима предпазна мярка в тази част на града. Отначало вървях бързо, после — отново без конкретна причина — забавих крачка.

На половин пресечка от букмейкърския пункт, действащ под прикритието на финансова къща, се заковах на място. Отново видях букмейкъра (тази сутрин не носеше зелената козирка), застанал на входа с цигара в ръка. Днес нямаше да ме види, защото вниманието му бе насочено към колата, паркирана от другата страна на улицата. Беше кремав „Линкълн“ със зелен регистрационен номер. Над цифрите се четяха думите „СЛЪНЧЕВИЯТ ЩАТ“. Което изобщо не означаваше, че съм чул поредния хармоничен акорд. *Със сигурност* не означаваше и че колата е собственост на Едуардо Гутиерес от Тампа, букмейкърът, който се ухилваше и казваше: „*Ето го и моя янки от Янкиландия.*“ Същият онзи, който най-вероятно беше запалил крайбрежната ми къща.

Така или иначе се обърнах и тръгнах обратно към колата си, без да заложа петстотинте долара, както възнамерявах.

Интуиция.

[1] Уиджи — псевдоним на Артър Фелиг (1899–1968), фотограф и фоторепортер, известен най-вече с черно-белите си снимки на местопрестъпления, катастрофи и други инциденти в Ню Йорк. — Б.пр. ↑

[2] Даян Арбъс (1923–1971) — американска фотографка и писателка, прочула се с черно-белите снимки на маргинали (джуджета, гиганти, travestити, нудисти, циркови артисти) — накратко, на хора, които изглеждат грозни или нереални. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

1.

Като се има предвид склонността на историята да се повтаря (поне в моя случай), едва ли ще ви изненада фактът, че планът на Майк Кослоу за изплащането на болничните сметки на Сейди беше нещо като бис на „*Купон в Джоди*“. Увери ни, че можел да накара участниците от първото мероприятие да изпълнят повторно ролите си, стига ангажиментът да е за средата на лятото, и удържа на думата си — почти всички се съгласиха. Дори Ели склонни отново да посвири на банджо, макар да твърдеше, че пръстите все още я болели от предишното изпълнение. Набелязахме датите дванайсети и тринайсети юли, но известно време не бяхме сигурни, че ще осъществим грандиозния си замисъл.

Първото препятствие, което предстоеше да преодолеем, беше самата Сейди, която се ужаси от идеята. Нарече я „събиране на подаяния“.

— Май си се научила да говориш така от скъпата си майчица — отбелязах.

Тя ме изгледа накриво, после наведе глава и заприглажда косата си върху белязаната си страна.

— И така да е. Означава ли, че е невярно?

— Хм, да видим. Цитираш ми житетски уроци, преподавани от жена, която след като откри, че дъщеря ѝ е била обезобразена и едва не е загинала, се загрижи само за църковната ѝ принадлежност.

— Унизително е — промълви тя, — да разчиташ на милостта на съгражданите си е унизително.

— Май не мислеше така, когато ставаше въпрос за Боби Джил.

— Поставяш ми клопки, Джейк. Моля те, престани.

Седнах до нея и хванах дланта ѝ, обаче тя я издърпа. Пак я хванах. Този път ми позволи да я подържа.

— Знам, че не ти е лесно, мила. Но не може само да проявяваш милосърдие, трябва и да приемаш милосърдие. Не знам дали тая мъдрост я има в Книгата на Еклесиаст, обаче в нея има голяма доза истина. Здравната ти осигуровка е направо подигравка. Това, че доктор Елъртън ни спести хонорара си...

— Не съм го молила...

— Замълчи, Сейди! Моля те. Това се нарича благотворителност и той го направи по собствено желание. Само че ти предстоят още операции. Хонорарите ще са огромни, а джобът ми не е бездъден.

— Съжалявам, че той не ме уби — изстена Сейди.

— Да не съм те чул да го казваш пак. — Яростният ми глас я стресна и сълзите ѝ бликнаха. Само от здравото ѝ око. — Скъпа, хората искат да ти помогнат. Позволи им. Знам, че майка ти се е загнездила в главата ти — май важи за всички майки — но не бива да я оставяш да надделее.

— Така или иначе лекарите няма да ми върнат лицето. Никога няма да е същото. Елъртън ми го каза.

— Ще ти върнат голяма част от него. — Което прозвучава сравнително по-добре от „Ще ти върнат някаква част от него“.

Тя въздъхна.

— По-смел си от мен, Джейк.

— Достатъчно смела си. Убедих ли те да го направиш?

— Благотворително представление за Сейди Дънхил. Майка ми кръв ще пикае, ако разбере.

— Още една причина да го направиш, бих казал. Ще ѝ изпратим снимки.

Тя се поусмихна. Запали цигара (забелязах, че пръстите ѝ леко треперят), после отново заприглажда косата си върху белязаната си страна.

— Налага ли се да присъствам? Да им демонстрирам за какво дават парите си? Като свинче на търг?

— Естествено, че не. Макар да се съмнявам някой да изпадне в несвист. Повечето местни хора са виждали далеч по-страшни неща. — Като членове на преподавателското тяло в селскостопански и фермерски регион и ние самите бяхме виждали по-страшни гледки — Брита Карлсън например, която бе получила ужасяващи изгаряния при пожар в дома си, или Дъфи Хендриксън, чиято лява ръка беше

заприличала на копито, след като я беше премазал двигател на камион, докато той помагаше на баща си да го демонтира.

— Не съм готова да застана пред хората в този вид. Не знам дали някога ще бъда.

Искрено се надявах да не се окаже права. Откачалките по света — Джони-Клейтъновците, Лий Харви-Осуалдовците — не бива да побеждават. Ако Бог не благоволи да въздаде правда, то обикновените хора трябва да се нагърбят с това. Най-малкото трябва да се опитат. Но моментът не беше подходящ за проповеди.

— Ще се успокоиш ли, ако ти доверя, че самият доктор Елъртън се съгласи да участва в представлението?

Сейди забрави за косата си и ме зяпна:

— Моля?

— Изяви желание да бъде задницата на Бърта. — Танцуващото пони Бърта представляваше платнена твар, сътворена от децата от класа по изкуства. Бърта участваше в някои скечове, но коронният ѝ номер беше да мята опашка в ритъма на песента „Хайде пак на седлото“, изпълнявана от Джийн Отри^[1]. (Опашката се управляваше с връв, дърпана от човека, скрит в задницата на Бърта.) Селяците с неособено изтънчено чувство за хумор направо се спукваха от смях.

Сейди се засмя. Виждах, че я боли, но не можеше да се въздържи. Облегна се на дивана и притисна длан до челото си, като че ли очакваше мозъкът ѝ да експлодира.

— Хубаво! — каза, като си възвърна способността да говори. — Съгласна съм. Организирайте представлението. Готова съм да се жертвам само и само да видя тази гледка. — После ме изгледа строго.

— Но ще присъствам само на генералната репетиция. Хич не си мисли, че ще ме изтъпанчите на сцената, та всички да ме огледат и да си кажат: „Клетото момиче.“ Разбрахме ли се?

— Напълно — отвърнах и я целунах. Преодоляхме първото препятствие. Следващото беше да убедим най-известния пластичен хирург в Далас да дойде в Джоди през юлските жеги и да подскача под задницата на петнайсеткилограмов брезентов костюм.

Оказа се фасулска работа; Елъртън се зарадва като хлапе, когато му подхвърлих идеята.

— Дори имам опит — похвали се. — Жена ми от години ми разправя, че съм най-големият конски задник.

2.

Последното препятствие се оказа мястото за провеждане на мероприятието. Към средата на юни, кажи-речи по времето, когато Лий загуби работата си като докер в Ню Орлиънс заради опита си да раздава на матросите от самолетоносач „Уосп“ листовки, пропагандиращи политиката на Кастро, Дийк намина да види Сейди. Целуна я по здравата буза (тя винаги извръща белязаната си страна, когато идваха гости) и ме покани да изпием по една бира.

— Върви — подкани ме Сейди. — Спокойно можеш да ме оставиш сама.

Речено-сторено. Седнах в колата до Дийк и след около половин час спряхме пред заведение с тенекиен покрив, наречено „Прерийно пиле“, в което уж имаше климатик. Беше ранен следобед, джубоксът не работеше и единствените посетители освен нас бяха двама души на бара. Дийк ми подаде един долар:

— От мен парите, от теб — носенето. Става ли?

Отидох до бара и донесох две бири „Бъкхорн“.

— Ако знаех какво ще избереш, щях аз да отида — измрънка той.

— Човече, това е конска пикня.

— На мен пък ми харесва — отвърнах. — А и нали разправяше, че пиеш само у дома. „Коефициентът на малоумие в местните барове ми идва в повечко“ — май така се беше изказал.

— И без това не ми се пие бира. — Едва сега, когато бяхме далеч от Сейди, той си позволи да даде воля на гнева си. — По-скоро ми се иска да цапардосам по мутрата Фред Милър и да сритам мургавия и несъмнено накипрен е дантелени гащички задник на Джесика Калтроп.

Имената и лицата на тези хора ми бяха познати, но тъй като спадах към плебеите, никога не ми се бе случвало да разговарям с тях. Милър и Калтроп представляваха две трети от училищното настоятелство на Денхолм.

— Не спирай дотук — подканах го. — Както си ги подкаран, сподели какво ти се иска да причиниш на Дуайт Роусън. Нали той беше третият?

— Името му е Роулинс — нервно ме поправи Дийк — и ще го пропусна. На наша страна беше.

— Нямам идея за какво говориш.

— Не ни разрешават да организираме празненството в училищния физкултурен салон. Макар че ни трябва за посред лято, когато никой не го използва.

— Шегуваш ли се? — Сейди ме предупреди, че определени субекти от града може да се обявят срещу нея, а аз не ѝ повярвах. Глупавичкият Джейк Епинг, напук на всичко твърдо решен да не се разделя с фантастичните си виждания на човек от двайсет и първи век...

— Де да бях. Изтъкнаха ми опасенията си около пожарната безопасност. Аз пък им припомних, че не ги терзаеха подобни опасения, когато благотворителното мероприятие се организираше за ученик, пострадал при катастрофа, а онази Калтроп — съсухрена кокетка дърта — вика: „Е, да, Дийк, но събитието се състоя през учебната година.“ Не се и съмнявам, че имат опасения. Главно около случая с преподавателка в училището, чието лице е обезобразено от ненормалния ѝ съпруг. Страх ги е, че новината ще гръмне във вестниците или, да не дава Господ, по някоя от даласките телевизии.

— Как е възможно? — почудих се. — Та той... божичко, Дийк, та той дори не беше местен! Чак от Джорджия дойде.

— Изобщо не ги е грижа. Интересува ги само, че умря тук, и се боят, че ще се отрази зле на репутацията на школото. На целия град. И на тяхната репутация.

Гласът ми изтъня и стана писклив — доста нелеп звук за човек в разцвета на силите, но бях така вбесен, че ми беше все едно дали крещя, или писукам:

— Абсурдно е!

— Веднага биха я уволнили, за да се измъкнат от неудобното положение. Но тъй като не могат, им остава надеждата тя сама да напусне, преди децата да са видели какво ѝ е сторил Клейтън. Нагледен пример за провинциално лицемerie, синко. Докато беше на около двайсет, Фред Милър развратничеше из бардаците в Нуево Ларедо минимум два пъти месечно. Дори по-често, ако успееше да докопа някой и друг долар в аванс от джобните, отпускані от баща му. Освен това знам от достоверен източник, че когато била на шестнайсет

и живеела в ранчото на баща си, Джесика Калтроп, тогава наричана Джеси Трап, много напълняла, а след девет месеца пак станала като фиданка. Хрумнало ми е да ги предупредя, че паметта ми е по-дълга и от пуританските им корени, и мога доста да ги злепоставя, ако реша. И окото няма да ми мигне.

— Нима е възможно да обвиняват Сейди за психическото състояние на бившия ѝ съпруг?

— Огледай се, Джордж. Понякога се държиш така, сякаш падаш от Марс. Или си живял на място, където хората разсъждават нормално. За фарисеи като Фред и Джесика всичко опира доекса. Вероятно си мислят, че извън кадър Алфалфа и Спанки от „Малките пакостници“ се натискат с Дарла зад обора, а Бъкуйт кибичи отстрани и ги зяпа.^[2]

А когато се случва нещо подобно, неминуемо жената е виновна. Не биха го изрекли, но дълбоко в сърцата си вярват, че мъжете са скотове и жените, които не могат да ги укротят, си заслужават боя. Няма да позволя да им се размине толкова лесно на долните фалшиви моралисти.

— Ще ти се наложи — въздъхнах. — Ако не ги оставиш на мира, Сейди ще научи какви ги дърдорят и какво са намислили. А в момента е много уязвима. Това може напълно да я съсипе.

— Така е — кимна той. Извади лулата от джоба на якето си и добави: — Така е, знам. Просто си мрънкам. Вчера Ели разговаря с управителите на сградата на фермерската асоциация. На драго сърце ще ни предоставят залата, която побира петдесет души повече. Защото има балкон.

— Браво — отбелязах с облекчение. — Трезвата мисъл води до по-добри резултати.

— Само че има един проблем. Искат четири стотачки за двете вечери. Ако дам двеста, ще можеш ли да събереш останалите? Обаче няма да си ги възвърнеш от продажбата на билетите. Всички приходи са за лечението на Сейди.

Съвсем ясна ми беше цената на лечението; вече бях доплатил триста долара за болничния престой, който мизерната ѝ застраховка не покриваше. Въпреки благотворителната работа на Ельртън останалите разходи щяха да са убийствени. Още не бях пресушил бюджета си, но дъното вече се виждаше.

— Джордж? Какво ще кажеш?

- Бива. Ще делим по братски.
— Изпий си гадната бира и да потегляме обратно.

3.

На излизане от жалкото заведение погледът ми попадна на плакат, залепен на витрината. Отгоре пишеше:

ГЛЕДАЙТЕ МАЧА НА ВЕКА!

НА ЖИВО ОТ МЕДИСЪН СКУЕЪР ГАРДЪН!

ДАЛАСКИЯТ ТОМ ЧУКА КЕЙС

СРЕЩУ ДИК ТАЙГЪР!

ДАЛАСКАТА СПОРТНА ЗАЛА

ЧЕТВЪРТЪК, 29 АВГУСТ

ПРЕДВАРИТЕЛНА ПРОДАЖБА НА БИЛЕТИ ТУК!

Отдолу се виждаха снимките на двама голи до кръста здравеняци с боксови ръкавици, застанали в обичайната поза. Единият беше млад, по лицето му нямаше белези. Другият изглеждаше доста по-възрастен и явно носът му беше чупен неколкократно. Имената им привлякоха вниманието ми. Бяха ми познати отнякъде.

— Не си го и помисляй! — Дийк поклати глава. — Повече спортни емоции би имало в бой между питбул и кокер шпаньол. Поодъртял кокер шпаньол.

— Така ли?

— Томи Кейс има лъвско сърце, но то вече е четирийсетгодишно. Да не говорим, че горкичкият е пуснал бирено шкембе и едвам шава.

Тайгър е млад и пъргав. След няколко години ще стане шампион, стига селекционерите да не се изложат. Междувременно го пускат срещу пропаднали пияндета като Кейс, за да го поддържат във форма.

Май щеше да е като сблъсъка между Роки Балбоа и Аполо Крийд... и защо не? Понякога животът имитира изкуството.

Дийк продължи:

— Да си плащаш, за да гледаш мача по телевизор! Накъде отива светът?

— Към бъдещето, предполагам — отбелязах.

— Най-вероятно ще изкупят всички билети — поне тези в Далас — но това не променя факта, че Том Кейс идва от миналото. Тайгър ще го направи на пихтия. Сигурен ли си, че ти допада идеята за фермерската сграда, Джордж?

— Абсолютно.

4.

За мен юни се оказа доста особен. От една страна, ми правеше удоволствие да присъствам на репетициите на трупата, участвала в първия концерт. Това *дежа вю* беше от приятните. От друга, все почесто се питах дали наистина възнамерявам да зачеркна Лий Харви Осуалд от уравнението на историята. Не че ми липсваше кураж — вече бях очистил един злодей, и то съвсем хладнокръвно — но вече няколко пъти умишлено пропусках удобни възможности. Опитвах да си втълпя, че причината е в несигурността на ситуацията, не във факта, че Осуалд има семейство, обаче пред очите ми все беше Марина — усмихната и притискаща длани до корема си. Терзаеше ме и мисълта, че Лий може да се окаже само параван, прикриващ много по-сложен и зловещ замисъл. Напомнях си, че той ще се върне през октомври. И естествено се питах как завръщането му би променило положението. Жена му още щеше да е бременна, а прозорецът на несигурността — все така широко отворен.

Междувременно грижите около бавното възстановяване на Сейди не преставаха, сметките се трупаха, застрахователните полици — също (тягостната бюрокрация през 1963 година по нищо не отстъпваше на тази през 2011), отгоре на всичко участвах и в

репетициите. Доктор Елъртън имаше възможност да присъства само на една, но бързо схвата идеята и придаде очарователна живост на своята половина от танцуващото пони Бърта. След репетицията ми каза, че искал да включи в екипа още един колега, специалист по Лицева хирургия от Масачузетската окръжна болница. Отговорих му (със свито сърце), че идеята е прекрасна.

— Можеш ли да си го позволиш? — попита ме той. — Хонорарът на Марк Андерсън е доста солен.

— Ще се справя — уверих го.

Когато денят на концерта наближи, поканих Сейди да погледа спектакъла. Тя отказа учтиво, но твърдо въпреки обещанието си да присъства поне на генералната репетиция. Почти не напускаше къщата, само понякога отиваше в градината в задния двор. Не беше стъпила в училището — нито пък в града — от нощта, в която Джон Клейтън накълца лицето ѝ и си преряза гърлото.

5.

Последната репетиция в сградата на Фермерската асоциация се проточи от късната сутрин до ранния следобед на дванайсети юли. Майк Кослоу, който се бе превъплътил в ролята на продуцент също толкова естествено като и в тази на сценичен комедиант, ме информира, че билетите за съботното представление били изкупени, а за тазвечерното оставали към десет процента.

— Много хора ще си купят билети на място, господин Епинг. Бъдете сигурен. Дано с Боби Джил не оплескаме финалното изпълнение.

— Няма да го оплескате.

Дотук всичко вървеше добре. Лошото започна, когато завих по Бий Трий Лейн и подминах колата на Елън Докърти, след което заварих Сейди да седи до прозореца в хола: лицето ѝ беше мокро от сълзите, в ръката си стискаше носна кърпа, свита на топка.

— Какво стана? — попитах я веднага. — Какво ти е казала?

За моя изненада тя едва-едва се усмихна. Макар че лицето ѝ се разкриви, усмивката ѝ придаваше хлапашки чар.

— Само истината. Моля те, не се тревожи. Ще ти направя сандвич, а ти ще ми разкажеш как мина репетицията.

Това и сторих. Естествено, че се разтревожих, но не го показах. Спестих ѝ и възгледите си по темата за наглите гимназиални директори. Същата вечер към шест часа Сейди ме огледа, пооправи вратовръзката ми и изтупа реални или въображаеми прашинки от раменете на спортното ми сако.

— Бих ти казала: „Разкажи им играта“, но ме е страх да не вземеш да ги разкатаеш.

Носехе вехти джинси и широка риза, опитвайки се да скрие, че е станала кожа и кости. Спомних си красивата рокля, с която беше на първия концерт. Тогава красивата рокля беше носена от красиво момиче. Но това беше в миналото. Тази вечер момичето — все още красиво от едната страна — щеше да си е вкъщи, когато завесата се вдигнеше, и да гледа повторението на „Магистрала 66“.

— Какво ти е?

— Иска ми се и ти да присъстваш. — Веднага съжалих, че го казах, но май нямаше голямо значение. Усмивката ѝ помръкна, после отново се появи. Също като слънцето, когато минава зад малко облаче.

— Нали *ти* ще си там? Значи и аз ще бъда. — Окото ѝ, което прическата в стил Вероника Лейк не прикриваше, плахо се втренчи в мен. — Стига да ме обичаш.

— Обичам те с цялото си сърце.

— Дано. — Целуна ме по ъгълчето на устата. — Аз също те обичам. Така че се дръж прилично, не разкатавай никого и благодари на всички от мое име.

— Обещавам. Нали не те е страх да останеш сама? — Всичко ще е наред. — Въщност не отговори на въпроса ми, но толкова можеше за момента.

6.

Майк се оказа прав — продадохме билетите за петъчното представление цял час преди началото. Помощник-режисьорът Доналд Белингам угаси осветлението в залата точно в осем часа. Очаквах да остана разочарован след почти безупречния първи концерт и

бомбастичния му финал с хвърляне на пайове (който бяхме решили да повторим само за съботното представление, за да не се налага да чистим два пъти сцената и пъrvите няколко реда), но и този не му отстъпваше по нищо. Според мен гвоздеят на представлението беше идиотският танцуващ кон. Партьорът на доктор Елъртън от предната конска половина, ентузиазираният треньор Борман, едва не бутна Бърта от сцената.

Зрителите решиха, че залитането и препъването на ръба на сцената са част от представлението и сърдечно аплодираха номера. Аз обаче попаднах в капана на емоционален парадокс, който едва ли ще преживея отново. Стоях зад кулисите редом с напълно гипсирания Доналд Белингам и се заливах от смях, докато сърцето ми сякаш се канеше да изскочи от гърдите ми.

Тази вечер хармоничният акорд прозвуча по време на финалното изпълнение. Майк и Боби Джил излязоха на сцената, хванати за ръце. Тя застана с лице към публиката и каза:

— Много обичам госпожица Дънхил заради добротата и християнското ѝ милосърдие. Беше до мен, когато се нуждаех от помощ, и ме вдъхнови да науча това, което ще ви изпълним сега. Благодарим на всички ви, че дойдохте и показахте *вашето* християнско милосърдие. Нали така, Майк?

— Да — кимна той. — Върхът сте.

Погледна наляво. Посочих Доналд, който се беше привел над грамофона и се готвеше да го пусне по даден знак. Този път баща му щеше да разбере, че Доналд е „заел“ една от скъпоценните му плочи, тъй като седеше в залата.

Легендарният Глен Милър, изчезнал при неизяснени обстоятелства, запя „В настроение“, а на сцената под ритмичното ръкопляскане на публиката Майк Кослоу и Боби Джил Олнът се впуснаха в необуздан линди хоп с такава пламенност, каквато не бях постигал нито със Сейди, нито с Кристи. Съчетанието от младост, радостно вълнение и темперамент беше истинско пиршество за душата. Когато видях как Майк стисна ръката на Боби Джил, давайки ѝ знак да направи обратно завъртане и да се стрелне между краката му, внезапно се върнах в Дери и пред очите ми изникнаха Беви и Ричи.

„Историята се повтаря — помислих си. — *Echo*, което е толкова близо до съвършенството, че е невъзможно да се прецени кое

е реалният глас и кое — призрачното му отражение.“

За момент всичко ми стана ясно: най-вече, че светът почти не съществува. Нима всеки от нас не го осъзнава, без да си го признае? Това е само майсторски балансиран механизъм, съставен от викове и отзуци, въображаем часовник, отмерващ времето под загадъчния стъклен похлупак, който наричаме живот. Какво се тай зад него? Под него и около него? Хаос, бури. Мъже с чукове, мъже с ножове, мъже с пистолети. Жени, които разврещават онова, над което нямат власт, и принизяват непонятното. Всемир, изпълнен с ужас и с разрушение, обкръжаващ една-единичка осветена сцена, на която смъртните танцуват напук на тъмата.

Майк и Боби Джил танцуваха в своето време — 1963 година — ерата на подстрижките „канадска ливада“, на телевизорите в груби дървени кутии и на гаражния рок^[3]. Танцуваха в ден, в който президентът Кенеди беше обещал да подпише договор за забрана на опитите с ядрени оръжия и беше заявил пред журналистите: „Няма да допусна военните ни сили да се забъркат в тайните политически съглашения и във вечните разпри на Югоизточна Азия.“ Танцуваха, както някога бяха танцуvalи Беви и Ричи, както бяхме танцували двамата със Сейди, бяха прекрасни и аз ги обичах тъкмо заради моралната им слабост, а не въпреки нея. Още ги обичам.

Финалът им бе съвършен; спряха задъхани и вдигнаха ръце, а публиката стана на крака. Майк оставил бурните аплодисменти да ехтят цели четирийсет секунди (удивително е как бързо светлините на рампата бяха преобразили свеживото спортистче в наперен хлапак, флиртуващ със зрителите), сетне помоли публиката да запази тишина.

— Режисьорът ни господин Джордж Амбърсън иска да каже няколко думи. Той вложи много усилия и въображение в това представление, затова заслужава поздравленията ви.

Излязох на сцената и бях възнаграден с нова вълна от аплодисменти. Стиснах ръката на Майк и потупах Боби Джил по страната. Двамата изтичаха зад кулисите. Вдигнах ръце, за да прекратя ръкоплясканията, и подхванах внимателно подгответната си реч, изразявайки съжаление, че Сейди не може да присъства на концерта, и поднасяйки благодарностите ѝ към всички присъстващи. Всеки опитен оратор знае колко важно е да съсредоточи вниманието си върху хора от публиката и аз избрах мъж и жена от третия ред, сякаш излезли от

картината „Американска готика“. Въпросната двойка бяха Фред Милър и Джесика Калтроп, представителите на училищното настоятелство, които не ни бяха разрешили да използваме физкултурния салон, понеже случката със Сейди и бившия ѝ съпруг можеше да навреди на репутацията на училището и на целия град.

Бях стигнал до четвъртото изречение, когато ме прекъснаха смаяни възклициания. Последваха ги ръкопляскания — отначало плахи, но бързо прерастащи в истинска буря. Публиката отново стана на крака. Нямах представа какво аплодират, докато не почувствах деликатния и плах допир на нечия ръка върху лакътя си. Обърнах се и видях до себе си Сейди, пременена в червената си рокля. Беше вдигната косата си и я бе прихванала с лъскава шнола. И двете страни на лицето ѝ бяха изложени на показ. С почуда открих, че белезите не изглеждаха ужасяващи, колкото се бях опасявал. Сигурно и тук се криеше някаква вселенска истина, но бях твърде объркан, за да я осъзная. Да, дълбоката нащърбена вдълбнатина и избледняващите шевове не бяха приятна гледка. Както и провисналата плът и неестествено разширено ляво око. Но лицето ѝ беше озарено от чаровната разкривена усмивка, която в моите очи превръщаше Сейди в Хубавата Елена. Прегърнах я и тя се притисна до мен — смееше се, но от очите ѝ се ронеха сълзи. Усетих как тялото ѝ вибрира като опъната струна. Отново се обърнахме към публиката и видяхме, че всички с изключение на Милър и Калтроп, са станали и ръкопляскат. Двамата се огледаха, видяха, че са единствените седнали, и неохотно се изправиха.

— Благодаря ви — каза Сейди, когато ръкоплясканията поутихнаха. — Благодаря на всички от все сърце. Специални благодарности на Ельн Докърти, която ме увери, че ако не дойда и не застана пред вас, ще съжалявам цял живот. Най-вече искам да благодаря на... — тя се поколеба. Публиката не забеляза колебанието ѝ, само аз разбрах, че Сейди беше на косъм да съобщи пред петстотин души истинското ми име. — ... на Джордж Амбърсън. Обичам те, Джордж.

Признанието ѝ предизвика още по-бурни овации. В трудни времена, когато дори мъдреците изпитват несигурност, обясненията в любов винаги се посрещат радушно.

Към десет и половина Елън закара вкъщи изтощената Сейди. Около полунощ двамата с Майк изключихме осветлението в залата и излязохме на входната алея.

— Ще дойдете ли на запоя, господин А? Ал каза, че ще затвори чак в два, и е заредил с няколко бъчонки бира. Няма лиценз за алкохол, но не ми се вярва някой да го арестува.

— Без мен — отговорих. — Гроги съм. Ще се видим утре вечер, Майк.

Отбих се при Дийк, преди да се прибера вкъщи. Той седеше по пижама на верандата и се наслаждаваше на последната си лула преди лягане.

— Незабравима вечер — каза, щом ме видя.

— Така си е.

— Твоята девойка се държа мъжки. Истинска героиня излезе.

— И тук си прав.

— Ще изпълниш ли моралния си дълг към нея, синко?

— Ще опитам.

Той кимна:

— Заслужава го, особено след като е била омъжена за онзи ненормалник. Дотук се справяш добре. — Обърна поглед към колата ми и добави: — Тази вечер спокойно можеш да паркираш пред дома ѝ. Едва ли на някого ще му мигне окото след случилото се днес.

Може и да беше прав, но реших да играя на сигурно и да отида пеш, както правех много други нощи. Искаше ми се да дам време на чувствата си да се уталожат. Образът ѝ под светлината на прожекторите не ми излизаше от главата. Червената рокля. Деликатната извика на шията ѝ. Гладката ѝ страна... и белязаната.

Като стигнах до Бий Трий Лейн и влязох в къщата, видях, че разтегателният диван си стои прибран. Загледах го изумен и се запитах какво ли означава това. После Сейди извика от спалнята името ми — истинското ми име. Съвсем тихичко.

Лампата обливаше с мека светлина голите ѝ рамене и едната страна на лицето ѝ. Очите ѝ сияеха.

— Мисля, че тук ти е мястото — прошепна. — Искам те тук. И ти ли искаш същото?

Съблякох се и легнах до нея. Тя пъхна ръка под завивката и ме замилва.

- Гладен ли си? Защото имам изненада за теб.
- О, Сейди, гладен съм като вълк.
- Тогава изгаси лампата.

8.

Онази нощ беше най-прекрасната в живота ми — не защото затвори вратата пред Джон Клейтън, а понеже отново отвори вратата към двама ни със Сейди.

След като се любихме, за пръв път от месеци заспах дълбоко. Събудих се в осем сутринта. Слънцето беше изгряло, по радиото в кухнята „Ди Ейндълс“ пееха „Гаджето ми се върна“, подуших апетитната миризма на пържен бекон. Скоро Сейди щеше да ме повика да закусим, но имах още малко време. Още малко време.

Пъхнах длани под главата си и вперих поглед в тавана, леко слисан от глупостта, граничеща с умишлена слепота, която проявявах от деня, в който допуснах Лий да се качи на автобуса за Ню Орлиънс, без дори да се опитам да го спра. Трябаше ли да знам дали Джордж де Мореншилд е играл много по-важна роля при покушението срещу Едуин Уокър, отколкото само да насьска слабохарактерния Осуалд? В действителност имаше доста елементарен начин да разбера истината.

Де Мореншилд я знаеше, затова щях да питам самия него.

9.

За пръв път след нападението на Клейтън Сейди хапна добре, аз също не се изложих. Ометохме половин дузина яйца с препечени филийки и бекон. Когато чиниите вече бяха в мивката и тя пушеше цигара с втората си чаша кафе, казах, че искам да я попитам нещо.

— Ако ще ме врънкаш да дойда на представлението и довечера, веднага ще ти отговоря, че не знам дали ще издържа два пъти.

— За друго става въпрос. Но като го спомена, какво ти наговори Ели?

- Че е крайно време да престана да се самосъжалявам.
- Доста жестоко.

Сейди приглади косата си върху белязаната си страна — жест, който беше станал машинален.

— Госпожа Ели не е от най-любезните и тактични хора. Шокира ли ме, като връхлетя в дома ми и заяви, че е време да спра с лигавщините? И още как. Права ли беше? И още как. — Тя престана да приглажда косата си и рязко я отметна. — Така ще изглеждам оттук нататък — може да има и малки подобрения — така че май е най-добре да започна да свиквам. На Сейди ѝ предстои да научи дали е вярна онази стара поговорка, че вътрешната красота била по-важна.

— Тъкмо за това исках да си поговорим.

— Добре. — Тя издиша дима през носа си.

— Да кажем, че бих могъл да те отведа на място, където лекарите ще са способни да оправят лицето ти — няма да е като ново, но доктор Ельтрън и екипът му никога не биха постигнали подобни резултати. Би ли се съгласила? Дори да знаеш, че няма да има връщане назад?

Тя се начумери:

— Хипотетично ли?

— Въщност не.

Сейди смачка цигарата си бавно и съсредоточено, премисляйки нещата.

— Да не би да е като случая с госпожица Мими, дето замина за Мексико да ѝ приложат експериментално лечение за рак? Защото не мисля, че...

— За Америка става дума, мила.

— Е, ако говорим за Америка, не виждам защо да не...

— Чуй останалото: на мен може да ми се наложи да отида. Със или без теб.

— И никога да не се върнеш? — Изглеждаше обезпокоена.

— Никога. Нито ти, нито аз ще можем да се върнем поради трудни за обяснение причини. Предполагам, че ме смяташ за чалнат.

— Знам, че не си. — Очите издаваха тревогата ѝ, но говореше непоколебимо.

— Може да ми се наложи да направя нещо, което няма да се хареса на служителите на реда. *Не* е лошо, но никой няма да ми повярва.

— Да не би... Джейк, да не би да има нещо общо с онова, дето ми каза за Адлай Стивънсън?

— Донякъде. Работата е там, че дори да успея да изпълня мисията си, без да ме арестуват (смятам, че ще мога), това няма да промени *твоето* положение. Лицето ти ще си остане повече или по-малко белязано. На мястото, където искам да те отведа, медицината има възможности, за каквото Елъртън само може да мечтае.

— Но никога няма да се върнем. — Не говореше на мен; опитваше да изясни нещата за себе си.

— Никога. — Освен всичко друго, ако се върнеме точно на 9 септември 1958 оригиналната версия на Сейди Дънинг вече щеше да съществува. Беше главобълъсканица, върху която не исках да се замислям.

Тя стана и отиде до прозореца. Остана там с гръб към мен доста време. Чаках търпеливо.

— Джейк?

— Да, мила.

— Можеш ли да предсказваш бъдещето? Можеш, нали?

Не отговорих.

Сейди прошепна:

— Или пък идваш *от* бъдещето... Така ли е?

Отново не продумах.

Тя се обърна към мен:

— Оттам ли идваш, Джейк?

— Да. — Сякаш трийсеткилограмова скала ми падна от плещите.

Същевременно ме обзе страх. И за двама ни, но най-вече за нея.

— От... от колко години напред?

— Скъпа, сигурна ли си, че...

— Да. Колко години?

— Почти четирийсет и осем.

— Аз... мъртва ли съм в твоето време?

— Не знам. Не искам да знам. Важно е настоящето. И че сме заедно.

Сейди се замисли. Червеникавите белезите от раните ѝ се открояваха още по-силно на пребледнялото ѝ лице. Искаше ми се да застана до нея, но се страхувах да помръдна. Страхувах се да не изпиши и да побегне.

— Защо си дошъл?

— За да попречи на един човек да извърши нещо. Ако се наложи, ще го убия. Стига да съм абсолютно сигурен, че го заслужава. Засега не съм.

— Какво е това нещо?

— Почти съм сигурен, че след четири месеца този човек ще убие президента. Ще убие Джон Кен...

Забелязах как тя се олюя, но за щастие остана на крака достатъчно дълго, за да я хвана.

10.

Занесох я на леглото в спалнята и отидох в банята да намокря със студена вода някаква кърпа. Като се върнах, Сейди вече беше отворила очи. Впери ги в мен, но не можах да разтълкувам изражението ѝ.

— Не биваше да ти казвам — промърморих.

— Май да — отвърна тя, но не се отдръпна, когато седнах до нея, и въздъхна доволно, щом притиснах до лицето ѝ студения компрес, заобикаляйки нараненото място, което беше станало почти безчувствено. Изчака ме да махна компреса и изпитателно ме изгледа.

— Разважи ми за някакво предстоящо събитие. Мисля, че така по-лесно ще ти повярвам.

— Не мога. Аз съм филолог, а не историк. В гимназията историята на Майн беше задължителен предмет, но за Тексас знам много малко. Просто не... — Изведнъж се сетих за нещо. Онова, което Ал Темпълтън беше написал в бележника си в графата за залаганията; помнех го отлично, защото го бях прочел два пъти: „*В случай, че в последния момент спешно ти потрябват пари.*“

— Джейк?

— Знам кой ще спечели боксовия мач в „Медисън Скуеър Гардън“ идния месец. Казва се Том Кейс и ще нокаутира Дик Тайгър в петия рунд. Ако не се случи, ще си в пълното си право да извикаш момчетата с белите престилки. Но дотогава нека си остане между нас. Много е важно.

— Добре. Обещавам.

11.

Почти очаквах Дийк или госпожа Ели да ме причакат след съботното представление, да ме изгледат разтревожено и да ме уведомят как Сейди им е съобщила по телефона, че напълно съм си загубил ума. Опасенията ми обаче се оказаха напразни и като се прибрах у Сейди, на масата намерих бележка: „*Събуди ме, ако ти е до среднощно похапване.*“

Не беше посред нощ и тя още не беше заспала. Следващите четирийсетина минути прекарахме много приятно. После тя пророни в мрака:

- Не искаш да решаш на момента, нали?
- Не.
- И не се налага да го обсъждаме точно сега?
- Не.
- Може би след боксовия мач. Онзи, за който ми спомена.
- Бива.
- Вярвам ти, Джейк. Не знам дали означава, че съм обезумяла, но ти вярвам. И те обичам.
- И аз те обичам.

Очите ѝ блестяха в мрака: едното — бадемовидно и красиво, другото — притворено, но зрящо.

— Не искам да те сполети нещо лошо и не желая да нараняваш когото и да било, освен ако нямаш избор. Не и по погрешка. Обещаваш ли?

— Да — отговорих без капчица колебание. Тъкмо заради това Лий Осуалд още беше между живите.

- Нали ще внимаваш?
- Да, много ще...

Тя ме прекъсна с целувка, после добави:

— Независимо откъде идващ, аз нямам бъдеще без теб. А сега да поспим.

12.

Предполагах, че ще продължим разговора на сутринта. Нямах представа какво (или колко) възнамерявах да й доверя, но в крайна сметка не ми се наложи да й доверявам каквото и да било, тъй като Сейди изобщо не повдигна този въпрос, а се поинтересува какви средства е събрало благотворителното представление за Сейди Дънхил. Като й казах, че сумата е малко над три хиляди долара заедно със съдържанието на кутията за дарения във фоайето, тя отметна глава и гръмко се разсмя. Трите bona нямаше да покрият всички разходи по лечението й, но звънливият й смях струваше цял миллион... както и това, че не изтърси нещо от рода на „*Защо да се занимавам, след като мога да се лекувам в бъдещето?*“ Не бях съвсем сигурен дали имаше желание да тръгне с мен, дори да ми беше повярвала, и дали аз исках да я взема със себе си.

Че исках да бъда с нея — исках. Завинаги, колкото и да означаваше това. Но може би ни очакваше по-добър живот през шейсет и трета... и през всички години след нея, които Бог или провидението ни бяха отредили. По-добро съвместно съществуване. Представих си колко изгубена щеше да се чувства през 2011, как щеше да се стъпика при вида на панталоните с ниска талия и компютрите. Никога нямаше да й поsegна, нито да й крещя (тя най-малко го заслужаваше), ала все пак имаше опасност тя се превърне в моята Марина Прусакова, заточена на непознато място и завинаги прокудена от родината.

13.

Само един човек в Джоди вероятно знаеше как да извлека полза от последната записка на Ал относно залаганията. Казваше се Фреди Куинлан и се занимаваше с покупко-продажба на недвижимо имущество. Всяка седмица той организираше в дома си турнири по покер, в които понякога участвах, защото залозите бяха малки и нямаше опасност да се разоря. Куинлан често се перчеше колко много го бивало в залаганията на професионални футболни мачове и среци от Тексаския баскетболен турнир. През този ден ме покани в кабинета си, защото „проклетата горещина навън щяла да ни попречи да играем голф“.

— Дай да се разберем, Джордж. Скромно ли ще залагаш, или ще рискуваш?

— Намислил съм да хвърля пет стотачки.

Той подсвирна, после се облегна на стола и сплете пръсти върху шкембенцето си. Беше едва девет сутринта, но климатикът вече работеше на пълни обороти и въздушната струя разпиляваше струпаниите на купчинки реклами брошури.

— Стабилна пачка. Няма ли да ме светнеш за далаверата?

Тъй като ми правеше услуга — поне така се надявах — го „светнах“. Веждите му се повдигнаха толкова високо, че малко им остана да се срещнат с определящата му коса.

— Майко мила! Защо просто не си хвърлиш парите в тоалетната?

— Имам някакво предчувствие, че ще спечеля.

— Джордж, чуй какво ще ти каже батко. Мачът между Кейс и Тайгър не е спортно събитие, а опит за сондиране на общественото мнение относно новата система за мониторинг от „затворена среда“, тоест без публичен достъп. Което на прост език ще рече, че хората гледат мачовете на монитори. Може и да има няколко сносни срещи в предварителния кръг, но „гвоздеят на програмата“ е пълен цирк. Тайгър ще е инструктиран през първите седем-осем рунда да го раздава кратко с клетото старче, после да го приспи. Освен ако... — Той се приведе и столът му страдалчески изскърца. — Освен ако нямаш вътрешна информация. — Отново се отпусна назад и стисна устни. — Ама не виждам как. Живееш в Джоди, дявол да го вземе. И все пак, ако си осведомен, би споделил с другарче, нали?

— Нищо не знам — изльгах го най-безсръмно (и без капчица угрizение). — Просто интуиция, но последния път като ме осени, заложих, че „Пиратите“ ще победят „Янките“ в бейзболния шампионат и добре се опаричих.

— То хубаво, ама нали я знаеш оная стара поговорка — дори спрелият часовник е точен два пъти дневно.

— Ще ми помогнеш ли, Фреди, или ще си говорим празни приказки?

Той примирено се усмихна — явно си измиваше ръцете от мен, глупец, който скоро щеше да загуби паричките си, после отвърна:

— Познавам един тип в Далас, който ще ти свърши работа. Казва се Акива Рот. Действа от „Фейт Файненшъл“ на Грийнвил Авеню.

Наследи бизнеса на баща си преди пет-шест години. — Понижи глас и добави: — Носят се слухове, че се е сдушил с мафията. — Гласът му стана още по-тих: — С Карлос Марчело.

Тъкмо от това се опасявах, защото същото се говореше и за Едуардо Гутиерес. Сетих се за линкълна с флоридски регистрационен номер, паркиран срещу „Фейт Файненшъл“.

— Май не ми се ще да ме виждат на подобно място. Може да реша отново да се захвана с преподаване, а минимум двама души от училищното настоятелство вече ме гледат на кръв.

— Тогава се отбий при Франк Фрати във Форт Уърт. Собственик е на заложна къща. — Столът отново страдалчески изскърца, когато Куинлан пак се приведе, за да ме погледне в очите. — Ей, защо зяпна? Нещо, дето не трябва, ли казах? Или глътна муха?

— Ами... не... Просто някога познавах един Фрати. И той имаше заложна къща и приемаше залагания.

— Вероятно и двамата са се пръкнали от един и същ мошенически клан в Румъния. Така или иначе той може да ти приеме петте стотачки... особено за такъв гламав залог. Обаче жив ще те одере, да знаеш. Естествено и Рот не е благотворително настроен, ама предложението му ще е по-добро от офертата на Франк Фрати.

— Но при Франк няма да си имам вземане-даване с мафията. Нали така?

— Не ми се вярва, обаче казва ли ти някой? Букмейкърите не подбират деловите си партньори.

— Май е най-добре да те послушам и да не си хвърлям парите на вятъра.

Куинлан ужасено вдигна ръце:

— Не, не, не, недей така! Заложи, че „Мечките“ ще станат шампиони на Националната футболна конференция. Така пачките са ти в кърпа вързани. Гарантирам!

14.

На двайсет и втори юли казах на Сейди, че трябва да свърша нещо в Далас и че ще изпратя Дийк да я навести. Тя ме увери, че няма

нужда; и сама щяла да се оправи. Предишната Сейди се завръщаше. Лека-полека, но се завръщаше.

Изобщо не ме разпита за работата ми в Далас.

Първо се отбих във „Фърст Кори“ където отворих депозитната кутия и за по-сигурно отново прочетох записките на Ал. Да, Том Кейс най-неочаквано щеше да нокаутира Дик Тайгър в петия рунд. Явно Ал беше научил резултата от интернет, тъй като беше напуснал Далас (и прекрасното време на шейсетте) много преди мачът да се изиграе.

— Мога ли да ви бъда полезен с още нещо, господин Амбърсън? — попита личният ми банкер, докато ме изпращаше до вратата.

„Да. Кажи една молитва старият ми приятел Ал Темпълтън да не се е оплел, докато се е ровил в интернет.“

— Може би. Сещате ли се за магазин за театрални костюми? Племенникът ми има рожден ден и искам да се предреша като магьосник.

Секретарката на господин Линк набързо прегледа „Жълти страници“ и ми даде адрес на Йънг Стрийт. Купих каквото ми трябваше и го оставил го в апартамента си на Уест Нийли — така и така плащах наем, поне да ми свършеше някаква работа. Револвера скрих на рафта в гардероба. Пъхнах в жабката на колата подслушвателното устройство, което бях извадил от лампата в горния апартамент, и практичния малък магнетофон. Тях щях да изхвърля в храсталаците на път за Джоди. Вече не ми трябваха. Още никой не беше наел апартамента на горния етаж и жилището ми тънеше в призрачна тишина.

Преди да потегля обратно към Джоди, излязох в страничния двор, където само преди три месеца Марина бе снимала Лий с пушката. Обиколих го, но не забелязах нищо интересно — само утъпкана земя и тук-там упорити буренаци. Тъкмо когато се канех да си тръгна, зърнах нещо червено под външното стълбище. Бебешка дрънкалка. Взех я и я пъхнах в жабката на шевролета при подслушвателното устройство, но после не я изхвърлих. Не знам защо.

15.

Следващата ми спирка беше просторната къща на Симпсън Стюарт Роуд, където Джордж де Мореншилд живееше със съпругата си Джийн. От пръв поглед разбрах, че не бива да се срещна там с Де Мореншилд. Първо, нямаше как да знам кога Джийн ще си е вкъщи и кога не, а този разговор трябваше да е на четири очи и по мъжки. Освен това постройката не беше достатъчно уединена. Училището за чернокожи „Пол Куин Колидж“ се намираше в съседство и вероятно в момента там се провеждаха летните курсове. Кварталът не гъмжеше от деца, но видях предостатъчно хлапета: някои вървяха по тротоарите, други караха велосипеди. Накратко, местоположението на къщата не ме устраиваше. Разговорът ми с Де Мореншилд можеше да стане разгорещен. Или пък изобщо да не е разговор — не и в речниковото значение на думата.

Нешо привлече погледа ми. Намираше се на голямата морава пред къщата, където фините струйки вода от въртящите се пръскачки образуваха миниатюрни дъги, побиращи се във всеки джоб. 1963 не беше изборна година, но в началото на април (кажи-речи по времето на покушението срещу генерал Едуин Уокър) представителят на Пети окръг се беше споминал от сърдечен удар. Изборите за мястото му щяха да се проведат на шести август.

Надписът на плаката, привлякъл вниманието ми, гласеше: „ИЗБЕРЕТЕ ДЖЕНКИНС ЗА ПЕТИ ОКРЪГ! РОБИ ДЖЕНКИНС, БЕЛИЯТ РИЦАР НА ДАЛАС!“

Според вестниците Джленкинс, привърженик на десницата и съратник на Уокър и неговия духовен наставник Били Джеймс Харджис, с право беше наричан „рицар“. Той ратуваше за автономност на щатите, за отделни, но равноправни училища за бели и цветнокожи, и за възстановяване на блокадата на Куба. Същата Куба, която беше нарекъл „онзи красив остров“. Плакатът потвърди мнението ми относно Де Мореншилд. Той беше дилетант без политическо верую, готов да подкрепи всеки, който му е забавен или му предложи пари. Лий Осуалд не отговаряше на втория критерий, защото беше по-беден и от църковна мишка, но самоотвержената му отданост на социализма, съчетана с грандиозните му амбиции, със сигурност развеселяха ментора му Джордж.

Разбрах и още нещо: Лий никога не беше прекосявал прекрасната морава и голташките му крака не бяха осквернявали

килимите в тази къща. Това беше другият живот на Де Мореншилд... най-малкото едно от другите му съществувания. Нещо ми подсказваше, че има няколко, които съхранява в херметически затворени отделения. Но това не отговаряше на основния въпрос: толкова ли се бе отегчил, че да придружи Лий на мисията му да застреля фашизирания ненормалник Едуин Уокър? Не го познавах достатъчно добре, за да направя логично предположение.

Обаче щях да го опозная. Бях твърдо решен.

16.

На витрината на заложната къща на Франк Фрати се кипреше табела с надпис: „ДОБРЕ ДОШЛИ В СВЕТА НА КИТАРИТЕ“ и наистина бяха изложени доста китари: акустични, електрически, дванайсетструнни и дори една с двоен гриф, каквато бях виждал в клип на „Мотли Крю“. Разбира се, налице бяха всички други отломки от пропадналия живот на много хора — пръстени, брошки, огърлици, радиоапарати, дребни електроуреди. Посрещна ме кльощава жена с памучен панталон и с моряшка блуза; безизразното ѝ лице обаче си приличаше като две капки вода с лицето на дебеланата с лилава рокля, която ме беше посрещнала в Дери, при това се чух да казвам същите онези думи. Е, приблизително същите.

— Бих искал да обсьдя с господин Фрати доста изгодно делово предложение, свързано със спорта.

— Сериозно? Да не би да е от тия, на които между приятели им се вика „залагане“?

— Да не сте от полицията?

— Да, бе, самият Къри, началник на даласката полиция. Не ме ли познахте по очилата и двойната брадичка?

— Не виждам нито очила, нито двойна брадичка, госпожо.

— Тъй е, щото съм под прикритие. Но какво ти е щукнало да залагаш посред лято, готин, че нещо не се сещам?

— Интересувам се от боксовия мач между Кейс и Тайгър.

— И кой от двамцата те „интересува“?

— Кейс.

Тя забели очи, после се произвърна и се провикна:

— Я, ела, татенце, че тука има един мераклия за голяма печалба.

Франк Фрати беше поне два пъти по-възрастен от Чаз Фрати, но приликата беше безспорна. От пръв поглед си личеше, че са роднини. Ако споменех, че някога съм залагал при господин Фрати от Дери, Майн, с този Фрати щяхме да си побъбрим и да се удивим колко малък е светът.

Пропуснах тази увертюра и безувъртания попитах мога ли да заложа петстотин долара на победа на Том Кейс срещу Дик Тайгър на мача в „Медисън Скуеър Гардън“.

— Че защо да не можеш? — ухили се Фрати. — Можеш и да си заврещ нажежено желязо в дирника, ама защо ти е?

Дъщеря му се изкикоти.

— Какъв е залогът?

Фрати погледна кошрамбата, а тя вдигна два пръста на лявата си ръка и един на дясната.

— Две към едно? Абсурд!

— Жivotът е абсурден, младежо. Ако не вярваш, иди да гледаш пиеса на Йонеско. Препоръчвам ти „Жертви на честта“.

„Е, поне не ми вика «братчед» като родственика си от Дери“ — помислих си.

— Чакайте да ви обясня, господин Фрати.

Той взе една акустична китара „Епифоун Хъмингбърд“ и започна да я настройва. Беше изумително сръчен.

— Ами говори или иди в Далас. Там има едно място, дето му викат...

— Знам го мястото в Далас. Предпочитам Форт Уърт. Някога живеех тук.

— Фактът, че си се махнал, показва наличие на здрав разум за разлика от мерака ти да заложиш на Том Кейс.

— Да предположим, че Кейс нокаутира Тайгър до седмия рунд? Какво ще получа при подобен залог?

Фрати пак се обърна към дъщеря си. Този път тя вдигна три пръста на лявата си лъка.

— Ами за Кейс с победа с нокаут до петия рунд?

Клоощавата се замисли, после вдигна и четвърти пръст. Реших да не се изхвърлям повече. Написах името си в книгата за залозите и показах на Фрати шофьорската си книжка, прикривайки с палец адреса

си в Джоди, както бях направил и като заложих на „Пиратите“ във „Фейт Файненшъл“ преди почти три години. Подадох му парите, които се равняваха на една четвърт от оставащите ми финанси, и пъхнах квитанцията в портфейла си. Две хилядарки щяха да ми стигнат да покрия още малко разходи за лечението на Сейди, както и престоя си в Тексас. Пък и не възнамерявах да обира姆 този Фрати, както не исках да обера и Чаз, въпреки че беше насьскал Бил Търкот срещу мен.

— Ще дойда в деня след мача — осведомих ги. — Да ми пригответите парите.

Кльощавата се изсмя, запали цигара и подхвърли:

— И танцьорката рекла същото на архиепископа.

— Случайно да се казваш Марджъри? — попита я.

Тя се вцепени, димът от цигарата струеше през зяпналата ѝ уста.

После попита:

— Откъде знаеш? — Като видя изражението ми, добави: — Въсъщност съм Уанда, сладур. Дано те бива повече в залаганията, отколкото в налучковането на имена.

Докато вървях обратно към колата, си мечтаех пожеланието ѝ да се събудне.

[1] Орвън (Джийн) Отри (1907–1998) — американски изпълнител, известен още като Pee-wee's Big Adventure, който в продължение на 30 години е звезда в радио- и телевизионни предавания, както и в киното. Въпреки че най-прочутата му песен е „Хайде пак на седлото“, днес той е по-известен с коледните си мелодии „Дядо Коледа пристига“ и „Еленът Рудолф с червения нос“. — Б.пр. ↑

[2] Прочут комедиен сериал за приключенията на хлапетата от един квартал. 220-те епизода са излъзвани до 1955 г. През 1994 е заснет игрален филм със същото заглавие. — Б.пр. ↑

[3] Гаражният рок е „първобитна“ форма на рокендрола; танцът е популярен в САЩ и в Канада в периода 1963–1967. Названието идва от факта, че повечето изпълнители са млади аматьори, които често репетират в семейния гараж. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

1.

На сутринта на пети август останах при Сейди, докато не я сложиха на болничната количка, за да я отведат в операционната. Доктор Елъртън вече беше там заедно с толкова много лекари, че спокойно можеха да изиграт баскетболен мач. Очите на Сейди блестяха от упойката.

— Пожелай ми късмет.

Наведох се и я целунах.

— Желая ти всичкия късмет на света.

Три часа по-късно я върнаха (дълбоко заспала и похъркваша) в стаята — същата болнична стая с онази картина на стената и преносимата тоалетна чиния в ъгъла. Лявата половина на лицето ѝ беше покрита с нова превръзка. Ронда Макгинли, сестрата с рамене на ръгбист, ми позволи да остана още малко, което си беше сериозно нарушение на правилата. Часовете за посещение се спазваха далеч по-стриктно в Страната на миналото. Освен ако не си спечелил симпатиите на старшата сестра.

— Какси? — попитах, поемайки ръката ѝ в своята.

— Малко ме боли. И ми се спи.

— Тогава си поспи, скъпа.

— Може би следващия път... — Думите ѝ загълхнаха в хрипкав шепот. Очите ѝ бяха затворени, ала тя се насили да повдигне клепачи — ... ще е по-добре. В твоето...

Сейди се унесе, преди да довърши изречението си, а аз потънах в размишления.

Когато се върнах в стаята на сестрите, Ронда ми съобщи, че доктор Елъртън ме чака в кафе-сладкарницата нания етаж.

— Ще остане при нас тази нощ, а вероятно и утре — каза ми той.

— В никакъв случай не искаме да развие някаква инфекция.

(Нямаше как да знам, че впоследствие ще се замисля над думите му и ще поразмишлявам над иронията на съдбата.)

— Операцията добре ли мина?

— Протече според очакванията ни, но имайте предвид, че пораженията, нанесени от Клейтън, са доста сериозни. За да се възстанови напълно, ще се наложи да й направим втора операция през ноември или декември... — Той запали цигара, издуха дима и продължи: — Имаме невероятен екип от хирурзи и ще направим всичко по силите си... но всяко нещо си има граници.

— Да, знам — кимнах аз. Знаех и нещо друго; че няма да има други операции. Поне тук. Следващия път изобщо нямаше да има нож. А лазер.

В моето време.

2.

Икономията наистина е майка на мизерията. Бях се отказал от телефона в апартамента си на Иийли Стрийт, за да спестя осем-десет долара месечно, аeto че сега ми се налагаше спешно да позвъня. Слава богу, че на четири преки оттук имаше „Ю-Тоут-Ем“^[1] с монетен апарат до хладилника за кока-кола. Имах номера на Де Мореншилд, надраскан върху едно листче. Пуснах десет цента и го набрах.

— Домът на семейство Де Мореншилд, с какво мога да ви помогна? — чух в слушалката. Това обаче не беше гласът на Жана. Най-вероятно бе вдигнала някаква прислужница... Откъде, по дяволите, Де Мореншилд имаха пари за домашна прислужница?

— Бих искал да говоря с Джордж, моля.

— Съжалявам, но в момента е на работа, господине.

Извадих химикалка от джоба на ризата си.

— Бихте ли ми дали служебния му номер?

— Да, господине. Chapel — 5 — 63 — 23.

— Благодаря.

Написах го върху опакото на дланта си.

— Може ли да ми кажете кой го е търсил, ако не успеете да го откриете, господине?

Затворих. Онзи хлад отново пропълзява по кожата ми. Този път обаче приветствах появата му. Повече от всякога се нуждаех от хладнокръвна, кристално ясна мисъл.

Пуснах още една десетцентова монета и ми вдигна някаква секретарка, която ми каза, че съм се свързал с корпорация „Сентрекс“^[2]. Казах ѝ, че искам да говоря с господин Де Мореншилд. Тя, естествено, поиска да узнае защо.

— Кажете му, че става въпрос за Жан-Клод Дювалие и Лий Осуалд. Кажете му, че е за негово добро.

— Вашето име, господине?

Тук „Пъдънтайн“ нямаше да ми свърши работа.

— Джон Ленън.

— Моля, изчакайте, господин Ленън. Ще проверя дали е свободен.

Не последва музика и това не ме подразни, даже напротив: хареса ми. Облегнах се на стената на задушната кабинка и погледът ми се спря на големия надпис: „АКО ПУШИТЕ, ВКЛЮЧЕТЕ ВЕНТИЛАТОРА.“ Не пушех, ала въпреки това натиснах копчето. Нямаше кой знае какъв ефект.

В същия момент от другата страна на линията се чу рязко прещракване (беше толкова силно, че почти подскочих) и секретарката обяви:

— Свързах ви.

— Ало? — чух в слушалката служебно приветлив и дружелюбен глас. — Ало? Господин Ленън?

— Здравейте. Линията подслушва ли се?

— Какво имате предвид? Естествено, че не. Минутка само. Да затворя вратата.

Кратка пауза.

— Е, кажете за какво става въпрос.

— Хайти, приятелю. И петролните сделки.

— Какво за мосю Дювалие и онзи тип Осуалд? — Не долавях тревога в гласа му, а само приповдигната веселост и детското любопитство.

— О, вие ги познавате доста по-добре от мен — отвърнах. — Защо направо не ги наречете Бейби Док и Лий, а?

— Вижте, днес съм ужасно зает, господин Ленън. Ако не mi кажете за какво става дума, боя се, че ще трябва да...

— Бейби Док може да даде зелена светлина на петролните сделки, за което чакате от пет години. Знаете го, нали? Баща му е с крайнодесни убеждения, ръководи тонтон-макутите и е следващият на опашката за големия стол. Той ви харесва, *ниe* също ви харесваме...

Де Мореншилд вече звучеше все по-малко като актьор и все повече като истински, обикновен човек.

— Когато казвате „*ниe*“ да не би да имате предвид...

— Ние всички ви харесваме, Де Мореншилд, обаче сме загрижени за близостта ви с Осуалд.

— Господи, та аз почти не го познавам! Не съм го виждал най-малко от шест или осем месеца!

— Видяхте се в неделата след Разпети петък! Вие подарихте на дъщеричката му плюшено зайче!

Доста дългичка пауза, последвана от тежка въздишка.

— Добре, и така да е. Изглежда съм забравил...

— А случайно да сте забравили за някого, стрелял по генерал Едуин Уокър?

— Какво общо може да има това с мен? Или пък с моя бизнес?

— Гневът и недоумението в гласа му почти ме накараха да му повярвам. Ключова дума: *почти*.

— Хайде, моля ви се — продължих аз. — Нали сам обвинихте Осуалд, че го е направил!

— *Шегувах се, да го вземат мътните!*

Дадох му две секунди, преди да взема думата:

— Знаете ли за коя компания работя аз, господин Де Мореншилд? Ще ви подскажа — не е „Стандарт Ойл“.

От другата страна на линията настъпи тишина, докато събеседникът ми се опитва да смели дивотиите, с които го бях засипал досега. Само дето не бяха дивотии, не и стопроцентови... Знаех за плюшеното зайче, знаех и за репликата „Как можа да не уцелиш?“, изтърсена, след като съпругата му беше забелязала пушката на Осуалд... Заключението се натрапваше от само себе си. Моята компания беше „Компанията“^[3] и единственият въпрос, който вълнуваше Де Мореншилд в момента — или поне така се надявах —

беше каква част от несъмнено интересния му живот беше подслушана, проследена, прошнурорана и прономерована в дебели папки.

— Има някакво недоразумение, господин Ленън.

— Искрено се надявам да е така, защото останахме с впечатлението, че вие сте го подучили да дръпне спусъка. С онези ваши приказки какъв расист бил Уокър и как щял да се превърне в американския Хитлер...

— Това изобщо не е вярно!

Игнорирах възмущението му.

— Ала не това е главната ни грижа. Мислим си, че вие можете да сте придружили господин Осуалд по време на мисията му на десети април тази година...

— *Ach, mein Gott!* Това е пълна лудост!

— Ако успеете да го докажете — и ако обещаете занапред да стоите на страна от лабилния господин Осуалд...

— Та той е в Ню Орлиънс, за Бога!

— Млъкнете — прекъснах го. — Знаем къде е и с какво се занимава. Разпространява позиви на Комитета за честна игра за Куба^[4]. Ако не спре скоро, ще свърши в затвора. — Това действително щеше да се случи, и то след по-малко от седмица. Неговият чичо Дъц — онзи, свързан с Карлос Марсело — щеше да плати гаранцията му. — Така че ще се върне скоро в Далас, но вие няма да се виждате с него. Малката ви игричка свърши.

— Казвам ви, че никога не съм...

— Онези петролни сделки все още могат да бъдат ваши, но не и ако не успеете да докажете, че не сте били с Осуалд на десети април. Можете ли да го направите?

— Аз... нека да помисля. — Продължителна пауза. — Да. Да, мисля, че ще мога.

— Тогава да се срещнем.

— Кога?

— Тази вечер. В девет. Имам си шефове, пред които отговарям, и те няма да останат никак доволни, ако ви дам време да си изфабрикувате алиби.

— Елате у дома. Ще кажа на Жана да отиде на кино с приятелките си.

— Имам друга идея. И няма да ви трябват специални инструкции, за да стигнете дотам.

Казах му какво имах предвид.

— Защо точно там? — Събеседникът ми беше искрено учуден.

— Просто елате. И ако искате *баща и син* Дювалие да не ви се разсърдят, елате сам.

Затворих.

3.

Върнах се в болницата точно в шест вечерта и постоях при Сейди половин час. Въздействието на упойката беше преминало и тя твърдеше, че болката не е кой знае колко силна. В шест и трийсет я целунах по дясната буза и й казах, че трябва да вървя.

— По работа ли? — попита ме тя. — Истинската ти работа?

— Да.

— И никой няма да пострада, освен ако не е абсолютно наложително. Нали?

Кимнах.

— Включително и по погрешка.

— Пази се.

— Ще се пазя като писано яйце.

Тя се насили да се усмихне, ала се получи нещо като измъчена гримаса. Забелязах, че погледът ѝ е зареян някъде отвъд рамото ми. Обърнах се и видях Дийк и Ели. Стояха на прага, облечени в най-хубавите си дрехи. Той беше с тънък летен костюм, папийонка и каубойска шапка, а съпругата му се беше пременила с розова копринена рокля.

— Няма проблем да почакаме — каза Ели.

— Не, влизайте. Аз тъкмо си тръгвах. Само не стойте много, защото още се чувства отпаднала.

Целунах Сейди два пъти — по сухите устни и влажното чело — и ги оставил. Потеглих към Уест Нийли Стрийт. Щом пристигнах, наредих пред себе си нещата, които бях купил специално за целта. После застанах пред огледалото в банята и се заех с нелеката задача.

Работех бавно и внимателно, поглеждайки често инструкциите... Така ми се искаше Сейди да е с мен — имах дяволска нужда от помощта ѝ.

Не се притеснявах, че Де Мореншилд ще ме погледне и ще подхвърли: „*Не съм ли ви виждал преди?*“, онова, което исках, беше да не разпознае „Джон Ленън“ впоследствие. Според това колко майсторски си изиграех картите, по-късно можеше отново да навестя руския имигрант. В подобен случай изненадата щеше да е от ключово значение.

Първо залепих мустасците. Бяха доста гъсти и заприличах на герой от уестърн с Джон Уейн. Сетне дойде ред на грима, който нанесох както на лицето, така и върху ръцете си, за да придобият малко „фермерски“ тен. Сложих си очилца с рогови рамки, но без диоптри. За миг се замислих дали да боядисам косата си, но после си казах, че така ще заприличам на Джон Клейтън, което ми се стори недопустимо. Нахлупих бейзболна шапка, после се огледах и едва се познах.

— Никой няма да пострада, освен ако не е абсолютно наложително — заявих на непознатия от огледалото. — Включително и по погрешка. Ясен ли съм?

Непознатият кимна, но очите му останаха студени и непроницаеми.

Последното, което направих преди тръгване, беше да взема револвера от рафта в килера и да го пъхна в джоба си.

4.

Отидох на изоставения паркинг в края на Мерседес Стрийт двайсет минути преди уречения час, ала Де Мореншилд вече беше там. Помпозният му кадилак беше паркиран с обърната към тухлената стена на склада „Монтгомъри Уорд“ задница. Това означаваше, че се притеснява. Чудесно.

Огледах се наоколо, сякаш очаквах да видя подскачащи на въже момичета, ала от тях, естествено, нямаше и следа. Най-вероятно спяха и сънуваха как Чарли Чаплин из цяла Франция пътува, за да гледа как мадамите танцуват.

Спрях колата си до „яхтата“ на Де Мореншилд, свалих стъклото, подадох навън лявата си ръка и му дадох знак с показалец да дойде при мен. В продължение на секунда-две той си остана на мястото, сякаш се колебаеше дали да се приближи. В крайна сметка обаче слезе от кадилака. Със задоволство отбелязах, че от наперената му походка няма и помен. Не го бях виждал толкова плах и боязлив. Това също бе чудесно. Той държеше папка. Като гледах колко е плоска, вътре едва ли имаше нещо кой знае какво. Надявах се, че не крие нищо зад нея. В противен случай и двамата щяхме да се разтанцуваме и едва ли щеше да се размине без пострадали.

Той отвори вратата, надвеси се над мен и каза:

— Надявам се, че няма да ме застреляте, нали?

— Няма — изсумтях аз, надявайки се, че звука отегчено. — Ако бях от ФБР, тревогата ви щеше да е съвсем основателна, обаче не съм и вие добре го знаете. Имали сте вземане-даване с нас и преди. — Силно се надявах, че по този въпрос Ал не грешеше.

— Колата подслушва ли се? Ами *vie*? Имате ли „бръмбари“?

— Ако внимавате какво говорите, няма защо да се тревожите за това. Хайде, качвайте се.

Той се намести на седалката до мен и затвори вратата.

— По отношение на петролните сделки...

— Ще обсъдите тази тема в друго време, с други хора. Петролът не ми е специалността. Моята работа е да се занимавам с хора, които се държат неблагоразумно, а вашите отношения с Осуалд бяха доста неблагоразумни.

— Бях любопитен, това е всичко! Той първо успя да емигрира в Русия, след което емигрира обратно в САЩ! Просто един нищо и никакъв полуобразован селяндин, обаче някои неща адски му се удават! Освен това... — той прочисти гърлото си — имам приятел, който иска да спи с жена му.

— Наясно сме — подхвърлих, сещайки се за Баухе, който беше просто поредният „Джордж“ в очевидно безкрайния парад. Колко щастлив щях да бъда, ако можех да избегна това „echo“ от миналото. — Най-вече искам да се уверя, че действително нямате нищо общо с неуспешния атентат срещу генерал Уокър.

— Ето, прегледайте това. Взех го от бележника на жена си.

Той отвори папката и извади единствения лист, който беше вътре. Взех го и го доближих до лампичката на тавана на шевролета, надявайки се, че тенът ми няма да изглежда бутафорен, какъвто си беше. От друга страна, имаше ли някакво значение? Де Мореншилд навсярно щеше да го възприеме като поредната конспирация на рицарите на плаща и кинжала.

Листът се оказа изрезка от вестник „Морнинг Нюз“ от дванайсети април. Знаех коя е рубриката: нямаше да е пресилено да се каже, че „ИЗ ГРАДА“ вероятно беше четена от жителите на Далас с поголям интерес, отколкото всички световни и национални новини, взети заедно. Де Мореншилд бе използвал червено мастило, за да огради в кръгче краткия светски репортаж в долната част на страницата. Текстът бе придружен и от фотография; просто нямаше начин да събъркаш двамата съпрузи. Джордж беше със смокинг, усмивката му разкриваше умопомрачително количество зъби, досущ клавиши на пиано, а деколтето на Жана беше толкова дълбоко, че нямаше нищо изненадващо в задълбочения интерес, с който третият човек на масата го наблюдаваше. И тримата бяха вдигнали чаши за шампанско.

— Това е петъчният брой — отбелязах. — А стрелбата по Уокър беше в сряда.

— Рубриката „Из града“ винаги излиза с два дни закъснение. Защото е за нощния живот, нали разбирате? Освен това... не гледайте само снимката, а прочетете хрониката! Всичко е написано там черно на бяло!

Зачетох репортажа, но щом се натъкнах на името на третия човек, разбрах, че Де Мореншилд казва истината. Този път ехото бе оглушително като китарен усилвател, включен на ривърб^[5].

Местният петролен раджа Джордж де Мореншилд и съпругата му Жана вдигат наздравица (коя ли подред?) в клуб „Карусел“ в сряда вечер, празнувайки рождения ден на дамата. На колко години става? Влюбените птички не ни казаха, ала на нас тя ни изглежда на не повече от двайсет и три. Любезен домакин им беше друга знаменитост от клуб „Карусел“ — Джак Руби, който им изпрати бутилка

шампанско и се присъедини към тях за тост. Честит рожден ден, **Жана**, и дано продължаваш да си все така прелестна!

— Шампанското беше долнокачествено и ме боля главата чак до три следобед на следващия ден, но ако сте доволен, значи си е струвало да изтърпя махмурлука.

Да, доволен бях. И не само това — бях смаян.

— Доколко познавате този тип Руби?

Де Мореншилд изсумтя толкова красноречиво, че успя да въплъти цялото си аристократично презрение в един нищо и никакъв поток на въздуха през разширениите му ноздри.

— Не особено добре, а и нямам никакво желание да го опознавам. Той е откачен малък чифут, който дава на ченгетата безплатни питиета, за да си затварят очите, когато използва юмруките си. Което обожава да прави. Някой ден лошият му нрав ще го вика в беля. Жана харесва стриптийзорките му. Действат ѝ възбуджащо. — Той вдигна рамене, все едно казваше: „Кой може да разбере жените?“ — Както и да е, вие сега... — Де Мореншилд сведе поглед, зърна револвера в ръката ми и изведнъж мълкна. Очите му се разшириха. Езикът му се стрелна навън и облиза устните му. После се прибра обратно в устата с неприятен премляскващ звук.

— Дали съм доволен? Това ли щяхте да попитате? — Ръгнах го легко с дулото и се насладих на изохването му. Уверявам ви: убийството те променя и те кара да загрубееш, но в моя защита ще изтъкна, че ако съществуваше човек, заслужаващ порция терапевтичен страх, то това беше този в колата ми. До известна степен Маргарет Осуалд беше виновна за онова, в което малкият ѝ син се бе превърнал, донякъде самият Лий носеше отговорност за това (с всичките си недорасли мечти за слава)... ала Де Мореншилд също имаше своя дял. И нима се отнасяше за мащабен заговор, заченат дълбоко в недрата на ЦРУ? Не. Изdevателството над Осуалд просто го забавляваше. Също като гнева и негодуванието, клокочещи върху нажежения котлон на лабилната психика на Лий.

— Моля ви! — прошепна Де Мореншилд.

— Доволен съм. Чуйте ме добре, празнодумецо — никога вече няма да се срещате с Лий Осуалд отново. И никога вече няма да

разговаряте по телефона. И никога няма да споменавате за този разговор пред жена му, пред майка му, пред Джордж Баухе или който и да е от другите емигранти. Разбрахте ли ме?

— Да. Абсолютно. И бездруго вече ме отегчаваха...

— Едва ли колкото *вие* ме отегчавате. Запомнете добре, че ако говорите с Лий, ще ви убия. *Capisce?*^[6]

— Да. А що се отнася до сделките...

— Скоро ще се свържат с вас по този въпрос. Сега се разкарайте от колата ми.

И той го направи, доста бързо при това. Когато се намести зад волана на кадилака, отново изпружи лявата си ръка; този път обаче показалецът ми посочи към Мерседес Стрийт. Де Мореншилд се съобрази и с тази ми заръка.

Останах още малко на пустеещия паркинг, загледан в изрезката, която събеседникът ми бе пропуснал да вземе със себе си. Двамата съпрузи и Джак Руби с вдигнати чаши... Ами ако това беше дискретен знак, сочещ към някакъв вид конспирация? Идиотите със станиолени шапки^[7], които вярваха в неща като скрити в канализацията снайперисти и разни двойници на Осуалд, вероятно щяха да прегърнат възторжено тази идея, ала аз знаех истината. Това не беше нищо друго, освен поредното хармонизиране. Все пак се намирах в Страната на миналото, където всяко събитие си имаше своето echo.

Имах чувството, че почти съм затворил прозореца на колебанията на Ал Темпълтън. Осуалд щеше да се върне в Далас на трети октомври. Според бележките на Ал той щеше да си намери работа в Тексаското книгохранилище не по-късно от средата на месеца. Само че това нямаше да се случи, защото някъде между трети и седемнайсети октомври аз щях да сложа край на жалкия му отровен живот.

5.

На сутринта на седми август ми позволиха да взема Сейди от болницата. Направи ми впечатление, че беше доста тиха, докато пътувахме към Джоди. Бих казал, че все още изпитва болки от операцията, ала през по-голямата част от пътуването дланта ѝ лежеше

окуражително върху бедрото ми. Щом слязохме от шосе 77, малко след големия билборд на „Денхълм Лайънс“, тя ми каза:

— Връщам се отново на работа през септември.

— Сигурна ли си?

— Напълно. Щом мога да се появя пред целия град, значи все никак ще се справя с няколко хлагета в училищната библиотека. Освен това ми се струва, че малко пари няма да са ни излишни. Освен ако нямаш никакъв източник на доходи, за който не знам, почти сме разорени. Благодарение на мен.

— В края на месеца очаквам едни постъпления...

— От мача ли?

Кимнах.

— Добре. И бездруго ще трябва да изтърпя шушукането и кикота за съвсем кратко време, понеже щом решиш да заминеш, смятам да тръгна с теб. — Тя направи кратка пауза. — Естествено, ако все още го искаш, де...

— Сейди, това е всичко, което искам.

Завихме по главната улица. Джем Нийдхам тъкмо приключваше с разнасянето на млякото. Бил Гейвъри наредждаше току-що изпечения хляб пред пекарната си. От минаваща наблизо кола пък ехтяха гласовете на Жан и Дийн^[8], които пееха, че в града на сърфовете имало по две момичета за всяко момче.

— Дали ще ми хареса, Джейк? При теб, в твоя свят?

— Надявам се, мила.

— Много ли е различен?

Усмихнах се.

— Плащаме повече за бензина и има повече копчета, които да натискаме. Но като цяло си е почти същият като твоя.

6.

Този горещ август бе за нас като истински меден месец. Всички преструвки, че съм отседнал при Дийк Симънс, изчезнаха яко дим, макар че нощем продължавах да оставям колата си на неговата алея.

Сейди се възстанови доста бързо от пораженията и въпреки че окото ѝ все още беше малко подпухнало, а бузата ѝ — дълбоко

хълтнала на мястото, където Клейтън я беше срязал, имаше видимо подобрение. Елъртън и екипът му бяха свършили страховта работа, особено като се имаше предвид нивото на медицината по онова време.

През повечето време седяхме един до друг на дивана и четяхме, а вентилаторът отмяташе косата от челата ни. „Групата“ на Мери Маккарти в нейните ръце, „Невзрачният Джуд“ на Томас Харди в моите... Устройвахме си пикники в сянката на любимото й китайско мастиково дърво и поглъщахме цели литри айскафе. Сейди започна да намалява цигарите, за да спестява някой друг долар. Гледахме уестърните „Необработена кожа“ и „Бен Кейси“, както и сериала „Шосе 66“. Една вечер тя превключи канала на друг сериал — „Нови приключения от списание «Елъри Куин»“, — но аз я помолих да го смени. Казах ѝ, че не си падам по мистерии и криминалета.

Преди да си легнем, полагах внимателно крем върху нараненото ѝ лице, а след като си лягахме... беше невероятно. Толкова по въпроса.

Един ден на прага на бакалницата се натъкнах на Джесика Калтроп от училищното настоятелство. Тя ми каза, че би искала да говори с мен по един, както самата тя се изрази, „деликатен въпрос“.

— За какво става въпрос, госпожо Калтроп? — попитах. — Защото съм взел сладолед и искам да се прибера вкъщи, преди да се разтопи.

Тя ми отправи ледена усмивка, която можеше да замрази сладоледа ми за часове.

— Къде смятате да се приберете, господин Амбърсън? На Бий Трий Лейн при горката госпожица Дънхил ли?

— Това ваша работа ли е?

Усмивката ѝ стана още по-вледеняваща.

— Като член на училищното настоятелство съм длъжна да се уверя, че моралът на нашето учреждение е безупречен. Ако вие и госпожица Дънхил живеете заедно, това дълбоко ме засяга. Подрастващите са изключително податливи на примера, който им даваме. Иmitират всичко, което виждат у по-възрастните.

— Така ли мислите? След петнайсетина години в класната стая бих казал, че по-скоро наблюдават поведението на възрастните и правят точно обратното.

— Сигурна съм, че можем да проведем забележителна дискусия по отношение на вашите възгледи за тийнейджърската психология, господин Амбърсън, ала не поради тази причина трябва да говоря с вас, колкото и неудобно да се чувствам. — Не изглеждаше да се чувства неудобно. — Ако живеете в грях с госпожица Дънхил...

— Грях — повторих замислено. — Интересна дума. Иисус казва, че този, който се мисли за безгрешен, трябва да хвърли първия камък. Вие за такава ли се смятате, госпожо Калтроп?

— Не аз съм обект на този разговор.

— Но лесно можете да станете. И като начало бих поразпитал тук-там за незаконороденото дете, което сте изоставили преди време...

Тя се отдръпна назад толкова рязко, сякаш я бях защлевил. Още малко и гърбът ѝ щеше да се опре в тухления зид на бакалницата. Направих две крачки към нея, стискайки машинално пакетите с покупки в ръцете си.

— Намирам държанието ви за противно и оскърбително. Ако все още преподавахте, щях да ви...

— Сигурен съм, че щяхте, но вече не преподавам, така че по-добре ме чуйте внимателно. Доколкото ми е известно, сте родили дете, когато сте били на шестнайсет и сте живеели в Суитуотър Ранч. Не знам дали бащата е бил някой от съучениците ви, случаен скитник или собственият ви баща...

— *Вие сте отвратителен!*

Така си беше. Ала понякога е толкова приятно да се държиш така!

— Не ме е грижа от кого сте забременели; грижа ме е само за Сейди, която премина през повече страдания и болка, отколкото вие сте преживели за целия си живот. — Вече я бях притиснал пътно до тухлената стена. Тя беше вдигнала глава към мен и очите ѝ блестяха от ужас. В друго време и на друго място навярно бих я съжалил. Но не и сега. — Ако кажете и една дума за Сейди — на когото и да било — ще направя всичко възможно, за да разбера къде е сега това ваше дете, след което ще раздухам историята из целия град. Разбрахте ли ме?

— Махнете се от мен? Пуснете ме да мина!

— Разбрахте ли ме?

— Да! Да!

— Добре. — Отстъпих назад. — Живейте си живота, госпожо Калтроп. Подозирам, че е бил доста сивичък, откакто сте навършили шестнайсет. Натоварен — може би да, тъй като надничането в хорското бельо е сериозна работа, — но вие сте си го избрали. Така че си живейте живота и ни оставете ние да си живеем нашия.

Тя се запромъква покрай тухлената стена по посока на паркинга зад магазина. Изпъкналите ѝ очи бяха вторачени в мен.

Постарах се да изпиша възможно най-приятната усмивка на лицето си.

— Преди този разговор да се превърне в нещо, което никога не се е случвало, искам да ви дам един съвет, малка госпожо. Идва направо от сърцето ми. Обичам тази жена, така че по-добре не закачайте един влюбен мъж. Ако продължавате да ровите около мен или Сейди, ще направя всичко възможно, за да съжалявате горчиво впоследствие. Най-чистосърдечно ви го обещавам.

Тя не издържа и хукна към паркинга. Тичаше доста непохватно; личеше си, че от доста време не бе превишавала темпото на самодоволната си походка. С кафявата си, дълга до глезните пола, чорапи в телесен цвят и груби кафяви обувки изглеждаше като живо олицетворение на епохата. Косата ѝ се изпълзваше от хватката на кока ѝ. Бях почти сигурен, че някога я е носела пусната, както мъжете обичат да виждат жените, ала това време безвъзвратно бе застинало някъде далеч назад.

— Пожелавам ви приятен ден! — извиках подире ѝ.

7.

Сейди влезе в кухнята, докато нареждах покупките в хладилника.

— Доста се забави. Разтревожих се за теб.

— Заприказвах се. Нали знаеш как е в Джоди. Все се намира някой, който иска да убие времето в приказки...

Тя се усмихна. Лицето ѝ вече реагираше много по-естествено на опънатите мускулчета.

— Много си сладък.

Благодарих ѝ и ѝ казах, че тя също е сладка. Зачудих се дали Калтроп щеше да говори с Фред Милър — другият член на училищното настоятелство, който се смяташе за пазител на градския морал. Вероятно не. И не само защото знаех за младежкото ѝ прегрешение; просто бях успял да я изплаша. Беше проработило с Де Мореншилд и беше проработило и с нея. Да плашиш хората си е мръсна работа, но все някой трябва да я върши.

Сейди се приближи до мен и ме прегърна.

— Какво ще кажеш за един уикенд на бунгалата в Кендълуд преди започването на новата учебна година? Както в старите дни? Предполагам, че предложението е доста дръзко за Сейди, не мислиш ли?

— Ами, зависи — усмихнах се и я взех в обятията си. — За мръснишки уикенд ли говорим?

Лицето ѝ поруменя, с изключение на областта около белега. Там пълтта си оставаше бледа.

— Абсолютно мръснишки, сеньор!

— Тогава колкото по-скоро, толкова по-добре.

8.

Всъщност уикендът не беше никак мръснишки, освен ако не смятате — подобно на Джесика Калтроп, — че правенето на любов е нещо мръснишко. Вярно е, че прекарахме доста време в леглото. Но също така прекарахме доста време и извън него. Сейди се оказа неуморна в горските преходи и по време на един от тях открихме голяма полянка, скрита зад склона на едно от възвишенията зад Кендълуд. Цялата бе отрупана с прекрасни диви цветя, навярно последните за късното лято. Именно там прекарахме по-голямата част от съботния следобед. Сейди знаеше имената на много от тях — испански кинжал, бодлив мак, птича юка, — ала за други само клатеше безмълвно глава и се навеждаше, за да вдъхне аромата им (когато имаше такъв). Разхождахме се, сплели ръце, високите треви шумоляха в дънките ни, а в тексаското небе над нас се рееха големи облаци с пухкави краища. Духаше прохладен свеж ветрец и не се долавяше никакъв мириз на нефт от многобройните рафинерии. На билото на

хълма се обърнахме и погледнахме назад. Бунгалата изглеждаха малки и незначителни на сред обраслата с дървета прерийна шир, а пътят се виеше като развят от вятъра вимпел.

Сейди приседна, сгъна колене, положи брадичка върху тях и обгърна глезните си с ръце. Настаних се до нея.

— Искам да те питам нещо... — изрече унесено тя.

— Давай.

— Не става въпрос за... света, от който идваш... в момента би ми дошло малко в повече да мисля за това. Отнася се за человека, когото си дошъл да спреш. Онзи, за когото ми каза, че щял да убие президента.

Замислих се.

— Въпросът е доста деликатен, скъпа. Помниш ли, като ти казах, че се намирам ужасно близо до голяма машина с остри зъби?

— Да...

— Та тогава май ти казах, че няма да ти позволя да си до мен, докато се боря с тази машина. Вече ти разкрих повече, отколкото възнамерявах, и навярно повече, отколкото би трябвало да ти споделя. Защото миналото не желае да бъде променяно. Опиташ ли се да го промениш, то се съпротивлява упорито. И колкото по-голяма е потенциалната промяна, толкова по-ожесточена е съпротивата му. А аз не искам да пострадаш.

— Вече пострадах — промълви тя.

— И искаш да разбереш дали вината е моя?

— Не, скъпи. — Тя погали бузата ми. — Естествено, че не.

— Е, не е изключено да е и заради мен, поне донякъде... Има едно нещо, наречено „ефектът на пеперудата“... — Загледах се към склона, където стотици пеперуди се носеха над тревата, сякаш за да илюстрират казаното от мен.

— Знам какво е — рече Сейди. — Има един разказ на Рей Бредбъри на тази тема.

— Наистина ли?

— Да, казва се „Гръмна гръм“. Много хубав разказ, но и доста страшничък... Но Джейк... Джони не беше добре дълго преди да се появиш на сцената. Аз самата го напуснах доста време преди да те срещна... И ако не беше ти, сигурно в животи ми щеше да се появи някой друг мъж. Сигурна съм, че нямаше да е мил като теб, но аз

нямаше откъде да го знам, нали така? Времето е дърво с ужасно много разклонения.

— Какво искаш да узнаеш за онзи човек, Сейди?

— Най-вече защо просто не се обадиш на полицията — анонимно, естествено, — и не им съобщиш за заплахата.

Откъснах стръкче трева и замислено го задъвках. Първото нещо, което изплува в съзнанието ми, беше казаното от Де Мореншилд на паркинга зад склада: „*Той е един нищо и никакъв полуобразован селяндин, обаче някои неща адски му се удават.*“

Да, това бе добра преценка. Лий беше успял да духне от Русия, когато му беше дотегнало да живее там; щеше да съумее да избяга и от книгохранилището след стрелбата по президента, въпреки почти незабавната реакция на ченгетата и хората от „Сикрет Сървис“. И как нямаше да реагират незабавно, при положение че толкова много хора бяха видели точно откъде се стреля.

Лий щеше да бъде разпитан под дулата на оръжията в кафенето на втория етаж още преди умиращият Кенеди да е бил откаран в болницата „Паркланд“. Полицаят, провел разпита, впоследствие ще си спомни, че младият мъж се е държал благоразумно и убедително. След като някогашният надзирател Рой Трули, при когото Осуалд е работил, заявил, че напълно гарантира за него, полицаят оставил Ози Заека да си тръгне и се качил на горните етажи, за да потърси стрелеца. И ако не се беше натъкнал на патрулния полицай Типит, Лий като нищо можеше да остане извън полезрението наластите в продължение на дни или даже седмици.

— Сейди, даласките полицаи ще шокират целия свят с некадърността си. Трябва да съм пълен хао, за да им се доверя. Не е изключено дори да не предприемат нищо при подаване на анонимен сигнал...

— Но защо? Как така няма да направят нищо?

— Защото в момента въпросният тип даже не е в Тексас и няма никакво намерение да се връща тук. Все още планира да емигрира в Куба.

— В Куба? Защо точно в Куба?

Поклатих глава.

— Няма никакво значение, понеже това няма да се случи. Ще се върне в Далас, при това без да има никаква конкретна идея за атентат

срещу президента. Той дори не знае, че Кенеди ще идва в Далас. Самият Кенеди също не го знае, защото пътуването още не е планирано.

— Но ти го знаеш.

— Да.

— Защото във времето, от което идваш, всичко това е описано в историческите книги.

— В общи линии, да. За детайлите ми помогна един приятел, който ме изпрати тук. Някой ден, когато всичко това приключи, ще ти разкажа всичко, но не сега. Не и докато машината с острите зъби работи на пълна мощност. Важното е следното: ако полицията разпита атентатора преди средата на ноември, той ще създаде впечатление на невинен, защото е невинен. — Пореден пухкав облак премина над нас, понижавайки температурата с няколко градуса. — От всичко, което знам, той може да не е взел категорично решение чак до момента, в който ще натисне спусъка.

— Говориш така, сякаш вече се е случило — отбеляза учудено тя.

— В мяя свят се е случило.

— Какво толкова важно ще се случи в средата на ноември?

— На шестнайсети цял Далас ще научи от вестник „Морнинг Нюз“, че кортежът на Кенеди ще премине по главната улица. Ли... онзи тип ще прочете това и ще открие, че колоната от автомобили ще мине точно покрай мястото, където работи. Навярно ще сметне това като знак от Всевишния. Или по-скоро от духа на Карл Маркс.

— Къде точно ще работи?

Отново поклатих глава. Не беше безопасно за нея да го узнава. Макар че като се замислем, нищо от това не беше безопасно. Обаче (споменавал съм го и преди, но си заслужава да го напомня) беше невероятно облекчение да споделиш дори някаква част пред друг човек.

— Ако полицайтите поговорят с него, не е изключено да го постреснат и да го накарат да се откаже от плановете си...

Сейди беше права, ала рискът беше твърде голям. Вече бях поел един по-малък риск с разговора с Де Мореншилд, обаче аристократът отчаяно искаше онези петролни сделки. Освен това не просто го бях изплашил, а направо му бях изкарал шибаните ангели. Бях почти сигурен, че ще си държи езика зад зъбите. Лий, от друга страна...

Поех ръката на Сейди в своята.

— Точно сега, в този конкретен момент мога да предскажа с абсолютна точност къде ще отиде въпросният човек, както бих могъл да кажа къде ще иде един влак, понеже не може да напусне релсите си. Ала веднъж *намеся* ли се в играта, всички залози падат.

— Ами ако ти самият поговориш с него?

В съзнанието ми изплува кошмарна картина. Видях как Осуалд казва на ченгетата: „*Идеята ми бе подхвърлена от човек на име Джордж Амбърсън. Ако не беше той, никога нямаше да ми хрумне.*“

— Не мисля, че това ще има ефект, скъпа.

Тя понижи глас:

— Ще трябва ли да го убиеш?

Не ѝ отговорих. Което на практика си беше своего рода отговор.

— И действително знаеш, че това ще се случи.

— Да.

— По същия начин, както знаеш и че Том Кейс ще победи в боксовия мач на двайсет и девети.

— Да.

— Макар и всички, които разбират от бокс, да смятат, че Тайгър ще го размаже.

Усмихнах се.

— Някой май е чел спортните страници.

— Да, прочетох ги. — Тя взе стръкчето трева от устата ми и го пъхна в своята. — Никога не съм била на професионална боксова среща. Искаш ли да те придружа?

— Имай предвид, че не е съвсем на живо. Ще я дават на нещо като голям телевизионен еcran.

— Знам. Е, ще ме вземеш ли?

9.

Тази вечер в „Далас Аудиториум“ имаше много хубави жени, но въпреки това Сейди беше като магнит за изпълнените с възхищение погледи. Беше се подготвила добре за случая, но и най-добрият грим на света можеше само да поприкрие пораженията върху лицето ѝ, а не да ги заличи напълно. Роклята ѝ обаче уравновесяваща нещата. Беше с

дълбоко овално деколте и перфектно очертаваше извивките на жената, която я носеше. Най-эффектното попадение обаче беше шапката с периферия, която Ельн Докърти й даде, след като Сейди й каза, че съм я помолил да дойде с мен на мача. Тя беше пълно копие на шапката, носена от Ингрид Бергман в последната сцена на филма „Казабланка“. Леко накривена, тя подчертаваше по невероятен начин лицето й... Естествено, беше накривена наляво, за да хвърля дълбока триъгълна сянка върху наранената ѝ страна. Едва ли някой професионален гримър би могъл да постигне по-добър резултат. Когато Сейди излезе от спалнята и ме попита как изглежда, най-искрено ѝ заявих, че е съвършена. Облекчението, което се изписа на лицето ѝ, в съчетание с искрящата възбуда в погледа ѝ, ми разкриха, че долавя истинността на думите ми и прекрасно съзнава, че не го казвах само за да се почувства добре.

Трафикът към Далас беше доста натоварен и когато най-сетне се добрахме до местата си, вече течеше третата от петте „подгряващи“ срещи — едър чернокож и още по-едър бял се бъхтеха здраво под възгласите на тълпата. Не един, а четири огромни екрана бяха монтирани над полираната дървена настилка, където „Шпорите“ бяха играли (в интерес на истината доста лошо) през баскетболния сезон. Картината се осъществяваща посредством разположените зад еcranите прожекционни системи и макар че цветовете бяха леко замъглени, самите образи бяха ясни. Сейди беше впечатлена. Както и аз, между впрочем.

— Нервен ли си? — попита ме тя.

— Малко.

— Въпреки че...

— Да, въпреки това. Когато заложих, че „Пиратите“ ще спечелят Световните серии през 1960, го знаех. А сега разчитам изцяло на свой приятел, който пък го е узнал от интернет...

— Какво, по дяволите, е това?

— Научна фантастика. Като Рей Бредбъри.

— А... добре. — Тя пъхна пръсти в устата си и изсвири. — Хей, ти с бирата!

Човекът, който разнасяше пивото — направи ми впечатление, че освен голяма каубойска шапка носи и осеян със сребристи капси колан, — ни продаде две бутилки „Лоун Стар“ (стъклени, не пластмасови),

всяка от които бе похлупена с картонена чашка. Дадох му един долар и му казах да задържи рестото.

Сейди взе едната бутилка, чукна я в моята и каза:

— Късмет, Джейк.

— Ако ще трябва да разчитам на късмета си, значи здравата съм загазил.

Тя запали цигара, прибавяйки и своя дял към синия облак, кълбящ се покрай прожекторите. Седях от дясната й страна и без никакво преувеличение можех да кажа, че Сейди изглеждаше зашеметяващо.

Потупах я по рамото и щом тя се обърна, я целунах по леко разтворените устни.

— Е, винаги ще си имаме *Париж, скъпа*^[9] — подхвърлих.

Тя се усмихна.

— Пък ако ще и да е онзи в Тексас...

Тълпата около нас полудя. Чернокожият боксьор току-що беше нокаутиран белия си противник.

10.

Мачът, който беше гвоздеят на вечерта, започна в девет и половина. На екраните се появиха близки кадри на съперниците и щом камерата се спря на Том Кейс, сърцето ми се сви. В къдравата му черна коса се мяркаха бели нишки. Бузите му бяха увиснали като на булдог. Паласките му се тресяха над шортите. Най-шокиращи от всичко обаче бяха неадекватният му поглед и подпухналите му, обградени от осеяна с множество белези и бръчки кожа очи. Той сякаш не можеше да осъзнае къде точно се намира. Петнайсетхиляндната публика започна да го аплодира — все пак Том Кейс си беше тукашно момче, — но чух и доста дюдюкания и освирквания. Както си седеше там на ринга, прегърben върху високия стол и сграбчил отчаяно въжетата с двете си ръце, той изглеждаше уморен и смазан, все едно вече са го победили. Дик Тайгър, от друга страна, беше на крака, загряваше с удари във въздуха и подскачаше енергично на едно място.

Сейди се приведе към мен и прошепна:

— Не е много добра форма, скъпи.

Наистина не беше. Меко казано. Кейс изглеждаше направо ужасно.

Долу пред нас (където еcranът сигурно изглеждаше като надвисната скала с размазани движещи се фигури по нея) зърнах Акива Рот в компанията на някаква кукла с пелерина от норка и тъмни очила в стил Грета Гарбо. Бих казал, че местата им щяха да бъдат до самия ринг... ако имаше ринг, разбира се. Докато ги зяпах, някакъв пълничък мъж от долнния ред, който пушеше дебела пура, се обърна към нас и попита:

— Ти за кого си, красавице?

— За Кейс! — заяви храбро Сейди.

Човекът се засмя.

— Е, явно имаш добро сърце. Искаш ли да заложиш десетачка за него?

— Съгласен ли си на четири към едно? Ако Кейс го нокаутира?

— Ако Кейс нокаутира Тайгър? Иска ли питане, госпожице!

Той подаде ръката си. Сейди я разтърси. Когато се обърна към мен, забелязах дяволитата ѝ усмивка.

— Доста дръзко — отбелязах.

— Никак даже. Тайгър ще падне в петия рунд. Мога да предсказвам бъдещето.

11.

Коментаторът на срещата, който носеше смокинг и навярно бе излял половин литър тоник за коса на главата си, излезе на ринга с микрофон със сребрист корда в ръка и обяви правилата пред публиката и съперниците. Засвири националният химн. Хората свалиха шапките си и сложиха длани на гърдите си. Долавях бясното препускане на сърцето ми — пулсът ми сигурно беше сто и двайсет удара в минута, ако не и повече. И въпреки че в залата беше прохладно, усещах как по тила и под мишиниците ми избива пот.

Момиче с бански костюм и високи токчета се качи на ринга и бавно го обходи, като полюшваше хълбоци и държеше високо вдигната табела с цифрата 1 върху нея.

Гонгът възвести началото на срещата. Том Кейс се тътреше с примиренческо изражение, а Дик Тайгър се движеше пъргаво и енергично като див звяр. Струваше ми се, че изгаря от нетърпение да разкаже играта на по-възрастния си противник. Започна с подългващ финт — замахна с дясната си ръка, но нанесе мълниеносен удар с лявата, в резултат на което на Кейс му трябваха дванайсет секунди, за да се върне към играта. Публиката — тази тук и онази в „Гардън“ на три хиляди километра от нас — задюдюка презрително. Ръката, която Сейди бе положила върху бедрото ми, изведнъж се стегна и ноктите ѝ се забиха в панталона ми.

— Кажи „сбогом“ на десетачката си, красавице! — възклика радостно дебелакът с пурата пред нас.

Дик Тайгър се върна в своя ъгъл и заподскача, докато реферът броеше, размахвайки драматично дясната си ръка. На три Кейс се размърда, на пет се надигна и на седем застана на едно коляно. Едва на девет се изправи и изпъна юмруци във въздуха. Съдията притисна длани от двете страни на главата му и го попита нещо, Том му отговори. Реферът кимна, даде знак на Тайгър и отстъпи встрани.

По-младият боксьор се изстреля напред като куршум. Кейс дори не се опита да го избегне — бе изгубил пъргавината си доста отдавна, може би по време на някой мач в Молийн, Илинойс, или Ню Хейвън, Кънектикут, — обаче се оказа способен да парира атаката... и да заклещи съперника си. Беше го правил много пъти и сега положи глава върху рамото на Тайгър, подобно на изморен танцьор на танго, потупвайки немощно с ръкавици гърба на противника си. Залата се огласи от гръмки освирквания. А щом гонгът възвести края на рунда и Кейс се затътри обратно към стола си с клюмнала глава и поклащащи се апатично ръце, освиркванията прераснаха в същинска звукова лавина.

— Много е зле, красавице — отбелаяза тълстакът е пурата.

Сейди ми хвърли разтревожен поглед.

— Какво мислиш?

— Е, поне успя да удържи фронта през първия рунд. — Онова, което в действителност си мислех, беше, че някой трябва да завре вилица в провисналия задник на Том Кейс, защото по всичко си личеше, че е развалина.

Мацето с банския костюм отново изпълни номера си; единствената разлика беше, че този път на табелата се мъдреше цифрата 2. Гонгът издрънча. Боксьорът, на когото бях заложил, продължаваше с вялите си опити да заклещи съперника си. Е, поне си беше взел поука и засега успяваше да парира левите къси удари, с които Тайгър му бе разказал играта в първия рунд. По-младият състезател забеляза това и се насочи към брутални десни крошета, ала под провисналата плът на противника му явно бяха останали достатъчно мускули, понеже тази агресивна серия не доведе до желания резултат. По някое време Тайгър изтласка Кейс чак до въжетата и взе да го дразни с подканващи жестове с юмруките си, които сякаш казваха: „Ела ми, ела ми де!“ Тълпата нададе одобрителни възгласи. Том обаче стоеше на мястото си и само се взираше тъпо в съперника си. Накрая Тайгър изгуби търпение и реши да премине в атака. Кейс, който сякаш това и чакаше, моментално го заключи. Публиката въздъхна разочаровано. В същия миг гонгът възвести края на рунда.

— Баба ми щеше да е по-достоен противник на Тайгър — измърмори дебелакът с пурата.

— Може би — каза Сейди, палейки третата си цигара за вечерта, — ама моят човек още си стои на краката, нали?

— Не за дълго, захарче. Следващия път едно от тия леви крошета ще попадне в целта и край с Кейс! — Шишкото самодоволно се изкиска.

В третия рунд често се стигаше до клинч и съдията разделяше противниците, но в четвъртата част защитата на Кейс отслабна и Тайгър успя да му нанесе цяла серия от леви и десни удари по главата. Това веднага изправи ревяящата публика на крака. Приятелката на Акива Рот също се надигна, присъединявайки се към всеобщото веселие. Господин Рот явно го домързя да стане от мястото си; за сметка на това си направи труда да я стисне за задника с отрупаната си с пръстени дясна ръка.

Кейс залитна назад към въжетата, отправяйки няколко десни удара към Тайгър, един от които успя да достигне целта. Изглеждаше доста немощен, ала видях капчиците пот, политащи от косата на по-младия боксьор, когато главата му се отметна назад. На лицето му се изписа озадачено изражение, което сякаш питаше: „Това пък откъде се

взе?“ Въпреки изненадата обаче Тайгър се окопити доста бързо и отново премина в настъпление. Скоро в непосредствена близост до лявото око на Кейс цъфна аркада, от която потече кръв. Ала точно преди съперникът му да засили натиска и да превърне аленото поточе в бурна река, гонгът удари.

— Ако сега ми дадеш десетачката, скъпа — подхвърли шишкото с пурата, — двамата с приятеля ти ще успеете да изпреварите трафика.

— Виж какво ще ти кажа — заяви му Сейди. — Давам ти последен шанс да се откажеш и да си спестиш четирийсет кинта.

Дебелакът се изсмя.

— Хем красива, хем с чувство за хумор! Ако тоя дългуч, с когото си, се държи кофти с теб, захарче, аз съм насреща!

Междувременно в ъгъла на Кейс треньорът му изстискваше мехлем от никаква тубичка и го мажеше върху разцепената кожа над окото му. Приличаше ми на течно лепило, само дето не ми се вярваше да е било изобретено по това време. После го плесна леко по бузите с мократа хавлиена кърпа и гонгът издрънча.

Дик Тайгър се хвърли напред, нанасяйки мощнни прави крошета с дясната си ръка и къси саблени удари с лявата. Кейс избегна един от саблените удари, обаче противникът му го изненада с мощен ъперкът. По-възрастният състезател успя да се отдръпне назад, колкото да не поеме удара с цялата си челюст, и в крайна сметка юмрукът на Тайгър се вряза в бузата му. Физиономията на Том моментално се изкриви в ужасяваща гримаса. Той се затътри назад. Съперникът му налетя отгоре му. Публиката скочи на крака, жадна за кръв. Ние двамата също се изправихме. Забелязах, че Сейди е затиснала с длани устата си.

Тайгър бе притиснал Кейс в един от неутралните ъгли на ринга и го засипваше с поредица от удари с двете си ръце. Виждах как по-възрастният боксьор се огъва, а светлината в очите му сякаш помръква. Още един ляв саблен удар... или още един десен прав... и мачът щеше да свърши.

— *СМАЧКАЙ ГО!!!* — изрева дебелият мъж с пурата. — *РАЗКАЖИ МУ ИГРАТА, ДИКИ! ПРАСНИ ГО В НОКАУТ!!!*

Тайгър явно се беше увлякъл, понеже изненадващо удари противника си под кръста. Вероятно не беше нарочно, ала реферът моментално се намеси. Докато четеше конско на по-младия боксьор, наблюдавах как Кейс ще използва кратката възможност за отдих.

Зърнах нещо в изражението му, което ми се стори познато. После изведнъж се сетих. Бях го видял изписано на лицето на Осуалд — в деня, когато беше вдигнал невероятен скандал на Марина заради ципа на полата ѝ. Беше се появило точно когато съпругата му бе започнала да го обвинява, че е насадил нея и бебето в някаква „куочина“, и му бе отправила красноречив жест, чието недвусмислено значение беше: „Ти си куку.“

Ненадейно ситуацията се беше преобрънала за Том Кейс.

Съдията отстъпи встрани. Тайгър отново се изстреля напред, ала този път съперникът му се изправи решително пред него. Онова, което се случи през следващите двайсет секунди, беше най-наелектризиращото и потресаващо нещо, на което бях ставал свидетел като част от публика през живота си. Двамата боксьори стояха един срещу друг без почти никаква дистанция помежду им и се млатеха жестоко по лицето, раменете, гърдите и корема. Никой не отстъпваше; бяха като два разярени бика на пасището. По някое време носът на Кейс бе строшен и оттам шурна кръв, а долната устна на Тайгър се сцепи и обагри в червено брадичката му, придавайки му вид на пируващ вампир.

Всички в залата бяха на крака и викаха. Сейди подскачаше, а елегантната ѝ шапка беше паднала на земята, разкривайки ранената ѝ буза. Тя обаче дори не го забеляза. Всъщност никой не го забеляза. Все пак на огромните екрани се прожектираха в близък план сцени от Третата световна война.

Кейс премина в бавно настъпление, нанасяйки страховити удари с двете си ръце. Никакво изящество, никаква грация — само сюрова, чиста мощ. Противникът му заотстъпва назад, подхълзва се и падна на земята. Кейс застана над него, очевидно недоумявайки какво да направи или — може би — къде всъщност се намира. Накрая бясно ръкомахащият му треньор привлече вниманието му и той се затъри обратно към своя ъгъл. Реферът започна да брои.

На четири по-младият състезател се изправи на едно коляно, а на шест вече беше на крака. След задължителното броене до осем играта се възстанови. Погледнах към големия часовник в ъгъла на екрана и видях, че до края на рунда остават само петнайсет секунди.

„Няма време. Абсурд да стане нещо. Няма никакво време.“

Кейс се затътри напред. Тайгър замахна с лявата си ръка, за да му нанесе чудовищен саблен удар, но той бързо отмести глава и когато ръкавицата профуча на милиметри от лицето му, съсредоточи цялата си енергия в един мощен десен прав. Ето че сега физиономията на Дик Тайгър беше се деформирала в страховита гримаса. Той политна назад, строполи се на ринга и повече не се изправи.

Дебелакът пред нас погледна недоумяващо смачканите остатъци от пурата си и я захвърли ядно в краката си.

— Исус се просълзи^[10] — изръмжа.

— Да! — изчурулика радостно Сейди, докато си слагаше шапката и я нагласяше под перфектния ъгъл. — И заплака над току-що пригответните палачинки със сироп от боровинки, а учениците му казаха, че никога не са яли по-вкусни. Сега плащай!

12.

Когато се върнахме в Джоди, двайсет и девети август вече се беше превърнал в трийсети август, обаче ние все още бяхме твърде възбудени, за да заспим. Ето защо първо се любихме, после отидохме в кухнята и ядохме пай, както си бяхме по бельо.

— Е? — обърнах се към Сейди. — Какво мислиш?

— Че никога вече не искам да ходя на професионален боксов мач. Кръвожадна история, а аз ставам права и крещя заедно с другите. В продължение на няколко секунди — или може би цяла минута — ми се искаше Кейс да убие онова самоуверено танцуващо бабаитче. После пък нямах търпение да се върнем тук и да скочим в леглото. Това не беше правене на любов, Джейк, а по-скоро нещо като... гасене на пожар.

Не продумах. Понякога така е най-добре.

Тя се пресегна през масата, махна една троха от брадичката ми и я пъхна в устата ми.

— Кажи ми, че не е омраза.

— Кое?

— Причината, поради която чувстваш, че трябва да спреш онзи човек. — Тя видя как понечих да отворя уста и бързо сложи длан върху устните ми. — Изслушах внимателно всичко, което ми каза —

всичките ти аргументи, — но трябва да ме увериш, че наистина се ръководиш от основателни съображения, а не си като Том Кейс, когато Дик Тайгър го удари в чатала. Мога да те обичам, ако си обикновен мъж... мога да те обичам и ако си герой — макар и да съзнавам, че това би било малко по-трудно, — обаче не мисля, че ще мога да обичам човек, който се е посветил на отмъщението.

Замислих се за Лий... за начина, по който гледаше жена си, когато не ѝ беше ядосан. Замислих се за разговора, който бях подслушал, докато Осуалд и дъщеричката му се плискаха в банята... Замислих се и за сълзите, пролени от него пред автогарата, когато беше вдигнал Джуни и я притискаше в обятията си, преди да отпътува за Ню Орлиънс.

— Не е омраза — казах аз. — Онова, което изпитвам към него, е...

Замлъкнах. Сейди ме наблюдаваше изпитателно.

— Съжаление. Съжаление за проваления му живот. Както можеш да изпитваш съжаление към добро куче, което се е разболяло от бяс. Това няма да те спре да го приспиш завинаги...

Очите ѝ не се отделяха от моите.

— Искам те отново. Но този път ще бъде любов и само любов, разбиращ ли? Няма да го правим само защото сме гледали как двама мъже се премазват от бой и нашият е победил.

— Добре — кимнах аз. — Прекрасно.

И наистина беше прекрасно.

13.

— Я виж ти! — възклика дъщерята на Франк Фрати, когато влязох в заложната им къща. Беше петък, обедно време. — Оракулът на бокса с акцент от Нова Англия! — Тя ме дари с мазна усмивка, след което се обърна и извика: — *Taaa-teee!* Твойт човек, дето заложи за Том Кейс, дойде!

Фрати бързо се появи и се ухили:

— Охо, самият господин Амбърсън! Здрав и прав и наточен като Сатаната в събота вечер. Бас държа, че сте в чудесно настроение, прав ли съм?

— Така си е — отвърнах. — Нормално, спечелих доста парички.

— А аз съм този, който ще плати. — Извади един кафяв плик, малко по-голям от стандартните, от задния джоб на провисналите си габардинени панталони. — Две хилядарки. Пребройте ги, ако искате.

— Не е необходимо — казах. — Имам ви доверие.

Той понечи да ми подаде плика, ала в последния момент се почеса по брадичката с него. Сините му очи — леко замъглени, но необично проницателни и хитри — ме измерваха от главата до петите.

— Какво ще кажете да заложите печалбата си, а? Започва футболният сезон, както и бейзболното първенство...

— Не разбирам нищо от футбол, а пък мачовете между „Доджърс“ и „Янките“ хич не ме интересуват. Подайте ми този плик.

Фрати се подчини.

— Беше ми приятно да се запознаем — казах и си излязох. Усещах как очите на двамата прогарят дупки в гърба ми и изпитах доста неприятно чувство на *déjà-vu*. Не можех да определя точно защо. Качих се в колата си, надявайки се, че никога вече няма да ми се наложи да идвам в тази част на Форт Уърт. Или пък на Грийнвил Авеню в Далас. Както и че няма да залагам отново при букмейкъри на име Фрати.

Това ми бяха трите желания и всичките се събраха.

14.

Следващото място, където се отбих, беше Уест Нийли Стрийт номер 214. Бях се обадил на хазяина си, за да му съобщя, че август ще ми бъде последният месец в това жилище. Той се опита да ме разубеди и изтъкна, че не е никак лесно да се намерят съвестни и добри наематели като мен. В общи линии това си беше съвсем вярно — ченгетата не ме бяха навестявали нито веднъж, макар че бяха като абонирани за този проблемен квартал, — обаче подозирах, че същинската причина е друга. Твърде много апартаменти, твърде малко наематели... Очевидно Далас изживяваше поредната си криза.

По пътя се отбих в банка „Фърст Корн“ и попълних сметката си с двете хилядарки на Фрати. И добре че го сторих. Впоследствие —

доста по-късно — осъзнах, че ако не го бях направил, със сигурност щях да остана без тях.

Планът ми беше да проверя четирите стаи за някакви вещи, които може да съм забравил, като удостоя с по-серизно внимание онези мистични точки под възглавниците, леглото и в дъното на чекмеджетата, които имат свойството да привличат с неустоима сила разните му там дреболии. И, естествено, да взема своя колт полис спешъл. Щеше да ми трябва за Лий. Вече бях абсолютно убеден в необходимостта от физическото му ликвидиране. Възнамерявах да действам веднага щом се върнеше в Далас. Междувременно не исках да оставям каквito и да е следи от Джордж Амбърсън след себе си.

Докато карах към Нийли, онова усещане — все едно съм впримчен в ехокамерата на времето — стана още по-натрапчиво. Не преставах да си мисля за двамата Фрати; съпругата на единия се казваше Марджъри, а другият имаше дъщеря на име Уанда.

Марджъри: Да не би да е от тия, на които между приятели им се вика „залагане“?

Уанда: Това залагане ли е?

Марджъри: Аз съм Джей Едгар Хувър, синко.

Уанда: Самият Къри, началник на Даласката полиция.

И какво от това? Това си беше ехото и нищо друго. Стремежът към хармония. Просто страничен ефект от пътешествията във времето.

Въпреки всичко някъде в затънените кътчета на съзнанието ми отекваше алармен звънец, който зазвуча забележимо по-силно, когато завих по Нийли Стрийт. Историята се повтаря, миналото се стреми към хармония и може би досадното натрапчиво усещане беше породено именно от тези неща... ала в случая определено имаше и нещо друго. Щом свих по алеята на къщата, където Лий бе изложил своя недоизпипан план за убийството на генерал Едуин Уокър, наистина чух онзи алармен звънец. Защото се намираше съвсем наблизо. И буквално пищеше в ушите ми.

По време на боксовия мач Акива Рот беше сред публиката в „Далас Аудиториум“, ала не беше сам. Компания му правеше онази кукличка с пелерината от норка и тъмните очила в стил Грета Гарбо. Август в Далас не беше кой знае колко подходящ за кожена пелерина,

но пък залата беше с климатична инсталация, а и — както казваха в моето време — понякога просто ти се иска да се изфукаш.

„Махни тъмните очила. Махни пелерината от норка. Какво остава?“

За секунда останах напълно неподвижен в колата, заслушан в цъкането на охлаждащия се двигател. Нищо не ми хрумваше. После осъзнах, че ако заменя пелерината с моряшка блуза, ще видя Уанда Фрати.

Чаз Фрати от Дери бе изпратил Бил Търкот след мен. Навремето тази мисъл ми беше минала през главата... а аз така и не я удостоих с нужното внимание. Голяма грешка.

Кого беше изпратил Франк Фрати от Форд Уърт подпре ми? Е, нямаше начин да не познава Акива Рот от „Фърст Файненшъл“; все пак Рот беше гаджето на дъщеря му...

Изведнъж ми се прииска револверът да ми беше под ръка. Трябващо ми точно тук и сега.

Изскочих от шевролета и взех на бегом стълбите, стиснал ключовете за апартамента в ръка. Тъкмо се суетях пред вратата, когато един пикап тип „баничарка“ изрева откъм ъгъла на Хейнс Авеню и се закова пред номер 214.

Огледах се. Не видях жива душа. Улицата пустееше. Когато ти трябва помощ, наблизо никога няма случайни минувачи, към които да се обърнеш. Да не говорим за ченгета.

Най-сетне успях да открия правилния ключ, пъхнах го в ключалката и го завъртях, утешавайки се с мисълта, че ще се заключа — при което ония ще останат отвън, които и да са — и ще се обадя на полицията. Щом влязох обаче в душния апартамент и спареният въздух на непроветряваното жилище ме бълсна в носа, си дадох сметка, че тук всъщност няма телефон.

Някакви здравеняци тичаха през моравата. Бяха трима. Единият държеше къса тръба, която изглеждаше увита в нещо.

Не, всъщност бяха достатъчно за партия бридж. Четвъртият бе Акива Рот. Само той не тичаше. Пристигваше бавно и самодоволно по пътечката с ръце в джобовете си и спокойна усмивка на лицето си.

Затръшнах вратата. Дръпнах резето. В следващия миг вратата експлодира. Втурнах се към спалнята, ала не успях дори да преполовя разстоянието, защото...

15.

Две от горилите на Рот ме замъкнаха в кухнята. Третият здравеняк държеше тръбата. Сега видях, че е омотана в някаква тъмна мъхната материя, нещо като филц или кече. Мъжът я положи внимателно на масата, където бях обядвал и вечерял толкова пъти, и си сложи жълти ръкавици от необработена кожа.

Все още усмихнат, Рот се облегна на рамката на вратата.

— Едуардо Гутиерес има сифилис — изрече с равен той. — Стигнал е чак до мозъка му. Лекарите казват, че му остават по-малко от осемнайсет месеца. На него обаче изобщо не му пuka. Той вярва, че ще се върне на този свят като арабски шейх или някакво друго лайно. Как ти се струва това, а?

Да отговаряш на разни „*non-sequitur*“^[11] — особено когато си на някакво коктейлно парти, в градския транспорт или на опашка за билет в киното, — по принцип си е доста забавно, ала как да прецениш какво да кажеш, когато двама изроди са те стиснали като в менгеме? И всеки момент ще бъдеш пребит от третия? Ето защо предпочетох да си замълча.

— Ти обаче си се загнездил в мозъка му. Печелиш залози, които не би трябало да печелиш. Е, понякога губиш, но на Еди Джи му хрумна шантавата идея, че когато губиш, го правиш нарочно. Сетне правиш големия удар с дербито и той решава, че ти си — де да знам — някакъв изродски телепат, който може да вижда бъдещето. Знаеше ли, че той опожари къщата ти?

Останах безмълвен.

— После — натърти Рот, — когато ония малки червейчета вече започнаха да гризат мозъка му, Еди Джи взе да те смята за някакъв зъл дух или демон. И пусна мълвата сред хората — на юг, на запад и из Средния запад, — че трябва да са нащрек за теб. „*Оглеждайте се за оня тип Амбърсън! Видите ли го, веднага го бастисайте!* Тоя тип е ненормален. Истински изрод. Още в началото го усетих, но за съжаление тогава не му обърнах внимание. Вижте ме сега — колко съм болен и как умирам! И всичко това е по негова вина. Той е зъл дух, той е демон или нещо подобно...“ Шантава работа, нали? Дъската му яко се е разхлопала.

Продължавах да мълча.

— Кармо, имам чувството, че моят приятел Джордж не ме слуша. Май е задрямал нещо. Я го събуди!

Мъжът с жълтите ръкавици вложи цялото си старание в един достоен за Том Кейс ъперкът. Замахна с ръка от нивото на бедрото и стовари юмрука си в лявата половина на лицето ми. Болката експлодира в главата ми и в продължение на няколко секунди пред взора ми се спусна алена пелена.

— Така, май живна малко! — отбеляза Рот. — Докъде бях стигнал... А, да. Как се превърна в личния караконджул на Еди Джи. Естествено, заради сифилиса — и всички ние добре го знаем. Ако не беше ти, щеше да е някое улично псе. Или мацка, която му е лъснала бастуна твърде грубо, когато я е завел някъде през пубертета си на автокино. Тъжна работа, а? И всичко е заради ония червейчета, дълбаещи в главата му. Обаче всички го обичаме и му угаждаме, защото Еди винаги е бил готин пич. Когато разказва виц, човече, се смееш до припадък. Толкова е забавен! Между другото, никой не вярваше, че си истински. До момента, в който караконджулът на Еди Джи не цъфна в Далас, и то в моята заложна къща! И какво се случи? Той залага, че „Пиратите“ ще бият „Янките“ — нещо, което всеки знае, че няма да стане, — и то в седмия мач, при положение че всеки знае колко пъти се случва това в шампионата.

— Беше си чист късмет — измънках. Гласът ми беше хрипкав, защото отляво устата ми се подуваше. — Импулсивно решение.

— Било е пълна глупост, а човек си плаща за глупостите — отсече Акива Рот. — Кармо, прасни му капачката на тоя глупав кучи син.

— Не! — простенах. — Недайте, моля ви!

Кармо се усмихна, сякаш бях изтърсил нещо забавно, взе омотаната в кече тръба от масата и я стовари върху лявото ми коляно. Чух как нещо изпукна. Сякаш някой великан бе размърдал пръсти и кокалчетата му бяха изщракали. Болката беше ужасяваща. Извиках и се отпуснах като чувал между горилите, които ме държаха. Те побързаха да ме вдигнат.

Рот продължаваше да стои на прага, облегнат на касата на вратата — с ръце в джобовете и спокойна усмивка на уста.

— Така. Добре. Между впрочем, това сериозно ще се подуе. Няма да повярваш колко голямо ще стане. Но я скивай — ти си го купи, ти си го плати, значи си е твое. Междувременно, фактите, госпожо, нищо друго освен фактите!

Здравенящите, които ме държаха, се изсмяха.

— Фактите са следните: никой друг, облечен като теб, не направи подобен залог в деня, когато цъфна в заложната ми къща. За човек, облечен като теб, импулсивното решение би било да заложи десет кинта или максимум двайсет. Ти обаче не заложи толкова. И „Пиратите“ победиха, което също си е неоспорим факт. И постепенно взех да си мисля, че Еди Джи може пък да е прав... Но не че си караконджул, таласъм или някакъв шибан медиум — нищо подобно, — а че може би просто познаваш някого, който пък познава някой друг... Който примерно знае, че работата е нагласена и „Пиратите“ ще спечелят в седмия мач?

— Никой не уговаря бейзболни мачове, Рот. Не и след случая с „Блек Сокс“ от 1919 година.^[12] Ти си букмейкър, би трябвало да го знаеш.

Акива Рот повдигна вежди.

— Я виж ти! Знаеш ми името! Хей, май действително си някакъв шибан медиум. За съжаление нямам цял ден на разположение.

И сякаш в потвърждение на думите си той си погледна часовника. Беше массивен и лъскав, най-вероятно „Ролекс“.

— Опитах се да разбера къде живееш, когато дойде да си вземеш мангизите, ама ти си държеше проклетия палец върху адреса си. Окей, мога да те разбера. Много хора го правят. Обаче от мен да мине, карай. Решавам да не издребнявам. Какво да сторя — да пратя момчетата си да те спукат от бой или даже да те бастисат, само за да може умът на Еди Джи — или каквото там е останало от него — да се успокои? Само защото някакъв тип е заложил при идиотски коефициент и ме е одрусал с хиляда и двеста кинта? Хайде, няма нужда. Щом Еди Джи не знае нещо, значи няма какво да го човърка. Освен това, ако взема да те пречукам, кой знае каква нова дивотия ще му се загнезди в главата? Може да си втълпи, че Хенри Форд се е преродил в Ани Крайст или нещо подобно. Кармо, тоя пак не ме слуша, а *това ме вбесява!*

Кармо отново замахна с тръбата. Този път се прицели малко под ребрата. Болката първо ме парализира, а после се разпространи във

всички посоки, изгаряйки ме отвътре като огнено кълбо.

— Боли, а? — подхвърли Кармо. — Направо виждаш звезди посред бял ден, нали?

— Май ми спука някое ребро — промълвих. Отнякъде се чуваше дрезгавото хъхрене на парна машина и едва впоследствие разбрах, че източникът на звука съм аз.

— Надявам се да е *точно така!* — заяви Рот. — Оставил те на мира, загубеняко! Оставил те да си ходиш по живо, по здраво! Мамка му, даже съвсем забравих за теб! А ти какво направи? Появяваш се при Франк във Форт Уърт, за да заложиш на проклетия боксов мач между Кейс и Тайгър! Пак по същия тертип — залагаш на аутсайдера при супернеизгоден коефициент! Този път обаче предсказваш и *шибания рунд*! Така че виж какво ще направим сега, друже — ти ще ми изпееш откъде ги знаеш всички тия работи. Направиши ли го, ще ти нашракам няколко снимчици, както си сега, и Еди Джи също ще остане доволен. Той е наясно, че не можем да ти видим сметката, понеже Карлос му е казал, че не бива, а Еди винаги слуша Карлос, дори и сега. Но ако те скива подобаващо украсен... Да, това ме навежда на мисълта, че не си достатъчно украсен, мамка му. Погрижи се за това, Кармо. Поработи малко над физиономията му.

Кармо се подчини и се зае да обработва лицето ми, докато другите двама продължаваха да ме държат. Счупи носа ми, наси nisi лявото ми око, изби ми няколко зъба и сряза едната ми буза. Не спирах да си мисля едно и също нещо: „*Ще припадна или те ще ме убият... и в двата случая болката ще спре.*“ Обаче не изгубих съзнание и по някое време Кармо се отказа. Беше се задъхал и по жълтите му ръкавици се открояваха червени петна. Сълнчевите лъчи грееха през прозорците на кухнята и очертаваха издължени сияйни островчета върху избелелия линолеум.

— Така е по-добре — отбеляза Рот. — Донеси полароида от пикапа, Кармо. И побързай. Искам да приключваме вече.

Преди да излезе, Кармо смъкна ръкавиците си и ги сложи на масата до оловната тръба. Кечето се беше разнищило и се беше напоило с кръв. Лицето ми пулсираше, но коремът ми беше далеч по-зле. Изгарящата болка не секваше. Не смеех и да си помисля какво точно ставаше там...

— Питам те отново, Амбърсън. Откъде знаеше, че двубоят е нагласен? Кой ти каза? Искам истината.

— Просто познах. — Опитах да си внуша, че звучи като човек с тежка настинка, но изобщо не беше така. Звучах като човек, който току-що е бил смазан от бой.

Той вдигна тръбата и потупа с нея по массивната си длан.

— Кой ти каза, шибаняко?

— Никой. Гутиерес е съвсем прав. Аз съм демон, а демоните могат да виждат бъдещето.

— Пропиляващ последния си шанс.

— Уанда с твърде висока за теб, Рот. И твърде клоощава. Когато си отгоре ѝ, изглеждаш като жаба, която се опитва да изчука дъска. Или по-скоро...

Спокойното му досега лице внезапно се изкриви от гняв. Трансформацията бе тотална и се случи за по-малко от секунда. Той замахна с тръбата към главата ми. Вдигнах лявата си ръка в нелеп опит да се предпазя и я чух как изхрущява като клонче под тежестта на леда. Този път, когато увиснах немощно помежду им, горилите ме оставиха да рухна на пода.

— На хитрец ще ми се правиш, а? На шибан хитрец? — Думите му сякаш идваха от огромно разстояние. Или по-скоро от голяма височина. А може би и двете. Усещах, че вече съм готов да припадна, и нямах търпение това да се случи. Обаче зрението ми не беше дотолкова замъглено, че да не видя как Кармо се връща с един от първите модели фотоапарати „Полароид“. Беше голям и тумбест, от онния, чиито обективи приличат на акордеон.

— Обърни го — нареди Акива Рот. — Да го снимаме от хубавата страна.

Докато здравенящите изпълняваха заръката му, Кармо подаде фотоапарата на шефа си, който пък на свой ред му върна тръбата. После Рот вдигна полароида към лицето си и подхвърли:

— Гледай птиченцето, шибаняко! Една за Еди Джи...

Щрак!

— ... и една за моята лична колекция, каквато всъщност нямам, но все отнякъде трябва да започна, нали?

Щрак!

— ... и една за теб. За да си спомняш, че когато сериозните хора ти задават въпроси, трябва да им отговаряш.

Црак!

Той издърпа последната снимка от прореза и я хвърли към мен. Фотографията кацна върху ръката ми... и само след миг Акива Рот стъпи с цялата си тежест отгоре ѝ. Костите изпращаха. Изстенах и притиснах пострадалата си ръка към гърдите си. Беше ми счупил най-малко един пръст, а може би даже три.

— Запомни, че ако до шейсет секунди не се погрижиш за коляното си, работата ще стане много дебела. Стига да си в съзнание, де!

— Искаш ли да го питаш нещо друго, шефе? — попита услужливо Кармо.

— Шегуваш ли се? Виж го само. Та той вече даже името си не знае. Зарежи го. — Акива Рот понечи да се обърне към вратата, но в последния момент явно размисли. — Хей, тъпако! Ето ти едно за сбогом.

След тези думи ме ритна в главата с тежката си обувка. Стори ми се, че има стоманено бомбе. Пред очите ми избухнаха ослепителни фойерверки. После темето ми се удари тежко в паркета и всичко помръкна.

16.

Предполагам, че не съм бил в безсъзнание дълго време, понеже продълговатите слънчеви островчета върху линолеума почти не се бяха променили. В устата си имах вкус на мокра мед. Изплюх някакъв кървав съсирем на пода заедно с парченце от зъб и се опитах да се изправя. Трябваше да се хвана за един от столовете със сравнително здравата си ръка, след което се вкопчих в масата. Тя за малко да се преобърне отгоре ми, ала по-важното беше, че като цяло упражнението се оказа не толкова трудно, колкото ми изглеждаше. Усещах левия си крак вкочанен, панталоните ужасно ме стягаха около подуващото се коляно — както ми беше обещано! — обаче се утеших с мисълта, че би могло да е много по-зле.

Погледнах през прозореца, за да видя дали пикапът-баничарка действително се е махнал, след което започнах бавното си и мъчително куцукане към спалнята. Усещах всеки удар на сърцето си като парен чук, който разпращаше пронизващи вибрации към счупения ми нос и лявата страна на лицето ми, където скулата ми едва не бе строшена. Темето ми също пулсираше болезнено. Вратът ми се бе схванал.

„Можеше да бъде и по-зле — напомних си, докато се тътрех тежко към спалнята. — Все пак можеш да си стоиш на краката, нали? Само вземи проклетия патлак, метни го в жабката и газ към спешното. Горе-долу си добре. Вероятно по-добре от Дик Тайгър тази сутрин.“

Тъкмо си повтарях това, когато протегнах ръка към най-близката лавица. В същия миг усетих как нещо сякаш се къса в червата ми... след което започна да се размотава. Тлеещите въглени, които ме изгаряха отляво, изведнъж лумнаха с адски пламъци, сякаш някой ги беше залял с бензин. Напипах ръкохватката на револвера, завъртях го, пъхнах показалец в предпазителя на спусъка и издърпах оръжието от полицата. То тупна тежко на земята.

„Сигурно даже не е зареден“ — мина ми през ума, докато се навеждах да го вдигна. Лявото ми коляно нададе агонизиращ писък и окончателно се предаде. Строполих се на пода и болката в долната част на корема ми отново ме раздри. Пресегнах се, доколкото ми позволяваха силите, и докопах револвера. Превъртях барабана. В крайна сметка се оказа зареден. Даже нямаше празно гнездо. Пъхнах го в джоба си и се опитах да изпълзя обратно в кухнята, ала коляното ме болеше твърде силно. Главоболието също се засилваше; тъмните му пипала се разпростираха от тила ми, обхващайки целия ми череп.

В крайна сметка стигнах до леглото, влечейки се по корем. Щом се озовах там, се надигнах с помощта на десните си ръка и крак. Левият все още ме държеше, но за нищо на света не можех да го сгъна в коляното. Трябаше да се махна оттук, при това възможно най-скоро.

Сигурно съм изглеждал като Честьър от уестърн сериала „Димяющ дуло“, докато се придвижвах бавно през спалнята и кухнята. След цяла вечност успях да се добера до входната врата, която зееше широко отворена, а около ключалката стърчаха трески. Дори си спомням как в съзнанието ми изплува репликата: „Господин Дилън, господин Дилън, беда е сполетяла Лонгбранч!“

Криво-ляво успях да изляза на верандата, вкопчил в парапета пръстите на дясната си ръка, и да се спусна до пътечката. Стъпалата бяха само четири, ала при преодоляването на всяко едно от тях в черепа ми сякаш се забиваха пирони. Имах чувството, че започвам да губя периферното си зрение. Опитах се да завъртя глава, за да видя шевролета си, но вратът ми отказа да съдейства. В края на краищата се наложи да се обърна с цялото си тяло и когато колата се появи в полезрението ми, осъзнах, че шофирането щеше да е невъзможно. По дяволите, дори отварянето на дясната врата и пъхането на колта в жабката щеше да е невъзможно; представях си какво цунами от изпепеляваща болка щеше да се надигне при навеждането ми.

Бръкнах в джоба си, извадих трийсет и осемкалибрения револвер и се върнах на верандата. С голяма мъка набутах оръжието под стълбите. Надявах се, че няма да го открият там. После се обърнах и закрачих бавно по пътечката. „С бебешки стъпки — инструктирах се наум, докато напредвах към улицата. — С малки бебешки стъпчици.“

Две хлапета караха велосипеди. Опитах се да им кажа, че имам нужда от помощ, но единственото, което излезе от подутата ми уста, беше нещо от сорта на: „xxxxxxx“. Те само се спогледаха, натиснаха по-енергично педалите и профучаха покрай мен.

Обърнах се надясно (стремително подуващото се коляно превръщаше идеята да поема наляво в едно от най-ужасните неща на света) и се затътрих по тротоара. Зрителното ми поле продължаваше да се стеснява; струващо ми се, че се взирям през цев на пушка или някаква тръба. За момент в паметта ми изникна рухналият комин в двора на стария металургичен завод „Кичънър“ в Дери.

„Трябва да си довлачиши задника до Хейнс Авеню — казах си аз. — Там трафикът ще бъде по-оживен. Пробвай се да добереш поне дотам.“

Но дали наистина се движех в правилната посока? Ами ако всъщност се отдалечавах от Хейнс? Видимият свят се бе ограничил до малка окръжност с диаметър петнайсет сантиметра. Имах усещането, че черепът ми се пропуква, а във вътрешностите ми бушува горски пожар. Движех се като насън, на забавен каданс, а плочките на тротоара ми изглеждаха меки като пух.

Преди да изгубя съзнание, нещо ме удари. Нещо твърдо и по всяка вероятност метално. Малко след това някакъв дрезгав глас,

чийто източник сякаш се намираше на петнайсет километра над главата ми, извика:

— Хей, ти! Хей, момче! Какво ти има?

Обърнах се. Движението изцеди и последните ми сили, но в крайна сметка успях да се справя. Над мен се бе навела онази възрастна жена, нарекла ме страхливец, когато отказах да се намеся в кавгата между Лий и Марина. Би трябало да е било през въпросния августовски ден, понеже — без значение колко беше горещо — старицата отново носеше розовата си фланелена нощница и подплатеното яке отгоре. И може би защото вълненията покрай боксовия мач все още бяха твърде скорошни в съзнанието ми, щръкналата й коса ми напомни не толкова за Елза Ланчестър, колкото за Дон Кинг. Беше ме бутнала с един от предните крака на проходилката си.

— Олеле, майчице! — възклика старецата. — Кой те подреди така?

Беше дълга история, а аз не можех да я разкажа. Вече се здрачаваше и това ми харесваше, понеже убийствената болка в главата ми леко се притъпяваше от сгъстяващия се мрак. „*Ал беше сполетян от рак на белите дробове — мина ми през ума, — а аз — от Акува Ром. И в двата случая играта свърши. И Ози печели.*“

Не и ако можех да го предотвратя.

Мобилизирах цялата си сила и се обърнах към далечното лице над мен; единственото светло нещо в надигащата се отвсякъде тъмнина.

— Обадете се... — изхриптях — на деветстотин и единайсет.

— Какво е това?

Естествено, че щеше да реагира така. Телефон 911 още не беше въведен в САЩ. Положих всички усилия да не изгубя съзнание още няколко секунди, за да успея да произнеса:

— На „Бърза помощ.“

Мисля, че може и да съм повторил тези три думички, ала не съм съвсем сигурен, защото мракът ме погълна.

Впоследствие често се питах дали някои хлапета или биячите на Рот са откраднали колата ми. И кога точно е станало. Какъвто и да беше случаят, крадците нито я бяха потрошили, нито повредили. Дийк Симънс я откри на паркинга за конфискувани автомобили на Далаското полицейско управление. Шевролетът се оказа в по-добра форма от мен.

Явно пътуванията във времето не са никак чужди на иронията.

[1] Верига магазинчета, широко разпространени из южните и югозападните щати, просъществувала до 1984 г. — Б.пр. ↑

[2] Съкращение от „Central Exchange“ — название на централизираните услуги на телефонните централи. В началото на 60-те повечето американски предприятия са предпочитали да използват тях, вместо да си закупят самостоятелна вътрешнофирмена телефонна централа. — Б.пр. ↑

[3] Популярно название на ЦРУ в САЩ. Наричат го още „Лангли“ (въпреки че централата на ФБР се намира там) и „Агенцията“. — Б.пр. ↑

[4] Прокастровският „Комитет за честна игра за Куба“ е активистка група, основана в Ню Йорк през април 1960 г. — Б.пр. ↑

[5] Музикален ефект, наподобяващ забавено ехо. — Б.пр. ↑

[6] Разбрахте ли? (итал.) — Б.пр. ↑

[7] Според някои последователи на конспиративните теории носенето на станиолена шапка предпазва от чужди намеси в съзнанието като четене и внушаване на мисли, контрол над сънищата и т.н. — Б.пр. ↑

[8] Рокендрол дует, нашумял през 50-те и 60-те години на миналия век, творящ в т. нар. жанр сърфрок, особено популярен сред летовници и сърфисти и асоцииран най-вече с музиката на „Бийч Бойс“. Парчето „Градът на сърфовете“ е сред най-големите им хитове. — Б.пр. ↑

[9] Една от най-знатените реплики от „Казабланка“. Рик я казва на Илза в края на филма. — Б.пр. ↑

[10] Дословен цитат от Евангелието на Йоан, глава 11, стих 35. — Б.пр. ↑

[11] Нелогичен извод или твърдение (лат.). — Б.пр. ↑

[12] Black Sox (букв. „Черните чорапи“) е името, с което се сдобива бейзболният отбор „Чикаго Уайт Сокс“ („Белите чорапи“), след като се установява, че голяма част от играчите му са замесени в скандал. През 1919 г. отборът се договаря с букмейкърите да изгуби шампионата на САЩ по бейзбол, обаче аферата е разкрита и добива голяма публичност, в резултат на което от тима се отказват и най-верните му привърженици. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ ШЕСТА ГЛАВА

През следващите единайсет седмици отново заживях два живота. За единия почти нищо не знаех — започнах да го наричам „Външният живот“, — ала за сметка на това другият ми беше доста добре познат. И в този „Вътрешен живот“ често сънувах Човека с жълтата карта.

Във Външния живот дамата с проходилката (името ѝ беше Албърта Хичинсън; Сейди я откри и ѝ занесе букет цветя) стоеше над мен на тротоара и крещеше за помощ, докато не привлече вниманието на един от съседите, който веднага се обади на „Бърза помощ“. Линейката ме откара в болницата „Паркланд“, а лекарят, който се погрижи за мен, се казваше Малкълм Пери. Впоследствие именно при него щяха да отнесат умиращите Джон Ф. Кенеди и Лий Харви Осуалд. С мен той определено извади по-голям късмет... макар че за малко и аз да не прескоча трапа.

Гостуването на Акива Рот ме беше дарило със счупени зъби, счупен нос, счупена скула, счупено ляво коляно, счупена лява ръка, изкълчени пръсти и увреждания на вътрешните органи. Имах и черепно-мозъчна травма, която безпокоеше най-силно Пери.

Казаха ми, че когато започнали да палпират^[1] корема ми, съм се свестили и съм започнал да надавам писъци, ала нямах никакъв спомен за подобно нещо. Сложили ми катетър и аз незабавно съм започнал да пикая кръв през него. Жизненоважните ми органи първо изглеждали в стабилно състояние, но после положението започнало да се влошава. Направили ми изследване, за да определят кръвната ми група, след което ми направили четири кръвопреливания... За малко да пресуша запасите на болницата, натрупани благодарение на жителите на Джоди по време на мащабната кръводарителска кампания от миналия септември. Научих това от Сейди, която трябваше да ми го повтаря няколко пъти, понеже непрекъснато забравях. Смятали да ме пратят и в коремната хирургия, ала първо решили да се консултират с невролог и ми направили лумбална пункция. Нормално — все пак Страната на миналото все още не познаваше нито ехографските изследвания, нито ядрено-магнитния резонанс...

Съобщиха ми още и че съм провел кратък разговор с две от медицинските сестри, които ме подготвяли за пункцията. Бил съм им казал, че съпругата ми има проблем с алкохола. Едната сестра отбелязала, че това е лошо нещо, и попитала за името на жена ми. „Риба, наречена Уанда“^[2] — гласял моят отговор. След тези думи съм избухнал в смях, а после съм припаднал.

Далакът ми беше на пихтия от побоя. Лекарите го отстраниха.

След като изрязали далака ми и го изхвърлили там, където отиват вече безполезните и недотам важни органи, ме изпратили в ортопедичното отделение, макар още да съм бил в безсъзнание. Там сложили шина на счупената ми ръка и гипсирали крака ми. През следващите седмици много хора се подписаха отгоре му. Понякога знаех кой стои зад всяко от имената, но обикновено нищо не ми говореха.

Държаха ме упоен, главата ми беше фиксирана и не можех да я завъртя, а горната част на леглото ми беше вдигната под ъгъл от трийсет градуса. Фенобарбиталът бе наложителен не защото бях в съзнание и нямаше да издържа на болките (макар че според Сейди от време на време съм промърморвал нещичко), а понеже медиците се тревожели да не би изведнъж да дойда на себе си и да се нараня допълнително. В общи линии Пери и другите лекари (Елъртън също идвал на визитация, за да следи състоянието ми) се отнасяли към помляната ми кратуна като към неексплодирана бомба.

И до днес не съм съвсем сигурен какво точно представлява хемоглобинът или хематокритът^[3], но моите започнали да се повишават и това вдъхнало надежда на всички. След три дни ми направили нова лумбална пункция. Тя показала следи от стара кръв, а в света на лумбалните пункции старото е по-добро от новото. Всичко това свидетелствало, че съм претърпял значителна мозъчна травма, но положението ми не било толкова критично, че да се наложи пробиването на дупка в черепа ми — рискована процедура, особено като се има предвид тежкото ми общо състояние и всички битки, водени от тялото ми на другите фронтове.

Миналото обаче си пази територията и се защитава срещу евентуалните промени. Пет дни след приемането ми в болницата пълтта около мястото на спленектомията^[4] започнала да почервенява и да се затопля. А на следващия ден разрезът се отворил и съм вдигнал

температура. Състоянието ми, което било променено в положителна насока — от „критично“ на „сериозно“ след втората лумбална пункция, — отново се върнало към критичното. Според епикризата ми съм бил „упоен по препоръка на доктор Пери“ и неврологичният ми статус бил „минимално реагиращ“.

На седми септември се свестих за кратко. Поне така ми казаха. Някаква жена — доста привлекателна въпреки белега на лицето ѝ, и възрастен мъж с каубойска шапка в ската си седяха на ръба на леглото ми.

— Знаеш ли как се казваш? — попита жената.

— Пъдънтайн — отвърнах. — Попитате ли ме пак, ще ви кажа същото.

Господин Джейк Джордж Пъдънтайн Епинг-Амбърсън прекара седем седмици в „Паркланд“, преди да го преместят в рехабилитационния център „Идън Фалоус“ в северната част на Далас — неголям комплекс, приютиващ пострадали от региона. По време на целия този период бях на интравенозни антибиотици заради инфекцията, плъзнала от някогашното местенце на вече липсващия ми далак. Шината на счупената ми ръка бе заменена от гипс, който също се изпъстри с непознати за мен имена.

Без съмнение мога да заявя, че Малкълм Пери и останалите от персонала спасиха живота ми. Те обаче неволно ми дадоха и един нежелан дар, който ми прави компания почти до края на престоя ми в „Идън Фалоус“. Имам предвид вторичната инфекция, предизвикана от антибиотиците, инжектирани в организма ми, за да се преборят с първата. Имам безумни спомени от неистово повръщане, както и от цели дни, прекарани върху болничната подлога. Помня как по едно време си казах: „Трябва да отида в дрогерията в Дери и да се срещна с господин Кийн. Имам дяволска нужда от каопектат.“ Кой обаче беше господин Кийн? И къде беше това Дери?

Когато започнах да задържам храната в организма си, ме изписаха от болницата, обаче прекарах в „Идън Фалоус“ почти две седмици, докато диарията премине. Междувременно беше дошъл краят на октомври. Сейди (обикновено не си спомнях името ѝ; просто се използваше от съзнанието ми) ми донесе хартиен фенер. Този спомен ми е доста ярък, понеже нададох вик, щом го зърнах. Това

беше волът на човек, забравил нещо от изключително, даже жизненоважно значение.

— Какво има? — попита ме тя. — Какво има, скъпи? Нещо не е ли наред? Нещо за Кенеди ли е? Да не е свързано с Кенеди?

„Той ще ги убие всичките с чук! — изкрешах. — В ноцта на Хелоуин! Трябва да го спра!“

— Кого? — Тя пое треперещите ми ръце. На лицето ѝ се изписа страх. — Кого трябва да спреш?

Обаче не можах да си спомня и след няколко секунди заспах. Спах доста време, и не само заради трудно възстановяващата се травма на главата. Бях изтощен и се чувствах като призрак на предишното си „аз“. В деня на посещението на Акива Рот тежах осемдесет и четири килограма, а когато ме изписаха от „Паркланд“ и ме изпратиха в „Идън Фалоус“, бях свалил двайсет и два.

Такъв беше Външният живот на Джейк Епинг — мъжът, който претърпя тежък побой и за малко не издъхна в болницата. Вътрешният ми живот бе изпълнен с чернота, гласове и епизодични мисловни проблясъци, които бяха като светкавици; ослепяваха ме с яростта си и потъваха в мрака, преди да успея да зърна нещо повече от заобикалящия ги пейзаж в съзнанието ми. През по-голямата част от времето бях изгубен, но — ако ми позволите да перифразирам Евангелието — от време на време съумявах да се открия.

В подобни моменти ми ставаше нетърпимо горещо и една жена ми пъхаше в устата ледени кубчета, които имаха божествен вкус. Това беше ЖЕНАТА С БЕЛЕГА, която понякога се наричаше Сейди.

Имаше случаи, когато се откривах върху тоалетната чиния в ъгъла на стаята, без да имам никаква представа как съм се озовал там, а от мен извираха литри воднисти, парещи ексременти. Тялото ми ме сърбеше и пулсираше, а коляното ми сякаш беше пълно с натрошени стъкла. Помня как страшно ми се искаше някой да ме убие.

Понякога се опитвах да стана от леглото, понеже трябваше да свърша нещо ужасно, ама наистина ужасно важно. МЪЖЪТ С КАУБОЙСКАТА ШАПКА обаче беше там. Той ме хвана и ми помогна да легна обратно в леглото, преди да падна на пода.

— Не още, синко — каза ми — Още нямаши сили за това.

Друг път се откривах как говоря — или се опитвам да говоря — на двама униформени полицаи, дошли да ме разпитат за нанесения ми

побой. Единият носеше на ревера си бадж с името си: „ТИПИТ“. Опитах се да му кажа, че е в опасност. Опитах се да му кажа, че трябва да помни, да помни пети ноември^[5]. Да, това беше точният месец, но погрешният ден. Обаче не можах да се сетя за истинската дата и започнах да се удрям по главата от яд. Ченгетата се спогледаха озадачено. „ТОЗИ, КОЙТО НЕ СЕ КАЗВАШЕ ТИПИТ“ извика сестрата. Тя пристигна с лекаря, който ми сложи инжекция и аз отново се унесох.

Откривах се и как слушам Сейди, докато тя ми чете — първо „Невзрачният Джуд“, а после „Тес от рода Д’Ърбървил“. Тези истории ми бяха познати и слушането им ми действаше успокояващо. По някое време — вече бяхме на „Тес“ — ненадейно си припомних нещо.

— Накарах Тесика Калтроп да ни остави на мира.

Сейди вдигна очи от книгата.

— Да не искаш да кажеш „Джесика“? Джесика Калтроп? Така ли? Как? Помниш ли?

За съжаление не помнех. Споменът се беше заличил.

Веднъж се открих как съзерцавам Сейди, докато тя седи край малкия прозорец, взира се в дъжда навън и плаче.

През повечето време обаче бях изгубен.

ЧОВЕКЪТ С КАУБОЙСКАТА ШАПКА беше Дийк, ала по едно време го взех за дядо си и това много ме изплаши, понеже дядо Епинг беше мъртъв и...

Епинг... Да, така се казвах. „Запомни го!“ — казах си, ала в началото това изобщо не ми се удава.

На няколко пъти идваше да ме види и една ВЪЗРАСТНА ЖЕНА С ЧЕРВЕНО ЧЕРВИЛО. Понякога си мислех, че се нарича госпожа Ели; друг път бях съвсем сигурен, че е Ирен Райън, която играеше баба Клампет в сериала „Селяндури в Бевърли Хилс“. Казах ѝ, че съм изхвърлил мобилния си телефон в езеро. „Сега спи там при рибите. Обаче така ми се иска сега да беше тук при мен.“

И никаква МЛАДА ДВОЙКА дойде да ме посети. Сейди даже ги представи:

— Виж, това са Майк и Боби Джил.

— Майк Колслou — изрекох аз.

МЛАДИЯТ МЪЖ се опита да ме окуражи:

— Оправяте се, господин Амбърсън. — После се усмихна, но аз забелязах сълзата, която се търкулна по бузата му.

По-късно, когато Сейди и Дийк ме посещаваха в „Идън Фалоус“ често сядаха с мен на дивана. Сейди вземаше дланите ми в своите и ме питаше:

— Помниш ли името му, Джейк? Никога не си ми казвал *името* му. Как можем да го спрем, ако не знаем кой е или къде ще отиде?

— Аз ще го изпера — изломотих. Костваше ми адски усилия да го изрека. Чак темето ме заболя, но се напрегнах още повече и се коригирах: — Аз ще го спра.

— В сегашното си състояние не можеш да спреш и листна въшка без нашата помощ — отбеляза Дийк.

Обаче Сейди беше твърде мила, а Дийк — твърде стар. Тя никога не би му казала. И може би така бе най-добре, понеже той едва ли щеше да ѝ повярва.

— Човекът с жълтата карта ще те спре, ако се намесиш — казах аз. — Аз съм единственият, когото не може да спре.

— Кой е Човекът с жълтата карта? — попита Сейди, навеждайки се напред.

— Не си спомням, обаче не може да ме спре, понеже не съм оттук.

Само дето ме *спираше*. И ако не беше той, значи бе нещо друго. Според доктор Пери амнезията ми беше повърхностна, бързо щеше да отшуми и беше прав... макар и само донякъде. Ако се опитвах твърде силно да си припомня най-значимите неща, получавах ужасно главоболие, ходенето ми се превръщаше в куцукане, а зрението ми се замъгляваше. Най-неприятна от всичко обаче бе тенденцията изведнъж да потъвам в сън. Сейди попита доктор Пери да не би да става въпрос за нарколепсия^[6]. Той ѝ отвърна, че най-вероятно случаят не е такъв, ала аз усетих тревогата в гласа му.

— Събужда ли се, когато го извикаш или го разтърсиш?

— Всеки път — потвърди тя.

— Можете ли да кажете, че най-често това се случва, когато е разстроен, понеже не може да се сети за нещо?

Сейди кимна.

— В такъв случай съм сигурен, че ще отшуми, също като амнезията.

Най-накрая, след цяла вечност — макар бавно и постепенно — Вътрешният ми свят започна да се слива с Външния. Аз бях Джейкъб Епинг, бях учител и някак си бях успял да се върна назад във времето, за да предотвратя убийството на президента Кенеди. В началото се опитах да отхвърля тази идея, ала знаех толкова много за годините, които щяха да последват, че сам се убедих в истинността ѝ. Всички тези неща в съзнанието ми не бяха видения, а спомени. „Ролинг Стоунс“ сенатските заседания по импийчмънта на Клинтън, Световният търговски център в пламъци, Кристи — моята изпълнена с проблеми и създаваща проблеми съпруга...

Една вечер, докато двамата със Сейди гледахме сериала „Сражение“, изведнъж си спомних какво бях сторил с Франк Дънинг.

— Сейди, убих човек, преди да дойда в Тексас. Случи се в гробището. Налагаше се да го извърша. Той щеше да избие цялото си семейство.

Тя ме изгледа удивено.

— Спри този телевизор — промълвих. — Актьорът, който играе сержант Сондърс — не мога да се сетя за името му, — след време ще бъде обезглавен от винт на хеликоптер. Моля те, Сейди, изключи го!

Тя изпълни молбата ми, след което коленичи пред мен.

— Кой ще убие Кенеди? И къде точно ще бъде, когато го направи?

Напрегнах паметта си. Този път не заспах, но и не можах да изтръгна въпросния спомен. Бях дошъл във Флорида от Майн, това го помнех... С „Форд Сънлайнър“, страхотна кола... От Флорида бях отишъл в Ню Орлиънс, а след като напуснах Ню Орлиънс, пристигнах в Тексас. Помиех как слушах по радиото „Земен ангел“ на „Пенгвинс“, докато със сто и петнайсет километра в час прекосявах междущатската граница. Помнех и знака: „ТЕКСАС ВИ ПОСРЕЩА С ДОБРЕ ДОШЛИ“. Както и рекламния билборд „БАРБЕКЮТО НА СОНИ Е СЛЕД 45 КМ“. После филмът, прожектиран в главата ми, потъваше в снежинки. След като картината се проясняваше, в съзнанието ми изплуваха спомените за живота и преподавателската ми дейност в Джоди. Най-ярки от този период бяха впечатленията ми от сунинга, който бяхме танцуvalи със Сейди, и как се гушкаме в леглото в бунгалата в Кендълуд. Тя ми съобщи, че съм живял още и във Форт Уърт и Далас, ала не знаела къде точно; цялата информация, с която

разполагала, се изчерпвала с два телефонни номера, които вече не функционирали. И аз не се сещах къде, макар и да подозирах, че едно от жилищата по всяка вероятност се намираше на Кадилак Стрийт. Обаче Сейди прегледа внимателно местните карти и заяви, че в нито един от двата града няма улица с такова име.

Вече си спомнях доста неща, но името на атентатора не бе сред тях, нито пък къде или кога щеше да премине към действие. И знаех ли защо? Естествено. Защото миналото се опитваше да скрие тази информация от мен. Миналото, което ревниво пазеше своята територия.

— Убиецът има дете — споделих пред Сейди. — Дъщеричка. Мисля, че се казва Ейприл^[7].

— Джейк, искам да те питам нещо. Може да те ядоса, но тъй като страшно много зависи от това — съдбата на света, както сам твърдиш, — дължна съм да го сторя.

— Давай. — Не можех да се сетя за неин въпрос, който би ме ядосал.

— Лъжеш ли ме?

— Не — отвърнах. И това си беше самата истина. Тогава.

— Казах на Дийк, че трябва да се обадим на полицията. Той ми показва брой от „Морнинг Нюз“, където пишеше, че вече са събрани сведения за над двеста смъртни заплахи от потенциални атентатори. Според него както крайнодесните екстремисти от Далас и Форт Уърт, така и левите от Сан Антонио, ще се опитат да стреснат Кенеди и да го прогонят от Тексас. Според него даласките полицаи прехвърлят информацията за всички потенциални заплахи към ФБР, а там само си клатят краката и не вършат нищо. Според Дийк единственият човек, когото Джей Едгар Хувър мрази повече от Джон Кенеди, е неговият брат Боби.

Не ме интересуваше особено кого мрази Хувър.

— Вярваш ли ми?

— Да — кимна тя и въздъхна. — Вик Мороу наистина ли ще умре?

Да, точно така се казваше онзи актьор!

— За съжаление да.

— Докато се снима в „Сражение“?

— Не, по време на снимките на голяма кинопродукция^[8].

Тя избухна в сълзи.

— Не умирай, Джейк — моля те! Нищо друго не искам, освен да се оправиш!

Често ме измъчваха кошмари. Местата, които сънувах, бяха различни — ту пустееща улица, напомняща главната на Лисbon Фолс, ту гробището, където бях застрелял Франк Дънинг; ту кухнята на Анди Кълъм, аса на крибицата, ту закусвалнята на Ал Темпълтън... Седяхме в сепарето, а хората от снимките по неговата „Стена на местните знаменитости“ гледаха към нас. Ал беше болен — умираше, — но очите му искряха от енергия и ентузиазъм.

— Човекът с жълтата карта е персонификацията на миналото, което пази своята територия — каза Ал. — Знаеш го, нали?

Да, знаех го.

— Той мислеше, че ще умреш от побоя, но ти оцеля. Очакваше, че ще умреш от инфекциите, но ти пак оцеля. Сега се стреми да помрачи спомените ти — най-важните, — защото съзнава, че това е последната му надежда да те спре.

— Но как би могъл? Нали е мъртъв.

Ал поклати глава.

— Не, това съм аз.

— Кой е той? Какво представлява? И как може да се връща отново към живота? Та той преряза гърлото си и картата почерня! Видях го със собствените си очи!

— Не знам, човече. Единственото, което ми е известно, е, че той не може да те спре, ако ти не искаш да спреш. Трябва да изровиш тези спомени!

— Тогава ми помогни! — извиках и сграбих вдървените му пръсти. — Кажи ми как се казва! Чапман? Менсън? И двете имена ми звучат познато, но усещам, че не са те, а някой друг. *Tu me забърка в това, така че ми помогни!*

В този момент от кошмара Ал тъкмо отваря уста, за да ми подскаже истината, обаче Човекът с жълтата карта ненадейно се намесва. Ако сме на главната улица, той излиза от двора до нас или от „Кенебек Фрут“. Ако сме на гробището, се надига от зейнал гроб като зомби във фильм на Джордж Ромеро. А ако сме в закусвалнята, вратата изведнъж се отваря с трясък. Картата, която носи затъкната в шапката си, е толкова черна, че изглежда като дупка в тъканта на света.

Мъртъв е и тялото му се разлага. По вехтия му шлифери са полепнали кал и пръст. Очните му кухини представляват пулсиращи сфери от гърчещи се червеи.

— *Той не може да ти каже нищо, защото е денят, в който две са на цената на едно!* — крещи Човекът с жълтата карта, който вече е Човекът с черната карта.

Обръщам се към Ал, обаче той се е превърнал в скелет с димяща между зъбите му цигара, и се събуждам, плувнал в пот. Опитвам се да сграбча спомените си, ала те отново ми се изпълзват.

Дийк ми донесе изрезки от вестниците, посветени на предстоящото посещение на Кенеди, надявайки се, че те ще ми помогнат да запълня празнините в паметта си. Обаче не можаха. Веднъж, докато си лежах на дивана (тъкмо се бях събудил след един от внезапните си пристани на съниливост), дочух как двамата се карат дали да се обадят на полицията. Дийк изтъкваше, че анонимният сигнал по всяка вероятност ще бъде пренебрегнат, а неанонимният с положителност щеше да вика всички ни в голяма беля.

— Хич не ме е грижа за това! — извика Сейди. — Знам, че го мислиш за луд, но ако случайно е прав? Как ще се почувствуваш, ако Кенеди се върне във Вашингтон в ковчег?

— Намесиш ли ченгетата, те веднага ще се фокусират върху Джейк. А според теб той е убил някакъв човек в Нова Англия, преди да дойде тук!

„Ох, Сейди, Сейди, не биваше да му казваш това!“

Този аргумент я накара да замълкне, но не и да се откаже. Понякога Сейди се опитваше да ме стресне и изненада, както се постъпва с хълцащ човек. И това не даде никакъв резултат.

— Уф, какво да те правя? — питаше ме тъжно тя.

— Не знам.

— Не можеш ли да достигнеш до спомена по някакъв друг, заобиколен начин?

— Опитах. Мисля, че човекът е служил като морски пехотинец.

— Почесах се по темето, където болката отново започваше да се надига. — Но като нищо може да става въпрос за военноморския флот. По дяволите, Кристи, нямам никаква представа!

— Сейди, Джейк. Името ми е Сейди.

— Не казах ли точно това?

Тя поклати глава и се насили да се усмихне.

На дванайсети ноември — падна се вторник след Деня на ветераните — „Морнинг Нюз“ излезе с дълга редакционна статия за предстоящото посещение на Кенеди и голямото му значение за града. „Повечето жители на Далас изглеждат готови да посрещнат младия и неопитен президент с отворени обятия — се казваше там. — Вълнението е голямо. И едва ли някой ще остане недоволен от обстоятелството, че Кенеди ще бъде придружаван от своята красива и очарователна съпруга.“

— Да не би пак да си сънувал Човека с жълтата карта снощи? — попита ме Сейди, когато влезе. Бе прекарала празника в Джоди, най-вече защото трябваше да полее цветята си и да „покаже знамето“, както самата тя се изрази.

Поклатих глава.

— Скъпа, ти прекарваш тук повече време, отколкото в Джоди. Как стоят нещата с работата ти?

— Госпожа Ели ми позволи да остана на непълен работен ден. Засега ме устройва, а когато замина с теб... ако заминем... предполагам, тогава ще решава какво да правя по-нататък.

Тя отмести погледа си от мен и малко нервно се опита да си запали цигара. Докато я гледах колко време се мъчи да запали клечката, осъзнах нещо недотам окуражаващо; Сейди все още имаше съмнения. Бях предсказал мирния изход на Карибската криза, бях познал, че Дик Тайгър ще падне в петия рунд... ала въпреки всичко съмненията продължаваха да я измъчват. Не я обвинявах. Ако бях на нейно място, вероятно и аз щях да се държа по същия начин.

После изведнъж лицето й се оживи.

— Обаче си имам страхотен заместник! Обзалагам се, че можеш да се сетиш кой е той!

Усмихнах се.

— Да не би да е... — Името му беше на върха на езика ми. Виждах го в съзнанието си — обветреното му, загоряло лице, каубойската шапка, тясната вратовръзка... И дотам. Болките отново плъзнаха в задната част на главата ми — около мястото, където се беше ударила в паркета... Но какъв паркет, в коя къща? Беше непоносимо изнервяващо да не мога да си спомня.

„Кенеди пристига след десетина дена, а аз не мога да се сетя за шибаното име на този възрастен мъж!“

— Опитай, Джейк!

— Опитвам се — натъртих. — Опитвам се, Сейди!

— Почакай малко. Хрумна ми нещо.

Тя внимателно постави димящата си цигара в един от улеите на пепелника, след което се изправи, отиде до вратата и я затвори след себе си. Сетне я отвори и заговори с глас, който беше едновременно дрезгав и дълбок:

— Какси днеска, синко? Хапна ли нещичко?

Възрастният мъж, за чието име не можех да се сетя, неизменно ме приветстваше с тези думи при всяко свое посещение.

— Дийк! — възкликах. — Дийк Симънс! Беше женен за госпожа Мими, ала тя почина в Мексико. Присъствах на церемонията в нейна памет.

От главоболието нямаше и следа. Бе изчезнало, просто ей-така!

Сейди изръкопляска и се хвърли в обятията ми. Отдадохме се на продължителна и страстна целувка.

— Виждаш ли? — усмихна се тя, когато отделихме устни. — Можеш да се справиш. Все още не е твърде късно. Как е името му, Джейк? Как се казва онзи откачен негодник?

Обаче колкото и да се напрягах, не можех да се сетя.

На шестнайсети ноември „Таймс Хералд“ публикува маршрута, по който щеше да мине президентският кортеж. Началото му беше при Полето на любовта, а краят — при „Трейд Март“, където Кенеди щеше да говори пред Гражданския съвет на Далас и поканените от тях гости. По програма той трябваше да поздрави в речта си както Центъра за следдипломни изследвания, така и самия Далас за икономическия му възход през последното десетилетие. Вестникът обаче услужливо напомняше, че истинската причина за визитата е сто процента политическа. Тексас бе гласувал за Кенеди през 1960 година, но перспективите за шейсет и четвърта изглеждаха доста обезърчаващи въпреки присъствието на „нашето момче“ от Джонсън Сити в отбора. Циниците продължаваха да наричат вицепрезидента „Свлачището Линдън“ — намек за повторния му опит да влезе в Сената през 1948, когато спечелва с осемдесет и седем гласа в повече срещу бившия губернатор — републиканеца Куки Стивънсън. Това си беше почти

древна история, ала устойчивостта на прозвището красноречиво свидетелстваше за смесените чувства, които тексасците изпитваха към него. Задачата на Джон Кенеди — и на Джаки естествено — беше да помогнат на Свлачището Линдън и губернатора на Тексас (който се падаше и ръководител на предизборната кампания на Джонсън) Джон Конъли да си върнат поддръжниците.

— Я погледни тук! — изкара ме от унеса ми Сейди, докато проследяваше с показалец маршрута на кортежа. — Колко много са високите сгради от двете страни на главната... Да не говорим за Хюстън Стрийт... Твойт човек някъде тук ли ще се притаи? Как смяташ?

Почти не я слушах, защото бях забелязal нещо друго.

— Виж, Сейди, кортежът ще мине по булевард „Търтъл Крийк“!
Очите й засияха.

— Там ли ще се случи?

Поклатих колебливо глава. Навярно не, ала знаех *нещичко* за въпросния булевард и то бе свързано с човека, когото бях дошъл да спра. Докато разсъждавах над това, нещо изплува на повърхността.

— Той ще скрие пушката и по-късно ще се върне за нея.

— Къде ще я скрие?

— Няма значение, понеже тази част вече се е случила. Тази част е в миналото. — Закрих лицето си с длани, защото светлината в стаята изведнъж ми се стори болезнено ярка.

— Стига си мислил за това сега — рече ми тя и премести вестника настрани. — Отпусни се, или пак ще получиш някое от онези главоболия и ще се наложи да гълташ хапчетата, които те правят страшно сънлив.

— Да — въздъхнах. — Знам.

— Трябва ти кафе. Силно кафе.

И тя отиде в кухнята, за да го приготви. Когато се е върнала, аз вече съм спял. Спах в продължение на три часа и сигурно щях да остана в Страната на сънищата още по-дълго, ако Сейди не ме беше разтърсила.

— Кое е последното нещо, което си спомняш от идването си в Далас?

— Нямам никакъв спомен.

— Къде отседна? В някой хотел? Или мотел? А може би си взел стая под наем?

За момент в съзнанието ми сякаш изплува смътен спомен за някаква сграда с множество прозорци. Имаше ли портиер, или нямаше? После изчезна също тъй внезапно. Главоболието ми започна да се усилва.

— Не знам. Единственото, което помня, е как пресичам междущатската граница по шосе номер 20 и виждам някаква реклама на барбекю. Това обаче бе на километри от Далас.

— Знам, но няма смисъл да се връщаме чак дотам, понеже ако си карал по шосе 20, вероятно си продължил по него. — Тя погледна часовника си. — Днес вече е твърде късно, ала утре ще се поразходим малко с колата...

— Едва ли ще има ефект... — промърморих, ала усетих как искрицата на надеждата проблясва в мен.

Сейди остана при мен през цялата нощ и на следващата сутрин напуснахме Далас по шосето, което местните наричаха „Пътят на Пчелата“. Поехме на изток към Луизиана, като Сейди седеше зад волана на моя шевролет. Дийк се бе погрижил да сменят повредения от крадците стартер и да се ремонтира всичко необходимо. Когато стигнахме до Терел, напуснахме шосе номер 20 и обърнахме на един осеян с дупки паркинг до крайпътна църква. Църквата „Кръвта на изкупителя“, както гласеше табелата на занемарената морава. Под този надпис се виждаше послание, съставено от големи бели пластмасови букви. Вероятно е гласяло: „ЧЕТОХТЕ ЛИ СЛОВОТО НА МНОГОСТРАДАЛНИЯ НИ БОГ ДНЕС“, ала някои от буквите бяха паднали и сега се четеше следната безсмислица: „ЧЕ ОХ Е ЛИ СЛОВОТО НА АЛНИЯ НИ БОГ ДНЕС“.

Сейди ми хвърли поглед, изпълнен с колебание.

— Ще можеш ли ти да караш на връщане, скъпи?

Бях сигурен, че ще се справя. Все пак бяха предимно прави отсечки, а и шевролетът беше автоматик. Нямаше нужда да използвам вдървения си ляв крак. Единственият проблем беше...

— Сейди? — обърнах се към нея, докато се намествах зад волана за първи път след онзи злополучен августовски ден и отместих седалката възможно най-назад.

— Да?

— Ако случайно заспя, хвани волана и веднага изгаси двигателя.
Тя се усмихна кисело.

— О, нямай грижи за това!

Огледах се за други автомобили и потеглих. В началото не смеех да вдигна повече от седемдесет, обаче беше неделя, обедно време и други коли почти не се срещаха. Усещах как постепенно започвам да се отпускам.

— Прочисти съзнанието си, Джейк. Не се напъввай да си припомняш нещо, просто го остави самичко да изплува.

— Ще ми се да бяхме със сънлайнъра! — отбелязах.

— Представи си, че караш своя сънлайнър и се остави да те отведе там, където иска да отиде.

— Добре, но...

— Няма „но“! Денят е прекрасен. Предстои ти да отидеш на ново за теб място и няма защо да се тревожиш за убийството на Кенеди, понеже дотогава има много време. Години.

Да, денят действително беше прекрасен. И не бях връхлетян от някой от внезапните пристъпи на съниливост, въпреки че се чувствах доста уморен; все пак не бях прекарвал толкова време навън след побоя. Мислите ми постоянно се връщаха към малката крайпътна църква. По всяка вероятност беше на чернокожи. Навсянко пееха химни по абсолютно недостижим за белите начин и четяха „СЛОВОТО НА АЛНИЯ НИ БОГ ДНЕС“ на фона на множество емоционални възгласи „Алилуя!“ и „Слава на Исус!“.

Вече наблизавахме Далас. Справих се с няколкото леви и десни завоя — може би преобладаваха десните, тъй като лявата ми ръка все още беше твърде слаба и изпитвах затруднения с въртенето на волана, въпреки че имаше сервоуправление. Не след дълго се изгубих из малките улички.

„Добре, изгубих се... — помислих си. — Някой трябва да ме упъти за посоката, както направи онова хлапе в Ню Орлиънс. Към хотел «Мунстоун».“

Само дето не беше „Мунстоун“, а „Монтелеоне“. А хотелът, в който бях отседнал при пристигането си в Далас, се казваше... се казваше...

За момент имах чувството, че мимолетният пробляськ ще се изгуби, както понякога и името на Сейди изчезваше от ума ми. После

обаче в паметта ми изплува образът на портиера и всички онези блеснали прозорци, гледащи към Комърс Стрийт... Най-сетне го напипах.

Бях отседнал в хотел „Адолфъс“. Да. Защото се намираше недалеч от...

Пълен мрак. Тази част от спомените ми все още бе блокирана.

— Скъпи? Добре ли си?

— Да — кимнах. — Защо?

— Стори ми се, че подскочи на седалката.

— Заради крака ми. Схванал се е.

— Нищо от това ли не ти изглежда познато?

— Не — отвърнах. — Нищичко.

Тя въздъхна.

— Поредната идея, която не ни отведе доникъде. Май най-добре да се връщаме. Искаш ли аз да карам?

— Да, мисля, че така ще е най-добре. — Излязох от автомобила и закуцуках към дясната врата, а в съзнанието ми се въртеше: „Хотел «Адолфъс»... Непременно трябва да си го напиша, щом се върнем в «Идън Фалоус»... Иначе ще взема да го забравя...“

Когато се прибрахме в малкото тристаинно апартаментче с рампите, болничния креват и ръкохватките от двете страни на тоалетната, Сейди ми каза да легна и да си почина малко.

— И вземи една от онези таблетки.

Отидох в спалнята, събух обувките си — бавен и труден процес, — и се изтегнах на леглото. Обаче реших да пропусна хапчето. Исках да запазя съзнанието си ясно. Най-малкото трябваше да бъде ясно оттук нататък. Само пет дни деляха Кенеди от Далас.

„Значи си отседнал в хотел «Адолфъс» защото се е намирал недалеч от нещо. Но какво именно?“

Е, беше близо до маршрута на кортежа, обнародван във вестника, което стесняваше потенциалните обекти до... не повече от две хиляди сгради. Да не говорим за всички статуи, паметници и стени, зад които би могъл да се притаи предполагаемият снайперист. Колко ли преки имаше по маршрута? Десетки. Колко ли надлези с удобни за стрелба позиции над Уест Мокингбърд Лейн, Лемън Авеню и булевард „Търтъл Крийк“? Кортежът щеше да мине през всяко от тези места. А колко ли още имаше на главната и Хюстън Стрийт?

„Трябва или да си спомниш кой е той, или откъде точно ще стреля!“

Работата беше там, че ако имах едното, щях да имам и другото. Не си правех илюзии за това. Мислите ми обаче постоянно се връщаха към онази църква на шосе номер 20, край която бяхме обърнали. „Кръвта на изкупителя“ на „Пътя на Пчелата“. Повечето хора виждаха Кенеди като своего рода изкупител. И Ал Темпълтън определено бе сред тях. Той даже...

Очите ми се разшириха и дъхът ми секна.

Телефонът в другата стая иззвъня и чух как Сейди вдига слушалката. Говореше тихо, защото си мислеше, че спя.

„СЛОВОТО НА АЛНИЯ НИ БОГ.“

Припомних си деня, в който бях видял цялото име на Сейди, но част от него бе закрита и можех да прочета единствено „Дорис Дън“. Не беше ли това хармонизация от същата величина? Затворих очи и си представих табелата пред черквата. После сложих мислено ръка върху „НИЯ НИ БОГ“.

Онова, което остана, бе „СЛОВОТО НА АЛ“.

Бележките на Ал. Бележникът му бе у мен!

Но къде ли се намираше? Къде?

Вратата на спалнята се отвори и Сейди надзърна вътре.

— Джейк? Спиш ли?

— Не — отвърнах. — Просто си лежа тихо и кротко.

— Спомни ли си нещо?

— Не. Съжалявам.

— Все още има време.

— Така е. С всеки следващ ден си припомням нови и нови неща.

— Скъпи, Дийк се обади. В училището върлувал някакъв вирус и той го прихванал. Попита ме дали мога да го заместя утре и във вторник. А може би и в сряда...

— Няма проблеми — заявих. — Отивай. Ако не му помогнеш, той ще продължи да ходи на работа, а вече не е в първа младост. — Докато изговарях тези думи, в съзнанието ми като неонова реклама в задимен бар проблясваше „СЛОВОТО НА АЛ, СЛОВОТО НА АЛ, СЛОВОТО НА АЛ“.

Тя приседна на ръба на леглото.

— Сигурен ли си?

— Напълно. Няма да страдам от липса на компания. Утре ме чака посещение от медицинските сестри от центъра за визитации.

Това беше истина. Основната им задача беше да проверят дали бълнувам и говоря несвързано, понеже това се смяташе за индикация за мозъчен кръвоизлив.

— Добре. Точно в девет. Записано е на календара ти, в случай че забравиш. И нали знаеш, че доктор Елъртън...

— Ще дойде за обяд. Да, помня.

— Добре, Джейк. Чудесно.

— Каза, че ще донесе сандвичи. И млечни шейкове. Иска да загладя малко косьма.

— Определено имаш нужда.

— Плюс терапията в сряда. Мъчение на крака сутрин, мъчение на ръце следобед.

— Не ми се иска да те оставям точно сега, когато сме толкова близо до... Нали знаеш?

— Ако стане нещо, ще ти звънна, Сейди.

Тя улови ръцете ми и се наведе толкова близо, че долових парфюма й и слабия мириз на цигари в дъха ѝ.

— Обещаваш ли?

— Да. Естествено.

— Ще се върна най-късно сряда вечерта. Ако Дийк е още болен в четвъртък, библиотеката просто ще остане затворена.

— Ще се справя.

Тя ме целуна лекичко и тръгна към вратата, но на прага спря и се обърна.

— Така ми се ще Дийк да е прав и цялата тази работа да не е нищо друго, освен някаква заблуда или фиксида. Не мога да понеса мисълта, че ще знаем за атентата и въпреки това няма да сме в състояние да спрем убиеца. Че може просто да си седим в стаята и да гледаме по телевизията как някой застреля...

— Ще си спомня — заявих решително.

— Сигурен ли си, Джейк?

— Нямам друг избор.

Тя кимна, ала дори на фона на оскъдната светлина, процеждаща се през спуснатите щори, успях да зърна съмнението, изписано на лицето ѝ.

— Ако искаш, можем да вечеряме, преди да тръгна. Ти си затвори очичките и остави хапчетата да си свършат работата. Малко сън няма да ти навреди.

Послушах я, макар и да бях сигурен, че няма да заспя.

И това беше добре, понеже исках да помисля малко върху Словото на Ал. Не след дълго подуших апетитна миризма, носеща се откъм кухнята. Сейди определено готовеше нещо вкусно. Когато ме изписаха от болницата, в началото повръщах или ходех по голяма нужда на всеки десетина минути... Нямаше ястие или храна, чийто аромат да не ме отвращава. Сега се чувствах далеч по-добре.

Започнах да се унасям. Образът на Ал изплува пред очите ми — седнал в едно от сепаретата на закусвалнята си, с килната над едната вежда хартиена шапка. Местните знаменитости от многобройните фотографии ни гледаха от стената, ала Хари Дънинг вече не беше сред тях. Бях успял да го спася. Може би за втори път го бях спасил от Виетнам... Нямаше как да узная със сигурност.

— *Май още не си наредил пъзела, а, другче?* — попита Ал.

— Да. Така си е.

— Но поне вече си близо.

— Не достатъчно. Нямам представа къде съм тикнал проклетия ти бележник.

— На някое сигурно място. Това стеснява ли възможностите?

Понечих да отвърна: „Не“, ала после си казах: „Словото на Ал е на сигурно място. На сигурно място. Защото...“

Отворих очи и за първи път от седмици лицето ми се изкриви от широка усмивка.

Бележникът се намираше в сейф^[9].

Вратата се отвори.

— Гладен ли си? Вечерята още е топла.

— Моля?

— Джейк, спиш вече над два часа.

Надигнах се в леглото и спуснах внимателно краката си на пода.

— Тогава да сядаме на масата.

[1] Метод на изследване. Извършва се с дланта на ръката и с върха на пръстите. — Б.пр. ↑

[2] Алюзия към американската комедия от 1988 г. „Риба, наречена Уанда“ с участието на Джейми Лий Къртис и актьорите от британската комедийна група „Монти Пайтън“ Джон Клийз и Майкъл Пейлин. — Б.пр. ↑

[3] Съотношението на обема на еритроцитите към общия обем на кръвта (мед.). — Б.пр. ↑

[4] Операция по изваждане на далака (мед.). — Б.пр. ↑

[5] На 5 ноември 1605 година Гай Фокс е открит в тунел под сградата на парламента с 36 бурета барут. Той и съучастниците му се опитали да организират т.нар. „Барутен заговор“ в отговор на тиранията на Джеймс I. Героят от графичния антиутопичен роман „В като Вендета“ на Алън Мур (екранизиран впоследствие от братя Уашовски) използва символичния стих „Remember, remember the fifth of November“, за да пробуди жителите на жестоката тоталитарна Англия, в която живее. — Б.пр. ↑

[6] Нарколепсията е хронично неврологично заболяване, характеризиращо се с прекомерна умора и внезапна нужда от сън. — Б.пр. ↑

[7] Ейприл (англ.) — април; Джун — юни. — Б.пр. ↑

[8] На 23 юли 1982 г. Вик Мороу и две деца актьори загиват при инцидент с хеликоптер по време на снимките на „Зоната на здрача: филмът“. — Б.пр. ↑

[9] На английски „сейф“ и „на сигурно място“ са омофони. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

1.

17.11.1963 (неделя)

Сейди искаше да измие съдовете след онова, което тя нарече „вечеря“, а аз — „пиршество“, обаче ѝ казах да ги остави на мен и да се заеме с опаковането на багажа си, понеже ставаше късно. Куфарчето ѝ беше малко и синьо, със заоблени ръбове.

— Но коляното ти...

— Ще ме издържи прав, докато измия няколко чинии. Ти обаче трябва да тръгваш, ако искаш да се наспиш добре.

Десет минути по-късно съдовете сияха от чистота, върховете на пръстите ми бяха почервенели, а Сейди стоеше до вратата. С малкото си куфарче в ръце и падащите около лицето къдици тя никога не ми се беше струвала по-красива.

— Джейк? Кажи ми поне едно хубаво нещо за бъдещето.

Изненадващо за самия мен, почти нищо не ми хрумваше. Мобилните телефони? Не. Атентаторите-самоубийци? Как ли пък не. Топящите се ледени шапки на полюсите? Хайде, няма нужда.

После обаче се усмихнах.

— Ще ти дам две на цената на едно. Студената война свърши и президентът ни е чернокож.

Тя също понечи да се усмихне, ала явно осъзна, че не се шегувам.

— Да не искаш да ми кажеш, че в *Белия дом* е влязъл *негър*?

— Точно така. Макар че по мое време някои хора предпочитат да ги наричаме „афроамериканци“.

— Сериозно ли говориш?

— Съвсем сериозно.

— Мили боже!

— По същия начин реагираха и много хора в деня след изборите.

— Поне той... върши ли си добре работата?

— Тук мненията на хората се различават. Ако искаш моето, човекът се справя според очакванията, особено като се има предвид сложната ситуация.

— Браво на теб! — усмихна се кисело тя. — Сега ще карам като замаяна до Джоди!

Сейди се спусна по рампата и сложи куфарчето си в малката ниша, която минаваше за багажник на фолксвагена й костенурка, след което се обърна и ме дари с целувка. Тъкмо щеше да се качи в колата, когато изведнъж осъзнах, че не мога да я пусна да тръгне ей-така. Не можех да бягам — доктор Пери ми каза, че поне още осем месеца ще е така, ако не и цяла година, — но пък за сметка на това закуцуках надолу по рампата с цялата бързина, на която бях способен.

— Почакай малко, Сейди! Само секунда!

Господин Кенопенски седеше пред съседната врата в инвалидния си стол. Беше се увил в якето си и държеше захранваната си от батерии „Моторола“ в скута си. На тротоара Норма Уитън пристъпваше бавно към пощенската кутия на ъгъла с помощта на дървени приспособления, които приличаха повече на скиорски щеки, отколкото на патерици. Тя се обърна и ни помаха, опитвайки се да раздвижи вцепенените мускули на лицето си в усмивка.

Сейди ме изгледа въпросително в сумрака.

— Просто исках да ти кажа нещо — изрекох. — Че ти си най-хубавото, което някога ми се е случвало... през целия ми живот.

Тя се засмя и ме прегърна.

— Много мило от ваша страна, сър!

Целувката ни беше дълга и томителна. По някое време чухме ръкопляскане. Обърнах се и видях, че господин Кенопенски ни аплодира.

Сейди направи крачка назад, без да пуска ръцете ми.

— Ще се обадиш, нали? Искам да ме държиш... как се казваше... на течение?

— В течение — усмихнах се аз. — Естествено — изльгах. Нямах никакво намерение да я забърквам в тази работа. Нито нея, нито Дийк... нито пък ченгетата.

— Защото няма да се справиш сам, Джейк. Все още нямаш сили за това.

— Знам — кимнах. Обаче си казах: „*Може и да нямам сили, обаче нямам друг избор.*“ — Обади ми се, когато се прибереш, за да знам, че всичко е наред.

Когато колата й зави зад ъгъла и се изгуби от поглед, господин Кенопенски ми подхвърли:

— На ваше място много бих внимавал да не я изпусна, Амбърсън! Мацката е един път!

— Знам — отвърнах му и останах още малко на алеята, колкото да се уверя, че госпожа Уитън ще измине обратния път от пощенската кутия, без да падне.

Е, успя.

Едва тогава се върнах вътре.

2.

Първото нещо, което направих, беше да взема ключодържателя си, който лежеше върху скрина, и да преровя ключовете един по един. Бях изненадан, че Сейди така и не се сети да ми ги покаже, за да види дали няма да провокират някой спомен... но, естествено, тя не можеше да мисли за всичко. Бяха точно дванайсет. Нямах никаква представа какво отключват повечето от тях, макар че секретният „Шлаге“ според мен беше за входната врата на къщата ми в... Сабатьс, щата Майн ли беше? Май беше така, обаче не бях съвсем сигурен.

Сред връзката ключове се открояваше един забележимо по-малък от другите. На него пишеше „ПЗ“ и „775“. Определено беше от касетка в банков сейф, но в коя банка? „Първа западна“? Може би имаше такава банка, но нещо ми нашепваше, че не е тя.

Затворих очи и се вторачих в мрака. Зачаках, почти сигурен, че отговорът, който търся, сам ще се появи... и точно така и стана. Видях малко тефтерче с подвързия от имитация на алигаторска кожа. Видях се как го разтварям. Да, дотук беше изключително лесно. Там бяха написани както името, с което се подвизавах в Страната на миналото, така и последният ми официален тукашен адрес.

АПАРТАМЕНТ НОМЕР 1,

ДАЛАС, ТЕКСАС

Две светкавични мисли прорязаха съзнанието ми. Първата гласеше:

„*Ето откъде са откраднали колата ми.*“

А втората бе следната:

„*Осуалд. Името на убиеца е Осуалд Заека.*“

Не, това не можеше да е истина. Абсурд да е вярно. Все пак ставаше въпрос за човек от плът и кръв, а не за никакъв анимационен герой. Обаче усещах, че съм близо.

— Стеснявам обръча около теб, господин Заек — промърморих в тъмното. — Все по-близо съм!

3.

Телефонът иззвъня малко след девет и половина. Сейди се беше прибрала без никакви произшествия.

— Сети ли се за нещо, скъпи? Голяма съм напаст, нали?

— Същата работа. И ако искаш да знаеш, не мога да си представя по-далечно определение за теб от „напаст“. — Смятах да направя всичко възможно да я задържа колкото се може по-далеч и от Осуалд Заека, ако, естествено, имах намерение да предприема нещо. Да не говорим за съпругата му, чието име навярно беше — или не беше — Мери, и малкото му момиченце, за което бях съвсем сигурен, че се казва Ейприл.

— Шегуваше се, когато ми каза, че негър ще влезе в Белия дом, нали?

Усмихнах се.

— Изчакай малко и сама ще се увериш.

4.

18.11.1963 (Понеделник)

Медицинските сестри от центъра за визитации — едната стара и плашеща, а другата млада и хубавка — бяха на прага ми точно в девет сутринта. Сравнително бързо си свършиха работата. Когато повъзрастната реши, че явно съм гримасничел, потръпвал и охкал достатъчно, ми подаде хартиено пликче с две таблетки вътре.

— За болката.

— Не мисля, че трябва да...

— Вземай! — избоботи тя. Изглежда не сипадаше много по говоренето. — Безплатни са.

Сложих ги в устата си, прехвърлих ги с език до вътрешната страна на бузата си, след което пийнах малко вода и се извиних, задето трябва да отскоча до тоалетната. Там ги изплюх.

Щом се върнах в кухнята, по-старата сестра отсъди:

— Бързо се оправяш. Но не се претоварвай.

— Няма.

— Гепиха ли ги?

— Моля?

— Копелетата, които те подредиха така.

— Ъ-ъ-ъ... не още.

— Да не си се забъркал в нещо, дето не е трябвало?

Дарих я с най-широката си усмивка — същата, за която веднъж Кристи подметна, че ми придавала вид на дрогиран с крек водещ на ТВ шоу.

— Нямам никакви спомени.

5.

Доктор Елъртън донесе за обяд огромни сандвичи със сочно печено говеждо, хрупкави пържени картофки, плувавши в мазнина, и обещаните млечни шейкове. Погълнах толкова храна, колкото можа да побере стомахът ми, което на практика се оказа доста. Апетитът ми се възвръщаше.

— Майк предложи идеята отново да подгответим представление — каза ми той. — Този път изцяло в твоя чест. В крайна сметка обаче мъдрите глави решиха, че са направили достатъчно за малък град като

нашия. — Той запали цигара, хвърли клечката в пепелника на масата и вдиша с наслада дима. — Някакъв шанс полицията да спипа биячите ти? Какво си чул?

— Засега нищо. Честно казано, съмнявам се да открият нещо. Ония ми изпразниха портфейла, откраднаха колата ми и сякаш потънаха вдън земя.

— Между впрочем, ти какво точно си правил в онази част на Далас? Не е сред предпочитаните от хайлайфа места.

„Ами, представи си, че живееш там.“

— Не си спомням. Може би съм възнамерявал да посетя някого...

— Почиваш ли си достатъчно? — смени внезапно темата лекарят. — Не претоварвах коляното си, нали?

— Не — отвърнах, макар и да подозирах, че съвсем скоро ще го подложа на сериозни натоварвания.

— Продължаваш ли да получаваш внезапни пристъпи на съниливост?

— Има известно подобрение.

— Чудесно. Предполагам, че...

В този миг телефонът иззвъня.

— Това трябва да е Сейди — казах. — Звъни ми през обедната си почивка.

— Аз ще тръгвам — надигна се доктор Елъртън. — Радвам се, че започваш да позаглаждаш косъма, Джордж. Поздрави хубавицата от мен.

Така и сторих. Тя ме попита дали някакви *свързани възпоминания* са се завърнали. От деликатния й начин на изразяване заключих, че се обажда от учителската стая и по всяка вероятност щеше да се наложи да плати на госпожа Колридж за междуградския разговор. Освен че бе касиерка на гимназията, госпожа Колридж имаше и доста дълги уши.

Отговорих й, че не съм си припомnil нищо ново, но смяtam да поспя с надеждата, че като се събудя, положението ще е по-различно. Добавих, че я обичам (колко е приятно от време на време човек да казва истината!), попитах как е Дийк, пожелах й приятен следобед и затворих. Обаче не си легнах. Взех ключовете за колата и куфарчето си и потеглих към центъра на града. Горещо се надявах, че на връщане куфарчето ми няма да е празно.

6.

Карах бавно и внимателно, обаче коляното продължаваше зверски да ме боли. Болките не утихнаха и когато влязох във фоайето на Първа земеделска банка и представих ключа от касетката в сейфа.

Отговорният служител веднага излезе от кабинета си, за да ме посрещне, и името му веднага пробуди цяла верига от спомени: Ричард Линк. Очите му се ококориха от изненада и загриженост, щом ме зърна да куцука姆 към него.

— Какво ви се е случило, господин Амбърсън?

— Автомобилна катастрофа — отвърнах, надявайки се, че или е пропуснал, или е забравил написаното за побоя в криминалната хроника на „Морнинг Нюз“. Лично аз не бях го чел, но знаех за съдържанието му: „*Господин Джордж Амбърсън от Джоди беше пребит и ограбен, след което бе открит в безсъзнание и закаран в болница «Паркланд».*“ — Важното е, че вече се оправям!

— Това е добра новина!

Трезорът с касетките се намираше в сутерена. Преодолях стълбите с подскочане на здравия си крак. Използвахме ключовете си, след което Линк отнесе касетката в едно от специално преградените отделения. Там я положи върху тесен плот — широчината му почти съвпадаше с тази на касетката, — и ми посочи бутона на стената.

— Когато сте готов, просто позвънете на Мелвин. Той ще ви помогне.

Благодарих му и когато ме остави, дръпнах завесата пред входа на отделението. Бяхме отключили касетката, ала тя продължаваше да е затворена. Загледах се в нея, докато сърцето ми биеше лудешки в гърдите. Бъдещето на Джон Ф. Кенеди беше вътре.

Отворих я. Най-отгоре имаше пачка банкноти и разни дреболии от апартамента на Нийли Стрийт, сред които и спестовната ми книжка от „Първа земеделска“. Под тях лежеше не особено дебел ръкопис, прихванат с два ластика. На най-горния лист пишеше: „**МЯСТО НА УБИЙСТВО**“. Липсваше име на автора, ала знаех, че е мое дело. Под него се спотайваше син бележник — „*Словото на Ал*“.

Поех го внимателно в ръцете си, изпълнен с ужасяващото предчувствие, че

когато го отворя, всички страници ще се окажат празни. Изтрити от Човека с жълтата карта.

„Дано не съм прав!“

Отгърнах го и още на първата страница се сблъсках с нечие лице. Тясна, не особено симпатична физиономия. Тънки устни, извити в усмивка, която познавах прекалено добре; все пак я бях виждал със собствените си очи... Тази усмивка сякаш казваше: „Знам какво става, за разлика от теб, тъпак смотан!“

Лий Харви Осуалд. Злочестият объркан клетник, който щеше да промени света.

7.

Спомените започнаха да нахлуват като пълноводна река в съзнанието ми, докато си седях там в отделението с отворена уста, жаден за въздух като риба на сухо.

Айви и Розет на Мерседес Стрийт. Фамилията им е Темпълтън, също като на Ал.

Момиченцата, скачащи на въже: „*Tatti e шофьор на подводница!*“

Тихият Майк (Светият Майк) от „Сателитна електроника“.

Джордж де Мореншилд, който разкъсва ризата си като Супермен.

Били Джеймс Харгис и генерал Едуин А. Уокър.

Марина Осуалд, красивата заложничка на убиеца, която стои на моята веранда на Уест Нийли Стрийт номер 214: „*Извинете, да сте виждали мой супруг?*“

Тексаското книгохранилище.

Шестият етаж, югоизточният прозорец. Онзи с най-хубавия изглед към Дийли Плаза и Елм Стрийт, точно където улицата завива наляво към тройния подлез.

Започнах да треперя. Свих длани в юмруци и притиснах с всичка сила ръцете си към гръденя си кош. Лявата — която бе счупена от увитата в кече тръба — ме заболя, обаче не й обърнах внимание. Болката беше връзката ми със света.

Когато треперенето премина, сложих недовършения ръкопис, безценното синьо тефтерче и всичко останало в куфарчето си. Тъкмо

се протягах към копчето, което трябваше да извика Мелвин, когато реших да проверя и дъното на касетката. Бръкнах най-отдолу и напипах две неща. Едното беше евтиният годежен пръстен, който бях купил от заложната къща, за да приadam по-голяма достоверност на измислената си история за пред „Сателитна електроника“. Другото беше червената бебешка дрънкалка, принадлежала на момиченцето на Осуалд (което се казваше Джун, а не Ейприл). Дрънкалката също отиде в куфарчето, а пръстенът — в десния преден джоб на панталоните ми. Смятах да го изхвърля на връщане. Когато му дойдеше времето, Сейди щеше да получи далеч по-хубав годежен пръстен.

8.

Почукване по стъклото, последвано от мъжки глас:
— ... добре ли сте? Господине, добре ли сте?

Отворих очи, без да имам и най-бегла представа къде се намирам. После погледнах наляво и видях uniformен полицай, който почукваше с пръсти по страничния прозорец на шевролета ми. И тогава прозрението изведнъж ме осени. По средата на пътя към „Идън Фалоус“, както си се чувствах уморен, екзалтиран и угрожен едновременно, ненадейно бяхоловил как онова познато усещане тип „*как ми се доспа!*“ пропълзява в съзнанието ми. Възможно най-бързо отбих встрани и спрях колата на най-близкия паркинг. Това се беше случило около два следобед. Сега, съдейки по полегатите слънчеви лъчи, навярно беше четири.

Смъкнах стъклото на прозореца и подадох главата си навън.

— Съжалявам, господин полицай. Изведнъж ме обзе някаква съниливост и ми се стори по-разумно да спра колата.

Той кимна.

— Да, разбирам ви, то алкохолът обикновено така действа. Колко чашки обърнахте, преди да седнете зад волана?

— Николко. Претърпях черепна травма преди няколко месеца. — Завъртях главата си, за да му покажа белега, където косата ми бе престанала да расте.

Това донякъде го убеди, обаче въпреки всичко патрулният ме помоли да дъхна в лицето му. Подчиних се и така разсеях напълно тези

му подозрения, обаче ченгето явно имаше и други.

— Покажете ми свидетелството си за правоуправление.

Подадох му тексаската си шофьорска книжка.

— Нима ще карате чак до Джоди в това състояние?

— Не, господин полицай, само до Северен Далас. В момента съм настанен в рехабилитационен център „Идън Фалоус“.

Започвах да се потя. Надявах се, че ако го е забелязал, полицаят щеше да го отдае на факта, че съм заспал в затворена кола в топъл ноемврийски ден. Освен това се надявах — и то горещо! — да не поиска да отворя куфарчето, което лежеше на седалката до мен. През 2011 година спокойно бих могъл да му откажа с аргумента, че да спиш в автомобила си не е нито нарушение, нито престъпление. Мамка му, та паркингът дори не беше почасов! През 1963 обаче ченгетата бяха в правото си да те обискират. Нямаше да намери наркотици, обаче щеше да открие пари в брой, ръкопис с думата „убийство“ в заглавието и бележник, пълен с делузионни бълнувания относно Далас и Джей Еф Кей. Дали щеше да ме отведе в най-близкия полицейски участък за разпит, или щеше да ме върне в „Паркланд“ за психиатрична оценка на състоянието ми? Нито едно от двете не беше за предпочитане.

В продължение на половин минута патрулният просто си стоеше там — едър и червендалест, досущ като нарисуван от Норман Рокуел полицай за корица на „Сатърдей Ивнинг Поуст“ — и разглеждаше задълбочено шофьорската ми книжка. Накрая ми я върна с думите:

— Добре, господин Амбърсън. Връщайте се във вашия „Фалоус“. Щом стигнете там, ви съветвам да оставите колата си на паркинга и да не шофирате през нощта. Не ви знам колко време сте си подремнали, обаче ми изглеждате преуморен.

— Точно това възнамерявам да направя.

Видях го в огледалото как продължава да стои на мястото си и да гледа подире ми. За момент се изплаших, че отново ще ми се доспи и ще задремя, преди да ме е изгубил от поглед. И този път няма да има предупреждение — просто ще заспя зад волана, а колата ще напусне улицата, ще се качи на тротоара и току-виж прегазила двама-трима пешеходци, преди да се забие в някоя витрина или мебелен магазин.

Когато най-сетне спрях шевролета пред малкото си апартаментче с полегатата рампа, водеща към входната ми врата, главата ме болеше, очите ми сълзяха, коляното ми пулсираше... ала спомените ми за

Осуалд си оставаха ясни и отчетливи. Метнах куфарчето си върху кухненската маса и се обадих на Сейди.

— Звънях ти, когато се прибрах от училището, но те нямаше — каза ми тя. — Разтревожих се.

— Бях при съседа господин Кенопенски, играехме крибиц — излъгах. Тези лъжи обаче бяха необходими. Трябваше да си го набия в главата. И трябваше да се усъвършенствам като лъжец, понеже тя ме познаваше прекалено добре.

— Е, значи напразно съм се притеснявала. — След което изведнъж изстреля, без каквато и да е пауза или промяна в тона си: — Как му е името? Как се казва онзи мъж?

„Лий Осуалд.“ За малко да изплюя камъчето.

— Аз... все още не знам.

— Нещо се поколеба. Усетих те.

Зачаках да чуя обвинението, стискайки толкова силно слушалката, че пръстите ме заболяха.

— За малко да изскочи в паметта ти, нали?

— Да, нещо такова — измънках аз.

Поговорихме си петнайсетина минути, по време на които аз нито за миг не откъснах очи от куфарчето с тефтерчето на Ал вътре. Сейди ме попита дали ще ѝ се обадя по-късно вечерта и аз ѝ обещах, че ще го сторя.

9.

Реших да изчакам новините на Ен Би Си — представени, естествено, от Чет Хънтли и Дейвид Бринкли, — преди отново да отворя синьото тефтерче. Честно казано, не мислех, че на този етап ще намеря кой знае каква практическа полза от бележника. Последните записи на Ал бяха фрагментарни и набързо нахвърлени; вероятно изобщо не беше очаквал, че „Мисията «Осуалд»“ ще продължи толкова дълго. Нито пък аз. Да се добереш до жалкия нехранимайко беше като да караш по шосе, осеяно с паднали дървета, и в крайна сметка миналото можеше и да успее да опази територията си. Въпреки всичко обаче бях успял да спра Дънинг. Това ми вдъхваше надежда. Имах смътна представа за евентуалните си действия, с които трябваше

да спра Осуалд, без да свърша в затвора или на електрическия стол в Хънтсвил. Имах чудесни причини да искам да остана свободен. Най-значимата от тях ме чакаше в Джоди и навсякновено в момента гощаваше с пилешка супа настиналия Дийк Симънс.

Сновях из малкото апартаментче за инвалиди и методично събирах нещата си. Като се изключи старата ми пираща машина, не исках да оставям други следи от Джордж Амбърсън подире си. Надявах се, че ще остана поне до сряда, но ако Сейди беше права за оздравяването на Дийк и смяташе да ме навести във вторник вечерта, щеше да се наложи да ускоря нещата. И къде ли щях да се скрия, докато свърша работата си? Хубав въпрос.

Тръбен зов прогласи началото на новинарската емисия. На екрана се появи Чет Хънтили.

— След като прекара уикенда във Флорида, където наблюдава изпитанията на балистичната ракета „Поларис“ и посети болния си баща, президентът Кенеди имаше доста натоварен понеделник, в който изнесе пет речи за девет часа.

Хеликоптерът „Марин Уан“^[1] бавно се приземи на площадката, приветстван от радостните възгласи на тълпата. Следващите кадри показваха как Кенеди се приближава към хората зад преградата, като прокарва пръсти през рошавата си коса с едната си ръка и оправя вратовръзката си с другата. Забелязах, че върви на сравнително голямо разстояние пред хората от „Сикрет Сървис“, които трябваше да подтичват, за да го настигнат. Гледах очарован как президентът се промуши през преградата и се хвърли към посрещачите, здрависвайки се с хората отляво и отдясно. Придружаващите го агенти изглеждаха ужасени от постъпката му и забързаха подире му.

— Току-що видяхте радушното му посрещане в Тампа, Флорида — продължи Хънтили, — където Кенеди се видя отблизо с поддръжниците си. Така създава главоболия на хората, чиято работа е да го охраняват, но пък сами виждате колко се радва мнозинството на подобен тип поведение. Както и той, Дейвид — въпреки обвиненията в аrogантност и надменност, президентът определено се наслаждава на компанията на обикновените хора.

Кенеди вече вървеше към лимузината си, като продължаваше да се ръкува със симпатизантите си и да се прегръща от време на време с някоя дама. Автомобилът представляваше огромен кабриолет с открит

покрив — също като този, в който щеше да пътува из Далас, където щеше да бъде посрещнат от куршума на Осуалд. А нищо чудно и да беше *същият*. За момент сред размазаната черно-бяла картина се мярна познато лице в тълпата. Седях на дивана и гледах как президентът на Съединените щати се здрависва с моя някогашен букмейкър от Тампа.

Нямаше как да знам дали Акива Рот бе прав за „сифилистика“, или просто повтаряше дочутите слухове, но Едуардо Гутиерес беше позагубил доста килограми, косата му забележимо изтъняваше, а очите му гледаха объркано, сякаш не знаеше къде се намира и кой е всъщност. Също като агентите от „Сикрет Сървис“, и неговите охранители носеха широки официални костюми въпреки горещината във Флорида. Само след секунда камерата отново показва Кенеди, който се качва в откритата кола, в която беше толкова уязвим, без да спира да маха на тълпата и да се усмихва широко.

Сетне на екрана изплува издълженото лице на Чет Хънтли, този път озарено от развеселена усмивка.

— Всъщност денят си имаше и забавна страна, Дейвид. Когато президентът влезе в балната зала на „Интернешънъл Ин“, където представителите на търговската камара очакваха речта му... е, най-добре вижте сами.

Обратно към заснетите кадри с делегацията. При влизането на Кенеди възрастен мъж с тиролска шапка и кожени панталони засвири президентския химн на акордеон, по-голям от самия него. Кенеди просто вдигна ръце в дружески жест. За първи път го виждах, както бях видял Осуалд — като действителен, истински човек от плът и кръв. В поведението му имаше нещо далеч по-въздействащо от никакво си чувство за хумор; то издаваше разбирането му за присъщата на живота абсурдност.

Дейвид Бринкли също се усмихваше.

— Ако Кенеди бъде преизбран, може би този човек ще бъде поканен да свири на тържеството по случай повторното му встъпване в длъжност. Макар че вероятно по-скоро ще изпълни полката „Бирена бъчвичка“, отколкото президентския химн... Междувременно в Женева...

Изключих телевизора, върнах се на дивана и отворих бележника на Ал. Докато прелиствах страниците, спонтанната реакция на Кенеди

не ми излизаше от ума. Както и ослепителната му усмивка. Чувство за хумор; чувство за абсурдността на битието. Мъжът, който щеше да заеме позиция зад прозореца на шестия етаж на Тексаското книгохранилище, не притежаваше нито едното, нито другото. Осуалд многократно го бе доказал с поведението си, а такъв човек нямаше никакво право да се бърка в хода на световната история.

10.

За голям мой ужас открих, че пет от последните шест страници в тефтерчето на Ал засягаха пътуванията на Осуалд из Ню Орлиънс и безрезултатните му усилия да се добере до Куба през Мексико. Само бележките от последната страница бяха посветени на раждането на идеята за атентата, ала тези записи бяха доста откъслечни и повърхностни. Без съмнение Ал бе запаметил тази част от историята до най-малките подробности и вероятно предполагаше, че ако не се добера до Осуалд до третата седмица от ноември, по-нататък просто щеше да е прекалено късно за каквото и да било.

3.10.63: О е отново в Тексас. Двамата с Марина са уж разделени. Тя е в къщата на Рут Пейн, а той се появява главно през уикендите. Рут намира работа на О в книгохранилището чрез свой съсед (Бюъл Фрейзиър). Рут нарича О „чудесен млад мъж“.

О прекарва делниците в Далас. Взел си е стая под наем.

17.10.63: О започва работа в книгохранилището. Пренася учебници, разтоварва камиони и т.н.

18.10.63: О става на 24. Рут и Марина му устрояват парти-изненада. О им благодари. Плаче.

20.10.63: Ражда му се втора дъщеря. Одри Рейчъл. Рут завежда Марина в болницата (Паркланд), докато О работи. Пушката е в гаража на Пейн, увита в одеяло.

О е посетен за пореден път от агента на ФБР Джеймс Хости. Това разпалва параноята му.

21.11.63: О отива в къщата на Пейн. Моли Марина да се върне при него. М отказва. За О това е последната капка, преляла чашата.

22.11.63: О оставя всичките си пари върху бюфета за Марина. До тях слага венчалната си халка. Пътува от Ървинг към книгохранилището заедно с Бюъл Фрейзиър. Багажът му е увит в кафява хартия. Бюъл го разпитва какво е помъкнал. „Релси за пердата за новия ми апартамент.“ Карабината „Манлихер-Каркано“ вероятно е разглобена. Бюъл оставя колата си на обществения паркинг на две преки от книгохранилището, на 3 минути пеша оттам.

11:50: О подготвя „снайперисткото си гнездо“ в югоизточния ъгъл на шестия етаж, използвайки кашони и кадастрон, които да го скрият от полагащите шперплат работници от другата страна на улицата. Обяд. Няма никой друг освен него. Всички очакват президента.

11:55: О сглобява и зарежда своята „Ман-Карк“.

12:29: Кортежът стига до Дийли Плаза.

12:30: О стреля 3 пъти. Третият изстрел убива Джей Еф Кей.

Точно онази информация, която ми трябваше най-много — за местоположението на квартирата на Осуалд, — липсваше в бележките му. Едва се удържах да не захвърля тефтерчето в другия край на стаята. Вместо това се изправих, сложих сакото си и излязох навън. Беше се смрачило, но в небето се издигаше почти пълната луна. На сребристата ѝ светлина видях изгърбения в инвалидния си стол господин Кенопенски. Моторолата му продължаваше да е в скута му.

Смъкнах се по рампата и закуцуках към него.

— Господин К? Добре ли сте?

В продължение на секунда-две той нито ми отговори, нито помръдна... и аз си казах, че навярно е умрял. После обаче надигна глава и се усмихна.

— Просто съм потънал в любимата си музика, синко. Нощем по радио КМАТ пускат суинг, а суингът ме връща назад във времето. В ония дни владеех стъпките по-добре от всеки друг, макар че сега, като

ме гледаш такъв, за нищо на света не би предположил, нали така?
Погледни луната. Не е ли прекрасна?

Да, наистина беше прекрасна. Известно време и двамата я съзерцавахме безмълвно, всеки потънал в собствените си мисли. Онова, което ми предстоеше, не спираше да ме човърка отвътре. Добре, може и да не знаех къде е отседнал Лий тази нощ, но пък знаех къде е скрита *пушката* му — в гаража на Рут Пейн, увита в одеяло. Да предположим, че отида там и я взема? Можеше дори и да не се налага да прониквам с взлом. Все пак се намирах в Страната на миналото, където хората не заключваха даже домовете си, какво остава за гаражите...

Но ако Ал грешеше? В крайна сметка беше събркал за скривалището преди неуспешния атентат срещу генерал Уокър... А дори и да беше там...

— Какво си се умислил, синко? — попита ме господин Кенопенски. — Изглеждаш ми посърнал. Не е заради девойката, нали?

— Не — отвърнах, мислейки си, че нямам подобни проблеми... поне засега. — Обичате ли да давате съвети?

— Да, синко. Ако има нещо, в което старите тарикати все още да ги бива, това е даването на съвети.

— Да предположим, знаете, че един човек ще направи нещо лошо. Че изцяло се е отдал на това. Ако го спрете веднъж — да речем, успеете да го разубедите по някакъв начин, — смятате ли, че ще опита пак, или ще се откаже завинаги?

— Трудно е да се каже. Да не се боиш, че оня, който е обезобразил лицето на младата ти дама, може да се върне и да довърши започнатото?

— Нещо такова.

— Проклета откачалка! — Това не беше въпрос.

— Да.

— Нормалните хора разбират от намеци — изтъкна господин Кенопенски. — Лудите — не. Често съм се убеждавал в това в ония дни, когато още нямаше електрически лампи и телефони. Предупреждаваш ги, те се връщат. Понатупаш ги, а те ти се нахвърлят от засада — първо върху теб, а после и върху оня, когото са си набелязали. Хвърлиш ги зад решетките, а те си седят вътре и чакат да

им изтече присъдата. Най-сигурният начин е да ги тикнеш за дълго в строго охраняван затвор за психично болни. Или да ги убиеш.

— И аз така си мисля.

— Не му позволявай да се върне и да погуби красотата ѝ, ако това е целта му. Ако я обичаш толкова, колкото ми се струва, си отговорен за нея.

Определено бе така, макар че не Клейтън беше проблемът. Върнах се в малкото си апартаментче, направих си силно турско кафе и се разположих пред кухненската маса с голям бял лист пред себе си. Планът ми вече беше доста по-ясен и исках да започна да си набелязвам подробностите.

Обаче така и не написах нищо. Ръката ми просто си драскаше разни фигури по белия лист. А по някое време заспах.

Когато се събудих, вече бе станало полунощ и едната половина от лицето ми — тази, върху която бях отпуснал главата си на масата, — беше изтръпнала. Погледнах листа. Не знаех дали съм го нарисувал, преди да заспя, или го бях надраскал в просънища и затова не помнех нищо.

Оръжие. Но не карабината „Манлихер-Каркано“, а револвер. Моят револвер. Онзи, което бях скрил под стъпалата на верандата на Уест Нийли Стрийт 214. Вероятно още беше там. Надявах се все още да е там.

Щеше да ми потрябва в най-скоро време.

11.

19.11.1963 (вторник)

На сутринта Сейди ми позвъни и ми каза, че Дийк вече се чувствал по-добре, обаче щяла да го убеди и утре да не ходи на работа, и да си остане вкъщи.

— В противен случай може да реши да те навести и да обърка плановете ни. Утре заран ще си пригответя нещата, преди да тръгна към училището, и ще поема към теб веднага след края на шестия час.

Шестият час свършваше в един и десет. Това означаваше, че трябваше да съм тръгнал от „Идън Фалоус“ най-късно в четири следобед. Само да знаех и накъде да потегля...

- Нямам търпение да те видя.
- Звучиш ми странно. Да не те измъчва някое от главоболията ти?
- Малко — казах. Не беше лъжа.
- Легни си и си сложи влажна кърпичка на очите.
- Непременно ще го направя. — Този път изльгах. Нямах подобни намерения.
- Да не си намислил нещо?
- Всъщност бях. Бях стигнал до извода, че да отнема пушката на Лий няма да е достатъчно. И да го застрелям в къщата на Пейн не е добра идея. Не само защото щяха да ме арестуват. Заедно с двете на Рут в тази къща имаше общо четири деца. Може би въпреки всичко бих опитал, ако Лий примерно вървеше пеша от близката автобусна спирка, обаче той щеше да е в колата на Бюъл Фрейзиър — съседът, който му беше намерил работата по молба на Рут Пейн.
- Не — казах. — Все още нищо.
- Е, двамата ще измислим нещо. Почакай и ще видиш.

12.

Карах (все още бавно, но с нарастваща увереност) из града в посока към Уест Нийли Стрийт, чудейки се какво ли щях да правя, ако апартаментът на приземния етаж вече има нови обитатели. Може би щеше да се наложи да си купя нов патлак... макар че трийсет и осемкалиброят „Полис Спешъл“ беше точно това, което исках. Пък ако ще и само защото бях имал същия в Дери и тамошната ми мисия се беше увенчала с успех.

Според новинаря Франк Блеър от телевизионното шоу „Днес“ Кенеди бе отишъл в Маями, където бе посрещнат от многочислена тълпа кубински имигранти. Някои носеха плакати с надписи „ВИВА ДЖ. Ф. К.“, а други развяваха знамена, на които пишеше: „КЕНЕДИ Е ПРЕДАТЕЛ НА КАУЗАТА“. Ако не настъпеше някаква промяна, му оставаха не повече от седемдесет и два часа живот. Осуалд, на когото му оставаха малко повече, беше в книгохоранилището — навсярно мъкнеше кашони с учебници към единия товарен асансьор, а може би пиеше кафе в стаята за почивка.

Бих могъл да го докопам там — просто да се приближа до него и да го гръмна, — ала моментално щяха да ме хванат и да ме проснат на пода. При това след изстрела, ако имах късмет, и преди него, ако нямах. И в двата случая следващия път, когато щях да видя Сейди Дънхил, щеше да е през подсилено с телена мрежа стъкло. Ако нямах никакъв друг избор да спра Осуалд — ако трябваше да се *пожертвам*, така да се каже, в името на тази цел, — по всяка вероятност щях да го направя. Но това беше само в краен случай. Исках Сейди и своята награда.

На ливадата пред номер 214 се мъдреше голямо керамично барбекю, а на верандата се виждаше нов люлеещ се стол... Щорите обаче бяха спуснати и на алеята нямаше паркирана кола. Спрях отпред на улицата, казах си, че който рискува, печели, и изкаших стъпалата. Застанах там, където бе застанала Марина Осуалд на десети април, и почуках, както бе почукала и тя. Ако някой отвореше вратата, щях да се представя като Франк Андерсън, набиращ абонати за „Енциклопедия Британика“ (бях твърде възрастен за списание „Грит“). И ако стопанката на къщата проявеше интерес, щях да й обещая, че утре ще се върна с куфарчето си с рекламните материали.

Обаче никой не ми отвори. Може би стопанката на къщата също бе на работа. Не бе изключено и да е на гости на някой съсед от квартала. А току-виж беше в банята, която до неотдавна беше моя, или си подремваше след питие. И пет пари не давах, както казвахме в Страната на миналото. Най-важното беше, че от вътрешността на жилището не се чува никакъв шум, а на тротоара нямаше жива душа. Дори госпожа Албърта Хичинсън — кварталният страж с проходилката — не се мяркаше наоколо.

Слязох от верандата и бавно тръгнах към колата си. Изведнъж обаче се спрях, обърнах се, сякаш бях забравил нещо, и се наведох да надзърна под дървените стълби. Револверът си беше там — полузаровен в нападалата шума, но късата му цев се подаваше непогрешимо от купчината. Присвих здравото си коляно, протегнах се, сграбчих оръжието и го пъхнах в страничния джоб на спортното си сако. Сетне се огледах наоколо. Никой не ме наблюдаваше. Дотърих се до колата, прибрах патлака в жабката и по най-бързия начин се ометох оттам.

13.

Вместо да се върна в „Идън Фалоус“, поех към централната част на Далас, като пътъм се отбих в един магазин за спортни стоки, откъдето си купих комплект за чистене на оръжие и кутия с патрони. Последното, което ми трябваше, бе револверът да засече или да се пръсне в лицето ми.

Следващата ми спирка бе хотел „Адолфъс“. Портиерът ми каза, че нямало свободни стаи до края на следващата седмица — всички хотели в Далас били ангажирани заради посещението на президента, — но за един долар съм можел да оставя колата си на хотелския паркинг.

— Само че ще трябва да я разкараш до четири — отбеляза мъжът. — Тогава започва големият наплив.

Приех предложението. Вече бе станало пладне. Намирах се само на три-четири преки от Дийли Плаза, ала никак не бързах да стигна дотам. Чувствах се уморен, а и главоболието ми се бе усилило — въпреки прахчетата гудис паудър. Тексаските шофьори с тяхното постоянно натискане на клаксоните ме изнервяха и всяко бибикане се забиваше в мозъка ми. Често спирах, за да си почивам; подпирах се на стените на сградите или заставах на един крак (здравия си крак) като чапла. Някакъв шофьор на такси ме попита дали съм добре; отвърнах му, че нищо ми няма. Това беше лъжа. Чувствах се объркан, дезориентиран и изтощен. Човек с пострадало коляно не бива да носи на гърба си бъдещето на света.

Отпуснах благодарния си задник върху същата пейка, където бях седял през 1960, само дни след пристигането си в Далас. Брястът, под чиято сянка се бях разположил, сега шумолеше с голите си клони. Протегнах проблемния си крак, въздъхнах облекчено и насочих вниманието си към книгохранилището. Гледащите към Хюстън и Елм Стрийт прозорци блестяха на студената светлина на следобедното слънце. „*Nie знаем една тайна — сякаш ми казваха те. — Ще станем известни, особено онзи от югоизточния ъгъл на шестия етаж. Ще станем известни и ти не можеш да ни спреш.*“ Някаква аура на неясна заплаха сякаш бе обгърнала сградата. Изглежда, не бях единственият, който си го мислеше, понеже видях как неколцина от

минувачите специално пресичаха Елм Стрийт, за да минат от другата страна. Точно в момента Лий се намираше вътре в масивното четвъртито здание и бях сигурен, че си мисли за голяма част от нещата, които се въртяха и из моята глава. „Ще мога ли да го направя?“... „Дали ще го направя?“... „Това ли е съдбата ми?“

— Робърт не ти е вече брат — прошепнах тихо аз. — Сега аз съм твоят брат, Лий. Твой брат по оръжие. Просто още не го знаеш.

От железопътното депо зад книгохранилището иззвири локомотив. Ято ивично опашати гълъби изпърхаха във въздуха. За момент се понесоха над голямата реклама на „Херц“ на покрива на книгохранилището, ала после свърнаха в посока към Форт Уърт.

Ако го убиех преди двайсет и втори, Кенеди щеше да бъде спасен, но аз по всяка вероятност щях да свърша в психиатрична клиника, където да прекарам идните двайсет-трийсет години. Ами ако го убиех на самия двайсет и втори? Докато сглобява пушката си например?

Да изчакам толкова дълго си беше много рисковано — ужасно рисковано, — да не говорим, че всичките ми усилия досега бяха насочени именно към избягването на тази опасност. Обаче си казах, че макар и рискована, тази задача не беше неизпълнима... а и едва ли имах по-добър вариант за действие. Естествено, че щеше да е по-добре да имам партньор, който да ми помага в опасната игра, ала разполагах само със Сейди, а за нищо на света не исках да я въвлечам. Дори и ако Кенеди трябваше да умре, а аз — да вляза в затвора. Досегашният ѝ живот я бе подложил на предостатъчно страдания.

Обърнах се и закрачих бавно към хотела, за да взема колата си. Хвърлих през рамо един прощален поглед към книгохранилището. То също се взираше в мен. Не се съмнявах в това. Естествено, че всичко щеше да свърши тук — какъв глупак съм бил, че да си мисля другояче... Бях придърпан към тухленото туловище на сградата... досущ като добиче, запратено надолу по кървавия улей на кланицата.

14.

20.11.1963 (Сряда)

Събудих се на разсъмване. Не можех да си спомня какво бях сънувал, ала сърцето ми така блъскаше в гърдите ми, че всеки момент сякаш щеше да изхвръкне навън.

Тя знае.

Какво знае?

Че си я лъгат за всички онези неща, които уж не можеш да си спомниши.

— Не — изрекох. Гласът ми беше дрезгав и хриптящ.

Да. Нарочно ти е казала, че ще си тръгне след шестия час, понеже не е искала да знаеш, че възнамерява да потегли към теб много по-рано. Не е искала да го знаеш, докато не те изненада. Всъщност може тъкмо да е тръгвала. И докато си бил на сутрешната си терапия, тя вече е пътувала...

Не ми се искаше да вярвам в това, ала заключението се натрапваше от само себе си. Как не се бях сетил преди? Беше повече от очевидно.

Къде щях да се скрия? Докато седях в леглото, а през прозореца проникваха първите лъчи на новия ден, изведнъж си казах, че отговорът на този въпрос също е очевиден. Сякаш подсъзнанието ми бе знаело всичко през цялото това време. Миналото си има резонанс и ехото му продължава да отеква.

Ала първо имах да свърша още една задача на старата си пишеща машина. При това не особено приятна.

15.

20 ноември 1963 г.

Скъпа Сейди,

Излъгах те за някои неща. Мисля, че ти също го подозираше от известно време насам. Мисля си още, че възнамеряваш да ме навестиш по-рано днес. Поради тази причина няма да ме видиш отново... поне докато Джей Еф Кей не посети Далас вдругиден.

Ако всичко върви, както се надявам, ще се наслаждаваме на дълъг и щастлив съвместен живот на съвсем различно място. В началото може и да ти се стори странно, но мисля, че бързо ще се адаптираш. Ще бъда до теб и ще ти помогам. Обичам те и точно поради това не мога да допусна да станеш част от онова, което предстои.

Моля те, не спирай да вярваш в мен. Моля те, прояви нужното търпение. И моля те, не бъди изненадана, ако видиш името и снимката ми във вестниците — ако събитията се развият по желания от мен начин, това навярно ще се случи. Най-важно от всичко обаче е да не се опитваш, да ме откриеш!

С цялата си любов:
Джейк

P.S. Изгори това.

16.

Събрах живота си като Джордж Амбърсън в багажника на своя шевролет с помпозни перки, оставил бележка за терапевтката на вратата и запалих двигателя. Докато карах, изпитвах някаква тежест в гърдите, някаква носталгия... Сейди бе напуснала Джоди по-рано, отколкото бях очаквал — още преди зазоряване. Аз пък напусках „Идън Фалоус“ в девет. Тя щеше да паркира своя фолксваген костенурка до тротоара след петнайсетина минути, да прочете адресираната към терапевтката бележка и да влезе в апартаментчето с ключа, който й бях дал. Веднага щеше да забележи плика с нейното име отгоре, затъкнат във валяка на старата ми пишеща машина. Щеше да го отвори, да прочете съобщението ми, да седне на диванчето пред тъмния еcran на телевизора и да заплаче. Вероятно щеше да продължава да плаче и когато терапевтката се появи... но щеше да изгори писмото ми, както й бях заръчал.

17.

Мерседес Стрийт изглеждаше сънлива и притихнала под схлупеното небе. Момиченцата, които скачаха на въже, ги нямаше — навярно бяха на училище и слушаха с безразличие как учителят им говори за предстоящата визита на президента. Както и очаквах, табелата „ДАВА СЕ ПОД НАЕМ“ отново висеше на разнебитения парапет на верандата. Под надписа се мъдреше и телефонен номер. Подкарах към склада „Монтгомъри Уорд“, спрях до товарната рампа и влязох в телефонната будка в съседство. Нямах никакви съмнения, че мъжът, който ми отговори с лаконичното: „Ало, тук е Мерит“, е същият човек, който бе отдал под наем номер 2703 на Лий и Марина. В съзнанието ми изплуваха каубойската му шапка „Стетсън“ и кичозните му бродирани ботуши.

Казах му какво искам и той ми се изсмя:

— Имотът не се дава за седмица, пич. Това си е свястно жилище, а не никакъв бардак.

— Напротив, голяма дупка си е — отвърнах аз. — Бил съм вътре и го знам от собствен опит.

— Виж сега, ако ще ми говориш така...

— Не, *ти* виж! Давам ти петдесет кинта, за да прекарам в тая дупка съботата и неделата. Това си е почти половината на месечния наем, а в понеделник отново си закачаш проклетата табела на верандата!

— За какъв чеп ти е притрябвало да...

— Защото Кенеди пристига и всички хотели между Далас и Форт Уърт са претъпкани. Бих толкова път да дойда тук и нямам никакво намерение да опъвам палатка във Феър Парк или на Дийли Плаза.

Чух как Мерит изщраква със запалката си и си пали цигара, докато обмисля необичайното ми предложение.

— Губите ми времето — подхвърлих. — Тик-так!

— Как се казваш, пич?

— Джордж Амбърсън. — Вече ми се искаше да се бях нанесъл в жилището, без изобщо да се обаждам на господин рентиера. И като нищо щях да го сторя, ако не беше вероятността полицията на Форт Уърт да ми дойде на гости. Съмнявах се, че обитателите на улица, където отбелязваха празниците с мятане на пиратки по птиците, биха съобщили на ченгетата за подобна дреболия, ала беше по-добре да не

поемам излишни рискове. Вече не просто се разхождах покрай голяма къщичка от карти, а живеех в нея.

— Да се срещнем пред къщата след половин час... или да речем четирийсет и пет минути.

— По-добре вътре — казах. — Имам ключ.

Тишина. После Мерит ме попита (с ясно доволимо раздразнение):

— Откъде, по дяволите, имаш ключ?

Нямах намерение да издавам Айви даже и ако все още се намираше в Мозел.

— От Лий. Лий Осуалд. Даде ми го преди време, за да мога да влизам и да му поливам растенията.

— Оня загубен мърльо е гледал *растения*?

Затворих и подкарах обратно към номер 2703. Бъдещият ми съботно-неделен хазяин, вероятно тласкан от любопитството си, пристигна с шевролета си само петнайсет минути по-късно. Естествено, беше с каубойската си шапка и кичозните си ботуши. Седях в дневната и слушах каращите се призраци на хората, които все още витаеха из жилището. Имаха много неща да си кажат.

Явно Мерит беше доста заинтригуван от личността на Осуалд, след като започна да ме разпитва дали наистина е заклет комуняга. Отвърнах му, че няма нищо такова — че Лий си е съвсем обикновено момче от Луизиана, което работи на място с прекрасен изглед към булеварда, откъдето в петък ще мине президентският кортеж. Добавих и как се надявам Осуалд да сподели с мен удобната си позиция.

— Шибаният Кенеди! — изсумтя господин рентиерът. — Той вече със сигурност е проклет комуняга! Няма ли да се намери някой, дето да го гръмне тоя кучи син!

— Приятен ден — усмихнах се аз и отворих входната врата.

Мерит прекрачи прага, но усещах, че не е особено доволен. Беше от хората, които са свикнали наемателите им да им се подмазват и да им се кланят до земята. Само след няколко крачки се спря на напуканата, изронена асфалтова пътечка и се обърна.

— И да оставиш всичко чистичко и спретнато, както го завари!

Огледах хола с пропрития килим, олющената замазка и счупеното кресло и го уверих:

— Всичко ще е тип-топ!

После отново седнах и се съсредоточих в опит да чуя кавгите между призраците: Лий, Марина, Маргарет и Де Мореншилд. Обаче по някое време явно съм попаднал под властта на един от внезапно връхлетелите ме пристъпи на сънливост... Когато се събудих, отначало ми се стори, че песничката, която чувам, е само ехо от избледняващ сън.

„Чарли Чаплин из цяла Франция ПЪТУВА, за да гледа как мадамите ТАНЦУВАТ!“

Отворих очи, ала звуците не изчезнаха. Станах, приближих се до прозореца и надзърнах навън. Момиченцата, подскачащи на въже, бяха малко по-височки и леко променени, но иначе си бяха същите. Кошмарното трио. Онази в средата имаше доста пъпчиво лице, въпреки че според мен пубертетът и акнето трябваше да я навестят след не по-рано от четири години. Може би беше болна от дребна шарка или рубеола...

— Салют за капитана!

— Салют за кралицата — измърморих аз и отидох в банята, за да измия лицето си. Водата, която бълвна от крана, беше кафеникова от ръждивите тръби, но достатъчно студена, за да ме освежи. Бях заменил счупения си часовник с евтин „Таймекс“, който показваше два и половина. Не бях гладен, но трябваше да хапна нещо, ето защо отидох с колата до „Мистър Лийс Бар-бе-кю“. На връщане се отбих в дрогерията за още една опаковка прахчета за главоболие. След кратък размисъл си взех и два романа с меки корици на Джон Д. Макдоналд.

Скачащите на въже момиченца ги нямаше. Обичайната врява и глътка, царяща на Мерседес Стрийт, бе заменена от сюрреалистична тишина. *„Като в писса, преди завесата да се вдигне за последното действие“* — мина ми през ума. Влязох вътре, за да изям вечерята си, ала въпреки че ребърцата бяха сочни и ароматни, в крайна сметка повърнах повечето от тях.

18.

Направих опит да подремна в голямата спалня, но там присъствието на призраците на Лий и Марина беше твърде натрапчиво. Ето защо малко преди полунощ се преместих в малката

спалня. Нарисуваните от Розет Темпълтън момиченца все още си бяха по стените, ала еднаквите им дрешки (тревистозеленото явно бе любимият пастелен цвят на Розет) и големите им черни обувки ми се сториха успокояващи. Помислих си, че тези нарисувани момиченца със сигурност биха накарали Сейди да се усмихне, особено онова с короната на Мис Америка.

— Обичам те, скъпа — прошепнах и потънах в сън.

19.

21.11.1963 (Четвъртък)

Нямах никакъв апетит за закуска, както не бях имал и за вечеря предишната нощ, ала към единайсет започнах да изпитвам неистова нужда от кафе. Три-четири литра май щяха да ми дойдат добре. Грабнах единия от романите — наричаше се „Затръшни вратата!“ — и подкарах към закусвалнята „Щастливото яйце“ на шосето „Брадок“. Телевизорът зад барплота беше включен и аз изгледах репортаж за предстоящото посещение на Кенеди в Сан Антонио, където щеше да бъде посрещнат от Линдън Джонсън и съпругата му. Към увеселението щяха да се присъединят още губернаторът Джон Конъли и жена му Нели.

Докато камерата показваше как Кенеди и съпругата му крачат по макадамовата настилка във военновъздушната база „Андрюс“ във Вашингтон, запътили се към синьо-белия президентски самолет, кореспондентката, която звучеше така, сякаш всеки миг ще се подмокри, говореше за новата прическа на Джаки, подчертана от „закачливо“ килнатата баретка и елегантните линии на „костюмчето й от две части с коланче по средата, дело на любимия й дизайннер Олег Касини“. Да, Касини може и да беше любимият й моделиер, ала аз добре знаех, че госпожа Кенеди има друг тоалет в багажа си на борда на самолета. Той беше творение на друг дизайннер — Коко Шанел — и беше ушит от розова вълна, с изключение на черната яичка. И, разбира се, шапчицата тип „пилбокс“^[2], която го увенчаваше. Костюмчето щеше да подхожда идеално на розите, които щяха да й подарят на летище „Лав Фийлд“, но не и на кръвта, която щеше да опръска полата, чорапогащника и обувките й.

20.

Щом се върнах на Мерседес Стрийт, потънах в четене на книгите, които си бях купил. Очаквах, че неотстъпчивото минало всеки момент ще ме смачка като досадна муха — че или покривът над главата ми ще се срути, или земята под номер 2703 ще се разтвори и ще погълне цялата постройка заедно с мен. По някое време почистих трийсет и осемкалибрения револвер, заредих го, след което извадих патроните от гнездата, отново почистих оръжието и пак го заредих. Тайно се надявах, че ще бъда връхлетян от внезапен пристъп на сънливост — най-малкото, така щях да убия част от времето, — ала това, естествено, не се случи. Минутите едва се влачеха, неохотно превръщайки се в часове, всеки от които отнасяше Кенеди все по-близо до кръстовището на Хюстън и Елм Стрийт.

„Ще видиш, че днес няма да има неочеквани заспивания — обади се вътрешният ми глас, — за разлика от утрешия ден. Щом настъпи критичният момент, изведенъж очите ти ще се затворят и ще изпаднеш в несвяст. И следващия път, когато ги отвориш, Осуалд вече ще си е свършил работата и миналото ще се е защитило перфектно от намесата ти.“

Да, не бе изключено подобно нещо да се случи. Давах си сметка за това. В подобен случай пред мен изникваше следната дилема: да открия Сейди и да се оженя за нея, или да се върна и да започна всичко отначало. Като се замислих всъщност обаче, открих, че няма какво да се чудя. Вече нямах силите да се върна и да започна всичко наново. По един или друг начин всичко трябваше да свърши тук и сега. Последният изстрел на пътешественика във времето.

Тази вечер семействата Кенеди, Джонсън и Конъли вечеряха в Хюстън — на специално тържество, организирано от Лигата на латиноамериканските граждани. Кухнята беше аржентинска — „ensalada rusa“^[3] и задушено, известно като „guiso“. След вечерята Джаки произнесе реч, при това на испански. А аз хапнах бъргъри и пържени картофки в потискащата някогашна бърлога на Осуалд... или поне се опитах. След първите няколко хапки се повтори историята от миналата вечер и стомахът ми изхвърли всичко.

Бях прочел и двата романа на Джон Макдоналд. Помислих си дали пък да не взема недовършената си книга от багажника на шевролета, но от идеята да я прочета ми призляваше. Накрая просто си седях в изкорубеното кресло, докато навън не притъмня. Едва тогава отидох в малката спалня, където бяха спали Розет Темпълтън и Джун Осуалд. Събух си обувките (но останах с дрехите) и се излегнах в кревата, подлагайки под главата си една от декоративните възглавнички от дневната. Бях оставил вратата открайната и не бях загасил лампата в хола. На светлинката й виждах нарисуваните на стената момиченца с техните тревистозелени дрешки. Знаех си, че ми предстои дълга и мъчителна нощ, на чийто фон току-що отминалият ден щеше да ми се стори кратък; щях да лежа в сумрака с отворени очи, неспособен да се унеса дори за миг, а краката ми ще стърчат извън леглото и почти ще се опират в пода... Така навярно щях да ме заварят и първите проблясъци на новия ден — двайсет и втори ноември, — докато проникват неусетно през прозореца.

Нощта действително се оказа дълга. Непрекъснато ме измъчваха мисли от рода на „Ами ако...?“ и „Може би трябва да...“. Естествено, Сейди също не ми излизаше от главата. Това всъщност беше най-лошото. Така копнеех за нея и тя толкова силно ми липсваше, че усещането бе сравнимо с агонията на физическите страдания. По някое време, навярно дълго след полунощ (вече се бях отказал да поглеждам часовника си; бавните движения на ръцете ми ме потискаха още повече), потънах в дрямка, лишена от всякакви сънища. И един Господ знае колко дълго щях да спя на следващата сутрин, ако не ме бяха събудили. Нечия ръка нежно ме разтърсваше.

— Хайде, Джейк. Събуди се.

Направих това, което ми казваха, макар че щом зърнах кой седи на леглото до мен, първата ми мисъл беше, че сънувам. Не беше възможно да е другояче. После обаче протегнах ръка, докоснах светлосините й дънки и почувствах материята под пръстите си. Косата й беше вързана, лицето й бе почти без грим, а белегът на лявата й буза ясно се открояваше. Сейди! Открила ме беше.

[1] Популярното название на президентския вертолет, наречен така по подобие на самолета на американския държавен глава „Еър Форс Уан“. — Б.пр. ↑

[2] Малка овална шапка с плоско дъно, която обикновено се носи под лек тъгъл. Моделът придобива популярност след участието на Грета Гарбо във филма „Каквато ме желаеш“ (1932). — Б.пр. ↑

[3] Букв. „руска салата“ (исп.). — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

1.

22.11.1963 (Петък)

Надигнах се и я прегърнах, без въобще да се замисля. Тя също ме прегърна, притискайки се силно в обятията ми. После я целунах, неспособен да се наситя на действителното ѝ присъствие — смесения аромат на тютюн и „Ейвън“. Миристи на червилото ѝ беше по-слаб; в напрегнатото си състояние тя неволно бе облизала по-голямата част от него. Долових шампоана ѝ, дезодоранта ѝ и лепкавия нюанс на потта, избила от напрежение. Най-вече и преди всичко обаче я докосвах — по бедрата, по гърдите и по вдълбнатината на белега ѝ. Да, тя наистина беше тук, от плът и кръв.

— Колко е часът? — Верният ми таймекс беше спрял.

— Осем и петнайсет.

— Шегуваш ли се? Не е възможно!

— Така е. И ако ти си изненадан, аз изобщо не съм. Откога не си спал нормално, а не просто си подремвал за два-три часа?

Все още се опитвах да приема факта, че Сейди е тук, във Форт Уърт, в къщата, където бяха живели Лий и Марина. Възможно ли беше това? Как, по дяволите, бе успяла да ме намери? И това не беше единственият проблем. Кенеди също беше тук, във Форт Уърт, и в момента произнасяше реч на тържествената закуска, организирана от местната Търговска камара в хотел „Тексас“.

— Куфарчето ми е в колата — каза тя. — С костенурката ли ще тръгнем, или ще вземем твоя шевролет? Мисля, че костенурката е за предпочитане. Най-малкото, по-лесно ще я паркираме. И ако не тръгнем веднага, може да се наложи да се изръсим доста за паркинг. Черноборсаджийте вече са плъзнали навън и ще продават талоните за паркиране на безбожни цени. Видях ги още на идване.

— Сейди... — започнах, ала в крайна сметка поклатих глава, сякаш така щях да прочистя съзнанието си. Наведох се да взема

обувките си. В главата ми се въртяха ужасно много мисли, но с такава бясна скорост, че не можех да уловя нито една от тях.

— Тук съм — каза тя.

Да. Това беше основният проблем.

— Не можеш да дойдеш с мен. Прекалено опасно е. Мислех, че съм ти го обяснил, но може би не съм бил достатъчно ясен. Опиташ ли се да промениш миналото, то мигом ще те захапе! И ако не внимаваш, ще разкъса гърлото ти, преди да се усетиш.

— Помня всичко, което ми каза. Беше пределно ясен. Обаче не можеш да се справиш сам. Бъди реалист, Джейк. Качил си няколко килограма, но все още си кожа и кости. *Куцаш, и то здравата!* На всеки двеста-триста крачки трябва да спираш и да даваш почивка на коляното си. Какво ще правиш, ако не дай си боже се наложи да се затичаш?

Мълчах. И я слушах. Междувременно навих и сверих часовника си.

— И това далеч не е най-лошото. Ти... ох! Какво правиш?

Бях я ощипал по бедрото.

— Проверявам дали си истинска, а не никаква халюцинация. Още не мога да го повярвам. — Президентският самолет „Еър Форс 1“ щеше да кацне на летище „Лав Фийлд“ след малко повече от три часа. Където някой щеше да подари рози на Жаклин Кенеди. В другите тексаски градове ѝ даряваха жълти рози, ала далаският букет щеше да е от червени.

— Истинска съм и съм тук. Изслушай ме, Джейк. Най-лошото не е незавидното ти физическо състояние в момента, а фактът, че продължаваш да получаваш внезапни припадъци! Не помисли ли за това?

Естествено, че бях помислил. И то неведнъж.

— Ако миналото е толкова отмъстително, както твърдиш, какво според теб ще се случи, щом успееш да се доближиш до человека, по чиито дери вървиш, преди да е натиснал спусъка?

Миналото не беше точно „отмъстително“; това не беше подходящото определение, обаче разбирах какво иска да каже и не разполагах с аргументи, които да оборят тезата ѝ.

— Ти действително нямаш представа в какво се забъркваш.

— Напротив, имам. И ти забравяш нещо много важно. — Тя пое дланите ми в своите и погледите ни се срещнаха. — Аз не просто съм любимото ти момиче, Джейк... ако, разбира се, нещата не са се променили...

— Естествено, че не са се променили! Точно поради тази причина се притеснявам от появата ти тук сега...

— Според теб някакъв човек ще застреля президента и аз имам всички основания да ти вярвам, особено като се има предвид, че онова, което предсказа досега, се оказа вярно. Успял си да убедиш даже и Дийк! „Той знаеше, че Кенеди ще идва в Далас, преди още Кенеди да го е узнал — сподели ми той. — При това позна точния ден и час. Както и че госпожа президентшата ще придружи мъжа си.“ Ти обаче говориш за всичко това, сякаш си единственият човек на света, загрижен за съдбата на Джей Еф Кей. А не е така. Ето Дийк например. Ако нямаше треска, щеше да дойде тук с мен. Ами аз? Дори и да не съм гласувала за него, по една случайност съм американка и това го прави не просто „Президентът“ с главно „П“, но и „моя президент“. Сантиментално ли ти звучат?

— Не.

— Добре. — Очите ѝ буквально хвърляха искри. — Нямам никакво намерение да позволя на някаква откачалка да го застреля, както и нямам никакво намерение ненадейно да заспя.

— Сейди...

— Остави ме да довърша. Нямаме много време, така че трябва да ме слушаш внимателно. Слушаш ли ме?

— Тъй вярно, мадам.

— Добре. *Няма да допусна да ме отстраниш от плана си.* Ще ти го повторя: *няма!* Тръгвам с теб. Ако не ме пуснеш в шевролета, ще те следвам с костенурката.

— Боже господи! — възкликах, без да знам дали това е молитва или проклятие.

— Ако някой ден се оженим, ще правя, каквото ми кажеш, стига да се държиш добре с мен. Възпитана съм да вярвам, че това е дълг на съпругата. — („*Ox, ти, дете на шейсетте!*“ — помислих си аз.) — Готова съм да зарежа всичко, което знам, и да те последвам в бъдещето. Защото те обичам и защото вярвам, че бъдещето, за което говориш, действително съществува. Вероятно никога вече няма да те

изправя пред подобен ултиматум, но сега просто нямам избор. Или ще направиш това, което си намислил, с мен... или изобщо няма да го направиш.

Замислих се над думите й. После се запитах дали тя наистина бе убедена в това, което казваше. Отговорът беше ясен и недвусмислен като белега на лицето й.

Междувременно Сейди се бе загледала в пастелните рисунки на стената.

— Кой според теб ги е нарисувал? Определено има талант.

— Розет — отвърнах. — Розет Темпълтън. Върнаха се с майка си обратно в Мозел, след като бащата претърпя инцидент.

— И после ти се нанесе на тяхно място?

— Не, аз наех къщата от другата страна на улицата. Тук живя малкото семейство Осуалд.

— Това ли е името на онзи човек, Джейк? Осуалд?

— Да. Лий Осуалд.

— Идвам ли с теб?

— Имам ли избор?

Тя се усмихна и нежно ме погали по косата. Докато не видях усмивката на облекчение, която озари лицето й, нямах представа колко притеснена е била всъщност до този момент.

— Не, скъпи — каза Сейди. — Мисля, че нямаш. Нали затова му казват „ултиматум“.

2.

Преместихме куфарчето й в шевролета. Ако успеехме да спрем Осуалд (при това, без да ни арестуват), впоследствие Сейди можеше да закара колата си в Джоди, където костенурката нямаше да буди никакви подозрения на алеята пред къщата й. А в случай че не ни потръгнеше — ако се проваляхме или ченгетата ни погнеха за убийството на Лий, — щяхме да зарежем автомобила й. Щяхме да бъдем доста по-незабележими и да стигнем доста по-далеч с шевролет с мощн осемцилиндров двигател, отколкото с тромавolkswagen. Да не говорим колко по-бързо щяхме да се движим.

Тя забеляза револвера, когато понечих да го сложа във вътрешния джоб на спортното си сако, и поклати глава.

— Не там — каза. — Сложи го във външния джоб.

Повдигнах въпросително вежди.

— Оттам ще мога бързо да го извадя, ако изведнъж ти се доспи и потънеш в сън.

Закрачихме по алеята. Сейди носеше чантичката си през рамо. По прогноза трябваше да вали, но ми се струваше, че метеоролозите нямаше да излязат прави. Облаците се разпръскаха и небето се изясняваше.

Сейди тъкмо заобикаляше колата и отваряше дясната врата, когато някой се обади зад гърба ми:

— Това ли е приятелката ти, господине?

Обърнах се. Беше едно от момиченцата, които обичаха да си играят тук и да скачат на въже. Само дето, щом се вгледах по-отблизо, забелязах, че не се отнася за акне, а за рубеола. Това обясняваше и защо не е на училище. Детенцето караше дребна шарка.

— Да — отвърнах.

— Хубава е. Въпреки това там... — момиченцето се запъна — ... на лицето й.

Сейди се усмихна. Възхищението ми от смелостта ѝ нарасна още повече... и между другото, така и не намаля.

— Как се казваш, миличка?

— Сейди — отговори детето. — Сейди ван Оуън. А ти?

— Сигурно няма да ми повярваш, но аз също се казвам Сейди.

Момиченцето я изгледа със смесица от недоверие и цинизъм. Същинска бунтарка от Мерседес Стрийт.

— Да бе, да!

— Напротив. Името ми е Сейди Дънхил. — Тя се обърна към мен. — Какво съвпадение, а, Джордж?

Нямах никакво желание — както и време — да обсъждаме това.

— Трябва да те питам нещо, госпожице Сейди ван Оуън. Знаеш къде е автобусната спирка на Уинскот Роуд, нали?

— Много ясно. — Тя завъртя театрално очи, сякаш искаше да каже: „За тъпа ли ме смятате?“ — А вие двамата да сте карали шарка?

Голямата Сейди кимна.

— И аз съм карал — обадих се, — така че сме наравно. А знаеш ли кой автобус ходи до центъра на Далас?

— Номер три.

— И колко често минава този номер три?

— Мисля, че на всеки половин час, но може да е и на петнайсет минути. За какво ви е притрябвал рейсът? Нали имате кола? Даже май две коли!

От изражението на голямата Сейди разбирах, че и тя се пита същото.

— Аз си знам най-добре. И ако искаш да знаеш, баща ми кара подводница!

Сейди ван Оуън се ухили широко.

— Знаеш го значи!

— Знам го, и още как! — усмихнах се и аз. — Хайде, Сейди, качвай се. Трябва да потегляме.

Погледнах часовника си. Беше девет без двайсет.

3.

— Кажи ми откога се заинтересува от разписанието на градския транспорт — подхвърли Сейди в колата.

— Първо ми кажи ти как ме намери.

— Първо отидох в „Идън Фалоус“ и като не те открих, изгорих бележката, както бе поискал, и реших да се отбия при стареца от съседния апартамент.

— Господин Кенопенски.

— Да. Той обаче нищо не знаеше. Междувременно пристигна терапевтката ти и седна отпред на стълбите. Никак не беше доволна от внезапното ти изчезване. Каза, че се били разменили с Дорийн, за да може Дорийн да види Кенеди днес.

Автобусната спирка на Уинскот Роуд беше пред нас. Намалих, за да видя дали разписанието още си стои под малката козирка, обаче някой явно го беше скъсал. Продължих да карам и след стотина метра отбих.

— Какво правиш?

— Това е нашата застрахователна полица. Ако рейсът не дойде до девет, ще продължим. Давай по-нататък.

— Започнах да звъня на хотелите в централната част на Далас, обаче никой не пожела да говори с мен. Всички бяха толкова заети... Затова накрая се обадих на Дийк и той се свърза с ченгетата. Казал им, че разполага с надеждна информация, че някой планира да застреля президента.

Както си следях в огледалото за обратно виждане за евентуалната поява на автобуса, изведнъж се обърнах потресен към Сейди. В същото време, макар и с неохота, не можех да не се възхитя на постъпката на Дийк. Нямах представа каква част от онова, което Сейди му е казала, е взел за чиста монета, обаче беше поел сериозен риск.

— И какво стана? Дийк съобщи ли им името си?

— Така и не получи възможност да го направи. Затвориха му, представяш ли си? Май някъде по това време взех да вярвам на твърденията ти как миналото се защитава и така нататък. Ти така го възприемаш, нали? Като жив учебник по история?

— Вече не.

Ето че автобусът най-сетне се появи. Пухтящ и тромав, боядисан в жълто-зелено. На табелката зад предното стъкло пишеше „**З ГЛАВНА УЛИЦА ДАЛАС 3**“. Возилото спря и вратите в предната и задната му част се отвориха със съскане и проскърцване. Качиха се само двама-трима пътници, ала едва ли щяха да си намерят свободни места; когато рейсът мина бавно покрай шевролета, видях, че всички седалки са заети. Зърнах някаква жена, чиято шапка бе закичена със значки с лика на Кенеди. Тя весело ми помаха и макар че погледите ни се срещнаха само за миг, успях даолова вълнението и нетърпението ѝ от предстоящата визита на президента.

Включих на скорост и поех след автобуса. От рекламиния му билборд в задната му част никаква брюнетка тръбеше, че ако има един живот, предпочита да го изживее като блондинка. Сейди ѝ помаха подигравателно.

— Я, моля ти се! Затвори си плювалника!

— Доста си критична за момиче, което не знае къде ще преспи следващата нощ — подхвърлих ѝ аз. В интерес на истината обаче Сейди беше права — дизеловата воня от ауспуха на рейса беше нетърпима. Увеличих малко дистанцията. Нямаше смисъл да се

завирам в задната му броня, след като се бях уверен, че Малката Сейди не ни е излъгала за номера. Вероятно щеше да излезе права и за интервала между отделните коли по маршрута. „Обикновено минават на половин час“ — беше казало момиченцето... само дето днешният ден не беше от обикновените.

— Плаках, и то доста, понеже си помислих, че си заминал завинаги. Бях уплашена за теб, но и те мразех, задето ми причиняваш това.

Можех да я разбера, обаче все още бях напълно убеден, че постъпката ми е била правилна, ето защо реших да си замълча.

— Отново се обадих на Дийк. Той ме попита дали някога си споменавал нещо за друго свое скривалище — примерно в Далас или във Форт Уърт... Отвърнах му, че не си спомням да си ми споделял подобни неща; най-малкото, че не си ми казвал нищо конкретно. Тогава той изтъкна, че би могло да си изтървал нещичко по време на престоя си в болницата, докато си бълнувал, или нещо такова. Каза ми да се опитам да си припомня и най-малките подробности. Сякаш не го бях правила десетки пъти досега... Върнах се при господин Кенопенски с надеждата, че току-виж си споделил нещо пред него. Вече беше станало време за вечеря и започваше да се стъмва. Той ми отговори отрицателно, ала точно по това време синът му пристигна — беше донесъл задушено за вечеря, — и ме покани да хапна с тях. Господин Кенопенски се разприказва и се отдае на спомени за доброто старо време; оказа се, че е истинска съкровищница на истории...

— Да, знам — прекъснах я, без да изпускам от поглед завиващия по булевард „Викъри“ автобус. Дадох мигач и го последвах, съблюдавайки подобаваща дистанция, за да не се налага отново да гълтаме изгорелите му газове. — Чувал съм поне триста от тях.

— Да слушам разказите на стареца беше най-доброто, което можех да направя, защото се поразсеях от проблемите си, а понякога само трябва да се отпуснеш малко, за да се проясни съзнанието ти и да дадеш шанс на решението да изскочи на повърхността. Докато се връщах към малкото ти апартаментче, изведенъж си спомних как ми беше споменал, че по някое време си живял на Кадилак Стрийт. И ти самият веднъж ми беше казал, че май названието на улицата не било точно такова...

— О, боже! Съвсем бях забравил за това.

— Това беше последният ми шанс. Отново звъннах на Дийк. Okaza се, че той не разполага с подробни карти на града, но знаел, че в училищната библиотека има такива. Веднага отиде дотам с колата си — представям си как е кашлял, докато е шофирал, понеже болестта още го държеше здраво, — той ми се обади от кабинета. Беше открил Форд Авеню и „Крайслер Парк“ в Далас, както и няколко улици с название „Додж“. Нито една обаче не носеше онова по-тежкарско „кадилаково“ изльчване, ако разбираш какво имам предвид. Тогава Дийк се натъкна на Мерседес Стрийт във Форт Уърт. Исках веднага да тръгна натам, но той ми каза, че ще имам по-добри шансове да зърна теб или колата ти, ако изчакам до сутринта.

Тя стисна ръката ми. Пръстите й бяха хладни.

— Това бе най-дългата нощ в живота ми, лошо момче такова! Изобщо не съм мигнала.

— Е, и аз се въртях часове в леглото... Когато най-накрая успях да заспя, вече се съмваше... Предполагам, че ако не ме беше открила, сигурно щях да проспя цялата сутрин заедно с атентата.

Колко ли ужасен щеше да е този развой на събитията?

— Мерседес Стрийт се оказа ужасно дълга. Карак ли, карак... После видях, че улицата свършва — в нещо като паркинг с някаква голяма сграда зад него, която ми заприлича на задната част на универсален магазин.

— Близо си. Това е складът „Монтгомъри Уорд“.

— И все още нямаше никакъв знак за присъствието ти. Не мога да ти опиша колко обезсърчена и отчаяна се чувствах. После... — Тя се усмихна. Цялото й лице засия; изглеждаше невероятно красива въпреки белега. — После видях шевролета ти със смешните перки, дето приличат на извитите вежди на някоя кокона. Крещящ като неонова реклама. Извиках и забълсках по таблото на своя малък бръмбар, докато дланта не ме заболя. И ето че сега съм ту...

В този миг се чу някакъв силен пукот откъм дясната предна част на колата и тя изведнъж се понесе към стълба на близката улична лампа. Под автомобила се разнесе цяла серия от топуркащи звуци. Завъртях рязко волана. Усещах го нереално разхлабен в ръцете си — от директното кормилно управление на шевролета, което толкова ми бе харесвало, не бе останала и следа, — и едва успях да избегна челния

сблъсък. Не и контакта със самия стълб обаче. Разнесе се отвратително стържене на метал в метал и дясната врата хлътна навътре. Моментално придърпах Сейди към мен на подобната на пейка седалка. Когато спряхме, гюрукът се влачеше по паважа и автомобилът се беше килнал на дясната си страна. „*Не, не беше просто спукана гума — мина ми през ума, — а умишлен инцидент, при който можехме да загинем и двамата.*“

Сейди ме изгледа с широко отворени очи. В тях се четеше шок. Аз се засмях. Както съм споменавал и преди, понякога просто няма какво друго да сториш.

— Добре дошла в миналото, Сейди — подхвърлих. — Така стоят нещата тук.

4.

Тя не можеше да излезе от нейната страна, понеже дясната врата бе твърде деформирана, за да се отвори; сигурно трябваше да използвам железен лост, за да я измъкна оттам. Ето защо избрахме по-лесния вариант — Сейди просто се приплъзна по предната седалка и излезе през шофьорската врата. Забелязах, че няколко души ни наблюдават с интерес; слава богу, не бяха много.

— Майко мила, какво се случи? — полита една жена с детскa количка.

Щом заобиколих колата и погледнах преднницата, проблемът се оказа доста по-сериозен. Предната дясна гума не просто се беше спукала, а цялото колело се беше откачило. Погледнах зад шевролета и го видях — лежеше на асфалта на пет-шест метра зад нас, а нашърбената главина на джантата проблясваше на слънцето.

— Кофти колело — казах на жената с детската количка.

— Боже мили! — възклика тя.

— Какво ще правим? — попита тихо Сейди.

— Направихме си застраховката, сега ще предявим иск. Отиваме на най-близката автобусна спирка.

— Но багажът ми...

„Да — помислих си аз, — и бележникът на Ал... Ръкописите ми — шибаният роман, който за нищо не става, и мемоарите, в които

има хляб... Плюс всичките ми пари в брой...“ Погледнах си часовника. Девет и петнайсет. В хотел „Тексас“ Джаки сигурно тъкмо обличаше розовия си тоалет. А след час — час и нещо кортежът ще поеме към военновъздушната база „Карсуел“, където чакаше големият президентски самолет. И като се имаше предвид разстоянието между Форт Уърт и Далас, пилотите тъкмо щяха да вдигнат машината във въздуха и отново щеше да се наложи да я приземяват.

Замислих се.

— Мога да ви предложа да дойдете у нас и да се обадите на някого — каза жената с детската количка. — Къщата ми е съвсем наблизо, ей-там! — Тя ни огледа изпитателно и забеляза моето накуцване и белега на Сейди. — Ранени ли сте?

— Добре сме — казах и улових ръката на Сейди. — Ще бъдете ли така добра да позвъните вместо нас да преместят колата, за да не пречи на движението? Знам, че искаме много от вас, ала ужасно бързаме!

— *Казвах ти аз, че отпред нещо трaka!* — въздъхна театрално Сейди. Говореше малко провлачено, с изразен джорджийски акцент. — Слава богу, че не ни се случи на магистралата. — „*Магистра-а-алата-а-а.*“

— Има бензиностанция на две преки оттук. — Жената посочи на север. — Предполагам, че мога да им кажа какво е станало и...

— Правите ни огромна услуга, госпожо — рече Сейди. Тя отвори чантичката си, извади портмонето и й подаде двайсетачка. — Дайте им това за услугата. Извинете, че ви създадохме главоболия, но ако не видя Кенеди, просто ще умра!

Жената с количката се усмихна разбиращо.

— Божичко, толкова пари за едно изтегляне на буксир... Ако имате някакво листче, бих могла да ви напиша разписка...

— Не се притеснявайте — махнах с ръка. — Имаме ви доверие. Но може би няма да е зле да пъхна една бележчица под чистачките...

Сейди ме изгледа въпросително, обаче извади химикалка и малко тефтерче с нарисувано кривогледо хлапе на подвързията. Под широката му усмивка пишеше с големи букви: „ЩУРИ УЧИЛИЩНИ ДНИ“.

Много неща зависеха от тази бележка, ала нямах никакво време да обмисля какво точно ще напиша. Просто го надрасках набързо,

сгънах листчето и го затъкнах под чистачката. В следващия момент вече бяхме свърнали зад ъгъла.

5.

— Джейк? Добре ли си?

— Да, а ти?

— Като се изключи натъртеното ми рамо от вратата, нищо ми няма. Но ако се бяхме бълснали в онзи стълб, едва ли щеше да е така. И двамата щяхме да пострадаме. За кого остави онази бележка?

— За онзи, който ще изтегли шевролета. — Горещо се надявах този господин Непознат да изпълни молбата ми. — Не му е сега времето, Сейди... ще се тревожим за това, когато се върнем.

Ако се върнем.

Най-близката автобусна спирка се намираше малко преди следващата пряка. Там чакаха три чернокожи жени, две бели дами и един господин с вид на латиноамериканец — все едно бяха на кастинг за „Закон и ред“. Седнах на пейката под заслона до шестата жена на спирката — чернокожа госпожа, чийто респектиращи габарити бяха опаковани в бяла униформа от изкуствена коприна, която буквално крещеше „Аз съм прислужница на бели богаташи!“ Забелязах, че носи значка с надпис: „ГЛАСУВАЙ ПАК ЗА ДЖЕЙ ЕФ КЕЙ ПРЕЗ '64“.

— Проблем с крака ли, господине? — попита тя.

— Да — кимнах. Имах четири опаковки с прахчета против главоболие в джоба на спортното си сако. Бръкнах вътре, напипвайки револвера, и извадих две от тях. Разкъсах пликчетата и ги изсипах директно в устата си.

— Ако не ги разтваряте във вода, ще си прецакате бъбреците — посъветва ме жената.

— Знам. Но трябва да се подсигура кракът ми да не ме издъни, преди да съм видял президента.

Тя се ухили широко:

— Само така!

Сейди стоеше на самия ръб на тротоара и се взираше угрожено за следващата тройка.

— Днес рейсовете закъсняват малко — отбеляза домашната прислужница, — ама пък ходят директно там. Няма начин да изтърва Кенеди!

Беше станало девет и половина и автобусът го нямаше никакъв, но поне болката в коляното ми беше намаляла до тъпо пулсиране. Бог да благослови прахчетата гудис.

Сейди се надвеси над мен.

— Джейк, може би трябва да вземем...

— Ето я тройката! — възклика жената с бялата униформа и се изправи на крака. Изглеждаше впечатляващо — кожата ѝ беше черна като абанос, косата ѝ беше съвсем права, а на ръст надвишаваше Сейди поне с три сантиметра. — Уха, ще си намеря местенце баш на Дийли Плаза! Нося си и сандвичи в чантата! Дали ще ме чуе, когато викам?

— Със сигурност — уверих я аз.

Тя се разсмия:

— Много ясно! И не само той, ами и Джаки!

Автобусът беше пълен, но въпреки това хората от спирката успяха да се натъпчат вътре. Със Сейди бяхме последните на опашката. Шофьорът, който изглеждаше бесен като брокер в деня на големия борсов крах, размаха пред нас разперената си длан.

— Не мога да ви взема! Натъпкани сме като сардини! Изчакайте следващия автобус!

Сейди ме изгледа отчаяно, но преди да кажа нещо, негърката с бялата униформа се намеси в наша защита:

— Ще ги пуснеш, и още как! Човекът има проблем с крака си, а дамата и тя си има проблеми, както и сам можеш да видиш! Освен това и двамата са кълощави. Или ги пускаш, или аз сядам на мястото ти и подкарвам проклетия рейс! Мога да се справя, да знаеш! Баща ми беше шофьор на автобус!

Мъжът зад волана погледна към надвисналата над него грамада, след което само подбели очи и ни махна да се качваме. Бръкнах в джоба си за дребни, ала той покри апарата за таксуване с месестата си длан и въздъхна тежко:

— Зарежете това, просто се опитайте да се наврете зад бялата черта. Дано да успеете. — После поклати глава. — Умът ми не го побира защо не пуснаха допълнителни автобуси днес! — При тези

думи дръпна хромираната ръчка и вратите се затвориха със съскане. Въздушните спирачки изпуфтяха и превозното средство бавно, но сигурно се затъри тежко напред.

Моят ангел обаче не беше приключил с мисията си. В момента се бе надвесил над двама работници — единият бял, а другият афроамериканец — с канчета за храна в скута.

— Станете и направете място за тази дама и този джентълмен! Не виждате ли, че едва ходи? И въпреки това е тръгнал да види Кенеди!

— Госпожо, няма нужда! — обадих се аз.

Ала тя не ми обърна внимание.

— Хайде, размърдайте се! Да не сте израснали в гората!

Двамата неохотно се изправиха и се сбутаха в навалицата. Чернокожият работник изгледа злобно едрата ни закрилница.

— Шейсет и трета стана, а ние продължаваме да отстъпваме местата си на белите!

— О, я стига! — изсумтя белият му приятел.

Другият ме гледаше с нездраво любопитство. Накрая кимна към току-що освободените места.

— Сядай, преди да си припаднал, Джаксън! — подвикна ми чернокожият.

Разположих се до прозореца. Сейди измърмори някакви благодарности и се настани до мен. Автобусът се тътрезузе по улиците като престарял слон, набиращ сетни сили. Домашната прислужница стоеше до нас, прикривайки ни с телесата си от другите пътници, като поклащаше масивните си хълбоци при всеки завой. Отново погледнах часовника си. Десет сутринта. Колко ли още щяхме да пътуваме?

Сейди се притисна към мен и косата ѝ погъделичка бузата и врата ми.

— Накъде отиваме и какво ще правим, когато стигнем там? — прошепна тя в ухото ми.

Исках да се обърна към нея, ала наместо това продължих да гледам напред в търсене на следващия проблем, който щеше да ни връхлети. Вече се намирахме на Уест Дивижън Стрийт, която беше част от шосе номер 180. Скоро щяхме да сме в Арлингтън — бъдещият дом на бейзболния отбор „Тексас Рейндърс“, чийто собственик щеше

да стане Джордж Буш. Ако всичко вървеше добре, щяхме да стигнем в Далас около десет и половина — два часа преди Осуалд да зареди първия патрон в проклетата си италианска пушка. Единственият проблем беше, че когато се опитваш да промениш миналото, нещата рядко се развиват по план.

— Просто ме следвай и прави това, което ти казвам — обърнах се към Сейди. — И през цялото време бъди нащрек.

6.

Минахме южно от Ървинг, където съпругата на Лий в момента се възстановява след раждането на второто им дете — събитие, случило се само преди месец. Трафикът вече беше доста натоварен. Отгоре на всичко половината от пътниците в препълнения автобус пушеха. Навън (където се предполагаше, че въздухът би трябвало да е малко по-чист) улиците бяха задръстени от превозни средства. Видяхме една кола с надпис „ОБИЧАМЕ ТЕ, ДЖАКИ!“ на задното стъкло, както и друга, на която пишеше: „ВЪН ОТ ТЕКСАС, КОМУНИСТИЧЕСКИ ПЛЪХ!“. Нашият автобус продължаваше да се придвижва бавно напред. Забелязах, че колкото повече напредвахме, толкова повече се увеличаваше броят на чакащите по спирките; те размахваха ядно юмруките си към нас, щом виждаха, че автобусът ни не само че няма никакво намерение да спре, но дори няма и да забави ход.

В десет и петнайсет излязохме на булевард „Хари Хайнс“ и минахме покрай знак, указващ пътя за летище „Лав Фийлд“. Катастрофата стана точно три минути по-късно. Бях се надявал, че ще ни се размине, обаче вътре в себе си знаех, че това ще се случи, и до голяма степен го очаквах. Ето защо, когато някакъв самосвал пресече стоплината на кръстовището между булевард „Хайнс“ и Инуд Авеню, бях донякъде подгответен. Бях виждал нещо подобно и преди, на път към гробището „Лонгвю“ в Дери.

Веднага сграбчих Сейди за шията и наведох главата ѝ към коленете.

— Долу! — изкрешях.

Миг по-късно бяхме запратени в пространството между шофьорската седалка и местата за пътници. Строшени стъкла. Стържене на метал. Правостоящите пътници бяха запратени напред в крещящо кълбо от мятащи се ръце, летящи чанти и падащи шапки. Белият работник, който бе изсумтял „О, я стига!“, се беше проснал върху апарата за таксуване до шофьорската седалка. От едрата ни закрилница пък не се виждаше и следа; явно бе погребана под човешката лавина.

Носът на Сейди кървеше, а под дясното й око имаше подутина. Водачът на автобуса се бе простираял странично зад волана. Голямото предно стъкло беше счупено и през отвора се виждаше ръждива метална стена. Можех да прочета „ТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ ДАЛАС“. Миризмата на асфалта, с който беше натоварен камионът, бе всепроникваща.

Завъртях Сейди към мен.

— Добре ли си? Главата ти как е?

— Горе-долу бива — усмихна се тя. — Просто малко ме стресна, когато ми изкрешя да се наведа...

От купчината тела в предната част на рейса се разнасяха стенания и викове. Някакъв мъж със счупена ръка успя да се измъкне и отиде да раздруса шофьора, за да го свести. Тялото му обаче рухна тежко на пода на кабината. Тогава забелязах, че от челото на водача стърчи голямо парче стъкло.

— Господи! — извика мъжът със счупената ръка. — Май е мъртъв!

Сейди се приближи до работника, паднал върху апаратата за таксуване, и му помогна да се върне на мястото, където бе седял преди появата ни. Лицето му беше мъртвешкибледо, той тихо стенеше. Предположих, че именно слабините му са поели удара в апаратата. Чернокожият му приятел ми помогна да изправим на крака домашната прислужница, но — честно казано — ако жената не беше в съзнание, едва ли щяхме да се справим, защото тя тежеше поне сто и петдесет кила. Слепоочието й кървеше и бялата й униформа никога вече нямаше да е същата. Попитах я дали е добре.

— Май да, ама яко си фраснах кратуната! Да го вземат мътните!

Зад нас гълчката тепърва се надигаше. Съвсем скоро народът щеше да се юрне панически към изходите. Застанах пред Сейди и я

накарах да обгърне кръста ми с ръце. Като се имаше предвид състоянието на коляното ми, вероятно бе по-разумно аз да я прегърна, ала инстинктът си е инстинкт.

— Трябва да помогнем на хората да излязат навън — обърнах се към чернокожия работник. — Натисни ръчката за отваряне на вратите!

Той се опита, но не успя.

— Заяла е!

Казах си, че това е ужасно; че миналото нарочно я държи в това положение. За съжаление не можех да му помогна, понеже само едната ми ръка ставаше за нещо. Тогава домашната прислужница, чиято униформа вече беше подгизнала от кръв, се понесе покрай мен, като за малко не ме събори на земята. За момент усетих как хватката на Сейди отслабва, но после ръцете ѝ отново се сключиха около кръста ми. Шапката на огромната госпожа се бе килнала гротескно настрани, а воалетката ѝ бе осеяна с алени капчици. Тя набързо си намести шапката и сграбчи никелираната дръжка.

— Бюя до три и дърпаме проклетия лост — инструктира партньора си. — Готов ли си?

Той кимна.

— Едно... две... *три!*

Двамата дръпнаха... или по-скоро тя дръпна, при това с такава сила, че чак съдра роклята си под мишницата. Вратите се отвориха. Зад нас избухнаха радостни овации.

— Благода... — започна Сейди, ала аз я придърпах към себе си.

— Бързо. Преди да са ни прегазили. Не се отделяй от мен. — Бяхме първите, успели да слязат от автобуса. Щом се озовахме на улицата, завъртях Сейди в посока към Далас. — Да вървим.

— Джейк, онези хора имат нужда от помощ!

— Сигурен съм, че съвсем скоро ще я получат. Не се обръщай назад. Гледай напред, понеже оттам ще се зададе следващата беда.

— Каква беда? Какво още ще ни се стовари на главите?

— Всичко, което миналото успее да запрати по нас — гласеше отговорът ми.

Трябаха ни двайсет минути, за да се отдалечим на четири преки от мястото, където тройката бе приключила с маршрута си. Усещах как коленете ми се подуват. Пулсациите на болката отекваха в тях с всеки удар на сърцето ми. Стигнахме до една пейка и Сейди ми каза да седна за малко.

— Нямаме никакво време!

— Сядай, господинчо! — нареди ми тя и така ме бълсна, че се стоварих на пейката, на чиято облегалка се мъдреше реклама на местна погребална агенция. Сейди кимна доволно като жена, изпълнила отговорна задача, след което излезе на булевард „Хари Хайнс“ отвори чантичката си и взе да рови вътре. Пулсиращата болка в коляното ми временно затихна, когато сърцето се изкатери в гърлото ми и заседна там.

Някаква кола я заобиколи в последния момент, надувайки клаксона. Двайсет сантиметра встрани и Сейди щеше да бъде пометена. Шофьорът размаха юмрук, обаче това явно му се стори недостатъчно, понеже реши да й покаже и среден пръст. Извиках й веднага да се връща на тротоара, ала тя дори не ме удостои с поглед. Беше извадила портмонето си и косата й се развяваше от въздушната вълна на профучаващите покрай нея автомобили. Сейди обаче бе хладнокръвна и спокойна като неделна зимна утрин. По някое време изглежда намери това, което търсеше, защото прибра портмонето в чантичката и размаха зеленикава банкнота над главата си. Приличаше на мажоретка в навечерието на голямо спортно събитие.

— *Петдесет долара!* — извика тя. — *Петдесет долара да ме закарате до Далас! До главната улица! Главната улица! Трябва да видя Кенеди! Петдесет долара!*

„Няма да свърши работа — помислих си аз. — Единственото, което може да стане, е неотстъпчивото минало да я прегази с някоя кола...“

В същия момент ръждив стюдебейкър се закова със свистене пред нея. Двигателят му кашляше и тракаше. На мястото на единия фар зееше грозна дупка. Шофьорската врата се отвори и от колата излезе кълощав мъж с провиснали панталони и размъкнат мърсен потник. На главата му се мъдреше зелена каубойска шапка, нахлупена чак до ушите. В лентата й по индиански маниер беше затъкнато перо. Лицето на непознатия бе разкривено от широка усмивка. Успях да

забележа, че поне шест от зъбите му липсват. Само един поглед ми бе достатъчен, за да си помисля: „*Ето го и следващия проблем!*“

— Абе, май си смахната госпожо! — подхвърли каубоят от стюдебейкъра.

— Искаш ли петдесетачка, или не? Просто ни откарай до Далас.

Мъжът изгледа недоверчиво банкнотата, без да обръща внимание на профучаващите покрай него автомобили. Също като Сейди. По едно време свали шапката си, поотупа я в бедрото си и отново я нахлупи.

— Госпожо, туй, дето го държиш, не е петдесетачка, а десетачка!

— Останалите четирийсет са в портмонето ми.

— Тогава що просто не ги ’зема, а? — И посегна към дамската ѝ чанта и сграбчи едната дръжка. Веднага се изправих, обаче си помислих, че ще изтръгне чантичката и ще офейка, преди да съм успял да се намеся. А ако изобщо успеех да се намеся, навярно този тип щеше да ме пребие. Колкото и да беше мършав, пак ме превъзхождаше по сила и килограми. Пък и за разлика от мен имаше две здрави ръце.

Сейди обаче се държеше. Дърпана в противоположни посоки, чантата ѝ зейна като агонизираща уста. Тогава тя бръкна вътре и извади кухненски нож, който ми изглеждаше доста познат. После замахна с него и резна предмишницата на мъжа с каубойската шапка. Раната, която му нанесе, бе впечатляваща; започваща от китката и стигаше чак до мръсната сгъвка на лакътя му. Онзи изкрештя от болка и изненада и заотстъпва назад, без да откъсва очи от Сейди.

— Виж какво направи, шибана қучко!

Той се хвърли към отворената врата на стюдебейкъра, който продължаваше да се дави и хъхри като за последно. Сейди обаче пристъпи напред и ножът ѝ описа мълниеносна дъга, прорязвайки въздуха точно пред лицето му. Косата ѝ бе паднала пред очите, а устните ѝ бяха свити в безжалостна гримаса. Кръвта от раната на злополучния каубой капеше по асфалта. Колите продължаваха да си фучат по булеварда, без изобщо да забавят ход. По едно време чух как някой подвикна:

— *Дай му да се разбере, госпожо!*

Мъжът с потника заотстъпва към тротоара. Наблюдаваше ножа като хипнотизиран. Без дори да ме поглежда, Сейди ме подкани:

— Твой ред е, Джейк.

За момент не можах да разбера какво точно иска от мен. После обаче се сетих за револвера в джоба на сакото си. Извадих патлака и го насочих към каубоя от стюдебейкъра.

— Виждаш ли го, Текс? Зареден е.

— И ти си откачалка като онай! — изквича хърбавият тип. В момента притискаше наранената си ръка към гърдите и потникът му се напояваше с кръв. Междувременно Сейди мина откъм дясната страна на колата и отвори вратата. Преди да влезе в купето, тя погледна към мен и ми махна нетърпеливо с ръка. Не бях предполагал, че мога да я заобичам по-силно, ала точно в тази секунда виждах, че греша.

— Трябваше или да вземеш парите, или да си продължиш по пътя — заявих аз. — Сега искам да те видя как бягаш. Хуквай моментално, освен ако не искаш да те пристрелям в крака и да ти разкатая фамилията.

— Проклет кучи син! — процеди онзи.

— Да, такъв съм. А ти си един шибан крадец, който съвсем скоро ще има куршум в бедрото. — При тези думи запънах петлето на трийсет и осемкалибрения револвер. Каубоят от стюдебейкъра не пожела да разбере дали бъльфирам. Обърна се и хукна по булеварда с приведена глава и притисната към гърдите си ръка, като сипеше ругатни и кървави пръски подпре си.

— Не спирай, докато не стигнеш до „Лав Фийлд“! — извиках му на изпроводяк. — Само четири-пет километра са! И да поздравиш президента от нас!

— Качвай се, Джейк. Да се махаме оттук, преди да са цъфнали ценгетата.

Пъхнах се зад волана на стюдебейкъра, намръщвайки се при спонтанната реакция на травмираното ми коляно. Колата беше с механична скоростна кутия, което означаваше, че проблемният ми крак трябва да натиска съединителя. Припълзнах седалката възможно най-назад, при което чух как купчината боклуци зад нея хрущят и шумолят, след което дадох газ и потеглих.

— Ножът ти... — обърнах се към Сейди. — Да не е онзи, който...

— С който Джони ме нарани? Да, същият. Шериф Джоунс ми го върна след следствието. Беше си помислил, че е мой, и вероятно не без основание. Само дето не е от дома ми на Бий Трий... Предполагам, че

Джони го е взел от къщата ни в Савана. Оттогава неизменно го нося в чантата си. Искаше ми се да имам под ръка нещо, с което да се защитя в случай на извънредна ситуация... — Очите ѝ се насызиха. — А това си беше точно такъв случай, нали? Ако това не беше извънредна ситуация, здраве му кажи!

— Прибери го в чантата. — Натиснах педала на съединителя, който се оказа учудващо твърд, и успях да превключна втора. Купето миришеше на кокошарник, който не е бил чистен от най-малко десет години.

— Ще изцапа всичко с кръв.

— Няма значение. Не можеш да вървиш из града с окървавен нож, особено когато президентът идва на посещение в града... Просто е прекалено.

Тя прибра ножа в чантичката си, след което започна да търка очи с юмручета — досущ като момиченце, което е ожулило коленете си.

— Колко е частът?

— Еднайсет и десет. Кенеди ще кацне на летище „Лав Фийлд“ след четирийсет минути.

— Всичко е срещу нас — каза тя. — Нали?

Погледнах я.

— Е, вече знаеш как е — въздъхнах.

8.

Успяхме да стигнем до Норт Пърл Стрийт, преди двигателят на стюдебейкъра да направи последните си издихания. Изпод предния капак започна да излиза пара, а нещо метално изтопурка тежко на асфалта. Сейди извика възмутено, удари с юмрук по бедрото си и изтърва няколко лоши думички, ала в интерес на истината аз изпитах облекчение. Поне нямаше да се налага да се боря със своеенравния педал на съединителя. Изключих от скорост и оставил пушещата таратайка да се изтързузи до бордюра. Стюдебейкърът спря пред някаква алея с предупредителен надпис „НЕ ПАРКИРАЙ!“, ала това изобщо не ме притесни след скорошните ми подвизи, сред които се открояваха нападение със смъртоносно оръжие и насилиствено отнемане на автомобил.

Излязох от колата и докуцуха до бордюра, където Сейди вече ме очакваше.

— Колко стана? — попита тя.

— Еднайсет часа и дванайсет минути.

— Докъде точно трябва да стигнем?

— До Тексаското книгохранилище за учебна литература. На ъгъла на Хюстън и Елм Стрийт. Делят ни четири-пет километра. А може би и повече. — Последните ми думи бяха заглушени от оглушителния рев зад нас. Обърнахме се и видяхме стремително снижаваща се „Еър Форс 1“.

Сейди уморено отметна косата от лицето си.

— Какво ще правим?

— Точно в момента нямаме друг избор, освен да продължим пеша.

— Прегърни ме през раменете — предложи тя. — Да поема поне част от тежестта ти.

— Благодаря ти, скъпа, но ще се справя и сам.

На следващата пряка обаче се оказа, че няма да успея.

9.

В единайсет и половина успяхме да се доберем до кръстовището на Норт Пърл и Рос Авеню; по това време президентският боинг 707 тъкмо спираше пред официалните лица от церемонията по посрещането. Сред тях, естествено, беше и жената, която щеше да подари на Джаки букета с червените рози. Точно пред нас се издигаше величествената катедрала „Сантуарио де Гуадалупе“. На стъпалата ѝ, под статуята на светицата, седеше някакъв мъж. От едната му страна лежаха дървени патерици, а пред него имаше лакирана гледжосана паничка. Върху паничката бе подпряно картонче с надпис: „САКАТ СЪМ! МОЛЯ ВИ ПОМОГНЕТЕ МИ С КАКВОТО МОЖЕТЕ, БЪДЕТЕ ДОБРИ САМАРЯНИ! БОГ ВИ ОБИЧА!“

— Къде са твоите патерици, Джейк?

— Останаха в „Идън Фалоус“, в дрешника в спалнята.

— Забравил си *патериците*?

Жените са царици на риторичните въпроси, не смятате ли?

— В последно време почти не ги използвах. На къси разстояния нямам проблеми. — Това обяснение беше за предпочитане от признанието, че главната ми цел е била да се омета възможно най-бързо от рехабилитационния център и най-вече — преди Сейди да ме е открила там.

— Е, сега можеш да използваш тези.

Тя се затича напред със завидна пъргавина и се заприказва с просяка на църковните стъпала. Докато докуцукам при тях, двамата вече се пазаряха.

— Патерици като тези струват девет долара, а ти искаш петдесет за едната?

— Трябва ми поне една, за да се прибера — отвърна просякът. — А като го гледам твоя приятел, без патерица трудно ще стигне където и да било.

— А какво стана с твоята философия, че Бог ни обича и трябва да бъдем добри самаряни?

— Че какво ѝ има? — учуди се просякът и замислено почеса наболата си брадичка. — Бог *наистина* ви обича, но аз съм един сакат клетник. Ако не харесвате условията ми, направете като фарисеите и подминете злочестия несветник, без да му помогнете. Аз например така бих сторил.

— Обзалагам се, че точно така би постъпил — изсумтя Сейди. — Ами ако ти задигна патериците?

— Направиши ли го, Бог вече няма да те обича — отвърна просякът и избухна в смях. Смехът му беше доста жизнерадостен за сакат човек. Забелязах, че по отношение на зъбите е по-добре в сравнение с каубоя от стюдебейкъра, ала и той не разполага с пълния комплект.

— Дай му парите — казах. — Едната ще ми е достатъчна.

— Естествено, че ще му ги дам. Просто не обичам да ме работят.

— Госпожо, не се обиждайте, ама това е много жалко за мъжкото население на планетата.

— Внимавай с приказките! — срязах го аз. — Това е годеницата ми.

Вече беше дванайсет без двайсет.

Просякът изобщо не ми обърна внимание. Погледът му беше прикован в портмонето на Сейди.

— Има кръв по него. Да не си се порязала, докато се бръснеш, госпожо?

— Хич не ми се прави на остроумен, мошенико! — Сейди извади десетачката, която бе размахвала пред автомобилите на булеварда, след което добави към нея две двайсеточки. — Ето — подаде му ги тя. — Разорена съм. Сега доволен ли си?

— Вие помогнахте на един сакат клетник — отвърна просякът.

— Затова ако някой трябва да се чувства доволен, това сте вие.

— Е, ама не е така! — извика му Сейди. — Дано дъртите ти очи изтекат от грозната ти кратуна!

Просякът въздъхна тежко и ми хвърли поглед, изпълнен с библейска мъдрост.

— По-добре ѝ намери подслон, синко, защото цикълът ѝ май ще дойде всеки момент!

Наместих патерицата под дясната си подмишница — онези щастливци, които не са имали проблем с костите си, смятат, че единствичната патерица се слага откъм болния крак, но не е така — и подхванах лакътя на Сейди с лявата си ръка.

— Хайде. Нямаме никакво време.

Докато се отдалечавахме, тя се обърна през рамо, потупа хълбока си и извика:

— Целуни ме отзад!

— Само се върни, слънчице, и се наведи към лицето ми, и ще го направя безплатно! — гласеше отговорът на просяка.

10.

Вървяхме по Норт Пърл... по-точно, Сейди вървеше, а аз куцуках. Естествено, патерицата подобряваше значително положението, обаче нямаше начин да се доберем до кръстовището между Хюстън и Елм Стрийт преди дванайсет и половина.

Пред нас се издигаше строително скеле. Тротоарът минаваше под него. Дръпнах Сейди да излезем на улицата.

— Джейк, защо, по дяволите...

— Защото ще се срути отгоре ни. Появрай ми.

— Трябва ни транспорт. *Наистина* ни трябва... Джейк? Защо спря?

Всъщност бях спрятал, защото животът е песен и миналото се стреми към хармония. Обикновено тази хармония не означава нищо (или поне така си мислех тогава), ала от време на време дръзкият посетител на Страната на миналото може да се възползва от някоя. Замолих се с цялото си сърце това да е един от тези случаи.

На ъгъла между Норт Пърл и Сан Хасинто бе паркиран форд сънлайнър от 1954 година. Кабриолет. Моят беше червен, а този тук — тъмносин, обаче въпреки това си помислих, че... може би пък...

Забързах към колата и пробвах дясната врата. Заключена. Естествено. Понякога улавяш момента, но има ли пълно щастие? Никога.

— Ще можеш ли да я запалиш?

Нямах представа как да го направя и подозирах, че може би е доста по-трудно, отколкото го показваха в телевизионния сериал „Бърбън Стрийт“. Обаче знаех как да вдигна патерицата си, да я обърна наопаки и да забълъскам методично по страничния прозорец с горния ѝ край, докато се напука и хълтне навътре. Никой не ни гледаше, понеже тротоарът беше пуст. Народът се беше изсипал на югоизток. Чувах далечния рев на тълпите, струпали се покрай главната улица в очакване на президентската лимузина.

Хоп! Стъклото поддаде. Отново завъртях патерицата и натиснах прозореца с гумения ѝ накрайник в долната част. Щеше да се наложи един от нас да седне отзад. Ако успеехме да подкараме сънлайнъра, естествено. Докато бях в Дери, бях залепил със скоч дубликата от ключа в дъното на жабката, под купчината с документите. Може би и този тип бе направил същото. Шансът беше незначителен... но шансът Сейди да открие убежището ми на Мерседес Стрийт беше още по-нищожен, а ето че се беше случило. Натиснах никелирания бутон на жабката и започнах да ровя вътре.

„Хармонизирай се, копеле такова! Моля те, нали все се стремиш към проклетата хармония! Помогни ми малко поне веднъж!“

— Джейк? Какво си мислиш, че...

Пръстите ми напипаха нещо и извадих от жабката малка тенекиена кутийка от ментови бонбони. Отворих я и видях, че вътре има не един, а четири ключа! Нямах идея какво отключват другите три,

ала безпогрешно различих онзи, който ми трябаше. Щях да го разпознай и в пълен мрак, само по очертанията му.

Господи, колко обичах тази кола!

— Бинго! — възкликнах и за малко щях да залитна, когато Сейди ме прегърна. — Ти карай, скъпа. Аз ще седна отзад и ще дам малко почивка на коляното си.

11.

Предполагах, че няма да е никак разумно да поемаме по главната; по това време щеше да е осеяна със заграждения и задръстена от полицейски коли. Ето защо казах на Сейди:

— Тръгни по „Пасифик“ и карай по нея, докъдето е възможно. После поеми по страничните улички. Само гледай възгласите на тълпата да са от лявата ти страна и всичко ще бъде наред.

— С колко време разполагаме?

— Около половин час. — Въсъщност бяха двайсет и пет минути, обаче си помислих, че „половин час“ звучи по-успокояващо. Освен това не исках да се впусне в каскадърски изпълнения и да рискуваме да стане някоя катастрофа. Все още имахме достатъчно време — поне на теория, — но само един инцидент, и щяхме да се провалим.

Сейди се въздържа от рисковани маневри, но въпреки това шофира доста агресивно. По едно време се натъкнахме на паднало дърво, блокирало една от уличките (и в това нямаше нищо чудно), при което тя се качи на бордюра и кара известно време по тротоара, за да го заобиколи. В крайна сметка успяхме да се доберем до кръстовището на Норт Рекърд Стрийт и Хавърмил. Просто нямаше как да продължим по-нататък, понеже последните две преки на Хавърмил — чак до мястото, където пресичаше Елм Стрийт — вече ги нямаше. Бяха превърнати в паркинг. Някакъв мъж с оранжево знаменце ни помаха дружелюбно.

— Ей, приятели! — извика той. — Оттук до главната са само две минути пеша, така че имате достатъчно време.

Аз обаче успях да забележа как присви скептично очи, щом зърна патерицата ми.

— Наистина съм разорена — въздъхна Сейди. — Това пред просяка хич не беше лъжа.

Извадих портфейла си и дадох петарка на мъжа.

— Паркирайте я зад крайслера — каза ни той. — И гледайте да не заема излишно място.

Сейди му подхвърли ключовете.

— *Tu я паркирай! Хайде, скъпи, да вървим!*

— Хей, не натам! — извика мъжът от паркинга. — Натам е Елм Стрийт! На вас ви трябва главната, а тя е в ей-тая посока!

— Благодаря, знаем какво правим! — отвърна му Сейди. Надявах се, че действително е така. Започнахме да си пробиваме път между паркираните автомобили; тя водеше, а аз накуцвах след нея, като се стараех да не счупя някое странично огледало с патерицата си. Вече чуха локомотивите и товарните вагони от железопътното депо зад книгохранилището.

— Джейк, оставяме куп следи подире си!

— Знам. Имам план. — Изявленietо ми беше доста пресилено, ала поне звучеше добре.

Излязохме на Елм Стрийт и аз посочих ръбестото здание от другата страна на улицата, от което ни деляха две преки.

— Ето там. Той е вътре.

Тя погледна към массивния червен куб с големите, сякаш вторачени в улицата прозорци, след което се обърна към мен. В широко отворените ѝ очи се четеше ужас. Забелязал, че кожата на врата ѝ е настръхнала.

— Джейк, изглежда зловещо!

— Знам.

— Но... какво не му е наред?

— Всичко. Сейди, трябва да побързаме. Времето ни изтича.

12.

Пресякохме Елм Стрийт по диагонала, като аз подскачах с патерицата в гротескно подобие на тръс. Най-големите стълпоторвения бяха покрай главната улица, но на Дийли Плаза и Елм Стрийт тепърва се стичаха все повече хора, запълвайки малкото

площадче пред книгохранилището. Бяха се натрупали край бордюра чак до тройния подлез. Момичетата бяха качени на раменете на приятелите си. А децата, които навсякъв съвсем скоро щяха да закрещят панически, сега цапаха със сладолед щастливите си физиономии. Мярнах както неколцина продавачи на сладолед, така и една жена с турирана коса, която предлагаше за долар снимки на Джак и Джаки във вечерно облекло.

Докато стигнем до сянката, хвърляна от книгохранилището, вече бях плувнал в пот, подмишницата ми пламтеше от постоянния натиск на патерицата, а лявото ми коляно сякаш бе пристегнато с осеян с нажежени шипове обръч. Вдигнах поглед и видях как служителите на книгохранилището са се струпали по някои прозорци. Не виждах никого на прозореца в югоизточния ъгъл на шестия етаж, обаче знаех, че Лий съвсем скоро ще застане там.

Погледнах часовника си. Дванайсет и двайсет. Долавях приближаването на кортежа по нарастващата гълъчка в долната част на главната улица.

Сейди натисна дръжката на вратата и ми хвърли разтревожен поглед.

— Заключено е!

През стъклата видях чернокож мъж с каскет, килнат леко настрани. Пушеше цигара. Ал беше проявил изключителен педантизъм по отношение на детайлите в бележника си и към края бе написал имената на голяма част от колегите на Осуалд. Така и не си направих труда да ги запаметя, понеже не виждах ползата от това. Срещу едно от имената обаче (не се и съмнявах, че принадлежи на человека с каскета) Ал беше написал: „*Първият, когото подозират за убийството (вероятно защото е чернокож)*.“ Името му беше малко необичайно, ала все още не можех да си го спомня — или защото Рот и горилите му го бяха избили от главата ми, или защото изобщо не се бях постарал да го запаметя.

Или пък защото миналото е неотстъпчиво и си пази територията. Всъщност имаше ли някакво значение? Името нямаше да се появи и толкова. И откъде да се появи, след като го нямаше в паметта ми?

Сейди заблъска по вратата. Чернокожият мъж с каскета само я изгледа невъзмутимо и продължи да пуши. Щом видя, че Сейди няма

намерение да се откаже, той само изтръска цигарата си и ѝ махна пренебрежително с ръка: *продължавай, госпожо, блъскай си.*

— Джейк, измисли нещо! МОЛЯ ТЕ!

Дванайсет и двайсет и една.

Необичайно име, да, но *защо* бе необичайно? В следващия миг с изненада установих, че това е нещо, което всъщност знае.

— Защото е женско — промърморих.

Сейди се обърна към мен. Страните ѝ бяха поруменели — с изключение на белега, който се открояваше като бяла нишка.

— Какво?

Миг по-късно и аз забълъсках с юмруци по вратата.

— Бони! — изкрещях. — Хей, Бони Рей! Пусни ни да влезем!
Познати сме на Лий! На Лий! На ЛИЙ ОСУАЛД!

Това даде резултат, защото мъжът с каскета закрачи — влудяващо бавно — през просторното фойе към нас.

— Не знаех, че тоя хърбав кучи син имал приятели! — изсумтя Бони Рей Уилямс, докато отваряше вратата. Ние нахълтахме вътре като ураган и той отстъпи инстинктивно назад. — Сигурно е в стаята за отдих и очаква президента заедно с останалите...

— Чуйте какво ще ви кажа — обърнах се към мъжа с каскета. — Не съм негов приятел и той не е в стаята за отдих. Сега е на шестия етаж. Мисля, че възнамерява да застреля президента Кенеди.

При тези мои думи Бони Рей така избухна в смях, че изтърва цигарата си на земята.

— Тоя пиклю не може да удави котило котенца в чувал! — възклика, докато стъпваше фаса с ботуша си. — А вие твърдите, че щял да застреля президента! Та той за нищо друго не става, освен да си седи в ъгъла и да си чете книжки!

— Казвам ви, че...

— Вижте, след малко ще се кача горе в стаята за отдих. Ако искате да дойдете с мен, няма проблеми. Само не ми дрънкайте повече глупости за Лийла. Така му викаме тук — Лийла. Щял да застреля президента! *Боже мили!* — Той махна с ръка и се отдалечи от нас.

„Мястото ти е в Дери, Бони Рей — помислих си аз. — Там са овладели до съвършенство изкуството да не виждат това, което им е пред очите.“

— Стълбите! — казах на Сейди.

— С асансьора няма ли да стигнем по-бър...

С асансьора определено щяхме да стигнем по-бързо до задънена улица.

— Ще заседне между етажите. Затова — *по стълбите!*

Улових я за ръката и я поведох натам. Стълбището беше тясно, с дървени колони, които се бяха изкривили от дългогодишната експлоатация. Вляво се виждаше ръждив железен парапет. В подножието на стъпалата Сейди се обърна към мен.

— Дай ми револвера.

— Не.

— Няма да успееш да реагираш навреме. За разлика от мен. *Дай ми го!*

За малко да ме убеди да го сторя. Не се самозалъгвах, че оръжието трябваше на всяка цена да е у мен; настъпеше ли преломният момент, нямаше никакво значение кой точно ще спре Осуалд; важното беше той да бъде *спрян*. Обаче се намирахме само на крачка от ръмжащата машина на миналото и проклет да съм, ако подложех на риск Сейди, позволявайки ѝ да направи тази последна крачка преди мен. Допуснеш ли го, свистящите назъбени колела и остриета щяха да я засмучат.

Ето защо се усмихнах, наведох се напред и я целунах.

— Ти гониш! — казах и се заизкачвах нагоре по стълбите. Миг по-късно се обърнах през рамо и извиках: — А ако случайно заспя, целият е твой!

13.

— Вие сте луди — чух да въздъхва Бони Рей Уилямс, след което до слуха ми достигна звукът от леките стъпки на Сейди. Естествено, че щеше да ме настигне. Влачех се напред с патерицата от дясната ми страна — буквально подскачах на нея, — и се подпирах на парапета от лявата. Револверът в джоба на сакото ми ме удряше по хълбока. Коляното ми виеше от болка. Стараех се да не обръщам внимание на волите му.

Щом стигнах до площадката на втория етаж, хвърлих бърз поглед на часовника си. Показваше дванайсет и двайсет и пет. Не —

дванайсет и двайсет и шест. Чувах рева на тълпата, който ставаше все по-силен и по-силен... Кортежът вече бе оставил подире си кръстовищата на главната и „Ервей“, главната и „Акард“, главната и „Фийлд“... До две минути — максимум три — щеше да достигне Хюстън Стрийт, да завие надясно, да мине покрай сградата на Далаския съд със скорост от двайсет и пет километра в час. Оттук нататък президентът на Съединените американски щати щеше да се превърне в лесна мишена. През четирикратно увеличаваща оптически прицел на карабината „Манлихер-Каркано“ семействата Кенеди и Конъли щяха да изглеждат огромни като актьорите на екрана на лисбонското лятно кино. Лий обаче щеше да почака още мъничко. Не, той не е самоубиец; той иска да се измъкне сух от водата. Ако стреля прекалено рано, охраната в първата кола от кортежа щеше да забележи къде се намира стрелецът и своевременно щеше да отвърне на огъня. Ето защо Лий щеше да изчака този автомобил да отмине — както и президентската лимузина — и да завият наляво по Елм Стрийт. Не просто снайперист, а убиец от засада, който се прицелва в гърба на жертвите си.

Оставаха ми три минути.

А може би само две и половина.

Щурмувах стълбите между втория и третия етаж, без да обръщам внимание на болката в коляното си, мобилизирайки всичките си сили като маратонец към края на ожесточена надпревара. В каквато всъщност и участвах.

Някъде под нас Бони Рей викаше нещо за „откачалки“ и „Лийла щял да го застреля!“.

Малко преди да достигна площадката на третия етаж, долових как Сейди пръхти подире ми като кон, пришпорван от ездача си да стигне по-бързо до финала. Чувах я как диша тежко, жадна за въздух, и си казах: „Твърде много пушиш, скъпа.“ Коляното ми вече не се обаждаше; вероятно болката беше временно притъпена от мощнния прилив на адреналин. Гледах да държа крака си във възможно най-изпънато положение, пренасяйки цялото натоварване върху патерицата.

Завой зад ъгъла. Нагоре към четвъртия етаж. Вече и аз бях почнал да се задъхвам, а и стъпалата ми се струваха някак по-стръмни и по-високи. Като планински склон. Горната част на патерицата ми

беше мокра от пот. Главата ми бутеше; в ушите ми кънтяха приветствените възгласи на неизброимото множество навън. Представих си приближаващия се кортеж — пилотната кола с полицайта начело на процесията, президентската лимузина със съпровождащите я мотоциклети „Харли Дейвидсън“ на даласката полиция, ченгетата със слънчеви очила и пристегнати под брадичката предпазни каски...

Поредният завой зад ъгъла. По някое време патерицата ми се хълзна на пода и едва успях да я стабилизiram. Поредното стръмно стълбище. Патерицата ми топуркаше глухо по стъпалата. Вече долавях свежия мириз на дървени стърготини от ремонтните дейности на шестия етаж; работниците подменяха с паркет старите дъски. Но не и откъм онази страна на сградата, където се спотайваше Лий. Югоизточната част на зданието беше запазена територия само за него.

Добрах се до площадката на петия етаж и направих последния завой. Устата ми се отваряше като на риба на сухо, жадна за въздух, а ризата ми се беше превърнала в подгизнал от пот парцал, залепнал за пулсиращия ми гръден кош. Парещата пот се стичаше в очите ми и трябваше често да примигвам, за да я отстраня.

Три големи кашона с учебници, върху които пишеше „ПЪТИЩА, ВОДЕЩИ НА ВСЯКЪДЕ“, „IV КЛАС“ и „V КЛАС“, преграждаха стъпалата, водещи към шестия етаж. Пренесох тежестта си върху здравия си крак и натиснах с патерицата си единия от тях, за да го отместя встрани. Зад себе си чувах Сейди, която вече беше между четвъртия и петия етаж. Значи се бях окказал прав, когато бях настоял да задържа оръжието, макар че... кой знаеш? Когато разсъждаваш въз основа на собствения си опит, когато знаеш, че ти носиш върховната отговорност да промениш бъдещето — всичко това те кара да действаш и да тичаш по-бързо.

Промъкнах се през пролуката, която си бях направил. За да го сторя, трябваше да преместя за секунда тежестта си върху левия си крак. Той нададе див вик на болка. Изстенах и се вкопчих в парапета, за да не падна. Погледнах часовника си. Показваше дванайсет и двайсет и осем. Ами ако изоставаше? Тълпата ревеше в екстаз.

— Джейк... за Бога, побързай! — извика подпре ми Сейди от площадката на петия етаж.

Забързах нагоре по стъпалата, делящи ме от шестия етаж. Гълчката на тълпата сякаш утихна, погълната от сюрреалистична мъртвешка тишина. Докато успея да достигна върха на стълбите не чуха нищо друго, освен свистящото си дишане и громолящите удари на доведеното ми до предела на възможностите си сърце.

14.

Шестият етаж на Тексаското книгохранилище представляваше сумрачен четириъгълник, осенен с острови от струпани кашони с учебници. В онази част на помещението, където паркетът бе сменен, лампите светеха — за разлика от ъгъла, в който Лий Харви Осулд планираше да промени историята след стотина секунди. Прозорците, гледащи към Елм Стрийт, бяха седем; петте в средата бяха по-големи и завършваха с полукръгли стъкла в горната си част, а тези по краищата бяха четвъртити. Около стълбището беше тъмно и само призрачната светлинка, струяща през прозорците, разсейваше полумрака. Благодарение на реещите се във въздуха прашинки слънчевите лъчи изглеждаха толкова плътни, че с нож да ги режеш. Пред прозореца в югоизточния ъгъл обаче бе издигната цяла барикада от кашони. Снайперисткото гнездо се намираше чак в другия край на помещението — в края на диагоналната линия, която го пресичаше от северозапад на югоизток.

Зад импровизираната барикада, наред островче от слънчева светлина, забелязах човек с пушка в ръка. Беше се навел към прозореца и наблюдаваше случващото се навън. Самият прозорец беше отворен. Лек ветрец разрошваше косата и повдигаше яката на ризата му. Той започна да вдига пушката си.

Втурнах се напред, като слаломирах между струпаните кашони, а пръстите ми трескаво се устремиха към трийсет и осемкалибрения револвер в джоба ми.

— Лий! — изкрешях. — *Спри, проклет кучи син такъв!*

Той се обърна и ме изгледа. Очите му бяха широко отворени, а устата — зейнала от изненада. За момент това беше просто Лий — човекът, който се беше смял, докато играеше с дъщеричката си Джун в банята, който понякога прегръщаше жена си и я целуваше нежно по

лицето... После тънките му, малко превзети устни изведнъж се разтеглиха в озъбена гримаса, и щом това се случи, мъжът пред мен се преобрази в нещо чудовищно. Съмнявам се, че ще mi повярвате, но се кълна, че това беше самата истина. Той сякаш престана да бъде човек и се превърна в някакъв демоничен дух; в зловещ призрак, обладал Америка, който щеше да омаломощава волята й и да покварява всички добри начинания от този ден нататък.

Ако му позволях.

Възгласите на тълпата отново се усилиха. Хиляди хора приветстваха президента и викаха с пълно гърло. Чувах ги добре, също както и Лий. Той знаеше какво значи това — сега или никога. Ето защо се обърна към прозореца и опря приклада на карабината в рамото си.

Имах оръжие — същото като онова, което бях използвал, за да убия Франк Дънинг. И не просто „като онова“ — в този конкретен момент това беше *същото* оръжие. Така ми се стори тогава, така си мисля и сега. Петлето се заплете в подплатата на джоба, но аз дръпнах рязко револвера, долавяйки как платът се разпаря при движението.

Натиснах спусъка. Явно в бързината не бях успял да се прицеля добре, защото куршумът отиде твърде високо и от горната част на рамката на прозореца се разхвърчаха трески. Това обаче бе достатъчно, за да спася живота на Джон Кенеди. Осуалд трепна и се сгърчи при пукота от изстрела и десетграммовият куршум на „Манлихер-Каркано“ също се отклони нагоре, разбивайки прозорец на градското съдилище.

Някъде отдолу се разнесоха викове. Шокът и изненадата на хората бяха напълно разбираеми. Лий отново се обърна към мен; лицето му представляваше уродлива маска на яростта, омразата и злобата. Той вдигна отново пушката си и този път мишлената му не беше президентът на Съединените американски щати. Изщрака със затвора — *трак-трак* — и аз отново стрелях по него. Макар че се намирах на не повече от осем метра от него, пак не успях да го улуча. Зърнах как ризата му се развява от едната му страна, но това бе всичко.

Патерицата ми се удари в купчина кашони. Залитнах наляво, трескаво размахвайки ръката с револвера, за да запазя равновесие, ала нямаше как да се задържа на краката си. За миг в паметта ми изплува денят, в който Сейди буквално беше паднала в обятията ми. Знаех пределно ясно какво ще се случи. Историята не се повтаря, обаче се хармонизира, и онова, което най-често се получава, звучи като

дяволска музика. Този път аз бях този, който се спъна и полетя към земята, и точно тук се коренеше съдбовната разлика.

Вече не я чувах да трополи по стълбите... но безпогрешно долових бързите й стъпки.

— *Сейди, долу!* — извиках, ала думите ми бяха заглушени от гърмяща на Осуалдовата карабина.

Чух как куршумът изсвистява над главата ми. Чух и как Сейди надава вик.

После проехтяха още изстрели, но вече отвън. Президентската лимузина беше набрала скорост и се носеше към тройния подлез с главоломна бързина, а двете двойки вътре се бяха привели надолу и се прегръщаха. Пилотният автомобил с полицайте обаче беше отбил от отсрещната страна на Елм Стрийт, близо до Дийли Плаза. Ченгетата с мотоциклетите пък бяха спрели по средата на улицата. Поне четирийсет-петдесет человека гледаха потресено към книгохранилището и сочеха прозореца на шестия етаж, където ясно се виждаше кълощав мъж със синя риза и пушка.

Чух серия от приглушени удари, напомнящи ми за градушка, изсипваща се върху кални улици. Това бяха куршумите, пропуснали прозореца, които се забиваха в тухлената стена на зданието. Поголямата част обаче достигнаха целта си. Видях как ризата на Лий се разтваря, сякаш под напора на вятър, извиращ от гърдите му — ален вятър, който прогаряше големи дупки в плата. Една над дясното му зърно, друга над гръдената кост, трета точно над пъпа му... Четвъртият куршум разкъса шията му. Осуалд затанцува като кукла на сред призрачната, осияна с прашинки слънчева светлина, ала онази озъбена гримаса така и не изчезна от лицето му. Накрая той не бе човек, уверявам ви; той беше нещо друго. Не зная как да го нарека, но всеки от нас може да се превърне в него, когато слуша най-злите си ангели.

Един от куршумите попадна в лампа, пръсна крушката и отгоре се посипа дъжд от счупени стъкълца. Следващият отнесе горната част от черепа на бъдещия убиец, също както изстрелът на Лий бе направил с главата на Кенеди в света, от който идвах. Той рухна върху барикадата от кашони и те се разпиляха по земята.

Още викове отдолу, далеч по- силни отпреди.

— Прострелян е, видях, че е прострелян! — изкрещя някой.

Врява, трополене, приближаващи се стъпки. Запратих трийсет и осемкалибрения револвер към тялото на Лий. Слава богу, беше ми останал достатъчно здрав разум, за да си дам сметка, че ще бъда жестоко пребит, а може би даже застрелян, от тичащите по стълбите мъже, ако ме откриха с оръжие в ръка. Понечих да се изправя, но коляното ми изобщо не ме слушаше, нито пък беше в състояние да ме издържи. А може би пък бе за добро. Едва ли можеха да ме забележат от Елм Стрийт, но зърнеха ли ме, със сигурност щяха да открият огън и по мен. Ето защо пропълзях до мястото, където лежеше Сейди, прехвърляйки тежестта си върху ръцете си и влачейки левия си крак подире си като никаква шибана котва.

Предницата на блузката й беше подгизнала от кръв, но въпреки това успях да различа дупката от куршума. Беше точно над извивката на бюста ѝ. Още повече кръв струеше от устата ѝ. Сейди буквально се давеше в нея и не можеше да диша. Подхванах я нежно с ръце и я повдигнах. Очите ѝ така ѝ не се отделиха от моите. Изглеждаха сияйно искрящи сред призрачния полумрак на помещението.

— Джейк — промълви дрезгаво тя.

— Не, скъпа, не говори!

Тя не се подчини... Защо ли не се изненадах?

— Джейк, ами президентът?

— В безопасност е — отвърнах. За последно го бях зърнал, преди лимузината му да се отдалечи към тройния подлез, но поне бях видял с очите си реакцията на Лий по време на единствения му изстрел към улицата и това ми бе напълно достатъчно. Но каквото и да беше станало, пак щях да уверя Сейди, че Кенеди е в безопасност.

Очите ѝ се затвориха, след което тя отново надигна клепачи. Съдейки по тропота по стълбите, приближаващите се хора бяха подминали площадката на петия етаж и вече преодоляваха последните стъпала. На улицата тълпата ревеше екзалирано.

— Джейк.

— Какво, скъпа?

Тя се усмихна.

— Как танцувахме само!

Когато Бони Рей и останалите пристигнаха, аз седях на земята и я държах в обятията си. Те се юрнаха вкупом покрай мен. Не мога да кажа колко точно бяха. Навсякъм четирима. Или осем. А може би бяха

цяла дузина. Така и не си направих труда да вдигна глава и да ги огледам. Прегръщах Сейди и люлеех главата ѝ в ската си, докато кръвта ѝ напояваше дрехите ми. Мъртва. Моята Сейди беше мъртва! Не бях успял да я спася от челюстите на машината.

Открай време не съм ревльо, ала почти всеки мъж, изгубил любимата жена, би проронил сълзи, не мислите ли? Да, точно така. Но не и аз.

Зашото знаех какво трябва да сторя.

ШЕСТА ЧАСТ

ЧОВЕКЪТ СЪС ЗЕЛЕНАТА КАРТА

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

1.

Не бях арестуван, но ме задържаха и ме откараха в полицейското управление на Далас с една от патрулките. Малко преди да стигнем до участъка, хората — някои бяха репортери, а други — обикновени граждани — забълскаха по страничните прозорци и взеха да надзъртят в колата. Помислих си апатично какво ли би се случило, ако тълпата ме издърпа навън и ме линчува за опита за покушение над президента. И какво от това? Тази перспектива ни най-малко не ме тревожеше. Единственото, което ме интересуваше, беше окървавената ми риза. Хем исках да я махна, хем исках да остана с нея завинаги. Кръвта по нея беше на Сейди.

Ченгетата на предните седалки не ми задаваха никакви въпроси. Предположих, че някой ги беше инструктиран да не го правят. Ако ме бяха попитали нещо, нямаше да им отговоря. Бях потънал в мислите си. Можех да го направя, понеже вцепенението отново ме обхващаше. И аз го облякох като рицарска броня. Можех да оправя нещата. *Щях* да оправя нещата. Преди това обаче трябваше да поговоря с някои хора.

2.

Затвориха ме в стая с такива ослепително бели стени, сякаш бе направена от лед. Вътре имаше маса и три неудобни стола. Седнах на единия от тях. Някъде отвън се разнасяше телефонен звън и тракаха телетипи. Хора влизаха и излизаха, говорейки на висок глас — понякога викаха, понякога се смееха. Смехът им ми звучеше доста истерично. Обикновено така се смеят хората, след като са се измъкнали на косъм от някакъв голям проблем. Навсякъв Едуин Уокър се беше смял по подобен начин в онази нощ на десети април, докато е

говорел пред репортерите и е изтръсвал парченцата стъкло от косата си.

Същите двама полицаи, които ме бяха качили в колата си от книгохранилището, ме претърсиха и конфискуваха нещата ми. Попитах ги дали не може да ми оставят двете последни прахчета гудис. Ченгетата го обсъдиха, след което единият полицай разкъса пакетчетата и изсипа съдържанието им върху мръсната маса, разкрасена с всевъзможни инициали, мръсни думички и следи от угасени фасове. Другият наплюнчи пръста си, пробва прахчето и ми кимна.

— Искаш ли вода?

— Не — отвърнах аз и на свой ред загребах с пръсти от прахчето. Стори ми се по-горчиво от друг път, но какво от това.

Междувременно едното ченге излезе, а другото ме накара да сваля ризата си, което направих с известна неохота. Докато му я подавах, казах:

— Знам, че е доказателствен материал, но ви моля да я пазите. Кръвта по нея е на жената, която обичах. Може и да не означава много за вас, ала същата тази жена помогна за предотвратяването на покушението срещу президента Кенеди.

— Искаме я само за кръвна проба.

— Добре. Но я впишете в списъка с личните ми вещи. Държа да си я получа обратно.

— Добре.

Полицаят, който беше излязъл, се върна. Беше махнал ризата си и сега носеше обикновена бяла тениска. Заприлича ми на същата тениска, която и Осуалд беше носил — или щеше да носи, — по време на задържането му в кино „Тексас Тийтър“^[1]. Същата фланелка, с която по-късно щеше да бъде фотографиран в профил и анфас в участъка.

3.

В един и двайсет следобед ме въведоха в малката бяла стаичка, където се провеждаха разпитите. Около час по-късно (не мога да кажа точно, понеже в помещението нямаше часовник, а новият ми таймекс

беше конфискуван заедно с другите ми лични вещи) същите двама полицаи ми доведоха и компания. Един стар мой познайник — доктор Малкълм Пери, който влезе в стаичката, помъкнал огромна черна медицинска чанта. Изгледах го смяяно. Беше тук, в полицейския участък, заради мен, защото не се налагаше да е в болницата „Паркланд“, където в един друг свят щеше да вади парченца кост и куршуми от мозъка на Джон Кенеди. Реката на историята вече бе поела по новия си курс.

— Здравейте, доктор Пери.

Той ми кимна.

— Господин Амбърсън.

Последния път, когато се видяхме, се обръщаше към мен с „Джордж“. Ако имах някакви съмнения, че ме подозират за опита за покушение, вероятно тогава щяха да се потвърдят. Аз обаче не изпитвах подобни съмнения. Знаех какво ще се случи. А и Бони Рей Уилямс със сигурност им беше разказал своята версия.

— Разбирам, че отново сте травмирали коляното си...

— Да, за съжаление.

— Дайте да го видим.

Той се опита да издърпа нагоре левия ми крачол и не можа. Ставата се бе подула твърде много. Тогава лекарят извади ножици от чантата си и двете ченгета мигом пристъпиха напред с пистолети в ръце; макар и да бяха насочили дулата им към пода, забелязах, че пръстите им са на спусъците. Доктор Пери изгледа смяяно униформените, след което разряза панталона ми по страничния шев. Огледа внимателно подпухналото ми коляно, опира го и се зае да източи течността с помощта на подкожна игла. Стиснах зъби и зачаках мъчението да свърши. Когато това се случи, лекарят се разтършува из чантата си, намери еластичния бинт, който търсеше, и превърза — доста стегнато — травмираното място. Най-накрая изпитах известно облекчение.

— Мога да ви дам нещичко за болката, стига полицайт да не възразяват.

Не възразяваха, ала аз бях против. Най-съдбовният час в живота ми — и в този на Сейди — предстоеше. Ето защо не исках никакви болкоуспокояващи да замъглят съзнанието ми.

— Имате ли от прахчетата за главоболие на „Гудис“?

Докторът сбърчи нос, сякаш бе надушил неприятна миризма.

— Имам аспирин „Байер“ и емпирин. Емпиринът е малко по-сilen.

— Тогава ми дайте от него. И... доктор Пери?

Той вдигна поглед от чантата си.

— Двамата със Сейди не сме сторили нищо лошо. Тя пожертва живота си за своята страна... а аз бих пожертввал моя живот за нея. Но така и не получих възможност да го сторя.

— Ако е така, нека пръв да ви изкажа своята благодарност. От името на цялата страна.

— Президентът. Къде е сега? Знаете ли?

Лекарят изгледа въпросително ченгетата. Те се спогледаха, след което единият полицай каза:

— Замина за Остин, където ще изнесе реч, както бе предвидено в програмата. Не знам как трябва да тълкуваме тази постъпка — като проява на безумна храброст или на безумна глупост...

„Може би — мина ми през ума — сега «Еър Форс 1» ще се разбие, погубвайки Кенеди и всички други на борда. А току-виж Кенеди получил сърдечен пристъп или удар... Или някой престъпник решил да пръсне черепа му...“ Ами ако неотстъпчивото минало се мобилизира не само срещу извършителя на промяната, но и срещу променените неща? Не знаех. А и не ме интересуваше особено. Бях изпълнил своята роля. Каквото и да се случеше с Кенеди оттук нататък, вече не зависеше от мен.

— Чух по радиото, че Джаки не била с него — каза тихо Пери. — Президентът я изпратил в ранчото на вицето си в Джонсън Сити. Кенеди щял да се присъедини към тях през уикенда. Ако това, което казваш, е вярно, Джордж...

— Достатъчно, докторе — намеси се едно от ченгетата. За мен определено бе достатъчно, понеже отново бях станал „Джордж“ за Малкълм Пери.

Той обаче — в типично лекарски стил — го игнорира.

— Ако казаното от теб е истина, значи скоро ще пътуваш до Вашингтон. И най-вероятно те чака и церемония по награждаване в Роуз Гардън.

Щом Малкълм Пери си тръгна, останах сам. Макар и не съвсем; Сейди също беше с мен. „Как танцувахме само!“ — беше проронила

тя точно преди да напусне този свят. Затворех ли очи, я виждах заедно с другите момичета — как поклаща рамене в ритъма на танца. В този спомен тя се смееше, косите ѝ се развояваха и лицето ѝ беше съвършено. Напредналата пластична хирургия от 2011 година бе в състояние да направи много, за да поправи стореното от Джон Клейтън, ала аз си казах, че разполагам с още по-добра техника. Стига да имах шанс да я използвам, естествено.

4.

Оставиха ме сам в продължение на два часа, преди вратата на стаята за разпит да се отвори отново. Вътре влязоха двама мъже. Единият имаше унила физиономия, наподобяваща муцуна на басет, над която се мъдреше бяла каубойска шапка. Представи ми се като капитан Уил Фриц от даласката полиция. Носеше куфарче — но не моето куфарче, така че не виждах никакви проблеми.

Другият ми посетител беше с лъщяща от гел къса черна коса, массивни челюсти и червендалесто лице. Очите му изглеждаха проницателни, любопитни и малко угрожени. Той извади от вътрешния джоб на сакото си калъфче за документи и го разтвори пред мен с думите:

— Здравейте, господин Амбърсън, аз съм Джеймс Хости от Федералното бюро за разследване.

„Да, не е никак чудно, че си разтревожен — помислих си аз. — Все пак ти беше човекът, натоварен със задачата да наглежда Осуалд... Нали така, агент Хости?“

— Бихме искали да ви зададем няколко въпроса, господин Амбърсън — обади се Уил Фриц.

— Добре — кимнах аз. — А аз бих искал да се махна по-скоро оттук. Хората, които спасяват президента на Щатите, обикновено не са третирани като престъпници.

— Хайде сега! — обади се агент Хости. — Нали ви изпратихме лекар? И то не какъв да е, а вашия лекар.

— Добре, давайте с въпросите — казах и се пригответих да танцувам.

5.

Фриц отвори куфарчето си и извади найлонова торбичка със залепено отгоре ѹ етикетче, описващо веществените доказателства. Вътре беше трийсет и осемкалиброят ми револвер.

— Открихме оръжието до купчината от кашони, струпани от Осуалд, господин Амбърсън. Как смятате, дали е негово?

— Не, това е „Колт Полис Спешъл“. Мой е. Лий също имаше трийсет и осми калибрър, но модел „Виктори“. Ако не е бил у него, вероятно ще го откриете там, където е бил отседнал.

Фриц и Хости се спогледаха.

— Значи признавате, че сте познавали Осуалд — отбелаяз мъжът с каубойската шапка.

— Да, макар и не толкова добре. Например не знаех къде живее, защото щях да отида направо там.

— Оказа се — изрече Хости, — че си е взел стая под наем на Бекли Стрийт. Регистрирал се е под името О. Х. Лий. И това не е била единствената му фалшивиа самоличност. Под името Алек Хидел например си е взимал пощата.

— Жената и детето не са ли били при него? — попитах учудено.

Агентът от ФБР се усмихна. Имах чувството, че месестите му бузи се раздалечават на цял километър една от друга.

— Кой задава въпросите тук, господин Амбърсън?

— И вие, и аз — отвърнах. — Рискувах живота си, за да спася президента, а годеницата ми пожертвва своя, ето защо си мисля, че съм в правото си да знам.

След тези думи зачаках да видя каква тактика щяха да предприемат. Ако играта загрубееше, значи ме подозираха, че съм съучастник на Осуалд. А ако омекнеха, значи не ме мислеха за атентатор и просто искаха да се уверят в правотата на предположенията си. В крайна сметка възприеха подход, който лъкатушеше между двета полюса.

Фриц завъртя найлоновата торбичка с дебелия си показалец.

— Нека ви кажа какво би могло да се случи, господин Амбърсън. Не казвам, че е било така... но вие трябва да ме убедите в истинността на твърденията си.

— Добре. Обадихте ли се на родителите на Сейди? Те живеят в Савана. Няма да е зле да се свържете и с Дийкън Симънс и Ельн Докърти от Джоди. Те ѝ бяха като майка и баща. — Замислих се малко, преди да продължа: — Въщност не само за нея, а за двама ни. Възнамерявах да поканя Дийк да ми кумува на сватбата.

Фриц сякаш изобщо не ме чу.

— Да предположим как биха стояли нещата, ако вие и момичето ви сте били съучастници на Осуалд? И в последния момент сте се уплашили?

Вечната теория на конспирацията. Не може без нея.

— Може би в последния момент сте си дали сметка, че се гответе да убийте най-могъщия човек на земята — изтъкна Хости. — Имали сте момент на просветление. Ето защо сте го спрели. Ако е било така, спокойно — заслужавате снизходжение!

Да. „Снизходжение“ означаваше четирийсет, дори петдесет години във федералния затвор „Левънуърт“ в Канзас, вместо бърза смърт в Тексас на електрическия стол.

— Тогава защо не бяхме заедно с него, агент Хости, вместо да блъскаме по вратата, за да ни отключат и да ни пуснат вътре?

Агентът вдигна рамене, сякаш искаше да каже: „Не знам. Вие ми обяснете.“

— И ако планирахме атентат, вие би трябвало да сте ме виждали с Осуалд. Защото знам, че е бил под ваше наблюдение... — Наведох се напред. — Защо вие не го спряхте, Хости? Нали това ви беше работата?

Той се отдръпна рязко назад, сякаш бях замахнал към лицето му. Месестите му бузи почервенияха.

В продължение на няколко секунди скръбта ми се трансформира в някакво злостно задоволство.

— ФБР го следеше, понеже емигрира в Русия, после се върна обратно в Америка и в крайна сметка отново се опита да избяга, този път в Куба. Раздаваше агитационни материали в подкрепа на Кастро по американските улици месеци преди случилото се днес.

— Откъде знаете всичко това? — изръмжа Хости.

— Той ми разказа. И какво се случи после? Президентът, който е направил всичко възможно, за да свали Кастро, пристига в Далас. По една случайност Лий се води на работа в книгохранилището и поради

тази причина се урежда с място на първия ред. Знаели сте го и не сте предприели абсолютно никакви мерки.

Забелязах, че Фриц се взира ужасено в Хости. Сигурен съм, че агентът горчиво съжаляваше, задето ченге от даласката полиция трябваше да присъства в стаята за разпити, но какво можеше да направи? Това все пак си беше участъкът на Фриц.

— Не го смятахме за заплаха — изрече глухо Хости.

— Е, очевидно сте допуснали грешка. Какво пишеше в онази бележка, която Осуалд ви даде? Знам, че Лий е посещавал кабинета ви и ви е оставил бележка, когато са му казали, че ви няма... но така и не ми каза какво е било съдържанието й. Просто ми се ухили с една от неговите усмивки, които сякаш казваха „майната ти“. Говорим за человека, убил жената, която обичах, така че според мен заслужавам да узная истината. Може би ви е съобщил, че планира да извърши нещо, което ще накара целия свят да се изправи на крака и да го забележи? Бас държа, че е било нещо такова...

— Напротив! Нищо подобно!

— Покажете ми я тогава!

— Комуникацията между Осуалд и Бюрото е строго поверителна и принадлежи единствено на ФБР!

— Не мисля, че изобщо сте в *състояние* да ми я покажете. Обзалагам се, че вече се е превърнала в пепел в тоалетната в кабинета ви съгласно нареджданията на господин Хувър.

А ако не беше изгорена, това съвсем скоро щеше да се случи. Пишеше го в бележника на Ал.

— Щом сте толкова невинен — намеси се Фриц, — кажете ни откъде познавахте Осуалд и защо носехте огнестрелно оръжие.

— И защо дамата имаше кръв по готварския нож, който бе открит у нея — добави Хости.

В този миг усетих как ми падна пердeto.

— *Дамата имаше кръв навсякъде!* — изкрещях. — *По дрехите си, по обувките си, в чантата си!* Копелето я простреля в гърдите, ако случайно не сте забелязали!

— Успокойте се, господин Амбърсън — каза мъжът с каубойската шапка. — Никой не ви обвинява в нищо. — Подтекстът обаче гласеше: „*Все още.*“

Поех си дълбоко дъх.

— Говорихте ли с доктор Пери? Накарахте го да дойде тук и да прегледа коляното ми, значи би трябвало да сте говорили... Следователно би следвало да знаете, че този август бях пребит почти до смърт. Човекът, който поръча побоя и участва в него, е букмейкър на име Акива Рот. Едва ли е възнамерявал да ме подредят толкова зле, но вероятно по някакъв начин съм го изкаral извън кожата му... Не помня. От този ден нататък имам доста бели петна в паметта си.

— Защо след случилото се не подадохте сигнал в полицията?

— Защото бях в кома, детектив Фриц. А когато се свестих, не си спомнях много. Онова, което помнех — или поне част от него — беше, че по думите на Рот той бил в комбина с букмейкъра от Тампа, при когото бях залагал, както и с някакъв мафиот от Ню Орлиънс на име Карлос Марсело. Ето защо ми се стори малко рисковано да отида при ченгетата.

— Да не намеквате, че даласката полиция е свързана с мафията?

— Не знаех дали гневът на Фриц е истински, или престорен, ала, честно казано, не ми пукаше особено.

— Имам предвид, че гледам „Недосегаемите“ и добре знам, че мафията не обича доносниците. Затова си купих лично огнестрелно оръжие за самозашита — мое неприкосновено право, гарантирано от Втората поправка на Конституцията, и го носех със себе си. — Посочих найлоновия плик с доказателствения материал. — Въпросното оръжие е ето този револвер.

— Откъде го купихте? — попита Хости.

— Не си спомням.

— Амнезията ви е доста удобна, не смятате ли? — обади се Фриц. — Като в сапунен сериал.

— Говорете с Пери — повторих аз. — И отново разгледайте коляното ми. Травмирах го отново, докато изкачвах на бегом шестте етажа, за да спася живота на президента. За което възнамерявам да разкажа на пресата. Ще им разкажа и за наградата си, задето изпълних дълга си като американски гражданин — разпит в задушна малка стаичка, без да ми бъде предложена дори чаша вода!

— Искате ли вода? — подскочи Фриц и аз си дадох сметка, че всичко може да се нареди като по вода, стига да изиграех правилно картите си. Кенеди беше избегнал покушението на косъм. Тези двама мъже — да не говорим за началника на даласката полиция Джес Къри

— имаха отчаяна необходимост от герой. И след като Сейди беше мъртва, аз бях единственото, с което разполагаха.

— Не — отвърнах, — но една кока-кола би ми дошла доста добре.

6.

Докато чаках колата си, си припомних как Сейди беше казала: „*Оставяме куп следи подире си!*“ Така си беше. Ала навсярно можех да накарам това да заработи в моя полза. Ако, естествено, някой шофьор на влекач към бензиностанция във Форт Уърт направеше онова, за което го молех в бележката, затъкната под чистачките на предното стъкло на шевролета.

Фриц си запали цигара и бутна пакета към мен. Поклатих глава и той си го прибра.

— Кажете ни откъде го познавахте — поиска да узнае ченгето.

Отговорих, че съм се срещнал с Лий на Мерседес Стрийт и оттогава датира познанството ни. Разказах как съм слушал гневните му тиради за фашистко-империалистическата Америка и прекрасната социалистическа държава, която щяла да се появи в Куба. Куба щяла да осъществи идеала. Русия вече била превзета от бюрократични нищожества и точно поради тази причина Осуалд решил да я напусне. Докато Куба се управлявала от мъдрия чично Фидел. Добавих, че според Лий Кастро бил велик и само дето не ходел по водата...

— Смятах го за пълна откачалка, но харесвах семейството му — изтъкнах. Това си беше самата истина. *Действително* харесвах семейството му и *действително* го мислех за луд.

— Как така професионален преподавател като вас се е нанесъл в най-западната част на Форт Уърт? — попита Фриц.

— Опитвах се да пиша роман. В един момент си дадох сметка, че не мога да го направя, докато преподавам на учениците. Да, Мерседес Стрийт си беше като някакво гето, но пък животът там беше евтин. Прецених, че работата над книгата ще ми отнеме около година, което означаваше, че ще мога да я карам на спестявания. А когато обкръжението започваше да ми действа твърде депресиращо, си представях, че живея в парижка мансарда на брега на Сена.

Фриц: Спестяванията ви включваха ли парите, спечелени от залози?

Аз: По този въпрос ще се въздържа от отговор и ще се позова на Петата поправка.

Отговорът ми накара Уил Фриц да се засмее.

Хости: Значи след запознанството ви с Осуалд сте започнали да поддържате приятелски отношения с него.

— Относително приятелски. Не можете да сте близки приятели с ненормалниците. Поне аз не мога.

— Продължавайте.

Разказах как Лий и семейството му се изнесли, а аз съм останал. И как един ден като гръм от ясно небе Осуалд ми се обадил и ми съобщил, че двамата с Марина се нанесли на Елсбет Стрийт в Далас. Кварталът бил далеч по-добър, а наемите били пак така ниски и предлагането на жилища — голямо. Казах на Фриц и Хости, че по това време и на мен вече ми било дошло до гуша от Мерседес Стрийт, ето защо съм отишъл в Далас, обядвали сме заедно с Лий в „Улуъртс Каунтър“ и сме се разходили из околността. Мястото ми допаднало и аз съм наел апартамент на приземния етаж на Уест Нийли Стрийт 214 и когато наемателите освободили жилището над мен, съм съобщил това на Лий. Един вид така съм му върнал услугата.

— Жена му така и не хареса квартирата на Елсбет Стрийт — добавих. — Докато сградата на Уест Нийли Стрийт хем беше близо, хем и беше в къде-къде по-добро състояние. Затова двамата решиха да се преместят.

Нямах никаква представа колко прецизни ще бъдат събеседниците ми при проверката на тази моя версия... дали хронологията ще издържи, какво Марина ще им каже... но не това ме ръководеше в момента. Единствената цел, която гонех, беше да спечеля малко време. А една история, която звучи правдоподобно, би могла да ми го осигури, особено при положение че агент Хости имаше основателна причина да ме гали с перце. Ако разкажех пред медиите онова, което знаех за отношенията му с Осуалд, като нищо щеше да прекара остатъка от кариерата си в затвора „Фарго“ в Северна Дакота.

— После се случи нещо, което привлече вниманието ми. Беше тази пролет, някъде през април. Да, точно покрай великденските празници... Седях на кухненската маса и работех над книгата си,

когато тази скъпарска кола — май беше „Кадилак“ — спря пред нас и от нея слязоха двама души. Мъж и жена. Изискано облечени. Носеха плюшена играчка за Джуни. Тя е...

Фриц: Знаем коя е Джун Осуалд.

— Те се качиха по стълбите и аз чух как мъжът — имаше немски акцент и звучен басов глас — казва: „Как можа да не уцелиш, Лий?“

Хости се наведе напред, а очите му се разшириха и станаха толкова големи, колкото позволяващо месестото му лице.

— Какво?

— Чухте ме. Прегледах вестниците и знаете ли какво открих? Преди няколко дни някой открил огън по известен пенсиониран генерал... Заклет консерватор и антикомунист... Точно от хората, които Лий ненавижда.

— Вие какво направихте?

— Нищо. Знаех, че има пистолет — беше ми го показал преди няколко дни, — но във вестника пишеше, че атентаторът, стрелял по Уокър, е използвал пушка. Освен всичко друго по това време си имах и други грижи; почти цялото ми внимание бе насочено към приятелката ми. Питате ме защо имала нож в дамската си чанта... Отговорът е много прост — защото беше наплашена, дяволски наплашена. Тя също беше обект на нападение, само че не от господин Акива Рот, а от съпруга си. По-точно от бившия ѝ съпруг. Именно той обезобрази лицето ѝ.

— Да, видяхме белега — кимна Хости. — Съжаляваме за загубата ви, Амбърсън.

— Благодаря ви — отвърнах, макар че си казах: „Не си никак убедителен, фебереецо.“ — Готварският нож, който носеше в чантата си, беше същият, който нейният бивш — името му беше Джон Клейтън — бе използвал срещу нея. Сейди го носеше навсякъде. — Припомних си как беше казала: „Просто в случай на извънредна ситуация...“ и се замислих над следващите ѝ думи: „Ако това не е извънредна ситуация, здраве му кажи!“

Закрих лицето си с длани. Сигурно съм останал така близо минута. Двамата ми събеседници търпеливо чакаха. Накрая скръстих ръце в скута си и продължих със спокоен, безстрастен глас. Както казваше сержант Джо Фрайдей от сериала „Полицейска мрежа“: „Само фактите и нищо друго освен фактите, госпожо!“

— Задържах апартамента на Уест Нийли, но прекарах по-голямата част от лятото в Джоди, грижейки се за Сейди. По това време почти се бях отказал от идеята за книгата и си мислех дали пък отново да не започна да преподавам в гимназията в Денхолм... После пресякох пътя на Акива Рот и неговите биячи и сам се озовах в болницата. Когато ме изписаха от болницата, ме изпратиха в рехабилитационен център на име „Идън Фалоус“.

— Знам го — кимна Фриц. — Където имате лични асистенти, които ви помагат да си стъпите на краката...

— Да, и Сейди беше главният ми асистент. Аз се грижех за нея след нападението на съпруга й, а тя се грижеше за мен, след като Рот и бандата му ме пребиха. Как само се обръщат нещата, а? Те сякаш се стремят към... как да го кажа... към никаква хармония...

— Нещата следват логичния си ход — заяви дълбокомислено Хости и аз едва се удържах да не се хвърля отгоре му и да размажа тълстата му физиономия. И не защото грешеше — о, не! Според скромното ми мнение нещата действително *следват* логичния си ход, ала *вслушват* ли се хората в гласа на разума и логиката? Много рядко.

— Към края на октомври доктор Пери ми позволи да шофирям на неголеми разстояния. — Беше безочлива лъжа, но поне в близко време нямаше да могат да сверят показанията ми с тези на лекаря... а ако искаха да ме представят като истински американски герой, изобщо нямаше да ги сверят. — И така, в началото на тази седмица — или по-точно във вторник — отидох в Далас, за да посетя сградата на Уест Нийли Стрийт. Наречете го спонтанно хрумване, ако щете, но си помислих, че ако погледам известно време сградата, току-виж тя отключила спомените ми...

Наистина бях отишъл там, но не за да се любувам на тъпата постройка, а за да взема скрития под стъпалата на верандата револвер.

— След това реших да обядвам в „Улуъртс“, за да си припомня доброто старо време. И кого, представете си, виждам на бара? Лий Харви Осуалд, който седи там и нагъва сандвич с ръжено хлебче и риба тон. Разположих се до него и го попитах как я кара, при което той ми отвърна, че от ФБР тормозели него и жена му. „Ще науча тия копелета да не се ебават с мен, Джордж — каза ми. — И ако гледаш телевизия в петък следобед, ще видиш какво съм намислил.“

— Боже мили! — възкликна Фриц. — И вие го свързахте с посещението на президента?

— Отначало не. Не следях стъпките на Кенеди с такова внимание; все пак съм републиканец. — Две лъжи на цената на една. — Освен това Лий побърза да подхване любимата си тема.

Хости: Куба.

— Именно. Куба, „Вива Фидел!“ и така нататък. Дори не ме попита защо накуцвам. Беше обсебен от собствените си мисли. Такъв обаче си беше той. Почеких го с крем-карамел — в „Улуъртс“ го правят страхотен, да не говорим, че струва само двайсет и пет цента — и го попитах къде работи сега. Лий mi отвърна, че бачка в книгохранилището за учебни материали на Елм Стрийт. Докато mi го казваше, на физиономията му цъфна такава самодоволна усмивка, сякаш да разтоварваш камиони и да разнасяш кашони с учебници е най-готината работа на света.

Отпих от колата и продължих:

— Повечето от дрънканиците му пусках покрай ушите си, защото кракът ме болеше зверски, а и усещах как се засилва главоболието ми... Когато се върнах в „Идън Фалоус“, веднага си легнах и заспах. Щом обаче се събудих, думите на онзи тип с немския акцент — „Как можа да не уцелиш?“ — отново ме зачовъркаха. Включих телевизора и открих, че всички говорят за предстоящото посещение на президента. Някъде от този момент нататък започнах да се тревожа. Прегледах купчината вестници в дневната, изнамерих маршрута на автомобилната процесия и видях, че минава точно покрай книгохранилището. Прекарах цялата сряда в размишления над информацията, с която разполагах.

Фриц и Хости се бяха навели над масата и попиваха всяка моя дума. Агентът от ФБР си водеше бележки, без дори да поглежда към тефтерчето си. Зачудих се дали впоследствие щеше да е в състояние да си ги разчете.

— Помня как по едно време си казвах: „Може би действително възнамерява да го направи“... А после се разколебавах: „Глупости, Лий е като куче, което лае, ама не хапе.“ Не знаех какво да мисля, бях неспособен да взема категорично решение... Вчера сутринта се обадих на Сейди, разказах ѝ цялата история и я попитах какво мисли. Тя позвъни на Дийк — Дийк Симънс; човекът, за когото ви казах, че ѝ

беше като баща, — и после отново се свърза с мен. Каза ми, че непременно трябва да се обадя на полицията.

— Не искам да увеличавам болката ти, синко — въздъхна Фриц, — но ако беше го направил, сега приятелката ти щеше да е жива.

— Почакайте. Още не сте чули цялата история. — Това се отнасяше и за мен, защото си измислях в движение всяка следваща порция. — Казах на Дийк и Сейди, че не искам да въвличаме полицията, понеже ако Лий е невинен, така само ще му създадем допълнителни проблеми. Разберете, че човекът едва крепеше главата си над водата. Да, Мерседес Стрийт беше като гето и Уест Нийли беше малко по-добро място, но аз нямах проблеми с това — бях ерген, живеех сам и си имах книгата, върху която работех... Плюс малко заделени пари в банката. Лий обаче... имаше красива съпруга и две дъщерички, едната от които се беше родила съвсем наскоро, и едва свързваше двата края, за да имат покрив над главата. Не беше лош човек...

При тези думи почувствах неотложна нужда да опипам носа си и да проверя дали случайно не се удължава заради лъжата, която бях изрекъл.

— ... но си беше totally преебан, извинявайте за израза. Заради налудничавите си идеи не можеше да се задържи на нито една работа. Обясняваше ми, че всеки път, когато го назначавали някъде, от ФБР цъфвали и прецаквали всичко. Точно това според него се било случило с работата му в печатницата...

— Глупости! — прекъсна ме Хости. — Този тип все обвиняваше другите за проблемите, които сам си създаваше. Но за голяма част от казаното съм абсолютно съгласен с вас, Амбърсън. Действително си беше totally преебан и съжалявам за съпругата и децата му. Наистина съжалявам.

— Сериозно? Е, радвам се да го чуя. Както и да е, Лий си намери работа, а аз не исках да му я отнема само задето се е раздрънкал пред мен и се е произхвърлил малко... което между другото редовно правеше. Ето защо казах на Сейди, че утре (сиреч днес) смятам да намина през книгохранилището. Ей-така, за да го разгледам. Тя пожела да ме придружи. Това не ми хареса и се помързих да я разубедя. Изтъкнах, че ако Лий наистина е превъртял и твърдо си е наумил да направи нещо, тя ще е в опасност.

— Изглеждаше ли ви превъртял, когато обядвахте с него? — попита мъжът с каубойската шапка.

— Не, даже ми се стори доста спокоен и хладнокръвен, но той умееше да се държи така — отвърнах и се наведох към двамата. — Искам да изслушате тази част от разказа ми много внимателно, детектив Фриц. Знаех, че каквото и да ѝ кажа, Сейди ще дойде с мен. Усещах го. Затова реших да изчезна, без да ѝ кажа къде отивам. Направих го, за да я защитя. Просто за всеки случай. Нали разбирате — в случай че...

„*А ако това не е такъв случай, здраве му кажи*“ — прошепна Сейди в главата ми. Щеше да живее там, докато не я видех отново от плът и кръв. Заклех се, че този момент ще настъпи — каквото и да стане.

— Помислих дали да не прекарам нощта в някой хотел, но всички хотели бяха пълни. Тогава се сетих за Мерседес Стрийт. Тъкмо бях напъхал ключа в ключалката на номер 2706, където бях живял, когато се сетих, че имам ключ и за номер 2703 от другата страна на улицата, където беше пребивавал Лий. Той самият ми го беше дал, за да мога да влизам и да поливам растенията му.

Хости: Той е имал *растения*?

Цялото ми внимание обаче беше фокусирано върху Уил Фриц.

— Сейди ужасно се разтревожила, когато открила, че вече не съм в „Идън Фалоус“. Както и Дийк. Тогава той се обадил на полицията. И то не веднъж, а няколко пъти. При всяко обаждане ченгето, което било дежурно на телефона, му казвало да спре да дрънка глупости и затваряло. Не знам дали някой си прави труда да документира подобни сигнали, но Дийк ще ви каже същото, а той няма никакви основания или мотиви да ви изльже.

Този път Фриц беше този, на когото май му падна пердeto:

— Ако знаете колко смъртни заплахи получаваме всеки...

— Сигурен съм. Затова не ми казвайте, че ако се бяхме обадили на полицията, сега Сейди щяла да е жива. Само не ми го казвайте, разбрахме ли се?

Мъжът с каубойската шапка предпочете да си замълчи.

— И как приятелката ви успя да ви открие? — настоя да узнае Хости.

Най-накрая нещо, за което не се налагаше да лъжа. После обаче щях да ме попитат за пътуването ни от Мерседес Стрийт във Форт Уърт до книгохранилището в Далас. Тази част от разказа ми се очертаваше като най-гъсто осеняна с опасности. Не се притеснявах за каубоя от стюдебейкъра; да, Сейди беше кълъзнала ръката му, но едва след като той се опита да открадне чантичката ѝ. Освен това таратайката му си беше на последни издихания и имах чувството, че каубоят може дори да не я обяви за открадната. Естествено, после бяхме откраднали друга кола, ала като се имаше предвид неотложният характер на мисията ни, ченгетата едва ли щях да повдигнат обвинение... Направеха ли го, медиите щяха буквально да ги разпънат на кръст. Единственото, за което се беспокоях, беше червеният шевролет с извити като женски вежди перки. Багажник с два куфара вътре лесно можеше да бъде обяснен; бяхме прекарвали уикендите си в бунгалата в Кендълуд и преди... Но ако полицайтите откриха тефтерчето на Ал Темпълтън... дори не смеех и да си помисля за това.

Някой почука по вратата на стаичката за разпит и едно от ченгетата, докарали ме в участъка, надзърна вътре. Зад волана на патрулната кола, както и докато бе прераял личните ми вещи заедно с партньора си, той ми бе изглеждал невъзмутим и опасен — досущ като лошото ченге от някой криминален филм. Сега обаче, на фона на ококорените му от вълнение очи и очевидното притеснение, което изпитваше, задето ни прекъсва, видях, че всъщност е на двайсет и три години и лицето му още не се е изчистило от юношеското акне. Зад него се виждаха доста хора — някои униформени, а други не, — които проточваха любопитно шии, за да ме огледат. Фриц и Хости се обърнаха с явно раздразнение към неканения посетител.

— Съжалявам, че ви прекъсвам, господа, но търсят по телефона господин Амбърсън.

Руменината тутакси се завърна по месестите бузи на Хости.

— Синко, не виждаш ли, че в момента провеждаме разпит? Хич не ми пука кой го търси, даже да е президентът на Съединените щати!

Полицаят, който стоеше на прага, нервно прегълътна. Адамовата му ябълка се движеше нагоре-надолу като топка за пинг-понг.

— Ами, господа... наистина президентът на Съединените щати се обажда.

Оказа се, че всъщност им пушаше.

Поведоха ме по коридора към кабинета на самия началник на полицията Джес Къри. От едната ми страна под ръка ме държеше Фриц, а от другата — Хости. Благодарение на тях почти не куцуках. Коридорът гъмжеше от репортери, телевизионни камери и огромни прожектори, които сигурно бяха повишили температурата до трийсет и седем-трийсет и осем градуса. Тези хора — които според мен бяха само едно ниво над папараците, нямаха място в полицейското управление непосредствено след опита за покушение, ала, честно казано, не бях изненадан. В един друг времеви поток те щяха да се изсипят тук по същия начин след ареста на Осуалд и никой нямаше да ги изрита. И доколкото знаех, никой нямаше дори да го предложи.

Хости и Фриц си пробиваха път през стълпотворението с каменни лица. От всички страни валяха въпроси, адресирани както към тях, така и към мен. По едно време агентът от ФБР извика:

— Господин Амбърсън ще направи изявление, след като бъде разпитан от властите!

— Кога ще стане това? — извика някой.

— Утре, вдругиден или следващата седмица!

Разочаровани възгласи. Забелязах, че Хости се усмихва.

— А може и следващия месец! Точно в момента президентът Кенеди го чака на телефона, така че всички да се отдръпнат!

И те се пръснаха встрици, кряскайки като свраки.

Единственото „разхлаждащо приспособление“ в кабинета на началника Къри беше допотопният вентилатор на една от лавиците, но дори той ми се стори като райска благодат след задушната стаичка за разпити и медийната микровълнова фурна на коридора. На бюрото се мъдреше голям черен телефон. До него лежеше папка с надпис „ЛИЙ Х. ОСУАЛД“ на етикета. Стори ми се доста тъпичка.

— Ало? — казах, когато вдигнах слушалката.

Носовият, типичен за Нова Англия глас, който чух в ухoto си, моментално разпрати тръпки по гърба ми. Това беше човекът, който сега щеше да лежи на масата в мортата, ако двамата със Сейди не се бяхме намесили.

— Господин Амбърсън? Джак Кенеди е на телефона. Аз... хъм... разбрах, че двамата със съпругата ми ви дължим... хъм... живота си. Разбрах и че вие сте изгубили... доста скъп за вас човек.

— Казваше се Сейди Дънхил, господин президент. Осуалд я застреля.

— Съжалявам за вашата... хъм... загуба, господин Амбърсън. Мога ли да се обръщам към вас на... малко име?

— Щом така предпочитате — отвърнах, а една натрапчива мисъл не ми даваше покой: „*Не е възможно да водя този разговор. Това е сън!*“

— Страната ѝ ще ѝ се отблагодари подобаващо... а вие ще получите цялата подкрепа и съчувствие, която можем да ви дадем. Уверявам ви в това. Нека бъда първият... хъм... който да ви предложи и двете.

— Благодаря ви, господин президент. — Усещах надигащата се в гърлото ми буца, превърнала гласа ми в хриплив шепот. Сякаш отново видях очите ѝ — искрящи и сияйни, докато издъхваше в обятията ми... „*Как танцувахме само, Джейк!*“ Нима президентите се вълнуваха от подобни неща? Знаеха ли изобщо за тях? Може би само най-добрите... Може би защото те служат на нас, а не обратното.

— Има... хъм... още един човек, който иска да ви изкаже благодарността си, Джордж. Съпругата ми не е тук в момента, но... хъм... възнамерява да ви се обади довечера.

— Господин президент, не съм сигурен къде ще се намирам довечера.

— Спокойно, тя ще ви открие. Тя е много... хъм... целеустремена, когато иска да благодари на някого. Сега ми кажете, Джордж, вие как сте?

Уверих го, че съм добре, което не беше вярно. Той ми обеща, че съвсем скоро ще се видим в Белия дом, и аз му благодарих, макар и да не смятах, че това ще се случи. През останалата част от този сякаш излязъл от съня ми разговор, докато вентилаторът духаше в изпотеното ми лице, а телевизионните прожектори хвърляха свръхестественото си сияние зад остьклената част на вратата на кабинета, в съзнанието ми ехтяха три прости думички:

„*В безопасност съм. В безопасност съм. В безопасност съм.*“

Президентът на Съединените щати ми се беше обадил от Остин, за да ми благодари, задето бях спасил живота му. А това означаваше само едно — че съм в безопасност. Следователно спокойно можех да пристъпя към онова, което смятах, че трябваше да сторя.

8.

Пет минути след края на сюрреалистичния ми разговор с Джон Фицджералд Кенеди агент Хости и детектив Фриц вече ме ескортираха по задното стълбище към гаража, където в една различна вселена Лий Осуалд щеше да бъде застрелян от Джак Руби. Тогава помещението щеше да е претъпкано заради големия интерес към прехвърлянето на атентатора в областния затвор, докато сега беше толкова пусто, че стъпките ни отекваха като в пещера. Оттам придружителите ми ме закараха в хотел „Адолфъс“ и за мен не беше никаква изненада, че се озовах в същата стая, в която бях настанен и при първото си идване в Далас. Но както казват хората, всичко се връща, и макар че не знаех кой са тайнствените мъдреци, изковали въпросната сентенция, поне що се отнася до пътуванията във времето, определено бяха утелили десетката.

Фриц ми каза, че в коридора пред стаята, както и във фоайето на партера, непрекъснато ще дежурят полицаи — най-вече заради моята сигурност, но също така и за да държат пресата на разстояние. (Вижти!) После раздруса ръката ми. Агент Хости също протегна ръка, за да се здрависа с мен, и когато го направи, усетих нещо необичайно между неговата длан и моята. Сгънато хартиено листче.

— Починете си добре — каза ми той. — Заслужили сте си го.

Когато си тръгнах, разгънах малкото листче. Оказа се листче от бележника му. Там фебереецът бе надраскал три изречения, вероятно докато съм говорел по телефона с Джак Кенеди.

„Телефонът ти се подслушва. Ще се видим утре в 9 сутринта. Изгори това в тоалетната и пусни водата.“

Изгорих бележката, както бе направила и Сейди с моята, след което вдигнах слушалката на телефона и развинтих долната част. Вътре, прикрепен към жиците, имаше малко синьо цилиндърче, не поголямо от батерийка с размери АА. С изненада установих, че

надписите отгоре му са на японски; това ме накара да се замисля за стария си приятел Тихия Майк.

Пуснах синьото цилиндърче в джоба си, завинтих отново слушалката и набрах „нула“. След като казах името си, от другата страна на линията се възцари дълга пауза. Тъкмо щях да затворя и да пробвам отново, когато телефонистката започна да плаче и да бръщолеви благодарности, задето съм спасил президента. Ако можела да направи нещо за мен, каза ми тя — ако някой в *целия* хотел можел да направи нещо за мен, — трябвало само да вдигна слушалката и да се свържа с нея. Името й било Мари и била готова на *всичко*, за да ми изрази благодарността си.

— Като за начало бих искал да проведа разговор с Джоди — казах аз и й дадох номера на Дийк.

— Разбира се, господин Амбърсън. Бог да ви благослови, господине! Свързвам ви!

Телефонът иззвъня два пъти, преди приятелят ми да вдигне слушалката. Гласът му звучеше уморено и гърлено, сякаш настинката му се бе влошила.

— Ако пак ме търси някой проклет репортер...

— Не е репортер, Дийк. Аз съм — Джордж. — Направих кратка пауза. — Джейк.

— О, Джейк — въздъхна тежко той и се разрида. Зачаках, стискайки слушалката толкова силно, че чак ръката ме заболя. Слепоочията ми пулсираха. Денят беше към своя край, но светлината, нахлуваща през прозорците, все още бе твърде ярка. Някъде в далечината отекна грохот на гръмотевица. — Ти добре ли си? — попита Дийк след цяла вечност.

— Да. Но Сейди...

— Знам. Съобщиха го по новините. Научих го, докато пътувах към Форт Уърт.

Значи жената с детската количка и шофьорът на влекач от бензиностанцията бяха направили това, за което тъй горещо се надявах... Слава Богу! Макар че сега, докато слушах как този сломен от мъка старец се опитва да овладее сълзите си, това едва ли имаше никакво значение...

— Дийк... обвиняваш ли ме за случилото се? Защото бих те разбрал, ако е така.

— Не — каза накрая той. — Ели също не те вини. Когато Сейди си науми нещо, никой не може да я разубеди. И ако действително си бил на Мерседес Стрийт във Форт Уърт, аз ѝ казах да те намери.

— Да, там бях.

— Вярно ли е, че кучият син я е застрелял? По новините казаха, че е бил той.

— Да. Искаше да застреля мен, но проклетият ми крак... спънах се в някакви кашони и паднах. Тя беше точно зад мен.

— Божичко! — Гласът му се постабилизира малко. — Но поне смъртта ѝ не е била напразна. На това се мъча да се уповавам. Ти също трябва да намериш упование.

— Без нея никога нямаше да стигна дотук. Ако можеше да я видиш... колко целеустремена беше... колко безстрашна...

— Божичко! — повтори той. Този път думата се отрони с горестна въздишка. Гласът му беше немощен и глух като на старец, чиито дни са преbroени. — Всичко се оказа вярно. Всичко, което ти твърдеше... Както и всичко, което *тя* каза за теб. Действително идваш от бъдещето, нали?

Слава богу, че подслушвателното устройство вече беше в джоба ми. Съмнявах се, че са имали време да инсталират допълнителни „бръмбари“ в самата стая, но за всеки случай закрих с длан слушалката и понижих глас:

— Нито дума за това на ченгетата или журналистите!

— Мили боже, естествено, че не! — възмутено възклика той. — Това окончателно ще те съсице!

— Успя ли да отидеш и да прибереш нещата ни от багажника на шевролета? Макар и след...

— Естествено. Знаех колко е важно, понеже веднага щом чух за станалото, ми стана ясно, че ще бъдеш заподозрян.

— Мисля, че поне в това отношение няма да имам проблеми — отвърнах, — но трябва да отвориш куфарчето и да... имаш ли пещ за изгаряне на смет?

— Да, зад гаража ми е.

— В куфарчето ми има синьо тефтерче. Сложи го в пещта и го изгори. Ще го направиш ли за мен? — „*И за Сейди. И двамата зависим от теб.*“

— Нямаш грижи. Ще го направя. Джейк, ужасно съжалявам за загубата ти!

— А аз съжалявам за твоята. За твоята и на госпожа Ели.

— Не е честно! — избухна той. — Хич не ми пука, че бил президент, просто не е честно!

— Така си е — въздъхнах. — Изобщо не е честно. Но, Дийк... не се отнасяше само за президента. А за всички лоши неща, които щяха да се случат, ако той умре.

— Предполагам, че ще трябва да ти се доверя. Обаче ми е малко трудно.

— Знам.

Дали щяха да почетат паметта на Сейди, както бяха направили за госпожа Мими? Без всякакво съмнение. Телевизиите щяха да изпратят репортерски екипи и в Америка нямаше да остане непросълзено око. Ала когато всичко свършеше, Сейди щеше да си бъде все така мъртва.

Освен ако аз не го променя. Дори да се наложеше отново да премина през всичко това, пак щях да го сторя, понеже щеше да е заради Сейди. Дори и да ми хвърлеши само един поглед на тържеството, където се бяхме запознали, и да реши, че съм прекалено стар за нея (макар че щях да направя всичко по силите си, за да променя решението ѝ). Този път щях да имам и преимущество — вече знаех със сигурност, че Лий е единственият стрелец, следователно нямаше да ми се налага да чакам до последния момент, за да изпратя жалкия му задник на оня свят.

— Джейк? Там ли си?

— Да. И запомни, че трябва да ме наричаш „Джордж“, когато говориш за мен.

— Нямаш грижи. Може да съм стар, но поне главата ми си е съвсем наред. Ще те видя ли отново?

„Не и ако агент Хости ми каже това, което искам да чуя“ — мина ми през ума.

— Ако не ме видиш, значи всичко се е наредило по най-добрия възможен начин.

— Добре. Джейк... Джордж... Тя... Тя каза ли нещо накрая?

Не исках да му разкрия последните ѝ думи, защото бяха лични, затова реших да му дам нещо друго. Той щеше да го сподели с Ели, а

Ели щеше да го каже на всичките приятели на Сейди в Джоди. А тя имаше много приятели.

— Попита ме дали президентът е добре. Когато я уверих, че е в безопасност, затвори очи и издъхна.

Той отново се разрида. Лицето ми пулсираше. Навярно сълзите щяха да ми донесат облекчение, обаче очите ми бяха сухи като пустинни камъни.

— Сбогом — промълвих. — Сбогом, стари приятелю.

Върнах внимателно слушалката върху вилката и поседях неподвижно известно време, загледан в аленото зарево на залязващото даласко слънце. „*Вечер аленее ли небето, тиха утрин чака ни в морето*“ — казват старите моряци, но... аз отново дочух приглушения тътен на далечна гръмовица. Пет минути по-късно, когато вече бях възвърнал самообладанието си, вдигнах слушалката на „обезбръмбарения“ си телефон и отново набрах „нула“. Казах на Мари, че възнамерявам да си легна, и поръчах събуждане за осем сутринта. Помолих я и да не бъда обезпокояван с телефонни разговори дотогава.

— О, вече сме се погрижили за това — заяви ми развълнувано.
— Никакви входящи обаждания в стаята ви, предупредиха ни полицайтe. — Тя понижки глас: — Той луд ли беше, господин Амбърсън? Искам да кажа, че със сигурност е бил луд, но изглеждаше ли такъв?

Припомних си недоумяващите му очи и демоничната му гримаса.

— О, да — отвърнах. — Определено приличаше на безумец. Нали запомни, Мари? В осем часа. Никакви обаждания преди това.

Затворих, преди да успее да каже още нещо. Събух обувките си (изуването на лявата се оказа бавен и мъчителен процес), легнах по гръб на кревата и положих ръка върху очите си. Видях как Сейди танцува. Как ми казва да се приближа... Как ме пита дали искам кейк... Как лежи в обятията ми, а сияйните ѝ умиращи очи се взират в лицето ми...

Помислих си и за „заешката дупка“... И как всеки път, когато човек я използва, настъпва пълно рестартиране на системата.

После съм заспал.

9.

Агент Хости почука на вратата ми точно в девет. Отворих му и той влезе бавно в стаята. В едната си ръка носеше куфарче (но не *моето* куфарче, което беше добре), а в другата — бутилка шампанско. При това от скъпите — „Мое е Шандон“ — с червена, бяла и синя панделка около гърлото на бутилката, фебереецът изглеждаше ужасно уморен.

— Амбърсън — поздрави ме той.

— Хости — отвърнах му аз.

Затвори вратата и посочи към телефона. Извадих синьото цилиндърче от джоба си и му го показах. Той кимна.

— И няма други? — повдигнах вежди.

— Няма. Това е на даласката полиция, а пък случаят си е наш. Заповедите идват директно от Хувър. Ако някой те попита за „бръмбара“, сам си го намерил.

— Добре.

Той вдигна шампанското.

— Подарък от шефовете. Настояха да ви го донеса. Искате ли да вдигнете тост за президента на Съединените американски щати?

При мисълта, че красивата ми Сейди в момента лежи на една от масите в градската морга, нямах никакво желание да вдигам тост за каквото и да било. Бях успял в начинанието си, но успехът беше оставил вкус на пепел в устата ми.

— Не.

— Нито пък аз, но пък съм адски доволен, че е жив. Искате ли да узнаете една тайна?

— Казвайте.

— Аз гласувах за него. Сигурно съм единственият агент в цялото ФБР, който не е подкрепил Никсън.

Предпочетох да си замълча.

Хости се разположи в едно от двете кресла в стаята и въздъхна дълбоко. Сложи куфарчето между краката си, след което завъртя бутилката, така че да може да прочете написаното на етикета.

— Хиляда деветстотин петдесет и осма. Ценителите на вината вероятно знаят дали годината е добра, но аз си падам повече по бирата.

— Аз също.

— Значи ще се насладите на касата „Лоун Стар“, която държат долу специално за вас. Върху касата видях официално писмо в рамка, с което производителят ви гарантира по една каса месечно до края на живота ви. Между другото, имаше и още шампанско — поне десетина бутилки... Подарък от даласката търговска камара и градския съвет по туризма. Имаш цветен телевизор „Зенит“, още неразопакован, массивен златен пръстен с печат, изобразяващ лика на президента, от бижутерия „Калоуей“ ваучер за три нови костюма от „Даласка мъжка мода“ и всякакви други подаръци, сред които и почетният ключ на града. Управата на хотела е отделила цяла стая на партера за тези вещи и бас държа, че до утре сутринта ще трябва да освободят и още една, понеже вече няма да има място в първата. Ами храната!?! Хората ви носят торти, пайове, свинско с картофи, печено говеждо, пилета на грил и толкова мексиканска храна, че да ви гарантира диария в близките пет години. Ние ги отпращаме, а те не искат да си тръгнат... Ада знаете какви мадами ви чакат пред хотела! Ще го кажа така — самият Джак Кенеди би ви завидял, а той си е пословичен донжуан... Няма да повярвате какви материали е съbral директорът ни за сексуалния му живот. Само ако знаехте...

— Не подценявайте тази ми способност.

— Далас ви обича, Амбърсън. По дяволите, цялата страна ви обича. — Той се засмя. По едно време смехът му внезапно премина в кашлица. Когато тя отмина, агентът си запали цигара и погледна часовника си. — Добре, ще го кажа така: в девет часа и седем минути вечерта на двайсет и втори ноември вие сте любимецът на цяла Америка.

— Ами вие, Хости? Обичате ли ме? Ами директор Хувър?

Той дръпна веднъж от цигарата си и я остави в пепелника. После се наведе и впери пронизващия си поглед в мен. Очите му бяха разположени навътре сред гънките от плът и въпреки че изглеждаха уморени, бяха доста ярки и проницателни.

— Погледнете ме, Амбърсън. Право в очите. Погледнете ме и кажете дали сте били замесени и сте играли в комбина с Осуалд. Кажете истината, защото веднага ще надуша, ако ме излъжете!

Като се имаше предвид фрапантната му немарливост по отношение на Осуалд, малко се съмнявах в това, обаче вярвах, че *той*

си вярва. Ето защо срещнахме погледите си и аз заяви:

— Никога не съм бил съучастник на Осуалд.

За момент той не продума. После въздъхна, отпусна се назад в креслото и взе цигарата си от пепелника.

— Така е. Не сте били. — Изпусна дима през ноздрите си и продължи да ме разпитва: — За кого работите тогава? За ЦРУ? Или за руснаците? Аз не го вярвам, но директорът е убеден, че руснаците биха направили всичко по силите си, за да предотвратят атентат, който би разпалил международен конфликт. Който, не дай си боже, да доведе до Третата световна война... Особено когато нашите открит какви ги е вършил Осуалд в Русия.

— Не работя за никого — казах. — Аз съм най-обикновен човек, Хости.

Той размаха цигарата си, сочейки ме с димящия ѝ край.

— Задръжте тази мисъл. — После отвори куфарчето си и извади папка, която беше по-тънка дори от онази с етикета „ЛИЙ Х. ОСУАЛД“ в кабинета на полицейския началник Къри. Беше моето досие, което бързо щеше да набъбне... макар и не толкова бързо, както в компютризирания, гъмжащ от ултрамодерни технологии двайсет и първи век.

— Преди да дойдете в Далас, сте били във Флорида. В градчето Сънсет Пойнт.

— Да.

— Били сте заместващ учител в Сарасота.

— Не отричам.

— А преди това сте прекарали известно време в... Дерън?
Дерин, щата Мейн?

— Дери.

— Където сте правили какво?

— Започнах работата над книгата си.

— Аха, а преди това?

— Ту наляво, ту надясно, искам всичко да е ясно.

— Какво точно знаете за моите отношения с Осуалд, Амбърсън?
Запазих мълчание.

— Не ми се прави на интересен! — избухна той, преминавайки на „ти“ — Само ние двамата сме.

— Достатъчно, за да създам проблеми на теб и на директора ти — озъбих се.

— Освен ако?

— Ще го кажа така: проблемите, които ще ви причиня, ще са правопропорционални на онези, които вие ще ми причините.

— Смятам, че стигне ли се до създаване на проблеми, ти ще си доизмислиш онова, което не знаеш със сигурност... и то в наша вреда, не съм ли прав?

Реших да си замълча. Той обаче продължи, сякаш си говореше самичък:

— Хич не съм изненадан, че пишеш книга. Не трябваше да зарязваш романа, Амбърсън, защото съм сигурен, че щеше да стане бестселър. Ти си адски добър в това да си измисляш разни работи — не мога да не го призная... Този следобед се прояви като първокласен актьор. Обаче знаеш такива неща, които просто няма как да знаеш... а това ни навежда на мисълта, че не си обикновен гражданин. Хайде де, кой ти снася информация? Да не би да е Енгълтън от Компанията? Той е, нали? Като го знам какво коварно копеленце е...

— Никой нищо не ми снася — въздъхнах тежко аз. — И едва ли знам толкова, колкото подозираш. Обаче няма да те лъжа — разполагам с достатъчно информация, за да злепоставя Бюрото. Например мога да кажа как Лий ми се е обадил и ми е споделил, че ти е разказал за намеренията си да застреля Кенеди...

Събеседникът ми загаси цигарата си с такава ярост, че в пепелника се разхвърчаха искри. Няколко попаднаха върху ръката му, но той не им обърна внимание.

— Това е долна лъжа!

— Знам — отвърнах. — Обаче съм готов да я изрека с гордо вдигната глава. Ако ме принудите да го направя. Обмисляте ли вече да се отървете от мен, а, Хости?

— Спести ми тия комиксови глупости. Ние не убиваме хора.

— Кажи го на братята Дием от Виетнам.

Той ме изгледа, както човек би погледнал безобидно мишленце, което ненадейно го е ухапало. При това с огромни остри зъби.

— Откъде пък реши, че Америка има нещо общо с братята Дием? Според всичко, написано във вестниците, ръцете ни са чисти^[2].

— Да не се отклоняваме от темата. Май ви е страх, защото в момента съм твърде популярен, за да бъда ликвидиран. Или може би греша?

— Никой не иска да те убива, Амбърсън. И никой не иска да пробива дупки в историята ти. — Той се засмя сухо. — Започнем ли да го правим, всичко ще се разпадне на пух и прах. Защото е същите с бели конци.

— „Умираше си да съчинява небивали истории“ — изрекох аз.

— Моля?

— Хектор Хю Мънроу, известен още като Саки. Разказът се нарича „Отвореният прозорец“. Хвърли му едно око. Много е поучителен, особено що се отнася до импровизиране и измисляне на истории в реално време.

Той ме гледаше изпитателно и в проницателните му очички се мянра тревога.

— Изобщо не те разбирам. И това ме притеснява.

Някъде на запад, в посока към Мидланд, където съоръженията неспирно изпомпват нефтените кладенци, а инсталациите с газови факли замъгляват звездите, изтрещяха още гръмотевици.

— Какво искате от мен? — попитах.

— Мисля, че когато те проследим до Дерън, Дери или каквото е там, ще се натъкнем на... нищо. Все едно си се появил ей-така, от нищото.

Беше толкова близо до истината, че дъхът ми за малко да секне.

— Това, което искаме, е да изчезнеш обратно в нищото, от което си дошъл. Жълтата преса ще раздуе обичайните си спекулации и конспиративни теории, обаче ние ти гарантираме, че ще излезеш сух от водата. Ако изобщо ти пука за подобни работи, де. Марина Осуалд ще подкрепи историята ти до последната запетайчица.

— Разбирам, че вече сте говорили с нея...

— Правилно разбиращ. Тя много добре знае, че ще бъде депортирана, ако не играе по свирката ни. Господата от пресата не разполагат с твои снимки; фотографиите, които ще цъфнат в утрешните издания на вестниците, ще са доста неясни.

Знаех, че е прав. Бяха успели да ме снимат само по време на бързия преход по коридора към кабинета на началника Къри, когато Фриц и Хости — и двамата едри мъже — ме бяха закрили от

обективите. Освен това бях навел глава, понеже светлината от прожекторите беше твърде ярка. От друга страна, в Джоди имаше доста мои снимки — включително и портретна снимка в албума за годината, в която бях преподавал там на пълно работно време, — ала в тази праисторическа ера, преди да се появят компютърните JPEG-формати или даже факсовете, щеше да стане чак вторник или сряда, докато успеят да ги открият и публикуват.

— Сега ще ти дам една хубава история — заяви Хости. — Обичаш историите, нали? И разказите... като онзи „Отворен прозорец“?

— Аз съм преподавател по английски език и литература. Обожавам хубавите разкази.

— Слушай тогава. Значи този тип, Джордж Амбърсън, е тъй сломен от мъка заради загубата на приятелката си...

— Годеницата си.

— И така, годеница, още по-добре. Та той е тъй сломен, че зарязва всичко и изчезва. Не иска никаква публичност — а още по-малко пък безплатно шампанско, медали от президента или тържествени шествия... Само иска да се махне от цялата тая дандания и да си скърби в усамотение. Ей-това е историята, която американците обожават. През цялото време я гледат по телевизията. Тя обаче не се казва „Отвореният прозорец“, а „Скромният герой“. И за по-голяма достоверност на разказа, има и агент от ФБР, който е готов да подкрепи всяка дума и дори да прочете пред хората изявленietо, което си оставил при заминаването си. Как ти звучи това, а?

Звучеше ми като манна небесна, обаче лицето ми беше непроницаемо.

— Вероятно сте абсолютно сигурни, че мога да изчезна.

— Сигурни сме.

— И можеш да ми гарантираш, че под „изчезване“ нямате предвид да се озова на дъното на река Тринити, както примерно ви е наредил директорът?

— Нищо подобно. — Хости се усмихна. Вероятно си мислеше, че усмивката му ще ми подейства, ала всъщност ме накара да се сетя за отдавнашна моя реплика от годините на пубертета: „*Не се притеснявай, няма да забременееш! Като малък карах заушка!*“

— Защото може да съм си направил малка застраховчица, агент Хости.

Единият му клепач потрепна. Това беше единственият признак, че думите ми са го обезпокоили.

— Смятаме, че можеш да изчезнеш, защото сме убедени, че... да кажем, че махнеш ли се веднъж от Далас, ще можеш да разчиташ на подкрепата ни.

— Без пресконференции?

— Това е последното, което ни трябва. — Отново отвори куфарчето си. Извади оттам жълт бележник, след което ми го подаде заедно с химикалка. — Напиши ми писмо, Амбърсън. Двамата с Фриц ще го намерим утре сутринта, когато дойдем да те вземем, но спокойно можеш да напишеш отгоре: „Да послужи, където е необходимо“. Направи го въздействащо. Направи го гениално. Можеш, нали?

— Разбира се — кимнах. — Обожавам да си съчинявам небивали истории.

Той се усмихна кисело и вдигна бутилката шампанско.

— Може би ще опитам от това, докато ти си съчиняваш. И без това не бива да пиеш. Предстои ти тежка нощ. Чакат те много мили преди сън неизминати^[3] и така нататък.

10.

Писах внимателно, ала въпреки това въпросното „писмо“ не ми отне много време. Мисля, че в подобен случай (не че в цялата история на света е имало случай, подобен на този) важи правилото „колкото по-кратко, толкова по-добре“. Взех идеята на Хости за „Скромния герой“ и я доразвих. Бях изключително доволен, задето бях успял да поспя няколко часа преди визитата му. Макар че подобна почивка беше крайно недостатъчна, за да прогони кошмарите, все пак бе спомогнала за прочистването и избистрянето на съзнанието ми... а аз определено имах нужда от това.

Когато приключи, Хости вече довършваше третата си чаша шампанско. Беше извадил няколко предмета от куфарчето си и ги бе наредил върху масичката за кафе. Подадох му бележника и той веднага се зачете в написаното от мен. Навън отново изтрещя гръмотевица и за

момент нощното небе бе озарено от светкавица, но си личеше, че бурята все още е далеч оттук.

Докато агентът четеше, аз прегледах вещите върху масичката за кафе. Сред тях беше часовникът ми „Таймекс“ който поради някаква причина не ми беше върнат заедно с другите ми лични вещи след напускането на участъка. Имаше и очила с рогови рамки. Взех ги и си ги сложих. Бяха без диоптри. Забелязах един особен ключ, както и плик, пълен с банкноти. Както го гледах, вътре имаше поне хиляда долара в използвани двайсетачки и петдесетачки. Имаше още мрежичка за коса и бяла униформа от две части — панталон и риза. Памучният плат изглеждаше много тънък и същият с бели конци — също като моята версия за събитията според агент Хости.

— Писмото ти си го бива — отбеляза той, след като остави бележника на масата. — Успял си да го направиш да звучи вълнуващо, като Ричард Кимбал от „Беглецът“. Гледал ли си го?

Бях гледал киноверсията с Томи Лий Джоунс, но не му беше нито времето, нито мястото за подобни разяснения. Ето защо отвърнах просто:

— Не.

— Да, и като се замисля, всъщност ще бъдеш точно това — беглец, но само от пресата и американската публика, която иска да узнае всичко за теб... От това какъв сок пиеш сутрин до това какъв размер бельо носиш... Безкрайно интересен си от човешка гледна точка, Амбърсън, но не и от полицейска. В крайна сметка не си застрелял нито приятелката си, нито Осуалд...

— Опитах се. Ако не бях пропуснал, навярно тя все още щеше да е жива.

— Не се обвинявай. Помещението е голямо, а трийсет и осми калибрър не е много точен от разстояние.

Така си беше. Трябваше да се приближа до Лий поне на тричетири метра... Знаех го, понеже ми го бяха казвали, и то неведнъж. Обаче не го споменах пред Хости. И защо да го правя? Краткото ми познанство с него вече беше пред своя край. Честно казано, нямах търпение този край да настъпи час по-скоро.

— Чист си. Единственото, което трябва да направиш, е да отидеш някъде, където твоите хора да те открият и да те приберат в проклетия ти „Невърленд“. Ще успееш ли?

„Невърленд“ в моя случай явно беше заешката дупка, която щеше да ме изпрати четирийсет и осем години напред в бъдещето. Естествено, стига все още да беше на мястото си.

— Мисля, че да.

— За твоето добро е да се справиш, понеже ако се опиташи да ни създаваш главоболия, ще ти го върнем тъпкано. Господин Хувър... да кажем, че не е човек, който лесно проща.

— Ти ми кажи как да се измъкна от хотела.

— Слагаш тази бяла униформа заедно с очилата и мрежичката за коса. Ключът е за служебния асансьор. Той ще те спусне до ниво Б-1. Оттам минаваш през кухнята и излизаш през задния вход. Следи ли мисълта ми?

— Да.

— Там ще те чака кола на Бюрото. Качваш се на задната седалка. Не разговаряш с шофьора. Това не ти е лимузина под наем. Откарват те до автогарата. Можеш да си избереш един от трите варианта: Тампа в единайсет и четирийсет вечерта, Литъл Рок в единайсет и петдесет и Албакърки в дванайсет и двайсет. Не искам да знам на кое ще се спреш. Запомни, че там отношенията ни приключват. От този момент нататък от теб се иска да се покриеш и това си остава единствено твоят отговорност и задължение. Твоя и на онези, за които работиш, естествено...

— Разбира се.

Телефонът иззвъня.

— Ако е някое тарикатско репортерче, успяло да се промъкне тук, разкарай го! — инструктира ме Хости. — Ако кажеш и една дума за мен, ще ти прережа гърлото.

Помислих си, че се шегува, макар че не бях напълно сигурен. Вдигнах слушалката.

— Не знам кой се обажда, но съм ужасно уморен, така че...

Леко дрезгавият глас от другата страна на линията каза, че няма да ми отнеме много време. Вдигнах очи към агента и прошепнах едва чуто:

— Джаки Кенеди!

Той кимна и си наля още шампанско, а аз се обърнах с гръб към него, сякаш така щях да му попреча да чуе разговора.

— Госпожо Кенеди, нямаше нужда да се обаждате — казах, — но за мен е огромна чест да говоря с вас.

— Исках да ви изкажа благодарността си за стореното от вас — рече тя. — Знам, че съпругът ми вече ви е благодарил от наше име, ала... Господин Амбърсън... — Първата дама заплака. — И да ви благодаря от името на децата си, защото тази вечер можеше да не ни пожелаят лека нощ по телефона.

Каролин и Джон-Джон. Съвсем ги бях забравил.

— Госпожо Кенеди, моля ви се!

— Разбрах, че младата жена, която загина днес, е щяла да стане ваша съпруга.

— Да, така е.

— Сигурно сърцето ви е сломено от мъка. Моля ви да приемете съчувство ми — знам, че не е достатъчно, ала това е единственото, което мога да ви предложа.

— Благодаря ви.

— Ако можех да го променя... ако можех по някакъв начин да върна времето назад...

„Не — казах си аз. — Това е моя работа, госпожо Джаки.“

— Разбирам. Благодаря ви.

Поговорихме още малко. Този разговор вървеше по-трудно от онзи с президента в полицейското управление. Донякъде защото предишният ми се беше сторил като сън, за разлика от сегашния, ала най-вече заради стаения страх, който долавях в гласа на Жаклин Кенеди. Тя действително разбираше, че са се отървали на косьм, докато в случая със съпруга й определено не бе така. Той сякаш вярваше, че е роден с късмет, че е благословен свише и едва ли не е безсмъртен. Към края на разговора я помолих да се погрижи съпругът й вече да не се вози в открити автомобили поне до края на мандата си.

Тя ме увери, че ще вземе необходимите мерки, след което отново ми благодари. Аз отново й казах, че няма защо, и така общуването ни приключи. Когато се обърнах, видях, че съм сам. Изглежда, по някое време, докато съм говорел с Жаклин Кенеди, агент Хости си беше тръгнал. Единствените признания за присъствието му бяха двете угарки в пепелника, недоизпитата чаша с шампанско и надрасканата набързо бележка, оставена до жълтото тефтерче с моето прощално писмо.

„Изхвърли бръмбара, преди да се качиш на автобуса“ — гласеше тя. А отдолу пишеше: „Успех, Амбърсън. Съжалявам за загубата ти. X.“

Може би наистина съжаляваше, но какво от това? Всеки може да съжалява. Съжалението е бесплатно, нали?

11.

Сложих си бялата кухненска униформа и се спуснах до ниво Б-1 с асансьора, който мириеше на пилешка супа, сос барбекю и „Джак Даниълс“. Щом вратите се отвориха, закрачих енергично през задимената, наситена с всевъзможни аромати кухня. Не мисля, че някой е имал възможността да ме огледа по- внимателно.

Когато излязох, се озовах на тъмна уличка, където двама пияници ровеха в контейнер за смет. Те също не ме погледнаха, макар че вдигнаха глави при поредната светковица, озарила нощното небе. Забелязах невзрачния форд седан, спрял наблизо с работещ двигател, и забързах към него. Отворих вратата, настаних се на задната седалка и автомобилът веднага потегли. Докато пътувахме към автогарата, мъжът зад волана изрече само:

— Май ще вали.

Щом спряхме, той ми протегна ръката си, в която държеше три автобусни билета. Избрах онзи за Литъл Рок. Имах на разположение около час. Влязох в едно магазинче за подаръци и си купих евтин куфар. Ако всичко се развиваше по план, съвсем скоро щях да сложа нещо в него. Не се нуждаех от много неща; в къщата ми в Сабатьс разполагах с доста дрехи и въпреки че това жилище се намираше на около петдесет години напред в бъдещето, се надявах да остана там не повече от седмица. Парадокс, в който Айнщайн би се влюбил и който така и не осени изнуреното ми, скърбящо съзнание — че като се имаше предвид ефектът на пеперудата, въпросната къща едва ли щеше да продължава да е моя.

Купих си и вестник — извънредно издание на „Слаймс Хералд“. В него имаше снимка, която можеше да е направена от професионален фотограф, но по всяка вероятност беше щракната от някой случаен късметлия. Тя показваше как Кенеди се навежда над жената, с която

бях говорил преди малко; жената, която нямаше да има кървави петна по розовия си тоалет, когато най-накрая го свали тази вечер.

„Джон Ф. Кенеди закрива съпругата си със собственото си тяло, докато президентската лимузина ускорява след разминалата се на косъм национална катастрофа“ — гласеше текстът под снимката, а над нея се открояваше заглавието на материала, което състоеше от една-единствена дума:

СПАСЕНИ!

Отгърнах на втора страница и видях друга фотография. На нея Сейди изглеждаше невъзможно млада и невъзможно красива. На лицето ѝ грееше усмивка. „Целият ми живот е пред мен“ — казваше тази усмивка.

Както си седях на грубите дървени скамейки, заобиколен от късни пътници, плачещи бебета, смеещи се военнослужещи с мешки и бизнесмени със скъпи обувки, аз внимателно сгънах вестника покрай очертанията на снимката, за да мога да я откъсна от страницата, без да засегна лицето на Сейди. Щом приключих с това, съзерцавах фотографията в продължение на няколко минути, после я сгънах и я прибрах в портфейла си. Другите страници от вестника изхвърлих. В тях нямаше нищо, което да искам да прочета.

В единайсет и двайсет обявиха, че пътниците за Литъл Рок вече могат да се качват в автобуса. Наредих се на опашката пред въпросната врата. Освен че носех фалшиви очила, не бях направил нищо друго, за да прикрия или да променя лицето си. Хората обаче така и не ме удостоиха с кой знае какво внимание; аз си бях просто поредната клетка в кръвообращението на пътуваща Америка, не по-важна от която и да е друга.

Качих се в автобуса и се настаних на една от задните седалки. Пред мен седяха неколцина мъже в униформи, за които предположих, че са от военновъздушната база край Литъл Рок. Ако онова, което двамата със Сейди бяхме сторили днес, не се беше случило, някои със сигурност щяха да загинат във Виетнам. А други щяха да се върнат

осакатени у дома. Какво ли щеше да се случи с тях оттук нататък? Кой знаеше?

Автобусът потегли. Когато напуснахме Далас, гръмотевиците станаха оглушителни, а светковиците — доста по-ярки, но все още не бе започнало да вали. А щом достигнахме Сълфър Спрингс, бурята вече беше зад нас и на сред ясното небе се открояваха звездите — искрящи като ледени късчета и също толкова студени. А може би даже още по-студени. Съзерцавах ги известно време, след което се отпуснах назад, затворих очи и се заслушах в приглушения шепот на гумите, които малко по малко поглъщаха междущатското шосе 30.

„Сейди — пееха гумите. — Сейди, Сейди, Сейди.“

Мисля, че успях да заспя чак в два след полунощ.

12.

В Литъл Рок си купих билет за обедния автобус до Питсбърг с междинна спирка Индианаполис. Хапнах в закусвалнята на автогарата, седнал до един възрастен мъж, който беше сложил портативно радио на масата пред себе си. Беше голямо и с много лъскави копчета. Естествено, най-горещата новина все още беше опитът за покушение над президента... и Сейди. Тя беше в центъра на емисиите. Щяха да ѝ устроят щатска мемориална церемония, последвана от погребение в националния гробищен парк „Арлингтън“. Появиха се и предположения, че самият Джон Кенеди щял да изнесе реч на церемонията. По радиото съобщиха още и че годеникът на госпожица Дънхил — Джордж Амбърсън — трябало да се появи на специална пресконференция за медиите, насрочена за десет сутринта, но впоследствие мероприятието било отложено за късния следобед. Така и не казаха защо. Да, явно агент Хости се стараеше да ми осигури възможно най-голяма преднина, което бе добре дошло за мен. Както и за него. И за безценния му директор.

— Президентът и неговите героични спасители не са единствените новини, идващи от Тексас тази сутрин — оповести лъскавият радиоприемник на съседа ми по маса и аз замрях. Чашата ми с турско кафе, от която тъкмо щях да отпия, сякаш замръзна във въздуха. Усетих някакъв кисел гъдел в устата си, който ми беше

смътно познат. Психолозите навярно биха го назовали „*presque vu*“... или, с други думи, усещането, че всеки миг ще се случи нещо необикновено. Аз обаче си го наричах по съвсем друг начин, при това без каквато и да е френска претенциозност или помпозност — хармония.

— В разгара на гръмотевичната буря, малко след един през нощта, необичайно торнадо е връхлетяло Форд Уърт, разрушавайки складовете „Монтгомъри Уорд“ и десетина други постройки. До този момент жертвите на природната стихия са две, а четирима души са безследно изчезнали.

Нямах никакво съмнение, че две от разрушените къщи са тези под номера 2703 и 2706 на Мерседес Стрийт; свирепият вятър ги беше заличил, както се изтрива сгрешено уравнение от черната дъска.

[1] Малко след атентата и убийството на патрулния полицай Дж. Д. Типит Лий Харви Осуалд се промъква в кино „Тексас Тиътър“. Управата на киносалона извиква полицията в 13.50 ч. Както се изяснява впоследствие, Осуалд имал 14 долара в джоба си, но влязъл в киното, без да си купи билет. Петнайсет полицаи участват в ареста му.
— Б.пр. ↑

[2] Нго Дин Дием е първият президент на Южен Виетнам. На 2 ноември 1963 г. загива заедно с брат си Нго Дин Нху при атентат, организиран от ЦРУ. — Б.пр. ↑

[3] Препратка към стиховете на Робърт Фрост (1874–1963): „И обещания ме чакат неизпълнени, и много мили преди сън неизминати“. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТА ГЛАВА

1.

Малко след пладне на двайсет и шести ноември слязох от автобуса и се озовах на автогарата на Майнът Авеню в Обърн, Мейн. След близо осемдесет часа непрестанно пътуване, облекчавано единствено от неспокойни дремки, вече се чувствах като плод на собственото си въображение. Беше студено. Господ явно проочистваше гърлото си и бълващите изобилие от снежинки от мръсносивото небе. Бях си купил дънки и две памучни работнически ризи, с които да заменя бялата кухненска униформа, ала тези дрехи бяха крайно недостатъчни за мразовитата есен. По време на престоя си в Тексас бях забравил какъв е климатът в Мейн, обаче тялото ми бързо си спомни и започнах да треперя като лист. Първото се отбих в магазина за мъжки облекла „Луис“. Намерих шуба в моя размер с подплата от овча кожа и я занесох на касиера.

Той оставил новия брой на „Сън“, който четеше, и аз видях снимката си — при това точно онази, портретната, от годишника на гимназията! — отпечатана на първа страница. „КЪДЕ Е ДЖОРДЖ АМБЪРСЪН?“ — питаше заглавието. Продавачът маркира покупката и ми подаде касовата бележка.

— Според вас къде е този човек? — попитах аз, сочейки физиономията си във вестника.

Касиерът вдигна рамене.

— Сигурно не иска цялата тази публичност. Не го обвинявам. Обичам жена си повече от всичко на света и ако внезапно умре, не желая хората да изтичват снимката ми във вестниците или да показват разплаканата ми физиономия по телевизията. Вие да не би да го искате?

— Предполагам, че не.

— Ако бях на мястото на този човек, щях да се покрия и нямаше да си покажа носа чак до 1970. Да отшуми всичко, пък тогава... Какво

ще кажете за една хубава шапка? Вчера получихме едни, за чудо и приказ! С наущници са, топли и мекички.

Ето че се сдобих и с шапка, подходяща за шубата ми. Щом излязох от магазина, докуцуках през двете преки, делящи ме от автогарата, понесъл куфара със здравата си ръка. Част от мен искаше да се върна в Лисбон Фолс още на минутата, за да проверя дали заешката дупка още си стои. И ако си стоеше, щях да я използвам — нямаше да мога да се въздържа, въпреки че след пет години в Страната на миналото рационалната част от съзнанието ми знаеше, че все още не съм готов да се изправя срещу онова, което се бе случило със Страната на бъдещето. Нуждаех се от почивка — от истинска почивка, а не от дрямка на автобусната седалка, заобиколен от плачещи дечурлиги и смеещи се подпийнали бачкатори...

До бордюра бяха паркирани четири-пет таксита. Снежинките вече не се сипеха тихо и кратко, а се гонеха вихreno из въздуха. Качих се в първата кола, наслаждавайки се на топлия въздух, струящ от вентилационните отверстия. Шофьорът се обърна към мен — дебел мъж с овехтяла шапка, на която пишеше „Лицензиран превоз“. Бях сигурен, че го срещам за първи път, ала знаех, че когато включи радиото, то ще е настроено на портландската WJAB, а пресегнеше ли се към цигарите в предния джоб на ризата си, щеше да извади „Лъки Страйк“. Всичко се повтаря.

— Закъде си, шефе?

Казах му да ме откара до мотел „Тамарак“ на шосе 196.

— Дадено.

Той пусна радиото и оттам се чуха „Миракълс“. Парчето беше „Маймунката на Мики“.

— Уф, тия модерни танци! — изпухтя шофьорът и си запали цигара. — Не учат децата на нищо свястно, а само да се кълчат и тресат!

— Танцът е живот — отбелязах аз.

2.

Служителката зад бюрото беше различна, но ми даде същата стая. И как иначе! Цената беше малко по-висока, а старият телевизор

беше заменен от по-нов, но онзи надпис продължаваше да си стои: „НЕ ИЗПОЛЗВАЙТЕ СТАНИОЛ!“ Сигналът отново беше лош и картината се накъсваше от смущения. Никакви новини, само сапунени сериали.

Изключи телевизора. Закачих „МОЛЯ, НЕ БЕЗПОКОЙТЕ“ на вратата. Спуснах завесите. После се съблякох и пропълзях в леглото, където — като се изключи сомнамбулското ми ходене до тоалетната — спах цели дванайсет часа. Когато се събудих, беше нощ. Токът беше спрятан, а навън вилнееше свиреп североизточен вятър. Сияйна сърповидна луна се рееше високо в небесния свод. Взех си още едно одеяло от дрешника и отново заспах.

Пет часа по-късно станах, погледнах през прозореца и не повярвах на очите си. Изгревът бе наситил двора пред мотела с такива контрастни багри и светлосенки, че приличаше на фотография в „Нешънъл Джиографик“. Всички автомобили бяха покрити със сняг, а аз виждах как дъхът ми излиза от устата на облачета пара. Вдигнах телефона, очаквайки да чуя само тишината на нефункциониращата линия, ала ето че за моя изненада ми отвърна човешки глас. Младежки глас, макар и малко сънлив. Служителят ме увери, че телефоните са в изправност, и ми заяви, че с радост ще ми извика такси. Къде точно искам да отида?

— Лисбон Фолс — казах му аз. — На ъгъла на главната и Олд Люистън Роуд.

— Универсалният магазин „Фрут“? — уточни той.

Бях отсъстввал толкова дълго, че за момент не можах да съобразя какво точно ми казва. После всичко си дойде на мястото.

— Точно така. „Кенебек Фрут“.

„Прибирам се вкъщи — мина ми през ума. — Господ да ми е на помощ, прибирам се вкъщи.“

Само дето грешах — 2011 година не можеше да се нарече точно „вкъщи“, а и аз щях да остана там за съвсем кратко време... Стига, естествено, да успеех да се добера дотам. Не бе изключено престоят ми да продължи само броени минути. Ако имах дом, това бе Джоди. Или щеше да е Джоди, след като Сейди пристигнеше там. Сейди девицата. Сейди с дългите крака, дългата коса и склонността ѝ да се спъва във всяко нещо, което се изпречваше на пътя ѝ... Макар че в най-съдбовния момент аз бях този, който падна.

Сейди, с нейното лишено от каквите и да е белези лице.
Тя беше моят истински дом.

3.

Тази сутрин таксиметровият шофьор се оказа жена. Изглеждаше на петдесет, беше набита и яка и носеше черно яке и бейзболна шапка на „Ред Сокс“, вместо такава с надпис „Лицензиран превоз“. Когато завихме по шосе 196 по посока към Лисбон Фолс, тя се обърна към мен:

— Чухте ли новините? Бас държа, че не сте — нали токът спря...
— Какви новини? — попитах аз и в същия миг изтръпнах от зловещо предчувствие: Кенеди е умрял. Не знаех дали причината е инцидент, сърдечен удар или ново покушение, но беше умрял. Миналото си пазеше територията и президентът беше мъртъв.

— Земетресение в Лос Анджелис. — Тя го произнесе „Лос Анжелайс“. — Хората от години разправят, че някой ден Калифорния ще се продъни в океана, и току-виж излязат прави. — Жената поклати глава. — Не казвам, че това ще ги сполети заради разпуснатия живот, който водят — всички тия кинозвезди и прочие, — но съм добра баптистка и няма да отрека връзката между тия две работи.

Минахме покрай лисбонското автокино. „ЗАТВОРЕНО ЗА СЕЗОНА — пишеше на фасадата, където обикновено обявяваха заглавията. — ОЧАКВАЙТЕ НИ С ОЩЕ ПОВЕЧЕ НОВИ ФИЛМИ ПРЕЗ '64!“

— Силно ли е било?

— Казват, че има седем хиляди жертви, ама чуеш ли такава цифра, броят им със сигурност ще набъбне още. Повечето проклети мостове се срутили, шосетата се напукали и навсякъде лумнали пожари. А оная част от града, дето живеят предимно чернилки, изгоряла почти изцяло. Уортс! Ама идеално име за квартала, а? Дето живеят негрите? Уортс!^[1] Нали?!?

Предпочетох да си замълча. Мислех си за Дрипльо — кученцето, което имахме, когато бях на девет и все още живеехме в Уисконсин. Породата му беше улична превъзходна. Нашите ми позволяваха да си играя с него в задния двор, докато сутрин чакам училищния автобус...

Уучех го да сядам, да носи различни предмети, да се претъркулва и така нататък. И той доста бързо схващаше! Умно кученце беше и аз страшно си го обичах.

Щом автобусът пристигнеше, аз трябваше да затворя вратата на двора, преди да се кача. Дрипльо винаги лягаше пред стъпалата на верандата, водеща към кухнята, и ме изпращаше с поглед. После майка ми го извикваше и го нахранваше; обикновено това ставаше, след като се връщаше от гарата... Никога не забравях да затворя портата, ала ето че един ден, когато се върнах от училище, майка ми каза, че Дрипльо вече го няма. Изтичал на улицата, където бил прегазен от камион. Тя нито веднъж не ме обвини за случилото се, обаче аз ясно виждах стаения в погледа ѝ укор. Защото тя също се бе привързала към Дрипльо.

— Затворих вратата, както всеки друг път! — извиках през сълзи на майка си. Това бе самата истина; бях абсолютно убеден, че съм го сторил. Може би защото *винаги* го бях правил и действието се беше превърнало в навик. Същата вечер двамата с баща ми погребахме Дрипльо в задния ни двор. „*Може да не е законно* — отбеляза баща ми, — но ако ти не се раздрънкаш, и аз няма да се раздрънкам.“

Онази нощ лежах дълго в кревата си, неспособен да заспя. Онова, което не можех да си спомня, не спираше да ме терзае, а мисълта за онова, което навярно бях сторил, ме ужасяваше. Да не говорим за чувството за вина. Тази вина се утай в мен и остана доста дълго време — поне година, ако не и повече. Ако можех да си спомня със сигурност дали наистина бях затворил портата, вероятно щях да се освободя по-бързо от нея. Обаче не можех. Бях ли затворил вратата или не? Отново и отново се връщах към онази фатална последна сутрин, обаче не бях способен да си припомня нищо друго освен грациозното му тичане и моите викове: „Донеси, Дрипльо, донеси!“

С нещо подобно се сблъсках и докато се возех в таксито. Първо се опитах да си внуша, че в края на ноември шейсет и трета *действително* е имало земетресение. Сигурно просто го бях подминал, също като опита за покушение срещу генерал Едуин Уокър. Както бях казал и на Ал Темпълтън, бях завършил английски език и литература, а не история.

После обаче си дадох сметка, че се самозаблуждавам. Ако земетресение с подобна сила бе разтърсило Калифорния в онази

Америка, в която бях живял преди спускането ми в заешката дупка, щях да узная за него. Да, имаше и далеч по-страшни трагедии — като цунамито в Индийския океан, което погуби над двеста хиляди души през 2004 година, — но седем хиляди загинали си беше впечатляваща цифра за САЩ. Та това бе двойно повече от жертвите на терористичния акт от единайсети септември!

Следващият въпрос, който си зададох, беше как стореното от мен в Далас би могло да доведе до природния катализъм, за който бях научил от жената зад волана на таксито. Единственият отговор, който ми хрумна, бе свързан с ефекта на пеперудата... но как подобна верига от събития можеше да се задейства толкова скоро? Звучеше ми абсурдно. Направо невъзможно. Нямаше абсолютно никаква логична причинно-следствена връзка между двете събития...

Ала въпреки това дочух шепот от най-тъмното кътче на съзнанието си: „*Ти си виновен. Ти причини смъртта на Дрипъло — или си оставил вратата отворена, или не си я затворил достатъчно добре, че да щракне езичето на бравата... Ти си отговорен и за земетресението. Двамата с Ал не престанахте да говорите как ще спасите живота на хиляди мъже във Виетнам, ала ето какъв беше първият ви принос към най-новата история на Америка: седем хиляди загинали в Лос Анджелис.*“

Не, това просто не беше възможно. Дори и да се отнасяше за...

„*Няма начин да се провалиш — беше ми казал Ал. — Ако нещата се оплескат, просто връщаш лентата назад. Лесно е — все едно изтриваш мръсна думичка от черната дъс...*“

— Господине? — обади се шофьорката. — Пристигнахме. — Тя се обърна и ме изгледа с интерес. — Тук сме от три минути. Не е ли малко раничко за пазаруване? Сигурен ли сте, че искахте да дойдете тук?

Знаех само, че трябваше да съм тук. Платих сумата, изписана от брояча, добавих щедър бакшиш (ФБР плащаше), пожелах на жената приятен ден и слязох от колата.

4.

Лисбон Фолс беше потискащ както винаги, но поне имаше ток; светещият в жълто светофар на кръстовището примигваше, докато се люлееше под напора на североизточния вятър. „Кенебек Фрут“ беше тъмен и витрините му пустееха — очевидно ябълките, портокалите и бананите щяха да бъдат изложени по-късно. „ЩЕ ОТВОРИМ В 10 СУТРИНТА“ — уведомяваше табелката на вратата. По главната се движеха съвсем малко коли, а минувачите бързаха с вдигнати яки и наведени глави. Фабриката „Уорумбо“ от другата страна на улицата обаче си работеше на пълни обороти. Даже от мястото, където се намирах, чувах ритмичното съскане и пухтене на тъкачните станове. После дочух и нещо друго — някой ме викаше, макар и без да използва нито първото ми име, нито фамилията ми.

— Джимла! Хей, Джимла!

Обърнах се рязко към фабриката, а в главата ми проблесна тревожна мисъл: „*Върнал се е. Човекът с жълтата карта се е върнал от света на мъртвите. Също като президента Кенеди.*“

Само че не беше Човекът с жълтата карта... както и таксиметровият шофьор, който ме бе качил от автогарата, не беше същият, който ме бе закарал от Лисбон Фолс до мотел „Тамарак“ през 1958. Макар че в интерес на истината двамата шофьори си бяха почти еднакви, понеже миналото се стреми към хармония... докато човекът от другата страна на улицата само *приличаше* на онзи, който ми беше поискал долар, защото в „Зелената фасада“ предлагали две на цената на едно. Изглеждаше доста по-млад от Човека с жълтата карта, а черният му шлифер бе по-нов и доста по-чист... макар че самата дреха изглеждаше почти същата.

— Джимла! Ела тук! — махна ми той. Вятърът развяваше пешовете на шлифера му и зад тях успя да зърна старата табелка, на която пишеше: „**ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО ДО ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА РЕМОНТА НА КАНАЛИЗАЦИЯТА**“.

„Пет години — мина ми през ума. — Пет години, а тази проклета тръба още не е оправена.“

— Джимла! Не ме карай аз да идвам при теб!

Да, вероятно бе способен на това; самоубийственият му предшественик например можеше да измине целия път до „Зелена фасада“. Аз обаче бях сигурен, че ако тръгна достатъчно бързо по Олд Луистън Роуд, на тази нова негова версия няма да й провърви. Навсярно

щеше да успее да ме следва до супермаркета „Ред & Уайт“ откъдето Ал купуваше месо за закусвалнята, но ако успеех да стигна до „Тайтъс Шеврон“ или магазина за вещи втора употреба „Добрият бял слон“, спокойно можех да свия зад ъгъла и да му покажа среден пръст. Периметърът, в който можеше да се подвизава, бе ограничен до определено разстояние от заешката дупка. Ако не беше така, по всяка вероятност щях да се сблъскам с него и в Далас. Бях абсолютно убеден в това, както и бях убеден, че гравитацията ни държи здраво стъпили на земята и не ни позволява да отлетим в междузвездното пространство.

Сякаш за да потвърди това, той извика:

— Джимла, моля *те!* — Отчаянието, което прочетох на лицето му, беше като вятъра — непредвидимо, но в същото време и никак непреклонно.

Огледах се в двете посоки, преди да пресека улицата, не видях никакви превозни средства и закраих енергично към мъжа с черния шлифер. Докато се приближавах към него, забелязах две съществени новости. Също като своя предшественик, и той носеше филцова шапка с периферия, но сега шапката бе чиста и неизмачкана. Също както преди, в лентата й бе затъкната цветна карта, наподобяваща пресакредитацията на журналист от онова време. Обаче сега картата не беше нито жълта, нито оранжева, нито черна.

Беше зелена.

5.

— Слава богу! — възклика той. После протегна ръце и сграбчи дланта ми. Ръцете му бяха студени, досущ като въздуха. Деликатно, но решително си дръпнах ръката. Не усещах заплаха; само онова неясно, маниакално отчаяние, което ме озадачаваше. Въпреки че и това само по себе си можеше да е опасно; нищо чудно да бе остро като ножа, който Джон Клейтън бе използвал върху лицето на Сейди.

— Кой си ти? — попитах. — И защо ме наричаш Джимла? Джим Ладю е на светлинни години оттук.

— Нямам никаква представа кой е Джим Ладю — отвърна Човекът със зелената карта. — Стоях далеч от твоята нишка, доколкото

беше...

Той замъкна. Лицето му се сгърчи. Дланите му се издигнаха нагоре и се притиснаха към слепоочията му, сякаш за да задържат мозъка му вътре в черепа. Вниманието ми обаче бе привлечено от затъкнатата в шапката му карта. Цветът ѝ не беше строго определен. За миг той потрепери и примигна, напомняйки ми за скрийнсейвъра на компютъра ми, който се задействаше след петнайсетина минути. Зеленото се превърна в бледожълто. А после, когато той бавно отпусна ръце, пак си стана зелено (макар и не толкова ярко, както първия път, когато го видях).

— Гледах да стоя далеч от твоята нишка, доколкото беше възможно — продължи човекът с черния шлифер, — но се оказа доста трудно. Освен това сега има *толкова* много различни нишки... С твоя приятел готвачът забъркахте *голяма каша*.

— Не те разбирам — казах, макар и да не беше съвсем вярно. Вече бях започнал да си давам сметка за приликите и разликите между картата на този човек и неговия смахнат предшественик. Те бяха като така наречените „филмови дозиметри“, носени от служителите в атомните електроцентрали. Само че вместо да измерват нивото на радиация, тези карти измерваха... кое? Здравия разум? Лудостта? Зелено — мозъчните ти клетки са наред. Жълто — започва да ти хлопа дъската. Оранжево — незабавно се обади на хората с бели престилки. А когато картата стане черна...

Човекът със зелената карта ме наблюдаваше внимателно. От другата страна на улицата ми се беше сторил на не повече от трийсетина години. Оттук обаче ми изглеждаше по-скоро на четирийсет и пет. А приближиш ли се достатъчно, за да се вгледаш в очите му, осъзнаваш, че е още по-възрастен и при това не е наред с главата.

— Да не си нещо като... пазител? Заешката дупка ли пазиш?

Той се усмихна... или по-скоро се опита.

— Така я наричаше твойят приятел — каза, след което извади пакет цигари от джоба си. Върху пакета нямаше нищо — никаква марка или обозначение. Не бях виждал подобно нещо нито в Страната на миналото, нито в Страната на бъдещето.

— Това ли е единствената?

В ръката му се появи запалка и той я заслони с шепа, за да запали цигарата си на силния вятър. Ароматът й беше доста необичаен — напомняше по-скоро на марихуана, отколкото на обикновен тютюн. Обаче не беше марихуана. Макар и Човекът със зелената карта да не го каза нито веднъж, смятах, че цигарата му е по-скоро нещо като лекарство. Сигурно не беше кой знае колко по-различна от хапчетата срещу главоболие на „Гудис“.

— Няколко са. Представи си чаша безалкохолно, която някой е забравил навън.

— Аха...

— След два-три дни почти се отгазира, ала тук-там са останали няколко мехурчета. Онова, което ти наричаш „заешка дупка“, изобщо не е дупка. А нещо като мехурче. Що се отнася до това дали съм пазител... по-скоро не. Би било чудесно, но в действителност сме в състояние да сторим съвсем малко, за да попречим на влошаването на нещата. Това му е проблемът на пътуването във времето, Джимла.

— Името ми е Джейк.

— Добре. Това, което правим ние, Джейк, е да наблюдаваме. Понякога предупреждаваме. Както Кайл се опита да предупреди твоя приятел готвача.

Значи онзи умопобъркан също си имал име. При това съвсем нормално. Кайл, за бога! Това само влошаваше положението, понеже го правеше далеч по-истинско.

— Той никога не се е опитвал да предупреди Ал! Единственото, което правеше, бе да го врънка за доллар, с който да си купи евтино вино!

Човекът със зелената карта дръпна от цигарата си и сведе поглед към напукания асфалт. Беше се намръщил, сякаш се мъчеше да прочете нещо, написано там. Тъкачните станове не спираха да съскат.

— Отначало се опита — каза накрая, — по своя си начин. Приятелят ти обаче беше толкова развлънуван от новия свят, който откри, че не му обрна никакво внимание. По това време Кайл вече беше на ръба. Обаче такива са си... Ти как би го казал? Рисковете на професията. Онова, което правим, ни подлага на колосално психическо натоварване. И знаеш ли защо?

Поклатих глава.

— Помисли за минутка. Колко изследователски експедицийки и спонтанни пътувания е направил твоят приятел, *преди* изобщо да му хрумне идеята да отиде в Далас и да спре Осуалд? Петдесет? Сто? Двеста?

Помъчих се да си спомня колко дълго закусвалнята на Ал се намираше в двора на фабриката и не можах.

— Вероятно даже повече.

— И какво ти каза? Че при всяко пътуване е заварвал нещата както са били първия път?

— Да. Всичко се е връщало в първоначалното положение.

Той се засмя уморено.

— Ама, разбира се, че така ще ти каже. Хората вярват на онова, което виждат. Той обаче е трябало да се замисли малко. Както и *ти*. Всяко пътуване във времето създава своя отделна нишка, а когато се нароят повечко нишки, те винаги се оплитат. Случайно да му е направило впечатление как така купува същото месо отново и отново? Или защо нещата, които си е донесъл от петдесет и осма, никога не са изчезвали при следващото му пътуване?

— Попитах го за това. Той не знаеше отговора, така че оставихме въпроса настрана.

Човекът със зелената карта понечи да се усмихне, ала усмивката му изведнъж се изкриви в болезнена гримаса. Зеленото отново бе започнало да избледнява. Той всмукна жадно от ароматната си цигара и едва тогава цветът се стабилизира.

— Да, игнорирали сте очевидното. Всички го правим. Дори и след като здравият му разум започна да го напуска, Кайл знаеше, че честите му посещения в магазина за алкохол влошават състоянието му, ала въпреки това не се спря. Не го обвинявам; сигурен съм, че виното е облекчавало болката му. Навярно положението би било по-добро, ако той не бе способен да го посещава — ако магазинът се намираше извън периметъра му, — но не беше така. А и кой би могъл да каже? Тук няма виновни, Джейк. Никого не осъждаме.

Беше добре да го чуя, но само защото това означаваше, че можем да продължим този безумен разговор като разумни хора. Не че чувствата му имаха особено значение за мен; все още твърдо възнамерявах да сторя онова, което смятах за редно.

— Как се казваш?

— Зак Ланг. От Сиатъл.

— Сиатъл кога?

— Това е въпрос, който няма никаква връзка с настоящата дискусия.

— Не е много приятно да си тук, нали?

— Така е. И моят разсъдък няма да издържи още дълго, ако не се върна. Да не говорим, че остатъчните ефекти ще си останат завинаги вътре в мен. Процентът на самоубийствата е доста висок сред нас, Джейк. Много висок. Хората — а ние сме хора, а не извънземни или свръхестествени същества, ако се чудиш, — не са създадени, за да удържат множество разклонени нишки на реалността в главите си. Това не е като да използваш въображението си. Нищо подобно. Минаваме през съответното обучение, естествено, но пак усещаме как ни разяжда отвътре. Като киселина.

— Значи при всяко пътуване във времето нещата *не се връщат* изцяло в първоначалното си положение, така ли?

— И да, и не. Всяко минаване през портала оставя след себе си нещо като *утайка*. Всеки път, когато твоят приятел готвачът...

— Името му е Ал.

— Да, мисля, че го знаех, но паметта ми вече не е това, което беше. Симптомите приличат на болестта на Алцхаймер, само че не става дума за нищо подобно. Получава се така, понеже мозъкът не може да синхронизира всички тези тънки пластове реалност. Различните нишки създават множество различни образи на бъдещето. Някои са ясни, ала повечето са съмни и мъгливи. Навярно затова Кайл си мислеше, че името ти е *Джимла*. Може би го е чул покрай някоя от нишките.

„Не го е чул — казах си аз. — Видял го е в своя си вариант на „нишковизията“. На някои билборд в Тексас. И най-вероятно през моите очи.“

— Нямаш представа какъв щастливец си, Джейк. За теб пътуването във времето е простишко и лесно... като детска игра.

„Не всичко беше толкова просто“ — мина ми през ума.

— Нали имаше парадокси! — изтъкнах на глас. — От всякакъв характер. Какво ще кажеш за тях?

— „Парадокси“ не е точната дума. Става въпрос за „утайка“. Не ти ли го казах преди малко? — Той сякаш действително се съмняваше.

— Тази утайка полепва по машината. Просмуква се във всичките ѝ части. И в крайна сметка може да се стигне дотам, че машината просто да... спре.

Замислих се как двигателят на стюдебейкъра, който бяхме откраднали със Сейди, бе започнал да пуши, преди да издъхне окончателно.

— Да се купува пак и пак месо от петдесет и осма не беше толкова лошо — отбеляза Зак Ланг. — Естествено, това ни създаваше известни проблеми, но те си бяха в рамките на поносимото. После обаче започнаха *големите* промени. А най-голямата беше спасяването на Кенеди.

Понечих да кажа нещо и не можах.

— Започва ли да разбираш?

Не всичко, ала вече виждах общата картина и тя ми изглеждаше доста страховита. Бъдещето висеше на различни нишки. Като кукла на конци. Мили боже!

— Онова земетресение... аз го предизвиках, нали? Когато спасих Кенеди, явно съм... Какво точно съм направил? Разкъсал съм пространствено-времевия континуум? — Очаквах, че думите ми ще прозвучат доста глупаво, но не беше така. Всъщност звучаха мрачно и зловещо. Главата ми започна да пулсира.

— Веднага трябва да се върнеш, Джейк — каза ми тихо той. — Трябва да се върнеш и да видиш какво точно си сторил. До какво са довели твоите тежки и без съмнение добронамерени усилия...

Мълчах. Преди мисълта да се върна ме тревожеше, а сега ме ужасяваше. Има ли по-страшни думи от „*Трябва да се върнеш и да видиш какво точно си сторил*“? Не можех да се сетя.

— Върни се там. Огледай се наоколо. Прекарай малко време в този свят. Ако нещата не се оправят навреме, ще настъпи катастрофа.

— Каква катастрофа?

Той понижи глас:

— Такава, която да унищожи всичко.

— Имаш предвид света? Или Слънчевата система? — Трябваше да се подпра с ръка на стената на сушилнята, за да запазя равновесие. — Галактиката? Вселената?

— Нещо повече от това — изрече Човекът с черния шлифер и направи кратка пауза. Може би искаше да ми даде време да осмисля

казаното. Картата в шапката му потрепери, стана жълта и след това отново възвърна зеления си цвят. — Самата реалност.

6.

Приближих се до веригата. Табелката с надпис „**ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО ДО ПРИКЛЮЧВАНЕТО НА РЕМОНТА НА КАНАЛИЗАЦИЯТА**“ подрънкваше на вятъра. Обърнах се към Зак Ланг — този странник във времето от незнайно точно кога... Той ми хвърли безизразен поглед, докато краищата на черния му шлифер плющаха около глезните му.

— Ланг! Хармониите... аз ги предизвиках, нали?

Той като че ли кимна. Но не бях съвсем сигурен.

Миналото се съпротивляваше на промените, понеже щяха да се отразят разрушително на бъдещето. Промените създаваха...

Замислих се за една стара реклама на аудиокасетите „Меморекс“. Тя показваше как кристална чаша бива строшена от звуковите вибрации. От чистата хармония.

— И с всяка промяна на миналото, която успявах да наложа, хармонизацияите се увеличаваха. *Това е същинската опасност, нали?* Тезишибани хармонии.

Никакъв отговор. Или беше забравил, или никога не го бе знаел.

„*Спокойно* — казах си аз... както си бях казал и преди пет години, когато в косата ми бяха започнали да се появяват първите сребърни нишки. — *Pриеми го спокойно.*“

Промуших се под веригата, което никак не се хареса на лявото ми коляно, след което постоях за секунда покрай зелената стена на сушилнята. Този път нямаше камък, който да ми служи като ориентир за началото на невидимите стъпала. На какво разстояние от веригата се намираха? Не можех да си спомня.

Пристъпвах бавно, много бавно, подметките ми стържеха по напукания бетон. Тъкачните станове съскаха и тракаха... след което, докато правех шестата и седмата си крачка, пуфтенето им сякаш загълхна. А може би само така ми се струваше? Пристъпих отново напред. Скоро щях да достигна края на сушилнята и да навляза в двора. Нищо. Нямаше го. Мехурчето се беше спукало.

Направих още една крачка и въпреки че нямаше и помен от стълбището, за момент зърнах обувката си двойно. Тя хем стоеше на асфалта, хем и беше стъпила върху мръснозеления линолеум. При следващата си стъпка и аз вече станах двоен... или по-скоро образът ми. По-голямата част от тялото ми си стоеше до сушилнята на фабриката „Уорумбо“ в края на ноември 1963 година, ала друга се намираше на съвсем различно място, и то не беше килерът в закусвалнята на Ал.

Ами ако се окажех не в Майн, даже не на Земята, а в някое непознато друго измерение? Някое място с безумно червено небе и въздух, който ще отрови дробовете ми и ще спре сърцето ми?

Отново погледнах назад. Ланг стоеше там с разтяган от вятъра шлифер. Лицето му продължаваше да е безизразно. „Сам си — казващ празният му поглед. — *Не мога да те накарам да сториш каквото и да било.*“

Така си беше, но ако заешката дупка не ме изпратеше в Страната на бъдещето, нямаше да мога да се върна в Страната на миналото. И Сейди щеше да си остане мъртва завинаги.

Затворих очи и направих още една стъпка. Изведнъж долових далечния мириз на амоняк и някаква друга, по-неприятна миризма. След като си прекосил страната в задната част на междущатски автобус „Грейхаунд“, просто нямаше как да събъркаш това зловоние. Така вонят тоалетните, при които ароматизаторите са напълно безпомощни.

Затворих очи, пристъпих отново напред и дочух онова причудливо припукване, отекващо сякаш във вътрешността на главата ми. Отворих очи. Намирах се в тясно и мръсно санитарно помещение. Нямаше тоалетна чиния; явно беше изкъртена и за някогашното ѝ присъствие свидетелстваше само мръсното петно на пода. В ъгъла се валяше праисторическо сапунено блокче за писоар — от яркосин цветът му се бе променил на мръсносив. При по- внимателно вглеждане забелязах, че по него пъплеха мравки. Мястото, на което се бях материализирал, беше задръстено с кашони, пълни с празни бутилки и консервени кутии. Това ми напомни за стрелковото гнездо на Лий.

Изблъсках кашоните встрани, за да се промуша през тясното помещение. Тъкмо щях да отворя вратата, когато се върнах и отново

натрупах кашоните в ъгъла. Не биваше да допускам някой да попадне в заешката дупка по погрешка. После прекрачих прага на тоалетната и отново се озовах в 2011 година.

7.

Последния път, когато бях влязъл в заешката дупка от тази страна на времето, беше тъмно, ето защо сега също цареше мрак. И ако всичко бе както преди, едва ли бяха минали повече от две минути. Макар че доста неща се бяха променили за тези две минути. Виждах го дори на фона на оскъдната светлина. По някое време през последните четирийсет и осем години във фабриката бе избухнал пожар. Бяха останали само няколко почернели стени, рухналият комин (който неизбежно ми напомни за стария металургичен завод „Кичънър“ в Дери) и купчините отломки. Нямаше никакви следи от „Вашата уютна стая“, „Л. Л. Бийн Експрес“ или някой от другите тузарски магазини. Само една порутена фабрика, издигаща се на бреговете на река Андроскогин. Нищо друго.

В онази юнска нощ, когато потеглих в изпълнение на петгодишната си мисия за спасяването на Кенеди, времето беше приятно и меко. Сега цареше адска жега. Свалих шубата с подплата от овча кожа, която си бях купил в Обърн, и я захвърлих в зловонната тоалетна. Щом отново затворих вратата, видях табелката отгоре й: **„ТОАЛЕТНАТА НЕ РАБОТИ!!! ПОЛЗВАНЕТО ЗАБРАНЕНО!!! СПУКАНА ТРЪБА!!!“**

Красиви млади президенти умираха, красиви млади президенти живееха, красиви млади жени живееха и после умираха, но повредената канализация под двора на старата фабрика „Уорумбо“ изглежда беше вечна.

Веригата от тази страна също беше тук. Приближих се до нея покрай стената на старата тухлена сграда, заменила сушилнята. Когато се промуших под веригата и закрачих към постройката, видях, че е някогашно квартално магазинче, наречено „Куик Флаш“. Прозорците бяха заковани, а стелажите липсваха. Приличаше на куха черупка и изглеждаше ужасно потискащо с аварийната си лампа, която едва светеше, но за сметка на това бръмчеше като умираща муха. Забелязах,

че на пода на някогашното магазинче е надраскано нещо със спрей, и пристъпих по-близо, за да го прочета на оскъдната светлина. „МАХАЙ СЕ ОТ ГРАДА, ПАКИСТАНСКО КОПЕЛЕ“ — гласеше посланието.

Закрачих по напукания бетон на двора. Паркингът, където работниците от фабриката бяха оставили колите си, вече го нямаше. На негово място не беше построено нищо; пред мен се простираше един пустеещ четириъгълник, осиян със счупени бутилки, назъбени късове стар асфалт и тук-таме прорасли туфи плевели. Навред се виждаха използвани кондоми, подобни на уродливи празнични гирлянди. Погледнах нагоре и не видях никакви звезди. Цялото небе беше покрито с облаци, през които едва-едва се процеждаше лунното сияние. Примигващият жълт светофар на кръстовището на главната и шосе 196 (някога известно като Олд Луистън Роуд) бе заменен с друг с три вида светлини, който в момента не работеше. Но какво от това? По улиците не се виждаха никакви превозни средства.

Универсалният магазин „Кенебек Фрут“ също бе изчезнал. На мястото му зееше огромен изкоп. Отсреща, където през 1958 се беше намирал магазинът „Зелена фасада“, а през 2011 трябваше да има банка, сега се мъдреше нещо, носещо гръмкото название „Продоволствен кооператив — провинция Майн“. Обаче и неговите прозорци бяха изпочупени и всички онези стоки, които евентуално са се предлагали там, бяха изчезнали без следа. Кооперативът бе ошушкан досущ като кварталното магазинче „Куик فلاш“.

Тръгнах да пресека безлюдното кръстовище, но се вцепених от оглушителното стържене, което проехтя от всички страни. Звучеше хем раздиращо, хем и никак воднисто. Единственото, което можех да си представя да издава подобен шум, беше някакъв футуристичен самолет, изваян от лед, който се разтапяше при преодоляването на звуковата бариера. Земята под краката ми потрепери. Някаква аларма на кола се обади, след което замъкна. Залаяха кучета, сетне едно по едно се успокоиха.

„Земетресение в Лос Анджелис — помислих си аз. — Седем хиляди загинали.“

По шосе 196 проблеснаха фарове и аз се втурнах с цялата бързина, на която бях способен, към тротоара. Превозното средство се оказа малък четвъртит автобус с надпис „ОБИКОЛЕН МАРШРУТ“ на прозорчето, указващо дестилацията му. Това ми прозвуча смътно

познато, макар и да не се сещах защо. На покрива на рейса се виждаха няколко въртящи се приспособления, подобни на вентилатори. Вятърни турбини? Беше ли възможно? Не се чуваше характерният за двигателите с вътрешно горене шум, а само приглушено електрическо жужене. Останах загледан след автобуса, докато широкият полумесец на единичния му стоп не се изгуби от поглед.

Добре, значи бензиновите двигатели бяха извадени от употреба в тази версия на бъдещето — или в тази нишка, както се бе изразил Зак Ланг. Е, това май беше хубаво, нали?

Вероятно бе така, но въздухът, който поемах, беше някак тежък и безжизнен. Отгоре на всичко оставяше след себе си специфичен вкус, напомнящ ми за една от любимите ми играчки като малък — електрическият ми трансформатор „Лайънъл“, — когато го претоварех. „*Време е да го изключиши и да го оставиш да си почине*“ — казваше в такива случаи баща ми.

На главната се виждаха и няколко работещи магазина, но повечето бяха пълна скръб. Тротоарът бе напукан и осеян с боклуци. Видях десетина паркирани коли, като всяка от тях или беше бензиново-електрически хибрид, или бе оборудвана с онези подобни на вентилатори устройства на покрива. Моделите на автомобилите също бяха любопитни — видях хонда „Зефир“, такуру „Спирит“, форд „Бриз“... Изглеждаха стари, а няколко бяха станали жертва на вандализъм. Всички имаха розови стикери на предните стъклла, на които пишеше с черни букви: „**ПРОВИНЦИЯ МЕЙН — СТИКЕР КАТЕГОРИЯ А — НОСИ ВИНАГИ ПРОДОВОЛСТВЕНАТА СИ КАРТА**“ Буквите бяха толкова големи, че успях да прочета надписа въпреки оскъдната светлина.

Няколко хлапета се търбраха от другата страна на улицата. Бъбреха си нещо и се смееха на висок глас.

— Хей! — извиках им аз. — Библиотеката отворена ли е още?

Te внезапно млъкнаха и се спогледаха. Забелязах огънчетата от цигарите им... Въпреки че се намирах от отсрещната страна на улицата, можех да се закълна, че пушат трева.

— Я си го начукай! — извика ми един от младежите.

Друг се обърна с гръб към мен, наведе се и си смъкна панталона.

— Ако намериш някоя книга тука, твоя си е!

Всички избухнаха в смях и продължиха по пътя си. Направи ми впечатление обаче, че понижиха гласове и докато се отдалечаваха, честично се обръщаха да ме погледнат.

Не се чувствах засегнат от постъпката им — не ми се случваше за първи път, — ала не ми хареса как се обръщат назад, да не говорим за шушукането им. Сякаш кросяха нещо. На Джейк Епинг не му пукаше за подобни неща, но това не можеше да се каже за Джордж Амбърсън. Все пак Джордж беше преживял доста неща, ето защо Джордж се наведе, грабна от земята две бетонни парчета с размерите на юмрук и ги пъхна в предните си джобове. Ей-така, за късмет. Джейк Епинг сметна постъпката му за глупава, но не възрази.

Една пряка по-нагоре търговската зона (ако това изобщо можеше да мине за търговска зона) рязко свършваше. Зърнах никаква възрастна жена, бързаща по тротоара и хвърляща притеснени погледи към младежката тайфа, която вече беше малко по-нагоре от отсрещната страна на улицата. Непознатата носеше забрадка и нещо като респиратор от типа, който носят болните от ХОББ^[2].

— Госпожо, знаете ли дали библиотеката...

— Оставете ме на мира! — извика тя. Очите ѝ бяха разширени и уплашени. Луната изплува за миг зад пелената от облаци и видях, че цялото лице на старицата е покрито с язви. Една от тях — намираща се точно под дясното ѝ око — бе прояла пътта чак до костта. — Имам документ от общината, който ми дава право да излизам, така че ме оставете на мира! Отивам да видя сестра си! Ония хлапета са от гадните и скоро ще започнат да беснеят. Пипнете ли ме, ще дам сигнал и полицият веднага ще довтаса!

„Да, бе, сигурно“ — помислих си и все така учтиво казах:

— Госпожо, искам да разбера дали библиотеката още е...

— Затворена е от години и книгите отдавна ги няма! Сега провеждат там Сбирките на омразата. Оставете ме на мира, за да не извикам полиция!

И тя се отдалечи, като на всеки няколко секунди поглеждаше през рамо, за да се увери, че не съм тръгнал подире ѝ. Изчаках малко, докато натрупа достатъчно преднина, че да не се притеснява от мен, и продължих нагоре по главната. Коляното ми се бе посъзвело от изнурителното препускане по стълбите на книгохранилището, ала продължавах да куцам и едва ли скоро щях да се възстановя. Зад

спуснатите завеси на няколко къщи грейнаха светлинки, но бях сигурен, че заслугата за това не е на Централното мейнско електроснабдяване. Както изглеждаше, хората ползваха предимно газени лампи, а някои — керосинови. Повечето къщи бяха тъмни. От други бяха останали само овъглени руини. На една от съборетините бе надраскана огромна нацистка свастика, а върху стената на друга пишеше със спрей „ЧИФУТСКИ ПЛЪХ“.

„Ония хлапета са от гадните и скоро ще започнат да беснеят.“
И... нима наистина беше казала „Сбирките на омразата“?

Пред една от малкото къщи, изглеждащи в сравнително добро състояние — тази си беше досущ като аристократично имение в сравнение с останалите — видях нещо подобно на коневръз от стар уестърн. Щом се приближих, установих, че тук действително бяха връзвани коне — доказваха го конските фъшки по земята, някои от които бяха съвсем пресни. Входът за алеята бе препречен от желязна порта. Облаците отново бяха затулили луната, обаче нямах нужда от тях, за да се досетя какво пише на оградата: „ВЛИЗАНЕТО ЗАБРАНЕНО“.

Някъде отпред мъжки глас изкрештя:
— Мамка му!

Направи ми впечатление, че не звучеше младежки — като някой от „беснеещите момчета“ примерно, — а и се чуваше от моята страна на улицата. Човекът очевидно бе ядосан от нещо. Не беше изключено да си говори и сам. Закрачих по-бързо напред.

— По дяволите! — извика същият глас. — Егати шибанията!

Прецених, че се намира на не повече от една пряка разстояние. Преди обаче да стигна до източника на гласа, дочух силно металическо издрънчаване, последвано от нов вик:

— Разкарайте се оттук! Разкарайте се, сополиви копеленца такива! Дим да ви няма, да не извадя патлака си!

Думите му бяха посрещнати от подигравателен смях. Това вече бяха „гадните“, пушещи трева момчета и онзи, който се обади, определено беше същият, който ме беше посъветвал да потърся книги в задника му.

— Единственият патлак, който имаш, е тоя в гащите ти и бас държа, че дулото му отдавна е клюмнало!

Още повече смях, последван от пронизителен металически звън.

— Счупихте ми една от спиците, копеленца! — извика уплашено мъжът. — Назад! Назад! Не смейте да се приближавате!

Облаците се разпръснаха. Луната се показва. На трепкащата й светлина видях възрастен мъж в инвалиден стол. Намираше се по средата на една от уличките, пресичащи главната — Годард Стрийт, ако все още се казваше така. Едно от колелата бе пропаднало в улична дупка и инвалидната количка се беше килнала наляво. Бандата го беше наобиколила и тъкмо стесняваше обръча. Младежът, който ми беше казал да си го начукам, държеше прашка със солидно изглеждащ камък в нея. Това обясняваше издрънчаването, което бях чул.

— Имаш ли някакви старокинти, дядка? Новокинти и консерви също няма да откажем!

— Не! И ако нямате благоприличието да ме измъкнете от тая дупка, поне се разкарайте и ме оставете на мира!

Обаче, както беше казала жената, те вече бяха побеснели и нямаше да го послушат. Щяха да му вземат и малкото, което имаше, не бе изключено да го пребият и със сигурност щяха да съборят количката му.

В този миг Джейк и Джордж се сляха в едно и пред очите им се спусна алена пелена.

Вниманието на хулиганите бе изцяло погълнато от человека в инвалидния стол, ето защо не ме видяха как пресичам кръстовището по диагонала (също както бях прекосил шестия етаж на Тексаското книгохранилище). Лявата ми ръка все още не беше в най-добрата си форма, но дясната си бе съвсем наред; дори бе заякнала след трите месеца терапия първо в „Паркланд“ а после и в „Идън Фалоус“. А и все още не бях изгубил онази точност, която ме беше направила трети бейзмен в гимназията. Извадих едното парче бетон от джоба си и го запратих от десетина метра към господин „Ти ме питаш, аз се гъзя“. Попадението беше образцово — улучих го точно в средата на гърдите. Той извика от болка и от изненада. Всички хлапета — бяха общо пет на брой — моментално се обърнаха към мен. Забелязах, че и техните физиономии са обезобразени като лицето на изплашената жена със забрадката. Мутрата на онзи с прашката — младият господин „Я си го начукай!“ — беше най-зле. На мястото на носа му зееше голяма черна дупка.

Прехвърлих другото парче бетон в дясната си ръка и го метнах по най-високия хулиган, който носеше широк панталон, вдигнат необичайно високо — почти до долната част на гръдената му кост. Той вдигна ръка, за да се предпази, при което каменният къс се вряза в дланта му и запрати на улицата цигарата с марихуана. Дългучът ме изгледа стреснато, след което рязко се обърна и си плю на петите. Господин „Ти ме питаш, аз се гъзя“ последва примера му. Оставаха ми още трима.

— *Дай им да разберат, синко!* — кресна развълнувано човекът в инвалидния стол. — *Да си научат урока, за бога!*

Бях сигурен, че точно така ще стане, но не биваше да пренебрегвам обстоятелството, че хем имаха числено превъзходство, хем и мунициите ми бяха свършили. Обаче знаех, че когато си имаш работа с тийнейджъри, единственият начин да надделееш в подобна ситуация е като не проявяваш никакъв страх — само гняв и възмущение, типични за възрастните. Ето защо продължих да вървя невъзмутимо към тях. Щом се приближих достатъчно, сграбчих младия господин „Я си го начукай!“ за предницата на вехтата му тениска с дясната си ръка и изтръгнах прашката му с лявата. Той се вторачи в мен с ококорени очи, без да прояви и най-малки признания на съпротива.

— Бъзливец! — процедих презрително аз и доближих лицето си до неговото... като се стараех да не обръщам внимание на липсващия му нос. Хлапето миришеше на пот, трева и мръсотия. — Що за страхливец трябва да си, за да нападаш стар човек, при това инвалид?

— Кой си т...

— Шибаният Чарли Чаплин. Дето из цяла Франция пътува, за да види как мадамите танцуват. Сега се пръждосвай оттук.

— Дай си ми праш...

Знаех какво иска, ето защо го фраснах в челото с прашката. Явно съм ударил една от възпалените му язви, защото физиономията му се скърчи болезнено, а от очите му рукаха сълзи. Това ме отврати и ме изпълни със съжаление, обаче се постарах да не давам израз на нито едно от двете.

— Няма да получиш нищо, бъзливецо, освен възможност да си разкараш задника по най-бързия начин оттук. Гледай да го направиш, преди да съм откъснал безполезните ти топки и да съм ги напъхал в

дупката на мястото на носа ти. Последен шанс. Възползвай се от него.

— Поех си дълбоко въздух, след което изкрешях с всичка сила в лицето му, обливайки го със слюнки: — Чупката!

Гледах как и тримата побягват, а гърдите ми се изпълваха със срам и възторг едновременно. Старият Джейк беше доста добър в озаптяването на разбеснелите се класове в петъчните следобеди предиvakанциите, но уменията му се простираха само дотам. В новия Джейк обаче живееше и част от Джордж. А Джордж действително бе преживял доста неща.

В този миг зад гърба ми се разнесе тежка кашлица, която ми напомни за Ал Темпълтън. Щом пристъпът утихна, възрастният мъж въздъхна:

— Друже, пет години бих пикал бъбречни камъни, само за да зърна как тия пишлемета се разбягват като пилци. Не те знам кой си, ама имам малко „Гленфидих“ в килера — истинско, а не менте! — и ако ме изкараш от тази проклета дупка и ме избуташ до вкъщи, с радост ще го споделя с теб.

Този път луната надзърна съвсем за кратко зад облаците, ала и това се оказа напълно достатъчно, за да разгледам человека в количката. Имаше дълга бяла брада и от носа му излизаше нещо, наподобяващо тръбичка за пункция, но макар да бяха минали цели пет години от последната ни среща, с лекота разпознах человека, който ме беше въвлякъл в тази история.

— Здравей, Хари — казах.

[1] Warts (англ.) — „брадавици“; „противни хора“. — Б.пр. ↑

[2] Хроничната обструктивна белодробна болест (ХОББ) — едно от най-често срещаните белодробни заболявания. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

1.

Той още живееше на Годард Стрийт. Избутах го до рампата на верандата, където той извади внушителна връзка ключове. Okaza се, че действително се нуждае от тях. Външната врата на къщата имаше най-малко четири ключалки.

— Под наем ли живееш, или си собственик?

— О, цялата си е моя — отвърна ми Хари. — Истински палат, нали?

— Браво на теб — измърморих. Преди беше под наем.

— Още не си ми казал откъде знаеш името ми.

— Дай да пийнем първо. Имам нужда от едно питие.

Когато най-сетне отвори вратата, пред мен се разкри голяма дневна, която заемаше цялата предна половина от къщата. Той ми каза да изчакам и запали голям газен фенер. На светлината му видях мебелировка, която хората обикновено описват като „старичка, но пък върши работа“. Подът бе застлан с красив ръчно плетен килим. По стените не се виждаха дипломи и грамоти, а още по-малко пък — банални излияния от сорта на „Денят, който промени живота ми“. За сметка на това имаше множество католически икони, както и доста снимки. Не беше изненадващо да установя, че познавам част от хората, запечатани на фотографиите. Все пак се бях срещал с тях.

— Би ли заключил след себе си?

Обърнах се и затворих вратата, оставяйки отвън неприветливия и мрачен Лисбон Фолс. Тъкмо бях залостил и двете резета, когато Хари ми подвикна:

— И допълнителната брава, ако не възразяваш.

Завъртях лостчето и чух солидно металическо изщракване. Междувременно моят домакин обхождаше просторния хол и запалваше един подир друг керосиновите лампиони, които смътно си спомнях от дома на баба Сари. Да, тяхната светлина беше далеч по-

приятна от тази на газения фенер, ето защо побързах да го загася. Хари Дънинг ми кимна одобрително.

— Как се казваш, господине? Вече знаеш моето име.

— Джейк Епинг. Предполагам, че не ти звучи познато.

Той се замисли.

— А трябва ли?

— Вероятно не.

Хари ми подаде ръка. Поех я и усетих как леко трепери.

— Все едно, ще се ръкувам с теб, макар да не се сещам кой си.

С радост стиснах дланта му. „Здравей, нови приятелю. Здравей, стари приятелю.“

— Е, след като проблемът вече е решен, можем да пийнем с чиста съвест. Ще донеса от малцовото уиски. — Той завъртя колелата на инвалидния си стол с ръце, които макар и да трепереха, все още бяха силни. Забелязах, че количката си има малко моторче, но то или не работеше, или Хари предпочиташе да пести акумулатора. Докато се отдалечаваше към кухнята, ми хвърли бърз поглед през рамо. — Не си опасен, нали? Имам предвид... за мен?

— Не и за теб, Хари — усмихнах се аз. — Аз съм твой ангел-хранител.

— Всичко това е адски шантаво — отбеляза той. — Но в такова време живеем, нали?

Количката се изгуби в кухнята. Явно и там имаше керосинови лампиони, защото помещението гръйна в топла, предразполагаща оранжево-жълта светлина, от която струеше домашен уют. Внезапно осъзнах, че тук всичко изльчва домашен уют. Обаче там, навън... големият свят...

Какво, по дяволите, бях сторил?

2.

— За какво ще пием? — попитах, когато вдигнахме чаши.

— За по-добри времена от тези. Устройва ли те, господин Епинг?

— Напълно. Наричай ме Джейк.

Чукнахме се. Отпихме. Не можех да си спомня последния път, когато бях опитвал нещо по-силно от бира „Лоун Стар“. Уискито

имаше вкус на парещ мед.

— Нямаш ли ток? — попитах, кимайки към лампионите. Хари беше намалил пламъчетата им, навярно за да пести керосина.

Той се усмихна кисело.

— Май не си оттук, а?

Въпрос, който бях чувал и преди — от Франк Аницети в универсалния магазин „Кенебек Фрут“. По време на първото ми пътешествие в миналото. Спомних си, че тогава изльгах. Сега обаче не ми се искаше да го правя.

— Не знам как точно да ти отговоря, Хари.

Той подмина думите ми.

— По график трябва да имаме ток три дни седмично и днес е един от тези дни, обаче захранването прекъсна около шест следобед. Вярвам на „Провинс Електрик“, колкото вярвам и в Дядо Коледа.

Замислих се над думите му и се сетих за стикерите на автомобилите.

— Откога Майн се води част от Канада?

Той така ме изгледа, сякаш искаше да каже: „Ти нормален ли си?“, но аз виждах, че всъщност разговорът му харесва. Все пак не можеше да се отрече, че е доста необикновен, а и носеше някакво усещане за другост. Зачудих се кога ли за последно е общувал свойски с някого.

— От 2005 година. Да не би някой да те е цапардосал по главата, или случайно да си бил в кома?

— Нещо подобно — отвърнах. Пристъпих до количката му, свих коляното, което още изпълняваше функциите си, без да се възпламенява от болка, и му показах темето си, където така и не беше пораснала коса. — Преди няколко месеца яко ме пребиха...

— Аха, значи затова куцаше, когато прогони ония хлапета.

— ... и сега има много неща, които не си спомням.

Ненадейно подът под краката ни се разлюля, пламъчетата на керосиновите лампи потрепнаха, а снимките по стените затракаха. Петдесетсантиметровата гипсова статуетка, изобразяваща Иисус с протегнати ръце, започна да се клати и да се припълзва към ръба на полицата над камината. Божият син ми заприлича на човек, замислящ самоубийство, и като се имаше предвид сегашното състояние на нещата, май нямах право да го виня.

— Трусче — оповести съвсем спокойно Хари, когато всичко свърши. — Спомняш си ги, нали?

— Не. — Станах, отидох до камината и върнах Иисус обратно при Святата му майка.

— Благодаря. Вече изгубих половината апостоли от лавицата в спалнята и скърбя за всеки, щото те бяха на моята майка. Трусчетата са леки вибрации на земната кора, тъй викат учените. Честичко стават, но, слава на Бога, големите земетресения са в Средния Запад или в района на Калифорния. Както и в Европа и Китай, разбира се.

— И хората вече си връзват лодките в Айдахо^[1], а? — подхвърлих, докато разглеждах фотографиите над камината.

— Още не, ама натам вървят нещата... Знаеш, че четири японски острова вече са под водата, нали?

Изгледах го потресено.

— Не.

— Трите бяха малки, обаче и Хокайдо потъна. Отиде си на дъното, все едно се возеше на асансьор. Учените разправят, че и туй било свързано със земната кора. Викат, че ако земята не спре да се тресе, ще вземе да се разцепи до към 2080 година или някъде там. И тогава слънчевата система ще има два астероидни пояса — добави равнодушно.

Допих уискито си. Зрението ми се замъгли за момент и когато отново се проясни, посочих към една от снимките, на която Хари изглеждаше на около петдесет. Пак беше в инвалиден стол, ала изглеждаше жизнен, запазен и в добро здраве, най-малкото от кръста нагоре. До него бе застанала жена с розова рокля, която ми напомни за тоалета на Жаклин Кенеди от двайсет и втори ноември шейсет и трета. Спомних си как майка ми ме бе инструктирала никога да не наричам жена, която не е хубава, „невзрачна“. Трябвало да се казва „симпатична“. Е, тази жена беше симпатична.

— Съпругата ти?

— Аха. Тука сме на двайсет и петата годишнина от сватбата ни. След две години тя почина. Щото станаха едни неща, лоши неща. Политиците ще ти кажат, че атомните бомби са виновни — по туй време вече бяха пуснати двайсет и осмата или двайсет и деветата след Ханойския ад от шейсет и девета... Ще го разправят до посиняване, ама всички знаят, че кожните язви и ракът се появиха, след като

„Върмонт Янки“ разви „китайски синдром“^[2]. В продължение на години хората протестираха срещу централата, но без резултат. „Спокойно — уверяваха ни отгоре. — Във Върмонт няма да има голямо земетресение, абсурд подобно нещо да се случи в Божиите земи, най-много някое леко трусче да ни пораздруса и толкова.“ Обаче виж какво стана.

— Казваш, че ядрен реактор е аваридал във Върмонт?
— И изпрати радиация из цяла Нова Англия и Южен Квебек.
— Кога?
— Джейк, поднасяш ли ме?
— Ни най-малко.
— Деветнайсети юни хиляда деветстотин деветдесет и девета година.

— Моите съболезнования за съпругата ти.
— Благодаря ти, синко. Добра жена беше. Чудесна жена. Не заслужаваше онова, дето ѝ се случи. — Той избърса с длан очите си. — От доста време не бях говорил за нея, но пък мина и доста време, откакто не съм говорил с никого... Да ти налея ли още малко от този еликсир?

Вдигнах ръка и разтворих леко показалец и палец. Не очаквах да остана дълго тук; трябваше по най-бързия начин да сглобя пъзела на този абсурден свят, на тази *мрачна реалност*. Имах да свърша толкова много неща... и не на последно място, да върна любимата си жена обратно към живота. Това означаваше още един разговор с Човека със зелената карта. Не исках да съм пийнал, когато го водя, но още едно малко нямаше да ми навреди. Нуждаех се от тази доза. Чувствата ми сякаш бяха замръзнали, ала поне засега не виждах нищо лошо в това, навярно защото в главата ми цареше приятна замаяност.

— По време на офанзивата „Тет“ ли се парализира? — попитах, мислейки си: „*Естествено, че е било там, но можеше да бъде и по-зле. Предишния път ти умря.*“

За момент лицето му остана безизразно, после погледът му се проясни.

— Като се замисля, май там беше... Ние му викахме „Голямото Сайгонско преебаване от шайсет и седма“. Хеликоптерът, в който се намирах, се разби. Аз извадих късмет. Повечето хора на борда загинаха. Някои бяха дипломати, имаше и невръстни деца...

— Офанзивата „Тет“^[3] от шейсет и седма ли? — учудих се. — А не от шейсет и осма?

— Да, точно така. По туй време още не си бил роден, ама сигурно си чел за нея в учебниците по история.

— Не. — Оставил го да ми налее още малко скоч — колкото да покрие дъното, — и казах: — Знам, че президентът Кенеди едва не е бил убит през ноември 1963. Оттам насетне нищо не си спомням.

Той поклати глава.

— Твойт е най-шантавият случай на амнезия, за който съм чувал.

— Преизбрахте ли Кенеди?

— Срещу Голдуотър? Естествено, не ставай смешен!

— Той остави ли Джонсън като вицепрезидент?

— Разбира се. Кенеди искаше Тексас. И го получи. Губернатор Конъли се бъхтеше като роб за него по време на кампанията, макар и да презираше програмата му „Нови хоризонти“. Хората нарекоха случващото се „неохотна подкрепа“. Но гласуваха за Кенеди, и то най-вече заради онова, което почти не се случи през ноември шейсет и трета в Далас. Сигурен ли си, че не го знаеш? И не си го учили в училище?

— Ти си го преживял, Хари. Разважи ми.

Той вдигна рамене.

— Бива. Седни и си почини малко, синко. Стига си зяпал тия снимки. Щом не знаеш, че Кенеди е бил преизбран през шейсет и четвърта, значи няма начин да познаваш близките ми.

„О, Хари!“ — помислих си.

3.

Веднъж, когато бях малък — на четири, а може би дори на три — един от чичовците ми се напи и реши да ми разкаже приказката за малката Червена шапчица. Но не онази от детските книжки, а доста по-страховита версия, изobilстваща от писъци, кръв и удари на секира. Спомените ми за тази случка са доста ярки, но някои детайли се открояват над всичко останало: ужасяващата озъбена гримаса на вълка и оплесканата с карантиня баба, извадена от разпорения търбух на звяра. Обръщам такова внимание на този случай от детството си,

понеже ако очаквате „Сбита алтернативна история на света, както бе разказана от Хари Дънинг на Джейк Епинг“ забравете за това. Да, наистина бях ужасен от развоя на събитията в световен план, обаче имаше и нещо по-важно, а именно вътрешната ми потребност да се върна и да поправя стореното.

Някои подробности от разказа на Хари обаче не могат да бъдат подминати. Например издирането на Джордж Амбърсън в световен мащаб. Безследно изчезнал също като съдията Форс Крейтър^[4], четирийсет години след опита за покушение моето *алтер ego* се беше превърнало в нещо като легендарна фигура. Спасител или част от заговора? Оказа се, че хората се събирали на специални беседи, за да обсъждат въпроса, и докато слушах Хари, нямаше как да не направя някои любопитни аналогии с всички онези теории на конспирацията, избуяли след успешния атентат на Лий Осуалд срещу Кенеди. Но както добре знаем, миналото непрекъснато се стреми към хармония.

На изборите през шейсет и четвърта Кенеди очаквал да помете като лавина Бари Голдуотър; вместо това спечелил с преднина от едва четирийсет електорални гласа^[5] — разлика, която само най-преданите поддръжници на Демократическата партия сметнали за значима. Още в началото на втория си мандат той успял да вбеси както десните консерватори, така и военните с изявленето си, че Северен Виетнам представлява „по-малка заплаха за нашата демокрация в сравнение с расовото неравенство в американските градове и училища“. Той не изтеглил напълно американския контингент от Виетнам, а ограничил присъствието му до района на Сайгон и околностите, като въпросният периметър бил наречен — каква изненада! — „Зелена зона“. Вместо да вика повече войници в конфликта, администрацията на Кенеди започнала да инжектира големи финансови суми. Типично за Америка.

Големите реформи в сферата на гражданските права от шейсетте така и не се случили. Кенеди не бил като Линдън Джонсън, а като вицепрезидент Л. Б. Дж. се оказал напълно неспособен да му помогне. Републиканците и „диксикратите“^[6] всячески спъвали работата му в продължение на сто и десет дни; накрая един от тях издъхнал в залата и се превърнал в герой на консерваторите. Когато Кенеди най-накрая се отказал, направил знаменитото си изявление, което щяло да го преследва чак до смъртта му през 1983: „Бяла Америка напълни къщата си с подпалки; пожарът може да избухне всеки момент.“

Не след дълго започнали расовите вълнения. Докато президентът бил зает с тях, северновиетнамските войски превзели Сайгон — а човекът, който ме въвлече във всичко това, останал парализиран за цял живот в инцидент, случил се по време на кацането на хеликоптера на палубата на американски самолетоносач. Обществените настроения все повече се обръщали срещу Дж. Ф. К.

Месец след падането на Сайгон при атентат в Чикаго загинал Мартин Лугър Кинг. Оказалось се, че убиецът е агент от ФБР на име Дуайт Холи. Преди да се самоубие, той заявил, че покушението било наредено лично от Хувър. Чикаго избухнал в пламъци. Не след дълго десетки други американски градове последвали съдбата му.

Джордж Уолтър Уолтър бил избран за президент. По това време земетресенията вече се били превърнали в сериозна опасност. И понеже бил абсолютно безпомощен срещу тях, Уолтър наредил бомбардирането на Чикаго; според него само така можело да се смачка съпротивителното движение. Това според Хари се случило през юни 1969 година. Година по-късно президентът Уолтър дал ултиматум на Хо Ши Мин — или Сайгон става свободен град като Берлин, или Ханой ще се превърне в мъртъв град като Хирошима. Чичо Хо отказал. Може би е смятал, че Уолтър просто бълфира, но се оказалось, че греши. На 9 август 1969 Ханой се превърнал в радиоактивен облак — точно двайсет и четири години след деня, в който Хари Труман наредил пускането на „Дебелака“ над Нагасаки. Вицепрезидентът Къртис Леей^[7] лично поел командането на мисията.

В речта си пред нацията президентът заявил, че това било Божията воля. Повечето американци били съгласни с него. Рейтингът му бил доста висок, но в страната имало поне един човек, който не одобрявал управлението му. Той се наричал Артър Бремър и на петнайсети май хиляда деветстотин седемдесет и втора застрелял президента. Това се случило по време на предизборната кампания на Уолтър в търговски център в Лоръл, Мериленд^[8].

— Знаеш ли какво е било оръжието? — попитах.

— Май беше трийсет и осми калибрър.

Разбира се. Може би дори „Полис Спешъл“, макар че най-вероятно е било револвер „Смит & Уесън“, модел „Виктъри“. Същото оръжие, което отне живота на полицай Типит в една друга нишка на времето.

Някъде по това време започнах да губя нишката на събитията. И мисълта „*Трябва да поправя стореното, трябва да поправя стореното, трябва да поправя стореното*“ започна да отеква като гонг в главата ми.

През 1972 Хюбърт Хъмфри^[9] станал президент. Интензитетът и честотата на земетресенията нараснали. Случаите на самоубийства по целия свят драстично се увеличили. Навред избуявал фундаментализъм във всякакви форми и разновидности. Индия и Пакистан си обявили война; появили се още повече атомни гъби. Бомбай така и не бил прекръстен на Мумбай. От него останала само радиоактивна пепел, раздухвана от туморния вятър.

Същата участ сполетяла и пакистанския град Караки. Едва когато Русия, Китай и Съединените щати заплашили да подложат двете враждуващи страни на такива бомбардировки, които да ти върнат в каменната ера, конфликтът бил потушен.

През 1976 Хъмфри загубил позорно президентските избори от Роналд Рейгън. Дори жителите на родната на Хъмп Минесота масово гласували за съперника му.

В Джоунстаун, Гаяна, две хиляди души извършили масово самоубийство.

През ноември 1979 година ирански студенти нахлули в американското посолство в Техеран и взели в плен не шайсет и шест, а над двеста заложници. Обезглавяванията били показвани по иранската телевизия. Рейгън си взел поука от „Ханойския ад от шайсет и девета“ и оставил ядрените ракети в силозите, обаче изпратил в Иран *beaucoup* войници. Естествено, оцелелите до този момент заложници моментално били изклани, а една новосформирана терористична група, наречена „Базата“^[10] (или „Ал-Кайда“ на арабски) започнала да залага бомби нашир и длъж.

— Човекът беше изключителен оратор, но изобщо не разбираше същината на войнстващия ислям — отбеляза Хари.

Музикантите от „Бийтълс“ се събрали отново и изнесли прочутия „Концерт на мира“. Атентатор-камикадзе сред публиката детонирал експлозивите, скрити в дрехите му, и погубил три хиляди зрители. Пол Маккартни ослепяял.

Малко след това Близкият изток буквально пламнал.

Русия претърпяла национална катастрофа.

Някаква отцепническа група — вероятно изпратени в изгнание руски фанатици — започнали да продават ядрено оръжие на различни терористични групировки, сред които и „Базата“.

— Докъм 1994 — каза сухо Хари — нефтените находища пресъхнаха и заприличаха на черно стъкло. Като онова, дето свети в тъмното. Оттогава тероризъмът сам се обезсмисли. Преди две години някой взриви атомно куфарче в Маями, ама не постигна кой знае какво. Мисълта ми е, че трябва да минат най-малко шейсет-осемдесет години, преди хората пак да купонясват на Саут Бийч — да не говорим, че всичко в Мексиканския залив стана на супа, — обаче само десет хиляди измряха от радиацията. Междувременно този проблем престана да ни вълнува, щото Майн гласува да стане част от Канада, а президентът Клинтън посрещна с готовност решението ни.

— Бил Клинтън ли е президент?

— Не, бе, човек! Беше номиниран за изборите през две хиляди и четвърта, обаче умря от сърдечен удар по време на едно събрание. Тогава на политическата сцена излезе жена му. И сега тя е президент.

— Добре ли си върши работата?

Хари завъртя длан.

— Не е зле... но не можеш да издадеш закон срещу земетресенията. А в крайна сметка това е най-големият ни проблем.

Някъде над нас отново се разнесе онзи воднист, раздиращ звук. Погледнах нагоре. Хари дори не си направи труда.

— Какво е това? — попита.

— Синко — погледна ме той, — никой не знае. Учените още спорят по въпроса, но в този случай май проповедниците са напипали верния отговор. Според тях Господ се подготвял да срине всичко, сътворено от ръцете Му, тъй както Самсон сринал навремето Храма на филистимяните. — Той допи уските си. Руменината започваше да плъзва по бузите му... които, доколкото можех да видя, изглеждаха непокътнати от радиационните язви. — И навярно са прави.

— Боже всемогъщи! — отроних.

Той равнодушно ме изгледа.

— Е, стига ли ти толкова история, синко?

И още как. Щеше да ми държи влага за цял живот.

4.

— Ще си вървя — казах. — Ще се справиш ли?

— Сякаш досега не съм се справял... — измърмори Хари и ме изгледа изпитателно. — Джейк, откъде точно се взе? И защо ми се струва, че те познавам?

— Може би защото дълбоко в себе си винаги знаем кои са нашите ангели-хранители?

— Глупости.

Исках да си тръгна. Донякъде защото след следващото рестартиране на системата животът ми щеше да бъде доста по-простичък, ала най-вече заради своя домакин. Все пак той беше свестен човек, който бе страдал предостатъчно във всяко от трите си въплъщения. Пристъпих отново до камината и взех една от рамкираните фотографии.

— По- внимателно! — подвикна ми Хари. — Това е семейството ми!

— Знам — кимнах и сложих снимката в костеливите му възлести пръсти. Зърнестото черно-бяло изображение вероятно беше увеличено от стандартна кодакова снимка. — Баща ти ли я е правил? Питам, понеже само него не виждам.

Той ме изгледа озадачено, после погледът му се върна към фотографията.

— Не — каза. — Една съседка ни щракна през лятото на петдесет и осма. По туй време нашите вече се бяха разделили.

Зачудих се дали е била същата съседка, която бях видял да пуши, докато миеше семейната кола и от време на време пръскаше с маркуча домашното куче. Някак си бях сигурен, че е била точно тя. От най-затънените кътчета на съзнанието ми, сякаш ехтящи от дълбок кладенец, се разнесоха гласчетата на скачащите на въже момиченца: „*Татко кара подводница*.“

— Имаше проблем с алкохола. В ония времена това не беше кой знае какъв проблем — голяма част от мъжете пиеха и оставаха под един покрив с жените си, — но той ставаше наистина гаден, когато се напие...

— Не се и съмнявам — измърморих.

Той ме изгледа косо, после се усмихна. Повечето му зъби липсваха, обаче усмивката му пак беше симпатична.

— Няма как да го знаеш, Джейк. На колко си години?

— На четирийсет — отвърнах, макар и да бях сигурен, че тази нощ изглеждам доста по-стар.

— Следователно си роден през 1971.

Всъщност бях роден през седемдесет и шеста, обаче нямаше начин да му го кажа, без да обясня петте липсващи години, пропаднали в заешката дупка като Алиса в Страната на чудесата.

— Близо си — кимнах. — Снимката е правена в къщата на Кошут Стрийт. — Жителите на Дери биха произнесли названието на улицата като „*Косут*“.

Посочих към Ельн, която стоеше вляво от майка си, и се замислих за порасналата Ельн, с която бях говорил по телефона (да я наречем „Ельн 2.0“). Също така се присетих — беше неизбежно — и за Ельн Докърти, нейната „хармонизирана“ версия, с която се бях срещнал в Джоди.

— Не мога да ти кажа откъде го знам, но тя беше едно сладко червенокосо бонбонче, нали? Миниатюрно копие на Люсил Бол!

Хари се взираше безмълвно в мен.

— Разгърна ли комедийния си талант? В телевизията или някое радио?

— Водеща е на музикално шоу по Си Би Си — провинция Майн — каза тихо той. — Но как...

— Това е Трой... това е Артър, известен още като Туга... а ето те и теб. Майка ти те е прегърнала... — Усмихнах се. — Точно както Бог е повелил.

„Ex, ако можеше всичко да си остане постарому — помислих си. — Какво ли не бих дал, за да можеше!“

— Аз... ти...

— Баща ти е бил убит, нали?

— Да. — Тръбичката под носа му се бе накривила и той я нагласи в предишното положение. Забелязах, че ръката му се движи изключително бавно, като на човек, който сънува с отворени очи. — Беше застрелян в гробището „Лонгвю“, докато полагал цветя върху гроба на родителите си. И то, само няколко месеца след тази снимка. Полицията арестува някой си Бил Търкот...

Опа! Това не го очаквах.

— ... обаче той имаше желязно алиби и в крайна сметка го освободиха. Така и не успяха да открият истинския убиец. — Хари ме

сграбчи за ръката. — Господине... синко... Джейк... знам, че е налудничаво, но... да не би ти да си убил баща ми?

— Не ставай смешен. — Взех фотографията и я закачих на стената. — Не съм бил роден преди седемдесет и първа, забрави ли?

5.

Крачех бавно по главната улица, запътен към порутената фабрика и опустялото магазинче „Куик فلاш“ отсреща ѝ. Вървях с приведена глава, без да се оглеждам за Безноско, Дупегъзко или останалите от щастливата им банда. Мислех си, че ако са наоколо, щяха да се държат на сериозно разстояние от мен. Сигурно ме мислеха за луд. И вероятно бяха прави.

„Всички тук сме луди“ — беше казал Чеширският котарак на Алиса. После беше изчезнал. Само усмивката му беше останала. И ако не ме лъжеше паметта, се беше задържала доста дълго.

Вече разбирах много повече. Не всичко — съмнявах се, че дори Хората с картите разбираха всичко (да не говорим, че след натрупването на определен „стаж“ вече нищо не разбираха), — ала това не ми помагаше особено по отношение на решението, което трябваше да взема.

Докато се промушвах под веригата, чух нещо като далечна експлозия. Не ме стресна; вече бях свикнал, че експлозиите и взрывовете са нещо обичайно за този свят. Когато хората започнат да губят надежда, няма как да се мине без такива неща.

Влязох в санитарното помещение зад магазина и за малко да се подхълъзна на шубата от овча кожа, която бях захвърлил. Изритах я настани — нямаше да ми трябва там, където отивах, — и се приближих към кашоните, които толкова силно ми напомняха за снайперисткото гнездо на Лий.

Проклети хармонии.

Отместих част от кашоните, колкото да мога да се промуша в ъгъла, след което внимателно ги струпах зад себе си. После започнах да пристъпвам бавно напред, мислейки си как ли се чувства човек на върха на стръмно стълбище в пълен мрак. Този път обаче нямаше стъпало; само онзи причудлив визуален ефект. Стъпка след стъпка,

напредвах предпазливо, наблюдавайки как долната част на тялото ми започва да трепти, след което затворих очи.

Още една крачка. И още една. Вече усещах как по краката ми се разлива топлина. След още две стъпки долових как слънчевата светлина от другата страна на клепачите ми започва да сияе в алено. Направих още една крачка и чух познатото припукване в главата си. Миг по-късно то бе заменено от ритмичното съскане и пухтене на тъкачните станове.

Отворих очи. Зловонието на мръсната тоалетна бе заменено от потискащата миризма на текстилната фабрика, работеща под пълна пара във време, когато Американската агенция за опазване на околната среда още не съществуваше. Вместо скъсан линолеум под краката си почувствах напукан цимент. Вляво от мен се издигаха големите метални контейнери, пълни с производствени отпадъци, а вдясно беше сушилнята. Часът беше единайсет и петдесет и осем преди обяд, а датата — девети септември хиляда деветстотин петдесет и осма. Хари Дънинг пак си беше малко момче. Каролин Пулин беше по средата на петия учебен час в Лисбонската гимназия — може би слушаше учителя си, а може би си мечтаеше за някое момче или как ще отиде на лов с баща си след няколко месеца. Сейди Дънхил още не бе омъжена за господин „Метла в леглото“ и живееше в Джордания. Лий Харви Осуалд се подвизаваше нейде из Южнокитайско море със своето подразделение морски пехотинци. А Джон Фицджералд Кенеди все още беше младши сенатор от Масачузетс и можеше само да сънува президентския пост.

Бях се върнал.

6.

Приближих се до веригата и се промуших под нея. Щом се озовах от другата страна, застинах неподвижно за момент, прехвърляйки в съзнанието си онова, което трябваше да сторя. После закрачих към другия край на сушилнята. Зад ъгъла, облегнат на стената й, заварих Човека със зелената карта. Само дето картата на Зак Ланг вече не бе зелена. Беше придобила мътен охрен оттенък — нещо средно между зелениково и жълто... Старомодният му шлифер бе

покрит с прах и мръсотия, а контешката му филцова беше смачкана и овехтяла. Страните му, някога гладко избръснати, сега бяха осияни с набола и прошарена четина. Очите му бяха кървяси. Още не беше фирмкан — поне за момента не можех да помириша алкохол, — но вероятно това щеше да стане съвсем скоро. Все пак „Зелена фасада“ се намираше в обсега му, колкото и малък да беше той, а удържането на всички тези времеви нишки не беше лесна работа. И ако многобройните версии на миналото създаваха затруднения, какво да се каже за многобройните версии на бъдещето? Всеки на негово място би посегнал към алкохола, стига да му беше под ръка.

Бях прекарал един час в 2011. А може би и малко повече. Колко ли дълъг се бе окказал този период за *него*? Не знаех. И не исках да зная.

— Слава богу — въздъхна той... също както преди. Ала щом ми протегна ръка, за да се здрависа, неволно се отдръпнах. Ноктите му бяха дълги и почернели от мръсотия. Пръстите му трепереха. Това бяха ръцете на алкохолик, тръпнещ в очакване на бленуваната доза.

— Знаеш какво трябва да сториш — каза ми той.

— Знам какво *ти* искаш да сторя.

— Това, което искам аз, няма никакво значение. Трябва да се върнеш за последен път. Ако всичко е наред, ще се озовеш в закусвалнята. Скоро ще я съборят и когато това се случи, мехурчето, виновно за цялата тази каша, ще се спука. И без друго си беше същинско чудо, че остана цяло толкова дълго време. *Трябва да затвориш кръга.*

Той отново се протегна към мен. Този път не просто се отдръпнах, а направо се завъртях кръгом и се затичах през паркинга. Човекът с картата се втурна подире ми. Заради коляното ми дистанцията помеждуни беше по-малка, отколкото ми се искаше. Докато минавах покрай един плимут (пълно копие на онзи, който бях видял една нощ в двора на бунгалата в Кендълуд), го чух как диша тежко зад гърба ми. После се озовах на пресечката на главната и Old Luistyn Roud. От другата страна на улицата добре познатият ми младеж с леко хулигански вид бе застанал в неизменната си поза с вирнат към „Кенебек Фрут“ ботуш.

Притичах над релсите, треперейки да не би болният ми крак да ме предаде върху сгуряята, обаче Ланг беше този, който се подхълъзна и

падна. Чух го как извика — викът му наподобяваше отчаяно грачене, — и изведнъж ми дожаля за него. Тежък беше кръстът му, не можеше да се отрече... Ала не допуснах съжалението ми да ме забави. Неумолими са повелите на любовта.

Към кръстовището се приближаваше автобусът за Люистън. Втурнах се напред и шофьорът натисна клаксона. Замислих се за друг един автобус — претъпкан с хора, изгарящи от нетърпение да видят президента. И президентшата, разбира се, с елегантния ѝ розов тоалет. На седалките имаше рози. Не жълти, а червени.

— Джимла, върни се!

Точно така. Нали бях Джимла все пак — чудовището от кошмара на Розет Темпълтън. Докато куцуках покрай „Кенебек Фрут“, установих, че съм набрал преднина пред Човека с охрената карта. Не се съмнявах, че ще спечеля тази надпревара; в крайна сметка аз бях Джейк Епинг, гимназиален учител; аз бях и Джордж Амбърсън, амбициозният романист; аз бях и Джимла, който застрашаваше съществуванието на целия свят с всяка своя стъпка.

Въпреки всичко продължавах напред.

Замислих се за Сейди — стройната, храбра и красива Сейди, — и забързах още повече. Сейди с нейната предразположеност към злополуки от всякакъв род и вид, която щеше да се спъне в един лош човек на име Джон Клейтън. И при тази злополука нямаше да пострадат само глезните ѝ. „Изгубен е за любовта светът“ — кой го беше написал, Драйдън или Поуп?

Задъхан, се спрях за момент до „Тайтъс Шеврон“. От другата страна на улицата собственикът на „Добрият бял слон“ си пушеше лулата и ме зяпаше. Човекът с охрената карта стоеше в края на алеята зад универсалния магазин. Вероятно това беше пределът, отвъд който не можеше да пристъпи (поне в тази посока).

Той протегна и двете си ръце към мен. Това никак не ми хареса. После падна на колене и събра длани като за молитва, което беше още по-лошо.

„Моля те, не го прави! Знаеш каква е цената!“

Знаех я, ала въпреки това продължих напред. На следващата пресечката, точно зад църквата „Сейнт Джоузеф“, имаше телефонна будка. Шмугнах се вътре, затръшнах вратата, направих справка в телефонния указател и пуснах десетцентова монета.

Когато таксито спря до мен, забелязах, че шофьорът пуши „Лъки Страйк“ и радиото му е настроено на WJAB.

Да, историята се повтаря.

[1] Голяма част от площта на американския щат Айдахо се заема от южните краища на Колумбийското плато и Скалистите планини. Щатът се намира на 560 км от Тихия океан. — Б.пр. ↑

[2] Ироничен израз, обозначаващ тежка хипотетична авария на АЕЦ с проникване на радиоактивен материал в почвата, водата и въздуха на дадения район. — Б.пр. ↑

[3] Настъпителна операция на Виетконг срещу американските и южновиетнамските войски от началото на януари 1968 година. Офанзивата обхваща 64 големи града и военни бази. — Б.пр. ↑

[4] Съдия от Ню Йорк, който изчезва безследно на 6 август 1930 година; оттогава насетне името му често се споменава в американската попкултура. — Б.пр. ↑

[5] Електоралната колегия представлява група граждани, избрани да гласуват за президент и вицепрезидент от името на жителите на всеки щат. Президентът се избира от електоралната колегия, а не при прекия вот, но двете форми на гласуване са неразрывно свързани. Общийят брой на гласовете в електоралната колегия е 538, а един кандидат за президент трябва да получи най-малко 270 от тях. — Б.пр. ↑

[6] Dixie е нарицателно за Юга; прозвище на привържениците на Демократическата партия от южните щати, които подкрепят расовата дискриминация. — Б.пр. ↑

[7] Къртис Е. Леей (1906–1990) — американски генерал, окарикатурен в сатиричния филм на Стенли Кубрик „Доктор Стрейнджлав“. — Б.пр. ↑

[8] Артър Бремър (роден на 21 август 1950 г.) е осъден за опита си за покушение от 15 май 1972 г. над кандидата за президент от Демократическата партия Джордж Уолтъс в Лоръл, щата Мериленд. Уолтъс остава парализиран от кръста надолу до края на живота си. — Б.пр. ↑

[9] Вицепрезидент на Линдън Джонсън в периода 1965–1969 г. — Б.пр. ↑

[10] Наименованието ѝ означава още основа, фундамент, принцип. — Б.пр. ↑

ПОСЛЕДНИ ЗАПИСКИ

30.09.1958 г.

Настаниха ме в стая номер седем на мотел „Тамарак“.

Платих с банкноти от портфейла от щраусова кожа, подарен ми от стар приятел. Парите, също като ризите от „Мейсънс“ и месото, купено от супермаркет „Ред & Уайт“, остават същите. Замислих се, че ако всяко пътуване води до пълно рестартиране на системата, това не би следвало да е така. Парите не бяха от Ал, но поне агент Хости ми даде картбланш за бягство, което можеше и да се окаже от полза за света.

Или не. Не знам.

Утре е първи октомври. В Дери хлапетата Дънинг тръпнат в очакване на Хелоуин и вече подготвят костюмите си. Елън, тази червенокоса кукличка, възnamерява да се премени като принцеса Снегопролет Летепад. Уви, няма да й се удаче шанс да го стори. Ако се върна в Дери днес, бих могъл да убия Франк Дънинг и да спася нейния Хелоуин, ала няма да го направя. Както няма да отида в Дърам, за да спася Каролин Пулин от куршума на Анди Кълъм. Въпросът е да ида ли в Джоди? Няма как да спася Кенеди, това е ясно, но може ли бъдещата история на света да се окаже толкова крехка, че да не позволи на двама гимназиални учители да се срещнат и да се влюбят? Да се оженят, да танцуват на парчета на „Бийтълс“ като „Искам да подържа ръката ти“ и да водят най-обикновен, незабележим живот?

Не знам, не знам.

Сейди може и да не поискава да има нещо общо с мен. Този път аз няма да съм на трийсет и пет, а тя — на двайсет и осем; аз ще съм минимум на четирийсет и две-четирийсет и три... А ще изглеждам още по-стар. Обаче вярвам в любовта, разбирайте ли; за мен любовта е уникална магия. Не мисля, че се определя от звездите, но вярвам, че духът ни, кръвта ни и сърцето ни отправят зов към духа, кръвта и сърцето на другия.

Сейди, която танцува с поруменели бузи и се смее като дете.

Сейди, която ми казва отново да оближа устните й.

Сейди, която ме пита дали искам да вляза и да хапна крем-пита.

Един мъж и една жена. Толкова много ли искам?

Не знам, не знам.

Навярно се чудите с какво съм се занимавал тук, след като изоставих крилете на добрия си ангел? Писах. Имам писалка — подариха ми я Майк и Боби Джил, ако ги помните, — и отидох пеша до пазарчето, където си купих десет пълнителя. Мастилото е черно и идеално подхожда на настроението ми. Взех си още и двайсетина бележника; страниците на всички без последния вече са запълнени. Близо до пазарчето намерих железария, откъдето си взех лопата и портативен стоманен сейф с ключалка с шифър. Общата стойност на покупките ми беше седемнайсет долара и деветнайсет цента. Ще се окажат ли достатъчни, за да превърнат света в едно ужасно и мрачно място? И какво ще се случи с продавача, в чиято съдба се намесих още с влизането си в железарията?

Не знам, но съм сигурен в едно — някога дадох на един от играчите във футболния отбор на гимназията шанса да блесне като актьор и в крайна сметка приятелката му беше обезобразена. Навярно бихте казали, че не съм отговорен за станалото, ала всички знаем истината, нали така? Пеперудата разперва крилцата си.

В продължение на три седмици пишех всеки ден. В някои дни по дванайсет часа. В други — по четиринайсет. Писалката ми препускаше ли, препускаше по белия лист... Ръката ми се разрани. Направих ѝ компрес и продължих да пиша. В някои вечери отивах в лисбонското автокино, където предлагат билети с намаление за пешеходци — само по трийсет цента. Сядах в един от сгъваемите столове пред павилиончето на снекбара, недалеч от детската площадка, и гледах. Отново се насладих на „Дългото горещо лято“^[1]. Изглеждах „Мостът над река Куай“^[2] и мюзикъла „Южният Пасифик“.

Един ден имаше „БИ-БРУТАЛНА ХОРЪР ВЕЧЕР“, в която прожектираха „Капката“^[3] и „Мухата“. Тогава се запитах какво всъщност променям. Ако размажех примерно една мушица... нямаше ли това да се отрази върху следващите десет години от бъдещето? Или следващите двайсет... Четирийсет?

Не знам, не знам...

Макар че има и още нещо, за което съм сигурен. Миналото е кораво и неотстъпчиво поради същата причина, поради която и

черупката на костенурката е корава — защото живата плът под нея е нежна, беззащитна и уязвима.

Има и друго: многобройните избори и възможности, пред които се изправяме във всеки ден от живота си, всъщност са музика, по която танцувааме. Те са като струни на китара. Погали ги и ще извлечеш приятни звуци. Хармонии. После обаче струните започват да се увеличават. Първо стават десет, после сто... хиляда... милион. Защото се мултилицират! Хари не знаеше на какво се дължи онзи воднист, раздиращ звук, но аз разкрих същината му. Така звучат твърде многото хармонии, създадени от твърде много струни.

Вземете горно „до“ с достатъчно мощен (и верен музикално) глас и ще счупите кристална чаша само със звуковите вибрации. Пуснете точните хармонични ноти на домашното си стерео, усилете го достатъчно и ще строшите стъклата на прозорците. Следователно (или поне на мен така ми се струва), ако сложите достатъчно струни на инструмента на времето, ще съумеете да пропукате самата тъкан на реалността.

И всеки път системата *почти* напълно се рестартира. Разбира се, оставя и утайка. Човекът с охрената карта го беше казал и аз му вярвам. Но ако не инициирам големи промени... ако не правя нищо, а само отида в Джоди и отново срещна Сейди за първи път... и успеем пак да се влюбим...

Исках да се случи и си мислех, че е възможно да се случи. Нали кръвта и сърцето ни отправят зов към кръвта и сърцето на другия? Тя ще поиска да имаме деца. Както и аз. Навярно ще си кажа, че с едно дете повече или по-малко в света няма да има никаква разлика... Или поне няма да е голяма. Даже спокойно бихме могли да имаме две деца... а защо не и три? (Все пак това бе Ерата на големите семейства.) Ще си живеем тихо и кротко. Няма да създаваме вълни и да смущаваме хода на времето.

Само че всяко дете е вълна.

Всеки дъх, който си поемаме, също е вълна.

„Трябва да се върнеш за последен път — беше ми казал Човекът с охрената карта. — Трябва да затвориш кръга. И това няма нищо общо с моите или с твоите желания.“

Наистина ли бях готов да подложа на риск съдбата на целия свят — и самата реалност, — заради жената, която обичам? Не изглеждаше

ли на този фон лудостта на Лий като нещо съвсем незначително?

Човекът със затъкнатата в шапката му карта ме очаква до сушилната. Мога да почувствам присъствието му. Едва ли ми изпраща мисловни вълни, ала точно така го усещам. „*Върни се. Не е задължително да си Джимла. Не е късно отново да станеш Джейк. Отново да бъдеш добрият човек... добрият ангел. Ангелът-хранител. Не е важно да спасиш президента, а да спасиш света. Направи го, докато все още има време.*“

Да.

Ще го направя.

Вероятно ще го сторя.

Утре.

Утре няма да е късно, нали?

1.10.1958 г.

Все още съм в мотел „Тамарак“. Все още пиша.

Най-силно ме измъчват колебанията ми по отношение на Клейтън. За него си мислех, докато слагах последния пълнител в писалката си, за него си мисля и сега. Ако знаех със сигурност, че тя ще е в безопасност, може би щях да се въздържа от намеса в живота ѝ. Дали Джон Клейтън щеше да цъфне пред къщата на Сейди, ако извадех себе си от уравнението? Може би обстоятелството, че ни беше видял заедно, бе преляло чашата и го беше тласнало отвъд ръба? Той обаче я бе проследил чак до Тексас, преди да узнае каквото и да било за нас, и ако го направеше отново, този път можеше не просто да нарани бузата ѝ, а направо да ѝ пререже гърлото. И нито аз, нито Диик щяхме да сме там, за да му попречим.

Всъщност не бе изключено и да е знаел за нас. Сейди може да е писала на своя приятелка в Савана, приятелката да е казала на друга приятелка и нищо чудно в един прекрасен момент новината, че Сейди излиза с друг мъж — такъв, който не познава законите на метлата, — да е стигнала до ушите на бившия ѝ. Ако нищо от това не се случи заради отсъствието ми, всичко около Сейди ще бъде наред.

Дамата или тигъра?

Не знам, не знам.

Времето захладнява. Идва есента.

6.10.1958 г.

Миналата вечер отново посетих автокиното. Оказа се, че това е последният уикенд, в което работи; от понеделник щяха да закачат големия надпис „ЗАТВОРЕНО ЗА СЕЗОНА“ и да добавят нещо от сорта на „ОЧАКВАЙТЕ НИ ДВОЙНО ПО-ИНТРИГУВАЩИ ПРЕЗ '59-А!“. Афишът предлагаше избор между два кратки филма, анимация за Бъгс Бъни и още една „би-брутална хорър вечер“ със „Страховито“ и „Паразитът“. Заех обичайното си място на сгъваемия стол и изгледах „Страховито“, без да видя и една сцена от него. Беше ми студено. Имах пари за палто, ала вече се боя да купувам каквото и да било. Възпира ме мисълта за промените, които може да предизвикам.

Когато първият филм свърши, влязох в снекбара. Умирах за чаша горещо кафе. (В съзнанието ми се сблъскаха две мисли: „*Това няма да промени много неща*“ и „*Откъде знаеш?*“) Щом излязох навън, забелязах, че на детската площадка, която само допреди месец гъмжеше от дечурлига, има само едно хлапе. Момиченце с дънково якенце и яркорозово клинче. Скачаше на въже и изглеждаше досущ като Розет Темпълтън.

— По пътечката вървя, подскочам си и ето! — пееше детенцето.
— В скрито камъче в калта ударих си крачето! Преброй до *три*, до *четири*, преброй сега до *пет*! Влюбена съм в *пеперуда*, също и в *поет*!

Не можех да остана. Треперех прекалено силно.

Може би поетите биха пожертвали света в името на любовта, но не и обикновен „малък човек“ като мен. Утре, ако заешката дупка все още е на мястото си, ще се върна. Ала преди да сторя...

Кафето не беше единственото, което си взех от снекбара.

7.10.1958 г.

Портативният стоманен сейф е на леглото ми. Капакът му е отворен. Лопатата е в килера (нямам представа какво ли си е помислила камериерката). Мастилото в писалката ми е на привършване, но това не ме тревожи; имам да напиша още максимум две-три страници. После ще прибера ръкописа в сейфа и ще го заровя край езерото, където навремето се бях отървал от мобилния си

телефон. Възнамерявам да го закопая дълбоко в рохкавата тъмна почва. Може би някой ден ще го открият. Може би ще си ти. Естествено, ако има бъдеще и ако те има теб. Това е нещо, което ще узная съвсем скоро.

Опитвам се да се убедя (ту изпълнен с надежда, ту изпълнен със страх), че трите седмици, прекарани в мотел „Тамарак“, не могат да предизвикат кой знае какви промени; все пак Ал бе прекарал в миналото четири години и беше успял да се върне в едно непокътнато настоящe... макар и да имам известни подозрения, че по някакъв начин действията му са свързани с атентата над Световния търговски център или с голямото японско земетресение. Надявам се, че не е така, обаче няма как да го узная със сигурност.

И още нещо — вече не гледам на 2011 година като на настоящe. Филип Нолан^[4] беше Човекът без родина, а аз съм Човекът без епоха. И подозирам, че винаги ще бъда. Дори 2011 да настъпи, и тогава ще съм като пришълец от друго време.

На бюрото до мен има пощенска картичка, показваща автомобили пред голям киноекран. Това бе единственият вид картички, продавани в снекбара на лисбонското автокино. Саморъчно написах и текста вътре, и адреса: господин Дийкън Симънс, гимназия на Джоди, Джоди, Тексас. В началото по инерция щях да напиша „Областна гимназия в Денхолм“, ала се сетих, че щяха да я преименуват така едва следващата или по-следващата година.

Що се отнася до самия текст, той гласи: „*Драги Дийк: когато пристигне новата ви библиотекарка, наглеждай я. Ще има нужда от ангел-хранител, особено през април 1963. Моля те, довери ми се.*“

— *Не, Джейк* — чувам в главата си гласа на Човекът с охрената карта. — *Ако Джон Клейтън трябва да я убие и не успее, ще настъпят промени... а както сам установи за себе си, промените никога не са за по-добро. Без значение колко благородни и добри намерения имаш.*

„*Но тук става въпрос за Сейди!* — ми се ще да му изкрешя и въпреки че никога не съм бил ревльо, усещам как в очите ми напират сълзи. Болезнени, парещи сълзи. — *Тук става въпрос за Сейди и аз я обичам! Как само да стоя отстрани, когато Клейтън може да я убие?*“

Отговорът е неумолим и неотстъпчив като самото минало:

— Затвори кръга.

Ето защо грабвам картичката и я накъсвам на малки парченца. После ги пускам в пепелника и ги запалвам. Слава богу, още няма противопожарни аларми и детектори, които да известят света за стореното от мен. Единственият по-силен звук са накъсаните ми хлипания. Чувствам се така, сякаш съм я убил със собствените си ръце. Скоро ще заровя стоманения сейф с ръкописа и ще се върна в Лисбон Фолс, където Човекът с охрената карта без съмнение много ще ми се зарадва. Няма да викам такси; възнамерявам да извървя пътя дотам, под нощното небе и звездите. Предполагам, че ще искам да се сбогувам. Всъщност сърцата не се разбиват. Ех, де да можеха...

Точно в момента обаче единственото място, където смяtam да отида, е леглото ми. Там ще положа мокрото си лице върху възглавницата и ще се помоля на един Бог, в който не вярвам кой знае колко, да изпрати ангел-хранител на Сейди, за да оцелее. И да обича. И да танцува.

Сбогом, Сейди.

Ти така и не ме срећна, ала аз те обичам, скъпа.

[1] Филм от 1958 г. по „Селцето“ на Уилям Фокнър с участието на Пол Нюман. — Б.пр. ↑

[2] „Мостът над река Куай“ е британски военен филм от 1957 г. за Втората световна война, дело на режисьора Дейвид Лийн, по романа „Мостът на река Куай“ на френския писател Пиер Бул. — Б.пр. ↑

[3] „Капката“ (The Blob) — филм на ужасите от 1958 г. с участието на Стив Маккуин. — Б.пр. ↑

[4] Герой от разказа „Човекът без родина“ на Едуард Хейл, публикуван за първи път през 1863 г. — Б.пр. ↑

ГРАЖДАНИН НА СТОЛЕТИЕТО (2012)

1.

Предполагам, че закусвалната със знаменитите хамбургери на Ал вече я няма, заменена от „Л. Л. Бийн Експрес“, ала мога само да гадая; това е сред нещата, които не съм проверявал в интернет. Единственото, което знам, е, че когато се завърнах от своите приключения, заведението все още си беше там. Както и светът около него.

Е, поне засега.

Не съм сигурен за „Л. Л. Бийн Експрес“, понеже това бе последният ми ден в Лисбон Фолс. Върнах се в къщата си в Сабатъс, понаваксах си малко със съня, след което грабнах два куфара и котката си и се отправих на юг. Спрях да заредя бензин в градчето Уестбъро в околностите на Масачузетс и си казах, че местенцето е подходящо за човек без особени очаквания и претенции за живота.

Регистрирах се в „Уестбъро Хемптън Ин“. Там имаше безжичен интернет. Включих компютъра — сърцето ми така запрепуска в гърдите, че пред очите ми затанцуваха черни точки — и потърсих официалната страница на далаския „Морнинг Нюз“. Въведох номера на кредитната си карта (процес, който отне малко повече време заради треперещите ми пръсти) и получих достъп до архивите. Материалът за неизвестен атентатор, стрелял по Едуин Уокър, беше с дата 11 април 1963 година, ала нямаше нищо за Сейди от 12 април. Не открих нищо и в репортажите от следващата седмица... както и в тези от по-следващата.

Обаче не престанах да търся.

В крайна сметка намерих онova, което ме интересуваше, в броя от 30 април.

2.

ДУШЕВНОБОЛЕН ПАЦИЕНТ НАПАДА С НОЖ БИВШАТА СИ ЖЕНА И СЕ САМОУБИВА

от ЪРНИ КАЛВЪРТ^[1]

(ДЖОДИ) 77-годишният Дийкън (Дийк) Симънс и директорката на Областната гимназия в Денхолм Елън Докърти пристигнаха твърде късно в неделната вечер, за да спасят Сейди Дънхил от сериозните наранявания, но събитията можеше да се развият и доста по-зле за чаровната 28-годишна библиотекарка.

Ето какво сподели пред нас полицай Дъглас Риймс, „Ако Дийк и Ели бяха закъснели малко, госпожица Дънхил най-вероятно щеше да бъде убита.“

Симънс и Докърти отишли в дома на библиотекарката, носейки касерола с печена риба тон и хлебен пудинг. Нито един от двамата не пожела да говори за героичната си намеса. Единственото, което каза Симънс, беше: „Ще ми се да бяхме пристигнали по-рано.“

Според полицай Риймс Симънс е победил по-младия от него Джон Клейтън от Савана, Джорджия, след като госпожица Докърти запратила касеролата по нападателя, отвлечайки вниманието му. По време на схватката Симънс успял да отнеме малкия револвер на противника си. Тогава Клейтън извадил нож, с който обезобразил лицето на бившата си съпруга, а после прерязал собственото си гърло. Симънс и госпожица Докърти се опитали да спрат кървенето, но без успех. Клейтън издъхнал на местопрестъплението.

Госпожица Докърти съобщи на полицай Риймс, че по всяка вероятност Клейтън е следил бившата си съпруга от месеци. Учителският персонал на гимназията бил предупреден, че бившият съпруг на библиотекарката може да се окаже опасен. По молба на директорката госпожица Дънхил предоставила снимка на Клейтън, но впоследствие било установено, че натрапникът е променил външния си вид.

Госпожица Дънхил бе откарана с линейка в болница „Паркланд“ в Далас, където състоянието ѝ беше окачествено като задоволително.

3.

Никога не съм бил ревльо, така си е, но тази вечер си наваксах с лихвите. Плаках, докато заспя, и за пръв път от много време сънят ми беше дълбок и спокоен.

Жива.

Тя беше жива.

Обезобразена за цял живот — о, да, без съмнение! — но жива.

Жива, жива, жива!

4.

Светът все още си беше там, където трябва, и все още се стремеше към хармония... а може би аз го карах да се хармонизира. Когато сами създаваме тази хармония, предполагам, че я наричаме „навик“. Започнах работа като заместник-учител в Уестбъро, а после бях назначен и на пълно работно време. Не бях изненадан, че директорът на местната гимназия се оказа луд футболен запалянко на име Борман... също като един весел треньор, когото познавах от друго време. Известно време поддържах връзка със старите си приятели от Лисбон Фолс, ала впоследствие се отказах. *C'est la vie.*

Отново прегледах архивите на далаския „Морнинг Нюз“ и открих кратък материал от 29 май 1963 година със следното заглавие: „БИБЛИОТЕКАРКАТА ОТ ДЖОДИ ИЗПИСАНА ОТ БОЛНИЦАТА“. Статията беше зле написана и ужасно неинформативна. Не се споменаваше нищо както за състоянието на Сейди, така и за бъдещите й планове. Нямаше и снимка. Кратките репортажи, погребани на 20-а страница между намалените мебели и офертите на амбулантните търговци, никога не се придружават от фотографии. Това си е неписано

правило, също като случайте, когато телефонът звъни все когато сте в банята или в тоалетната.

Трябва да призная, че в годината след завръщането ми в Страната на настоящето имаше няколко уебсайта и теми, от които гледах да стоя настани. Чувствах ли се изкушен? Естествено. Интернет обаче е като меч с две остриета. За всяко нещо, което ще те дари с утеша — като това да откриеш, че възлюбената ти е оцеляла след опасната среща с бившия си съпруг, — има две, които ще те наранят. И докато търсиш новини за някого, не е изключено да се натъкнеш на информация, че друг скъп за теб човек е загинал при катастрофа. Или е умрял от рак на белите дробове в резултат на дългогодишно пущене. Или пък е извършил самоубийство, смесвайки големи дози алкохол и сънотворни.

В съзнанието ми изплува страховита картина. Сейди е съвсем самичка; няма кой да я зашлени, за да я събуди и да я накара да застане под студения душ. Ако случайно се случи нещо подобно... не искам да го знам.

Използвах възможностите на интернет, за да се подгответя за часовете си. Периодично проверявах какви нови филми излизат и хвърлях еднооко на най-популярните видеоклипове в мрежата. Това, което не правех, бе да търся новини за Сейди. Предполагам, че ако в Джоди излизаше вестник, щях по-трудно да издържа на изкушението, обаче след като преди не бе имало, едва ли щеше да се появи точно сега, когато интернет бавно, но сигурно поглъща печатните медии. А и старата поговорка неслучайно гласи: „През ключалки щом надницаш, неприятности привличаш.“ Нима в световната история има по-голяма ключалка от виртуалната мрежа?

Сейди беше оцеляла след срещата с Клейтън. И щеше да е най-добре, казах си аз, оттук нататък да сложа край на надзортането в живота й.

5.

Да, наистина би било добре, само дето получих нов ученик по трансферната програма в часовете по английска литература. Случи се някъде през април — спокойно би могло да е на десети, точно на

четирийсет и деветата годишнина от опита за покушение над генерал Уокър. Името ѝ бе Ерин Толивър и семейството ѝ се местеше в Уестбъро от Кайлийн, Тексас.

Градчето ми беше познато. Там в една дрогерия си бях купил презервативи от човек с противна всезнаеща усмивка. „*И да не направиш нещо противозаконно, синко!*“ — размаха ми назидателно пръст той. Кайлийн, където двамата със Сейди бяхме прекарали такива прекрасни нощи в бунгалата в Кендълуд.

Кайлийн, където излизаше местният вестник „Уикли Газет“.

По време на втората седмица на Ерин в часовете ми — през този период новата ученичка вече се бе сдобила с няколко нови приятелки, беше завъртяла главите на няколко момчета и се вписваше перфектно в гимназията — я попитах дали „Уикли Газет“ продължава да излиза.

Тя се оживи.

— Били сте в Кайлийн, господин Епинг, така ли?

— Много отдавна — отвърнах с тон, който не би задействал нито един детектор на лъжата.

— Да, още го печатат. Мама казва, че става само да увиваш риба в него.

— Има ли я още колонката „Как я карат в Джоди“?

— Има такава колонка за всички градчета южно от Далас — заяви Ерин и се изкикоти. — Сигурна съм, че без проблеми ще го намерите в нета, господин Епинг. Всичко може да се намери там.

Беше абсолютно права за това. Успях да издържа само една седмица. Понякога изкушението да надзърнеш през ключалката е твърде силно.

6.

Намерението ми беше съвсем невинно — да вляза в електронния архив на изданието (стига само „Уикли Газет“ да поддържаше такъв) и да въведа в търсачката името на Сейди. Бях убеден, че тази постъпка не е сред най-разумните, но Ерин Толивър неволно бе разпалила чувствата ми и знаех, че няма да се успокоя, докато не се уверя какво е положението. Както се оказа, дори не се наложи да влизам в архива.

Открих това, което ме интересуваше, не в колонката „Как я карат в Джоди“, а още на първа страница на последния брой.

„ДЖОДИ ИЗБИРА «ГРАЖДАНИН НА СТОЛЕТИЕТО» ЗА ЮЛСКИТЕ ЧЕСТВАНИЯ НА СТОГОДИШНИНАТА“ — гласеше заглавието. А на снимката под него... дъхът ми спря. Тя вече беше на осемдесет, но някои лица не се забравят. Фотографът навсярно ѝ беше предложил да завърти главата си наляво, за да скрие обезобразената си страна, ала Сейди бе застанала в анфас пред обектива. И защо не? Все пак ставаше дума за стара рана, причинена от човек, който от години лежеше в гроба. Пък и според мен белегът ѝ придаваше характер. Естествено, аз бях предубеден — когато обичаш някого, белезите му от едра шарка ти приличат на чаровни трапчинки. В края на юни, след края на учебните занятия, си стегнах куфара и отново се отправих към Тексас.

7.

Уханна лятна привечер в Джоди, щата Тексас. Градчето е по-големичко в сравнение с 1963, но не кой знае колко. Направили са фабрика за контейнери в онази част на града, където навремето живееше Сейди Дънхил. Бръснарницаата я няма, а на мястото на бензиностанцията, където бях зареждал моя сънлайнър, сега се издига магазин „Севън Илевън“. Закусвалнята на Ал Стивънс, известна със специалните си хамбургери и пържени картофки, пък е заменена от заведение от веригата „Събуей“.

Официалните речи, съпътстващи тържеството, вече са приключили. Дамата, избрана от Историческото дружество и Градския съвет за „Гражданин на столетието“, е очарователно лаконична; за разлика от нея кметът говори дълго и пространно, но пък от него научавам много интересни неща. Като например това, че Сейди е изкарала един мандат като кмет и четири — в тексаската щатска регистрация. Аз обаче съм по-впечатлен от други неща — като благотворителната ѝ дейност, неспирните ѝ усилия да подобрява качеството на образоването в гимназията в Денхолм и дванайсетте месеца, по време на които е помогала като доброволец на жертвите на урагана „Катрина“ в Ню Орлиънс. Да не говорим за тексаската

библиотечна програма за подпомагане на незрящите студенти, инициативата да усъвършенства болничните услуги за ветерани и усилията да осигури по-добро социално подпомагане на крайно нуждаещите се душевноболни. През 1996 й предложили да се кандидатира за Конгреса, ала тя отказала с аргумента, че има твърде много работа тук, сред обикновените хора.

Така и не се омъжила. И си останала в Джоди. Все още е висока и стройна, а тялото ѝ изглежда незасегнато от остеопорозата. И все още е красива. Дългите ѝ бели коси се спускат почти до кръста.

Но речите вече са приключили и главната улица е затворена. Големи транспаранти в двата ѝ края обявяват, че това се дължи на:

улични танци

от 19 ч до полунощ

всички са поканени!

Сейди е заобиколена от хора, тълпящи се около нея, за да ѝ честитят. Мисля, че все още мога да разпозная част от тях. Ето защо отивам към пулта на диджея, който се намира пред някогашния „Уестърн Ауто“, сега „Уолгрийнс“. Човекът сред многобройните плочи и компактдискове изглежда малко над шейсетте и има рядка прошарена коса и голямо шкембе. Обаче няма начин да събъркам тези квадратни очила с розови рамки.

— Здрави, Доналд — поздравявам го. — Виждам, че добре си заредил с музика за купона.

Доналд Белингам вдига очи към мен и се усмихва.

— Никога не се явявам неподготвен. Познаваме ли се?

— Не — отвърнах. — Майка ми е говорила за теб. Разказвала ми е за една танцова забава през шейсетте, на която си бил диджей... Каза, че си бил отмъкнал всички „биг бенд“ плочи на баща си.

Той се ухилва.

— Да, и здравата си изпитах за това. Как се казва майка ти?

— Андрея Робъртсън — казах, избирайки името напосоки. Андрея беше най-добрата ми ученичка от втория срок по американска литература.

— Да, спомням си я. — Неуверената му усмивка обаче свидетелства за обратното.

— Предполагам, че онези плочи вече ги няма, или...

— О, естествено, че заминаха. И то преди доста време. Обаче имам всичко стойностно от биг бендите на компактдискове. Музикално желание ли надушвам?

— Точно така. И е нещо специално.

Той се засмива.

— Всички са такива.

Казвам му какво искам и Доналд — както винаги, склонен да угоди — се съгласява. Докато се отправям към мястото, където кметът тъкмо повежда под ръка жената, заради която дойдох, диджеят извиква подире ми:

— Така и не ми каза името си!

— Амбърсън — отвръщам през рамо. — Джордж Амбърсън.

— И го искаш точно в осем и петнайсет?

— На секундата. Времето е в основата на всичко, Доналд. Да се надяваме, че ще бъде благосклонно.

Пет минути по-късно Доналд Белингам обльчва Джоди с рокендрол хит на „Дани енд дъ Джуниърс“ и танцуващите изпълват улицата под аленото зарево на тексаския залез.

8.

В осем и десет Доналд пуска бавно парче на Алън Джаксън, на което даже най-възрастните излизат да танцуват. За първи път от края на речите Сейди не е заобиколена от народ и аз се доближавам до нея. Сърцето ми бие толкова силно, че сякаш тресе цялото ми тяло.

— Госпожице Дънхил?

Тя се обръща. Усмихва се, но веждите ѝ са повдигнати въпросително. Висока е, ала аз съм по-висок. Винаги съм бил.

— Да?

— Казвам се Джордж Амбърсън. Исках да ви кажа колко много ви се възхищавам за всичко, което правите.

В погледа ѝ потрепва недоумение.

— Благодаря ви, господине. Не ви познавам, но името ви ми звучи познато. От Джоди ли сте?

Вече не мога да пътувам във времето и определено не мога да надничам в хорските глави, ала съм абсолютно сигурен какво си мисли тя. „*Понякога чувам това име в сънищата си.*“

— И да, и не — отвръщам и бързам да добавя, изпреварвайки евентуалните ѝ въпроси: — Мога ли да ви попитам кое точно ви запали по дейностите в полза на обществото?

От усмивката ѝ вече е останала само бледа сянка.

— А това ви интересува, защото...

— Покушението ли беше причината? Покушението срещу Кенеди?

— Защо... Предполагам, че да, в известна степен... Мисля, че дори и да не се беше случило, пак щях да се захвана с тази работа, ала действително всичко започна оттам. Убийството на президента дамгоса тази част от Тексас с такъв... — Лявата ѝ ръка се надига неволно към бузата, след което отново се отпуска — ... белег. Господин Амбърсън, откъде сте? Защото ви познавам, сигурна съм в това.

— Може ли да ви попитам още нещо?

Тя изглежда още по-озадачена. Поглеждам часовника си. Осем и четири наясет. Още само минутка. Освен ако Доналд не забрави, естествено... но аз бях сигурен, че няма да забрави. Както се пее в хитовете от петдесетте, някои неща просто са предопределени.

— Танците „Сейди Хокинс“ от шейсет и първа. Кой ви придружи, за да наглеждате хлапетата, след като майката на треньора Борман си счупи крака? Спомняте ли си?

Тя ахва изненадано, сетне устата ѝ бавно се затваря. Кметът и съпругата му се приближават към нас, ала щом виждат, че водим сериозен разговор, учтиво ни подминават.

— Дон Хагарти — изрича тя. — Беше като да танцуваш със селския идиот. Господин Амбърсън...

Ала преди да довърши, като по даден знак гласът на Доналд Белингам прогърмява през осемте усилвателя:

— Окей, Джоди, ето ви едно парче, което е старо, но златно! Прославено, но не и забравено! Един от вас специално го поръча, хайде, спирам да ви мъча!

И емблематичното интро на брасекцията проехтява през високоговорителите:

Баб-даб-даб... баб-даб-да-ди-дум...

— Божичко! — възклика Сейди. — Това е „В настроение“ на Глен Милър. Навремето обожавах да лудея на нея.

Подавам й ръка.

— Хайде. Да танцуваме.

Тя се засмива и клати глава.

— Боя се, че дните, в които танцувах суинг, отдавна са отминали, господин Амбърсън!

— Изобщо не сте стара за танци. Както обичаше да казва Доналд

— „От местата си станете и на копитцата скокнете!“ И ме наричайте Джордж. Моля ви.

На улицата двойките вече са се впуснали в буен рокендрол. Някои се опитват да танцуваха суинг, ала никой не може да се мери с нас двамата със Сейди, особено както го играехме навремето.

Тя поема ръката ми бавно, сякаш насън. И тя... и аз... всичко е като сън. Подобно на всички хубави сънища, и този ще е кратък... ала точно мимолетността прави сънищата толкова прелестни, не мислите ли? Според мен е точно така. Защото щом мигът отмине, вече нищо не може да го върне.

Над улицата висят гирлянди и цветни лампички. Те ни обливат в златисти, алени и изумрудени сияния. Сейди се спъва в нечий стол, но аз съм готов за това и с лекота я улавям, преди да е паднала.

— Съжалявам, много съм непохватна.

— Винаги си била такава, Сейди. И това е само едно от нещата, които те правят толкова очарователна.

Преди да ме е засипала с въпроси, аз приплъзвам длан около талията й. Тя ме прегръща и погледите ни се сливат. Пъстроцветните отблъсъци танцуваха по бузите ѝ и се отразяват в очите ѝ. Пръстите ни са сплетени така непринудено, че усещам как годините се свличат от мен като някакво твърде тежко и неудобно палто. В този миг се надявам само на едно — че не е имала време да срещне дори един-

единствен мъж, способен да я освободи от метлата на Джон Клейтън веднъж завинаги.

Тя мълви с едва доловим глас, но аз успявам да я чуя въпреки гърмящата музика. Винаги съм успявал да я чуя.

— Кой си *ти*, Джордж?

— Някой, когото си познавала в друг живот, скъпа.

После музиката ни поема, връща ни във времето и ние пак танцуваме.

2 януари 2009 — 18 декември 2010 г.

Сарасота, Флорида

Ловел, Мейн

[1] Повече подробности за Ърни Калвърт читателите могат да научат от романа на Стивън Кинг „Под купола“. — Б.пр. ↑

ПОСЛЕСЛОВ

Изминаха почти петдесет години, откакто Джон Кенеди беше убит в Далас, но два въпроса още са на дневен ред: наистина ли президентът е застрелян от Осуалд и ако Лий в действителност е убиецът, дали е действал сам?

Повествованието в моя роман „22 ноември 1963“ няма да задоволи любопитството ви, защото пътуването във времето е само интересна художествена измислица. Но ако и вие като мен държите да разберете защо тези въпроси още са актуални, ще ви предложа задоволителен отговор, състоящ се от две думи: „Карън Карлин“.

Според мен тази личност не може да се сравни с бележка под линия в повествованието на историята, а е по-скоро бележка под линия на друга бележка. И все пак...

Джак Руби е собственик на далаския стриптийз клуб „Карусел“ в който танцува Карлин, подвизаваща се под артистичния псевдоним Малката Лин. Вечерта след фаталното покушение госпожица Карлин телефонира на Руби с молба да й изпрати със запис двайсет и пет долара, за да не я изхвърли хазяинът от квартирата. Джак Руби, който си има други грижи на главата, грозно я наругава (въщност това е обичайният начин за общуване на симпатията Джак). Потресен е, че президентът, пред когото се прекланя, е бил убит тъкмо в Далас, и непрекъснато повтаря пред приятели и роднини колко ли ужасно е било преживяването за госпожа Кенеди и за децата ѝ. Казва, че му е мъчно за вдовицата Джаки, която трябва да се върне в Далас за процеса срещу Осуалд и да участва в спектакъла, разиграващ се пред очите на цялата нация, а таблоидите да използват скръбта ѝ, за да повишат тиражите си.

Което ще ѝ бъде спестено, ако Лий Осуалд внезапно хвърли топа.

Всички в Даласката полиция познават Джак, който заедно със „съпругата си“ — дакелката Шаба — често се отбива в управлението. Раздава на ченгетата безплатни пропуски за клуба си, а когато те откликнат на любезната му покана, редовно ги черпи с питиета. Ето

зашо на никого не прави впечатление появата му в полицията в събота, 23 ноември. Руби присъства, когато Осуалд се провъзгласява за невинен пред представителите на пресата и показва насиненото си око. Джак е въоръжен (да, отново с револвер трийсет и осми калибр, само че неговият е „Колт Кобра“) и е решен да застреля Лий. Обаче залата е претъпкана, избутват го назад, после е твърде късно — Осуалд вече е отведен.

И така Джак Руби се отказва от намерението си.

В неделя по обяд той отива в клона на „Уестърн Юнион“, намиращ се на една пресечка от полицията, и изпраща двайсет и пет долара на Малката Лин. После решава да се отбие в управлението. Предполага, че Осуалд вече е в Далаския затвор и се изненадва, като вижда пред участъка множество репортери, телевизионни ванове и куп зяпачи. Преместването на арестувания се е забавило поради някаква причина.

Руби е въоръжен и без проблем влиза в гаража на полицията. Няколко ченгета му казват „здрави“, той също ги поздравява. Осуалд още не е слязъл от горния етаж. В последния момент е поискал пуловер, понеже ризата му е скъсана. Забавянето е по-малко от три минути, но се оказва фатално — животът е като игра на ези-тура. Руби пристреля Осуалд в корема. Върху него се нахвърлят куп полицаи, а той успява да изкричи: „Ей, момчета, аз съм Джак Руби! Познавате ме!“

Малко по-късно Осуалд умира в болница „Паркланд“. Заради стриптийзорка, на която спешно ѝ трябват двайсет и пет долара, както и заради суетата си и манията си за величие, той не е съден за престъплението си и е лишен от възможността да се защити. Последното, което казва за ролята си в събитията на 22 ноември 1963, е: „Аз съм изкупителна жертва.“ До ден-днешен продължават споровете дали е казал истината, или е изльгал.

В началото на романа Ал, приятелят на Джейк Епинг, заявява, че вероятността Осуалд да е самотният стрелец, отнел живота на президента Кенеди, е деветдесет и пет процента. След като изчетох безброй статии и купчина книги, висока колкото човешки бой, съм склонен да вярвам, че тази вероятност е деветдесет и осем, дори деветдесет и девет процента. Защото всички версии, включително тези на привържениците на теорията за конспирациите, се свеждат до една

и съща простишка американска история: имало едно време незначителен човечец, жадуващ за слава, на когото съдбата поднесла неочекван подарък. Минимална ли е била вероятността това да се случи? Да. Минимална е и вероятността да уцелиш джакпота от лотарията, но всеки ден някой някъде го печели.

Мисля, че най-полезни от всички източници, които проучих, подготвяйки се за написването на този роман, бяха „Приключен случай“ от Джералд Познър, „Легенда — тайният свят на Лий Осуалд“ от разследващия журналист Едуард Джей Йпстийн (откачено четиво от типа на романите на Робърт Лъдлъм, но пък доста забавно), „Историята на Осуалд“ от Норман Мейлър и „Гаражът на госпожа Пейн“ от Томас Малоун (блестящ анализ на конспиративните теории и на отчаяните опити на привържениците им да открият логика в събитие, подчиняващо се на случайността). Творбата на Мейлър също е забележителна. Авторът описва как се е захванал за работа (включваща обширни интервюта с руснаци, които са познавали Лий и Марина, докато са живеели в Минск) вярвайки, че Лий Харви е жертва на конспирация, но в крайна сметка признал (доста неохотно, разбира се), че заключението на комисията „Уорън“ е правилно и че Осуалд е действал сам и не е имал съучастници.

За разумния човек е много трудно да повярва в обратното. Тоест в сила е правилото, наречено „Бръснач на Окам“^[1]: обикновено е вярно най-простишкото обяснение на дадено наблюдение.

Препрочетох и „Смъртта на един президент“ от Уилям Манчестър и бях силно развлнуван, затрогнат и потресен. Авторът допуска сериозни грешки по много въпроси, понякога използва прекалено натруфени и засукани фрази (например описва Марина като жена с „пресметлив поглед“), неговият анализ на мотивите на Осуалд е и повърхностен, и враждебен, но мащабният му труд е издаден само четири години след трагичното събитие в Далас, тоест повечето замесени още са живи, а спомените им — пресни. Поставяйки известни условия, Жаклин Кенеди дава съгласието си за написването на книгата, затова Манчестър има възможността да разговаря с всички участници в събитията и въпреки помпозния му стил разказът му е ярък и смразяващ — нещо като словесен фильм на Запрудер^[2]. Всъщност разговаря почти с всички. Марина Осуалд отказва да се срещне с него, може би затова той се озлобява към нея. Марина

Прусакова (която още е жива) иска да извлече максимална полза от ужасната постъпка на съпруга си. Онези, които се интересуват от спомените ѝ, нека прочетат „Марина и Лий“ от Присила Джонсън Макмилан. Самият аз не вярвам на казаното от Прусакова (освен ако не е потвърдено от други източници), но се възхищавам (макар и неохотно) от умението ѝ да оцелява.

Подхванах писането на настоящата книга през 1972, но на бърза ръка се отказах, защото установих, че проучванията ще отнемат твърде много време... а е знайно, че свободното време на един гимназиален преподавател е доста кът. Имаше и друга причина: изминали бяха девет години от убийството на Кенеди, обаче раната още не беше заздравяла. Радвам се, че не прибързах. След като най-после се реших да започна отново, първата ми работа беше да помоля верния си приятел Ръс Дор да ми помогне с проучванията. Той ми удари яко рамо, докато пишех „Под купола“, и сега стори същото. Пиша този послеслов, а около мен се издигат камари материали, най-ценни от които са видеофилмите, заснети от Ръс по време на честите ни (и изтощителни) пътувания до Далас, и купчината разпечатани имейли, отговарящи на всякакви мои въпроси, включително за резултатите в Световните серии през 1958 и старомодните подслушвателни устройства. Ръс откри къщата на генерал Едуин Уокър, край която на фаталния 22 октомври минава кортежът на Кенеди (миналото се хармонизира), и пак той — след упорито ровене в Даласките архиви — намери адреса, на който през 1963 е живял загадъчният Джордж де Мореншилд. Между другото къде е бил този човек вечерта на 10 април 1963? Може да е имал алиби за покушението над генерала, но аз не намерих писмени доказателства.

Не ми се ще да ви досаждам с благодарствена реч — дразнят ме писатели, които изреждат цели поменици, — но все пак съм длъжен да изкажа безкрайната си признателност на някои хора. Пръв в списъка е Гари Мак, уредник на далаския музей „Шестият етаж“, който отговори на милиарди мои въпроси (понякога два-три пъти, преди умореният ми мозък да запамети информацията). Благодарен съм още на Никола Лонгфорд и Меган Брайънт, които работят в същия музей. Също на Брайън Колинс и на Рейчъл Хаул от отдел „История“ в Даласката обществена библиотека, осигурили ми достъп до архивни филми (някои бяха адски забавни), на които се вижда как е изглеждал градът

през 1960–1963. На помощ ми се притекоха още Сузан Ричардс от Далаското историческо дружество, Ейми Брумфелд, Дейвид Рейнолдс и персоналът на хотел „Адолфъс“. Мартин Нобълс, който познава Далас като петте пръста на ръката си, разведе из града двама ни с Ръс и ни показва кино „Тексас Тиътър“, където е бил заловен Осуалд, разкошната къща, обитавана навремето от генерал Уокър, и Мерседес Стрийт, където къщата на номер 2703 вече я няма. Наистина е била отнесена от торнадо, само че не през 1963. Не бива да пропусна Майк Макичън, който в романа еувековечен като Тихия Майк и който дари името си за благотворителни цели.

Специални благодарности на Дорис Гудуин и на съпруга ѝ Дик, който е бил личен секретар на Кенеди, задето търпеливо отговориха на въпросите ми за възможно най-лошия сценарий, ако Дж. Ф. К. беше останал жив. Те бяха убедени, че Джордж Уолас е щял да стане трийсет и седмият президент на САЩ. С течение на времето започнах да се убеждавам, че може би са прави. Синът ми Джо Хил, който също е писател, изтъкна няколко възможни последствия от пътуването във времето, за които не се бях сетил. Пак той измисли нов и по-хубав край на романа. Джо, върхът си!

Изказвам дълбока признателност и на съпругата си, която винаги е първата ми читателка и най-справедливата и безмилостна критичка. Табита е запалена почитателка на Кенеди; запознала се е с него малко преди гибелта му и твърди, че никога няма да забрави тази среща. Тъй като през целия си живот е против общоприетото, тя (естествено) подкрепя привържениците на конспиративните теории.

Допуснал ли съм грешки? Сто на сто. Променил ли съм някои факти, за да паснат на повествованието? Разбира се. Например вярно е, че Лий и Марина са били на празненството на Джордж Баухе, на което са присъствали и повечето местни руски емигранти, както и че Осуалд е ненавиждал тези еснафи, обърнали гръб на майка Русия, но празненството се е състояло три седмици по-късно, отколкото в моята книга. Лий и Марина наистина са живели на Уест Нийл Стрийт 214, обаче нямам представа кой е обитавал апартамента под тях и дали изобщо е имало друг наемател. Но след като (срещу двайсет долара) имах (не) удоволствието да разгледам мизерното им жилище, си казах, че ще е грехота да не го опиша „в натура“.

Все пак държа да отбележа, че, общо взето, се придържах към истината.

Някои ще ме обвинят, че съм описал в твърде черни краски град Далас. Моите уважения, но не са прави. В деня, в който самолетът на Кенеди кацнал на летище „Лав Фийлд“, Далас бил противен и враждебно настроен град. Президентът бил посрещнат от тълпи, разявящащи обърнати надолу американски знамена, и носещи плакати с надписи „ПОМОГНЕТЕ НА ДЖ. Ф. К. ДА ПОТЪПЧЕ ДЕМОКРАЦИЯТА“. Малко преди това Адлай Стивънсън и съпругата на Линдън Джонсън били оплюти (буквално) от местните гласоподаватели. Най-усърдни в заплюването били домакините от средната класа.

Днес положението малко се е подобрило, но на витрините на заведенията на Мейн Стрийт още се мъдрят надписите „ВЪОРЪЖЕНИ ЛИЦА НЕ СЕ ДОПУСКАТ В БАРА“. Давам си сметка, че това е послеслов, а не уводна статия, обаче съм много докачлив на тази тема предвид настоящия политически климат в Америка. Ако се интересувате докъде може да доведе политическият екстремизъм, изглеждайте филмчето на Запрудер. Обърнете внимание на кадър 313, на който се вижда как главата на Кенеди експлодира.

Преди да сложа последната точка, искам да благодаря на покойния Джак Фини, който е сред най-великите американски фантасти. Освен „Крадци на тела“ той е написал „Отново и отново“ — роман, който според скромното ми мнение е най-върховното описание на пътуване във времето. Смятах да посветя на него „22 ноември 1963“, но през юни миналата година ми се роди прекрасна внучка на име Зелда и избрах нея.

Джак, знам, че ще ме разбереш.

Стивън Кинг

Бангор, Мейн

[1] Това правило (наричано още „принцип на пестеливостта“) е назовано на английския философ и францискански монах от XIV век Уилям от Окам.

На практика „бръсначът“ на Окам се използва за „изрязване“ на онези елементи от дадена теория, които не могат да бъдат

наблюдавани. Или казано другояче, за да се обясни нещо, трябва да се съсредоточим само върху най-главното и да „изстържем“ подробностите (наслагванията, наносите и налепите), докато се оголи съдържанието в чистата си форма. (Разбира се, конспиративните теории не признават това правило.) — Б.пр. ↑

[2] Петдесет и девет годишният производител на конфекция Ейбрахам Запрудер е сред тълпата на Дийли Плаза в деня на покушението срещу Кенеди. Неговата фирма се помещава в сградата срещу Тексаското книгохранилище. Запрудер поставя своята осем милиметрова камера на бетонна подпора, намираща се точно до затревеното хълмче на Дийли Плаза, за да заснеме президентската визита в Далас. Около 75 професионални и непрофесионални фотографи заснемат кортежа на Кенеди, докато той минава край книгохранилището. Но улучването на точния момент и яснотата на образите превръщат филма на Запрудер (дълъг 27 секунди) в безценен, макар и ужасяващ видеодокумент. Според специалистите няколко часа след убийството оригиналният филмов материал набързо е преработен чрез устройства, използвани в киноиндустрията за създаване на специални ефекти. Тъй като филмът не е показан по телевизията, никой освен специалистите не знае какво е било заснето на оригинала. Известно е само твърдението им, че филмът е бил различен от онзи, представен на обществеността през ноември 1964. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.